Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):	Tolstoj, Leo.; overs. af W. Gerstenberg
Titel | Title:	Romaner og Noveller..
Bindbetegnelse | Volume Statement:	Vol. 2
Udgivet år og sted | Publication time and place:	[Kbh.] : Gyldendal, 1911
Fysiske størrelse | Physical extent:	3 bd.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

TOLSTOY

ROMANER·OG·NOVELLER

FOLKEUDGAVE

IVOVERSATTE·AF·GERSTENBERG

HEFTE

50 ØRE

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG

TOLSTÒY'S
ROMANER OG NOVELLER

VIL INDEHOLDE

ANNA KARÉNIN I—II

KRIG OG FRED I—III — KOSAKKERNE

UDVALGTE FORTÆLLINGER

FORTÆLLINGER OG SKILDRINGER

FRA SEBASTOPOL

SOLDATERLIV I KAVKASUS

Se Subskriptionsindbydelsen
Omslagets 3die og 4de Side.

KRIG OG FRED

LEO TOLSTÒY

KRIG OG FRED

OVERSAT FRA ORIGINALSPROGET

AF

W. GERSTENBERG

FØRSTE BIND

TREDJE UDGAVE

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG

MDCCCCXI

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

KØBENHAVN — FORLAGSTRYKKERIET

LEO NIKOLÁJEORTSCH TOLSTÒY

DEN store Virkelighedsdigter og Moralfilosof saa' Lyset den 28' August 1828 paa Godset Jásnaja Poljána (Den lyse Skovslette) i Guvernementet Tula. Sin første Opdragelse modtog han i Hjemmet; men da han allerede i Drengealderen mistede begge sine Forældre, kom han i Huset hos to Tanter, hvor hans Opdragelse fortsattes. I Sekstenaarsalderen begyndte han sine Studier paa Universitetet i Kasán, hvor han dyrkede orientalske Sprog og derefter Jura, og han levede saa fra 48 flere Aar i landlig Ensomhed paa sit Fædrenegods; men i Længden kunde dette ikke tilfredsstille hans søgende Aand. Hans Sjæl var allerede dengang tilbøjelig til Grublen og følte derfor Trang til de faste Holdepunkter, som kun Samlivet med andre Mennesker giver. Følgende denne Trang indtraadte han derfor 1851 som Junker i Artilleriet og gjorde i Kaukasus Tjeneste som saadan og som Officer i omtrent 4 Aar. I denne Periode skrev han sine første Fortællinger „Barndom" (1852) og „Ungdom" (1854), som nærmere beset kun er digteriske Selvskildringer. Den samme Skildring af ham selv genfindes i hans Novelle „Kosakkerne", efter Turgénjevs Mening den bedste Novelle, der er fremkommen i russisk Litteratur. I denne Fortælling, der foregaar i Kaukasus, smelter Naturen og Menneskene sammen til en højere Enhed, og disse ses stadig i Belysning af hin. Da Krim-

krigen udbrød, ansattes Tolstòy efter Ønske ved et af Batterierne, der gjorde Tjeneste i Sebastopol, og han skrev paa Grundlag af sine Indtryk fra Fæstningens Belejring sine tre udmærkede Fortællinger „Sebastopol i December 1854“, „Sebastopol i Maj 1855“ og „Sebastòpol i August 1855“. Skildringerne i disse og andre senere Fortællinger føles som Forstudier til hans store Roman „Krig og Fred“. Efter Krigen tog han sin Afsked og kastede sig i 1856 udelukkende over Litteraturen. I dette Aar traadte han i Venskabsforbindelse med Turgénjev, Dramatikeren Ostróvsky og Novelleforfatteren Grigorovitsch, men hans fornyede Trang til Ensomhed førte ham dog atter tilbage til Fædrenegodset. I de følgende Aar, under hvilke han foretog en længere Rejse til Tyskland, Frankrig og Italien, skrev han en Række Fortællinger, af hvilke skulle nævnes „Snestormen“, „To Husarer“ (oversat paa Dansk under Titelen „Fader og Søn“) „Familielykke“ og „Polikusehka“. Medens han syslede med de forberedende Studier til en stor historisk Roman om Dekabristerne, Oprørerne fra 1825, grebes han af Ideen om at skrive et stort historisk Værk, i hvilket han vilde skildre det russiske Samfund i Begyndelsen af det 19' Aarhundrede, Ruslands Hær, Napoleons Felttog, og hans Nederlag paa russisk Grund. Da var det han skrev sin omfangsrige historiske Roman „Krig og Fred“ (1864—69), der grundfæstede hans Berømmelse. Denne Bog bærer Vidne om hans vidtomfattende episke Fantasi, hans historiske Gætteevne og hans store Virkelighedstroskab, hvad enten han skildrer sig selv i Pierre Besúkhov, Bogens Hovedperson, eller afmaler andre. Nogle Aar efter begyndte han sin anden store Roman „Anna Karénin“ (1875—78), en Problemroman af dyb sædelig Natur, idet han søger at paavise, at et Ægteskabsbrud altid fører til Ulykke. I denne Bog, der tillige giver et mesterligt Billede af Familielivet og Livet i de højere Selskabskredse i Rusland, skildrer han atter sig selv i en af dens

Hovedpersoner, Godsejeren Ljévin, en tung og stærk Natur, der ligesom Pierre Besúkhov i „Krig og Fred“ driver viljeløs med Strømmen, indtil en religiøs Vækkelse og Kærligheden til en ren ung Pige kalder alle hans bedste Evner i Vaaben.

For Tolstòy har Livet altid været saa alvorlig en Ting, at han i sin Udvikling naturligt mere og mere maatte vende sig fra Kunsten og lade sin Interesse fange af Livs- og Lykkespørgsmaal. I Slutning af Halvfjerdserne vendte han sig fra Skønlitteraturen og fordybede sig i en Grublen over etiske og religiøse Problemer, der resulterer i en Række Skrifter, i hvilke han fremsætter sine tildels socialistiske og utopiske Ideer, prædiker personlig Afholdenhed i alle Retninger og fordømmer Krigen. I denne Aand har han, tagende Udgang fra sine Studier i Evangeliet, skrevet „Guds Rige i os“, „Bekendelse“, „Hvori bestaar min Tro?“, „Hvori bestaar Lykken?“, „Religion og Sædelighed“. Gennem alle disse Skrifter fik han et stærkt Tag i den let bevægelige russiske Ungdom og paadrog sig den ortodokse Kirkes Forfølgelse; men Regeringen lod ham i Ro, da den frygtede hans Indflydelse i alle Samfundslag. Foruden disse religiøse og moralfilosofiske Skrifter skrev han ogsaa efter Firserne fra Tid til anden en Række Dramer og Romaner. Saaledes „Ivan Ilitschs Død“, det realistiske Drama „Mørkets Magt“, „Kreuzersonaten“, „Herre og Tjener“ og endelig „Opstandelsen“. Men skønt alle disse Skrifter er iklædte Skønlitteraturens Form, henhører de dog ikke til denne men til Problemlitteraturen.

Tolstòys Stil er meget uensartet. Den kan være bred og knudret, men naar han skriver sig varm, klinger Ordene som skøn Musik, og Stilen faar da en saa henrivende Klarhed og Ynde, at den virker som Digt. I hans religiøse og filosofiske Smaaskrifter, i hvilke han for en stor Del henvender

sig til Menigmand, minder Sproget om Evangeliets og Legendernes. Det har her Forkyndelsens Alvor og virker ved sin gribende Simpelhed.

Alle kender den store Digters tragiske Flugt fra Hjemmet, alle véd, at han døde under et Klosters Mure, hvor han søgte den Fred, han ikke fandt i sin Families Midte. Men alle véd ogsaa, at Leo Tolstòys Liv her paa Jorden ikke er afsluttet med Døden.

Gennem sine Skrifter vil han leve hos os gennem mange Slægtled og langt ud over Ruslands Grænser.

W. Gerstenberg.

FØRSTE AFSNIT

I.

„Ja, der ser De, Fyrste, det gik, som jeg sagde: Bonaparte tog baade Genua og Lucca. Men det siger jeg Dem, at hvis De bliver ved at holde paa, at vi ikke faar Krig, og oven i Købet forsvarer alle de Ugerninger og Afskyeligheder, som denne Antikrist*) begaar, saa er det forbi med Venskabet mellem os, selv om De nok saa meget kalder Dem min tro Ven og lydige Tjener. Naa, men kom nu og tag Plads, kære Fyrste, jeg har nok gjort Dem helt bange. Sæt Dem, saa kan vi tales nærmere ved."

Det var i Juli Anno 5, at Frøken Anna Pavlovna Scherer, en Dame, der hørte til Enkekejserindens nærmeste Omgivelser og indtog en ganske særlig Position i den fornemme Verden i Petersborg, gav Fyrst Vasilij Kuragin denne lidt ubehagelige Modtagelse. Skønt Frøkenen havde haft en slem Hoste i de sidste Par Dage, en horribel La Grippe, som hun selv udtrykte sig, havde hun dog om Morgenen udsendt en Mængde Billetter, alle enslydende og af følgende Indhold:

Hvis De ikke har noget bedre for, kære Greve (eller Fyrste), og hvis Udsigten til at tilbringe Aftenen sammen med en stakkels syg ikke afskrækker Dem alt for meget, vil jeg være mere end henrykt ved at se Dem hos mig i Aften mellem Kl. 7 og 9.

„Ah mon Dieu, quelle affreuse attaque!" svarede Fyrst Vasilij med et forekommende Smil paa sit flade Ansigt, uden i mindste Maade at lade sig anfægte af den ublide Modtagelse, der blev ham til Del. Fyrsten, der bevægede sig med værdig Anstand, var iført en guldbroderet Hofuniform med blinkende Stjerner og bar

*) Napoleon I betragtedes af mange som Antikrist. Samtiden mente at finde denne Anskuelse stadfæstet ved Lydligheden mellem hans Navn og Apollyon, d. e. Ødelæggeren. (Johan. Aab. IX, 11). O. A.

hvide Silkestrømper og lakerede Sko. Han talte i dette udsøgte, elegante franske, som vore Fædre var opfødt i, og hans Stemme havde den fornemme Hofmands dæmpede, protegerende Klang. Med en ærbødig Mine bøjede han sin skaldede, duftende Isse ned over Anna Pavlovnas Haand, kyssede den og tog Plads i en Lænestol lige over for hende.

„Naa, men sig mig nu først og fremmest, hvorledes De har det, kære Veninde. Berolig mig endelig i den Henseende!“ begyndte han i en galant Tone, som dog snarere lød spotsk end deltagende.

„Ja, hvordan kan man vel have det i Tider som disse, naar man ejer et følsomt Gemyt!“ svarede Anna Pavlovna. „Men sig mig, Fyrste, De bliver her da i Aften?“

„Nej desværre, der er jo stor Fest hos den engelske Ambassadør, og der kan jeg ikke manquere. Min Datter kommer senere og henter mig.“

„Ak jeg troede, den Fête var opsat. Jeg maa tilstaa, at jeg begynder at finde alle disse Baller og Fyrværkerier utaalelig kedelige.“

„Ja, havde Ambassadøren vidst det, vilde han sikkert have afsagt Ballet,“ sagde Fyrsten fuldstændig mekanisk og uden mindste Fordring paa, at hans Tilhørerinde skulde tro, at han mente et Ord af, hvad han sagde.

„Ak Fyrste, pin mig dog ikke med Deres Spot!“ sagde Anna Pavlovna lidt ærgerligt. „Mais pour parler d'autre chose: hvad siger man til Novosilzovs sidste Depeche? Hvad mener man? — De véd jo alt!“

„Hvad man mener?“ svarede Fyrsten temmelig køligt. „Ja, man mener, at Bonaparte har brændt sine Skibe, og at vi ogsaa snart maa brænde vore.“

Der var en underlig Modsætning mellem disse to, thi medens Fyrst Vasilij talte i en fuldstændig mekanisk Tone, som en Skuespiller, der fremsiger en Rolle, han for længst kan udenad, strømmede Anna Pavlovna over af Ekstase, hver Gang hun lukkede Munden op. Alle kendte hende som en i høj Grad entusiastisk Dame, og selv om hun undertiden ikke var i sit begejstrede Hjørne, tvang hun sig dog til at være det for ikke at skuffe sine Tilhøreres Forventninger. Altid spillede der et undertrykt Smil om hendes Læber, og dette Smil, der slet ikke passede til hendes falmede Ansigt, syntes nærmest at skulle antyde, at hun meget

vel var sig sin egen fortryllende Svaghed bevidst, men at hun hverken vilde eller kunde aflægge den.

Midt i den Samtale om Politik, som nu udspandt sig imellem dem, kom Anna Pavlovna pludselig i stærk Affekt.

„Nej, nej!“ sagde hun ivrigt. „Tal ikke til mig om Østerrig. Maaske jeg slet ikke forstaar mig derpaa, men jeg mener nu alligevel, at Østerrig aldrig har villet og heller ikke vil have Krig. Det vil lade os i Stikken, og Rusland vil komme til at staa ene i sin Mission som Europas Frelser. Ja, der forestaar vor herlige og mageløse Kejser en stor Rolle i Verdensbegivenhederne, men han er ogsaa saa dydig og god, at Vorherre vil give ham Styrke til at fuldbyrde sit Værk og knuse Revolutionens Hydra, der præsenterer sig i denne Skurks og Morders afskyelige Skikkelse. Vi skal hævne de retfærdiges Blod, der raaber mod Himlen! Ja vi! siger jeg, thi hvilken af de andre Magter skal vi stole paa? England — dette Kræmmerrige — forstaar ikke og vil aldrig forstaa Kejser Alexanders ophøjede Tankemaade. Det har nægtet at rømme Malta og holder os hen med intetsigende Løfter. Og Preussen — det har allerede erklæret, at Bonaparte var uovervindelig, og at hele Europa i Forening intet kunde udrette imod ham. Nej, jeg stoler hverken paa Hardenberg eller paa Haugwitz; Preussens saa meget omtalte Neutralitet er kun et Skalkeskjul, men jeg stoler paa Guds Bistand og tror fuldt og fast paa vor kære Kejsers Mission. — Ja, han vil frelse Europa!“ sagde hun begejstret og standsede pludselig med et Smil over sin egen Ivrighed.

„Naa, og jeg mener nu,“ sagde Fyrsten ligeledes smilende, „at hvis man havde sendt Dem i Stedet for Winzingerode *), saa vilde De have taget Preusserkongen med Storm. De er saa veltalende. — Men vil De ikke glæde mig med en lille Kop Te?“

„Ak kære Fyrste, hvor har jeg dog mine Tanker henne!“ svarede hun i en beklagende Tone og skyndte sig at skænke ham en Kop. — „Men véd De ogsaa, hvem der kommer her i Aften? To højst interessante Personligheder, som det vil glæde Dem at træffe sammen med. Den ene, Vicomte de Mortemart, er i Slægt med Montmorencys, en af de første Familier i Frankrig — han er altsaa en af de rigtige gode Emigranter — og den anden, Italieneren Morio, er en fænomenalt begavet Abbate, der svær-

*) Oprindelig østerrigsk, senere russisk General, som 1805 sendtes til Wien og Berlin for at tilvejebringe et Forbund mod Frankrig. O. A.

mer for Ligevægtspolitiken. — Ja, De har vel hørt, at Kejseren modtog ham i Audiens forleden!“

„Nej virkelig! Ja, det skal glæde mig meget at gøre begges Bekendtskab. Men sig mig, er det sandt, at Hendes Majestæt Enkekejserinden interesserer sig stærkt for Baron Funckes Udnævnelse til Sekretær ved Ambassaden i Wien? Jeg finder det utroligt, at hun skulde have Interesse for denne ubetydelige unge Mand.“

Anna Pavlovna lukkede Øjnene næsten helt i for at antyde, at hun fandt det højst upassende, at nogen vovede at tro, at hun turde have nogen Mening om, hvad det maatte behage Hendes Majestæt at ville eller ønske.

„Baron Funcke er rekommanderet til Hendes Majestæt Kejserinden af Allerhøjstsammes Søster,“ sagde hun endelig i en højtidelig Tone, og i samme Nu som hun nævnede sin høje Beskytterindes Navn, fik hendes Ansigt et Udtryk af inderlig Hengivenhed og dyb Underdanighed, og dette Udtryk beholdt det, da hun tilføjede, at Hendes Majestæt behagede at sætte megen Pris paa Baron Funcke.

Fyrsten hørte paa hende med en ligegyldig Mine og sagde ikke et Ord.

„Men for at tale om Deres Familie,“ begyndte hun igen efter en lille Pause, fast besluttet paa at ramme ham med en tilsløret Ubehagelighed, fordi han havde dristet sig til at tale saa nedsættende om en Person, der var anbefalet til Kejserinden. „Véd De ogsaa, at Deres Datter bliver fundet aldeles fortryllende? — Alle priser hendes Skønhed.“

Fyrsten bøjede Hovedet ærbødigt som Tegn paa sin Taknemmelighed.

„Hvor ofte har jeg ikke følt mig forbavset over den uretfærdige Fordeling af Lykken her i Livèt!“ vedblev hun og rykkede nærmere hen til ham for derved at antyde, at hun nu forlod det politiske Omraade og begav sig ind paa et mere intimt Emne. „Hvorfor, spørger jeg, har Skæbnen skænket Dem saa henrivende Børn? Ja, for henrivende er de — med Undtagelse af Deres yngste Søn, Anatole, som jeg slet ikke synes om,“ tilføjede hun i en Tone, der paa Forhaand udelukkede enhver Modsigelse. „Men De er den, der mindst af alle skønner paa dem — nej, De fortjener dem ikke, kære Fyrste!“

„Ja, hvad skal man sige til det,“ svarede han og trak paa

Skulderen. „Lavater vilde vel have sagt, at jeg ganske mangler det Organ, der rummer Faderkærligheden.“

„Nej, Spøg til Side, jeg ønsker at tale alvorligt med Dem. Mellem os sagt, er jeg ganske overordentlig misfornøjet med Deres Anatole, og jeg vil ikke skjule for Dem, at alle, da han forleden kom paa Tale oppe hos Hendes Majestæt“ — her fik hendes Ansigt atter et resigneret og underdanigt Udtryk — „var enige om at beklage Dem.“

Fyrsten svarede ikke, men rynkede Brynene, og hun sad og saa' paa ham, ventende paa hans Svar. „Ja, hvad skal jeg gøre?“ sagde han endelig. „De véd jo, at jeg intet har sparet paa mine Sønners Opdragelse, og dog er de mislykkede begge to. Min ældste, Hippolyt, er en skikkelig Dumrian, og min yngste, Anatole, er en Dumrian, der gør gale Streger. — Men det er ogsaa hele Forskellen!“ tilføjede han, idet hans Mund fortrak sig til et ubehageligt Smil.

„Mænd som De burde slet ikke have Børn. De er sans reproche, Fyrste, i alle Henseender, men kun ikke som Fader,“ sagde Anna Pavlovna og saa' tankefuldt op mod Loftet.

„Ja, De véd jo, at jeg er Deres trofaste Ven og lydige Tjener, og derfor vil jeg ogsaa betro Dem, hvad jeg skjuler for alle andre. Mine Børn er min Tilværelses Tyngsel — mit Kors her paa Jorden. Se det er i det mindste mit Syn paa Sagen. — Naa, men det maa jeg jo finde mig i!“ sagde han med et Suk og trak igen paa Skulderen for at vise, hvor resigneret han underordnede sig sin haarde Skæbne.

„Har De aldrig tænkt paa at faa Anatole gift?“ spurgte Anna Pavlovna tankefuldt. „Ja, De véd jo, at man beskylder os gamle Piger for at lide af den Mani at ville stifte Partier. Ganske vist tør jeg sige mig fri for denne Svaghed, men jeg kan dog foreslaa Dem et Parti, der vilde passe godt for ham. Jeg tænker paa Fyrstinde Marie Bolkonskij, en stakkels ung Pige, der føler sig meget ulykkelig hjemme hos sin Fader.“

Fyrst Vasilij svarede ikke straks, men nikkede blot for at vise, at han allerede var i Færd med at tage det foreliggende Spørgsmaal under Overvejelse.

„De skal vide, at Anatole koster mig fyrretyve Tusinde om Aaret,“ sagde han omsider, idet han gav sine triste Tanker Luft, „og bliver han ved paa den Maade blot i fem Aar, er jeg fuldstændig ødelagt. Jo, det er en herlig Lykke at være Fader! — Er hun rig, Deres Fyrstinde?“

„Ja, hendes Fader er meget rig og meget paaholdende. Men De kender ham naturligvis. Det er den bekendte Fyrst Bolkonskij — Kongen af Preussen, som de kalder ham — der kvitterede Tjenesten allerede i den højsalige Kejsers Tid. Han er begavet og klog, men en stor Særling og vanskelig i Omgang, og derfor gaar det ud over Datteren, det stakkels Barn. Han har ogsaa en Søn, der er Adjudant hos Kutusov og gift med den nydelige Lisa Meinen. Naa, men ham faar De at se i Aften, jeg venter ham da i det mindste.“

„Hør, kære Annette,“ hviskede Fyrsten, idet han greb Anna Pavlovnas Haand, „arrangerer De den Sag for mig, skal jeg hele mit Liv igennem være Deres allerlydigste Slave. Hun er jo af god Familie og rig — altsaa netop hvad jeg behøver.“ Og med en let og gratiøs Bevægelse bøjede han sig forover, kyssede hendes Haand og sank atter tilbage i Lænestolen.

„Nous verrons!“ sagde Anna Pavlovna. „Jeg skal tale med Lisa Bolkonskij derom, naar hun kommer her i Aften, og forhaabentlig vil jeg have Held med mig. Det er mit første Forsøg paa at arrangere Partier, og det er Deres Søn, der skal holde for.“

II

Lidt efter lidt fyldtes Anna Pavlovnas Salon med Mennesker, der, hvor forskellige de end var i alle andre Henseender, dog havde det ene tilfælles, at de alle hørte til „Selskabet“. En af de første, der mødte, var den smukke Helene Kuragin, som kom for at afhente sin Fader til Festen hos den engelske Ambassadør. Hun var i hvid Balkjole og bar Æresdamernes Sløjfe og Chiffer paa sin venstre Skulder. Næsten samtidig med hende kom den henrivende lille Fyrstinde Bolkonskij, der gik for at være den mest indtagende Dame i Petersborg. Fyrstinden, der var bleven gift den foregaaende Vinter, gik for Øjeblikket ikke ud i store Selskaber, men viste sig kun en petit comité. Et Par Minutter senere arriverede Fyrst Vasilijs Søn, Hippolyt, sammen med Mortemart, som han forestillede for Værtinden, og efter dem kom først Abbaten og saa en hel Sværm af Gæster, som hurtig fyldte Salonen.

„Kender De min Tante?“ eller „Maa jeg forestille Dem for min Tante?“ var den Velkomsthilsen, hvormed Anna Pavlovna modtog alle sine Gæster, og derpaa førte hun dem en for en hen til en lille gammel Dame, som traadte ind fra Kabinettet, da de første fremmede begyndte at vise sig. Samtidig med at Anna Pavlovna foretog Præsentationen, gled hendes Blik langsomt fra den, hun forestillede, og hen til Tanten, og saa snart Ceremonien var fuldbyrdet, gik hun for at hente den næste. Alle, der kom, maatte hen til denne gamle Dame, som ingen interesserede sig for, ingen brød sig om, og ingen kendte. Tanten, der næsten forsvandt under en umaadelig Haartur, sagde det samme til alle. Hun erkyndigede sig først om enhvers Befindende og talte dernæst om sit eget Helbred og om Hendes Majestæt Enkekejserindens, idet hun hver Gang glædede sig over, at den høje Patient nu havde det bedre. Enhver søgte at slippe bort fra hende, saa snart Sømmelighedshensyn tillod det, og var det først lykkedes, vogtede den undslupne sig vel for at komme i Nærheden af den gamle Dame Resten af Aftenen.

Den unge Fyrstinde Bolkonskij var virkelig henrivende. Hun havde store straalende Øjne og en fin lille Mund, der skyggedes af mørke Dun. Ganske vist var hendes Overlæbe saa kort, at man skimtede hendes hvide Tænder, selv naar hun ikke talte eller lo, men denne lille Fejl eller Ufuldkommenhed gav maaske netop hendes Skønhed en vis Charme. Alle følte sig oplivede, naar de kom i Nærheden af denne unge Kone og Moder in spe, som straalede af Liv og Sundhed og førte sig saa let og yndefuldt til Trods for sin Tilstand. Og takket være det lysende Smil, som ledsagede hvert af hendes Ord, mente alle, naar de havde talt lidt med hende, baade de gamle Herrer og de unge blaserede Mænd, at de havde været særlig elskværdige. Den lille Fyrstinde gik med smaa hurtige Skridt rundt om Bordet og satte sig derpaa i Sofaen i Nærheden af Temaskinen. Og medens hun ordnede Folderne i sin Kjole og gjorde sig det bekvemt, saa' hun sig omkring med saa fornøjet et Ansigt, som om hun mente, at alt, hvad hun foretog sig, maatte være en Kilde til Glæde baade for hende selv og andre.

„Jeg har taget lidt Arbejde med,“ sagde hun, medens hendes Blik gled rundt i Kredsen, og lukkede sin Ridicule op. — „Hør, Annette,“ vedblev hun henvendt til Værtinden, „De har spillet mig et slemt Puds. De skrev til mig, at der næsten ingen kom i

Aften, og som en Følge deraf har jeg klædt mig i Sæk og Aske. — Se blot!“ sagde hun og rakte Armene ud for rigtig at vise sin elegante graa Kjole, der var besat med Kniplinger alle Vegne og sammenholdtes af et bredt Livbaand lige under Brystet.

„Aa, vær De rolig, Lisa, De vil altid være den smukkeste af alle, hvordan De saa klæder Dem paa,“ svarede Anna Pavlovna.

„Men véd De ogsaa, at min Mand forlader mig,“ vedblev den unge Fyrstinde, denne Gang henvendende sig til Fyrst Vasilij. „Han drager afsted for at lade sig slaa ihjel. Hvad i Alverden skal vi dog ogsaa med denne forfærdelige Krig?“ Og uden at afvente Fyrstens Svar snakkede hun rask væk videre til hans smukke Datter.

I dette Øjeblik traadte der en ny Gæst ind i Salonen. Det var en høj og sværlemmet ung Mand med kortklippet Haar og Briller. Hans Paaklædning var efter sidste Mode: lyse, snævre Benklæder, brun Kjole med blanke Knapper og et Kalvekrøs, som gik ham helt op under Hagen. Den unge Mand var en naturlig Søn af Grev Besukhov, en fornem Stormand, der havde spillet en fremragende Rolle under Kejserinde Katerine, men som nu laa og droges med Døden i Moskvá. Pierre Besukhov var nylig kommet hjem fra Udlandet, hvor han havde opholdt sig fra Drengeaarene, og i Aften skulde han for første Gang prøve sin Lykke i Selskabslivet. Skønt Anna Pavlovna kun beærede ham med den Hilsen, hvormed hun lyksaliggjorde dem af sine Gæster, der stod lavest paa Rangstien, viste der sig dog et saa stærkt Udtryk af Frygt og Ængstelse i hendes Ansigt, saa snart hun fik Øje paa ham, at man kunde føle sig fristet til at tro, at hun frygtede for, at denne kolossale Fremtoning skulde afstedkomme en eller anden Ulykke i hendes Salon. Men skønt Pierre virkelig ikke var saa lidt højere og sværere end de andre tilstedeværende Herrer, havde Anna Pavlovnas Ængstelse dog en hel anden Grund: hun følte sig trykket af det kloge, iagttagende Blik, der tittede hende i Møde bag Brillerne, og det aabne Udtryk i hans gode, ærlige Øjne. Dette Blik og dette Udtryk passede slet ikke til hendes Salon.

„Det var meget venligt af Dem, Monsieur Pierre, at De vilde komme og se til en stakkels Patient,“ sagde hun nedladende og førte ham straks hen til Tanten, med hvem hun vekslede ængstelige Blikke under Præsentationen. Pierre brummede nogle uforstaaelige Ord, medens hans Øjne løb rundt i Salen, og da han i

det samme opdagede den unge Fyrstinde Bolkonskij, nikkede han venligt og fortroligt til hende og skyndte sig bort fra Tanten uden at høre hendes Beretning om Hendes Majestæts Helbredstilstand til Ende. Anna Pavlovna ilede forskrækket efter ham for at hindre ham i at gøre Ulykker og begyndte i Mangel af noget bedre at konversere ham om Abbaten, Signor Morio. „Kender De ham?" sagde hun. „Han er en højst interessant Personlighed!"

„Ja, jeg har nok hørt ham omtale," svarede Pierre distrait. „Det er ham, der gaar omkring med Planer om en evig Fred. Naa ja, Tanken kan jo være meget smuk, men den lader sig næppe realisere."

„Mener De virkelig?" sagde Anna Pavlovna, nærmest for at sige noget, og vilde smutte bort, men Pierre gjorde sig da skyldig i en ny Uopdragenhed, idet han plantede sig foran hende i hele sin Højde og begyndte at forklare hende, hvorfor han mente, at Abbatens Plan var uudførlig.

„Ja, senere — senere, Monsieur Pierre, nu har jeg desværre ikke Tid!" sagde hun smilende og fortrak hurtigst muligt.

Efter saaledes at være bleven den uopdragne unge Mand kvit, skyndte hun sig atter at optage sine Pligter som Værtinde. Hun lyttede til Samtalen og havde sine Øjne alle Vegne, parat til at gribe ind for atter at bringe Konversationen paa Gled, hvor denne var ved at dø hen. Ligesom Formanden paa et Fabrikværksted, naar han har anbragt Arbejderne paa deres Pladser, sørger for, at Maskineriet gaar, som det skal, og atter sætter det i Gang, naar det er ved at gaa i Staa, saaledes gik Anna Pavlovna ogsaa rundt i sin Salon og fik ved et behændigt anbragt Ord eller en snild Vending Konversationens Maskineri til at arbejde let og uden Friktion. Men under al sin Travlhed tabte hun ikke et Øjeblik Pierre af Syne. Ængsteligt fulgte hendes Blik ham, medens han gik hen til den Gruppe, hvor Mortemart førte Ordet, og ikke uden Bekymring saa' hun ham stile hen mod den Kreds, der havde samlet sig om Abbaten. Pierre, der ikke kendte nogen af alle disse Mennesker, men kun vidste, at denne Salon var Midtpunktet for alt, hvad Petersborg rummede af Aand og Forstand, saa' sig lige saa nysgerrigt omkring som et Barn, der kommer ind i en Legetøjsbutik, og vandrede uroligt fra Sted til Sted af Frygt for at gaa Glip af en Samtale, der kunde berige ham med et eller andet Guldkorn. Og medens han saa' paa alle disse Ansigter, der imponerede ham ved deres overlegne Udtryk, ven-

tede han stadig paa, at der skulde komme en rigtig klog og træffende Bemærkning, som han kunde tage sig ad notam. Men han følte sig skuffet, hvor han kom hen, og først, da han havnede i den Kreds, hvor Abbaten præsiderede, begyndte Samtalen at interessere ham. Han besluttede saa at blive her, idet han saa smaat haabede paa, at der vilde tilbyde sig en Lejlighed for ham til at blande sig i Samtalen. Som alle unge Mennesker var han nemlig yderst opsat paa, at ogsaa andre skulde lære at kende, hvad han tænkte, følte og mente.

III

Stemningen blev efterhaanden animeret; Konversationen gik livligt overalt, og der var Flugt i den. Med Undtagelse af Tanten, der sad ene i et Hjørne sammen med en ældre Dame, hvis magre, forgræmmede Ansigt ikke passede rigtig til disse livlige Omgivelser, havde hele det øvrige Selskab delt sig i tre forskellige Grupper. I den første, der hovedsagelig bestod af Herrer, dannede Abbaten Midtpunktet, i den anden, de unges Kreds, herskede den fejrede Skønhed, Fyrstinde Helene, og den henrivende Lisa Bolkonskij, og i den tredje var det Mortemart og Anna Pavlovna, der førte Ordet.

Vicomten var en net ung Mand med fine Træk og behagelige Manerer, men ikke fri for at lade Selskabet forstaa, at det var en ren Velvilje af ham, at han lod det nyde godt af sin berømte Person. Og Anna Pavlovna, der var stolt af sin Acqvisition, serverede Vicomten for de tilstedeværende, ganske paa samme Maade som en beleven Hotelvært anbefaler sine Gæster den Steg, han har skaaret for, blot fordi han selv har trancheret den.

Henne i den Gruppe, hvor Vicomten førte an, var samtlige Gemytter stærkt optagne af Hertugen af Enghiens Mord, og under Diskussionen af denne Begivenhed fremkom Vicomten med den Paastand, at Hertugen var falden som Offer for sin egen Højmodighed, og at Bonaparte havde haft ganske særlige Grunde til at forfølge ham med sit Had.

„Ah racontez, racontez, mon cher Vicomte!“ sagde Anna Pavlovna henrykt, og idet hun sagde disse franske Ord, troede hun selv at fornemme en fin Duft fra Ludvig den Femtendes Tid.

Vicomten bøjede Hovedet med et forbindtligt Smil, og Anna Pavlovna fik øjeblikkelig travlt med at servere ham for de tilstedeværende i en saa appetitlig og tillokkende Skikkelse som muligt.

„Vicomten har kendt Hertugen personligt," hviskede hun til de nærmeste, „han har en vidunderlig Evne til at fortælle, og man mærker straks, at han hører til det gode Selskab."

Vicomten lavede sig til at fortælle, og satte til at begynde med sit mest aandrige Ansigt op.

„Kom herhen, kære Helene!" sagde Anna Pavlovna til den unge Fyrstinde Kuragin, der sad ved Tebordet omgivet af en Kreds af Beundrere og med et uforanderligt straalende Smil, som havde sit Udspring i Bevidstheden om hendes egen Skønheds Tryllemagt. Hun rejste sig straks og gik let hen over Gulvet i sin hvide, blomsterbesatte Balkjole, der blottede hendes blændende Hals og Skuldre. Skøn som Dagen og funklende af Diamanter skred hun frem mellem Herrerne, der ærbødigt gjorde Plads for hende, og medens hendes Blik gled rundt i Salen, syntes hendes Smil at indbyde alle til frit at beundre hendes smukke Figur og yppige Skuldre og Barm. Saa vidunderlig skøn var Helene, at hun næsten syntes trykket af sin Skønheds Uimodstaaelighed og af det umulige i at formindske det Indtryk, hun gjorde paa alle.

„Hvor hun er smuk!" sagde alle uvilkaarlig til sig selv og fulgte hende med beundrende Blikke, medens hun gik hen over Gulvet, og da hun nedlod sig ved Siden af Vicomten og indhyllede ham i sit Smils Straaleglans, slog han ogsaa Øjnene ned, som om han følte sig blændet af en overnaturlig Aabenbaring.

„Jeg tvivler næsten om min Evne til at fortælle lige over for en Tilhørerkreds som denne," sagde han og bøjede Hovedet.

Helene, der støttede sin fyldige Arm mod Bordet, fandt det ikke nødvendigt at svare, men smilede blot og ventede paa, at han skulde begynde. Og medens Vicomten fortalte, sad hun hele Tiden med sin rankeste Holdning og sænkede kun en Gang imellem sit Blik ned mod Barmen og Haanden, der legede mekanisk med Diamanthalsbaandet. Kun en sjælden Gang, naar Fortællingen blev rigtig spændende, saa' hun hen paa Anna Pavlovna og skyndte sig saa at efterligne hendes Ansigtsudtryk for straks efter atter at indhylle sig i sit straalende Smil.

Den lille Fyrstinde Bolkonskij havde ogsaa forladt Tebordet

lige efter Helene, og Fyrst Hippolyt, der sad ved Siden af hende, skyndte sig at følge hendes Eksempel.

„Vent lidt," sagde hun til ham, „jeg har glemt mit Arbejde. Men hvad tænker De paa? Hvad gaar der af Dem? Skynd Dem dog hen og hent min Ridicule!" Leende og snakkende til højre og venstre, vakte hun Forstyrrelse, hvor hun kom hen, indtil hun tilsidst nedlod sig i Nærheden af Vicomten. „Se saa, nu sidder jeg godt," sagde hun, idet hun tog Ridiculen ud af Hænderne paa Fyrst Hippolyt, som trak en Lænestol frem og satte sig ved Siden af hende.

„Den bedaarende Hippolyt", som han almindelig kaldtes, lignede i en forbavsende Grad sin smukke Søster, men til Trods for denne Lighed var han dog ualmindelig styg. Trækkene var ens hos dem begge, men medens hendes oplivedes af dette evigt straalende, livsglade Smil, som lagde alle for hendes Fødder, havde hans dumstolte, surmulende Ansigt et rigtigt Dødbiderudtryk. Og medens hendes Skikkelse var næsten klassisk fuldkommen, var han baade mager, ranglet og kantet. Dertil kom, at Hippolyt, hver Gang han talte eller lo, rimpede Øjne, Næse og Mund sammen til en ubestemmelig Grimasse, og at hans Arme og Ben gerne bevægede sig i de mærkeligste Forvridninger.

„Hør, det er da ikke en Spøgelsehistorie?" sagde han højt til Fyrstinde Bolkonskij og satte hurtigt Lorgnetten op i sit Øje, ganske som om dette Instrument var ham uundværligt naar han talte.

„Nej, vær De rolig, Fyrste, der forekommer ikke et Ord om Spøgelser i den," sagde Vicomten, idet han afbrød sin Fortælling og saa' forbavset paa ham.

„Ja, for jeg kan ikke fordrage Spøgelsehistorier!" erklærede Fyrst Hippolyt hen i Vind og Vejr og knapt vidende, hvad han selv sagde; men paa Grund af den Sikkerhed, hvormed han talte, var de tilstedeværende i Tvivl, om det var noget meget aandrigt eller noget meget dumt, han havde sagt.

Vicomten fortalte livligt og interessant, om hvorlunde Hertugen af Enghien, der i al Hemmelighed var rejst til Paris for at besøge Skuespillerinden, Mlle. Georges, havde truffet Bonaparte, der ogsaa stod i den berømte Kunstnerindes Gunst, oppe hos denne. Dette uventede Møde havde grebet Napoleon saa stærkt, at han var falden i en af disse lange Besvimelser, som han undertiden led af, og skønt Hertugen saaledes havde haft ham fuld-

stændig i sin Magt, var det dog ikke faldet ham ind at benytte sig deraf, men ikke desto mindre havde Bonaparte været uædelmodig nok til senere at lade ham snigmyrde. Denne højst interessante Fortælling var navnlig spændende der, hvor Vicomten skildrede det Øjeblik, da begge Modstanderne pludselig genkendte hinanden, og paa dette Sted syntes alle Damerne stærkt grebne.

„Ikke sandt, det er mageløst!“ sagde Anna Pavlovna og saa' spørgende hen til den lille Fyrstinde.

„Ja, vist saa!“ hviskede denne og stak Naalen i Sytøjet for at vise, at hun fandt Fortællingen saa interessant, at hun ikke formaaede at arbejde videre.

Vicomten smilede erkendtligt og fortsatte sin Fortælling, men blev paa ny afbrudt ved, at Anna Pavlovna, der hele Tiden havde fulgt det farlige unge Menneske med Øjnene og nu saa' ham i en ivrig og højrøstet Disput med Abbaten, skyndsomt forlod sin Plads for at bringe Hjælp paa det truede Punkt. Det var da virkelig ogsaa lykkedes Pierre at indvikle Abbaten i en Samtale om den politiske Ligevægt, og Ordskiftet blev snart saa livligt, at Anna Pavlovna fandt det nødvendigt at skride ind.

„Som sagt, en virkelig, varig Fred kan kun skabes, naar der tilvejebringes den rette Ligevægt i Europa,“ sagde Abbaten. „Hvis blot det mægtige Rusland, der med Urette kaldes Østens Barbar, vilde stille sig i Spidsen for en Alliance, som havde det Maal at tilvejebringe denne Ligevægt, saa vilde Freden ogsaa være sikret for evige Tider, og .....“

„Ja, men hvorledes skulde det lykkes at skabe denne Ligevægt?“ faldt Pierre ham ivrigt i Talen, men standsedes i det samme af et strengt Blik af Anna Pavlovna, der trak Italieneren ud af Samtalen ved resolut at spørge ham om, hvorledes han taalte det barske russiske Klima. Abbatens Ansigt forandredes pludseligt og fik et sødladent, affekteret Udtryk.

„Jeg er saa fortryllet af den Aand og Dannelse, jeg træffer her, især hos de Damer, jeg har haft den Lykke at møde,“ svarede han galant, „at jeg endnu ikke har haft Tid til at tænke paa Klimaet,“ og Anna Pavlovna, som nu havde faaet Haand i Hanke med ham, trak saa baade ham og Pirre hen til Mortemarts Gruppe for saaledes bedre at kunne holde Øje med dem.

I dette Øjeblik traadte der en ny Gæst ind i Salonen. Det var Fyrst Andrej Bolkonskij, den lille Fyrstinde Lisas Ægtefælle.

Fyrsten var en smuk ung Mand af Middelhøjde med et lidt koldt Ansigt og bestemt mejslede Træk. Alt hos ham, lige fra hans trætte, sørgmodige Blik til hans rolige, afmaalte Gang, dannede en stærk Modsætning til hans Hustrus urolige, livlige Væsen, der lod til at irritere ham i høj Grad. Og saa lidt forstod han at skjule sit Mishag med hende, at han, hver Gang hans Blik tilfældigt faldt hen paa hende, vendte sig bort med en ærgerlig Grimasse, der misklædte hans ellers saa smukke Ansigt. Han gik hen til Anna Pavlovna, kyssede hendes Haand og saa' sig med en vis Lede om i Selskabet.

„Naa, jeg hører, at De tænker paa at drage i Krigen, Fyrste," sagde Anna Pavlovna.

„Ja, som De véd, har General Kutusov taget mig til sin Adjudant."

„Og Deres Hustru — hvor gør De af hende?"

„Aa, hun tager hjem til min Faders Gods."

„Og De skammer Dem slet ikke over at berøve os Deres yndige Kone?"

„Andrej!" sagde den lille Fyrstinde i sin sædvanlige kokette Tone. „Du skulde blot have hørt den mageløse Historie, som Vicomten fortalte om Mlle. Georges og Bonaparte!"

Hendes Mand svarede ikke, men rynkede Brynene, og da Pierre, der lige fra hans Indtræden i Salen havde fulgt ham med glade og venlige Blikke, nu gik hen til ham og berørte hans Arm, vendte han sig om med en ærgerlig Mine, der dog øjeblikkelig forsvandt, saa snart han fik Øje paa Pierres smilende Ansigt.

„Hvad, er Du her? — Det er nyt at se Dig i stort Selskab!" sagde han forbavset.

„Ja, jeg vidste jo, at I vilde komme," svarede Pierre. — „Hør jeg kigger lidt op til jer senere, hvis I da vil have mig," tilføjede han hviskende for ikke at forstyrre Vicomten, som endnu stadig sad og fortalte.

„Nej, vi vil ikke have dig!" hviskede Fyrsten smilende og trykkede Pierres Haand for at vise ham, at Spørgsmaalet var overflødigt. Han vilde have tilføjet noget, men kom ikke saa vidt, da der i det samme opstod almindeligt Røre i Selskabet, foranlediget ved, at Fyrst Kuragin og hans Datter brød op.

„Ja undskyld, kære Vicomte," sagde Fyrst Vasilij venligt, idet han nødte Mortemart, der vilde rejse sig, til at blive siddende, „men dette ulykkelige Bal hos Ambassadøren berøver os des-

værre den Fornøjelse at høre Dem til Ende. — Jeg beklager meget, kære Anna Pavlovna, at vi maa forlade Deres behagelige Selskab saa tidligt."

Hans Datter Helene banede sig behændig Vej mellem Stolene, smilende som altid og løftende sin Kjole let med den ene Haand. Pierre saa' efter hende med store, henrykte Øjne.

„Hvor hun dog er smuk!" udbrød Fyrst Andrej.

„Ja, hvor er hun dejlig!" istemmede Pierre, hvis Øjne lyste gennem Brillerne.

Da Fyrst Kuragin, der fulgte efter Datteren, opdagede Pierre, tog han ham ved Armen og trak ham hen til Anna Pavlovna.

„Kan De ikke faa mig sat lidt Skik paa denne Bjørn!" sagde han leende. „Se nu har han boet hos mig i over en Maaned, og først i Aften er det lykkedes mig at faa ham ud med mig. Og dog er der intet, et ungt Menneske har bedre af, end at komme i godt Dameselskab."

Anna Pavlovna lovede smilende at tage sig af ham, og Pierre blev saa staaende foran hende med et betuttet Ansigt uden rigtig at vide, hvad han skulde sige eller gøre.

IV

Næppe havde Døren lukket sig efter Fyrst Vasilij, førend Damen med det bekymrede Ansigt forlod sin Plads ved Siden af Tanten og ilede ud efter ham.

„Ja undskyld," sagde hun til Fyrsten, som hun traf ude i Forværelset i Færd med at trække sin Pels paa, „men kan jeg ikke faa lidt at vide om, hvordan det gaar med min Søns Udsigter? Jeg rejser herfra en af de første Dage, og jeg vilde dog saa gerne tage lidt gode Efterretninger med hjem til min stakkels Boris."

Skønt Fyrsten hørte paa hende med et træt og lidt utaalmodigt Ansigt, saa' hun dog op paa ham med et næsten ømt Smil og greb hans Haand — det sidste dog kun, for at han ikke skulde undslippe.

„De behøver blot at lægge et godt Ord ind for ham hos Kejseren," vedblev hun indtrængende, „saa faar han øjeblikkelig en Plads i Garden."

„Tro mig, Fyrstinde, jeg skal gøre, hvad jeg kan," svarede Fyrst Vasilij koldt, „men til Kejseren kan jeg ikke godt tale om denne Sag. Nej, henvend Dem heller til Rumjanzov eller til Galitzin. Det er vist det fornuftigste, De kan gøre."

Damen, der saa ivrigt talte sin Søns Sag, hed Fyrstinde Drubetzkoj og hørte til en af de første Familier i Rusland, men ubemidlet som hun var, havde hun for mange Aar siden trukket sig tilbage fra Verden og stod nu uden formaaende Venner og Bekendte. Hun var kommet til Petersborg alene for at faa sin Søn anbragt i Garden, og det var i Haab om at træffe Fyrst Vasilij, at hun havde inviteret sig selv til Anna Pavlovnas Selskab. Hans kølige Svar virkede derfor i høj Grad nedslaaende paa hende, men hun skjulte sin Skuffelse og smilede lige saa huldsaligt som før.

„Hør, Fyrste," sagde hun uden at slippe hans Haand, „jeg har aldrig før bedt Dem om noget og agter heller ikke at gøre det i Fremtiden. Heller ikke kan De beskylde mig for, at jeg nogen Sinde har mindet Dem om alt, hvad De skylder min afdøde Fader. Men nu siger jeg til Dem: Gør for Guds Skyld dette for min Søn, og jeg skal da hele mit Liv være Dem taknemmelig. Saa, bliv nu ikke vred, Fyrste, men lov mig at gøre det. Jeg har talt til Galitzin om Sagen, men han har afslaaet at hjælpe mig. — Vær nu god og venlig, som De var i gamle Dage," tilføjede hun og tvang sig til at smile, medens Øjnene stod fulde af Taarer.

„Papa, vi kommer for sent!" sagde Fyrstinde Helene henne ved Døren, idet hun vendte sit smukke Ansigt om imod Faderen.

At have Indflydelse i denne Verden er en Kapital, og det gaar med den som med alle andre Kapitaler, at man maa holde Hus med den, for at den ikke skal gaa tabt. Fyrst Vasilij vidste dette trods nogen og gik derfor sjældent i Ilden for andre, men foretrak at virke for sig selv. Imidlertid følte han dog, da Fyrstinde Drubezkoj rettede denne sidste Appel til ham, noget, der lignede Samvittighedsnag, for han skyldte virkelig hendes afdøde Fader sin første Forfremmelse paa Embedsstigen, og desuden mærkede han tydeligt, at hun hørte til de Mødre, som, naar de først har sat sig noget i Hovedet, bliver ved at plage en, indtil de har naaet deres Maal. Og navnlig den sidste Omstændighed virkede saa stærkt paa ham, at han opgav al yderligere Modstand og besluttede sig til at hjælpe hende.

„Kære Anna Mikhailovna," sagde han i sin sædvanlige ned-

ladende Tone, „det er næsten umuligt for mig at opfylde Deres Ønske, men for at vise, hvor meget jeg holder af Dem, og hvor højt jeg agter Mindet om Deres afdøde Fader, skal jeg gøre det umulige: Deres Søn skal komme i Garden, det giver jeg Dem mit Ord paa! Er De saa fornøjet?"

„Ak, kære, kære Ven!" raabte hun henrykt. „Det skal jeg ikke glemme Dem! Men jeg havde heller ikke ventet andet af Dem, jeg kender jo Deres gode Hjerte. — Vent lidt," tilføjede hun, da han vilde gaa, „blot et Ord endnu. Naar han nu kommer i Garden, kunde De saa ikke anmode Kutusov — jeg véd jo, De kender ham nøje — om at tage ham til sin Adjudant. Saa vilde jeg være fuldstændig beroliget for hans Fremtid, og jeg forsikrer ...."

„Nej," afbrød Fyrst Vasilij hende smilende, „det kan jeg ikke love Dem. De gør Dem ikke Begreb om, hvor Kutusov bliver bestormet med den Slags Ansøgninger. Han har selv sagt til mig, at der ikke er en Dame i Moskvá, uden at hun jo vil have sin Søn anbragt som Adjudant hos ham."

„Ja, men De maa endelig love mig det, kære Ven! — Jeg slipper Dem ikke, før jeg har Deres Ord derpaa."

„Papa!" sagde Helene atter i en utaalmodig Tone. „Vi kommer for sent!"

„Naa, Farvel da, Fyrstinde, Farvel! Jeg skal nok holde mit Løfte."

„Altsaa De taler til Kejseren derom i Morgen."

„Ja! — Men det andet lover jeg Dem ikke."

„Jo, gør det, gør det, kære Ven!" sagde Fyrstinden, idet hun fulgte ham ud af Døren med et koket Smil, som maaske vilde have klædt hende for 30 Aar siden, men som nu slet ikke passede til hendes magre, forgræmmede Ansigt. Hun glemte, den Stakkel, at hun ikke mere var i den Alder, hvor den Slags kvindelige Overtalelsesmidler gør deres Virkning. Saa snart Fyrsten var gaaet, vendte hun atter tilbage til Salonen, hvor Vicomten endnu stadig sad og fortalte, og lod, som om hun fulgte hans Fortælling med den største Interesse, medens hun i Virkeligheden, nu da hun havde naaet sine Ønskers Maal, kun ventede paa et gunstigt Øjeblik til at slippe bort.

„Naa, men hvad siger De saa til hele denne Komedie med Kroningen i Milano?" sagde Anna Pavlovna til Vicomten, da han var færdig med sin Fortælling. „Eller hvad mener De om

Forestillingen i Genua og Lucca, hvor hele Befolkningen frembærer sin Hyldest for Bonaparte? Og Hr. Bonaparte sidder saa paa sin Trone og bønhører Folkenes Ønsker. Aa, det er mageløst! Nej, det er til at blive gal over! Man skulde tro, at hele Verden var gaaet fra Forstanden.“

„Ja, De véd jo nok, hvad han sagde, da han satte Kronen paa Hovedet: Gud har givet mig den, og ve enhver, som rører den!“ bemærkede Fyrst Andrej i en drillende Tone og saa' Anna Pavlovna lige ind i Ansigtet. „Og for Resten skal han have set meget smuk og majestætisk ud, da han sagde disse Ord.“

„Jeg haaber,“ vedblev Anna Pavlovna, „at dette maa blive den Draabe, som faar Karret til at flyde over. Fyrsterne kan dog umuligt i Længden taale dette Menneske, som truer hele Samfundet med Ødelæggelse.“

„Fyrsterne!“ sagde Vicomten i en fortvivlet Tone. „Fyrsterne! — Og hvad har de da gjort for Ludvig den Sekstende, for Dronningen og for Prinsesse Elisabeth? — Intet! Men tro mig, de vil blive straffede for deres Forræderi mod Bourbonernes Sag. Fyrsterne! Ja, de sender deres Gesandter for at komplimentere Usurpatoren. — Nej,“ sukkede han og trak paa Skulderen, „dem kan vi intet vente af!“

Fyrst Hippolyt, som hele Tiden havde betragtet Vicomten gennem sin Lorgnet, vendte sig ved disse Ord pludselig om imod den lille Fyrstinde, og efter at have faaet hendes Synaal, begyndte han at ridse Familien Condés Familievaaben paa Bordpladen, medens han samtidig forklarede hende dets heraldiske Betydning.

„Sidder Napoleon blot et Aar til paa Frankrigs Trone,“ vedblev Vicomten, „har vi Spillet gaaende. Saa vil alt, hvad der er godt i Landet, blive udryddet. Alle Midler vil han anvende, Landsforvisning, Mord, og hvis ....“

Han tav og trak atter paa Skulderen. Pierre vilde sige noget, men Anna Pavlovna, som hele Tiden sad og passede paa ham, skyndte sig at komme ham i Forkøbet.

„Kejser Alexander,“ sagde hun blidt og underdanigt, „har erklæret, at han vilde overlade Franskmændene selv at vælge deres Regeringsform, og jeg mener, at der ikke er Tvivl om, at hele Nationen vil kaste sig i Armene paa sin retmæssige Hersker, saa snart den er bleven Usurpatoren kvit.“

„Ja, det er dog tvivlsomt,“ indvendte Fyrst Andrej. „Vicom-

ten bemærkede for lidt siden fuldstændig rigtigt, at Tingene allerede var temmelig vidt fremskredne, og derfor tror jeg, at det vil være meget vanskeligt at vende tilbage til de tidligere Tilstande."

„Og efter hvad jeg har hørt," blandede Pierre sig rødmende i Samtalen, „er næsten hele Adelen gaaet over paa Bonapartes Side."

„Aa, det er kun noget, hans Tilhængere siger," sagde Vicomten uden at se hen paa Pierre. „Men for øvrigt er det i Tider som disse vanskeligt at dømme om den offentlige Mening i Frankrig."

„Ja, da siger Bonaparte selv dog det samme," bemærkede Fyrst Andrej med et ironisk Smil, der gjaldt Vicomten, skønt han ikke saa' hen paa denne. „Her har De hans Ord: Jeg har vist dem Vejen til Hæderen, som de ikke selv kunde finde; jeg har aabnet min Forstue for dem, og de er kommet strømmende til i massevis. — Se saaledes har Bonaparte udtalt sig om den franske Adel, men hvor megen Ret han havde dertil, skal jeg lade være usagt."

„Bonaparte tager fejl!" sagde Vicomten. „Efter Hertugen af Enghiens Mord er hele Glansen gaaet af ham. Og selv om han i visse Folks Øjne tidligere har staaet med en Glorie om Hovedet, saa har dette Mord bevirket, at der nu er en Martyr mere i Himlen og en Helt mindre paa Jorden."

Men inden Anna Pavlovna og Vicomtens øvrige Beundrere havde faaet Tid til at belønne ham med deres Bifald for disse Ord, styrtede Pierre sig atter ind i Samtalen og denne Gang saa pludseligt, at det ikke var muligt for hans Vogterske at standse ham.

„Hertugen af Enghiens Mord var dikteret af den haardeste Nødvendighed!" raabte han ivrigt. „Og det tyder netop paa Sjælsstorhed hos Bonaparte, at han ikke veg tilbage for at paatage sig Ansvaret for denne Handling!"

„Du store Gud!" hviskede Anna Pavlovna forfærdet.

„Vil De virkelig forsvare dette Snigmord? Er det Deres Begreber om Sjælsstorhed, Monsieur Pierre?" sagde den lille Fyrstinde smilende og bøjede sig ned over sit Arbejde.

Der blev almindelig Uro og Røre i Salen, og alle stak Hovederne sammen.

„Very strange indeed!" udbrød Fyrst Hippolyt og slog sig paa Knæet; Vicomten derimod sagde ingenting, men trak kun haanligt paa Skulderen.

Pierre lod sig imidlertid ikke forstyrre, men saa' højtideligt paa de tilstedeværende ud over sine Briller.

„Ja, jeg staar ved, hvad jeg har sagt!" raabte han lige saa ivrigt som før. „Bourbonerne flygtede for Revolutionen, overladende Folket til Anarkiet. Men Napoleon var den eneste, der forstod at overvinde Revolutionen, og derfor kunde han heller ikke lade sig standse af et Menneskeliv, naar det gjaldt Frankrigs Vel. Thi Bourbonernes Tilbagevenden er ensbetydende med Revolutionen."

„Vil De ikke sidde ned? Der er Plads ved Bordet derhenne," sagde Anna Pavlovna, men Pierre lod, som om han ikke hørte hende, og fortsatte sin Tale.

„Ja!" vedblev han med hævet Røst. „Napoleon er en stor Mand, thi han har forstaaet at undertrykke Revolutionens Misbrug og bibeholde dens gode Sider — borgerlig Lighed, og Frihed i Tale og Skrift, og netop derigennem har han erhvervet sig den Magt, han har!"

„Ja, men hvis han blot ikke havde benyttet den til dette afskyelige Mord," sagde Vicomten, „hvis han blot havde afgivet den til Frankrigs retmæssige Konge, saa skulde jeg have været den første til at prise hans Storhed."

„Men det kunde han ikke, thi Folket gav ham kun Magten, for at han skulde befri det for Bourbonerne. — Ja, hvad man saa siger om Revolutionen, har den dog bragt megen Velsignelse," vedblev Pierre, der ved dette ny og umotiverede Udfald viste sig som en ung Mand, der ikke var forknyt for at møde frem med sine Meninger.

„Ja, ikke sandt, Revolution og Kongemord, det er en velsignet Ting! Men vil De dog ikke sidde ned — der er Plads dérhenne!" gentog Anna Pavlovna.

„Det er disse fortvivlede Rousseauske Ideer!" bemærkede Vicomten med et blidt Smil.

„Jeg har ikke tænkt paa at forsvare Kongemord," indvendte Pierre ivrigt. „Jeg forsvarer kun Revolutionens Idé."

„Ja, en Idé, der fører til Drab, Plyndring og Mord," bemærkede en af Tilhørerne ironisk.

„Ja vist har Revolutionsideerne ført til saadanne Yderligheder, men deres Maal har dog været at bekæmpe Fordommene og træde i Skranken for Frihed og Lighed."

„Frihed og Lighed," sagde Vicomten i en lidt haanlig Tone

og fast besluttet paa at slaa denne unge Mands taabelige Meninger grundigt til Jorden, „det er kun klingende Ord, som for længst har tabt deres Betydning. Hvem holder ikke paa Frihed og Lighed? Har ikke Frelseren selv forkyndt os disse Begreber? Men har Revolutionen maaske bragt os en Tomme nærmere til Maalet? Har den gjort os lykkeligere, maa jeg spørge? Har Bonaparte maaske ikke netop lagt Friheden i Lænker?“

Fyrst Andrej saa' med et Smil hen paa Pierre og Vicomten og derfra hen paa Anna Pavlovna, som til Trods for sin store Evne til at beherske sig ikke formaaede at skjule sin Rædsel over Pierres dristige Udtalelser. Men da hun bemærkede, at Vicomten bevarede sin Ro, og hun ikke kunde borteliminere de slemme Ord, der nu engang var faldne, samlede hun alle sine Kræfter og styrtede sig i Forening med Vicomten over Pierre.

„Men bedste Monsieur Pierre,“ sagde hun overlegent, „hvorledes kan De kalde den en stor Mand, der kunde tage Livet af en Hertug — altsaa ogsaa et Menneske som vi andre — uden Lov og Dom?“

„Og hvad siger De til Begivenhederne den 18. Brumaire*)?“ kom Vicomten hende til Undsætning. „Var det maaske ikke et ligefremt Forræderi? I alt Fald var det da et højst letfærdigt Spil, som en virkelig stor Mand aldrig vilde have indladt sig paa.“

„Og Fangerne i Afrika, som han uden videre lod myrde!“ sagde den lille Fyrstinde med et Suk. „Aa, det var skrækkeligt!“

„En Parvenu er han, og ikke en Smule andet,“ erklærede Fyrst Hippolyt.

Monsieur Pierre, der ikke vidste, hvem han først skulde svare, saa' paa dem alle med et godmodigt, naivt Smil, som øjeblikkelig jagede det alvorlige Udtryk, der ellers herskede i hans Ansigt, paa Flugt, og i samme Nu som Vicomten fik Øje paa dette Smil, forstod han, at denne Jakobiner ikke var slet saa frygtelig som hans Ord.

„Men hvor kan han dog svare alle paa én Gang,“ kom Fyrst Andrej pludselig den betrængte Pierre til Hjælp. „Tillad mig blot et eneste Spørgsmaal. Kan man vel bedømme en Statsmands eller en Feltherres Handlinger ud fra det samme Synspunkt som en Privatmands? Jeg tror ikke, at man kan det.“

---

*) 9. November 1799. Den Dag, da Napoleon efter sin Tilbagekomst fra Ægypten kuldkastede den 1795 oprettede Forfatning, opløste Direktoriet og begge Raadene og indførte Konsulatet. O. A.

„Ja, ikke sandt!“ raabte Pierre henrykt over denne uventede Hjælp.

„Og maa man ikke erkende, at Napoleon var stor som Menneske, baade da han stod paa Arcole Broen, og da han gik omkring mellem de pestsyge i Jaffa, lige saa vist som man vel heller ikke vil benægte, at han har begaaet Handlinger, som det vilde være vanskeligt at retfærdiggøre,“ vedblev Fyrst Andrej, der øjensynlig ønskede at mildne lidt paa Pierres ubetimelige Udtalelser. — „Naa, men Klokken er mange,“ tilføjede han, idet han rejste sig og gav sin Kone et Tegn til at bryde op.

De øvrige Gæster begyndte ligeledes at rejse sig, men standsedes ved en Haandbevægelse af Fyrst Hippolyt, som derved gav til Kende, at han havde noget højst interessant at meddele.

„Bliv lidt endnu,“ sagde han ivrigt, „saa skal De høre en mageløs Historie. Ja undskyld, Vicomte, men jeg maa fortælle den paa Russisk, for ellers falder alt det morsomme ved den væk.“ Og han begyndte nu at fortælle sin Historie paa noget, der skulde forestille Russisk, men snarere lød som Fransk.

„I Moskvá boede der en Dame,“ fortalte han, „og hun var ikke fri for at være meget gerrig. Men ikke desto mindre fik hun engang Lyst til at have to Tjenere bag paa sin Vogn, og de skulde begge to være meget høje, for det var nu hendes Smag, skal De vide. En Tjener havde hun i Forvejen, og han var meget høj, og saa havde hun desuden en Tjenestepige, der heller ikke hørte til de mindste. Naa, men saa sagde hun til hende .....“ Her standsede Fyrst Hippolyt og saa' ud, som om han havde tabt Traaden, men fortsatte dog lidt efter igen. „Naa ja ... saa sagde hun til hende: Tag en af Tjenerens Livreer paa, og staa saa op bag paa min Vogn, for om lidt skal vi ud paa Visitter.“

Her stak han i en Fnisen, der endte i en højrøstet Latter, som dog ikke fandt Genklang hos Tilhørerne, af hvilke de fleste sad med forbavsede Ansigter, og kun nogle enkelte, deriblandt Anna Pavlovna og Fyrstinde Drubezkoj, viste ham den Høflighed at smile.

„Naa, saa kørte de da,“ fik han endelig sagt, „men pludselig kom der et Vindstød saa stærkt, at Hatten blæste af Pigebarnet, og hendes lange Haar flagrede for Vinden.“

Her gav han sig igen til at le af fuld Hals og lo saa længe, at han var lige ved at kvæles af Latter.

„Ja,“ sagde han omsider ganske forpustet, „og paa den Maade fik ..... fik ..... hele Byen at vide ..... at ..... at .....“

Og dermed var Historien ude, men skønt ingen havde forstaaet hverken det vittige i den, eller hvorfor den absolut maatte fortælles paa Russisk, var dog baade Anna Pavlovna og flere andre af Selskabet Fortælleren taknemmelige, fordi han paa saa taktfuld og delikat en Maade havde gjort Ende paa den uheldige Vending, som Samtalen, takket være Monsieur Pierres upassende Ytringer, havde taget.

V.

Saa snart Historien var overstaaet, brød Gæsterne op, og alle takkede, efterhaanden som de gik, Anna Pavlovna for den mageløse Aften, de havde tilbragt hos hende.

Pierre, der var mellem de sidste, havde forskellige Genvordigheder at bestaa, inden han slap ud. Høj, tyk og sværlemmet som han var, og dertil udrustet med et Par Hænder, som just heller ikke udmærkede sig ved deres Lidenhed, var han i det hele taget ikke skabt til at bevæge sig med Ynde i Selskabslivet. Han havde ikke Idé om at træde ind i en Salon, men endnu mindre om at trække sig ud af den paa en passende Maade, og som det sig hør og bør med et forbindtligt Ord til Værtinden i Huset. I Aften var han nu særlig uheldig, thi da han rejste sig for at gaa, begik han den Fadæse at tage en trekantet Hat med en vældig hvid Fjer i Stedet for sin egen, og den stod han saa og krammede i Hænderne, indtil dens Ejermand affordrede ham den. Og af den Slags Dumheder gjorde han flere, men hans Godmodighed og Skikkelighed var saa stor, at enhver bar over med hans Distraktion og Kejtethed. Ja, om det saa var Anna Pavlovna, vendte hun sig imod ham, da han passerede hende, og bad ham om snart igen at glæde hende med sit Besøg. „Men jeg haaber rigtignok,“ tilføjede hun, „at De til den Tid vil have anskaffet Dem nogle andre og bedre Meninger.“

Han svarede ikke, men saa' kun paa hende med sit gode, ærlige Smil, der fortalte hende og alle andre, at han var en sjælden prægtig og brav Fyr, hvordan saa end hans Meninger var.

Ude i Forstuen stod Fyrst Andrej i Færd med at trække i Kappen og lyttede med et ligegyldigt Ansigt til de Behageligheder, som Fyrst Hippolyt, der fikserede hans Kone gennem sin Lorgnet, opvartede denne med.

„Gaa ind, Annette, De forkøler Dem jo," sagde den lille Fyrstinde, idet hun tog Afsked med Husets Værtinde, der havde fulgt hende ud. „Naa, saa er det altsaa et Ord," tilføjede hun sagte.

„Ja, jeg stoler paa Dem, kære Lisa," svarede Anna Pavlovna lige saa sagte. „Og saa skriver De nok til hende og lader mig vide, hvad Faderen siger dertil. — Farvel!"

Saa snart hun var gaaet, gik Fyrst Hippolyt helt hen til den unge Fyrstinde, bøjede sit Ansigt ned imod hendes og begyndte at hviske og le. Hun hørte smilende paa ham og lo en Gang imellem.

„Jeg er meget glad over, at jeg ikke tog til Ambassadørens Bal," sagde han i sin mest bedaarende Tone, „jeg havde sikkert kedet mig. Men her har vi haft en charmant Aften — ikke sandt, en ganske ualmindelig charmant Aften!"

„Ja, da tror jeg, De vilde have moret Dem bedre paa Ballet end her," svarede Fyrstinden med et koket lille Smil. „Alle smukke unge Damer i Petersborg er jo dér i Aften!"

„Nej, ikke alle, siden De ikke er der — ikke alle!" sagde han med en selvtilfreds Latter, idet han tog Shavlet fra Tjeneren, som han skubbede til Side, og begyndte at svøbe det om hende. Og om det nu var af Ubehændighed eller med Vilje, dvælede hans Arme saa længe ved Fyrstindens Hals, at det saa' ud, som om han omfavnede hende.

Med en yndefuld Bevægelse og stadigt smilende trak hun sig bort fra ham, medens hendes Blik fulgte Manden, der stod med halvt lukkede Øjne og saa' ud, som om han kæmpede med Trætheden og Søvnen.

„Er Du færdig?" sagde han, idet han mønstrede hende med et hurtigt Blik og aabnede Døren for at lade hende gaa i Forvejen.

Fyrst Hippolyt iførte sig sin lange Chenille, der efter Datidens Mode naaede ham helt ned til Hælene, og løb ud efter hende, saa hurtigt, at han hvert Øjeblik snublede over sine ubehjælpsomme Ben.

„Farvel, Fyrstinde! Paa Gensyn!" raabte han, da han ind-

hentede hende nede ved Vognen, og hans Tunge snublede over Ordene ligesom hans Ben over Kappen.

Fyrstinden samlede sin Kjole om sig og satte sig ind i den mørke Karet, og hendes Mand tog sin Sabel under Armen og beredte sig til at stige ind efter hende.

„Tillader De! Er De saa god at give Plads!“ sagde han i en kold og ubehagelig Tone til Fyrst Hippolyt, som stod og spærrede ham Vejen, og derpaa sprang han ind og smækkede Vogndøren i lige for Næsen af ham. I samme Øjeblik smældede Kusken med Pisken, og Kareten kørte rumlende af Sted, medens Fyrst Hippolyt blev staaende paa Trappen og søgte at skjule sin Slukørethed under en dum og skraldende Latter.

„Naa, min kære,“ sagde Vicomten, da de lidt efter rullede af Sted sammen, „De har virkelig Ære af Deres lille Fyrstinde, hun er overmaade sød! — Overmaade sød!“ gentog han og sendte et Kys ud i Luften. „Og saa er der noget, om jeg saa maa sige — fransk ved hende.“

Fyrst Hippolyt svarede kun med en fornøjet Fnisen.

„Hør, véd De hvad, De er en farlig Mand til Trods for Deres uskyldige Mine,“ vedblev Vicomten. „Jeg beklager kun den stakkels Ægtemand, denne lille, opblæste Officer, der kror sig, som om han var en Prins af Blodet.“

„Naa, og De, som paastod, at de russiske Damer ikke kunde maale sig med de franske,“ svarede Fyrst Hippolyt stadigvæk fnisende. „Det kunde dog være, de var meget bedre; men det kommer blot an paa, om man forstaar at tage dem — hæ, hæ!“

VI.

Fra Selskabet kørte Pierre hen til Fyrst Andrej, og da han erfarede, at denne ikke var kommet hjem endnu, gik han som gammel Ven af Huset lige ind i hans Kabinet. Her lagde han sig, saa lang han var, paa Sofaen, tog en af de mange Bøger, der laa paa Bordet, og gav sig til at læse, idet han slog op paa den første den bedste Side. Lidt efter traadte hans Ven ind gnidende sig i Hænderne af Glæde over nu at have overstaaet det kedelige Selskab.

„Jo, du er en net en!“ sagde han, saa snart han fik Øje paa

Pierre. „Hvordan var det dog, du opførte dig oppe hos Anna Pavlovna? Nu kan du da være vis paa, at hun bliver syg for Alvor.“

„Ja, lad hende kun det,“ svarede Pierre leende og satte sig saa hurtigt over Ende i Sofaen, at den knagede og bragede i alle Leder og Kanter. „Men du hørte vist ikke min Disput med Abbaten? Han er for Resten en ganske interessant Mand, og jeg maa give ham Ret i, at en evig Fred ikke ligger uden for Mulighedernes Grænse. Dog tror jeg ikke, at man naaer den gennem Ligevægtspolitiken, men snarere ....“

„Ja, min kære,“ sagde Fyrst Andrej, der ikke interesserede sig det fjerneste for den Slags abstrakte Spørgsmaal, „du har vist Ret i alt, hvad du siger, men du glemmer blot, at man ikke kan sige alt, hvad man tænker. — Naa, men har du saa taget nogen endelig Bestemmelse med Hensyn til din fremtidige Livsstilling? Hvad bliver det til? Vil du ind i Hestgarden, eller agter du at forsøge dig som Diplomat?“

„Ja, tænk dig, jeg er endnu ikke naaet saa vidt, at jeg har fattet nogen afgørende Beslutning,“ svarede Pierre, idet han trak Benene op under sig paa tyrkisk Vis. „Men sandt at sige, er der ingen af Delene, som frister mig synderligt.“

„Naa, men en Beslutning maa du tage med det allerførste,“ sagde hans Ven indtrængende. „Du véd jo, at din Fader ønsker det. Se nu har du gaaet her i 3 Maaneder, og dog er du ikke en Smule videre end den Dag, du kom hertil. — Har du præsenteret dig for Hestgardens Chef?“ vedblev han for at holde ham til Ilden.

„Nej, endnu ikke,“ svarede Pierre hurtigt for at komme bort fra dette ubehagelige Emne. „Men hør nu om noget helt andet, som interesserer mig meget mere. Som du véd, staar Krigen med Napoleon jo for Døren, og hvis det var for Friheden, vi kæmpede, vilde jeg være den første til at gaa med, men at hjælpe England og Østerrig til at bekæmpe den største Mand, der maaske nogen Sinde har eksisteret — det kan jeg ikke være med til!“

„Ja, hvis enhver vilde raadspørge sin Overbevisning saa nøje, inden han drog Sværdet,“ sagde Fyrst Andrej, der i sit stille Sind morede sig over sin Vens Naivetet, „saa vilde der nok slet ikke eksistere noget, der hed Krig.“

„Ja, ja, saa meget desto bedre!“

„Naa, men saa vidt kommer det nu ikke," sagde Fyrst Andrej smilende.

„Men sig mig engang, hvorfor gaar du egentlig med i Krigen?"

„Jeg? — Ja, hvor véd jeg det! — Jo, jeg gaar med" — han standsede lidt — „jeg gaar med, fordi jeg er led og ked af det Liv, jeg fører her."

Inde i det tilstødende Værelse raslede en Kjole hen over Gulvet, og saa snart Fyrst Andrej hørte denne Lyd, fik hans Ansigt øjeblikkelig et mørkt Udtryk. Pierre trak i en Fart sine Ben ned, og et Øjeblik efter traadte Fyrstinden, der nu var iført en simpel, men elegant Hjemmedragt, ind i Stuen. Hendes Mand rejste sig høfligt og skød en Lænestol hen til hende.

„Ikke sandt, det var en mageløs Aften, vi havde hos den kære Annette," sagde hun let henkastet, idet hun tog Plads i Stolen. „Ja, hun er meget elskværdig, og derfor kan jeg slet ikke forstaa, at hun ikke er bleven gift. Hvor de dog er dumme, de gode Mænd, siden ingen af dem har villet have hende! — Men hvad gik der dog af Dem i Aften, kære Monsieur Pierre? Man skulde tro, at De havde faaet ind at disputere paa."

„Ja, og nu sidder jeg igen og disputerer med Deres Mand. Jeg kan nemlig ikke begribe, hvorfor han absolut vil gaa i Krig."

Det gav et lille Sæt i Fyrstinden, for Pierres Ord havde ramt hende paa hendes ømmeste Sted.

„Ja, ikke sandt," sagde hun ivrigt, „akkurat det samme siger jeg ogsaa til ham. Jeg kan ikke begribe — ikke faa ind i mit Hoved — hvorfor Mændene ikke kan leve uden Krig. Nej, vi Kvinder er anderledes; vi vil intet, forlanger intet. Men hør nu paa mig, og døm os saa imellem. Jeg siger stadig til ham, at hans Stilling som Adjudant hos min Onkel er saa smuk og glimrende, som tænkes kan. Og desuden kender alle her i Petersborg ham jo og sætter Pris paa ham. Endnu forleden hørte jeg en Dame sige oppe hos Apraxins: Naa, saa det er den berømte Fyrst Andrej! — Ja paa min Ære, det sagde hun! Og denne Reputation nyder han hos alle; han kan med største Lethed blive Fløjadjudant, for De véd jo nok, hvor naadigt Kejseren altid taler til ham. Annette og jeg var ogsaa enige om i Aften, at den Sag vilde kunne lade sig arrangere uden mindste Vanskelighed. Naa, lad mig saa høre Deres Mening."

Pierre kastede et Blik paa Fyrst Andrej, og da han saa', at

Samtalen berørte ham højst ubehageligt, slog han Øjnene ned og undlod at svare.

„Naar tager du af Sted?“ spurgte han efter en lille Pause.

„Aa, tal dog ikke om denne Afrejse! Jeg vil ikke høre et Ord om den!“ sagde Fyrstinden i en koket Tone, der mere vilde have været paa sin Plads over for Fyrst Hippolyt end her, hvor hun sad i sit Hjem sammen med sin Mand og hans gode Ven Pierre. „Ak ja, hver Gang jeg kommer til at tænke paa, at jeg snart skal forlade alle mine gode Venner og Bekendte, bliver jeg helt ude af mig selv. Og desuden véd du jo nok, Andrej, at ..... at ..... Aa jeg gyser, naar jeg tænker derpaa!“ hviskede hun og gjorde Tegn med Øjnene til sin Mand, der saa' ud, som om han først nu opdagede hendes Nærværelse.

„Hvad er du egentlig bange for, Lisa?“ spurgte han i en høflig, men kold Tone. „Jeg forstaar dig ikke!“

„Ja, saadan er Mændene altid; de tænker kun paa dem selv,“ vrissede Fyrstinden. „Han rejser bort fra mig blot for et taabeligt Indfalds Skyld og lader mig saa sidde og kukkelure ene ude paa Landet.“

„Du glemmer nok, at du skal være sammen med min Fader og min Søster,“ indvendte hendes Mand.

„Ja, men jeg bliver alligevel ene, for mine Venner følger jo ikke med mig. Og saa forlanger du, at jeg skal være fattet og rolig.“

Hun talte i en vrippen og klynkende Tone, og hendes Ansigt, der ikke oplivedes af det sædvanlige glade Smil, havde i dette Øjeblik et baade vredt og forskræmt Udtryk, der gav hende en vis Lighed med et lille fortørnet Egern.

„Men jeg kan virkelig ikke begribe, hvad du er bange for,“ sagde hendes Mand langsomt og seende stift paa hende.

„Ak, Andrej, hvor du dog har forandret dig!“ udbrød hun fortvivlet og slog begge Hænderne sammen.

„Hør, Lisa, du véd jo, at Lægen har forbudt dig at blive længe oppe,“ svarede Fyrsten i sin roligste Tone. „Du skulde gaa i Seng.“

Hun tav, men hendes Læber dirrede nervøst. Han rejste sig med et Skuldertræk og begyndte at gaa frem og tilbage i Værelset.

Pierre saa' forbavset snart paa sin Ven og snart paa Fyrst-

inden, og derpaa gjorde han Mine til at rejse sig, men satte sig straks igen.

„Ja, hvad bryder jeg mig om, at Monsieur Pierre er til Stede!“ raabte den lille Fyrstinde ude af Stand til længer at beherske sig, og i det samme fortrak hendes Ansigt sig til en ynkelig Grimasse. „Ja, Andrej, jeg har længe tænkt paa at spørge dig om, hvorfor du er saa forandret. Hvad har jeg dog gjort dig, siden du tager med i Krigen og lader mig sidde ene tilbage? Hvorfor dog dette?“

„Lisa!“ sagde Fyrst Andrej, og dette ene Ord indeholdt baade en Bøn, en Trussel og en Forsikring om, at hun vilde komme til at fortryde sin dristige Tale.

„Og du behandler mig jo, som om jeg var en syg eller et lille Barn,“ vedblev hun uden at tage Hensyn til hans vaagnende Vrede. „Jo, jeg mærker det godt. — Tror du da, at jeg er blind? Behandlede du mig maaske saaledes for et halvt Aar siden?“

„Lisa, jeg beder dig om at høre op!“ sagde hendes Mand i en endnu mere indtrængende Tone end før.

Pierre, hvem denne Samtale havde sat i en stærk Bevægelse, rejste sig og gik hen til den unge Fyrstinde. Han kunde ikke udholde Synet af hendes Taarer og var selv lige ved at græde.

„Berolige Dem, Fyrstinde!“ stammede han. „Det er blot noget, De bilder Dem ind. Jeg forsikrer Dem for, at jeg selv har prøvet .... at jeg selv har .... nej, at ..... Ja, undskyld .... her er Tredjemand overflødig. Men se endelig at blive rolig! ..... Farvel!“

„Nej bliv, Pierre!“ sagde Fyrst Andrej og holdt ham tilbage ved Armen. „Fyrstinden er alt for god til at ville berøve mig den Glæde at tilbringe Aftenen sammen med dig.“

„Ak ja, han tænker kun paa sig selv!“ hviskede hans Kone med taarefyldte Øjne.

„Lisa!“ sagde Fyrst Andrej i en Tone, der viste, at det nu var forbi med hans Taalmodighed, og i samme Nu skiftede den unge Fyrstindes Ansigt pludselig Udtryk; Vreden forsvandt, og hun saa' op paa ham med et frygtsomt og underdanigt Udtryk.

„Ak Gud, ak Gud! Godnat da, Andrej!“ sagde hun sagte, løftede lidt op i sin Kjole og gik hen og kyssede ham paa Panden.

„Godnat, Lisa!“ svarede han og kyssede hendes Haand koldt og ærbødigt, som om hun kunde været en fremmed.

VII.

Efter at Fyrstinden var gaaet, sad begge Vennerne længe uden at sige noget, da ingen af dem havde Lyst til at begynde Samtalen. Pierre skævede hen til Fyrst Andrej bag sine Briller, og denne saa' ned for sig med et mørkt Ansigt.

„Naa, skal vi saa gaa ind og spise til Aften," sagde han omsider og rejste sig med et Suk, og derpaa gik de begge ind i den store, rigt udstyrede Spisesal, hvor alt, lige fra Dækketøjet til Sølvservicet, Porcelænet og Krystalglassene, var saa nyt og straalende, at man straks mærkede, at man var i et ungt Hjem. Begge sad tavse under Maaltidet, og først da Fyrst Andrej havde tilfredsstillet sin Sult, begyndte han at lette sit Hjerte for Vennen.

„Gift dig aldrig, gift dig aldrig, min Ven," sagde han i en nervøs og ophidset Tone, „eller gift dig i det mindste ikke, før du har faaet udrettet alt, hvad du vilde. Gift dig ikke, før du har ophørt at elske den, du har valgt, og før du har lært hende at kende ud og ind, for i modsat Fald vil du fortryde det, og saa er det for silde. Gift dig, naar du er gammel og ikke mere duer til noget, for ellers vil alt, hvad der er godt og ædelt i dig, uvægerlig gaa til Grunde. Alt — alt vil blive givet ud i Smaamønt, til der intet bliver tilbage. Ja, ja, ja! Saaledes er det! Se ikke saa forbavset paa mig. Hvis du endnu haaber og venter noget af Fremtiden, saa vil du ved hvert Skridt føle, at alt er forbi, og at alle Dørene er lukkede for dig undtagen Salonernes, og dér gaar du i Spænd med Lakajer og Idioter. — Ja, saadan er det!" sagde han ivrigt og slog ud med Armen.

Pierre tog sine Briller af og saa' forbavset paa ham med sine gode, troskyldige Øjne.

„Lisa," vedblev Fyrst Andrej, „er en god og i alle Henseender fortræffelig Kone, en af disse sjældne Kvinder, som aldrig nogen Sinde vilde prisgive deres Mænds Ære, og dog — hvad vilde jeg ikke i dette Øjeblik give for ikke at være gift! Du er den første, som jeg siger det til, men det er, fordi jeg holder af dig, fordi jeg véd, du er min Ven."

Fyrst Andrej var i stærk Sindsbevægelse. Hver Muskel i hans Ansigt dirrede nervøst, og hans Øjne, der ellers havde et træt og mat Udtryk, straalede nu med en næsten uhyggelig

Glans. Han manglede øjensynlig ikke Energi, naar hans Sind først kom i Oprør.

„Ja, du forstaar maaske ikke, hvad hele denne lange Udvikling skal til," begyndte Fyrst Andrej igen, efter at hans Bevægelse havde lagt sig lidt, „men det er hverken mer eller mindre end et Billede af mit eget Liv, som jeg ruller op for dig. Ser du, din Helt Bonaparte, som du altid har saa travlt med, han har kunnet drive det til noget, for naar han arbejdede, nærmede han sig Skridt for Skridt til sit Maal: han var fri, han havde kun dette ene Maal for Øje, og derfor naaede han det. Men binder du dig til en Kvinde, er du lænket for hele Resten af Livet. Og alt, hvad der er i dig af Haab og Kraft, kan kun tynge dig og fylde dit Sind med bitter Anger. Salonkonversation, Balsladder, Tant og Forfængelighed! Dér har du den Tryllekreds, som holder mig fangen, og som jeg ikke kan slippe ud over. Og nu, da jeg drager i Krig — og det i en Krig, som man maaske aldrig før har set Mage til — føler jeg, at jeg intet véd og ikke duer til noget, men saa fører jeg til Gengæld en saa skarp og bidende Konversation, at alle i Anna Pavlovnas Salon lytter til mig, saa snart jeg lukker Munden op. Og det er dette Selskab, de Damer, Lisa træffer dér, som hun ikke kan undvære! Ja, du skulde blot kende disse Damer comme il faut, du skulde blot vide, hvor lidt der er ved dem og ved Kvinderne overhovedet! Jo, min Fader har Ret! Egenkærlighed, Dumhed og Pjattethed, det er Kvindens Særkende, naar hun viser sig, som hun virkelig er. Nej, gift dig ikke, min Ven, gift dig ikke, det er mit indstændige Raad!"

„Jeg finder det underligt," sagde Pierre, „at du — netop du anklager dig selv for Mangel paa Dygtighed og betragter dit Liv som forspildt og ødelagt. Du har jo den smukkeste Fremtid for dig, som tænkes kan."

Han talte med en Overbevisning og Varme, der viste, hvor højt han skattede sin Ven, og hvor meget han ventede sig af ham i Fremtiden.

„Hvor falder det ham dog ind at tale saaledes?" tænkte Pierre, for hvem Fyrst Andrej stod som et Mønster paa al mulig menneskelig Fuldkommenhed, netop fordi han besad den Viljekraft, som han selv i saa høj Grad manglede. Han havde altid beundret sin Vens overlegne Natur, hans glimrende Hukommelse, store Belæsthed, og fremfor alt hans ualmindelige Arbejdsdygtighed og Begavelse, og om han end var forbavset over, at Andrej

fuldstændig manglede den Lyst til at fordybe sig i filosofiske Betragtninger, som i saa høj Grad var givet ham selv, saa' han kun deri et yderligere Fortrin hos denne. Han nærede kort sagt den dybeste Beundring for sin Ven og fandt en Glæde i at lade ham det mærke, men dette forstyrrede ikke Forholdet imellem dem, for selv mellem Venner er lidt Ros og Smiger ikke af Vejen: det virker paa Venskabet ligesom Smørelse paa Hjulene.

„Nej, jeg er færdig med Livet," sukkede Fyrst Andrej, „lad os derfor ikke tale mere om mig! — Men derimod kunde jeg nok have Lyst til at snakke lidt om dig og din Fremtid," vedblev han, idet hans Ansigt fik et lysere Udtryk.

„Om mig?" sagde Pierre med et sorgløst Smil. „Jo, det er ogsaa Umagen værd. Hvad er jeg vel? Ikke andet end en stakkels Bastard" — han rødmede dybt, for det kostede ham stor Anstrengelse at faa dette Ord frem — „ja, en stakkels Bastard uden Navn eller Formue. Og dog befinder jeg mig vel i Øjeblikket, for jeg har jo min Frihed, men hvad jeg skal tage fat paa i Fremtiden, har jeg ikke Begreb om, og jeg beder dig derfor om at give mig et rigtig godt Raad i den Henseende."

Fyrst Andrej saa' venligt, men lidt overlegent hen paa ham.

„Ja, det skal jeg, Pierre," svarede han, „for jeg holder af dig, netop fordi du er, som du er — fordi du er et Menneske, et rigtigt Menneske af Kød og Blod, og ikke som de andre, jeg daglig maa trækkes med i Salonerne. Mit Raad er: vælg, hvad du vil, det ene kan være lige saa godt som det andet. Du befinder dig vel for Øjeblikket, siger du, og det vil du altid gøre, i hvad du saa vælger. Og saa endnu ét: sky denne Anatole Kuragins Selskab, og se at komme ind paa et andet Liv end det, du nu fører. Opgiv alle disse vilde Lag og Bakkanaler, som ligger saa lidt for dig, og ...."

„Ja, men det er ikke saa let, som du tror," afbrød Pierre ham og trak paa Skulderen. „Det er Kvinderne, min Ven, det er disse forbistrede Kvinder, der ...."

„Hvor er det muligt! Ja, hvis det var Kvinder, der kunde fange dit Hjerte, men Tøjter som dem Anatole fører dig sammen med — Kvinder og Vin — nej, det forstaar jeg ikke!"

„Hør, véd du hvad," sagde Pierre saa pludseligt, som om han aldeles uventet havde faaet en rigtig god Idé, „jeg har længe sagt til mig selv, at der maatte gøres en Ende paa den Historie. Det Liv, jeg nu fører, duer ikke; jeg har altid saa ondt i Hove-

det, at jeg ikke kan fatte nogen alvorlig Beslutning, og mine Penge svinder som Dug for Solen. Anatole har inviteret mig til Aften, men jeg gaar ikke derhen."

„Tør du give mig dit Æresord paa, at du ikke gør det?"

„Ja!" svarede Pierre resolut. — „Dér har du det!"

VIII

Skønt Klokken var over ét, da Pierre forlod sin Ven, var det dog næsten lige saa lyst udenfor som midt paa Dagen. Hvor fristende det end er at forlænge en saadan dejlig Midsommernat i Petersborg saa længe som muligt, satte Pierre sig dog op i en Hyrevogn, fast bestemt paa at køre lige hjem, men jo længer han kørte, desto mere følte han Umuligheden af at falde i Søvn i denne Nat, der var saa klar og skøn, at den snarere lignede en straalende Morgen. Og medens hans Blik gled hen over de lange, tomme Gader, kom han til at tænke paa, at der nu var Liv og Lystighed oppe hos Anatole. Han kendte Aftenens Program: først Spil, saa Drik, og til Slutningen andre Forlystelser, som Pierre fandt megen Behag i.

„Hvad om jeg kørte derhen?" sagde han til sig selv, men huskede i det samme, at han havde givet Fyrst Andrej sit Æresord paa at blive derfra. Ikke desto mindre blev han, som det saa ofte gaar svage Naturer, et Øjeblik efter betagen af en saa heftig Lyst til paa ny at prøve disse vilde Løjer, som han kendte saa godt, at han besluttede sig til at køre derhen. Hans Æresord betød jo intet, da han havde lovet Fyrst Anatole at møde, forinden han gav det. Og desuden havde et Æresord egentlig ikke meget at sige, naar man tænkte paa, at han kunde dø allerede i Morgen eller opleve noget saa mærkeligt, at Betydningen af et Løfte i en hvilken som helst Form svandt ind til intet. Og i Kraft af dette sidste Ræsonnement gav han saa Kusken Ordre til at køre hen til Anatoles Bopæl.

Efter ti Minutters Kørsel standsede Vognen uden for et stort Hus, som laa ved Siden af Hestgarderkasernen, og Pierre sprang saa ud, stolprede op ad en oplyst Trappe og gik ind ad en Dør, som stod vidaaben. I den forreste Stue var der ingen, men et helt Kaos af Overfrakker og Galocher, istrøet med tomme Flasker,

dækkede største Delen af Gulvet. En stærk Vindunst slog ham i Møde, og gennem den lukkede Dør hørte han Lyden af fjerne Stemmer, Latter og Raab.

Pierre slængte sin Kappe fra sig og gik ind i det næste Værelse. Det var Spisestuen; Resterne af Aftensmaaltidet stod endnu paa Bordet, og en Tjener, som skulde rydde dem til Side, var ivrigt beskæftiget med at drikke Slatterne af Vinglassene. Nu hørte Pierre ganske tydeligt højrøstet Tale, Latter og en underlig hæs Brummen inde ved Siden af, og da han aabnede Døren, fik han Øje paa en halv Snes lystige Mennesker, der var stimlet sammen om et aabent Vindue i Baggrunden af Værelset, medens Resten af Selskabet, to eller tre, halede i en balstyrig Bjørneunge, som strittede imod af alle Kræfter.

„Jeg holder hundrede paa Steevens!" brølede en Stemme henne fra Vinduet.

„Og jeg holder paa Dologhov!" skreg en anden.

„Men saa slip dog Bjørnen! Kan I ikke høre, vi er ved at parere!" raabte en tredje.

„Han skal tømme den i ét Drag, ellers har han tabt!" sagde en fjerde ivrigt.

„Jakob! Hid med en Flaske Rom!" befalede Anatole Kuragin, en høj og smuk ung Mand, der stod midt i Gruppen henne ved Vinduet. Han havde smidt Frakken, og hans Skjorte stod aaben i Brystet. — „Men der har vi min Sandten Pierre!" skreg han, da han fik Øje paa denne. „Halløj, Pierre! Kom herhen, min Ven!"

„Ja, kom og vær Vidne til Pareen!" foreslog en kæk, blaaøjet Fyr, hvis rolige, beherskede Stemme stak forunderligt af mod de andre drukne Røster. Det var Dologhov, en ung Garderofficer, der boede sammen med Anatole.

„Jeg forstaar ikke et Ord af det hele," sagde Pierre smilende og saa' sig fornøjet om til alle Sider. „Hvad er det egentlig, I har for?"

„Vent lidt, han er jo ikke det mindste fuld endnu!" raabte Anatole, der gik hen og tog en af de mange Flasker, som stod paa Bordet. „Drik!" sagde han og skænkede op for ham. „Drik, saa kommer Forstaaelsen af sig selv!"

Pierre lod sig ikke nøde, men skyllede det ene Glas ned efter det andet, medens han stirrede forbavset paa alle de fulde Mennesker, der stadig trængte sig sammen om Vinduet og snakkede

i Munden paa hinanden. Anatole skænkede flittigt i hans Glas og forklarede ham imedens, hvad Væddemaalet gik ud paa. Pareen stod mellem Dologhov og Steevens, en engelsk Søofficer, der var med blandt de lystige Gæster. Dologhov havde forpligtet sig til at tømme en Flaske Rom siddende paa Vinduesgesimsen og med Benene hængende ud over den, og Englænderen holdt paa, at det vilde være ham umuligt.

„Naa, drik saa ud!" sagde Anatole efter at have skænket Resten af Flasken i Pierres Glas. „Jeg slipper dig ikke, før du har drukket den sidste Draabe!"

„Nej, jeg vil ikke have mere!" svarede denne, idet han skød Vennen til Side og gik hen til Vinduet, hvor Dologhov, der lige havde givet Englænderen Haandslag paa Væddemaalet, højt og tydeligt gentog Betingelserne for dette.

Dologhov var en ung Mand paa nogle og tyve Aar af Middelhøjde, med lyst, krøllet Haar og et Par spillende blaa Øjne. Som Infanteriofficer bar han ikke Overskæg,*) og man saa' derfor hans Munds fine, karakteristiske Linier. Overlæbens energiske Bue og et skælmsk Smil om Mundvigene — eller rettere to forskellige Smil, der korresponderede med hinanden — bidrog i Forbindelse med hans kloge, dristige Blik til at give hans Ansigt et saa ejendommeligt Udtryk, at enhver maatte lægge Mærke til det. Og skønt Dologhov var fattig og uden Konnektioner, forstod han dog ganske anderledes at sætte sig i Respekt hos alle end Anatole, der strøede Penge ud i massevis. Men han var ogsaa en Mester i Kortspil og kunde tømme den ene Flaske efter den anden, uden at man mærkede det ringeste paa ham. Baade han og hans Ven lyste den Gang som Stjerner blandt Petersborgs glade Ungdom.

Efter at der var bleven bragt en Flaske Rom ind, begyndte to Tjenere, som øjensynligt var helt øre i Hovedet af Larmen og Tummelen i Værelset og alle de Raad og Befalinger, der regnede ned over dem, at bryde løs paa Vinduesposten, som først maatte fjernes, inden man kunde tage Plads paa Gesimsen. Da deres Anstrengelser imidlertid ikke kronedes med Held, puffede Anatole, der var saa ophidset af Vin, at han følte Trang til at slaa noget i Stykker, dem hurtigt til Side og begyndte selv at hale og

*) Hverken i Danmark, Tyskland eller i Rusland maatte Datidens Infanteriofficerer bære Overskæg. Kun Kavaleriofficererne havde denne Forret; de andre maatte nøjes med Kindskæg.

ruske i Posten. Men den gav sig ikke, og det eneste, han opnaaede, var, at et Par af Ruderne fløj klirrende ned paa Gaden.

„Naa, prøv du da din Lykke, stærke Mand!“ sagde han omsider gispende til Pierre. Denne stemmede Skulderen op mod Vinduesposten, og i samme Nu gik baade den og Rammen bragende ud af deres Sammenføjninger.

„Væk med det hele!“ kommanderede Dologhov. „Ellers gør Englænderen Vrøvl!“

„Ja, det kunde ligne ham, den Vigtigper!“ skreg Anatole og hev alt, hvad der var tilbage af Vinduet, ud paa Gaden.

„Saa, nu begynder det!“ sagde Pierre, medens hans Øjne fulgte Dologhov, der gik hen til Vinduet med Romflasken i Haanden og sprang op paa Karmen.

„Hør saa efter!“ raabte Dologhov paa Fransk, for at Englænderen skulde forstaa ham, og i samme Nu blev der almindelig Tavshed. „Jeg holder altsaa 50 Imperialer,*) men jeg er ogsaa villig til at holde 100, hvis De hellere vil have det!“

„Nej, 50 kan være nok,“ svarede Englænderen.

„Godt, lad det da blive ved de 50. Og jeg forpligter mig altsaa til at tømme denne Flaske Rom, medens jeg sidder her paa Gesimsen, i et eneste Drag og uden at holde mig fast!“

„Javel, vi er enige!“ sagde Englænderen med et Nik.

„Endnu ét!“ raabte Dologhov og dunkede med Flasken mod Karmen for at skaffe sig Ørenlyd. „Hvis nogen af jer gør mig Kunststykket efter, forpligter jeg mig til at betale ham 100 Imperialer! Har I hørt det?“

En lille Husarofficer, der formodentlig havde Lyst til at indlade sig paa Vovestykket, klatrede op i Vinduet og kiggede ned paa Gaden, men saa snart hans Blik naaede Fortovets Fliser, der laa dybt nede under ham, blev han saa svimmel, at han skreg op af Forfærdelse. Dologhov puffede ham bort, og Fyren sprang saa ned igen, men saa kejtet, at han var lige ved at falde over sine egne Sporer.

Dologhov stillede Flasken ved Siden af sig, satte sig forsigtigt ned i Karmen og stak begge Benene udenfor, medens han holdt sig fast med Hænderne. Derpaa lod han sig langsomt glide ud paa Gesimsen, slap sit Tag i Karmen, rokkede lidt, til han havde faaet Fasthed i Sædet, og tog Flasken. Skønt det næsten var Dag, tog Anatole dog to tændte Lys og stillede dem i Vindueskarmen,

*) En russisk Guldmønt. Værdi ca. 29 Kroner. O. A.

et paa hver Side af Dologhov, og flagrende for Vinden kastede Flammerne et uroligt Skær hen over hans hvide Skjorteærmer og krøllede Haar. Alle flokkedes om Vinduet; forrest stod Englænderen, og bag ham Pierre, som stirrede ud for sig med sit sædvanlige naive Smil. Pludselig trængte den unge Husarofficer sig frem og strakte Armen ud for at gribe Dologhov i Skjorteærmet.

„Hør, det er Galskab!“ raabte han forfærdet. „Han falder jo ned og slaar sig ihjel!“

„Rør ham ikke!“ sagde Anatole og standsede ham. „Gør du ham forskrækket, dratter han ned og smadres.“

Dologhov støttede begge Hænderne mod Gesimsen og vendte sig halvt om.

„Ingen Vrøvl!“ sagde han langsomt og med lav og undertrykt Stemme. „Den første, der gør Vrøvl, kaster jeg øjeblikkelig paa Hovedet ud af Vinduet. — Naa, saa begynder vi. Attention!“

Efter at have sagt disse Ord, vendte han sig atter om, satte Flasken for Munden, lagde Hovedet tilbage og løftede Armen, han havde fri, i Vejret for at holde Ligevægten. I Værelset herskede der aandeløs Tavshed. En af Tjenerne, der var i Færd med at samle Glasstumper op, blev staaende foroverbøjet og stirrede hen paa Dologhovs Ryg; Anatole stod ubevægelig og saa' paa sin dristige Kammerat med vidt opspilede Øjne, og Englænderen skævede hen til Vinduet med sammenknebne Læber. Husaren, der havde gjort Forsøg paa at standse Dologhov, laa paa en Sofa henne i en Krog af Stuen og med Ansigtet ind mod Væggen. Pierre stod og holdt sig for Øjnene, og Smilet sad endnu paa hans Ansigt, skønt dette nu udtrykte Frygt og Rædsel. Med ét tog han Hænderne bort og saa' hen til det skæbnesvangre Vindue: Dologhov sad i samme Stilling som før, men hans Hoved var nu bøjet saa langt bagover, at hans krøllede Haar hang helt ned over Skjortekraven, og samtidig løftedes Haanden, som holdt Flasken, højere og højere. Han var øjensynlig godt paa Veje med at tømme den. „Hvor det dog varer længe!“ tænkte Pierre, thi det forekom ham, at Dologhov havde siddet mindst en halv Time ude paa Gesimsen. Pludselig kastede Dologhov Overkroppen tilbage, hans Haand skælvede stærkt, og denne Skælven meddelte sig til hele hans Legeme, der syntes i Færd med at tabe Ligevægten. Han begyndte at glide ned fra den skraa Gesims, Haanden og Hovedet skælvede endnu stærkere, og under denne

Bevægelse løftede han uvilkaarlig den Haand, han havde fri, som for at gribe efter Vinduesposten, men sænkede den atter. Pierre skjulte igen sit Ansigt i Hænderne og lovede sig selv ikke mere at tage dem bort. Men pludselig mærkede han, at der blev stærkt Røre om ham, og da han glemmende sit Løfte atter fjernede Hænderne, saa' han Dologhov staa oprejst i Vinduet, bleg, men med et fornøjet Smil om Læberne.

„Der! Den er tømt!" raabte han og hev Flasken hen til Englænderen, der behændigt greb den i Flugten, og derpaa sprang han langt ind i Stuen, som han fyldte med en stærk Duft af Rom.

„Godt klaret! — Bravo! — Det er Fanden til Karl!" lød det fra alle Sider.

Englænderen trak sin Pung op og talte Pengene af til Dologhov, der strøg dem til sig med et ligegyldigt Ansigt og uden at sige et Ord. Efter den stærke Spænding syntes Stemningen hos de tilstedeværende nu noget mat, men Pierre sørgede for atter at bringe Liv i Tingene.

„Mine Herrer!" raabte han, idet han pludselig fór hen mod Vinduet. „Er der ingen, som vil parere med mig? Jeg gør ham det efter som ingenting — ogsaa uden Paré, hvis det skal være! Hid med en Flaske, siger jeg, saa skal I se Løjer!"

„Ja, lad ham kun prøve sin Lykke," sagde Dologhov og saa' leende hen efter ham.

„Er du gal? — Nej, du bliver her! — Du kan jo knap gaa lige hen ad Gulvet!" lød det til Pierre fra alle Sider.

„Jo, vist saa! — Hid med en Flaske Rom!" brølede Pierre, som dunkede i Bordet med en drukken Mine og derpaa klatrede op i Vinduet. De andre tog fat i hans Arme og Ben, men han var saa stærk, at han med Lethed rystede dem af sig.

„Nej, saadan faar I ikke Bugt med ham," sagde Anatole. „Vent lidt, jeg véd, hvordan han skal tages! — Hør!" raabte han til Pierre. „Jeg er villig til at parere med dig, men først i Morgen! Nu foreslaar jeg derimod, at vi alle tager hen til Georgette!"

„Ja, lad os det! skreg Pierre øjeblikkelig. „Men vi vil have Bamsen med!" Og i samme Nu sprang han ned, krystede Bjørnen i sin Favn og gav sig til at danse rundt med den.

IX

Fyrst Vasilij Kuragin glemte ikke det Løfte, han havde givet Fyrstinde Drubetzkoj, og takket være hans Indflydelse, blev hendes Søn Boris ved særlig Gunst forsat fra Linien til Garden og ansat som Fændrik ved Regimentet Semenov. Det var derfor med et glad Hjerte, at hun 14 Dage efter Anna Pavlovnas Selskab atter vendte tilbage til sine Slægtninge i Moskvá, de rige Grev Rostovs, i hvis Hus hun og Sønnen levede som Medlemmer af Familien. Men i al sin Glæde tænkte hun med Bekymring paa, hvor vanskeligt det vilde falde hende at skaffe Midlerne til Sønnens Ekvipering, der straks maatte anskaffes, da han allerede i den nærmeste Fremtid skulde afgaa til sit ny Regiment.

Der var stor Højtid i Grev Rostovs Hus — baade Grevinden og hendes yngste Datter Natascha fejrede deres Navnedag. Gratulanterne kom kørende lige fra Morgenstunden, og Grevinden sad inde i Salonen og tog imod dem, efterhaanden som de overbragte deres Lykønskninger.

Grevinden, en Dame paa henved de halvtreds, med et magert, markeret Ansigt, saa' noget sygelig og overanstrengt ud, men det var kun en naturlig Følge af den store Børneflok, hun havde sat i Verden. Hendes lidt trætte Bevægelser og langsomme Tale, der vel nærmest havde sin Grund i hendes legemlige Svaghed, gav hele hendes Fremtræden et Anstrøg af værdig Fornemhed, der virkede i høj Grad imponerende. De mange Visitter vilde vistnok have overvældet hende, hvis hendes Veninde, Fyrstinde Drubetzkoj, der sad ved Siden af hende, ikke havde hjulpet hende med at gøre Honnørs og konversere de besøgende. Af Børnene var kun den ældste Datter Vera, en smuk ung Pige paa 18 Aar, til Stede; Resten af Husets Ungdom, der ikke havde Lyst til at overvære de kedelige Visitter, opholdt sig derimod i de inderste Værelser, hvor den tumlede sig af Hjertens Lyst. Greven selv tog imod Gratulanterne, fulgte dem atter ud, naar de gik, og indbød alle til Middag, idet han tog Afsked med dem i Forværelset.

„Tak! Inderlig Tak, kære!" sagde han i den samme venlige Tone til alle, hvad enten de var højere eller lavere paa Straa end han selv. „Tak paa egne Vegne og paa de kæres Vegne, som i Dag fejrer deres Navnedag! Og saa lover De mig jo nok at møde til Middag; kommer De ikke, tager jeg mig det ganske over-

ordentlig nær. Jeg beder Dem indstændigt derom baade paa egne og paa Familiens Vegne!“ Og denne lange Sætning gentog han den ene Gang efter den anden med det samme velvillige Smil og hjertelige Haandtryk. Ikke et Øjeblik havde han fri. Saa snart han havde fulgt en af Gæsterne ud, satte han sig atter ind i Salonen og snakkede om Vind og Vejr og Dagens Begivenheder, snart paa Russisk og snart paa et noget mangelfuldt Fransk, som han for øvrigt afleverede med den største Ugenerthed. Og naar saa den næste af Gratulanterne gik, rejste han sig og fulgte ham ud, fast besluttet paa til Trods for sin Træthed at gøre sin Pligt til det yderste. Nu og da, naar han saa' sit Snit dertil, gjorde han en lille Afstikker ind i den store Spisesal, hvor man var i Færd med at dække til 80 Personer. Og efter at have set lidt paa Tjenerne, der havde travlt med at lægge Dugen paa og kom bærende med Porcelæn og Sølvtøj, kaldte han gerne paa Hushovmesteren, Dmitrij Vasiljevitsch, og gav ham forskellige Instruktioner, hvorpaa han med et fornøjet Ansigt atter begav sig ind i Salonen for at genoptage sine Pligter som Vært.

Efterhaanden svandt Gratulanternes Antal, og man haabede allerede, at der ikke vilde komme flere, da Tjeneren i det samme meldte Fru Karagin og Datter. Grevinden betænkte sig et Øjeblik og tog sig en Pris af en Guld Snustobaksdaase, der var prydet med hendes Mands Billede.

„Aa, hvor jeg dog er træt af alle disse Visitter!“ sagde hun omsider. — „Naa ja, lad hende saa komme ind, men hun bliver ogsaa den sidste! Hun er saa snerpet, jeg vil nødig støde hende. — Ja, lad hende saa komme ind!“ gentog hun i en fortvivlet Tone.

Lidt efter aabnedes Fløjdørene, og en høj, fyldig Dame, ledsaget af en ung Pige med et rundt smilende Ansigt, traadte ind, fejende Gulvet med deres lange Slæb.

„Kære Grevinde, det er jo en Evighed siden vi saas sidst!“ sagde Damen i en sødlig Tone. „Og min stakkels Julie, som har været saa syg! Hun forkølede sig paa Ballet hos Rasumovskijs, men nu er hun helt rask igen. Og i Overmorgen skal vi paa Bal hos Grevinde Apraxin, jeg blev saa glad, da vi fik Invitationen.“

Efter at Damerne havde udvekslet de fornødne Komplimenter, kom Samtalen hurtigt ind paa Dagens Emner, og særlig dvælede man ved den gamle Grev Besukhovs tunge, haabløse Sygdom, der i den sidste Uge havde taget en meget kritisk Vending.

„Ja, jeg beklager ham af mit ganske Hjerte," sagde Fru Karagin, „han var syg og elendig nok i Forvejen, og nu skal han oven i Købet have al den Sorg af sin Søn. Det er den slemme Pierre, der lægger ham i Graven!"

„Men hvad har Pierre da egentlig gjort?" spurgte Grevinden, der lod, som om hun var aldeles uvidende om hans Bedrifter, skønt hun vidste særdeles god Besked om dem.

„Ja, det er Følgerne af denne slette moderne Opdragelse!" vedblev Fru Karagin. „Under sit lange Ophold i Udlandet var han fuldstændig overladt til sig selv, og nu har han gjort saadanne Skandaler i Petersborg, at Politiet har maattet vise ham ud af Byen."

„Er det muligt?" sagde Grevinden.

„Ja, han har haft det Uheld at komme i slet Selskab," blandede Fyrstinde Drubetzkoj sig i Samtalen. „Han, Fyrst Anatole Kuragin og en ung Officer — han hedder nok Dologhov, saa vidt jeg véd — har gjort nogle skrækkelige Skandaler. Men nu har de ogsaa alle tre faaet deres Løn derfor. Dologhov er blevet degraderet til Menig, den unge Besukhov er sendt hertil, og Fyrst Anatole har ogsaa maattet forlade Petersborg, skønt hans Fader har gjort alt for at dysse Historien ned."

„Men hvad har de da egentlig gjort?" spurgte Grevinden atter.

„Aa, de har opført sig som rene Banditter, især denne Dologhov," svarede Fru Karagin. „Hans Moder er en højst agtværdig Dame, jeg kender hende godt, men det lader ikke til, at Sønnen slægter hende paa. De kan tænke Dem, at disse tre ugudelige Mennesker paa en eller anden mærkværdig Maade havde faaet fat i en Bjørn, som de satte op i en Karet og kørte hen til Skuespillerinderne med. Og da saa Politiet kom og lagde sig imellem, fangede de en af Betjentene og bandt ham fast paa Ryggen af Bjørnen. Naa, og derpaa slap de den ud i Mojka'en*), og Bamsen svømmede naturligvis gladelig rundt med Lovens Vogter paa Ryggen."

„Ha, ha, ha! Jeg gad set Betjentens Ansigt!" skreg Greven, der var lige ved at dø af Latter.

„Ak nej, det er forfærdeligt! Det maa De virkelig ikke le af, Greve!" sagde Fru Karagin indigneret, men ikke desto mindre

*) En af Petersborgs mange Kanaler, der staar i Forbindelse med Nevafloden.

O. A.

fulgte baade hun og de andre Damer hans Eksempel og lo af Hjertens Lyst

„Det vár med Nød og næppe, at de fik Stakkelen frelst," vedblev Fruen. „Jo, det er rigtignok en nydelig Maade, Grev Besukhovs Søn morer sig paa! Og saa heddèr det sig oven i Købet, at han er baade begavet og velopdragen. Nej, det er vist en slem Opdragelse, han har faaet i Udlandet, men nu haaber jeg da ogsaa, at ingen her vil modtage ham, selv om han har nok saa mange Rigdomme i Vente. Forleden vilde man forestille ham for mig, men jeg betakkede mig for Æren, jeg glemmer ikke, at jeg har en Datter."

„Men hvoraf véd De for Resten, at den unge Mand kan vente at blive saa rig?" hviskede Grevinden, idet hun bøjede sig helt over imod Fru Karagin og saa' ængsteligt hen til de unge Piger, der straks lod, som om de slet ikke hørte efter. „Den gamle Greve har jo kun uægte Børn, og Pierre er vel ikke anderledes stillet end de andre?"

„Ja, det skal De have Ret i, at han har uægte Børn," svarede Fru Karagin med dæmpet Stemme, „for han har nok hverken mer eller mindre end en hel Snes."

„Men det er dog vist rigtigt nok, at Pierre har en stor Formue i Vente," hviskede Fyrstinde Drubetzkoj, der brændte af Begærlighed efter at vise, hvor nøje underrettet hun var i denne Sag. „Se det er jo ingen Hemmelighed, at Greven har saa mange uægte Børn, at han selv ikke engang kender Tallet paa dem, men vi maa heller ikke glemme, at Pierre er hans Yndlingssøn, og at han som saadan staar ham meget nær."

„Hvor er han en statelig Mand, den gamle Greve!" bemærkede Grevinde Rostov. „Det er knap et Aar siden, jeg saa' ham sidst, og da var han endnu en sjælden smuk og anselig Skikkelse."

„Ja, men han har forandret sig meget under sin Sygdom," sagde Fyrstinde Drubetzkoj. „Naa, for imidlertid at komme tilbage til Pierres Udsigter, saa kan det jo ikke nægtes, at Fyrst Vasilij gennem sin Hustru er den nærmeste Arving til Grevens uhyre Rigdomme, men paa den anden Side har denne altid holdt særlig meget af Pierre, og det hedder sig, at han skal have skrevet et Brev til Kejseren, hvori han andrager om at maatte legitimere Sønnen. Endnu véd altsaa ingen, hvem der bliver Grev Besukhovs Arving, men længe kommer vi vel ikke til at gaa i Uvis-

hed, for han er jo saa syg, at han kan gaa bort, hvad Øjeblik det skal være. Ja, hvem der blot havde hans Rigdomme! Tænk Dem, han ejer 40,000 livegne og adskillige Millioner Rubler oven i Købet; jeg véd det fra ganske sikker Kilde, Fyrst Kuragin har selv fortalt mig det, og desuden er jeg jo paa en Maade i Familie med Grev Besukhov, gennem min salig Moder. — For Resten har han da ogsaa staaet Fadder til min Boris," tilføjede hun i en let henkastet Tone, som hun gjorde Forsøg paa at gøre saa ligegyldig som mulig.

„Fyrst Vasilij Kuragin kom hertil i Gaar," bemærkede Fruen. „Han er her nok paa Embeds Vegne."

„Ja, saadan hedder det sig," sagde Fyrstinden, „men i Virkeligheden er han kun kommet, fordi han véd, at Grev Besukhov ligger paa sit Yderste."

„Nej, om jeg kan glemme den Historie med Bjørnen! Den er virkelig storartet! — Jeg kan se Betjentens Ansigt!" udbrød Grev Rostov i næsten vild Begejstring, og da han mærkede, at Fru Karagin ikke gad høre paa ham, henvendte han sig til de to unge Piger og illustrerede med livlige Fagter Betjentens sprællende Bevægelser paa Bjørnens Ryg. Og han fandt selv denne Forestilling saa morsom, at han ledsagede den med en gemytlig, klukkende Latter, som satte hele hans tykke Legeme i en rystende Bevægelse.

X

Samtalen, der var begyndt saa livligt, truede med at gaa i Staa, og Grevinden saa' hen paa Fru Karagin med et elskværdigt Smil, der for øvrigt ikke kunde skjule, at hun ingenlunde vilde føle sig skuffet, hvis Fruen anbefalede sig og gik. Frøken Julie saa' allerede spørgende hen paa sin Moder, da man pludselig hørte et stærkt Rabalder inde i Stuen ved Siden af. I samme Nu gik Døren op, og en lille Pige paa 12 eller 13 Aar kom styrtende ind med saa stærk en Fart, at hun mod sin Vilje først standsede midt i Stuen, medens der samtidig viste sig et fornøjet lille Selskab henne i Døraabningen. Det bestod af hele fire: en ung Officer, en Student, en halvvoksen Pige og en tyk, rødmosset Dreng i Fløjlsbluse.

„Ej, ej, saa fik vi dig dog at se!“ sagde Greven, der i en Fart kom op af sin Stol og fangede den lille Pige i sine Arme. „Lad mig kysse dig, min Skat, du holder jo ogsaa Navnedag i Dag!“

„Hør, lille Natascha, hver Ting til sin Tid!“ sagde Grevinden med et paataget strengt Ansigt. „Og du, Ilja, skulde ikke altid forkæle hende!“

„God Dag, min søde lille Pige, jeg gratulerer, jeg gratulerer!“ sagde Fru Karagin. — „Ak, hvilket henrivende Barn!“

Den lille sortøjede Natascha kunde vel egentlig ikke kaldes smuk, thi Munden var for stor og Trækkene lidt uregelmæssige, men hun saa' ualmindelig livlig og opvakt ud, og i dette Øjeblik, hvor de fine Skuldre var i en heftig Bevægelse, og det krøllede Haar stod som en Sky om hendes Hoved, var der noget ubeskrivelig yndefuldt udbredt over hende. Et Barn kunde man næppe kalde hende mere, til Trods for hendes spinkle Arme og de lidt ranglede Ben, som tittede ud af de kniplingsbesatte Mamelukker; hun var vel nærmest i den Overgangsperiode, som man saa betegnende kalder „Tøsealderen“. Efter at have revet sig løs fra Faderen løb hun hen til sin Moder, og uden at bryde sig om de Skænd, hun lige havde faaet, skjulte hun sit blussende Ansigt i hendes Mantille og begyndte at snakke og le, det bedste hun kunde.

„Aa se engang, Mama!“ sagde hun aandeløst og trak en stor Dukke frem af sit Kjoleskørt. „Det er jo Mimi! Se rigtig paa hende!“ Og ude af Stand til at holde sin Overgivenhed i Tømme kastede hun sig hen over Moderen og lo med saa høj og smittende en Latter, at endogsaa den snerpede Fru Karagin mod sin Vilje maatte le med.

„Naa, men saa lad mig dog blive fri for det fæle Uhyre!“ sagde Grevinden, der lod, som om hun blev vred, og søgte at fjerne Natascha. Hun saa' et Øjeblik op paa Moderen med sine leende Øjne, der stod fulde af Taarer, og skjulte derpaa straks igen sit Ansigt i hendes Skød.

„Sig mig engang, min søde lille Pige,“ sagde Fru Karagin nedladende til Natascha, „hvorledes er Mimi egentlig i Familie med dig? Hun er vel sagtens din Datter, ikke sandt?“

Natascha, der ikke følte sig tiltalt af Fruens protegerende Tone, svarede ikke, men saa' blot alvorligt paa hende.

Imidlertid var de fire unge henne i Døren: Officeren, Fyrst-

inde Drubetzkojs Søn; Studenten, Grev Rostovs ældste Søn; Sonja, hans femtenaarige Niece, og Petja, hans yngste Søn, avancerede ind i Stuen og anstrengte sig nu øjensynligt paa det kraftigste for at holde den Lystighed, der var ved at tage Magten fra dem, inden for passende Grænser. Men det kneb lidt for dem at bevare Alvoren, da de havde tilbragt Tiden paa en langt livligere Maade end Selskabet herinde, der kun havde talt om Bynyt, Vejret og Grevinde Apraxins Bal. De to unge Mennesker, Studenten og Officeren, der var jævnaldrende og Barndomsvenner, saa' begge godt ud, men var for Resten vidt forskellige. Boris Drubetzkoj var høj og lys, med et roligt Ansigt og fine, regelmæssige Træk, Nikolaj Rostov var derimod lille af Vækst og havde et aabent, frimodigt Ansigt, hvis skiftende Udtryk røbede et varmt og let modtageligt Gemyt. Og rask og kæk saa' han ud med sit mørke, krøllede Haar og de smaa sorte Dun paa Overlæben, om han end for Øjeblikket var saa forlegen, at han ikke rigtig vidste, hvor han skulde gøre af sig selv. Boris optraadte derimod med den største Sikkerhed og lo og spøgte med den smilende Julie Karagin. Han fortalte hende, at den Frøken Mimi, som han havde haft den Ære at kende, medens hun endnu var i sin fagreste Ungdom, i de sidste fem Aar var bleven saa gammel og affældig, at han nær ikke havde kendt hende igen. Og medens han stod og underholdt Frøkenen saaledes, blinkede han med det ene Øje hen til Natascha, som øjeblikkelig lod Tegnet gaa videre til Petja, der i samme Nu fik et saa voldsomt Anfald af undertrykt Latter, at han maatte gøre de gyseligste Grimasser for at holde den tilbage. Men dette Syn var for meget for Natascha, der rejste sig i et Spring og fór saa hurtigt ud af Værelset, som hendes smaa Fødder kunde bære hende. Boris derimod, som var Ophavsmanden til hele denne lille Scene, blev staaende ubevægelig med sit sædvanlige rolige og beherskede Ansigt og lod sig ikke mærke med, at han havde den største Lyst til at løbe ud efter Natascha.

„Hør, lille Mama," sagde han for at slippe bort, „var det ikke paa Tiden, at vi fik spændt for? Du sagde jo før, at du vilde køre ud i Formiddag."

„Jo Tak, min Dreng, vil du besørge det," svarede Moderen, der gættede hans Hensigt og nikkede smilende hen til ham.

Boris gik derpaa langsomt ud af Stuen, men den lille tykke Petja, der var meget misfornøjet med, at hans to Kammerater

uden videre lod ham i Stikken, styrtede hovedkulds ud af Døren for igen at faa fat i dem.

XI

Den lille Sonja, som ikke deltog i den almindelige Udvandring, men rolig blev paa sin Plads, var en fin og nydelig Skikkelse med milde Øjne, der lyste frem under de lange mørke Vipper, og med et eget matgult Skær over Ansigt, Arme og Hals. Haaret, der var skinnende og sort, laa i to tykke Fletninger om Hovedet, dannende en smuk og fyldig Ramme om dette. Hendes elastiske, bløde Bevægelser og hendes skælmske, lidt kokette Ynde maatte friste enhver til at sammenligne hende med en let og fløjlspotet Kattekilling, der staar lige paa Springet til at udvikle sig til en henrivende Frøken Mis. Hun gjorde alt for at lade, som om hun var optaget af Samtalen, men paa samme Tid søgte hendes Øjne uvilkaarlig hen til Fætteren Nikolaj med et saa sværmerisk og tilbedende Udtryk, at ingen et Øjeblik kunde være i Tvivl om, hvor hendes Tanker i Virkeligheden var henne. Denne lille Vildkat sad sikkert kun og lurede paa, at hendes Fætter skulde forlade Stuen, for saa at fare ud efter ham med et Spring.

„Ja, kære Frue," sagde Greven hovedrystende til Fru Karagin og pegede paa Nikolaj, „nu forlader han sin gamle Papa, vender sine Studier Ryggen og trækker i Uniformen. Og det, skønt jeg allerede havde sikret ham en Plads i det kejserlige Rigsarkiv! Men naturligvis, naar Boris skal af Sted, har han heller ingen Ro paa sig. Se det kan man rigtignok kalde Venskab!"

Fru Karagin, der ikke vidste, hvad hun skulde svare, indskrænkede sig til en lille Bevægelse med Hovedet.

„Nej, det er ikke af Venskab!" raabte Nikolaj blussende rød og højst fornærmet over en saa skændig Beskyldning. — „Det er ikke af Venskab," gentog han endnu højere, idet han fangede Sonjas og Julie Karagins bifaldende Blikke, „men fordi jeg føler Lyst og Kald til Soldaterstanden!"

„Oberst Schubert, Chef for Husarregimentet Pavlograd, spiser her i Dag. Han er her med Orlov, og naar han rejser i næste Uge, tager han Drengen med. — Og det maa vi andre jo finde os i," sagde Greven, der gjorde sig Umage for at tale i en munter Tone om denne Sag, som sikkert havde voldet ham megen Sorg.

„Hør, lille Papa, jeg har jo sagt dig, at hvis du ikke lader mig rejse, saa bliver jeg her. Men det vil jeg dog sige dig, at jeg ikke duer til andet end til Officer. Diplomat eller Embedsmand egner jeg mig ikke til; jeg forstaar ikke at skjule mine Følelser!" sagde Nikolaj med et lille koket Sideblik hen til Sonja og Julie.

„Ja, ja, lad det nu være godt, min Dreng," svarede den gamle Greve godmodigt, „du bliver nu altid saa ivrig. — Det er denne Bonaparte, som har fordrejet Hovedet paa dem alle. Nu tror hver ung Løjtnant, at han straks kan blive General eller Kejser! — Naa ja, hvem véd for Resten, hvad der kan ske," tilføjede han uden at lægge Mærke til Fru Karagins spotske Smil.

Medens de ældre nu kom ind paa en Samtale om Bonaparte, gav Frøken Julie sig i Lag med Nikolaj.

„Det var kedeligt, at De ikke var hos Akharovs i Torsdags, jeg savnede Dem meget!" hviskede hun og saa' med et ømt Smil paa den unge Student, der følte sig saa smigret over hendes Opmærksomhed, at han fordybede sig i en dæmpet Samtale med hende uden at lægge Mærke til, at den stakkels Sonja blev mere og mere urolig og rød i Hovedet. Langt om længe henvendte han endelig nogle Ord til sin lille Kusine, men hun svarede ham kun med et vredt Blik og forlod derpaa Værelset med taarefyldte Øjne. I samme Nu var ogsaa hans glade Stemning borte, og saa snart han kunde se sit Snit dertil, smuttede han ud efter Sonja for at trøste hende.

„Hvor lidt dog Ungdommen forstaar at skjule sine Følelser!" sagde Fyrstinde Drubetzkoj, idet hun saa' hen efter Nikolaj. „Ja, Fætterskab er farligt Naboskab!"

„Ak ja, de kære Børn!" sukkede Grevinden, og det lød næsten, som om hun henvendte disse Ord til sig selv. „Hvor mange Sorger og Ængstelser gennemgaar man dog ikke for deres Skyld, førend man naar saa vidt, at man faar lidt Glæde af dem! Og saa er denne Glæde oven i Købet blandet stærkt med Bekymring. Se nu for Eksempel Natascha og Nikolaj: altid gaar jeg i Frygt og Ængstelse for dem, men de er jo ogsaa begge i den allerfarligste Alder."

„En god Opdragelse, det er Hovedsagen," sagde Fruen for at berolige hende, „det er den, det kommer an paa."

„Ja vist saa, det har De Ret i, og hidtil har jeg da ogsaa altid været mine Børns Veninde og nydt deres Tillid og Fortrolighed i fuldeste Maal," svarede Grevinden, der ligesom alle Mødre svæ-

vede i den Vildfarelse, at Børnene ingen Hemmeligheder har for Forældrene. „Og jeg véd sikkert, at mine Døtre ogsaa fremtidig intet vil skjule for mig, og at min Nikolaj, der jo er lidt ilter af sig, selv om han skulde gøre Dumheder — for det gør jo alle unge Mennesker mer eller mindre — dog aldrig vil kunne opføre sig som disse slemme Lapse i Petersborg.“

„Ja, det er gode Børn vi har, prægtige Børn,“ erklærede Greven, der nu som altid fandt alt godt og fortræffeligt. „Og naar Drengen med Djævels Vold og Magt vil være Husar, er der virkelig heller ikke andet for end at finde sig deri.“

„Hvor Deres yngste Datter er en sød og fortryllende Skabning!“ sagde Fru Karagin indsmigrende. „Og hvor hun sprudler af Liv!“

„Ja, Liv er der i hende,“ sagde Greven fornøjet, „det har hun efter mig! Og skønt jeg er hendes Fader, kan jeg sige uden Pral, at der engang vil blive en stor Sangerinde, en anden Catalani, af hende. Vi har ogsaa for nylig givet hende en udmærket italiensk Sanglærer.“

„Men hun ødelægger vist let sin Stemme, naar hun begynder saa tidligt,“ mente Fruen. „Jeg har hørt, at det skal være saa skadeligt.“

„Aa, vist ikke nej,“ svarede Greven. „De glemmer nok, at vore Mødre giftede sig gladeligt i tolv- og trettenaars Alderen.“

„Og tænk Dem, kære Anna Mikhailovna, hun er allerede forelsket i Deres Boris,“ sagde Grevinden og smilede hen til sinVeninde, Fyrstinde Drubetzkoj. „Ja, hvis jeg nu var streng og forbød dem at se hinanden, saa vilde de naturligvis holde Stævnemøder og finde paa, jeg véd ikke hvad“ — hun mente: saa vilde de kysse hinanden i Smug — „men, som det nu er, véd jeg hvert Ord, der falder imellem dem; Natascha kommer af egen Drift og fortæller mig det. Ja, maaske jeg forkæler min lille Pige, men det er i alt Fald bedre end at støde hende fra sig ved alt for haard en Behandling. Min ældste Datter tog jeg paa en hel anden Maade. Hun har faaet en meget streng Opdragelse.“

„Ja, det er sandt, jeg er rigtignok blevet taget paa en hel anden Vis,“ sagde Vera med et stramt Smil, der slet ikke klædte hendes smukke Ansigt, og skønt der i og for sig ikke var noget stødende i hendes Bemærkning, faldt den dog i en saa ubehagelig Tone, at alle følte sig ilde berørte og saa' forbavsede hen paa hende.

„Ja, sine ældste Børns Opdragelse gør man altid for meget Væsen af. Man vil gerne have noget rent vidunderligt ud af dem," bemærkede Fruen.

„Jo, jo, det kender vi," sagde Greven. „De gør Dem ikke Begreb om, hvor min lille Grevinde har herset med Vera! — Men hun har da ogsaa været heldig, meget heldig med sine Bestræbelser," tilføjede han og saa' med faderlig Stolthed hen paa sin kønne Datter.

Endelig, langt om længe, rejste Fru Karagin og Julie sig og tog Afsked, men først efter at have lovet at komme igen til Middag.

„Det ligner ogsaa noget at sidde her hele Formiddagen," sagde Grevinden, saa snart de var gaaede. „Jeg havde nær troet, at jeg aldrig var bleven af med dem igen."

XII

Fra Salonen løb Natascha ind i Vinterhaven, hvor hun besluttede at oppebie Boris, som — det haabede hun sikkert — ikke vilde lade vente længe paa sig. Men han kom ikke, og hun begyndte allerede at blive saa utaalmodig, at hun stampede med sin lille Fod i Gulvet, da hun pludselig hørte hans Skridt inde i Værelset ved Siden af. „Jeg vil gemme mig!" tænkte hun, og i samme Nu fór hun hen over Gulvet og dukkede ned bag en af de store Blomsterballier, der skjulte hende fuldstændigt. Saa snart Boris var kommet inden for Døren, saa' han sig om til alle Sider og gik derpaa hen til Spejlet og betragtede sig selv med Velbehag. Natascha rørte sig ikke, men fulgte med tilbagetrængt Aandedræt enhver af hans Bevægelser, i høj Grad spændt paa, hvad han videre vilde foretage sig. Han stod lidt foran Spejlet og smilede til sit eget kønne Ansigt, og derpaa slentrede han ind i det næste Værelse, men Natascha blev hvor hun var, fast besluttet paa ikke at komme frem fra sit Skjul, før han havde ledt grundigt efter hende.

Næppe var han gaaet, førend Sonja styrtede ind med blussende Kinder og Taarer i Øjnene. Nataschas første Tanke var at løbe hen til hende, men hun betænkte sig og blev i sit Baghold, hvorfra hun ligesom Feen i Eventyret, selv usynlig, kunde

se alt, hvad der foregik om hende. Og medens hun laa her og holdt Udkig med Sonja, som gav sin Sorg Luft i en sagte, fortvivlet Hulken, viste Nikolaj sig pludselig i Døren.

„Sonja!“ sagde han og løb hen til hende. „Hvad er der dog i Vejen med dig?“

„Aa, det er ingenting! — Lad mig være!“ svarede hun hulhende.

„Jo, vist saa! — Jeg véd godt, hvad det er.“

„Naa ja, det er jo heldigt for dig. — Gaa saa ind til hende igen!“

„Blot et Ord, Sonja! Hvor i Alverden har du dog faaet den dumme Idé fra? Og hvorfor vil du pine baade dig selv og mig uden Spor af Grund?“ sagde Nikolaj bønfaldende og greb hendes Haand.

Sonja svarede ikke, men lod ham beholde Haanden og holdt op at græde.

„Sonja!“ sagde Nikolaj atter. „Du er den eneste, jeg bryder mig om i hele Verden! Tror du mig ikke?“

„Nikolaj, tal ikke saaledes, du véd jo godt, at jeg ikke kan lide det,“ svarede den lille Pige kendelig formildet.

„Naa ja, saa skal jeg holde op dermed. Men saa maa du ogsaa tilgive mig!“ hviskede Nikolaj, idet han drog hende ind til sig og kyssede hende.

„Ak, hvor smukt!“ tænkte Natascha, og saa snart Sonja og Nikolaj var borte, listede hun sig hen til Døren og kaldte paa Boris.

„Kom Boris! Jeg har noget vigtigt at tale med dig om!“ hviskede hun. — „Nej, herhen! Herhen!“ sagde hun ivrigt og trak ham ind mellem Blomsterballierne.

„Naa, lad mig saa høre, hvad du har at betro mig, jeg er parat,“ sagde han smilende, da hun endelig standsede og vendte sig om imod ham med en hemmelighedsfuld Mine.

Hun saa' sig forvirret og undseligt om til alle Sider, og da hendes Blik i det samme faldt paa Dukken, som hun havde ladet ligge paa en af Ballierne, greb hun den og holdt den op imod ham.

„Kys den!“ sagde hun indtrængende og førte den helt hen til hans Ansigt, men han saa' blot venligt paa hende og rørte sig ikke.

„Naa, saa du vil ikke!“ sagde hun, idet hun slap Dukken og

trak ham længere ind mellem Blomsterballierne. — „Denne Vej!“ kommanderede hun. „Helt hen til mig!“ Og idet hun pludselig tog et Tag i hans Uniform, saa' hun forventningsfuldt og rødmende op imod ham.

„Men vil du da kysse mig, Boris?“ hviskede hun ganske sagte og smilede med Taarer i Øjnene.

„Natascha, Natascha, hvad gaar der dog af dig?“ svarede han ildrød i Hovedet og bøjede sig nølende ned imod hende, men uden at kysse hende.

Pludselig sprang Natascha op paa den nærmeste Blomsterballie, slyngede begge sine spinkle Arme om hans Hals og kyssede ham — lige paa Munden. Og i samme Nu som hun havde gjort det, hoppede hun ned igen og flygtede hen i en Krog, hvor hun blev staaende med bøjet Hoved.

„Hør, Natascha,“ sagde Boris, saa snart han var kommet sig lidt efter sin Overraskelse, „du véd jo, at jeg elsker dig, men . . .“

„Ja, men er du forelsket — rigtig forelsket i mig?“ afbrød Natascha ham.

„Ja, det er jeg. Men vi maa ikke være ufornuftige som for lidt siden. Vi maa vente — blot fire Aar endnu, saa anholder jeg om din Haand.“

„Fire Aar!“ gentog Natascha tankefuldt og talte paa Fingrene: tretten, fjorten, femten, seksten! — Godt, det er et Ord!“ sagde hun fornøjet og tillidsfuldt.

„Ja, om fire Aar,“ forsikrede Boris, „saa kommer jeg!“

„Og du vil virkelig elske mig evigt — lige til vi dør?“ sagde den lille Pige henrykt og trak ham ind i det andet Værelse.

XIII

Inde i Salonen sad Grevinden og talte med Fyrstinde Drubetzkoj, der paa Grund af de mange Visitter endnu ikke havde faaet Lejlighed til at fortælle sin Veninde om alt, hvad hun havde oplevet i Petersborg.

„Ja,“ sagde Fyrstinden og trak sin Stol nærmere hen til Grevindens, „du er jo min ældste og bedste Veninde, snart den eneste, jeg har tilbage fra Barndommens Tid, og derfor vil jeg ogsaa

ganske ærligt betro dig, hvad der trykker mig. — Ser du ....." begyndte hun, men saa' i det samme hen paa Vera og tav.

„Vera!" sagde Moderen i en temmelig ublid Tone. „Kan du da ikke sige dig selv, at du er overflødig her? Gaa ud til dine Søskende eller op paa dit eget Værelse!"

„Ja, du behøver jo blot at sige, at du vil af med mig, saa gaar jeg straks, lille Mama!" sagde den smukke Vera med et spotsk Smil, men uden at vise mindste Spor af Fornærmelse, og forlod øjeblikkelig Stuen. Da hun paa Vejen op til sit Værelse gik igennem den store Sal ved Siden af Vinterhaven, opdagede hendes skarpe Blik to forelskede Par, der havde trukket sig ind i Vinduesfordybningerne. I det ene Vindue sad Sonja tæt op til Nikolaj, der henkradsede nogle poetiske Udgydelser paa et Stykke Papir, og i det andet sad Boris og Natascha og hviskede sammen. Det var baade pudsigt og rørende at se de to forelskede Smaapigers skyldbevidste Ansigter, da de opdagede Vera, men denne lod ikke til at føle sig synderlig opbygget af hvad hun saa', og betragtede begge Parrene med en haanlig Mine.

„Hvor ofte har jeg ikke bedt jer om at lade mine Ting ligge!" sagde hun vredt og snappede Blækhuset fra Nikolaj. „Hvor kan det falde dig ind at tage mit gode Blækhus!"

„Aa, vent lidt," svarede han roligt, „lad mig blot dyppe en Gang endnu."

„Og hvorfor kan I ikke opføre jer ordentligt, naar her er fremmede i Huset? Hvad gik der af jer for lidt siden? I kom jo farende ind i Stuen som en Flok vilde Dyr? Baade Mama og jeg skammede os over jer!"

De fire vidste ikke, hvad de skulde svare, og nøjedes derfor med at se paa hinanden indbyrdes.

„Og saa sidder I her og lader, som om I har Hemmeligheder sammen! Jeg gad nok vidst, hvad Hemmeligheder Børn i jeres Alder kan have! Nej, det er Dumheder, I har for, og ikke en Smule andet."

„Men hvorfor kan du dog ikke lade os sidde i Ro, Vera?" dristede Natascha sig endelig til at sige, og hun sagde det meget blidt, for hun følte sig saa lykkelig i Dag, at hun ikke kunde være uvenlig mod nogen.

„Naa, lad mig saa høre, hvad Hemmeligheder I har!" sagde Vera udfordrende.

„Ja, hver har nu sine! Og lad du os beholde vore, ligesom vi

lader dig beholde dem, du har sammen med Berg!“ raabte Natascha, der efterhaanden begyndte at blive irriteret.

„Aa, det bliver I vist ogsaa nødt til,“ svarede Vera, „for jeg opfører mig altid saaledes, at jeg kan være det bekendt. Men tag dig lidt i Agt for, at jeg ikke fortæller Mama, hvorledes du opfører dig over for Boris!“

„Aa, jeg er meget fornøjet med Nataschas Opførsel!“ erklærede Boris leende. „Jeg har intet at klage over i den Henseende.“

„Fy, Boris, hvorfor vil du dog spøge! Finder du det da saa morsomt, at hun altid kaster sig over mig?“ sagde Natascha med en af Vrede skælvende Røst. — „Ja,“ henvendte hun sig til Vera, „du forstaar os ikke, men det ligger i, at du aldrig har elsket. Du har intet Hjerte, du er ..... en ægte Madame de Genlis“ — det var et Øgenavn, Nikolaj havde opfundet — „og din eneste Fornøjelse er at give andre Stikpiller, naar du kan komme til det. — Naa, for mig kan du gerne kokettere med Berg, saa meget du lyster,“ tilføjede hun mundrapt.

„Men jeg har da i alt Fald ikke den Fejl at rende efter unge Herrer, naar hele Huset er fuldt af fremmede, som ser derpaa.“

„Naa, nu har du jo opnaaet, hvad du vilde!“ blandede Nikolaj sig i Striden. „Nu har du sagt Ubehageligheder til os alle og forstyrret vor Glæde. — Kom, I andre, skal vi saa gaa!“ foreslog han, og i samme Nu fløj de alle fire som en Flok opskræmmede Fugle ud af Salen.

„Farvel! Og Tak for Uartighederne!“ raabte Vera efter dem, men henne bag Døren hørte man samtidig fire lystige Stemmer, som den ene Gang efter den anden bad Madame de Genlis om at passe sig selv. Uden at bryde sig det mindste om disse Tilraab gik Vera hen foran Spejlet og begyndte at rette paa sit Livbaand og ordne sit Haar, og efter at hun havde taget sit smukke Ansigt lidt i Øjesyn, fik dette et om muligt endnu roligere og koldere Udtryk end ellers.

Inde i Salonen sad de to Damer imidlertid fordybede i en fortrolig Samtale.

„Ja, kære Veninde,“ sagde Grevinden, „heller ikke jeg danser altid paa Roser. Tror du da ikke, jeg godt kan se, at paa den Maade vi nu lever, holder Formuen ikke ret længe ud. Og det

er den kære Greves Skyld: Klubben sluger ikke saa lidt mellem Aar og Dag, og hans store Godhed koster os ogsaa mange Penge. Og tager vi ud paa Godset for at spare, gaar det Slag i Slag med Komedier, Jagtpartier og alle mulige andre Forlystelser. Naa, men hvad nytter det at tale om sig selv, lad os hellere høre, hvordan du har kunnet opnaa at faa Boris anbragt i Garden. Det er virkelig beundringsværdigt, at du, Annette, i din Alder rejser ganske alene til Petersborg og selv gaar rundt til Ministre og andre formaaende Mænd og taler din Søns Sag. Og du maa jo have et ganske særligt Greb paa at tage dem, for ellers fatter jeg virkelig ikke, hvorledes det er lykkedes dig at faa dine Ønsker opfyldt."

„Ak, kære Natalie, gid du aldrig maa prøve, hvad det vil sige at sidde som Enke uden Støtte og med en forgudet Søn, som man gerne vil have frem. Saa kan du tro man lærer, hvordan man skal bære sig ad. Ser du, naar jeg trænger til en eller anden formaaende Mands Bistand, skriver jeg blot til ham, at Fyrstinde Drubetzkoj ønsker at aflægge ham et Besøg, og derefter møder jeg hos ham én, to, tre, fire Gange — ja, saa ofte det skal være, lige til jeg har opnaaet, hvad jeg ønsker; og hvad han og andre saa for øvrigt tænker om mig, er mig den ligegyldigste Sag af Verden."

„Naa, men hvem har nu hjulpet dig i denne Sag? Hvem har du henvendt dig til?"

„Til Fyrst Vasilij. Han var meget elskværdig, gik straks ind paa alt og forelagde Sagen for Kejseren," svarede Fyrstinden, der i sin Begejstring fuldstændig glemte alle de Ydmygelser, hun havde maattet finde sig i for at naa sit Maal.

„Har Fyrst Vasilij forandret sig meget?" spurgte Grevinden. „Jeg har ikke set ham, siden vi spillede Komedie sammen hos Rumjanzovs. Ja, nu har han vel glemt mig — men dengang gjorde han Kur til mig," tilføjede hun med et Smil.

„Nej han er uforandret og lige saa elskværdig nu som i gamle Dage. Lykken har ikke fordærvet ham. „Jeg beklager inderlig, kære Fyrstinde," sagde han, „at De ikke har en større Tjeneste at bede mig om. De behøver blot at befale, saa adlyder jeg." Ja, han er en prægtig, en sjælden tjenstvillig Mand, og jeg skal aldrig glemme, hvad han har gjort for min elskede Boris. Se nu maa jeg selv gøre Resten, men desværre formaar jeg saa lidt — for, som du jo nok véd, Natalie, sidder jeg meget daarligt i det,"

vedblev hun med sagte og bedrøvet Stemme, „saa daarligt, at det ofte kniber for mig at holde Modet oppe. Min ulykkelige Proces sluger alt, hvad jeg ejer og har, og den synes at trække i Langdrag. Der er de Tider, kan du tænke dig, hvor jeg ikke har ti Kopeker i Lommen, og nu skal jeg oven i Købet ekvipere Boris!“ — Her trak hun sit Lommetørklæde frem og begyndte at græde. — „Jeg skal skaffe 500 Rubler, og jeg ejer kun 25, siger og skriver fem og tyve. Men nu er Grev Besukhov mit eneste og sidste Haab. Vil han ikke hjælpe sin Gudsøn — for du véd jo nok, at han har staaet Fadder til Boris — saa er alle mine Anstrengelser fuldstændig spildte.“

„Han har sikkert betænkt Boris i sit Testamente,“ trøstede Grevinden hende.

„Ja, Gud maa vide det, kære Natalie! Disse rige og fornemme Folk er gerne store Egoister og mere tilbøjelige til at tænke paa sig selv end paa andre. Naa, men nu kører jeg hen til ham sammen med Boris og forkarer ham hele Sagen. Der er Tid nok dertil, for Klokken er kun to, og I spiser jo først Kl. 4. Altsaa Farvel, kæreste Natalie, og ønsk mig Held og Lykke med paa Vejen!“

„Naa, De agter Dem nok hen til Grev Besukhov, kære Anna Mikhailovna,“ sagde Greven, som igen havde været inde og inspicere Opdækningen og netop kom ud i Forstuen, lige som Fyrstinden skulde til at stige til Vogns. „Hør, gør mig saa med det samme den Tjeneste at spørge Pierre, om han ikke kunde have Lyst til at spise til Middag hos os i Dag. I gamle Dage var han en hyppig Gæst i vort Hus, og baade Børnene og jeg var altid glade ved ham. — Naa, men nu skal vi se, hvordan Kokken klarer sig i Dag. Holder han, hvad han lover, faar vi en Middag, som — jeg siger ikke mere!“

XIV

„Hør, lille Boris,“ sagde Fyrstinden til sin Søn, da Vognen, som Grevinde Rostov havde stillet til hendes Raadighed, kørte ind i Grev Besukhovs Port, „lov mig saa at være rigtig venlig og opmærksom. Glem ikke, at Greven er din Gudfader, og at hele

din Fremtid afhænger af ham. Husk nu, hvad jeg siger, min kære Dreng, og vær saa elskværdig, som kun du kan være det."

„Ja, og dog er jeg vis paa, at der ikke kommer andet end Skam og Ydmygelse ud af denne Ekspedition," svarede Sønnen koldt. „Men jeg har jo nu engang givet dig mit Løfte, og for din Skyld skal jeg ogsaa gøre, hvad du ønsker."

Da Moder og Søn traadte ind i den store Vestibule, der var prydet med Spejle og mægtige Statuer i Nischer, modtoges de af en galoneret Svejtser, der først mønstrede Fyrstindens gamle afjaskede Saloppe med et mistænksomt Blik og derpaa spurgte dem om, hvem de ønskede at tale med. Og saa snart han fik at vide, at Besøget gjaldt selve Greven, skyndte han sig at meddele, at hans Excellence havde det meget daarligt i Dag og ikke tog imod nogen som helst.

„Lad os køre igen, Moder," sagde Boris paa Fransk og trak sig lidt tilbage.

„Tys, min Dreng," hviskede Moderen bønfaldende og lagde Haanden paa hans Arm for at berolige ham, og Boris blev saa staaende og saa' tvivlraadigt paa hende.

„Hør min Ven!" sagde Fyrstinden i sin venligste Tone til den store Svejtser, der spærrede hende Vejen. „Jeg véd godt, at Greven er meget syg .... det er netop derfor, jeg er kommet .... jeg er nemlig i Familie .... meget nær i Familie med ham. Men da han nu ikke kan taale at modtage os, ønsker jeg, at De viser os op til Fyrst Kuragin. Vil De melde Fyrstinde Drubetzkoj og Søn!"

Svejtseren trak med et mørkt Ansigt i Klokkestrengen, blev staaende med Ryggen til dem og lod saa Beskeden gaa videre til Tjeneren, da denne viste sig paa Trappen.

Fyrstinden rettede lidt paa Folderne i sin falmede Silkekjole, underkastede sin Paaklædning et flygtigt Eftersyn i det nærmeste Spejl og begav sig derpaa frejdigt op ad den brede, tæppelagte Trappe.

„Ja, saa husker du jo nok, hvad du har lovet mig, min egen, kære Dreng!" hviskede hun til Sønnen og lagde igen sin Haand beroligende paa hans Arm. Boris fulgte hende tavs og med nedslagne Øjne, og de traadte nu begge ind i et stort Gemak, vistnok en Forsal, efter de mange Døre at dømme. Lige som de skulde til at spørge en gammel Tjener, der rejste sig høfligt ved deres Indtræden, om den videre Vej, kom Fyrst Vasilij ud af den nær-

meste Dør sammen med en mørkhaaret Mand af et distingveret Udseende.

„Og det er altsaa ganske sikkert, Doktor?“ sagde Fyrsten til sin Ledsager, i hvem Fyrstinden genkendte den berømte Doktor Lorraine fra St. Petersborg, som formodentlig var kaldet herned i Anledning af Grevens Sygdom.

„Nej, sikkert er intet, Fyrste — errare humanum est,“ svarede Doktoren med en udpræget fransk Akcent.

„Ja, det forstaar sig!“ svarede Fyrst Vasilij, og da han i det samme opdagede Fyrstinde Drubetzkoj og hendes Søn, affærdigede han Lægen med et Buk og gik hen imod dem med et forbavset og spørgende Ansigt. Boris lo i sit stille Sind, da han opdagede, at Moderens Øjne pludselig fik et bedrøvet og kummerfuldt Udtryk.

„Ak ja, det er rigtignok under sørgelige Omstændigheder, at vi atter skulde mødes, Fyrste!“ sagde hun i en ynkelig Tone. — „Og hvorledes har den kære syge det?“ vedblev hun uden at lade sig forstyrre af hans kolde, haanlige Blik.

Fyrst Vasilij svarede ikke, men saa' stadig spørgende paa hende og Boris. Og da denne bukkede høfligt, besvarede han ikke hans Hilsen, men vendte sig mod Fyrstinden og antydede ved en lille Gestus, at den syges Tilstand var haabløs.

„Er det muligt!“ raabte Fyrstinden. „Ak, det er forfærdeligt — skrækkeligt at tænke sig! — Det er min Søn!“ tilføjede hun og pegede paa Boris. „Han ønsker personlig at takke Dem for Deres store Godhed imod ham.“ Boris bukkede igen høfligt. „Vær overbevist om, Fyrste, at jeg aldrig, saa længe jeg aander og lever, skal glemme, hvad De har gjort for os.“

„Det glæder mig oprigtigt, kære Anna Mikhailovna, at jeg har kunnet gøre Dem denne lille ubetydelige Tjeneste,“ sagde Fyrsten i allerhøjeste Grad nedladende og purrede lidt op i sit Kalvekrøs. — „Naa, lad mig nu se, at De opfører Dem godt og viser Dem duelig i Tjenesten,“ henvendte han sig pludselig i en streng Tone til Boris. „Er De her med Permission?“

„Nej, jeg skal først melde mig ved mit ny Regiment om 14 Dage, Deres Excellence!“ svarede Boris uden at vise ringeste Tegn til, at han følte sig fornærmet over den ubehagelige Tone, han blev tiltalt i, og med et saa roligt og ærbødigt Ansigt, at Fyrsten saa' opmærksomt paa ham.

„Bor De hos Deres Moder?“ spurgte han naadigt.

„Nej, baade hun og jeg bor hos Grev Rostov.“

„Ja, hos Grev Ilja Rostov; han er gift med Natalie Schinschin,“ oplyste Fyrstinden.

„Jo, jeg véd det, jeg véd det,“ sagde Fyrsten ligegyldigt. „Jeg har for Resten altid fundet det ubegribeligt, at Natalie Schinschin har kunnet gifte sig med denne ubehøvlede Tølper. Han er jo en dum og latterlig Personnage! Og han spiller nok ogsaa, efter hvad man siger.“

„Ja, men han er alligevel en god og skikkelig Mand,“ svarede Fyrstinden, som derved fint antydede, at hun gav ham Ret, men dog bad ham om ikke at være for streng mod den stakkels gamle Greve.

Fyrst Vasilij saa' lige ud i Luften og sagde intet.

„Men hvad siger Lægerne egentlig?“ spurgte Fyrstinden efter en lille Pause og satte atter sit mest kummerfulde Ansigt op.

„Ja, de giver intet — eller saa godt som intet Haab.“

„Ak, og jeg havde saa inderlig ønsket endnu en Gang at kunne takke *Onkel* for alle hans Velgerninger mod Boris og mig. — Han er min Søns Gudfader,“ tilføjede hun i en Tone, som om hun mente, at denne Efterretning i høj Grad maatte interessere Fyrsten.

Denne tav og rynkede Brynene, og da hun mærkede, at han opfattede hende som en Konkurrent til Arven, skyndte hun sig at berolige ham.

„Ja, det er kun, fordi jeg nærer den oprigtigste Kærlighed til *Onkel,*“ sagde hun, og det var en Fornøjelse at høre, hvor sikkert og let dette Ord gled over hendes Læber. — „Den kære Onkel, han trænger sikkert til mig, han har jo kun sine Niecer, Fyrstinderne, om sig, og de er saa unge. — Men sig mig, tror De ogsaa, at han er rettelig forberedt paa at sige Livet Farvel,“ vedblev hun hviskende. „Han har jo ikke mange Øjeblikke tilbage, og de faa, han har, er kostbare. Det gælder altsaa om at benytte dem .... at forberede ham paa, hvad der forestaar. — Og det forstaar vi Kvinder bedre end andre, Fyrste,“ tilføjede hun med et blidt Smil. „Nej, jeg maa se ham, hvor tungt dette sidste Møde end vil være for mig. Jeg har Styrke dertil, jeg er vant til at lide.“

Fyrsten forstod i dette Øjeblik lige saa godt som hin Aften hos Anna Pavlovna, at det var vanskeligt at blive denne Dame kvit.

„Men tror De ogsaa, at han kan taale dette Møde, kære Anna Mikhailovna?“ spurgte han i en sukkersød Tone. „De skulde hellere vente til i Aften; Lægerne spaar en Krise i Løbet af Dagen.“

„Nej, Fyrste, denne Sag bør ikke opsættes. Husk, at det gælder hans Sjæls Frelse. Aa, det er forfærdeligt at skulle se hans Lidelser, men det er min Pligt som kristen, og .....“

I det samme aabnedes en af de mange Døre i Salen, og Grevens ældste Niece, en langlivet Skikkelse med et koldt og ubehageligt Ansigt, viste sig i den.

„Hvordan har han det nu?“ spurgte Fyrsten, da han opdagede hende.

„Aa, som før! Og det bliver vel heller ikke bedre, saa længe her er al den Støj og Snakken herinde,“ svarede den unge Fyrstinde og maalte Anna Mikhailovna med et knusende Blik.

„God Dag, kære Fyrstinde Katerine, jeg kendte Dem ikke straks!“ sagde denne med et henrykt Smil. „Ja, jeg kommer blot for at spørge, om jeg ikke skal hjælpe Dem med at pleje Onkel. Hvor De maa have lidt i disse tunge — tunge Dage!“

Fyrstinde Katerine svarede ikke, men trak sig tilbage og lukkede Døren lige for Næsen af hende. Fyrstinde Drubetzkoj lod sig imidlertid ikke forstyrre, men trak Handskerne af og satte sig mageligt tilbage i en Lænestol, fast besluttet paa at hævde den én Gang vundne Position.

„Boris,“ sagde hun smilende til sin Søn, „nu gaar jeg ind til Greven — til min Onkel — benyt du saa Tiden til at gøre Pierre et lille Besøg, og glem endelig ikke at overbringe ham Indbydelsen fra Rostovs. — Men han tager vel næppe imod den?“ henvendte hun sig til Fyrsten.

„Jo, hvorfor ikke?“ svarede denne, der øjensynlig ikke befandt sig i sit Es. „Det skulde glæde mig meget, hvis De kunde befri os for denne unge Mand. Han sidder og hænger over os hele Dagen, og til ingen Nytte, for Greven har ikke spurgt efter ham en eneste Gang.“

Han gik straks hen og trak i Klokkestrengen, og et Øjeblik efter kom der en Tjener ind, som førte Boris til Pierre, hvis Værelser laa ovenpaa.

XV.

Fru Karagin havde refereret rigtigt: Pierre var virkelig blevet vist ud af Petersborg for sine gale Stregers Skyld. Han var ankommet til Moskvá for nogle Dage siden og havde som sædvanlig opslaaet sit Kvarter i Faderens Hus. Skønt han med Føje gik ud fra, at hans Eventyr allerede var kendt i Moskvá, og at hans Kusiner, Fyrstinderne, der altid havde været uvenligt stemte imod ham, vilde benytte denne Lejlighed til at sætte ondt for ham hos Faderen, begav han sig dog straks efter sin Ankomst over til deres Værelser. Inde i Salonen, som han passerede, sad hans tre Kusiner, den ældste i Færd med at læse højt, og de to andre foran deres Broderrammer. Pierre blev modtaget næsten som en pestbefængt. Fyrstinde Katerine afbrød sin Læsning og saa' paa ham med store, forfærdede Øjne, Fyrstinde Olga fulgte hendes Eksempel, og Sofie, den yngste, en ung rødmosset Pige med et skælmsk Ansigt og en allerkæreste lille Skønhedsplet paa den ene Kind, bøjede sig ned over sin Ramme med et ondskabsfuldt Smil.

„God Dag, Kusine!" sagde Pierre for anden Gang til den ældste. „De kender mig nok ikke!"

„Ak jo — alt for nøje, destoværre!"

„Hvordan har Greven det? Kan jeg komme ind til ham?" spurgte Pierre uden Spor af Forlegenhed.

„Greven lider baade legemligt og sjæleligt — og det sidste har De nok Deres store Skyld i."

„Kan jeg komme ind til ham?" spurgte Pierre atter.

„Ja, hvis De ønsker at gøre det af med ham straks, men ellers maa De helst blive derfra. — Aa, Olga, gaa engang ind og se, om Onkels Bouillon er færdig, det er vist paa Tiden, at han faar den," sagde hun for at vise den vanartede Pierre, at hun og Søstrene alene var optagne af at pleje Onkelen, medens han gjorde alt for at tage Livet af ham.

„Ja ja da, saa gaar jeg op paa mit Værelse," sagde Pierre roligt, „og maaske jeg faar Bud, naar jeg maa komme ind til ham."

Og derpaa bukkede han og gik, ledsaget af den yngstes sagte Fnisen.

Næste Dag ankom Fyrst Vasilij Kuragin, der, saa snart han havde hilst paa Fyrstinderne, lod Pierre kalde ind til sig.

„Hør, min kære Ven," sagde han til ham, „hvis De vil opføre Dem her som i Petersborg, ender det sikkert galt med Dem. Ja, det kan De stole paa! Og hvad Greven angaar, skal De ikke forstyrre ham, han er syg — meget syg og trænger til Ro."

Og fra dette Øjeblik tænkte ingen mere paa at forstyrre Pierre, der fik Lov til at skøtte sig selv oppe paa sit Værelse.

Da Boris kom ind til Pierre, gik denne op og ned ad Gulvet med hurtige Skridt. En Gang imellem standsede han dog i sin Vandring, saa' glubsk ud over Brillerne og gjorde et truende Udfald mod en eller anden usynlig Modstander, hvorpaa han travede videre, snakkende højt med sig selv og gestikulerende ivrigt med begge Armene.

„Det er ude med England! Fuldstændig ude!" sagde han og pegede ud i Rummet. „Pitt, denne Forræder, der har svigtet Frihedens hellige Sag, dømmes til ..." Men netop da han — midt i sin Rolle som Napoleon, der havde foretaget den farlige Overfart over Pas de Calais og erobret London — skulde til at afsige Dommen over Pitt, opdagede han en ung Officer henne i Døren. Skønt der ikke var Tale om, at han genkendte Boris, som han ikke havde set siden Drengeaarene, rakte han ham dog øjeblikkelig Haanden og hilste ham som en gammel Bekendt.

„Kender De mig virkelig igen?" sagde Boris med et forekommende Smil. „Det havde jeg ikke troet! — Ja, jeg kommer for at aflægge Dem et lille Besøg, mens Moder er inde hos Greven. Han har det nok desværre meget daarligt, efter hvad jeg hører."

„Ja, han er meget syg, og dog kan de ikke lade ham være i Ro et Øjeblik," svarede Pierre, der forgæves brød sit Hoved med, hvem denne unge Mand kunde være.

Boris, der godt kunde mærke, at den anden ikke havde Spor af Anelse om, hvem han var, røbede dog ikke sit Inkognito, men lod som ingenting og overbragte sin Invitation fra Grev Rostov.

„Aa, nu er jeg med!" raabte Pierre fornøjet. „De er altsaa Ilja, Grev Rostovs ældste Søn! Tænk Dem, jeg kunde ikke straks kende Dem. Kan De huske vore Køreture til Spurvebjærgene *) sammen med Madame Jacquot? Det er længe siden — ikke sandt?"

„Nej, De tager fejl," svarede Boris, der i sit stille Sind mo-

*) Nogle Højder i Nærheden af Moskvá, fra hvilke der haves en smuk Udsigt ud over Byen. O. A.

rede sig over ham, „jeg er ikke Grev Rostovs ældste Søn, men Boris Drubetzkoj. Og det er den gamle Greve, der hedder Ilja, Sønnen hedder Nikolaj. Men sig De mig saa til Gengæld, hvem Madame Jacquot er, for hende har jeg ikke den Fornøjelse at kende.“

„Aa Gud ja, jeg er jo helt vild paa det!“ raabte Pierre og tog sig til Hovedet. „Men jeg har saa mange Slægtninge her i Moskvá, at jeg knap kan hitte Rede i dem alle. Naa, saa De er Boris — ja, vi har da for Resten ogsaa kendt hinanden. Men lad mig nu høre, hvad De mener om Boulogne-Ekspeditionen. Tro mig, det vil gaa Englænderne ilde, hvis det lykkes Napoleon at komme over Kanalen, og det vil det nok, naar blot Villeneuve passer paa og gør sin Pligt.“

Boris, som aldrig læste Aviser, anede intet om Boulogne-Ekspeditionen, og han hørte i dette Øjeblik for første Gang Villeneuves Navn.

„Ja, her i Moskvá interesserer vi os nu mere for Bynyt og Middagsselskaber end for Politik,“ svarede han lidt spotsk, „og jeg skal derfor ikke udtale min Mening om det foreliggende Spørgsmaal, som jeg hidtil ikke har skænket en Tanke. Nej, her tænker vi kun paa Sladder, og for Øjeblikket er det Dem og Deres Fader, Greven, der maa holde for.“

Pierre saa' ængsteligt paa ham, for han fandt denne Ytring lidt udelikat og ventede med en vis Spænding paa, hvad der videre vilde komme.

„Ja, Sladder er det eneste, man lever for her,“ vedblev Boris med stærkt Eftertryk og seende Pierre lige ind i Ansigtet, „og i disse Dage har alle travlt med, hvem Greven vil efterlade sin Formue, skønt han jo godt kan leve mange Aar endnu, hvad jeg ogsaa af Hjertet vil ønske.“

„Hm! Ja, det er højst ubehageligt med al den Sladder, højst ubehageligt!“ sagde Pierre, der inderlig ønskede, at den anden vilde forlade dette farlige Tema.

„Og De tror naturligvis, at alle, der kommer her, kun tænker paa, hvorledes de selv skal redde lidt af den rige Greves Formue,“ sagde Boris, der rødmede let.

„Saa nu har vi Skandalen!“ tænkte Pierre.

„Men jeg vil dog sige Dem, at De tager fejl, hvis De regner mig og min Moder med blandt disse Folk; for vel er vi meget fattige, men netop af den Grund gaar jeg i det mindste saa vidt,

at jeg slet ikke betragter Deres rige Fader som min Slægtning. Nej, vi kommer ikke her for at bede om noget — vi vil intet, ønsker intet af ham.“

Det varede lidt, inden det gik op for Pierre, hvad Boris egentlig mente, men da han endelig kom paa det rene dermed, fór han hen og greb hurtigt og kejtet hans Haand.

„Ih, men hvor faar De dog den Idé fra?“ raabte han skamfuld og forvirret, og langt mere rød i Hovedet end Boris. „Hvor kan det dog falde Dem ind, at jeg eller nogen anden kunde tro . . .“

„Ja, det er muligt, jeg gør Dem Uret, men jeg er alligevel glad over at have faaet sagt, hvad jeg vilde, og undskyld, hvis det har berørt Dem ubehageligt,“ sagde Boris, som nu søgte at berolige Pierre. „Det har ikke været min Mening at fornærme Dem, men jeg har nu engang det Princip at sige alt ligeud.“

„Hør véd De hvad,“ svarede Pierre fuldstændig forsonet, „De har egentlig komplet Ret i alt, hvad De sagde. De kender mig jo slet ikke .... vi har ikke set hinanden siden Barneaarene . . . og derfor kunde De jo godt tro, at . . . Ja, jeg forstaar Dem — forstaar Dem saa udmærket! Jeg selv vilde ikke have haft Mod til at optræde som De, men derfor finder jeg Deres Optræden lige rigtig og smuk. Og dog — alligevel forbavser det mig, at De har kunnet tro, at jeg . . . Ha, ha, ha! Naa, men det bliver nok anderledes, naar vi lærer hinanden rigtig at kende — og det haaber jeg paa, at vi gør, ikke sandt?“ tilføjede han og trykkede hans Haand. „For Resten maa De ikke tro, at jeg indtager nogen begunstiget Stilling her i Huset, jeg har været her i fire Dage, og Greven har endnu ikke ønsket at se mig en eneste Gang. Det gør mig saa ondt, at . . .“

„Naa, og De mener altsaa, at Napoleon vil kunne gaa i Land i England med en Armé,“ afbrød Boris ham med et Smil, og Pierre, der var henrykt over atter at komme ind paa sit Yndlingstema, begyndte straks meget vidtløftigt at udvikle Manglerne og Fordelene ved den paatænkte Ekspedition.

Endelig kom der da en Tjener for at melde, at Fyrstinden var ved at stige i Vognen, og Boris tog saa Afsked med Pierre, der saa' ham lige ind i Øjnene, gav ham et kraftigt Haandtryk og lovede at efterkomme Indbydelsen.

Endnu længe efter at Boris var gaaet, gik Pierre op og ned ad Gulvet aldeles optaget af det ny Bekendtskab, han havde gjort. Og paa samme Tid som han beundrede den unge Mands

faste Karakter, følte han, der selv ejede Ungdommens hele Modtagelighed og stod saa ene i Verden, den stærkeste Sympati for ham og lovede sig selv at søge hans Venskab.

Fyrst Vasilij fulgte Fyrstinden, der skjulte sit taarevædede Ansigt i Lommetørklædet, ud paa Trappen.

„Aa, det er skrækkeligt — forfærdeligt!“ sagde hun med graadkvalt Røst. „Men hvor megen Kamp det end koster mig, vil jeg dog gøre min Pligt! Jeg kommer igen i Aften og bliver her saa med det samme for at vaage hos ham. Saaledes kan han dog ikke ligge — uden Lægedom og Husvalelse for sin syge Sjæl — jeg véd sandelig ikke, hvad hans Niecer tænker paa! Men med Guds Hjælp vil det vel nok blive mig givet at berede ham Vejen .... Naa Farvel, kære Ven, og Gud styrke og støtte Dem!“

„Farvel min bedste,“ svarede Fyrsten tørt og vendte sig fra hende.

„Der er ingen Haab!“ sagde hun til sin Søn, saa snart de var inde i Vognen. „Han kendte mig ikke. Aa, det er skrækkeligt!“

„Hør Moder, hvorledes stiller Greven sig egentlig til Pierre?“

„Ja, det vil Testamentet nok vise, min Ven, og af det afhænger ogsaa vor Skæbne.“

„Men hvorfor i Alverden mener du egentlig, at han vil efterlade os noget?“

„Ak min Ven, han er jo saa rig, og vi er saa fattige.“

„Men det er da egentlig ikke nogen Grund, lille Moder.“

„Ak Gud, ak Gud, hvor han dog er syg!“ sukkede Fyrstinden uden at indlade sig paa nogen nærmere Forklaring.

XVI

Efter at Anna Mikhailovna og hendes Søn var kørt, sad Grevinden længe med taarefyldte Øjne og hensunken i dybe Betragtninger. Endelig rejste hun sig og ringede.

„Hør min gode,“ sagde hun til Stupigen, som først viste sig efter et Par Minutters Forløb, „hvis du sætter Pris paa at blive hos mig, raader jeg dig til at skynde dig noget mere. Paa denne Maade gaar det ikke i Længden.“

„Om Forladelse, Fru Grevinde," svarede Pigen højst ulykkelig over denne strenge Tiltale, som hun ikke var vant til.

„Bed Greven om at komme ind til mig."

Et Øjeblik efter traadte Greven ind, og da han saa' sin Hustrus Sindsstemning, gik han hen til hende med et ængsteligt Ansigt.

„Du kan ellers tro, lille Grevinde," sagde han indsmigrende og satte sig ved Siden af hende, „at Agerhønsene er ekstra! Og Maderasaucen — ah! Jeg har lige smagt paa den. — Naa, men hvad ønsker saa min lille Grevinde?" spurgte han ømt, idet han bøjede sig hen over hende og purrede sig i sit graa Haar.

„Jo ser du — men hvad er det, du har jo spildt paa dig!" sagde hun og pegede paa hans Vest. — „Det er nok Maderasaucen," tilføjede hun smilende. „Jo ser du, Greve, jeg trænger til Penge."

„Ak, lille Grevinde!" sukkede han med et bekymret Ansigt og fik travlt med at lede efter sin Tegnebog.

„Men jeg maa have mange, Greve — jeg kan ikke nøjes med mindre end 500," sagde hun, medens hun gned Pletterne af hans Vest med sit Kammerdugs Lommetørklæde.

„Ja, nu skal du straks faa dem," skyndte han sig at sige og ringede paa Pigen, hvem kan gav Ordre til at hente Hushovmesteren, der tillige bestyrede alle hans Pengesager.

„Hør, min kære," sagde Greven, da Dmitrij arriverede, „bring mig straks" — han betænkte sig lidt — „ja, bring mig straks 700 Rubler. Men det skal være nye Sedler; gamle og lasede, som dem du kom med forleden, ønsker jeg ikke. Det er Grevinden, der skal have dem."

„Ak ja, Dmitrij, sørg endelig for, at de er pæne og nye," tilføjede Grevinden med et lille Suk.

„Til hvornaar ønsker Deres Excellence, at jeg skal skaffe dem?" spurgte Hushovmesteren. „Jeg tillader mig at minde om .... Nej, nej, Deres Excellence kan være rolig," skyndte han sig at sige, da han mærkede, at Greven trak Vejret tungt og hurtigt, et ufejlbarligt Tegn paa, at Vreden var i Anmarsch. „Jeg havde nær glemt ... Deres Excellence ønsker dem altsaa straks?"

„Ja vist saa, kom blot med dem straks, og aflever dem til Grevinden. — Han er en ren Perle!" erklærede Greven, da Hushovmesteren var ude af Døren. „Han gør aldrig Vanskeligheder,

hvad jeg for Resten ogsaa hader. Alt kan han, hvad man forlanger af ham.“

„Ak ja, de Penge, de Penge, de gør mange Ulykker i denne Verden!“ sukkede Grevinden. „Men man kan nu engang ikke undvære dem, og disse har jeg i højeste Grad Brug for.“

„Hm ja, jeg véd jo, hvor let Pengene glider mellem Hænderne paa dig, lille Grevinde,“ sagde Greven, som kyssede hendes Haand og derpaa atter gik ind i sit Kabinet.

Da Fyrstinde Drubetzkoj kom hjem, laa Pengene, alle i nye Sedler, allerede paa Bordet, skjult under Grevindens Lommetørklæde.

„Naa, kære Annette, hvordan gik det dig saa?“ spurgte Grevinden med bevæget Røst.

„Han er syg — meget syg! Han er næsten ikke til at genkende, vil jeg sige dig. Jeg var kun et Øjeblik inde og fik ikke talt et Ord med ham.“

„Annette, du maa for Guds Skyld ikke sige Nej!“ sagde Grevinden med en pludselig Rødme, der ikke rigtig vilde forliges med hendes halvgamle, magre Ansigt, og trak hurtigt Lommetørklædet til Side. Fyrstinden gættede i samme Nu, hvad Sagen drejede sig om, og bøjede sig frem, parat til, naar Øjeblikket kom, at falde i Venindens Arme.

„Dér!“ sagde Grevinden, idet hun pegede paa Seddelbunken. „Giv det til Boris fra mig!“

Anna Mikhailovna laa allerede grædende i Venindens Arme, og denne græd ogsaa. Og Taarerne flød rigeligt hos dem begge ved Tanken om, at de, der holdt saa meget af hinanden og var Veninder fra Barndommens Dage, skulde være nødt til at tænke paa noget saa lavt og usselt som Penge. Nej, det var ikke som for 30 Aar siden, da laa Livet lyst og uden Bekymringer for dem begge, men nu var Ungdommen borte, og den kom aldrig mere igen. Og de græd og græd, men disse Taarer, gennem hvilke de forstod hinanden uden Ord, bragte dem Trøst og Lindring og løftede dem begge op i højere Regioner.

XVII

De fleste fremmede var allerede komne. I den store Salon sad Grevinden sammen med Damerne, medens Herrerne havde

trukket sig ind i Grevens Kabinet, hvor de fordrev Tiden med at dampe af hans tyrkiske Piber. Selv havde han som sædvanlig ingen rigtig Ro paa sig, men gik hvert Øjeblik ind i Salonen for at se, hvem der var kommet, og hvem der endnu manglede. Og efterhaanden var de der alle undtagen Fru Marja Dmitrjevna Akrosimov, en af Greveparrets ældste og bedste Veninder, som endnu aldrig havde svigtet Huset paa nogen Navnedag. Skønt denne værdige Dame hverken glimrede ved Formue eller Rang, havde hun alligevel, takket være sit djærve, frejdige Væsen og en rent ud forbløffende Ligefremhed, forstaaet at skabe sig en fremragende Stilling i Selskabet. Baade i Petersborg og i Moskvá var hun kendt og afholdt i vide Kredse, og om man end bag hendes Ryg kunde gøre sig lidt lystig over hendes uslebne Manerer, der havde forskaffet hende Tilnavnet „Dragonen", nærede dog alle uden Undtagelse den største Respekt for hende og ærede og frygtede hende i allerhøjeste Grad.

Inde i Kabinettet drejede Samtalen sig om Krigen, der saa at sige var erklæret, idet der i disse Dage var udstedt et Manifest, som paabød en ny og almindelig Rekrutudskrivning. Selve Manifestet havde rigtignok kun de færreste læst, men alle vidste, at det var kommet. Greven havde slaaet sig ned paa en Ottoman mellem to Herrer, der røg og talte ivrigt med hinanden, og skønt han ikke selv deltog i deres Samtale, viste hans smaa, livlige Hovedbevægelser dog, at han fulgte den med stor Interesse.

Hans Nabo til højre, en ældre Herre med et rynket, kolerisk Ansigt, og til Trods for sine Aar klædt efter sidste Mode, havde trukket Benene op under sig og blæste Røgen ud i store Skyer. Det var Grevindens Fætter, den celebre Schinschin, en Ungkarl, hvis Tunge alle i Moskvá havde stor Respekt for. — For Øjeblikket behandlede han Grevens Nabo til venstre, en ung Garderofficer med et friskt, blomstrende Ansigt, udadlelig paaklædt, friseret og tilknappet lige op til Halsen. Han havde anbragt Spidsen af sin Tschibouk lige midt i Munden og blæste Røgen ud i smaa lilla Ringe. Det var denne unge Mand, Løjtnant Berg af Regimentet Semenov, som Natascha om Formiddagen havde drillet Vera med.

„Naa, men saa vidt jeg forstaar Dem, højstærede," sagde Schinschin i en raillerende Tone, „er det altsaa lykkedes Dem at skabe Dem en lille Biindtægt — maaske paa Statens Bekostning."

„Nej, ingenlunde," svarede Berg i en høflig og afmaalt Tone, „men i Fodfolket er Gagerne større end i Rytteriet, og at Forskellen ikke er saa ringe, vil jeg kunne dokumentere med ganske simple Tal."

Berg havde den Specialitet kun at tale om sig selv. Bevægede Samtalen sig paa et hvilket som helst andet Omraade, generede det ham ikke at sidde tavs i Timevis, men saa snart den kom ind paa et Emne, der berørte ham selv, tog han øjeblikkelig Ordet og udviklede saa en Veltalenhed, som skulde søge sin Lige.

„Jo, ser De, hvis jeg stod i Rytteriet, vilde jeg kun være aflagt med 600 Rubler om Aaret, men nu beløber min Gage sig til næsten 700," vedblev han, idet han afvekslende saa' hen paa Greven og Schinschin med et tilfreds Smil, overbevist om, at alle Mennesker maatte være besjælede af den højeste Grad af Interesse for hans personlige Affærer.

„Og desuden er jeg særlig heldigt stillet, da jeg staar i Garden, hvor Avancementet er bedre end i det øvrige Infanteri. Ja, jeg har virkelig gode Chancer, og min Gage er allerede nu saa rigelig, at jeg kan lægge lidt op af den," fortalte Berg og pustede en stor blaa Røgsky ud i Luften.

„Ja vist saa, Tysken er nøjsom," bemærkede Schinschin, idet han flyttede Ravspidsen af sin Tschibouk over i den anden Mundvig og blinkede hen til Greven, der gav sig til at le.

Da de andre Herrer mærkede, at Schinschin var oplagt til Løjer, nærmede de sig Sofaen for at lytte til Samtalen, men Berg, der ikke anede, at den anden sad og trak ham op, vedblev at udbrede sig om, hvor heldigt han var stillet. Ved sin Forsættelse til Garden var han avanceret en Grad *), og naar der nu kom Krig, kunde hans Kompagnichef falde, men i saa Fald havde han som den ældste Officer ved Kompagniet Udsigt til at faa Kommandoen over dette. I Regimentet var han afholdt af alle, og hans Fader var tilfreds med ham og stolt af ham. Og medens han sad og fortalte alt dette, havde han ikke et Øjeblik Anelse om, at den øvrige Del af Selskabet dog muligvis ogsaa kunde have andre Interesser end hans. Men hans ungdommelige Egoisme var saa harmløs og naiv, at han fuldstændig afvæbnede sine Tilhørere.

---

*) I den russiske Garde rangerede Officererne tidligere 1 eller 2 Grader højere end deres Kammerater i Linien. Med nogle Modifikationer bestaar dette Forhold endnu.
O. A.

„Naa, ja, ja, min Ven. De kommer nok frem, hvad enten De staar i Kavaleriet eller Infanteriet," sagde Schinschin, idet han klappede ham paa Skulderen og trak Benene ned fra Ottomanen, og han og Greven, der nu mente, at de havde nydt Berg tilstrækkeligt, gik saa ind i Salonen efterfulgt af de andre.

Herinde sad man og ventede med Længsel paa, at der skulde blive givet Tegn til at gaa til Bords. Enhver véd, hvor kedelig denne Ventetid er. Ingen har Lyst til at begynde en længere Samtale, fordi man kun tænker paa Suppen, og paa den anden Side kræver Velanstændigheden dog, at man siger noget, om ikke for andet, saa for at skjule sin Utaalmodighed. Herren og Fruen i Huset ser paa hinanden med spørgende Blikke, og Gæsterne, som opfanger disse, søger forgæves at gætte, hvad man venter paa: om det er en af de indbudne, der kommer for sent, eller om der er indtraadt et eller andet Uheld med Maden.

Pierre, der lige var kommet, bredte sig i en Lænestol, som han tilfældig var dumpet ned i, og spærrede Vejen for alle, som skulde forbi, med sine mægtige Ben.

Grevinden, som havde taget sig paa at konversere ham, gjorde sig al mulig Umage for at faa ham paa Gled, men han svarede hende kun med Enstavelsesord og saa' ud, som om han ledte efter nogen gennem sine Briller. Han virkede trykkende paa den øvrige Del af Selskabet, men selv lagde han ikke Mærke dertil. De fleste af de tilstedeværende, der alle kendte hans Historie med Bjørnen, saa nysgerrigt paa denne tykke, fredeligt udseende Kæmpe og forbavsedes over, at dette klodsede Murmeldyr havde været med til at gøre saadanne Spilopper.

„De er nok først kommet for nogle Dage siden," sagde Grevinden.

„Ja — jo — ja," svarede han distræt og saa' sig om i Salonen.

„Og De har ikke truffet min Mand endnu?"

„Nej, endnu ikke," sagde han og smilede umotiveret.

„De har nylig været i Paris, hører jeg. — Det maa være en meget interessant By."

„Hm, ja — jo — ja, meget interessant."

Grevinden vekslede et Blik med Fyrstinde Drubetzkoj, som straks satte sig hen til den unge Mand og begyndte at konversere ham om hans Fader, men han svarede ogsaa hende med Enstavelsesord. I Salonen gik Samtalen ellers nogenlunde livligt, og en

forvirret Blanding af løsrevne Sætninger og Ord som: „Rasumovskijs! — Aa, hvor yndigt! — Grevinde Apraxins Bal! — Gud, hvor dejligt!“ summede en om Ørene.

Endelig, langt om længe, viste den længselsfuldt ventede Marja Dmitrjevna sig i Døren, og dette var Signalet til, at alle, undtagen nogle ganske enkelte af de ældre Damer, ærbødigt rejste sig. Dragonen var en meget høj og meget fyldig Dame paa halvhundrede Aar med en statelig Holdning og smukke sølvgraa Krøller. Hun blev staaende et Øjeblik paa Tærskelen og mønstrede hele Selskabet, medens hun satte sine vide Pufærmer i de rette Folder.

„Jeg ønsker dig til Lykke, kæreste Veninde! Gid Held og Lykke følge dig og alle dine!“ sagde hun med en dyb og kraftig Stemme, der fyldte hele Stuen. — „Naa, og hvordan lever du, din gamle Synder?“ henvendte hun sig dernæst til Greven, som kyssede hende ærbødigt paa Haanden. „Ja, du keder dig vel i Moskvá — du savner Hundene og Jagten — men det maa du finde dig i, min Ven, for naar Kyllingerne vokser til,“ — hun pegede paa de unge Piger — „maa man holde Udkig med Frierne, hvad enten det smager en eller ej.“

„Ih, se Goddag, min lille raske Kosak!“ sagde hun til Natascha, der kom springende hen imod hende, og klappede hende paa Kinden. „Ja, jeg véd jo nok, at du er en stor Spilopmager, men derfor er vi lige gode Venner — ikke sandt?“

Natascha kyssede hende venligt og tillidsfuldt paa Haanden, og Dragonen trak saa et Par pæreformede Rubin Ørenringe op af en umaadelig Ridicule og overrakte dem til den lille Pige, der straalede af Henrykkelse og blev ildrød i Hovedet af Glæde.

Da Marja Dmitrjevna vendte sig fra Natascha, fik hun pludselig Øje paa Pierre, der stod i Nærheden og iagttog hende med øjensynlig Interesse.

„Ej ej, min lille Ven, kom engang lidt herhen!“ sagde hun med en Stemme, som hun søgte at gøre blød og indsmigrende. — „Nej, herhen!“ kommanderede hun og vinkede ham hen til sig.

Pierre kom et Par Skridt nærmere og saa' forbavset paa hende gennem sine Briller.

„Herhen, herhen, min lille Ven! Ja, din Fader har jeg ogsaa engang læst Teksten, medens han endnu stod i sine Velmagtsdage, og nu byder Vorherre mig at sige dig Sandheden.“ — Hun tav lidt, og alle ventede med Spænding paa, hvad der videre vilde

komme. — „Jo, det maa jeg sige, du er en rar Fyr! Din Fader ligger paa sit Smertens Leje, og imens morer du dig med at sætte Folk op paa Bamsens Ryg. Skam dig, min Ven, skam dig! Du skulde hellere gaa med i Krigen, som de andre, end gøre Dumheder herhjemme.“ Og dermed vendte hun ham Ryggen og tog Greven, der næppe kunde bare sig for Latter, under Armen. — „Naa, skal vi saa gaa til Bords,“ sagde hun med høj Røst, „for nu er jeg efterhaanden tidig til at spise!“

Greven aabnede Toget med Marja Dmitrjevna, og derpaa kom Grevinden, som førtes af Oberst Schubert, Nikolajs fremtidige Chef, og altsaa en Mand, som der skulde gøres Stads af. De næste i Rækken var Fyrstinde Drubetzkoj og Schinschin; Berg bød Vera Armen, og den smilende Julie Karagin gik til Bords med Nikolaj. Det øvrige Selskab fulgte parvis, og bagest kom Huslæreren og Guvernanten med Børnene. Tjenerne trak Stolene ud, Gæsterne tog Plads, og Musikken begyndte at spille. Gennem Orkestrets Toner hørtes Knivenes og Gaflernes Klirren, Stemmernes Summen og Tjenernes travle Fjed. Ved den ene Ende af det lange Bord præsiderede Grevinden med Marja Dmitrjevna paa sin højre og Fyrstinde Drubetzkoj paa sin venstre Side, og ved den anden, Greven mellem Schinschin og Husarobersten. De øvrige Gæster sad, som de havde Lyst til, Vera ved Siden af Berg og Pierre ved Siden af Boris, og lige over for dem Børnene mellem Huslæreren og Guvernanten. Greven, der nu og da kastede et Blik over til sin Hustru og hendes høje, struttende Kappe, skænkede flittigt i sine Naboers Glas og i sit eget, og Grevinden, der besvarede hans Blikke ud over en vældig Opsats med Ananas uden dog derfor at forsømme sine Pligter som Værtinde, saa' med lidt Ængstelse, at hans skaldede Pande, der tittede frem under de graa Haar, blev rødere og rødere. Oppe ved Grevindens Bordende lød Samtalen som en sagte ensformig Hvisken, men nede, hvor Greven sad, blev den mere og mere højrøstet, og Oberstens Stemme hørtes over alle de andres. Denne værdige Kriger, der næsten var blaarød i Hovedet, spiste og drak saa tappert, at Greven bød de andre tage ham til Eksempel. Berg hviskede med et ømt Smil til Vera, at Kærligheden var en Gave fra Himlen, som intet havde med Jorden at gøre, Boris forklarede sin ny Ven Pierre, hvad alle de forskellige ved Bordet hed, og vekslede samtidig ømme Blikke med Natascha, der sad lige over for ham, og Pierre, som var saa beskæftiget med at spise, at han

ikke havde Tid til at tale, betragtede opmærksomt de mange ny Ansigter, der omgav ham. Af de to Supper, der blev budt rundt, valgte han Skildpaddesuppen, og af de følgende Retter, lige fra Fiskepostejen og til Agerhønsene, lod han ikke en eneste gaa forbi sig, ligesom han ogsaa drak, hver Gang der blev budt ham af Vinene, som præsenteredes ham med en hemmelighedsfuld Hvisken, hvorefter der hver Gang fulgte en fremstrakt Flaskehals, som tittede ud af en Serviet. Pierre skød det første det bedste af de fire store med Grevens Vaaben prydede Vinglas, der stod foran hans Kuvert, hen til den indbydende Flaske og drak saa, hvad der blev skænket, og jo mere han drak, desto venligere blev de Blikke, han kastede til sine Bordfæller. Natascha, der sad lige over for ham, saa' med saa forelskede Øjne paa Boris, som kun en ung Pige paa tretten Aar kan se paa den, hun for første Gang har kysset. Undertiden faldt hendes Øjne ogsaa af Vanvare hen paa Pierre, og under Indflydelse af det straalende Blik, som dette livlige lille Pigebarn sendte ham, følte han sig da greben af en uimodstaaelig Lyst til at le.

Nikolaj sad langt borte fra Sonja ved Siden af Julie Karagin, som han underholdt med et smilende Ansigt, og Sonja, der led alle Skinsygens Kvaler og afvekslende var bleg og rød, anstrengte sig for at høre, hvad han og Julie talte sammen om. Guvernanten saa' sig om med urolige Blikke, parat til at træde i Skranken for Børnene, hvis nogen af de voksne kom dem for nær, og den tyske Huslærer søgte at indprente sig Navnene paa de forskellige Retter og Vine for at kunne beskrive dem i sit næste Brev hjem til Familien. Han følte sig meget fornærmet over, at Tjenerne flere Gange gik ham forbi med Vinen, som han jo slet ikke drak for dens egen Skyld, men kun for at tilfredsstille sin berettigede Videbegærlighed.

XVIII

Nede ved Grevens Bordende blev Samtalen livligere og livligere. Obersten fortalte, at Krigserklæringen allerede var udstedt i Petersborg, og at han med egne Øjne havde set det Eksemplar, som var blevet afsendt til Overgeneralen.

„Hvad er det for en Ulykkesstjerne, der driver os til at slaas med Napoleon!“ sagde Schinschin. „Han har jo allerede taget Pippet fra England, og nu kommer Turen formodentlig til os.“

Obersten, en høj, sværlemmet og blodrig Tysker, der var lige saa ivrig Patriot som god Soldat, følte sig i høj Grad fornærmet over Schinschins pessimistiske Ytring.

„Hvorfor vi skal slaas med ham, højstærede?“ raabte han med en stærk tysk Akcent. „Naturligvis fordi Kejseren vil det, og han har vel sine Grunde, som han kender bedre end vi. Han siger jo ogsaa udtrykkelig i sit Manifest, at han ikke kan se ligegyldigt paa den Fare, der truer Rusland, og at Rigets Sikkerhed, Værdighed og de Forpligtelser, Alliancen paalægger ham, er bestemmende for hans Optræden. — Da Kejseren kun har det eneste Ønske og Formaal, at sikre Europa en varig Fred,“ vedblev han, idet han, takket være sin gennem Reglementslæsning skærpede Hukommelse, ordret citerede de første Linier af Manifestet, „saa beslutter han allerede nu at sende en Del af sin Hær over Grænsen i Forvisning om, at dette Skridt vil føre til Maalet. — Ja, højstærede, der har De Grunden-“ sluttede han højtideligt og belærende, idet han tømte sit Glas og appellerede til Greven med sit Blik.

„Ja, De kender jo nok Ordsproget: Skomager bliv ved din Læst, hold dig hjemme, og gør ingen Blæst!“ tog Schinschin til Genmæle med et spotsk Smil. „Se de Ord skulde vi lægge os efter, for om det saa var Suvarov, blev han slaaet af Franskmanden, og hvor finder vi vel nu til Dags Folk af hans Kaliber. Ja hvor — hvis jeg maa spørge Dem?“

„Vi bør slaas til sidste Mand!“ svarede Obersten og slog i Bordet. „Vi vil ofre Liv og Blod for vor elskede Kejser, og saa bliver alt nok godt! — Men ingen Ræsonneren, siger jeg, for det fører ikke til noget. Ja, se saadan dømmer vi gamle Husarer — ja, det gør vi! — Naa, men hvad mener De, unge Mand og unge Husar?“ henvendte han sig pludselig til Nikolaj, der med spændt Opmærksomhed havde fulgt denne Samtale om Krigen lige fra dens Begyndelse.

„Ja, jeg er ganske af Deres Mening!“ svarede denne, der blev ildrød i Hovedet og i sin Forvirring evolerede paa den dristigste Maade med sin Tallerken og Glassene. „Jeg er overbevist om, at for os Russere er der kun ét — at sejre eller dø!“ Det forekom ham selv, saa snart Ordene var faldne, at han havde været noget højtravende, og han følte sig som en Følge heraf temmelig flov.

„Hvor det var smukt og udmærket, det, De sagde der!“ hvi-

skede Julie med et ømt Suk. Pierre nikkede bifaldende over til ham, men Sonja blev rød helt op til Ørene af Sindsbevægelse.

„Det kan jeg lide! De er en rigtig Husar!“ raabte Obersten og slog igen i Bordet.

„Men hvorfor gør I dog saa meget Spektakel dernede?“ lød Marja Dmitrjevnas dybe Røst pludselig hen over Bordet. „Og hvad trumfer I saadan i Bordet for, min gode Oberst? I bilder jer nok ind, at I allerede hugger ind paa Franskmanden!“

„Jeg siger kun, hvad sandt er!“ svarede Obersten med en godmodig Latter.

„Ja, vi sidder og taler om Krigen!“ raabte Greven over til hende. „De maa huske, Marja Dmitrjevna, at jeg har en Søn, som skal med!“

„Naa, og jeg har fire, som skal med,“ svarede Marja Dmitrjevna, „og jeg er glad og fornøjet endda! Man kan dø i sin Kakkelovnskrog, om det skal være, og komme uskadt ud af Kugleregnen!“

Henne mellem Børnene var Stemningen lige saa livlig som hos de voksne.

„Du tør ikke!“ hviskede Nataschas lille Broder til hende.

„Hvad — tør jeg ikke?“ svarede Natascha, og blussende som en Rose rejste hun sig med et skælmsk og kækt Ansigt og blinkede over til Pierre.

„Mama!“ raabte hun med sin klare, skingre Røst, der lød over hele Bordet.

„Ja, hvad vil du?“ spurgte Grevinden lidt forskrækket, men da hun saa' paa Nataschas Ansigt, at hun var i Spilophjørnet, rystede hun strengt og misbilligende paa Hovedet og truede ad hende med Fingeren.

Alle tav for at høre, hvad der nu vilde komme.

„Mama! Hvad skal vi have til Dessert?“ sagde Natascha i en endnu mere determineret Tone end før.

Grevinden gjorde et mislykket Forsøg paa at se streng ud, og Marja Dmitrjevna truede smilende ad sin Yndling. Ved hele Bordet var man stærkt spændt paa, hvorledes Spøgen vilde blive optaget.

„Mama! Hvad vanker der saa til Dessert?“ raabte Natascha aldeles ellevild af Kaadhed, nu, da hun var vis paa, at Stemningen var hende gunstig.

„Kan I se, jeg turde!“ hviskede hun til sin lille Broder Petja og over til Pierre, som hun samtidig sendte et skælmsk Blik.

„Ja, vi andre skal have Is, men du faar ingenting!“ sagde Marja Dmitrjevna.

„Men hvad Slags Is?“ vedblev Natascha fuldstændig sikker paa sin Sejr. „Vanille Is kan jeg ikke udstaa!“

„Ikke det? — Saa holder du vel mere af Gulerods Is.“

„Nej, nej, Marja Dmitrjevna! Hvad Is skal vi have? Sig mig det, hører du! — Jeg *vil* vide det!“

Marja Dmitrjevna og Grevinden lo, og efter dem fulgte alle de andre. Men den Dristighed og Frejdighed, hvormed den lille Pige optraadte over for den gamle Dame, som alle andre havde saa stor Respekt for, var ogsaa uimodstaaelig morsom.

Natascha slog sig først til Ro, da hun fik at vide, at man skulde have Ananas Is. Før denne kom, blev der skænket Champagne rundt. Saa spillede Musikken, Greven gik hen og kyssede Grevinden, og alle rejste sig, drak paa hendes Velgaaende og klinkede med Greven, Børnene og Naboerne til højre og venstre. Og atter trak Tjenerne Stolene ud, Orkesterets Toner forstummede, og alle begav sig i samme Orden som før, men med blussende Kinder, ud af Salen og ind i de andre Værelser.

XIX

Spillebordene var sat frem, Bostonpartierne arrangerede, og Selskabet havde fordelt sig i Salonen, Salen og Biblioteket.

Greven, der holdt sine Kort vifteformigt udbredt i Haanden, saa' dygtig søvnig ud, da det netop var paa den Tid, han plejede at tage sin Middagslur, men for Resten lo han af alt, hvad der blev sagt. Ungdommen, der opholdt sig inde i Salen, havde paa Grevindens Opfordring samlet sig om Klavikordet *) og Harpen for at underholde de ældre. Julie spillede først efter almindeligt Ønske et Stykke paa Harpe med mange Kruseduller og Tremolader, og hun og de andre bad derefter Natascha og Nikolaj, som var meget musikalske, om at give en Sang til Bedste. Natascha, der var yderst stolt over, at man behandlede hende som voksen,

*) Et gammeldags Klaver. O. A.

straalede af Glæde, da hun fik denne Anmodning, men saa' dog lidt undselig ud.

„Ja, hvad skal vi synge?“ spurgte hun sin Broder.

„Aa, lad os tage: Kilden,“ foreslog han.

„Ja, lad os det. Kom herhen, Boris! — Men hvor har vi Sonja?“

Og da hun ikke kunde opdage sin Kusine i Salen, løb hun ud for at lede efter hende. Men Sonja var ikke til at finde nogensteds i Huset. Saa var Natascha ikke i Tvivl om, at hendes Veninde havde trukket sig tilbage til Dragkisten oppe i den mørke Korridor, et helligt Sted, hvor hun og Sonja plejede at lette deres Hjerte, naar dette var betynget af Sorg. Og her fandt hun ogsaa ganske rigtigt Sonja, som havde lagt sig hen over Kisten uden Hensyn til, at hun krøllede sin klare, lyserøde Kjole. Sit Ansigt havde hun begravet i en gammel, snavset Pude, som tilhørte en af Pigerne, og hendes Hulken var saa stærk, at hendes smaa fine Skuldre rystede krampagtigt. Dette Syn var saa sørgeligt, at Nataschas Ansigt, der hele Dagen havde været lystigt og straalende, øjeblikkelig fik et dybt bedrøvet Udtryk.

„Men Sonja, hvad er der dog i Vejen? Hvad fejler du?“ spurgte hun og begyndte selv at hulke. Hendes Veninde løftede Hovedet for at svare, men hun opgav det straks og borede atter sit Ansigt ned i Puden. Natascha satte sig ved Siden af hende og lagde Armene om hendes Hals, og langt om længe lykkedes det hende at faa Sonja til at rejse sig.

„Ja,“ sagde den lille Pige stadig grædende, „Nikolaj rejser om en Uge ..... til den Tid er hans Orlov udløben .... han har selv sagt mig det. — Men jeg vilde alligevel ikke græde,“ vedblev hun og trak det lille Stykke Papir frem, hvorpaa Nikolaj om Formiddagen havde skrevet sit Digt, „hvis .... Nej, jeg vilde ikke græde, men du kan ikke ..... ingen kan forestille sig ..... Ja, du er lykkelig ..... for dig og Boris er der ingen Hindringer! Men Nikolaj er min Fætter ..... altsaa maa vi have Metropolittens Tilladelse .... men det lader sig ikke gøre. Og hvis Mama,“ — hun mente sin Plejemoder, Grevinden — „faar det at vide ... saa vil hun sige, at jeg ødelægger Nikolajs Karriere, at jeg intet Hjerte har, at jeg er utaknemmelig — og det skal Gud vide,“ tilføjede hun og gjorde Korsets Tegn, „at jeg elsker baade hende og jer alle sammen .... undtagen Vera. Hvorfor er hun dog

saa .... hvad har jeg gjort hende? Jeg føler mig saa taknemmelig mod jer alle, at jeg gerne vilde ofre mig, men hvordan ....“

Og Sonja, der ikke kunde sige mere for Graad, skjulte atter sit Ansigt i Puden, men Natascha, som imidlertid var bleven roligere, forstod nu hele Alvoren af sin Venindes Sorg og opbød alle sine Kræfter for at trøste hende.

„Sonja!“ sagde hun pludselig. „Jeg er vis paa, at Vera har haft fat i dig efter Bordet! Har jeg ikke Ret?“

„Ja, du skal vide, at hun har fundet dette Digt paa mit Bord, og nu siger hun, at hun vil fortælle det til Mama, og saa siger hun, at jeg er utaknemmelig, og at Mama aldrig vil tillade ham at gifte sig med mig, og at han gifter sig med Julie Karagin. Og du har jo ogsaa lagt Mærke til, at han ikke har haft sine Øjne fra hende hele Dagen. Ak Natascha, Natascha — hvorfor dog alt dette?“

Og hun græd endnu heftigere end før, men Natascha drog hende op til sig og søgte at berolige hende, medens hun selv smilede gennem sine Taarer.

„Sonja, tro hende ikke, min egen lille Skat, tro hende ikke!“ hviskede hun. „Kan du da ikke huske, hvad du og Nikolaj og jeg talte om forleden? Da blev vi jo enige om, at det hele let kunde lade sig ordne — hvorledes, husker jeg nu ikke mere, men enige blev vi, det er sikkert. Se nu Onkel Schinschins Broder, han er gift med sin kødelige Kusine, og du og Nikolaj er da kun Næstsøskendebørn. Og Boris siger ogsaa, at I godt kan faa hinanden, for du véd jo nok, at jeg har fortalt Boris det alt sammen. Saa, græd nu ikke mere, søde lille Sonja! Vera er jo nok ondskabsfuld, men hun siger ikke noget til Mama. Nej, Nikolaj siger det selv til hende — og han tænker slet ikke paa Julie!“

„Tror du virkelig? Er det sandt? Tør du sværge det?“ sagde Sonja, hvis Øjne igen lyste af Glæde og Haab, og rettede paa sin Kjole og sit Haar.

„Ja, vist er det sandt — jeg sværger det!“ svarede Natascha og hjalp hende med at bringe Haaret i Lave. — „Naa, men kom saa med ned og syng Kilden!“

„Ja, vent blot et Øjeblik!“ sagde Sonja, der i en Fart puttede Digtet ind paa sit Bryst, og derpaa fór de begge leende ud af Korridoren.

„Hvor han dog er grinagtig, den store, tykke Pierre, som sad

lige over for mig!“ udbrød Natascha pludselig og standsede midt i Farten. „Nej, hvor jeg maa le, naar jeg tænker paa ham!“

Sonja, der endnu ikke havde faaet alt Støvet rystet af sin Kjole, hoppede med lette Skridt bag efter Natascha ind i Salen. Saa sang de unge Kvartetten „Kilden“, og derpaa mødte Nikolaj med en Romance, som han først for nylig havde indstuderet. Ordene, der gjorde stor Lykke, var følgende:

Jeg ene om i Haven vanker,
Belyst af Lunas Sølverskær.
Men vige maa de mørke Tanker,
Thi jeg jo véd, du har mig kær!
Jeg hører Harpens gyldne Strenge,
De lyder sødt i Natten ud,
Harmonisk, mildt og blødt de klinger
Og bringer Bud fra dig, min Brud,
Det sidste Bud — min Rose rød,
Thi ak i Morgen er jeg død!

Og næppe var han færdig, før Musikken inde i Balsalen spillede op til Dans, paa hvilket Signal hele Ungdommen skyndsomt forlod Klavikordet.

Inde i Salonen sad Pierre ved Siden af Schinschin, der havde vist ham den lidet misundelsesværdige Ære at indlade sig i en politisk Samtale med ham. Men midt under denne kom Natascha ind, gik lige hen til Pierre og nejede nok saa kækt for ham.

„Mama har sagt, at jeg skulde engagere Dem til en Dans!“ sagde hun smilende og rødmende.

„Ja, naar jeg blot ikke bringer Forstyrrelse i Turene, men hvis De vil være min Læremester, saa kan vi jo forsøge,“ svarede Pierre, der bøjede sig helt ned imod hende, for at hun kunde lægge sin lille Haand i hans Arm, og derpaa førte hende ind i Dansesalen. Medens Parrene stillede sig op, og Musikken stemte Instrumenterne, sad Pierre ved Siden af sin lille Dame, som havde ondt ved at skjule sin Glæde over, at hun skulde danse sammen med de voksne og oven i Købet med en Herre, der lige var kommet hjem fra Udlandet. Og medens hun legede med en stor Vifte, som en af Damerne havde givet hende at holde, sad hun med en fuldstændig Verdensdames Holdning og Manerer og talte smilende med sin Kavaler.

„Aa, se engang paa hende, er hun ikke mageløs?“ sagde Grevinden, der gik gennem Salen med en anden Dame, og pegede paa Natascha, som blev ildrød i Hovedet.

„Men saa lad mig dog sidde, Mama!“ sagde Natascha leende. „Hvor kan det more dig at ..... Og hvad er det egentlig, du finder saa mærkeligt?“

Man var midt i den tredje Ekossaise, da Greven og Marja Dmitrjevna, efterfulgt af de fleste af de ældre, der havde siddet og spillet Boston i Salonen, traadte ind i Balsalen, nærmest vel, fordi de trængte til at strække Benene lidt efter det lange Ophold ved Spillebordene. Baade Greven og hans gamle Dame straalede af Liv og Lystighed. Han bød hende Armen med en næsten balletmæssig Anstand, og derpaa stillede han sig knejsende op i Døren med et forsorent Smil, parat til at tage Affære, saa snart Ekossaisen var forbi.

„Hejda, Sjemjon!“ raabte han op til Dirigenten, i samme Nu som Turen var ude. „Lad os saa faa Daniel Cooper! De kender den jo nok!“

Det var Grevens Yndlingsdans — egentlig var det kun en Tur i Anglaisen — og han dansede den endnu med samme Virtuositet som i sin Ungdom.

„Aa nej, se engang hen paa Papa!“ raabte Natascha saa højt, at man kunde høre det ud over hele Salen. Hun faldt i dette Øjeblik rent ud af sin Rolle som voksen, lagde sit krøllede Hoved ned i Skødet og lo i vilden Sky. Og hele Salen glædede sig over at se den fornøjelige gamle Herre skride frem med sin statelige Dame, der var næsten et Hoved højere end han. Med Skuldrene tilbage, yndefuldt rundede Arme, som han bevægede i Takt til Musikken, og Taaspidserne udad, stampede han let i Gulvet, medens han satte sit brede, gemytlige Ansigt i de mest smilende Folder. „Se paa mig!“ sagde dette Smil. „Nu kommer det!“ Og saa snart Dansens glade Toner begyndte — de mindede om en rigtig lystig Trepak *) — kom alle Husets Folk til fra Kælder, Køkken og Gange og stillede sig med fornøjede Ansigter op i Dørene for at beundre Herrens raske og kække Dans.

„Nej se til vor gamle Herre!“ sagde et ærværdigt kvindeligt Tyende ganske højt henne i en af Dørene. „Naada, hvor han kan! Der er Flugt i ham, hvad!“

Greven dansede som en fuldendt Mester, og han vidste det selv; hvad hans Dame derimod angik, var hun ikke stiv i Dansekunsten, men hun gjorde heller ingen Fordringer i den Retning. Den svære Dragon holdt sig stift og ubevægeligt med hængende

*) En russisk Folkedans.

O. A.

Arme og de store Hænder ind mod Kroppen, og Dansens Rytmer afspejlede sig kun i et forunderligt skælvende Smil og en svag Sitren af Næseborene. Men medens hendes Kavaler henrev Tilskuerne ved sine uventede Pirouetter og elastiske Pas, vandt hun ikke mindre Anerkendelse, naar hun rundede Armene lidt eller vrikkede med Skuldrene, fordi alt, hvad der hed Dansebevægelser, var saa stærkt i Modstrid med hendes sædvanlige værdige og majestætiske Væsen og hendes mægtige Skikkelses store Førlighed. Livligere og livligere blev Dansen, men ingen brød sig om de andre Par, alle saa' hen paa Greven og Marja Dmitrjevna. Natascha løb rundt og trak alle i Ærmerne og bad dem om endelig at se paa hendes Papa, men hun kunde have sparet sig det, for der var ikke et Øje i Salen, som ikke med spændt Interesse fulgte ham og hans fyldige Dame. I de korte Øjeblikke Greven ikke var i Bevægelse, stod han og snappede efter Vejret, viftede sig med sit Lommetørklæde og raabte til Musikken, at den skulde kile paa. Stedse hurtigere, livligere og livligere, svævede Greven i lynsnare Vendinger om Marja Dmitrjevna, snart paa Hæl og snart paa Taa, og da han endelig førte sin Dame hen til hendes Plads, hævede han sin højre Arm yndefuldt op over Hovedet, løftede sig paa Taaspidsen med det ene Ben bagud og helt oppe i Luften, svingede sig til Vejrs som en Top og faldt ned med saa dristig en Entrechat, at hele Salen med Natascha i Spidsen klappede og lo.

Baade Greven og hans Dame standsede aandeløse og med sveddryppende Pander.

„Ja, ikke sandt, Marja Dmitrjevna," sagde Greven stolt, „saaledes dansede man i vore unge Dage!"

„Ja vist saa— og Hurra for Daniel Cooper!" stønnede Dragonen, der trak Vejret tungt og tørrede sig med sit Kammerdugs Lommetørklæde.

XX

Medens man oppe hos Rostovs dansede den sjette Engelskdans til de trætte Musikanters falske Toner, ramtes Grev Besukhov af sit sjette apoplektiske Anfald. Da Lægerne erklærede, at alt Haab nu var ude, læste man Skriftemaalets Bønner for den døende, gav ham Alterets Sakrament og traf Forberedelserne til at give ham den sidste Olie. Paa Grund af alt dette herskede der

en stærk Uro, Ængstelse og Forstyrrelse i hele Huset, og uden for dette havde der samlet sig en stor Flok Mennesker, som allerede spekulerede i den forestaaende Begravelse, men dog sørgede for saa vidt muligt at holde sig skjult bag den lange Vognrække, der var kørt op foran Porten.

Generalguvernøren, som i de sidste 8 Dage daglig havde sendt sine Adjudanter for at høre til den syges Befindende, var i Aften mødt personlig for at tage Afsked med den berømte Magnat, Kejserinde Katerines samtidige, og da han forlod Sygeværelset, hvor han havde tilbragt en halv Time ene med den døende, og traadte ud i det prægtige Forgemak, der var fuldt af Mennesker, rejste alle sig ærbødigt. Guvernøren svarede flygtigt paa de mange respektfulde Hilsener, der sendtes ham, og søgte hurtigst muligt at slippe gennem den Skærsild af nysgerrige Blikke, hvormed de tilstedeværende bombarderede ham. Fyrst Vasilij, der var bleven kendelig bleg og mager i de sidste Dage, fulgte ham ud og vendte efter at have opfyldt denne Pligt atter tilbage til Forgemakket og tog Plads i en Lænestol, i hvilken han lagde sig mageligt tilbage, skyggende med Hænderne for Øjnene. Men da han havde siddet lidt, rejste han sig igen og gik, seende sig uroligt om til alle Sider, hurtigt ud af Salen og derfra gennem en lang Korridor hen til den ældste Fyrstindes Værelse.

Inde i det dunkelt oplyste Forgemak hørte man kun hviskende Tale, og hver Gang der traadte en ind eller ud af Sygeværelset, blev der almindelig Tavshed, og alle kastede da nysgerrige Blikke hen til Døren.

„Ja, til Støv bliver vi alle!“ sagde en ærværdig gejstlig til en Dame, der sad ved Siden af ham og lyttede med Andagt til hans Ord. „Alle vandrer vi Støvets Veje!“

„Men mon det ikke er for sent at give ham den sidste Olie?“ mente Damen. „Han er jo ikke ved sin Bevidsthed mere.“

„Sakramentets Mysterier formaar ingen at udgrunde!“ svarede den gejstlige højtideligt og drog nogle faa graa Haar hen over sin skaldede Isse.

„Var det virkelig Generalguvernøren?“ hviskede en Dame henne i den modsatte Ende af Salen til sin Nabo. „Han saa' jo helt ungdommelig ud.“

„Ja, og han er dog over halvfjerds. — Naa, men nu er Greven vist paa sit yderste, for de er ved at give ham den sidste Olie.“

„Saa? — Ja, jeg har for Resten kendt en som syv Gange fik den sidste Olie, og han overlevede det endda.“

I dette Øjeblik kom den næstældste af Grevens Niecer ud af Sygeværelset med røde, forgrædte Øjne og satte sig hen ved Siden af Doktor Lorraine, som sad og tog sig ud under et Billede i Legemsstørrelse af Kejserinde Katerine.

„Hvordan Vejret er, min naadige?“ sagde han som Svar paa det hviskende Spørgsmaal, hun rettede til ham. „Det er excellent, min naadige; saa dejligt, at man skulde tro, man var paa Landet. Men Moskvá er jo som bekendt heller ikke andet end en stor Landsby.“

„Nej, det skal De have Ret i!“ hviskede Fyrstinden med et Suk. „Men sig mig, kan det gaa an at give ham lidt at drikke?“

„Har han taget sin Medicin?“ spurgte Lægen efter at have betænkt sig lidt.

„Ja, han fik den for et Øjeblik siden.“

„Godt! Saa giv ham et Glas Vand — men det skal være kogt Vand — med saa meget Cremor-Tartari i, som der kan være paa Spidsen af en Teske.“

„Jeg kender ingen Tilfælder,“ sagde en tysk Læge, som sad lidt derfra og talte med Generalguvernørens Adjudant, „hvor man endnu er lebendig, naar man har haft en sodan Anfald drei Mal.“

„Ja men Greven er ogsaa en ualmindelig kraftig Mand,“ svarede Adjudanten. — „Men hvem mon der nu skal arve al hans Rigdom?“

„Hans Rikdom? Ach, til den vil der nok findes en Liebhaber!“

Atter saa' alle hen til Døren, der knirkede paa sine Hængsler. Det var Fyrstinden, der gik ind til den syge med den Læskedrik, som hun havde tilberedt efter Lægens Anvisning.

„Tror De, han gør det til i Morgen tidlig?“ spurgte den tyske Læge, der var gaaet hen til Lorraine.

Denne satte en uhyre dybsindig Mine op og rystede paa Hovedet.

„Nej,“ svarede han sagte, „han dør i Nat,“ og i det samme gled der et tilfreds Smil hen over hans Ansigt, for han følte sig stolt over, at han med saa megen Sikkerhed kunde stille den syges Horoskop.

Fyrst Vasilij var imidlertid traadt ind i den ældste Fyrstindes Værelse, hvor han modtoges af en lille arrigt bjæffende Moppe. Der var næsten mørkt herinde, Lampen brændte svagt foran Helgenbillederne, og hele Rummet var opfyldt af en kvalm Os af Røgelse blandet med Blomsterduft. Hvor man saá hen, stod der smaa gammeldags, snirklede Møbler: Chiffonierer, Skabe og Borde af alle mulige Former, og i Baggrunden, halvt skjult af en mægtig Skærm, skimtede man de hvide Forhæng af en høj Himmelseng.

„Aa, er det Dem, Cousin!" sagde Fyrstinden, som rejste sig og glattede sit Haar, der skinnede som Fernis og sad som faststøbt til Hovedet. „De gjorde mig helt bange! Er der noget i Vejen?"

„Nej, intet særligt, alt gaar ved det gamle. Men jeg kommer for at tale med Dem om en vigtig Sag, Katerine," svarede Fyrsten og dumpede træt ned i en Lænestol. „Puh, det er skrækkeligt, hvor De har fyret i! — Naa, men kom nu og sæt Dem, for at vi kan faa talt sammen."

„Jeg troede virkelig, at der var sket et eller andet," sagde Fyrstinden og satte sig lige over for ham med sit sædvanlige iskolde Ansigt, parat til at høre, hvad han havde at sige. „De kom for Resten, lige som jeg skulde tage mig en lille Lur."

„Naa, hvorledes gaar det saa, kære Katerine?" spurgte Fyrst Vasilij og bemægtigede sig hendes Haand, en Vane han havde, naar han talte rigtig indtrængende.

Den magre, langlivede Fyrstinde saa' først paa ham med sine graa, udtryksløse Øjne og vendte derefter Blikket mod Helgenbillederne, medens hun samtidig udstødte et dybt Suk. Maaske denne Gestus skulde betegne hendes dybe Resignation og Smerte, eller maaske ogsaa, at hun var træt og inderlig haabede, at det maatte blive hende beskaaret snart at finde Hvile.

„Tror De da ikke, at jeg er træt og ødelagt?" sagde Fyrst Vasilij, der gav hendes Mimik den sidste Fortolkning. „Jeg er saa udaset som en Vognmandshest, der har slidt i det hele Dagen, men alligevel maa jeg tale med Dem, Katerine. Sagen er alvorlig og taaler ingen Opsættelse!"

Han tav og skævede hen til hende med et baade ængsteligt og svinepolisk Blik, medens hans Kinder samtidig dirrede krampagtigt. Han saa' næsten uhyggelig ud i dette Øjeblik.

Fyrstinden, der sad og klappede Moppen med sin magre

Haand, saa' opmærksomt paa ham. Hun lod til at være fast besluttet paa ikke at bryde Tavsheden, før han havde udtalt sig aabent og uforbeholdent.

„Ser De, kære Cousine," vedblev Fyrst Vasilij, hvem det øjensynlig kostede ikke ringe Anstrengelse at fortsætte, „det gælder om at tænke paa Fremtiden — ja, det er Deres Fremtid, jeg mener — for De véd jo nok, hvor meget jeg holder af Dem og Deres Søstre."

Hun sad stadig ubevægelig og stirrede paa ham med sit udtryksløse Blik.

„Og lidt tænker jeg for den Sags Skyld ogsaa paa mine egne kære," begyndte han igen og sparkede irriteret til det lille Bord, som stod imellem dem. „De véd jo, Katerine, at De, Deres Søstre og min Hustru er Grevens eneste direkte Arvinger. Ja, jeg forstaar saa godt, at det piner Dem, at jeg berører denne Sag — mig piner det ogsaa, kære Cousine — men jeg er over tres, og dør jeg, bliver der intet til mine efterladte. — Sig mig, véd De ogsaa, at jeg har maattet sende Bud efter Pierre? Jeg var nødt dertil; Greven pegede paa hans Portræt og forlangte at se ham."

Fyrsten saa' paa hende, men han kunde ikke blive klog paa, om hun var optaget af det, han sagde, eller om hun blot sad og stirrede tankeløst ud i Luften.

„Hvor kan De dog tro, at sligt interesserer mig, Cousin?" sagde hun endelig. „Jeg har kun ét i mine Tanker: at opsende Bønner til den Almægtige om at tage ham i sin naadige Varetægt, saa at hans skønne frigjorte Sjæl kan fare herfra i Fred, og ....."

„Ja, det kan jo være meget godt," afbrød Fyrsten hende utaalmodigt og trak igen Bordet arrigt hen til sig, „men det, Sagen drejer sig om — og det véd De jo for Resten lige saa godt som jeg — er, at Greven i Fjor har oprettet et Testament, i hvilket han forbigaar sine retmæssige Arvinger og efterlader Pierre alt."

„Aa, han har gjort saa mange Testamenter," bemærkede Fyrstinden fuldstændig roligt, „og Pierre kan han intet efterlade, for han er jo født uden for Ægteskab."

„Naa, men hvad siger De da, min kære," raabte Fyrsten, der nu i sin Ivrighed klemte Bordet helt ind til sig, „naar jeg fortæller Dem, at han har skrevet et Brev til Kejseren, hvori han anmoder

om at maatte legitimere sin Søn! — Og De kan være sikker paa, at en Mand som Grev Besukhov vil faa denne Bøn opfyldt.“

Hun svarede ikke, men saa' blot paa ham med et vantro Smil.

„Men hør nu videre!“ vedblev han og greb atter hendes Haand. „Dette Brev, som Kejseren allerede har faaet Nys om, er aldrig blevet afsendt, og derfor ønsker jeg at vide, om det eksisterer endnu, og i saa Fald, hvor han har puttet det hen, thi findes det og Testamentet blandt Grevens Papirer efter hans Død, vil begge Dele blive tilstillet Kejseren, og han vil uden Tvivl tage Hensyn til den døendes sidste Ønske. Eller med andre Ord: saa bliver Pierre Grevens Universalarving og faar alt.“

„Ogsaa hvad vi skal arve?“ spurgte Fyrstinden med et ironisk Smil, der viste, at hun slet ikke troede paa, hvad han fortalte.

„Ja, kære Katerine, det er da soleklart, at det vil gaa saaledes. Han bliver i saa Fald den lovlige Arving, og De og Deres Søstre vil ikke faa mere end bag paa min Haand. Men De maa da ogsaa vide, min kære, om Brevet og Testamentet eksisterer endnu, og hvor han har gjort af dem. Og det gælder om at faa fat i dem, for i modsat Fald .....“

„Men tror De da virkelig, at De kan bilde mig alting ind!“ afbrød Fyrstinden ham med et sardonisk Smil. „Ja, jeg er jo kun en Kvinde — og altsaa efter Deres Mening en stakkels Tosse — men saa meget véd jeg dog nok, at en illegitim Søn aldrig kan blive Universalarving. — Un bâtard!“ tilføjede hun i en triumferende Tone, som om hun mente, at dette ene Ord maatte slaa alle hans Argumenter til Jorden.

„Naa, saa De vil virkelig ikke forstaa mig, Katerine! De har jo dog ellers Forstand nok. Kan De da ikke fatte, at hvis Kejseren faar dette Brev, saa er Pierre ikke mere slet og ret Hr. Pierre, men Grev Besukhov, og hele Grevens Formue er da hans retmæssige Arv. Og hvis Testamentet og Brevet vedbliver at eksistere, saa har De ikke andet ud af det end den Tilfredsstillelse, at De har været dydig og god, o. s. v., o. s. v. — men det er ogsaa det hele.“

„Ja, jeg véd, at Testamentet eksisterer, men jeg véd ogsaa, at det er ugyldigt, og det lader til, at De betragter mig som en stor Tosse, kære Cousin,“ svarede Fyrstinden med en Mine, som om hun mente, at hun nu havde gjort det rent af med ham.

„Men saa vær dog fornuftig, kære Katerine!“ tog Fyrsten atter utaalmodigt til Orde. „Jeg kom ikke herop, for at De og jeg skulde blive pikerede paa hinanden, men kun for at tale med Dem — min kære, gode og hengivne Cousine — om Deres egne Interesser. Og jeg siger Dem altsaa endnu en Gang, at hvis Testamentet og Brevet findes mellem Grevens Papirer, saa faar hverken De eller Deres Søstre det allerfjerneste efter ham. Og hvis De ikke fæster Lid til mine Ord, vil De maaske tro andre, der forstaar sig paa den Slags Sager. Jeg har lige talt med Grevens Forretningsfører, Dmitrij Onufrevitsch, og han siger akkurat det samme som jeg.“

Da Fyrstinden hørte dette, syntes hun med ét at komme paa andre Tanker. Vel blev Øjnenes Udtryk uforandret, men hendes tynde Læber blegnede, og hendes Stemme gik helt op i Diskanten og fik en skrattende Klang.

„Jo, det vilde være nydeligt! Men for Resten har jeg aldrig bedt om noget, og jeg vil heller intet have!“ skreg hun, idet hun smed Moppen ned paa Gulvet og glattede sin Kjole. „Ja ikke sandt, det kan man kalde Taknemmelighed mod os, der trofast har plejet ham under hele hans Sygdom! Hi hi hi! Men Gudskelov, jeg trænger ikke til noget, Fyrste!“

„Hvor det beroliger mig! — Men Sagen angaar jo ikke Dem alene, Cousine. De har Søstre — glem ikke det.“

„Ja,“ vedblev hun uden at høre paa ham, „jeg har længe anet det, men jeg har dog ikke rigtig villet tro det. Og hvor dumt af mig, at jeg kunde være forberedt paa andet end Løgn, Nederdrægtighed, Misundelse og Utaknemmelighed — ja, den sorteste Utaknemmelighed — her i dette forbandede Hus!“

„Véd De eller véd De ikke, hvor Brevet er gemt?“ spurgte Fyrsten, hvis Kinder atter dirrede endnu mere konvulsivisk end før.

„Og jeg, som troede paa Menneskene, elskede dem og ofrede mig for dem! Nej, det er kun med Slethed og Nederdrægtighed, at man kommer frem i denne Verden. Men for Resten véd jeg godt, hvem alle disse Intriger stammer fra. Det er Deres yndige, søde Anna Mikhailovna, som jeg ikke engang vilde have til Skuretøs, der har lavet det hele.“

„Ja, det er muligt, men lad os ikke spilde Tiden med at ....“

„Jo, De *skal* høre det! Forrige Vinter kom hun luskende herop og fortalte Greven nogle saa nederdrægtige Historier om os alle,

men især om Sofie — ja, de var af den Natur, at jeg slet ikke kan gentage dem — at han blev helt syg deraf og ikke vilde se os for sine Øjne i flere Uger. Og det var netop i de Dage, at han skrev dette afskyelige Brev, som jeg for Resten lige til dette Øjeblik ikke har tillagt nogen Betydning."

„Altsaa det har De vidst saa længe og slet ikke fortalt mig det før! — Naa, men kære Cousine, hvor ligger saa Brevet?"

„Det ligger ..... det ligger i en Mosaikportefølje, som han altid gemmer under sin Hovedpude. Og hvis jeg begaar nogen Synd ved at fortælle Dem det, saa er det dette nederdrægtige, infame Fruentimmer, som jeg hader, der er Skyld deri. — Men jeg skal nok sige hende ordentlig Besked, det kan hun være vis paa!" skreg Fyrstinden ganske ude af sig selv. „Jo, min Tid kommer nok! Det afskyelige Fruentimmer!"

XXI

Imidlertid var Pierre ankommet sammen med Anna Mikhailovna, som havde fundet det rigtigst at ledsage ham. Pierre, der havde sovet hele Vejen, vaagnede ikke, før han skulde ud af Vognen, og tænkte nu for første Gang paa, at han skulde hen og mødes med sin døende Fader. Han fulgte efter Fyrstinden, som ikke gik op ad Hovedtrappen, men smuttede over Gaarden og op ad en snæver og slet oplyst Trappe. Pierre forstod rigtignok ikke, hvorfor hun førte ham denne Vej, men da han saa' den Sikkerhed, hvormed hun ilede i Forvejen, sagde han til sig selv, at det maatte være saaledes og ikke kunde være anderledes.

„Er det her, man gaar op til Fyrstinderne?" spurgte hun en Køkkenkarl, som kom gaaende ned ad Trappen og trykkede sig helt op til Muren for at give dem Plads.

„Ja vel saa. De skal en Trappe højere op, lille Mor," svarede han familiært, „og saa ind ad Døren til venstre."

„Maaske Greven slet ikke har sendt Bud efter mig," sagde Pierre, da han kom i Nærheden af den næste Trappeafsats. „Jeg kunde have Lyst til at gaa op paa mit eget Værelse."

„Ak, min Ven," hviskede Anna Mikhailovna, der blev staaende, til han kom i Højde med hende, og lagde Haanden blidt paa

hans Arm, „jeg lider ikke mindre end De, men De maa tage Dem sammen og bære Deres Sorg som en Mand!“

„Nej, jeg tror alligevel hellere, jeg gaar op til mig selv,“ svarede Pierre og saa' venligt paa hende ud over Brillerne.

„Glem den Uret, han maaske har begaaet imod Dem, min Ven, og husk paa, at han er Deres Fader og for Øjeblikket kæmper med Døden.“ — Hun sukkede. — „Ja straks — første Gang jeg saa' Dem — fik jeg Dem kær som en Søn. Stol paa mig, Pierre, jeg skal nok varetage Deres Interesser!“

Pierre forstod ikke et Ord af det hele, men han mente, at det ikke kunde nytte at gøre flere Ophævelser, og traskede lydigt bag efter Anna Mikhailovna, som aabnede en Dør, der førte ind til en lille Forstue. Han saa' sig forbavset om, for han havde aldrig før været i denne Del af Huset og kendte slet ikke dette Værelse. Fyrstinden, som derimod lod til at være hjemme her, trak ham ind i en lang Korridor, hvor de indhentedes af en Pige, der hurtigt smuttede forbi dem og ind ad en Dør til venstre, som hun i sit Hastværk lod staa vidaaben, saa at Pierre og hans Ledsagerske ikke kunde undgaa at se den ældste Fyrstinde og Fyrst Vasilij, der sad inde i Værelset og talte sammen. Da Fyrsten fik Øje paa dem, skyndte han sig at trække Hovedet tilbage, medens Fyrstinde Katerine samtidig fór hen til Døren og smækkede den i. Dette Udbrud af Vrede forekom Pierre saa umotiveret, at han standsede og saa' spørgende paa Anna Mikhailovna, men hun trak blot lidt paa Skulderen og sendte ham et opmuntrende Smil.

„Vær en Mand, min Ven,“ sagde hun indtrængende, „og stol paa, at jeg nok skal varetage Deres Interesser!“

Pierre forstod stadig ikke, hvad hun mente med disse gaadefulde Ord, men fulgte hende lige i Hælene. Fra Korridoren kom de ind i et stort, svagt oplyst Værelse, og endelig, langt om længe, landede de da i Grevens Forgemak.

Da Anna Mikhailovna traadte ind fulgt af den store, tykke Pierre, der gik lige bag efter hende med ludende Hoved, vendte alles Øjne sig hen imod dem, men det generede ikke Fyrstinden, som nu, da hun førte den døendes Søn med sig, følte sig fuldstændig sikker heroppe. Med et hurtigt Blik mønstrede hun alle i Salen, og da hun fik Øje paa Grevens Skriftefader, nejede hun dybt for ham og modtog ærbødigt hans Velsignelse.

„Gud være lovet, at vi kom tidsnok!“ sagde hun. „Vi var saa bange for, at det skulde være for sent! — Det er Grevens Søn,

den unge Mand, De ser der," tilføjede hun sagtere. „Ak ja, det er et skrækkeligt Øjeblik for ham! — Kom, min Ven!" hviskede hun og trak Pierre med sig hen til Grevens Huslæge. „Denne unge Mand er Grevens Søn. — Er der noget Haab?"

Lægen svarede ikke, men trak paa Skulderen og løftede Øjnene mod Himlen, og Anna Mikhailovna gjorde saa den samme Bevægelse, sukkede dybt og skjulte sit Ansigt i Hænderne.

„Stol paa Hans Miskundhed, og sæt Dem der, til jeg kommer igen!" sagde hun til Pierre, idet hun pegede paa en Sofa, og derpaa gik hun hen til Døren, som førte ind i Sygeværelset, aabnede den paa Klem og forsvandt.

Pierre, som havde besluttet at lystre sin Førerske blindt, styrede hen mod Sofaen og tog samtidig de tilstedeværende i Øjesyn. Ja, maaske det kun var Indbildning, men det forekom ham, at alle herinde iagttog ham med den højeste Grad af Interesse og Deltagelse. Folk hviskede til hinanden, pegede paa ham og saa' hen efter ham med en ejendommelig sky Ærbødighed, der forbavsede ham højligt. Men ikke nok hermed: han, der var saa lidt vant til, at man tog Notits af ham, blev nu pludselig behandlet med en næsten overdreven Respekt. En Dame, som sad i Nærheden af Sofaen, rejste sig og tilbød ham sin Plads, og da han tabte sin Handske, kom Generalguvernørens Adjudant springende for at tage den op; ja, det gik endogsaa saa vidt, at Lægerne, der stod i en Gruppe og talte sammen, veg ærbødigt til Side, da han kom i Nærheden af dem. Pierres første Tanke var at afslaa den Plads, der blev tilbudt ham, og han gjorde ogsaa en Bevægelse for selv at tage Handsken op, men i det samme fik han en bestemt Fornemmelse af, at han i Nat spillede saa fremtrædende en Rolle, at han ikke godt kunde være andet bekendt end at modtage den Høflighed, der fra alle Sider vistes ham. Han tog derfor Handsken uden at sige saa meget som Tak og satte sig hen paa Damens Plads med begge sine store Hænder paa de symmetrisk fremstrakte Knæ, hvad der gav ham en vis Lighed med en af disse ægyptiske eller assyriske Statuer, som man kender saa godt fra Museerne. Og her sad han fuldt og fast besluttet paa at gøre, lige hvad der blev sagt til ham, idet han mente, at han paa denne Maade lettest undgik at begaa alt for mange Dumheder.

Da han havde siddet et Par Minutter, traadte Fyrst Vasilij ind med løftet Hoved og sin mest majestætiske Mine. Hans Blik gled rundt i Salen, og saa snart han opdagede Pierre, gik han hen

til ham og greb hans ene Haand, en Æresbevisning, han aldrig før havde vist ham.

„Tab ikke Modet, min Ven, tab ikke Modet!“ sagde han faderligt og med Patos. „Ja, De véd jo, at han har ønsket at se Dem, inden han dør. Og det glæder mig — det glæder mig, at det er saaledes!“

„Hvordan har .... hvordan har ....“ stammede Pierre, men standsede forvirret, da han ikke rigtig vidste, om han skulde kalde den døende „Fader“ eller „Greven“.

„Han er bleven ramt af et nyt Slag for en halv Time siden. Men fat Dem — se at holde Modet oppe, kære Ven!“

Pierre var saa konfus og forvirret, at han, da han hørte Ordet „Slag“, troede, at Greven paa en eller anden Maade var kommen til Skade, og han sad derfor og stirrede et Øjeblik aandsfraværende paa Fyrsten, inden det gik op for ham, hvad den egentlige Mening var. Fyrst Vasilij forlod ham, vekslede i Forbigaaende nogle Ord med Doktor Lorraine og begav sig derpaa ind i Sygeværelset fulgt af den ældste Fyrstinde, Præsterne og hele Husets Tjenerskab. Pierre derimod blev trolig paa sin Plads og forlod den først, da Anna Mikhailovna kom ud af Sygeværelset og hentede ham.

„Fat Dem, kære Ven!“ sagde hun med et blegt og resigneret Ansigt og greb hans Haand. „Den Almægtiges Naade og Barmhjertighed kender ingen Grænser. Men kom nu — De maa med ind, hører De!“

Pierre fulgte lydigt efter hende, og saa snart han var kommet ind i Sygeværelset, strømmede alle, som endnu var i Salen, ogsaa derind, ganske som om de mente, at Adgangen nu var fri for enhver.

XXII

Værelset, hvori den døende laa, var et stort, oplyst Rum behængt med persiske Tæpper, gennem hvis hele Længde der strakte sig en Række Søjler, som forenede sig i Buer, saaledes at den bageste Halvdel af Værelset dannede en Slags Alkove. Til venstre i denne hævede sig en høj Mahognitræs Himmelseng med lange Silkegardiner, og til højre et mægtigt Glasskab med Helgenbilleder, blændende oplyst af Hængelamper og Kærter. I en gam-

meldags Lænestol og tæt inde under de skinnende og blinkende Helgenbilleder hvilede Grev Besukhovs majestætiske Skikkelse, hensunken i Puder og indsvøbt til op under Armene i et grønt Silketæppe. Hans brede Pande var indrammet af en Sky af graa Haar, som mindede om en Løvemanke; i hans smukke, karakteristiske Ansigt, der nu var gult som Voks, havde Sygdom og Smerter draget dybe Furer, og hans store Hænder hvilede kraftesløst paa Tæppet. Ind imellem hans højre Haands Pege- og Tommelfinger havde de stukket en tændt Vokskærte, som en gammel Tjener, der bøjede sig frem over Lænestolen, omhyggeligt støttede, medens hans Øjne stadig hvilede paa den døendes Ansigt. I en Halvkreds bag Stolen stod Præsterne og Diakonerne, hvis lange Haar faldt ned over deres prægtige, guldindvirkede Kjortler, alle med Vokslys i Haanden, og læste langsomt og snøvlende deres ensformige Bønner. Noget længere tilbage saas Fyrstinde Katerine, hvis mørke, forbitrede Blik uafbrudt var rettet mod Helgenbillederne, som frygtede hun for ikke at kunne beherske sine Følelser, hvis hun blot et Sekund vendte sine Øjne fra dem, og lige bag hende stod de to yngste Fyrstinder med Lommetørklædet for Ansigtet. Henne ved Døren bemærkede man Fyrstinde Drubetzkoj med et blidt forklaret, næsten engleligt Udtryk i sit taarevædede Ansigt, og ved Siden af hende den Dame, som havde tilbudt Pierre sin Plads. Lige over for dem, i Nærheden af den døende, stod Fyrst Vasilij og korsede sig uafladeligt. Han støttede den venstre Haand, hvori han holdt Vokslyset, til Ryggen af en Stol og løftede Øjnene mod Himlen, hver Gang hans Pegefinger berørte Panden. I hans Ansigt, der var præget af den dybeste Andagt og Gudhengivenhed, læste man en sikker Bevidsthed om, at ingen kunde naa op til ham i kristelig Fromhed. Bag ham stod Lægerne, og allerbagest Husets Tjenestefolk, Mændene til den ene Side og Kvinderne til den anden, ligesom i Kirken. Alle korsede sig i Tavshed, og man hørte kun Præsternes snøvlende Stemmer og Korets dybe, langtrukne Sang, afbrudt nu og da af et Suk eller en sagte Hvisken. Pludselig forlod Fyrstinde Drubetzkoj sin Plads ved Døren, gik med sin sædvanlige sikre Mine hen over Gulvet til Pierre, der stod ved den døendes Fødder, og rakte ham et Vokslys. Han tændte det og begyndte, hensunket som han var i sine egne Betragtninger, straks at slaa Kors for sig med den Haand, hvori han holdt Lyset. Sofie, den yngste Fyrstinde, hende med Skønhedspletten og de røde Kinder, fandt

dette Syn saa latterligt, at hun maatte skjule sit Ansigt i Lommetørklædet, og for at kunne nyde ham uforstyrret tog hun det Parti at skjule sig bag en af Søjlerne. Midt under Højtideligheden standsede Læsningen og Korsangen pludselig, Præsterne saa' hviskende paa hinanden, og den gamle Tjener, som stod og støttede Lyset i Grevens Haand, rettede sig og gjorde et Tegn over til Damerne henne ved Døren. Anna Mikhailovna traadte straks frem, bøjede sig ned over Puderne og vinkede Lorraine hen til sig. Doktoren, som lænede sig til en af Søjlerne med en ærbødig Holdning, der viste, at han, skønt Udlænding og af en anden Tro, dog havde Sympati og Ærbødighed for den højtidelige Handling, som foregik i hans Nærværelse, nærmede sig den døende og tog med sine tynde, hvide Fingre hans venstre Haand, løftede den og begyndte at føle paa Pulsen. Greven fik lidt at drikke og blev lagt til rette, alle gik hen paa Plads, og derpaa begyndte Ceremonien igen. Under dette lille Intermezzo lagde Pierre Mærke til, at Fyrst Vasilij forlod sin Stol og nærmede sig Fyrstinde Katerine, i hvis Selskab han styrede lige hen til den høje Himmelseng med de tætte Silkegardiner, hvorpaa de begge forsvandt gennem en lille Tapetdør, men dog lidt efter vendte tilbage og overværede Resten af Højtideligheden paa deres tidligere Pladser. Pierre skænkede dog ikke denne Episode nogen videre Opmærksomhed; han var denne Aften i en besynderlig fatalistisk Stemning og mente, at alt, hvad der foregik om ham, var uundgaaeligt, saaledes én Gang bestemt, og ikke kunde være anderledes.

Sangen hørte op, og Skriftefaderen rettede med mild og ærbødig Røst sin Lykønskning til den døende, der stadig laa uden at røre sig og ikke gav mindste Livstegn fra sig. Rundt omkring ham herskede der derimod Uro og Travlhed, og man hørte dæmpet Tale og Hvisken overalt. Gennem de forskellige Stemmer kunde Pierre tydelig skelne Anna Mikhailovnas.

„Det er aldeles nødvendigt, at han bliver lagt hen paa sin Seng," hørte han hende sige. „Her kan han dog ikke ligge og dø."

Alle trængte sig saa stærkt sammen om Lænestolen, at Pierre ikke mere kunde se sin Faders voksgule, blodunderløbne Ansigt med den mægtige graa Manke, som han midt i denne Mylder af Ansigter, der omgav ham, ikke et Øjeblik havde tabt af Syne. Men han kunde se, at de, der trængte sig sammen om den døende, løftede ham for at bære ham bort.

„Tag fat her — du slipper ham jo!" hørte han en af Tjenerne

hviske. „Nej, længere nede! Aa, giv os en Haandsrækning her!“ sagde en anden, og de bærendes tunge Aandedræt og hurtige Skridt tydede paa, at de knap kunde løfte den, de bar.

Da de kom forbi Pierre, saa' denne et Glimt af Faderens mægtige, høje Bryst, af hans kraftige Skuldre, der løftedes af dem, som havde fat under Armene paa ham, og af hans majestætiske Hoved med den graa krøllede Løvemanke. Dette Hoved med den brede, hvælvede Pande og den klassisk formede Mund var lige saa ædelt og stolt, som da Pierre sidst saa' det, for 3 Maaneder siden, men i Dag vaklede det viljeløst frem og tilbage under de bærendes tunge, uregelmæssige Skridt, og det kolde, ellers saa imponerende Blik svævede udeltagende ud i Rummet.

Et Par Minutter var de om at faa ham lagt hen paa Sengen, og derpaa trak de sig tilbage. Pierre stod i Frastand og stirrede paa Himmelsengens tætte Gardiner, indtil Anna Mikhailovna lagde Haanden paa hans Arm og førte ham hen til den døende, der laa som paa Parade, med Hovedet hvilende højt paa en Stabel Puder og Hænderne symmetrisk udstrakte paa det grønne Silketæppe. Det forekom Pierre, at hans Fader saa' lige op paa ham, men om det kun var et ubestemt Blik ud i Rummet eller et, der virkelig talte til ham, formaaede han ikke at afgøre. Pierre, som ikke vidste, hvordan han nu skulde forholde sig, saa' spørgende hen paa Anna Mikhailovna, der ved et lille Tegn med Øjnene lod ham forstaa, at han skulde kysse Grevens Haand. Han lagde sig saa straks paa Knæ, stak Halsen forsigtigt frem for ikke at røre ved Tæppet og afleverede et Kys paa sin Faders store, kødfulde Haand; men intet besvarede dette Kærtegn, end ikke den ringeste Dirren i Haanden eller Trækning i Ansigtet. Pierre saa' igen spørgende paa sin Raadgiverske, der pegede paa en Lænestol uden for Sengen. Han satte sig i den, men spurgte hende atter med Øjnene, om det ogsaa var rigtigt, og efter at hun havde beroliget ham med et Nik, indtog han sin Yndlingsstilling med de flade Hænder paa Knæene, i højeste Grad trykket af, at hans vældige, klodsede Legeme krævede saa stort et Rumfang, og hemmeligt ønskende, at han kunde krybe et godt Stykke ind i sig selv. Medens han sad med Øjnene fæstede paa den døende, hvis Blik stadig søgte ud i Rummet, stod hans Beskytterinde trofast i Nærheden af ham fuldstændig opløst i Taarer af Rørelse over dette sidste vemodige Møde mellem Fader og Søn. Da Pierre havde siddet saaledes et Par Minutter, der forekom ham selv som en Evighed,

viste der sig en pludselig Skælven i det hidtil saa ubevægelige Ansigt, som laa foran ham. Stærkere og stærkere blev denne Skælven, Ansigtsmusklerne fortrak sig i krampagtige Vridninger, Munden vred sig skævt ned til den ene Side, og en dump, hæs Rallen banede sig Vej gennem denne skrækkeligt fordrejede Mund. Saa var det først, at Pierre forstod, hvor nær hans Fader var Døden. Anna Mikhailovna spejdede omhyggeligt i den døendes fortrukne Ansigt for at gætte hans Ønsker og Tanker. Først pegede hun paa Pierre, saa paa Vandglasset og derefter paa Fyrst Vasilij, men Grev Besukhovs Øjne fik et mere og mere utaalmodigt Udtryk og fæstede sig paa den gamle Tjener, som hele Tiden havde staaet ved hans Hovedgærde.

„Han vil vendes!“ hviskede denne og lagde Armene ind under sin Herre.

Pierre rejste sig og tog fat med, men da han havde faaet Faderen vendt halvt om, saa' han, at dennes venstre Arm blev hængende viljeløst bagud, til Trods for, at han gjorde sig synlig Umage for at faa den med over. Hvad enten nu den døende lagde Mærke til det forfærdede Blik, hvormed Pierre betragtede denne livløse Arm, eller et eller andet Tilløb til en Tanke pludselig fór igennem hans Hoved, nok er det, at han først saa' paa sin ulydige Arm og derefter paa Pierres rædselsslagne Ansigt med et svagt Smil, der syntes at gemme en Spot over hans egen Vanmagt. Dette forunderlige Smil, der kom saa uventet, gjorde det helt af med Pierre; han følte noget, der lignede Krampe i Brystet, fornam en løjerlig sviende og pirrende Prikken oppe i Næsen og mærkede, at der lagde sig en Taage hen over hans Øjne.

Den døende, som de nu havde faaet vendt ind mod Væggen, udstødte et dybt Suk.

„Nu tror jeg, han sover,“ sagde Anna Mikhailovna til den næstældste Fyrstinde, som kom for at afløse hende, og derpaa gjorde hun et lille Tegn til Pierre, der øjeblikkelig rejste sig og fulgte efter hende ud af Værelset.

XXIII

Inde i Forgemakket sad Fyrst Vasilij og Fyrstinde Katerine fordybede i en ivrig Samtale, som dog øjeblikkelig ophørte, saa

snart de fik Øje paa de to, der traadte ind. De saa' begge noget forlegne ud, og Pierre troede at se, at Fyrstinden hurtigt skjulte noget inde under sin Kjole.

„Katerine har ladet Teen servere i Spejlkabinettet," sagde Fyrst Vasilij blidt til Anna Mikhailovna. „De skulde gaa derind, kære Veninde, og styrke Dem med en lille Kop, ellers er jeg bange for, at Kræfterne svigter Dem." Til Pierre sagde han intet, men han trykkede hans Haand helt oppe over Haandleddet og betragtede ham med et rørt Ansigt.

I Spejlkabinettet sad de fleste af dem, der havde overværet den højtidelige Handling, og drak Te. Det var med en ejendommelig Følelse, at Pierre betraadte dette lille, runde Værelse, som var rigt udstyret med store Spejle og forgyldte Konsoller. Her plejede han, der aldrig havde været nogen Ven af Dansen, gerne at ty hen, naar Greven gav et af sine store Baller, og saa morede han sig med at se paa Damerne, der, naar de gled forbi ham, funklende af Diamanter og Perler, sjældent forsømte at kaste et beundrende Blik ind i Spejlene, som gengav deres Skikkelser mangfoldige Gange. Nu var dette ellers saa straalende Spejlkabinet kun ganske dunkelt oplyst, paa et lille Bord henne i en Krog flød Kopper, Tallerkener og Fade imellem hinanden, og i Stedet for pyntede Damer mødte Øjet kun Mennesker, der sad og hviskede til hinanden med alvorlige Ansigter, som røbede, at alle deres Tanker var inde i det Værelse, hvor Husets Herre laa og droges med Døden. Skønt Pierre var dygtig sulten, vilde han dog ikke spise, før han havde raadspurgt sit Orakel, men da hans Øjne ledte efter hende, opdagede han, at hun var i Færd med at gaa tilbage til Forgemakket. Et helt Minut stod han og betænkte sig paa, om han skulde blive eller følge efter hende, men endelig valgte han det sidste. Da han kom derind, stod Anna Mikhailovna henne ved et af Vinduerne sammen med Fyrstinde Katerine, og begge talte ivrigt, men sagte i Munden paa hinanden.

„De vil maaske tillade mig, min gode, selv at vide, hvad der er rigtigt, og hvad der ikke er rigtigt," hvæsede Fyrstinde Katerine i en højst irriteret Tone.

„Ja men kære Fyrstinde," svarede Anna Mikhailovna blidt, men bestemt og stillede sig i Vejen for hende, „synes De dog ikke, man bør skaane Deres stakkels, kære Onkel, som netop nu i disse tunge Øjeblikke trænger til al den Fred og Ro, han kan faa. Og sømmer det sig vel at tale til ham om denne Ver-

dens Tant og Forfængelighed, naar hans Sjæl allerede er forberedt til at vandre herfra?“

Fyrst Vasilij sad i en Lænestol og hørte paa Damernes Samtale, og skønt hans Kinder som altid, naar han var i stærk Sindsbevægelse, dirrede krampagtigt, søgte han dog at give sig Mine af, at den ikke interesserede ham synderligt.

„Aa, kære Anna Mikhailovna,“ sagde han i en let henkastet Tone, „lad De kun Katerine gaa derind, De véd jo, hvor megen Pris Greven sætter paa hende.“

„Jeg har ikke Idé om, hvad der er i den!“ forsikrede Fyrstinde Katerine, idet hun pegede paa en Mosaikportefølje, som hun holdt i sin ene Haand. „Jeg véd kun, at det egentlige Testament ligger i hans Skrivebord, og jeg formodede derfor, at denne kun indeholder nogle ganske ligegyldige Papirer. — Tror De mig maaske ikke!“ skreg hun og gjorde en Bevægelse for at slippe forbi Anna Mikhailovna, men denne stillede sig atter med et Spring i Vejen for hende.

„Jo, vist tror jeg Dem, kære gode Fyrstinde!“ svarede hun og tog et kraftigt Tag i Porteføljen. „Men, bedste Katerine, jeg beder, jeg bønfalder Dem om at skaane ham!“

Begge Damerne begyndte nu at hale og slide i Stridens Æble. Fyrstinde Katerine saa' i sit stille Raseri ud, som om hun vilde æde Anna Mikhailovna, der, skønt hun sled ganske voldsomt i Tasken, dog hele Tiden bevarede sit blide, forklarede Udtryk.

„Pierre,“ sagde hun mildt og med uforstyrrelig Ro, „kom engang her hen, min Ven! — Jeg mener dog, at han ogsaa bør være til Stede i dette lille Familieraad, ikke sandt, Fyrste?“

„Men saa sig dog noget, Cousin!“ skreg Fyrstinde Katerine pludselig saa højt, at alle inde i Spejlkabinettet kom i Bevægelse. „Hvorfor sidder De der uden at mæle et Ord, naar denne Person, Vorherre maa vide med hvilken Ret, blander sig i Sager, der ikke vedkommer hende, og vover at gøre Scener i en døendes Hus. — Intrigante Kælling!“ hvæsede hun arrigt og rev i Porteføljen af al Magt, men Anna Mikhailovna slap ikke, skønt hun blev trukket et Stykke hen ad Gulvet.

„Men hvad er det dog for Latterligheder?“ sagde Fyrst Vasilij forbavset og mildt bebrejdende, idet han rejste sig. „Det hele er jo kun Bagateller. — Naa slip, siger jeg — hører De, Katerine!“

Fyrstinden slap Porteføljen.

„Og De ogsaa!“ bød han Anna Mikhailovna, der trolig holdt fast paa sit Bytte. — „Naa, men saa slip dog!“ gentog han utaalmodigt. „Jeg paatager mig hele Ansvaret. Nu gaar jeg ind og spørger ham. *Jeg* gaar ind — er De saa fornøjet?“

„Men kære Fyrste,“ svarede Anna Mikhailovna blidt, „han bør dog have Fred og Ro i sin sidste Stund. — Hvad mener De, Pierre?“ spurgte hun den unge Mand, der stod og saa' aldeles betuttet paa Fyrstinde Katerines fortørnede Ansigt og Fyrst Vasilijs krampagtigt dirrende Kinder.

„Betænk, at De vil blive gjort ansvarlig for Følgerne!“ sagde Fyrst Vasilij strengt advarende. „De véd ikke, hvad De gør!“

„Afskyelige Fruentimmer!“ skreg Fyrstinde Katerine, som pludselig kastede sig over Anna Mikhailovna og rev Porteføljen fra hende. Fyrsten sænkede Hovedet og gjorde en forbavset Bevægelse med Armene.

I dette Øjeblik blev den uhyggelige Dør ind til Sygeværelset, som Pierre hele Tiden havde betragtet med hemmelig Rædsel, revet op og smækket mod Væggen, og i samme Nu kom den næstældste Fyrstinde farende ud med et aldeles forstyrret Ansigt.

„Men hvor bliver I dog af!“ raabte hun fortvivlet. „Han dør, og I lader mig sidde ganske ene hos ham!“

Fyrstinde Katerine tabte Porteføljen, og Anna Mikhailovna bukkede sig hastigt, greb den og løb ind i Sygeværelset, forfulgt af sine to Modstandere. Lidt efter kom Fyrstinde Katerine atter ud derfra, og da hun fik Øje paa Pierre, brød hele hendes Forbitrelse løs.

„Ja, triumfer De kun! De har længe nok ventet paa dette Øjeblik!“ sagde hun tænderskærende af Raseri, og derpaa brast hun i en hysterisk Graad og løb ud med Lommetørklædet for Ansigtet.

Noget efter kom Fyrst Vasilij ind. Han vaklede hen til Sofaen, hvor Pierre sad, og faldt ned i den med Hænderne for Øjnene. Pierre lagde Mærke til, at han var dødbleg, og at hans Tænder klaprede, som om han havde Feber.

„Ak,“ hviskede han med en svag Stemme, der denne Gang havde en fuldstændig oprigtig Klang, „her gaar vi med Hovedet fuldt af Synd og Bedrag — og til hvad Nytte? Ser du, min Ven,

jeg er fyldt de Tres, og følgelig kommer Turen ogsaa snart til mig. Ak ja, alt ender med Døden — og Døden er rædselsfuld!" — Og ude af Stand til mere at beherske sine Følelser brast han i en krampagtig Graad.

Anna Mikhailovna var den sidste, der forlod den dødes Værelse. Hun gik lige hen til Pierre og bøjede sig ned over ham.

„Min Ven!" sagde hun roligt og mildt og trykkede et taarevædet Kys paa hans Pande. — „Han er ikke mere!"

Pierre svarede ikke, men saa' blot op paa hende gennem sine Briller.

„Kom med mig," sagde hun beskyttende, „og prøv paa at græde. Intet, min Ven, letter Sorgen saa meget som Taarer!"

Hun trak ham ind i det mørke Spejlkabinet, som alle nu havde forladt, og Pierre var glad over at kunne være i Ro og fri for nysgerrige Blikke. Derpaa gik hun for at lade ham være ene med sin Sorg, og da hun lidt efter vendte tilbage, sad han og snorkede med Hovedet støttet mod Bordet.

Den næste Morgen holdt Anna Mikhailovna, som uden videre havde indkvarteret sig i Huset, følgende lille opbyggelige Tale til Pierre.

„Ja, min Ven," sagde hun til ham, „det er et stort Tab for os alle, men i Særdeleshed for Dem. De er ung, og De kommer nu — det haaber jeg da i det mindste — i Besiddelse af en umaadelig Formue. Endnu er Testamentet ikke aabnet, men De vil ikke blive skuffet. De vil blive rig, men jeg kender Dem tilstrækkeligt til at vide, at det ikke vil forandre Dem. Det er store Forpligtelser, der vil komme til at hvile paa Dem. — De maa være en Mand!"

Pierre svarede ikke et Ord.

„Senere engang skal jeg nok fortælle Dem, hvorledes De kan takke mig for, at .... Ja, havde jeg ikke været, kunde der være sket de artigste Ting! Og De skal dog vide, at Onkel endnu i Forgaars lovede mig ikke at glemme Boris, men at han ikke fik Tid til at holde sit Løfte. Nu haaber jeg da, min Ven, at De vil opfylde Deres Faders sidste Ønske."

Pierre, der som sædvanlig ikke forstod et Ord af det hele, saa' forbavset paa Anna Mikhailovna og blev rød i Hovedet.

Efter saaledes grundigt at have instrueret sin Protegé kørte Anna Mikhailovna tilbage til Rostovs og lagde sig straks til at sove, træt som hun var efter den foregaaende Nats Anstrengel-

ser. Men saa snart hun havde hvilet ud, gav hun sig til at fortælle sine talrige Venner og Bekendte alt, hvad hun havde oplevet, set og hørt i Grev Besukhovs Hus. Greven, sagde hun, var død saa smukt og gudhengivent, at han kunde tjene til Mønster for enhver. Hans Endeligt havde været saa gribende og opbyggeligt, og det sidste Møde mellem Fader og Søn var faldet saa rørende ud, at hun ikke kunde tænke paa det uden at faa Taarer i Øjnene. Det var vanskeligt at sige, hvem af de to, der havde vist sig mest beundringsværdig i hin skrækkelige Stund, Grev Besukhov, som i sine sidste Øjeblikke havde haft en venlig Tanke for alle og talt saa kærligt til sin Søn, eller Pierre, der havde været saa tilintetgjort af sin Sorg, som han dog af yderste Evne havde søgt at skjule for ikke at gøre Dødskampen endnu tungere for sin Fader. Det var alvorlige Øjeblikke, som hun havde gennemlevet sammen med den uforglemmelige gamle Greve og hans værdige Søn, men tænkte hun paa dem, hævede hendes Sjæl sig uvilkaarlig til en højere Flugt. Hun lod ogsaa nogle Ytringer falde, der just ikke stillede Fyrst Vasilij og Fyrstinde Katerine i det gunstigste Lys, men de kom nærmest som Antydninger og betroedes kun hviskende og under dybeste Tavshedsløfte.

XXIV

Paa Lisy-Gory, den gamle Fyrst Nikolaj Andrejevitsch Bolkonskijs Herresæde, ventede de hver Dag Fyrst Andrejs og hans Hustrus Komme, men hvor optagne end Husets Beboere var af den forestaaende Begivenhed, gik Livet paa Slottet dog ganske i sin vante ensformige Gænge. Den, der styrede her, holdt i det hele taget ikke af Forandringer. Under Kejser Pauls lunefulde Regimente var Generalissimus Fyrst Nikolaj Bolkonskij eller „Kongen af Preussen", som han dengang almindeligt kaldtes, bleven afskediget fra sin høje Stilling med Tilhold om at begive sig til sit Gods, og der havde han boet siden den Tid sammen med sin Datter Marie og hendes franske Selskabsdame Mlle. Bourrienne. Efter Kejserens Død havde man atter givet ham Tilladelse til frit at begive sig baade til Moskvá og til Petersborg, men han foretrak at blive ude paa sit Gods, idet han uforbeholdent erklærede til alle og enhver, at hvis Folk havde Lyst

til at tale med ham, saa kunde de jo komme; han for sit Vedkommende trængte ikke til nogen og blev derfor, hvor han var.

Han var en sær Mand, den gamle Fyrste. Han plejede gerne at sige, at Lediggang og Overtro var Roden til alt ondt, og at det eneste, han havde Respekt for, var Flid og Forstand. Sin Datters Opdragelse ledede han selv; og med det Formaal for Øje at udvikle disse to Dyder hos hende, holdt han hende strengt og regelmæssigt beskæftiget fra Morgen til Aften, idet han særlig søgte at ophjælpe hendes Forstand gennem en ihærdig Undervisning i Algebra og Geometri. Selv var han ogsaa altid i travl Virksomhed. Enten skrev han paa sine Memoirer, eller ogsaa sad han fordybet over matematiske Problemer, og naar Aanden var træt, arbejdede han ved sin Drejerbænk eller i Haven, hvis han da ikke inspicerede de talrige Byggeforetagender, som hans virksomme Aand havde følt Trang til at skabe paa Godset. For øvrigt gik hans Liv fuldstændig som efter en Snor, og til ganske bestemte Klokkeslet, hverken et Minut før eller senere, begav han sig fra sit Arbejdsværelse over til Spisesalen for at indtage sine Maaltider. Af sine Omgivelser, lige fra Datteren og ned til Tjenestefolkene, fordrede han meget, og han slog aldrig af paa sine Fordringer, men netop derved indgød han dem en Respekt, som end ikke den mest tyranniske Behandling vilde have affødt. Skønt han var afskediget og altsaa uden Indflydelse paa Statens Anliggender, mødte selv Guvernementets fornemste Embedsmænd hos ham for at bringe ham deres Hyldest, og saa vidt drev de deres Ærbødighed, at de ligesom hans Datter Marie, Arkitekten og Gartneren stod i hans Forværelse, indtil det bestemte Øjeblik kom, hvor han traadte ud af sit Kabinet for at give Audiens. Og alle de, der stod og ventede i dette Forværelse, følte den samme Blanding af Frygt og Ærbødighed, naar Døren til hans Arbejdsværelse langsomt aabnedes, og den lille Olding med Puddersparykken og de hvide hængende Bryn viste sig og mønstrede de tilstedeværende med sine kloge, spillende og ungdommelige Øjne.

Samme Dags Morgen som det unge Par ventedes, traadte Fyrstinde Marie fuld af Frygt og Bæven ind i det store Forværelse, for, som Husets Skik krævede det, paa det bestemte Klokkeslet at sige Godmorgen til sin Fader, og i Dag ligesom altid opsendte hun en stille Bøn om, at hun dog blot maatte komme nogenlunde heldigt fra sit Besøg. Da hun passerede den

gamle Tjener, som altid sad herinde og holdt Vagt, rejste han sig og meldte hviskende, at Fyrsten tog imod. Et Øjeblik betænkte hun sig, men aabnede saa Døren til Kabinettet og blev staaende ængsteligt paa Tærskelen. Fyrsten, der stod og arbejdede ved sin Drejerbænk, saa' paa hende, da hun traadte ind, og fortsatte derpaa sit Arbejde uden at tage Notits af hende.

Det store, rummelige Værelse var opfyldt af en Mængde forskellige Sager og Genstande, hvoraf ikke en var til Luksus, men alle til Nytte. Det var et Arbejdsværelse i Ordets egentligste Forstand. Midt paa Gulvet stod et stort Bord bedækket med Bøger og Kort i regelmæssige Stabler, Væggene var tildels skjulte af høje Bogreoler, i Baggrunden til venstre hævede sig en mægtig Skrivepult, og til højre for den stod Drejerbænken med alt muligt Slags Værktøj og omflydt af Spaaner. Og Orden var der, hvor man saa' hen. Den gamle Fyrste virkede saa flinkt med Foden paa Traaddet*) og stemmede Staalet ind mod Arbejdsstykket med saa fast en Haand, at man ikke skulde have tiltroet en Olding paa hans Alder saa megen Sejghed og Kraft. Efter at have arbejdet nogle Øjeblikke endnu tog han Foden ned fra Traaddet, tørrede Staalet omhyggeligt af og satte sig hen til Bordet. Med et lille Nik vinkede han Datteren nærmere, og da hun kom hen til ham, stak han sin ubarberede, stubbede Kind frem til Kys og mønstrede hende med et hastigt Blik.

„Naa, du har det godt, ser jeg," sagde han i en barsk, men dog ikke uvenlig Tone. „Ja, sæt dig saa, og lad os tage fat."

Hun satte sig, og han tog et haandskrevet Hæfte med geometriske Figurer, trak det hen til sig og slog op.

„Det er Lektien til i Morgen," sagde han og satte Mærker i Margenen med Neglen. — „Men vent lidt, jeg har jo noget til dig," tilføjede han pludselig og tog et Brev, som laa foran ham mellem hans Bøger og Papirer. — „Dér!"

Datteren rødmede, da hun tog Brevet, og denne Rødme, der traadte frem som store hektiske Pletter paa Kinder og Hals, forskønnede hende just ikke.

„Det er vel fra din Heloise," brummede Fyrsten med et haanligt Smil og viste i det samme en Række gule, men vel bevarede Tænder. „Ja, de to næste faar du endnu, uden at jeg bryder dem, men Nummer tre læser jeg først. Jeg har dog nok

*) Naar Foden virker paa Traaddet, forplantes Bevægelsen gennem en Snor til Spindelaksen, Arbejdsstykket anbringes mellem Spindelaksen og Spindelen. O. A.

Lyst til at vide, hvad det er for Dumheder, I skriver til hinanden. Altsaa Nummer tre læser jeg — mærk dig det!“

„Men du kan jo ogsaa godt læse dette,“ hviskede Datteren endnu rødere end før og rakte Brevet hen imod ham.

„Nej, du har jo hørt, at det bliver Nummer tre — og dermed basta!“ raabte Fyrsten med en utaalmodig Haandbevægelse og bøjede sig atter ned over Hæftet.

„Naa Mamsel, saa begynder vi!“ sagde han lidt efter, idet han lagde sin ene Haand hen paa Ryggen af hendes Stol og bøjede sig saa tæt over imod hende, at hun indhylledes helt i den stramme Atmosfære af gammel Tobak, som altid omgav ham herinde i hans Arbejdsværelse. „Ser du, disse to Trekanter er ligedannede. Vinkel A B C er nemlig lig ....“

Fyrstinde Marie saa' forskrækket paa Faderens lynende Øjne, og de røde Pletter traadte igen frem paa hendes Kinder. Hun var saa bange, saa lammet af Skræk, at hun ikke forstod et Ord af hans Forklaring. Det gik hende i Dag som altid, men om det var Lærerens eller Elevens Skyld, at der ikke kom noget ud af Undervisningen, maa staa hen som tvivlsomt. Saa meget er imidlertid vist, at Fyrstinde Marie, naar hun sad her ved Siden af Faderen, var saa forvirret, at hun hverken kunde høre eller se, og indhyllet i den stramme Tobakslugt, som strømmede hende i Møde, havde hun kun Tanke for hurtigst muligt at slippe herfra for i Ro og Mag selv at tage fat paa Opgavens Løsning. Og naar den gamle saa' hende i den Tilstand, blev han vred og hidsig, kørte Lænestolen frem og tilbage i sin Kamp for at styre Harmen og endte saa gerne med at skælde hende ud, hvis hun da ikke fik Bogen i Hovedet.

Ogsaa i Dag sad Fyrstinde Marie og stammede i det og kunde ikke svare rigtigt.

„Nej, du er da ogsaa umanerlig dum!“ skreg han, idet han skubbede Hæftet fra sig og vendte Ryggen til hende, men efter at hans Hidsighed havde fortaget sig noget, klappede han hende sagte paa Hovedet og fortsatte saa atter sin Undervisning.

„Nej, paa den Maade gaar det ikke, min gode!“ sagde han, da Timen var ude, og Datteren allerede havde taget Hæftet under Armen for at gaa. „Matematikken er ikke saaledes at løbe til. Det er en Videnskab, min gode. Men jeg skal nok faa dig den lært, for jeg vil ikke have, at du bliver som de andre dumme Smaafrøkener. — Kun ved taalmodigt Arbejde naar man Maalet!“

tilføjede han og klappede hende paa Kinden. „Arbejdet jager Dumheden Fanden i Vold."

Hun vilde gaa, men han standsede hende med en Haandbevægelse og tog en lille Bog henne fra Pulten.

„Se her er et Værk, som din Heloise sender dig, „Nøglen til Livets Hemmelighed" tror jeg den hedder. Den er af gudeligt Indhold, saa vidt jeg kan se, jeg har kigget lidt i den. Naa ja, Folks Tro blander jeg mig aldrig i. Der har du den — gaa saa!"

Han klappede hende igen, denne Gang paa Skulderen, og lukkede selv Døren efter hende.

Fyrstinde Marie saa' endnu mere sørgmodig og forskræmt ud end ellers, da hun forlod Kabinettet, og dette Udtryk tabte sig først lidt, efter at hun var naaet ind i sit Værelse og havde sat sig ved sit Skrivebord. Paa dette laa Bøger og Papirer saa uordentligt henslængt imellem hinanden, at de bar Vidne om, at hun ikke havde arvet sin Faders store Ordenssans. Hun brød skyndsomt Brevet, der var fra hendes kæreste Barndomsveninde, Julie Karagin, og læste:

„Kære, uskatterlige Veninde, hvor dog Adskillelsen er rædselsfuld og uudholdelig! Hvor meget jeg end gentager for mig selv, at Halvdelen af min Tilværelse og min Lykke er i dig, og at vore Hjerter til Trods for den Afstand, der skiller os, er forenede med uløselige Baand, gør mit dog Oprør mod Skæbnen, og midt i de Fornøjelser og Adspredelser, jeg lever i, kan jeg dog ikke undertrykke den skjulte Smerte, som jeg føler inderst inde i min Sjæl. Hvorfor sidder vi dog ikke sammen som i gamle Dage, paa den blaa Sofa i det store Kabinet, hvor vi plejede at udøse vore Hjerter for hinanden! Hvorfor kan jeg dog ikke som for 3 Maaneder siden øse ny moralsk Kraft af dit blide, rolige og gennemtrængende Blik, som jeg elsker saa højt, og som jeg ser for mig nu, imedens jeg skriver!"

Da Fyrstinde Marie kom til dette Sted, sukkede hun og saa' ind i det store Spejl, der hang til højre for hende, men da dette gengav hendes uskønne Skikkelse, magre Ansigt og et Par Øjne, hvis bedrøvede, haabløse Udtryk slog hende selv, vendte hun sig atter hastigt bort. „Hun smigrer mig!" tænkte hun og rystede lidt paa Hovedet. Men Julie sagde kun, hvad sandt var, thi Fyrstinde Maries Øjne var store og dybe og kunde til Tider — naar hendes Hjerte var i Bevægelse — have en saa forunderlig varm Straaleglans, at de kastede Lys over hele Ansigtet. Selv kendte

hun ikke dette smukke, forklarede Udtryk, for det gik hende som de fleste, at hun, naar hun saa' sig i Spejlet, uvilkaarlig lagde sit Ansigt i fremmede Folder.

„Hele Moskvá," læste hun videre, „tænker og taler kun om Krigen. Den ene af mine Brødre er allerede draget over Grænsen med sit Regiment, og den anden, der staar ved Garden, er paa Vejen dertil. Vor kære Kejser forlader Petersborg, og efter hvad der fortælles, agter han at udsætte sit kostbare Liv for Krigens Tilfældigheder og Farer. Gud give, at dette korsikanske Uhyre, som forstyrrer Europas Fred, maatte blive tilintetgjort af den Engel, som den Almægtige i sin Naade har skænket os til Hersker! Men ikke alene mine Brødre, ogsaa en af mine Venner berøver denne grusomme Krig mig. Jeg taler her om den unge Nikolaj Rostov, som i sin Begejstring ikke længer har kunnet udholde Uvirksomheden og derfor har forladt sine Studier for at indtræde i Armeen. Ja, kære, elskede Marie, jeg maa tilstaa, at hans Afrejse til Trods for hans store Ungdom virkelig har været en Hjertesorg for mig. Hos denne unge Mand, som jeg jo allerede i Sommer har talt til dig om, er der saa megen Hjertens Adel, saa megen Ufordærvethed, som man i disse Tider kun sjældent træffer hos vore tyveaarige Oldinge. Han er saa ren, saa fuld af Poesi, at mit Bekendtskab til ham, hvor kort og flygtigt det end har været, dog er den største Trøst, som mit stakkels Hjerte, der allerede har lidt saa meget, endnu har kendt. Engang i Tiden skal jeg fortælle dig om den rørende Afsked, vi tog, men ak, Saaret er for frisk, til at jeg allerede nu tør rippe op i det. Ja, min elskede Veninde, du er lykkelig, som ikke kender denne søde Fryd, der følges af den mest fortærende Smerte, som gemenlig er saa stærk, at Glæden ej kan veje op imod den. Vel véd jeg, at Grev Nikolaj er alt for ung til nogen Sinde at blive andet for mig end en dyrebar Ven, men dette søde Venskab og de poetiske og rene Baand, der knyttede os til hinanden, har fyldt mit Hjerte med den højeste Fryd og Lykke. Dog nok om dette!

Dagens store Nyhed, den, der beskæftiger hele Moskvá, er Grev Besukhovs Død. Tænk dig, hans tre Niecer har kun faaet en Bagatel, Fyrst Vasilij fik slet ingenting, og Pierre, der er bleven legitimeret, har arvet det hele. Han hedder nu Grev Besukhov og er Ejer af den største Formue i Rusland. Man fortæller, at Fyrst Vasilij har spillet en meget hæslig Rolle i hele

denne Arvehistorie, og at han rejste tilbage til Petersborg temmelig flad og flov. Naa, det interesserer mig for øvrigt slet ikke, hvem der har faaet Grevens Penge, men derimod morer det mig uendeligt at se den Opmærksomhed, som alle Mødre med giftefærdige Døtre nu viser Monsieur Pierre, der i mine Øjne er den samme daarlige Person som altid, selv om han er bleven Grev Besukhov og mange Gange Millionær. Da Sladderen her i Moskvá nu i de to sidste Aar har haft travlt med at forlove mig, ofte endogsaa med Folk, som jeg aldrig har set, kan det sikkert ikke forbavse dig, at den nu nævner mig som den fremtidige Grevinde Besukhov, en Ære, jeg for øvrigt slet ikke tragter efter. Og véd du, at Anna Mikhailovna — eller Gud og hver Mands Tante, som alle kalder hende her — under dybeste Tavshedsløfte har betroet mig, at der er Giftermaalsplaner i Gang med Hensyn til dig. Det er Fyrst Vasilijs Søn, Anatole, som man vil forsørge, og saa er Valget faldet paa dig. Ja, jeg véd nu ikke, hvorledes du stiller dig til denne Sag, men jeg fandt dog, at det var min Pligt at underrette dig om, hvad der er i Gære. Han skal være meget smuk og en stor Roué; det er alt, hvad jeg har kunnet faa at vide om ham.

Naa, men nu nok med Sladder. Jeg er allerede paa det tredje Ark, og Mama har sendt Bud efter mig, da vi skal paa Visit hos Apraxins. Læs den mystiske Bog, som jeg sender dig samtidig med Brevet, og som gør umaadelig Opsigt her. Skønt der er meget i den, der er uforstaaeligt for vor svage Menneskeforstand, virker Læsningen af den dog beroligende og paa samme Tid opløftende. Lev vel! Formeld min Kompliment til din Papa, og hils Mlle. Bourrienne. Dig selv sender jeg tusinde kærlige Kys og Hilsener.

Julie.

P. S. Fortæl mig endelig lidt om din Broder og hans fortryllende lille Kone."

Efter at Fyrstinden havde læst dette Brev, smilede hun tankefuldt, og hendes Øjne fik nu den straalende Glans, som forskønnede hendes Ansigt i saa høj en Grad. Hun tog straks et Stykke Papir ud af Mappen og skrev saa følgende Svar:

„Kære, dyrebare Veninde!

Dit Brev af 13de dennes har beredt mig en stor Glæde, thi det viser mig jo, at du endnu elsker mig, min poetiske Julie.

Du beklager dig over, at vi nu er adskilte, men hvad skal jeg da sige, hvis jeg vovede at beklage mig, jeg, der er skilt fra alle dem, som jeg har kær. Ak ja, havde vi ikke Religionens Trøst, vilde Livet være uudholdeligt! Du siger, kæreste Veninde, at jeg ikke kender Følelser af den Art, som dem du nærer for den unge Mand, du nævner i dit Brev. Nej, til visse; men fordi jeg paa dette Punkt er streng imod mig selv, forstaar jeg dog godt disse Følelser hos andre og fordømmer dem ingenlunde. Men det forekommer mig kun, at Kristenkærligheden: Kærlighed til Næsten og Kærlighed til vore Fjender, er mere ophøjet og kvægende end de Følelser, en ung Mands smukke Øjne indgyder et poetisk og kærlighedsfuldt Væsen som dig, min dyrebare Julie.

Efterretningen om Grev Besukhovs Død naaede os førend dit Brev, og den gjorde et dybt Indtryk paa min Fader. Han siger, at Greven var den næstsidste Repræsentant for det store Aarhundrede, der nylig er svundet, og at det nu er hans Tur, men at han skal gøre sit til, at den kommer saa sent som muligt. Og jeg siger dertil: Gud bevare os endnu længe for denne Ulykke!

Jeg deler ikke din Mening om Pierre. Jeg har altid fundet, at han har et godt Hjerte, og det er dog den Egenskab, jeg sætter mest Pris paa hos Folk. For øvrigt finder jeg det meget sørgeligt, at han har faaet denne Arv, thi, kære Veninde, siger ikke Frelseren, at det er lettere, at en Kamel gaar igennem et Naaleøje, end at en rig kommer ind i Guds Rige. Ja, disse Ord er frygtelig sande, og derfor beklager jeg ogsaa Pierre langt mere end Fyrst Vasilij. En saa ung Mand bebyrdet med en umaadelig Formue! Hvor mange Fristelser er han ikke udsat for! Hvis nogen spurgte mig om, hvad jeg ønskede mest i denne Verden, vilde jeg svare: at være fattigere end den fattigste Tigger. Tusind Tak for Bogen, som du sender mig, kære Veninde, men naar du siger, at der, til Trods for alt det udmærkede i den, findes mange Steder, som vor svage Menneskeforstand ikke kan fatte, saa anser jeg det for urigtigt at beskæftige mig med Læsningen af den, da denne jo dog ikke vil kunne bringe mig noget Udbytte. Jeg har aldrig forstaaet den Lyst, som visse Folk har til at forvirre deres Hjerner ved at kaste sig over mystiske Bøger, der kun vækker Tvivl i deres Sjæle, ophidser deres Indbildningskraft og giver dem en Overspændthed i Opfattelsen, som er saa stik imod den kristelige Enfold og Simpelhed. Nej, lad os hellere læse Apostlernes Gerninger og Evangelierne fremfor at søge at gennemtrænge

det for os ufattelige i disse Skrifter; thi hvorledes skal vi stakkels Syndere kunne trænge ind i Forsynets skjulte og hellige Gaader, saa længe vort jordiske Hylster hindrer os deri. Lader os nøjes med at studere de Leveregler, som vor guddommelige Frelser har efterladt os for vort Liv hernede, lader os stræbe at følge dem, i Overbevisningen om, at jo mindre Spillerum vi giver vor svage Menneskeforstand, desto større Behag vil han, der forkaster enhver Videnskab, som ikke har sit Udspring fra ham, have i os. Og jo mindre vi stræber at udgrunde det, som Han i sin Visdom har villet unddrage vor Forstand, desto snarere vil Han forunde os Forstaaelsen deraf gennem sin Helligaand.

Min Fader har ikke talt til mig om noget Giftermaal, han har kun sagt mig, at han har faaet Brev fra Fyrst Vasilij, og at han venter hans Besøg. Hvad Ægteskabet i Almindelighed angaar, vil jeg dog sige dig, min kære, dyrebare Veninde, at jeg betragter det som en guddommelig Institution, og hvor tungt det end vil falde mig, hvis den Almægtige nogen Sinde skulde lægge en Hustrus og Moders Pligter paa mig, vil jeg dog i saa Fald stræbe at opfylde dem med Trofasthed og uden at hengive mig til en Undersøgelse af mine Følelser over for den, som han i sin Visdom giver mig til Ægteherre.

Min Broder skriver til mig, at han ankommer hertil med sin Hustru en af de første Dage, men det bliver desværre kun en kort Glæde, da han atter forlader os for at deltage i den skrækkelige Krig, som vi er bleven indviklet i, Gud véd hvorfor og hvordan. Ikke alene hos eder i den store travle By, men ogsaa hos os, der lever i en stille Afkrog, fornemmer man Krigens Ekko og ofte paa den smerteligste Maade. Min Fader taler kun om „Dagsmarscher" og „Koncentrationer", og i Forgaars, da jeg gik min sædvanlige Tur gennem Landsbyen, saa' jeg en hjerteskærende Scene. Det var et Hold Rekrutter, som var udskrevet hos os, og som nu skulde afgaa til Hæren. Ak, du skulde have set, hvor fortvivlet Mødrene og Konerne var over at skulle miste deres Støtter og Forsørgere. Du skulde have hørt Børnene hulke af Sorg over Tabet af deres Fædre! Man fristes næsten til at tro, at Menneskeheden har glemt, at Kristus har lært os at elske vor Næste og tilgive vore Fjender, siden man nu sætter sin største Fortjeneste i den Kunst at kunne myrde.

Og nu lev vel, og vær kærligst hilset min kære, gode Ven-

inde. Gid den guddommelige Frelser og hans hellige Moder tage dig i sin naadige Varetægt!

Marie."

Lige som hun var færdig med Brevet og havde faaet det lagt sammen, traadte Mlle. Bourrienne, hendes franske Selskabsdame, ind i Stuen. Hun gik saa let og livligt hen over Gulvet og smilede saa fornøjet, at hun slet ikke passede ind i den mørke, tunge Atmosfære, der omgav Fyrstinde Marie.

„Aa, jeg ser, De er ved at afsende Brev, Fyrstinde; jeg har ogsaa lige skrevet et til min stakkels Moder," sagde hun med en dyb og klangfuld Stemme og snurrede lidt paa r'erne som alle franskc. — „Ja, ser De, jeg kommer egentlig for at advare Dem. Deres Fader har nemlig haft fat i Arkitekten, og nu er han i meget slet Humør — meget slem at komme til rette med. Jeg raader Dem derfor til at være paa Deres Post. De véd jo, at ..."

„Ak, kære Amélie," afbrød Fyrstinde Marie hende, „hvor ofte har jeg ikke bedt Dem om ikke at tale til mig om min Faders mer eller mindre gode Humør. — Jeg tillader mig aldrig at gaa i Rette med ham, og jeg ønsker heller ikke, at andre skal gøre det," tilføjede hun og saa' paa sit Ur, og da hun opdagede, at Klokken allerede var fem Minutter over 12, skyndte hun sig forfærdet ud af Værelset. Medens Fyrsten hvilede, fra Kl. 12 til 2, skulde hans Datter foretage sine Fingerøvelser ved Klavikordet i den store Hjørnestue. Saaledes var Husets strenge, ubønhørlige Skik, og ve hende, hvis hun vovede at bryde den!

XXV

Medens Tikhon, den gamle pudrede Kammertjener, sad ude i Forstuen dysset i Søvn af Klavikordets fjerne Toner og sin Herres ensformige Snorken, der lød inde fra Kabinettet, rullede en Karet belæsset med tunge Kofferter frem for Hovedtrappen. Fyrst Andrej sprang ud af Vognen, løftede sin lille Kone ned og førte hende hen til Trappen. Den gamle Tikhon, der var vaagnet ved Larmen, stak forsigtigt sit Hoved ud af Døren, meddelte hviskende, at Fyrsten sov, og lukkede sagte efter dem. Han vidste, at hverken Sønnens Ankomst eller nogen som helst anden Be-

givenhed, hvor forunderlig eller vigtig den end maatte være, turde gribe forstyrrende ind i det én Gang for Husets Orden fastsatte Reglement. Og Fyrst Andrej vidste det øjensynlig lige saa godt som Tikhon, for han saa' paa sit Ur og sagde derpaa hviskende til sin Hustru:

„Han vaagner først om tyve Minutter. Lad os gaa ind og hilse paa Fyrstinde Marie."

Den lille Fyrstinde var bleven en Del fyldigere, men hendes Øjne var lige saa straalende og hendes Smil lige saa indtagende som altid.

„Ih, men det er jo et helt Slot!" sagde hun, idet hun saa' sig beundrende om i den store Vestibule og smilede baade til sin Mand og til Tikhon, der gik hen og aabnede Døren for hende.

„Kan du høre, det er Marie, der øver sig!" hviskede Fyrst Andrej, som fulgte efter hende. „Lad os gaa sagte, saa overrasker vi hende."

Da de kom ind i Salen ved Siden af den store Hjørnestue, ilede Mlle. Bourrienne dem i Møde med et glædestraalende Ansigt.

„Er det muligt! Nej, hvor Fyrstinden vil blive glad!" raabte hun henrykt og slog Hænderne sammen. „Men nu maa jeg ind og fortælle hende det!"

„Nej, nej, det behøves ikke. Bliv kun her! Ja, ikke sandt — det er jo Mlle. Bourrienne? Jeg kender Dem godt af Omtale og véd, hvor meget min Svigerinde holder af Dem," sagde den lille Fyrstinde og kyssede hende. „Hun venter os formodentlig ikke saa tidligt."

Damerne nærmede sig nu Døren, gennem hvilken der stadig hørtes de samme Løb i én Evindelighed, men Fyrst Andrej blev staaende med et mørkt Ansigt og saa' ud, som om han gruede for den Scene, der nu skulde komme.

Fyrstinde Lisa ilede ind i Hjørnestuen, Spillet ophørte pludselig, og man hørte et Skrig og Lyden af Kys. Og da Fyrst Andrej kom derind, laa hans Hustru og Søsteren i hinandens Arme, medens Mamsellen stod noget derfra med Haanden paa Hjertet og himmelvendte Øjne, parat til at le eller græde, alt efter som Situationen udviklede sig. Fyrst Andrej trak paa Skulderen og rynkede Panden; han saa' i dette Øjeblik lige saa lidende og fortvivlet ud som en gennemmusikalsk Mand, der hører en falsk og skærende Tone. Saa slap begge Damerne hinanden, men lidt

efter begyndte Kyssene og Omfavnelserne forfra, og derpaa flød de hen i Taarer, som rørte Mlle. Bourrienne saa dybt, at hun ogsaa maatte græde. Fyrst Andrej følte sig øjensynlig højst ilde til Mode ved denne Scene, men hans Hustru og Søsteren lod til at finde det aldeles selvfølgeligt, at deres første Møde løb af paa denne rørende Maade.

„Ak, kære ..... søde ..... Ak, Marie!“ hviskede de begge i Munden paa hinanden og midt mellem Graad og Latter.

„Saa du ventede os ikke endnu?“ sagde Fyrstinde Lisa. — „Ak, kære Marie, hvor du er bleven mager?“

„Og hvor du er bleven fyldig — langt fyldigere end før!“

„Ja, men jeg kunde dog straks kende Fyrstinden efter Beskrivelsen,“ bemærkede Mlle. Bourrienne, der følte Trang til at give sit Besyv med.

„Og jeg, som ingen Anelse havde om, at I var kommet!“ sagde Fyrstinde Marie. — „Men er du ogsaa herinde, Andrej? Jeg saa' dig jo slet ikke!“

Fyrst Andrej omfavnede sin Søster og sagde til hende, at hun var den samme lille Taareperse som altid, og hun fæstede sine graadfyldte Øjne ømt og blidt paa Broderens Ansigt. Den lille Fyrstinde Lisa snakkede uafladeligt, smilede med Øjne og Mund og viste sine hvide Tænder. — Vognen havde været lige ved at vælte med dem, fortalte hun, og det kunde nær være blevet en slem Historie, men navnlig for hende, i den Tilstand hun var; og alle sine Kjoler havde hun ladet blive tilbage i Petersborg, hun havde ikke mere med end det, hun gik og stod i. Andrej havde forandret sig saa meget i den sidste Tid, han var næsten ikke til at genkende, og Kitty Odinzov var bleven gift med Darjalov, der var dobbelt saa gammel som hun selv. Og hun havde tænkt paa en Mand til sin Svigerinde — en rigtig udmærket Mand — men det vilde hun helst tale om siden. — Under alt dette stod Fyrstinde Marie stadig og saa' med bedrøvede og kærlige Øjne paa sin Broder uden at høre et Ord af Svigerindens lange Sladder; ja hun afbrød hende endogsaa midt under en Beskrivelse af en Fest i Petersborg for at spørge Andrej, om det virkelig ogsaa var sandt, at han var fast besluttet paa at drage med i Krigen.

„Ja, det er jeg,“ svarede han, „og jeg rejser i Morgen.“

„Ak ja, han tager bort og lader mig blive her!“ sagde Lisa sukkende. „Og Gud maa vide, hvorfor han gør det; han har jo

lige saa gode Udsigter herhjemme. — Aa, jeg er saa bange, saa bange!" hviskede hun, idet hun trykkede sin Kind op mod Svigerindens og fuldstændig uventet brast i Graad.

„Hun trænger til Ro," sagde Fyrst Andrej og rynkede Panden. „Ikke sandt, Lisa? — Tag dig af hende, Marie, medens jeg gaar ind til Fader. Hvordan har han det? Er han uforandret?"

„Ja, fuldstændig!" svarede Søsteren glad. „Men nu kan du jo overbevise dig derom med dine egne Øjne."

„Spadserer han endnu i Haven paa de sædvanlige Tider? Og arbejder han ved Drejerbænken hver Morgen fra Kl. 6 til 8?" spurgte Fyrst Andrej med et næsten umærkeligt Smil, der røbede, at han til Trods for den Kærlighed og Ærbødighed, han nærede for sin Fader, dog ikke var blind for hans Svagheder.

„Ja, alt er som i gamle Dage! Og jeg faar endnu mine Timer i Algebra og Geometri!" svarede hun saa henrykt, som om disse Timer var hendes Tilværelses skønneste Øjeblikke.

Da de tyve Minutter var gaaede, mødte der en Tjener for at hente Fyrst Andrej ned til Faderen. Denne havde til Ære for sin Søn gjort en Forandring i den ellers bestaaende Dagsorden, idet han modtog ham, medens han gjorde sit Middagstoilet. Da Fyrst Andrej traadte ind i hans Paaklædningsværelse, sad han foran Spejlet i en lang hvid Puddermantel, og Tikhon stod bag ved ham ivrigt beskæftiget med at frisere ham.

„Ej ej, er du der, min gode Krigsmand! Naa, saa du vil slaas med Bonaparte!" sagde den gamle og rystede paa sit pudrede Hoved, saa vidt han formaaede det for Tikhon, der netop var i Færd med at flette hans Pisk. „Ja, lad mig se, at du tager ham ordentlig under Behandling, for ellers tror jeg nok, at han inden ret længe gør os alle til sine Undersaatter. — Naa, god Dag min .Dreng!" tilføjede han fornøjet, idet han stak Kinden frem til Kys og blinkede lystigt hen til Sønnen under de hængende Bryn.

Han var i rigtig godt Humør, den gamle Fyrste, og det var han altid, naar han lige var vaagnet op af sin Formiddagslur. Han plejede ogsaa gerne at sige: „En lille Blund før Middagsstund, saa vaagner du med Guld i Mund!"

Fyrst Andrej svarede ikke paa sin Faders sædvanlige smaa Udfald mod Krigsvæsenet i Almindelighed og Bonaparte i Særdeleshed, men kyssede ham ærbødigt paa Kinden.

„Ja, her har du mig altsaa, Fader," sagde han i en livlig

Tone, „og min Kone har jeg ogsaa med — og en Arving in spe oven i Købet. — Naa, men fortæl mig saa, hvordan det gaar med Sundheden.“

„Med Sundheden? — Jo ser du, min Dreng, det er kun Dagdrivere og Skørlevnere, der ikke har den i Orden. Og du véd jo nok, at jeg holder Maade og arbejder fra Morgen til Aften.“

„Naa, Gud være lovet da, at du har det godt!“ sagde Sønnen fornøjet.

„Sagde du Gud? — Han har ikke noget med det at gøre. — Naa, men for at tale om noget andet, lad mig høre lidt om denne ny Videnskab, som de kalder Strategien, den Tyskerne har opfundet, og som de siger, at Bonaparte ikke kan staa sig imod.“

„Ja, lad mig nu først komme lidt til Ro,“ svarede Fyrst Andrej, der, hvor meget han end saa' op til sin Fader, dog ikke kunde andet end smile lidt over hans Særhed. „Jeg har jo ikke engang faaet at vide endnu, hvor vi skal bo.“

„Passiar! Vrøvl!“ skreg den gamle, idet han rystede sin Pisk og tog et Tag i Sønnens Arm. „Din Kones Værelse er i Orden, og Fyrstinde Marie sørger nok for hende. Nej, lad de to sidde og føre Faddersladder, det er noget, Fruentimmerne kan bruge. Og din Kone vel ogsaa — hvor glad jeg saa er ved at have hende. Naa, sæt dig saa ned og fortæl, hvad du véd. Se Michelsons Armé, den rykker frem samtidig med Tolstojs — det kan jeg forstaa. Men Sydarmeen — hvad skal den? Preussen holder sig neutral, det véd jeg, men hvad agter Østerrig at gøre?“ — Her blev han saa ivrig, at han rejste sig og gik op og ned ad Gulvet, medens gamle Tikhon løb bag efter ham og præsenterede ham de forskellige Klædningsstykker, efterhaanden som han skulde have dem paa. — „Og Sverrig? — Hvordan kommer den svenske Hær gennem Pommern?“

Faderen var saa vedholdende i sine Spørgsmaal, at Fyrst Andrej først lidt modstræbende, men efterhaanden som han lod sig rive med af Emnet, ivrigere og ivrigere udviklede Planen for det forestaaende Felttog. Han fortalte, at en Armé paa 90,000 Md. skulde tvinge Preussen til at opgive sin Neutralitet, at en Del af disse Tropper skulde forene sig med den svenske Hær i Stralsund, at 220,000 Østerrigere i Forening med 100,000 Russere skulde operere dels i Italien og dels mod Rhinen, og at en russisk-engelsk Hær paa 100,000 Md. skulde gøre Landgang i Neapel. Hele denne Styrke paa omtrent 500,000 Md. vilde saa

fra alle Sider gaa løs paa Franskmændene og gøre det af med dem. Den gamle Fyrste, der stadig vandrede op og ned ad Gulvet, syntes ikke at interessere sig synderligt for, hvad Sønnen udviklede, og afbrød ham flere Gange paa en temmelig forstyrrende Maade. En Gang raabte han saaledes til Tikhon, at han skulde give ham den hvide Vest og ikke den gule, og en anden Gang spurgte han pludselig Andrej, om hans Kones Nedkomst var nær forestaaende. Og i samme Nu, som Sønnen var færdig, sang den gamle:

Mallebrok i Krigen drager med alle sine Mænd!
Sine Mænd!
Men hvor mangé af dem alle vil komme hjem igen?

„Ja, jeg siger jo heller ikke, at jeg er saa udmærket fornøjet med denne Plan," sagde Fyrst Andrej smilende. „Jeg fortæller dig kun, hvad man har i Sinde. Napoleon har uden Tvivl lagt en Plan, der ikke staar under denne."

„Naa ja, noget egentlig nyt har du ikke fortalt mig," svarede Faderen og nynnede atter:

Men hvor mange af dem alle vil komme hjem igen?

XXVI

Inde i Spisesalen stod Fyrst Andrej og hans Kone, Fyrstinde Marie, Mlle. Bourrienne og Arkitekten Mikhail Ivanovitsch, alle ventende paa, at den gamle Fyrste skulde træde ind og give Signalet til at gaa til Bords. Skønt Husets Herre holdt saa strengt paa Etiketten og Rangforordningen, at han kun yderst sjældent nedlod sig til at se andre end sine Lige, gjorde han dog en Undtagelse over for Mikhail Ivanovitsch, som han til Trods for hans underordnede Stilling altid lod spise ved sit Bord. Han benyttede denne beskedne Mand, der gerne stod genert i en Krog og snød sin Næse i et simpelt Bomulds Lommetørklæde, som et Middel til at vise andre, at han i Virkeligheden ansaa alle for lige, og mere end én Gang belærte han sin Datter om, at Mikhail Ivanovitsch i ingen Henseender stod under dem. Han havde nu engang besluttet at ville protegere Arkitekten, og under Maaltiderne viste han ogsaa dette ved hyppigt at henvende Ordet til ham.

Det store Væggeur manglede et Par Minutter i to. Hushov-

mesteren kastede et sidste prøvende Blik hen over Bordet, mønstrede Tjenerne, af hvilke der stod en bag hver Stol, og skævede derefter ængsteligt op til Uret og derfra hen til Døren. Fyrst Andrej studerede opmærksomt Familiens Stamtræ, der hang paa Væggen, indfattet i en Guldramme. Dette Stamtræ var noget nyt for ham ligesom det umaadelige Billede, der hang ved Siden af og øjensynlig skyldtes en Fuskers Haand. Det forestillede Familien Bolkonskijs Stamfader, der, formodentlig fordi han kunde føre sin Herkomst lige tilbage til Rurik *), var afmalet i Hermelins Kaabe og med Fyrstekrone paa. Fyrst Andrej stod med et Smil og rystede paa Hovedet, medens han betragtede disse to pompøse Væggeprydelser.

„Hvor jeg dog genkender ham i alt!" sagde han til Søsteren, da hun kom hen til ham. Men Fyrstinde Marie saa' forbavset paa ham, for hun beundrede sin Fader saa højt, at hun slet ikke kunde fatte, at man overhovedet kunde kritisere noget, der vedrørte hans Person.

„Ja, enhver har sin Akilleshæl," vedblev Fyrst Andrej. „Men mærkeligt er det alligevel, at han med sin klare Forstand og sin mægtige, vidtskuende Aand kan finde Behag i den Slags Narrestreger."

Fyrstinde Marie skulde lige til at tage til Genmæle mod Broderens dristige Kritik, men da hun i det samme hørte Faderens lette, elastiske Skridt inde i Værelset ved Siden af, tav hun. Den Lethed og Hurtighed, hvormed den gamle Mand altid bevægede sig, dannede en saa ejendommelig Modsætning til den strenge, afmaalte Orden, der herskede i Huset, at man næsten skulde fristes til at tro, at han havde lagt sig sin ungdommelige Bevægelighed til blot for at faa denne Modsætning frem. Klokken slog to henne paa det store Væggeur, de andre Ure svarede, og i det samme traadte Fyrsten ind. Hans kloge, spillende Øjne mønstrede de tilstedeværende og fæstede sig derefter paa den unge Fyrstinde, som følte sig greben af den samme Angest og Ærefrygt, som denne Olding forstod at indgyde alle sine Omgivelser. Han lod sin Haand glide hen over hendes Haar og klappede hende derefter venligt paa Kinden.

„Naa, velkommen! Det glæder mig at se dig!" sagde han, medens han saa' hende opmærksomt ind i Øjnene, og derpaa gik

*) Rurik (Hrørekr), Stifteren af det russiske Rige. En Varæg, rimeligvis fra Sverrig. O. A.

han hurtigt hen og satte sig for Bordenden. „Tag Plads! Tag Plads!“ kommanderede han. „Tag Plads Mikhail Ivanovitsch!“

Han bød Svigerdatteren at sætte sig ved hans Side, og medens Tjeneren skød Stolen ind under hende, dvælede hans Blik ved hendes fyldige Skikkelse.

„Hæ, hæ!“ sagde han med en kold og ubehagelig Latter. „Du har skyndt dig! Det skulde du hellere have ladet være med! Du maa tage dig Motion — dygtig Motion, det trænger du til!“

Den lille Fyrstinde hørte ikke eller lod, som om hun ikke hørte hans Ord. Hun sad tavs og forlegen, indtil Fyrsten spurgte til hendes Fader og til andre fælles Bekendte, men saa smilede hun og fik hurtigt Munden paa Gled, idet hun fortalte ham alle de sidste Nyheder fra Hovedstaden.

„Den stakkels Fyrstinde Scheremetjev har mistet sin Mand,“ sagde hun nok saa fornøjet, „og nu græder hun sine Øjne ud af Hovedet, det kære Væsen.“

Jo ivrigere og livligere hun blev, desto strengere hvilede hans Øjne paa hende, og pludselig, som om han nu mente, at han havde studeret hende tilstrækkeligt og dannet sig et fuldstændig klart Begreb om hende, vendte han sig bort og raabte hen over Bordet og ned til Arkitekten:

„Naa, Mikhail Ivanovitsch! Nu gaar det vist vores Buonaparte*) ilde! Fyrst Andrej“ — han nævnede altid sin Søn i tredje Person — „har fortalt mig om de store Masser, der samler sig imod ham. Og De og jeg, som altid har ment, at han var en Dumrian!“

Mikhail Ivanovitsch, der var sig absolut bevidst, at han aldrig havde udtalt denne Mening, forstod godt, at Fyrsten kun benyttede ham som en Slags Anledning til at komme ind paa sin sædvanlige Kæphest. Han sagde derfor ikke et Ord, men stirrede forbløffet paa Fyrst Andrej og ventede med Ængstelse paa, hvad der videre vilde komme.

„Han er født Taktiker!“ sagde Fyrsten til sin Søn og pegede paa Arkitekten. Og saa talte han videre om Krigen, om Bonaparte og om de store Feltherrer og Statsmænd, der spillede en Rolle i Tidens Begivenheder. Efter den gamle Fyrstes Mening var de dumme Drenge alle til Hobe uden synderlig Forstand paa Krigskunst og Politik, og Bonaparte selv var kun en usselig

*) Benævnelsen Buonaparte benyttedes dengang for at stemple Napoleon som den forløbne italienske Eventyrer. O. A.

lille Franskmand, som blot skyldte sine Sejre den Omstændighed, at man ikke mere havde nogen Potemkin eller Suvarov at stille op imod ham. Ja, han var endogsaa af den Overbevisning, at det Uvejr, som trak op over Europa, kun var en Storm i et Glas Vand, og at den store Krig, der nu skulde begynde, blot var en Marionetkomedie, i hvilken alle disse saakaldte store Mænd udførte Rollerne fuldstændig mekanisk. Fyrst Andrej sad og morede sig over Faderens Spot og sagde ham imod paa Skrømt for at faa ham til at blive ved.

„Ja, Fortiden staar altid med Palmer i Hænderne, naar man sammenligner den med Nutiden," sagde han leende. „Men gik din Suvarov dog ikke i den Fælde, som Moreau lagde for ham? Og lykkedes det ham at slippe ud af den?"

„Hvem har bildt dig det ind? Hvem?" raabte Fyrsten. „Sagde du Suvarov! — Betænk, hvad du siger, Fyrst Andrej!" skreg han endnu højere og slog til sin Tallerken, der vilde være gaaet i Gulvet, hvis Tikhon ikke behændigt havde grebet den. „Der er kun to Feltherrer, siger jeg — Frederik og Suvarov! Og du snakker om Moreau! Han vilde være bleven taget til Fange, hvis Suvarov havde haft frie Hænder. Men han havde jo dette forbandede Hof-Kriegs-Wurst-Schnaps-Rath at trækkes med, og det er endnu værre at falde i Kløerne paa end selve Fanden. Ja, nu skal du selv afsted, saa faar du jo nok gjort Bekendtskab med dette Hof-Kriegs-Wurst-Rath. Kunde Suvarov ikke engang tumle det, skal ingen bilde mig ind, at Mikhail Kutusov kan have Krammet paa det. Nej, min lille Ven, I med jeres Generaler kan ikke engang tage det op med Bonaparte. Det skal der andre til! Skal Franskmanden slaas, maa der Franskmænd til. — Tyskeren Pahlen er jo ogsaa rejst til New-York for at hente Moreau," sagde han haanligt, idet han hentydede til det Forslag, der nylig var stillet denne, om at træde i russisk Tjeneste. „Nej Tyskerne, de duer ikke til noget. Potemkin, Suvarov og Orlov, var det maaske Tyskere, hvad? Ja, jeg ønsker jer sandelig alt muligt Held, men nu skal du se, hvordan det gaar. Jo, det er rigtignok en stor Hærfører, denne Bonaparte, fordi han kan prygle jer og Tyskerne af! Haa, haa!"

„Ja, men jeg siger jo heller ikke, at han aldrig har begaaet Fejl," indvendte Fyrst Andrej, „jeg kan kun ikke forstaa det Syn, du har paa ham. Nej, spot du kun over Bonaparte, saa

meget som du lyster, derfor vedbliver han dog at være lige stor som Feltherre.“

„Mikhail Ivanovitsch!“ raabte den gamle Fyrste over til Arkitekten, som sad fordybet i Stegen og saa smaat havde haabet paa, at man havde glemt ham. „Mikhail Ivanovitsch! Har jeg ikke altid sagt til Dem, at Bonaparte var en dygtig Taktiker? Har jeg ikke? Og er han dér og jeg saa ikke fuldstændig enige?“

„Jo vist saa, Deres Excellence!“ skyndte Arkitekten sig at svare, og Fyrsten lo tørt og koldt.

„Nej, Bonaparte er født i en heldig Stund,“ vedblev den gamle, „og de Soldater, han har, er gode. Og saa har han haft det Held først at slaas med Tyskerne, men man maatte jo være en ren Sinke for ikke at prygle dem af. Saa længe Verden har staaet, har Tyskerne faaet Prygl, og selv har de aldrig vundet en eneste Sejr — aa jo, naar de har pryglet hinanden indbyrdes; men det kan man da ikke regne! Nej, det er ene og alene Tyskerne, han skylder sit store Navn.“

Og den gamle Fyrste gav sig nu til at opregne alle de Fejl, Bonaparte efter hans Mening havde gjort sig skyldig i baade som Feltherre og som Statsmand. Hans Søn sagde ham ikke længer imod, men det var tydeligt at mærke, at ingen af Faderens Argumenter var i Stand til at rokke hans Overbevisning. Han spurgte imidlertid sig selv, hvor det var muligt, at denne Olding, som i saa mange Aar havde ført et ensomt og tilbagetrukkent Liv paa sit Gods, saaledes i alle Detailler og med saa megen Skarpsindighed kunde kritisere de politiske og militære Begivenheder, der i de sidste Aar havde fundet Sted i Europa.

„Ja, du mener naturligvis, at jeg er en gammel Mand og derfor ikke forstaar mig paa Krig eller Politik,“ sluttede Fyrsten sin lange Harangue. „Men jeg har tænkt mere over disse Spørgsmaal end de fleste andre, og selv om Natten ligger jeg vaagen og drøfter dem i Tankerne. Naa, og hvor har saa den store Feltherre, som du er saa opfyldt af, egentlig vist, at han er det?“

„Ja, det vilde tage alt for lang Tid at bevise!“

„Naa ja, saa rejs da ned til din Bonaparte. Kan De høre, Mlle. Bourrienne, der har De endnu en Tilbeder af deres Karnalje af en Kejser!“

„Ja, De véd jo nok, Fyrste, at jeg aldrig har hørt til hans Beundrere,“ svarede Mamsellen.

„Mallebrok i Krigen drager, kommer aldrig hjem igen!“

nynnede den gamle Fyrste med sin falske Diskant og rejste sig leende fra Bordet.

Den lille Fyrstinde, der under hele denne Disput havde siddet med et forskrækket Ansigt og set afvekslende paa sin Svigerfader og sin Mand, gik, saa snart Bordet var hævet, hen til Svigerinden og trak hende ind i Værelset ved Siden af.

„Hvor han dog er klog, din Fader!“ hviskede hun sagte. „Maaske det er derfor, jeg er saa bange for ham.“

„Aa han er saa god, saa god!“ svarede Fyrstinde Marie og kyssede hende.

XXVII

Den næste Dag kom, og skønt Fyrst Andrej skulde rejse endnu samme Aften, forandrede den gamle Fyrste dog intet i sine Vaner, men gik efter Middagsbordet ind i sit Arbejdsværelse. Den lille Fyrstinde sad oppe hos sin Svigerinde, og Fyrst Andrej traf de sidste Forberedelser til Afrejsen. Han undersøgte selv, om Kofferterne var forsvarligt tillukkede, lod dem bære ned og gav saa Ordre til at spænde for. Oppe i hans Værelse laa nu kun hans Haandbagage: et Rejseskatol, en stor sølvbeslaaet Necessære, to Pistoler og en Krumsabel. Den sidste var en Foræring fra Faderen, som i sin Tid havde gjort den til Bytte ved Stormen paa Otschakov. Alle disse Sager, der skinnede, som om de lige var pudsede, puttede Fyrst Andrej egenhændigt ned i Klædehylstre, som han omhyggeligt bandt til foroven.

Skal man begive sig paa en længere Rejse, eller forestaar der en vigtig Forandring i Livet, er Sindet gerne stemt til Alvor, og i saadanne Øjeblikke plejer man at lade Fortiden passere Revu og lægge Planer for Fremtiden. Netop saaledes gik det ogsaa Fyrst Andrej. Han spadserede frem og tilbage med Hænderne paa Ryggen, saa' ud for sig med et tankefuldt Udtryk og rystede nu og da lidt paa Hovedet. Men han ønskede øjensynlig ikke, at man skulde overraske ham i denne urolige Sindsstemning, for saa snart han hørte Skridt ude i Gangen, gik han hen til Bordet og lod, som om han ordnede sine Sager. Medens han stod bøjet over disse, kom hans Søster saa hurtigt ind, at hun var lige ved at falde over Dørtærskelen.

„Men jeg hører, at du allerede har givet Ordre til at spænde for!“ sagde hun ganske stakaandet af Løbet og saa' op paa hans Ansigt, der nu havde genvundet sit sædvanlige uigennemtrængelige Udtryk. „Og jeg, som saa gerne vilde have talt lidt med dig, inden vi nu skal skilles — Gud véd for hvor lang Tid! Du er vel ikke vred, fordi jeg kommer og forstyrrer dig? I gamle Dage vilde du ikke være bleven det, Andruscha!“

Hun smilede uvilkaarlig, da hun kaldte ham ved dette Kælenavn fra Drengeaarene, for hun fandt det saa underligt at tænke sig, at den smukke, alvorlige Mand, der stod foran hende, én Gang havde været den lille overgivne Spirrevip, som hun havde leget med, medens de begge var Børn endnu.

„Men hvor er Lisa?“ spurgte han med et lille Smil uden at besvare hendes Spørgsmaal.

„Aa, hun var saa træt, at hun faldt i Søvn paa min Sofa,“ svarede Søsteren og satte sig ved Siden af ham. „Ak, Andrej, hvilken Skat du dog har i din Kone! Hun er et rent Barn endnu — men et elskværdigt Barn — og altid saa glad og fornøjet. Jeg er virkelig kommet til at holde saa meget af hende.“

Han sagde intet, men saa' blot paa hende med et ironisk Smil.

„Ja, hun har naturligvis sine Smaasvagheder, men hvem har ikke det? Glem ikke, at hun udelukkende er opdraget til at bevæge sig i Selskabslivet — hvor skulde hun saa blive anderledes? Og desuden trænger hun til Overbærenhed og Skaansel i sin nuværende Tilstand. Tænk, hvor drøjt det maa være for hende at skulle skilles fra dig, og saa skal hun oven i Købet bryde med alle sine Vaner og bo her hos os — ganske ene ude paa Landet. Jeg har virkelig saa ondt af hende.“

„Ja, men finder du da, at det er saa utaaleligt at leve paa Landet?“ spurgte Fyrst Andrej, der kendte sin Søster saa nøje, at han godt vidste, hvor hun vilde hen.

„Aa nej, jeg er selvfølgelig meget fornøjet med at være herude, da jeg aldrig har kendt andet. Men tænk dig selv, Andrej, hvor haardt det maa være for en ung Kone, som er vant til at bevæge sig i Selskabslivet, at skulle begrave sig i denne Ensomhed. Fader er altid beskæftiget, og jeg — ja, du kender mig jo — hvad kan jeg vel være for hende, der er vant til et ganske anderledes godt og interessant Selskab. Naa, saa er der altsaa kun Mlle. Bourrienne .....“

„Ja, denne Mlle. Bourrienne synes jeg nu slet ikke om.“

„Saa? Da forsikrer jeg dig, at hun er rigtig god og elskværdig — og hvad der er Hovedsagen: en stakkels Pige, som staar ganske ene i Verden. Men skal jeg være oprigtig, maa jeg tilstaa, at hun snarere er mig til Besvær end til Nytte. Du véd jo, Andrej, at jeg altid har været saa underlig menneskesky, og for Øjeblikket er jeg det endnu mere end nogen Sinde før. Jeg holder af at være ene. Naa, men Fader sætter megen Pris paa hende; mod hende og Mikhail Ivanovitsch er han altid venlig og god, maaske fordi de har ham saa meget at takke for. Thi, som Sterne siger, man holder af Menneskene paa Grund af det gode, man gør dem, men ikke paa Grund af det gode, de gør mod os. Da Fader tog sig af hende, var hun fuldstændig hjælpeløs og forladt, og hun er dog saa god. Og han synes saa godt om hendes Maade at læse højt paa; hun læser nemlig for ham hver Aften.“

„Men sig mig engang Marie, ganske ærligt, falder det dig ikke undertiden lidt besværligt at finde dig i Faders vanskelige Temperament?“

„Mig? .... Om det falder mig besværligt?“ stammede hun forbavset og forfærdet over dette Spørgsmaal.

„Ja, han har altid været haard og ubøjelig, og med Alderen er han bleven det endnu mere,“ sagde Fyrst Andrej for at prøve hende.

„Hør, du véd selv, Andrej, hvor højt jeg sætter dig,“ svarede Søsteren, „men du er ikke fri for et vist, ja hvad skal jeg kalde det — Aandshovmod, som jeg paa ingen Maade sympatiserer med. Hvor tør du i det hele taget dømme Fader, og hvor kan du tro, at han kan vække nogen anden Følelse end den dybeste Ærefrygt! Nej, stol du paa, at jeg er henrykt over at være hos ham, og jeg vilde kun ønske, at alle var lige saa lykkelige som jeg.“

Broderen rystede vantro paa Hovedet.

„Der er kun ét, der trykker mig, for at tale aabent med dig, Andrej, og det er den dybe Foragt, Fader nærer for Religionens Sandheder. Jeg forstaar ikke, hvorledes en Mand med hans mægtige Aand og klare Forstand kan være saa forblindet, at han bekæmper Sandheder, der er saa klare som Dagen. Ja, det er virkelig min eneste Bekymring og Sorg. Men for Resten synes jeg i den sidste Tid at kunne spore ligesom en lille Forandring til det bedre. Hans Spot er ikke mere saa bidende, og forleden var

her en Munk, som han indlod i sit Værelse og talte med i næsten en hel Time."

„Saa? — Ja jeg er nu alligevel bange for, at baade du og Munken kan spare jer Ulejligheden lige over for ham."

„Ak, og dog beder jeg daglig til Gud, at han vil føre ham ind paa den rette Vej, og jeg haaber, at han vil bønhøre mig. — Hør Andrej," tilføjede hun undseligt, „jeg har en Bøn til dig!"

„Og den er?"

„Nej, lov mig først at opfylde den! Det, jeg beder dig om, er ikke noget stort Offer, det vil ikke volde dig synderlig Ulejlighed, og mig vil det være til usigelig Trøst. — Lov mig det, Andruscha!" sagde hun, idet hun dukkede ned i sin Ridicule og trak noget op, som hun holdt skjult i Haanden.

„Ja, selv om det var et stort Offer, saa ...."

„Du maa gerne finde mig latterlig — for jeg véd jo, at du stiller dig til alle den Slags Sager ligesom Fader — men gør det alligevel for min Skyld. Bedstefader har baaret den i Krigen, og nu lover du mig jo ogsaa nok at bære den, ikke sandt?"

„Jo, men luk saa Haanden op og lad mig se, hvad du gemmer i den."

„Naa, og du lover mig altsaa at bære den!" sagde Søsteren og viste ham en stor gammeldags Sølvmedaillon med Frelserens Billede.

„Ja, hvis den da ikke er saa tung, at den trækker Halsen af Led paa mig," svarede han i en let henkastet Tone, men da han mærkede, hvor nær hun tog sig denne Spøg, tilføjede han i en alvorligere Tone: „Tak, kære Søster — af Hjertet Tak for din Gave!"

„Og selv om du vender dig fra Ham, vil Han frelse dig! Ja, Han vil skænke dig Tilgivelse og føre dig til sig, thi Han alene er Sandheden og Livet!" sagde hun med en af Bevægelse skælvende Stemme og løftede Medaillonen, der hang i en Sølvkæde, velsignende op over hans Hoved. Derpaa gjorde hun Korsets Tegn, kyssede den og rakte ham den med et bevæget Ansigt.

Da Broderen strakte Haanden ud, trak hun sin tilbage, og han, der forstod denne Bevægelse, gjorde saa Korsets Tegn og førte Medaillonen op til sine Læber.

„Tak Andrej," sagde hun mildt og kyssede ham paa Panden. „Naa, men jeg har endnu en Bøn til dig: vær god og højmodig,

som du plejer at være, og ikke for haard i din Dom mod Lisa, hun er jo dog saa sød og indtagende, og du maa ogsaa tage Hensyn til den Tilstand, hun er i.“

„Men jeg véd ikke, at jeg har beklaget mig over min Kone til dig, hvad skal saa egentlig dine Formaninger til?“

Hun rødmede og tav med en skyldbevidst Mine.

„Som sagt, jeg har intet fortalt dig, men saa maa der altsaa være andre, der har talt til dig om denne Sag, og det gør mig meget, meget ondt!“

Fyrstinde Marie følte sig saa forvirret, at hun ikke kunde svare, og hendes Rødme blev nu saa stærk, at den viste sig som hektiske Pletter paa Kinder og Hals. Broderen havde gættet rigtigt: den lille Fyrstinde havde virkelig efter Bordet betroet hende alle sine Ængstelser og Sorger. Hun var vis paa, at hun vilde dø i Barselseng, havde hun sagt, og ingen havde Medlidenhed med hende, men allermindst hendes Mand og Svigerfader; de var begge saa strenge, saa strenge imod hende. Og lige efter at have lettet sit Hjerte brast hun i Graad og faldt i Søvn.

„Hør nu, Marie,“ sagde Fyrst Andrej, der begyndte at føle Medlidenhed med sin Søster, „jeg har intet at bebrejde min Kone, men jeg har heller ingen Skyld over for hende. Hvis du imidlertid ønsker at kende hele Sandheden, hvis du ønsker at vide, om jeg er lykkelig eller ej, saa skal jeg sige dig det. Nej — jeg er ikke lykkelig, og hun er det ikke heller. Men hvorledes det er kommet saaledes — ja, det véd jeg ikke.“

Efter denne Tilstaaelse rejste han sig og kyssede sin Søster kærligt paa Panden, men samtidig søgte hans Blik ud over hendes Hoved og hen mod den halvaabne Dør.

„Og lad os saa gaa ind til hende, Marie,“ sagde han sagte, „for nu er det paa Tiden, at jeg faar sagt Farvel. Eller gaa du heller i Forvejen, saa kommer jeg straks. — Petruscha!“ raabte han ud gennem Døren til sin Tjener. „Kom og hent mine Sager! Alt, hvad der ligger paa Bordet, skal ind i Vognen!“

Fyrstinden rejste sig og gik hen mod Døren, men inden hun naaede den, standsede hun og vendte sig om mod Broderen.

„Ja, Andrej,“ sagde hun blidt og alvorligt, „hvis du havde været troende, vilde du have henvendt dig til Gud og bedt ham om at holde din Kærlighed i Live, og han vilde sikkert have bønhørt dig.“

„Ja, det er meget muligt," svarede han køligt. „Men gaa nu, Marie — gaa! Jeg kommer straks."

Da han lidt efter gik gennem Galleriet, som forenede Fløjen med Hovedbygningen, mødte han den huldt smilende Mlle. Bourrienne. Det var tredje Gang i Dag, han traf hende her, hvor hun intet havde at gøre.

„Ak, jeg troede, De var inde paa Deres Værelse!" sagde hun rødmende, idet hun standsede og slog Øjnene ned, men Fyrst Andrej svarede ikke og saa' saa forbitret og haanligt ud over hendes Hoved, at hun skyndte sig at komme videre. Da han nærmede sig sin Søsters Værelse, hørte han Lisas lystige, kvidrende Stemme. Hun var vaagnet og lod nu Munden løbe saa hurtigt, som om hun vilde indhente, hvad hun havde forsømt ved sin Middagslur.

„Ja, tænk dig blot denne gamle, rynkede Grevinde Subov med de forlorne Krøller og hele Munden fuld af falske Tænder," hørte han hende sige. „Hun søger at trodse Aarene! Ha, ha, ha!"

Fyrst Andrej, der havde hørt hende behandle dette Tema Gud véd hvor mange Gange, gik sagte ind i Værelset og fandt sin Kone siddende i Lænestolen dygtig echaufferet efter Graaden og Søvnen og med sit Arbejde i Haanden. Han klappede hende paa Kinden og spurgte til hendes Befindende, og hun svarede kort derpaa og passiarede videre.

XXVIII

Uden for Døren holdt Rejsevognen forspændt med 6 Heste, og saa bælgmørkt var det, at Kusken knap kunde se de forreste. Paa Stentrappen stod Tjenerne med de uroligt blinkende Lygter, og fra Vinduerne faldt der et blændende Lysskær ud i den mørke Nat. I Forstuen havde Tyendet samlet sig, og i Salen sad Fyrstinde Maria og Lisa sammen med Mlle. Bourrienne og ventede paa, at Fyrst Andrej, der lige var gaaet ind til sin Fader, skulde komme tilbage og sige Farvel.

Da Sønnen traadte ind i Kabinettet, sad Faderen med sine store Hornbriller paa Næsen, ivrigt i Færd med at skrive.

„Naa, nu rejser du altsaa," sagde han, idet han kastede et hurtigt Blik hen paa ham, og skrev videre.

„Ja, jeg kommer for at sige Farvel.“

„Dér!“ sagde Faderen og stak Kinden frem til Kys. „Og Tak — Tak skal du have!“

„Hvorfor takker du mig, Fader?“

„Fordi du ikke bliver her og hænger i din Kones Skørter. Tjenesten først — saadan skal det være! Tak! Tak!“ brummede den gamle og skrev videre saa hurtigt, at Pennen spruttede hen over Papiret. „Naa, og hvis du har noget paa Hjertet, saa sig det nu. Jeg kan godt skrive og høre paa én Gang.“

„Ja .... ja, jeg skammer mig over, at jeg saaledes uden videre bebyrder jer med min Kone.“

„Vrøvl! — Passiar! Sig frem, hvad du har paa Hjertet!“

„Ja ser du, naar Tiden kommer, saa sender I nok Bud til Moskvá efter en Fødselshjælper. Jeg ønsker dette og beder dig derom.“

Den gamle Fyrste holdt et Øjeblik op at skrive og sendte sin Søn et forbavset og strengt Blik.

„Ja, jeg véd jo godt, at Videnskaben intet formaar, naar Naturen ikke selv vil hjælpe,“ vedblev denne lidt forvirret. „Men det er nu et Ønske hun har, og jeg har det for Resten ogsaa. Hun har drømt, at hun vil komme galt fra denne Historie, andre har snakket hende efter Munden, og nu er hun bange.“

„Hm! Hm!“ brummede Faderen og skrev videre. „Jeg skal gøre, som du ønsker. — Naa, men sig mig min Dreng,“ sagde han og saa' op paa ham, medens han satte sit Navn under Brevet med et vældigt Sving, „det er nok en daarlig Forretning, du har gjort! Hvad?“

„Hvad mener du, Fader?“

„Hvad jeg mener? — Din Kone!“ sagde den gamle Fyrste med Eftertryk og lo koldt og haanligt.

„Jeg forstaar dig ikke.“

„Ja ser du, min Ven, den Sag er der ikke noget at gøre ved. Men saadan er de alle — og du kan nu engang ikke gøre det om. Naa, for Resten kan du være rolig, jeg skal ikke fortælle det til nogen. Nægt det kun, men du véd godt, at jeg har Ret alligevel.“

Sønnen svarede ikke, men sukkede, og dette Suk indeholdt en stiltiende Tilstaaelse.“

„Naa ja, gjort Gerning staar ikke til at ændre,“ sagde Faderen, medens han lagde Brevet sammen og forseglede det. „Hun

er smuk, og derfor tog du hende. Men hvad du har bedt mig om, det skal jeg gøre, du kan være rolig!“

Fyrst Andrej tav stadig. Det var ham baade behageligt og ubehageligt, at Faderen saaledes havde gennemskuet ham.

„Som sagt,“ vedblev den gamle, idet han rejste sig og gav Sønnen Brevet, „din Kone skal du ikke ængste dig for. Alt, hvad der kan gøres for hende, skal blive gjort. Men hør nu, giv dette Brev til Mikhail Kutusov. Jeg har skrevet til ham, at han skal sørge for, at du bliver anvendt paa en Maade, som du kan være tjent med, og at han ikke skal beholde dig for længe som Adjudant. Dette Adjudantvæsen duer ikke i Længden! Og sig saa til ham, at jeg stadig bevarer mit Venskab for ham, og lad mig vide, hvordan han modtager dig. Er du fornøjet hos ham, saa bliv — hvis ikke, saa rejs din Vej. Nikolaj Bolkonskijs Søn er for god til blot at være taalt. Naa, men kom nu herhen.“

Den gamle Fyrste førte sin Søn hen til Skrivepulten, aabnede den og tog et Hæfte, som var tæt beskrevet med hans store, tydelige Haandskrift.

„Ja,“ sagde han, „efter Naturens Orden vil jeg jo dø før du. Her ser du mine Optegnelser, og dem skal du give til Kejseren, naar jeg er død. I dette Brev udsætter jeg en Belønning paa 2000 Rubler til den, som skriver den bedste Skildring af Suvarovs Felttog. Brevet skal sendes til Videnskabernes Akademi, samtidig med at Pengesummen indbetales. I Bogen har jeg gjort nogle Bemærkninger angaaende disse Felttog. Læs dem, naar jeg er død. Du vil have Nytte deraf.“

„Jeg skal opfylde alt til Punkt og Prikke,“ svarede Fyrst Andrej, der følte, at det vilde være paa urette Sted at forsikre sin Fader, at denne vilde leve længe endnu.

„Naa, og nu Farvel!“ sagde den gamle, som først bød ham Haanden til Kys og derpaa omfavnede ham. „Og husk vel, Fyrst Andrej, at hvis du bliver dræbt i Kampen, saa vil mit gamle Hjerte bløde, men hvis jeg fik at høre“ — her hævede hans Stemme sig saa højt, at den næsten blev skrigende — „hvis jeg fik at høre, at Nikolaj Bolkonskijs Søn ikke havde gjort sin Pligt, ja saa vilde jeg skamme mig dybt!“

„Det sidste kunde du have sparet dig at sige mig,“ sagde Sønnen smilende. „Men jeg har endnu en Bøn til dig. Hvis jeg skulde falde, og min Hustru føder mig en Søn, saa behold ham her, for at han kan vokse op under dit Tilsyn. Lov mig det!“

„Naa, saa din Kone skal ikke have ham!“ raabte Faderen og lo med sin korte, tørre Latter.

Saa stod de lidt og saa' hinanden ind i Øjnene. Ingen af dem sagde et Ord, men den gamle Fyrstes Underansigt dirrede krampagtigt.

„Gaa nu!“ skreg han pludselig af Frygt for, at hans Følelser skulde overvælde ham. „Vi har jo sagt Farvel! — Gaa nu, hører du!“ raabte han endnu højere og i en forbitret Tone og aabnede selv Døren, der førte ind til Salen.

„Men hvad er der paa Færde, Andrej? Hvad er der dog i Vejen?“ spurgte begge Fyrstinderne, da de hørte den gamles forbitrede Stemme og saa' hans rasende Ansigt komme til Syne i Døraabningen.

Fyrst Andrej svarede ikke, men sukkede blot og gik hen til sin Kone. Han sagde kun det ene lille Ord: „Naa!“ men saa koldt og haanligt, at det skurrede i hendes Øren.

„Skal det allerede være?“ spurgte hun blegnende og saa' forskrækket op paa ham. Han omfavnede hende, og hun udstødte et lille Skrig og besvimede. Saa løftede han hendes Hoved op fra sin Skulder, kastede et hurtigt Blik paa hendes Ansigt og lagde hende forsigtigt ned i Lænestolen.

„Farvel Marie!“ sagde han sagte til Søsteren, kyssede hende, medens deres Hænder mødtes i et Haandtryk, og gik med hurtige Skridt ud af Værelset.

Den lille Fyrstinde laa i Lænestolen, Mlle. Bourrienne sad og gned hendes Tindinger, og Fyrstinde Marie, der støttede sin Svigerinde, saa' med taarefyldte Øjne hen efter Døren, gennem hvilken hendes Broder var forsvundet. Men inde i sit Værelse sad den gamle Fyrste og pudsede sin Næse saa ivrigt og højt, at det lød som en Række smaa Trompetstød, og lige som Fyrst Andrej var gaaet, viste hans Skikkelse sig et Øjeblik i Døren.

„Naa, er han rejst?“ raabte han og saa' sig om. „Ja, det er godt!“ Og da hans Blik i det samme faldt paa den besvimede unge Fyrstinde, rystede han ærgerligt paa Hovedet og smækkede Døren haardt i.

ANDET AFSNIT

I

I Oktober 1805 laa de russiske Tropper i Kantonnement i Ærkehertugdømmet Østerrig, og hver Dag kom der nye Regimenter, som paa deres Gennemmarsch skulde anbringes i de allerede forud overfyldte Landsbyer og Stæder. Alle disse Tropper koncentreredes i og om Fæstningen Braunau, hvor Kutusov havde opslaaet sit Hovedkvarter.

Den 23de Oktober 1805 *), tidligt om Morgenen, stod et Infanteriregiment opstillet en halv Mils Vej fra Fæstningen og ventede paa at blive inspiceret af Kutusov. Regimentet, der var afmarscheret fra sin Garnison for over en Maaned siden, fandt, da det den 22de om Aftenen naaede sit Nattekvarter, en Ordre, som gik ud paa, at det den næste Dags Formiddag skulde staa opstillet ved Vejen til Braunau, hvor Overgeneralen vilde inspicere det, men da Ordren intet indeholdt om Paaklædningen, og man altsaa ikke vidste, om den skulde være revumæssig eller feltmæssig, havde Regimentschefen efter Bataillonschefernes Raad valgt det første Alternativ, idet han ligesom de gik ud fra, at man hellere maatte gøre for meget end for lidt. Og som en Følge heraf havde Folkene, som var dødtrætte efter Dagens lange Marsch, maattet tilbringe hele Natten med at pudse og rengøre Vaaben og Munderingssager, medens Adjudanterne og Kompagnicheferne havde været i travl Virksomhed med at gøre Styrken op og træffe Forberedelser til den paafølgende Dag. Og alle disse Anstrengelser lønnede sig, for tidligt den næste Morgen stod de samme 2000 Mennesker, der Dagen i Forvejen

*) Den russiske Tidsregning er her og i det følgende forandret til vesteuropæisk.
O. A.

var ankomne til deres Kvarterer, trætte, støvede og i uordentlige Hobe, smukt opmarscherede i sammentrukne Kompagnikolonner. Hver Mand var paa sin Plads og vidste, hvad han havde at gøre, ikke en Knap eller en Rem manglede, og alt, hvad der skulde skinne, lyste og blinkede i Solen. Og selv om den Inspicerende skulde falde paa at kigge Regimentet dygtigt efter i Sømmene, vilde han dog intet kunne finde at udsætte, for hver Mand havde sin rene Skjorte paa, og Tornysteren var pakket reglementsmæssigt og indeholdt alt, hvad den skulde. Det eneste svage Punkt var Fodtøjet, da næsten Halvdelen af Folkene gik i nogle Laser, der knap fortjente Navn af Støvler. Men det var ikke Regimentschefens Skyld, da hans Afdeling havde tilbagelagt næsten 150 Mil, siden den overskred Grænsen; og skønt han gentagne Gange havde rekvireret de fornødne Saaler og Flikker, havde den østerrigske Ober-Kriegs-Feld-Intendantur dog ikke fundet Anledning til at lade høre fra sig.

Regimentschefen var en undersætsig, bredbringet, tykmavet Generalmajor med graa, buskede Øjenbryn og Bakkenbarter og et triveligt Ansigt, der vidnede om et godt og sundt Humør. Hans Uniform var splinterny, men den havde de uundgaaelige Folder, som Sammenlægningen i en lille Feltkoffert altid giver, og de store, struttende Guldepauletter gav hans brede Skuldre næsten himmelstræbende Tendenser. For Øjeblikket spadserede han op og ned foran Fronten med smaa, kniksende Skridt og en let Kammerherreholdning, straalende af Glæde over, at hans Regiment heldigt havde overstaaet de vanskelige Forberedelser til den højtidelige Akt, som nu skulde foregaa. Den brave Generalmajor var i det hele taget stolt over at staa i Spidsen for sit Regiment, som han viede alle sine Kræfter, for saa vidt som hans Interesse for Klublivet og det smukke Køn ikke lagde Beslag paa disse.

„Naa, min kære Mikhajlo Dmitritsch," sagde han huldsaligt til en af Bataillonscheferne, som nærmede sig med et fornøjet Ansigt, „der er arbejdet godt i Nat! Men paa Folkene er der intet at mærke, de ser raske og kvikke ud. Nej, der er Krummer i Regimentet! Hvad behager?"

„Ja," svarede Bataillonschefen leende, „vi kunde godt vise os paa Marsmarken*) uden at blive jaget væk!"

„Men hvad er nu det?" raabte Generalen, da han i det sam-

*) Gardetroppernes Paradeplads i Petersborg.

O. A.

me fik Øje paa to Ryttere, en Officer og en Kosak, som kom ridende henad Landevejen. Officeren red lige hen til ham, meldte sig som Adjudant fra Hovedkvarteret og overbragte den Besked, at General Kutusov ønskede at se Regimentet i feltmæssig Paaklædning, altsaa Mandskabet med Kappe paa og uden nogen som helst Forberedelser. Sagen var den, at der den foregaaende Dag var ankommet et Medlem af det østerrigske Hofkrigsraad i Wien med Anmodning til Kutusov om hurtigst muligt at støde med sin Armé til Ærkehertug Ferdinands og Macks, og da Kutusov nu ikke ønskede at efterkomme denne Anmodning, vilde han for at vise, at det var umuligt for ham at parere Ordren, lade Østerrigeren selv se, i hvilken Forfatning de russiske Tropper var efter den lange, anstrengende Marsch. Men alt dette vidste Adjudanten ikke; han nøjedes blot med at overbringe Ordren og tilføjede, at Generalen vilde blive meget misfornøjet, hvis der blev gjort det allermindste for at pynte paa Folkene. Altsaa Kapperne paa, og ingen Forberedelser!

Da Regimentschefen hørte denne Befaling, sænkede han Hovedet, trak paa Skulderen og slog ud med begge Armene.

„Jo, der har vi rigtignok været heldige! Nu maa Vorherre hjælpe os! Men jeg mente jo ogsaa, Mikhajlo Dmitritsch, at det vist var rigtigst, at Folkene beholdt Kappen paa," sagde han ærgerligt til Bataillonschefen og kaldte med vældig Røst Kompagnicheferne hen til sig for selv at give dem sine Ordrer. „Kommer Hans Excellence snart?" spurgte han Adjudanten, idet han udtalte disse Ord i en ærbødig Tone.

„Ja, om en lille Time," antager jeg.

„Er der Tid til at foretage Omklædningen?"

„Ja, det tør jeg ikke have nogen Mening om, Hr. General."

Regimentschefen gav saa sine Ordrer, og et Øjeblik efter herskede der almindelig Travlhed. Kaptajnerne svedte af Ivrighed, Oversergenterne vimsede om mellem Mandskabet, og i Kompagnierne, hvor der for lidt siden havde hersket Ro, Orden og Tavshed, var der nu livligt Røre og Snakken. Alle Folkene var i Bevægelse. Nogle løftede Tornysteren over Skulderen, andre spændte Kappen løs og rystede Folderne ud af den, og atter andre arbejdede ivrigt med Armene for at komme i de snævre Kappeærmer.

Efter en halv Times Forløb stod hver Mand igen paa sin tidligere Plads, men Kompagnierne, der før havde været mørke-

grønne, havde nu skiftet Ham og præsenterede sig som en Række lysegraa Firkanter. Regimentschefen gik atter med sine smaa, vævre Skridt langs Fronten og kastede et prøvende Blik ud over den.

„Men hvad er det! Hvad skal det betyde?“ raabte han pludselig og standsede. „Hvor har vi Chefen for 3. Kompagni?“

„Chefen for 3. Kompagni skal til Generalen! Kompagnichefen skal til Generalen!“ raabte de i Munden paa hinanden henne i Kompagniet, og Bataillonsadjudanten skyndte sig af Sted for at finde ham. Endelig, og efter at Raabene var faldne saa ofte, at de var blevne til: „Generalen skal til 3. Kompagni!“ kom den saa meget efterspurgte Kompagnichef til Stede, og skønt han var en ældre Mand, som ikke saa' synderlig mobil ud, halede han dog af Sted i en kort Galop, der var saa uvant for ham, at han hvert Øjeblik snublede over sine egne Ben. Kaptajnen saa' ud som en Skoledreng, der skal op i en Lektie, han ikke kan et Ord af; Sveden perlede ned ad hans røde, noget anløbne Ansigt, og Munden bevægede sig i krampagtige Vridninger. Aandeløst og forpustet kom han anstigende og mindskede Farten, efterhaanden som han nærmede sig sin høje foresatte, der mønstrede ham med et vredt Blik.

„Hvad er det for en Kasseking, han der har paa?“ spurgte Regimentschefen og pegede paa en Mand, hvis Kappe ikke var graa som de andres, men af en klar, mellemblaa Farve. „Her venter vi Generalen hvert Øjeblik, og saa render De bort fra Deres Kompagni! Jo, jeg skal lære Dem at ugle Deres Folk saadan ud, naar vi skal have Revu!“

Kompagnichefen stod og stirrede fortabt paa sin foresatte og klemte sine Fingre fast ind mod Chacotens Skygge. Han haabede paa, at en rigtig stram Honnør skulde fri ham for videre Tiltale.

„Naa, men saa svar dog!“ vedblev hans forbitrede Chef. „Hvad er det for en Fyr, De har klædt paa som Ungarer?“

„Deres Excellence!“ stammede den ulykkelige Kaptajn.

„Ja, Deres Excellence her, og Deres Excellence der! Nej, vi véd nok, hvad De excellerer i — det er ingen Hemmelighed!“

„Det er Dologhov, Deres Excellence — ham den degraderede!“

„Er det til Feltmarskalk eller til Menig, han er degraderet? Hæ? Og naar han er Menig, skal han saa ikke være klædt paa som alle de andre — efter Reglementet — hvad?“

„Deres Excellence har selv tilladt ham at ....“

„Hvad behager? Hvad har jeg tilladt? Ja, saadan gaar det altid med jer unge Mennesker,“ sagde Generalen, der nu blev lidt roligere. „Lader man blot et lille Ord falde, saa .... Ja, hvad saa?“ Her blev han atter hidsig. „Nej, vil De behage at sørge for, at Deres Folk er anstændigt paaklædte!“

Og idet han vinkede sin Adjudant hen til sig, begav han sig atter op til Regimentets højre Fløj for at se alt efter en Gang endnu. Han nød sin egen Tjenstiver og var fast besluttet paa at finde nye Ofre for sin Vrede. Først røflede han en Officer af, som manglede en Knap i sin Frakke, derefter gik det ud over en anden, hvis Folk ikke var nøjagtigt indrettede, og da han kom til 3. Kompagni, fór han allerede i lang Afstand løs paa Dologhov, der stod og saa' fornøjet paa ham i sin ureglementerede Kappe.

„Hvordan er det, han staar? Frem med højre Fod!“ skreg han rasende. „Frem med den, siger jeg!“

Dologhov flyttede ganske langsomt Foden og saa' Generalen roligt lige ind i Øjet.

„Væk med den Satans blaa Kappe!“ raabte denne endnu mere forbitret. „Væk med den! Hid med en Underofficer, som kan trække den af ham! Den Svine .....“

„Hr. General,“ afbrød Dologhov ham, „jeg er forpligtet til at lystre de Ordrer, jeg faar, men jeg behøver ikke ....“

„Ti stille, naar De staar i Geledet! Ikke et Ord i Geledet!“

„Men jeg behøver ikke at finde mig i Uforskammetheder!“ fortsatte Dologhov med sin høje, klangfulde Røst, og den Meniges og Generalens Øjne mødte hinanden.

„Ja, se nu at faa den Kappe af!“ sagde Generalen og halede vredt i sit Skærf. — „Jeg beder Dem derom!“ tilføjede han og gik videre.

II

„Der er de! Der er de!“ raabte den nærmeste af de Poster, der var udstillet paa Vejen, og Generalen blev i samme Nu højrød i Hovedet og løb hen til sin Hest. Han kravlede op i Sadelen, greb med skælvende Haand Tøjlerne og trak Sabelen med sit

mest determinerede Ansigt, idet han samtidig spærrede Munden op, parat til at kommandere et vældigt: „Regiment .... ret!“

Saa kom Kommandoen: R-r-r-ret! med en Kraft og en Snurren, som imponerede Regimentet og fyldte ham selv med Velbehag, og i et Tonefald, der røbede hans dybe Respekt for den Inspicerende. Og i samme Nu som Kommandoordet lød, bølgede Gelederne lidt ud og ind, indtil de stod stille. Hen ad den brede Landevej, som var beplantet med Træer paa begge Sider, kom der en høj Wienervogn, forspændt med seks Heste, efter den en stor Stab af beredne Officerer, og i Halen paa dem en halv Snes Kroater. Inden i Vognen sad Kutusov, og ved Siden af ham en østerrigsk General, hvis hvide Jakke stak stærkt af mod de mørke russiske Uniformer. Vognen standsede, da den kom i Højde med Regimentet, og Kutusov satte sin Fod tungt og langsomt paa Trinnet, tilsyneladende uden at lægge Mærke til disse 2000 Mennesker, hvis Øjne alle med spændt Opmærksomhed var fæstede paa ham og Regimentschefen.

„Præsenter .... Gevær!“ kommanderede Chefen, „kliskklask!“ lød det henne fra Regimentet, og derefter indtraadte der en dyb Tavshed, under hvilken man tydelig hørte General Kutusovs svage Stemme — han henvendte nogle Ord til Østerrigeren. Saa med ét brølede hele Regimentet den reglementerede Velkomsthilsen, og derefter blev der Dødsstilhed. Først lod Kutusov Regimentet defilere forbi sig, og derpaa gik han til Fods, ledsaget af den østerrigske General og efterfulgt af sin Stab, langs Fronten. Regimentschefen, som under Forbidefileringen havde saluteret højtideligt og stramt for sin høje foresatte, gik nu let foroverbøjet og med smaa, kniksende Skridt bag begge Generalerne, og hver Gang Overgeneralen sagde blot et Ord, kilede han saa hurtigt hen paa Siden af ham, at ingen kunde være i Tvivl om, at det for ham var en endnu større Nydelse at gøre sin skyldige Opvartning end at kommandere sit Regiment. Og dog var dette, takket være hans Strenghed og Omhu, i en langt bedre Tilstand end de andre Afdelinger, der i de sidste Dage var ankommet til Braunau. Af syge og Marodører var der kun 217, og alt var i den bedste Orden, naar undtages Fodtøjet.

En Gang imellem standsede Kutusov og henvendte nogle venlige Ord til en eller anden Officer, som han kendte fra Tyrkerkrigen, og undertiden faldt der ogsaa et lille Ord af til en Menig. Flere Gange rystede han bekymret paa Hovedet og gjor-

de samtidig sin Ledsager opmærksom paa Støvlernes elendige Forfatning, og hver Gang skyndte Regimentschefen sig at løbe frem for at høre hans Bemærkninger. Bag efter Overgeneralen, og kun i et Par Skridts Afstand, fulgte hans Stab, en Snes Officerer, der talte sammen og lo paa en højst ugenert Maade. Forrest gik Fyrst Andrej, og ved Siden af ham hans Kollega, Major Nesvizkij, en høj, korpulent Officer med et kønt og godmodigt Ansigt. Majoren, der var stærkt optaget af en lille sortsmudset Husarofficer, som med et højst alvorligt Ansigt efterlignede enhver af Regimentschefens Bevægelser, kæmpede med sig selv for at holde Latteren tilbage, men til Trods for alle hans Anstrengelser, vilde det dog ikke rigtig lykkes ham.

Da Kutusov, som gik langsomt og tilsyneladende ligegyldig forbi alle disse Tusinder af stirrende Øjne, naaede hen foran Midten af 3. Kompagni, standsede han saa pludseligt, at de forreste af hans Stab kom op i Højde med ham. Det var den rødnæsede Kaptajn, der havde tiltrukket sig hans Opmærksomhed.

„Ej ej, der har vi jo Timokhin!“ sagde han og gik lige hen til ham.

Timokhin, der havde rettet sig saa stramt under Regimentschefens Reprimande, at man skulde tro, at han den Gang var naaet til den yderste Grænse, gjorde i dette Øjeblik saa fortvivlede Anstrengelser for at præsentere det umulige i Retning af Stramhed, at man maatte frygte for, at han skulde gaa af Led, hvis dette varede blot nogle Øjeblikke endnu. Kutusov saa', hvor det kneb for Kaptajnen, og da han var velvillig stemt mod ham, vendte han sig lidt bort, for at den anden kunde faa Tid til at trække Vejret friere.

„Ja, det er ogsaa en gammel Kammerat fra Ismail!“ bemærkede han til Regimentschefen, og samtidig fløj der et svagt Smil hen over hans Ansigt, som skamferedes af et stort, rødt Ar. „Og en tapper Officer er han. Er du tilfreds med ham?“

„I høj Grad, Deres Excellence!“ svarede Regimentschefen med et lille Spjæt, der øjeblikkelig afspejlede sig i Husarofficerens Bevægelser.

„Ja, vi har alle vore Svagheder,“ sagde Kutusov og gik videre. „Han her har nu altid været en ivrig Dyrker af Bakkus.“

Regimentschefen svarede ikke, men spurgte forfærdet sig selv, om disse Ord ikke indeholdt en Bebrejdelse til ham, og Husarofficeren, der først i dette Øjeblik opdagede den stramme

Kaptajn med den røde Næse, efterlignede straks hans Holdning og Skikkelse med saa meget Held, at Nesvizkij brast i Latter, men da Kutusov i det samme vendte sig om, antog Husarens Ansigt pludselig et alvorligt, uskyldigt og i høj Grad ærbødigt Udtryk.

Tredje Kompagni var det sidste. Da Kutusov nærmede sig Fløjen, blev han staaende og saa' ud, som om han forgæves søgte at komme paa noget, der var gledet ud af hans Hukommelse. Saa snart Fyrst Andrej bemærkede dette, forlod han sin Plads og ilede hen til ham.

„Deres Excellence har befalet mig at minde Dem om Dologhov, den degraderede Officer, som gør Tjeneste her ved Regimentet!" sagde han ærbødigt.

„Ja, hvor har vi ham?" spurgte Kutusov straks.

Dologhov, der nu stak i en almindelig graa Soldaterkappe, traadte af sig selv frem af Geledet. Frejdigt gik han hen til Kutusov, præsenterede sit Gevær og saa' ham kækt ind i Ansigtet.

„Har du noget at klage over?" spurgte denne og rynkede Panden let.

„Det er Dologhov," forklarede Fyrst Andrej.

„Naa saadan. Ja, jeg haaber, at din Straf vil være dig en Lære for Fremtiden. Vær flink i Tjenesten, og gør din Pligt. Du véd, at Kejseren er naadig, og jeg skal ogsaa nok have dig i Erindring, hvis du gør dig fortjent dertil."

Den smukke Soldat med det lyse, krøllede Haar saa' nu lige saa frejdigt paa Kutusov, som han for lidt siden havde set paa sin Regimentschef. Hans dristige Blik syntes ikke at anerkende den Afstand, der var mellem ham, den Menige, og den russiske Hærs Generalissimus.

„Jeg beder kun om ét, Deres Excellence!" sagde han fast og roligt. „Giv mig Lejlighed til at sone min Skyld og til at vise min Hengivenhed for Kejseren og for Rusland."

Kutusov vendte sig bort med et Ansigt, som om han fandt denne Bemærkning triviel og overflødig, og gik saa fulgt af hele Staben atter hen til sin Vogn.

Kompagnierne formeredes og marscherede derefter til de anviste Kvarterer, hvor de skulde forblive i nogle Dage for at hvile ud efter den lange Marsch og faa Fodtøjet nogenlunde i Orden.

„Naa, De er da ikke vred paa mig, Timokhin?“ sagde Regimentschefen, som satte sin Hest i Skridt, da han kom i Højde med 3. Kompagnis Tête. Hans Ansigt var straalende efter den saa heldigt overstaaede Inspektion. „Ja, De véd jo nok, at Kejserens Tjeneste gaar forud for alt, og saa kan det jo undertiden ske, at man gør sig lidt grov foran Fronten. Naa, men jeg er altid den første til selv at indrømme min Uret. — Altsaa Tak for i Dag!“ tilføjede han og rakte Kaptajnen Haanden.

„Ja men Hr. General, hvor kan De dog tro, at jeg husker sligt!“ svarede Timokhin, hvis Næse blev purpurrød af Glæde, samtidig med at hans Mund fortrak sig til saa bredt et Grin, at man saa' et gabende Hul i hans Fortænder. Det var en tyrkisk Geværkolbe, der havde slaaet ham denne lille Breche i Overmunden.

„Naa, og sig saa til Hr. Dologhov, at han kan stole paa, at jeg ikke skal glemme ham. Hvordan opfører han sig for Resten?“

„Jo, i Tjenesten er han flink nok, Deres Excellence,“ svarede Kompagnichefen. „Men hvad Temperamentet angaar ....“

„Naa, hvad er der da i Vejen med det?“

„Ja, der er de Dage, Deres Excellence, hvor han er fornuftig og rolig nok, men til andre Tider kan han blive helt vild og gal. Generalen husker jo nok forleden, da han var lige ved at slaa den polske Jøde fordærvet.“

„Ja, vist saa, men man maa holde ham hans Ungdom noget til gode, og desuden er han vel trykket af sin haarde Skæbne. Men fremfor alt maa vi ikke glemme, at han har gode Forbindelser, og derfor mener jeg ....“

„Ja vel, ja vel, Deres Excellence,“ sagde Kaptajnen med et forstaaende Smil.

Regimentschefen holdt sin Hest lidt an og ledte med Øjnene efter Dologhov.

„Første Gang vi kommer i Ilden, faar du Epauletterne!“ sagde han, da Dologhov marscherede forbi ham, men denne skævede kun hen til ham med sit sædvanlige spotske Smil og gik videre.

„Naa ja, I har været flinke i Dag!“ raabte Regimentschefen, medens han atter red op langs Kompagniet. „En Ekstrasnaps til hver Mand, Kaptajn — fra mig!! Tak Folk! Tak! Det gik Gud være lovet godt!“

„Han er alligevel en rigtig god og flink Mand,“ sagde Kap-

tajn Timokhin til sin Løjtnant, der gik ved Siden af ham. „Under ham kan man da holde Tjenesten ud!“

„Ja, Hjertelaget er godt hos den gamle Hjerteknuser!“ svarede denne leende, idet han gav sin Chef det Navn, hvorunder han altid gik ved Regimentet.

Officerernes Glæde over den vel overstaaede Revu forplantede sig hurtigt til Folkene, der passiarede muntert sammen, medens Kompagniet marscherede hen ad den sølede Landevej.

„Hør, er det sandt, at Kutusov er blind paa det ene Øje?“ sagde en lille firskaaren Fyr i forreste Sektion.

„Ja vel er det sandt!“ svarede Bagmanden.

„Nej min Ven,“ forsikrede Sidemanden til højre, „han ser lige saa godt som du og jeg. Saa' du ikke, hvor han kiggede paa Støvlerne?“

„Og lagde du Mærke til Østerrigeren? Han saa' ud, som om han var smurt over med Mel eller med Kridt. Det maa være drøjt at holde den Mundering ren.“

„Hør Fjodor,“ sagde den lille firskaarne til Sidekammeraten, „snakkede han ikke noget om, naar Slaget skulde begynde? Du stod jo lige i Nærheden af ham. De siger alle, at Bonaparte allerede er i Braunau.“

„Bonaparte i Braunau!“ svarede den anden og grinte. „Hvem har bildt dig den ind, din Dumrian? Véd du da ikke, at det er Preussermanden, der har gjort Oprør, og at det er ham, Østerrigeren skal gøre Kaal paa. Nej, først naar han har faaet Bugt med ham, kommer Turen til Bonaparte. Og saa vil du paastaa, at han allerede er i Braunau. Dit Fæ, lad dig dog ikke bilde saadanne Historier ind!“

„Se til den forbandede Fourer!“ sagde Fløjmanden i 3. Sektion. 5. Kompagni er allerede i Kvarter og har Grøden færdig, og vi gaar her paa Landevejen endnu.“

„Giv mig en Bid Brød, dit Fæ!“ gryntede en lille Spirrevip i Nærheden af ham og puffede til sin Sidekammerat.

„Hvad, gav jeg dig maaske ikke Tobak i Gaar?“ svarede denne. „Nej, nu bliver du alt for graadig! Naa, ja ja da, der har du en Skorpe at gnave paa.“

„Blot vi snart fik et lille Hvil!“ sukkede Fløjmanden, „for nu har vi gaaet næsten en Mil uden at faa hverken vaadt eller tørt.“

„Det kunde være rart, naar Tyskerne vilde laane os deres

kønne Stadsvogne at køre i," bemærkede hans Rodekammerat. „Hvad mener du?"

„Ja, de er ellers flinke nok, Folkene paa denne Egn," mente Fløjmanden. „I den, vi sidst drog igennem, kom de mig næsten for som vore Polakker, men dem, vi nu træffer paa, snakker alle den tyske Tunge."

„Sangerne frem!" kommanderede Kaptajnen, og paa denne Kommando løb en Snes Mand ud af Gelederne og satte sig i Marsch foran Kompagniet. Trommeslageren, som var Forsanger, vendte sig om imod dem, gav Tonen og svingede med Trommestikken, og i samme Nu genlød Luften af en lystig Soldatervise, som begyndte med: „Det ej Solen er, som gør Himlen rød!" og endte med: „Sejren følger os under Kutusov!" Denne Vise var digtet under Tyrkerkrigen, og nu blev den sunget her i Østerrig, men kun med den Forandring, at Kutusov var sat i Stedet for Kamenskij. Saa snart Slutningsordene var udslyngede, vendte Forsangeren, en rask og kæk Soldaterskikkelse, sig atter mod Kammeraterne med en indtrængende Gestus, og efter at have overbevist sig om, at alles Øjne fulgte ham, bøjede han sig ned mod Jorden og løftede Armene forsigtigt op over Hovedet, idet han lod, som om han med begge Hænder holdt fast paa en usynlig Genstand, som han saa med en pludselig Bevægelse gav Slip paa. Og i samme Nu sang han med høj og klar Røst:

Ak, mit Hjem, mit Hjem, du kære!

hvorpaa mindst tyve kraftige Stemmer faldt ind med:

Ak, mit Hjem, mit nye Hjem!*)

En af Sangerne — det var ham, der slog Kastagnetterne — blev saa begejstret, at han til Trods for sin tunge Oppakning gav sig til at danse baglængs for sine Kammerater, vrikkende med Overkroppen og klaprende lystigt med sine Haandrangler, og hele Kompagniet tog saa Fodslag og Trit efter Sangen. Bagude hørtes den rullende Lyd af Vognhjul og stærk Hestetrampen. Det var Kutusov, der kom kørende fulgt af sin Stab, og idet han passerede Kompagniet, gjorde han Tegn til Folkene, at de ikke skulde lade sig forstyrre i deres Lystighed. Da Vognen kom op i

*) En bekendt russisk Folkevise. En ung Pige følger sin Elsker til hans fjerne Hjem, og derfra sender hun Bud til Faderen gennem en Falk, som hun slipper løs. O. A.

Højde med næstforreste Sektion, fæstede Generalen og hans Følge uvilkaarlig deres Øjne paa en rask, blaaøjet Soldat, der marscherede saa let og frejdigt hen ad Landevejen, at det næsten saa' ud, som om han dansede i Takt til Musikken. Det var Dologhov, og medens Rytterne passerede ham, saa' han op paa dem med et medlidende Blik, som beklagede han dem, fordi de ikke var med i dette raske og muntre Kompagni. Da den unge Husarofficer — ham der med saa stort Held havde efterabet Regimentschefen — kom i Højde med Dologhov, satte han sin Hest i Skridt og fulgte med hans Sektion. Løjtnant Sherkov havde i Petersborg sviret mangen en Nat sammen med Dologhov, men efter at denne var bleven degraderet, havde han klogelig trukket sig tilbage fra ham. Nu, da Kutusov havde talt venligt til hans tidligere Omgangsfælle, lod han imidlertid til at være uhyre henrykt over at se ham igen.

„Naa, hvordan gaar det dig, kære?" spurgte han nedladende og med forceret Venlighed.

„Aa jo! Som du ser!" svarede Dologhov, og Svaret lød endnu mere iskoldt, fordi det akkompagneredes af Sangens lystige Toner.

„Og hvordan kommer du ud af det med Officererne?"

„Godt! De er flinke nok. — Men hvordan har du faaet dig boret ind i Staben?"

„Jo, jeg er kommanderet hertil som Ordonnansofficer."

De tav begge. Og videre lød Sangen:

Ud af Haanden, af sin højre,
Ud af Haanden slap hun Falken,

saa kækt og fornøjet, at den næsten hindrede Samtalen i at tage en alvorlig Retning.

„Naa, og er det sandt, at Østerrigerne har faaet Prygl?"

„Ja, man siger det, men derfor kan det jo godt være Løgn."

„Jeg vil glæde mig ved Haabet!" sagde Dologhov i Takt til Sangen.

„Se op til os en Aften, saa faar vi os en Basset."

„Er du maaske ved Mønt?"

„Ja, kom blot — hører du!"

„Nej, jeg har svoret paa hverken at spille eller at drikke, før jeg har vundet Epauletterne."

„Naa, saa venter vi, til du har dem."

„Ja, den Tid, den Sorg!“

„Ja men kom alligevel, hvis der er noget, du trænger til. Kammeraterne i Staben er sikkert villige nok til at hjælpe dig!“

„Nej ellers Tak, gør dig ingen Ulejlighed,“ svarede Dolo-ghov med et spotsk Smil. „Trænger jeg til noget, tager jeg det selv — jeg har ikke nødig at tigge.“

„Naa ja, jeg sagde det jo ogsaa blot, fordi ....“

„Ja, og det gjorde jeg ogsaa!“

„Naa, Farvel da!“

„Godmorgen!“

Løft dig, Falk, paa dine Vinger,
Bring mit Bud til Hjemmets Egne!

lød Sangen i det samme, og Sherkov sporede saa sin Hest, der tre Gange slog an i falsk Galop, indtil den endelig i Takt med Sangen dansede frem foran Kompagniet og sluttede sig til Rytter-skaren bag den høje Wienervogn.

III

Saa snart Kutusov kom hjem, begav han sig sammen med den østerrigske General ind i sit Arbejdsværelse og gav Ordre til, at alle de Papirer, der vedrørte de sidst ankomne Troppers Kampdygtighed, og Depecherne, som Dagen forinden var ind-løbne fra Ærkehertug Ferdinand, skulde forelægges ham.

Da Fyrst Andrej, som var vagthavende Adjudant, mødte med det forlangte, sad Kutusov og den østerrigske General foran et stort Kort og talte ivrigt sammen. Kutusov gav sin Adjudant Tegn til at blive og fortsatte sin Udvikling.

„Ja, jeg siger Dem kun, General,“ sagde han paa Fransk og udtalende hvert Ord saa distinkt og langsomt, at man fik Ind-trykket af, at han selv nød dem i høj Grad, „jeg siger Dem altsaa kun, at hvis denne Sag ene var afhængig af mig, vilde jeg for længst have efterkommet Hans Majestæt Kejser Franz's Vilje og forenet mig med Ærkehertugen. Tro mig — paa min Ære! — personlig vilde det have været mig en stor Glæde at kunne lægge Overledelsen af den russiske Hær i Hænderne paa en General, der er langt dygtigere og klogere end jeg — og dem

er der jo mange af i Østerrig — men Forholdene, General, binder desværre min Vilje.“

Smilet, der ledsagede disse Ord, sagde tydeligt, at det var Kutusov ligegyldigt, om den anden troede ham, og at det eneste, han brød sig om, var ikke at blive modsagt.

„Ak ja, det véd vi jo godt, Deres Excellence, og jeg kan ogsaa forsikre Dem, at hans Majestæt Kejseren til fulde vurderer den store Iver, hvormed De virker i vore fælles Interesser,“ svarede Østerrigeren i en ærgerlig og forbitret Tone, der stod i en skærende Modsætning til Ordene, som han sikkert omhyggeligt havde indstuderet i Forvejen. „Men vi kan dog ikke andet end beklage, at den russiske Hærs langsomme Koncentrering hindrer dens udmærkede Generaler i at plukke de Laurbær, som de er saa vante til at høste paa Slagmarken.“

„Men jeg er overbevist om,“ svarede Kutusov, der takkede med et spotsk Smil, — „og jeg begrunder denne Overbevisning paa et Brev, som Ærkehertug Ferdinand har beæret mig med — at det østerrigske Armékorps, der kommanderes af den udmærket duelige General Mack, allerede nu har vundet en saa afgørende Sejr, at han slet ikke mere trænger til vor Hjælp.“

Den østerrigske General rynkede Brynene, thi skønt der endnu ikke forelaa nogen officiel Efterretning om Macks Nederlag, var der dog en saa høj Grad af Sandsynlighed for, at de Rygter, der gik om et saadant, talte Sandhed, at Kutusovs Formodning nærmest lignede en ondskabsfuld Spot. Og dog var denne berettiget til at ytre sig, som han gjorde, da man i det sidste Brev, han havde modtaget fra det østerrigske Hovedkvarter, udtalte sig højst fortrøstningsfuldt om Hærens udmærkede Stilling i strategisk Henseende og spaaede en nær forestaaende Sejr.

„Aa, ræk mig engang Brevet!“ sagde Kutusov til Fyrst Andrej og oplæste derpaa følgende Passus af den sidste Depeche, han havde modtaget fra Ærkehertug Ferdinand:

„Vi har koncentreret en Hær paa omtrent 70,000 Md., saa at vi kan angribe og slaa Fjenden, hvis han skulde falde paa at overskride Leck; og gør han ikke dette, kan vi, da vi er Herrer over Ulm og behersker begge Donaubredderne, frit passere denne Flod, kaste os over hans Kommunikationslinjer og atter gaa tilbage over Floden længere nede, saaledes at vi hindrer ham i at vende sig med sin Hovedstyrke mod vor trofaste Allierede.

Vi kan altsaa rolig oppebie det Tidspunkt, da den kejserlige russiske Armé er rede til at forene sig med os, og er dette først sket, vil vi i Forening berede Fjenden den Skæbne, som han saa vel har fortjent."

Kutusov sukkede dybt, saa snart han var færdig med Oplæsningen, og studerede derpaa opmærksomt den østerrigske Generals Ansigt.

„Men De kender jo nok den gamle Regel, at i Krigen bør man altid forudsætte det værste," sagde hans Modstander, der ønskede at gøre en Ende paa Spøgen og at diskutere Spørgsmaalet alvorligt. — „Og denne Regel gælder vel ogsaa her!" tilføjede han og saa' uvilkaarlig hen paa Adjudanten. „Jeg mener derfor, at ...."

„Ja undskyld, General!" afbrød Kutusov ham og henvendte sig ligeledes til Fyrst Andrej. „Her, min kære," sagde han, „har De Brevene fra Ærkehertug Ferdinand og Grev Nostitz — og her har De en hel Bunke til! Godt! Paa Grundlag af alt dette ønsker jeg affattet et klart og tydeligt Memorandum, som viser, hvilke Efterretninger der hidtil er indløbet om den østerrigske Hærs Operationer, og saa snart det er færdigt, overleveres det til Hans Excellence."

Fyrst Andrej bøjede straks Hovedet som Tegn paa, at han ikke alene forstod Ordren, men ogsaa, hvad der var underforstaaet i den, bukkede ærbødigt for begge Generalerne og gik ud i Forværelset.

Skønt der ikke var gaaet mange Uger, siden Fyrst Andrej forlod Rusland, havde han dog forandret sig meget i denne korte Tid. Nu, da han stod foran alvorlige Opgaver, var al hans tilsyneladende Apati forsvunden, og han saa' tilfreds og fornøjet ud. Kutusov havde modtaget ham venligt, udmærket ham ved at tage ham med sig til Wien og flere Gange givet ham betroede Hverv. Fra Wien havde Overgeneralen selv skrevet følgende Linjer til sin gamle Kammerat: „Deres Søn tegner til at blive en i alle Henseender udmærket Officer, fremragende baade paa Grund af sin store Arbejdsdygtighed, sin Karakterfasthed og sin Punktlighed i Tjenesten. Jeg priser mig lykkelig ved at have en saadan undergiven i min Nærhed." Mellem Kammeraterne i Staben herskede der to ganske forskellige Meninger om Fyrst Andrej. Nogle, men det var for Resten de færreste, saa' noget overordentligt i ham og underordnede sig villigt hans Domme,

andre derimod, og de udgjorde Pluraliteten, satte ikke Pris paa ham, men fandt ham baade anmassende, kold og ubehagelig. Over for disse mindre venligt sindede Elementer forstod han imidlertid at stille sig saaledes, at de baade frygtede og respekterede ham.

Da Fyrst Andrej kom ud i Forværelset, gik han hen til sin Kollega Kolovskij, som sad ved Vinduet og læste i en Bog.

„Naa Fyrste," sagde denne, „hvad nyt?"

„Ja, jeg har faaet Ordre til at affatte et Memorandum, hvori der gøres Rede for Grundene til vor Uvirksomhed."

„Og kender De da disse Grunde?"

Fyrst Andrej svarede ikke, men trak paa Skulderen.

„Er der endnu ingen Efterretninger fra Mack?"

„Nej."

„Hvis Rygtet om hans Nederlag var sandt, vilde den officielle Efterretning vel allerede være naaet hertil."

„Ja, sandsynligvis!" svarede Fyrst Andrej, og lige som han havde sagt disse Ord, viste der sig pludselig en høj Officer i Døren. Han bar østerrigsk Generalsuniform med Marie Theresia Ordenens Halskors og havde et stort sort Bind om Hovedet.

„Er General Kutusov dérinde?" sagde han stakaandet og ilede efter at have kastet et uroligt Blik til begge Sider hen mod den næste Dør.

„Overgeneralen er beskæftiget for Øjeblikket!" svarede Koslovskij, der skyndte sig at spærre Vejen for ham. „Hvem maa jeg melde?"

Den fremmede, som øjensynlig var forbavset over, at man ikke vidste, hvem han var, maalte den lille Adjudant med et vredt Blik.

„Overgeneralen er beskæftiget!" gentog Koslovskij roligt og uden at flytte sig.

Østerrigerens Ansigt formørkedes, og hans Læber dirrede. Han tog en Lommebog frem, kradsede i en Fart nogle Linjer op og gav dem til Adjudanten. Og medens denne studerede dem, ilede han hen til Vinduet, smed sig i en Stol og saa' paa de to unge Officerer med en glubsk Mine. Pludselig — og det saa' ud, som om det kostede ham en Kamp — tog han Tilløb til at sige noget, men det blev kun til en forunderlig uartikuleret Lyd, og netop i det samme viste Kutusov sig i Døren. Generalen med det tilbundne Hoved krøb først lidt sammen, men rejste sig derpaa og

ilede, saa hurtigt som hans lange, tynde Ben vilde bære ham, hen til Kutusov.

„Her ser De den ulykkelige Mack!“ sagde han paa Fransk og med brudt Stemme.

Et Øjeblik stod Kutusov og saa' paa ham med et fuldstændig ubevægeligt Ansigt, men derpaa lagde der sig en Rynke over hans Pande, som dog atter hurtig glattedes. Han bukkede høfligt for Generalen, lod ham gaa ind foran sig og lukkede omhyggeligt Døren. — Rygtet om den østerrigske Hærs Nederlag havde altsaa salt Sandhed, og en halv Time senere red Hovedkvarterets Adjudanter ud med Ordrer i alle mulige Retninger.

Fyrst Andrej hørte til de Officerer, som man ikke træffer hver Dag. Han nøjedes ikke med punktligt og samvittighedsfuldt at udføre den Tjeneste, som paahvilede ham, men fulgte tillige med den mest levende Interesse Hovedoperationernes Gang. Macks Ankomst til det russiske Hovedkvarter og de Efterretninger, han medbragte om sit Nederlag, sagde ham derfor straks, at Felttoget allerede var halvt tabt. Men paa samme Tid som dette fyldte hans Sind med dyb Alvor og Bekymring, bankede hans Hjerte dog af Fryd ved Tanken om, at Russere og Franskmænd maaske allerede om en Uge skulde mødes paa Slagmarken for første Gang siden Suvarovs Tid, og at han skulde deltage i denne Kamp. Og skønt han i sit Inderste frygtede for, at Napoleons Geni skulde faa Bugt med Russernes Heltemod, vilde han paa den anden Side dog nødig have, at hans Helts Krigerære skulde lide noget Skaar.

Stærkt bevæget og med Sindet opfyldt af alle disse Tanker begav han sig over til sit Værelse for, som han gjorde det hver Dag, at skrive til sin Fader. I Korridoren mødte han sin Kammerat, Fyrst Nesvizkij, der gik og fjasede med Sherkov.

„Hvorfor er du saa mørk og alvorlig?“ spurgte Nesvizkij, da han saa' hans blege, ophidsede Ansigt.

„Ja, der er vel ingen Grund til at være særlig fornøjet!“ lød det korte Svar.

I dette Øjeblik viste der sig i den modsatte Ende af Gangen to østerrigske Officerer. Den ene var General Strauch, som havde det Hverv at kontrollere den russiske Armés Forsyning med Proviant, og den anden, det Medlem af Hofkrigsraadet, som var ankommet hertil Dagen i Forvejen. Skønt Korridoren var saa bred,

at Østerrigerne godt kunde komme forbi, trak Sherkov dog øjeblikkelig i Nesvizkij og trykkede sig selv helt ind mod Væggen.

„Af Vejen!“ raabte han hæsblæsende og med forstilt Ærbødighed. „Der kommer de, der kommer de! Giv Plads!“

Da Generalerne, der saa' ud, som om de helst var fri for alle generende Æresbevisninger, nærmede sig, traadte Sherkov et Skridt frem og stillede sig op med et dumt Grin.

„Deres Excellence!“ sagde han paa Tysk til den fremmede General, idet han bukkede kejtet og skrabede ud med det ene Ben. „Maa jeg ikke have den Ære at gratulere? Maa jeg ikke . . .“

Østerrigeren saa' strengt paa ham, men ført bag Lyset af det oprigtige Udtryk i dette dumme Ansigt, besluttede han at høre ham til Ende.

„Maa jeg ikke have den Ære at gratulere! General Mack er jo arriveret fuldstændig sund og frisk — og kun med en lille Bule her!“ tilføjede han fornøjet og pegede paa sin Pande.

Generalen rynkede Brynene og gik videre.

„Du store Gud, hvilken Naivetet!“ sagde han harmfuldt til sin Ledsager, da de var komne et Par Skridt bort.

Nesvizkij fandt Spøgen saa vellykket, at han lo himmelhøjt, saa snart Østerrigerne var ude af Gangen, men Fyrst Andrej vendte sig dødbleg og med en forbitret Mine mod Sherkov.

„Hvis De har Lyst til at skabe Dem som en Nar, højstærede,“ sagde han med en Røst, der dirrede af Harme, „saa kan jeg ikke hindre Dem deri, men vover De en anden Gang at komme med den Slags Bajadsstreger i min Nærværelse, vil det gaa Dem ilde!“

Baade Nesvizkij og Sherkov spilede Øjnene op og saa' højst forbavsede paa ham.

„Ja men jeg gratulerede dem jo blot!“ sagde Sherkov.

„Nej, jeg spøger ikke — ti stille!“ raabte Fyrst Andrej, der trak Nesvizkij med sig og forlod Sherkov, som blev staaende med et betuttet Ansigt.

„Men hvorfor tager du dog saadan paa Veje, kære Ven?“ sagde Nesvizkij for at berolige ham.

„Hvorfor?“ gentog Fyrst Andrej, der blev saa ivrig, at han uvilkaarlig standsede. „Kan du ikke begribe det? Er vi da Officerer, som tjener vor Kejser og vort Fædreland, Mænd, som glæder sig over, hvad der fremmer dets Held, og sørger over dets Ulykker, eller er vi som usle Lakejer, der kun gør Gavn for

Pengenes Skyld og ikke bryder sig om Herskabets Ve og Vel. — En hel Armé har overgivet sig, Felttoget er saa godt som tabt, og saa kan du spøge og le! Det kan man tilgive denne Gadedreng, som du har gjort til din Ven, men ikke dig — ikke dig! — Det er kun *Gadedrenge,* der morer sig paa den Manér!" sagde han med stærkt Eftertryk paa dette Ord og blev staaende og ventede paa, at Sherkov skulde svare ham, men denne vendte sig om og forduftede ud af Korridoren.

IV

Husarregimentet Pavlograd laa i Kantonnement to Mil fra Braunau, og den Eskadron, ved hvilken Nikolaj Rostov var ansat som Junker, havde belagt Landsbyen Salzeneck. Her var Kvartererne gennemgaaende gode, og i det bedste boede Eskadronschefen, Ritmester Denisov, eller Vaska Denisov, som han almindelig hed mellem Kammeraterne, sammen med Junker Rostov, der altid plejede at dele Kvarter med sin Ritmester.

Den 23. Oktober, samme Dag som Hovedkvarteret havde saa travlt med at udsende Ordrer til alle Sider, gik Livet her ved Eskadronen ganske paa sædvanlig Vis. Denisov, der havde spillet Kort hele Natten, var endnu ikke kommet hjem, da Rostov tidligt om Morgenen vendte tilbage fra sin Fouragering. Han red hen til Døren, kastede Benet let og flot over Sadelen, stod et Øjblik i Bøjlen, som om han nødig vilde skilles fra sin Hest, og sprang endelig ned og kaldte paa Staldvagten.

„Bondarenko! Træk hende ind i Stalden, min Ven!" sagde han fortroligt og venligt til Husaren, som kom løbende for at tage imod Hesten.

„Javel, Hr. Greve!" svarede Karlen og nikkede fornøjet.

„Men vær lidt forsigtig med hende — og giv hende ikke straks at æde."

En anden Husar kom nu ogsaa springende for at tilbyde sin Hjælp, men Bondarenko havde allerede fat i Tøjlerne: efter Karlenes Iver at dømme gav Junkeren gode Drikkepenge. Nikolaj Rostov blev staaende og klappede sin Hest, fulgte den derpaa længe med Øjnene, medens Bondarenko trak af med den, og

sprang saa op ad Trappen med klirrende Sabel og Sporer, men standsede, inden han gik ind, for at nikke over til Kvarterværten, der stod og mugede i sin Kostald.

„Guten Morgen! Guten Morgen!“ sagde denne med et velvilligt Grin og stak Hovedet og Spidsen af sin Nathue ud af Stalddøren.

„Allerede ved Arbejdet!“ raabte Rostov fornøjet. „Men De glemmer nok Deres sædvanlige Morgenhilsen. Ja, saa faar jeg sende Dem den: Es lebe Oesterreich! Es lebe Russland! Ein Hoch dem Kaiser Alexander!“

„Und es lebe die ganze Welt!“ skreg den gemytlige Tysker, der lo og viftede med sin Nathue.

„Ja, es lebe die ganze Welt!“ svarede Rostov ligeledes leende og svingede med sin Hue og gik derpaa ind i det Værelse, som han og Ritmesteren beboede i Fællesskab.

„Hvor er din Herre?“ spurgte han Denisovs Oppasser Lavruschka, en rigtig Gavtyv, som var kendt over hele Regimentet paa Grund af sin Durkdrevenhed.

„Ja, han er ikke kommet endnu. Han har rimeligvis siddet i Tab i Nat. Jo, jeg kender ham! Vinder han, skynder han sig hjem for at tælle sine Guldstykker, men taber han, møder han først næste Morgen, og saa er han i et nederdrægtigt Humør. Skal Herren ikke have sin Kaffe?“

„Jo, bring mig den kun — men i en Fart!“

En halv Snes Minutter efter kom Lavruschka med en stor Kop dampende Mokka.

„Der er han!“ sagde han, idet han saa' ud gennem Vinduet. „Nu gælder det om at holde Ørene stive.“

Man hørte hurtige Skridt, Døren røg op med et Spark, og derpaa traadte Ritmesteren ind. Denisov var en kæk lille Skikkelse med et rødt Ansigt, mørke, spillende Øjne og kulsort, strittende Haar og Overskæg. Hans Dolman stod aaben, Benklæderne hang i posede Folder om ham, og hans forkrammede Hue sad helt nede i Nakken. Mørk og med sænket Hoved gik han hen over Gulvet og smed sig derpaa i en Stol.

„Naa, kan du snart blive færdig, dit Øg!“ raabte han til Lavruschka, der allerede laa paa Knæ foran ham og sled i hans Støvler.

„Ja, jeg haler jo alt, hvad jeg kan!“ svarede Fyren i en ikke synderlig ærbødig Tone.

„Du er ellers Pokkers tidligt paa Færde i Dag!“ sagde Denisov, der først nu fik Øje paa Rostov.

„Ja, jeg har længe været paa Benene. Jeg har allerede været ude at fouragere, og jeg kan hilse fra Fräulein Mathilde.“

„Ej ej! Og jeg har ordentlig maattet bløde i Gaar, min Dreng. Aa jeg har baaret mig ad som et rigtigt Ærkebæst!“ skreg Denisov, idet han purrede op i sit strittende Haar og fortrak Munden til en ærgerlig Grimasse. „Men jeg sad ogsaa i et forbandet Uheld, lige fra det Øjeblik du gik. — Naa, faar jeg saa snart den Pibe! — Det var ogsaa Fanden selv, der fik mig til at gaa op til Bykov! — Tænk dig, han gav mig ikke et anstændigt Kort hele Aftenen!“ raabte han og slog Piben saa haardt i Gulvet, at den gik i talrige Stumper og Stykker. „Og hvis der endda havde været Fruentimmer deroppe, men nej — det endte kun med gement Drikkerads! Blot vi dog snart kunde komme til at slaas, for dette er ikke til at holde ud. — Naa, hvem er det?“ brølede han, da han hørte tunge Skridt og Sporeklirren i den forreste Stue.

„Det er Vagtmesteren!“ meldte Lavruschka efter at have kigget ud gennem Døren.

„Saa, for Saten! Det er da ogsaa rent forbandet!“ skreg Denisov med et endnu mørkere Ansigt end før og smed sin Pengepung hen ad Bordet. „Aa, se engang efter, min Dreng, hvor meget der er i den, og put den saa ind under min Hovedpude.“

Han gik ud til Vagtmesteren, og Rostov gav sig til at tælle de faa Guldstykker, der var i Pungen. Medens han var beskæftiget hermed, lød der igen Sporeklirren i den forreste Stue, og et Øjeblik efter traadte Teljanin, en af Løjtnanterne ved Eskadronen, ind i Værelset. Denne unge Officer var for et Par Maaneder siden forsat hertil fra Garden, hvor han havde gjort sig umulig, og skønt der endnu intet havde været at sige paa ham her ved Regimentet, var han dog ilde lidt af alle Kammeraterne.

„Naa, unge Kavalerist, hvordan er De saa fornøjet med den Sorte?“ sagde Teljanin og rakte ham sin klamme Haand uden at se ham i Øjnene. „Jeg saa' De var ude og prøve hende i Morges.“

„Aa jo, den lader ret flink,“ svarede Rostov, skønt han godt vidste, at Dyret, som han havde købt for 700 Rubler af Teljanin, næppe var det halve værd. — „Men jeg synes, hun begynder at

trække lidt paa det venstre Forben," tilføjede han, idet han gik hen og puttede Pungen ind under Hovedpuden.

„Det maa være Stengalle. Men det kan man let hjælpe paa, naar man lægger en ny Sko under."

„Skal vi ikke se paa den?"

„Jo, for mig gerne. — Hesten er god nok, og De har faaet den for Røverkøb."

„Ja vent saa lidt, medens jeg lader den trække ud i Gaarden," sagde Rostov og gik, glad over at slippe et Øjeblik for Teljanins ubehagelige Selskab.

Ude i den forreste Stue sad Denisov med en Pibe i Munden og hørte paa Vagtmesteren, der stod foran ham og afleverede en længere Melding, men saa snart Rostov kom ind, skar han en gyselig Grimasse og pegede med Tommelfingeren hen i Retning mod deres fælles Værelse.

„Fy for den lede!" sagde han uden at lade sig genere af Underofficerens Nærværelse. „Han er mig en slemme Fyr!"

Rostov svarede kun med et Skuldertræk og en resigneret Armbevægelse og gik derpaa over i Stalden og gav Ordre til, at Hesten skulde trækkes ud. Da han kom tilbage, sad Teljanin ganske i samme Stilling, som da han forlod ham, og gned sine smaa, klamme Hænder imod hinanden.

„Det er dog et modbydeligt Fjæs!" tænkte Rostov, da den anden saa' skulende hen paa ham.

„Naa, kan vi saa se paa den?" spurgte Teljanin, idet han rejste sig og lod sine Øjne løbe rundt i Stuen.

„Ja, Bondarenko har trukket den ud."

„Godt, lad os saa gaa. — Men det er sandt, jeg kom jo egentlig for at spørge, om vi ikke har faaet Marschordre," sagde han, da Denisov i det samme traadte ind. — „Er den kommet, Ritmester?"

„Nej, endnu ikke!" svarede denne barsk. „Men hvor vil De hen med Rostov?"

„Aa, jeg skal blot hen og vise ham, hvordan man behandler en Stengalle."

Junkeren og Løjtnanten gik saa ud i Gaarden, og efter at Teljanin havde givet forskellige gode Raad med Hensyn til Hestens Behandling, drev han af til stor Glæde for Rostov. Da denne atter kom tilbage, sad Denisov og skrev henne ved Bordet med en Stump Spegepølse og en Flaske Brændevin foran sig.

„Det er til hende, jeg skriver!“ sagde han mørkt og saa' op paa Rostovs Ansigt. „Ser du, min Ven, den, der ikke elsker, han lever ikke — han sover! Og alle som én er vi Støvets Børn, men elsker man, føler man sig som en Gud og bliver lige saa ren som en nyfødt. — Naa, men hvem er nu det? Jag ham Fanden i Vold!“ raabte han til Lavruschka, da denne stak Hovedet ind gennem Døren og anmodede ham om at komme ud. „Nu har jeg ikke Tid, for hede Helvede!“

„Ja men Herren har jo selv givet ham Ordre til at møde!“ svarede Lavruschka uden i mindste Maade at lade sig forstyrre. „Det er Vagtmesteren — han siger, han skal have Penge!“

Denisov rynkede Panden og saa' ud, som om han vilde æde ham. „Det er da ogsaa forbandet!“ brummede han halv højt. — „Hør, hvor mange Penge var der i Pungen, Rostov?“

„Ti Guldstykker i alt. Syv nye og tre gamle.“

„Fy for Fanden, det er en slem Historie! — Naa, hvad staar du der og glor efter, dit Fugleskræmsel! Sig til Vagtmesteren, at han skal vente, saa kommer jeg straks.“

„Hør, du kan jo faa Pengene hos mig!“ sagde Rostov rødmende, da Oppasseren var gaaet. „Du véd da, at jeg er vel forsynet.“

„Nej, af mine Venner laaner jeg ikke,“ brummede Denisov.

„Men hvis du ikke tager imod mit Tilbud, bliver jeg alvorlig vred! Jeg siger dig jo, at jeg har nok af dem.“

„Nej, jeg gør det ikke!“ svarede Denisov bestemt og gik hen til Sengen for at tage sin Pung. — „Men hvor Pokker har du gjort af den?“ spurgte han, da hans Haand ikke kunde finde den.

„Den ligger jo under Hovedpuden.“

„Nej, vist gør den ej,“ svarede Denisov og hev Puderne paa Gulvet. „Det var da højst mærkeligt!“

„Vent lidt, den maa virkelig være der!“ sagde Rostov, som først rystede Hovedpuderne og derpaa undersøgte Sengen. Men Pungen var der ikke. — „Skulde jeg have glemt at putte den derind? Nej, vist ej, jeg husker jo tydeligt, at jeg gemte den under Hovedpuden. — Hvor er den?“ spurgte han Lavruschka, der atter var kommen ind.

„Ja, hvor véd jeg det, jeg har ikke været herinde!“ svarede denne i en fornærmet Tone. „Den maa ligge, hvor De har lagt den.“

„Ja men du ser jo, at den ikke er der.“

„Men er Greven ogsaa vis paa, at De virkelig har lagt den dér?“ spurgte Lavruschka. „De véd jo aldrig, hvor De gør af Deres Sager. Se engang efter i Bukselommerne.“

„Nej, jeg husker aldeles tydeligt, at jeg stak den ind under Hovedpuden.“

Lavruschka rodede hele Sengen igennem, kiggede ind under den og Bordet og blev saa staaende midt i Stuen med et forbavset Ansigt.

„Hør Rostov,“ sagde Denisov, der havde fulgt Oppasserens Bevægelser med den største Opmærksomhed, „lad det nu være godt med de Løjer!“

„Men der har jo ikke været andre i Værelset end De selv og Greven — og saa Løjtnanten; Pungen maa altsaa findes,“ bemærkede Lavruschka.

„Skynd dig at lede efter den, din Idiot!“ brølede Denisov, der blev ildrød i Hovedet og fór hen mod Oppasseren med knyttede Næver. „Skaf Pungen i en Fart, eller jeg prygler dig igennem med min Ridepisk! Og ikke dig alene, men jer allesammen!“

Rostov, der fulgte Denisov med Øjnene, knappede sin Dolman, spændte Sabelen om sig og satte Huen paa.

„Pungen er her — og du finder den!“ raabte Denisov, som ruskede i den stakkels Lavruschka og dunkede ham mod Væggen.

„Slip ham, Denisov, jeg véd, hvem der har taget den,“ sagde Rostov og gik hen mod Døren med nedslagne Øjne.

„Er du gal!“ brølede Denisov, der pludselig forstod, hvad han mente, og fór hen og greb ham i Armen. „Er du fra Forstanden! Pungen er her, og jeg flaar denne Slyngel, hvis han ikke finder den.“

„Jeg véd, hvem der har taget den,“ gentog Rostov og gik hen til Døren.

„Nej, du tager fejl!“ skreg Denisov, der igen tog fat i hans Arm, men Rostov frigjorde sig med en kraftig Bevægelse for hans Tag.

„Véd du ogsaa selv, hvad du siger?“ sagde han med skælvende Røst og saa' ham fast ind i Øjnene. „Husk, at der ikke har været andre end han og jeg i Værelset. Hvis han altsaa ikke har gjort det, saa .....“ Men her kvalte Bevægelsen hans Stemme, og han fór ud af Stuen uden at fuldende Sætningen.

„Aa, gid Fanden havde dig og alle andre!“ skreg Denisov forbitret efter ham og slængte sig hen paa en Stol.

Da Rostov kom til Teljanins Kvarter, traf han ham ikke hjemme, men af Oppasseren fik han at vide, at Løjtnanten lige var redet til Raubach. I denne Landsby, der laa en halv Mils Vej fra Salzeneck, var der nemlig en Kro, hvor de russiske Officerer jævnlig søgte. Han satte sig op paa den første den bedste Husarhest, jagede af Sted og fik, da han kom til Kroen, Øje paa Teljanins Skimmel, som stod bunden uden for Huset. — I det forreste Værelse traf han ingen, men i det næste sad Teljanin med en Flaske Vin og et Fad Pølser foran sig.

„Aha, søger De ogsaa her, unge Mand?“ sagde han smilende og saa' med et forbavset Ansigt paa ham.

„Ja!“ svarede Rostov, hvem det kostede Anstrengelse at sige blot dette ene Ord.

Inde i Stuen var der endnu et Par andre Gæster, og deriblandt en russisk Officer, som alle havde saa travlt med at spise, at man kun hørte Gaflernes og Knivenes Klirren. Da Teljanin var færdig med sin Frokost, halede han en lang Pung op af sin Lomme, tog et Guldstykke og rakte Opvarteren det med sine tynde, hvide Fingre.

„Dér!“ sagde han. „Og skynd Dem lidt at give tilbage, for jeg har Hastværk.“

„Aa undskyld, men maa jeg ikke se lidt paa den Pung!“ hviskede Rostov med næppe hørlig Røst og gik hen til ham.

Teljanin rakte ham den, medens hans Øjne løb urolig rundt i Værelset.

„Ja, den er køn, ikke sandt?“ sagde han og blev pludselig dødbleg — „Ja ..... ja ..... se De kun nærmere paa den, unge Mand.“

Rostov saa' først paa Pungen og Guldstykkerne, som skinnede gennem Maskerne, og derefter paa Løjtnanten, som sad med et Smil paa Læberne, men søgte at undgaa hans Blik.

„Ja, kommer vi til Wien, vil jeg bruge, hvad der er i den,“ sagde Teljanin i en let henkastet Tone, „for her i disse snavsede Landsbyer har man jo ingen Brug for Penge. Naa, men giv mig den saa igen, unge Mand, for nu skal jeg gaa.“

Rostov stod med Pungen i Haanden og uden at sige et Ord.

„Naa, men De skal vel ogsaa have Dem lidt Frokost. Man lever slet ikke saa ilde her!“ vedblev Teljanin og rakte sin Haand ud efter den.

Rostov slap Pungen, og Teljanin snappede den i en Fart og

puttede den i sine snævre Ridebenklæder med en Mine, som om han vilde sige: ja, er den først dernede, kalder den mig for Herre, og saa er der ikke noget at kigge efter. — „Naa, men er der ellers noget, unge Mand?“ sagde han og kastede et lynsnart Blik hen paa Rostov, der greb det og sendte ham det tilbage.

„Kom!“ bød denne og trak ham hen til Vinduet. — „Det er Denisovs Penge! De har stjaalet dem!“ hviskede han ham ind i Øret.

„Hvad behager? — Hvad siger De? — Hvor tør De vove?“ sagde Teljanin næsten uhørligt, men disse afbrudte Ord lød som et fortvivlet Skrig og en Bøn om Tilgivelse. Og i samme Nu som Rostov hørte Klangen i dem, forsvandt den sidste Tvivl, der havde pint ham; han følte noget, der næsten lignede Glæde, men tillige den inderligste Medlidenhed med den ulykkelige, der stod foran ham, uden at denne Følelse dog et Øjeblik rokkede hans Beslutning om at føre Sagen til Ende.

„Men hvad mon de andre her tænker!“ sagde Teljanin med halvkvalt Røst, idet han greb sin Hue og flygtede ind i et lille Værelse ved Siden af. „Kom dog herind, for at vi .....“

„Jeg er vis paa min Sag, og jeg kan bevise, hvad jeg siger!“

Teljanins blege Ansigt begyndte at skælve, hans Øjne flakkede uroligt om i Stuen, og han udstødte en dump, uartikuleret Lyd, der næsten lød som en Hulken.

„Greve!“ hviskede han og smed Pungen hen paa Bordet. „Gør mig ikke ulykkelig! Der er de forbandede Penge — tag dem! Skaan mig, Greve — for mine gamle Forældres Skyld!“

Rostov tog Pungen og gik hen mod Døren uden at se paa Teljanin, men da han kom til Tærskelen, vendte han om og gik ind i Værelset igen.

„Du store Gud, hvor kunde De ogsaa gøre dette?“ hviskede han med Taarer i Øjnene.

„Ak, Greve .....“ begyndte Teljanin og gik et Skridt hen imod ham.

„Nej .... nej .... rør mig ikke!“ raabte Rostov og veg tilbage. „Men hvis De trænger til disse Penge, saa tag dem. Dér!“ — Og i samme Nu slængte han Pungen hen ad Bordet og fór ud af Stuen.

V

Ud paa Aftenen sad Denisov og Rostov i deres fælles Kvarter og diskuterede Dagens Begivenheder, sammen med Eskadronens Næstkommanderende, Stabsritmester Kirstein, en ægte Hugaf, der to Gange havde været degraderet til Menig, men hver Gang havde tjent sig op igen. Ritmesteren var en høj, graahaaret Mand med et rynket Ansigt, skarpe Træk og en vældig Knevelsbart.

„Og jeg siger Dem, Greve, at De maa gøre Regimentschefen en Undskyldning!“ sagde Kirstein og snoede sit lange Skæg.

„Men jeg finder mig ikke i, at han beskylder mig for Løgn!“ raabte Rostov, ildrød i Hovedet og i stærk Sindsbevægelse. „Og da han sagde til mig, at jeg løj, betalte jeg ham naturligvis med samme Mønt. Nej, lad ham kun putte mig i Hullet og pine mig i Tjenesten, saa meget han lyster, men nogen Undskyldning gør jeg ham ikke, for naar han mener, at det som Regimentschef er under hans Værdighed at give mig Satisfaktion, saa .....“

„Men vent dog lidt og hør, hvad jeg har at sige!“ brummede Kirstein med sin dybe Bas, medens hans Haand gled langsomt hen over Knevelsbarten. „De, som kun er Junker endnu og altsaa hører til Underklasserne, gaar hen og siger til ham i flere Officerers Nærværelse, at en af deres Kammerater har gjort sig til Tyv.“

„Ja, jeg kan ikke gøre for, at Samtalen fandt Sted i fleres Nærværelse. Det er muligt, at jeg kunde have ventet med at bringe Sagen frem — men jeg er ikke Diplomat, og derfor er jeg ogsaa gaaet ind i Husarerne: jeg troede ikke, man gav sig af med Spidsfindigheder eller Haarkløverier dér. Og saa siger han til mig, at jeg lyver! Men han skal ogsaa komme til at give mig Oprejsning!“

„Ja ja, tag det nu blot med Ro, vi véd jo godt alle, at De ikke er bange. Men sig mig engang, Denisov, har De nogen Sinde før hørt, at en Junker gaar hen og forlanger Oprejsning af sin Oberst?“

Denisov, der sad med et mørkt Ansigt og bed sig i Overskægget, svarede ikke, men rystede blot paa Hovedet.

„Og hvorfor vil De have Oprejsning?“ vedblev Kirstein. „De bærer Dem ad som en Dumrian, og saa giver han Dem en Overhaling, hvad han er fuldstændig berettiget til.“

„Nej, det gjorde han ikke, han sagde, at jeg talte Usandhed.“

„Naa, og saa svarede De ham med Dumheder; følgelig maa De gøre ham en Undskyldning.“

„Nej, aldrig i Verden!“

„Ja jeg maa sige, at det havde jeg ikke ventet af Dem!“ sagde Kirstein alvorligt og højtideligt. „Hvad tror De da, at Obersten har at gøre, naar De plaprer Historien ud, medens hele Stuen er fuld af Officerer? Skal han lade Slubberten stille for en Krigsret og saaledes gøre hele Regimentet til en Fabel? Ja, det vilde De maaske have fundet rigtigt, men saaledes tænker vi andre nu engang ikke. Nej, Obersten gjorde kun sin Pligt, da han sagde, at De talte Usandhed, og det kan være ubehageligt nok for Dem, men De er selv Skyld deri. Og nu, da alle vil dysse Sagen ned, stikker De Næsen i Vejret og bliver ved at gøre Kvalm. De føler Dem fornærmet over, at De har faaet en lille Omgang, og vil derfor ikke gøre en hæderlig og tapper Officer som vor gamle Oberst en Undskyldning. — Naa, men at De sætter en Skamplet paa hele Regimentet, det er Dem naturligvis ligegyldigt!“ vedblev Kirstein, hvis Stemme nu begyndte at ryste. „For Dem, der vel kun skal tjene en kort Tid iblandt os og saa give Partiet ved en eller anden Stab, er det sikkert ligegyldigt, om det hedder sig, at der er Tyve mellem Regimentet Pavlograds Officerer. Men saaledes ser vi ikke paa Sagen — vel Denisov?“

Denne svarede ikke, men saa' hen paa Rostov med sine sorte, spillende Øjne.

„Ja, De har kun Tanker for Deres egen spinkle Hanekyllinge Ære, men vi gamle Fyre, som er vokset op ved Regimentet og haaber at dø i det, tænker ogsaa paa Afdelingens. Nej, De har Uret, siger jeg Dem, og for mig maa De blive saa fornærmet som De vil, men Sandheden skal De høre!“

„Ja, Fanden skal tage mig, om Kirstein ikke har Ret!“ raabte Denisov og sprang op fra sin Stol. „Naa min Dreng — vær nu fornuftig!“

Rostov blev rød og bleg og saa' snart paa den ene og snart paa den anden.

„Nej, mine Herrer,“ stammede han, „det maa De ikke tro om mig! Jeg sætter Regimentets Ære lige saa højt som I .... og det skal jeg nok faa Lejlighed til at vise .... Naa men .... jeg indrømmer det ..... jeg har Uret .... fuldstændig Uret. —

Og hvad forlanger I saa mere af mig?“ tilføjede han med Taarer i Øjnene.

„Ja, saadan skal det være!“ raabte Kirstein, idet han rejste sig og klappede ham paa Skulderen med sin store, brede Haand.

„Og jeg siger dig,“ skreg Denisov, „at han er en rigtig brav Fyr!“

„Ja Greve, saadan skal det være!“ gentog Kirstein, der nu honorerede ham med hans Titel som en Slags Belønning, fordi han havde indrømmet sin Uret. „Og gaa saa hen og gør ham Deres Undskyldning, Greve!“

„Ja, jeg er villig til alt, mine Herrer,“ sagde Rostov i en bønfaldende Tone, „men en Undskyldning kan jeg ikke gøre, det er mig komplet umuligt. Gjorde jeg det, vilde jeg jo komme til at staa som en Dreng, der beder om Forladelse.“

Denisov brast i Latter.

„Naa ja, det bliver værst for Dem selv,“ brummede Kirstein, „for Oberst Schubert hører ikke til dem, der glemmer en Fornærmelse, og De vil komme til at betale Deres Stivsind dyrt.“

„Nej, det er ikke Stivsind, men jeg kan ikke forklare Dem, hvad det er. Saa meget er imidlertid vist, at ....“

„Ja ja, det bliver Deres Sag!“ afbrød Kirstein ham. — „Men hvor har Slyngelen egentlig puttet sig hen?“

„Han har meldt sig syg,“ svarede Denisov, „og i Morgen afgaar han fra Regimentet.“

„Ja, en Sygdom maa det vel være, for paa anden Maade kan man da ikke forklare sig hans Opførsel.“

„Men hvad enten det nu er Sygdom eller ej, raader jeg ham til ikke mere at vise sig for mine Øjne!“ skreg Denisov rasende.

I det samme aabnedes Døren, og Sherkov traadte ind med hastige Skridt.

„Hvad, er du her!“ raabte Denisov og Kirstein i Munden paa hinanden.

„Ja, nu skal vi til det, mine Herrer! Mack har overgivet sig med hele sin Armé.“

„Jo vist, bild mig det ind!“ sagde Denisov.

„Jeg har selv set ham — med mine egne Øjne.“

„Hvad behager? — Er han da levende og uskadt?“ spurgte Kirstein.

„Hurra, nu gaar det løs! Hurra!“ raabte Denisov. „Den Ny-

hed skal han have en Flaske Vin for! Men hvordan kommer du egentlig her?“

„Jo, jeg er bleven sendt tilbage til Regimentet, og det er ogsaa denne ulyksalige Macks Skyld. Der var en østerrigsk General, som blev fornærmet, fordi jeg gratulerede ham til, at Mack var arriveret, og saa klagede han over mig. — Men hvad er der i Vejen med dig, Rostov, du er jo saa rød i Hovedet som en kogt Krebs?“

„Ja, vi har ogsaa haft en slem Historie her i Dag,“ svarede denne og begyndte at fortælle ham om Teljanins Bedrifter, men holdt pludselig inde, da han opdagede Regimentsadjudantens høje Skikkelse henne i Døren. Adjudanten, som kom for at bringe Eskadronens Ordre, bekræftede i ét og alt de Efterretninger, Sherkov havde bragt, og meddelte dem, at der allerede skulde afmarscheres næste Morgen.

„Hurra, mine Herrer, nu begynder det!“ raabte Kirstein.

„Ja, Gud være lovet!“ sagde Denisov. „Vi har ogsaa siddet længe nok og kukkeluret her.“

VI

Kutusov trak sig hen mod Wien og ødelagde Broerne over nn og Traun, efterhaanden som han passerede disse. Den 4. November gik de russiske Tropper over Enns, og ved Middagstid drog Fodfolkskolonner, Artilleri og Træn gennem den lille By af samme Navn, som ligger paa begge Sider af Broen, der fører over Floden. Det var en varm Efteraarsdag med skiftende Solskin og Byger. Fra Højdedraget Øst for Floden, hvor nogle russiske Batterier havde taget Stilling for at dække Overgangen, saa' man hele Landskabet for sig, snart indhyllet i Regntaager, og snart saa klart belyst af Solen, at hver enkelt Genstand traadte frem med forbavsende Tydelighed. Neden for Højderne laa den lille By med dens hvide Huse og røde Tage, Domkirken med det slanke Spir, og Broen, der var sort af bølgende Troppemasser. Til højre skimtedes den brede Donau med dens Øer og Skibe, et stort Slot med en Park omflydt af begge Flodernes Vande, og hinsides Donau Taarnene af et Kloster, som ragede op over en mørk og tæt Fyrreskov. Forude, paa den modsatte Side

af Enns, hævede Terrainet sig i terrasseformige Højder, og paa de fjerneste af disse viste de fjendtlige Rytterpatrouiller sig som smaa, bevægelige Prikker.

Inde mellem Kanonerne stod Arrieregardens Chef med en Officer af sin Stab og iagttog det foranliggende Terrain gennem sin Kikkert, og lidt ud til Siden for ham, paa en Lavet, sad Nesvizkij, der i Dag var afgivet til Arrieregarden, men for Øjeblikket kun var optaget af at traktere sine Kammerater af Artilleriet med en ægte, veritabel Doppelkümmel og diverse Smaakager. Foran ham stod hans Kosak, der skænkede flittigt i Glasset, og rundt omkring dem laa Artilleristerne i det vaade Græs og frydede sig over det herlige Traktement.

„Ja den, der byggede det Slot, vidste nok, hvad han gjorde," bemærkede Nesvizkij og pegede ud til højre. „Det er dog en dejlig Egn, denne her! — Men skal De dog ikke have Dem en Kage til, mine Herrer?"

„Tak, Fyrste, Tak!" svarede en af Officererne, der følte sig i høj Grad beæret over at være i saa fornemt Selskab. „Ja vist ligger Slottet smukt! Vi kom lige forbi Parken før og saa' to Daadyr bene af Sted inde mellem Træerne. Og Hovedbygningen, den er jo ligefrem storartet!"

„Nej se dér!" sagde en anden, der gav sig til at kigge ivrigt ud i Terrainet nærmest for at lade, som om det var af Distraktion, at han tog sig endnu en Kage. „Vore Folk har allerede fundet Vej derind! Kan De se de tre Infanterister, som kommer løbende hen over Marken med en Sæk? — Naa, nu kan man da være vis paa, at Slottet bliver grundigt afsøgt!" tilføjede han med et Smil, der røbede, at denne Tanke slet ikke var ham ubehagelig.

„Ja, vist saa. — Men hvad siger De om at komme dérind?" sagde Nesvizkij og pegede over mod det fjerne Kloster.

De andre Officerer lo.

„Ja," vedblev han, og hans Øjne fik i det samme en fugtig Glans, „det kunde være rigtig morsomt at forskrække de søde smaa Nonner. Det skal nok være Italienerinder, efter hvad jeg hører, og unge og kønne er de naturligvis. Ak ja, jeg gav gerne ti Aar af mit Liv for den Spas!"

„Og dem vilde det ogsaa more, for de keder sig vistnok grundigt," dristede en af Officererne sig til at sige.

Imidlertid gjorde Adjudanten Generalen opmærksom paa

noget ude i Terrainet, og denne rettede saa straks sin Kikkert derhen.

„Ja, det er rigtigt nok!“ sagde han i en ærgerlig Tone, „Fjenden rykker frem for at hindre os i at komme over Broen. Men hvorfor mon de ogsaa er saa længe om at passere den?“

Med blotte Øjne kunde man se et fjendtligt Batteri paa de lige overfor liggende Højder. Det udsendte en lille Røgsky, derpaa fulgte det dumpe Drøn af et fjernt Skud, og i samme Nu kom der mere Fart i dem, der trak ned mod Broen.

Nesvizkij rejste sig pustende og gik hen til Generalen.

„Skal Excellencen ikke have en lille Dram?“ sagde han med et forekommende Smil.

„Det er dog ogsaa Fanden til Smøleri!“ vedblev Generalen, der slet ikke lagde Mærke til ham.. „Det er højst uheldigt!“

„Skal jeg ikke ride ned og bringe dem Ordre til at skynde sig noget mere?“ spurgte Nesvizkij.

„Jo, gør kun det! Og sig saa til Husarerne, at de gaar over sidst og stikker Broen i Brand — hvad de jo for Resten allerede har faaet Ordre til. Naturligvis maa der være Halm og Tjære parat i Nærheden.“

„Javel, Hr. General!“ sagde Nesvizkij, der lod sin Kosak trække Hesten hen til sig, gav ham Ordre til at gemme Flasken og derpaa svingede sig let op i Sadelen til Trods for sit svære Korpus.

„Se saa, nu rider jeg over til Nonnerne!“ raabte han til Artilleristerne, der lo, da han red forbi dem, og derefter slog han ind paa den bugtede Sti, som førte ned mod Broen.

„Naa Kaptajn, skal vi give dem et Skud!“ sagde Generalen til Batterichefen. „Vi maa have lidt at more os med.“

„Træd an bag Kanonerne!“ kommanderede denne, og straks kom Folkene ilende for at indtage deres Pladser og lade.

„Første Kanon — Fyr!“ lød Kommandoen lidt efter, og i samme Nu løb Betjeningsmandskabet tilbage; det sang i Kanonens Malm, og Luften genlød af et drønende Brag. Hvislende og skurende fløj Granaten højt over Hovedet paa vore egne hinsides Broen og slog ned langt foran Fjenden — en lille hvid Røgsky viste Stedet, hvor den sprang. Baade Officererne og Soldaterne saa' kendelig oplivede ud, da de hørte denne Lyd, og alle fulgte nu med spændt Opmærksomhed vore Troppers Bevægelse ned mod Floden og Fjendens Fremrykning over Højdedraget. Her-

oppe fra Batteriet saa' man alt dette ganske tydeligt, thi netop i dette Øjeblik traadte Solen frem bag Skyerne, og dens klare Straaler kastede pludselig Liv og Lys over Mennesker og Landskab.

VII

Efter at Fjenden havde begyndt at skyde, blev Trængselen paa Broen stærkere og stærkere, og den tykke Nesvizkij, hvem det var lykkedes at arbejde sig frem til Midten af den, blev nu klemt saa fast ind mod Rækværket, at han ikke kunde komme videre, men han tog det fra den gemytlige Side og saa' leende hen paa sin Kosak, der stod et Par Skridt fra ham og holdt begge Hestene ved Tøjlerne.

„Naada, Kammerat!" raabte denne til en Trænsoldat, som kom kørende med en stor Rustvogn midt inde i den tæt sammenpakkede Mængde, der veg ud til Siden for ikke at komme ind under Hjulene og Hestene. „Hvordan Pokker er det, du kører? Gør dog Holdt et Øjeblik, for at min General kan komme forbi!"

Men Trænsoldaten, der ikke i fjerneste Maade lod sig imponere af, at den anden førte en hel General i Ilden, vedblev at raabe og skrige til Folkene, som spærrede ham Vejen.

„Naa, Landsmænd! Hold til højre!" skreg han. Af Vejen!"

Men Landsmændene, som han kaldte dem, kunde ikke vige ud til Siden; de bevægede sig i én eneste tæt, kompakt Masse, Skulder mod Skulder og med klirrende Bajonetter, hen over Broen. Nesvizkij kastede et Blik paa Flodens skummende, larmende Smaabølger, som drog hvirvlende ind under Bropillerne, og da hans Øje derfra atter gled ligeud, mødte det de samme urolige Bølger, men her var det Mennesker, eller rettere talt et Kaos af Chacoter, Tornystre, Geværer, Bajonetter og Ansigter, der bevægede sig hid og did som Vover, der piskes af Vinden. Og hele denne Lavine af tæt sammenpressede Mennesker rullede trampende frem over det snavsede, plørede Brodække, delende sig, hvor de mødte en Vogn, som den da omflød, ganske som Flodens Bølger omflyder en Bjælke, der driver ned ad Strømmen.

„Nej, se blot, hvor de bliver ved at myldre frem, det er jo

en hel Oversvømmelse!“ sagde Kosakken, som ikke kunde røre sig af Stedet. „Mon der er mange endnu, som skal over?“

„Ja, en Million mindre end én!“ raabte en lystig Kumpan, der blinkede hen til ham med det ene Øje, mens han strøg forbi i sin lasede Kappe.

„Hæ, hæ! Naar Franskmanden først begynder at klø løs paa os, saa glemmer du nok at klø dine Lus!“ sagde en gammel Soldat til en lille usselig Spirrevip, som gik ved Siden af ham og gnuppede sig.

Lige efter dem kom der en højt læsset Færdselsvogn, og bag den rendte der en Oppasser, som ledte ivrigt efter noget inde under Presenningen.

„Hvor Fanden har du gjort af Strømperne, din Satan?“ raabte han op til Kusken, og i samme Nu var han forsvundet i den bølgende Mængde.

Saa fulgte der nogle lystige Fyre, som saa' ud til at have faaet en lille Taar over Tørsten.

„Ja, han slog ham med Kolben lige i Synet, det rare Menneske,“ sagde en af dem, en rask Kammerat med opkiltret Kappe og sejge Armbevægelser.

„Men den anden kunde jo ogsaa være bleven fra Skinken,“ bemærkede den, der gik ved Siden af ham, og et Øjeblik efter var de saa langt borte, at Nesvizkij ikke fik mere at vide hverken om Kolbeslaget eller om Skinken.

„Nej se, hvor de har Hastværk, de Fæhoveder!“ brummede en gammel Underofficer vredt og fortrædeligt. „Blot fordi der suser et Par Kanonkugler hen over Hovedet paa dem, tror de straks, at det er ude med dem alle.“

„Ja, men den ene af dem fløj dog saa tæt forbi mig, at jeg nær havde smidt mig lige i Snavset,“ sagde en ung Soldat med et løjerligt Grinebideransigt. — „Huha, hvor jeg blev bange!“ tilføjede han i en Tone, som om han gjorde sig til af sit Kujoneri, og derpaa blev han skubbet videre.

Saa kom der, tæt omgivet af Soldater, en Fjællevogn belæsset med alt Slags Husgeraad og Skrammel. En Bondemand gik ved Siden af den og styrede Hestene, og bagefter fulgte en broget Ko med Reb om Hornene. Øverst oppe paa Læsset, i et helt Bjærg af Dyner og Puder, sad en ung Kone med et Barn ved Brystet, og foran hende en gammel Morlille og en buttet Skønhed med friske, røde Kinder. Det var en Bondefamilie, som

flygtede af Frygt for Franskmændene, og medens nu Vognen kørte Skridt for Skridt gennem Soldatervrimmelen, regnede det ned med Vittigheder over de to unge Kvinder, der maatte udholde en hel Skærsild af nærgaaende Blikke.

„Kan du se hende, Pølsen, deroppe? Hun holder ogsaa Flyttedag," sagde en af Soldaterne.

„Vil du sælge din lille Mutter? — Ungen kan du selv beholde!" raabte en anden til Bonden, der gik med lange Skridt ved Siden af Vognen og uden at se til højre eller venstre.

„Naada, hvor hun er pyntet, den lille Satan!" skreg en tredje og kyssede paa Fingeren op til den unge Pige.

„Ja dér kunde du nok lide at være indkvarteret, hvad Fjodotov?" sagde hans Sidemand og puffede grinende til ham.

„Aa ja, det kunde ikke være saa galt!" svarede den anden.

„Hvor skal I hen?" spurgte en Officer, da Vognen passerede forbi ham, og lo i det samme op til den unge Pige; men Bonden, der ikke forstod Spørgsmaalet, svarede ikke og rystede blot paa Hovedet.

„Dér — vil du have det?" sagde Officeren og rakte et Æble, som han selv havde bidt i, op mod den kønne unge Pige, der smilende tog imod det.

Nesvizkijs Blik fulgte de to unge Kvinder, medens de kørte forbi, og derpaa gled det hen over den bølgende og snakkende Mylder af Soldater, som omgav Vognen. Pludselig kom der ligesom en Standsning i det hele; det var en Hest langt forude, der var styrtet og spærrede Vejen, og straks begyndte alle at raabe og snakke i Munden paa hinanden.

„Naada, hvad bliver I staaende for? — Der er heller ingen Orden i Tingene! — Hvad, trænger du paa, din Satan? — Javel trænger jeg paa; tror du maaske jeg har Lyst til at blive staaende, til de har faaet stukket Ild paa Broen?" lød det rundt omkring fra, og samtidig pressede alle paa for at naa Udgangen af denne. Og medens Nesvizkij stod og saa' paa al denne Forvirring, hørte han pludselig en hvislende Lyd, der hurtig kom nærmere og nærmere, og derpaa et vældigt Plask langt ude i Floden.

„Halløj, hvor skal du hen?" spurgte en Infanterist, der stod i Nærheden af ham, og vendte sig om efter Lyden.

„Aa, den vil blot sætte Fart paa os!" sagde en anden med lidt urolig Stemme, og saa kom der igen Drift i Mængden, som langsomt gled videre under Trykken og Pressen til alle Sider.

„Kom herhen med Hesten, min Ven!“ raabte Nesvizkij, for hvem det nu gik op, at det var en af Fjendens Kanonkugler, der var drattet ned i Floden. „Naada! Gør Plads! Af Vejen med jer!“

Med Nød og næppe kom han op i Sadelen og banede sig langsomt frem gennem Mængden skældende og brølende for at skaffe sig Gehør og Respekt. De nærmeste veg ud til Siden, men bagfra trængtes der saa ivrigt paa, at de atter blev trykket ind mod hans Hest med saa stærkt et Pres, at hans Ben sad som fastklemt i en Skruestikke.

„Nesvizkij! Nesvizkij! Halløj, gamle Dreng!“ lød det i det samme i Nærheden af ham, og da han vendte sig om, fik han Øje paa Denisov, der holdt en halv Snes Skridt længere tilbage, ildrød i Hovedet, med Haaret strittende til alle Sider, Huen helt nede i Nakken, og Dolmanen kækt over den ene Skulder.

„Men saa sig dog til de Slyngler, at de skal gøre Plads!“ skreg han og svingede Sabelen med sin kraftige lille Næve, der var lige saa rød som hans Ansigt.

„Ej ej, Vaska, er det dig!“ raabte Nesvizkij fornøjet. „Hvad Pokker vil du her?“

„Jeg skal have Eskadronen over paa den anden Side, men vi kan ikke komme frem!“ svarede Denisov og sporede sin kulsorte Araber, der viftede med Ørene af Frygt for de mange Bajonetter, prustede, saa Skummet fløj ud af Næsebor og Kandar, og stampede vældigt i Broplankerne.

„Men hvad gaar der af jer? Hvorfor trænger I paa som Faar? Ja, som Faar! Af Vejen! Gør Holdt med den Vogn der, din Satan! Gør Holdt øjeblikkelig, eller jeg hugger jer alle ned!“ skreg han ude af sig selv og svingede atter sin Sabel.

Alle veg tilbage og trykkede sig ind mod hinanden med forfærdede Ansigter, og omsider kom der saa megen Luft, at det lykkedes ham at naa hen til Nesvizkij.

„Hvad — du er jo ikke fuld i Dag!“ sagde denne, da den anden red op ved Siden af ham.

„Nej, det skulde jeg nok have ondt ved, for jeg har ikke haft et Øjeblik fri. Regimentet har været paa Tæerne hele Dagen, og vi har redet frem og tilbage uden Spor af Nytte. Nej slaas, det kan jeg være med til, men dette her er forbandet kedeligt.“

„Sig mig, hvorfor er du saa pyntet i Dag?“ spurgte Nesvizkij med et Blik paa hans splinterny Dolman og Skaberakket, der saa' ud, som om det lige var kommet fra Sadelmageren.

„Ja, det er da rimeligt, at man gør sig fin, naar man venter at komme i Kast med Fjenden," svarede Denisov, idet han trak et duftende Lommetørklæde op af sin Sabeltaske og viftede sin Ven om Næsen dermed. „Og kan du se, hvor nydeligt jeg er barberet? Jo, alt er efterset: Tænderne har faaet en Omgang, og Haaret og Skægget — lugt engang! Ah! — Hvad behager?"

Nesvizkijs anselige Skikkelse, og Denisovs Skrigen, Brølen og energiske Maade at svinge Sabelen paa, gjorde saa megen Virkning, at det lykkedes dem at komme over Broen og standse Fodfolket paa den anden Side af denne. Nesvizkij fandt Husarobersten, til hvem han skulde overbringe Befalingen, og red derefter tilbage, men Denisov blev holdende paa sin uroligt stampende Hingst og ventede paa Eskadronen. Endelig kom den trampende hen over Broen med Officererne i Spidsen og red derefter forbi Infanteristerne, som stod i Klynger ved Indgangen og med Længsel ventede paa at faa Lov til at marschere over. Det regnede ned med drøje Bemærkninger og Vittigheder fra dem, som maatte staa i Pløret og Æltet, medens de fine Husarer kom ridende stolt forbi.

„Naada, hvor de er pyntede!" sagde en inde i Mængden. „De ser jo ud, som om de skal til Parade!"

„Ja men stor Nytte gør de ikke," mente en anden. „De er mestens til Stads."

„Hør Kammerat, du maa ikke støve for meget!" raabte en af Husarerne grinende, da hans Hest, der dansede under ham, sprøjtede en sølle Infanterist over med store Plamaser af Snavs og Søle.

„Ja, hvis du blot skulde marschere et Par Dages Tid med Tornysteren paa Ryggen," svarede Manden, medens han tørrede sit Ansigt i Ærmet, „saa vilde alt det Snorekrammeri nok gaa af dig. Og for Resten ligner du jo mere en spraglet Fugl end et Menneske."

„Hør Sikin, du skulde sætte dig op paa Hesten der," bemærkede en Korporal spøgende til en lille Spirrevip af en Soldat, som stod helt sammenbøjet under Vægten af den tunge Oppakning.

„Ja, giv ham en Kæp mellem Benene, saa kan han jo bilde sig ind, at han er ridende," sagde Husaren leende og travede videre.

VIII

Efter at Broen var fri, marscherede Resten af Fodfolket over, og der var nu ikke andre russiske Tropper paa denne Side af Floden end et Par Eskadroner Husarer og nogle Kosakker. Fjenden, som man allerede længe havde kunnet iagttage fra Højderne hinsides Enns, kunde ikke ses hernede fra, da Udsigten mod Vest begrænsedes af et Højdedrag, der strakte sig parallelt med Floden i omtrent 1000 Alens Afstand og skraanede jævnt ned imod den. Paa denne Skraaning viste der sig først nogle Kosakpatrouiller, som var under Tilbagegang, og dernæst, øverst oppe paa Højdedraget, Fodfolk i blaa Kapper og tre eller fire Kanoner med Bespænding. Det var Franskmændene. Kosakkerne trak sig ind mod Broen, og Husarerne fik travlt med at iagttage Fjenden, der lidt efter lidt dukkede op langs hele Højdedraget og tegnede sig som smaa sorte Pletter mod Horisonten. Himlen var nu klaret op, og Solen sænkede sig smilende ned over Floden og de skovklædte Højder hinsides Donau. Det var ganske stille, og man kunde derfor tydelig høre Franskmændenes Hornsignaler og deres Raaben og Skrigen. Fjenden skød ikke, men netop denne Tavshed vakte Tanken om, at Død og Fordærvelse vilde ramme enhver, som vovede sig ud i det uhyggelige, menneskетomme Rum, der skilte de to Hære.

„Et Skridt ud over den Linie, som vore yderste Forposter omspænder — den minder om den Tærskel, der skiller de levende fra de døde — og man er inde paa det ubekendte og gaar maaske Døden i Møde. Og hvad venter der dig hinsides Pløjemarken, som ligger foran dig; hinsides Træet og Taget, der beskinnes af Solen? Ja, det véd du ikke, men du ønsker at vide det. Og skønt du gyser for at overskride denne skæbnesvangre Linie, føler du dog en uimodstaaelig Trang dertil, fordi du tidlig eller sent skal ud over den, og da lige saa sikkert vil faa at vide, hvad der venter dig dér, som du engang vil faa Vished om, hvad der findes hinsides Livet. Og selv er du fuld af Sundhed, Kraft og Styrke, glad og omgivet af Mennesker, der er lige saa raske og fornøjede som du — men om et Øjeblik, hvad saa?“ — Se saaledes tænker eller maaske snarere føler enhver, der staar lige over for Fjenden, og denne Følelse kaster en ganske særegen

Klarhed over alle de Indtryk, som han modtager i disse korte Øjeblikke.

Oppe paa Højdedraget viste der sig en lille Røgsky, og et Øjeblik efter fór en Kanonkugle hvislende hen over Eskadronen. Officererne, som holdt samlede foran Fronten, red hen paa deres Pladser, Folkene rettede deres Heste ind, og al Snakken og Passiaren hørte øjeblikkelig op. Lidt efter kom der igen en Kugle — og saa nok én. Det var ikke til at tage fejl af, at der blev skudt efter Eskadronen, men Projektilerne gik alle for højt og slog ned langt bagved, paa den modsatte Side af Floden.

Ingen af Folkene vendte sig om for at følge Kuglerne, men hver Gang de hørte det hvisle oppe i Luften, rettede de sig i Sadelen og sad ganske ubevægelige, indtil Lyden var forstummet, idet enhver dog skævede nysgerrigt hen til sin Sidemand for at se, hvordan han tog Sagen. Og hos dem alle, lige fra Denisov til Trompeteren, som holdt foran ham, viste der sig nogle svage Trækninger i Underansigtet, som tydede paa en vis Uro i Gemytterne. Den gamle Vagtmester oppe paa højre Fløj rynkede Brynene og saa' med truende Mine ned ad Gelederne, medens hans Bagmand, den unge Junker Mironov, uvilkaarlig dukkede sig, hver Gang han hørte Kuglens ildevarslende Lyd. Rostov derimod, som holdt nede i Nærheden af venstre Fløj paa sin spattede Sorte, der for øvrigt præsenterede sig yderst elegant i Dag, saa' ud som en Skoledreng, der skal op til en Eksamen, han er vis paa at bestaa med Glans. Hans Blik vandrede fornøjet rundt til alle Sider, som om han vilde opfordre sine Kammerater til at beundre hans Uforfærdethed, men paa samme Tid havde hans Ansigt et resolut og krigersk Udtryk, der vidnede om, at han var sig Øjeblikkets Alvor bevidst.

„Hvem er det, som dukker med Hovedet derhenne? Skam Dem, Junker Mironov! Se paa mig!" raabte Eskadronchefen, som ikke holdt stille et Sekund, men tumlede sin Hest foran Fronten. Denisov saa' i dette Øjeblik ud, som naar han om Aftenen havde tømt sine to Flasker Vin. Han var rød i Kammen, stak sin stumpede Næse højt i Sky og huggede Sporerne ubarmhjertigt i Siderne paa sin flinke Beduin, der dansede uroligt under ham. Med ét jagede han ned langs Fronten, gav Folkene Ordre til at se Pistolerne efter og galoperede derpaa hen til Kirstein, som holdt foran Midten af Eskadronen paa sin store, adstadige Hoppe.

Stabsritmesteren saa' lige saa rolig ud som altid, kun hans Øjne straalede lidt livligere end ellers.

„Naa," sagde han til Denisov, „det bliver vist ikke til noget i Dag. Du skal se, at vi faar Befaling til at gaa tilbage om lidt."

„Ja Fanden maa vide, hvad egentlig Meningen er med det hele!" brummede denne, og da Generalen, der kommanderede Bagdækningen, i det samme viste sig nede paa Broen, red han hen til ham med sænket Sabel.

„Maa jeg attakere, Deres Excellence?" raabte han ivrigt. „Jeg jager dem Fanden i Vold i Løbet af fem Minutter!"

„Hvad snakker De om at attakere?" svarede Generalen med en ærgerlig Grimasse. „Hvorfor staar De her med Deres Eskadron? Kan De da ikke se, at Blænkerne er i fuld Tilbagegang? Nej, vil De rykke over paa den anden Side, og det straks!"

Denisovs Eskadron og den, der havde været forude opløst i Blænkerkæde, gik saa tilbage uden at have mistet en eneste Mand, og da de var ovre, inddrog Kosakkerne deres Patrouiller og fulgte efter.

Regimentschefen, Oberst Schubert, der holdt for Enden af Broen, sluttede sig til Denisovs Eskadron og red i Skridt foran den næsten lige ved Siden af Rostov, dog uden at tage fjerneste Notits af ham. Det var første Gang efter Ordskiftet, at de mødtes, og Rostov, som nu, da han var under Kommando og i Geledet, følte, at han var i denne Mands Magt, studerede med ængstelig Opmærksomhed Regimentschefens brede Ryg, hans lyse Nakkehaar og hans kraftige røde Hals. I det ene Øjeblik bildte han sig ind, at Obersten kun var her for at prøve hans Mod, og paavirket af denne Tanke rettede han sig saa i Sadelen og saa' sig kækt om til alle Sider; i det næste følte han sig derimod overbevist om, at den anden kun holdt sig i hans Nærhed for at vise, hvad han selv var for en allerhelvedes Karl. Men skønt han saaledes ikke var paa det rene med, hvorfor Obersten egentlig var her, tvivlede han dog ikke et Sekund om, at hans Modstander, saa snart Kampen var forbi, vilde komme ridende hen til ham og række ham Haanden til Forsoning.

Medens Eskadronen bevægede sig i Skridt hen ad Stien, som førte op til Batteriet, kom Sherkov ned imod den, og da han naaede Teten, red han hen paa venstre Side af Regimentschefen og førte Haanden ærbødigt op til Huen. Efter mange Anstrengelser var det lykkedes ham at opnaa en Ansættelse som Ordon-

nansofficer hos Bagration, og han mødte nu med en Ordre fra denne til sin tidligere Chef.

„Hr. Oberst!“ sagde han med sin sædvanlige paatagne Alvor, idet han samtidig blinkede hen til Denisov og Rostov. „Jeg skulde anmode Dem om at stikke Ild paa Broen!“

„Hvem har givet den Ordre?“ spurgte Regimentschefen mørkt.

„Ja, det har jeg ikke Begreb om, Oberst; jeg véd kun, at Fyrst Bagration har sendt mig for at sige Dem, at Husarerne hurtigst muligt skal vende om og stikke Broen i Brand.“

Et Øjeblik efter kom der en Adjudant, som bragte den samme Ordre, og lige i Hælene paa ham fulgte den tykke Nesvïzkij, der galoperede tungt paa sin lille Kosakhest.

„Men Hr. Oberst!“ skreg han, medens han endnu var i Farten. „Jeg sagde jo til Dem, at De skulde brænde Broen af! Det lader virkelig til, at alle gaar fra Snøvsen i Dag! Ingen kan forstaa den simpleste Ordre!“

„De sagde til mig, at der skulde være Halm og Tjære i Beredskab nede ved Broen,“ svarede Obersten, der standsede Eskadronen med en Haandbevægelse, „men De talte ikke et Ord om, at der skulde stikkes Ild paa den!“

„Ja men, min gode Mand, naar jeg siger til Dem, at De skal holde alt parat, saa maa De virkelig vide, hvad De har at gøre,“ sagde Nesvizkij, som tog sin Hue af og strøg sig gennem Haaret, der dryppede af Sved.

„Jeg er ikke Deres „gode Mand“, Hr. Major,“ raabte Regimentschefen vredt, „og De har ikke talt et Ord om, at jeg skulde brænde Broen af! Jeg kender min Tjeneste og plejer at udføre de Ordrer, jeg faar. De sagde nok noget om, at der skulde stikkes Ild paa den, men at jeg skulde gøre det, kunde jeg sandt for Dyden ikke vide!“

„Ja, saaledes er det altid,“ sagde Nesvizkij — med en utaalmodig Haandbevægelse. — „Men hvad vil du her, Sherkov?“

„Det samme som du. — Naada, hvor du er vaad! Kom, lad mig vride dig!“

„De sagde altsaa til mig, Hr. Major ....,“ vedblev Regimentschefen.

„Hr. Oberst!“ afbrød Adjudanten ham. „De maa skynde Dem, inden Fjenden rykker nærmere og beskyder os med Kartæsker.“

Oberst Schubert saa' med rynkede Bryn fra den ene til den anden og svarede ikke.

„Ja ja, nu skal jeg stikke Ild paa den!" sagde han omsider i en højtidelig Tone, som han gjorde saa nedladende som muligt for at vise, at han var villig til at opfylde sin Pligt til Trods for alt det Vrøvl, man gjorde, og derpaa huggede han Sporerne i Siden paa sin Hest og gav Eskadronen Ordre til at gøre omkring.

„Jo, tænkte jeg det ikke nok, han vil sætte mig paa Prøve!" sagde Rostov til sig selv, og han følte i det samme, at alt Blodet skød ham op i Kinderne. „Men jeg skal nok vise ham, at jeg ikke er forknyt!"

Medens Eskadronen red ned mod Broen, fik alles Ansigter atter et spændt og alvorligt Udtryk. Rostovs Øjne fulgte ufravendt Regimentschefen, da han gerne vilde læse sig til, hvad hans foresatte tænkte om ham, men denne, hvis Blik gled højtideligt og strengt ud over Rækkerne, saa' ikke en eneste Gang hen paa ham.

„Færdig til at sidde af! — Sid af!" raabte en Stemme ved Siden af ham, da Eskadronen gjorde Holdt foran Broen.

Sabler og Sporer klirrede, og Husarerne kom af Hestene uden selv rigtig at vide, hvad der nu skulde ske. Flere af dem saa' temmelig raadvilde ud, og enkelte gjorde Korsets Tegn. Rostov studerede nu ikke mere Oberstens Ansigt, han havde andet at tænke paa. Han frygtede, nej han gøs og skælvede for, at han ikke skulde gøre sin Pligt saa godt som de andre, og hans Hænder rystede, da han smed Tøjlerne til Hesteholderen. Netop i det samme red Denisov forbi og raabte noget til ham, men Rostov hørte ikke, hvad det var, han anede overhovedet ikke, hvad der foregik om ham: han saa' kun en hel Del Husarer, der stolprede af Sted klirrende med Sablerne og hvert Øjeblik faldt over deres egne Sporer.

„Frem med Baarerne!" lød det i Nærheden af ham, men han gjorde sig ingen Tanker om, hvorfor de forlangtes her, og løb blot videre. Forrest vilde han være — foran alle de andre, og i sin Iver for at naa dette Maal snublede han, da han kom ned paa Broen, og faldt lige paa Maven i det klæbrige Pløre. Og dér laa han, medens de andre løb forbi ham.

„Hold Midten fri, Ritmester!" raabte Obersten, der stod helt nede ved Broen og uddelte sine Ordrer.

Rostov rejste sig og tørrede sine tilsølede Hænder af paa

Skridtbesætningen, men da han i det samme fik Øje paa sin Fjende, løb han videre for at komme saa langt bort fra ham som muligt.

„Hvem er det, der løber midt ude paa Broen?“ skreg Obersten, da han opdagede en Husar, som ikke fulgte hans Ordre. „Ej ej, er det Dem, Junker! Til højre! — Men hvorfor vil De dog udsætte Deres Liv til ingen Nytte, Ritmester?“ raabte han i en endnu ærgerligere Tone, da hans Blik faldt paa Denisov, der holdt til Hest ude mellem sine Folk blot for at vise sig.

„Aa, mig gør Kuglerne ingen Skade!“ svarede denne, idet han vendte sig halvt om i Sadelen.

Imidlertid fulgte Nesvizkij, Sherkov og Adjudanten, der stod sammen langt uden for Skudvidde, med spændt Interesse vore egne ude paa Broen og det fjendtlige Fodfolk og Artilleri, som var under Fremrykning mod denne.

„Lykkes det dem at stikke Ild paa den eller ikke? Og naar de det, inden Franskmændene kører op paa Kartæskskuds Afstand og maser dem?“ Der var vel ikke én af de mange Tusinder, som stod paa denne Side af Broen og iagttog Blaakappernes Fremrykning, der ikke med bævende Hjerte gjorde sig dette Spørgsmaal.

„Saa, nu vanker der vist til Husarerne!“ sagde Nesvizkij. „Det fjendtlige Artilleri er jo helt inde paa Livet af os.“

„Men hvorfor har de ogsaa sendt alle de Mennesker derud?“ bemærkede Adjudanten.

„Ja, er det ikke taabeligt!“ sagde Nesvizkij. „Et Par behjertede Fyre vilde jo have kunnet klare det hele.“

„Ih nej, hvor vil I dog hen?“ blandede Sherkov sig i Samtalen. „Hvor tror I da Vladimirordenen vilde blive af, naar man nøjedes med at sende to eller tre derud! Nej, han maa have hele Eskadronen i Ilden for at kunne fremhæve den i Rapporten, men saa faar han ogsaa selv et Kors, det er sikkert og vist. Jo jo, vor gode Oberst véd nok, hvad han gør.“

„Saa, nu har vi om lidt en Kartæsk!“ sagde Adjudanten og pegede paa et af de fjendtlige Batterier, der gjorde Holdt og prodsede af.

Ovre paa den modsatte Side viste der sig en hvid Røgsky, og lidt efter én til, og i samme Nu som man hørte Knaldet af det første Skud, saas en tredje Røgsky.

„Av!“ raabte Nesvizkij og tog fat i Adjudantens Arm. „Aa, se engang ned paa Broen — der ligger én!“

„Nej to!“ svarede denne.

„Ja, hvis jeg var Kejser, vilde jeg aldrig føre Krig!“ erklærede Nesvizkij og vendte sig bort.

„Fjendens Kanoner blev atter trukket frem og ladet, og en tæt Skyttekæde nærmede sig Floden. Oppe paa Højderne viste der sig igen smaa hvide Røgskyer, og Kartæskerne raslede hen over Brodækket. Men denne Gang kunde Nesvizkij ikke se, hvad Virkning de gjorde, da alt dernede nu var indhyllet i en tæt graa Røg. Det var lykkedes Husarerne at stikke Ild paa Broen, og Franskmændene skød nu blot, fordi de ikke havde andet at skyde paa.

Rostov, der hele Tiden kun havde i sine Tanker, hvorledes han skulde klare sig over for Obersten, blev staaende, da han naaede et Stykke ud paa Broen. Hugge løs paa Fjenden kunde han ikke, da der ingen Franskmænd var i Nærheden, og hjælpe med til at stikke Ild paa kunde han heller ikke, da han ikke som de andre Husarer havde taget et Halmknippe med. Hvad skulde han gøre? — Han vidste det ikke. Men midt i al sin Raadvildhed hørte han pludselig en raslende Lyd hen over Brodækket, og i samme Nu saa' han, at en af de nærmeste Husarer segnede over mod Rækværket. Han løb hen til ham sammen med tre eller fire andre; der blev raabt paa en Baare, og efter at denne var kommet til Stede, tog de alle fat i ham og begyndte at løfte ham.

„Av—av—av—av! Aa—aah! Slip mig! Lad mig ligge!“ stønnede den saarede, men ikke desto mindre lagde de ham op paa Baaren og gik saa med ham.

Rostov vendte sig gysende bort fra dette Syn og saa' ud i det fjerne, som om han søgte noget dér. Hvor smuk var Himlen ikke, hvor rolig, dyb og blaa, hvor straalede Solen ikke i sin Nedgang, og hvor venligt blinkede Vandet ikke i den fjerne Donau! Ja, dérhenne, langt borte, bag de blaanende Bjærge, hvor Klosteret tittede frem mellem Fyrreskoven, som hvilede i en Taage — dér var Freden og Lykken at finde. „Ak gid jeg var dér,“ tænkte han, saa skulde jeg intet mere ønske! Hør, nu skyder de igen, og nu løber jeg og alle de andre; og Døden er over mit Hoved, om mig og alle Vegne. Om et Minut — om et Sekund maaske — er det hele forbi, og saa skal jeg aldrig mere gense den lyse, klare Sol, den blanke Flod og Bjærgene histovre.“ — Og netop i det samme forsvandt Solen bag Skyerne,

andre Baarer gled forbi ham, og Rædselen for Døden og Kærlighed til Livet fik i Forening en saadan Magt over ham, at alt andet forsvandt for det ene Ønske at leve.

„Gud! Store Gud! Eller du, som er déroppe! Frels, tilgiv og bevar mig!“ hviskede han sagte.

Husarerne løb hen til deres Heste, Raabene og Forvirringen syntes i Aftagende, og Baarerne fjernede sig.

„Naa min Ven, saa fik du da lugtet Krudtet!“ skreg Denisov ind i Øret paa ham.

„Alt er forbi! Jeg er en Kryster — en elendig, fejg Hund!“ tænkte Rostov, medens han satte sig op paa sin Sorte, der stod og lettede paa det ene Forben.

„Var det Kartæsker — det, der raslede hen over Broen før?“ spurgte han Denisov.

„Ja — og det oven i Købet af de ægte!“ svarede denne. — „Naa, men Folkene var flinke og hængte godt i, skønt Arbejdet kunde have været morsommere end det var. Nej, det er rigtignok noget andet at hugge ind paa Fjenden end at staa og lade sig skyde til Skive paa.“ — Og Denisov red saa hen til Regimentschefen, som holdt et Stykke derfra sammen med Nesvizkij, Sherkov og Adjudanten.

„Ja, det kan der sandelig skrives en køn Rapport paa!“ mente Sherkov. „Og hvem véd, om jeg ikke for mine Fortjenesters Skyld ogsaa faar en Orden med!“

„Vil De melde Fyrst Bagration, at jeg har brændt Broen af!“ sagde Obersten i en triumferende Tone.

„Og hvis han spørger om Tabene?“

„Aa, det er kun Bagateller! Vi har to saarede og én død paa Stedet,“ svarede Obersten ude af Stand til at skjule sin Glæde over, at Regimentet dog havde én død under Affæren.

IX

Kutusovs Armé, som kun bestod af 37,000 Mand, trak sig stadig tilbage for den franske Hær, der var omtrent tre Gange saa stærk og rykkede frem under Bonapartes egen Ledelse. Flere Gange søgte Kutusov at standse Fjenden med sin Arrieregarde, men for øvrigt var hans eneste Maal kun at komme til at forene

sig med de Tropper, der rykkede frem til hans Undsætning fra Rusland.

Den 9. November gik Kutusov over paa den venstre Donaubred, og den 11. angreb han Divisionen Mortier, der ligeledes var gaaet over Floden, og slog den. Selve Sejren var i og for sig kun af ringe Betydning, men den satte Mod i de russiske Tropper, som var dygtig udmattede efter 14 Dages anstrengende Marscher og havde saa mange syge, saarede og Efternølere, at de var svundne ind til to Tredjedelen af den oprindelige Styrke.

Fyrst Andrej havde under Slaget været afgivet til den østerrigske General Schmidt, der faldt henimod Slutningen af Kampen. Selv var han sluppet med at faa en Hest skudt under sig og med en lille Rift i Haanden. Som Tegn paa sin særlige Velvilje sendte Kutusov ham med Efterretninger om Sejren til det østerrigske Hof, der var forlagt fra Wien til Brünn, fordi Residensen truedes af Fjenden. Fyrst Andrej, som tog af Sted allerede Natten efter Slaget, var tilfreds med sit Hverv, for han vidste, at hans Afsendelse som Kurér var ensbetydende med en Dekoration og en hurtig Forfremmelse.

Det var en mørk, men stjerneklar Nat, og Vejen tegnede sig som en sort Stribe i den nyfaldne Sne. Medens Fyrst Andrej sad i sin Vogn, der rullede hurtigt hen ad Landevejen, gennemgik han i Tankerne alt, hvad han havde oplevet Dagen forinden, og udmalede sig samtidig det Indtryk, hans Budskab om Sejren vilde frembringe i Brünn. Endelig syntes Lykken da at tilsmile ham! Længe sad han fordybet i disse behagelige Tanker, men omsider overvandt Trætheden ham, og da han saa lukkede Øjnene og faldt hen i en Blund, forekom det ham, at han gennem Vognhjulenes Rullen kunde høre Geværildens Knitren og Kanonernes Brag. Han var atter midt i Slaget, men nu var det Russerne, der flygtede, og selv laa han dødeligt saaret paa Valpladsen. Og da han saa pludselig vaagnede op af denne fæle Drøm, frydede han sig ved Tanken om den vundne Sejr og tænkte samtidig med Stolthed paa, hvor modig og koldblodig han havde været i Farens Stund. Lidt efter faldt han igen i Søvn, men denne Gang var det en rolig og velgørende Slummer. Efter den mørke Nat fulgte en klar og dejlig Morgen. Sneen tøede i Solen, Hestene travede af Sted, alt hvad Remmer og Tøj kunde holde, og Skove, Marker og Huse gled hurtigt forbi Vognen paa begge Sider af Vejen.

I Nærheden af en Landsby indhentede han en Transport af

saarede. Officeren, som førte den, sad mageligt i sin Vogn og skældte en Soldat ud, der humpede ved Siden af den. I hvert af de rystende, skumplende Køretøjer laa der 6 eller 8 blege saarede, indsvøbt i blodige Pjalter. Nogle snakkede sammen, andre gumlede paa en Brødskorpe, og atter andre stirrede med barnlig Nysgerrighed hen efter Kareten, der rullede saa hurtigt forbi dem.

Fyrst Andrej lod sin Kusk køre i Skridt, trak sin Pung frem og gav et Par Guldstykker til en af de saarede. „Det er til jer alle!" sagde han. „Og lad mig saa se, Folk, at I kommer jer i en Fart; vi faar sikkert nok Brug for jer inden ret længe."

„Bringer De gode Nyheder, Hr. Adjudant?" spurgte Officeren ham, da Kareten kom op i Højde med den forreste Vogn.

„Ja, alt gaar brillant!" svarede Fyrst Andrej og rullede hurtigt videre.

Det var allerede fuldstændig mørkt, da han naaede Brünn; Butikkerne var oplyste, Lygterne straalede, og elegante Ekvipager rullede frem og tilbage i Gaderne. Her herskede i det hele taget et Liv og et Røre, som var vidt forskelligt fra den Atmosfære, han lige havde forladt. Skønt han havde kørt en halv Snes Mil hen ad Landevejen og kun sovet ganske lidt i Løbet af Natten, følte han sig dog i dette Øjeblik langt mere livlig og vaagen, end da han tiltraadte Rejsen, og medens han nærmede sig Slottet, gennemgik han atter i Tankerne alt, hvad han vidste om Slaget, enten gennem Selvsyn, eller gennem andres Beretning, og det hele formede sig til en nøjagtig og sammentrængt Rapport, saaledes som han tænkte sig at aflægge den til Kejser Franz. Han forelagde sig selv alle de Spørgsmaal, denne overhovedet vilde kunne stille ham, og besvarede dem allerede nu, da han var fuldt og fast overbevist om, at han vilde blive stedt til Audiens umiddelbart efter sin Ankomst. Men da han kom til Slottets Hovedport og meldte sig som Kurér fra Fyrst Kutusov, blev han ført hen til Krigsministeren, der boede i en Fløj af Bygningen. Den tjensthavende Adjudant modtog ham saa køligt, at han følte sig i høj Grad irriteret, og han blev det endnu mere, da Ministeren, som sad bøjet over sit Skrivebord, fuldstændig ignorerede hans Indtræden og først langt om længe syntes at lægge Mærke til hans Nærværelse.

„Naa, saa De kommer fra General Kutusov," sagde han med et nedladende Smil. „Hm ja, jeg haaber De bringer gode Efter-

retninger. Deres Hær har nok haft et Sammenstød med Mortier. Har den sejret? — For det kunde snart være paa Tide!“

Han tog Depechen, som Fyrst Andrej rakte ham, og rystede bekymret paa Hovedet under Gennemlæsningen.

„Ak Gud, hvad ser jeg! Schmidt er falden!“ sukkede han, idet han lagde Brevet fra sig og saa' hen paa Fyrst Andrej. „Det er jo en skrækkelig Ulykke! Ja, der staar nok, at Fjenden er slaaet, men hvorfor en Mortier ikke taget til Fange? — Naa, for Resten glæder det mig, at De bringer gode Efterretninger, om end Sejren er dyrt betalt med General Schmidts Død. Men gaa nu hen og hvil Dem, De kan trænge dertil, og belav Dem paa at blive tilsagt til Audiens i Morgen; jeg anser det nemlig for givet, at Hans Majestæt ønsker at se Dem. Altsaa Tak, og Farvel saa længe — jeg skal nok sende Dem nærmere Besked!“ tilføjede han og bøjede Hovedet som Tegn paa, at Audiensen nu var forbi.

Da Fyrst Andrej forlod Slottet, var han i høj Grad nedslaaet over den Kølighed, hvormed man havde optaget Efterretningen om Sejren, og Gaarsdagens Begivenheder, der hidtil havde optaget ham fuldstændig og beskæftiget alle hans Tanker, syntes nu pludselig at ligge langt, langt borte og svinde ind til en fjern og taaget Erindring.

X

Fra Ministeren kørte Fyrst Andrej hen til sin gode Ven Bilibin, der var ansat som Sekretær ved det russiske Gesandtskab i Wien, men ligesom de øvrige Medlemmer af Legationen var flyttet til Brünn samtidig med Hoffet.

„Ih se Goddag, kære Fyrste!“ sagde Bilibin, der kom ham i Møde i Forstuen. „Hvor det glæder mig, at De vil slaa Dem ned hos mig! Naa, og De kommer som Overbringer af et Sejrsbudskab — det kan jeg lide! Ja, selv er jeg desværre forkølet og maa holde mig inde.“

Efter at Fyrst Andrej havde gort Toilet, gik han ind i sin Værts elegante Kabinet, hvor der var dækket til ham, og medens han spiste, sad Bilibin henne ved Kaminen og saa' til.

Bilibin, der var ugift og en Mand mellem tredive og fyrre, havde begyndt sin Karriere som Diplomat allerede i attenaars

Alderen. Han havde tidligere været ansat ved Gesandtskaberne i Paris og København og gjort udmærket Fyldest overalt. Men han hørte heller ikke til den store Klasse af Diplomater, som kun udmærker sig ved at drive Tiden hen, og som mener, at Stillingen blot kræver, at man taler smukt og korrekt Fransk; han forstod virkelig at arbejde, og det generede ham ikke at sidde hele Natten ved Skrivebordet. Alt, hvad han tog fat paa, udførte han med samme Dygtighed, og naar han affattede et Cirkulære, en Exposé eller et Memorandum, var Indholdet altid prægnant og Formen elegant og koncis. Denne hans Dygtighed i at føre Pennen i Forbindelse med hans sjældne savoir vivre og ualmindelige Evne til at tale med højeste og allerhøjeste Herskaber skabte ham en sikker Position og fandt stor og fortjent Anerkendelse hos hans foresatte.

Ingen forstod at glimre i en Samtale som Bilibin, men han blandede sig kun i Konversationen, naar den gav ham Lejlighed til at møde med et eller andet bevinget Ord. Hans kvikke og aandrige Indfald gik fra Salon til Salon, eller som det den Gang hed: „les mots de Bilibine se colportaient dans les salons de Vienne," og ofte var hans bonmots ikke uden Indflydelse paa det, man ansaa for Begivenheder i den østerrigske Hovedstad. — Han var altsaa Diplomat i Ordets bedste Forstand, og hans gullige, lidt trætte Ansigt, der var gennemfuret af smaa, fine Rynker, som spillede livligt, hver Gang han talte, svarede ogsaa godt til de Forestillinger, der almindelig hersker om en Statsmands Ydre.

„Naa, lad mig nu høre lidt om Deres Bedrifter!" sagde han til Fyrst Andrej, da denne havde tilfredsstillet sin værste Sult.

Balkonskij fortalte ham saa, dog uden en eneste Gang at komme ind paa sin egen Deltagelse i Kampen, alt hvad han vidste om Slaget, og gav dernæst en Skildring af den kølige Modtagelse, der var bleven ham til Del.

„Ja men, min kære," sagde Bilibin smilende, „med al Respekt for vore Tropper, tillader jeg mig dog at mene, at den Sejr, som De er saa stolt af, ikke har synderligt at betyde. I kaster jer med hele jeres Styrke over den ulykkelige Mortier, som kun raader over en Division, og saa slipper han jer alligevel ud af Hænderne. Hvad er I da egentlig saa stolte af, om jeg maa spørge?"

„Ja, vi har da i alle Tilfælde gjort det bedre end Østerrigerne ved Ulm."

„Men hvorfor har I dog ikke taget en Maréchal — blot en eneste Maréchal til Fange?“

„Fordi Begivenhederne ofte gør alle ens Planer til Skamme, og fordi det i Krigen ikke altid gaar til som ved en Revu eller en Parade. Vi havde tænkt os at undsætte vor Arrieregarde Kl. 7 om Morgenen og kom først ti Timer senere.“

„Jamen, hvorfor kom I ikke Kl. 7?“ sagde Bilibin drillende.

„Og hvorfor har I ikke ad diplomatisk Vej formaaet Bonaparte til at rømme Genua?“ tog Fyrst Andrej til Genmæle.

„Ja, jeg véd godt, at De finder det latterligt, at vi, der sidder i Kakkelovnskrogen, snakker om at tage Maréchaller til Fange. Men jeg spørger alligevel, hvorfor tog I ikke et Par Stykker af dem? Og bliv nu ikke alt for skuffet, hvis det skulde vise sig, at Hans Majestæt Kejser Franz optager Efterretningen om eders store Sejr med samme Ligegyldighed som Krigsministeren. Jeg for mit Vedkommende tilstaar uforbeholdent, at jeg slet ikke føler nogen Glæde over den.“

„Saa? — Det var da mærkeligt. Ja, maaske der skjuler sig en eller anden diplomatisk Finesse derunder, som jeg er for svagt begavet til at fatte — men jeg forstaar ikke denne Ligegyldighed. Mack overgiver sig med hele sin Armé, Ærkehertugerne Ferdinand og Karl giver ikke et eneste Livstegn fra sig, og naar saa endelig Kutusov vinder en virkelig Sejr, ja saa bryder Krigsministeriet sig ikke engang om at høre, hvordan det hele er gaaet til.“

„Naa, men er det da saa underligt? — Nej, kom med en pæn lille Efterretning om, at Ærkehertug Ferdinand eller Ærkehertug Karl — for de to er jo lige gode, véd De nok — jager blot et eneste fransk Kompagni paa Flugt, saa skal De høre Kanonerne forkynde det til alle Sider, men at en russisk General har Held med sine Vaaben, kan kun irritere os. Ærkehertug Karl rører sig ikke af Stedet, Ærkehertug Ferdinand gør kun Dumheder, og I lader Wien i Stikken, ganske som om I vilde sige: „Naa Farvel, og Vorherre være med eder og med eders Hovedstad!“ Og den eneste General, som vi bryder os om, lader I falde og gratulerer os oven i Købet bagefter. Man skulde jo næsten tro, at I gjorde det paa Dril. Men selv om den russiske Hær virkelig havde vundet en glimrende Sejr, vilde det jo nu være for sent, da Wien allerede er besat af Franskmændene.“

„Hvad siger De? — Er Wien besat?“

„Ja, hele Byen er fuld af franske Tropper, og Bonapartes Hovedkvarter er nu i Schønbrunn."

Fyrst Andrej var saa træt af Rejsen og de mange forskellige Indtryk, han havde modtaget i de sidste Par Dage, at han havde ondt ved straks at fatte det betydningsfulde i denne Efterretning.

„I Morges var Grev Lichtenfels her med et Brev, hvori der i alle Enkeltheder skildres en Revu, som for to Dage siden afholdtes over de franske Tropper i Wien. De ser altsaa, at De ikke kan forlange at blive modtaget som en Frelser her, selv om De kommer med et Sejrsbudskab."

Ja, det forlanger jeg jo heller ikke," svarede Fyrst Andrej, der nu begyndte at forstaa, at hans Efterretning om Slaget ved Krems kun havde saare lidt at betyde over for Franskmændenes Besættelse af Hovedstaden. „Altsaa Fjenden har virkelig besat Wien! Men er Brohovedet da ogsaa taget?"

„Ih, hvor vil De dog hen! Fyrst Auersperg er jo sat til at forsvare Broen, og jeg haaber, at det skal lykkes ham, da den er undermineret, og alle Forberedelser til en Sprængning er trufne. — Nej, hvis Broen var taget, vilde vi nu for længst have været inde mellem Bøhmens Bjærge."

„Men Wiens Besættelse af Fjenden er da ikke ensbetydende med, at Felttoget er afsluttet."

„Jo, jeg tror det, og de kloge Hoveder her mener ogsaa det samme, men de vover blot ikke at sige det højt. Det vil sikkert komme til at gaa, ganske som jeg har forudsagt det i Begyndelsen af Felttoget. Det er hverken Krudt eller Kugler, men Resultatet af Kejser Alexanders Sammenkomst i Berlin med Kongen af Preussen, der vil hidføre Afgørelsen. Træder Preussen ind i Forbundet, tvinges Østerrig til at fortsætte Krigen, men i modsat Fald gælder det blot om at fastslaa, hvor man skal mødes for at undertegne Fredspræliminarierne."

„Hvilket vidunderligt Geni!" udbrød Fyrst Andrej, idet han slog i Bordet med sin knyttede Haand. „Og hvor Heldet følger ham i alt!"

„Buonaparte?" sagde Bilibin med stærkt Eftertryk paa u'et. „Men siden han nu foreskriver Østerrig sine Love fra Schønbrunn, mener jeg, at vi kan skænke ham u'et, og jeg foreslaar derfor, at vi fremtidig kalder ham slet og ret Bonaparte."

„Nej, Spøg til Side, tror De virkelig, at Felttoget er endt?"

„Ja, jeg skal sige Dem, hvad jeg tror. Østerrig er denne

Gang taget grundigt ved Næsen, og det vil derfor søge at skaffe sig Revanche. Dets Provinser er hærgede og udsugede, Hæren er slaaet, Hovedstaden i Fjendens Vold, og alt det er Hans Majestæt Kongen af Sardiniens smukke Øjne Skyld i. Og derfor har jeg — entre nous, mon cher — en bestemt Fornemmelse af, at Østerrig spiller under Dække med Frankrig for at opnaa en gunstig Separatfred."

„Det er umuligt! Det vilde være alt for lumpent!"

„Qui vivra, verra!" svarede Bilibin, og da Emnet nu var udtømt, bød de hinanden Godnat og gik hver til sit.

Da Fyrst Andrej laa og strakte sig paa sit bløde Leje mellem de hvide, velafdampede Lagener, følte han, at Slaget, som han endnu om Formiddagen havde været saa opfyldt af, gled helt bort fra ham. Han tænkte nu kun paa Forbundet mellem Rusland og Preussen, Østerrigs Forræderi, Bonapartes nye Triumfer og paa den Modtagelse, han vilde faa hos Kejser Franz. Men saa snart han lukkede Øjnene, hørte han atter Kanonerne tordne. I lange Rækker rykkede Musketererne frem, Geværilden knitrede og skrattede, og han red foran de bølgende Geleder ved Siden af General Schmidt, medens Kuglerne peb ham lystigt om Ørene. Hans Hjerte svulmede af Fryd og han følte sig usigelig lykkelig til Mode. „Ja — ja! Alt dette har virkelig været!" sagde han glad til sig selv, og lidt efter faldt han i en dyb og kvægende Slummer.

XI

Han vaagnede først sent den næste Morgen, og saa saare han kom til at tænke paa, at det var i Dag, han skulde fremstille sig for Kejser Franz, levede han alle Gaarsdagens Indtryk om igen. Han skyndte sig at komme i sin Gallauniform og gik derpaa over til Bilibin, som han traf inde i Kabinettet i en livlig Samtale med fire unge Herrer, der sad omkring ham i mer eller mindre malerriske Stillinger. Den ene af dem, Hippolyt Kuragin, der var ansat som Sekretær ved den russiske Legation, hilste straks genkendende paa Fyrst Andrej, og de andre tre, som ligeledes viste sig at være Diplomater, blev forestillet for ham af Bilibin. De tilstedeværende hørte alle til den Kreds af fornemme og elegante unge Levemænd, som Bilibin havde forstaaet at samle om

sig i Wien, og ligesom han var de nu flygtet fra den glade Hovedstad til det kedelige Brünn. Medlemmerne af dette eksklusive Selskab eller „les nôtres", som Bilibin gerne kaldte dem, bestod næsten udelukkende af yngre Diplomater, hvis Interesser ikke strakte sig ud over Bureautjenesten, Selskabslivets Trivialiteter og tomt Kurmageri. Af Høflighed modtog de Fyrst Andrej, som om han selv var en af „les nôtres", og efter at have gjort ham nogle ligegyldige Spørgsmaal om den russiske Hærs Operationer og det sidste Slag slog de atter ind paa den lette og frivole Konversation, der var deres egentlige Element.

„Men det guddommeligste af det hele er," sagde en af dem, fortsættende en Historie, som var bleven afbrudt ved Fyrst Andrejs Indtræden, „at Kansleren forsikrede ham, at hans Ansættelse i London var en Udmærkelse. Jeg gad set, hvad Ansigt han har sat op til det!"

„Og da han var rejst," bemærkede en anden, „optraadte Kuragin naturligvis som hans Arvtager. Ja, Hippolyt er en forfærdelig Udhaler — en ganske gyselig Don Juan!"

„Hi, hi, hi! Tal bare ikke om det!" gryntede Fyrst Hippolyt, der laa henslængt i en Lænestol med Benene over Stolearmene. „Hi, hi, hi!"

„Ej, se mig til den Don Juan! — Han er en farlig Fyr! — En komplet Hjerteknuser!" lød det fra alle Sider.

„Ja, De véd maaske ikke, Bolkonskij," sagde Bilibin til Fyrst Andrej, „at alle de Ugerninger, den franske Armé — jeg havde nær sagt den russiske — har begaaet, er for intet at regne mod de Ulykker, som dette slemme Menneske har anrettet blandt Damerne."

„Hi, hi, hi! Ja, hvad skal man sige til det! Kvinden er jo sat til at være Mandens Ledsagerske!" sagde Fyrst Hippolyt let henkastet og stirrede gennem Lorgnetten paa sine Støvlespidser, der dinglede oppe i Luften.

Bilibin og „les nôtres" brast i Latter, og Fyrst Andrej ærgrede sig over, at han næsten havde været skinsyg paa denne Dumrian, som var til Nar for hele Selskabet.

„Hør, De maa lære Kuragin at kende i hans fulde Glans!" hviskede Bilibin til Fyrst Andrej. „Han er uimodstaaelig, naar han begynder at tale om Politik. Læg blot Mærke til den Alvor, hvormed han udtaler sig."

Og Bilibin lokkede saa Fyrst Hippolyt ind i en Samtale om

Dagens Begivenheder, der interesserede alle de andre saa højligt, at de rykkede helt hen til Lænestolen for ikke at tabe et Ord af den aandrige Diplomats Visdomsord.

„Ja, jeg er nu af den Mening, at Berlinerkabinettet ikke godt kan tage Initiativet til en Alliance," sagde Hippolyt, idet han lod sit Blik glide hen over Tilhørerkredsen. „I alt Fald maa det først udtrykke .... saaledes som det ogsaa gjorde i sin sidste Note .... ja, De forstaar mig jo nok ..... Men hvis Hans Majestæt Kejseren for øvrigt holder fast ved den allerede afsluttede Alliance .... Nej, bi lidt, jeg er ikke færdig!" vedblev han og tog fat i Fyrst Andrej, da denne vilde rejse sig. „Jeg mener, at en Intervention vil konsolidere Forholdene langt mere end en Ikke-Intervention. Hm! ..... Hm! Sagen maa altsaa ingenlunde betragtes som afsluttet, fordi Kabinettet ikke har villet modtage vor Depeche af 18. Oktober. — Nej, vi er først ved Begyndelsen til Enden!" erklærede han højtideligt og slap i det samme Fyrst Andrejs Arm for at vise, at han nu var færdig med sit Foredrag.

„Demosthenes! Jeg kender dig paa Stenene, som du gemmer i din gyldne Visdomsmund!" raabte Bilibin, der lo saa hjerteligt, at han fik en Haartjavs ned i Panden.

Alle de andre lo saa ogsaa, og Hippolyt vrinskede formelig af Latter og vred sit dumme Ansigt i de mest umulige Grimasser.

„Men hør nu videre, mine Herrer!" sagde Bilibin. „Bolkonskij er min Gæst, og jeg ønsker derfor, at han skal gøre Bekendtskab med alle de Glæder og Fornøjelser, som Brünn overhovedet kan præstere. Ja, hvis vi var i Wien, vilde det være mig en let Sag at underholde vor kære Fyrste, men her i dette nederdrægtige mähriske Hundehul er det saa vanskeligt, at jeg maa ty til Deres Hjælp. Det gælder om at gøre ham bekendt med alle Byens Herligheder. Vis I ham Teateret, saa skal jeg sørge for godt Selskab — og De, Hippolyt, møder naturligvis med Damerne."

„Han maa se Amélie; hun er fortryllende!", læspede en af „les nôtres" og sendte et Fingerkys ud i Luften.

„Ja, det gælder i det hele taget om at indgyde denne blodtørstige Soldat blidere og mere menneskekærlige Følelser," sagde Bilibin.

„Ja mange Tak, men jeg maa desværre give Afkald paa Deres elskværdige Tilbud, mine Herrer," erklærede Fyrst Andrej og saa' paa sit Ur. „Klokken er nemlig saa mange, at jeg maa af Sted."

„Hvor skal De da hen?“ spurgte Hippolyt.

„Til Kejseren.“

„Nej virkelig! — Naa, paa snarligt Gensyn, Fyrste! — Kom endelig saa tidligt tilbage, at vi kan spise til Middag sammen. — Kom blot, vi skal nok tage os af Dem!“ lød det om Ørene paa Fyrst Andrej, da han trak sig ud af Døren.

„Hør lidt, ros endelig Intendanturen og Marschánordningérne, naar De taler med Kejseren,“ sagde Bilibin, der fulgte ham ud i Forstuen.

„Ja, men det kan jeg desværre ikke, saa gerne jeg vilde ....“

„Ja ja, da. Men lad saa blot Munden løbe. Han sværmer for at give Audienser, men han er helst fri for at sige noget — maaske fordi han har saa ondt ved at udtrykke sig. — Naa, men det vil De nok selv faa at mærke.“

XII

Da Kejseren traadte ud fra sine Gemakker og gik langs Rækkerne af dem, som var mødt til Kuren, viste han Fyrst Andrej, der stod inde imellem en hel Del østerrigske Officerer, den Ære at sende ham et særligt Nik, og saa snart Kuren var forbi, blev han tilsagt til Audiens. Kejseren modtog ham staaende, midt inde i Gemakket, og saa' saa forlegen og hjælpeløs ud, at Fyrst Andrej ikke kunde undgaa at lægge Mærke dertil. Majestæten forhørte sig først om Kutusovs Befindende og gjorde dernæst en hel Del andre ligegyldige Spørgsmaal, der fulgte saa hurtigt efter hinanden, at det næsten lod til, at han kun havde det Maal at faa gjort saa mange som muligt; selve Svarene syntes derimod ikke at interessere ham synderligt.

„Hvad var Klokken, da Slaget begyndte?“ spurgte Kejseren endelig, nærmest vel, fordi han ikke kunde finde paa noget bedre.

„Ja, jeg kan ikke sige Deres Majestæt, naar Fronten engageredes, men i Dürrenstein, hvor jeg opholdt mig, begyndte Tropperne at angribe Kl. 6 om Eftermiddagen,“ svarede Fyrst Andrej, der nu troede, at Øjeblikket var kommet til at give en nøjagtig Beskrivelse af alt, hvad han havde set under Slaget; men inden han naaede saa vidt, fik han et nyt Spørgsmaal.

„Og hvor langt er der til Dürrenstein?“ spurgte Kejseren smilende.

„Ja, hvorfra, Deres Majestæt?“

„Jeg mener fra Krems.“

„Halvfjerde Mil, Deres Majestæt.“

„Har Franskmændene forladt den venstre Donaubred?“

„Ja, efter de Meldinger, der er indløbne fra vore Spioner, har de atter trukket sig over Floden.“

„Er der Fourage nok i Krems.“

„Nej, vore Rekvisitioner er endnu ikke efterkommet, og vi mangler derfor . . . . .“

„Hvad var Klokken, da General Schmidt faldt?“ afbrød Kejseren ham hurtigt.

„Aa, jeg antager lidt over 7, Deres Majestæt, men bestemt tør jeg ikke sige det.“

„Hm, Kl. 7! — Ja, det var sørgeligt, meget sørgeligt!“

Saa takkede Kejseren ham og bukkede, og dermed var Audiensen forbi.

Da Fyrst Andrej kom udenfor, blev han straks omringet af en Skare Hoffolk, der overvældede ham med Venlighed og Smiger. Krigsministeren lykønskede ham til, at Kejseren havde benaadet ham med Maria Theresia Ordenens 3. Grad, og Kejserindens Kammerherre tilsagde ham til en Audiens hos Hendes Majestæt og lod ham vide, at Ærkehertuginden ligeledes ønskede at se ham. Og medens han stod og sundede sig lidt efter alle disse Naadesbevisninger, kom den russiske Gesandt hen til ham og begyndte en længere Samtale, under hvilken han gjorde ham forskellige konfidentielle Meddelelser.

Til Trods for Bilibins Spaadom vakte Budskabet om Sejren almindelig Glæde, og i alle Kirkerne blev der sunget Tedeum og afholdt Takkegudstjeneste. Kutusov fik Marie Theresia Ordenens Storkors, og det regnede ned over Hæren med Dekorationer. Fyrst Andrej modtog den ene Invitation efter den anden, og hele Formiddagen gik med at gøre Visitter hos forskellige østerrigske Dignitarier. Først Kl. 5 om Eftermiddagen vendte han tilbage til sit Kvarter, stærkt optaget af alt, hvad han havde oplevet i de sidste Par Dage.

Da han steg ud for at begive sig op til Bilibin, saa' han, at der holdt en Vogn foran Døren belæsset med Rejsegods, og paa

Trappen mødte han en Tjener, der kom slæbende paa en stor Koffert.

„Hvad er der paa Færde?“ spurgte han forbavset over disse Tegn paa Opbrud.

„Ak, Deres Excellence!“ svarede Tjeneren pustende og stønnende under Vægten af den tunge Byrde. „Skurken er lige i Hælene paa os!“

„Hvad skal det sige? Jeg forstaar dig ikke,“ sagde Fyrst Andrej og gik videre op ad Trappen. Da han kom ind i Forstuen, mødte han Bilibin, hvis ellers saa rolige Ansigt i dette Øjeblik forraadte en stærk Sindsbevægelse.

„Ja, ikke sandt, det er en nydelig Historie!“ raabte han og førte begge Hænderne ud fra hinanden. „Tænk Dem, de er gaaet over Broen, uden at vi har gjort nogen som helst Modstand!“

„Men hvad mener De? Jeg forstaar ikke et Ord af det hele.“

„Hvad behager? Véd De da ikke det, som enhver paa Gaden kan fortælle Dem?“

„Ja, jeg kommer jo lige fra Ærkehertuginden, og der har jeg intet hørt.“

„Har De da ikke set, at alle pakker ind?“

„Nej, nej, jeg har intet set!“ svarede Bolkonskij utaalmodigt. „Men hvad er der da egentlig i Vejen?“

„Aa, ikke andet end at Franskmændene er spadseret over den Bro, som Auersperg havde Ordre til at holde. Han har undladt at sprænge den i Luften, og nu er Murat i Spidsen for sit Rytteri paa Vejen til Brünn. Vi kan vente ham her allerede i Aften eller i Morgen.“

„Hvad siger De? Men Broen var jo undermineret, hvorfor i al Verden har han da ikke sprængt den?“

„Ja, det maa De nok spørge om.“

„Men hvis Franskmændene virkelig er marscheret over Taborbroen, risikerer den russiske Hær jo at blive afskaaret!“ sagde Bolkonskij og trak paa Skulderen.

„Ja, det er netop Sagen! Men hør nu, hvorledes det hele er gaaet til. Franskmændene har besat Wien, som jeg allerede før har fortalt Dem, og i Gaar sætter de Herrer Murat, Lannes og Belliard sig til Hest og rider hen til Broen. Disse tre Fyre nægter sig ikke noget, for de er Gascognere, skal De vide. — Mine Herrer! siger den ene af dem, De véd, at Taborbroen er undermineret, og at den forsvares af 18,000 Mand, som har Ordre til

at sprænge sig selv i Luften hellere end at lade os komme over. Men da det vil være vor Hersker, Kejser Napoleon, behageligt at faa fat i Broen saa nemt som muligt, saa rider vi tre alene hen og tager den. — Ja, lad os det, svarer de andre to, og derpaa rykker de over Donau efterfulgt af hele Hæren."

„Aa, lad os ikke spøge," sagde Fyrst Andrej mørkt, „dertil er Sagen for alvorlig og sørgelig." Men skønt denne Efterretning fyldte ham med Bekymring, følte han dog paa samme Tid en vis Tilfredshed, idet den Tanke pludselig slog ned i ham, at han af Skæbnen var udset til at hjælpe den russiske Hær ud af Klemmen. Og medens han hørte paa Bilibin, saa' han sig allerede i Aanden deltagende i Krigsraadets Forhandlinger og i Færd med at foreslaa den Plan, der skulde frelse Hæren.

„Ja, men jeg spøger ikke," sagde Bilibin, „det er desværre fuldstændig rigtigt, hvad jeg siger. Naa, disse Herrer rider altsaa ganske alene hen til Broen og vifter med Lommetørklæderne, idet de samtidig forsikrer, at der er sluttet Vaabenstilstand, og at de kommer for at føre Underhandlinger med den højstbefalende paa Stedet. Officeren, der har Kommandoen, lader dem saa udenvidere slippe ind i Brohovedet, og de opvarter ham med en Mængde Røverhistorier, fortæller ham, at Krigen er endt, at Kejser Franz har truffet Aftale om et Møde med Bonaparte, og at de nu ønsker at faa Auersperg i Tale. Officeren sender Bud efter denne, og de tre Maréchaller omfavner deres østerrigske Kammerater og spøger med dem, medens en fransk Bataillon samtidig rykker ud paa Broen, kaster de brændbare Sager i Vandet og nærmer sig Brohovedet. Tilsidst kommer da ogsaa den kære Fyrst Auersperg anstigende. — Mageløse Helt og Kriger! siger de til ham. Fjendtlighederne er ophørt, og vi kan række hinanden Haanden. Vi kommer her for at bringe Dem vor Hyldest og meddele Dem, at Kejser Napoleon brænder af Begærlighed efter at lære Dem at kende. Kort sagt, disse Herrer, som ikke for intet er Gascognere, bedaarer ham fuldstændig med deres skønne Talemaader, og han føler sig saa blændet af Murats Stads og Strudsfjer, qu'il n'y voit que du feu et oublie celui qu'il devait faire sur l'ennemi."

Trods sin Ivrighed forsømte Bilibin dog ikke at gøre en lille Pause her for at give Fyrst Andrej Tid til ret at nyde hans Vittighed.

„Naa, den franske Bataillon rykker saa ind i Brohovedet og

fornagler Kanonerne og dermed er Franskmændene Herre over Situationen. Men nu kommer det bedste: Sergenten, som kommanderer Kanonen, der skal give Signal til Broens Sprængning, vil brænde løs, men standses af Lannes. Han gaar saa hen og advarer sin General, men Murat faar fat i Auersperg og udtrykker sin Forbavselse over, at en simpel Underofficer tør tale saaledes til sin høje foresatte. Det er ligefrem genialt, ikke sandt? Og hvad gør Auersperg? Han føler sig saa fornærmet, at han øjeblikkelig lader Sergenten arrestere. Nej, indrøm mig, at det er en mageløs Historie! Jeg véd endnu ikke, om jeg skal kalde det en Dumhed eller en Nederdrægtighed."

„Aa, det er vel nærmest et Forræderi!" sagde Fyrst Andrej, der allerede drømte sig paa Slagmarken. Han red frem i Spidsen for de russiske Kolonner indhyllet i Krudtrøg, og Kanontordenen lød i hans Øren. Ja, hvor længtes han ikke efter den Hæder og Ære, som han vilde hente sig dér!

„Nej, Forræderi er det ikke; det er noget lignende som det ved Ulm," svarede Bilibin og betænkte sig lidt, som om han ledte efter et passende Ord. „C'est ..... c'est du Mack. — Nous sommes mackés!" udbrød han endelig, tilfreds over at have sagt et bonmot, som var saa bevinget, at det sikkert vilde brede sig i vide Kredse.

„Og hvad vil De nu gøre?" spurgte han Fyrst Andrej, som rejste sig for at gaa ind i sit Værelse.

„Jeg tager af Sted straks."

„Men hverhen?"

„Til Armeen."

„Saa? De vilde jo blive her endnu et Par Dages Tid."

„Nej, jeg rejser øjeblikkelig," svarede Fyrst Andrej og skyndte sig bort for at pakke ind.

„Hør, sig mig engang, min kære," sagde Bilibin, der var fulgt efter ham, „hvorfor rejser De egentlig? Det er jo ingen Nytte til."

Fyrst Andrej svarede ikke, men saa' spørgende paa ham.

„Ja, hvorfor? Jeg véd godt, at De anser det for Deres Pligt at støde til Armeen hurtigst muligt, nu da den er i Fare. Og jeg forstaar ogsaa, hvad der driver Dem dertil: det er nok det, man kalder Heltemod, ikke sandt?"

„Nej, ingenlunde."

„Naa ja, De er jo Filosof, men vær det nu ogsaa fuldt ud. Se

engang paa Tingene fra et andet Synspunkt, og De vil da sikkert komme til det Resultat, at det tværtimod er Deres Pligt at holde Deres Person uden for al Fare og at overlade det til andre, som ikke duer til noget, at kaste sig bort. De har jo ingen Ordre til at vende tilbage straks og behøver altsaa blot at holde paa, at man ikke har villet lade Dem rejse herfra endnu. Nej, bliv De hellere her og følg os til Olmütz; det er en meget behagelig By, og saa kan De køre sammen med mig og have det yderst fornøjeligt."

„Aa, hold nu op med Deres Spøg, Bilibin."

„Nej, jeg taler i fuldt Alvor og som Deres sande Ven. Tænk dog nærmere over Sagen. Hvorfor vil De rejse ud i det uvisse, naar De ganske rolig kan blive her? Kun ét af to er muligt: enten bliver Freden sluttet, inden De naar Deres Armé, eller ogsaa indhenter De den og kommer til at dele Nederlaget og Skammen sammen med Kutusov."

„Nej, saaledes ræsonnerer jeg ikke!" svarede Fyrst Andrej koldt og samtidig tænkte han: „Jeg rejser — for at frelse Armeen!"

„Men kære, De er jo en Helt!" sagde Bilibin højtideligt og gik saa for at lade ham have Ro til at pakke ind.

XIII

Fyrst Andrej tog af Sted samme Dags Aften, skønt han ikke havde Idé om, hvor han skulde træffe den russiske Hær, og dertil risikerede at blive taget til Fange af Franskmændene, inden han naaede den. Under de første Par Timers Kørsel mødte han ingen Tropper, men da han ved Etzelsdorf drejede ind paa Hovedlandevejen, stødte han pludselig paa marscherende Afdelinger og Træn. Tropper af alle Vaabenarter drog hen ad Vejen i uordentlige Hobe, og Vogne og Tros belemrede Kørebanen i den Grad, at det var umuligt at komme videre frem til Vogns. Han laante derfor et gammelt Øg hos en af Trænets Officerer og jumpede videre paa dette, skønt han var saa træt og sulten, at han var lige ved at segne. Hvor han kom hen, lød der ham de sørgeligste Rygter i Møde, og den Uorden og Forvirring, som herskede overalt, syntes kun alt for meget at bekræfte disse. Han mindedes den franske Kejsers ildespaaende Ord i Begyndelsen af Felt-

toget. „Denne russiske Hær, som Englands Guld har lokket hid fra Verdens yderste Ende, skal faa samme Skæbne som den østerrigske," havde Napoleon sagt til sine Soldater, og skønt Fyrst Andrej følte sig gennemtrængt af Beundring for den store Feltherres Geni, haabede han dog paa, at der maatte komme en Gengældelses Stund. „Men hvis nu alt er tabt, og der kun bliver det ene tilbage at lade sit Liv paa Valpladsen?" sagde han til sig selv og følte i samme Nu, at han var i Stand til at dø som en Mand, naar som helst Pligten krævede det.

Han saa' med en vis Foragt paa denne lange Række Køretøjer af enhver Art: Bagagekarrer, Rustvogne, Patronkarrer og Kanoner, som sneglede sig frem ad den opkørte, snavsede Vej og hvert Øjeblik standsede, fordi Kuskene brød ud af Rækken, saa snart de saa' deres Snit dertil, og stoppede det hele under deres Forsøg paa at komme videre. Forude og bagude — saa langt Øret naaede — hørtes kun Vognrummel, Hestetrampen og Piskesmæld, og derimellem Kuskenes Tilraab og Soldaternes og Officerernes Banden og Skrigen. Langs Grøften laa der for hvert Skridt døde Heste eller væltede Vogne med knækkede Stænger og sønderbrudte Hjul, og paa begge Sider af Vejen saas Flokke af Soldater, som kom ud fra de nærliggende Landsbyer med kaglende Høns, brægende Faar, og hvad de ellers havde kunnet rapse. Op ad Bakke blev Trængselen, Larmen og Forvirringen aldeles ubeskrivelig, og skønt Folkene, der gik i det lerede Ælte til Knæene, skubbede bag paa Kanoner og Vogne, og Kuskene piskede løs paa de ulykkelige Dyr, blev disse dog hvert Øjeblik stikkende i Uføret, der gjorde saa stærk en Modstand mod Trækket, at Skagler og Liner sprang som Sytraade. Officererne, som førte Trænet, galoperede frem og tilbage langs Vognrækken uden at kunne skaffe sig Ørenlyd, og deres trætte, overanstrengte Ansigter viste tydeligt, at de havde opgivet ethvert Haab om at bringe Orden i al denne Hurlumhej.

Medens Fyrst Andrej søgte at naa op forbi Vognrækken, fik han lige foran sig Øje paa et besynderligt Enspænderkøretøj, en Mellemting mellem en Kabriolet og en Karet, hvis uensartede Bestanddele røbede, at det skyldte uøvede Soldaterhænder sin Tilbliven. Foran, paa et smalt Agebræt, balancerede en Menig, der agerede Kusk, og inde i Vognen, halvt skjult af Kalechens Overlæder, sad en Kvinde, som var tæt indhyllet i Shavler og Tørklæder. I samme Øjeblik som Fyrst Andrej kom i Højde med

Køretøjet, drejede Kusken ud af Vognrækken, men standsedes i en Fart af Officeren, der havde Opsyn med Trænet, og medens denne lod sin Pisk hagle ned over den Meniges Ryg, skreg Stakkelen inde i Vognen gudsjammerligt og strakte begge Armene bønfaldende ud imod Fyrst Andrej.

„Hjælp! Hjælp!“ raabte hun fortvivlet. „Forsvar mig! Min Mand er Læge ved 7. Jægerregiment! Han er langt forude, og jeg finder ham aldrig, hvis vi ikke slipper forbi! Hjælp! Hjælp!“

„Ind med dig igen, eller jeg maser dig saa flad som en Pandekage!“ brølede Officeren og pryglede atter løs paa Soldaten. „Se til, du kører ind med samt din Sluske — og det straks!“

„Hjælp! Hjælp! Forsvar mig!“ skreg den stakkels Lægekone. „Hvorfor i al Verden maa vi dog ikke komme videre?“

„Aa, lad dog den Vogn passere!“ sagde Fyrst Andrej til Officeren. „Ser De da ikke, at det er en stakkels værgeløs Kvinde, der sidder i den?“

„Ind med dig!“ raabte Grobrianen atter uden at ænse ham.

„Vil De lade Vognen passere og det straks!“ gentog Fyrst Andrej, som nu begyndte at blive vred.

„Og hvem er du da, siden du kommer her og giver Ordrer?“ sagde Officeren med indtændt Raseri og stærkt Eftertryk paa du'et. „Har du maaske noget at sige her? Nej, her kommanderer jeg! — Ind med dig øjeblikkelig, eller jeg slaar dig fordærvet!“ raabte han igen til Kusken.

„Den havde han rigtig godt af, den næsvise Adjudant!“ lød det i det samme inde mellem Vognene.

Fyrst Andrej, der saa', at den anden var saa ude af sig selv, at han ikke mere vidste, hvad han sagde eller gjorde, tænkte et Øjeblik paa at trække sig ud af det hele for ikke at komme i en latterlig Situation — noget af det, han frygtede mest i Verden — men følgende sit sikre Instinkt red han lige hen til Officeren og løftede sin Pisk.

„Lad Vognen passere!“ raabte han med lynende Øjne.

„Jo, vi kender nok disse vigtige Fyre fra Stabene,“ brummede hans Modstander og veg hurtig til Side, „de skal nu altid gøre saa meget Kvalm. Naa ja, for mig gerne — naar det endelig skal være!“

Vognen fik saa Lov at passere, og Fyrst Andrej galoperede videre fulgt af Doktorkonens Velsignelser, der dog ikke formaaede at bortjage hans Ærgrelse over den latterlige Scene, han

var bleven indblandet i; og i temmelig mørkt Humør naaede han den Landsby, hvor General Kutusov foreløbig havde opslaaet sit Kvarter.

Han steg af Hesten og skulde netop til at gaa ind i det nærmeste Hus for at hvile sig et Øjeblik og faa lidt at leve af, da han i det samme opdagede Nesvizkij, som stak Hovedet ud af et af Vinduerne og vinkede ham indenfor.

„Hvor er Overgeneralen?“ spurgte Fyrst Andrej, der modtoges i Døren af den tykke Major, som øjensynlig kom lige fra Frokostbordet, da han endnu havde hele Munden fuld af Mad.

„Hans Kvarter er længere oppe i Landsbyen. Men kan du ikke fortælle mig noget nyt? Er det sandt, at Freden allerede er sluttet, og at de Østerrigere, der er tilbage, ogsaa har kapituleret.“

„Ja, hvad nyt skal jeg vel fortælle dig,“ svarede Fyrst Andrej uvilligt. „Jeg véd kun, at jeg selv har haft det største Besvær med at naa herhen.“

„Og du gør dig ikke Begreb om den Forvirring og Raadvildhed, der hersker her. „Ja, vi gjorde Nar af Mack, og nu sidder vi meget værre i det selv.“

„Hvor skal Hovedkvarteret være?“

„I Znaim, saa vidt jeg véd.“

„Og hvad agter General Kutusov at gøre?“

„Ja, hvor véd jeg det! Jeg er fuldstændig uvidende om alt — aner intet.“

„Ja, jeg véd ogsaa kun, at alt er saa slet, elendigt og usselt som vel múligt,“ sagde Fyrst Andrej, der opgav Maden og gik for at opsøge sin Chef. Et Stykke oppe i Landsbygaden holdt General Kutusovs Vogn, og her fik han at vide, at Overgeneralen opholdt sig i det nærmeste Hus sammen med Fyrst Bagration. Uden for dette stod en halv Snes Ordonnanser og snakkede højrøstet sammen, og inde i det forreste Værelse sad hans Kollega, den lille Koslovskij, i Færd med at diktere noget til en Underofficer, der laa paa Knæ foran en omvendt Spand og skrev, saa hurtigt hans Fingre formaaede det. Koslovskij, der saa' dygtig træt og forvaaget ud, havde saa travlt med at diktere, at han ikke engang fik Tid til at hilse paa Fyrst Andrej, da denne traadte ind.

„I 2. Linie ...., har du det?“ spurgte han Skriveren, idet han fortsatte sin Diktat. „I 2. Linie: Grenaderregimentet Kijev, Regimentet Podolien og .....“

„Jeg kan ikke saa hurtigt, Deres Velbaarenhed!“ sagde Underofficeren mørkt og saa' utaalmodig hen paa Koslovskij.

„Fyrst Andrej længtes saa meget efter at faa lidt nyt at vide, at han uden videre afbrød Koslovskij og begyndte at udspørge ham om Situationen.

„Ja, nu skal jeg straks være til Deres Tjeneste,“ svarede denne, „men jeg maa først diktere Dispositionen færdig.“

„Naa, men saa sig mig dog i det mindste, om det er sandt, at vi har afsluttet en Kapitulation.“

„Nej, vi venter tværtimod at komme i Kast med Fjenden en af de nærmeste Dage. Som De ser, er jeg i Færd med at diktere Dispositionerne til Slaget.“

Fyrst Andrej tænkte netop paa at begive sig ind til Kutusov, da denne i det samme viste sig paa Dørtærskelen med et mørkt og bekymret Ansigt.

„Naa, er De færdig?“ spurgte han Koslovskij uden at lægge Mærke til Fyrst Andrej, skønt denne stod lige foran ham. Han var i dette Øjeblik saa optaget af sine Tanker og Bekymringer, at Yderverdenen slet ikke eksisterede for ham.

„Ja, straks, Deres Excellence, lige paa Minutten!“ svarede den lille Adjudant.

Bag efter Kutusov fulgte Fyrst Bagration *), en kraftig Mand af Middelhøjde, hvis rolige og bestemte Ansigt havde et stærkt orientalsk Præg.

„Jeg har den Ære at melde mig tilbage!“ sagde Fyrst Andrej med høj Stemme og rakte Kutusov et Brev, han havde med fra den østerrigske Krigsminister.

„Aha, er De arriveret fra Brünn! Ja det er godt!“ svarede Kutusov hurtigt og gik sammen med Bagration ud paa Stentrappen, hvor han tog Afsked med ham.

„Naa far vel, Fyrste, og Vorherre give dig Held til din Gerning!“ sagde han med et bevæget Ansigt og Taarer i Øjnene, idet han omfavnede Bagration og samtidig gjorde Korsets Tegn over hans Pande; og derpaa steg han ind i sin Vogn, der holdt

---

*) Russisk General f. 1765. Kæmpede under Suvarov mod Tyrkerne 1788, i Polen 1792 og 94 og mod de franske i Italien og Schweiz 1799. I Felttoget 1805 opholdt han med en ubetydelig Styrke Murat og hele Lannes' Korps, hvorved han gjorde det muligt for Kutusov at naa Znaim med Hovedarmeen. I Slaget ved Moskvá 1812 blev Bagration haardt saaret og døde nogle Uger efter af sine Saar O. A.

lige nedenfor, og bød Fyrst Andrej at tage Plads ved Siden af sig.

„Deres Excellence!“ sagde denne. „Tillader De ikke, at jeg bliver her? Maaske Fyrst Bagration kunde faa Brug for mig, naar det gaar løs.“

„Nej, sæt dig her ved Siden af mig,“ bød Kutusov atter, og da han mærkede, at Bolkonskij tøvede, tilføjede han: „Jeg har ikke Raad til at sende mine flinke Officerer bort — jeg trænger selv til dem.“

Vognen satte sig i Bevægelse, og efter at de havde kørt nogle Minutter, sagde Kutusov halv højt: „Ja, kommer blot Tiendeparten af hans Folk tilbage, skal jeg takke Gud!“

„Men netop derfor beder jeg Deres Excellence, om jeg maa blive hos ham.“

Kutusov svarede ikke. Han sad hensunken i dybe Betragtninger og syntes allerede at have glemt, hvad han nylig havde sagt. Men da han lidt efter henvendte sig til Fyrst Andrej, havde hans Ansigt sit sædvanlige rolige Udtryk, og da denne fortalte ham om sin Samtale med Kejser Franz og om den Maade, hvorpaa man havde modtaget Efterretningen om Sejren ved Krems, hørte han paa ham med øjensynlig Interesse og afbrød ham endogsaa en Gang imellem med en spøgende eller sarkastisk Bemærkning.

XIV

Den 12. November havde Kutusov gennem sine Spejdere modtaget Efterretninger, der maatte forurolige ham i allerhøjeste Grad. Der meddeltes ham nemlig, at Franskmændene efter at have passeret Broen ved Wien var under Fremrykning mod hans Kommunikationer og truede hans Forening med de Tropper, som var under Fremmarsch fra Rusland. I Krems kunde han ikke blive staaende, thi i saa Fald vilde Napoleons 150,000 Mand omringe hans 40,000 trætte, udasede Soldater, og han vilde da være i en lignende Situation som Mack ved Ulm. Han maatte enten kaste sig ind i de bøhmiske Bjærge, forsvarende sig Skridt for Skridt og opgive enhver Tanke om en Forening med Bux-

høwden *) eller ogsaa lægge sin Retraite fra Krems over Olmütz for ad denne Vej at forene sig med de fremmarscherende russiske Tropper; men han risikerede rigtignok da, at den franske Hær, der var næsten fire Gange saa stærk som hans, kom ham i Forkøbet og tvang ham til et Slag, medens han endnu var under Marschen og belemret med alt sit Tros. Efter moden Overvejelse valgte Kutusov imidlertid det sidste Alternativ.

Der forelaa nu Efterretninger om, at Franskmændene rykkede i Ilmarscher mod Znaim, som laa paa Kutusovs Tilbagetogslinie og mere end 14 Mil bag ved ham. Lykkedes det dem at naa herhen før Kutusov, vilde hele Skandalen fra Ulm gentage sig, og det gjaldt derfor om at komme til Znaim før Fjenden, men det var ikke nogen let Sag, da Vejen fra Wien og til dette Punkt baade var kortere og bedre end den, der fra Krems førte samme-steds hen.

Saa snart Kutusov modtog Efterretningen om Franskmændenes Fremrykning, sendte han Bagration ud til højre og over paa Wien—Znaim Vejen. Bagration havde Ordre til at foretage denne Marsch uden at gøre Ophold undervejs, og hvis det lykkedes ham at komme Franskmændene i Forkøbet, skulde han opholde dem saa længe, at Kutusov kunde vinde Tid til at naa Znaim med Hovedstyrken og hele Trænet.

Efter at Bagration havde tilbagelagt $6^1/_2$ Mil i Slud og Mørke over Bjærge og ad ubanede Veje og Stier med Soldater, som baade var sultne og knap havde Fodtøj paa Benene, naaede han ud paa Wien—Znaim Vejen ved Hollabrunn et Par Timer før Franskmændene, og han skulde nu standse Fjenden 24 Timer for at give Kutusov Tid til at naa sit Maal. En Tredjedel af sine Folk havde han sat til paa Marschen, og med den lille Styrke, han havde tilbage, skulde han altsaa opholde den fjendtlige Hær et helt Døgn, hvilket vilde have været umuligt, hvis ikke den lunefulde Skæbne i rette Tid var kommet ham til Hjælp.

Efter at Murat havde taget Auersperg saa grundigt ved Næsen, fik han den Idé at prøve et lignende Kneb over for Kutusov. Da han under sin Fremrykning stødte paa Bagrations lille Skare, stod han i den Formening, at det var hele Kutusovs Armé, han

---

*) Russisk General f. 1750, tog hærderlig Del i Krigen under Katerina II mod Tyrkiet og Sverrig samt i Polen under Suvarov. I Slaget ved Austerlitz 1805 kommanderede han et Armékorps. 1808 erobrede han Finland. Det paafølgende Aar tog han sin Afsked og døde 1811 som Privatmand. O. A.

havde foran sig, og for nu at kunne knuse denne vilde han oppebie Hovedstyrken, der rykkede frem fra Wien, hvorfor han foreslog Bagration en Vaabenstilstand paa 3 Dage, under hvilken begge Hærene skulde beholde de Stillinger, de havde inde. Han forsikrede, at Fredspræliminarierne var indledede, og at han kun foreslog Vaabenhvilen for at undgaa unødvendig Blodsudgydelse. Den østerrigske General Nostitz, der kommanderede Forposterne, troede ham paa hans Ord og gik tilbage med sin Styrke, hvorved Bagration kom i en højst kritisk Situation, men da en anden østerrigsk Parlamentær henvendte sig til ham under det samme løgnagtige Paaskud, svarede han, at han ikke kunde indlade sig paa nogen som helst Underhandling om Vaabenstilstand, før han havde konfereret med Overgeneralen, til hvem han skulde sende sin Adjudant. Som man ser, var dette Forslag fra fransk Side det eneste Middel til den russiske Hærs Frelse. Saa snart Kutusov modtog det, sendte han derfor Generaladjudant Winzingerode, der for Øjeblikket var ansat i hans Stab, til Murat. Winzingerode skulde ikke alene gaa ind paa den foreslaaede Vaabenstilstand, men tillige indlede Forhandlinger om en Kapitulation, og samtidig paaskyndte Kutusov sin egen Armés Tilbagetog til Znaim. Bagration skulde derimod blive staaende ubevægelig foran Fjenden og saaledes dække og tilsløre Hovedstyrkens Tilbagemarsch. Kutusovs Beregning slog til. Hans Forslag til en Kapitulation, der ikke forpligtede ham til noget, lod ham vinde den fornødne Tid til Tilbagetoget, som han iværksatte med al Kraft, da han vidste, at Murats Fejltagelse snart vilde blive opdaget. Og han saa' ogsaa rigtigt her, thi saa snart Bonaparte, der havde sit Hovedkvarter i Schønbrunn, omtrent 3½ Mil fra Hollabrunn, modtog Budskabet om, at Murat havde paabegyndt Underhandlinger om en Vaabenstilstand, skrev han følgende Brev til sin Avantgardes Fører:

Schønbrunn, d. 25. Brumaire 1805, Kl. 8 Formiddag.

Til Prins Murat!

Jeg kan ikke finde Ord stærke nok til at udtrykke min Misfornøjelse. Du kommanderer kun min Avantgarde og har derfor ikke Ret til at slutte nogen Vaabenstilstand uden min Befaling. Du ødelægger Frugterne af et helt Felttog for mig. Afbryd øjeblikkelig Vaabenstilstanden og ryk mod Fjenden. Erklær, at den General, som har undertegnet den, ikke er berettiget dertil, og at

ingen uden Kejseren af Rusland kan gøre dette. Hvis denne for øvrigt stadfæster Kapitulationen, saa gør jeg det ogsaa — men det hele er kun en List, beregnet paa at vinde Tid. Ryk frem og tilintetgør den russiske Armé, du kan tage baade dens Tros og dens Artilleri.

Den russiske Kejsers Generaladjudant er en Bedrager. En Officer har i et saadant Tilfælde intet at sige, naar han ikke møder med en Fuldmagt — og det havde Kutusovs Afsending ikke. Østerrigerne lod sig narre ved Donaubroen, og nu lader du dig tage ved Næsen af en kejserlig Adjudant.

Napoleon.

Officeren, som overbragte denne ubehagelige Skrivelse til Murat, galoperede af Sted, alt hvad Remmer og Tøj kunde holde, og Bonaparte, der ikke stolede paa sine Generaler, rykkede selv straks frem med hele sin Garde, for at den russiske Hær ikke skulde undslippe. Men under alt dette tog Bagrations lille Styrke det med stor Ro. Folkene laa om Bivuakilden, tørrede deres drivvaade Klæder og nød den varme Grød uden at ane det truende Uvejr, der trak op over Hovedet paa dem.

XV

Ud paa Eftermiddagen den 16. fremstillede Fyrst Andrej, som omsider havde faaet Tilladelse til at drage af Sted, sig for Fyrst Bagration, der havde opslaaet sit Kvarter i Landsbyen Grunth. Bagration, som vidste, at Bolkonskij var Overgeneralens betroede Adjudant, og derfor modtog ham med særlig Velvillie, meddelte ham, at de sandsynligvis med det første vilde komme i Kast med Fjenden, og bad ham selv vælge, om han vilde forblive i hans Nærhed eller anvendes ved Arrieregarden, hvor der ogsaa var god Brug for ham.

„Hvis det er en af disse almindelige Ærgerrigheder, som blot kommer for at fiske sig en Orden til," sagde han til sig selv, „kan han jo faa god Lejlighed til at udmærke sig ved Arrieregarden, og hvis han heller vil blive hos mig, saa lad ham kun det; lidt Nytte vil jeg vel altid kunne have af ham."

Fyrst Andrej traf imidlertid ikke noget Valg, men bad blot

om Tilladelse til at ride ud i Stillingen, for at han kunde være orienteret, hvis han fik et eller andet Hverv, og den tjenstgørende Adjudant, en smuk og elegant Generalstabsofficer, tilbød sig da straks at være hans Fører.

I selve Landsbyen, hvis Hovedgade de passerede, herskede der den største Uorden og Forvirring; hvor man saa' hen, mødte Øjet Soldater, der kom slæbende med Døre, Bænke og Bræder, som de uden videre havde reddet i Husene, og Officererne, der rent syntes at have opgivet Ævred, stod rolig og saa' derpaa uden at lægge dem den fjerneste Hindring i Vejen.

„Ja, det er umuligt at sætte en Stopper for dette Uvæsen, Fyrste," sagde Generalstabsofficeren, „saa længe Officererne ser gennem Fingre dermed. — Og de sidder derinde og svirer i Stedet for at passe paa Folkene!" tilføjede han, idet han pegede paa et stort Marketendertelt. „Det er ikke længer siden end i Morges, at jeg ryddede denne Bule, og nu er jeg vis paa, at den er fuld igen. Der bliver ikke andet for end at ride hen og jage dem ud."

De steg af Hesten og gik ind i Teltet, i hvilket der ganske rigtig sad en halv Snes Officerer, alle i Færd med at spise og drikke.

„Men hvad er dog det, mine Herrer!" sagde Generalstabsofficeren i en bebrejdende Tone. „Hvor kan det falde Dem ind at forlade Deres Folk og samles her. De véd jo dog, at Generalen strengt har forbudt det. — Naa, og De er her ogsaa, Kaptajn!" henvendte han sig til en lille mager og uanselig Artilleriofficer, der stod og saa' paa dem med et genert Ansigt, da Marketenderen havde hans Støvler til Tørring, og han saaledes maatte præsentere sig i de bare Hosesokker. „Skammer De Dem ikke, Kaptajn Tuschin! Jo, det er rigtignok et nydeligt Eksempel, De giver de andre, ved at staa her uden Støvler. Sæt der nu blev blæst til Alarm, hvad vilde De saa gøre? Nej se at komme hen, hvor De hører hjemme, mine Herrer, og det i en Fart!"

Fyrst Andrej kunde ikke undertrykke et Smil ved Synet af den lille Kaptajn, der stod og lettede skiftevis paa sine Fødder, medens hans kloge, godmodige Øjne samtidig vandrede forlegent fra den ene til den anden.

„Ja, se saa at komme af Sted, mine Herrer!" gentog Generalstabsofficeren, der havde ondt ved at bibeholde Alvoren og derfor tog det Parti at gaa ud saa hurtigt som muligt.

Fyrst Andrej, der fulgte ham, kastede, inden han forlod Teltet, endnu en Gang et Blik paa den lille Artillerikaptajn, som til Trods for sit umilitæriske Ydre saa' saa god og brav ud, at han indgød ham den stærkeste Sympati.

Efter at de var kommet ud af Landsbyen, fik de tæt forude til venstre Øje paa en stor Skanse af gulrødt Ler, som endnu kun var halvt færdig, og inden i den myldrede det med Soldater, der vimsede frem og tilbage som travle Myrer. Til Trods for det kolde Vejr arbejdede Folkene alle i Skjorte og Bukser, men efter de store Skovlfulde Ler at dømme, som idelig fløj op over Brystværnet, blev der ogsaa hængt godt i. En tusind Alen foran Skansen hævede Terrainet sig, og herfra havdes der en vid Udsigt fremefter og ud til Siderne. Fyrst Andrej gjorde derfor Holdt og begyndte at orientere sig.

„Kan De se Kanonerne derhenne?" sagde hans Fører og pegede paa en stor Højde forude og til højre. „Det er Kaptajn Tuschins Batteri. Hvis De ønsker det, kan vi jo ride derhen; det er det bedste Udsigtspunkt i hele Stillingen."

„Ja, Tak for Deres Venlighed, men jeg finder nok selv Vej derover," svarede Fyrst Andrej, som ønskede at blive ham kvit. „De skal virkelig ikke have mere Ulejlighed af mig. — Endnu en Gang Tak og Farvel!" tilføjede han resolut og slap paa denne Maade sin Ledsager.

Han besluttede først at tage Forpoststillingen i Øjesyn, og efter at være naaet derud red han langs selve Vedetlinien. Paa begge Fløjene stod vore og Fjendens Forposter temmelig langt fra hinanden, men i Centrum var Afstanden imellem dem saa ringe, at man tydeligt kunde skelne de franske Vedetters Ansigter. Baade hos os og ovre hos Franskmændene havde der samlet sig en Del nysgerrige Soldater, som ønskede at tage den nære Fjende i Øjesyn, og skønt man flere Gange havde jaget dem bort, kom der dog stadig nye i Stedet. Vedetterne selv, der havde staaet her flere Timer, syntes derimod ikke at skænke Franskmændene nogen synderlig Opmærksomhed, de længtes blot efter at blive afløst og søgte at forkorte Tiden ved at passiare med de ørkesløse Tilskuere.

Fyrst Andrej lod sig smitte af den almindelige Nysgerrighed og standsede ligeledes for at tage Fjenden i Øjesyn.

„Nej, se engang ham dér!" sagde en af Vedetterne og pegede paa en Soldat, der stod sammen med en Officer ude i selve Vedet-

kæden og raabte ivrigt over til den nærmeste franske Post. „Han stikker dig nok i det franske — hvad Sidorov?“

„Ja, det gaar rigtignok strygende!“ svarede Sidorov, der, uvist hvorledes, havde forstaaet at indbilde sine Kammerater, at han kunde udmærket Fransk. Genstanden for hans og de andres Beundring var ingen anden end Dologhov, der havde foretaget sig en lille Afstikker herhen sammen med sin Kaptajn, uagtet hans Regiment bivuakerede helt nede paa venstre Fløj.

„Aa, snak lidt mere med ham!“ sagde Kaptajnen, som lagde Haanden til Øret for ikke at tabe noget af denne interessante Samtale, som han ikke forstod et Ord af. „Snak bare væk! Kil paa! — Hvad er det, han siger?“

Men Dologhov var alt for optaget til at svare. Franskmanden, der blandede Russere og Østerrigere sammen, paastod nemlig, at det var Moskovitterne, som havde overgivet sig ved Ulm, medens Dologhov holdt paa, at hans Landsmænd ved enhver Lejlighed havde pryglet Franskmændene grundigt af.

„Vi har Ordre til at jage jer bort herfra!“ raabte han. „Og om lidt skal I ogsaa faa jeres Klin!“

„Nej, det bliver nok jer og jeres djævleblændte Kosakker, der faar dem!“ skreg hans Modstander, og i samme Nu lød der en skraldende Latter ovre i den franske Vedetkæde.

„Naa, saa det tror du? — Nej, vi skal nok muntre jer, ligesom Suvarov gjorde det!“ svarede Dologhov.

„Hvad er det for en Sludder?“ sagde en af Franskmændene.

„Aa, det er sagtens en gammel Historie, han disker op med,“ svarede en af hans Kammerater, der gættede sig til, at den russiske Soldat sigtede til en tidligere Krig. — „Ja, bi I kun!“ raabte han højt. „Kejseren skal nok muntre baade jer og jeres Suvarov!“

„Tror du da, at Bonaparte .....“ begyndte Dologhov, men den anden afbrød ham øjeblikkelig.

„Sagde du Bonaparte? Du mener nok Kejseren!“ skreg han forbitret.

„Aa, gid Fanden havde jeres Kejser!“ raabte Dologhov, og efter at have udslynget nogle drøje russiske Soldatereder hængte han Geværet over Skulderen og gik, fulgt af Kaptajn Timokhin.

„Se det kan man kalde Fransk!“ sagde en af hans beundrende Tilhørere. „Saa, nu kommer Turen til dig, Sidorov!“

Sidorov blinkede med det ene Øje og sendte derpaa en hel

Strøm af uforstaaelige Ord over mod Franskmændene. „Karí, matér, tafá, safí, malá, kaská!“ skreg han med en aldeles imponerende Frækhed, og i samme Nu brast de nærmeste i saa smittende en Latter, at Franskmændene uvilkaarlig stemmede i med. Efter dette skulde man jo tro, at alle havde fyret Geværerne af i Luften, og at enhver var gaaet til sit, men det skete ikke: Vedetterne blev staaende, hvor de stod, og fra begge Sider pegede Kanonmundingerne lige saa truende som før ud imod hinanden gennem de mørke, uhyggelige Skydeskaar, parate til at udslynge Død og Fordærvelse, saa snart Modstanderen satte sig i Bevægelse.

XVI

Efter at have redet et Stykke langs Forposterne kom Fyrst Andrej omsider til den Højde, hvor Kaptajn Tuschins Batteri havde Stilling, og her steg han af Hesten og kastede et Blik ud over Terrainet. Skildvagten, som vandrede op og ned bag Kanonerne, vilde rette sig, da han fik Øje paa den fremmede Officer, men da denne med en Haandbevægelse frabad sig Honnøren, fortsatte han sin Vandring og slentrede langsomt videre. Et Stykke bag Kanonerne stod Forstillingerne og Hestene, og endnu længere tilbage laa Artilleristerne om de flammende Baal; Officererne opholdt sig derimod i en lille Træhytte ud til venstre for Batteriet, hvor de efter deres livlige Stemmer at dømme lod til at befinde sig overmaade vel.

Det viste sig, at man virkelig havde en udmærket Udsigt herfra. Lige forude saa' man den højtliggende Landsby Schøngraben, og til højre og venstre for denne en Mængde flammende Baal. Her havde de franske Tropper sandsynligvis deres Hovedbivuak og efter al Rimelighed opholdt de sig ogsaa i Landsbyen og bag denne. Til venstre for Schøngraben hævede der sig noget mørkt, formodenlig et fjendtligt Batteri, men med blotte Øjne kunde man ikke faa rigtig Rede paa, hvad det var. Vor højre Fløj støttede sig til et dominerende Højdedrag, der var stærkt besat med Fodfolk, og ud til Siden for dette holdt et Dragonregiment, som dækkede Flanken. I Centrum, hvor Fyrst Andrej opholdt sig, var Stillingen mindre udpræget, men Terrainet skraanede dog ogsaa her brat ned mod en lille Slugt, som strakte sig

parallelt med Fronten og foran denne i hele dens Udstrækning. Yderst ude til venstre havde vore Tropper besat en Skov, gennem hvis Træer Røgen af Bivuakilden hævede sig i store, blaagraa Skyer. Betingelserne for et haardnakket Forsvar var altsaa i og for sig ikke ilde, men da Franskmændenes Front havde en større Udstrækning end vor, var der altid Fare for et omfattende Angreb, som kunde blive temmelig skæbnesvangert, da Rytteriet og Artilleriet under Tilbagegangen maatte passere en dyb Hulvej, der skar sig ind bag Stillingen i hele dens Længde.

Fyrst Andrej tog først en flygtig Skitse af vor Opstilling og gjorde derpaa nogle Bemærkninger i sin Tegnebog. Efter hans Mening burde alt Artilleriet samles i Centrum og Rytteriet anbringes bag Hulvejen. Hvis Fjenden rettede sit Angreb mod vor højre Fløj, maatte Grenaderregimentet Kijev og Jægerregimentet holde Stand, indtil de fik Forstærkning fra Centrum, og i saa Fald vilde Dragonerne kunne rykke frem uden om Fløjen og attakere. Angrebes Centrum, kunde Fjenden beskydes af vort samlede Artilleri, og under Dækning af dette vilde venstre Fløj kunne trækkes nærmere til. Forlodes Stillingen, burde det ske echellonsvis, og Hulvejen vilde da være en udmærket passiv Hindring. — Men medens han stod her og anstillede disse Betragtninger, blev Samtalen inde i Hytten ved Siden af efterhaanden saa livlig, at han uvilkaarlig begyndte at lytte.

„Nej, min Ven," sagde en Stemme, som han syntes at skulle kende, „hvis vi vidste, hvad der blev af os efter Døden, vilde vi gaa den i Møde uden Frygt. Der er ingen Tvivl om, at det kun er denne Uvished, som skræmmer os."

„Ja, hvad enten man nu er bange for Døden eller ikke, saa er vi alle sikre paa den," bemærkede en anden af Selskabet.

„Ja, I Artillerister er nu altid saa raske paa det," sagde en dyb Røst, „men det kommer vel nærmest af, at I er saa godt forsynede med Mad og Brændevin — vi stakkels Infanterister har derimod hverken det ene eller det andet."

„Og dog er vi spændt paa, hvad der venter os," svarede den, der først havde talt, „for skønt det ganske vist hedder sig, at Sjælen, naar den er frigjort, svinger sig op til de himmelske Boliger, saa véd vi dog alle, at det, vi kalder Himlen, ikke er andet end den Atmosfære, som udfylder Rummet mellem Kloderne."

„Hør, Tuschin,“ brummede den dybe Bas igen, „lad os faa endnu en Krydderbitter; den varmer saa dejligt.“

„Ej ej, det er nok ham paa Hosesokkerne, der er Vært herinde!“ sagde Fyrst Andrej til sig selv og trak paa Smilebaandet ved Tanken om den komiske Scene i Marketenderens Telt.

„Ja, en Bitter skal I faa,“ sagde Tuschin, men derfor kan det være lige vanskeligt at blive klog paa, hvad der venter os, naar vi har sagt Farvel til Livet.“

I dette Øjeblik hørte man en Hvislen oppe i Luften, nærmere og nærmere kom den; den hvislende Lyd blev til en gennemtrængende Piben, og i samme Nu slog en Kanonkugle ned med et vældigt Bump kun et Par Skridt fra Hytten og slyngede en tæt Hagel af Jord og Smaasten til alle Sider. Endnu midt under Braget kom den lille Kaptajn Tuschin farende ud med et blegt og forstyrret Ansigt, efterfulgt af en Infanteriofficer — formodentlig ham med den dybe Røst — der i al sin Travlhed dog havde Aandsnærværelse nok til at knappe sin Frakke under Løbet.

XVII

Fyrst Andrej steg til Hest, men blev holdende oppe ved Kanonerne og lod atter sit Blik glide ud over det foranliggende Terrain. Han skelnede nu noget, der lignede Troppebevægelser, i Nærheden af Schøngraben og opdagede, at det mørke forude til venstre virkelig var et fjendtligt Batteri, idet han saa' en lille Røgsky stige op derfra. To franske Ryttere, sandsynligvis Adjudanter, galoperede ned ad en Høj, og ved Foden af denne saas en Kolonne i Færd med at rykke frem: det var sandsynligvis en Reserve, som skulde forstærke den foranliggende Skyttekæde. Røgskyen henne fra Batteriet havde endnu ikke lagt sig, da der viste sig en anden, efterfulgt af et Glimt og et Knald. Slaget var begyndt.

Fyrst Andrej vendte sin Hest og galoperede tilbage mod Grunth for at opsøge Fyrst Bagration, og medens han red, blev Kanontordenen stærkere og stærkere. Vort Artilleri lod nu ogsaa høre fra sig, og ud til højre lød der skrattende Geværsalver.

Murat havde lige modtaget Napoleons ubehagelige Brev, og da han gerne vilde gøre sin Fejl god igen, skyndte han sig at

rykke frem til Angreb mod Fjendens Centrum og begge hans Fløje, idet han haabede, at han skulde kunne knuse den lille Styrke, han havde foran sig, inden Kejserens Ankomst.

„Slaget er begyndt!“ tænkte Fyrst Andrej, der følte, at alt Blodet strømmede til hans Hjerte. Han haabede og ventede paa at faa Lejlighed til at udmærke sig og udrette noget stort.

Paa Tilbagevejen mødte han overalt Afdelinger, der var under Fremrykning, og i alles Ansigter læste han en underlig Blanding af ængstelig Spænding og Glæde over, at de nu skulde i Kast med Fjenden. Da han nærmede sig den halvfærdige Skanse lige uden for Landsbyen, fik han Øje paa en Skare Ryttere, der kom ridende hen imod ham. Det var General Bagration og hans Stab. Generalen standsede sin hvide Hest, da han kom i Højde med Fyrst Andrej, der havde gjort Holdt, og hørte med halvt tillukkede Øjne og et fuldstændig ubevægeligt Ansigt paa, hvad denne meddelte ham om Fjenden. „Ja, det er godt!“ sagde han, da Beretningen var til Ende, i en Tone, som om han havde forudset alt det, der nu blev fortalt ham, og satte derpaa i Trav hen mod Tuschins Batteri, fulgt af hele sin Stab, til hvilken ogsaa Fyrst Andrej sluttede sig. Midt inde i Følget, som bestod af flere Generalstabsofficerer, Fyrstens personlige Adjudant og hans Ordonnansofficer, Løjtnant Sherkov, red der en tyk Auditør, som fulgte med for at se, hvordan et Slag tog sig ud i Nærheden; han gjorde paa sin slet opsadlede Trænhest en løjerlig Figur mellem alle de velberedne Adjudanter, Kosakker og Husarer, der omgav ham.

„Min tykke Ven her har Lyst til at se, hvordan det gaar til i et Slag,“ bemærkede Sherkov til Fyrst Andrej, „og nu har han allerede ondt i Maven, inden det er begyndt.“

„Aa, vær nu ikke alt for slem imod mig!“ svarede Auditøren, der for øvrigt saa' ud, som om han ikke tog sig Sherkovs Spydigheder synderlig nær.

„Très drôle mon monsieur prince,“ sagde en af Generalstabsofficererne, der vilde vise, at han kunde tale Fransk.

„Men hvad var det?“ spurgte Auditøren med et naivt Smil, da en Kanonkugle slog ned med et vældigt Spektakel en halv Snes Alen fra dem.

„Aa, det er en Pandekage, som Franskmændene sender os!“ svarede Sherkov.

„Men den er vist temmelig haardbagt,“ mente Auditøren. —

„Ja, de begynder virkelig at blive noget nærgaaende," vedblev han med et fornøjet Ansigt, men næppe havde han udtalt disse Ord, før man atter hørte en stærk, hvislende Lyd og derpaa et Klask og et Bump, og i samme Nu styrtede en Kosak, der kun red et Par Skridt fra Auditøren, til Jorden med sin Hest. Sherkov og en af de andre Officerer vendte sig bort og bøjede sig helt forover i Sadelen, men Auditøren kiggede nysgerrigt hen efter den døde Kosak og hans Hest, der endnu laa og sprællede med Benene.

Fyrst Bagration rynkede Brynene og saa' sig et Øjeblik tilbage over Skulderen, men da han opdagede, at det hele kun var en Bagatel, vendte han sig atter bort med et ligegyldigt Ansigt.

De nærmede sig nu Batteriet, og da Bagration kom i Højde med Ammunitionsvognene, kaldte han Fyrværkeren, der havde Kommandoen over disse, hen til sig.

„Hvem kommanderer Batteriet?" spurgte han, idet han mønstrede ham med et prøvende Blik, og Fyrværkeren, en lyshaaret, fregnet Mand, rettede sig øjeblikkelig stramt op og svarede med høj og frejdig Røst: „Kaptajn Tuschin, Deres Excellence!" Bagration red derpaa længere frem og hen til den nærmeste Kanon, fra hvilken der i det samme lød et øredøvende Brag. Hele Batteriet indhylledes i Røg, og igennem denne skimtede man Artilleristerne, som arbejdede i Hjulene og løftede Svansen for at bringe Kanonen frem. No. 3, en stor, firskaaren Fyr, der holdt Viskeren i Haanden, stillede sig med skrævende Ben paa sin Plads ud til Siden for Mundingen, No. 2 satte med skælvende Haand Kardusen ind i Løbet, og den lille, uanselige Tuschin hældede sig hen over Lavetten og kiggede fremefter med Haanden over Øjnene uden at lægge Mærke til Generalens Nærværelse.

„800 Alen! — 1000 Alen! Saa, nu er det godt!" raabte han med sin spinkle Røst, som han søgte at gøre saa martialsk som mulig. „Anden Kanon — Fyr!"

Bagration kaldte paa ham, og Tuschin lagde saa tre af sine Fingre ængsteligt og kejtet op til Huen og skyndte sig hen til Generalen med en noget bekymret Mine, da han var stærkt i Tvivl, om han ogsaa havde valgt det rette Maal. Han havde ikke modtaget nogen Befaling om, hvorhen han skulde rette sin Ild, men efter at have plejet Raad med sin betroede Oversergent, til hvem han havde den største Tillid, var de begge blevet enige om,

at det vilde være heldigst at skyde Landsbyen Schøngraben, der sandsynligvis var fuld af Fjender, i Brand. „Ja, det er godt!“ sagde Bagration, da Tuschin havde meldt ham, hvad han skød paa, og lod saa atter sit Blik glide ud over det foranliggende Terrain. Ud til højre var Franskmændene under livlig Fremrykning, og henne fra Slugten foran Højden, som Grenaderregimentet Kijev holdt besat, hørtes en knitrende, skrattende Geværild. Endnu længere til højre og bagud saas en stor fjendtlig Kolonne, som var i Færd med at omgaa vor højre Fløj. Til venstre begrænsedes Horisonten derimod af Skoven, som hindrede al videre Udsigt, og det var derfor ikke muligt at se, hvad der foregik i den Retning.

Fyrst Bagration befalede, at to Bataillioner fra Centrum skulde forstærke højre Fløj, men da han gav denne Ordre, bemærkede Officeren, som skulde overbringe den, at Batteriet i saa Fald vilde være uden Bedækning. Generalen sagde intet, men saa' blot paa ham med sine underlige, tilslørede Øjne, og Fyrst Andrej, der havde hørt Bemærkningen, fandt den saa berettiget, at han godt forstod Bagrations Tavshed. I det samme kom der en Adjudant og meldte, at Franskmændene rykkede frem mod vor højre Fløj i store Kolonner, og at hans Regiment, der kæmpede nede i Slugten, nu trak sig tilbage for at slutte sig til Grenaderregimentet. Bagration sagde stadigvæk intet, men nikkede blot som Tegn paa, at alt var, som han ønskede det. I Skridt red han hen mod højre Fløj og sendte en Adjudant til Dragonerne med Ordre til, at disse straks skulde attakere, men et Kvarterstid efter vendte hans Udsending tilbage med den Besked, at Ryttere regimentet allerede havde trukket sig ind bag Hulvejen for at dække sig mod Fjendens overlegne Ild, og at Chefen indtil videre havde ladet Folkene sidde af.

„Ja, det er godt!“ sagde Bagration igen og gav ingen videre Ordre.

Da man nu ogsaa hørte stærk Skydning inde i Skoven til venstre, sendte Fyrsten Sherkov af Sted med Ordre til, at de derværende Tropper skulde søge hen bag Hulvejen for at alignere sig med højre Fløj, der sandsynligvis ikke vilde kunne holde Stand mod Fjenden. Batteriet Tuschin og den Bataillon, som dækkede det, fik derimod ingen Ordre, og hele Centrum kom saaledes til at svæve i Luften. Fyrst Andrej lyttede opmærksomt til de Bemærkninger, som vekslede mellem Bagration og de forskellige

Chefer, han mødte paa sin Vej, og lagde med Forundring Mærke til, at Generalen ikke en eneste Gang greb ind i Begivenhederne, men nøjedes med at godkende de Dispositioner, hans undergivne havde truffet paa Grundlag af de forhaandenværende Omstændigheder, idet han lod, som om disse var Resultatet af hans egne Beslutninger. Og dog maatte han indrømme, at Bagrations blotte Nærværelse udrettede overordentlig meget. De, der kom ridende hen til ham med nervøse og ængstelige Ansigter, genvandt deres Ro, naar han havde talt et Par Ord med dem, og baade Officerer og Menige saa' oplivede ud, naar han kom til Stede, og brændte tilsyneladende af Begærlighed efter at faa Lejlighed til at vise, hvad de duede til.

XVIII

Fyrst Bagration red først hen til et højt Punkt helt ude paa højre Fløj og begav sig derfra ned mod Slugten, hvor man hørte Geværildens Knitren og saa' smaa røde Blink gennem den tætte Krudtrøg, og skønt denne skjulte alt, havde man dog en sikker Følelse af, at man nærmede sig den egentlige Kampplads. Flere saarede kom løbende tilbage, og en af dem, der var barhovedet og støttedes af et Par Kammerater, trak Vejret tungt og rallende og spyttede store Tjavser af slimblandet Blod: han havde sikkert faaet et Skud i Halsen eller i Munden. En anden, der havde smidt sit Gevær, stønnede gudsjammerligt, medens han samtidig virrede med den ene Haand, som blødte stærkt af et frisk Skudsaar; men for Resten saa' han mere forskrækket end lidende ud. Efter at have passeret en lille Markvej red Generalen og hans Stab ned ad en Skraaning, hvor der laa flere døde og saarede, og her mødte de talrige Hobe af Soldater, der løb tilbage skrigende og gestikulerende uden i mindste Maade at lade sig genere af Fyrst Bagrations Nærværelse. Lidt længere forude saa' de en hel Række graa Kapper indhyllede i Krudtrøg, og en Officer, der kom løbende med dragen Kaarde og raabte efter de flygtende for at faa dem til at vende om.

Bagration red nærmere hen til Skyttelinien, hvor Skuddene knaldede saa lystigt, at de overdøvede de saaredes Skrig og Førernes Kommandoraab. Hele Luften var mættet med Krudtrøg, og ud gennem denne tittede Folkenes sværtede og ophedede An-

sigter. Nogle vendte Ladestokken og stødte den klingrende ned i Løbet, andre bed Patroner af og hældte Krudt paa Panden, og atter andre skød paa Lykke og Fromme ud gennem den tætte Krudtdamp. Men under alt dette fløjtede, peb og hvislede Kuglerne stadig om Ørene paa dem.

Regimentschefen, en gammel, mager og temmelig affældig Mand, red hen til Bagration med et venligt Smil og modtog ham som en kær og velkommen Gæst. Han meldte, at hans Regiment havde været Genstand for et fjendtligt Rytterangreb, men at dette var afslaaet om end med store Tab, idet han havde mistet omtrent Halvdelen af sine Folk. Men hans Melding var ikke ganske korrekt, og det var intet Under, da han i Virkeligheden ikke havde Begreb om, hvad der var foregaaet om ham. Han havde set en hel Del Kanonkugler og Granater slaa ned i Kompagnierne, derpaa havde han hørt Raabet: Rytteri! og umiddelbart derefter havde hans Folk begyndt at skyde, dog ikke, som han troede, paa Rytteriet, der straks havde trukket sig tilbage, men paa det fjendtlige Fodfolk, som havde sat sig fast lige over for Slugten og nu laa og skød paa vore. Fyrst Bagration, der hørte paa ham uden at sige et Ord, bøjede atter Hovedet som Tegn paa, at alt dette netop var, som han havde forudset det, og gav derefter en af sine Adjudanter Ordre til at hente to Bataillioner af det bagved værende Jægerregiment frem. Fyrst Andrej blev forbavset over den Forandring, der i dette Øjeblik foregik i Bagrations Ansigt: dette fik nu pludselig et determineret og energisk Udtryk, al Søvnighed og Ubestemthed var som blæst bort, og hans Blik, der var vendt fremefter, syntes at dvæle med stolt Foragt ved Fjendens Rækker.

Den gamle Regimentschef bad indtrængende Bagration om at ride længere tilbage, idet han samtidig pegede paa Kuglerne, som smækkede ned omkring dem, og en af Officererne i Staben forenede sine Bønner med hans; men Fyrsten svarede dem ikke og gav kun Befaling til, at Regimentet skulde holde inde med Skydningen og slutte sig sammen til højre, for at de to Bataillioner kunde faa Plads til at rykke frem. Medens han gav denne Ordre, kom der en pludselig Luftning, der viftede hele Røgtæppet, som indhyllede Slugten, bort, og i samme Nu saa' man det lige overfor liggende Højdedrag og Franskmændene, der rykkede ned ad Skraaningen. Alles Øjne fæstede sig paa den fjendtlige Kolonne, som nærmede sig, bugtende sig efter Ter-

rainets Folder, og man kunde allerede skelne de høje Bjørneskindshuer, Officerernes gyldne Epauletter og den store, pjaltede Fanedug, der klaprende viklede sig om Stangen.

„Se, hvor smukt de marscherer!“ sagde en i Bagrations Stab.

Teten af den fjendtlige Kolonne var allerede i Nærheden af Slugten, og naar denne var passeret, vilde Sammenstødet altsaa ske.

Resterne af det medtagne russiske Regiment sluttede sig sammen til højre, og de to Bataillioner nærmede sig, jagende en hel Skare af flygtende foran sig. Jægerne var endnu ikke naaede op i Højde med Generalen og hans Stab, men man hørte allerede Folkenes tunge, taktfaste Skridt. Paa venstre Fløj af Kolonnen marscherede en af Kompagnicheferne, en statelig Mand med et lidt dumt, men fornøjet Ansigt. Det var ham, som den næsvise Kanonkugle havde jaget saa hovedkulds ud af Tuschins Hytte. Han tænkte nu kun paa at marschere saa smukt som muligt forbi sin General. Let og elastisk gik han paa Fløjen og fæstede sine Øjne, snart paa Bagration og snart paa sine Folk, idet han hvert Øjeblik vendte sig om for at kontrolere Kompagniets Marsch og Holdning. En smuk Forbidefilering var hans eneste Tanke, og man kunde se, at han talte indvendig for ikke at tabe Trittet. Rask førte han Foden frem i den befalede Skridtlængde, og i samme Fodslag som han, bevægede sig en levende Mur af mørke, alvorlige Soldaterskikkelser, der alle saa' ud, som om de talte: én — to! én — to! men man hørte ikke anden Lyd end deres taktfaste Marsch. En tyk Major, som spankulerede midt inde i Kolonnen, gik stønnende og pustende uden om en lille Busk, der spærrede ham Vejen, og en Menig, der var faldet ud af Geledet, benede af Sted med et forfærdet Ansigt for igen at naa op paa sin Plads. En Kanonkugle susede hen over Fyrst Bagrations Hoved og slog hvislende ned i de tætte Rækker. „Retning til Midten!“ kommanderede Kompagnichefen, og Kolonnen marscherede saa videre, delende sig uden om det Sted, hvor de døde og saarede laa. En gammel Underofficer blev et Øjeblik staaende ved disse, men søgte saa op paa sin Plads igen og fik Trittet efter at have traadt et Par Gange om. En — to! én — to! Hele Tiden hørte man Folkenes taktfaste, regelmæssige Fodslog, der lød ud i den dybe, uhyggelige Tavshed.

„Godt marscheret, Børn!“ sagde Fyrst Bagration, og alle Folkene svarede saa med den reglementerede Velkomsthilsen, der

rungede ud i Luften som et eneste kraftigt, fuldtonende Raab. En gammel Soldat nøjedes med at se op paa sin General med en Mine, som om han vilde sige: „Ja, det véd vi nok, uden at du skal fortælle os det!“ men hans Sidekammerat brølede desto højere, skønt han rigtignok glemte at se paa den, han raabte for.

Kolonnen fik Ordre til at gøre Holdt og tage Tornystrene af.

Generalen red først langs Rækkerne og steg derpaa af Hesten. Han smed Tøjlerne til sin Kosak, bøjede og strakte sine Ben, der var stive af Ridtet, og satte Huen fastere. Netop i dette Øjeblik dukkede Teten af den fjendtlige Kolonne op af Slugten.

„Fremad i Guds Navn! Fremad!“ raabte Bagration med gennemtrængende Røst, idet han samtidig vendte sig om mod Folkene, og derpaa stolprede han med sine stive Rytterben hen over det ujævne Jordsmon og lige i Retning mod Fjenden. Fyrst Andrej følte, at en uimodstaaelig Trang drev ham fremad, og paa samme Tid bankede hans Hjerte af en Fryd saa stærk, som han aldrig havde kendt den før *).

Franskmændene var nu ganske nær, og Fyrst Andrej, der gik ved Siden af Bagration, kunde allerede tydelig skelne deres Ansigter og deres hvide Bandolerer og røde Epauletter. Han saa' blandt andet en gammel Officer, der havde ondt ved at kravle op af Slugten og derfor hægtede sig fast ved de Buske, han traf paa sin Vej. Bagration gav nu ikke flere Befalinger, men gik tavs foran Rækkerne. Pludselig lød der et Skud ovre fra Fjenden, derpaa et andet og et tredje, og et Øjeblik efter knaldede der Salve paa Salve henne fra Franskmændenes Geleder, som indhylledes i en tæt Røgsky. Man saa' nogle af vore dratte omkuld, og blandt dem Kaptajnen, der for lidt siden var marscheret saa smukt forbi.

Saa snart det første Skud faldt, raabte Bagration Hurra, og i samme Nu genlød dette Raab langs hele Linien, medens Folkene styrtede forbi deres General og væltede fremefter i én eneste bølgende Masse, kastende Franskmændene, der veg tilbage i Uorden.

---

*) Det er dette Angreb. om hvilket Thiers siger: Les russes se conduisirent vaillament, et chose rare à la guerre, on vit deux masses d'infanterie marcher résolument l'une contre l'autre, sans qu'aucune des deux céda avant d'être abordée. F. A.

XIX

De to Batailloners Angreb havde gjort det muligt for vor højre Fløj at komme tilbage, og i Centrum standsede Tuschins Batteri, der havde stukket Schøngraben i Brand, Franskmændenes videre Fremrykning, idet disse fik saa travlt med at slukke Ilden, som Vinden bredte til alle Sider, at vort Fodfolk vandt den fornødne Tid til at forlade denne Del af Stillingen, hvilket skete hurtigt og i god Orden. Men venstre Fløj, der blev angrebet samtidig i Front og Flanke af en overlegen Styrke under Lannes og bestod af Infanteriregimenterne Asov og Podolien, samt Husarregimentet Pavlograd, var i en meget kritisk Situation, og det var derfor i rette Øjeblik, at Bagration sendte Sherkov af Sted med den tidligere omtalte Ordre, som han skulde overbringe til den General, der havde Kommandoen paa Fløjen.

Sherkov, der modtog sin Chefs Befaling knejsende og med Haanden til Huen, satte øjeblikkelig sin Hest i Bevægelse og galoperede bort. Men næppe havde han forladt Bagration, før han følte, at Modet og Kræfterne svigtede ham, og i Stedet for at søge Generalen i Nærheden af Ildlinien gav han sig derfor til at lede efter ham langt bagude, hvor han ikke kunde være, hvilket havde til Følge, at han slet ikke fik sin Ordre overbragt.

Kommandoen paa venstre Fløj var underlagt den tykke Generalmajor, i hvis Regiment Dologhov tjente som Menig, og Chefen for Husarregimentet havde den Opgave at sikre Flanken. Men da nu Husarobersten mente, at han var stillet selvstændigt, medens Generalmajoren gik ud fra, at Rytteriet var underlagt ham, havde dette til Følge, at de to Herrer spildte Tiden med at sige hinanden Ubehageligheder i Stedet for at tage imod Franskmændene, som allerede var under Fremrykning over hele Linien. Og man var her saa lidt vidende om den virkelige Situation, at Rytteriet ganske rolig vandede og fodrede, medens Fodfolket gik og samlede Brændsel inde i den nærliggende Skov.

„Ja, hvis Deres Chef virkelig er ældre i Anciennitet end jeg," sagde Oberst Schubert til Generalmajorens Adjudant, der holdt henne hos ham, „saa lad ham gøre, hvad han finder rigtigt, men jeg vil ikke ofre mine Husarer til ingen Nytte. Trompeter! Blæs: tilbage!"

Situationen var kritisk. Geværilden og Kanontordenen ude til

højre blev stærkere og stærkere, og de franske Skytter havde allerede overskredet et lille Vandløb, der laa foran Fronten, og ordnede sig nu til Fremrykning noget uden for Bøsseskuds Afstand. Generalmajoren kravlede derfor op paa sin Hest, rettede sig strunk i Sadelen og red hen til Husarobersten. Begge hilste de overordentlig høfligt paa hinanden, men ikke desto mindre formaaede de kun daarligt at skjule den fjendtlige Stemning, der herskede i deres Hjerter.

„Ja, Oberst," sagde Generalen, „jeg siger Dem endnu en Gang, at jeg ikke kan forsvare at lade Halvdelen af mine Folk tage inde i Skoven, og jeg beder Dem derfor om — hører De, jeg *beder* Dem om at samle Deres Regiment og gøre et Angreb paa Fjenden."

„Og jeg beder Dem om ikke at blande Dem i mine Sager!" svarede Obersten hidsigt. „Ja, hvis De endda var Kavalerist, men ....."

„Ja, Kavalerist er jeg ikke, Hr. Oberst, men jeg er General, og altsaa Deres Superieur, at De véd det!"

„Ja, det véd jeg udmærket godt!" raabte Obersten, der blev karmoisinrød i Hovedet og sporede sin Hest. „Men vil De ikke ulejlige Dem med ud i Skyttekæden, saa skal jeg vise Dem, at Stillingen ikke kan holdes, og at vi derfor lige saa godt kan forlade den straks. Jeg har ikke Lyst til at lade mine Folk skyde ned blot for at gøre Dem en Fornøjelse!"

„De forglemmer Dem, Hr. Oberst! Det er ikke for min Fornøjelses Skyld, at jeg anmoder Dem derom, og jeg taaler ikke den Slags Ytringer."

Generalen modtog imidlertid Oberstens Forslag og red med fremskudt Bryst og rynkede Bryn ud i Skyttekæden, hvor Kuglerne øjeblikkelig begyndte at svirre om Ørene paa dem. Det var til slet ingen Nytte, at de opholdt sig paa dette farlige Sted, da man fra deres tidligere Standplads endnu tydeligere end her saa', at Forterrainet var saa gennemskaaret, at der ikke kunde være Tale om at gøre nogen Attake paa Fjenden, men ikke desto mindre blev de begge holdende og maalte hinanden med Øjnene som to kamplystne Hanekyllinger, hver især ventende paa, at Modstanderen skulde vise Tegn til Ængstelse. Begge bestod imidlertid Prøven med Ære, og de vilde maaske være blevet holdende her længe endnu, da naturligvis ingen af dem vilde give sig først, hvis de ikke pludselig havde hørt en heftig Skyd-

ning og vilde Raab og Skrig langt bagude. Franskmændene, der var trængt frem i vor venstre Flanke, havde kastet sig over Infanteristerne, som gik og sankede Kvas inde i Skoven, og Husarerne var afskaarne, hvis de ikke banede sig Vej gennem Fjendens Rækker. Nu maatte der altsaa attakeres, hvor uheldigt end Terrainet var.

Denisovs Eskadron, der i en Fart var kommet i Sadelen, gjorde omkring og tog Front mod Fjenden, og ligesom hin Dag ved Enns var der nu igen kun et uhyggeligt, mennesketomt Rum, som mindede om Dødens Forhal, mellem den og Fjenden. Alle Folkene tænkte med Gru paa, hvad der ventede dem i det ubekendte Land, som laa foran dem, og der var vel ikke én i Eskadronen, hvis Hjerte ikke bankede af Spænding.

Obersten nærmede sig Fronten, svarede barskt paa de Spørgsmaal, Officererne gjorde ham, og sagde nogle Ord i en resolut Tone til Denisov. Der var ingen i Eskadronen, som hørte disse Ord, men ikke desto mindre fløj Rygtet om, at der var givet Ordre til at attakere, øjeblikkelig fra Mund til Mund. Der blev kommanderet „Ret!“ og Sablerne fløj ud af Skeden, men mere skete der heller ikke, og Eskadronen holdt stadig ubevægelig paa samme Plet. Alle, baade Husarer og Infanterister, havde en bestemt Fornemmelse af, at deres Førere ikke rigtig vidste, hvad der skulde gøres, og de foresattes Tvivlraadighed forplantede sig hurtigt nedefter.

„Bare det dog snart gik løs!“ tænkte Rostov, hvis Hjerte bankede af Fryd ved Tanken om, at han om faa Øjeblikke skulde prøve den Lykke, som han saa ofte havde drømt om: at hugge ind paa Fjenden.

„Naa, fremad Folk, i Guds Navn!“ lød Denisovs gennemtrængende Røst: „Trav!“

Det forreste Geled bølgede op og ned, og den Sorte tog Tøjlerne og satte af sig selv i Trav.

Til højre for sig saa' Rostov sine Husarer, og langt forude skimtede han en mørk Stribe, som han mente maatte være Fjenden. Han hørte ogsaa Skydning i samme Retning, men den lod til at være langt borte.

„Frit Trav!“ kommanderede Denisov, og Rostov følte i det samme, at hans Sorte trak Bagparten ind under sig og slog over i Galoppen. Han, som kendte sin Hest ind og ud, havde forud ventet dette og fulgte med Velbehag dens gyngende Bevægelse.

Med ét saa' han tæt foran sig, og midt ude paa Marken, et enligt Træ. For lidt siden havde han troet, at det stod i selve den mørke, uhyggelige Stribe, hvorfra det dræbende Bly skulde sendes dem i Møde, og nu fór han forbi det uden mindste Spor af Benauelse; han var tværtimod saa fuld af Liv og Lyst som nogen Sinde før. „Naada, hvor jeg skal hugge løs paa dem!" tænkte han og klemte Sabelen fastere i sin Haand.

„Hurra—a—a—ah!" rungede det foran, bagved og til Siderne af ham. „Ja, nu maa der komme, hvad der vil!" sagde han til sig selv, satte Sporerne i sin Sorte og susede af Sted i Karriere. Han kunde allerede tydelig se Fjenden, og pludselig piskede eller haglede det ned i Eskadronen. Han løftede Sabelen, parat til at hugge løs, men i det samme mærkede han, at Afstanden mellem ham og den Huser, der red foran ham, blev større og større, og skønt han havde en Følelse af, at han fløj fremad med en utrolig Hastighed, forekom det ham dog samtidig, at han ikke kom af Stedet. „Men hvad er dog det?" spurgte han sig selv. „Er jeg faldet af Hesten? — Er jeg død?" Han laa nu ganske alene paa Marken, og i Stedet for Husarernes Rygge og Hestenes hoppende Bagparter saa' han kun den ubevægelige Jord og den gule Stubmark. Han mærkede noget varmt under sig: det var Blod. Den Sorte vilde rejse sig paa Forbenene, men lagde sig straks igen og faldt tungt hen over hans ene Ben. Han vilde staa op, men gik lige paa Næsen, da hans Sabelrem havde faaet fat i Sadelknappen. Og dér laa han saa fuldstændig hjælpeløs uden at kunne se hverken Ven eller Fjende.

Endelig lykkedes det ham at befri sit ene Ben og at komme op. „Men hvad er der egentlig sket? Og hvad skal jeg gøre?" spurgte han atter sig selv. Ja, det vidste han ikke; han følte kun, at hans venstre Arm hang tungt og kraftesløst ned ved hans Side, men der var ikke Spor af Blod at se, hverken paa den eller Haanden. „Aa Gudskelov, nu bliver jeg da hjulpen!" sagde han fornøjet til sig selv, da han fik Øje paa nogle Soldater, som kom løbende lige hen imod ham. Den forreste, en mørk og solbrændt Fyr med Chacoten paa Snur, var iført en lang, blaa Kappe, og efter ham fulgte flere andre, der raabte og skreg, men hvad det var, kunde han ikke blive klog paa. To af dem slæbte af Sted med en Husar, der strittede imod af alle Kræfter, og allerbagest kom en Soldat trækkende med en rytterløs Hest.

„Men hvad er dog det?“ tænkte Rostov, der ikke vilde tro sine egne Øjne. „Skulde det være Franskmændene? — Ja, det er jo en af vore egne Husarer, de har i Kraven. Og mon de ogsaa vil tage mig til Fange?“ Han saa' hen paa Franskmændene, der kom løbende over Stubmarken, og skønt han for et Øjeblik siden havde været fuldt og fast bestemt paa at hugge alt ned, hvad der maatte møde ham paa hans Vej, forekom deres Nærhed ham nu saa skrækindgydende, at han ønskede sig tusinde Mile borte. „Hvor vil de hen? Er det mig, de vil have fat i? Kommer de for at slaa mig ihjel?“ spurgte han gysende sig selv, men da han i det samme kom til at tænke paa, hvor meget hans Moder og alle de andre derhjemme holdt af ham, forekom det ham komplet umuligt, at nogen virkelig vilde berøve ham Livet. Han blev staaende en halv Snes Sekunder fuldstændig raadvild uden at røre sig af Stedet. Den forreste Franskmand, som kom løbende med fældet Gevær, var nu allerede saa nær, at man kunde skelne Udtrykket i hans Ansigt. „Hvad skal jeg dog gøre?“ tænkte Rostov og greb sin Pistol, men i Stedet for at fyre den af, kylede han den lige i Ansigtet paa ham og skyndte sig derefter, saa hurtigt som hans Ben vilde bære ham, hen mod den nærliggende Skov, lige saa ræd som en anskudt Hare, der forfølges af Hundene. Selvopholdelsesdriften var oppe i ham, og Frygten for at skulle af med Livet gav ham Vinger. Han sprang over Agerfurerne og Grøfterne og saa' sig undertiden tilbage med et forfærdet Ansigt. „Nej, jeg maa hellere lade være, det sinker mig blot!“ tænkte han, men da han kom til Skovkanten, vendte han sig alligevel om. Franskmændene var nu et godt Stykke bag ved ham, og den forreste af dem, der havde gjort Holdt, kaldte sine nærmeste Kammerater hen til sig. Rostov var saa forpustet og ødelagt, at han ikke kunde slæbe sig videre, og paa samme Tid tyngede hans venstre Arm ham med Centnervægt. Han saa' at et Par af Franskmændene sigtede paa ham, og han lukkede saa Øjnene og dukkede sig. En — to — nej, tre Kugler summede om Ørene paa ham, og han samlede saa sine sidste Kræfter, støttede sin stakkels venstre Arm med den højre og styrtede ind i Underskoven. Men nu var han ogsaa frelst, for lige foran ham og skjult inde i Krattet laa en tæt Række af russiske Skytter.

XX

Fodfolket, der var bleven overrasket inde i Skoven, medens det gik og sankede Ved, kom løbende ud af den i uordentlige Hobe, og under Flugten hørte man pludselig det uheldsvangre Raab: „Vi er omgaaede! Vi er afskaarne!“ og dette Raab, der hurtigt gik videre fra Mund til Mund, fremkaldte den grænseløseste Forvirring og Raadvildhed.

Saa snart den tykke Generalmajor hørte Skuddene og Skrigene bag ved sig, forstod han, at der var hændet noget skrækkeligt, og den Tanke, at han, den pligtopfyldende Officer, som havde tjent uden Dadel i mange Aar, skulde have nogen Skyld deri, greb ham saa stærkt, at han glemte baade sin Strid med Husarobersten og den Fare, som truede ham selv. Han strammede Tøjlerne, sporede sin Hest og jagede gennem Skoven omsuset af Kugler, af hvilke dog ikke en eneste rørte ham. Han havde kun én Tanke: at faa at vide, hvad der var i Vejen, at bringe Hjælp og at raade Bod paa Fejlen, saaledes at han ogsaa fremtidig kunde staa uden Plet og Lyde.

Efter at have passeret Skoven, der var fuld af Fjender, kom han ud paa en stor, aaben Mark, hvor han hurtig indhentede sine Folk, der styrtede hovedkulds af Sted uden at lystre deres Føreres Kommando. Øjeblikket var skæbnesvangert: vilde disse uordentlige Hobe høre efter deres Chefs Stemme, eller vilde de løbe videre uden at ænse ham? Men til Trods for hans fortvivlede Raab og truende Bevægelser med Kaarden fortsatte Folkene deres Flugt og skød Geværerne af i Luften uden at se sig om. Tærningerne var kastede! Frygten havde faaet saa stærk en Magt over dem, at alle andre Følelser traadte i Baggrunden for denne ene.

Den stakkels Generalmajor, der var halv kvalt af Krudtrøg og ganske hæs af at skrige, standsede fortvivlet. Han havde opgivet ethvert Haab om at faa sine Folk i Tale. Men i dette Øjeblik begyndte Franskmændene, der forfulgte vore paa nært Hold, pludselig at gøre omkring. De løb ind i Skoven igen, og i denne viste der sig aldeles uventet russiske Soldater. Det var Kaptajn Timokhins brave Kompagni, der havde sat sig fast i en Grøft i Nærheden af Skovbrynet, og som nu med stor Kraft faldt Fjenden lige i Flanken. Timokhin gik brølende og svingende sin

Kaarde løs paa Franskmændene med saa vanvittige Fagter, at disse smed Geværerne og flygtede. Dologhov, der løb ved Siden af ham, strakte en af Blaakapperne til Jorden med et Kolbeslag og tog saa kraftigt et Tag i en fjendtlig Officer, at denne øjeblikkelig overgav sig. De flygtende Kompagnier gjorde omkring, og Fjenden, som havde været lige ved at afskære vor venstre Fløj, blev drevet tilbage. — Medens Regimentschefen, der holdt noget ud til Siden sammen med Majoren og opmuntrede Kompagnierne, som nu drog ordnede forbi ham, kom der pludselig en Menig hen til ham og tog fat i hans Stigbøjle. Manden, der bar et Bind om Hovedet og var iført en blaa Kappe, havde en Patrontaske hængende over Skulderen og holdt en lille tynd Officerskaarde i Haanden. Han smilede trods sin Bleghed, og borede sine kække, blaa Øjne saa dristigt ind i Regimentschefens, at denne, hvor optaget han end var af at give Ordrer til Majoren, dog ikke kunde andet end lægge Mærke til ham.

„Se her er to Trofæer, Hr. General!“ sagde han stakaandet og pegede paa Kaarden og Patrontasken. „Jeg har taget en Officer til Fange! ..... Det var mig, der standsede Kompagniet, da det vilde løbe. Mine Kammerater kan bevidne det. Jeg beder Dem indstændigt om at huske det, Deres Excellence!“

„Ja, det er godt, det er godt,“ svarede Regimentschefen, der blev ved at give sine Ordrer til Majoren; men Dologhov blev staaende, tog sit Bind af og viste ham, at Haaret var fuldt af størknet Blod.

„Det er et Bajonetsaar, men jeg blev alligevel paa min Plads og meldte mig ikke til Ambulancen. Glem det ikke, Hr. General,“ sagde han indtrængende.

Tuschins Batteri tænkte ingen paa, og først da Bagration, efter at det hele var gaaet tilbage, endnu stadig hørte Kanontorden i Centrum, afsendte han en Officer med Ordre til, at Artilleriet hurtigst muligt skulde forlade Stillingen. Kanonbedækningen var allerede for længst bleven trukket andetsteds hen, men Batteriet vedblev sin Skydning og undgik kun at blive taget, fordi Franskmændene, narrede af dets energiske Ild, stod i den Formening, at Russerne holdt Centrum besat med en stor Styrke.

Lige efter at Bagration var redet bort fra Batteriet, lykkedes det Tuschin at stikke Ild paa Schøngraben.

„Naada, hvor de faar travlt derovre! — Se, hvor Ilden tager fat! — Kan I se Røgen? — Det gaar jo strygende!“ lød det henne fra Betjeningsmandskabet, der glædede sig over den smukke Virkning af Skuddene. Alle fire Kanoner skød ind i Ildhavet, og hver Gang der faldt et heldigt Skud, hilste Folkene det med glade Udraab. Flammerne, som næredes af Vinden, greb hurtigt om sig, og de franske Kolonner, der allerede var begyndt at komme frem fra Landsbyen, gik tilbage igen; men lidt efter kørte der ti Stykker Feltskyts op til højre for Schøngraben, og de begyndte nu alle at skyde løs paa Tuschins ulykkelige fire Kanoner.

Den barnlige Glæde, Artilleristerne følte over deres Skuds heldige Virkning, var saa stærk, at de slet ikke lagde Mærke til Batteriet, der kørte op lige foran Næsen af dem, før to Projektiler, efterfulgt af flere andre, slog ned mellem Kanonerne. Et Par Heste blev dræbt paa Stedet, og en af Konstablerne fik Benet knust, men Folkenes Iver kølnedes ikke, den skiftede kun Karakter. Hestene blev erstattede af andre, de saarede førtes tilbage, og alle fire Kanoner rettedes mod det fjendtlige Batteri. Løjtnant Petrov, Tuschins gamle Ven og Kammerat, faldt i Begyndelsen af denne Artillerikamp, og i Løbet af en Time var ikke mindre end 17 af Folkene ukampdygtige, men derfor var Humøret ved Batteriet dog lige godt, og Kanonerne blev betjent saa flinkt, at Franskmændene, skønt de to Gange trængte ind paa Livet af Artilleristerne, hver Gang maatte gøre omkring paa Grund af den stærke Kartæskild.

Den lille kejtede Kaptajn Tuschin var Sjælen i det hele. Han dampede uafladelig af sin korte Næsevarmer, som hans Oppasser idelig maatte stoppe paa ny, og løb hvert Øjeblik frem foran Kanonerne for at iagttage Virkningen af Skuddene eller Franskmændenes Bevægelser. Han var her og der og alle Vegne, tog selv fat med, hvor det gjordes fornødent, og gav sine Ordrer til højre og venstre. Hele Tiden hørte man hans spæde, skingre Røst, og jo stærkere Fjenden skød, desto livligere blev hans Ansigt, der kun fik et lidt mørkt Udtryk, naar hans Folk ikke var hurtige nok til at skaffe de døde og saarede af Vejen. Hans Artillerister, af hvilke de fleste var ganske anderledes anselige og kraftige end han, havde hyppigt deres Øjne henne hos ham, og

det var da, som om det kække og livlige Udtryk i hans Ansigt uvilkaarlig afspejlede sig i deres.

Tuschin havde saa travlt, at han ikke et eneste Øjeblik følte noget, der kunde lignes ved Frygt, og det faldt ham heller ikke med en Tanke ind, at han selv kunde blive dræbt eller saaret. Det forekom ham, at han allerede længe — mindst en halv Snes Timer — havde staaet her og udvekslet Komplimenter med Fjenden, og at den lille Plet Jord, hvorpaa hans Kanoner stod, var hans egentlige Hjem. Og skønt han intet glemte, men traf alle sine Anordninger med den største Ro og Koldblodighed, gik han dog hele Tiden om i en forunderlig løftet Stemning, som mindede om den, der følger med en let og behagelig Rus. Medens hans egne Kanoner larmede og tordnede, og Fjendens Projektiler slog hvæsende og brummende ned imellem hans Folk, hengav han sig til fantastiske Drømmerier, der fyldte hans Sind med Tilfredshed og Glæde. Fjendens Kanoner havde ophørt at være Kanoner, det var nu kun store — umaadelig store Tobakspiber, ud gennem hvilke en usynlig Ryger pustede lette, ringlende Skyer hen imod ham.

„Naa, nu tager han sig igen et Sut!“ sagde han til sig selv, da han saa' en hvid Røgsky derovre, som Vinden hurtigt bar frem. „Ja, bi kun lidt, saa skal du faa Svar, min Ven!“

„Hvad befaler Kaptajnen?“ spurgte Fyrværkeren, der stod ved Siden af ham og hørte ham brumme i Skægget.

„Giv dem en Granat!“ raabte han højt og vilde gaa hen til den næste Kanon, men blev staaende, da han hørte, at der blev kaldt paa ham.

„Kaptajn Tuschin!“ lød det helt oppe over hans Hoved. „Hr. Kaptajn!“

Tuschin vendte sig forfærdet om. Det var Generalstabskaptajnen, der havde været saa ubehagelig imod ham i Marketenderens Telt, som kaldte paa ham.

„Men er De gal, Mand!“ skreg han. „De har to Gange faaet Ordre til at gaa, og saa staar De her endnu!“

„Nej, jeg har ikke ..... jeg har ingen Ordre faaet,“ svarede Tuschin med to krumme Fingre op til Huen og seende ængstelig paa ham.

„Vil De øjeblikkelig .....“ raabte Generalstabsofficeren, der glemte at fuldende Sætningen, da en Kanonkugle, som fór lige forbi ham, gav ham andet at tænke paa. Han skulde lige til at

begynde igen, men da der i det samme kom nok en Kugle, gjorde han kort omkring og jagede bort i Galop.

„Tilbage! Batteriet skal tilbage!“ skreg han i det fjerne og forsvandt.

Artilleristerne gav sig til at grine, og lidt efter kom der igen en Adjudant, men i en roligere Gangart end den forrige. Det var Fyrst Andrej. Det første, der mødte hans Blik, da han naaede Batteriet, var en Hest, som laa vrinskende og væltede sig i sit Blod, og lidt efter fik han Øje paa flere døde, som laa inde under Ammunitionsvognene. Den ene Kanonkugle efter den anden hastede hen over hans Hoved, og det gøs uvilkaarligt i ham, men den blotte Tanke om, at han skulde kunne være bange, gengav ham øjeblikkelig hans sædvanlige Ro. „Jeg — bange!“ sagde han til sig selv. „Nej, det er umuligt!“ Han red saa helt hen til Kanonerne og overbragte sin Ordre, fast besluttet paa at blive her, til Batteriet trak sig ud af Ilden, og om fornødent selv at føre det tilbage. Sammen med Tuschin skred han hen over de talrige Lig, der laa paa denne lille Plet Jord, og tog selv en Haand i med, da Kanonerne skulde prodses paa.

„Ja, for nylig var her ogsaa en med Besked, men han stak hurtig af igen,“ sagde Fyrværkeren til Fyrst Andrej. „Han var af en anden Slags end Deres Velbaarenhed.“

Fyrst Andrej vekslede ikke et Ord med Tuschin, de var begge saa optagne, at de tilsyneladende slet ikke lagde Mærke til hinanden. Efter at de havde faaet de to af Kanonerne prodset paa — de to andre var saa ramponerede, at de maatte efterlades — red de langsomt ned ad Skraaningen i Spidsen for de sørgelige Rester af Batteriet.

„Farvel!“ sagde Fyrst Andrej, da de havde Højen bag ved sig, og rakte Haanden ud mod Tuschin.

„Farvel, min Ven! Farvel, min kære Hjertens Ven!“ svarede den lille Kaptajn, og hans Øjne fyldtes med Taarer, uden at han selv vidste hvorfor.

XXI

Vinden havde lagt sig, tunge Skyer sænkede sig ned over Slagmarken, blandede sig med Krudtrøgen, og i det Mørke, der

indhyllede Landskabet, lyste Ilden fra den brændende By vidt ud over Aftenhimlen.

Næppe var Tuschin kommet uden for Skudvidde med sine to Kanoner, før han omringedes af en halv Snes Adjudanter, hvoriblandt Sherkov, som to Gange var blevet sendt ud til Batteriet, men hver Gang var redet andetsteds hen. Alle disse Herrer, der snakkede i Munden paa hinanden, bragte ham Ordrer og Kontraordrer og sagde ham Ubehageligheder, fordi han ikke var gaaet tilbage før, men han red langsomt videre paa sit gamle, stivbenede Øg uden at tage til Genmæle; hans Sind, der under Kampen havde været saa roligt, var nemlig nu saa bevæget, at han frygtede for at røbe sig, hvis han lukkede Munden op. Tæt foran ham rumlede de to Kanoner, der hvert Øjeblik belejredes af saarede, som vilde op at køre, og kun et Par Hestelængder fra ham, paa den nærmeste Forstilling, laa Infanterikaptajnen, der for et Par Timer siden havde været hans Gæst, bevidstløs og med en Kugle i Underlivet.

Da Batteriet, som hidtil var kørt over ujævne Marker, drejede ind paa Landevejen, kom der en ung Husarjunker hen til Tuschin og bad ham om en lille Plads paa en af Kanonerne. Han var dygtig blegnæbet og støttede sin ene Arm med den anden.

„Aa Kaptajn!“ sagde han bønfaldende, „giv mig Lov til at sidde op! Det er galt med Armen her — jeg kan ikke slæbe mig videre. Hjælp mig, Kaptajn, forbarm Dem over mig!“

„Ja, lad ham kun komme med!“ sagde Tuschin til en af Konstablerne. „Bred en Kappe under ham, og læg ham hen ved Siden af Kaptajnen.“

„Ja, ham har vi læsset af igen,“ svarede Manden. „Han var stendød.“

„Naa ja, saa er der jo god Plads til ham her. Kom De kun, lille Ven, vi skal nok hjælpe Dem. — Og læg Kappen godt ind under ham, Antonov.“

Nikolaj Rostov saa' dygtig lidende ud og rystede som et Espeløv. De lagde ham op paa den Forstilling, hvor den døde lige havde ligget, og svøbte ham ind i en Kappe, der var saa gennemvædet af Blod, at den øjeblikkelig tilsølede hans Hænder og Benklæder.

„Er det dér, De er saaret, lille Ven?“ spurgte Tuschin, da han saa' Plamaserne paa hans Haand.

„Nej, det er højere oppe — og det er vist kun en Kontusion.“

„Se se! Men hvor kommer da alt det Blod fra?“.

„Aa, det er fra Kaptajnen!“ sagde den nærmeste Artillerist i en undskyldende Tone og begyndte at viske Sædet af med sit Kappeærme.

Det gik stadig op ad Bakke, og kun ved Hjælp af Fodfolket, som arbejdede i Hjulene og skubbede bagpaa, lykkedes det dem at naa Landsbyen Guntersdorf, hvor de gjorde Holdt. Det var bælgmørkt, da de kom derhen, men ikke desto mindre begyndte Geværilden, som næsten var død hen, atter at blusse op, og det saa tæt ud til venstre, at man tydelig kunde se Skuddene blinke i Mørket. Det var et sidste Angreb fra Franskmændenes Side, som vort Fodfolk, der havde sat sig fast i Landsbyens Udkant, mødte med en kraftig Ild. Skydningen, der kun varede en halv Snes Minutter, ophørte lige saa pludseligt som den var begyndt, og lidt efter kom der en hel Del Infanterister forbi Batteriet, som holdt et Stykke oppe i Gaden.

„Er du saaret, Vanja?“ spurgte en af dem med høj Røst.

„Jeg? — Nej, jeg er frisk som en Fisk!“ lød Svaret. „Jo, jo, de fik Kærligheden at føle, hvad? Nu tænker jeg, de foreløbig har faaet nok.“

„Man kan jo ikke se en Haand for sig,“ sagde en tredje, „og derfor laa de vel ogsaa og skød paa deres egne. — Hvem gi'er en Snaps, jeg er saa forbandet tørstig.“

Franskmændenes Angreb var afslaaet, og Tuschins Kanoner kørte atter videre i Mørket, omgivet til alle Sider af det støjende og larmende Fodfolk.

En uroligt bølgende, men usynlig Flod gled frem i Mulmet i én og samme Retning. Mørket hvilede over den, men Lyden af dens Dønninger: et Kor af hviskende Stemmer, Hovslag og saaredes Stønnen, klang ud i den sorte Nat som et uhyggeligt Raab, der var nøje i Slægt med det Bælgmørke, som rugede over Jorden. Pludselig saa' man et Skumstænk glide hen over Flodens Bølger. Det var en Rytter paa en hvid Hest, ledsaget af et talrigt Følge, der hurtigt jagede gennem Mængden og sagde nogle Ord i Forbifarten.

„Hvad siger han? — Hvor skal vi hen? — skal der gøres Holdt? — Takkede han os?“ hørtes der med ét fra alle Sider, og i det samme begyndte der en Pressen paa fremefter, som hurtigt endte med en almindelig Standsning, begrundet paa, at de forreste Rækker havde gjort Holdt. Lidt efter kom der Besked om,

at man ikke skulde videre, og saa snart Folkene hørte dette, smed de sig ned paa Landevejen uden at ænse Snavset og Pløret.

Der blev tændt Baal langs Vejkanten, og inden ret længe gik Passiaren lystigt overalt. Saa snart Kaptajn Tuschin havde truffet de fornødne Anordninger til Bivuakken, sendte han en af Artilleristerne efter en Læge, for at den stakkels Husarjunker kunde blive tilset og forbundet, og derpaa satte han sig hen til et stort Baal, som hans Folk havde anbragt i selve Vejgrøften. Rostov, der var krøbet ned fra sin Forstilling, tyede ogsaa derhen. Han var saa søvnig, at han næsten ikke kunde holde Øjnene aabne, men hver Gang han begyndte at falde hen i en Døs, vækkede den nagende Smerte i Armen ham straks igen. I det ene Øjeblik sad han med Overkroppen fremefter og nikkede, og i det næste stirrede han ind i Ilden, som forekom ham uhyggelig rød, eller hen paa Tuschin, der laa sammenkrøben ved Siden af ham og hele Tiden fulgte ham med et medlidende Blik. Han havde en Fornemmelse af, at den lille Kaptajn saa gerne vilde hjælpe ham, hvis han blot havde kunnet.

Medens Rostov sad foran Ilden, kom der en Infanterist hen til Baalet og satte sig i Nærheden af ham.

„Ak ja, det er slemt!“ sagde han, idet han varmede sine Hænder og saa' spørgende hen paa Tuschin. „Jeg er kommet bort fra mit Kompagni, og nu maa Vorherre vide, naar jeg finder det igen!“

Der dukkede stadig nye Skikkelser op, som lokkedes af det klare, brændende Baal. Først kom der to Menige, som halede i hver sin Ende af en Støvle og samtidig trakterede hinanden med de groveste Skældsord, efter dem mødte der en bleg saaret, som bad om en Taar Vand, og næppe var han gaaet, før der indfandt sig en lystig Fyr, som tiggede om lidt Ild til Kompagniet, der laa lige i Nærheden.

„Aa, giv os stakkels Infanterister en bitte Ild!“ sagde han. „Tak, Landsmænd, Tak! — I skal faa den tilbage igen, naar jeg har brugt den,“ tilføjede han grinende og forsvandt i Mørket med den rygende Brand.

Lidt efter kom der fire Soldater hen ad Landevejen, bærende paa noget tungt, som var indsvøbt i en Kappe. En af de to bageste snublede omtrent i Højde med Baalet og var lige ved at falde.

„Det er da ogsaa Satans, at de lader saadan et stort Stykke Brænde ligge og flyde midt ude paa Landevejen!“ sagde han arrigt.

„Men han er jo død, hvorfor skal vi saa slæbe paa ham? — Lad os smide ham!“ foreslog hans Sidekammerat.

„Nej, vist ej, kom nu bare!“ sagde en af de to forreste, og derpaa forsvandt de alle fire i Mørket.

„Gør det meget ondt?“ spurgte Tuschin hviskende og bøjede sig over mod Rostov.

„Ak ja, jeg kan næsten ikke holde det ud for Pine!“ svarede denne og sukkede.

„Deres Velbaarenhed skal over til Generalen!“ meldte en af Folkene. „Han er her i et af de nærmeste Huse.“

„Ja, nu kommer jeg straks, lille Ven!“ sagde Tuschin, der skyndte sig at knappe sin Kappe og hurtigt fjernede sig.

Fyrst Bagration sad og spiste sammen med sin Stab og flere af Regimentscheferne i et lille Hus, som laa et Par Hundrede Alen derfra. Blandt de tilstedeværende var ogsaa den gamle, affældige Oberst, hvis Regiment havde lidt saa meget ude paa højre Fløj; han gnavede for Øjeblikket paa et Lammeben og vekslede nu og da et Ord med sin Nabo til højre, den tykke Generalmajor, hvis Ansigt var dygtig ophedet af Maden og Vinen. Ved den modsatte Ende af Bordet sad Sherkov, der saa' sig uroligt om til alle Sider, og i Nærheden af ham, Fyrst Andrej, der var bleg, og hvis Øjne havde en næsten unaturlig Glans. Henne i en Krog af Stuen stod Auditøren og undersøgte med Interesse en erobret fransk Fane, medens han samtidig rystede paa Hovedet, det sidste maaske af Ærgrelse over, at der ikke var Plads til ham ved Bordet, og inde i det tilstødende Værelse sad der en fangen fransk Oberst, som havde samlet en hel Skare nysgerrige Tilskuere om sig.

Bagration takkede gentagne Gange Cheferne for, hvad deres Afdelinger havde præsteret, spurgte dem ud om forskellige Enkeltheder og forhørte sig nøjere om Tabene. Den tykke Generalmajor forklarede ham paa given Anledning, hvorledes det hele var gaaet til paa venstre Fløj, og gav ham en livlig Skildring af sine egne Bedrifter.

„Da jeg saa', at den ene af mine Batailloner var i Uorden og i Færd med at vige,“ sagde han, „lod jeg den ganske rolig gaa

tilbage og gik saa Fjenden i Møde med de to andre og jagede ham Fanden i Vold.“

Den brave Generalmajor ønskede saa inderligt, at han netop havde baaret sig saaledes ad, at han til Slutningen selv troede, at han havde klaret Situationen paa denne Maade, men for Resten var det jo ogsaa muligt, at hans Fremstilling var den rette, for sandt at sige havde Forvirringen og Uordenen været saa stor, at hverken han eller nogen anden endnu rigtig vidste, hvad der var passeret.

„Og maa jeg saa med det samme,“ tilføjede han, „gøre Deres Excellence opmærksom paa, at en Menig i mit Regiment — han hedder Dologhov — fik Lejlighed til at udmærke sig ganske særligt. Han tog blandt andet en fransk Officer til Fange, medens jeg saa' derpaa.“

„Ja, jeg var ogsaa til Stede ved denne Lejlighed. Jeg holdt netop i Skovbrynet, hvorfra jeg tillige iagttog Regimentet Pavlograds Angreb,“ bemærkede Sherkov, der saa' sig omkring med et usikkert Blik. Han havde ikke set det fjerneste til Husarerne den Dag, men kun paa anden Haand hørt om deres Attake. — „De sprængte to Karreer, Deres Excellence!“

Saa snart Sherkov lukkede Munden op, begyndte flere af de tilstedeværende straks at trække paa Smilebaandet, for de ventede, at han nu vilde komme med en eller anden Vittighed, men da den udeblev, skyndte de sig atter at lægge deres Ansigter i alvorlige Folder.

„Ja, jeg takker Dem alle, mine Herrer — alle uden Undtagelse! Dagen har været hæderlig for vore Vaaben. Men hvor kan det være, at vi har mistet to Kanoner i Centrum?“ spurgte Bagration, hvis Øjne søgte rundt i Kredsen, indtil de standsede ved Generalstabsofficeren. „Det forekommer mig, at jeg gav Dem Ordre til, at Batteriet hurtigst muligt skulde trække sig ud af Ilden.“

„Ja, men den ene af Kanonerne var allerede fornaglet, da jeg kom derud,“ svarede den tapre Officer, „og hvad den anden angaar, er det mig ufatteligt, at den ikke er kommet med. Jeg var der hele Tiden og red først min Vej, da Batteriet begyndte at gaa tilbage. — Det gik varmt til derude!“ tilføjede han beskedent.

En af de tilstedeværende oplyste, at Kaptajn Tuschins Bat-

teri holdt lige i Nærheden af Huset, og Bagration gav saa Ordre til, at der skulde sendes Bud efter ham.

„Men De var jo ogsaa derude," sagde han til Fyrst Andrej.

„Ja, jeg saa' et lille Glimt af Dem," bemærkede Generalstabsofficeren med et forekommende Smil.

„Saa? — Ja, da havde jeg ikke den Fornøjelse at se Dem!" svarede Fyrst Andrej skarpt og kort.

I det samme viste Tuschin sig paa Dørtærskelen. Han var saa ængstelig for alle de høje Herrer, som sad herinde, at han ikke lagde Mærke til Fanestangen, men snublede over den, og flere af de tilstedeværende gav sig saa straks til at le af hans Ubehændighed.

„Hvor kan det være, at De maatte efterlade to af Deres Kanoner?" spurgte Bagration, der rynkede Brynene, da han saa' denne almindelige Lattermildhed, og først nu, da Tuschin stod foran sin høje Dommer, gik det op for ham, at han havde begaaet en utilgivelig Fejl ved at lade to af sine Kanoner falde i Fjendens Hænder, saa længe der endnu var Gnist af Liv i ham selv. Han ønskede i dette Øjeblik, at han var tusinde Mile borte.

„Ja undskyld, Deres Excellence," sagde han omsider med skælvende Røst, „men vi havde ikke Folk nok til at transportere dem tilbage."

„Ikke Folk nok? — Hvorfor henvendte De Dem da ikke til Kanonbedækningen?"

Tuschin kunde have svaret, at den var gaaet sin Vej, men da han nødig vilde bringe andre i Ulykker, blev han staaende med Øjnene fæstede paa Bagration, fuldstændig som en Dreng, der staar for Skoleretten.

Der indtraadte nu en længere Tavshed, da Generalen, som nødig vilde være streng, ikke vidste, hvad han skulde sige, og ingen af de tilstedeværende vovede at blande sig i Samtalen.

„Deres Excellence!" sagde Fyrst Andrej, der følte, at det var ham umuligt at tie længer. „Da jeg kom ud til Kaptajn Tuschin, fandt jeg omtrent Halvdelen af hans Mandskab dræbt og to af hans Kanoner demonterede. Kanonbedækningen saa' jeg derimod intet til; den var gaaet sin Vej."

Fyrst Bagration og Tuschin fik begge travlt med at se hen paa Bolkonskij, der talte i en meget ophidset Tone.

„Og jeg ser derfor ikke rettere, Deres Excellence, end at

det er Kaptajn Tuschins og hans Folks heltemodige Optræden, som vi skylder Dagens Held. — Det er Batteriet, som har gjort Udslaget!“ sagde han kort, og derpaa rejste han sig og gik uden at oppebie Resultatet af sit Indlæg.

Fyrst Bagration saa' hen paa Tuschin, og da han ikke vilde lade sig mærke med sin Vantro, bøjede han Hovedet som Tegn paa, at den lille Kaptajn kunde trække sig tilbage. Denne lod sig det ikke sige to Gange, men fortrak skyndsomt og gik ud sammen med Fyrst Andrej.

„Tak, kære Ven!“ sagde han, saa snart de var uden for Døren. „Tak, inderlig Tak, fordi De hjalp mig ud af Klemmen!“

Fyrst Andrej saa' paa ham uden at svare og gik. Hans Hjerte var saa tungt, saa tungt, og han harmede sig dybt over, at det kunde gaa saa uretfærdigt til her i Verden.

„Hvem er det? Hvad vil de her? Hvad ønsker de? Og hvornaar faar dog alt dette en Ende?“ spurgte Nikolaj Rostov sig selv, medens han saa' paa de mørke Skygger, der gled forbi ham. Hans Arm smertede ham mere og mere, smaa bitte røde Pletter dansede for Øjnene af ham, og Indtrykket af de Ansigter og Stemmer, der omgav ham, virkede saa forstyrrende paa hans Nerver, at dette Indtryk syntes at smelte sammen med den nagende Pine, han følte.

Han faldt hen i en Døs — den varede kun et Minut — og i dette korte Nu drog en hel Række kendte Skikkelser forbi ham. Han saa' sin Moders trætte, blege Ansigt, Nataschas smilende Øjne, Sonjas fine, spinkle Barneskuldre, Denisov og hans opadrejede Knevelsbart, Teljanins afskyelige Fjæs, Oberst Schuberts røde Nakke, og til syvende og sidst den solbrændte franske Soldat, der havde villet skyde ham ned som en Hund. Og alle ruskede og halede i hans stakkels Arm, som vilde have været helt rask, hvis de ikke havde slidt saa ubarmhjertigt i den.

Han aabnede Øjnene. Mørket hang nu helt ned over det lysende Baal, og paa den urolige, røde Baggrund saa' han Sneens fine, hvide Fnug, der dansende forsvandt i Ilden. Hvor følte han sig ikke ene og forladt i dette Øjeblik! Tuschin var endnu ikke vendt tilbage, Folkene havde lagt sig til at sove henne under

Kanonerne, og han saa' nu ikke andre i Nærheden af sig end en lille halvnøgen Soldat, der varmede sin magre Krop over Ilden.

„Ingen bryder sig om mig!" tænkte han. „Ingen vil hjælpe mig, ingen har Medlidenhed med mig! Ak, hvor anderledes var ikke alt i gamle Dage, da jeg var hjemme. Dér holdt alle af mig — men her!" Han sukkede, og hans Suk tabte sig i en smertelig Stønnen.

„Gør det meget ondt?" spurgte den lille Soldat, der stod og rystede sin Skjorte over Ilden, og uden at vente paa Svaret tilføjede han: „Ak ja, ak ja, det er mange Mennesker, de har spoleret i Dag!"

Rostov hørte ikke paa ham, men fulgte med Øjnene Sneflokkene, der hvirvlede og dansede om Ilden. Han mindedes Vinteren i Rusland, sit eget lune, hyggelige Barndomshjem, sin varme Pels og de mange lystige Slædefarter hen over skinnende hvide Snemarker. Ja, dengang var han glad, frisk og sund, og omgivet af Mennesker, der alle holdt af ham.

„Ak ja, hvad vilde jeg dog ogsaa her!" sagde han til sig selv og sukkede atter dybt.

Franskmændene fornyede ikke Angrebet den næste Dag, og uden videre Kamp lykkedes det Resten af Bagrations lille Styrke at forene sig med Kutusovs Armé.

TREDJE AFSNIT

I

Fyrst Vasilij hørte ikke til dem, der handler efter en forud lagt Plan, og han spekulerede heller ikke i andre Folks Ulykker for selv at have Fordel deraf. Han maatte vel nærmest karakteriseres som en Verdensmand, der havde haft Held med sig, og for hvem Heldet var blevet en Vane. Principper kendte han ikke noget til, det var de foreliggende Omstændigheder, der dikterede hans Handlinger, og disses egentlige Natur stod ofte ikke engang rigtig klart for ham selv. Han havde altid en halv Snes Foretagender i Gang, af hvilke nogle kun var i deres første Vorden, andre i Færd med at modnes, og atter andre lige paa Nippet til at gaa i Stykker. Men beregnende var han ikke, det er sikkert. Han hørte saaledes ikke til dem, der siger til sig selv: „Se der er nu en formaaende Mand, ham maa jeg søge at vinde," men kom en saadan Mand i hans Nærhed, sagde hans Instinkt ham øjeblikkelig, at han kunde have Nytte af ham, og han vandt saa i en Fart hans Venskab — og var det først sket, aabnede han sit Hjerte for ham paa den mest ugenerte Maade. Det var altsaa ingenlunde Beregning, men simpelt hen en uimodstaaelig Trang, eller om man saa vil et Instinkt, der drev ham hen mod dem, der ejede Indflydelse og Rigdom, og han havde en ganske særegen Gave til at eksploitere dem netop i det rette Øjeblik. I sit Forhold over for Pierre stillede han sig ganske paa samme Maade. Han sagde ikke til sig selv: „Se der har vi en ung Mand, som ejer Millioner, og følgelig maa jeg se at faa ham gift med min Datter," men da nu Pierre tilfældigvis laa lige paa hans Vej, sørgede han for at faa ham udnævnt til Kammerjunker og fik det arrangeret saaledes, at hans Protegé rejste til Petersborg sammen med ham og oven i Købet tog Ophold i hans Hus. Og det

var saaledes ikke efter en forud lagt Plan, men næsten ubevidst, og fordi han fandt, at det ikke kunde være anderledes, at han gjorde alt, hvad der overhovedet kunde gøres, for at den unge Grev Besukhov skulde gifte sig med hans Datter.

Efter at Pierre aldeles uventet var kommen til Rigdom og Ære, fik han med ét saa mange Forretninger, at han kun havde fri, naar han laa i sin Seng, og knap det endda. Han maatte underskrive hele Bunker af Papirer, møde i forskellige offentlige Kontorer, om hvis Tilværelse han tidligere ikke havde haft nogen Idé, og hyppigt konferere med sin Intendant. Hele Dagen igennem blev han overhængt af en Mængde Mennesker, der tidligere ikke havde bekymret sig det fjerneste om hans Eksistens, men som nu vilde være bleven i høj Grad fornærmet, hvis han ikke havde modtaget dem. Og alle kappedes de om at vise sig elskværdige mod den rige Arving og priste hans gode Hjerte, hans rene Vandel og hans udmærkede Forstand i saa høje Toner, at Pierre til Slutningen begyndte at tro paa, at han var et ganske usædvanlig udmærket Menneske. Ja, det gik saa vidt, at endogsaa Folk, der tidligere havde vist ham den mest udprægede Antipati, nu ikke vidste alt det gode, de vilde gøre ham. Umiddelbart efter Faderens Begravelse kom saaledes hans ældste Kusine, den langlivede Fyrstinde Katerine, ind til ham og fortalte ham rødmende, at det gjorde hende saa ondt, at der tidligere havde hersket en vis Misstemning imellem dem, og at hun ganske vist følte, at hun ikke var berettiget til at bede ham om noget, men at hun alligevel vilde anmode om at maatte blive nogle Uger i dette Hus, som altid havde været hende saa dyrebart, og i hvilket hun havde bragt saa mange Ofre. Og da Pierre saa' dette ellers saa ubevægelige og iskolde Ansigt flyde hen i Taarer, greb han hendes Haand og bad hende om Forladelse uden selv at vide hvorfor. Men fra den Dag begyndte Fyrstinden at hækle paa et stribet Tørklæde til ham og at vise ham en Ømhed, som næsten var generende.

„Gør for hende, hvad du kan, min kære, og glem ikke, hvad hun har været for din afdøde Fader," sagde Fyrst Vasilij, der fik ham til at underskrive et Gavebrev paa 30,000 Rubler til Fordel for Fyrstinden, i Haab om, at denne fede Bid skulde faa hende til at tie stille om hans mindre heldige Optræden i Portefølje Sagen. Pierre underskrev øjeblikkelig Dokumentet, og fra det Øjeblik blev Fyrstinden om muligt endnu kærligere imod

ham. Hendes to Søstre viste ham ogsaa en overstrømmende Venlighed, og især da den yngste — hende med Skønhedspletten — som ofte satte Pierre i Forlegenhed ved sine Smil og sin rødmende Forvirring, naar hun uventet mødte ham.

Den Sympati, for ikke at sige Kærlighed, der saaledes vistes ham fra alle Sider, forekom ham saa naturlig og selvfølgelig, at det ikke et Øjeblik faldt ham ind at betvivle, at den var oprigtig ment, og for Resten havde han heller ikke Tid dertil, da han var saa fortumlet af alle de nye Indtryk, der strømmede ind paa ham, at han levede næsten som i en Rus. Han følte, at han var det Centrum, hvorom alt drejede sig, at man stadig ventede, at han skulde gøre et eller andet, og at han, hvis han skuffede disse Forventninger, vilde krænke og bedrøve en Mængde Mennesker. Han gjorde derfor alt, hvad man bad ham om, men havde allige-vel en Følelse af, at nye Forpligtelser straks rykkede nærmere, saa snart han havde faaet de andre fra Haanden.

Den, der i disse første Dage efter Faderens Død lagde mest Beslag paa ham, var Fyrst Vasilij, som lige fra selve Dødsdagen havde taget sig af ham med en sand faderlig Omhu, hvad der var dobbelt rørende, da Fyrsten i Forvejen havde nok at gøre med sine egne Forretninger. Men han kunde nu engang ikke bringe det over sit Hjerte, at hans afdøde Vens Søn, der var Ejer af en saa umaadelig Formue, skulde falde i Hænderne paa alle mulige Kæltringer og Slyngler. Han foreskrev ham derfor nøje, hvad han havde at gøre i hvert enkelt Tilfælde, og disse Forskrifter fremkom i en Tone, der, paa samme Tid som den røbede hans store Interesse for Pierre, ikke taalte nogen som helst Modsigelse.

„Naa, min Ven, saa er det altsaa afgjort, at vi rejser herfra,“ sagde han en Uges Tid efter Begravelsen, idet han lukkede Øjnene og klappede Pierre paa Armen. „Vi tager af Sted i Morgen, og du kører sammen med mig i min Vogn — der er Plads til os begge, véd du nok. Og maaske det kan interessere dig at høre, at jeg har udvirket din Udnævnelse til Kammerjunker og faaet dig ansat som surnummerær Attaché ved Corps diplomatique. Nu staar altsaa den diplomatiske Karriere dig aaben.“

Til Trods for den afgørende Tone, hvori disse Ord blev sagt, gjorde Pierre, der saa længe havde været i Tvivl om, hvad Bane han skulde vælge, dog et svagt Forsøg paa at møde med Ind-

vendinger, men Fyrst Vasilij afbrød ham paa saa energisk en Maade, at han øjeblikkelig opgav Forsøget.

„Men min kære," sagde han, „jeg har jo kun gjort det, fordi det var min Pligt, du har altsaa intet at takke mig for. — Ja, for det skulde da vel aldrig være din Mening, at du vil beklage dig over, at jeg nærer saa stor en Interesse for dig. Men for Resten er du jo din egen Herre, du kan tage din Afsked, i Morgen, om du vil, hvad jeg for øvrigt vilde finde dumt, da din nye Stilling ikke paalægger dig nogen som helst Forpligtelser. Naa, men naar du nu kommer til Petersborg, kan du jo tage din Bestemmelse desangaaende — lad os blot hurtigst muligt se at slippe bort fra dette Sted, der gemmer saa mange sørgelige Erindringer!" vedblev han med et Suk. „Ja, saa rejser vi altsaa, og din Kammertjener følger bagefter for at passe paa Bagagen. — Men apropos, kære Ven, jeg havde jo nær glemt, at jeg skulde aflevere dig en Bagatel — det er blot en mindre Sum, som din afdøde Fader i sin Tid har givet mig i Kommission at hæve for ham — men du trænger vel foreløbig ikke til den, og derfor kan vi maaske vente med den Sag til senere."

Den Bagatel, som Fyrst Vasilij talte saa flot om, beløb sig til hverken mer eller mindre end et Par Tusind Rubler, som han i et Anfald af Distraktion fuldstændig havde glemt at aflevere.

I Petersborg blev Pierre modtaget med den samme overstrømmende Kærlighed som i Moskvá, og alle de mange Bekendtskaber, han gjorde, og det Utal af Invitationer, der regnede ned over ham, vakte endnu stærkere end før den Følelse hos ham, at der var en eller anden Lykke i Anmarsch, hvis blotte Nærmelse indhyllede ham i en salig Rus og gjorde ham helt fortumlet i Hovedet.

De fleste af hans tidligere Kammerater var nu dragne i Felten, og Pierre kunde altsaa ikke mere tilbringe Nætterne i deres lystige Selskab, men han savnede dem heller ikke, for naar hans Tid ikke var optaget af Banketter og Baller, befandt han sig overmaade vel hjemme i Fyrstinde Kuragins og hendes smukke Datters Selskab.

Anna Pavlovna lod ligesom alle andre Pierre mærke den Forandring, der var foregaaet med ham i Verdens Øjne. Før havde han altid i hendes Nærhed haft en bestemt Følelse af, at det, han sagde, blev fundet upassende og taktløst, for ikke at sige noget værre, men nu kunde han næsten ikke lukke Munden op,

uden at hun tilkendegav sit Bifald. Og selv om hun en enkelt Gang undlod dette, kunde han godt mærke, at det kun var, fordi hun, der kendte hans beskedne Natur, vidste, at alt, hvad der hed Anerkendelse, var ham i højeste Grad imod.

En Gang i Slutningen af Oktober fik Pierre en af Anna Pavlovnas sædvanlige rosenrøde Billetter, og nedenunder Invitationen stod der tilføjet med smaa sirlige Bogstaver: „Den henrivende Helene kommer ogsaa i Aften. Jeg haaber sikkert, at De ikke svigter!“

Da Pierre læste disse Linier, mærkede han for første Gang, at han og Helene var knyttede til hinanden med usynlige Baand, som ogsaa anerkendtes af andre, og skønt Tanken herom skræmmede ham lidt, fordi det forekom ham, at dette Faktum paalagde ham visse Forpligtelser, fyldte den dog paa samme Tid hans Sind med et stille Velbehag.

Anna Pavlovnas Soiré var ganske som den, Pierre havde deltaget i for tre Maaneder siden. men kun med den Forskel, at det ikke var Mortemart, der var inviteret som Selskabets Pièce de résistance, men derimod en Diplomat, som lige var kommet fra Berlin med de allernyeste Efterretninger om Kejser Alexanders Ophold i Potsdam, hvor Czaren og hans høje Ven, Kongen af Preussen, havde tilsvoret hinanden trofast at holde sammen mod Menneskehedens arge Fjende.

Pierres Beskytterinde modtog ham med et Udtryk af blid Sørgmodighed, som skulde hentyde til det Tab, han nylig havde lidt, og idet hun bød ham velkommen, fik hendes Ansigt pludselig det Skær af Resignation og Underkastelse, som ellers kun plejede at oplive det, naar hun nævnede sin høje Beskytterindes Navn. Pierre, som greb dette Udtryk, forstod at vurdere den Ære, der vistes ham, og følte sig i høj Grad smigret. Anna Pavlovna havde grupperet sine Gæster med sædvanlig Kunst og Omtanke. Henne ved Kaminen stod en Kreds af ældre Herrer, som med Andagt lyttede til Diplomatens Ord, og om Tebordet, hvor det kvindelige Element dominerede, havde der samlet sig en anden og yngre Kreds, som interesserede sig mere for Bynyt end for Politik. Pierre vilde gaa hen til dem, der stod ved Kaminen, men standsedes i det samme af Anna Pavlovna, der i dette Øjeblik saa' lige saa spændt og urolig ud som en General, der holder paa Slagmarken med hele Hovedet fuldt af glimrende Ideer, som han frygter for ikke at faa Tid til at udføre.

„Nej, vent lidt, jeg har mine egne Planer med Dem!“ sagde hun, idet hun lagde sin Haand let paa hans Arm og smilede til Helene, der stod i Nærheden. — „Vil De, sødeste Helene, ikke nok forbarme Dem lidt over min stakkels Tante. De véd jo, hvor meget hun sværmer for Dem! Og for at De ikke skal kede Dem alt for meget, tør jeg maaske bede den kære Greve her om at gøre Dem Selskab.“

Den smukke Fyrstinde gik, men Anna Pavlovna holdt Pierre lidt tilbage og bøjede sig hen imod ham med en hemmelighedsfuld Mine.

„Er hun ikke fortryllende?“ hviskede hun og pegede paa Helene, som med majestætiske Skridt gled hen til Tanten. „Læg Mærke til hendes Holdning. Har De nogen Sinde set en ung Pige i hendes Alder føre og komportere sig som hun? Det er hendes skønne Sjæl, der afspejler sig i hendes Ydre. Ja, lykkelig den Mand, som hun engang skænker sin Haand; han er da sikker paa at komme frem i Verden, selv om han er nok saa stor en Ubetydelighed. — Har jeg ikke Ret?“

Pierre istemmede af et fuldstændig oprigtigt Hjerte hendes Ros, for naar hans Tanker en sjælden Gang havde beskæftiget sig med Helene, var det altid hendes Skønhed og rolige Værdighed, de fortrinsvis havde dvælet ved.

Tanten, der som sædvanlig sad henne i sin Krog, modtog de to unge Mennesker uden i mindste Maade at røbe sit Sværmeri for Helene. Hun kastede blot et ængsteligt og spørgende Blik hen til sin Niece, da hun var i Tvivl om, hvad der blev forlangt af hende; men Anna Pavlovna havde saa travlt med at holde Pierre til Ilden, at hun slet ikke lagde Mærke dertil.

„Naa, nu haaber jeg da, bedste Greve, at De ikke en anden Gang siger, at der er kedeligt hos mig,“ sagde hun med et Blik hen til Helene, der smilede af Forbavselse over, at det overhovedet kunde tænkes, at nogen kedede sig i hendes Nærværelse. Tanten, der begyndte med at hoste og rømme sig, udtrykte først sin Glæde over at se Helene, hvorefter hun bød Pierre velkommen med akkurat de selv samme Ord. Medens denne søvndyssende Ceremoni fandt Sted, sendte Helene Pierre et af disse straalende Øjekast, som hun for Resten spenderede paa alle og enhver, og han var da ogsaa saa vant til dem, at det slet ikke gjorde noget Indtryk paa ham. I Mangel af bedre udbredte Tanten sig derefter vidtløftigt om den store Samling af Snustobaks-

daaser, som den afdøde Grev Besukhov havde efterladt sig, og viste Pierre sin egen Tabatière, der var prydet med hendes afdøde Gemals Billede.

„Den er vist malet af Vines," sagde han og rejste sig for at tage den nærmere i Øjesyn, men i det samme rakte Tanten ham Daasen bag om Helene, der bøjede sig fremefter for at give Plads og under denne Bevægelse saa' smilende op paa ham. Da hendes Kjole, saaledes som Moden dengang krævede det, var stærkt udskaaret foroven, kom hendes marmorhvide Hals og Skuldre i en saa farlig Nærhed af hans Øjne, at han maatte gøre Vold paa sig selv for ikke at strejfe hendes yppigt bølgende Barm med sine Læber. Han fornam hendes Legemes Varme blandet med Duften af Parfumer, og han troede at høre hendes Korset knirke. Dog var det ikke saa meget det, hans Øjne saa', der henrev hans Sanser, men snarere de bedaarende Former, han anede under det lette Flor, og efter at han først havde set hende paa denne Maade, druknede Virkeligheden i det Billede, hans Attraa havde skabt. „Har De da slet ikke før lagt Mærke til, hvor smuk jeg er?" syntes hendes Blik at sige. „Opdager De først nu, at jeg er en Kvinde, og det oven i Købet en Kvinde, som kan komme til at tilhøre enhver, altsaa ogsaa Dem." Og i samme Øjeblik gik det op for ham, at Helene ikke alene kunde, men maatte blive hans Hustru, og at dette var lige saa vist, som om han allerede stod foran Alteret med hende. Hvorledes det skulde ske og hvornaar,. vidste han ikke, og han vidste ikke engang, om det vilde blive til hans Lykke, han havde tværtimod en bestemt Følelse af det modsatte, men han var vis paa, at det vilde komme saaledes.

Pierre slog Øjnene ned og saa' igen op med et Forsøg paa atter at se hende som den fjerne, kolde Skønhed, der lige indtil dette Øjeblik intet Indtryk havde gjort paa ham, men han kunde det ikke, han følte tværtimod, at hun stod ham overordentlig nær, at hun allerede havde Magt over ham, og at der nu ikke var anden Hindring imellem dem end hans egen Villie.

„Naa ja, nu gaar jeg, I har det jo saa hyggeligt her, at I vel nok kan undvære mig," hørte han Anna Pavlovna sige, og i samme Nu blev han ildrød og saa' sig forfærdet om til alle Sider, for han havde en Følelse af, at alle de, der sad herinde, kunde læse, hvad der foregik i ham, og gætte sig til hans Tanker.

Da han lidt efter rejste sig for at gaa hen til dem, der stod

og hørte paa Diplomaten, standsedes han atter af Anna Pavlovna, som med sin sædvanlige Resoluthed stillede sig lige i Vejen for ham.

„Naa, jeg hører, at De er i Færd med at lade Deres Hus montere," sagde hun i en let henkastet Tone. „Ja, det er overordentlig fornuftigt at Dem, men jeg haaber da ikke, at det har til Følge, at De tager bort fra Fyrst Vasilij. Nej, bliv De boende hos ham, det er altid godt at have en ældre paalidelig Ven i Nærheden, især naar man er saa ung som De — og naar De saa engang gifter Dem, kan De jo flytte ind i Deres store, prægtige Hus," tilføjede hun, idet hun omfattede ham og Helene med et varmt Blik. Pierre turde ikke se hen paa den unge Pige, men hun sendte ham et straalende Øjekast, og han følte i det samme, at hun stod ham foruroligende nær. I sin Forvirring svarede han blot med nogle faa, usammenhængende Ord og fjernede sig derpaa for saa hurtigt som muligt at slippe ud af denne farlige Ild.

Efter at Pierre var kommet hjem, laa han længe vaagen og gennemgik atter og atter i Tankerne, hvad han havde oplevet denne Aften. Ja, hvad var der da egentlig sket? — Intet! Ikke andet end at denne Kvinde, som han altid havde fundet smuk, men som han aldrig havde tænkt videre paa før i Aften, at hun kunde komme til at tilhøre ham, naar som helst han vilde.

„Men hun er dum, det har jeg jo altid fundet!" sagde han til sig selv. „Og desuden er der noget urent og plumret i den Følelse, hun har vakt hos mig. De siger jo endogsaa, at hendes Broder Anatole har været forelsket i hende, og hun i ham, og at det var derfor, de maatte sende ham bort. Og dertil kommer, at hun er en Datter af Fyrst Vasilij og en Søster til Idioten Hippolyt. — Ja, det er ganske vist ikke synderlig lovende!" indrømmede han med et Suk, men i samme Øjeblik greb han sig i at smile og at drømme om hende som sin Kone, en henrivende, dejlig Kone, der sikkert vilde komme til at holde af ham. „Nej, det maa være usandt, alt hvad man siger om hende," sagde han saa til sig selv, og han saa' hende nu igen, ikke som Fyrst Vasilijs Datter, men kun som et dejligt Legeme indhyllet i et let Slør. Lidt efter forekom det ham imidlertid, at der var noget unaturligt og nedværdigende i dette Ægteskab. Og idet han da mindedes hendes Ord og Blikke, Anna Pavlovnas utilslørede Hentydninger og enkelte af Fyrst Vasilijs Ytringer, spurgte han med Rædsel sig selv, om han ikke allerede havde bundet sig til et Skridt, som vilde føre

ham i Ulykke. Men paa samme Tid som han tænkte saaledes, viste Helenes dejlige, yppige Skikkelse sig pludselig for ham, og under Indflydelsen af hendes Skønheds Tryllemagt følte han da, at det var umuligt for ham at give Afkald paa hende, saa længe han forblev i hendes farlige Nærhed.

II

I Slutningen af November 1805 fik Fyrst Vasilij Ordre til at foretage en Inspektionsrejse i hele fire Guvernementer. Han havde selv udvirket dette Hverv, da han saa kunde faa Lejlighed til at gøre en lille Afstikker til sine ruinerede Godser og sammen med Anatole aflægge et Besøg hos den gamle Fyrst Nikolaj Bolkonskij, hvis rige Datter han havde udset til sin Søns Hustru. Men inden han begav sig paa denne Ekspedition, maatte han gøre en Ende paa Pierres Ubestemthed. Ganske vist havde dette unge Menneske i den sidste Tid siddet hjemme fra Morgen til Aften og hængt over Helene, men han var saa dum, forvirret og generet i hendes Nærværelse, som kun forelskede Folk kan være det, og syntes endnu slet ikke tilbøjelig til at ville erklære sig.

„Ja, det er jo alt sammen godt nok, men det bliver ikke til noget rigtigt!“ sagde Fyrst Vasilij en skønne Morgen sukkende til sig selv, for han begyndte at finde, at Pierre, der skyldte ham saa meget, ikke opførte sig ganske som han skulde i denne Sag. „Hm ja, vi maa vel nærmest skrive det paa Ungdommens Regning, at han gaar og famler endnu, det kære Menneske, men nu maa det have en Ende! I Overmorgen, paa Helenes Navnedag, arrangerer jeg et lille Aftenselskab herhjemme, og hvis han saa ikke forstaar, hvad han har at gøre, skal jeg nok tage Affære. Jeg kan ikke andet, det er min Pligt som Fader, der byder mig det!“

Der var nu forløbet seks Uger siden Anna Pavlovnas Soiré og den søvnløse Nat, under hvilken det var gaaet op for Pierre, at et Ægteskab med den bedaarende Helene vilde blive en Ulykke for ham. Men ikke des mindre boede han endnu stadig hos Fyrst Vasilij, og han følte med Rædsel, at han, for hver Dag der gik, i Verdens Øjne bandt sig mere og mere til hende, og at det var umuligt for ham at genvinde sit tidligere kølige Syn paa hende.

Nej, hvad han saa gjorde eller ikke, var han leveret! Maaske vilde han endnu have kunnet klare sig, hvis ikke Fyrst Vasilij, som ellers sjældent saa' nogen hjemme, med ét havde fundet paa at holde Selskab hver anden Dag; og Pierre kunde ikke godt udeblive, da det udtrykkelig blev sagt til ham, at hans Fraværelse vilde ødelægge det hele og vække almindelig Skuffelse. Og dertil kom, at hans faderlige Ven havde en ganske egen Evne til at holde ham fast. I de korte Øjeblikke Fyrsten var hjemme, fangede han gerne hans Haand og hviskede et eller andet lille Ord til ham, der gjorde ham det umuligt at undslippe. Hvor kunde han gaa, naar den anden sagde: „Saa ses vi i Morgen!" eller: „Vi ses til Middag!" eller: „Det er for din Skyld, jeg bliver hjemme i Dag!" Og det mærkeligste var, at man slet ikke kunde mærke, at han bragte dette Offer for Pierres Skyld, da han saa godt som aldrig henvendte Ordet til ham. Pierre havde den største Lyst til at echappere, men han følte, at han manglede Mod dertil. Daglig sagde han til sig selv: „Jeg maa se at forstaa hende og lære hende at kende. Jeg maa søge at faa Klarhed paa hende." — „Er hun dum?" spurgte han atter og atter sig selv, og Svaret lød saa hver Gang: „Nej, hun er ikke dum — hun er dejlig! Hun siger jo rigtignok ikke meget, men det, hun siger, er altid klart og forstaaeligt, og følgelig er der intet i Vejen med hendes Forstand." Undertiden søgte han at prøve hende ved at føre hende ind paa en aandrig Samtale, men hun svarede ham da enten med en kort Bemærkning, som viste, hvor lidt dette Tema interesserede hende, eller ogsaa med et Blik og et Smil, der i hans Øjne var et uomtvisteligt Bevis paa hendes Overlegenhed. Og hun havde ogsaa ganske sikkert Ret, naar hun mente, at dette lysende Smil, der syntes at faa en ganske særegen Betydning, naar hun henvendte det til ham, havde meget mere at sige end alle hans Argumenter tilsammen. — Pierre mærkede godt, at alle ventede af ham, at han skulde sige dette ene Ord, som førte ham over Rubikon, og han vidste, at han tidligt eller sent vilde overskride den, og dog gøs han ved den blotte Tanke om, at det engang vilde ske. Saa godt som daglig i disse seks Uger, under hvilke han følte sig draget nærmere og nærmere hen mod den Afgrund, der laa foran ham, spurgte han sig selv, hvor hans Villie var henne, for han mærkede til sin Forfærdelse, at den Smule, han havde, bogstavelig talt gled bort fra ham, hver Gang han skulde bruge den. Pierre hørte til dem, der kun er stærke,

naar deres Samvittighed intet har at bebrejde dem, og fra det Øjeblik han blev greben af den fule Attraaens Aand, der slog sine Kløer i ham, medens han bøjede sig hen over Tantens Snustobaksdaase, var hans Modstandskraft brudt, da han selv havde en dunkel Følelse af, at det var en uren og syndig Lidenskab, som holdt ham fangen.

Om Aftenen, paa Helenes Navnedag, havde Fyrsten samlet en lille Kreds af Slægt og Venner, der alle paa en temmelig utilsløret Maade var blevet indviede i, at denne Dag skulde afgøre hans Datters Skæbne. Ved den ene Ende af Bordet præsiderede Fyrstinde Kuragin med en gammel Genaralsfrue paa sin højre og Anna Pavlovna paa sin venstre Side, og ved den modsatte Ende, hvor alle de unge havde Plads, sad Pierre, der naturligvis var kommen til at sidde ved Siden af Helene. Fyrst Vasilij, som ikke deltog i Bordets Glæder, satte sig hen, snart til den ene og snart til den anden af Gæsterne, og havde et venligt eller spøgende Ord til enhver. Stemningen var yderst livlig, og alle lo og snakkede, undtagen Pierre og Helene, der sad tavse ved Siden af hinanden, men begge med straalende Ansigter. Tilsyneladende havde alle Gæsterne yderst travlt med at konversere hinanden, spise og drikke, men i Virkeligheden var deres Opmærksomhed kun henvendt paa de to, hvis Hjerter havde fundet hinanden. Medens Fyrst Vasilij fortalte sine muntre Anekdoter, vandrede hans Øjne hele Tiden hen til Datteren med et Udtryk, der syntes at sige: „Ja, i Dag bliver det afgjort!“ og Anna Pavlovna, der lod til at dele hans Haab, sendte ham hvert Øjeblik et skælmsk og opmuntrende Nik. Den gamle Fyrstinde kastede en Gang imellem et lidt misundeligt Blik hen paa Datteren, og naar hun rakte Generalinden Vinkaraflen, var det med et lille Suk, der maaske fremkaldtes ved Tanken om, at hun og Veninden desværre nu var ude af Spillet og derfor maatte trøste sig med at holde sig til Rødvinen.

Pierre mærkede jo nok, at han var Centrum for det hele, og Bevidstheden herom gjorde ham paa én Gang baade glad og undselig. Men for øvrigt var han saa optaget af sine egne Betragtninger og af Helene, at han knap vidste, hvad der foregik om ham, og kun en Gang imellem førte en flygtig Tanke ham et Øjeblik over i Virkelighedens Verden.

„Men er det hele da allerede afgjort?“ spurgte han sig selv. „Og hvorledes er det egentlig blevet saaledes? Ja, nu véd jeg

jo, at jeg ikke mere kan trække mig tilbage, for baade hun og alle de andre venter sikkert paa en Afgørelse, og følgelig kan det ikke gaa an at skuffe dem. Men hvordan skal jeg bære mig ad dermed? — Ja, det har jeg ikke Begreb om, jeg véd kun, at det vil ske, lige saa sikkert som jeg sidder her!" tænkte han og stjal sig i det samme til at se paa hendes hvide Skuldre, som han kunde skimte gennem Floret. Og pludselig kom der saa en stærk Følelse af Skamfuldhed over ham. Det generede ham, at han saaledes var Genstand for alles Opmærksomhed, og at han med sit tykke, røde Ansigt sad her som en anden Paris ved Siden af den underdejlige Helene. „Men saadan gaar det vist altid til, og det kan vel ikke være anderledes," sagde han til sig selv for at trøste sig. Han havde jo faktisk intet gjort, for at det skulde komme saa vidt. Da han rejste fra Moskvá sammen med Fyrst Vasilij, var der endnu ingenting i Vejen, og der kunde da heller ikke siges noget til, at han havde taget imod hans Invitation og var flyttet ind til ham. Og hvad han havde bedrevet under sit Ophold her i Huset, var meget harmløst: han havde spillet Kort med hende, baaret hendes Ridicule og ledsaget hende paa Spadsere- og Køreture. Var der noget i det? Men hvornaar i Alverden var det da egentlig begyndt? Ja, det vidste han ikke, og dog var det et Faktum, at han sad her ved Siden af hende, næsten som hendes forlovede. Det var virkelig højst mærkeligt. — Og midt under disse Betragtninger hørte han med ét en Stemme, der syntes at henvende sig til ham, men han var saa optaget af sine egne Tanker, at han slet ikke forstod, hvad der blev sagt til ham.

„Naa, men saa sig mig dog, min Ven, naar du fik det Brev fra Bolkonskij!" gentog Fyrst Vasilij for tredje Gang. — „Du er virkelig ualmindelig distrait i Aften, kære!" tilføjede han, og Pierre mærkede i det samme, at alles Øjne hvilede nysgerrigt paa ham og Helene.

„Naa ja, naar de dog alle véd det, saa kan det jo ikke nytte at skjule det længer," tænkte han og smilede forlegent hen til Helene, der øjeblikkelig svarede ham med sit mest straalende Smil.

„Men du vil nok slet ikke svare mig! Naar fik du saa Brevet?" spurgte Fyrst Vasilij, der lod til at interessere sig meget for dette vigtige Spørgsmaal.

„For tre Dage siden; det var dateret Olmütz," svarede Pierre

med et Suk og ærgrede sig over, at nogen kunde tænke paa den Slags Bagateller i dette Øjeblik.

Da Bordet lidt efter hævedes, førte Pierre ligesom alle de andre sin Dame ind i Salonen, men han sørgede klogelig for at være den allersidste. Gæsterne begyndte derpaa at tage af Sted, og de fleste af dem viste saa megen Takt, at de slet ikke sagde Farvel til Helene for ikke at bortvende hendes Opmærksomhed fra den elskede Genstand, men de enkelte, der ikke drev deres Finfølelse saa vidt, lagde kun et ganske kort Øjeblik Beslag paa hende og bad hende om endelig ikke at følge dem ud.

„Jeg tror næsten, jeg kan gratulere Dem!“ sagde Anna Pavlovna til Fyrstinden, idet hun kyssede hende ømt. „Hvis jeg ikke havde denne forfærdelige Migraine, vilde jeg gerne blive lidt endnu.“ Fyrstinden hørte paa hende, men svarede ikke; hun var stadig lidt misundelig over sin Datters Lykke.

Medens Fyrst Vasilij og hans Gemalinde havde travlt med at sige Farvel til Gæsterne og følge dem ud, sad Pierre og hans Tilbedte længe alene sammen i det lille Kabinet. Han havde saa ofte været ene med hende i de sidste seks Uger, uden at det havde trykket ham, men nu, da han følte, at det var aldeles nødvendigt, at han erklærede sig, var han lige ved at dø af Generthed, og han fandt selv, at han slet ikke hørte hjemme her ved Siden af hende. „Nej, den Lykke ligger ikke for dig, men for Folk, der har helt andre Egenskaber end du!“ sagde en Stemme i hans Indre. Naa, men han maatte jo sige noget, og det gjorde han saa ogsaa, idet han spurgte hende, om hun havde moret sig i Aften, og hun svarede ham da med sin sædvanlige Ligefremhed, at hun fandt, at Tiden var gaaet saa hurtigt og behageligt, at hun slet ikke vidste, hvor den var bleven af.

De fleste af Gæsterne var allerede gaaede, og kun nogle enkelte, der hørte til Husets intimeste Omgang, sad endnu inde i den store Salon. Fyrst Vasilij, der længtes efter en Afslutning, begav sig ind i Kabinettet og gik med langsomme og værdige Skridt hen til Pierre, der rejste sig og i sin Befippelse ikke vidste andet at sige ham, end at Klokken vist var mange. Hans tilkommende Svigerfader svarede ikke, men sendte ham blot et strengt og spørgende Blik, der dog hurtigt afløstes af et venligt Smil, og samtidig nødte han ham til at sætte sig igen.

„Naa, hvordan gaar det saa, kære, lille Helene?“ sagde han i en øm og faderlig Tone, der var saa naturlig, at ingen skulde

ane, at den kun var tillært, og derpaa brummede han lidt i Skægget og gik sin Vej med et saa bekymret og forvirret Ansigt, at Pierre følte sig dybt rørt over, at endogsaa denne gamle Verdensmand ikke kunde skjule sin Betagethed og Sindsbevægelse; og da hans Øjne i det samme søgte Helenes, forekom det ham, at ogsaa hun saa' forvirret ud, og at hendes Blik bebrejdede ham hans Mangel paa Beslutningskraft.

„Ja, jeg maa jo overskride Rubikon!" tænkte Pierre, der saa igen begyndte at tale med hende om de ligegyldigste Ting, og hun svarede ham smilende med sin sædvanlige uforstyrrelige Ro.

Da Fyrsten atter kom ind i Salonen, sad hans Gemalinde og talte med en anden ældre Dame om Pierre.

„Ja, vist er han et udmærket Parti," sagde Fyrstinden, „men derfor er det jo slet ikke sagt, at de bliver lykkelige."

„Husk, kære Veninde, at Ægteskaberne sluttes i Himlen!" svarede den anden, og Fyrst Vasilij, der ikke gad høre paa Samtalen, satte sig saa hen i en Krog og begyndte at blunde, men et lille Nik, han gjorde med Hovedet, vækkede ham pludselig igen.

„Aline," sagde han til sin Hustru. „Gaa engang ind og se, hvad de tager sig for."

Fyrstinden nærmede sig Døren til det lille Kabinet, gik forbi den med et paataget ligegyldigt Ansigt og kastede et hurtigt Blik derind.

„Ja, de sidder ved Siden af hinanden og siger ikke et Ord," sagde hun til sin Mand, og denne rynkede saa Panden, medens hans Kinder samtidig begyndte at dirre paa en højst uhyggelig Maade. „Nej, nu skal det have en Ende!" tænkte han, og derpaa gik han knejsende og med sikre Skridt ind i Kabinettet. Hans Ansigt havde i dette Øjeblik et saa triumferende Udtryk, at Pierre rejste sig forskrækket, saa snart han fik Øje paa ham.

„Gud være lovet! Min Hustru har sagt mig alt!" sagde Fyrsten, idet han omfavnede Pierre med sin ene og Datteren med sin anden Arm. „Kom min Ven! Kom Helene! Jeg er saa lykkelig, saa glad — aa, saa glad!" — Hans Stemme skælvede i dette Øjeblik formelig af Bevægelse. — „Jeg har altid holdt saa meget af din salig Fader ..... Og hun vil blive dig en god Hustru ..... Vorherre velsigne eder begge!" Og derpaa omfavnede han igen, først Datteren og saa Pierre, og kyssede dem, medens Taarerne

randt ned ad hans Kinder. „Aline!“ raabte han til sin Kone. „Hvor bliver du dog af! Skynd dig lidt!“

Fyrstinden ilede ind og brast øjeblikkelig i Graad, og den gamle Dame, der fulgte efter, havde ogsaa stærkt Brug for sit Lommetørklæde. De omfavnede begge Pierre, og han kyssede Helene paa Haanden. Nogle Øjeblikke efter trak Fyrst Vasilij og Damerne sig igen ud af Stuen, og han var nu atter alene med hende. „Ja, det skulde jo være saaledes,“ tænkte han, „og derfor kan det ikke mere nytte at spørge, om det er godt eller slemt — men det er vel snarest godt, for nu faar jeg da en Ende paa det.“ Pierre holdt sin forlovedes Haand i sin uden at sige noget og saa' paa hendes skønne Barm, der afvekslende hævede og sænkede sig.

„Helene!“ sagde han, men kom ikke videre. „Ja, noget maa jeg vel sige,“ tænkte han, men det var ham umuligt at finde paa noget som helst.

„Aa, tag dog de afskyelige Tingester af!“ sagde Helene omsider rødmende og rykkede nærmere hen til ham.

Pierre fik Brillerne af og saa' paa hende med et Par raadvilde, spørgende Øjne. Han bøjede sig ned over hendes Haand for at kysse den, men i det samme gjorde hun en lille Bevægelse med Hovedet og fangede hurtigt hans Læber med sine. Der var noget i dette, at hun saa uventet gav sig hen, som virkede stødende paa ham.

„Ja, men nu er det for sent,“ tænkte han, „ det hele er jo afgjort. Og desuden elsker jeg hende jo.“

„Jeg elsker dig!“ sagde han højt, idet det nu pludselig gik op for ham, at det var de Ord, man skulde sige ved saadan en Lejlighed. Men Ordene fandt saa lidt Genklang hos ham selv, at han ligefrem skammede sig.

Seks Uger efter var han gift og lykkelig og vel installeret i sit store, prægtige Hus, som han forinden havde ladet undergaa en saa grundig Restauration, at det nu præsenterede sig som en af de smukkeste Bygninger i Petersborg.

III

I December 1805 fik den gamle Særling paa Lisy-Gory et Brev fra Fyrst Vasilij, i hvilket denne underrettede ham om, at han og Sønnen i den nærmeste Fremtid agtede at lyksaliggøre ham med et Besøg. „Jeg skal alligevel paa en Inspektionsrejse," skrev Fyrsten blandt andet, „og selvfølgelig har en Omvej paa en halv Snes Mil intet at sige, naar det gælder om at hilse paa en saa udmærket Mand som Fyrst Nikolaj Bolkonskij. Min Søn Anatole ledsager mig, og jeg haaber, at De ogsaa vil tillade ham at udtrykke den dybe Højagtelse, han nærer for Dem."

„Ja ja, saa behøver Marie jo ikke at tage til Petersborg eller Moskvá, naar Frierne kommer af sig selv," sagde den lille Fyrstinde Lisa med sin sædvanlige Uforsigtighed, da hun erfarede denne interessante Nyhed, og saa snart den gamle Fyrste hørte disse Ord, rynkede han Brynene og saa' om muligt endnu mere mørk og bister ud end før.

To Uger efter Brevet ankom Fyrst Vasilijs Tjenerskab, og den paafølgende Dag arriverede han selv tilligemed Sønnen.

Den gamle Fyrste havde aldrig haft nogen synderlig gunstig Mening om Fyrst Vasilij, og navnlig kunde han ikke tilgive ham, at han havde gjort saa glimrende en Karriere under Kejser Pauls Regimente. Han var ikke i Tvivl om den egentlige Hensigt med Besøget, og i de 14 Dage, der gik forud for dette, vandrede han derfor omkring som en brølende Løve. Humøret blev værre og værre, alt som den skæbnesvangre Stund nærmede sig, og den Dag Fyrst Vasilij ventedes, var det saa skrækkeligt, at gamle Tikhon indstændigt raadede Arkitekten til at stryge sit sædvanlige Morgenbesøg.

„Kan De høre, hvor han gaar op og ned i sit Værelse," sagde han ængstelig. „Han tramper i Gulvet hele Tiden, og saa véd De jo nok, hvorledes han har det."

Men til Trods for alt dette gjorde den gamle Fyrste dog ikke noget Brud paa sine daglige Vaner, og Kl. 9 præcis begav han sig paa sin sædvanlige Spadseretur i Haven. Det havde været Fygevejr hele Natten, og skønt Sneen laa alenhøjt alle Vegne, var den brede Gang, ad hvilken han gik til Orangeriet, dog allerede fejet og skuffet. Han vandrede tavs og mørk gennem Drivhusene og inspicerede derefter de forskellige Bygningsarbejder uden at sige et Ord.

„Hvordan er Føret? Kan man komme frem ad Vejene?“ spurgte han sin gamle Inspektør Alpatitsch, der fulgte ham lige i Hælene og saa' ud som en tro Kopi af ham.

„Ja, det kniber paa sine Steder, Deres Excellence, men den store Hovedallé har jeg da faaet gjort ryddelig.“

Fyrsten indskrænkede sig til en lille Bevægelse med Hovedet og gik videre.

„Naa, Gud være lovet, den Gang slap jeg da!“ tænkte Inspektøren og tilføjede højt: „Ja det var en svær Mængde Sne, vi maatte køre bort, men da jeg vidste, at Deres Excellence venter Besøg af en fornem Minister, saa .....“

„Hvad behager? Hvad er det for en Minister, han snakker om! Hvem har givet ham Ordre til at kaste Sneen?“ skreg Fyrsten med sin gennemtrængende Røst. „For mig og min Datter gør han ingen Anstalter, men kommer her en Minister, er han straks paa Tæerne. Men for Resten tager han fejl; her kommer ingen Minister til mig!“

„Deres Excellence, jeg mente .....“

„Naa, saa han mente!“ skreg Fyrsten, der nu var saa hidsig, at han talte i afbrudte Sætninger. — „Jo, jeg skal lære ham at mene! Slyngel! Skarnsbæst!“ brølede han endnu højere og løftede sin Stok for at slaa løs paa ham, men den gamle Inspektør, der saa' Bevægelsen, veg i en Fart tilbage. Han blev imidlertid selv saa forfærdet over sin Dristighed, at han et Øjeblik efter kom krybende hen til Fyrsten, der vedblev at traktere ham med de mest udsøgte Skældsord, men dog ikke løftede Stokken paa ny. —

Inde i Spisesalen stod Fyrstinde Marie og Mlle. Bourrienne og ventede paa, at Fyrsten skulde vise sig i Døren. Begge var de vidende om, at han i Dag havde særlig ondt ved at styre sin Harme, men medens Mamsellens Ansigt var muntert og smilende som altid, havde Fyrstindens et saa forfærdet Udtryk, at man ikke kunde undgaa at lægge Mærke dertil. Hun vidste godt selv, at det var dumt af hende at vise sin Sindsbevægelse, men hendes Frygt for Faderen var saa stor, at hun ikke formaaede at beherske sig. Den lille Fyrstinde var slet ikke mødt; hun foretrak at blive oppe paa sit Værelse. Hun levede i det hele taget i en stadig Frygt under sit Ophold herude, og hendes eneste Trøst var Mlle. Bourrienne, der havde forstaaet at indynde sig hos hende og nød hendes fulde Fortrolighed.

Saa snart Fyrsten traadte ind og saa' sin Datters fortabte Ansigt, steg Harmen øjeblikkelig op i ham.

„Ej, din Tosse, hvordan er det, du ser ud!" sagde han forbitret. — „Og hende den anden har de vel allerede tudet Ørene fulde, siden hun ikke er her," tænkte han, da han saa', at Svigerdatteren manglede. — „Hvor er Fyrstinde Lisa henne?" spurgte han barsk. „Skjuler hun sig?"

„Nej, men hun har det ikke rigtig godt i Dag," svarede Mlle. Bourrienne med et muntert Smil, „og saa er det vel ogsaa fornuftigst af hende at være lidt forsigtig."

„Hm! Hm! Hæ--hæh!" brummede Fyrsten og satte sig hen til Bordet. Men nu var det galt igen. Han opdagede en lille Plet paa sin Tallerken og hev den øjeblikkelig hen til Tikhon, der greb den i Flugten og skyndte sig at faa den ombyttet med en anden.

„Naa, vi skal nok have fremmede i Dag, Fyrste," sagde Mlle. Bourrienne, idet hun udfoldede sin Serviet. „Jeg hører, vi kan vente hans Excellence Fyrst Kuragin allerede i Aften."

„Hm! Hæ! Prrr! Hans Excellence er en rigtig Vindbøjtel .... Og jeg ærgrer mig endnu den Dag i Dag over, at jeg i sin Tid har hjulpet ham frem!" sagde Fyrsten rasende. „Hæ! Hæ! Ja maaske min Svigerdatter og Fyrstinde Marie véd, hvorfor han kommer trækkende med sin Søn, men jeg véd det ikke — og jeg bryder mig heller ikke om at vide det," tilføjede han og saa' hen paa sin Datter, der øjeblikkelig blev ildrød.

„Maa jeg spørge, er du ogsaa syg?" spurgte han, da han saa' Fyrstindens pludselige Rødme. „Eller maaske det blot er af Respekt for Ministeren — som Alpatitsch kalder ham — at du bliver helt tyrkeblaa i Hovedet? Hæh?"

„Nej, kære Fader, jeg fejler intet."

Hvor uheldig end Mlle. Bourrienne havde været i Valget af sit Samtaleemne, lod hun sig dog ikke forknytte, men snakkede rask væk videre, om hvad der faldt hende ind, først om Orangeriet og derpaa om en sjælden Kaktus, som lige var sprunget ud, og takket være hendes ugenerte Maade at tage Tingene paa, var Fyrsten ogsaa efter Suppen i en betydelig formildet Stemning.

Saa snart Middagen var forbi, gik han op og saa' til sin Svigerdatter. Den lille Fyrstinde, der sad i et Hjørne af Sofaen og talte med sin Kammerjomfru, havde forandret sig saa meget i de sidste Par Maaneder, at hun for Øjeblikket snarere var styg end smuk. Hendes Kinder havde faaet et forunderlig fyldigt

Præg, Øjnene syntes næsten at forsvinde i Hulningerne, og hendes lille korte Overlæbe stræbte endnu mere opad end ellers. I samme Nu som hun opdagede den gamle Fyrste, standsede hun midt i sin Tale og blev ganske bleg.

„Naa, hvordan gaar det? Jeg hører du er syg!“ sagde han i en Tone, som han søgte at gøre saa blid som mulig.

„Aa, det har intet at betyde, jeg føler mig kun lidt besværet.“

„Trænger du da ikke til noget?“

„Nej, ellers Tak, Svigerfader.“

Han gik, og da han kom ned i Forhallen, stod Alpatitsch i Nærheden af Trappegangen med sænket Hoved og en dybt bedrøvet Mine.

„Naa, har du saa faaet Sneen smidt ud paa Vejen igen?“ spurgte han barsk og standsede.

„Ja, Deres Excellence, det er besørget! Og tilgiv mig saa, naadige Herre! Det er jo kun min Dumhed, der er Skyld i det hele.“

„Naa ja, det er godt, det er godt!“ sagde Fyrsten og lo med sin sædvanlige korte og tørre Latter. Han stak sin Haand frem, som Alpatitsch skyndte sig at kysse, og gik derpaa ind i sit Kabinet.

Henad Aften ankom Fyrst Vasilij og hans Søn. Ved Enden af Alleen modtoges de af en Snes Karle og Kuske, som med høje Raab og Skrig trak deres Slæde gennem Sneen, der, takket være Alpatitsch's Bestræbelser nu laa saa højt paa Vejen, at Hestene maatte spændes fra og føres bagefter. Saa snart Gæsterne naaede Slottet, blev de ført op til de Værelser, som var indrettede til deres Modtagelse.

Anatole, der havde faaet Rejsepelsen og Uniformsfrakken af, sad men Hænderne i Siden og stirrede smilende ud for sig. Han var vant til at betragte hele Livet som en Forestilling, der nærmest var arrangeret for hans private Fornøjelses Skyld, og han lovede sig da ogsaa en hel Del Løjer af dette grinagtige Besøg hos den gamle, gnavne Fyrste og hans grimme Datter. Naar alt kom til alt, kunde han faa meget Morskab af Turen, og det var da heller ikke det værste at skulle giftes med en rig Arving, selv om hun saa' mindre godt ud. Nej, naar hun blot havde dygtig mange Penge, saa kom hele Resten nok af sig selv.

Han barberede sig omhyggeligt, hældte sig over med Parfumer og Essentser og traadte ind til sin Fader, knejsende og med

den Erobrermine, der saa at sige var ham medfødt. Fyrst Vasilij, som var i Færd med at blive klædt paa af sin Kammertjener, nikkede fornøjet til Sønnen, saa snart denne viste sig i Døren.

„Naa, sig mig saa for Alvor, Papa, er hun meget styg?“ spurgte Anatole, idet han optog et Emne, som han og Faderen mere end én Gang havde forhandlet undervejs. „Og hvordan gaar det med hendes Opdragelse? Taler hun Fransk?“

„Aa, Vis Vas!“ lød Faderens Svar. „Sørg du blot for at vise dig rigtig høflig og ærbødig mod den gamle Fyrste.“

„Ja, men hvis han skælder mig ud, saa rejser jeg straks igen, Papa. Der er ikke noget, jeg hader mere, end tvære, gamle Gnavpotter.“

„Ja, vær nu blot forsigtig, og glem ikke, at det hele afhænger af dig!“ sagde Faderen advarende.

Medens dette foregik, sad Fyrstinde Marie alene inde i sit Værelse og anstrengte sig for at overvinde den Bevægelse, der havde grebet hende. Hun vidste naturligvis, at Fyrst Vasilij og hans Søn var komne, og tænkte med Spænding paa, at hendes Fremtidsskæbne nu snart skulde afgøres.

„Hvorfor har de dog ogsaa anmeldt deres Besøg i Forvejen?“ tænkte hun med et Suk. „Og hvorfor har Lisa røbet Grunden til dette? — Der kan jo alligevel ikke blive noget ud af det!“ sagde hun til sig selv, idet hun saa' sig i Spejlet. „Og hvordan skal jeg komme ind i Stuen paa en naturlig Maade?“ Alene Tanken om det Blik, hvormed hendes Fader vilde mønstre hende, naar hun viste sig i Døren, fik hende til at gyse.

Den lille Fyrstinde og Mlle. Bourrienne tog Tingene paa en langt roligere Maade. De havde allerede faaet alle fornødne Efterretninger gennem Kammerjomfruen, der var kommet styrtende for at meddele dem, at den unge Fyrste var noget af det dejligste, man kunde se, hvid og rød, med brunt, krøllet Haar og sort Overskæg. Og hvor var han ikke behændig! Hans Fader havde haft ondt ved at vinde op ad Trapperne, men han selv havde taget dem i tre eller fire Spring. Efter at have faaet alt dette at vide skyndte de sig begge over Korridoren og ind til Fyrstinde Marie.

„Ja, du véd vel, at de er her, Marie!“ sagde Fyrstinde Lisa, saa snart hun var kommet indenfor, og dumpede i det samme tungt ned i en Lænestol. Hun var nu ikke mere i Hjemmedragt, men iført et smagfuldt og kostbart Toilet, og hendes Ansigt hav-

de et yderst livligt Udtryk, der dog ikke ganske dækkede over de forandrede Træk. Mlle. Bourrienne havde ogsaa gjort sit bedste for at pynte sig, og takket være forskellige behændigt anbragte Sløjfer, saa' hun i Dag endnu mere frisk og indbydende ud end ellers.

„De maa vist snart begynde at klæde Dem paa, Fyrstinde," sagde hun. „Om lidt skal vi ned, og De skulde dog gerne have gjort lidt Toilet forinden."

Fyrstinde Lisa rejste sig med Besvær, ringede paa Kammerjomfruen og underkastede derpaa alle Svigerindens Kjoler en nøje Mønstring. Fyrstinde Marie, der vidste, at hun vilde røbe sin Bevægelse, hvis hun gjorde Indvendinger, gav sig stærkt rødmende i Lisas og Mlle. Bourriennes Vold, og begge anstrengte sig saa af yderste Evne for at gøre hende saa indtagende som mulig; de havde nemlig som alle Kvinder den naive Tro, at en smuk Kjole kan forskønne et stygt Ansigt.

„Nej, bedste Marie, denne Robe klæder dig ikke!" sagde Fyrstinde Lisa, der traadte et Skridt tilbage for rigtig at faa Totalindtrykket af sin Svigerinde. „Du skulde hellere tage den højrøde paa. Gør det endelig. Husk, at det er hele din Fremtidsskæbne, der skal afgøres!"

Men Kjolen havde ingen Skyld; denne maatte udelukkende søges i hendes uskønne Ansigt og kantede Figur. Dette følte Mamsellen og den lille Fyrstinde imidlertid ikke; de troede, at de vilde opnaa storartede Resultater, naar de blot fik hende pyntet og friseret paa rette Maade. Efter to eller tre Forsøg, som Fyrstinde Marie taalmodigt underkastede sig, endte det med, at hun præsenterede sig med stærkt opstrøget Haar — hvad der absolut ikke klædte hende — og i en elegant højrød Kjole, der sammenholdtes i Livet af et lyseblaat Skærf. Hendes lille Svigerinde, der havde travlt med at rette paa Nederdelens Folder og trække i Skærfet, standsede endelig og kastede et sidste Blik paa hende for at glæde sig over Resultatet af sine Anstrengelser.

„Hør véd du hvad, Marie," sagde hun fortvivlet, idet hun slog Hænderne sammen, „den Kjole klæder dig endnu mindre end de andre! Nej, saa holder jeg meget mere af dig i den graa Dagligkjole. Lad os endelig prøve den! De kan tro, jeg skal faa hende nydelig, Mlle. Bourrienne!"

Kammerjomfruen skyndte sig ud, og da hun vendte tilbage med Kjolen, stod Fyrstinde Marie endnu ubevægelig foran Spej-

let med Taarer i Øjnene og svagt skælvende Læber, der varslede om, at det trak op til Graad.

„Aa Fyrstinde," bad Mlle. Bourrienne, „blot et lille Forsøg endnu, det er gjort i et Øjeblik!"

„Ja, du vil ikke fortryde det, Marie! Den er jo simpel og beskeden og falder altsaa netop i din Smag," sagde Fyrstinde Lisa, der havde taget Kjolen ud af Kammerjomfruens Hænder. Og baade hun, Mamsellen og Jomfruen snakkede nu saa ivrigt i Munden paa hinanden, at det lød, som om Stuen fyldtes med munter Spurvekvidder.

„Ak nej, lad mig være!" svarede Fyrstinde Marie i en saa forpint og lidende Tone, at Kvidderen øjeblikkelig ophørte, og da de tre saa' hendes bønfaldende Blik, forstod de straks, at det vilde være baade unyttigt og grusomt at gøre flere Forsøg.

„Men lad os da i det mindste faa lidt forandret paa din Frisure," foreslog den lille Fyrstinde. „Jeg sagde jo nok til Dem, Mlle. Bourrienne, at det slet ikke vilde klæde hende med det glat opstrøgne Haar. Det maa vi have om igen. Kom, Marie, det er gjort i et Øjeblik!"

„Nej, nu vil jeg have Fred! Det hele er mig komplet ligegyldigt," svarede Fyrstinden, hvis Stemme dirrede af undertrykt Graad, og skønt hendes Plageaander maatte tilstaa for sig selv, at hun saa' endnu uheldigere ud end ellers i denne skrigende røde Kjole og med alt Haaret borte fra Panden, havde de dog en bestemt Fornemmelse af, at det vilde være frugtesløst at overtale hende, og forlod derfor Værelset uden at gøre flere Forsøg.

Endelig var Fyrstinde Marie da alene, og hun tænkte nu ikke mere paa de Bagateller, der for lidt siden havde sat hendes Sind i saa stærk en Bevægelse, men sad længe i dybe, dybe Tanker, som førte hende langt ind i Fremtiden. Hun saa' sig ved sin Mands Side, og en hel ny og lykkelig Verden oplod sig for hende. Hun saa' sit Barn, *sit* Barn; det laa ved hendes Bryst, og hendes Ægtefælles Blik dvælede med Ømhed ved hende og den spæde. „Men nej, det er umuligt," tænkte hun saa i det samme, „jeg er for styg!" Og éngang vakt, blev Tvivlen stærkere og stærkere. Skulde det vel nogen Sinde forundes hende at lære Kærligheden, den jordiske Kærlighed, at kende? Naar hun drømte om Ægteskabet, havde hendes Tanker altid dvælet ved den huslige Lykke og ved Børnene, men hendes stærkeste Længsel havde dog alligevel, hvor nødigt hun end vilde tilstaa det for sig selv, været

denne jordiske Kærlighed, som trods al sin Syndighed stod for hende i et saa tillokkende Lys. „Giv Du mig Styrke, almægtige Gud, til at udjage disse formastelige Tanker af mit Hjerte!“ bad hun. „Lær mig at bekæmpe min syndige Attraa og at underkaste mig Din Villie med et roligt og ydmygt Sind!“ Og næppe havde hun opsendt denne Bøn, før hendes eget Hjerte allerede gav hende den Trøst, hun søgte.

„Ønsk intet for dig selv!“ lød Svaret. „Forlang intet, gør dig ingen Ængstelser, og jag alle misundelige Tanker paa Flugt. Fremtiden vil altid være en lukket Bog for dig, men lev saaledes, at den kan finde dig rede til alt. Og hvis det behager den Almægtige at prøve dig i Ægteskabets Pligter, saa vær beredt til ogsaa i den Henseende at opfylde hans Villie.“ Hun fandt en Beroligelse i disse Tanker, men fastholdt dog et lønligt Haab om, at hendes Drøm om denne forbudne jordiske Kærlighed maatte blive til Virkelighed. Og saaledes beroliget og styrket gik hun ned, fri for alle smaalige Bekymringer og læggende sin Skæbne i Forsynets vise Haand.

IV

Da hun traadte ind i Salonen, stod Fyrst Vasilij og hans Søn henne i en af Vinduesfordybningerne, begge ivrigt i Færd med at konversere hendes Svigerinde og Mlle. Bourrienne. Fyrstinde Marie omfattede dem alle fire med et eneste Blik: hun saa' Fyrst Vasilijs ubehagelige Fjæs, der smeltede hen i et Smil, saa snart han opdagede hende, og hun saa' sin Svigerindes nysgerrige, frittende Øjne og Mlle. Bourriennes kønne Ansigt, som i dette Øjeblik havde et usædvanlig livligt Udtryk. Men *ham* saa' hun ikke: hun havde blot Indtrykket af, at noget stort, lysende og smukt langsomt nærmede sig hende. Først gik Fyrst Vasilij hen til hende, og hun kyssede ham paa hans skaldede Isse, medens han bøjede sig ned over hendes Haand *). Saa trak han sig tilbage, og derpaa kom Turen til Fyrst Anatole, men hun saa' ham sta-

*) I Rusland kysser man Damerne paa Haanden, og dette besvares med et Kys paa Panden eller et paa hver Kind. For Damer af Kejserhuset stedes man til Haandkys, men selvfølgelig bortfalder her den sidste Del af Ceremonien. O. A.

digvæk ikke, hun følte kun Trykket af hans bløde Haand og mærkede, at hendes Læber strejfede hans Pande, der tittede frem under en Skov af brune Lokker. Og da hun straks efter løftede Øjnene, stod han foran hende i hele sin Skønhed, rank, knejsende og vuggende sig let paa den ene Fod. Han saa' smilende paa hende uden at sige et Ord og med et Udtryk, som tydeligt viste, at hans Tanker var helt andetsteds henne. Anatole var ingenlunde noget lyst Hoved og udmærkede sig hverken ved Veltalenhed eller ved Aand, men han ejede den Ro og Sikkerhed, som er en af de vigtigste Betingelser for at gøre Lykke i Selskabslivet. Hvis et ungt, genert Menneske havde staaet her i denne Situation, vilde han ikke have taget sig ud til sin Fordel, men Anatole præsenterede sig med saa let en Anstand og var i en saa glad Forbavselse over Fyrstinde Maries Frisure, at hans Tavshed kun forøgede hans Uimodstaaelighed. Han følte sig øjensynlig ikke i fjerneste Maade trykket, men saa' tværtimod uhyre overlegen ud. Han forstod i det hele taget at paatage sig dette Udtryk af sublim Foragt, som altid vækker Kvindernes Interesse og indgyder dem Respekt, samtidig med at det fanger deres Hjerter. Hans spotske, lidt sarkastiske Smil syntes at sige til dem: „Jo jeg kender jer og véd, hvordan I skal tages. Kom I kun og overgiv jer straks, I ønsker jo dog intet hellere." Maaske hans Tanker slet ikke svarede til denne Mine, han gav sig i det hele taget ikke meget af med at tænke, men Minen var der nu engang, og Fyrstinde Marie, der ligesom alle andre lod sig dupere af den, begyndte straks en ivrig Samtale med Fyrst Vasilij for at give Anatole at forstaa, at hun ikke vovede at lægge Beslag paa hans Opmærksomhed. For Resten gik Konversatinen meget livligt, takket være Fyrstinde Lisa, der hvert Øjeblik viste sine hvide Tænder og i det hele taget lod til at befinde sig rigtig i sit Es. Hun henvendte sig til Fyrst Vasilij i en fortrolig og spøgende Tone, ganske som om der eksisterede en hel Del intime Minder imellem dem, som kun de to vidste Besked om, medens Forholdet i Virkeligheden var det, at de næsten slet intet kendte til hinanden. Den gamle Fyrste og hans Søn gik straks ind paa hendes Tone, og Mlle. Bourrienne ansaa det ogsaa for sin Pligt at tage Del i denne Udveksling af Erindringer, som aldrig havde eksisteret; ja, om det saa var Fyrstinde Marie, bøjede hun ind i samme Spor og befandt sig oven i Købet ret vel derved.

„Naa ja, her har vi da i det mindste den Glæde at nyde Dem

helt og ubeskaaren, kære Fyrste," sagde den lille Lisa Bolkonskij. „Det er ikke som oppe hos Anna Pavlovna, hvor De altid flygtede paa et meget tidligt Tidspunkt. Kan De huske hende, den kære, charmante Annette?"

„Om jeg kan! — Men jeg haaber da, at De ikke vil plage mig med Politik som hun."

„Men hvorfor har De aldrig sat Deres Ben hos Annette?" henvendte den lille Fyrstinde sig pludselig til Anatole. — „Aa, nu véd jeg det, nu véd jeg det!" sagde hun og blinkede hen til ham med Øjnene. „Deres Broder Hippolyt har fortalt mig om alle Deres Bedrifter! Jo, dem hørte jeg allerede tale om, medens jeg var i Paris."

„Men har Hippolyt da ikke fortalt dig, hvorledes han gik og sværmede for denne fortryllende lille Fyrstinde?" sagde Fyrst Vasilij til Sønnen. „Og har du maaske heller ikke hørt, at det endte med, at hun en skønne Dag i Paris forbød ham at indfinde sig mere? — Ja, hun er en Perle blandt Kvinder!" hviskede han med himmelvendte Øjne, og Mlle. Bourrienne skyndte sig derpaa, saa snart hun hørte Ordet Paris, ogsaa at blande sine Erindringer med ind i Samtalen. Hun spurgte Anatole om, hvad han syntes om Frankrigs Hovedstad, og han svarede hende yderst velvilligt og smilende, medens han samtidig benyttede sig af Lejligheden til at tage hende nærmere i Øjesyn. Han var nu ikke mere i Tvivl om, at han vilde komme til at more sig fortræffeligt paa Lisy-Gory. „Hun er ikke ilde, denne lille Selskabsdame!" tænkte han. „Jeg haaber da, hun tager hende med sig, naar hun bliver min Kone. Det skulde virkelig glæde mig, for hun ser Pokkers godt ud!"

Medens dette foregik nede i Salonen, sad den gamle Fyrste inde i sit Kabinet fordybet i mørke Tanker. Dette Besøg ærgrede ham i allerhøjeste Grad. „Hvad vil dog Fyrst Vasilij og hans Grønskolling af en Søn herude?" sagde han til sig selv. „Faderen er jo ikke andet end en Spytslikker og en Skryder, og Æblet falder vel ikke langt fra Stammen." Og Besøget irriterede ham endnu mere, fordi det bragte et Spørgsmaal paa Tapetet, som han altid havde søgt at skyde fra sig. Skulde han virkelig nogen Sinde give Slip paa sin Datter? Han havde aldrig bestemt stillet sig dette Spørgsmaal, da han godt vidste, at Svaret vilde komme i Konflikt, ikke alene med hans Følelser, men ogsaa med det Liv, som han nu engang havde vænnet sig til at føre. „Og hvorfor

skulde hun egentlig gifte sig?“ gentog han atter og atter for sig selv. „Hun vil sikkert kun blive ulykkelig. Se nu for Eksempel min Svigerdatter, er hun fornøjet? Og hun kunde da aldrig have faaet nogen bedre Mand end Andrej! Men hvordan vil det saa gaa Marie, som baade er styg og kejtet, og som kun vil blive taget for sine Penges Skyld?“ Og paa samme Tid som den gamle Fyrste forgæves søgte at komme til et bestemt Resultat i denne vanskelige Sag, følte han ikke uden Bekymring, at Spørgsmaalets Løsning ikke taalte nogen Opsættelse. „Ja, nu faar vi at se!“ sagde han til sig selv. „Navnet, der bydes hende, er godt nok, men er Fyren hende ogsaa værd? Hm! Det er vist bedst at prøve ham først!“ Og præcis paa Slaget otte traadte han saa ind i Salonen og mønstrede alle de tilstedeværende med et eneste lynsnart Blik. Intet undgik hans Opmærksomhed: hverken den lille Fyrstindes straalende Toilet, Mlle. Bourriennes kokette Smaasløjfer eller Datterens uheldige Frisure, og han opdagede ogsaa øjeblikkelig, at Mamsellen og Fyrst Anatole havde fundet hinanden, og at Datteren var fuldstændig Luft for ham. „Hvor hun dog har majet sig ud, den Tosse!“ tænkte han med Ærgrelse, idet hans Blik strejfede hendes højrøde Kjole. „Og hvad har hun saa for det, han lægger jo ikke engang Mærke til, at hun er herinde.“

„Hm, Goddag, Goddag!“ sagde han kort, idet han gik hen til Fyrst Vasilij. „Og Tak for Brevet!“

„Ja, selv Tak! For Venskabet gør man jo gerne en lille Omvej,“ svarede denne i sin sædvanlige familiære Tone. „Men maa jeg ikke forestille Dem min ældste Søn. Jeg haaber og ønsker, at han maa falde i Deres Smag.“

„Hm ja, Fyren ser jo godt nok ud!“ brummede Fyrsten, medens han mønstrede Anatole. — „Dér!“ sagde han barsk og stak Kinden frem. Anatole kyssede den og betragtede ham med en vis nysgerrig Interesse, idet han ventede paa, at der nu skulde komme et af disse originale Udbrud, som Faderen saa ofte havde fortalt ham om.

Den gamle Fyrste satte sig hen i Sofaen, bød Fyrst Vasilij at tage Plads i Lænestolen lige overfor og begyndte at underholde sig med ham om de sidste politiske Begivenheder, men skønt han lod til at være stærkt optaget af Emnet, tabte han dog ikke et Øjeblik sin Datter af Syne.

„Naa, saa det skriver man fra Potsdam?“ sagde han, genta-

gende Fyrst Vasilijs sidste Ord, og rejste sig i det samme og gik hen til Fyrstinde Marie.

„Er det for de fremmedes Skyld, at du har majet dig saadan ud?“ spurgte han hende. „Jo, du er rigtignok bleven nydelig! Men siden det er for deres Skyld, at du har gjort alle de Anstalter, saa skal jeg ogsaa i deres Nærværelse lade dig vide, at jeg fremtidig forbyder dig at ugle dig saadan ud.“

„Det er mig, som har faaet hende dertil,“ sagde den lille Fyrstinde ængsteligt.

„Ja, De kan klæde Dem paa, som De har Lyst,“ sagde Fyrsten og bukkede for hende, „men hende her raader jeg over, og jeg finder nu, at hun nødig maa gøre sig grimmere, end hun er i Forvejen.“ Og derpaa satte han sig atter hen i Sofaen uden mere at lægge Mærke til Datteren, som følte sig saa skamfuld og forvirret, at hun havde den største Møje med at holde Taarerne tilbage.

„Ja, jeg finder nu, at denne Frisure klæder Fyrstinden fortræffeligt,“ bemærkede Fyrst Vasilij i sin galanteste Tone, men den gamle Fyrste lod, som om han ikke hørte ham, og vendte sig mod Anatole.

„Naa, unge Herre — hvad er det nu De hedder — kom engang her hen og snak lidt med mig!“ sagde han barsk. „Vi to skulde da ogsaa gerne have gjort Bekendtskab med hinanden.“

„Saa, nu begynder Løjerne!“ tænkte Anatole og satte sig smilende hen til ham.

„Hm, jeg hører, min kære, at De har faaet Deres Opdragelse i Udlandet. Det var anderledes i gamle Dage, kan De tro, da nøjedes vi med at faa vor første Lærdom af en ganske almindelig Landsbydegn. — Men sig mig engang, staar De ikke i Hestgarden?“ spurgte han og kastede et prøvende Blik paa ham.

„Nej ikke længer, jeg er forsat til Linien,“ svarede Anatole, som fandt hele denne Forestilling højst komisk.

„Ej ej, det kan jeg lide! De vil altsaa med ud og slaas! Men det er da ogsaa rimeligt, at en rask ung Mand som De ikke vil gaa hjemme og drive, naar der er noget at gøre. — Er De ansat ved en Stab?“

„Nej, ved et Regiment, men kun à la suite, og derfor er jeg ogsaa her, skønt min Afdeling for længst er stødt til Felthæren. — Aa Papa, kan du ikke huske, hvad Regimentet hedder?“ henvendte Anatole sig leende til sin Fader.

„Jo, det er en nydelig Maade at gøre Tjeneste paa! Han véd ikke engang, hvad hans Regiment hedder! Ha, ha, ha!“ lo den gamle, og Fyrst Anatole lo saa endnu højere.

„Naa, nu kan det være nok! Gaa! Skynd dig lidt!“ sagde den gamle Fyrste pludselig og rynkede Brynene, og Anatole gik atter med knejsende Hoved hen til Damerne.

„Ja, jeg har ikke kostet lidt paa ham,“ bemærkede Faderen, idet han fulgte ham med Øjnene, „men jeg tør ogsaa nok sige, at den Opdragelse, man faar i Udlandet, er langt bedre end den, vi kan levere her hjemme.“

„Hæ! Ja vist saa, nu skal alt jo være nymodens og moderne!“ brummede den gamle Fyrste. „Men godt ser han ud, det er sikkert! — Kom, lad os gaa ind til mig!“ tilføjede han og tog Fyrst Vasilij under Armen.

Næppe var de kommet ind i hans Kabinet, førend Fyrst Vasilij aabnede sit Hjerte for ham og meddelte ham den egentlige Hensigt med Besøget.

„Hæ, hæ! Bilder I jer da ind, at jeg holder hende i Fangenskab her, og at jeg ikke kan undvære hende? I kan gerne tage hende med jer i Morgen, om I saa vil — mig er det komplet ligegyldigt. Men saa meget vil jeg dog sige jer, at jeg nok ønsker at lære min tilkommende Svigersøn noget nøjere at kende, inden han faar Lov til at gifte sig med hende. Det er nu engang mit Princip, at jeg vil have Kortene paa Bordet. Altsaa i Morgen spørger jeg hende i Eders Nærværelse, og hvis hun saa vil have ham, saa for mig gerne. Men han skal blive her nogen Tid, for at jeg kan se, hvad han duer til. — Lad ham kun tage hende! For mig gerne!“ raabte han med høj og skrigende Røst.

„Ja, og jeg skal ogsaa være fuldstændig oprigtig over for Eder,“ svarede Fyrst Vasilij, der var klog nok til at indse, at lidt Aabenhjertighed vilde klæde ham bedst. „Hvorfor ikke sige det ligeud: Anatole er just ikke noget Lys, men han er en brav Fyr og en god og kærlig Søn.“

„Ja ja, nu faar vi at se!“ brummede den gamle Fyrste og saa' ud for sig med et mørkt Ansigt.

Det gik Damerne her som alle Kvinder, der i længere Tid har ført en isoleret Tilværelse og saa pludselig modtager nye

Impulser ved, at en Mand daler ned i deres Kreds: de følte alle tre, at Anatole var den egentlige Tap, hvorom deres Liv i dette Øjeblik drejede sig, og de mærkede, at det Mørke, som hidtil havde indhyllet dem, pludselig spredtes af et blændende Lys, der kastede Klarhed over alle deres Følelser og Tanker.

Fyrstinde Marie tænkte nu slet ikke mere paa sit Ansigt og sin Frisure, hun var udelukkende optaget af den smukke og indtagende unge Mand, som maaske engang i Tiden skulde blive hendes Ægtefælle. Hun var vis paa, at han baade var god, klog, energisk og modig, og fordybede sig mod sin Villie mere og mere i Drømmen om det lykkelige Liv, som hun skulde føre ved hans Side.

„Mon jeg ikke er alt for tilbageholdende over for ham?“ spurgte hun sig selv. „Ja, jeg er det jo kun, fordi jeg i mit Inderste føler mig draget saa stærkt hen imod ham. Men hvor kan han vide det? Han tror naturligvis, at jeg slet ikke synes om ham.“ Og hun gjorde saa alt, hvad hun kunde, for at være elskværdig imod ham uden at ane, at han kun havde Tanker for, hvor styg og uheldig hun saa' ud.

Mlle. Bourrienne, paa hvem Fyrst Anatole ogsaa havde gjort et stærkt Indtryk, var optaget af helt andre Tanker. Naturligvis havde en smuk ung Pige som hun, der var fattig og stod ene i Verden, ogsaa andre Interesser at varetage end at læse højt for en gammel, gnaven Mand og være til Selskab for hans Datter. Hun havde længe ventet paa, at denne fornemme russiske Fyrste, som hun havde læst saa meget om i Bøgerne, skulde præsentere sig og straks ved første Øjekast forelske sig i hende og bortføre hende. Og nu var han da endelig kommet. Mlle. Bourrienne havde en hel lille Roman fiks og færdig i sit Hoved. Hun havde oprindelig hørt en af sine Tanter fortælle den, og senere havde hun ofte varieret den i Tankerne paa forskellig Maade. Det var Historien om en ung forført Pige, der gaar til Bekendelse for Moderen, og „la pauvre mère“ bebrejder hende saa under bitre Taarer hendes Fejltrin. Mamsellen, der havde en livlig Fantasi, var ofte rørt til Taarer, naar hun tænkte sig fortællende *ham,* sin vordende Forfører, denne Historie. Og nu var *han* kommet og det oven i Købet i Skikkelse af en ægte, veritabel russisk Prins. Han vilde naturligvis bortføre hende, men naar det først var sket, vilde hun fortælle ham Historien om den stakkels, sønderknuste Moder, og saa vilde han øjeblikkelig gifte sig med hende. Hele

Materialet til Romanen havde som sagt allerede længe ligget færdig i hendes Hoved, og nu samlede Stoffet til denne sig ganske naturligt om Fyrst Anatole, som hun besluttede at erobre, hvad det saa skulde koste.

Hvad endelig den lille Fyrstinde angik, var hun iige saa opildnet som en gammel Kavalerihest, der pludselig atter hører Trompeten kalde. Hun glemte ganske sin Tilstand og lod hele sit Koketteris Fyrværkeri lyse op for den unge Mand, uden Spor af Bagtanke for Resten, men blot af gammel Vane, og fordi hun følte en uimodstaaelig Trang dertil.

Skønt Anatole ellers plejede at stille sig temmelig køligt over for Damernes Tilnærmelser, viste han sig dog noget mere imødekommende i Aften, dels fordi hans Forfængelighed kom i en vis Bevægelse, da han saa', hvor stærkt et Indtryk han gjorde paa disse tre Kvinder, men navnlig fordi hans let vakte Sanser drog ham hen mod den kønne og indbydende Mlle. Bourrienne; og de fik inden ret længe saa stærk en Magt over ham, at han følte sig i Stand til at begaa de største Dumheder for denne henrivende lille Skabnings Skyld.

Efter Teen gik Selskabet ind i Hjørnestuen, og Fyrstinde Marie blev saa opfordret til at spille et Stykke paa Klavikordet. Anatole stillede sig hen foran dette ved Siden af Mlle. Bourrienne og fæstede sine smilende Øjne paa Fyrstinden, hvis Hjerte bankede af Fryd og Bevægelse under Indflydelsen af dette Blik, der saa vedholdende hvilede paa hende. Hendes Yndlingssonate førte hende op i en højere Sfære, der i disse salige Minutter forekom hende at rumme en hel Verden af Poesi. Men skønt Anatoles Blik tilsyneladende ikke veg fra den unge Fyrstinde, strejfede det dog samtidig Mlle. Bourriennes lille Fod, som mødte hans i en øm tête à tête inde under Klavikordet. Mamsellen saa' ligesom han ufravendt hen paa Fyrstinde Marie, og under dette straalede hendes smukke Øjne af Glæde, Haab og bange Forventning.

„Hvor hun dog holder af mig!" tænkte Fyrstinde Marie. „Og hvor lykkelig vil jeg ikke blive med en saadan Veninde og en saadan Mand! — Men tør jeg ogsaa tro paa denne Lykke?" spurgte hun sig selv, uden at hun vovede at løfte Øjnene, da hun stadig følte hans Blik hvile paa sig.

Om Aftenen, efter Souperen, da Selskabet skiltes, kyssede Anatole Fyrstinde Maries Haand, og hun tog da Mod til sig og

saa' paa dette smukke Ansigt, der et Øjeblik nærmede sig hendes. Han gik ligeledes hen og kyssede Mlle. Bourrienne paa Haanden, hvad der ganske vist ikke var rigtig passende, men han gjorde det med saa megen Ro og Anstand, at man maatte tilgive ham dette Brud paa Etiketten. Hun rødmede derimod og saa' forskrækket hen til Fyrstinde Marie.

„Hvilken Finfølelse!" tænkte denne. „Hun er naturligvis bange for, at jeg er skinsyg paa hende, og at jeg skal drage hendes Hengivenhed i Tvivl." — Og hun ilede saa hen til Mlle. Bourrienne og kyssede hende kærligt paa Kinden.

Til Slutning gik Anatole ogsaa galant hen til den lille Fyrstinde og bøjede sig ned over hendes Haand, men hun trak den hurtigt til sig og sagde:

„Nej, nej! Naar Deres Fader skriver til mig, at De opfører Dem godt, skal De faa Lov dertil, men heller ikke før! — Nej, ikke et Øjeblik før!" tilføjede hun, idet hun truede ad ham med Fingeren og derpaa trippede ud af Værelset, saa hurtigt hun formaaede det.

V

Enhver gik til sit, men med Undtagelse af Anatole og hans trætte Fader, der begge øjeblikkelig faldt i Søvn, lukkede ingen af de andre et Øje før langt ud paa Natten.

„Mon han virkelig nogen Sinde skulde blive min Ægtefælle, denne smukke og gode unge Mand — ja, for god er han, det er jeg vis paa!" tænkte Fyrstinde Marie, og i det samme kom der en forunderlig Følelse af Rædsel over hende. Hun frygtede endogsaa for at se sig om i Stuen, da hun havde en bestemt Fornemmelse af, at der stod én henne bag Skærmbrættet. Det var den lede Satan selv, men i Skikkelse af en ung Mand med hvide Tænder, røde Læber og et kulsort lille Overskæg. Hun ringede saa i en Fart paa sin Kammerjomfru og bad hende om at blive heroppe, da hun ikke befandt sig vel og trængte til Selskab.

Mlle. Bourrienne gik heller ikke til Hvile, men spadserede længe frem og tilbage i Vinterhaven, medens hendes Blik vandrede spejdende og søgende om til alle Sider. Det saa' næsten ud, som om hun gik og ventede paa nogen. I det ene Øjeblik smilede hun henrykt, og i det næste fældede hun Taarer ved Tanken om

de hjertegribende Ord, som den stakkels Moder havde talt til sin ulykkelige, faldne Datter.

Den lille Fyrstinde, der havde gjort flere forgæves Forsøg paa at falde i Søvn, sad halvt afklædt i en Lænestol uden for Sengen og skændte paa sin Kammerjomfru, der trods alle Anstrengelser ikke kunde faa hende redt Sengen tilpas. Hun var i Aften endnu mere led og ked af sin Tilstand end ellers, nærmest vel fordi Anatoles Nærværelse havde vakt Minderne om en Tid, da hun svævede hen over Gulvet let og glad som en Fugl.

„Hvor tidt skal jeg sige dig, at du maa pusle Dynen bedre!" sagde hun vrippent. „Ryst den dygtigt, saa Fyldet fordeles jævnt over det hele! — Ja, det er virkelig ikke for at gøre Vanskeligheder, jeg ønsker intet hellere end at komme til at sove!" tilføjede hun i en ynkelig og grædefærdig Tone.

Husets Herre kunde heller ikke finde Hvile. Han travede timevis op og ned ad Gulvet og udstødte nu og da nogle høje Trompettoner, der forraadte hans stærke Sindsbevægelse. Den gamle Fyrste følte sig saa krænket over den Tort, der i Aften var tilføjet hans Datter, at han til Trods for sin faste Beslutning om at handle rigtigt og retfærdigt lod sig mere og mere beherske af sin Vrede.

„Ja," sagde han til sig selv, „saa snart der blot viser sig en Frier, glemmer hun baade sin Fader og alt andet og render op paa sit Værelse for at maje sig ud som en anden Fjante. Hun er ligefrem glad over at forlade mig; hun lægger slet ingen Skjul derpaa. Prrr! Og han, denne Idiot, har kun Øje for Mlle. Bourrienne — jeg maa se at faa hende jaget paa Porten. Marie maa da ikke have Spor af Ære i Livet, siden hun finder sig i det. Men naar hun ikke holder paa Honnøren for sin egen Skyld, burde hun da i det mindste gøre det for min. Hm, det bliver aldeles nødvendigt at fortælle hende, at den Laps kun har Tanker for Mamsellen og ikke for hende." Og nogenlunde beroliget ved Tanken om, at det paa denne Maade nok skulde lykkes ham at faa Partiet til at gaa i Stykker, kaldte han paa Tikhon, der stod udenfor og ventede paa at faa Lov til at klæde ham af.

„Det er den lede Satan selv, der har faaet dem herhen," sagde han halvhøjt, medens Tikhon trak Natskjorten ned over hans gamle, rynkede Krop. „Jeg har jo ikke inviteret dem, og saa kommer de og spolerer hele mit Liv for mig. — Gid Fanden havde dem!" brummede han, medens hans Hoved endnu stak i

Skjorten, og Tikhon, der var vant til Fyrstens Enetaler, modtog med Ro det spørgende og forbitrede Blik, som mødte ham, da hans Herres barske Ansigt dukkede op gennem Skjortelinningen.

„Er de gaaet i Seng?“ spurgte Fyrsten i en rasende Tone.

„Ja, begge to, og de har allerede slukket Lyset,“ svarede Tikhon, der som alle vel instruerede Tjenere kunde gætte sig til sin Herres Mening og derfor ikke et Øjeblik var i Tvivl om, at Spørgsmaalet sigtede til de fremmede Gæster.

„Hæ, hvad kommer det mig ved!“ brummede den gamle Fyrste, som stak Fødderne i Tøflerne og derpaa gik hen og lagde sig paa Sofaen, der tjente ham som Seng.

Skønt der ikke var faldet et eneste Ord mellem Anatole og Mlle. Bourrienne, som kunde røbe, hvad der laa dem begge paa Hjertet, havde de dog fuldstændig forstaaet hinanden med Hensyn til den Del af Romanen, der gik forud for den stakkels Moders Klage, og derfor søgte de ogsaa allerede tidligt den næste Morgen at faa Lejlighed til at mødes i Enrum. Og medens Fyrstinde Marie paa det sædvanlige Klokkeslet begav sig over til sin Fader, traf Anatole og Mamsellen, takket være deres fælles Bestræbelser, hinanden nede i Vinterhaven.

Fyrstinden traadte denne Morgen med endnu mere bævende Hjerte end ellers ind i sin Faders Kabinet. Det forekom hende ikke alene, at alle vidste, at hendes Skæbne skulde afgøres i Dag, men ogsaa, at de kendte hendes egne Tanker om denne Sag. Hun læste det baade i Tikhons venlige Øjne, der fulgte hende, medens hun gik gennem Forhallen, og i den fremmede Kammertjeners næsvise Blik, da han smuttede forbi hende med Barbervandet, som han skulde bringe ind til Fyrst Vasilij

Den gamle Fyrste var i Dag usædvanlig venlig og hensynsfuld over for Datteren, men det beroligede hende ikke synderligt, for hun vidste af Erfaring, at der selv under saadanne Forhold kun behøvedes en Ubetydelighed til at bringe ham ud af Ligevægten, og var dette først sket, kendte hans Raseri ingen Grænser. Han begyndte straks paa det Emne, der interesserede dem begge, og mod Sædvane sagde han ikke „Du“, men „De“ til hende.

„Hæ, hæ! Jeg har en Nyhed at meddele Dem!“ begyndte han med et noget tvungent Smil. „Ja, jeg antager, at De allerede har gættet, at Fyrst Vasilij ikke har ført sin værdige Pode og Elev her ud for *mine* smukke Øjnes Skyld. Altsaa, for at sige det

ligeud, man har gjort mig et Forslag, der angaar Dem, og da jeg, som De véd, altid gaar lige til Kilden, spørger jeg Dem, hvad De siger dertil?"

„Ja, hvad mener du egentlig, Fader?" spurgte Fyrstinden, der afvekslende blev rød og bleg.

„Hvad jeg mener!" skreg han forbitret. „Fyrst Vasilij har udset Dem til sin Svigerdatter og spørger Dem, om De vil tage hans Søn til Ægte. Er det maaske ikke tydeligt nok?"

„Ja, men jeg véd jo ikke, hvad De siger dertil, Fader?"

„Jeg? — Hvad jeg siger? Hvad i al Verden kommer det mig ved? Det er jo ikke mig, der skal giftes. Nej, men hvad mener De? — Ud med Sproget!"

Fyrstinde Marie forstod jo nok, at hendes Fader ikke var synderlig gunstig stemt for dette Ægteskab, og hun sænkede derfor Øjnene for at unddrage sig hans lynende Blik, under hvis Indflydelse hun følte sig ude af Stand til at fatte nogen selvstændig Beslutning.

„Jeg har kun ét Ønske," sagde hun omsider, „og det er at opfylde din Villie. Men hvis jeg skulde udtale mit eget Hjertes Mening, saa ...."

„Jo, det er nydeligt!" skreg Fyrsten, der skyndte sig at afbryde hende. „Han tager dig med alle dine Penge, og Mlle. Bourrienne følger med som Tilgift. Hun vil blive hans Kone, og du ...." Men her standsede han pludselig, da han lagde Mærke til, at hun sænkede Hovedet og fortrak sit Ansigt til Graad.

„Naa, naa, kan du da ikke forstaa Spøg!" vedblev han i en mildere Tone. „Du véd jo, Fyrstinde, at efter mine Principper har en ung Pige Ret til selv at vælge. Men husk, at hele dit Livs Lykke er afhængig af den Beslutning, du nu tager. *Min* Lykke skal du ikke tænke paa, den har intet med denne Sag at gøre."

„Ja, jeg véd virkelig ikke, hvad jeg skal sige, Fader."

„Jo, vist saa, du maa træffe en Afgørelse. Han, det Fæ, lystrer kun sin Faders Villie; han tager, hvem det skal være, men du derimod vælger frit. Naa, gaa saa op paa dit Værelse, og kom igen om en Time med ren og klar Besked. Ja, jeg véd jo, at du nu vil give dig til at bede, men hvis du vil følge mit Raad, saa sætter du dig hen og tænker roligt og fornuftigt over Sagen. Naa, gaa saa!"

„Ja eller Nej, hører du! — Ja eller Nej!" raabte han efter sin Datter, medens hun fuldstændig fortumlet ilede ud af Værelset.

Hendes Skæbne var nu afgjort, intet stod mere i Vejen for hendes Lykke, men Faderens Hentydninger forfærdede hende, og selv om de var grebne ud af Luften, kunde hun dog ikke andet end tænke paa dem. Hun gik gennem Vinterhaven op til sit Værelse uden at se sig til nogen af Siderne og fuldstændig optaget af sine egne Tanker, da hun pludselig hørte Mlle. Bourriennes kendte Røst lige i Nærheden af sig. „Hvad mon hun vil her paa denne Tid af Dagen?“ tænkte hun og opdagede i det samme lige for Næsen af sig Anatole, der omfavnede og kyssede Mamsellen, hvis Hoved hvilede paa hans Skulder. Saa snart han fik Øje paa Fyrstinden, gav det et Sæt i ham, men i sin Befippelse beholdt han dog Armen om den unge Piges Liv.

„Hvad vil De her? Hvor kommer De fra?“ syntes hans Ansigt at sige, og Fyrstinde Marie blev staaende aldeles forstenet og stirrede paa dem begge. Endelig, langt om længe opdagede Mlle. Bourrienne hende, og hun udstødte da et Skrig og løb hurtigt sin Vej. Anatole lod derimod ikke til at føle sig synderlig generet af Situationen, han bukkede smilende for Fyrstinden og gik derpaa med et Skuldertræk hen mod Døren, som førte op til hans Værelse.

Da Tikhon en Time efter kom og meldte Fyrstinde Marie, at Faderen ventede inde i Kabinettet, traf han hende stærkt optaget af Mlle. Bourrienne, der laa grædende i hendes Arme. Fyrstindens smukke Øjne dvælede ømt ved Mamsellens taarevædede Ansigt og syntes nu at have genvundet hele deres Ro og lysende Skønhed.

„Nej, Fyrstinde, jeg har for stedse mistet Deres Kærlighed og Bevaagenhed,“ sagde Mlle. Bourrienne.

„Ak nej, hvorfor det? Jeg holder tværtimod mere af Dem end nogen Sinde før,“ svarede Fyrstinde Marie blidt. „Og jeg skal ogsaa gøre mit til, at De engang kan blive hans.“

„Men De foragter mig naturligvis! De, der selv er saa ren, vil aldrig kunne forstaa, at jeg saaledes har ladet mig henrive af min Lidenskab. Ak, min stakkels Moder!“

„Jo, jo, jeg forstaar det saa godt,“ svarede Fyrstinde Marie med et sørgmodigt Smil. „De véd ikke, hvor jeg føler Trang til at hjælpe og trøste Dem. — Og derfor gør det mig dobbelt ondt, at jeg maa forlade Dem nu,“ tilføjede hun, „men jeg kan ikke andet; De hører jo selv, at min Fader sender Bud efter mig.“

Da Fyrstinden traadte ind i Kabinettet, sad Fyrst Vasilij ved

Siden af hendes Fader med Benene over Kors og Snustobaksdaasen i Haanden. Han hilste hende med et rørt Smil og tog sig en stor Pris, sandsynligvis for at skjule sin dybe Bevægelse.

„Ak, kære, kære Fyrstinde!“ sagde han, idet han hurtigt rejste sig og greb begge hendes Hænder. „Nu er altsaa Øjeblikket kommet. Ja, De glemmer vel ikke, kære, dyrebare, uforlignelige Marie, at jeg altid har elsket Dem som min egen Datter!“ Han vendte sig bort med en stor Taare i Øjet, men det var maaske kun Prisen, der havde virket.

„Prrr! ..... Prrr!“ snøftede den gamle Fyrste. „Han spørger dig i sin Elevs ..... nej, i sin Søns Navn, om du vil .....? Altsaa: Ja eller Nej! Vil du være Fyrst Anatole Kuragins Hustru? — Ud med Sproget, siger jeg, og bagefter skal jeg saa nok møde med min Mening — ja, kun min Mening; hun har sin fri Villie!“ tilføjede han som Svar paa Fyrst Vasilijs bønfaldende Blik. „Altsaa: Ja eller Nej!“

„Det er mit Ønske, Fader, aldrig at forlade dig og at blive hos dig, saa længe det forundes mig. „Jeg gifter mig aldrig!“ sagde hun fast og bestemt og fæstede sine smukke Øjne alvorligt paa Faderen og Fyrst Vasilij.

„Vrøvl! Dumhed! Barnestreger!“ raabte den gamle Fyrste og klemte Datteren saa haardt i sine Arme, at hun skreg derved. Fyrst Vasilij, som havde sat sig ned, rejste sig atter.

„Ja, kæreste Fyrstinde,“ sagde han i en blid og indsmigrende Tone, „jeg forstaar Dem saa fuldstændigt, men sig mig, bedste, kæreste Marie, er der slet intet Haab om, at dette Hjerte, der slaar saa varmt og højmodigt, kan ændre sin Beslutning? Sig blot, at der er et lille Haab. Fremtiden rummer jo dog saa meget.“

„Fyrste, jeg har sagt Dem mit Hjertes fulde Mening. Jeg takker for den Ære, De har vist mig, men jeg bliver aldrig Deres Søns Hustru.“

„Naa ja, saa er Sagen jo afgjort, min bedste! eders Besøg har glædet mig meget — ganske overordentlig meget!“ raabte den gamle Fyrste, som nu ikke mere kunde skjule sin Tilfredshed. „Men gaa nu, Fyrstinde, gaa! — Som sagt, eders Besøg har glædet mig meget!“ gentog han og omfavnede Fyrst Vasilij. —

„Nej, jeg er kaldet til noget helt andet!“ sagde Fyrstinde Marie til sig selv, da hun var naaet op paa sit Værelse. „Jeg vil søge Lykken i at tænke paa andre og ofre mig for Næsten. Og

hvad det end koster mig, vil jeg gøre alt for, at den stakkels Amélie kan blive lykkelig. Hun elsker ham saa inderligt og angrer saa dybt, at hun har givet efter for sine Følelser. Hun skal blive hans Hustru; hvis han ikke er rig, vil jeg give dem Midlerne dertil. Ja, jeg vil føle mig saa lykkelig, naar hun først er blevet hans. Den stakkels Pige, hun staar saa ene i Verden og har ingen anden Støtte end mig. Ak hvor hun dog maa elske ham højt for i den Grad at kunne glemme sig selv! — Og jeg vilde maaske have gjort det samme i hendes Sted!" tænkte hun og glædede sig over at have fundet denne ny Undskyldning for sin stakkels Veninde.

VI

Rostovs havde længe været uden Efterretninger om Nikolaj, indtil der endelig i Løbet af Vinteren ankom et Brev, som bar hans Udskrift. Saa snart den gamle Greve havde faaet det, skyndte han sig ind i sit Værelse for at kunne læse det i Ro, men Anna Mikhajlovna, der naturligvis øjeblikkelig havde faaet Nys om Begivenheden, listede sig paa Taaspidserne ind i hans Kabinet og traf ham med Brevet i Haanden, leende og grædende paa én Gang.

„Men hvad er der dog i Vejen, kære Ven? Er der sket en eller anden Ulykke?" spurgte hun ham i en melankolsk Tone, parat til at vise sin Deltagelse, naar Øjeblikket kom.

Greven var saa bevæget, at han ikke straks kunde svare.

„Det er fra Nikolaj!" fik han endelig sagt. „Han er saaret .... Min egen Dreng er saaret ..... Aa, hvad vil dog min lille Grevinde sige? Men nu er han rask igen, og oven i Købet Officer .... Ak, hvordan skal jeg dog faa det sagt til min lille Grevinde?

Anna Mikhajlovna satte sig hen til ham, tørrede Taarerne af hans Ansigt og af Brevet og forsikrede ham efter at have læst det, at hun nok skulde forberede Grevinden, og at den Sag sikkert var klaret endnu inden Aften.

Og hun lagde som sædvanlig sin Felttogsplan med megen Omsigt og Kløgt. Under hele Middagen bestilte hun ikke andet end at tale om Krigen, og hun forhørte sig gentagne Gange om, naar der sidst var kommet Brev fra Nikolaj, idet hun samtidig

slog paa, at der snart vilde indløbe Efterretninger fra ham, og det maaske oven i Købet, før man ventede det. Hver Gang der kom en af disse Hentydninger, blev Grevinden synlig urolig og saa' hen paa Anna Mikhajlovna, der saa skyndte sig at tale om andre Ting. Natascha, som var begavet med en ganske ualmindelig Mærkesans, gættede hurtigt, at Faderen og Anna Mikhajlovna havde en eller anden Hemmelighed sammen, som angik Broderen. Af Hensyn til sin Moder gjorde hun dog ingen Spørgsmaal under selve Maaltidet, men hun kunde ikke spise for bare Nysgerrighed og sad og rokkede saa uroligt paa Stolen, at Guvernanten hvert Øjeblik fandt Anledning til at skænde paa hende. Og næppe havde man rejst sig fra Bordet, før hun styrtede ud efter Anna Mikhajlovna, som det ogsaa lykkedes hende at indhente i det tilstødende Værelse.

„Tante! Søde lille Tante!" raabte hun og hængte sig om Halsen paa hende. „Sig mig, hvad er der i Vejen?"

„Ingenting, min Ven! Slet ingenting!"

„Nej, søde, kære lille Tante, jeg slipper dig ikke! Jeg er vis paa, at du véd noget."

„Er du fra Forstanden? Men saa slip mig dog, din Skælm!" svarede Anna Mikhajlovna og rystede paa Hovedet.

„Der maa være kommet Brev fra Nikolaj! Jeg er vis derpaa!" skreg Natascha, der læste et bekræftende Svar i Tantens Ansigt.

„Men for Gud i Himlens Skyld, saa vær dog forsigtig! Du véd jo, at din Moder ikke kan taale det!"

„Ja, jeg skal heller ikke sige et Ord til hende. Men sig mig saa, hvad der staar i det, skynd dig lidt. Gør du det ikke, løber jeg straks ind til Mama og fortæller hende, at der er kommet Brev."

Anna Mikhajlovna fortalte hende saa i faa Ord, hvad Broderen havde skrevet, og lod hende love, at hun vilde tie dermed.

„Paa Ære og Samvittighed, jeg skal ikke fortælle det til en eneste!" sagde Natascha og styrtede straks ind til Sonja. „Nikolaj er saaret!" raabte hun vildt begejstret. „Der er kommet Brev fra ham!"

„Er han saaret!" sagde Sonja og blev dødbleg, og først da Natascha saa', hvilket Indtryk denne glædelige Efterretning gjorde paa hendes Veninde, gik det op for hende, at den dog

ogsaa havde sine mørke Sider. Hun kastede sig saa om Halsen paa Sonja og gav sig til at græde.

„Ja, men han er kun let saaret; han er helt rask igen!“ hviskede hun gennem Taarer. „Og han har udmærket sig og er nu Officer.“

„Hvad tviner I for, I tossede Tøse!“ sagde den lille Petja, som gik frem og tilbage i Værelset med store, mandhaftige Skridt. „Jeg er rigtig glad over, at Nikolaj har været saa flink. — Uf, dit Flæbehoved!“ tilføjede han og sendte Natascha saa haanligt et Blik, at hun pludselig smilede gennem sine Taarer.

„Har du selv læst Brevet?“ spurgte Sonja.

„Nej, men Tante Anna har fortalt mig, at Faren er overstaaet, og at han nu har det rigtig godt.“

„Gud være lovet!“ sagde Sonja og gjorde Korsets Tegn. „Men blot hun nu ikke har narret dig?“

„Ja, hvis jeg havde været i Nikolajs Sted,“ forsikrede Petja, der stadig gik op og ned ad Gulvet med store, drabelige Skridt, „vilde jeg have slaaet endnu mange flere Franskmænd ihjel — de er saa onde og ækle.“

„Aa, ti du stille, Petja,“ sagde Natascha, „du er et rigtigt Fæ.“

„Saa? Det kan du selv være — din Taareperse!“

„Kan du huske ham, Sonja?“ spurgte Natascha efter et Øjebliks Tavshed.

„Om jeg kan! — Ja, selvfølgelig.“

„Ja, jeg mener, om du kan se ham for dig, naar du tænker paa ham. Nikolaj, for Eksempel, har jeg staaende lyslevende for mig, naar jeg blot lukker Øjnene, men Boris — han er helt borte for mig.“

„Hør Natascha,“ sagde Sonja alvorligt og højtideligt, „jeg elsker din Broder, og hvad der end sker, vil jeg aldrig ophøre dermed!“

Natascha saa' forbavset og nysgerrigt hen paa hende. Hun følte, at Sonja talte Sandhed, og at der gaves en saadan Kærlighed, men tillige, at hun selv ikke havde gjort Bekendtskab med den endnu.

„Har du i Sinde at skrive til ham?“ spurgte hun efter en lille Pause.

Sonja betænkte sig lidt. Spørgsmaalet om, hvorvidt hun skulde skrive til Nikolaj, havde ofte beskæftiget hendes Tanker

og voldt hende megen Bekymring; men nu, da han var Officer og oven i Købet en saaret Helt, var hun endnu mere i Tvivl, om hun burde minde ham om de Forpligtelser, som han havde paataget sig over for hende.

„Ja, jeg véd ikke rigtig!“ sagde hun omsider. Men hvis han skriver til mig, tænker jeg, at jeg svarer.“

„Men jeg synes, det maa være saa underligt — saa flovt.“

„Saa?“

„Ja, da vilde jeg ikke kunne skrive til Boris.“

„Hvorfor ikke?“

„Ja, det véd jeg ikke.“

„Men jeg véd det,“ sagde Petja, der endnu stadig var fornærmet paa Søsteren. „Det er, fordi hun først har været forelsket i den tykke Pierre med Brillerne, og nu bagefter i den italienske Sanglærer. Det er hele Hemmeligheden!“

„Petja, du er dum!“ raabte Natascha.

„Ikke dummere end du, Frøken Næsvis!“ svarede Petja i en Tone, der viste, at han ikke lod sig gaa paa.

Grevinden, som virkelig var bleven nogenlunde forberedt gennem Anna Mikhajlovnas Hentydninger, satte sig, efter at hun var kommet ind i sit Kabinet, hen i en Lænestol og fæstede sine taarefyldte Øjne paa Sønnens Miniaturportræt, der var malet paa Laaget af hendes Snustobaksdaase, og lidt efter kom Anna Mikhajlovna listende med Brevet i Haanden, men inden hun gik ind, vendte hun sig om mod den gamle Greve, der fulgte hende lige i Hælene.

„Vent her, til jeg kalder paa Dem!“ sagde hun bydende, og derpaa smuttede hun ind og lukkede Døren lige for Næsen af ham. Greven lagde Øret til Nøglehullet og begyndte at lytte.

Først hørte han begges hviskende Stemmer, derpaa holdt Anna Mikhajlovna en længere Tale, saa fulgte der et Skrig, derefter et Øjebliks Tavshed, og endelig en livlig Samtale, som hyppigt afbrødes af glade Udbrud. Lidt efter aabnede Anna Mikhajlovna Døren og traadte ud til ham med et stolt og triumferende Ansigt.

„Saa, nu er det besørget!“ sagde hun og pegede paa Grevinden, som holdt Tobaksdaasen med Miniaturportrættet i den ene Haand og Brevet i den anden og skiftevis førte en af disse to Genstande op mod sine Læber. Saa snart hun fik Øje paa Greven, strakte hun Haanden ud imod ham, og medens han bøjede

sig ned over denne, kyssede hun hans skaldede Isse, men saa' samtidig ud over den og hen paa Brevet og Portrættet. Lidt efter traadte Vera, Natascha, Sonja og Petja ind i Værelset, og nu begyndte Oplæsningen af Brevet. Først kom der en kort Beskrivelse af Felttoget og af de to Slag, Nikolaj havde deltaget i, derefter fulgte en Beretning om hans Forfremmelse til Officer, og til Slutning stod der, at han kyssede sin Papa og Mama paa Haanden og bad om deres Velsignelse, samt at han sendte en hel Bunke Kys til Vera, Natascha og Petja. Huslæreren, Guvernanten og den gamle Barnepige fik ogsaa hver en særlig Hilsen, og til allersidst bad han sin Moder om at kysse den kære Sonja fra ham og forsikre hende, at hun aldrig var ude af hans Tanker. Da Sonja hørte dette, blev hun ildrød i Hovedet og fik Taarer i Øjnene, og for at undgaa alle de nysgerrige Blikke, der fæstede sig paa hende, løb hun ind i Salen, hvor hun snurrede sig rundt i saa hurtige Vendinger, at hendes Kjole stod omkring hende som en Sky, indtil hun endelig dalede ned paa Gulvet, smilende og blussende som en Rose.

Grevinden var stadig saa betaget af Rørelse, at hun ikke kunde standse Taarerne, der randt i stride Strømme ned ad hendes Kinder.

„Men hvad græder du dog for, lille Mama?" sagde Vera. „Du burde jo være glad for alt, hvad han skriver."

Hun havde fuldstændig Ret, og dog saa' alle, baade hendes Forældre og Søskende, bebrejdende hen paa hende. „Gud maa vide, hvem hun har det efter!" tænkte Grevinden med et Suk.

Nikolajs Brev blev læst mindst hundrede Gange, og de, som blev regnet for værdige til at høre det, maatte alle hen til Grevinden, der ikke slap det ud af sine Hænder. Huslæreren, Guvernanten, den gamle Barnepige og flere andre af Husets betroede Tjenestefolk mødte efterhaanden, og Grevinden læste Brevet atter og atter, hver Gang med forhøjet Nydelse og stadig opdagende nye Dyder hos den kære Nikolaj. Hvor mærkeligt at tænke sig, at hendes Søn, der for tyve Aar siden laa og sprællede i hendes Arme som et lille hjælpeløst Væsen, og som hun kunde huske fra den Tid endnu, da han knap kunde sige „Pa-pa!" og „Ma-ma!", at han nu var vokset op til en stolt og tapper Kriger, der gjorde sin Pligt som en Mand og fuldstændig maatte raade og hjælpe sig selv. Den gamle Erfaringssætning, som har været kendt over hele Verden i mange hundrede Aar: at et Barn ud-

vikler sig, for hver Dag der gaar, lige fra Vuggen til Manddommen, den var noget nyt for Grevinden, som altid havde fundet, at hvert Skridt, hendes Søn gjorde fremad i Udvikling, var et helt Mirakel. Ja, hvem skulde have troet, at det lille Væsen, der engang laa under hendes Hjerte, nu var blevet til saa stærk og tapper en Mand og til et saadant Eksempel for alle, som han jo maatte være, efter hans Brev at dømme.

„Og læg saa Mærke til hans *Stil,* og hvor udmærket han beskriver alting!" udbrød Grevinden, som derpaa læste et længere Stykke op af Brevet. „Er det ikke storartet! Og hvad jeg beundrer mest, er, at han slet ikke taler om sig selv, men kun om andre. Han er hele Tiden saa opfyldt af denne Denisov — Gud maa vide, hvad det er for en Fyr — men sig selv nævner han ikke et eneste Sted, skønt han sikkert har været den tapreste af dem alle! Ja, det ligner ham! Hvor jeg genkender ham! Og alle skænker han en venlig Tanke — ikke en eneste har han glemt! Men jeg har ogsaa altid sagt, at han var mageløs — lige fra han var saa lille," tilføjede hun og viste med Haanden hen over Gulvet.

En hel Uge igennem bestilte man ikke andet i Rostovs Hus end at skrive Kladder til alle de Breve, som skulde afsendes til Nikolaj. Og da nu Anna Mikhajlovna, praktisk som altid, havde faaet udvirket, at hendes Forsendelser til Sønnen gik ad Kurér Vejen, mente den gamle Greve, at det vilde være sikrest først at sende hele Brevladningen til Boris, som saa kunde ekspedere den videre til Nikolaj, hvis Regiment selvfølgelig maatte ligge i Nærheden af Garden. Baade Greven, Grevinden, Vera, Natascha, Petja og Sonja skrev hver et Brev, og i Tilgift fulgte der en Pose med 6000 Sølvrubler og en vældig Pakke, der indeholdt alt, hvad Nikolaj behøvede til sin Ekvipering.

VII

Den 24. November var hele Kutusovs Armé koncentreret omkring Olmütz, og da Tropperne den paafølgende Dag skulde passere Revu for de to Kejsere, var alle Sindene stærkt optagne af denne Begivenhed, der krævede talrige Forberedelser. Garden, som for faa Dage siden var ankommet hertil fra Rusland, laa i Kantonnement og Bivuak 2 Mil fra Olmütz og skulde lige-

som de øvrige Tropper den 25. Kl. 10 Formiddag staa opmarscheret paa den store Revuplads tæt uden for Fæstningen.

Nikolaj Rostov havde den 24. om Morgenen faaet et Brev fra Boris, hvori denne underrettede ham om, at Regimentet Semenov kun laa et Par Mil fra ham, og at han ønskede at se ham snarest, da han havde baade Brev og Penge til ham fra Hjemmet. De sidste trængte Rostov ogsaa haardt til, da han, takket være Marketendernes velforsynede Flaskefoder og de østerrigske Jøders fristende Tilbud, for Øjeblikket sad alt andet end godt i det. I Regimentet Pavlograd gik det Slag i Slag med Gilder for de Kammerater, der var blevet dekorerede, og med Farter ind til Olmütz, hvor et Fruentimmer, kaldet den ungarske Karoline, havde aabnet en Restauration med kvindelig Betjening, som trak mange Gæster. Men foruden at deltage i alt dette havde Rostov ogsaa gjort et vældigt Gilde i Anledning af sin egen Forfremmelse og købt Denisovs sorte Araber, og som Følge heraf var han komplet lens. Saa snart han havde faaet Boris' Brev, begav han sig derfor ind til Olmütz, hvor han spiste og drak dygtigt, og red saa ud til Gardens Kantonnement for at opsøge sin Barndomsven. Da han endnu ikke havde haft Lejlighed til at ekvipere sig, saa' han noget medtaget ud i Klæderne, men Tapperhedskorset *), som blinkede paa hans Bryst, og Huen, der sad helt nede i Nakken og stærkt paa Snur, gav ham et vist Præg af Forsorenhed, og nu, paa Vejen ud til Garden, glædede han sig til at imponere Boris og hans Kammerater med sit raske og krigerske Husarydre.

For Garden havde hele den lange Marsch fra Rusland og hertil egentlig kun været en behagelig Spadseretur, under hvilken den havde haft rig Lejlighed til at glimre med sin udmærkede Holdning og sin Stramhed. Dagsmarscherne havde været korte, Tornystrene var blevet kørte bag efter Afdelingerne, og Officererne havde overalt nydt en storartet Modtagelse. Da det gjaldt om at vise sig for Beboerne, var man stadig rykket gennem Byerne med klingende Spil, og selv under Rejsemarschen havde man efter Storfyrstens udtrykkelige Befaling holdt strengt paa Fodslag og ensartet Geværbæring. Boris, som straks var bleven ansat under Berg, der nu allerede var Kompagnichef, havde gjort en hel Del Bekendtskaber, som han kunde have god

*) St. Georgsordenens Sølvkors. Gives kun til Underklasserne og for Tapperhed.
O. A.

Nytte af Fremtiden, og blandt andet ogsaa med Fyrst Andrej, til hvem han var anbefalet af Pierre. Han saa' derfor alt i et rosenfarvet Lys og haabede allerede saa smaat paa at opnaa en Ansættelse i Kutusovs Stab.

Medens Folkene i Kompagniet Berg Dagen før Revuen havde travlt med at forberede sig til denne, sad deres høje Chef og Boris, begge pyntede og friserede, og spillede Skak i det hyggelige Kvarter, som var anvist dem i Fællesskab. Berg, der røg af en lang Pibe, som naaede lige til Gulvet, blæste Røgen ud i store Skyer, og Boris, der ordnede de erobrede Brikker, iagttog med spændt Opmærksomhed sin Modstanders Ansigt for om muligt at gætte sig til hans næste Træk.

„Naa, hvorledes vil De saa egentlig klare Dem?" spurgte han omsider, medens han trommede utaalmodigt med Fingrene paa Bordet.

„Ja ja, giv blot Tid!" svarede Berg og rørte ved en af Springerne, men slap den straks igen.

„Goddag, Boris! Naa, saa fandt jeg dig da endelig! Og Berg er her ogsaa! Goddag, Goddag!" lød det i det samme henne fra Døren, og da de to ivrige Spillere vendte Blikket derhen, fik de Øje paa Rostov, som traadte ind med klirrende Sabel og Sporer.

„Hvad — er det dig, Nikolaj! Jeg havde jo nær ikke kendt dig?" raabte Boris, der rejste sig for at gaa ham i Møde, men dog samtidig ikke glemte at sætte to væltede Bønder hen paa deres Felt. Han omfavnede først sin Ven og afleverede saa de traditionelle Kys paa hans Kinder og Pande, men Nikolaj var allerede for meget Husar til at besvare hans Velkomsthilsen paa den samme obligate Maade. Han traadte blot et Skridt tilbage og betvang sin Lyst til at give Boris et lille Dunk i Maven.

Skønt der kun var gaaet et halvt Aar, siden de to unge Mennesker havde forladt deres fælles Hjem i Moskvá, var der dog i denne korte Tid foregaaet en stor Forandring med dem begge, og enhver af dem var saa stolt over sin egen Udvikling, at han ønskede at lade den anden føle sin Overlegenhed.

„Men hvad gaar der dog af jer, I to Lapse! I ser jo saa fine og pyntede ud, som om I skulde paa Bal! Ha, ha! Det er rigtignok noget andet med os!" sagde Rostov, idet han pegede paa sine tilstænkede Ridebenklæder. — „Død og Pine, hun er jo nydelig!" tilføjede han, da Kvarterværtens Kone i det samme

stak Hovedet ind ad Døren, men hurtigt trak det tilbage ved Synet af den fremmede Gæst.

„Men hvorfor skriger du dog saadan op?“ sagde Boris. „Folk maa jo tro, at der er noget i Vejen! Jeg havde ellers ikke ventet dig saa tidligt; du kan jo først have faaet mit Brev i Morges. Naa, men hvordan gaar det dig ellers? Du har nok allerede lugtet Krudtet!“

„Ja, her har du Syn for Sagen!“ svarede hans Ven og pegede først paa Sølvkorset og derefter paa Armen, som han endnu bar i Bind.

„Ja, vist saa, vist saa!“ skyndte Boris sig at sige. „Men vi har for Resten ogsaa været godt med, skønt paa en noget anden Maade end du. Storfyrsten har nemlig, som du vel véd, stadig fulgt vort Regiment, og det har naturligvis medført ikke saa faa Behageligheder. Du skulde have set den Modtagelse, vi fik i Polen: vi har svælget i Middage og Baller hele Vejen!“

Og begge Vennerne fortalte saa hinanden deres Oplevelser, idet den ene udbredte sig om de Farer, han havde udstaaet paa Valpladsen, og alle de vilde Gilder, han havde været med til, medens den anden fortrinsvis dvælede ved de Behageligheder, som havde mødt ham overalt paa Grund af hans Særstilling som Garderofficer.

„Ja, vist saa, det maa rigtignok være dejligt at staa i Garden!“ sagde Rostov i en lidt haanlig Tone. „Men hør du, lad os nu faa noget at drikke!“

„Hvad behager, midt om Dagen!“ svarede Boris med en ærgerlig Grimasse, men kaldte dog paa Oppasseren og gav ham Ordre til at hente en Flaske Vin hos Marketenderen.

„Men jeg glemmer nok det vigtigste!“ sagde han, da Karlen var gaaet, og dukkede ned i en Vadsæk, som stod ved Enden af hans Seng. „Jeg har jo et Brev til dig og en vældig Pose med Penge. — Dér!“

Rostov kastede Pengeposen ind under Sofaen og satte sig hen til Bordet for i Ro og Mag at kunne nyde Indholdet af Brevet, men da han mærkede, at Bergs nysgerrige Blik fulgte ham under Læsningen, rynkede han Panden og skærmede sit Ansigt med Haanden.

„Naa, det er ellers en ordentlig Portion Penge, Deres Gamle har sendt Dem, Greve!“ bemærkede Berg, idet han skævede hen

til Posen. „Ja, vi andre Stakler har det rigtignok ikke saa godt; vi maa slaa os igennem med vor Lønning.“

„Hør, kære Berg,“ sagde Rostov, „hvis jeg tilfældigvis skulde være til Stede, første Gang De faar et Brev hjemmefra, som De ønsker at læse i Fred og Ro, saa skal jeg nok gaa min Vej, uden at De beder mig derom. — Aa, kan De dog ikke forsvinde et Øjeblik; eller med andre Ord: Rejs Pokker i Vold!“ raabte han, idet han samtidig gav ham et lille Dunk i Nakken og saa' ham venskabeligt ind i Øjnene for at mildne lidt paa Ordene. „Ja, tag mig det ikke ilde op, at jeg siger min Mening ligeud, men vi er da gode, gamle Bekendte.“

„Nej, vær De rolig, Greve, det forstaar jeg saa godt,“ svarede Berg, som rejste sig med et yderst forekommende Smil og straks gik hen og tog sin Kappe paa.

„Ja, saa gaar jeg ind til Kvarterværtens og faar mig en lille Passiar,“ sagde han venligt og forsvandt ud af Døren.

„Nej, hvad er jeg dog for et Bæst!“ brummede Rostov, da han var kommet et Stykke længere ind i Brevet.

„Naa, hvad er der nu i Vejen?“ spurgte Boris.

„Jo, jeg er et rigtigt Asen, jeg har ikke skrevet hjem en eneste Gang i Vinter, og de har alle troet, at jeg var baade død og begravet. Ja, hvad er jeg dog for et Asen!“ gentog han og blev ildrød i Hovedet. „Naa, men faar vi saa snart den Vin! Du vil da ikke have, at vi skal sidde her med tørre Munde?“

Mellem Brevene fra Hjemmet var der ogsaa en Anbefalingsskrivelse til Fyrst Bagration, som Grevinden efter Anna Mikhajlovnas Raad havde forskaffet sig hos en højtstaaende Officer, og som hun indstændig anmodede Sønnen om at overbringe til Fyrsten.

„Pokker maa vide, hvad de Dumheder skal til! Hvad Fanden skal jeg dog med det!“ raabte han, idet han krøllede Brevet og smed det ind under Bordet.

„Naa, naa, moderer dine Følelser lidt! Hvad er du egentlig saa vred over?“

„Aa, det er et Anbefalingsbrev, som de plager mig om at aflevere.“

„Og det smider du paa Gulvet!“ sagde Boris, idet han tog Brevet op og læste Overskriften. „Men er du gal? Det kan du jo have megen Nytte af!“

„Nej, jeg vil hverken eje eller have det! Jeg trænger ikke til Protektion.“

„Ja, du ligner rigtig dig selv!“

„Og du har sandelig heller ikke forandret dig. Du er lige saa beregnende som i gamle Dage. — Naa, men godt Ord igen! Hvordan har du det saa egentlig?“

„Udmærket! Jeg er rigtig fornøjet i min nuværende Stilling, men jeg vilde dog endnu hellere gøre Tjeneste i en Stab.“

„Ja, hvorfor det?“

„Hvorfor? — Fordi jeg ønsker at gøre Karriere.“

„Naa saadan!“ sagde Rostov og saa' ham længe og prøvende ind i Øjnene.

„Hør, skal jeg ikke sende Bud efter Berg, for at han kan drikke med dig?“ sagde Boris, da Oppasseren i det samme kom ind med Vinen. „Jeg selv er ikke rigtig oplagt dertil — det er mig for tidligt paa Dagen.“

„Jo, gør kun det. Men hvordan er han egentlig, denne slikkede, pomadiserede Tysker?“

„Berg? — han er yderst flink og elskværdig,“ svarede Boris, og hans Ven saa' ham saa atter forskende ind i Øjnene.

Et Øjeblik efter arriverede Berg, og saa snart Vinen havde løsnet Tungerne lidt, begyndte Boris igen at udbrede sig om den glimrende Modtagelse, Garden havde faaet overalt, hvorpaa han fortalte en hel Bunke Anekdoter, der alle bar Vidne om Storfyrst Konstantins Hjertensgodhed og ustyrlige Hidsighed. Berg, der som sædvanlig sad tavs, naar Samtalen ikke direkte berørte hans Person, levede dog pludselig op, da Talen kom ind paa Storfyrstens heftige Sind, og han greb saa Lejligheden til at fortælle om, hvorlunde han engang i Galizien havde nydt den store Ære at blive tiltalt af Hans kejserlige Højhed. Storfyrst Konstantin havde nemlig kaldt ham frem foran Kompagniet, der efter hans Mening ikke havde den rette Front. „Men jeg gik hen til ham med en rigtig god Samvittighed,“ vedblev Berg, „for jeg kan jo mit Reglement lige saa godt som mit Fadervor.“ — Her rejste han sig og gengav, hvorledes han havde præsenteret sig for sin høje Chef i stram Positur og med Haanden til Huen, og det var umuligt at tænke sig et Ansigt, der udtrykte mere Respekt og Selvtilfredshed, end hans gjorde i dette Øjeblik. — „Naa, han tordnede, lynede og galede, men jeg vidste jo, at jeg havde Ret, og derfor sagde jeg ikke et Ord. „Har du tabt Mælet?“ raabte

han omsider, men jeg stod stadig uden at sige et Muk. Og hvad tror De saa der skete, Greve? — Slet ingenting! Han red videre, og dermed var den Sag afgjort. — Ja, se det kommer der ud af at have Aandsnærværelse, Greve!" sluttede Berg sin Fortælling, medens han samtidig blæste Røgen ud i store Ringe.

„Ja, den Historie har De rigtignok Ære af!" sagde Rostov med et undertrykt Smil, men da Boris mærkede, at hans Ven skulde til at gøre sig lystig over Berg, førte han behændigt Samtalen ind i et andet Spor, idet han spurgte Nikolaj, naar og hvor han var bleven saaret. Det var netop noget for den unge Husar, som straks begyndte en livlig Skildring af Fægtningen ved Schöngraben; men som det saa ofte gaar Folk, naar de fortæller om deres Krigsbedrifter, tog han Fantasien til Hjælp, hvor Virkeligheden glippede. Og skønt han ellers var Sanddruheden selv, fjernede han sig dog under Fortællingen mere og mere fra de faktiske Omstændigheder. Men han kunde da heller ikke være bekendt at rykke ud med, at han var styrtet med Hesten og havde faaet Armen af Led, og at han derpaa var løbet sin Vej for en sølle Franskmand. Han valgte derfor at give sin Fantasi frit Løb og mødte op med en yderst malerisk Beskrivelse af sin Deltagelse i Rytterangrebet. Som en Stormvind var han faret lige midt ind i den fjendtlige Karé, og Franskmændene havde naturligvis stukket efter ham med Bajonetten, men han havde uddelt saa drabelige Hug til højre og venstre, at det var lykkedes ham at holde dem fra Livet. Endelig, langt om længe, var han da blevet saa træt af at hugge i alt dette Menneskekød, at han var segnet omkuld af bare Udmattelse.

Midt under Fortællingen, og medens han sad og udmalede det Raseri, der griber en, naar man suser frem mod Fjenden med dragen Sabel, traadte Fyrst Andrej ind for at aflægge Boris et Besøg. Takket være Pierres varme Anbefaling havde han faaet en Del Interesse for den unge Mand, og han kom nu for at tale med ham angaaende hans Ønske om at ansættes i Overgeneralens Stab. Ved Synet af den unge Husar, som sad og talte saa ivrigt om sine Bedrifter, rynkede han Panden og bukkede koldt for ham, men paa Berg og Boris hilste han derimod med et venligt Nik. Rostov, som lagde Mærke dertil, blev ildrød i Hovedet, men skønt han som alle Officerer af Geledet nærede den dybeste Foragt for dem, der sidder paa den høje Hest, følte han sig dog saa trykket af Situationen, at han foreløbig ikke gav sin Harme Luft.

Boris skyndte sig at byde Fyrst Andrej en Stol og spurgte ham derpaa, om der ikke var noget nyt, og om man ikke kunde faa lidt at vide om Felttogsplanerne.

„Ja, jeg antager, at det gaar løs en af Dagene," svarede Fyrst Andrej, som ikke ønskede at udtale sig om dette Tema i fremmedes Nærværelse, og Berg benyttede sig saa af Lejligheden til at spørge, om det var sandt, at Kompagnicheferne kunde vente at faa dobbelt Furageration, og lo forbindtligt, da Bolkonskij smilende erklærede, at han ikke vovede at have nogen Mening om saa vigtigt et Spørgsmaal.

„Ja, jeg kommer egentlig angaaende den Sag, De véd nok, men den kan vi maaske tale om en anden Gang," vedblev Fyrst Andrej henvendende sig til Boris og med et Sideblik til Rostov. „Kom op til mig i Morgen efter Revuen, saa kan vi jo i Forening undersøge, hvad der er at gøre."

Rostov saa' mere og mere forbitret ud, men Fyrst Andrej lagde tilsyneladende slet ikke Mærke dertil og forøgede yderligere hans Irritation ved at spørge ham, om han havde været med ved Schøngraben, siden han vidste saa god Besked om den Affære.

„Javel var jeg med!" svarede Rostov i en rasende Tone.

„Det maa have været en mærkelig Dag, i det mindste efter Fortællingerne at dømme!" vedblev Fyrst Andrej, der morede sig over hans Vrede.

„Naa, saa det finder De!" skreg Rostov, idet han sendte ham et lynende Blik. „Men da kan De stole paa, at det, som vi, der har været med, fortæller, er rigtigt nok, hvad man vist næppe kan sige om alle de Ammestuehistorier, som disse Fyre fra Stabene, der kommer sovende til deres Dekorationer, disker op med!"

„Og maaske De henregner mig til disse Fyre?" sagde Fyrst Andrej rolig og med et forbindtligt Smil.

„Nej, jeg taler ikke om Dem," svarede Rostov, der følte en Blanding af Harme og Respekt over for den andens uforstyrrelige Ro. „Jeg kender Dem jo slet ikke — og sandt at sige bryder jeg mig heller ikke derom. Min Bemærkning var kun gjort ganske i Almindelighed, og den gjaldt ....."

„Hør nu, min gode Mand!" afbrød Fyrst Andrej ham i en overlegen Tone. „Jeg ser selvfølgelig godt, at det er Deres Agt at fornærme mig, og det er naturligvis en meget let Sag for Dem, naar De saaledes tilsidesætter al mulig Sømmelighed, men De vil

dog vist indrømme mig, at baade Tiden og Stedet er slet valgt til den Slags Eksperimenter. Om nogle Dage skal vi alle deltage i en ganske anderledes stor og alvorlig Duel end den, De stiller mig i Udsigt, blot fordi mit Ansigt er saa uheldigt at mishage Dem.“ — „For Resten,“ tilføjede han, „kender De mit Navn og véd, hvor De kan træffe mig, men glem ikke, at jeg anser vort Mellemværende for afgjort herved, og at jeg som den ældre tilraader Dem ikke at gøre mere ved denne Sag. — Altsaa i Morgen efter Revuen, Drubezkoj!“ Og dermed bukkede han og gik.

Rostov fandt først ud af, hvad han vilde have sagt, da den anden var gaaet, og dette irriterede ham i allerhøjeste Grad. Han lod straks sin Hest sadle og tog en temmelig kølig Afsked med Boris. Men under hele Hjemvejen pinte han sig selv med, hvad han dog skulde gøre: om han skulde udfordre Bolkonskij eller slaa en Streg over Fornærmelsen. I det ene Øjeblik længtes han efter at tugte denne hovmodige lille Krabat, og i det næste følte han, at Fyrst Andrej, som han hadede og afskyede, vilde gøre ham usigelig lykkelig ved at tilbyde ham sit Venskab.

VIII

Dagen efter passerede de forenede russiske og østerrigske Tropper, 80,000 i Tallet, Revu for begge Kejserne. Lige fra den tidlige Morgenstund kom Afdelingerne marscherende med Faner og klingende Spil, men først Klokken 10 Formiddag og efter megen Rykken frem og tilbage stod de alle paa deres Plads og med Front ind mod Fæstningen. Opstillingen var i tre Træfninger: i første holdt Rytteriet, i anden Artilleriet, og i tredje stod samtlige Fodfolksafdelinger. Højre Fløj dannedes af de russiske Tropper, der allerede havde deltaget i Felttoget, Centrum af dem, der lige var ankomne, og venstre Fløj af den samlede østerrigske Hær.

Pludselig hørte man en Hvisken i Rækkerne, omtrent som naar Vinden vifter gennem Træernes Blade, og lidt efter lød det fra Mund til Mund: „Der er de! Der er de!“ En Stemme kommanderede: „Ret!“, denne Kommando gentoges fra alle Sider, og derpaa blev der almindelig Tavshed. Henne paa Vejen fra Olmütz saas en stor Rytterskare, som hurtigt kom nærmere. Det var

Kejserne og deres Følge, og i den dybe Stilhed hørte man tydelig Hestenes dundrende Hovslag. I samme Nu som de to Monarker red hen mod højre Fløj, lød Honnørmarschen fra det nærmeste Regiment — det var Pavlograds Husarer — og saa snart de sidste Toner var forstummede, sagde Kejser Alexander et Par Ord med sin milde, ungdommelige Stemme, hvorpaa hele Regimentet brød ud i et saa mægtigt rungende Hurra, at hver én, der deltog i det, følte sig løftet ved Tanken om, at han hørte med til den vældige Krigerskare, hvis Lunger i dette Øjeblik rystede Luften.

Det gik Rostov som alle de andre. Hans Hjerte bankede af Stolthed og ubegrænset Hengivenhed for Dagens fejrede Helt. Han følte, at denne Mand blot behøvede at sige et Ord for at faa alle disse Tusinder — og ham selv med — til at styrte sig i Døden, og hans Puls slog stærkere ved Tanken om, at dette Ord kunde komme, før nogen ventede det. Fra det Øjeblik han kunde skelne Kejserens Ansigt, som straalede af Ungdom, Glæde og Skønhed, følte han sig greben af en Begejstring saa stærk, som han aldrig havde kendt den før, og det gik saa vidt, at enhver af Herskerens Bevægelser, selv den allermindste, var Genstanden for hans dybeste Beundring.

Medens Kejser Alexander holdt foran Regimentet, sagde han smilende nogle Ord til sin østerrigske Forbundsfælle.

I samme Nu som Rostov saa' dette Smil, gik hans Begejstring over alle Bredder, og han ønskede saa inderligt, at han paa en eller anden Maade kunde give sine Følelser Luft, at Bevidstheden om, at dette var umuligt, fyldte hans Øjne med Taarer.

„Ak, gid det var mig!" tænkte han, da Kejseren kaldte Obersten frem foran Regimentet. „Jeg er ganske vis paa, at jeg vilde dø af Lykke!"

„Ja, mine Herrer, jeg takker Dem af mit ganske Hjerte!" sagde Kejseren til Officererne, der holdt foran Fronten, og i Rostovs Øren lød disse Ord som en Røst fra Himlen. „De har fortjent St. Georgs Estandarterne *), og De vil ogsaa vide at værne om dem!"

„Ak gid jeg dog kunde dø for ham!" sagde Rostov til sig selv.

---

*) St. Georgs Fanen tildeles i Rusland de Afdelinger, der har udmærket sig paa Valpladsen. O. A.

Et Øjeblik efter genlød Luften atter af vældige Hurraraab, som han istemmede med sine Lungers fulde Kraft, og han ønskede, at han kunde have sprængt dem, blot for at vise sin ubegrænsede Hengivenhed og Offerberedvillighed.

Midt inde i det store Følge bemærkede Rostov ogsaa Bolkonskij, der sad i en skødesløs Stilling paa sin Hest. Og idet han mindedes deres Strid, overvejede han atter, om han skulde udfordre ham eller ej. „Ak nej, lad det være glemt!“ sagde han nu til sig selv. „Jeg gider ikke skænke denne ubetydelige Fornærmelse en Tanke mere! Ja, jeg føler det — i dette Øjeblik elsker jeg alle, tilgiver alle!“

Kejseren holdt endnu nogle Sekunder foran Regimentet og red saa videre i Spidsen for sit talrige Følge. Overalt hvor han kom hen, modtoges han med Honnørmarschen, der efterfulgtes af rungende Hurraraab, som efterhaanden døde hen i én eneste langtrukken Larm. Omsider kom han saa langt bort, at Rostov kun kunde se hans mægtige hvide Fjerbusk, som vajede højt over den bølgende Rytterskare, der fulgte ham.

Efter at Kejseren havde passeret alle Tropperne, defilerede disse forbi ham, og Rostov, der red paa den sorte Araber, som han for nylig havde købt af Denisov, fik saa rigtig Lejlighed til at vise sig, da han fulgte ganske ene bag efter Eskadronen som sluttende Officer. Inden han naaede op i Højde med Kejseren, sporede han gentagne Gange Beduin, der bøjede sin skummende Mule ind mod Bringen, viftede med Halen og kastede de fine Ben yndefuldt fremefter. Den kom ogsaa nydeligt forbi, og Rostov, der sad fast og rank i Sadelen og med Schenklerne godt tilbage, tog sig glimrende ud, da han passerede sin unge Hersker.

„Tak, brave Husarer!“ sagde Kejseren og slog ud med Haanden.

„Ak ja, hvem der nu lige paa Stedet kunde gaa i Døden for ham!“ tænkte Rostov og red videre.

Saa snart Revuen var forbi, samledes Officererne i Grupper og begyndte at afhandle de sidste Dages Begivenheder. Og man passiarede om alt muligt: om de stedfundne Dekorationer, om Østerrigernes Uniformer og deres Eksercits, og om hvor ilde det vilde gaa Bonaparte nu, navnlig naar Preussen først aabent havde sluttet sig til Rusland. Men Hovedemnet var dog Kejser Alexander, og man gentog for hinanden hvert Ord, han havde sagt, og opfriskede Begejstringen paa ny. Alle ønskede hurtigst muligt

at blive ført mod Fjenden under hans personlige Befaling, thi da vilde man kunne overvinde enhver. Og saa stærk var Tilliden til den unge Kejser, at man nu, efter Revuen, var langt mere sikker paa Sejren end før, hvor man kun havde to heldige Fægtninger at støtte sig til.

IX

Dagen efter blev der afholdt et stort Krigsraad, i hvilket begge Kejserne og alle de overordnede russiske og østerrigske Førere deltog. I dette bestemtes det stik imod Kutusovs og Schwarzenbergs Raad, at de forenede Hære skulde gribe Offensiven og levere Bonaparte et Slag. Og saa vis var man paa Sejren, at man allerede betragtede den som afgjort. Alle Fordelene var jo paa de allieredes Side. De forenede Hære var uden Tvivl den franske langt overlegne i Styrke, de russiske Tropper brændte af Længsel efter at komme i Ilden, og de østerrigske kendte hele det omliggende Terrain, da de Aaret i Forvejen havde været til store Manøvrer her. Ja, alt talte for, at man burde gribe Offensiven, saa meget mere som Bonaparte kun raadede over saa faa Stridskræfter, at han intet kunde foretage sig, før han fik Forstærkning.

Som en Følge af de Beslutninger, der blev vedtagne i Krigsraadet, rykkede Russerne frem den 28., og Bevægelsen fortsattes de to paafølgende Dage uden synderlig Modstand fra Fjendens Side. Den 1. December om Middagen herskede der stor Travlhed i det russiske Hovedkvarter, og den vedvarede til den 2. om Morgenen — den Dag, paa hvilken det mindeværdige Slag ved Austerlitz fandt Sted.

Kl. 10 om Aftenen den 1. mødte General Weyrother*) med sin Slagplan i Kutusovs Kvarter, hvor der skulde holdes stort Krigsraad umiddelbart før Bataillen. Alle Førerne for Angrebskolonnerne var tilsagt til Møde, og med Undtagelse af Bagration, der havde meldt Forfald, indfandt de sig ogsaa til det bestemte Klokkeslet.

Weyrother, der havde lagt hele Planen til Slaget, optraadte

---

*) Østerrigsk General, f. 1755. Han lagde den uheldige Plan til Slaget ved Austerlitz og fungerede hos Kutusov som Stabschef. Han døde 1806. O. A.

med en febrilsk Livlighed, som dannede en stærk Modsætning til Kutusovs søvnige, tvære Væsen. Skønt den østerrigske General tilsyneladende bar hele Situationen, stod det dog ikke ganske klart for ham, om det var ham, der ledede Begivenhederne, eller om det var dem, som trak ham med sig: det gik ham som en Hest, der joller ned ad Bakke foran en tungt læsset Vogn og ikke rigtig véd, om det er den selv, der trækker, eller Vognen, der skyder til. Han mærkede kun, at Situationen udviklede sig med en saa utrolig Hurtighed, at han slet ikke kunde beregne Følgerne mere. Men hvor skulde han ogsaa faa Tid dertil? Han havde i Løbet af Dagen været to Gange ude og rekognoscere, derpaa var han bleven kaldt op til Kejserne for at give dem yderligere Oplysninger angaaende Slagplanen, og endelig havde han selv maattet diktere sine alenlange Dispositioner. Intet Under derfor, at han var dygtig overanstrengt, da han mødte hos Kutusov; men til Trods for al sin Træthed og Medtagethed var han dog saa opfyldt af sine Planers Fortræffelighed, at han endogsaa glemte at vise Overgeneralen den skyldige Ærbødighed: han besvarede ikke hans Spørgsmaal, afbrød ham hvert Øjeblik og lod Munden løbe, det bedste han kunde.

Kutusov havde opslaaet sit Kvarter i et gammelt Slot, og i den store Sal, der tjente ham som Arbejdsværelse, sad han, Weyrother og de øvrige Medlemmer af Krigsraadet i Færd med at drikke Te. Fyrst Andrej var ogsaa herinde. Han havde for lidt siden bragt Melding om, at Bagration ikke kunde møde, og hans Chef havde saa givet ham Tilladelse til at blive og overvære Forhandlingerne.

„Ja, da Fyrst Bagration ikke kommer, saa kan vi maaske begynde," sagde Weyrother og gik hen til Bordet, paa hvilket der laa udbredt et stort Kort over Brünns Omegn.

Kutusov, der sad mageligt hensunken i en Lænestol, saa' ud, som om han sov, men da han hørte Weyrothers Stemme, aabnede han pludselig det ene Øje, han disponerede over *), og løftede Hovedet, der hidtil havde hvilet paa hans Bryst.

„Ja, lad os kun det, Klokken er allerede mange," sagde han med en søvnig Stemme og sank derpaa atter hen i Dvale. I Begyndelsen troede man, at denne Søvnighed var forstilt, men hans kraftige Snorken viste snart, at han tog sig en rigtig grundig og velment Skraber, og efter at Weyrother ved et lille Sideblik

*) Det andet havde han mistet i en af Tyrkerkrigene. O. A.

havde overtydet sig herom, lagde han sit Papir foran sig og begyndte at læse op med høj og ensformig Røst.

Dispositionen til Slaget var meget vidtløftig og indviklet, og de fleste af de tilstedeværende saa' ud, som om de helst var fri for at høre paa den. Den høje, lyskrøllede General Buxhöwden *), der stod og lænede sig op mod Væggen, tænkte øjensynlig paa helt andre Ting, og Miloradovitsch, der sad og saa' Weyrother lige ind i Ansigtet, benyttede hver Pause til at kaste spørgende Blikke hen paa de andre Generaler. Langeron, som vendte og drejede sin Snustobaksdaase mellem Fingrene, vilde stadig afbryde Weyrother, men denne afviste ham hver Gang med et rasende Blik og pegede paa Kortet. Schebyschevsky og den lille Dokhturov hørte derimod efter med stor Opmærksomhed, og den sidste gjorde en Gang imellem en lille Notits.

Saa snart Oplæsningen, der varede over en Time, var forbi, erklærede General Langeron, at han for sit Vedkommende ansaa Dispositionen for uheldig, da den gik ud fra, at Fjendens Stilling forud var bekendt. Hans Indvending var aldeles berettiget, men han fremkom øjensynlig kun med den for at vise denne suffisante Østerriger, der optraadte her som en docerende Skolemester, at han kunde sætte ham i Krigskunsten, hvad Øjeblik det skulde være. Saa snart Weyrothers ensformige Stemme tav, aabnede Kutusov sit Øje: det gik ham som Mølleren, der uvilkaarlig vaagner, naar Hjulenes søvndyssende Klapren pludselig hører op, men efter at have lyttet et Øjeblik til Langeron lukkede han det igen, som for at give til Kende, hvor lidt denne Diskussion interesserede ham.

Langeron gjorde alt, hvad han kunde, for at irritere Weyrother og saare hans Forfængelighed. Han udviklede vidtløftigt, at Bonaparte jo lige saa godt kunde tage Initiativet til Angreb som at blive staaende og lade sig slaa, og at Dispositionen derfor var og blev meningsløs. Men Weyrother var saa fuldt og fast overbevist om sin Plans Fortræffelighed, at han indskrænkede sig til at høre paa ham med et haanligt Smil.

„Jamen," indvendte han omsider, „hvis Bonaparte havde kunnet angribe os, saa vilde han vel allerede have gjort det."

---

*) Under Slaget ved Austerlitz førte General Buxhøwden Kommandoen over 1., 2. og 3. Angrebskolonne. 1. Kolonne stod under Dokhturov, 2. under Langeron, 3. under Schebyschevsky. Miloradovitsch førte en Del af 4. Kolonne, og med denne fulgte Kutusov, Kejser Alexander og hele Hovedkvarteret. O. A.

„De tror altsaa ikke, at han har nogen betydelig Styrke at raade over?“ sagde Langeron.

„Ja, har han 40,000 Md., saa er det da det højeste!“ svarede Weyrother med en overlegen Mine.

„Ih, men saa gaar han jo sin Ødelæggelse i Møde, hvis han bliver staaende og afventer vort Angreb!“ erklærede Langeron og saa' hen paa Miloradovitsch for at søge Støtte hos denne, men hans tapre Kollega havde øjensynlig sine Tanker ganske andre Steder henne.

„Ma foi, det faar vi at se i Morgen — paa Valpladsen!“ sagde han uden at gaa nærmere ind paa Spørgsmaalet.

Man kunde se paa Weyrothers Ansigt, at han fandt det latterligt og besynderligt at skulle møde Indvendinger hos de russiske Generaler, naar baade han selv og begge Kejserne var overbeviste om hans Plans Fortræffelighed.

„Ja, jeg siger jo heller ikke, at det er afgjort, at Fjenden bliver staaende,“ sagde han nedladende, „der er tværtimod adskilligt, som tyder paa, at han enten trækker sig helt tilbage eller ogsaa tager en anden Stilling længer vester paa. Men selv om han skulde falde paa det sidste, vil det jo kun have til Følge, at han sparer os Ulejligheden af at jage ham tilbage. Fremrykningen vil selvfølgelig alligevel godt kunne foregaa efter den givne Disposition, som tilfredsstiller ....“

I dette Øjeblik vaagnede Kutusov. Han hostede gentagne Gange, rømmede sig og saa' sig derpaa om i Forsamlingen.

„Ja, mine Herrer,“ sagde han, „Tiden er allerede saa vidt fremskreden, at Dispositionerne for i Morgen — eller rettere talt for i Dag, da Klokken er over ét — ikke kan forandres. Nu har De imidlertid hørt dem, og vi vil alle gøre vor Pligt. Men forinden man begynder et Slag“ — han standsede lidt — „er der intet saa vigtigt som at sove rigtig grundigt ud, og derfor, mine Herrer, god rolig Nat!“

Han gjorde Mine til at rejse sig, og alle brød saa op og skyndte sig at komme hjem.

Dette Krigsraad havde sat Fyrst Andrej i en besynderlig urolig Stemning. Hvem havde Ret: Weyrother — eller Kutusov,

Langeron og de andre, der ikke billigede den østerrigske Angrebsplan? Ja, det vidste han ikke. Men hvorfor havde Kutusov ikke forinden Krigsraadet sagt sin Mening ligeud til Kejseren? Kunde det da virkelig forsvares, at mange Tusinders Tilværelse skulde ofres for rent personlige Interesser og usle Hofintrigers Skyld?

„Ja," sagde han til sig selv, „maaske ogsaa du falder i Morgen." Og i det samme dukkede der pludselig en hel Række Erindringer op i ham. Han mindedes sin Afsked med Faderen og Søsteren og de lykkelige Tider, da han endnu holdt af sin lille Hustru. „Ak ja, den Stakkel!" sukkede han ved Tanken om, hvad der nu snart forestod hende, og hans Sind kom da i saa stærk en Bevægelse, at han skyndte sig ud for at aande friere.

Natten var indhyllet i Taager, og gennem disse kastede Maanen et svagt, skælvende Halvlys, hvis dæmpede Straaler ikke formaaede at løfte det hemmelighedsfulde Slør, der hvilede over Jorden. „Ja, om nogle faa Timer," tænkte han, „ligger jeg maaske død paa Valpladsen, og saa har alle disse Minder ophørt at eksistere for mig. Men i Morgen, det føler jeg, vil jeg endelig komme til at vise, hvad jeg duer til!" Og han var nu allerede midt inde i Slaget, og netop der, hvor Kampen rasede vildest. Situationen var kritisk og Forvirringen saa kaotisk, at alle Førerne var ved at tabe Hovedet. Ja, nu var det altsaa kommet, det lykkelige Øjeblik, som han saa længe havde drømt om. Han udtalte sin Mening, klart og uden Forbehold, baade til Kutusov, Weyrother og til begge Kejserne. Og alle følte, at hans Forslag var det eneste rette, men ingen vovede at handle efter det — ingen uden han. Han stormede frem i Spidsen for et Regiment — nej, en Division, og gennembrød Fjendens Rækker paa det afgørende Punkt. „Men hvis du nu falder?" hviskede en Stemme inden i ham. „Eller hvis du bliver liggende paa Valpladsen lemlæstet og blodig?" Han lyttede imidlertid ikke til denne Stemme, men drømte videre om den Hæder, som han haabede at vinde i Fremtiden. Han alene vilde lægge Planerne til det næste Slag — gennemføre dem og vinde en glimrende Sejr. „Naa, men hvis du nu bliver saaret eller dræbt i Mellemtiden, eller styrtet af dine Misundere?" hviskede det atter inden i ham. „Hvad saa?" — „Ja, det véd jeg ikke," lød Svaret, „og jeg bryder mig heller ikke om at vide det. Jeg véd kun, at jeg har det ene Maal at vinde Hæder og Beundring, og at jeg er villig til at ofre ikke

alene mit eget Liv, men ogsaa alle mine kæres, naar jeg blot et Øjeblik maa føle Sejrherrens Lykke og beundres af de mange Tusinder, som jeg ikke engang kender."

I det samme hørte han Stemmer inde i Gaarden. Det var Overgeneralens Oppassere og Ordonnanser, der stod og holdt Faddersladder, medens de læssede Bagagen paa. En af dem, der var mere højrøstet end de andre, raabte gentagne Gange paa Kutusovs Kok, den gamle Titus, hvis gnavne, hæse Stemme hele Tiden lød i Baggrunden.

„Naa, hvad vil du mig saa?" brummede Titus i en utaalmodig Tone.

„Titus! Titus! Gamle Tit! Hold din Bøtte, gamle Skidt!"

„Aa rejs Fanden i Vold!" svarede Kokken, og i det samme lød der en skraldende Latter fra alle Oppassérne.

„Ja, saadan er de!" tænkte Fyrst Andrej. „Og dog har jeg kun det ene Ønske, at de alle skal se op til mig og beundre mig. Gid det maatte ske! Gid det dog maatte lykkes mig at gribe Hæderskransen, som maaske svæver lige over mit Hoved, skjult af denne hemmelighedsfulde Taage, der omgiver mig til alle Sider."

X

Rostov, hvis Eskadron var afgivet til Bagrations Detachement, stod denne Nat paa Forpost med sin Deling. Hans Folk var udstillede som Vedetter, og han selv holdt bag Midten af Kæden, kæmpende med Søvnen, der tyngede ham saa stærkt, at han havde ondt ved at holde Øjnene aabne. Bag ved ham lyste Bivuakilden ud gennem Taagen, og foran ham laa der et forunderligt, graat Mørke, som det var ham umuligt at gennemtrænge. Og medens han sad og stirrede ind i det med vidt opspilede Øjne, hørte han pludselig lige foran sig et langtrukkent Raab, saa kraftigt og fyldigt, som om det kom fra mange Tusinder paa én Gang. Baade hans Hest og Husarens, der holdt ved Siden af ham, spidsede Øren, da de hørte denne Larm, der rungede ud i Natten og rullede videre som en fjern Torden. Efter en lille Pause begyndte det forfra igen, og nu saa' Rostov først

ét Lys — saa ét til, og endelig en hel Række Glimt eller Blus, der blinkede ud gennem Mørket.*)

„Men hvad er dog det?“ spurgte han Husaren. „Det maa jo være ovre hos Fjenden.“

Manden svarede ikke, men blev ved at stirre ud i Mørket.

„Kan du ikke høre det?“ spurgte Rostov atter, efter at han i nogen Tid forgæves havde ventet paa Svar.

„Jo, det var da ikke godt andet!“ brummede hans Ledsager.

„Det maa være Fjenden! — Han er altsaa ikke gaaet endnu!“

„Ja, det tør jeg ikke have nogen Mening om. Det er jo saa mørkt, at man ikke kan se en Haand for sig.“

Rostov gav sig saa igen til at lytte og kiggede over mod disse mystiske Blus, der glimtede ligesom Blinkfyr og atter forsvandt i Mørket. Raabene, der stadig blev stærkere, bredte sig videre og videre, og han hørte nu tydelig den ene Gang efter den andan et rungende: „Vivi l'empereur!“ der druknede i utallige Hurraer.

„Det kan ikke være langt borte. — Det maa være paa den anden Side af Vandløbet,“ sagde han igen til sin tavse Ledsager, men denne svarede ham kun med et dybt Suk, der efterfulgtes af en sagte Hosten.

I det samme hørte han Lyden af Hovslag, og lidt efter dukkede der en Rytter frem af Taagen. Det var en Husar, som kom ridende med Melding om, at Generalen var i Anmarsch, og omtrent samtidig viste Fyrst Bagration sig ledsaget af en fremmed General og efterfulgt af en talrig Rytterskare. Rostov galoperede hen til ham, meldte sig og sluttede sig derpaa til Staben, som red saa tæt bag efter Bagration, at man kunde høre alt, hvad han og hans Ledsager talte om.

„Nej,“ sagde den fremmede General, „det er ikke andet end en Krigslist. Fjenden er gaaet tilbage, og nu har Arrieregarden tændt disse Baal for at narre os. Og al den Skrigen og Skraalen, vi hører, er vel ogsaa kun beregnet paa at føre os bag Lyset.“

„Ja, Gud maa vide det!“ svarede Bagration. „Endnu i Gaar

---

*) Aftenen før Slaget ved Austerlitz red Napoleon langs Fronten af sine Tropper. Hans Soldater, der lige havde hørt en Proklamation, som forklarede dem den Manøvre, hvorved Sejren skulde vindes, begejstredes end yderligere ved Kejserens Nærværelse. De modtog ham med brændende Halmknipper plantede paa Stokke eller paa Geværer, og som antændt ved en elektrisk Gnist strakte denne Illumination sig øjeblikkelig langs hele Linien, medens Raabet: „Vive l'empereur! Vive Napoléon!“ rullede gennem Korpserne, efterhaanden som Kejseren passerede dem. O. A.

stod hans Poster tæt foran os, og hvis han virkelig er gaaet, maa han vel ogsaa have inddraget dem. — Sig mig engang," sagde han til Rostov og pegede ud i Mørket, „har Fjenden endnu en Postering paa Højen dérhenne?"

„Ja, den stod der da i alt Fald endnu ved Mørkets Frembrud. — Men tillader Deres Excellence ikke, at jeg rider hen og undersøger det?"

Bagration holdt sin Hest an og søgte at faa fat paa hans Ansigt i Taagen.

„Ja, gør kun det!" sagde han efter et Øjebliks Betænkning.

Rostov gav sin Araber Sporerne, tog et Par Husarer med sig og red saa hen i Retning mod Højen. Bagration raabte efter ham, at han ikke skulde ride ud over Vandløbet, men han lod, som om han ikke hørte det, og travede af Sted, det bedste han kunde. Et Stykke forude skimtede han noget, der lignede en Flod, men da han kom nærmere, opdagede han, at det var en Vej. Et Øjeblik betænkte han sig paa, om han skulde følge den eller ride videre i samme Retning som før, og han valgte saa det sidste som det mindst farlige.

„Der har vi Fjenden!" sagde en af Husarerne, og i det samme saa' han et Glimt, der efterfulgtes af et Knald og en summende Fløjten lige over hans Hoved. Han gjorde straks omkring og sprængte tilbage, ledsaget af tre eller fire Kugler, som Fjenden var saa venlig at give ham med paa Vejen.

Da han kom hen til Bagration, hørte han, at den fremmede General endnu stadig holdt paa sit, idet han med stor Styrke hævdede, at Franskmændene var gaaet deres Vej og kun havde antændt Vagtilden for at narre os.

„Ja, det er da tydeligt, at de ikke alle er gaaede," sagde Bagration, der lige havde hørt Geværskuddene. „Men vent blot til i Morgen tidlig, saa faar vi nok Klarhed paa det hele."

„Fjendens Postering staar endnu oppe paa Højen — paa samme Sted som i Gaar!" meldte Rostov, idet han bøjede sig forover med Haanden til Huen.

„Ja, det er godt, det er godt!" svarede Bagration. „Jeg takker Dem!"

„Deres Excellence ....." sagde Rostov med en lidt usikker Stemme. „Jeg har en Bøn!"

„Og den er?"

„I Morgen skal min Eskadron staa i Reserve. Kan jeg ikke

blive ansat i en eller anden Stab, hvor jeg kommer til at gøre Gavn?“

„Hm! — Hvad hedder De, unge Mand?“

„Grev Rostov!“

„Ej, ej! — Ja meld De Dem kun som Ordonnansofficer hos mig i Morgen. Jeg skal sørge for, at Deres Regiment faar den fornødne Ordre.“

„Er De en Søn af Grev Ilja Rostov?“ spurgte den fremmede General, men Nikolaj var saa optaget af sine egne glade Tanker, at han slet ikke hørte Spørgsmaalet.

„Gud være lovet!“ sagde han til sig selv. „Nu bliver jeg maaske sendt med en Melding lige til Kejseren! — Tænk hvilken Lykke, hvis det skete!“

XI

Klokken 8 om Morgenen red Kutusov ud til Pratzen Plateauet og satte sig i Spidsen for Miloradovitschs Batailloner, som skulde følge efter Langerons og Schebyschevskys Angrebskolonner, der allerede var under Fremrykning. Han hilste paa Soldaterne i det forreste Regiment og gav personlig Ordre til Fremmarschen for derved at betegne, at han selv havde i Sinde at føre denne Kolonne. Da Teten naaede Landsbyen Pratzen, red han ud til Siden og lod Tropperne passere forbi. Fyrst Andrej, der holdt blandt de forreste i den store Stab, var nu, da han stod ved sine Ønskers Maal, i en stærk Sindsbevægelse, men han følte dog paa samme Tid, at han var sikker paa sig selv og sine Evner. Han var fuldt og fast overbevist om, at denne Dag vilde blive hans Toulon eller hans Arcola. „Ja, dér i den Retning vil Slagets Afgørelse finde Sted!“ sagde han til sig selv, medens han lyttede til en stærk og vedholdende Skydning forude til venstre. „Dér skal Modstanden brydes, og dérhen vil jeg blive sendt med en Brigade eller en Division. Med Fanen i Haanden vil jeg styrte frem og rive alt over Ende, hvad der møder mig paa min Vej!“ Og hans Hjerte bankede, medens han saa' Bataillonerne drage forbi med vajende Faner, for det var maaske netop et af disse Bannere, som han skulde føre frem til Sejr eller Død.

Taagen lettede. Oppe paa Højderne, der hævede sig over Plateauet, havde den fortættet sig til en flygtig Rim, men i alle Lavninger og Slugter bredte den sig endnu som et mælkehvidt Hav, der hurtigt skjulte de fremrykkende Tropper. Foroven hvælvede Himlen sig, dyb og mørkeblaa, og ud til højre saas Solen i Færd med at bryde frem. I det fjerne, hinsides Taagehavet, skimtede man nogle skovklædte Højder: det var dem, som Fjenden, efter alt at dømme, havde besat. Baade foran og bagved kunde man se Kolonner under Fremrykning: til højre Garden, hvis Bajonetter blinkede gennem Taagen, og til venstre, bag Pratzen, store Ryttermasser, der kom nærmere og saa pludselig druknede i de flygtige, hvide Skyer.

Kutusov, der stadig holdt bag Landsbyen, saa' træt og gnaven ud, og hans Ansigt blev endnu mørkere, da den nærmeste Bataillon med ét gjorde Holdt og tog ved Foden uden hans Ordre: den kunde ikke komme videre, fordi der var en Standsning et eller andet Sted forude i Kolonnen.

„Men hvorfor gaar De ogsaa med det hele gennem Landsbyen i Stedet for at udvikle Deres Styrke i Bataillonskolonner og rykke uden om den?" sagde Kutusov vredt til Generalen, der havde Kommandoen over de foranværende Bataillonerne.

„Jeg havde tænkt at udvikle mig paa den anden Side af Byen," svarede denne ærbødigt.

„Naa, og det mener De, at De kan gøre lige for Næsen af Fjenden?"

„Men han er jo endnu langt borte, Deres Excellence! Efter Dispositionen ....."

„Dispositionen!" skreg Kutusov rasende. „Kom ikke og snak om den! — Nej, vil De gøre, hvad jeg befaler Dem!"

„Javel, Deres Excellence!" svarede Generalen og satte af Sted i Galop.

„Hør véd du hvad, kære," hviskede Nesvizkij til Fyrst Andrej, „det er et forbandet Humør, den gamle er i til Morgen."

I dette Øjeblik kom der en østerrigsk Generalstabsofficer i fuld Karriere. Han red lige hen til Kutusov og spurgte ham fra Kejseren, om hans Kolonne under Fremrykningen var stødt paa Fjenden.

Kutusov vendte sig fra ham uden at svare, men da hans Øje i det samme faldt paa Bolkonskij, der holdt lige ved Siden af ham, fik hans Ansigt straks et lysere Udtryk; han følte sig øjen-

synlig lettet ved Tanken om, at han havde sin trofaste Adjudant i Nærheden af sig.

„Hør," sagde han til Fyrst Andrej uden at værdige Østerrigeren et Blik, „vil De ikke ride hen og undersøge, om 3. Division er kommet gennem Landsbyen. Den maa ikke rykke videre, før den faar Ordre fra mig. — Og sørg saa for, at den fremsender sine Tirailleurer!" tilføjede han, da Bolkonskij allerede havde sat sig i Bevægelse. „Ja, alting skal de have ind med Skeer ..... Gud maa vide, hvad de Mennesker tænker paa!"

Fyrst Andrej satte af Sted i Galop, indhentede alle de foranværende Batailloner og standsede 3. Division, der ganske rigtig rykkede frem uden Tirailleurer. Regimentschefen, som havde Têten, hørte med Forbavselse Overgeneralens Ordre, da han stod i den Formening, at der var andre Tropper foran ham, og at Fjenden var mindst halvanden Mil borte endnu. Og der var heller ikke andet at se forude end en vid og bar Skraaning, som tabte sig i Taagen, der laa som et Slør hen over den. Saa snart Fyrst Andrej havde udrettet sit Hverv, red han tilbage og meldte sig til Kutusov, der endnu holdt paa samme Plet som før, gabende og med lukkede Øjne. Tropperne rørte sig ikke af Stedet, men stod stadig med Geværet ved Foden, og den østerrigske Officer, der sad med Uret i Haanden, forsikrede Kutusov den ene Gang efter den anden, at det var paa høje Tid at rykke frem, da begge Kolonnerne til venstre allerede havde passeret Plateauet og nu maatte være et langt Stykke forude.

„Ja, vi naar det nok ..... vi naar det nok!" svarede Kutusov gabende.

I dette Øjeblik hørte man rungende Hurraraab langt bagude, og i Løbet af ganske kort Tid forplantede disse sig gennem hele Kolonnen og op til de nærmeste Batailloner. Kutusov red lidt ud til Siden og saa' sig tilbage med et mørkt Ansigt. En stor, broget Kavalkade nærmede sig hurtigt ad Landevejen, og i Spidsen for den galoperede der to Ryttere, som hilstes med jublende Tilraab, hvor de kom frem. Den ene, der red en rød Blodshest, var iført en mørk Uniform og havde en vældig Fjerbusk i Hatten, og den anden, der sad paa en kulsort Hingst, bar en skinnende hvid Vaabenfrakke. Det var de to Kejsere med deres Følge. Kutusov kommanderede: Ret! til de nærmeste Batailloner, ganske som om han havde været paa en Eksercerplads, og red hen til Majestæterne med sænket Sabel og en saa underdanig Mine, at hans

unge Hersker øjensynlig følte sig ilde berørt derved. Kejser Alexander havde været noget utilpas i de sidste Par Dage og var derfor blevet lidt mager, men hans smukke graa Øjne havde deres sædvanlige blide, majestætiske Udtryk, og efter det hurtige Ridt, der havde jaget Blodet op i hans Kinder, saa' han endnu mere livlig og ungdomsfrisk ud end ellers. Bag ham holdt hans Følge, som for største Delen bestod af unge Mænd, der tilhørte Ruslands første Familier, og alle bar de straalende, guldbroderede Uniformer og red paa de ædleste Heste. Kejser Franz, der navnlig gjorde sig bemærket ved sit lange Ansigt, sad lige op og ned paa sin sorte Hingst og kastede bekymrede Blikke til alle Sider, indtil de endelig blev hængende ved en hvidjakket Adjudant, som han saa kaldte hen til sig og gjorde nogle Spørgsmaal. „Han spørger ham vel om, hvad Klokken var, da Slaget begyndte," tænkte Fyrst Andrej, som uvilkaarlig trak paa Smilebaandet ved Tanken om den komiske Audiens, han for nylig havde haft hos den østerrigske Monark.

„Naa, men hvorfor rykker De ikke frem, Mikhail Larionovitsch?" sagde Kejseren til Kutusov, der stadig holdt foran ham med en underdanig Mine.

„Jeg venter til det er Tid, Deres Majestæt!" svarede Overgeneralen og bøjede sig ærbødigt forover.

Kejseren saa' spørgende paa ham. Han vilde ikke rigtig tro sine egne Øren.

„Ja, jeg venter til det er Tid, Deres Majestæt!" gentog Kutusov. — „Angrebskolonnerne er endnu ikke alle parate til at bryde frem."

„Ja, men vi er jo ikke paa Marsmarken, hvor Manøveren først begynder, naar alle Regimenter staar nøjagtig paa Pletten," sagde Kejseren og saa' hen paa Kejser Franz, for at denne skulde komme ham til Hjælp; men Habsburgeren havde saa travlt med at kigge til alle Sider, at han slet ikke lagde Mærke dertil.

„Nej, Deres Majestæt, det er vi ikke! Og netop derfor er det, at jeg ikke begynder endnu!" svarede Kutusov med høj og gennemtrængende Røst.

Kejseren saa' opmærksomt og forskende paa ham. Han var øjensynlig spændt paa, hvad der videre vilde komme.

„Men hvis Deres Majestæt befaler det, saa sætter vi os i Bevægelse straks!" sagde Kutusov lidt efter i en underdanig Tone,

og derpaa red han hen og gav Miloradovitsch Ordre til at rykke frem.

Den nærmeste Bataillon satte sig i Marsch og dafilerede forbi Kejserne, og under dette kom Miloradovitsch anstigende i Karriere. Den gæve General, der blussede af Kamplyst og Iver, præsenterede sig med alle sine Ordener og en vældig trekantet Hat, der sad kækt paa Snur. Han parerede sin Hest med stor Bravur lige foran Majestæterne og saluterede samtidig med Sabelen.

„Naa General," sagde Kejser Alexander, „ryk saa frem i Guds Navn!"

„Ja, Deres Majestæt, vi skal nok gøre vort bedste," svarede den kække Kriger paa Fransk, men med en saa komisk Udtale, at flere af Følget havde ondt ved at holde Latteren tilbage, og derpaa red han hen bag begge Kejserne, hvor han blev holdende i en ærbødig Afstand.

Den næste Afdeling var en Bataillon af Regimentet Apscheron *). Den marscherede ganske udmærket forbi. Og da nu Miloradovitsch, som allerede i Forvejen var stærkt begejstret, saa' disse kække, brave Karle, af hvilke mange var hans gamle Krigskammerater, blev han i den Grad opildnet, at han, glemmende begge Kejsernes Nærværelse, red frem og gav sine Følelser Luft.

„Det kan jeg lide, Børn!" raabte han og slog ud med Haanden. „Ja, nu gaar det løs, men I har jo før vist, hvad I duer til."

Folkene jublede og svingede med Huerne, idet de marscherede forbi ham, og paa Grund af denne uventede Larm stejlede Kejserens Hest og var lige ved at gaa bagover med ham. Den var noget urolig i Dag, ikke paa Grund af Skuddene — dem var den vant til fra Fredsmanøvrerne — men fordi dens høje Rytter prikkede den unødvendig meget med Sporerne, og fordi den befandt sig mindre vel ved at have Kejser Franz's sorte Hingst til Nabo.

Kejser Alexander havde sikkert ogsaa modtaget et udmærket Indtryk af Bataillonen, for han henvendte sig smilende til en af sine Fløjadjudanter og pegede samtidig hen efter de smukke og raske Karle, der marscherede forbi.

*) Et Regiment, hvis Navn har en udmærket Klang i den russiske Hær. Det har kæmpet med Hæder baade i Persien, Kaukasus og paa Balkanhalvøen. O. A.

XII

Kutusov red ledsaget af sin Stab i Skridtgang efter Karabinererne *), men standsede en tusind Alen længere fremme ved et lille Hus, som laa netop der, hvor Vejen, som fra Pratzen fører i vestlig Retning, deler sig, og paa dette Punkt skiltes ogsaa Kolonnen, idet nogle Afdelinger fulgte den ene og andre den anden Vej.

Taagen flygtede overalt for Solen, og paa Højderne, der laa hinsides Dalstrøget omtrent tre eller fire Tusind Alen borte, saas nu tydeligt fjendtlige Troppemasser. Ud til venstre lød der endnu stadig Skydning, og den syntes at tiltage i Styrke.

„Men hvad er dog det?" sagde Østerrigeren, der holdt ved Siden af Kutusov med Kikkerten for Øjnene. — „Det er Franskmændene, saa sandt jeg lever!" raabte han og pegede ikke ud mod Højderne, men nedefter og en 7—800 Alen ud i Terrainet.

Kikkerten gik saa hurtigt fra Haand til Haand, at man næsten sloges om den, og paa alles Ansigter læste man nu kun idel Skræk og Forvirring. Men det var da heller ikke saa underligt, naar Fjenden, som man havde troet langt uden for Skudvidde, pludselig dukkede op lige for Næsen af vore Batailloner.

„Det er Fjenden! — Nej, vist ej! — Jo vel er det ham! — Nej, det er umuligt!" lød det fra alle Sider, og Fyrst Andrej saa' nu med blotte Øjne forneden og til højre en fjendtlig Kolonne, som rykkede op ad Skraaningen og lige i Flanken paa Regimentet Apscheron. Den var i dette Øjeblik ikke mere end fire eller fem Hundrede Skridt fra det Sted, hvor Kutusov og hans Stab holdt.

„Se saa, nu er Øjeblikket der!" sagde han til sig selv og red hen til Kutusov. — „Regimentet Apscheron maa standses, Deres Excellence!" raabte han i en resolut Tone, men i det samme indhylledes alt i Røg, og derpaa lød der en Række bragende Musketsalver lige i Ørene paa ham. „Ak Herrejemini, det er ude med os!" skreg en fortvivlet Stemme inde i Krudtrøgen, og et Øjeblik efter løb alle de foranværende tilbage i vild Flugt og hen forbi det Sted, hvor Kejseren havde holdt for 10 Minutter siden og glædet sig over sine Soldaters kække Ydre. Det var umuligt at standse denne Lavine, der trampede alt ned, hvad den ikke rev med sig, og den væltede sig saa uventet ind over Bolkonskij, at

*) I Begyndelsen af dette Aarhundrede fandtes der Fodfolks Karabinerregimenter i den russiske Hær, i Regelen et i hver Division. O. A.

han næsten tabte Bevidstheden, men han saa' dog, at Nesvizkij, der var ildrød i Hovedet, bad og besvor sin Chef om at ride tilbage for ikke at blive taget til Fange. Kutusov, der blev roligt holdende, svarede ham imidlertid ikke, men saa' med et mørkt Blik hen efter de flygtende. — Efter utrolige Anstrengelser lykkedes det endelig Fyrst Andrej at kæmpe sig hen til ham.

„Er De saaret, Deres Excellence?" spurgte han bekymret, da han opdagede, at Blodet randt ham ned ad Ansigtet.

„Ja — dér!" svarede Kutusov, idet han pegede paa de flygtende og trykkede Lommetørklædet ind mod sin blødende Kind. — „Stands dem! Stands dem!" raabte han, men da det i det samme gik op for ham, at dette var umuligt, gav han sin Hest Sporerne og red ind i Mængden. Trængselen var saa stærk, at der foreløbig ikke var Tale om at slippe ud igen, og Forvirringen herinde overgik enhver Beskrivelse. Nogle skreg og skraalede, andre fyrede deres Geværer af i Luften, og enkelte slog endogsaa med Kolben til Kutusovs Hest. Endelig, men først efter mange forgæves Forsøg, lykkedes det Kutusov at arbejde sig ud af Trængselen, og han red saa med Levningerne af sin Stab hen efter Lyden af den nære Kanontorden, der fyldte Luften med øredøvende Drøn. Fyrst Andrej, som var imellem de faa, der fulgte ham, opdagede forneden til venstre paa Skraaningen et russisk Batteri, som endnu tappert holdt Stand, og kun tusind Alen bag dette en stor Fodfolkskolonne — vistnok et Regiment — som ikke rørte sig af Pletten, skønt Batteriet trængte haardt til øjeblikkelig Hjælp.

„Men saa faa dog de Slyngler frem!" raabte Kutusov til Regimentschefen, der kom ridende ham i Møde. „Vil De faa dem frem!" skreg han endnu højere og pegede paa hans Afdeling, men i det samme, og som for at straffe ham, fløj der en hel Sværm af hvinende Kugler hen over Kutusovs Stab og den nærmeste Bataillon. Regimentschefen tog sig til Benet, en tre fire Soldater faldt næsegrus til Jorden, og en ung Officer, der stod med Bataillonsfanen i Haanden, slap den og drattede omkuld. Inde i Bataillonen opstod der en Del Forvirring, og flere af Folkene begyndte at skyde ud i Luften.

Kutusov udstødte et dybt Suk og saa' sig fortvivlet om til alle Sider, indtil hans Øjne endelig standsede ved Fyrst Andrej.

„Aa .... aah! — Bolkonskij!" stønnede han med en Stemme, der dirrede af Sindsbevægelse, og samtidig pegede han først paa

Fjenden og saa paa Bataillonen, der vaklede og kom mer og mer i Uorden. „Bolkonskij! .... Hvad skal vi dog ....“

Men inden han naaede at fuldende Sætningen, var Fyrst Andrej allerede sprunget af Hesten og paa Vej hen til Fanen. „Fremad, Folk!“ raabte han med klar og gennemtrængende Røst, idet han greb den med begge Hænder. „Saa, nu er Øjeblikket der!“ tænkte han og lyttede med Henrykkelse til Kuglerne, der peb ham om Ørene. Et Par af de nærmeste faldt, men han saa' det ikke. „Hurra!“ skreg han og styrtede fremad med Fanen i Haanden, fuldt og fast overbevist om, at hele Bataillonen vilde følge ham. Og han fik Ret. Først fulgte én — saa én til, og lidt efter stormede hele Bataillonen frem med kraftige Hurraraab og indhentede ham. En Underofficer sprang til for at støtte den tunge Fane, der vaklede i den uvante Bærers Hænder, men han styrtede omkuld i samme Nu som han naaede den, og Fyrst Andrej løb saa videre med Stangen slæbende efter sig. Forude saa' han vore Artillerister, af hvilke nogle satte sig til Modværge inde mellem Kanonerne, medens andre løb lige ben imod ham i vild Flugt. Han var nu ikke mere end en Snes Skridt fra Batteriet, Kuglerne haglede ned over ham, og hvert Øjeblik faldt der en eller flere af de nærmeste til Jorden med et Suk eller en kvalt Stønnen, men han ænsede det ikke, hans Blik var rettet fremefter. Det gik livligt til henne i Batteriet. Han saa' blandt andet en rødhaaret Artillerist, som halede i den ene Ende af en Visker, medens en Franskmand trak af al Magt i den anden, og begges Ansigter var aldeles fortrukne af Raseri.

„Men hvad Pokker gaar der af dem?“ spurgte han forbavset sig selv. „Hvorfor løber Artilleristen dog ikke sin Vej i Stedet for at hale i denne unyttige Visker? Og hvorfor i Alverden stikker den anden ham ikke ned? — Saa, nu er han leveret!“ tænkte han, da et Par Franskmænd i det samme kom løbende til med fældet Gevær, men Fyrst Andrej naaede ikke at faa Slutningen paa Dramaet at se, for netop i det samme fik han ligesom et Slag i Hovedet, og skønt Smerten ikke var synderlig stærk, blev han dog saa tummelumsk, at han hverken kunde se eller sanse.

„Men hvad er det? Jeg kan jo ikke staa paa Benene!“ tænkte han og faldt i det samme om paa Ryggen. Han spærrede Øjnene vidt op for at se, hvad det videre blev til med Artilleristen, men han saa' kun højt over sig den uigennemtrængelige, hvalte Himmel og nogle lette, graa Skystrimer, der gled sagte hen over

den. „Hvor fredeligt og højtideligt," hviskede han, „og hvilken Modsætning mellem disse Skyer, der glider saa roligt hen over Himlen, og al den Kamptummel, som jeg selv for et Øjeblik siden var midt inde i. Hvor forunderligt, at jeg aldrig før har kunnet gribe denne uendelige Dybde, som jeg nu skuer ind i. Men Gud være lovet og takket, at jeg omsider har faaet Øjnene op for den! Ja, hernede er alt kun Tomhed, Skuffelse og Bedrag, men deroppe findes Fred og Hvile ...."

XIII

Yderst paa højre Fløj, hvor Bagration havde Kommandoen, var Kampen endnu ikke begyndt Kl. 9 Formiddag. Fyrst Dolgorukov, som var attacheret ham fra Hovedkvarteret, mente, at man burde angribe straks, men Bagration, som ikke ønskede at paatage sig Ansvaret for en Fremrykning paa egen Haand, erklærede, at han først vilde indhente Overgeneralens Bemyndigelse hertil. For øvrigt vidste han godt, at det vilde vare meget længe, inden han fik den ønskede Besked, da hans Sendebud i allerheldigste Tilfælde først vilde kunne være tilbage ud paa Eftermiddagen.

Bagration saa' sig om med sine søvnige, udtryksløse Øjne, og da disse saa faldt paa Rostovs ivrige unge Ansigt, valgte han ham og gav ham den fornødne Ordre.

„Og hvis jeg nu møder Hans Majestæt Kejseren undervejs?" spurgte Rostov med Haanden til Huen.

„Saa henvender De Dem til ham!" svarede Dolgorukov, som skyndte sig at komme Bagration i Forkøbet.

Rostov, som, efter at han var bleven afløst ud paa Natten, havde naaet at faa sig et Par Timers Søvn, var nu rigtig godt oplagt og i udmærket Humør. Men Lykken syntes ogsaa at tilsmile ham: han havde jo opnaaet en Ansættelse i den tapre Bagrations Stab, og nu skulde han oven i Købet af Sted med en vigtig Melding til Kutusov eller maaske endogsaa til Kejseren. Saa snart han havde faaet Ordren, gav han sin Hest Sporerne og susede af Sted. Han red først forbi Bagrations Tropper, som endnu stod ubevægelige med Geværet ved Foden, og kom derefter ind mellem Uvarovs Rytteri, som var i Færd med at samle sig fremefter.

Lidt efter at han havde passeret dette, hørte han tydelig Kanonernes dumpe Drøn og Musketternes Plaffen forude. Stærkere og stærkere blev Kampens Larm; det var nu ikke enkelte Skud, men lange Salver, der bragede henne fra Bakkehældene foran Pratzen, og samtidig blev Drønene til en eneste langtrukken Torden. Han saa' en hel Del smaa, hvide Røgskyer, som hoppede frem fra Skraaningerne, boltrede sig i Luften og indhentedes af andre, og derimellem store Røghvirvler, som bredte sig og blev hængende som en tæt Taage, gennem hvilken man skimtede blinkende Bajonetter og Kanonernes blanke Malm. Han standsede et Øjeblik for at danne sig et klart Begreb om, hvad det var, der foregik, men det var ham umuligt at blive klog derpaa. Han saa' jo nok, at der bevægede sig Troppemasser i forskellige Retninger inde i Røgen, men hvad disse Bevægelser betød, formaaede han ikke at afgøre. Og dog vakte alt det, han hørte og saa' derhenne, ikke hans Ængstelse; det forøgede tværtimod hans Kamplyst og Energi.

Efter at have passeret nogle østerrigske Batailloner kom han til Gardens Rytteri, der netop formerede sig til Angreb.

„Naa ja, saa meget desto bedre, saa faar jeg Kampen at se paa nært Hold!" sagde han til sig selv og holdt noget mere til højre for at komme ud i forreste Linie. Et Par Minutter efter fik han Øje paa en hel Del Ryttere, der jagede tilbage i Uorden. Det var Livgarde Ulanerne, som samlede sig bagud efter en mislykket Attake. „Ja, hvad kommer det mig ved!" tænkte han, da en af dem fór lige forbi ham med et blodigt Ansigt, men han skyndte sig dog at komme videre.

Efter at have tilbagelagt nogle faa Hundrede Skridt opdagede han til venstre for sig en stor Ryttermasse, der bevægede sig i Trav hen imod ham. Han saa' et helt Hav af skinnende hvide Uniformer, der forekom ham endnu hvidere, fordi alle Rytterne sad paa kulsorte Heste. Øjeblikkelig satte han sin Beduin i Karriere for at slippe forbi, og det vilde ogsaa med Lethed være lykkedes ham, hvis ikke Rytteriet samtidig havde forstærket sin Gangart. Tydeligere og tydeligere hørte han Hestenes dundrende Hovslag og Vaabnenes Klirren, og han kunde nu skelne de enkelte Rytteres Ansigter. Det var Kavaler Garden *), der gik frem for at attakere det franske Rytteri, som allerede havde sat sig i Bevægelse for at imødegaa Angrebet.

*) Ruslands fornemste Garde Rytterregiment. O. A.

Rostov hørte Kommandoordet: „Marsch, Marsch!“ og da han frygtede for at blive knust eller revet med under Attaken, satte han endnu stærkere Fart paa, men han vilde alligevel være bleven revet omkuld, hvis han ikke havde ladet sin Pisk svirre saa energisk lige for Øjnene af de yderste Heste, at disse stejlede og gav ham Tid til at komme forbi. I det samme hørte han et vældigt, rungende Hurraraab, og da han vendte sig om, saa' han, at de forreste Rækker allerede var i Haandgemæng med Fjenden. Men Kampens Enkeltheder kunde han ikke faa fat i, de druknede i et fuldstændigt Kaos af hvide Uniformer, røde Epauletter og blinkende Sabler, som hurtigt indhylledes i en tæt Krudtrøg.

Det var Kavaler Gardens berømte Angreb, som han saaledes blev Vidne til, men hvor forfærdedes han ikke senere, da han fik at høre, at der kun kom atten — siger og skriver atten levende Mennesker tilbage af hele denne glimrende Rytterskare, som dengang var suset forbi ham med løftede Sabler.

„Ja, hvorfor skal jeg egentlig misunde dem?“ sagde han til sig selv. „Min Tid kommer ogsaa nok, jeg har jo Ærinde til selve Kejseren!“ — Og han skyndte sig saa at ride videre.

Han kom nu til Gardens Fodfolk, der var i Færd med at udvikle sig i Fægtning, og paa Folkenes ængstelige Ansigter og Officerernes energiske Fagter kunde han se, at Kolonnerne var under Beskydning.

Medens han red inde mellem Regimenterne, hørte han pludselig en Stemme, der kaldte paa ham, og da han saa' derhen, opdagede han Boris, som gik paa Fløjen af sin Deling.

„Se saa, nu skal vi til det igen! Ja, det er allerede anden Gang i Dag!“ raabte han med et glædestraalende Ansigt.

„Naa, men hvordan gik det jer da?“ spurgte Rostov, idet han holdt sin Hest an.

„Ja, vi blev drevet tilbage,“ svarede Boris, som nu fik Munden paa Gled og fortalte om, hvorledes Garden, som troede, at den havde andre Tropper foran sig, pludselig var bleven angrebet af Franskmændene. I Begyndelsen mente man, at det var Østerrigerne, der gik tilbage, men Fjendens Kugler havde hurtigt gjort Ende paa denne Vildfarelse.

„Og hvor skal du nu hen?“ spurgte han, da Rostov atter satte sin Hest i Bevægelse.

„Til Kejseren — med en vigtig Melding!“

„Goddag! Goddag!“ raabte Berg, der i det samme kom lø-

bende hen til ham. — „Se her, Greve, jeg er saaret!“ tilføjede han og pegede paa sin højre Haand, som var indsvøbt i et blodigt Lommetørklæde. „Men den Slags Bagateller giver jeg mig ikke for, jeg holder Kaarden i min venstre Haand! Ja — von Bergerne har altid været ægte Riddersmænd!“ Han sagde en hel Del endnu, men Rostov var allerede saa langt borte, at han ikke kunde høre, hvad det var.

Saa kom han til et stort, tomt Mellemrum i Slaglinien, og for ikke igen at udsætte sig til ingen Nytte, red han et godt Stykke indefter og fjernede sig saaledes mere og mere fra Kanon- og Musketilden. Men pludselig hørte han lige i Nærheden af sig en voldsom Skydning, som han slet ikke kunde forklare sig.

„Men hvad er dog det?“ spurgte han forbavset sig selv. „Skulde Fjenden virkelig være her i Ryggen paa os? — Nej, det er umuligt!“ Og han følte i det samme en stærk Rædsel ved Tanken om, hvad der i saa Fald skulde blive af ham selv. Ja, men jeg har jo ikke Lov til at tænke paa Faren eller ride uden om Kuglerne. Jeg maa se at finde Overgeneralen — og hvis alt er tabt, ja, saa falder jeg med de andre!“ Hans mørke Anelser steg endnu mere, da han kom hen bag Landsbyen Pratzen og fandt hele Terrainet oversaaet med Tropper af alle Vaabenarter. Han hørte Skrig og Skraal og Skydning, men nogen Fjende kunde han ikke opdage. Først langt senere fik han at vide, hvorfra al denne Spektakel og Forvirring hidrørte: det var de russiske og østerrigske Soldater, som grebne af den Panik, der herskede under Flugten, laa og skød paa hinanden indbyrdes.

„Men hvad skal det sige? Hvem skyder de paa?“ spurgte han, da han mødte nogle Soldater — østerrigske og russiske imellem hinanden — som kom løbende med Tungen ud af Halsen.

„Ja, det maa Fanden vide! — Fjenden er lige i Hælene paa os! — Alt er tabt!“ skreg de til ham paa Russisk, Tysk og Czekisk. De havde øjensynlig ikke Begreb om, hvad der foregik.

„Skyd de forbandede Tyskere ned!“ raabte en af dem.

„Ja, gid Fanden havde dem, de Forrædere!“ skreg en anden.

„Og jeg siger: ad Helvede til med Rusmanden!“ brølede en tredje.

Nogle saarede slæbte sig hen ad Vejen, og deres Eder, Stønnen og Skrig lød som et eneste ildevarslende Suk.

„Du store Gud, hvad betyder dog dette?“ tænkte Rostov. „Og her løber de som en Flok Faar, skønt Kejseren kan komme hvert Øjeblik og se dem! Men det er vel kun nogle enkelte Slyngler, der svigter deres Pligt — det andet vilde være utænkeligt!“

Og han huggede saa Sporerne i sin Hest for at komme forbi dem hurtigst muligt.

Det faldt ham ikke et Øjeblik ind, at Nederlaget var almindeligt, og skønt han saa' Fjendens Batterier og Kolonner oppe paa Pratzen Plateauet, altsaa netop dér, hvor han skulde søge Overgeneralen, vilde og kunde han ikke tro paa denne Ulykke.

XIV

Overalt hvor Rostov kom frem, saa' han Soldater, der løb tilbage i vild Flugt. Førere opdagede han ingen af, og alle Vegne herskede der den største Uorden og Forstyrrelse. Han piskede løs paa sin trætte Hest for at slippe forbi de flygtende Skarer, men jo længere han kom frem, desto værre blev Trængselen og Forvirringen. Landevejen var ligefrem overfyldt med Køretøjer og Soldater af alle Vaabenarter, der trængte sig frem støjende og skraalende, og gennem al denne Larm lød Kanonernes dumpe Drøn hist ovre fra Højderne foran Pratzen.

„Hvor er Kejseren? Hvor er Kutusov?“ spurgte han paa maa og faa, hvor han kom frem, men ingen svarede ham. Til sidst tog han en Soldat i Kraven og tvang ham til at høre efter.

„Er det Kejseren, du spørger efter, Kammerat? — Ja, han og de andre er for længst stukket af!“ svarede Manden med et drukkent Grin og sled sig løs. Rostov, der lod ham løbe, fik saa fat i en bereden Hestepasser, som fortalte ham, at Kejseren var kørt tilbage for over en Time siden, og at han var farlig saaret.

„Det er umuligt!“ sagde Rostov. „Det maa have været en anden!“

„Nej, sandelig var det ham!“ forsikrede Hestepasseren med en selvtillidsfuld Mine. „Tror De da ikke, jeg kender Kejseren? Han kørte jo lige forbi mig, og han var dødbleg i Ansigtet.“

Rostov slap nu ogsaa ham og vilde ride videre, men stand-

sedes i det samme af en saaret Officer, der slæbte sig hen ad Landevejen, støttende sig til en Kammerat.

„Hvem søger De?“ sagde han. „Er det Overgeneralen? — Ja, det kan De spare Dem, for han er falden. Han fik en Kanonkugle lige midt i Brystet. Jeg véd det, for jeg stod netop i Nærheden, da det skete.“

„Nej, du tager fejl, han er kun saaret,“ rettede hans Kammerat ham.

„Hvem? — Kutusov?“ spurgte Rostov.

„Nej, hvem taler om ham! Jeg mener naturligvis .... ja, hvad er det nu han hedder! — Naa ja, det er ogsaa temmelig ligegyldigt, for de er jo faldne de fleste af dem. — Men hvis De skal have fat i en af Generalerne, saa raader jeg Dem til at ride dérhen!“ sagde han og pegede paa Landsbyen Hostieradek, som man kunde skimte langt forude i Horisonten.

Rostov red videre i Skridt; nu, da han vidste, at Kejseren var saaret og Slaget tabt, fandt han det overflødigt at skynde sig mere. Han var fuldstændig lammet af Fortvivlelse.

„Denne Vej!“ raabte en Soldat til ham og pegede ud til venstre. „Bliver De ved at ride ligeud, slipper De aldrig levende derfra.“

„Nej, hvor vil du hen? Dette her er da den nærmeste Vej til Landsbyen!“ sagde en anden.

„Ja, hvis Kejseren virkelig er saaret, bryder jeg mig sandelig ikke om at hytte mit Skind!“ tænkte Rostov og red ud til højre, hvor de døde laa, ikke enkeltvis som paa Vejen, men i Bunker paa ti eller femten. Det var Kanonerne ovre fra Pratzen, der havde anrettet dette forfærdelige Mandefald. Og mellem alle disse Lig krøb de saarede omkring for at søge Trøst hos en eller anden Ulykkeskammerat. Det gøs i ham, da han hørte deres ynkelige Stønnen, og han satte saa sin Hest i Trav for at komme bort fra dette uhyggelige Sted. Han følte nemlig, at hans Mod og Koldblodighed vilde svigte ham, hvis han skulde se ret længe paa alle disse Rædsler.

Franskmændene havde holdt op med at beskyde denne Dødens Mark, fordi de ikke ønskede at spilde deres Skud til ingen Nytte, men da de fik Øje paa den enlige Rytter, som hastede hen over den, fandt de paa at sende et Par Kanonkugler efter ham. Og saa snart Rostov hørte Projektilernes ildespaaende Hvæsen, grebes han af en ubeskrivelig Rædsel og den dybeste

Medlidenhed med sig selv. Han kom til at tænke paa sin Moders sidste Brev, som han i dette Øjeblik bar paa Brystet. „Ja, hvad mon hun vilde sige," sukkede han, „hvis hun saa' mig her paa denne Kirkegaard og med Døden lige i Hælene?"

I Landsbyen Hostieradek, som laa uden for det fjendtlige Artilleris Skudvidde, myldrede det med flygtende, men Bevidstheden om, at Fjendens Kugler ikke kunde naa herhen, virkede saa beroligende, at det dog var nogenlunde muligt at holde Styr paa dem.

Heller ikke her kunde man give ham nogen Oplysning om, hvor han skulde finde dem, han søgte. Nogle mente, at det var rigtigt nok, at Kejseren var saaret, men andre benægtede det og paastod, at det var hans Overhofmarskal, Grev Tolstoy, der midt under Slaget var flygtet bort i Kejserens Karet, som havde givet Anledning til dette Rygte. Endelig, langt om længe, fik Rostov ud af en gammel Kaptajn, som sad i Vejgrøften, at der i den nærmeste Bondeby opholdt sig en hel Del højtstaaende Officerer, og han begav sig saa derhen, ikke fordi han nærede noget Haab om at finde Kejseren eller Kutusov, men blot for at have den Bevidsthed, at han havde gjort, hvad han kunde.

Efter en halv Times Ridt naaede han den omtalte Landsby, og et Stykke oppe i denne fik han Øje paa to Ryttere, der holdt paa tværs af Vejen og foran en bred, vandfyldt Grøft, som omgav en stor Frugthave med mange Træer. Medens han red hen imod dem, satte den ene pludselig let over Grøften, men sprang straks tilbage igen og blev saa holdende foran sin Ledsager med Haanden til Huen. Han vilde øjensynlig overtale ham til at følge sit Eksempel, men den anden afviste ham med en lille, bydende Haandbevægelse, og saa snart Rostov saa' denne korte Gestus, genkendte han øjeblikkelig sin tilbedte Kejser, hvis Skæbne han indtil dette Øjeblik havde været saa dybt bekymret for.

„Nej, det er ikke muligt! Det kan ikke være ham, der holder her ene paa Landevejen, og kun med en enkelt Ledsager!" sagde han til sig selv, men da Rytteren i det samme vendte Hovedet, forsvandt den sidste Rest af hans Tvivl. Ja, det var virkelig Kejseren! Han var bleg og hans Øjne dybt indsunkne, men det forøgede kun hans Ansigts blide og resignerede Udtryk. Rostov følte sig usigelig lykkelig i dette Øjeblik. Han var nu vis paa, at Kejseren var uskadt, og han ikke alene kunde, men det var endogsaa hans Pligt at overbringe ham Bagrations Forespørg-

sel. Og dog fik han Skrupler. Det gik ham som den forelskede Yngling, der, naar han endelig opnaar den Lykke at være ene med sin tilbedte, søger et Paaskud til at udsætte det afgørende Øjeblik.

„Men gaar det ogsaa an, at jeg rider hen til ham nu?“ tænkte han. „Det vil sikkert være ham ubehageligt at se et fremmed Ansigt i denne Sorgens Stund. Ja, hvis det endda var nogen Nytte til at plage ham med min Forespørgsel, men Klokken er jo allerede fire og Slaget uigenkaldelig tabt. Nej, nej, jeg vil ikke forstyrre ham! Hellere dø, tusinde Gange hellere end at faa et vredt og uvilligt Blik af ham!“ Og han red saa bort med Fortvivlelse i Hjertet, idet han hvert Øjeblik vendte sig om efter Kejseren, der stadig holdt i én og samme Stilling ude paa Vejen.

Han saa', at en Officer, som kom ridende til — senere fik han at vide, at det var Kaptajn von Toll *) — hjalp Kejseren af Hesten og ind over Grøften. Kejseren satte sig hen under et Træ, og den anden blev staaende ved Siden af ham. Han talte ivrigt til sin unge Hersker, og denne skjulte sit Ansigt i den ene Haand og rakte ham den anden.

„Ja, jeg kunde have været i hans Sted!“ sagde Rostov fuld af Ærgrelse til sig selv og fik samtidig Taarer i Øjnene af Medlidenhed med Kejseren. Han red videre uden selv at vide hvorhen, og hans Fortvivlelse var saa meget større, som han følte, at det var hans egen Svaghed, der var Skyld i det hele. Her havde netop været en udmærket Lejlighed til at vise Kejseren sin Hengivenhed, og den havde han ladet gaa fra sig. „Hvor jeg har baaret mig dumt ad!“ tænkte han og red tilbage til det Sted, hvor han nylig havde set Kejseren, men nu var det for sent — han var der ikke mere. Medens han holdt her, kørte en hel Række Karrer og Færdselsvogne forbi ham, og da han fik at vide af Føreren, at alt dette Tros var paa Vej til den Landsby, hvor Kutusov opholdt sig, satte han sin Hest i Skridt og fulgte langsomt bagefter.

Klokken fem om Eftermiddagen var Slaget tabt paa alle Punkter. Over hundrede Kanoner var faldne i Franksmændenes Hænder, Schebyschevskys Korps havde strakt Gevær, og de andre

*) En Fader til den afdøde russiske Gesandt i København. O. A.

Kolonner, der havde mistet Halvdelen af deres Folk, veg tilbage i Uorden. Levningerne af Langerons og Dokhturovs Kolonner stimlede sammen om Mølledæmningerne og Digerne, som førte over Aujesd, stærkt beskudte af Franskmændenes Batterier, der havde taget Stilling paa Pratzen Plateauets østlige Affald, og denne Skydning vedvarede, lige til Mørket gjorde en Ende paa den.

Dokhturov samlede Levningerne af sine Tropper og søgte saa godt han kunde at holde det forfølgende franske Rytteri fra Livet. Det begyndte at blive mørkt. Paa den smalle Dæmning, som førte over Aujesd, dér hvor den gamle Møller plejede at sidde fredeligt med sin Medestang i Haanden, og hvor de mähriske Bønder Dag ud og Dag ind kom kørende til Mølle med deres tunge Kornsække — dér saas nu en rædselsslagen Skare, som klemte sig frem mellem Kanoner og Rustvogne og trampede hen over døde og døende, flygtende for den Regn af Ild og Jern, som indhentede de fleste af dem et Par Skridt længere fremme. Hvert tiende Sekund slog en Kanonkugle eller en Granat ned i dette Menneskemylder og sprøjtede Kød og Blod til alle Sider. Dologhov, en halv Snes Soldater af hans Kompagni og den tykke Generalmajor — de eneste, der var tilbage af Regimentet — blev revet med hen mod Dæmningen, men kunde ikke komme videre, fordi et Par styrtede Heste spærrede dem og alle de bagved værende Vejen. En Kanonkugle masede Dologhovs Sidemand, og en anden brasede ned tæt foran ham og oversprøjtede ham med Blod. Mængden pressede paa, vandt et Par Skridt og stod saa igen hjælpeløst stille. „Blot vi var over Dæmningen," sagde enhver til sig selv, „saa var vi frelste, men bliver vi her kun et Par Minutter endnu, er vi sikre paa Døden!" Dologhov, der var midt inde i den tætteste Trængsel, arbejdede sig hen til Randen af Dæmningen og sprang ud paa den tynde Is, der bedækkede Dammen.

„Denne Vej!" raabte han og løb hen over det spejlblanke Dække, der bragede og knagede under ham. „Denne Vej! — Den holder!" Og det gjorde den ogsaa, men den bølgede dog saa stærkt under ham, at det var tvivlsomt, om den kunde bære flere. Regimentschefen, der endnu holdt tæt ved Indgangen til Dæmningen, aabnede Munden for at raabe ned til ham, men i det samme kom en Granat farende saa tæt hen over Diget, at alle uvilkaarlig dukkede sig. Man hørte et tungt Fald. Det var

Generalmajoren, der dumpede ned af sin Hest og blev liggende i en Blodpøl. Men ingen ænsede det — ingen tænkte paa at komme ham til Hjælp.

„Ud paa Isen! — Hører du ikke! — Væk med dig! — Lad mig komme frem!“ lød det fra alle Sider, da Granaten slog ned i den tætte Mængde, og en Kanon, som lige skulde til at kile sig ind i den, drejede til højre ført af Stangrytteren, der piskede paa Hestene for at faa dem ud paa Isen. Flere af Soldaterne vovede sig nu ogsaa ud paa den glatte Flade for at naa den modsatte Bred. Endnu holdt Isen, men pludselig gik en af de forreste igennem med Foden, og da han vilde trække den til sig, sank han i til Bæltestedet. De nærmeste gjorde omkring, og Artilleristerne skyndte sig at standse Hestene, men bagved lød stadig Raabet: „Fremad! Ud paa Isen! Hvorfor stopper I?“ og samtidig omringede Soldaterne Kanonen og tvang Hestene ud paa det skrøbelige Dække. Isen brast med et vældigt Brag, der overdøvedes af et vældigt Rædselsskrig, og baade Heste, Artillerister — og Kanonen med, forsvandt i et eneste stort, gabende Hul. Ud fra dette skød Revnerne sig til alle Sider, og mer end halvhundrede Soldater, der løb frem og tilbage paa det gyngende Dække, sank ned imellem de skvulpende Flager, der lukkede sig over dem. Men under alt dette klaskede Kanonkuglerne ned paa Isen og ind i Menneskemængden, der pressede paa af alle Livsens Kræfter for at komme over Dæmningen.

XV

Medens dette gik for sig, laa Fyrst Andrej stadig paa samme Sted med Fanestangen i Haanden, blødende og halvt bevidstløs. Han trak Vejret tungt og besværligt og stønnede sagte og ynkeligt som et lille Barn.

Ud paa Eftermiddagen tabte han Bevidstheden, og da han et Par Timer senere atter kom til sig selv, følte han en brændende og nagende Smerte i Hovedet.

„Men hvor er den dog nu, denne herlige og dybe Himmel, som jeg i Morges skuede ind i?“ var hans første Tanke. „Og

hvad betyder denne jagende Smerte i mit stakkels Hoved?..... Hvor er jeg?..... Og hvad gaar der egentlig af mig?"

Han aabnede Øjnene. Højt over sig saa' han atter den dybe, hvalte Himmel med drivende Skyer, gennem hvilke han skimtede det uendelige Blaa. Og dette Syn optog ham saa fuldstændigt, at han ikke engang vendte Hovedet, da han hørte Lyden af Hovslag, som hurtigt nærmede sig.

Det var Napoleon, ledsaget af et Par Adjudanter, der kom ridende. Kejseren, der lige havde givet Ordre til at forstærke Batterierne, som beskød Dæmningerne over Aujesd, tog nu de saarede og døde paa Valpladsen i Øjesyn.

„Det er stolte Folk!" sagde han og saa' hen paa en russisk Grenader, der laa med Ansigtet nedad og den ene Arm stivnet i Dødskrampen.

„Sire, vi har ingen Ammunition mere!" meldte en Officer, som kom sprængende fra et af Batterierne, der beskød Aujesd.

„Saa maa der hentes fra Ammunitionskolonnerne!" svarede Napoleon og red videre, men standsede, da han kom til Fyrst Andrej, som stadig laa paa Ryggen, men nu havde sluppet Fanestangen, der var gledet ned ved hans Side. Dugen havde Franskmændene sprættet af og ført med som Sejrstegn.

„Det kalder jeg en smuk Død!" sagde Kejseren, idet han fæstede sine Øjne paa ham, og Fyrst Andrej forstod, at det var Napoleon der talte, og at det var ham. Ordene gjaldt, men de lød som en Summen i hans Øren og interesserede ham saa lidt, at han straks glemte dem igen. Hans Hoved brændte som Ild, hans Kræfter svandt med Blodet, der randt ud af hans Saar, men han havde kun Tanker for den skønne, forklarede Himmel, som han saa' højt over sig. Han vidste, at det var Napoleon, der holdt her foran ham, men i dette Øjeblik svandt hans Helt ind til intet i Sammenligning med det vidunderlige, der aabenbarede sig oppe over ham. Det var ham saa fuldstændig ligegyldigt, hvem der holdt her, og hvad der blev sagt om ham, han glædede sig kun over, at der var Mennesker i Nærheden, som kunde føre ham tilbage til Livet, der nu forekom ham saa skønt, efter at han havde lært at se ind i Himlen. Og idet han samlede sine Kræfter, lykkedes det ham at bevæge Foden lidt og at udstøde en svag Stønnen.

„Men der er jo Liv i ham endnu!" sagde Napoleon. — „Aa, lad denne unge Mand blive bragt til Ambulancen." Og Kejseren

red saa videre og hen mod Marskal Lannes, der nærmede sig i Spidsen for sin Stab og smilende lykønskede ham til Sejren.

Fyrst Andrej tabte atter Bevidstheden, da de løftede ham op paa Baaren, og mærkede saaledes hverken Transporten eller den pinefulde Undersøgelse af Saaret paa Ambulancen. Han kom først til sig selv igen langt ud paa Aftenen, da han tilligemed en hel Del andre russiske saarede blev ført fra Forbindingspladsen til Lazarettet. Under denne Transport følte han sig noget bedre: han kunde se, hvad der foregik om ham, og var endogsaa i Stand til at tale.

„Lad os gøre Holdt her!" foreslog Føreren for Transporten, et Øjeblik efter at Fyrst Andrej var kommet til Bevidsthed. „Om lidt har vi Kejseren her, og det vil sikkert glæde ham at se de mange Fanger."

„Aa, dem har han vist faaet nok af i Dag," sagde en anden Officer. „Vi har jo taget næsten hele den russiske Armé til Fange."

„Ja, han dér er da nok værd at se paa," svarede hans Kammerat og pegede paa en Officer i Kavaler Gardens hvide Uniform. „Han er jo Chef for Kejser Alexanders Garde, efter hvad de siger." Fyrst Andrej skævede derhen og saa', at det var Fyrst Repnin, som han kendte saa godt fra Selskabslivet i Petersborg. Ved Siden af ham laa en ganske ung Officer, ligeledes i Kavaler Gardens Uniform.

I det samme nærmede Napoleon sig i Galop, og da han kom til de saarede, standsede han ganske rigtig sin Hest.

„Hvor har vi den ældste af dem?" spurgte han, idet hans Blik gled ud over Baarerne.

Officeren førte Haanden til Huen og pegede paa Fyrst Repnin.

„Er De Chef for Kejser Alexanders Kavaler Garde?" spurgte Napoleon.

„Nej, jeg kommanderer kun en af Eskadronerne."

„Deres Regiment har kæmpet tappert i Dag!"

„En stor Hærførers Ros er Soldatens bedste Belønning," svarede Repnin.

„Ja, den Ros giver jeg Dem med Fornøjelse! — Og hvem er den unge Mand, som ligger ved Siden af Dem?"

Repnin oplyste ham om, at det var Løjtnant Suchtelen.

„Han er noget ung endnu til den Slags Løjer!“ bemærkede Napoleon smilende.

„Men fordi man er ung, kan man vel nok være tapper!“ mumlede Suchtelen med brudt Stemme.

„Et smukt Svar! De vil naa vidt, unge Mand!“ sagde Napoleon.

Fyrst Andrej, der laa i første Række, kunde ikke undgaa Kejserens Opmærksomhed.

„Naa, er De her, unge Mand!“ sagde Napoleon, der altsaa kunde huske ham fra før. — „Hvordan har De det nu, min tapre Ven?“

Skønt Fyrst Andrej for fem Minutter siden havde kunnet tale med Soldaterne, der transporterede ham, var han nu saa optaget af sine egne Tanker, at han blev ham Svaret skyldigt. Han saa' paa Kejseren, men samtidig tænkte han kun paa, hvor lidt al jordisk Storhed var værd, og hvor lidt endogsaa Døden, hvis egentlige Mening var skjult for enhver, havde at sige.

„Ja, sørg nu godt for dem alle!“ sagde Napoleon. „Bring dem til min Bivuak, og lad Doktor Larrey *) undersøge deres Saar. — Farvel, Fyrst Repnin!“ tilføjede han og red videre med et Ansigt, der straalede af Sejrsglæde.

Da Soldaterne, der transporterede Fyrst Andrej, saa', hvor venlig Kejseren var mod Fangerne, skyndte de sig at give ham hans Medaillon — Søsterens Gave før Afrejsen — som de havde set deres Snit til at plyndre ham for. Og saa snart han opdagede den paa sit Bryst uden paa Uniformen, henfaldt han atter i dybe Betragtninger.

„Ja, hvilken Lykke,“ tænkte han, „hvis alt var saa simpelt og klart som Marie synes at tro; hvis man vidste, hvor man skulde søge Hjælp og Trøst, og hvad der ventede os hisset! Og hvor lykkelig vilde jeg ikke være, hvis jeg nu kunde sige: Herre modtag mig i din Varetægt! Men hvem skal jeg sige det til? Til det store Alt eller Intet, som jeg end ikke kan omfatte med Tanken — eller til den Gud, hvis Billede findes her i Maries Kapsel?“

Folkene satte sig i Bevægelse med Baaren, og for hvert Skridt de gjorde, følte han en utaalelig Smerte; Feberen blev stærkere, og Vildelsen begyndte at komme over ham. Han saa'

*) Generalkirurg for den franske Hær, i hvilken Egenskab han ledsagede Napoleon paa alle hans Felttog. O. A.

sin Fader, sin Søster og sin Hustru for sig, Billedet af sin ufødte Søn og Napoleons lille, ubetydelige Skikkelse, og over alt dette hvælvede sig den dybe Himmel, der ligesom dannede Baggrunden for alle hans Febersyner. Hen paa Morgenstunden druknede disse Fantasier i et fuldstændigt Mørke, og derpaa faldt han i en dyb Afmagt, som efter Larreys Mening var i høj Grad kritisk.

„Det er et meget nervøst og modtageligt Individ," sagde den berømte Læge, „han gaar det næppe igennem!" og da det kneb med Pladsen, blev Fyrst Andrej tilligemed nogle andre saarede, hvis Tilstand var haabløs, flyttet ud af Lazarettet og overgivet til den private Pleje paa Egnen.

FJERDE AFSNIT

I

I Januar 1806 tog baade Rostov og Denisov Orlov til deres Hjemstavn, og den unge Greve overtalte saa sin Ven, der skulde besøge nogle Slægtninge i Voronesh, til at stoppe et Par Dage op i Moskvá. Paa den næstsidste Station tømte de to Kammerater ikke mindre end tre Flasker Vin sammen, og dette virkede saa beroligende paa Denisov, at han sov hele Resten af Vejen, skønt Slæden skumplede ham paa den mest ubarmhjertige Maade. Nikolaj Rostov var derimod saa opfyldt af Længsel efter Hjemmet, at hans urolige Tanker ikke kunde finde Hvile i Søvnen.

„Men Herregud, vi kommer jo ingen Vegne! Gid Pokker dog havde disse uendelige Gader med alle deres Lygter, Skilte og Butikker!“ brummede han, efter at de havde passeret Slagbommen og allerede var et godt Stykke inde i Byen. — „Saa, Denisov, nu er vi der! Vaagn op!“ raabte han og lagde sig helt forover, som om han mente, at dette kunde give Slæden større Fart. „Dér har vi Hjørnet, hvor Droskekusken plejer at holde — og dér har vi ham selv med samt hans gamle Øg! Men saa kør dog til, Kusk! Vi burde jo have været der for længst!“

„Ja, hvor er det egentlig vi skal holde?“ spurgte Postillonen.

„Og det spørger du om, dit Fæ! — Henne foran det store Hus helt nede i Enden af Gaden! Naa Vaska, vaagn saa op, nu er vi der lige paa Minutten.“

Denisov løftede Hovedet, aabnede Øjnene paa Klem og gav et lille Grynt fra sig.

„De maa være oppe endnu, der er Lys i et af Vinduerne. — Kør til! Jeg giver tre Rubler i Drikkepenge!“ raabte Rostov, der stadig havde en Fornemmelse af, at Hestene ikke rørte sig af

Stedet, og et Øjeblik efter gjorde Slæden et Sving til højre og standsede midt foran det store Hus. Han fløj op ad Stentrappen og ind i Forstuen. „Men hvor er de dog henne alle sammen?“ tænkte han, da hans Øje kun mødte de kolde Vægge, der stirrede ham ligegyldigt og udeltagende i Møde, og fuld af bange Anelser ilede han op ad Trappen og ind i Entreen, der kun oplystes af en enlig Tællepraas. Henne i en Krog sad den gamle Prokop med et søvnigt Ansigt og flikkede paa en Bastsko, men saa snart han opdagede Nikolajs Skikkelse i Halvmørket, sprang han op og slog begge Hænderne sammen.

„Ih du forbarmende Gud! Der er han jo!“ skreg han og løb straks ind i den næste Stue for at anmelde den glædelige Begivenhed, men han betænkte sig og kom tilbage igen for at kysse sin unge Herre paa Haanden.

„Er de raske alle sammen?“ spurgte Nikolaj i en utaalmodig Tone.

„Ja, Gud være lovet! Gud være lovet! De har lige rejst sig fra Tebordet. — Men saa lad mig dog faa Lov til at se lidt nærmere paa Dem, Hr. Greve!“

„Og alt staar godt til?“

„Ja, Gud være lovet!“

Nikolaj, der rent havde glemt Denisov og kun tænkte paa at overraske sine Forældre, slængte sin Pels fra sig og listede sig ind i den store, mørke Sal, hvor Spillebordene stod paa deres sædvanlige Pladser inde under Lysekronerne, som skjulte deres blinkende Krystaller i de hvide Hylstre. Han skyndte sig videre, men inden han endnu var naaet til Dagligstuen, aabnedes en af de nærmeste Døre, og i det samme druknede han bogstavelig talt i et helt Hav af Kys og Omfavnelser. Men skønt Jubelen og Trængselen, der omgav ham. var saa stærk, at han knap kunde se eller sanse, havde han dog en bestemt Fornemmelse af, at hans Moder ikke var blandt dem, der gav ham denne varme Modtagelse.

„Og jeg, som ikke anede det! ..... Nikolaj — min egen Dreng! .... Ja, der har vi ham igen ..... Men lad os dog faa Lys!“ lød det rundt omkring ham, og paa samme Tid trængte Sonja, Natascha, Petja, Anna Mikhailovna, Vera og den gamle Greve sig om ham og kappedes om at overvælde ham med Kærtegn, medens Tjenestefolkene, der ligeledes kom strømmende ind, fyldte Salen med deres glade Udraab.

„Giv mig ogsaa et Kys!“ tiggede Petja, der klamrede sig fast til hans ene Ben.

Natascha hængte sig om Halsen paa ham og bedækkede hans Ansigt med Kys, og derefter gav hun sig til at hoppe paa Stedet og hvine af Henrykkelse; hendes Veninde Sonja, der blussede af Glæde, nøjedes derimod med at sende ham et straalende Blik, som han besvarede, medens hans Øjne dog samtidig ledte efter Moderen, som endnu stadig ikke viste sig. Saa hørtes der med ét hurtige Skridt, alle veg til Side, og i samme Nu laa den gamle Grevinde hulkende i hans Arme.

Denisov, som var kommet ind, uden at nogen havde lagt Mærke til ham, blev staaende henne ved Døren for ikke at forstyrre det bevægede Møde mellem Moder og Søn, der rørte ham selv til Taarer.

„Jeg er Denisov, Deres Søns Ven!“ sagde han, idet han forestillede sig for Greven, der nærmede sig ham med et spørgende Blik.

„Velkommen! Velkommen!“ svarede denne, som straks løb hen og omfavnede ham. „Ja, jeg kender Dem jo godt gennem Nikolajs Breve. Natascha! Vera! Det er Denisov, som I har hørt saa meget om!“

Alle de lykkelige og straalende Ansigter fæstede sig nu paa Ritmesteren, der et Øjeblik efter var omringet af hele Familien.

„Goddag, kære lille Denisov!“ skreg Natascha henrykt, idet hun fór hen til ham og slyngede begge sine Arme om hans Hals. De andre skammede sig ikke saa lidt paa hendes Vegne, og om det saa var Ritmesteren, blev han rød i Hovedet, men han smilede dog venligt og skyndte sig at kysse hendes Haand.

Efter at Denisov havde trukket sig tilbage til sit Værelse, satte Nikolaj sig i Sofaen ved Siden af Moderen, der var saa henrykt over at have ham igen, at hun hvert Øjeblik førte hans Haand til sine Læber. De andre Medlemmer af Familien, der samlede sig om ham, slugte ethvert af hans Ord og Blikke og kappedes om at vise ham al mulig Opmærksomhed, men Nikolaj var endnu saa optaget af den varme Modtagelse, han havde faaet, at han slet ikke lagde Mærke til al den Hyldest, der blev ham til Del.

Næste Morgen sov han lige til Klokken ti, og medens han og hans Kammerat laa og udhvilede sig efter Gaarsdagens Besværligheder, havde Oppasserne travlt med at banke og børste

Tøjet ude i det forreste Værelse, hvor Uniformsstykker, Linned og Støvler laa hulter til bulter imellem hinanden ved Siden af de aabne Kofferter.

„Halløj, bring mig min Pibe!“ skreg Denisov med sin hæse Røst. — „Og se saa at komme ud af Fjerene, Rostov!“

Nikolaj, der gned sine sammenklistrede Ojne, stak sit søvnige Ansigt frem mellem Puderne.

„Er Klokken mange?“ spurgte han og saa' sig forvildet om til alle Sider.

„Ja, vist saa — den er over ti!“ svarede en lystig Stemme inde fra Værelset ved Siden af, og i det samme hørtes der en Raslen af Kjoler og Skørter, ledsaget af en sagte Fnisen. Det var Natascha, Sonja og Petja, der kom for at aflægge et lille Morgenbesøg.

„Naa Nikolaj, hvad bliver det saa til?“ lød det atter ind gennem Dørsprækken.

„Ja, nu kommer jeg straks!“ svarede han og lettede lidt paa Dynen.

Imidlertid havde Petja faaet Øje paa en Sabel, som han straks bemægtigede sig og løb ind i Sovekammeret med, og i sin blinde Iver smækkede han Døren op paa vid Gab uden at tage Hensyn til, at hans Søster og Sonja stod lige bag den.

„Er det din Sabel, Nikolaj?“ skreg han, medens de to unge Piger fór hver til sin Side. Denisov fik i en Fart sine laadne Ben ind under Sengetæppet, og Døren lukkede sig atter efter Petja.

„Nikolaj!“ sagde Natascha. „Tag din Slobrok paa, og kom ud til os!“

„Er det din Sabel?“ gentog Petja. — „Eller er det din?“ henvendte han sig i en beundrende Tone til Denisov, hvis store, sorte Overskæg indgød ham en umaadelig Respekt.

Nikolaj kom i en Fart i Støvlerne, kastede sin Slobrok om sig og traadte ud i det forreste Værelse, hvor han traf Natascha med hans ene Ridestøvle paa og i Færd med at trække i den anden, medens hendes Veninde dansede lystigt om paa Gulvet og snurrede sig rundt som en Top. Sonja greb Flugten, saa snart han viste sig, men Natascha tog ham under Armen og trak ham ind i Salen for uforstyrret at kunne tale med ham. Og nu begyndte der en livlig Passiar om Bagateller, der kun kunde interessere dem alene. Natascha lo ved hvert Ord, der faldt, ikke fordi der var noget egentlig morsomt i det, hun eller Nikolaj sagde,

men blot fordi hun følte Trang til at give sin overstrømmende Glæde Luft.

„Nej, hvor det dog er dejligt at se dig igen, Nikolaj," sagde hun, „du er jo blevet en hel voksen Mand. — Jeg er sandelig stolt af at have dig til Broder!" tilføjede hun og trak i hans lille Overskæg.

„Hør sig mig, hvorfor løb Sonja dog sin Vej?"

„Aa, det er en lang Historie. Men hvordan agter Du egentlig at forholde dig over for hende? Vil du sige „Du" eller „De" til hende?"

„Ja, det har jeg ikke tænkt over endnu."

„Naa, saa gør mig den Tjeneste at sige „De". Du skal nok siden faa at vide, hvorfor."

„Nej, fortæl mig det hellere straks!"

„Naa, ja ja da! Du véd jo, at Sonja er min Veninde. Og her ser du et Tegn paa, hvor inderligt jeg elsker hende," sagde hun, idet hun strøg sit Ærme op og viste ham et rødt Mærke højt oppe paa sin spinkle, hvide Arm. „Jeg har brændt det ind med et glohedt Krøllejern blot for at vise hende Styrken af min Kærlighed."

Broderen, der saa' hende ind i hendes glade, skælmske Øjne, følte sig pludselig hensat i denne lykkelige Barneverden, som han i det sidste halve Aar havde tabt af Syne, men som det nu var ham en Nydelse atter at dukke ned i. Og han fandt derfor intet latterligt eller mærkeligt i dette symbolske Tegn, men forstod tværtimod fuldt ud at vurdere dets Betydning.

„Naa, men hvad saa videre?" spurgte han i en nysgerrig Tone.

„Ja, i dine Øjne er det vel kun Barnestreger, men vist er det, at hun og jeg nu er Venner for hele Livet. Du skal vide, at naar hun elsker, er det for bestandigt, jeg derimod ...."

„Ja, men jeg fik jo ikke at vide, hvorfor hun løb sin Vej."

„Hvorfor? — Jo, ser du .... ja, du har vel ikke glemt, hvad I lovede hinanden forinden din Afrejse," sagde Natascha rødmende. „Men ikke desto mindre har hun dog sagt til mig den ene Gang efter den anden: Jeg vil altid blive ved at elske ham, men han skal beholde sin Frihed. — Naa, og er det maaske ikke smukt og ædelt af hende?" tilføjede hun i en bevæget Tone.

„Jo, vist saa, men jeg staar alligevel ved mit Ord," svarede han efter et Øjebliks Betænkning. „Og desuden er Sonja jo saa

nydelig, at jeg maatte være ualmindelig dum, hvis jeg frivillig gav Afkald paa min Lykke.“

„Nej, det nytter ikke noget!“ raabte Natascha. „Hun og jeg har saa ofte talt om dette Spørgsmaal, og vi vidste naturligvis godt, at du vilde svare saaledes. Men hun vil nu engang ikke, at du gifter dig med hende af Pligt.“

Nikolaj var lidt i Tvivl om, hvad han skulde svare. Sonja havde jo udviklet sig til en nydelig ung Pige, og hun elskede ham lidenskabeligt, hvorfor skulde han saa ikke gengælde hendes Følelser og maaske endogsaa engang i Tiden gifte sig med hende? „Men foreløbig har jeg andet at tænke paa,“ sagde han til sig selv, „jeg har jo hele Livet liggende for mig, og derfor er der vel ingen Grund til at binde sig for det første.“

„Ja, det er meget fornuftigt af hende,“ sagde han omsider, „men det kan vi jo altid tale om siden. Fortæl mig hellere, om du er bleven din Boris tro.“

„Aa, lad os ikke tale om de Dumheder!“ svarede hun leende. „For Øjeblikket tænker jeg hverken paa ham eller paa nogen anden.“

„Se se! Men hvad har du da egentlig i dine Tanker?“

„Ja, det skal du straks faa at vide,“ sagde Natascha leende. „Sig mig, har du aldrig set Duport?“

„Nej! — Hvem er det?“

„Hvad, kender du ikke Duport, den berømte Danser? Ja, saa har du maaske ondt ved at forstaa min Beslutning. — Aa, se engang paa mig, Nikolaj,“ sagde hun, idet hun pludselig rundede sine Arme, løftede lidt op i sin korte Kjole og dansede et Par Skridt baglængs. Saa standsede hun med ét, gjorde nogle Battements og en Entrechat og bevægede sig atter frem paa Taaspidserne.

„Kan du se, jeg forstaar Kunsten!“ sagde hun og var i det samme saa uheldig at tabe Ligevægten. „Nej, jeg gifter mig aldrig, jeg vil være Danserinde! Men du maa endelig love mig ikke at sige det til nogen.“

Nikolaj lo saa hjerteligt, at Denisov, der hørte ham inde fra sit Værelse, fik den største Lyst til at le med, og Natascha, som heller ikke kunde holde Alvoren længer, gav ogsaa sin Latter frit Løb.

„Naa, og du vil altsaa ikke gifte dig med Boris?“ spurgte han endnu stadig leende.

„Nej, jeg gifter mig aldrig!“ sagde hun og blev ildrød i Hovedet af bare Ivrighed. „Og jeg skal nok selv sige det til ham, naar han kommer hjem igen.“

„Ja, gør du kun det!“

„Men lad os nu ikke mere snakke om de Narrestreger. Fortæl mig hellere lidt om din Ven Denisov. Er han rar — rigtig rar?“

„Ja, det kan du tro han er.“

„Naa ja, saa Farvel, men se nu at faa noget Tøj paa dig. Han er altsaa ikke saa bussemandsagtig som han ser ud til, din Ven?“

„Nej, tværtimod! — Vaska er en rigtig flink Fyr!“

„Sagde du Vaska? — Det var da et løjerligt Navn! Og han er virkelig saa flink som du siger?“

„Han er storartet — brillant!“

„Naa, det fornøjer mig, men skynd dig nu at komme ned. Alle de andre sidder allerede ved Tebordet.“

Og Natascha dansede saa ud af Døren med en Balletdames Ynde og Holdning, men med en lille fjortenaarig Piges lykkelige og straalende Smil.

Da Nikolaj lidt efter kom ned i Spisestuen, hvor Sonja sad henne ved Tebordet mellem de andre af Familiens Medlemmer, følte han sig saa trykket af Situationen, at han blev ildrød i Hovedet. I Gaar, under Gensynets første overstrømmende Glæde, havde han og Sonja kysset hinanden, men nu følte de begge, at dette ikke gik an mere, og derfor nøjedes han ogsaa med at kysse hende paa Haanden. Men paa samme Tid mødtes deres Øjne i kærlig Forstaaelse, og medens hendes bad om Tilgivelse, fordi hun havde ladet Natascha minde ham om hans Løfte, afgav hans den Forsikring, at han vilde elske hende lige højt, selv om hun havde givet ham hans Frihed tilbage.

„Hvor det dog er mærkeligt,“ sagde Vera, der benyttede sig af en lille Pause, „at Sonja og Nikolaj, som har kendt hinanden fra Barns Ben, nu med ét behandler hinanden som fremmede.“ Hun havde som sædvanlig fuldstændig Ret i, hvad hun sagde, men alle følte sig dog ilde berørt af hendes Bemærkning, og om det saa var den gamle Grevinde, rødmede hun som en ung Pige, skønt hun intet frygtede mere, end at det skulde blive til Alvor mellem Nikolaj og hans Kusine Sonja, der ikke ejede en Skilling. Der indtraadte en uhyggelig Tavshed, som dog hurtig fik Ende, da Denisov kom ind og præsenterede sig for Selskabet. Han

mødte i en flunkende ny Uniform og omhyggelig friseret og var dertil saa elskværdig mod Damerne, at Nikolaj ikke kunde komme sig af sin Forbavselse igen.

II

Nikolaj havde al Grund til at være fornøjet med den Modtagelse, han fik, da han vendte hjem fra Krigen. Hans Forældre og Søskende, der betragtede ham som en Helt, bar ham paa Hænderne, og baade de og Husets talrige Venner var enige om at tillægge ham alle mulige udmærkede Egenskaber. Der var ligefrem Rift om ham, idet alle kappedes om at gøre Bekendtskab med den smukke unge Husarløjtnant, som navnlig var stærkt efterstræbt af Mødre med giftefærdige Døtre.

Da den gamle Greve netop for nylig havde optaget et større Laan paa et af sine Godser, fik Sønnen alle de Lommepenge, han trængte til, og Nikolaj anskaffede sig selvfølgelig straks en elegant Blodshest og et Par ualmindelig kokette Ridestøvler med klingende Sølvsporer. Han befandt sig i alle Henseender udmærket vel herhjemme, og han nød Tilværelsen dobbelt, fordi han saa længe havde maattet undvære et civiliseret Livs Behageligheder. Men mest nød han dog den Forandring, der var foregaaet med ham selv i det sidste halve Aar. Han, der for faa Maaneder siden gik herhjemme som en halvvoksen Dreng, var jo nu en flot Husarofficer med sølvlidset Dolman og St. Georgskorset paa Brystet, en Mand, der trænerede sin Hest og plejede Omgang med ældre, erfarne Sportsmænd. Han tilbragte et Par Timer hver Aften hos en Dame, der boede paa Boulevarden, førte Mazurkaen op paa Akharovs Baller, talte om Krigen med Feltmarskal Kamensky og var dus med en Oberst paa fyrretyve, som Denisov havde præsenteret ham for.

Sonja gled efterhaanden længere og længere bort fra ham. Han kunde ikke undgaa at se, at hun var smuk, elskværdig og indtaget i ham, men han var i den Alder, hvor man er saa optaget af andre Ting, at man ligefrem ikke har Tid til ømme Følelser. Tænkte han en Gang imellem paa hende, sagde han til sig selv: „Ja, hun er da ikke den eneste, der er fler, hvor hun kom fra, og jeg kan jo altid senere forelske mig i hende, men nu har

jeg virkelig ikke Tid dertil.“ Han fandt i det hele taget, at det var under hans Værdighed at søge Damernes Selskab, og han var ikke fri for at lade de unge Piger mærke, at det kostede ham en vis Overvindelse at danse med dem og konversere dem. Nej, Væddeløb, splendide Dineer i den engelske Klub og muntre Drikkegilder sammen med Denisov og andre Kammerater, det var noget, som efter hans Mening passede ganske anderledes for en rask ung Husarofficer.

I hele den første Tredjedel af Marts var den gamle Grev Rostov stærkt optaget af at arrangere en Fest som skulde finde Sted i den engelske Klub til Ære for Fyrst Bagration, og Dagen før denne vigtige Begivenhed gik han med flagrende Slobrok op og ned i sit Værelse og gav sine Ordrer til Klubbens Mesterkok, den berømte Feoktist, som hørte paa hans Instruktioner med et fornøjet Ansigt, da han paa Forhaand vidste, at en Middag som denne ogsaa vilde blive i høj Grad indbringende for hans egen Lomme. Alt det nyeste nyt af Aaret skulde der være paa Bordet: baade Asparges, Agurker, Jordbær og utallige andre lækre Sager, som det vilde koste mange Penge at opdrive saa tidligt paa Foraaret. Greven, der havde været Medlem af Klubben, lige fra den blev stiftet, og fungeret som Direktør i en længere Aarrække, havde et udmærket Greb paa at arrangere et dundrende Festmaaltid, men han betalte ogsaa altid af sin egen Lomme, naar Klubbens Midler ikke vilde slaa til.

„Og glem saa ikke Hanekammene!“ sagde han indtrængende. „Hanekamme i Skildpaddesauce — det faar man ikke hver Dag!“

„Var det ikke tre kolde Retter, Greven vilde have?“

„Ja, færre kan vi vel ikke nøjes med. For det første skulde vi jo gerne have en Mayonnaise ....“

„Ja, og det er vel bedst, at vi tager de største Sterletter*), vi kan faa.“

„Selvfølgelig! Prisen maa der ikke tages Hensyn til. — Men du store Gud, jeg havde jo nær glemt, at vi maa have en Entréret til!“ sagde han og tog sig fortvivlet til Hovedet. — „Og Blomsterne, hvor faar vi dem fra?“ henvendte han sig til Hushovmesteren, der ogsaa var til Stede for straks at kunne gøre Udveje, hvis det behøvedes. „Aa Dmitrij, vil du øjeblikkelig give

*) En Fisk henhørende til Størslægten, men med finere Kød end den almindelige Stør. O. A.

Gartneren Besked om, at han skal sende mig alt, hvad der findes i Drivhusene. Han maa møde med to Hundrede Orangetræer endnu i Dag, og alle forsvarligt indpakkede, for at de ikke skal tage Skade af Kulden."

I det samme traadte Nikolaj ind med lette Skridt og klirrende Sporer. Han saa' frisk og rødmosset ud, og hele hans Ydre bar Præget af den højeste Grad af Velvære.

„Ak ja, min Dreng, det er lige ved at løbe rundt for mig!" sagde den gamle Greve, da han opdagede Sønnen. „Du maa virkelig hjælpe mig lidt, ellers gaar det hele i Stykker. — Det er Musikken til i Morgen, jeg staar og tænker paa. Se jeg har jo nok mit eget Orkester, men jeg synes dog ogsaa, at vi skulde have lidt Zigeunersang efter Bordet. Ikke sandt, det er noget, I Militære kan bruge?"

„Hør, lille Papa, jeg tror sandelig, at Fyrst Bagration ikke havde halvt saa travlt, da han traf sine Dispositioner til Affæren ved Schøngraben, som du har det for Øjeblikket."

„Ja, du har godt nok ved at snakke med, min Dreng, men prøv det en Gang selv!" sagde den gamle Greve, der lod, som om han blev fornærmet. — „Ak ja, saadan er Ungdommen, Feoktist!" henvendte han sig til Kokken, der stod og saa' paa dem med et venligt Smil. „Den blæser os gamle et langt Stykke!"

„Vist saa, vist saa, Deres Excellence, de unge vil gerne spise og drikke godt, men Serveringen og Arrangementet er de helst fri for at tænke paa."

„Ja, det er et sandt Ord!" raabte Greven og greb i det samme begge sin Søns Hænder. „Men da jeg nu engang har faaet fat i dig, min Dreng, skal du sandelig ogsaa gøre Nytte. Først kører du hen til Grev Besukhov og beder ham fra mig om at udlevere alle de Jordbær og Ananas, han har i sine Driverier, og naar det er besørget, begiver du dig til Rasguljai — Kusken kender Vejen — og faar fat i Zigeuneren Iljuschka. Du maa bringe mig ham død eller levende, for at jeg kan faa truffet Aftale med ham."

„Og Zigeunerpigerne — skal jeg ogsaa tage dem med?"

„Naa, maa vi nu være her!" sagde den gamle Greve, men da han i det samme opdagede Anna Mikhailovna, der havde listet sig herind med sine sædvanlige lydløse Skridt, fortabte han sig øjeblikkelig i en lang Række Undskyldninger over sin Paaklædning.

„Aa, bryd Dem aldrig om det, bedste, kæreste Greve!“ svarede hun, men sænkede dog samtidig Øjnene for at unddrage sig Synet af hans Slobrok. „Ja, kære Ven, jeg kom jo blot for at spørge Dem, om De ikke har Brug for min Hjælp, og da jeg nu hører, at De vil have Bud ud til Besukhov, beder jeg Dem om at betro mig denne lille Mission. Jeg ligger nemlig paa Vej ud til den kære Pierre, der har et Brev til mig fra Boris. Tænk Dem, min egen dyrebare Dreng har nu endelig opnaaet en Ansættelse i Staben.“

Greven blev henrykt over denne uventede Assistance og gav straks Ordre til, at hans egen Vogn skulde spændes for til hende.

„Og sig saa med det samme til Besukhov, at han endelig maa møde i Morgen!“ sagde han i en indtrængende Tone. „Jeg har jo slet ikke set noget til ham endnu. Hvordan gaar det egentlig med ham og Konen?“

„Ak, kære Ven, han er meget — meget ulykkelig!“ svarede Anna Mikhailovna med himmelvendte Øjne. „Men hvis alt det, man siger, forholder sig rigtigt, er det jo ogsaa rent forfærdeligt! Ja, hvem skulde have anet det blot for tre Maaneder siden! Den brave Pierre, hvor det gør mig ondt for ham, han er jo dog saa prægtig, ædel og højsindet! Jeg beklager ham sandelig af mit ganske Hjerte.“

„Men hvad er der dog i Vejen?“ spurgte baade Fader og Søn.

„Aa, det er denne slemme Dolghov, der kompromitterer hende!“ svarede hun sukkende og med en hemmelighedsfuld Hvisken. „Pierre har selv trukket ham til sit Hus, og nu er han hos dem fra Morgen til Aften og følger dem alle Vegne — ja jeg siger ikke mere. Men saa meget er vist, at den stakkels Pierre er aldeles sønderknust af Sorg.“

„Naa ja, men se alligevel at faa ham med til Middagen i Morgen. Den bedste Kur for Sorgen er og bliver dog et rigtig godt Glas Vin.“

III

Den næste Dag Klokken to var alle de, som skulde deltage i Middagen til Ære for Fyrst Bagration, samlede i den engelske

Klub og ventede nu med Længsel paa Hædersgæstens Ankomst. I alle Klubbens Lokaler saa' man et broget Kaos af Uniformer og sorte Kjoler, isprængte hist og her med Pudderparykker og gammeldags Silkekaftaner. Foruden de faste Medlemmer — saa godt som alle ældre Mænd med værdige Miner — var der ogsaa mødt en Del yngre Herrer, og mellem disse bemærkedes blandt andre Nesvizkij, Denisov, Nikolaj Rostov og den forfløjne Dolloghov, som nu igen havde faaet Ansættelse i Garden. Hele denne Ungdom, men især den militære Del, spankulerede omkring mellem de ældre, som den, maaske i Følelsen af at Fremtiden ene tilhørte den, behandlede med en i høj Grad nedladende Høflighed.

Pierre havde ogsaa givet Møde. Han var næsten ikke til at genkende, da han efter sin Kones Ordre havde ladet sit Haar vokse og aflagt Brillerne, men til Trods for denne Forbedring i hans ydre Skikkelse, gik han dog omkring med et bedrøvet og nedslaaet Ansigt. Her som overalt var han omgivet af Mennesker, der bukkede og skrabede for hans Rigdom, og Genstand for en Opmærksomhed, som han modtog med sin sædvanlige Distraktion. Ifølge sin Alder hørte han absolut ind imellem de unge, men hans Millioner og Stilling i Samfundet anviste ham Plads mellem Selskabets Magnater, og som en Følge heraf slentrede han omkring fra den ene Gruppe til den anden uden at kunne finde sig til Rette nogensteds.

Grev Rostov gik med travle Skridt frem og tilbage mellem Spisesalen og Salonen og nikkede lige venligt til alle, han mødte paa sin Vej. En Gang imellem søgte hans Øjne hen til Sønnen, der stod i en Vinduesfordybning og talte med Dolloghov. Denne havde hurtig forstaaet at vinde Nikolajs udelte Beundring, og da den gamle Greve saa', hvor godt de to unge Mennesker kom ud af det sammen, skyndte han sig hen til Dolloghov og trykkede hans Haand.

„Se endelig hjem til os med det allerførste," sagde han i en gæstfri Tone, „De skal nok blive rigtig godt modtaget. Jeg véd jo, at De er en god Bekendt af min flinke Dreng, og at De har udført lige saa mange Heltebedrifter som han. — Ih se Goddag, Goddag, Vasilij Ignatitsch! Goddag, min gamle Ven!" henvendte han sig i det samme til en ældre Herre, der strøg forbi ham, men inden han havde faaet rigtig hilst paa ham, kom der en Tjener ind og meldte hæseblæsende, at Hædersgæsten var i An-

marsch. I samme Øjeblik blev der almindeligt Røre, Folk strømmede ind i Salen fra de andre Lokaler, og hele Selskabet med Direktørerne i Spidsen styrtede af Sted for at modtage den fejrede Kriger. Man hørte det ringe ude i Entreen, og et Øjeblik efter viste Bagration sig i den aabne Dør uden Hat og Kaarde — dem havde han nemlig efter Klubbens Skik og Brug maattet lægge fra sig i Forstuen. Helten fra Schøngraben, der absolut hørte hjemme i en Feltsoldats tarvelige Dragt, var nu iført en splinterny, stramtsiddende Uniform, og paa hans Bryst blinkede der talrige russiske og fremmede Dekorationer. Han havde ladet sig klippe og frisere lige før Middagen, og dette i Forbindelse med hans højtidelige Ansigt gav ham et løjerligt Anstrøg af Tamhed, der slet ikke harmonerede med hans bestemte og mandige Træk. Bekleschov og Uvarov, Klubbens to fornemste Medlemmer, der havde modtaget ham ude i Forstuen, standsede ved Døren for at lade ham passere, og da Bagration følte sig trykket af denne Opmærksomhed, gik han først ind efter at have gjort forskellige Ophævelser og Komplimenter. Det faldt ham øjensynlig langt lettere at gaa frem over en ujævn Pløjemark i Kugleregnen — som hin Dag ved Schøngraben — end at gøre sin Entré her i Klubben, hvor saa mange nysgerrige Øjne hvilede paa ham. Direktørerne modtog ham i Døren og bød ham Velkommen, og derpaa førte de ham gennem den tæt sammenpressede Mængde, der stod og kiggede paa ham som paa et udenlandsk Dyr. Grev Rostov, som var den ivrigste af dem alle, puffede leende til de mange, der spærrede ham Vejen, og fik endelig, men først efter store Anstrengelser, Fyrst Bagration anbragt i en vældig Sofa, der tronede paa en Forhøjning i Baggrunden af Salen. De nærmeste trængte nu atter paa, men den gamle Greve banede sig for anden Gang Vej gennem Mængden og vendte et Øjeblik efter tilbage med et Par Direktører, som i Forening bar paa et stort Sølvfad, fyldt til Randen med talrige Eksemplarer af et Digt, der var blevet til i Dagens Anledning. Ved Synet af dette Fad, der blev holdt op under Næsen af ham, saa' Bagration sig hjælpeløst om til alle Sider, men da hans Blik kun mødte et Utal af forventningsfulde Øjne, som alle stirrede stift paa ham, underkastede han sig det uundgaaelige og greb Fadet med begge Hænder. Og han vilde sikkert være bleven siddende med det til langt ud paa Natten, hvis ikke en af Direktørerne havde befriet ham for det og samtidig overrakt

ham et af Digtene. Derpaa traadte selve Forfatteren frem med et Eksemplar i Haanden og begyndte at deklamere Indholdet af sin Ode for Bagration, der bøjede Hovedet og lyttede med en resigneret Mine. Under almindelig Tavshed fremsagde Poeten følgende Linier:

Du, som kaster Hæder over Tiden,
Du, som skærmer Tronen og vort Land,
Dig vi prise baade nu og siden,
Tapre Kriger, mageløse Mand!
For dit Værge, o Bagration,
Har Respekt selv en Napoleon!

Men da han var kommet saa vidt, traadte en af Tjenerne ind og meldte med høj Røst, at der var serveret; Fløjdørene aabnedes, og inde fra Spisesalen lød den bekendte Polonæse: „Hør, hvor Sejrens Torden ruller! Fryd dig, Ruslands tapre Søn!" Den gamle Grev Rostov saa' først forbitret paa Digteren, der blev ved at læse op, og bukkede derefter dybt for Bagration. Og da alle for Øjeblikket interesserede sig mere for Bordets Glæder end for Poesi, begav hele Selskabet med Bagration i Spidsen sig ind i Spisesalen. Æresgæsten indtog Hædersplads for Enden af Bordet mellem Bekleshov og Narischkin, der begge hed Alexander ligesom Kejseren og derfor var bleven udset til at sidde ved hans Side, og den øvrige Del af Selskabet — 300 Personer ialt — fordelte sig derpaa i Salen efter Rang og Stilling, naturligvis saaledes, at de fornemste kom i Nærheden af Bagration. Denisov, Nikolaj Rostov og Dologhov tog Plads ved Siden af hinanden omtrent ved Midten af Bordet, og lige over for dem sad Pierre og den tykke Nesvizkij. Grev Rostov, der skulde fungere som Vært og gøre Honnørs for Æresgæsten, præsiderede ved den Bordende, der var modsat Bagrations, og de andre Direktører sad i skøn Symmetri paa begge Sider af ham.

Grevens mange Anstrengelser kronedes med det skønneste Held. Men skønt Anretningen og Serveringen var lagt saa omhyggeligt til Rette, at Sejren maatte synes sikker, var han dog under hele Middagen i den største Uro og Spænding, hvilket blandt andet røbede sig ved, at han gjorde de mærkeligste Tegn til Tjenerne, hver Gang disse kom ind med en ny Omgang varme eller kolde Retter. Men alt gik, som det skulde. Da Fisken — en vældig Sterlet paa halvanden Alens Længde — blev baaret

ind, rødmede han af Stolthed og Glæde, og da Champagnepropperne samtidig knaldede rundt omkring i Salen, steg hans Stemning end yderligere. „Ja nu eller aldrig!“ tænkte han, idet han stillede sig op for Bordenden med Pokalen i Haanden, og alle tav saa og ventede med Spænding paa, hvad han havde at sige.

„Hans Majestæt Kejseren leve!“ raabte han med Taarer i Øjnene, alle rejste sig, og i det samme spillede Orkesteret en Fanfare, der næsten overdøvedes af et nifoldigt, dundrende Hurra. Bagration raabte ogsaa med, og hans Stemme lød nu lige saa kraftigt som hin Gang ved Schøngraben, men Nikolajs Røst hørtes dog over hans og alle de andres. Den ene Gang efter den anden skreg han: „Hans Majestæt Kejseren leve! Hurra!“ Og efter at have tømt sin store Pokal hev han den højt op over Skulderen, saa den smadredes mod Gulvet. Mange af de andre fulgte hans Eksempel, og endnu længe efter genlød Salen af rungende Hurraraab. Da disse endelig var forstummede, fik Tjenerne travlt med at samle Glasskaarene op, og enhver satte sig saa atter ned, glad over at have deltaget i denne festlige Jubel, og passiarede videre med Naboer og Genboer. Derpaa rejste Grev Rostov sig og udbragte en Skaal for Fyrst Peter Ivanovitsch Bagration, Helten fra Austerlitz og Schøngraben. Hans Øjne fyldtes igen med Taarer, et kraftigt Hurraraab rungede for anden Gang gennem Salen, og umiddelbart efter istemmede et Sangkor oppe paa Tribunen en pompøs Kantate, der indlededes med følgende Strofer:

Ingen Hindring Russen kender,
Alt maa vige for hans Mod!
Blot Bagration vi sender,
Ligger Fjenden for vor Fod!

Og næppe havde Sangerne endt, før der fulgte nye og atter nye Skaaler. Grev Rostov blev mere og mere rørt, Støjen og Jubelen gik over alle Grænser, og den ene Pokal efter den anden smadredes mod Gulvet. Først drak de Direktørernes Skaal, saa fulgte der en for Klubbens Medlemmer og en for Gæsterne, og endelig en for Grev Ilja Rostov, der havde Æren af hele Arrangementet. Denne sidste Skaal vakte almindelig Begejstring, og den gamle Grevé blev selv saa overvældet af sine Følelser, at han maatte skjule sit Ansigt i Lommetørklædet for at opfange de Taarestrømme, der flød ned ad hans Kinder.

IV

Pierre, der som tidligere omtalt sad lige over for Dologhov og Nikolaj Rostov, nød som altid ved saadanne Lejligheder Bordets Glæder i rigt Maal. Og dog hørte der ikke meget til at se, at han i Dag slet ikke var i sit Es. Han saa' mørk og nedslaaet ud, sagde ikke et Ord under hele Maaltidet og kiggede rundt til alle Sider med et saa aandsfraværende Udtryk, at man ikke kunde være i Tvivl om, at hans Tanker var helt andetsteds henne.

Men den stakkels Pierre var ogsaa meget ulykkelig og forpint. For et Par Dage siden havde hans ældste Kusine nemlig slaaet paa, at Forholdet mellem Dologhov og Helene var noget ømmere, end det burde være, og nu til Morgen havde han oven i Købet modtaget et anonymt Brev, i hvilket man anbefalede ham at bruge sine Briller noget bedre, da han saa maaske vilde faa Øjnene op for sin Hustrus Utroskab, der var en offentlig Hemmelighed for alle undtagen ham selv. Pierre troede naturligvis ikke paa noget af alt dette, men det var ham alligevel ubehageligt at have Dologhov siddende lige over for sig, og det kogte i ham, hver Gang hans Øjne mødte denne uforskammede Fyrs udfordrende Blik. Efter det Kendskab, han havde til Helene og hendes Fortid, maatte han desværre indrømme for sig selv, at det, der stod i Brevet, nok kunde have nogen Sandsynlighed for sig, og at det blot var den Omstændighed, at det var *hans* Hustru, Sagen drejede sig om, der gjorde, at han ikke vilde tro paa hendes Skyld.

„Ja, han ser godt ud," tænkte Pierre, „og jeg kender ham tilstrækkeligt til at vide, at det vilde være ham en særlig Fornøjelse at bringe Skam og Vanære over mit Navn og le mig ud bagefter, netop fordi jeg har laant ham Penge og optaget ham som Gæst i mit Hus. Men jeg vil alligevel ikke tro det — jeg har ingen Ret dertil! Og hvor han dog ser ondskabsfuld ud, naar han kigger over paa mig! — Ja, han tror naturligvis, at jeg er bange for ham ligesom alle de andre!" sagde han til sig selv og mærkede i det samme, at denne Tro maaske slet ikke var saa helt uberettiget.

Medens han anstillede disse Betragtninger, sad Nikolaj og passiarede livligt med Dologhov og Denisov, ikke saa lidt stolt over, at han havde faaet Plads mellem de to, han beundrede mest af

hele Selskabet. En Gang imellem saa' han haanligt over paa Pierre, som irriterede ham, dels i sin Egenskab af Civilist, men navnlig fordi han sad og maabede ved Bordet uden at kunne genkende ham. Han ærgrede sig længe over ham i Stilhed, men da han opdagede, at Pierre, der i dette Øjeblik havde sine Tanker helt andetsteds henne, blev siddende medens de andre drak Kejserens Skaal, kunde han ikke længere styre sin Harme.

„Men hvad gaar der dog af Dem!" raabte han forbitret og sendte ham et lynende Blik. „Kan De da ikke høre, at vi drikker Kejserens Skaal?"

Pierre rejste sig uden at gøre Indvendinger og tømte sin Pokal, og da alle havde sat sig igen, nikkede han over til Nikolaj med sit sædvanlige godmodige Smil.

„Om Forladelse, Greve — men jeg kendte Dem ikke straks," sagde han i en venlig Tone. Nikolaj var imidlertid saa optaget af at tale med sine Sidemænd, at han slet ikke lagde Mærke til ham.

„Naa, du vil nok ikke forny gammelt Bekendtskab," sagde Dologhov.

„Aa, det Fæ — lad ham bare rejse Pokker i Vold!" svarede Nikolaj.

„Ja, men du glemmer nok helt, at han er gift med en smuk Kone," bemærkede Denisov halvhøjt. Pierre, der ikke kunde høre, hvad det var de sagde, men dog alligevel havde en bestemt Fornemmelse af, at det var om ham de talte, blev rød i Hovedet og trak Øjnene til sig.

„Naa, nu drikker vi alle de skønne Kvinders Skaal!" sagde Dologhov med et alvorligt Ansigt, men med et Smil i Mundvigene, og bøjede sig over mod Pierre. „En Skaal for alle skønne Kvinder, Pierre — og for deres Elskere!"

Pierre slog Øjnene ned og drak uden at svare ham. Netop i dette Øjeblik lagde Tjeneren, som delte Kantaten om et Eksemplar hen foran hans Tallerken, men da Pierre vilde tage det, bøjede Dologhov sig frem og snappede Papiret ud af Haanden paa ham.

„Giv mig det — øjeblikkelig!" raabte Pierre, hvis Stemme dirrede af Raseri.

Da Nesvizkij og Pierres Sidemand til højre hørte disse Ord og saa' hvem de var rettede til, søgte de begge at berolige Pierre, men samtidig irriterede Dologhov ham end yderligere. Han saa'

nemlig paa ham med sine kolde, smilende Øjne og sagde roligt og langsomt:

„Nej, De faar det ikke!"

„De ..... De er en Slyngel! Og De skal høre fra mig!" stønnede Pierre, der rev Papiret ud af hans Haand og rejste sig fra Bordet. Og i samme Øjeblik som han havde udtalt disse Ord, følte han, at Spørgsmaalet om hans Kones Skyld, der havde pint ham i de sidste 24 Timer, nu var afgjort — definitivt afgjort. Enhver Tvivl om hendes Brøde var pludselig forsvundet, og det stod nu ganske klart for ham, at han hadede og afskyede hende i den Grad, at deres Veje fremtidig maatte skilles.

Fornærmelsen var tydelig nok, og begge Parter ønskede hurtigst muligt at faa Sagen ordnet paa rette Maade. Efter Bordet underhandlede Nikolaj, der havde paataget sig at være Dologhovs Sekundant, med Nesvizkij, som mødte paa Pierres Vegne, om de nærmere Betingelser for Duellen, og efter at man var blevet enig om disse, kørte Pierre hjem, men Nikolaj, Dologhov og Denisov blev i Klubben til langt over Midnat og hørte paa Zigeunernes raske Sange.

„Naa ja, saa ses vi altsaa i Morgen i Sokolnizky Skoven," sagde Dologhov, da han og Nikolaj var ved at sige Godnat til hinanden ude paa Klubbens Stentrappe.

„Hør sig mig, er du nu ogsaa fuldstændig rolig?" spurgte Rostov, idet han gav ham Haanden.

„Ja, som du ser. Og hvis du vil lære mig Kunsten af, saa er den fortalt i to Ord. Den, der er sentimental nok til at gøre sit Testamente, inden han gaar til en Duel, og i det hele taget tænker paa Muligheden af at blive dræbt — ham er det ude med, men den, der begiver sig til Kampen med den faste Hensigt hurtigst muligt at gøre det af med sin Modstander, han har vundet Spillet og er sikker paa Sejren. Mærk dig altsaa det, min Ven, og Farvel til vi ses i Morgen."

„Da Pierre og Nesvizkij den næste Dag Kl. 8 ankom til Sokolnizky, stod Dologhov allerede paa Pletten med sine to Vidner, Denisov og Nikolaj Rostov. Pierre, der saa' træt og forvaaget ud, havde sit sædvanlige aandsfraværende Udtryk og missede med Øjnene, som en der generes af Solen. Efter at have tænkt over Sagen hele Natten var han endelig kommet til det Resultat, at hans Kone havde den væsentligste Skyld, og han mødte derfor med temmelig forsonlige Følelser over for Dologhov. „Naar

alt kommer til alt," sagde han til sig selv, „kender han mig jo næsten slet ikke, og følgelig har han heller ingen Grund til at være synderlig ømfindtlig over for min Ære, der egentlig kan være ham temmelig ligegyldig. Maaske jeg vilde have gjort akkurat det samme i hans Sted. — Ja, det vilde jeg sikkert! Men hvad skal saa denne Duel til? Enten skyder jeg ham, eller ogsaa jager han mig en Kugle gennem Hovedet."

Efter at Nesvizkij og Nikolaj havde plantet deres Sabler i Sneen i en indbyrdes Afstand af 10 Skridt for at betegne den Grænse, hvortil enhver af Parterne maatte rykke frem, gik Nesvizkij hen til Pierre og gjorde et Forsøg paa at faa Sagen bilagt i Mindelighed.

„Ja, Greve," sagde han i en lidt ængstelig Tone, „nu om lidt skal vi til det, og da De har vist mig den Ære at vælge mig til Sekundant, vil jeg ogsaa gøre min Pligt og sige Dem ligeud, at den Sag, der foreligger, er saa ubetydelig, at den ikke bør give Anledning til nogen Blodsudgydelse. Og desuden var det Dem, der havde Uret ..... De blev hidsig!"

„Ja, det var meget — meget dumt af mig!" svarede Pierre.

„Naa ja, men lad mig saa overbringe Modparten Deres Undskyldning. Jeg er paa Forhaand overbevist om, at han vil tage imod den. De véd jo nok Greve, at det er langt bedre at indrømme sin Uret end at fremture i den. Og desuden foreligger der jo ikke nogen tilsigtet Fornærmelse fra nogen af Siderne. Tillad mig derfor ....."

„Nej, nej, spar Dem Ulejligheden!" svarede Pierre. — „Tjen mig blot i at sige, hvorhen jeg skal gaa, og i hvad Retning jeg skal skyde," tilføjede han, idet han tog Pistolen, og da han aldrig før havde haft ét saadant Instrument i sin Haand, spurgte han, hvorledes han skulde virke paa Aftrækkeren, men skyndte sig dog at forsikre, at han naturligvis godt vidste det, men blot ikke kunde komme paa det i Øjeblikket.

„Nej, jeg gør ingen Undskyldning! Det kunde aldrig falde mig ind!" erklærede Dologhov, da Denisov vilde overtale ham til en Forsoning, og derpaa gik han hen til den Standplads, som var bleven ham anvist.

Stedet, der var udset til Duellen, laa knap 100 Skridt fra Landevejen, hvor Slæderne holdt. Det var en lille Lysning omgivet af Fyrretræer, og i hver sin Udkant af den stod de to Modstandere i 40 Skridts Afstand fra hinanden. Paa et givet Signal

skulde de begge sætte sig i Bevægelse, og under denne Fremrykning havde enhver af dem Ret til at skyde, naar han vilde, men ud over Grænsen, den nærmeste Sabel, maatte ingen af dem komme. Selve Fremrykningslinien, nøjagtig 15 Skridt for enhver af Parterne, betegnedes ved en Sti, som Sekundanterne havde dannet i den dybe Sne, da de afskridtede Standpladserne. Det tøede stærkt, og en tæt Taage indhyllede som en Følge heraf Omgivelserne i den Grad, at man ikke engang kunde se fra den ene Ende af Lysningen til den anden.

„Naa, skal vi saa begynde!" foreslog Dologhov i en noget utaalmodig Tone.

„Ja, lad os kun det!" sagde Pierre med sit sædvanlige godmodige Smil.

Duellen var nu uundgaaelig. Denne fra Begyndelsen saa ubetydelige Sag var efterhaanden vokset op til saadanne Dimensioner, at ingen menneskelig Villie mere kunde standse Begivenhedernes Gang. Denisov gik ind imellem Sablerne og sagde med høj Røst:

„Ja, da begge Parter vægrer sig ved at gaa ind paa en Forsoning, mener jeg, at vi kan begynde. Maa jeg derfor anmode de Herrer om at holde sig parate og at gaa frem, naar jeg tæller *tre!*"

„En — to — tre!" kommanderede Denisov, der skyndte sig at gaa ud til Siden, og i samme Nu satte begge Modstanderne sig i Bevægelse. Dologhov, som fulgte Fodsporene, gik langsomt uden at løfte Pistolen og spejdede ind i Taagen med sit sædvanlige spotske Smil. Pierre skyndte sig derimod af Sted, saa snart Kommandoordet lød, men han kom straks ud af den banede Sti og sjaskede saa videre gennem den dybe Sne. Han holdt Pistolen stift udstrakt i højre Haand, og den venstre stak han langt bagud for ikke at fristes til at benytte den som Støtte, hvilket jo vilde have været i høj Grad ulovligt. Efter at have vadet et Par Skridt i Sneen kiggede han ned paa sine store Fødder, og da han saa løftede Øjnene og opdagede Dologhovs Skikkelse forude i Taagen, trykkede han paa Aftrækkeren, saaledes som han lige havde lært det. Knaldet kom i den Grad bag paa ham, at han gik ned i Knæene, men han smilede dog straks efter af sin Forskrækkelse og blev staaende for at vente paa, hvad der videre vilde komme. Røgen, der bredte sig som et Slør i Taagen, betog ham i Begyndelsen al Udsigt, men han hørte Lyden af Skridt, der nærmede

sig, og et Øjeblik efter skimtede han sin Modstander et lille Stykke forude. Røgen spredte sig mere og mere, og han kunde nu tydelig se Dologhov: han var dødbleg, trykkede sin venstre Haand ind mod Brystet og holdt Pistolen krampagtigt i den anden. Med ét vaklede han, og Nikolaj Rostov løb saa hen til ham og sagde noget, men hvad det var, kunde Pierre ikke høre.

„Nej ..... nej!“ svarede Dologhov med sammenbidte Tænder. „Nej .... det er ikke forbi!“ og derpaa tumlede han nogle Skridt fremefter og faldt om lige i Nærheden af Sabelen. Han tørrede sin venstre Haand, der var blodig, paa Uniformen og borede den ned i Sneen for at holde sig oppe. „Se saa .....“ begyndte han, men kom ikke videre. „Ja, nu er det min Tur!“ sagde han endelig efter en voldsom Kraftanstrengelse. Pierre, der følte, at Graaden sad ham helt oppe i Halsen, ilede hen imod ham, men standsede med et Ryk, da Dologhov raabte Holdt! lige som han vilde til at passere Grænsen. Der var nu kun ti Skridt imellem dem. Dologhov lod sig falde om paa Siden, fyldte begærligt sin Mund med Sne og kom atter op i den siddende Stilling ved en samtidig Bevægelse med Hovedet og Benene. I langsomme Drag indsugede han den iskolde Sne, og med Opbydelsen af sine sidste Kræfter sendte han Pierre et luende Blik, løftede Pistolen og begyndte at sigte.

„Vend Siden til! Dæk Dem med Pistolen!“ raabte Nesvizkij.

„Men saa dæk Dem dog!“ skreg Denisov, der fuldstændig glemte, at han var Dologhovs Sekundant.

Pierre ænsede dog ikke disse gode Raad, men blev staaende med sit brede Bryst vendt lige mod Dologhov og saa' hen paa ham med et bedrøvet Ansigt. Vidnerne lukkede Øjnene som efter en fælles Aftale, og i samme Nu faldt Skuddet, efterfulgt af et gennemtrængende Skrig. Det var Dologhov, der gav sin Harme Luft.

„Forbi!“ skreg han ude af sig selv, og i samme Nu faldt han forover og med Ansigtet ned i Sneen. Pierre tog sig med begge Hænder op til Hovedet og tradskede derpaa ind i Skoven, idet han vadede med lange Skridt gennem Sneen.

„Hvor det dog er dumt ..... meningsløst ..... vanvittigt!“ stønnede han den ene Gang efter den anden, og Nesvizkij gik saa hen til ham og førte ham langsomt bort.

Nikolaj og Denisov bar Dologhov hen i hans Slæde, og der laa han med lukkede Øjne og uden at sige et Ord den største Del

af Hjemvejen. Først da de var et godt Stykke inde i Byen, kom han pludselig til sin Bevidsthed og greb Nikolajs Haand.

„Hvorledes har du det?“ spurgte denne, forbavset over det milde og bevægede Udtryk i hans Ansigt.

„Daarligt — men lad os ikke tale om det!“ svarede han med brudt Stemme. „Sig mig hellere, hvor vi er — aa, nu véd jeg det! Ja, for min egen Skyld bryder jeg mig ikke om det, men *hun* overlever det ikke. Det vil dræbe hende!“

„Hvem mener du?“ spurgte Nikolaj.

„Aa, min stakkels Moder! Min stakkels, velsignede Moder!“ sagde Dologhov med Taarer i Øjnene, idet han trykkede hans Haand. Lidt efter, da der var kommet noget mere Ro over ham, forklarede han Rostov, at han boede sammen med sin gamle Moder, og at hun sikkert ikke vilde overleve det, hvis hun saa' ham komme hjem i denne Tilstand uden at være forberedt derpaa. Han bad ham derfor om at køre i Forvejen og underrette hende om, hvad der var hændet. Nikolaj Rostov skyndte sig straks at opfylde hans Ønske, og til hans store Forbavselse viste det sig saa virkelig, at denne Slagsbroder og Spillefugl boede hos sin gamle Moder og sammen med en pukkelrygget Søster, og hvad der var mærkeligere endnu, at han var den kærligste Søn og Broder, der hjalp og støttede dem begge efter bedste Evne.

V

Da Pierre indfandt sig i sit Hjem sent ud paa Aftenen, meldte Kammertjeneren ham, at Grevinden havde trukket sig tilbage til sine Værelser, og for at undgaa enhver ubehagelig Forklaring tyede han straks ind i sit Kabinet, hvor han besluttede at tilbringe Natten. Han lagde sig paa en Sofa og forsøgte at falde i Søvn, men hans Sind var i saa heftigt et Oprør, at det ikke alene var ham umuligt at sove, men endogsaa at ligge rolig paa et og samme Sted. Han sprang derfor op og gav sig til at spadsere frem og tilbage i Stuen med hurtige Skridt, men uden at kunne faa Bugt med de generende Tanker og Forestillinger, der forfulgte ham, hvor han gik og stod, og endogsaa antog Karakteren af Syner. Helene viste sig lyslevende for ham, saaledes som han hav-

de set hende i de første Dage af deres Ægteskab, med sin dejlige, fyldige Hals og sit smægtende, lidenskabelige Blik, og i samme Nu dukkede Dologhovs smukke, udfordrende Ansigt op ved Siden af hende, men dette Ansigt forsvandt atter og gav Plads for et andet, der var ligblegt og skælvede i Dødskampen.

„Naa, og hvad er der saa egentlig sket?“ spurgte han sig selv. „Jeg har dræbt hendes Elsker — min Kones Elsker! Men hvis er Skylden?“ — „Din!“ svarede en Stemme i hans Indre. „Min?“ — „Ja, hvorfor giftede du dig med Helene uden at elske hende? Hvorfor løj du baade for hende og for dig selv?“ svarede Stemmen atter, og i det samme mindedes han det pinlige Øjeblik, hvor han havde tvunget sig til at sige: Jeg elsker dig! — „Ja, derfra stammer hele Ulykken,“ sagde han til sig selv, „og allerede dengang følte jeg, at disse Ord var en Løgn.“ Og da hans Tanker saa gled tilbage til Hvedebrødsdagene, rødmede han uvilkaarlig. Særlig levende for ham stod en lille Episode, der endnu pinte ham, naar han tænkte paa den. En Formiddag Kl. 12, godt og vel en Uges Tid efter Brylluppet, var han traadt ud af sit Soveværelse kun iført sin silkevatterede Slobrok, og hans Hushovmester, der stod og ventede paa ham inde i Kabinettet, havde saa efter en flygtig Mønstring af hans Ansigt og Paaklædning hilst paa ham med et ærbødigt Smil, der syntes at gratulere ham til hans ægteskabelige Lykke.

„Og hvor ofte har jeg ikke været stolt af at have en saadan Kone og glædet mig over hendes majestætiske Skønhed og fine Takt. Ganske vist forstod jeg ikke hendes olympiske Ro, hendes Uimodtagelighed for alt og hendes Ligegyldighed og Mangel paa Interesse, men jeg mente altid, at Fejlen laa hos mig. Nej, Løsningen paa Gaaden er simpelt hen den, at hun er en hjerteløs og i Bund og Grund fordærvet Kvinde. Og det har hun ofte nok vist. Da Anatole kom for at laane Penge hos hende, lod hun ham kysse sine nøgne Skuldre, og da han saa vilde have sin Betaling, lo hun ham lige op i Øjnene. Og da jeg spurgte hende, om hun ikke længtes efter den Lykke at blive Moder, svarede hun mig leende, at hun ikke var dum nok til at ønske sig Børn, og at hun i alt Fald ikke vilde faa dem med mig. Nej, jeg har aldrig elsket hende, og jeg har altid vidst, at hun var en fordærvet Skabning, men først i Dag vover jeg at tilstaa det for mig selv. — Og nu ligger Dologhov maaske og dør — ligeglad og med en haanlig Grimasse paa Ansigtet — medens jeg er nær ved at forgaa af

Anger og Fortvivlelse. Men jeg er som sagt selv Skyld i det hele, og nu maa jeg bære Følgerne. Og hvilke er disse da? At der er sat en Plet paa mit Navn, og at jeg er ulykkelig for hele Resten af Livet. — Nej, vist ej! Passiar!" indvendte han et Øjeblik efter. „Mit Navn og min Ære har intet som helst med mit egentlige Jeg at gøre. Det, man kalder Vanære og Skændsel, er jo fuldstændig illusoriske Begreber. Se nu for Eksempel Ludvig den Sekstende, ham henrettede man, fordi man mente, at han var en Forræder mod Fædrelandet, og de, der afsagde Dommen over ham, havde vel lige saa meget Ret i deres Overbevisning som de andre, der senere gik i Døden for hans Sag og indskrev ham blandt Helgenerne. Hvem har overhovedet Ret, og hvem har Uret i denne Verden? Ingen! Nej, glæd dig ved Livet, saa længe du lever, hvorfor pine sig selv, naar man betænker, hvor kort vor Tilværelse er i Sammenligning med Evigheden." Men netop i dette Øjeblik, hvor han troede, at han rigtig havde vundet Ro og Herredømme over sig selv, viste hun sig atter for ham i sin mest bedaarende Skikkelse, og han følte da, at alt Blodet strømmede ham til Hjertet. Saa stormede han endnu hurtigere frem og tilbage i Værelset end før og slog alt i Stykker, hvad han fik mellem Hænderne. „Ja, hvorfor sagde jeg dog ogsaa disse ulyksalige Ord: Jeg elsker dig!" gentog han den ene Gang efter den anden, men midt i al sin Kvide greb han sig dog i at smile, da han mindedes Molières bekendte Ord: „Mais que diable allait il faire dans cette galère!"

Lidt efter Midnat ringede han paa sin Kammertjener og gav ham Ordre til at forberede alt til Afrejsen. Han var nu fuldt og fast bestemt paa at tage af Sted den næste Dag uden at have set hende. Ja, væk vilde han og blot efterlade et Brev, i hvilket han meddelte hende, at han hverken vilde eller kunde leve sammen med hende mere. Om Morgenen, da Kammertjeneren kom ind med Kaffen, laa Pierre og sov paa Sofaen med en Bog i Haanden, og da han blev vækket, saa' han sig længe forvildet om til alle Sider, inden det gik op for ham, hvor han egentlig var.

„Hendes Naade er her! Hun ønsker at tale med Deres Excellence!" meldte Tjeneren i en ærbødig Tone.

Inden Pierre endnu havde faaet Tid til at svare, viste Grevinden sig allerede i Døren. Helene, der i Dag præsenterede sig i en hvid Atlaskes Morgenkjole, rigt broderet med Sølv, nærmede sig lige saa rolig og majestætisk som altid, og kun en lille Rynke

mellem Brynene røbede hendes Vrede. Hun kendte allerede Historien om Duellen og kom nu for at kræve ham til Regnskab. Pierre saa' først ængstelig op paa hende gennem sine Briller og dukkede derpaa som en bange Hare ned mellem Puderne med Bogen for Øjnene. Men da han følte, at denne Situation var uholdbar i Længden, saa' han lidt efter op paa hende. Hun stod endnu stadig foran ham med et haanligt Smil, men sagde ikke et Ord.

„Jo, det er en nydelig Historie!" begyndte hun i en streng Tone, saa snart Tjeneren var gaaet. — „Skammer De Dem ikke?"

„Jeg? ....." stammede Pierre.

„Jo, De er rigtignok en modig Fyr. Naa, men sig mig saa, hvad den Duel skal betyde. Hvad er Meningen med den?"

Pierre vendte sig tungt om imod hende og lukkede Munden op, men fandt intet Svar.

„Ja, naar De ikke vil svare, saa skal jeg gøre det for Dem," vedblev Helene. „De er et Fæ, der tror alt, hvad man binder Dem paa Ærmet. — Folk har bildt Dem ind, at Dologhov er min Elsker," sagde hun med stærkt Eftertryk paa dette sidste Ord, som hun udtalte med tilsyneladende Velbehag, „og De tror derpaa! Og hvad har De saa opnaaet ved denne dumme Duel? Ja, De har vist, at De er en Dumrian, men det véd jo alle i Forvejen. Og hvad er Følgerne? At jeg bliver til Latter for hele Byen, og at alle faar at vide, at De i Fuldskab har udfordret en Mand, som De uden Grund var skinsyg paa, en Mand" — her hævede hun Stemmen — „der staar uendelig højt over Dem i alle Henseender!"

„Hm! Hm!" brummede Pierre, der laa og missede med Øjnene og ikke rørte sig af Stedet.

„Og hvorfor troede De egentlig, at han var min Elsker? Hvorfor? — Er det, fordi det morede mig at være sammen med ham? Hvis De havde været klogere og elskværdigere, vilde jeg have foretrukket Deres Selskab."

„Hold op — jeg bønfalder Dem derom!" hviskede Pierre med hæs Røst og løftede Hovedet.

„Nej, hvorfor i al Verden skulde jeg det! Jeg har Ret til at tale, og jeg siger Dem højt og lydeligt, at det vilde være en mærkelig Kvinde, som ikke tog sig en Elsker, naar hun er gift med en Mand som Dem. — Og dog har jeg ikke gjort det!"

Pierre sendte hende et uheldsvarslende Blik, men sagde intet og lagde sig atter tilbage. I dette Øjeblik led han ligefrem fysiske Smerter; hans Bryst snøredes mere og mere sammen, og han var lige ved at kvæles. Han følte, at han maatte gøre Ende paa denne Lidelse, selv om han skulde gribe til det alleryderste Middel.

„Vi maa skilles!“ sagde han med kvalt Røst.

„Ja, heller end gerne,“ svarede hun hurtigt, „men kun paa den Betingelse, at De giver mig Halvdelen af Deres Formue. — Nej, det forskrækker De mig ikke med!“

Pierre sprang op fra Sofaen og vaklede hen imod hende.

„Jeg dræber dig!“ skreg han, idet han greb Marmorpladen paa det nærmeste Konsolbord og svingede den over sit Hoved med en Kraft, der forbavsede ham selv.

Helenes Ansigt fortrak sig krampagtigt, hun hvinede og veg tilbage. Pierre følte en sand Fryd ved at give sit Raseri Tøjlerne. Han hev Marmorpladen mod Gulvet, saa den smadredes i talrige Stumper og Stykker, gik løs paa hende med løftede Arme og brølede: Herud! med saa skrækkelig en Stemme, at den bredte Rædsel over hele Huset. Og Gud maa vide, hvad han vilde have gjort ved hende i dette Øjeblik, hvis hun ikke hurtigst muligt var styrtet ud af Værelset.

En Uge efter rejste Pierre til St. Petersborg, efter at han i Forvejen havde givet sin Hustru fri Raadighed over alle de Godser, han ejede i Store-Rusland. Det var godt og vel Halvdelen af sin Formue, han saaledes frivilligt overlod hende, men han havde gerne givet den hele, blot for at blive hende kvit.

VI

Der var gaaet mere end to Maaneder siden Beboerne paa Lisy-Gory havde faaet Efterretning om Slaget ved Austerlitz, og endnu vidste man kun, at Fyrst Andrej var blandt de savnede,

men om han var levende eller død, havde man ikke kunnet bringe i Erfaring. Hvad der pinte hans nærmeste mest, var den Tanke, at han kunde være bleven samlet op paa Slagmarken af Omegnens Bønder og nu laa syg, ja maaske døende, mellem fremmede, ude af Stand til at give et Livstegn fra sig. I Aviserne, som bragte den første Efterretning om Slaget, stod der kun, at Russerne efter en glimrende Kamp havde været nødt til at trække sig tilbage, og at denne Retraite var foregaaet i den skønneste Orden, og af denne officielle Meddelelse drog den gamle Fyrste straks den Slutning, at vore havde lidt et Nederlag. Men om Enkelthederne af Kampen fik man intet at vide, og først 14 Dage efter indløb der et Brev fra Kutusov, hvis Indhold fyldte Fyrsten med den dybeste Bekymring.

„Deres Søn," skrev Overgeneralen, „har bedækket sig med Hæder og vist sig sin udmærkede Fader værdig. Det sidste, jeg saa' til ham, var, at han segnede om i Spidsen for et Regiment, som han førte frem mod Fjenden med Fanen i Haanden. Desværre maa jeg og alle hans Vaabenfæller beklage, at vi endnu intet véd om hans Skæbne, men da han ikke findes opført blandt de faldne, som Franskmændene har opsamlet paa Valpladsen, smigrer jeg mig dog med Haabet om, at han endnu er i Live."

Den gamle Fyrste fik dette Brev sent om Aftenen, og Dagen efter gik han sin sædvanlige Morgentur i Haven, men han var endnu mere mørk og indesluttet end ellers og sagde ikke et Ord hverken til Forvalteren, Gartneren eller Arkitekten.

Da hans Datter traadte ind til ham paa det befalede Klokkeslet, stod han efter Sædvane og arbejdede ved Drejerbænken, men han lod hende blive staaende ved Døren, og vinkede hende ikke hen til sig, som han plejede.

„Ej, er De dér, Fyrstinde Marie!" skreg han endelig, idet han lod, som om han først nu opdagede hendes Nærværelse, og i det samme smed han Staalet og stemmede Foden saa haardt mod Traaddet, at Svinghjulet snurrede rundt endnu længe efter.

Hun gik hen til ham, og ved Synet af hans harmfulde, fortrukne Ansigt, i hvilket Raseriet kæmpede med Smerten, lagde der sig en Taage over hendes Øjne. Hun var vis paa — hun kunde se det paa ham — at der var hændet noget skrækkeligt, og hun gruede for det Budskab, der nu om lidt vilde komme.

„Fader? ..... Véd du noget om Andrej?" sagde hun med

et saadant Udtryk af Sorg og Hengivenhed, at den gamle Fyrste ikke længer kunde beherske sin Bevægelse, men brast i Graad.

„Ja, jeg har faaet Efterretninger om ham! Han findes hverken blandt Fangerne eller de døde," svarede han med bortvendt Ansigt. „Jeg har det fra Kutusov selv! — Ingen véd, hvor han er — han er død!" skreg han med saa gennemtrængende en Røst, som om han vilde jage hende ud af Værelset med det samme.

Fyrstinde Marie faldt ikke i Besvimelse, da hun hørte disse Ord, men hendes blege Ansigt fik pludselig et forklaret Udtryk. Det var, som om al hendes tunge Sorg druknede i et Lys, der havde sit Udspring fra oven og gød Balsam i hendes Saar. Hun glemte i dette Øjeblik ganske sin Frygt for Faderen og gik dristigt hen til ham.

„Fader!" sagde hun, idet hun greb hans Haand og lagde Armen om hans gamle, runkne Hals. „Vend dig ikke fra mig, lad os græde sammen!"

„Ej, de Slyngler! De Karnalier!" raabte han, idet han fjernede hende fra sig. „Hæren har de ruineret, og Tusinder af Mennesker har de spoleret! Og til hvad Nytte? — Gaa hen og fortæl hende det!"

Fyrstinde Marie sank ned i en Lænesol ved Siden af Faderen og græd. Hun mindedes sin Afsked med Broderen, og hun saa' ham, saaledes som han havde set ud, da hun hængte ham Medaillonen om Halsen. Mon han var død, angergiven og troende? Og mon han nu var oppe i de himmelske Boliger, hvor der kun findes idel Fred og Lykke?

„Fader," sagde hun sagte, „fortæl mig alt, hvad du véd!"

„Ja, hvad skal jeg vel fortælle dig? Han har fundet sin Død paa Slagterbænken sammen med tusinde andre af Fædrelandets bedste Sønner, i det Slag, der har givet Ruslands Ære et Dødsstød. Naa, men gaa saa, Marie! Gaa hen og fortæl det til Fyrstinde Lisa! Jeg kommer senere."

Da Marie traadte ind til sin Svigerinde, som sad bøjet over sit Sytøj, modtog denne hende med et forunderlig indadvendt Blik. Hendes Øjne saa' uden at se, saa optaget var hun af det vidunderlige, der foregik inden i hende.

„Marie," sagde hun med et lykkeligt Smil, idet hun slap sit Sytøj og lænede sig tilbage, „kom engang her hen og laan mig din Haand!"

Marie lagde sig paa Knæ foran hende og skjulte sit Ansigt i Folderne af hendes Kjole.

„Kan du mærke det? Hvor det dog er forunderligt! Og véd du hvad, jeg er vis paa, at jeg vil komme til at holde rigtig meget af dette Barn!“ hviskede Lisa, idet hun saa' med straalende Øjne paa sin Svigerinde, der stadig gemte sit Ansigt i hendes Skød. — „Men hvad er der dog i Vejen, Marie?“ spurgte hun, da hun mærkede hendes Hulken.

„Aa, intet! Jeg kom blot til at tænke paa Andrej, og saa maatte jeg uvilkaarlig græde,“ svarede Fyrstinde Marie, idet hun tørrede sine Øjne.

Flere Gange i Løbet af Formiddagen tog hun Tilløb til at meddele sin Svigerinde den sørgelige Efterretning, men hun opgav det hver Gang paa Halvvejen, fordi hun kom til at græde. Disse Taarer, hvis Aarsag den lille Fyrstinde ikke kendte, ængstede hende til Trods for hendes Mangel paa Iagttagelsesevne, og hun saa' sig da bekymret og raadvild om til alle Sider. Kort før Middag kom den gamle Fyrste ind med et endnu mere mørkt og forbitret Ansigt end ellers, men han sagde ikke et Ord og gik straks igen, og Liza følte sig da saa urolig, at hun saa' hen paa sin Svigerinde og græd.

„Men hvad var der dog i Vejen med ham? Er der kommet Brev fra Andrej?“ spurgte hun i en klynkende Tone.

„Nej, du véd jo, at vi ikke kan vente at høre fra ham endnu, men Fader er noget urolig, og det er jeg for den Sags Skyld ogsaa.“

„Der er altsaa ikke hændet noget?“

„Nej intet!“ svarede Fyrstinde Marie med et fuldstændig troværdigt Ansigt og saa' sin Svigerinde lige ind i Øjnene. Hun havde nu besluttet sig til ikke at fortælle hende noget, før Begivenheden var overstaaet, og efter mange Bønner lykkedes det hende ogsaa at overtale sin Fader til at tie stille med, hvad han vidste.

Det var tunge Dage, der nu fulgte, og Fader og Datter bar dem hver paa sin Maade. Den gamle Fyrste, der straks havde slaaet det fast som en Kendsgerning, at hans Søn var faldet, gik endogsaa saa vidt i sin Overbevisning herom, at han bestilte en stor Sandstens Obelisk, som skulde opstilles i Haven til Minde om Fyrst Andrej. For øvrigt bibeholdt han sine daglige Vaner og afveg ikke en Haarsbred fra dem, men det stod kun daarligt

til med Appetitten og Søvnen og han faldt øjensynlig af for hver Dag der gik. Hans Datter gav derimod ikke Slip paa Haabet; hun vilde ikke tro paa, at Andrej virkelig var død, og ventede daglig, at der skulde indløbe Efterretninger om ham.

VII

I Slutningen af Februar blev Jordemoderen, Marja Bogdanovna, hentet ud til Lisy-Gory, for at hun kunde være ved Haanden, naar Begivenheden, der ventedes i Løbet af et Par Uger, indtraadte.

„Hør véd du hvad, kære," sagde den lille Fyrstinde til sin Svigerinde nogle Dage efter at denne Foranstaltning var truffet, „jeg har det slet ikke godt .... det maa vist være Middagen, jeg ikke har kunnet taale."

„Ja, du ser virkelig ogsaa daarlig ud, kære Lisa, du er jo ganske bleg," svarede Marie og skyndte sig ængstelig hen til hende.

„Mon det ikke var bedst, vi fik fat i Marja Bogdanovna, naadige Frøken? Det er vist det sikreste!" mente den gamle, erfarne Kammerpige, der netop var i Færd med at lægge Brænde paa Kaminen.

„Ja, det tror jeg ogsaa," sagde Fyrstinde Marie. „Nu skal jeg selv gaa ud efter hende! — Du maa endelig love mig ikke at være bange, sødeste Lisa!"

„Nej bliv!" skreg den lille Fyrstinde, hvis blege Ansigt fik et stærkt Udtryk af Rædsel ved Tanken om de Piner, hun havde i Vente. „Du tager fejl — det er Middagen! Hvorfor siger du dog ikke, at det er Middagen?" Og hun gav sig saa til at græde som et lille, forkælet Barn, medens Svigerinden styrtede af Sted efter Jordemoderen, der havde sit Værelse i den anden Ende af Gangen.

„Aa, skynd Dem endelig, Marja Bogdanovna! Det er vist allerede begyndt!" raabte Marie, saa snart hun havde faaet Hovedet inden for Døren. Hun var øjensynlig aldeles ude af sig af Skræk.

„Naa ja, saa meget desto bedre, Fyrstinde!" svarede Jordemoderen, der gned sine Hænder med en forretningsmæssig Mine

og vraltede af Sted efter hende uden at forhaste sig. „Men De maa helst blive borte derfra — det er jo dog den Slags Ting, som unge Damer ikke har Forstand paa!“

„Og hvor mon det kan være, at Doktoren ikke er kommet? Vi har ventet ham lige siden i Formiddags.“

„Aa, blæse med Doktoren, Fyrstinde!“ svarede Marja Bogdanovna. „Vær De bare rolig, vi klarer os nok uden ham!“

Lidt efter hørte Marie inde fra sit Værelse, at de kom slæbende med en tung Genstand op ad Trappen, og da hun stak Hovedet ud, opdagede hun, at det var den store, læderbetrukne Sofa, som hørte hjemme i Fyrst Andrejs Kabinet, der blev baaret over i Lisas Soveværelse. Folkene, der bar den, gik lige forbi hende, og hun kunde ikke undgaa at se, at deres Ansigter havde et usædvanlig alvorligt, ja næsten højtideligt Udtryk. Hun gik saa igen ind i sit Værelse, lyttede til den mindste Støj i Huset og kiggede hvert Øjeblik ud i Gangen for at se, hvad der foregik. Det var hende umuligt at falde til Hvile. Snart satte hun sig i en Lænestol og gjorde Forsøg paa at læse, og snart kastede hun sig paa Knæ foran Helgenbillederne og bad, men til sin Forbavselse og Sorg mærkede hun, at Bønnen ikke formaaede at jage hendes Uro paa Flugt. Pludselig hørte hun Døren gaa, og da hun vendte sig om, saa' hun, at Praskovja, hendes gamle Barnepige, stod i Baggrunden af Værelset, skuttende sig af Kulde og med et stort Tørklæde om Hovedet.

„Det er mig, lille Marie!“ hviskede hun. „Jeg kommer for at sidde hos dig i denne bedrøvelige Stund. Og se her er Lys, som vi kan tænde foran Kristi velsignede Billed.“

„Tak, Tak, Praskovja! Ja kom du kun! Jeg er glad ved at have dig hos mig.“

„Ja, lad os stole paa Vorherre, lille Marie, han hjælper os nok!“ sagde den gamle Pige, som først tændte Lysene og plantede dem foran Helgenskabet og derefter satte sig paa Dørtærskelen med Strikkestrømpen i Haanden. Fyrstinden tog igen en Bog og begyndte at læse, men hver Gang hun hørte en Lyd, fór hun op og saa' hen til Praskovja, som straks svarede hende med et beroligende Blik.

For Resten deltes Fyrstindens Uro af alle Slottets Beboere. Det er jo en gammel Overtro, at Barselkvinden slipper lettest ud over Pinerne, naar alle i Huset lader, som om der slet intet særligt er paa Færde. Derfor talte heller ingen af Folkene om, hvad

der foregik, men man mærkede dog hos dem alle en Understrøm af Ængstelse og Deltagelse, der gjorde Stemningen endnu mere dæmpet end den plejede at være i dette stille Hus. Den gamle Fyrste tog derimod Tingene paa en helt anden Maade; han gik timevis frem og tilbage i sit Arbejdsværelse, trampende og brummende, og da dette ikke formaaede at berolige hans oprørte Sind, sendte han omsider Tikhon over til Marja Bogdanovna for at faa at vide, hvordan det gik.

„Ja, sig til Fyrsten, at det er begyndt!“ svarede hun med Eftertryk, og Tikhon gik saa igen over til sin Herre og aflagde Melding.

„Det er godt!“ svarede Fyrsten barsk, idet han skubbede ham ud af Døren, og derpaa blev der ganske stille inde hos ham. Tikhon stod længe ængstelig udenfor og lyttede, og da han saa endelig tog Mod til sig og gik derind, laa hans Herre paa Sofaen med lukkede Øjne og et uhyggelig fortrukket Ansigt. Den gamle Tjener bøjede sig bekymret hen over ham og listede sig derpaa sagte ud af Stuen. — Paa denne Maade gled Aftenen hen i bange Forventning, og da Natten kom, var Spændingen og Ængstelsen stegen til en saadan Højde, at man skulde tro, den havde naaet sin yderste Grænse.

Det var en af disse Martsnætter, hvor Vinteren, ærgerlig over, at den synger paa sit sidste Vers, buldrer løs med Storm og Sne, inden den trækker sig tilbage for Vaaren. Det var med andre Ord et nedërdrægtigt Hundevejr, og man havde derfor sendt friske Heste ud efter Lægen, der var paa Vej fra Moskvá, og tillige udstillet Folk med Lygter, for at han kunde komme frelst ud over Hullerne og de dybe, tilfrosne Hjulspor, som paa denne Aarstid gjorde Landevejen næsten ufarbar.

Fyrstinde Marie havde allerede for længe siden lagt Bogen fra sig og sad nu i en Halvdøs og stirrede paa den gamle Piges rynkede Ansigt og hendes stride, hvide Haartotter, som stak frem under Tørklædet. Minutterne blev til Timer, medens hun lyttede til Praskovjas evindelige Fortællinger om, hvorledes den afdøde Fyrstinde havde bragt den lille søde Marie til Verden i Kischinev uden anden Hjælp end den, en uvidende moldauisk Bondekone kunde yde.

„Ja, Vorherre er naadig, han hjælper nok ..... Doktoren er til ingen Nytte!“ erklærede hun, efter at hun atter og atter havde givet Historien om Maries Fødsel til Bedste, og i det samme tog

Vinden fat i et af de nederste Vinduer, der ikke var lukket paa Krog, smækkede det op og sendte et iskoldt Pust saa langt ind i Stuen, at Lyset, der stod midt paa Bordet, pludselig slukkedes. Fyrstinde Marie blev saa betaget, at hun formelig rystede, men Praskovja lagde rolig sit Strikketøj fra sig og gik hen til Vinduet for at trække det til.

„Der kommer en Vogn ude paa Landevejen!“ sagde hun. „Og jeg kan ogsaa se Folk med Lygter. — Det maa være Doktoren!“

„Er det ham! Gudskelov!“ sukkede Marie. „Ja, saa vil jeg skynde mig ned og tage imod ham.“

Hun kastede et Shavl om sig og ilede ud, men da hun kom halvvejs ned ad Trappen, holdt Vognen allerede for Døren, og en Stemme, som hun syntes at kende, lød op til hende.

„Naa, Gud være lovet!“ sagde den. — „Og min Fader?“

„Ja, Fyrsten er gaaet til Hvile!“ svarede Tikhon, der stod nede ved Foden af Trappen med et flagrende Lys i Haanden.

„Skulde det være Andrej?“ tænkte hun. — „Nej, det er umuligt! Det vilde være alt for mærkeligt!“ Men i det samme viste Broderens pelsklædte Skikkelse sig paa den nærmeste Trappeafsats. Ja, det var virkelig ham, men han saa' bleg og mager ud, og hans ellers saa kolde Ansigt havde et mildt og bevæget Udtryk. Han tog Trinnene saa hurtigt som han formaaede det for sine tunge Pelsstøvler og omfavnede Søsteren, der ilede ham i Møde. „Har I slet ikke faaet mit Brev?“ spurgte han hende, men Marie var saa bevæget, at hun ikke kunde svare. Andrej kyssede hende kærligt og gik videre fulgt af Lægen, som han havde truffet paa den sidste Station og kørt her hen i sin Vogn.

„Ja, det kalder jeg et mærkeligt Træf, kære Marie!“ sagde han til Søsteren, som endnu var saa betaget, at hun ikke kunde sige et Ord, og saa snart han naaede Korridoren, kastede han Pelsen og Støvlerne og skyndte sig over til sin Hustrus Værelser.

VIII

Henne paa Sofaen hvilede den lille Fyrstinde med sit Hoved halvt begravet i Puderne. Hendes Ansigt glødede, og hendes

lange, sorte Haar, der havde listet sig frem under Natkappen, laa i uordentlige Tjavser hen over de fugtige, febervarme Kinder. Pinerne havde lige forladt hende, og hun, der for lidt siden havde vredet sig af Smerte, laa nu ganske rolig og med et fornøjet lille Smil. Da Fyrst Andrej traadte ind, saa' hun forskrækket og bønfaldende hen paa ham. „Jeg holder jo af jer alle sammen!" sagde hendes Blik. „Jeg har aldrig gjort hverken dig eller andre noget ondt! Hvorfor skal jeg saa lide? — Hjælp mig!" Han gik hen og kyssede hende paa Panden, og hun saa' op paa ham med store, forvildede Øjne.

„Min kære, lille Skat! Vorherre hjælper dig nok!" hviskede han ømt, og da han aldrig havde sagt saadanne Ord til hende før, saa' hun spørgende og forbavset paa ham.

„Jeg ventede mig Hjælp af dig, men du svigtede mig!" sagde hendes Øjne. Hun forstod slet ikke hans Nærværelse; den stod jo ikke i Forbindelse med hendes Lidelser og kunde ikke befri hende for dem. Lidt efter begyndte Veerne igen, og da Marja Bogdanovna raadede ham til at gaa, skyndte han sig ind i det tilstødende Værelse, hvor han satte sig hen ved Vinduet med Hænderne for Øjnene og lyttede til den ynkelige, hjerteskærende Stønnen, der lød gennem den lukkede Dør. Aldeles ude af sig selv vilde han atter trænge ind i Soveværelset, men det lykkedes ham ikke, da der blev holdt igen indvendig fra.

„Nej, ingen maa komme ind!" hviskede en forskrækket Stemme gennem Dørsprækken, og han gav sig saa til at spadsere frem og tilbage i Værelset med hurtige Skridt. Skrigene inde ved Siden af hørte op, men et Par Sekunder efter kom der et saa uhyggeligt, skingrende Hvin, at han spurgte sig selv, om det ogsaa virkelig var hans Kone, der udstødte denne skrækkelige Lyd. I sin Fortvivlelse styrtede han atter hen til Døren, men i det samme forstummede Skriget, og han hørte nu kun en spæd, men forunderlig gennemtrængende Røst.

„Hvad mon det kan være?" var hans første Tanke, men da han pludselig forstod den Lykke, der laa for ham i denne spæde Stemme, steg Graaden op i Halsen paa ham, og han støttede sig til Vindueskarmen og hulkede som et Barn. Et Øjeblik efter traadte Doktoren ind, dødbleg og med opsmøgede Ærmer; han saa' ængstelig hen til Vinduet og gik videre uden at sige et Ord. Fyrst Andrej løb ind i sin Kones Værelse, men blev staaende ved Døren lammet af Forfærdelse. Ja, dér laa hun i den samme Stil-

ling som for lidt siden, men med brustne Øjne og blege Kinder. „Jeg holder jo af jer alle! Jeg har aldrig gjort hverken dig eller andre noget ondt. — Men hvad har I gjort ved mig?“ sagde dette smukke, lille Ansigt, endnu efter at Livet havde forladt det. Og medens den døde talte dette tavse og højtidelige Sprog, laa der henne i en Krog af Værelset et lille levende Væsen, som skreg himmelhøjt og sprællede i Jordemoderens Arme.

„En Dreng!“ sagde hun, men Fyrst Andrej var saa optaget af den døde, at han ikke hørte det.

Tre Dage efter sang de Dødsmessen over den lille Fyrstinde, og Fyrst Andrej gik saa hen til den aabne Kiste for at sige hende det sidste Farvel. Hendes Øjne var nu lukkede, men hendes lille Ansigt havde ikke skiftet Udtryk, det sagde stadig: „Ak, hvad har I dog gjort ved mig?“ og hendes Mand følte i dette Øjeblik, at hans Skyld over for hende var saa stor, at han aldrig vilde kunne sone den. Og da saa den gamle Fyrste bøjede sig ned over Kisten og kyssede den ene af hendes voksblege Hænder, sagde hendes Ansigt ogsaa til ham: „Ak, hvad har du dog gjort ved mig, og hvorfor har du gjort det?“ Men da han følte sig ilde berørt af Spørgsmaalet, vendte han sig bort for at undgaa Synet af dette Ansigt.

IX

Takket være den gamle Grev Rostovs Anstrengelser, fik den Andel, Nikolaj havde haft i Duellen, ingen videre Følger, og i Stedet for at blive degraderet, som han selv havde ventet, blev han endogsaa ansat som Adjudant hos Generalguvernøren, hvad der i hans Øjne næsten var en Straf, da det hindrede ham i at tage ud paa Landet sammen med sin Familie og bandt ham til Byen hele Sommeren. I denne Eneboerperiode saa' han daglig til Dologhov, der maatte holde Sengen i flere Maaneder paa Grund af sit Saar, og de sluttede sig mere og mere til hinanden. Under sine hyppige Besøg hos Sønnen gjorde han ogsaa Bekendtskab med Moderen, og den gamle Dame, der forgudede sin Dreng, vidste ikke nogen større Nydelse end at underholde Nikolaj timevis om hans udmærkede Egenskaber.

„Ja, Greve, han er alt for god til denne usle, fordærvede

Verden," sagde hun gerne, naar hun kom ind paa dette Tema. „Men Dyden staar som bekendt ikke højt i Kurs hernede, og det er vel ogsaa derfor, at alle er enige om at forfølge ham. Hvad siger De for Eksempel om Besukhovs Opførsel over for min Dreng, der aldrig har gjort ham noget ondt, men tværtimod har maattet undgælde for deres fælles gale Streger i Petersborg. Ja, Hr. Pierre slap nemt nok — det var min stakkels Fedja, det hele gik ud over. Ganske vist kom han til Hæder og Ære igen, men det skylder han jo udelukkende sin egen Bravur og Tapperhed. Og hvad siger De saa til denne Duel? Er det ikke skændigt at gaa hen og udfordre min eneste Søn og saa oven i Købet at jage ham en Kugle lige midt gennem Brystet? Naa, men Gud være lovet, at han ikke fik ham spoleret! Og hvad var saa Grunden til denne Historie? Ikke andet end lidt Maskepi med en gift Kone, hvad der jo er saa almindeligt i vore Tider. Naa, og saa gemmer Hr. Pierre i Maaneder paa sin Skinsyge og venter med at udfordre Fedja, til denne har laant Penge af ham, i det Haab, at han skal gribe dette som Paaskud til at afslaa Udfordringen. Hvor afskyeligt — hvor lumpent! Ja, kære Greve, Dem kan jeg tale med om disse Ting, for De hører til de faa, der har det rette Blik paa min Søn, men De er vel heller ikke i Tvivl om, at jeg er Dem inderlig taknemmelig derfor."

Dologhov selv kom ogsaa under sit lange Sygeleje med Udtalelser, der røbede saa megen sand Følelse, at han fuldstændig vandt Nikolajs unge Hjerte.

„Ja, jeg véd jo godt, at de fleste anser mig for en ren Djævel, men det kommer simpelt hen af, at jeg ikke er ganske af samme Surdejg som alle de andre. For Menneskene i Almindelighed har jeg ikke stort tilovers, men de enkelte, jeg holder af, gaar jeg gerne i Ilden for. Jeg tilbeder min Moder og nærer et varmt og oprigtigt Venskab for to eller tre — du er én af dem — men hele Resten af Menneskeheden kunde jeg godt knuse under min Hæl. Det er en snavs Race vi hører til, og Fruentimmerne er de værste! Ja, kære Ven, blandt Mændene har jeg dog truffet enkelte med ædle og ophøjede Egenskaber, men de Kvinder, det er faldet i min Lod at møde — lige fra Grevinden til Kokkepigen — har alle været til Fals. Den himmelske Renhed og uegennyttige Kærlighed, som jeg har gaaet og ledt efter hos Kvinden, har jeg endnu ikke fundet, men hvis det engang skulde times mig at møde et saadant Væsen, vilde jeg gerne hengive mit Liv for

hende. De andre derimod ....“ Her trak han haanligt paa Skulderen og slog ud med Haanden. — „Og hvis jeg endnu bryder mig en lille Smule om Livet, saa er det blot, fordi jeg stadig haaber paa, at jeg engang skal møde en saadan jordisk Engel, der kan gøre mig til et nyt og bedre Menneske. Men se alt det forstaar du nu slet ikke!“

„Jo, vist saa, det forstaar jeg saa udmærket!“ svarede Nikolaj, der følte sig mere og mere betaget af sin Vens ædle Karakter.

X

Ud paa Efteraaret flyttede Rostovs atter ind til Byen, og en Maanedstid efter vendte ogsaa Denisov tilbage fra Voronesh og tog igen Ophold hos den elskværdige Grevefamilie, hvis Hus i denne Vinter blev et Samlingssted for Nikolajs mange Venner og Bekendte. Og det var ikke saa underligt, at dette Hjem havde en magnetisk Tiltrækningskraft for dem alle, thi her var baade Ungdom og Skønhed: Vera var jo nu en smuk ung Dame paa tyve Aar, den sekstenaarige Sonja blomstrede som en nys udsprungen Rose, og Natascha henrev alle ved sit barnlige Skælmeri, der hos hende var forenet med en bedaarende Ynde.

Dologhov var en af Husets hyppigste Gæster, og alle syntes godt om ham undtagen Natascha, der flere Gange var lige ved at blive Uvenner med sin Broder, fordi hun stadig holdt paa, at hans Ven var en affektert og ubehagelig Fyr.

„Jo, vist saa, han er baade ondskabsfuld og hjerteløs!“ sagde hun engang, da de atter var inde paa deres sædvanlige Stridsspørgsmaal. „Nej, saa holder jeg rigtignok paa Denisov, han er ogsaa slem til at spille og svire, men der er alligevel noget ved ham, jeg godt kan lide. Han viser sig altid i sin sande Skikkelse, men Dologhov derimod er saa fuld af Beregning, og det er noget af det værste jeg véd.“

„Ja, Denisov kan være god nok for sig, men han taaler virkelig ikke nogen Sammenligning med den anden!“ forsikrede Nikolaj. „Nej du skulde blot kende Dologhov nøjere. Du aner ikke, hvor kærlig og opofrende han er mod sin Moder!“

„Ja, maaske du har Ret, men det er mig alligevel ubehageligt

at være sammen med ham. Og véd du ogsaa, at han er forelsket i Sonja?"

„Aa jeg tror, du vil!"

„Nej, jeg er vis i min Sag. Læg engang selv Mærke dertil!"

Og Natascha havde Ret. Dologhov, som ellers altid skyede Damerne, søgte med en mærkelig Forkærlighed de unge Pigers Selskab, og der hørte ikke meget til at se, at det udelukkende var Sonja, der trak ham til Huset. Og skønt hun aldrig vilde have indrømmet dette hverken for sig selv eller andre, blussede hun dog som en Rose, hver Gang han viste sig. Han mødte i Grevens Hjem saa ofte han kunde, og udeblev aldrig, hverken fra Teateret eller Balletmester Joghels Danseøvelser for voksne, hvor han var vis paa at træffe Sonja og hendes Kusiner. Han viste i det hele taget den unge Pige en saa fremtrædende Opmærksomhed og saa' paa hende med saa forelskede Øjne, at hverken hun eller andre kunde være i Tvivl om, hvad Klokken var slaaet.

Nikolaj lagde nok Mærke til, at der foregik noget imellem de to, men han trængte ikke nærmere ind i dette Forhold, som han med Villie skænkede saa lidt Opmærksomhed som muligt. „Ja," sagde han en enkelt Gang til sig selv, naar han saa' Sonja rødme under Dologhovs vedholdende Blik, „unge Piger i den Alder er jo altid forelskede i en eller anden, og det har vel i Regelen ikke stort at sige." Men det var ham dog ubehageligt at se paa Vennens Forelskelse, og han søgte derfor endnu mere bort fra Hjemmet end før.

I Slutningen af 1806 begyndte Krigsrygterne atter at dukke op, og Anledningen var hovedsagelig den, at Regeringen baade udskrev Rekrutter og indkaldte Mandskab til Landeværnet. Fra alle Sider regnede det med Forbandelser over Bonaparte, og i hele Moskvá drejede Samtalen sig kun om det forestaaende Felttog. For Rostovs havde dette Emne dog kun Interesse, for saa vidt som det samlede sig om Nikolajs Person. Han havde nemlig erklæret, at han vilde opgive sin Stilling hos Generalguvernøren og vende tilbage til sit Regiment med Denisov, saa snart dennes Orlov udløb. Og i Betragtning af sin forestaaende Afrejse deltog han med endnu større Iver end før i alle mulige Middagsselskaber, Baller og Soireer.

XI

Tredje Juledag spiste Nikolaj mod Sædvane hjemme. Den gamle Greve havde nemlig arrangeret en Slags Afskedsmiddag for ham og Denisov, som begge skulde rejse umiddelbart efter Helligtrekongers Dag, og blandt de indbudne var naturligvis først og fremmest Dologhov.

Nikolaj, der havde fartet rundt paa Visitter hele Formiddagen, kom først hjem, lige som man skulde gaa til Bords, og saa snart han traadte ind, opdagede han øjeblikkelig, at der herskede en forunderlig trykket Stemning mellem Familiens Medlemmer, og at denne syntes at have sit Udspring fra Sonja og Dologhov. Han forstod straks, at der var foregaaet noget mellem disse to, og han behandlede dem derfor ogsaa begge under hele Maaltidet med en Hensynsfuldhed og Delikatesse, som svarede til Situationen.

„Hør Nikolaj, du møder da til Afdansningsballet hos Joghel i Aften? Aa, tag endelig med!“ sagde Natascha pludselig over til ham, medens de sad ved Desserten. „Han har udtrykkelig bedt om, at du og Denisov vilde møde!“

„Ja Komtesse, De véd jo, at Deres mindste Ønske er mig en Befaling!“ forsikrede Denisov, der halvt for Spøg og halvt for Alvor havde udnævnt sig selv til Nataschas erklærede Ridder. „Jeg følger Dem, hvorhen De gaar, og om det saa er „Shavls-dansen“, er jeg villig til at træde den med Dem.“

„Ja jeg for mit Vedkommende véd ikke rigtig, om jeg naar at komme,“ svarede Nikolaj, „jeg har nemlig lovet mig ud til Akharovs i Aften. — Men dig kan Damerne vel gøre Regning paa,“ henvendte han sig til Dologhov, der sad og stirrede ud for sig med et mørkt Ansigt.

„Jeg vil ikke love det!“ svarede denne i en iskold Tone og maalte baade ham og Sonja med et rasende Blik.

„Ja, noget er der i Vejen!“ tænkte Nikolaj, og hans Mistanke bestyrkedes end yderligere derved, at Dologhov gik straks efter Bordet. Han kaldte saa Natascha ud paa Gangen og skyndte sig at tage hende i Forhør.

„Ja, jeg skulde jo netop til at have fat i dig,“ sagde hun i en triumferende Tone og stak sin Arm ind under hans. „Husker du, hvad vi talte om forleden? — Nu er det sket: han har friet til hende!“

Saa snart Nikolaj hørte disse Ord, følte han et smerteligt Stik i sit Hjerte. Han var ikke i Tvivl om, at hans Kusine havde sagt Ja til Dologhov, som jo i flere Henseender var et godt Parti for en fattig ung Pige uden Udsigter, og hans første Tanke var derfor en vis Irritation over, at Sonja saa hurtigt havde kunnet glemme sit Løfte.

„Men tænk dig, hun har givet ham en Kurv! Hun sagde til ham, at hendes Hjerte ikke mere var frit."

„Ja, det ligner min egen, kære Sonja!" tænkte Nikolaj, som atter trak Vejret friere.

„Mama søgte at overtale hende, men til ingen Nytte, og hun kan ogsaa spare sig Ulejligheden, for jeg véd, at Sonja ikke forandrer sin Beslutning, naar hun først har taget den."

Har Mama virkelig søgt at paavirke hende?" spurgte Nikolaj i en bebrejdende Tone.

„Ja, men det har du da ikke Lov til at blive vred over. Jeg véd jo dog, at du aldrig selv gifter dig med hende."

„Aa, det skal du ikke være saa vis paa. — Men gør mig nu den Tjeneste at faa hende herud. Jeg vil gerne tale lidt med hende."

„Ja vent et Øjeblik, saa skal hun straks være her!" hviskede Natascha og hoppede atter ind i Stuen.

Lidt efter viste Sonja sig med et temmelig forvirret Ansigt. Hun følte sig synlig trykket ved at skulle mødes med ham under fire Øjne.

„Sonja!" sagde han i en ængstelig Tone og kyssede hende paa Haanden. „Hvad er det, jeg hører? Vil De virkelig sige Nej til saa godt et Tilbud? Husk dog paa hans udmærkede Egenskaber. Jeg kender ham .... han er min Ven .... og ...."

„Ja, men jeg har jo allerede givet ham mit Nej."

„Men hvis De har gjort det for min Skyld, saa ....."

„Ak nej, Nikolaj, sig ikke dette!" afbrød hun ham med et bønfaldende Blik.

„Jo, det er min Pligt! Ja, maaske jeg ikke er berettiget til at være saa sikker i min Sag, men jeg maa sige det! Hvis De virkelig har sagt Nej til ham af Hensyn til mig, saa maa jeg fortælle Dem hele Sandheden. Jeg skylder Dem det! Altsaa: Jeg elsker Dem uendelig højt, det har jeg i det mindste selv en Følelse af, men ....."

„Ja, det er mig ogsaa nok," hviskede hun rødmende.

„Og skønt jeg allerede har været mange Gange forelsket, er der dog ingen, jeg nærer saa megen Tillid og Kærlighed til som Dem. Men jeg er jo ung endnu, og desuden er Mama imod, at vi gifter os med hinanden — det véd De ogsaa, ikke sandt? Noget bestemt Løfte kan jeg altsaa ikke give, og jeg beder Dem derfor indstændigt om endnu en Gang at overveje Dologhovs Tilbud.“

„Nej, nej! Tal ikke saaledes! Jeg fordrer jo intet. Jeg holder af Dem som af en kær Broder, og det vil jeg altid gøre. Naar jeg blot maa faa Lov til det, forlanger jeg ikke mere!“

„De er en Engel, og jeg er Dem ikke værd!“ svarede Nikolaj og kyssede hende igen paa Haanden. „Tro mig, kære Sonja, der er intet jeg nødigere vilde end at skuffe og bedrøve Dem!“

XII

Joghels Baller hørte til de allermorsomste i hele Moskvá, og det fandt ikke alene Mødrene, som levede op igen i Døtrenes Dansekunst, men ogsaa de unge Piger og Kavalerer, som alle morede sig kongeligt, selv om de fleste kun vare mødt for at give Festen yderligere Glans ved deres Nærværelse. I Aar havde disse Baller endogsaa ført til det praktiske Resultat, at de to nydelige Fyrstinder Gortschakov var blevet forlovede, og dette bidrog end yderligere til at forøge deres Renommé. Og dertil kom endelig, at det ikke var en kedelig Vært eller Værtinde, som førte Styret, men den elskværdige Joghel selv, der, paa samme Tid som han fløj hen over Gulvet og gjorde yndefulde Komplimenter, holdt hele Arrangementet i sine kyndige Hænder. Ja, det var storartede Baller, og alle de deltagende, lige ned til de halvvoksne Pigebørn, som her for første Gang optraadte i lang Kjole, havde kun én eneste Tanke: at danse og more sig, saa længe Kræfterne slog til.

Ved denne Lejlighed var Danseprogrammet lagt lidt anderledes end ellers. Til daglig var det nemlig gerne „Shavlsdansen“, der udgjorde Festens Glansnummer, men i Aften havde Joghel, givende efter for et almindeligt Ønske, strøget denne og udelukkende sat Ekossæse, Anglæse, Mazurka og andre Selskabsdanse paa Listen. Stemningen var yderst livlig, og Ballet havde

efter alles Mening et usædvanlig vellykket Præg, men der var jo ogsaa mødt en hel Hærskare af nydelige unge Piger med straalende Smil og tindrende Øjne, og Sonja og Natascha, der ubetinget hørte til de allernydeligste, var om muligt endnu mere henrykte og ellevilde end de andre.

I et Hjørne af Salen stod Nikolaj og Denisov og saa' med en beskyttende Mine hen efter Parrene, medens disse dansede forbi dem.

„Hvor hun dog en nydelig!" bemærkede Denisov. „Hun bliver nok en Skønhed, skal du se!"

„Hvem mener du?"

„Komtesse Natascha, naturligvis. Og se, hvor let og yndefuldt hun danser! Hun rører næsten ikke ved Gulvet."

„Ja, hvem taler du egentlig om?" spurgte Nikolaj, der var stærkt optaget af Sonja, som netop i dette Øjeblik dansede forbi ham.

„Om din Søster selvfølgelig!" raabte Denisov i en temmelig irriteret Tone.

„Men kære Hr. Greve, hvorfor danser De dog ikke?" spurgte Joghel, der nærmede sig med sirlige Skridt og gjorde en dyb Kompliment for dem begge. „Kan De virkelig modstaa saa mange smukke unge Damer? — Og De, Hr. Ritmester, vil De heller ikke forsøge Deres Lykke?"

„Nej Tak, min kære Joghel, jeg foretrækker at se til," svarede Denisov. „De véd jo nok, at jeg er en af Deres tarveligste Elever!"

„Ak nej, tværtimod!" forsikrede Joghel i en trøstende Tone. „De kan ganske vist til Tider være lidt uopmærksom, men paa Talent skorter det Dem sandelig ikke. — Ja, jeg paastaar endogsaa, at De har ganske ualmindelige Anlæg for Dansekunsten, Hr. Ritmester!"

Musikken spillede op til en Mazurka, og Nikolaj ilede saa tværs over Gulvet og engagerede Sonja. Denisov satte sig derimod hen til de ældre Damer og underholdt dem efter bedste Evne, medens han samtidig fulgte Dansen med Øjnene og slog Takt til den med Sabelen og Foden. Hr. Joghel selv førte op med Natascha og fløj hen over Gulvet med sin nydelige Elev, der saa' lidt ængstelig ud ved Situationen, men for øvrigt udførte alle Trinnene saa smukt og nøjagtigt, at det var en ren Fornøjelse at se derpaa.

Denisov sad først længe og iagttog alle hendes Bevægelser med en Kendermine, men rejste sig saa med ét og gik hen til Nikolaj, der lige skulde til at danse ud.

„Sig mig, hvad er det egentlig I danser?“ spurgte han, idet han rystede paa Hovedet. „Skal det virkelig forestille en ægte polsk Mazurka? — Det er Synd for de skønne spildte Kræfter.“

Da Nikolaj vidste, at hans Ven var en Mester i denne Dans, skyndte han sig hen til Natascha og opfordrede hende til at engagere Denisov.

„Han danser den storartet!“ sagde han. „Du vil ikke fortryde det!“

„Natascha rejste sig straks, og skønt hun mærkede, at alles Blikke hvilede paa hende, gik hun nok saa kækt over Gulvet og lige hen til Denisov. Nikolaj saa', at de talte længe og ivrigt sammen, og da det endte med, at hans Ven rystede smilende paa Hovedet, gik han derhen for at staa sin Søster bi.

„Naa kom saa, Vasilij Dmitritsch!“ bad Natascha. „Gør mig nu den Tjeneste, naar jeg beder Dem derom!“

„Aa nej, Komtesse, lad mig dog blive fri!“

„Jo vist saa, Vaska!“ sagde Nikolaj i en overtalende Tone.

„Jeg skal synge for Dem i Morgen Aften!“ erklærede Natascha.

„Naa ja, min lille Fe kan jo faa mig til, hvad det skal være,“ forsikrede Denisov, der spændte sin Sabel af og stillede sig op med Nataschas Haand i sin, parat til at danse ud, naar Øjeblikket kom. Som han stod her, stolt og med knejsende Hoved, saa' han lige saa rask og kæk ud, som naar han holdt til Hest foran sin Eskadron. Hans Blik fæstede sig triumferende paa Natascha, og i samme Nu stampede han i Gulvet og fløj let som en Fjerbold ind i de dansendes Rækker, Haand i Haand med sin Dame. Han svævede hen over Gulvet med hende, men da han kom til Enden af Salen, standsede han pludselig, slog Hælene sammen og snurrede sig rundt paa Stedet, trampende og med klirrende Sporer, indtil han med ét stoppede op, stampede i Gulvet og atter hvirvlede ud med Natascha, der ledet af Musikkens rytmiske Takt næsten ubevidst fulgte alle hans Bevægelser. Ja, det var en Mazurka paa ægte polsk Manér! Han snurrede hende rundt først med højre og saa med venstre Haand, faldt paa Knæ og førte hende med løftet Arm, mens hun kredsede om ham i vinget Flugt; men allerbedst som han laa og fulgte hende med Øj-

nene, sprang han op, drog hende med sig i Dansen og faldt saa igen paa Knæ og begyndte forfra. Og da han endelig efter at have svinget hende rundt for sidste Gang slog Sporerne sammen og bukkede dybt for hende, følte hun sig saa forbavset og imponeret, at hun rent glemte at neje, men blot stirrede paa ham med store, forvildede Øjne.

Skønt Joghel ikke rigtig vilde anerkende denne Maade at danse Mazurka paa, var alle dog henrykte over Denisovs vidunderlige Dans, og han maatte ud paa Gulvet den ene Gang efter den anden, stærkt beundret af alle, men især af de ældre, der kendte denne Dans fra deres Ungdomstid, og da han saa endelig slap fri, satte han sig varm og rød i Hovedet hen til Natascha, som han underholdt paa det livligste hele Resten af Aftenen.

XIII

I de næste to Dage saa' Nikolaj intet til Dologhov, men tredje Dags Morgen modtog han en Billet fra ham af følgende Indhold:

„Da jeg nok kunde ønske at se dig, inden jeg rejser herfra, anmoder jeg dig om at komme op i Hotel d'Angleterre i Aften til en lille Afskedsbasseralle, som jeg gør for mine Venner og Bekendte. Ja, saa stoler jeg altsaa paa, at du giver Møde!"

Aftenen tilbragte Nikolaj i Teateret, og efter Forestillingens Slutning begav han sig op i Hotellet, hvor han blev ført ind i den store Spillesal, som Dologhov havde reserveret sig for hele Natten. Selskabet, en Snes Mennesker ialt, havde allerede samlet sig om det grønne Bord, og for Enden af dette sad Dologhov mellem to Lys og holdt Bank. Spillet var i fuld Gang, og foran de forskellige Deltagere laa der større eller mindre Dynger af Guld og Sedler, som tydede paa, at Omsætningen var livlig.

„Hvad — lever du endnu?" sagde Dologhov, der modtog ham med et køligt Blik. „Naa, men Tak fordi du kom. Ja, som du ser, er vi for Øjeblikket i Færd med Kortene, og bagefter kommer Iljuschka med hele Zigeunerbanden."

„Jeg har søgt dig flere Gange hjemme, men forgæves," svarede Nikolaj rødmende.

„Tag dig et Kort, og sæt paa!" sagde Dologhov, og da han

saa', at Rostov tøvede, tilføjede han med et Smil: „Ej ej, du tør nok ikke — du er bange for at betro dig til Lykken. Ja, jeg for mit Vedkommende har dog nok Lyst til at give mig i Kast med den."

„Skal jeg eller skal jeg ikke?" tænkte Nikolaj.

„Attention, mine Herrer! Nu begynder vi paa en frisk!" raabte Dologhov, idet han tog Kortbunken og begyndte at lægge op *). Nikolaj satte sig ved Siden af ham, men saa' kun paa Spillet uden at deltage.

„Hvad, spiller du ikke med?" sagde Dologhov pludselig, da der var gaaet et Par Minutter, og Nikolaj følte sig saa næsten forpligtet til at besætte et Kort.

„Nej, jeg har ingen Penge hos mig!" svarede han, haabende paa, at denne Undskyldning skulde befri ham.

„Aa hvad, jeg giver dig Kredit!"

„Nikolaj satte fem Rubler paa et Kort, men tabte dem, prøvede igen sin Lykke med andre fem, men var ikke heldigere og fristede saa det samme Uheld en halv Snes Gange i Træk.

Mine Herrer!" sagde Dologhov, efter at Spillet havde varet nogen Tid. „Vær saa venlig at sætte Kontanter paa, ellers er det mig umuligt at holde Regnskab."

„Hvad, du tror da ikke, at vi snyder dig!" bemærkede en af Spillerne.

„Nej, paa ingen Maade," svarede Dologhov, „men jeg maa have Kontanter paa Bordet, ellers kan jeg ikke finde ud af det. — Ja med dig er det en anden Sag!" tilføjede han henvendt til Rostov. „Vi to kan jo altid gøre op!"

„Spillet fortsattes, og for at holde Stemningen oppe gik Tjenerne hele Tiden rundt med fyldte Champagneglas.

Nikolaj sad stadig i Uheld og havde nu allerede tabt 800

---

*) Det Hasardspil, der spilles her, er Farao. For Forstaaelsens Skyld vil det være nødvendigt at anføre enkelte af dette Spils Hovedregler. En af Spillerne overtager Banken og sætter en større Sum kontant i den. De, der spiller mod Banken, faar hver 13 Kort fra Toen til Esset og besætter et eller flere af disse efter Behag. Derefter lægger Bankøren op; dette bestaar i, at han af et fuldstændigt Spil afvekslende lægger Kortene til venstre og højre for Stammen. Kommer ved Oplægningen et af de Kort, Modspilleren har besat, til venstre, har denne tabt sin Indsats, falder det til højre, maa Bankøren betale ham den. Ved forskellige Bøjninger af Kortene betegner den, der pointerer, at han vil vove Indsatsen én eller flere Gange. Den pointerende er berettiget til at flytte baade Indsats og Gevinst fra et Kort til et hvilket som helst andet. Spilles paa Æresord, skrives Indsatserne med Kridt paa Kortet og Bordet.

O. A.

Rubler. Han skulde netop til at vove andre 800 paa et eneste Kort, men da en af Tjenerne i det samme rakte ham et fyldt Glas Champagne, fik han Tid til at betænke sig og skrev kun 20 Rubler paa Kortet.

„Aa sæt dog hellere noget ordentligt paa," sagde Dologhov, „saa vinder du hurtigere dit Tab tilbage. Er du bange for mig, eller hvad er der i Vejen?"

Nikolaj gjorde som han sagde, fulgte sin første Indskydelse og skrev 800 paa en Hjerter Syv. Derpaa tømte han sit Glas og saa' smilende hen paa Dologhov; men samtidig ventede han med Uro og Spænding paa, om Lykken vilde være ham gunstig eller ikke. Kun for et Par Dage siden havde hans Fader nemlig givet ham 2000 Rubler, og han havde da maattet love at holde ud med disse Penge indtil Maj Maaned. Men nu havde han allerede sat 800 Rubler til, og hvis han tabte paa denne Syver, vilde han være nødt til at bryde sit Løfte. Med bankende Hjerte fulgte han Dologhovs travle Hænder, ønskende, at hans Kort maatte komme saa snart som muligt og falde til højre for Stammen. „Og naar det er sket," sagde han til sig selv, „kører jeg hjem og spiser til Aften med Sonja, Natascha og Denisov, og jeg sværger, at jeg da aldrig vil røre et Kort mere!" I dette Øjeblik stod Hjemmet og dets Glæder for ham i samme forklarede Lys som den svundne Lykke, naar man ser den gennem Erindringens Briller. „Ja, det vilde dog være alt for tragisk," sagde han til sig selv, „at den Tilfældighed, at en Syver falder til venstre og ikke til højre, skulde berøve mig al denne Lykke og styrte mig ned i Elendighedens Afgrund. — Nej, men det vil heller ikke ske," trøstede han sig, medens han med ængstelig Spænding fulgte Dologhovs Haand, der kun en Gang imellem slap Kortene for at føre Vinglasset op til Munden.

„Naa, saa du tør virkelig indlade dig med mig?" sagde Dologhov pludselig, idet han lagde Kortene fra sig og smilende lænede sig tilbage i Stolen. „Ja mine Herrer, jeg hører, at der gaar det Rygte i Byen, at jeg spiller falsk, og derfor raader jeg Dem til at være paa Deres Post."

„Naa, videre — videre!" raabte Nikolaj. „Læg bare op!"

„Ja, de gamle Sladderkællinger i Moskvá skal jo have travlt med noget!" vedblev Dologhov og tog igen Kortene.

„Aa — aah!" stønnede Nikolaj og greb sig med begge Hænder op til Hovedet. Hjerter Syv, som han havde holdt paa, blev

nemlig i det samme løftet op fra Bunken og laa allerede til venstre for Stammen. — Han havde altsaa nu tabt mere, end han kunde forsvare.

„Tag dig i Agt, ellers spiller du fallit!“ sagde Dologhov med et lille haanligt Sideblik og fortsatte Oplægningen.

XIV

Der var gaaet en Time, og i Løbet af denne havde Nikolajs Affærer forværret sig betydeligt. Hans Tab oversteg nu langt 1600 Rubler, og foran ham, paa det grønne Klæde, var der opskrevet en lang Række Tal, hvis Sum beløb sig til mere end 20,000 Rubler. Dologhov afbrød nu ikke mere Spillet med sine smaa drilske Bemærkninger, men fulgte opmærksomt enhver af Nikolajs Bevægelser og gjorde hvert Øjeblik sin Gevinst op i Hovedet, da det var hans faste Beslutning at blive ved, indtil han havde vundet 43,000 Rubler, og dette Tal havde han bestemt sig for, da 43 udgjorde Summen af hans og Sonjas Alder.

„Seks Hundrede Rubler paa Esset og lige saa meget paa Nien! — Nej, jeg vinder det aldrig tilbage igen! Ak ja, hvem der nu sad hjemme. — Saa, der gik Knægten! Ja, er det dog ikke bandsat!“ sagde Nikolaj halvhøjt, medens han saa' hen paa Dologhovs travle Fingre, som legede saa ubarmhjertigt med hans Skæbne. „Og hvorfor mon han er saadan paa Nakken af mig?“ Flere Gange vilde han forøge sin Indsats, men Dologhov vægrede sig ved at holde imod og bestemte selv, hvor højt hans Modstander maatte pointere. Nikolaj, der var lige saa fortvivlet som hin Dag paa Broen ved Enns, da Kartæskerne raslede ned over ham, prøvede Lykken snart paa ét og snart paa et andet Kort, idet han lod sig vejlede af en eller anden pludselig Indskydelse, og under alt dette søgte hans forvildede Blik bønfaldende hen til de andre Spillere eller blev hængende ved Dologhovs iskolde Ansigt, der i Aften forekom ham endnu mere uigennemtrængeligt end ellers.

„Han maa jo dog vide, hvad dette Tab betyder for mig!“ sagde han til sig selv. „Man skulde næsten tro, at han gaar ud paa at ødelægge mig. Og det kan han nænne lige over for mig, der har vist

ham saa meget Venskab! Naa ja, men han er jo egentlig uskyldig, hvad kan han gøre for, at Lykken er med ham? — Nej, han har ingen Skyld i, at denne skrækkelige Ulykke er kommet over mig, og det har jeg da egentlig heller ikke selv. Jeg satte mig jo kun her hen for at vinde en Hundrede Rubler og saa holde op igen. Men Skæbnen vilde det anderledes! — Og naar jeg tænker mig, at det kun er en Time siden, at jeg endnu var glad, lykkelig og fornøjet! Nej det er saa skrækkeligt, at jeg slet ikke kan forstaa det endnu!"

Han var ildrød i Hovedet og badet i Sved, skønt der ikke var synderlig varmt i Værelset, og han saa' endnu mere ynkværdig ud paa Grund af sine frugtesløse Bestræbelser for at synes rolig. Hans Tab var nu vokset op til det skæbnesvangre Tal 43,000 Rubler, og han stod netop i Begreb med at slaa en Paroli*) paa 3000, da Dologhov i det samme lagde Kortene fra sig og begyndte at gøre Spillet op med et Stykke Kridt.

„Naa, skal vi saa spise til Aften, det er snart paa høje Tid! — Halløj, hvad bliver det til! Ind med Maden og Zigeunerne!" kommanderede han, og saa snart han havde givet denne Ordre, aabnede en af Tjenerne Døren, hvorpaa en halv Snes sortebrune Mandfolk og Fruentimmer kom dansende ind i Stuen.

„Hvad, vi skal da ikke holde op endnu? Og jeg har oven i Købet lige sat ind paa en rigtig god Hjerter Ti!" sagde Nikolaj let henkastet for at lade, som om det kun var selve Spillet, der interesserede ham, men samtidig tænkte han: „Ja, nu er alt ude! Nu har jeg ikke andet tilbage end at skyde mig en Kugle for Panden!" — „Naa," tilføjede han højt og i en fornøjet Tone, „skal vi ikke spille blot om dette ene Kort endnu?"

„Jo, for mig gerne!" svarede Dologhov, som nu var kommet til det Resultat, at hans Gevinst beløb sig til 43,021 Rubler. „Men jeg holder kun 21 Rubler." Og Nikolaj bøjede saa atter Hjørnet tilbage paa Tien, slettede de 3000 ud og skrev 21 i Stedet.

„Ja, det kommer mig ud paa ét!" sagde han smilende, men med Døden i Hjertet. „Mig interesserer det blot at se, om min Tier vinder eller ej."

Dologhov tog saa atter Kortene og lagde op med en yderst alvorlig Mine. Aa, hvor Nikolaj hadede ham i dette Øjeblik! Ende-

*) Betegner i Faraospillet, at man, naar et Kort har vundet, vil vove Gevinsten i Forening med Indsatsen.

lig kom da Tien, der faldt paa højre Side af Stammen, og Nikolaj havde altsaa vundet de 21 Rubler.

„Ja, saa skylder du mig akkurat 43,000 Rubler!“ sagde Dologhov, der rejste sig, strækkende sine Lemmer. — „Man bliver noget træt af at sidde saa længe,“ tilføjede han let henkastet.

„Ja, jeg er ogsaa lidt træt,“ tvang Nikolaj sig til at sige.

„Naa, men naar faar jeg saa mine Penge, Greve?“ spurgte Dologhov i en Tone, der viste, at han ikke ønskede at spøge paa dette Punkt.

„Ja, jeg kan naturligvis ikke betale dig det hele paa én Gang,“ svarede Nikolaj, der blev ildrød og skyndte sig at trække ham til Side. „Du maa tjene mig i at tage imod en Veksel.“

„Hør lidt, Rostov!“ sagde Dologhov med et iskoldt Smil og saa' ham i det samme lige ind i Øjnene. „Du kender jo nok Ordsproget: Den, der har Uheld i Spil, har Held med sig i Kærlighed. Din Kusine er forelsket i dig. Jeg véd det!“

„Aa, hvor det dog er forfærdeligt at være i dette Menneskes Magt!“ tænkte Nikolaj, der følte, at Dologhov legede med ham som Katten med Musen.

„Din Kusine .....“ begyndte Dologhov atter.

„Nej, lad hende være uden for denne Sag!“ raabte Nikolaj rasende. — „Vov ikke at nævne hendes Navn!“

„Naa, men naar faar jeg saa mine Penge?“

„I Morgen!“ svarede Nikolaj og skyndte sig ud af Værelset for at skjule sin Fortvivlelse.

XV

Da han kom hjem, traf han alle oppe endnu. Inde i Salen underholdt Natascha og Sonja sig med Denisov, der sad foran Klavikordet, og i Dagligstuen spillede Vera og Schinschin Skak. medens den gamle Grevinde fordrev Tiden med en Patience, der syntes at volde hende en Del Hovedbrud. Denisov, der lænede sig tilbage i Stolen, klimprede paa Tangenterne med sine smaa, tykke Fingre og søgte samtidig at sætte Melodi til et Digt „Feen“. som han havde smedet sammen til Ære for Natascha.

Du lille Fe, hvorfra den Trolddomsmagt,
Som drager mig til disse stumme Strenge?
Hvorfra den Gnist, som har til Liv dem vakt
Og Toner skabt, som end vil leve længe?

sang han med en Stemme, der dirrede af Lidenskab, medens han samtidig fæstede sine rullende Øjne paa Natascha, hvis Hjerte bævede af Angest og Henrykkelse.

„Nej, hvor det er smukt! Lad os faa et Værs til!“ bad hun uden at lægge Mærke til Nikolajs Nærværelse.

„Ak ja,“ tænkte han med et Suk og saa' sig om i Stuen, „her er intet forandret! Her er alt som ellers!“

„God Aften, Nikolaj!“ raabte Natascha, saa snart hun fik Øje paa ham, og ilede ham i Møde.

„Er Papa hjemme?“ spurgte han kort.

„Nej, hvor det er morsomt, at du kom!“ sagde hun uden at besvare hans Spørgsmaal. „Vi sidder her og har det saa hyggeligt, og Vasilij Dmitritsch har ogsaa lovet at blive en Dag til for min Skyld.“

„Nej, Papa er ikke kommet endnu,“ svarede Sonja henne fra Klaveret.

„Hvad, er du dér, Nikolaj!“ lød Grevindens Stemme i det samme inde fra Dagligstuen. „Kom dog og sig Godaften til mig, min Ven!“ — Og Nikolaj gik saa ind og satte sig ved Siden af hende uden at sige et Ord. Han fulgte mekanisk den hurtige Bevægelse af hendes Fingre, der strøede Kortene til højre og til venstre, og lyttede samtidig til Støjen og Latteren, der lød ind til ham fra Salen.

„Naa, men nu er det Deres Tur!“ raabte Denisov. „Maa jeg saa bede om Barcarolen, som De har lovet mig!“

„Men hvad er der dog i Vejen med dig?“ spurgte Grevinden forbavset over hans vedholdende Tavshed.

„Aa, ingenting!“ svarede han i en mut og afvisende Tone. — „Kommer Papa ikke snart hjem?“

„Jo, jeg antager det.“

„Ja, her er intet forandret. De véd intet — aner intet! Men hvor skal jeg dog gøre af mig selv?“ tænkte han og gik atter ind i Salen, hvor Sonja sad ved Klavikordet og anslog de første Toner af Præludiet.

„Tænk, at det virkelig kan more dem!“ sagde han til sig selv, medens han vandrede op og ned ad Gulvet. „Du store Gud! Jeg

er fortabt — vanæret, og har ikke andet tilbage end at skyde mig en Kugle for Panden, og saa sidder de her og spiller og synger! Skal jeg gaa min Vej? — Aa nej, jeg kan lige saa godt blive!" Og han fortsatte saa sin bedrøvelige Vandring op og ned ad Gulvet.

„Men Nikolaj, hvad er der dog gaaet dig imod?" spurgte Sonjas urolige Blik; hun havde nemlig straks lagt Mærke til hans Nedslagenhed. Natascha havde ogsaa hurtigt opdaget, at det var galt fat med ham, men hun var saa fornøjet og lykkelig i dette Øjeblik, at hun slet ikke havde Tanke for andres Sorger.

„Naa Sonja, begynd saa!" sagde hun og stillede sig op midt i Salen, for at hendes Stemme rigtig kunde komme til sin Ret. Og medens hun løftede Hovedet og sænkede Armene, søgte hendes Øjne hen til Denisov, der fulgte hende med beundrende Blikke.

„Hvad mon hun egentlig er saa glad over?" tænkte Nikolaj. „Og at den Slags Tosserier virkelig kan more hende? — Nej, jeg forstaar det ikke — det er mig ufatteligt!"

Natascha havde i de sidste Par Maaneder dyrket Sangen med en hidtil ukendt Iver, nærmest maaske for at behage Denisov, der var i den syvende Himmel, naar han lyttede til hendes Toner, og hendes Anstrengelser var ogsaa bleven kronede med Held. Ganske vist manglede hendes Stemme endnu det, man kalder Skole, men den havde vundet baade i Klang og Fylde, og jomfruelig, frisk og uberørt som den var, rev den alle med sig og satte selv Kendere i Henrykkelse.

„Men hvad er dog dette?" tænkte Nikolaj, da han hørte hendes bløde, smeltende Stemme. „Hun synger jo henrivende!" Og han glemte med ét alt, hvad der tyngede hans Sind, og længtes kun efter de næste skønne Toner, idet der nu ikke eksisterede andet for ham end trefjerdedels Takten i: „Oh, mio crudele affetto." — „Nej, hvor dejligt hun dog synger!" gentog han den ene Gang efter den anden, og det var, som om disse Toner vakte alt det bedste til Live i ham. Og hans egen Sorg og Ulykke svandt ind til intet i Sammenligning med det, der nu løftede hans Sjæl og bragte Spaadom om noget endnu skønnere og herligere.

XVI

Det var længe siden Musikken havde beredt Nikolaj en saadan Nydelse som i Aften, men i samme Nu som Nataschas sidste Toner forstummede, følte han sig atter kaldet tilbage til Virkeligheden, og han skyndte sig op paa sit Værelse for at kunne være ene med sine mørke Tanker. Et Kvarters Tid efter arriverede den gamle Greve fra Klubben, og saa snart Nikolaj hørte hans Ankomst, gik han ned til ham.

„Naa, har du moret dig godt i Aften, min Dreng?“ spurgte Faderen smilende og saa' med Stolthed paa Nikolaj, der ikke mægtede at svare; men den gamle Greve var saa optaget af at tænde sin Pibe, at han slet ikke lagde Mærke til hans Sindsbevægelse.

„Hm ja, jeg skal jo til det alligevel,“ tænkte Nikolaj, „og derfor kan jeg vel lige saa godt springe som krybe i det.“ — „Hør, mens jeg husker det, Papa,“ sagde han i en let henkastet Tone, som han selv skammede sig dybt over, „jeg har noget, jeg skulde have talt med dig om. — Du maa se at skaffe mig nogle Penge.“

„Nej virkelig!“ svarede den gamle Greve, der i Aften var i særlig godt Humør. „Men jeg har jo sagt dig, at det kniber for mig. Hvor meget vil du have?“

„Ja, jeg maa have en hel Del,“ sagde Sønnen hurtigt. „Jeg har nemlig tabt lidt i Spil — ja ikke saa lidt endda for Resten — det er 43,000 i alt.“

„Hvad siger du? — Det er vel Spøg!“ raabte Faderen, der blev karmoisinrød i Hovedet.

„Nej, det er Alvor. Og jeg har forpligtet mig til at betale i Morgen.“

„Aa — aah!“ stønnede Greven, idet han slog Hænderne sammen og dumpede ned i Sofaen.

„Ja, hvad skal man sige til det? — Det kan jo hændes den bedste,“ vedblev Nikolaj i en frejdig Tone, men samtidig følte han den dybeste Trang til at kaste sig paa Knæ foran Faderen og trygle ham om Tilgivelse.

„Ja, vist saa,“ sagde den gamle Greve, der sad med nedslagne Øjne og følte paa sine Lommer, „men jeg er kun bange for, at det vil falde mig vanskeligt at skaffe dem. Ak ja, ak ja,

det er en slem Historie for mig! — Men for Resten giver jeg dig Ret i, at sligt kan hændes den bedste," tilføjede han med et lidt usikkert Blik hen paa Sønnen.

„Papa! Papa! Tilgiv mig!" raabte Nikolaj, der havde ventet sig Bebrejdelser, men slet ikke var belavet paa dette. Og aldeles ude af sig selv af Fortvivlelse greb han saa sin Faders Haand, trykkede den mod sine Læber og hulkede som et Barn.

Under alt dette sad Grevinden inde i Dagligstuen og spillede Patience, og hun skulde lige til at gemme Kortene, da Natascha pludselig kom styrtende ind fra Salen med et Ansigt, der straalede af Henrykkelse.

„Tænk dig, Mama, han har friet til mig!" raabte hun næsten vild af Begejstring.

„Men du store Gud, hvad er det, du siger?"

„Jo vist saa, Denisov har friet til mig!"

Grevinden vilde ikke tro sine egne Øjne. Var det virkelig muligt, at Denisov havde vovet dette over for hendes lille Pige, der ikke var videre, end at hun endnu legede med Dukker.

„Aa, hold nu op med de Narrestreger!" sagde hun mildt bebrejdende, da hun stadig haabede paa, at det hele kun var Spøg.

„Nej Mama, det er mit ramme Alvor!" forsikrede Natascha i højeste Grad fornærmet.

„Ja, hvis det virkelig er sandt, at Mosjø Denisov har friet til dig, saa sig til ham, at han er en Tosse, og dermed Punktum!"

„Nej Mama, han er ingen Tosse!"

„Naa ja, hvad forlanger du da egentlig af mig? Hvis du virkelig er saa forelsket i ham, saa tag ham i Guds Navn!" sagde Grevinden leende.

„Nej Mama, jeg er ikke forelsket i ham — det tror jeg da i det mindste ikke. — Men du er da ikke vred paa mig? Er du vel, søde lille Mama? Jeg har jo dog ingen Skyld."

„Nej, vist ej, men noget maa der gøres, ikke sandt? Ønsker du, at jeg skal sige det til ham?"

„Nej, det maa jeg hellere selv, men lær mig blot, hvorledes jeg skal bære mig ad dermed. — Ja, du har let nok ved at le,

men du skulde blot have set, hvor betaget han var. Jeg er vis paa, at han selv knap vidste, hvad han sagde."

„Ja ja da. Men nu maa du altsaa give ham en Kurv."

„Ak nej, Mama, det nænner jeg virkelig ikke!"

„Naa ja, saa tag ham da. Det er sandelig ogsaa paa Tiden, at vi faar dig gift," sagde Grevinden, der ikke rigtig vidste, om hun skulde tage Sagen lystigt eller alvorligt.

„Nej lille Mama, det gør jeg ikke, men derfor kan jeg jo godt have ondt af ham. Jeg véd sandelig ikke, hvorledes jeg skal faa det sagt.

„Ja, lad mig saa besørge det!" sagde Grevinden, der følte sig mere og mere oprørt over, at nogen havde vovet at betragte hendes lille Natascha som en stor, voksen Pige.

„Nej, ikke for alt i Verden, saa gør jeg det hellere selv!" svarede Natascha og løb atter ind i Salen, hvor Denisov sad ved Klavikordet med Hænderne for Ansigtet. Da han hørte hendes lette Trin, sprang han op og ilede hende i Møde.

„Natascha!" sagde han med skælvende Røst. „Faar jeg saa min Skæbne at vide?"

„Vasilij Dmitritsch," svarede hun sagte, „jeg har saa ondt af Dem, De er virkelig saa god ..... men det kan ikke ske .... tilgiv mig!"

Denisov bøjede sig ned over hendes Haand og gav sine Følelser Luft i en halvkvalt Hulken. Hun kyssede ham paa hans sorte, strittende Haar, og i det samme hørtes den raslende Lyd af en Kjole. Det var Grevinden, der havde forladt sit Skjul bag Døren og nu nærmede sig.

„Vasilij Dmitritsch, jeg takker Dem for den Ære, De har villet vise os," sagde hun i en lidt streng Tone, „men min Datter er saa ung endnu, og desuden finder jeg, at De burde have henvendt Dem til mig, inden De talte til hende."

„Fru Grevinde!" stammede Denisov, der slog Øjnene ned som en Forbryder og forgæves ledte efter Ord til at svare hende med.

Da Natascha saa' ham saa nedslaaet og bedrøvet, brast hun i en lydelig Graad.

„Ja, Fru Grevinde .... De har Ret .... jeg har baaret mig urigtigt ad!" vedblev han med brudt Stemme. „Men De skal dog vide, at jeg tilbeder Deres Datter, og at jeg gerne vilde ofre mit Liv for hende og alle hendes kære. — Naa Farvel da, Fru Grev-

inde, og lev vel!“ tilføjede han med en pludselig Kraftanstrengelse, og derpaa kyssede han hendes Haand og gik med hurtige Skridt ud af Værelset uden at se hen paa Natascha.

Den næste Dag rejste Denisov, og umiddelbart forinden hans Afrejse gjorde hans mange Venner og Bekendte et lille Afskedsgilde for ham, hvor det gik saa varmt til, at han blev lagt bevidstløs op i Slæden og først kom til sig selv igen en halv Snes Timer senere. Nikolaj blev endnu 14 Dage i Moskvá, da den gamle Greve ikke straks kunde skaffe Pengene til Veje, og i disse to Uger veg han ikke hjemmefra, men tilbragte den meste Tid oppe i de unge Pigers Værelser. Han benyttede sin frivillige Stuearrest til at fylde Sonjas Stambog med Noder og Digte, og efter at de 43,000 Rubler endelig var sendt til Dologhov, og denne havde givet Kvittering for dem, skyndte han sig af Sted til sit Regiment uden at tage Afsked med nogen af sine mange Bekendte.

KRIG OG FRED

LEO TOLSTÒY

KRIG OG FRED

OVERSAT FRA ORIGINALSPROGET

AF

W. GERSTENBERG

ANDET BIND

TREDJE UDGAVE

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG

MDCCCCXI

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

KJØBENHAVN — FORLAGSTRYKKERIET

FØRSTE AFSNIT

1

EFTER at Pierre først var sluppet bort fra Moskvá, havde han et saadant Hastværk med at naa St. Petersborg, at han knap gav sig Tid at skifte Forspand undervejs, men da han kom til Torshok, havde Stationsforvalteren ingen friske Heste i Beredskab, og tvunget af Nødvendigheden gik han saa ind i Gæstestuen og lagde sig paa en stor Sofa, der i Forbindelse med et Bord udgjorde Værelsets eneste Bekvemmelighed.

„Trænger Greven ikke til noget? Maa jeg ikke komme med Temaskinen?“ spurgte Tjeneren ham den ene Gang efter den anden, men Pierre var saa optaget af sine egne bedrøvelige Tanker, at han slet ikke hørte, at der blev talt til ham, og han vaagnede først af sine Grublerier, da Stationsforvalteren traadte ind i Stuen med en anden rejsende, der heller ikke kunde komme videre paa Grund af Mangel paa Heste. Det var en ældre, temmelig undersætsig og bredskuldret Mand med et gulblegt, rynket Ansigt og hængende Bryn, der skyggede over et Par store, straalende Øjne af en ubestemmelig Farve.

„Er det ikke Grev Besukhov, jeg har den Ære at tale med?“ spurgte den fremmede, da Pierre trak Benene ned for at give ham Plads. — „Ja jeg kender Dem af Omtale, Greve,“ vedblev han, idet han fæstede sit kloge, gennemtrængende Blik paa ham, „og jeg har ogsaa hørt om den Ulykke, der har ramt Dem. Det er en meget sørgelig Historie, og jeg beklager Dem dybt!“

Pierre sagde ikke et Ord, men blev ildrød i Hovedet og bøjede sig over imod ham med et ængsteligt Smil.

„Ja, det er ikke af Nysgerrighed, at jeg taler til Dem om denne Sag, men kun fordi jeg ønsker at hjælpe Dem, Greve. Naa, og i Betragtning af min Alder haaber jeg, at De ikke tager mig mit Tilbud ilde op.“

„Nej, tværtimod, jeg er Dem yderst taknemmelig!“ svarede Pierre med et tvungent Smil. „Men tør jeg spørge, hvor kommer De egentlig fra, og hvor agter De Dem hen?“

„Ja, hvis De helst er fri for at tale med mig, saa sig mig det blot!“ sagde den gamle Herre stadig i en yderst venlig Tone. „Jeg ønsker virkelig ikke at genere Dem.“

„Nej, jeg forsikrer Dem, at det glæder mig overordentlig at gøre Deres Bekendtskab,“ svarede Pierre, hvis Blik uvilkaarlig blev hængende ved en stor, ejendommelig Ring, som den anden bar paa højre Haands Mellemfinger. „Men jeg ser ..... tør jeg spørge ..... er De ikke .....?“

„Jo, det er rigtigt nok, jeg hører til de frie Mureres Samfund,“ sagde den fremmede, idet han saa' ham dybt og inderligt ind i Øjnene. „Og i deres Navn og i mit eget rækker jeg Dem herved en broderlig Haand.“

„Ja, men jeg er bange for, at hele mit Livssyn, eller hvad jeg nu skal kalde det, er saa vidt forskelligt fra Deres, at vi slet ikke vil komme til at forstaa hinanden.“

„Ih, men det er jo netop for at bekæmpe dette Livssyn, eller rettere talt Fejlsyn, at jeg har givet mig i Lag med Dem.“

„Hm ja, Fejlsynet kunde da ogsaa være paa Deres Side,“ svarede Pierre med et svagt Smil.

„Ja, tro endelig ikke, at jeg bilder mig ind at kende Sandheden!“ sagde Frimureren højtideligt. „Den naar ingen op til af sig selv! Gennem mange Slægter, lige fra de allerældste Tider, har vi føjet Sten til Sten for at komme den nærmere, og dog er vi ikke naaet videre end til at erkende, at det ene er Gud .....“

„Ja undskyld, men jeg maa tilstaa, at jeg ikke .... at jeg ikke tror paa Gud!“ stammede Pierre, der fandt sig forpligtet til at være fuldstændig aabenhjertig.

„Nej, for De kender ham ikke,“ sagde Frimureren med et velvilligt Smil. „Og netop derfor føler De Dem saa grænseløs ulykkelig.“

„Hm ja, ulykkelig, det er jeg unægtelig!“ indrømmede Pierre.

„Nej, du kender ham ikke, og dog er han her i denne Stue, hvor vi to nu sidder. Han er i mig, han er i dig, og han er endogsaa i de gudsbespottelige Ord, som du nys udtalte!“ sagde Frimureren i en streng og højtidelig Tone. „Og hvis han ikke var til, vilde vi to ikke sidde her og tale om ham. Thi hvorfra har vel du og enhver af os Ideen om et evigt og almægtigt Væsen med

alle Guds Egenskaber? — Jo, *han* er til," vedblev han med hævet Røst, idet han saa' Pierre lige ind i Øjnene, „men det var vanskeligt at gribe hans Væsen! Ja, hvis det var et Menneske, om hvis Tilværelse du tvivlede, saa vilde jeg føre dig hen til dette Menneske, for at din Tvivl kunde hæves, men hvorledes skal jeg stakkels dødelige vise dig *hans* Almagt og altforbarmende Naade, naar du er blind eller med Villie lukker Øjnene for ikke at se ham? Og hvem er du? Du mener om dig selv, at du er en Vismand, fordi du nys vovede at udtale disse gudsbespottelige Ord, som fylder mig med Rædsel, og dog er du dummere og taabeligere end Barnet, som leger med Uret og lader haant om Mesterens Kunst, fordi det ikke fatter eller begriber Meningen af Mekanismen. I Aartusinder har vi arbejdet paa at udgranske *hans* Væsen, men endnu er vi ikke naaet videre end til at erkende vor Lidenhed og hans Storhed."

Pierre lyttede med bankende Hjerte til den fremmedes Ord, der greb ham saa mægtigt, at han inderligt ønskede, at det dog maatte lykkes ham at komme til at tro.

„Ja, men jeg forstaar blot ikke," sagde han og mærkede i det samme med Rædsel, at Tvivlen begyndte at røre sig i ham, „jeg begriber ikke, hvorfor det er nægtet Menneskeaanden at erhverve sig denne Viden."

„Husk, at den højeste Visdom og Sandhed er som en Dug fra Himlen!" svarede Frimureren med et blidt og faderligt Smil. „Og hvor kan jeg urene Kar modtage denne Dug og dømme om dens Bestanddele? Skulde vi kunne det, har vi først en indre Genfødelse behov.

Ja, det er sandt!" sagde Pierre, der atter følte sig trøstet.

„Den højeste Visdom erhverves ikke gennem Fornuften eller gennem Videnskaber som Historien, Fysikken eller Kemien. Den højeste Visdom kender kun én Videnskab: den, der forklarer hele Skabningens Natur og Menneskets Plads i Universet. Men for at erholde denne Kundskab, maa man først rense og forny sit indre Jeg, og netop af den Grund har Vorherre tændt det guddommelige Lys i os, som kaldes Samvittigheden. Vend derfor dit Blik indad, og undersøg, om du er tilfreds med dig selv, og hvad du har naaet, hvor du kun lod dig lede af din egen Klogskab. Se, du er jo baade ung og rig og besidder gode aandelige Gaver, men hvad har du faaet ud af alt dette? Er du tilfreds med dig selv og med det Levned, du fører?"

„Nej, nej! Jeg ræddes ved mig selv!“

„Naa, men slaa saa ind paa et renere og bedre, og efterhaanden som du forædler dig selv, vil du ogsaa lære den sande Visdom at kende. Thi hvorledes har det Levned været, som du har ført. Du har sølet dig i allehaande Udsvævelser og modtaget alt af Samfundet uden at gøre noget for dette. Og hvorledes har du benyttet din Rigdom? Hvad har du gjort for din Næste? Har du skænket dine Tusinder af livegne én eneste Tanke? Er du nogen Sinde kommet dem til Hjælp, naar de trængte? Nej, deres Arbejde har kun været en Kilde, hvoraf du øste for at kunne fortsætte dit udsvævende Liv. Har du i det hele taget udrettet noget for Samfundet? Nej, du har drevet Tiden hen i Lediggang. Og da du giftede dig og paatog dig Ansvaret for at føre og lede en ung Kvinde, hjalp du hende saa ind paa Sandhedens Vej? Nej, du lod hende sejle sin egen Sø og saa' rolig paa, at hun gik til Grunde. Og nu siger du, at du ikke kender Gud, og at du ræddes ved dig selv. Men hvorledes skulde det da ogsaa være anderledes?“

Efter denne lange Tale lænede Frimureren sig tilbage i Sofaen og lukkede Øjnene, og Pierre, der saa' paa hans strenge, ubevægelige Ansigt, følte den største Trang til at indrømme sin Skyld, men vovede ikke at afbryde Tavsheden, og da han endelig følte sig tilstrækkelig modig dertil, viste Stationsforvalteren sig i det samme i Døren.

„Naa, er Hestene der saa?“ spurgte Frimureren, idet han rejste sig.

„Ja, nu er de kommet. Men vil Herren ikke hvile sig lidt først?“

„Nej, giv blot Ordre til, at der skal spændes for straks.“

„Vil han virkelig tage af Sted og lade mig blive tilbage uden at have vist mig Vejen til Sandheden?“ tænkte Pierre, der ogsaa havde rejst sig fra Sofaen og gik frem og tilbage i Stuen. „Ja, jeg har ført et daarligt Levned, det er sikkert, men det er ikke med min gode Villie, og nu er jeg fortvivlet derover. Ak, gid han dog vilde hjælpe mig! Han kan det, hvis han vil.“

„Naa, og hvor agter De Dem saa hen, Greve?“ spurgte Frimureren i en let henkastet Tone, medens han knappede sin Pels.

„Jeg? — Jeg tager til St. Petersborg!“ svarede Pierre lidt nølende. „Hør ..... jeg takker Dem for det, De nylig sagde, og jeg er fuldstændig enig med Dem. Men tro nu blot ikke alt for ilde om mig; jeg ønsker saa inderlig, at jeg var saaledes som De

vil have det, men jeg har aldrig truffet nogen paa min Vej, der har villet hjælpe eller støtte mig, naar jeg snublede. Hjælp De mig nu, og lær mig at finde Sandheden, maaske jeg saa engang ....."

„Ja, Hjælpen kommer ene fra Gud," svarede Frimureren efter at have betænkt sig noget. „Men den Bistand, som vort Selskab kan give Dem, skal De faa. — Naar De kommer til Petersborg, kan De give denne Billet til Grev Villarskij," tilføjede han, idet han tog sin Lommebog frem og kradsede nogle Linier op, som han rakte Pierre. „Og hvis De vil følge mit Raad, saa begynd med at studere Dem selv nøje, og tag den faste Beslutning at slaa ind paa et helt nyt Liv. Naa, men nu Lykke paa Rejsen, og gid Deres Bestræbelser maa krones med Held!"

Saa snart den fremmede var kørt, kiggede Pierre i Rejsebogen, og han saa' da, at det var den bekendte Basdejev, i sin Tid en af Novikovs *) ivrigste Fæller, som Tilfældet havde ført ind paa hans Vej. Og saa dybt et Indtryk havde denne mærkelige Mands Ord gjort paa ham, at han endnu længe efter hans Afrejse vandrede frem og tilbage i Stuen, idet han i Tankerne gennemgik alle sine tidligere Forvildelser og samtidig paa Forhaand glædede sig til det ulastelige og dydige Levned, han nu vilde slaa ind paa.

II

Saa snart Pierre var ankommet til St. Petersborg, lukkede han sig inde og tilbragte hele sin Tid med at studere Thomas a Kempis Skrifter **), som han fandt liggende paa sit Bord, uden at nogen af Tjenerskabet kunde opgive ham, hvorledes de var kommet der. Og medens han fordybede sig i „Bøgerne om Kristi Efterfølgelse", følte han sig mere og mere overbevist om, at enhver her paa Jorden kan fuldkommengøre sig, og at der eksisterer et broderligt Kærlighedens Baand, som forener alle Mennesker. Han stolede sikkert paa den Bistand, Basdejev havde tilsagt ham,

---

*) Grundlæggeren af det russiske Frimurervæsen, f. 1744, d. 1818. Hans Virksomhed som Frimurer ophørte allerede 1792, i hvilket Aar han blev sat i Statsfængsel. Han løslodes først 1796.

**) Thomas a Kempis sluttede sig allerede som ung til „Brødrene af det fælles Liv", og hans Skrifter har saaledes særlig Interesse for Frimurerne. O. A.

og den udeblev heller ikke, thi en skønne Aften traadte Grev Villarskij, som han kun kendte flygtigt fra Selskabslivet, ind i hans Værelse og bragte ham det Budskab, han saa inderlig længtes efter.

„Ja, her ser De mig, Greve," sagde han hviskende efter at have overbevist sig om, at de var ene, „og De har maaske en lille Anelse om, hvorfor jeg kommer. Sagen er den, at en Person, som staar meget højt i vort Broderskab, interesserer sig for at faa Dem optaget som Medlem af dette, og han har foreslaaet mig at være Deres „Fadder". For mig er det ligefrem en hellig Pligt at udføre denne Mands Bud, og jeg spørger Dem derfor nu, om De ønsker at indtræde i Frimurernes Selskab?"

„Ja, det er mit inderligste Ønske!" svarede Pierre resolut.

„Men endnu et Spørgsmaal, Greve," sagde Villarskij med bøjet Hoved, „og jeg beder Dem om at besvare det paa Ære og Samvittighed. „Har De forandret Deres fordums Tanker? Tror De paa Gud?"

„Ja," svarede Pierre efter et Øjebliks Betænkning, „ja ..... jeg tror paa Gud!"

„Naa ja, i saa Fald kan vi straks køre derhen. Min Karet holder udenfor og staar til Deres Raadighed."

Paa Vejen hen til Logen sagde Villarskij ikke et Ord, og da Pierre efter nogen Tøven spurgte ham om, hvordan han skulde forholde sig, naar han indførtes i Selskabet, svarede Greven, at Brødre, værdigere end han, vilde prøve ham, og at han da blot skulde sige Sandheden, naar han blev spurgt.

Efter en halv Times Kørsel standsede Vognen uden for en stor Port, og derpaa gik de op ad en mørk Trappe og ind i en oplyst Forstue, hvor de hængte Overtøjet fra sig. Derpaa bandt Villarskij ham for Øjnene og ledede ham videre ved Haanden. Pierre befandt sig slet ikke vel under Tørklædet, som strammede paa en højst generende Maade, og han sjokkede derfor med usikre og ængstelige Skridt bag efter sin Fører.

„Ihvad der end hænder Dem," sagde Villarskij undervejs, „saa lad det ikke svigte paa Mod, hvis De da ønsker at blive Medlem af vort Broderskab. — Se nu forlader jeg Dem, og naar De hører, at der bliver banket paa Døren, kan De tage Bindet af. Altsaa vær modig, saa gaar alt nok godt." Og dermed gik han, idet han trykkede hans Haand.

Saa snart Pierre var blevet alene, førte han uvilkaarlig Haan-

den op til Bindet, men han betænkte sig og sænkede den atter. Han befandt sig slet ikke vel, og de fem Minutter, han tilbragte i Mulm og Mørke, forekom ham som lige saa mange Timer. Benene var lige ved at svigte ham, og han havde en mærkelig Fornemmelse af Træthed. De mest modstridende Følelser beherskede ham. Han var bange for, at Modet skulde svigte ham, spændt paa, hvad der vilde komme, og glad over, at det Øjeblik endelig nærmede sig, hvor han skulde betræde den Sandhedens Vej, som vilde føre ham ind paa en hel ny Tilværelse. Saa hørte han endelig heftige Slag paa Døren, og da han rev Bindet fra Øjnene, saa' han, at han stod i et bælgmørkt Værelse, i hvis Baggrund der brændte en Lampe, som udsendte et svagt Skær. Da Pierre gik derhen, opdagede han, at Lampen, som stod paa et sortbetrukket Bord, var anbragt i et Dødningehoved, hvis hvide Tænder og lysende Øjehuller grinede ham i Møde. Det svage Lysskær faldt paa en stor, opslaaet Bibel, og da Pierre bøjede sig ned over denne, læste han det første Vers af Johannes Evangelium: I Begyndelsen var Ordet, og Ordet var hos Gud. „Ja," tænkte han, „saaledes er det," og da han saa i det samme løftede Hovedet, faldt hans Øjne paa en Ligkiste fuld af Dødningeben. Men dette Syn forbavsede ham ikke, da han var forberedt paa det mest vidunderlige. Lidt efter aabnedes Døren, og en Mand, der var iført et hvidt Skødeskind, traadte ind med langsomme op højtidelige Skridt.

„Hvorfor er du kommen hid?" spurgte han henvendende sig til Pierre. „Hvorfor har du, som ikke tror paa Sandhedens Lys, indfundet dig her? Hvad ønsker du at finde hos os? Er det Visdom, Dyd eller Oplysning, du søger?"

Pierre var saa opfyldt af Frygt og Andagt, at han ikke kunde faa et Ord frem, og „Taleren" var derfor nødt til at gentage sit Spørgsmaal.

„Jeg ..... jeg ønsker at omvendes og fornyes!" fik han endelig sagt.

„Godt!" sagde den anden. „Og har du Begreb om, hvorledes vor hellige Orden kan hjælpe dig til at naa dette Maal?"

„Nej, men jeg haaber paa Hjælp og Støtte!" svarede Pierre med skælvende Røst.

„Og hvad er din Mening om Frimurervæsenet?"

„Ja, jeg opfatter Frimurerne som et Samfund, der arbejder i broderlig Forening og med dydige Formaal for Øje."

„Ja, det er rigtigt," svarede Taleren, der øjensynlig følte sig tilfreds med hans Svar. „Og har du aldrig selv sat dig saadanne Formaal, som Religionens Sandheder byder os?"

„Nej! — Jeg har hidtil manglet den rette Tro!" svarede Pierre ganske sagte.

„Men du søger dog Sandheden for at følge dens Love i Livet, ikke sandt? Du søger Visdom og Dyd?"

„Ja, ja!"

„Godt, saa er det min Pligt at indvie dig i vor Ordens Hovedformaal, og hvis du kan ofre dig for dette, vil du kunne blive et nyttigt Medlem af den. Grundvolden, som den er bygget paa, og som ingen menneskelig Magt kan omstyrte, er Overleveringen til Efterverdenen af visse vigtige Mysterier, som er naaet ned til os fra de fjerneste Tider, og af disse Mysterier afhænger maaske hele Menneskehedens Skæbne. Men ingen kan kende dem eller drage Nytte af dem, uden at han har forberedt sig ved en langvarig Prøven af sig selv. Dog har vi ogsaa et andet Maal: at støtte vore Brødre, forbedre og rette paa dem, og idet vi gør dette, renser og forbedrer vi hele Menneskeheden gennem Eksemplets Magt og modarbejder det onde, som er i Verden. — Tænk paa det, som jeg nu har sagt!" tilføjede han og gik atter ud af Værelset.

„Ja, vist saa, det gælder om at modarbejde det onde i Verden!" sagde Pierre til sig selv, og han saa' allerede nu hele sit fremtidige Liv i denne Belysning. Han saa' sig, frelsende ulykkelige, der var lige saa fortvivlede som han selv havde været det for faa Dage siden, og dette, at han skulde være med til at genføde Menneskeheden, begejstrede ham i allerhøjeste Grad. Hans egen Helliggørelse interesserede ham derimod ikke synderligt i dette Øjeblik, han følte sig allerede fuldstændig befriet for de Laster, der hidtil havde trykket ham og taget hans Væsen til Fange.

Efter en halv Times Forløb kom Taleren igen for at indvie Pierre i de syv Dyder, der svarede til de syv Trin i Salomons Tempel, og som enhver Frimurer skulde indøve sig i. Disse var: 1) Tavshed med Hensyn til Ordenens Hemmeligheder, 2) Lydighed mod de overordnede, 3) Gode Sæder, 4) Kærlighed til Næsten, 5) Mod, 6) Gavmildhed, 7) Kærlighed til Døden. „Og for at du rettelig kan leve dig ind i denne sidste Dyd," sagde Taleren, „raader jeg dig til ofte at tænke paa Døden som paa en Ven,

der frelser din Sjæl fra denne Verdens Elende og fører den hen til det Sted, hvor Frelsen og Freden venter den."

„Ja, saaledes bør det være," tænkte Pierre, da han igen var bleven ene, „men jeg er desværre svag endnu og hænger ved den jordiske Tilværelse." De første seks Dyder følte han derimod, at han med Lethed kunde tilegne sig.

For tredje Gang kom Taleren ind og spurgte Pierre, om han ogsaa var fast i sin Beslutning, og om han vilde underkaste sig alt, hvad der blev fordret af ham.

„Ja, ja! Jeg er rede til alt!" svarede Pierre uden mindste Tøven.

„Men jeg har endnu at sige dig, at vor Orden ikke alene forkynder sine Sandheder gennem Ordet, men at den ogsaa bruger andre Midler, som maaske virker stærkere paa dem, der søger Sandheden og Dyden. Du vil se Symbolerne herpaa, naar du kommer ind i Templet."

Pierre, der hørte til i Tavshed, følte, at Prøvens Stund nu nærmede sig.

„Ja, hvis du altsaa er bestemt paa at indtræde i vor Orden, vil jeg begynde paa Indførelsen," sagde Táleren, idet han gik hen til Pierre. „Og som Tegn paa din Gavmildhed vil jeg nu anmode dig om at overrække mig, hvad du har af Kostbarheder."

„Ja men jeg fører dem ikke med mig," svarede Pierre, der mente, at det var samtlige hans Ejendele, der blev ham affordret.

„Nej, det gælder kun, hvad du har hos dig!"

Pierre skyndte sig at aflevere sin Pengepung og sit Ur og fik ogsaa efter meget Besvær Forlovelsesringen halet af den tykke Mellemfinger.

„Og som Tegn paa din Lydighed anmoder jeg dig nu om at afføre dig dine Klæder."

Pierre smed Kjolen og Vesten og sparkede sin venstre Støvle af, og derpaa smøgede Frimureren hans Skjorte tilbage og trak hans venstre Bukseben op over Knæet. Pierre vilde ogsaa smøge det højre op for at spare den anden Ulejligheden, men denne standsede ham og gav ham en Tøffel til at sætte paa venstre Fod. Pierre, der var forvirret og skammede sig over sin egen Kejtethed, fik Foden sat i Tøffelen og blev saa staaende, i høj Grad spændt paa, hvad der videre vilde komme.

„Og endelig, som Tegn paa din Aabenhjertighed, anmoder jeg dig om at tilstaa mig din største Svaghed."

„Min største? ..... Ja, jeg har saa mange!“

„Ja, sig frem! Hvad er det, der oftest har fristet dig og ført dig bort fra Dydens Vej?“

Pierre tænkte sig om. Var det Vin? Fraadseri? Dovenskab? Vredagtighed? .... Kvinder? — Ja vist — dér var det!

„Kvinder!“ sagde han med næppe hørlig Røst, og den anden gik saa atter hen til ham og bandt ham for Øjnene med et stort Tørklæde.

„For sidste Gang,“ lød Talerens højtidelige Røst, „siger jeg altsaa indstændig til dig: Vend dine Tanker indad, læg en Dæmper paa dine Lidenskaber, og søg Lykken i dig selv, thi du finder den ikke ved at vende Blikket udad.“

III

I det samme lød Villarskijs Stemme lige i Nærheden af ham. Hans Fadder tog ham ved Haanden, og derpaa gik de gennem forskellige Gange, snart til højre og snart til venstre, indtil de endelig standsede foran Logens Dør. Villarskij hostede, Døren aabnedes, og en dyb Stemme spurgte Pierre, hvem han var, hvorfra han kom, og hvor han var født. Saa snart han havde besvaret disse Spørgsmaal, blev han ført videre, stadig med tilbundne Øjne, og medens dette stod paa, hørte han uafbrudt Stemmer, der talte til ham i Allegorier: om Rejsens Besværligheder, om Verdens store Bygmester, og om hvor nødvendigt det var at vise Mod under Arbejdet. Endelig hørte Vandringen op, og han maatte saa aflægge Ed paa strengt at overholde Ordenens Love, idet han Sætning for Sætning gentog en Formular, som blev læst op for ham. Derpaa blev Bindet atter taget af ham, og han saa' da foran sig, svagt belyst af blaalige Flammer, nogle Mennesker, der pegede med blottede Kaarder mod hans Bryst. Pierre styrtede sig ind paa Kaardespidserne for at vise sit Mod, men disse trak sig øjeblikkelig tilbage, og derpaa blev han atter bundet for Øjnene.

„Ja, nu har du set det lille Lys,“ sagde en Stemme, „men om et Øjeblik skal du se det store!“ og da Bindet lidt efter blev taget af ham, blændedes han af tusinde Lys og Kerter, der skinnede ud over en Forsamling af flere Hundrede Mennesker. Ved et stort Bord i Baggrunden af Logen sad der tolv Brødre, alle

med Skødeskind paa, og for Enden af dette præsiderede en Mand med et ejendommeligt Kors om Halsen og en Hammer i Haanden*). Rundt om Bordet stod der syv brændende Armstager og ud til højre for disse hævede sig et Alter, paa hvilket han bemærkede en opslaaet Bibel og et Dødningehoved. Medens Pierre stod og kiggede sig om til alle Sider, tog to af Brødrene ham under Armen, førte ham hen til Alteret og bød ham at knæle ned foran Helligdommen.

Pierre spurgte først sig selv, om man ikke havde ham til Bedste, men hans Tvivl ophørte dog straks, da hans Øjne gled hen over de alvorlige Ansigter, der omgav ham, og han knælede saa foran Alteret med et ydmygt og gudhengivent Sind. Efter et Par Minutters Forløb bød man ham atter at rejse sig, og derpaa blev han iklædt et Skødeskind og fik overleveret en Murske og tre Par Handsker. Medens han stod og saa' paa disse Genstande, traadte den ordførende Mester hen til ham. Han sagde til ham, at han skulde søge at bevare Skødeskindets Hvidhed uplettet, da det var et Symbol paa Renhed og Styrke. Med Murskeen skulde han grave Lasterne ud af sit Hjerte og dække over Næstens Fejl. Det ene Par Handsker maatte han ikke bruge, men blot opbevare, det andet skulde han trække paa under Logens Møder og det tredje skulde han skænke den Kvinde, han agtede højest.

Saa snart denne Ceremoni var forbi, blev han ført hen til sin Plads i Logen, hvorpaa Mesteren oplæste Statutterne for ham, men Pierre var saa bevæget, at han intet hørte, kun de sidste Ord bed han Mærke i, og de lød saaledes:

„Vær altid venlig og imødekommende og tænd Dydens Ild i alles Hjerter. Tilgiv din Broder, og gengæld det onde, han gør dig, med godt. Thi kun saaledes opfylder du den højeste Lov i Livet."

Efter at Oplæsningen var forbi, rejste Mesteren sig og kyssede Pierre, der med Taarer i Øjnene modtog alle Brødrenes Lykønskninger. — Hermed var Mødet saa forbi, og da Pierre kom hjem, følte han sig til Mode, som om han havde været paa en lang Rejse, under hvilken han var undergaaet en fuldstændig Metamorfose.

---

*) Manden for Bordenden kaldes „den ordførende Mester". Ved „Brødre" forstaas her Frimurere. O. A.

IV

Dagen efter sin Antagelse som Frimurer sad Pierre hjemme fuldstændig optaget af at lægge Planer for det ny Liv, han nu vilde føre. Først og fremmest gjaldt det jo om at udrette noget for Næsten, og han besluttede derfor at rejse ned til sine Godser i Syd-Rusland for saaledes personlig at kunne varetage sine livegnes Bedste. Han var ligefrem henrykt over det Fremtidsperspektiv, der aabnede sig for ham, men hans Henrykkelse tog i en Fart Flugten, da hans Svigerfader lige saa pludselig som uventet dumpede ind til ham.

„Men kære, kære Ven!“ sagde Fyrst Vasilij, saa snart han var kommen indenfor. „Hvad er det dog for en Historie, du har lavet nede i Moskvá, og hvor kan det falde dig ind saadan uden videre at løbe bort fra Helene? Du er fuldstændig paa Vildspor, forsikrer jeg dig! Hun er lige saa ren og uskyldig som en af Markens Liljer!“

Pierre aabnede Munden for at svare, men den anden lod ham ikke komme til Orde.

„Og hvorfor har du ikke straks henvendt dig til mig, din gamle prøvede Ven? Ja, jeg forstaar jo saa godt, at du føler Trang til at værne om din Ære, men her har du dog handlet noget overilet, hvad du ogsaa selv vil indrømme. Tænk dig blot, i hvilken Situation du har bragt mig og Helene. Og hvad tror du Hoffet vil sige til den Skandale? Hun opholder sig i Moskvá og du her, det ser dog virkelig højst besynderligt ud! Ikke sandt, har jeg ikke Ret? Men lad mig nu blot paa dine Vegne skrive et Par Linier til hende, saa gaar det hele nok i Orden. Giv mig din Bemyndigelse dertil, min kære, for ellers risikerer du, at det gaar dig meget ilde. — Jeg véd nemlig fra en fuldstændig paalidelig Kilde,“ tilføjede han i en overbevisende Tone, „at Enkekejserinden er meget stærkt optaget af denne Historie, og som du véd, har hun altid været Helene ganske særdeles bevaagen.“

Pierre, der som Frimurer havde forpligtet sig til at være venlig og imødekommende og nu skulde være ubehagelig og umedgørlig, havde ondt ved at finde Formen for sit Afslag. Men et Afslag maatte der gives, for han følte, at hvis han gav efter, vilde alle hans Fremtidsplaner fuldstændig ryge i Lyset.

„Naa, min kære,“ vedblev Fyrst Vasilij i en spøgende Tone,

„lad mig nu skrive til hende, saa kommer hun nok — og saa slagter vi Fedekalven!“ Men næppe havde han sagt disse Ord, før Pierre rejste sig dirrende af Raseri og aldeles uventet gav ham Svaret.

„Fyrste, jeg har ikke kaldt paa Dem,“ sagde han med hæs Stemme, „vil De gaa Deres Vej! — Gaa!“ skreg han ude af sig selv og fór hen og aabnede Døren.

„Men hvad er der dog i Vejen med dig?“ spurgte Fyrst Vasilij i en rædselsslagen Tone. „Du maa jo være syg!“

„Gaa øjeblikkelig!“ raabte Pierre med Tordenrøst, og hans Svigerfader forsvandt saa ud af Døren uden at sige et Ord.

En Uge efter rejste Pierre ned til sine Godser i Syd-Rusland for at tage fat paa sin menneskekærlige Mission. Han medførte en Mængde Anbefalingsbreve til Frimurerne i Kijev og Odessa, og takket være denne Omstændighed og Brødrenes Løfter om at hjælpe og støtte ham i hans Bestræbelser, saa' han hele sin Fremtid i et rosenfarvet Lys.

V

Naturligvis vidste alle Besked om den Duel, der havde fundet Sted mellem Pierre og Dologhov, og Anledningen til den kunde heller ikke forblive skjult, da Brudet mellem Ægtefællerne jo tydeligt nok viste, hvad der havde ligget de stridende Parter imellem. Pierre, som man havde overvældet med Venlighed og Smiger, medens han endnu var det bedste Parti i Rusland, havde allerede mistet en betydelig Del af sin Nimbus efter sit Giftermaal, der betog Mødre med giftefærdige Døtre ethvert Haab om at faa fat i ham, og nu var alle enige om, at det udelukkende var hans vanvittige og aldeles ugrundede Skinsyge, som var Skyld i det hele. Helene, som vendte tilbage til Petersborg, saa snart Pierre var afrejst derfra, blev derimod modtaget af sine mange Bekendte med den Ærbødighed og Sympati, som hendes ufortjente Ulykke krævede, og naar hendes Mands Navn af en Fejltagelse blev nævnet i hendes Nærværelse, antog hendes Ansigt øjeblikkelig et værdigt og resigneret Udtryk, som det takket være hendes medfødte Takt og udmærkede Opdragelse faldt hende let at paatage sig. Enhver, der saa' dette Udtryk, kunde ikke være i Tvivl om, at hun havde besluttet sig til at bære

sin Ulykke uden at klage, og at hendes Mand var det Kors, som Vorherre havde lagt paa hende. Fyrst Vasilijs Mimik gik i samme Retning som hendes, men var endnu mere uforbeholden, idet han, hver Gang Talen faldt paa Pierre, rystede paa Hovedet og pegede paa sin Pande.

„Han er gal! Der har De hele Hemmeligheden!“ sagde han en Dag ligeud til sin Veninde Anna Pavlovna, da hun i en fortrolig Stund bragte Svigersønnen paa Bane.

„Ja, det er virkelig ikke noget nyt for mig!“ svarede hun temmelig fornærmet, „det har jeg vidst, lige fra den første Gang jeg saa' ham. Jeg opdagede øjeblikkelig, at denne taabelige unge Mand var fuldstændig ødelagt af Tidens vanvittige og nedbrydende Ideer. Kan De huske den Aften, da han forsvarede Hertugen af Enghiens Mord? Allerede dengang sagde jeg højt og tydeligt, at han var gal. Og jeg har ogsaa altid været imod dette Giftermaal; jeg har for længe siden forudset, hvad der vilde ske!“ Anna Pavlovna sværmede endnu stadig for de smaa, hyggelige Soireer, der satte hendes Arrangementstalent i et saa glimrende Lys, og hvor hun, for at bruge hendes eget Udtryk, samlede „Fløden af det virkelig gode Selskab og den allerfineste Extrait af St. Petersborgs Intelligens. Men desuden havde hendes Soireer ogsaa den Ejendommelighed, at hun hver Gang præsenterede Kredsen en ny og interessant Personlighed, der saa fungerede som Aftenens Helt.

En saadan Soiré gav hun ogsaa i Slutningen af Aaret 1806, kort Tid efter, at man havde modtaget den sørgelige Efterretning om Preussernes Nederlag ved Jena og Auerstädt, paa et Tidspunkt, da vore Tropper allerede var rykkede over Grænsen for at begynde et nyt Felttog mod Napoleon. Denne Gang bestod „Fløden af det gode Selskab“ af den dejlige, men ulykkelige og forladte Helene, af den aandrige Mortemart, den bedaarende Hippolyt, som lige var ankommet fra Wien, et Par Diplomater, en nybagt dame d'honneur avec sa mère og forskellige andre mindre fremtrædende Personligheder.

I Aften var det Boris Drubezkoy, der præsenteredes Kredsen som den allersidste Nyhed. Han, der for Øjeblikket var ansat som Adjudant hos en meget højtstaaende General, var nemlig lige vendt tilbage til Petersborg efter en Sendelse som Kurér til det preussiske Hovedkvarter, og han frembød saaledes en ganske ualmindelig Interesse.

Da Boris traadte ind i Salen, var alle Gæsterne allerede samlede, og Konversationen, der som sædvanlig lededes af Anna Pavlovna, drejede sig i dette Øjeblik om vore diplomatiske Forbindelser med Wien og om Chancerne for et Forbund mellem Rusland og Østerrig.

Boris, der saa' rask og blomstrende ud og havde udviklet sig til en mandig Skønhed, blev naturligvis straks ført hen til Tanten, og først efter at have gennemgaaet denne Ceremoni fik han Tilladelse til at slutte sig til den øvrige Del af Selskabet, som Værtinden gjorde ham bekendt med, inden hun førte ham hen til Bordet, om hvilket Hovedgruppen havde samlet sig.

„Fyrst Hippolyt Kuragin, en overordentlig elskværdig ung Mand," hviskede hun til ham. „Hr. Krug, Sekretær ved den herværende danske Legation, en ualmindelig dybsindig Tænker, og til højre for ham, Hr. Schitov, en særdeles lovende Personlighed!"

Boris havde takket være sin Moders Anstrengelser og sin egen kloge Tilbageholdenhed opnaaet at gøre en sjelden god og hurtig Karriere. Han havde snart opdaget, at det ikke er ved Tapperhed eller Dygtighed, man kommer frem i Hæren, men at hele Kunsten bestaar i, at man forstaar at tage sine foresatte paa rette Maade, og han forbavsedes ofte over, at saa mange havde ondt ved at lære dette. Og saa snart han havde gjort denne Opdagelse, indrettede han hele sit Liv derefter. Sine faa Midler anvendte han saa godt som udelukkende paa Uniformen, og han søgte kun Omgang med dem, der stod over ham, og som han kunde have Nytte af i Fremtiden. Nu, da han selv var bleven saa fin paa det, saa' han med en vis Foragt ned paa sine tidligere Bekendte i Moskvá, og det var med et indvendigt Skuldertræk, at han mindedes Familien Rostov og sin egen Barndomsforelskelse i Natascha. Sin Introduktion i Anna Pavlovnas Salon betragtede han som et meget vigtigt Skridt fremad, og han forstod straks sin Rolle, idet han overlod Værtinden i Huset at stille alle hans interessante Egenskaber i en gunstig Belysning, medens han selv indskrænkede sig til at optræde som opmærksom Tilhører og udregne de Fordele, han kunde have af at gøre Bekendtskab med de forskellige Medlemmer af Selskabet. Han satte sig paa den ham anviste Plads ved Siden af Helene og lyttede til Konversationen, der, som altid i denne Salon, gik yderst livligt.

„Ja, i Wien anser man Grundlaget for den foreslaaede Traktat i den Grad uantageligt, at der skal et mere end almindeligt diplomatisk Snille til at overvinde Østerrigs Betænkeligheder," sagde den danske Legationssekretær. „Man er i det hele taget stærkt i Tvivl, om Rusland ogsaa kan yde en virkelig værdifuld Hjælp. — Og det er i høj Grad smigrende, ikke sandt?" tilføjede den dybsindige Tænker med et aandrigt Smil.

„Ja, men man maa nøje skelne mellem Wiener-Kabinettet og Kejseren af Østerrig," bemærkede Mortemart. „Kejser Franz selv vilde aldrig have kunnet tænke saaledes."

„Ak, kære Vicomte," blandede Anna Pavlovna sig i Samtalen, „Europa bliver aldrig vor oprigtige allierede!" og hun begyndte derefter, blot for at berede Boris Vejen, at udbrede sig om den preussiske Konges Mod og Standhaftighed. Han ventede rolig paa, at hans Tid skulde komme, og sad stadig som en tavs Tilhører, medens han nu og da kastede et beundrende Blik paa sin dejlige Naboerske, som hver Gang besvarede det med et straalende Smil.

Anna Pavlovna talte derpaa om Preussens Stilling udadtil og gav saa Boris Ordet, idet hun opfordrede ham til at fortælle lidt om sin interessante Rejse til Glogau og navnlig at glæde Selskabet med en Skildring af Tilstandene i den preussiske Hær. Boris betænkte sig ikke et Øjeblik, men meddelte paa rent og korrekt Fransk mange interessante Enkeltheder om de preussiske Tropper og om Hoffet, idet han dog omhyggeligt undgik at udtale sin egen Mening om de Fakta, han fremførte. Han optog i nogen Tid Selskabets udelte Opmærksomhed, og Anna Pavlovna følte med Stolthed, at hun havde Ære af sin ny Protegé. Helene lod til at interessere sig ualmindelig meget for Boris' Skildring, og saa snart han var færdig, bøjede hun sig over imod ham med sit sædvanlige bedaarende Smil og hviskede i en hemmelighedsfuld Tone:

„De maa endelig besøge mig! Kom Tirsdag Aften mellem 8 og 9. De vil glæde mig meget derved!"

Boris lovede at opfylde hendes Ønske og skulde netop til at fordybe sig i en Samtale med hende, da Anna Pavlovna kaldte ham hen til sig under Paaskud af, at Tanten ogsaa ønskede at høre hans interessante Oplevelser, men i Virkeligheden for at give ham nogle orienterende Oplysninger med Hensyn til Helene.

„Ja, De kender jo hendes Mand!“ sagde hun, idet hun lukkede Øjnene og pegede paa Helene med en melankolsk Mine. „Ak, hvor hun dog er fortryllende — og ulykkelig! De maa love mig aldrig at nævne hans Navn, naar hun er til Stede; jeg véd, at hun ikke vil kunne udholde det!“

Senere, da alle rejste sig for at gaa, gentog Helene, som næsten ikke havde sagt et Ord hele Aftenen, sin Indbydelse til Boris, og denne Gang fremkom hun med den som en venlig, men bestemt Anmodning om endelig ikke at glemme Tirsdag Aften.

„Jeg maa tale med Dem! Det er aldeles nødvendigt!“ sagde hun smilende og saa' hen paa Anna Pavlovna, der støttede hendes Indbydelse ved at sætte sit mest overtalende Ansigt op. Det syntes utvivlsomt, at det var Boris' Skildring af den preussiske Armés Tilstand, der pludselig gjorde det saa nødvendigt for Helene at faa ham i Tale, men hvad hun egentlig havde at sige ham, kunde hun af en eller anden Grund først rykke ud med, naar han mødte i hendes Hjem.

Da han om Tirsdagen indfandt sig i Grevinde Besukhovs elegante Salon, traf han til sin Skuffelse en hel Del andre Gæster. Helene, der var stærkt optaget af sine Pligter som Værtinde, talte kun et Par Ord med ham i Løbet af Aftenen, men da han kyssede hendes Haand til Afsked, bøjede hun sig pludselig ned over ham og hviskede, denne Gang uden sit sædvanlige Smil:

„Kom og spis til Middag hos mig i Morgen .... og bliv om Aftenen. De maa komme, hører De .... Kom!“

Og saaledes skete det da, at Boris Drubezkoy uden synderlig Anstrengelse fra sin Side meget hurtigt blev en af Helenes intimeste Venner.

VI

Krigen blussede atter op og nærmede sig mere og mere Buslands Grænser. Overalt hørte man kun Forbandelser over Menneskehedens arge Fjende, Bonaparte; rundt omkring i Landsbyerne herskede der Sorg og Fortvivlelse paa Grund af Rekrutudskrivningen, og baade i Moskvá og i Petersborg diskuterede

man ivrigt de indbyrdes modsigende og i høj Grad vildledende Efterretninger, der indløb fra Krigsskuepladsen.

Paa Lisy-Gory havde Beboernes Liv forandret sig ikke saa lidt i de sidste Aar, og dette skyldtes navnlig den Omstændighed, at den gamle Fyrste var bleven udnævnt til Chef for Landstormen i hele tre Guvernementer. Til Trods for sin høje Alder havde han anset det for sin Pligt at modtage denne Post, som var blevet ham betroet af selve Kejseren, og hans ny Virksomhed havde en i høj Grad oplivende Virkning paa ham. Den største Del af sin Tid tilbragte han med at rejse rundt i de ham underlagte Guvernementer, og Pedant som han var, hundsede han sine undergivne dygtigt og blandede sig i de allermindste Smaating. Fyrstinde Marie fik nu ikke mere sine Matematik-Timer, men naar Faderen var hjemme, mødte hun hos ham hver Morgen ledsaget af Ammen, der maatte præsentere ham hans lille Sønnesøn. Drengen, der i Daaben havde faaet Navnet Nikolaj, boede tilligemed sin Amme og den gamle Praskovja i de Værelser, som Fyrstinde Lisa tidligere havde benyttet, og dér tilbragte ogsaa Fyrstinde Marie, som fuldstændig var ham i Moders Sted, største Delen af sin Dag.

I Lisy-Gorys Kirke var der blevet opført et prægtigt Gravmæle over den hensovede Fyrstinde, og op fra dets brede Grundvold hævede sig en Engel af hvidt Marmor med halvt udfoldede Vinger. Denne Engel, som syntes i Begreb med at svinge sig op mod Himlen, aabnede Munden til et Smil, og baade Fyrst Andrej og hans Søster følte sig slaaede af dens Lighed med den afdøde. Men endnu mærkeligere var det, at Kunstneren havde givet Englens Ansigt det samme Udtryk af blid Bebrejdelse, som Fyrst Andrej havde læst i sin Hustrus Træk, endnu efter at Døden havde stivnet disse, og saa levende var dette Udtryk gengivet, at endogsaa Marmoransigtet syntes at sige til ham: „Ak, hvad har I dog gjort ved mig, og hvorfor har I gjort det?“

Kort Tid efter at Fyrst Andrej var vendt tilbage, afstod Faderen ham Godset Bogutscharovo, som laa omtrent 6 Mil fra Lisy-Gory, og der tog han saa fast Ophold, dels fordi han trængte til at være ene med sin Sorg, men ogsaa, fordi han følte, at det i Længden vilde falde ham vanskeligt at underordne sig Faderens tyranniske Villie. Efter Slaget ved Austerlitz havde han besluttet at opgive den militære Løbebane for bestandigt, men da Krigen nu forpligtede ham til at gøre Tjeneste, traadte han ind under

sin Faders Kommando for at undgaa at tage aktiv Del i Felttoget. Det var virkelig, som om Fader og Søn havde skiftet Roller, idet den gamle, der var oplivet af sin ny Virksomhed, ventede sig alt godt af den forestaaende Kampagne, medens Fyrst Andrej, der i sit inderste fortrød, at han ikke var gaaet med, saa' alt i det sorteste Lys.

I Begyndelsen af Marts 1807 begav den gamle Fyrste sig ud paa en af sine sædvanlige Inspektionsrejser, og Andrej tog saa, som han plejede at gøre det under Faderens Fraværelse, midlertidigt Ophold paa Lisy-Gory. Det var Længselen efter Drengen, der trak ham herhen, og denne Gang var det ham endnu mere magtpaaliggende at være i hans Nærhed, da Nikolaj havde været syg i flere Dage og syntes saa alvorlig angreben, at der var al Grund til Bekymring.

Tredje Dagen efter den gamle Fyrstes Afrejse sad Fyrst Andrej sent paa Aftenen uden for Barnets Seng og talte med skælvende Haand Draaber af i en Ske, der var halvfyldt med Vand. Han var midt i dette Arbejde, da en Tjenestepige pludselig trak Hovedet ind gennem Døren og meldte, at den gamle Tikhon stod udenfor med flere Breve til ham.

„Saa, hvad er der nu i Vejen?" sagde han i en utaalmodig Tone og gjorde en uvilkaarlig Bevægelse, hvorved han kom til at hælde saa stærkt til, at Skeen flød over. Ærgerlig over sit Uheld smed han saa Indholdet ud paa Gulvet og begyndte forfra.

„Hør, kære Andrej," sagde Søsteren, der stod ved Siden af ham, „du skulde hellere vente lidt med at give ham Medicinen."

„Aa, maa jeg nu være fri! Du véd jo, at han skal have den til bestemte Tider!"

„Men Drengen sover jo! Kan du virkelig nænne at vække ham?"

Fyrst Andrej rejste sig, trak Sengens Forhæng noget mere til Side og blev staaende med Skeen i Haanden.

„Naa, saa du mener altsaa, at jeg skulde lade være at vække ham?" sagde han i en usikker Tone.

„Ja, det maa du selv om, Andrej, men jeg tror virkelig, det vilde være det bedste," svarede Marie, der var saa beskeden, at det generede hende, at hendes Mening denne Gang var trængt igennem.

Det var nu paa anden Nat, at de begge sad ved Barnets Seng og vaagede over det lille Væsen, der brændte af Feber.

Til Husets sædvanlige Læge, som boede i den nærmeste Landsby, nærede Fyrst Andrej ingen Tillid, og han havde derfor ladet sende Bud til Byen efter en Specialist, men da denne ikke kunde være her før næste Dag, forsøgte de paa egen Haand alle mulige Midler. Baade Andrej og hans Søster var dygtig trætte, dels af Sindsbevægelse og dels af Nattevaagen, og Resultatet var en vis Pirrelighed hos dem begge, der idelig gav Anledning til smaa Sammenstød og Skænderier.

„Tikhon staar udenfor og venter paa Deres Excellence!“ hviskede Pigen atter.

Han gik ud for at modtage Brevene, men kom et Øjeblik efter igen med et ængsteligt Ansigt.

„Naa, hvordan gaar det saa?“ spurgte han i en Tone, der røbede hans stærke Sindsbevægelse.

„Ja, endnu er der ingen Forandring, men vær nu blot taalmodig, kære Andrej. Lægen siger jo, at Søvn altid er Tegn til Bedring.“

„Aa, bliv mig fra Livet med Lægens Vrøvl!“ svarede Broderen og lagde Haanden paa Nikolajs brændende Pande. Derpaa tog han igen Skeen og bøjede sig over Drengen, uagtet Marie hele Tiden tiggede og bad ham om at vente.

„Jo, vist saa, nu skal han have sin Mikstur!“ sagde han utaalmodigt. „Men vil du give ham den; jeg beder dig derom!“

Hun trak paa Skulderen, men tog alligevel Skeen, kaldte Praskovja hen til Sengen og forsøgte at give Barnet Medicinen. Nikolaj skreg og stred imod af alle Kræfter, og det endte med, at han fik et Par Draaber i den gale Hals og var lige ved at kvæles. Fyrst Andrej tog sig med begge Hænder op til Hovedet og skyndte sig ud i det forreste Værelse, hvor han satte sig paa en Sofa. Han brød mekanisk et af de Breve, han holdt i Haanden; det var fra Faderen og havde følgende Indhold:

„Hvis den Efterretning, Kureren lige har bragt mig, ikke er Løgn, saa kan jeg meddele dig en glædelig Begivenhed. Han bringer mig nemlig Budskab om, at Bennigsen har vundet en Sejr over Buonaparte ved Eulau. I Petersborg hersker der stor Jubel, og der er faldet en mægtig Skylle af Dekorationer ned over Hæren. Ganske vist er Bennigsen en Tysker, men jeg gratulerer ham alligevel af mit ganske Hjerte. Kortschevskij, den Slubbert, har endnu ikke afsendt de Rekrutter, han

skulde stille, jeg begriber ikke, hvad der gaar af ham. Rejs øjeblikkelig ned til Knægten og lad ham vide, at jeg hugger Hovedet af ham, hvis han ikke snart faar sit Kram i Orden. I dette Øjeblik modtog jeg et Brev, der bekræfter Efterretningen om vor Sejr. Budskabet var altsaa rigtigt, og det viser sig saaledes, at endogsaa en Tysker kan prygle Buonaparte af. Det hedder sig, at Korsikaneren har smurt Haser, og at hans Hær er i Uorden. Men rejs nu straks ned til Kortschevskij og udfør min Ordre."

Fyrst Andrej sukkede og brød det næste Brev. Det var tre tætskrevne Ark fra Bilibin, men han lagde dem til Side og læste atter Faderens Skrivelse.

„Nej," tænkte han, „jeg indlader mig virkelig ikke paa at rejse til Kortschevskij, før min Dreng har det bedre. — Ja, det var rigtignok en højst ubehagelig Efterretning. Tænk hvor ærgerligt, at de vinder en Sejr netop nu, da jeg ikke er med!" Og han gav sig saa til at læse Bilibins Udgydelser, som han dog gik yderst let hen over, da hans Tanker hele Tiden var hos Nikolaj. Saa meget fik han imidlertid ud af Epistelen, at Bilibin, der var ansat som Diplomat ved Hovedkvarteret, blot havde skrevet til ham for at faa Lejlighed til at aflevere en spydig Kritik over alt, hvad der foregik paa Krigsskuepladsen.

Saa snart Fyrst Andrej havde læst Brevet, krøllede han det sammen og kastede det ind under Bordet. Dog var det ikke Indholdet, der irriterede ham, men kun den Tanke, at han ikke var med dér, hvor det gik løs for Alvor. Han lukkede Øjnene og henfaldt i dybe Tanker, men lyttede samtidig til alt, hvad der foregik i Barnekammeret. Pludselig forekom det ham, at der blev en vis Uro derinde, og da han frygtede for, at Barnets Tilstand skulde have forværret sig under hans korte Fraværelse, listede han sig paa Taaspidserne hen til Døren og aabnede den. Da han traadte ind, stod hans Søster ikke længer henne ved Sengen, men kun den gamle Praskovja, der vendte sig om imod ham med et forskrækket Ansigt.

„Kære Andrej!" hviskede Marie, der nærmede sig i Halvmørket, og da han hørte denne hviskende Stemme, grebes han af en uforklarlig Rædsel. Han fik pludselig den Idé, at hans Barn, hans ét og alt, var død.

„Alt er forbi!" tænkte han, og i det samme sprang den

kolde Sved ud af hans Pande. Aldeles fortvivlet nærmede han sig Sengen, fuldt og fast overbevist om, at han vilde finde sit Barn dødt. Han trak Forhænget til Side, men det varede længe, inden hans Øjne, der var forvildede af Skræk, kunde skelne noget. Men til sidst opdagede han dog Drengen: han laa paa tværs i Sengen, pattede i Søvne paa sin Tommelfinger og trak Vejret fuldstændig roligt og regelmæssigt.

Andrej bøjede sig henrykt ned over Barnet og kyssede det paa Panden. Den var ganske fugtig, og da han lod sin Haand glide hen over dets bløde Haar, opdagede han, at dette var badet i Sved. Der var ikke Tvivl om, at Nikolaj havde det bedre, og at Krisen var overstaaet. Han følte den største Lyst til at tage det spæde, hjælpeløse Væsen og trykke det op mod sit Bryst, men han vovede det ikke og blev staaende med Hovedet bøjet ind over Sengen. Med ét saa' han en mørk Skygge, der gled hen over det hvide Forhæng. Det var Fyrstinde Marie, som nærmede sig med lydløse Skridt. Han havde saa travlt med at se paa Barnet og lytte til dets Aandedræt, at han ikke vendte sig om, men han vidste, at det var hende, og rakte hende Haanden, som hun greb og trykkede.

„Han er falden i Sved," sagde han sagte.

„Ja, det var jo det, jeg vilde sige dig for lidt siden!"

Barnet rørte sig i Søvne, smilede og gned sin Pande mod Hovedpuden.

Fyrst Andrej saa' hen paa sin Søster, hvis taarefyldte Øjne lyste gennem Halvmørket, og hun bøjede sig over imod ham og kyssede hans Kind.

„Ja, nu beholder jeg ham nok," sagde han bevæget, „men han er jo ogsaa det eneste, jeg har tilbage."

VII

Maalet for Pierres Rejse var først og fremmest Guvernementet Kijev, hvor han havde de fleste af sine Godser liggende, og saa snart han ankom til Sydruslands gamle Hovedstad, samlede han alle sine Godsinspektører og meddelte dem sine Hensigter og Ønsker. Han forklarede dem, at han vilde gøre alt for at for-

bedre sine livegnes Kaar, og opstillede derefter et Program, som lød paa, at Bønderne ikke maatte overlæsses med Arbejde, at Kvinderne og Børnene ganske skulde fritages derfor, at legemlige Straffe ikke mere maatte anvendes, og at der paa alle hans Godser skulde opføres Sygehuse, Skoler og Asyler. Nogle af Inspektørerne hørte med Skræk paa ham, idet de opfattede hans Tale som en Hentydning til, at han havde opdaget deres Snyderier og Overgreb, andre morede sig kosteligt over hans mærkelige Ideer, og atter andre var glade ved at lytte til deres unge Herres Foredrag, som de ikke forstod et Ord af. Men de klogeste i Forsamlingen, og blandt dem var ogsaa Administratoren over alle de grevelige Godser, fik ved at høre paa hans Tale meget hurtigt Færten af, hvorledes de skulde tage ham for at naa deres egne Maal. Administratoren gik saaledes tilsyneladende ind paa alle Pierres filantropiske Ideer, men bemærkede dog samtidigt, at det først og fremmest gjaldt om at ophjælpe selve Godserne, der paa en enkelt Undtagelse nær var i en rædselsfuld Forfatning. Pierre arbejdede daglig flere Timer sammen med ham, men desuagtet kom han ikke Maalet en Smule nærmere. Administratoren fremstillede ham med Villie Situationen i det mørkeste Lys, foreholdt ham gentagne Gange, at det først og fremmest kom an paa at betale den Gæld, der hvilede paa Godserne og erklærede, at der maatte foretages en hel Del Byggearbejder og Forbedringer, hvortil det var absolut nødvendigt at benytte livegne som Arbejdskraft; men dette sidste vilde Pierre paa ingen Maade tillade, han forlangte tværtimod, at hans Bønder skulde have deres fuldstændige Frihed. Og paa denne Maade kom man altsaa ikke et Skridt videre. Saa foreslog Administratoren ham til sidst som en Udvej at sælge nogle store Skove i Guvernementet Kostroma, flere Engstrækninger hinsides Volga og et Gods, der laa paa Krim. Men Afhændelsen af alle disse Herligheder krævede saa mange indviklede Operationer, at Pierre, der slet ikke var med mere, indskrænkede sig til ganske simpelt at give sit Samtykke.

Pierre havde ikke saa faa Bekendte i den store By, og da disse alle anstrengte sig for at give den unge Greve saa gæstfri en Modtagelse som muligt, var Følgen den, at han snart blev draget ind i en Hvirvel af Fornøjelser og Forlystelser, som i den Grad rev ham med sig, at der ikke var Spor af Forskel paa hans nuværende Liv og det, han i sin Tid havde ført i Petersborg. Vinen og Kvinderne udøvede en lige saa skæbnesvanger Indfly-

delse paa ham som før, og han maatte tilstaa for sig selv, at han absolut manglede to af de syv Kardinaldyder, han skulde lægge sig efter, nemlig „Gode Sæder“ og „Kærlighed til Døden“, men han trøstede sig med, at han jo gjorde alt, hvad han kunde for Menneskehedens Forbedring, og at han var i Besiddelse af forskellige af de resterende Dyder, nemlig „Kærlighed til Næsten“, men især „Gavmildhed“.

I Foraaret 1807 tog Pierre den Beslutning at rejse tilbage til Petersborg og han lagde da Vejen over alle sine Godser for saaledes personligt at overbevise sig om, hvorvidt de af ham paabudte Foranstaltninger var bleven gennemførte. Administratoren, der betragtede alle den unge Greves Planer som det rene Vanvid, havde mærkelig nok efterhaanden gjort forskellige Indrømmelser. Han holdt ganske vist stadig paa, at en Frigørelse af Bønderne var en komplet Umulighed, men han lod dog noget før Pierres Rejse begynde paa Opførelsen af Skoler, Sygehuse og Asyler, og han sørgede tillige for, at der overalt blev arrangeret en højtidelig Modtagelse, dog uden al ydre Pragt, for den vidste han, at Pierre vilde være imod, men i Form af Deputationer, der modtog Godsherren med „Brød og Salt“ og forskellige religiøse Ceremonier, idet den kloge Administrator gjorde Regning paa, at dette vilde gøre et stærk Indtryk paa den unge Greve og bidrage til at føre ham bag Lyset.

Det dejlige, friske Foraarsvejr og den behagelige Rejse i en magelig Wienervogn, hvor han kunde strække sine Ben uden at generes af andre, satte Pierre i et saa udmærket Humør, at han følte Trang til at se alt i et rosenfarvet Lys. Bønderne havde det øjensynlig udmærket, hvor han kom hen, og de syntes i høj Grad rørte og taknemmelige over hans Velgerninger. Overalt fik han den samme højtidelige Modtagelse, og om det end generede ham lidt, at der blev gjort saa meget Stads af ham, vakte disse Ovationer dog glade Følelser hos ham. I en af Landsbyerne overrakte en Deputation ham samtidig med Brødet og Saltet Apostelen Peters Billede og bad ham om Tilladelse til, at Kommunen som et ringe Tegn paa sin Taknemmelighed maatte opføre et Kapel til Ære for hans Skytshelgen*). I en anden kom alle Konerne ham i Møde med Pattebørnene paa Armen og velsignede ham, fordi han havde fritaget dem for det anstrengende Hoveri-

*) Pierre er altsaa født paa Petersdagen, den 29de Juni / 11te Juli, og opkaldt efter Apostelen Peter. O. A.

arbejde, og i en tredje modtog Popen ham med alle Landsbyens Smaapiger og Drenge, som han, takket være Pierres vise Anordninger, indpodede Kristendom og anden nyttig Lærdom. Overalt hvor han kom frem, saa' han Skoler, Sygehuse og Asyler, som nærmede sig deres Fuldførelse, og paa samme Tid udviste Godsregnskaberne en saa betydelig Nedgang i Tallet paa Hoveridagene, at hans Hjerte frydedes derved.

Men Pierre vidste ikke, at det Kapel, man ønskede at rejse til hans Ære, allerede havde eksisteret i flere Aar, og at det slet ikke var ham, men det store Sommermarked, der hvert Aar paa Petersdagen afholdtes i Landsbyen, som det skyldte sin Tilblivelse. Han vidste heller ikke, at de Mødre, som kom og takkede ham, fordi han havde været saa naadig at fri dem for Hoveriarbejde, nu i Stedet for maatte slide fra Morgen til Aften paa Kommunens Fællesjorder, og han havde ingen Anelse om, at Præsten, som mødte ham omringet af Landsbyens Ungdom, var saa nederdrægtig en Bondeplager, at de fleste af Forældrene havde købt deres Børn fri for hans velsignede Undervisning. Endelig var han uvidende om, at alle disse dejlige Bygninger, som havde rejst sig ifølge hans Befaling, udelukkende var opførte af Bønderne, hvis Hoveriarbejde saaledes i Virkeligheden betydelig forøgedes, skønt Papiret udviste det modsatte. Og derfor kunde han sagtens være henrykt over Resultaterne af sin Inspektion og skrive begejstrede Breve til sine Venner i Petersborg.

„Hvor det dog er let at gøre godt, og hvor faa Anstrengelser det egentlig kræver!" tænkte han, idet han i sit stille Sind forbavsedes over, at der ikke blev gjort langt mere for den lidende Menneskehed. Han var lykkelig over den Taknemmelighed, der strømmede ham i Møde fra alle Sider, men skammede sig samtidig ved Tanken om, at han ikke havde udrettet langt mere endnu for disse gode, enfoldige Mennesker, hvis jordiske Forsyn han var sat til at være.

Da den snedige Administrator, der saa fuldstændigt havde gennemskuet sin naive unge Herre, saa' det Indtryk, som alle disse højtidelige Modtagelser gjorde paa Pierre, forestillede han ham, at det var aldeles unødvendigt at give Bønderne deres Frihed, da de jo havde det saa udmærket i Forvejen, at de slet ikke kunde faa det bedre. Og Pierre gav ham i sit Hjerte Ret. Han kunde ikke tænke sig Folk mere lykkelige og tilfredse end hans Bønder, men han vilde alligevel ikke opgive sit Værk paa Halv-

vejen, da han mente, at Retfærdigheden krævede dets Gennemførelse.

Administratoren lovede, at Grevens Villie skulde blive efterkommet paa det nøjeste, og det kunde han ogsaa rolig gøre, da han vidste, at Pierre aldrig vilde faa at vide, at de Bygninger, som han havde ladet opføre i filantropiske Øjemed, kun var rejst for et Syns Skyld og ikke vilde komme de livegne til gode, ligesom han heller aldrig vilde opdage, at Bøndernes Afgifter baade i Penge og Arbejde var de selv samme som paa alle andre Godser, det vil sige saa meget som det overhovedet var menneskelig muligt at presse ud af de fattige Stakler.

VIII

Efter at Pierre havde fuldendt sit Triumftog, gjorde han Alvor af en Plan, han længe havde næret, idet han tog sig for at aflægge et Besøg hos sin Ven Andrej, som han paa Grund af Forholdene ikke havde set i de sidste to Aar.

Da han nærmede sig Bogutscharovo, der laa midt ude paa flad Mark og omgivet af Gran- og Birkeskove, opdagede han, at Hovedbygningen endnu var under Opførelse, og han lod derfor Vognen gøre Holdt og spurgte en af Landsbyens Bønder, hvor han skulde søge Ejeren. Manden pegede paa et lille nyopført Hus, som laa et Bøsseskud derfra ved Bredden af en Dam, og da Pierres Køretøj rullede hen foran dette, blev han modtaget af Fyrst Andrejs gamle Tjener, som førte ham ind i et lille tarveligt Værelse og derefter bankede paa den nærmeste Dør.

„Hvem er det?“ sagde en vred Stemme ud gennem denne.

„En Herre, der vil tale med Deres Excellence!“ meldte Tjeneren.

„Ja, bed ham om at vente et Øjeblik!“ lød Svaret, og i det samme hørte Pierre Lyden af en Stol, der blev skubbet tilbage. Han skyndte sig hen til Døren, men inden han naaede derhen, viste Fyrst Andrej sig allerede paa Tærskelen. Pierre omfavnede ham, kyssede ham paa begge Kinder og skød Brillerne i Vejret for rigtig at tage ham i Øjesyn.

„Naa, det kalder jeg en Overraskelse! Det glæder mig at se

dig!“ sagde Fyrst Andrej, men Pierre stod aldeles stum og snrrede paa ham. Han var forbavset over den Forandring, der var foregaaet med hans Ven, som ikke alene saa' bleg og mager ud, men hvis Blik tillige havde et forunderlig indadvendt og tankefuldt Udtryk.

Som det saa ofte gaar, naar man møder hinanden efter en lang Adskillelse, bestod Samtalen i Begyndelsen kun af en Række løsrevne Spørgsmaal og Svar, og først lidt efter lidt kom man ind paa at opfriske fælles Minder fra Fortiden, hvorefter Pierre begyndte at gøre Rede for sin reformatoriske Virksomhed. Fyrst Andrejs nedslaaede, aandsfraværende Mine tiltog, medens han hørte paa Vennen, der talte med varm Begejstring om sine Fremtidsplaner, og Pierre fik da en bestemt Følelse af, at han ikke burde dvæle for længe ved sine egne Ideer og Forhaabninger. Sine Frimurerteorier kom han slet ikke frem med af Frygt for at gøre sig latterlig, og dog brændte han af Begærlighed efter at vise sin Ven, at han nu var en hel anden og meget bedre Pierre end den, Fyrst Andrej havde kendt i gamle Dage.

„Jeg kan ikke sige dig, hvor meget jeg har oplevet, siden vi saas sidst,“ sagde han efter en lille Pause, „og jeg har ogsaa forandret mig meget, kan du tro.“

„Ja, det har du, det er sikkert.“

„Naa, men hvilke Planer har du for Fremtiden?“

„Planer?“ gentog Fyrst Andrej i en forbavset Tone. „Ja, du ser jo, at jeg er i Færd med at bygge. Til næste Aar skal det hele være færdigt, og saa flytter jeg ind i mit nye Hus.“

„Nej, du misforstaar mig, jeg mente ....“

„Aa, tjen mig i ikke at tale om mig! Fortæl mig hellere lidt om din Rejse, og om hvad du har faaet udrettet undervejs.“

Pierre gav saa en længere Beskrivelse af alle de Forbedringer, der var blevet indført paa hans Godser, men skjulte omhyggeligt den Andel, han selv havde haft i disse, og Fyrst Andrej, der en Gang imellem afbrød ham med en lille ironisk Bemærkning, hørte paa ham med et Udtryk af Kedsomhed og Lede, som han forgæves søgte at skjule. Naturligvis mærkede Pierre dette, og Vennens Mangel paa Interesse og Deltagelse berørte ham i den Grad ilde, at han til sidst gik i Staa.

„Hør, min kære,“ sagde Fyrst Andrej, der øjensynlig heller ikke befandt sig vel i Pierres Selskab, „som du ser, lever jeg her paa Feltfod, da jeg kun opholder mig paa Bogutscharovo for

at kontrolere Arbejdets Gang. Men naar jeg ser Lejlighed dertil, gør jeg gerne et lille Svip ned til Lisy-Gory, og det havde jeg netop foresat mig i Dag. Tag med derhen, saa kan du jo gøre min Søsters Bekendtskab. — Men det er sandt, du kender hende jo allerede!“ tilføjede han, nærmest for at sige noget. „Naa, saa er det altsaa afgjort, og vi kører herfra i Eftermiddag, en Times Tid efter Bordet. Men kom nu med ud og se paa alle de Arbejder, jeg har i Gang.“

Medens de gik rundt inde under Stilladserne, talte de stadigvæk kun om ligegyldige Ting, og selve Byggeriet lod heller ikke til at interessere Fyrst Andrej synderligt, for allerbedst som han var i Færd med at vise Pierre rundt, afbrød han pludselig sin Forklaring og foreslog ham at gaa ind og spise til Middag.

Under Maaltidet gik Samtalen temmelig søvnigt, og først imod Slutningen, da Talen faldt paa Pierres Ægteskab, kom der noget mere Liv i den.

„Ja, jeg blev unægtelig meget forbavset, da man fortalte mig om dit Giftermaal,“ sagde Fyrst Andrej og trak paa Skulderen.

„Og det forstaar jeg saa godt, men jeg skal nok engang forklare dig, hvordan det hele gik til,“ svarede Pierre, der blev ildrød i Hovedet af Forlegenhed. „Men for øvrigt véd du vel, at det er forbi mellem hende og mig, og det for bestandigt.“

„For bestandigt? — Det Ord eksisterer ikke!“

„Ja, men du véd da nok, hvad det hele endte med. — Har du ikke hørt tale om Duellen?“

„Om jeg har? — Ja, det var drøjt for dig.“

„Ja, men jeg takker kun Gud for, at jeg ikke dræbte dette Menneske.“

„Aa, hvorfor det? En gal Hund har man jo ligefrem den Pligt at skyde ned.“

„Ja, men et Menneske har man ikke Lov til at dræbe. Det er urigtigt!“

„Saa, hvorfor det? Hvem véd overhovedet, hvad der er rigtigt, og hvad der ikke er det. — Det er ikke givet os Mennesker at dømme herom, vi tager gerne fejl i dette Punkt.“

„Ja, men du véd da nok, at man ikke maa gøre sin Næste Skade,“ sagde Pierre, som til sin Glæde mærkede, at hans Ven begyndte at faa Interesse for Samtalen.

„Men hvor kan jeg vide, hvad der skader ham; det, der er godt for én, er maaske det modsatte for en anden. Nej, jeg kender

kun to absolutte Onder: Samvittighedsnag og Sygdom, og Lykken bestaar blot i, at man er fri for disse Plager. Kan man undgaa dem, siger jeg, og faa Lov at leve uden at bekymre sig om andre, saa forlanger jeg ikke mere af Livet."

„Nej," indvendte Pierre, „jeg kan ikke være enig med dig. Det er virkelig for lidt blot at indrette sit Liv saaledes, at man ikke kommer til at angre bagefter. Det gælder om at elske sin Næste og ofre sig for andre, det gør jeg nu — eller jeg forsøger det da i det mindste — og først da fatter man den egentlige Lykke i Livet."

„Ja, du burde virkelig gøre min Søsters Bekendtskab!" sagde Fyrst Andrej, der havde hørt paa ham med et ironisk Smil. „Jeg er vis paa, at du og hun vilde komme rigtig godt ud af det med hinanden. Naa, det kan være, at du har Ret for dit eget Vedkommende, enhver lever jo paa sin Vis. Ser du, jeg tænkte i sin Tid kun paa at vinde Hæder, og hvad er det vel andet end Ønsket om at være sin Næste til Nytte og vinde hans Ros? Jeg har altsaa levet for andre, ligesom du nu gør, og dog betragter jeg mit tidligere Liv som fuldstændig spildt. Ja, du ser paa mig, men det forholder sig som jeg siger; det er først efter at jeg er begyndt at leve for min egen Skyld, at jeg har faaet en lille Smule Ro i Sindet."

„Men du har da ogsaa andre, som du omfatter med Interesse. Er din Søn, din Søster, din Fader da intet for dig?"

„Jo, men det er kun Dele af mig selv, det er ikke *Næsten,* som du og Marie kalder det, denne store Kilde til saa meget ondt og saa mange Vildfarelser. Ser du, *din Næste,* det er dine Bønder i Kijev, som du tænker paa at overøse med en Syndflod af Velgerninger."

„Ja, spot du kun!" svarede Pierre, der blev ivrigere og ivrigere. „Er der maaske noget ondt eller urigtigt i, at jeg underviser disse stakkels, uvidende Mennesker, som dog er mine Brødre, i Læren om de evige Sandheder og giver dem Troen paa et Liv efter dette? Eller er det forkert, at jeg skaffer dem den fornødne Hjælp og Pleje, naar de er syge? Eller tør du maaske benægte, at det er en haandgribelig Velgerning, at jeg giver de stakkels Mødre, som maa slide i Hjemmet fra Morgen til Aften, den fornødne Hvile ved at fritage dem for det anstrengende Hoveriarbejde? Nej, du skal ikke faa mig til at indrømme, at jeg har Uret i dette. Jeg har virkelig erhvervet mig den Overbevisning, at den eneste

Lykke her i Livet er den Nydelse, man føler ved at gøre godt mod andre.“

„Ja, jeg vil kalde det for en Adspredelse, men heller ikke mere. Ser du, jeg bygger et Hus og anlægger en Have, og du opfører Sygehuse og Skoler, men begge Dele er vel ikke stort andet end Tidsfordriv. Nej, lad ham der kender alt, dømme om, hvad der er tjenligt for Menneskene, men lad os andre afholde os derfra. Naa, jeg ser, at du har Lyst til at forlænge denne Diskussion, men hvad mener du, om vi nu rejste os og fortsatte ude paa Hustrappen?“

„Ja,“ sagde Fyrst Andrej, efter at de havde taget Plads paa Stentrinnene, „du er saa optaget af at bygge Skoler og forbedre Undervisningen. — Du vil med andre Ord føre ham dér ud af hans dyriske Tilstand,“ vedblev han, idet han pegede paa en gammel Bondemand, som gik forbi dem med en ærbødig Hilsen, „og give ham gode og ædle Tilbøjeligheder. Men jeg finder nu, at det Liv, han fører, er det eneste lykkelige, og det vil du tage fra ham. Du vil have, at han ikke skal slide i det, og dog er fysisk Arbejde lige saa nødvendigt for ham, som aandeligt er det for dig og mig. Hver har sine Fornødenheder. Faar han ikke Lov at pløje og saa, gaar han enten paa Kroen eller bliver syg, men skulde jeg arbejde som han, vilde jeg dø i Løbet af 8 Dage, lige saa vist som han vilde krepere, hvis han blot skulde bruge sit Hoved og ikke sin Krop. Naa, og saa er der det Vrøvl med Lægerne og Hospitalerne! Sæt nu han dér — Bonden mener jeg — gaar hen og faar et Slagtilfælde, og du lader Lægen aarelade ham, saa har du ikke andet ud af det, end at han maaske henslæber Resten af sit Liv som en Krøbling, der er til Byrde for hele Landsbyen. Nej, saa er det meget bedre og simplere at lade ham dø, der er fler, hvor han kom fra, og heller ingen Mangel paa Tilgang. Ja, hvis du bevarede ham for Livet, fordi du ellers vilde miste en Arbejder — det vilde være mit Motiv — men du tager dig af ham blot af ren og bar Broderkærlighed, og den trænger han ikke til. Og desuden er det jo en fuldstændig Illusion, at Medicin bringer Hjælp og Lægedom. — Nej, men slaa ihjel, det er den brillant til!“ udbrød han med en vis Bitterhed og vendte sig bort fra Pierre.

„Hvor det dog er skrækkeligt at høre dig!“ sagde denne og rystede paa Hovedet. „Jeg forstaar slet ikke, hvor det er muligt at leve med saadanne Tanker. Ganske vist har jeg ogsaa haft lig-

nende mørke Øjeblikke, for Eksempel i Moskvá og paa Rejsen til Petersborg, men saa havde jeg ogsaa en Følelse af, at jeg slet ikke levede. Er jeg i det Humør, gider jeg hverken spise eller vadske mig."

„Ja, det første er dumt, og det sidste er Griseri. Nej, jeg mener tværtimod, at man maa gøre sig Tilværelsen saa behagelig som muligt. Det er jo ikke min Skyld, at jeg eksisterer, og følgelig gælder det om at komme gennem Livet paa den bekvemmeste Maade og uden at genere andre, indtil Døden gør en Ende paa det hele."

„Men vil du da virkelig leve Livet hen uden Virksomhed og uden at tage fat paa noget?"

„Aa, véd du hvad, Livet giver os sandelig nok at bestille alligevel. Se, jeg vilde nu helst være fri for at røre mig til det allermindste, men jeg kan ikke faa Lov dertil. Jeg maa jo selv føre Tilsyn med mit Byggeri, og min Stilling som Distriktschef i Landstormen giver mig ogsaa en Del at tænke paa."

„Sig mig, hvorfor har du egentlig forladt den aktive Tjeneste?"

„Jo ser du," svarede Fyrst Andrej mørkt, „efter Austerlitz gav jeg mig selv det Løfte, at jeg ikke mere vilde tjene i den aktive Hær, og jeg føler, at jeg vilde holde det, selv om Bonaparte nu stod i Smolensk og truede Lisy-Gory."

„Ja, men Tjeneste gør du dog!"

„Ja, og jeg er maaske til mere Nytte her end andetsteds. Ser du, min Fader er en af de mærkeligste Mænd, vi for Tiden har herhjemme, men han begynder at blive gammel, og nu, da han igen har faaet en høj Kommandopost, optræder han med en Haardhed, for ikke at sige Grusomhed, der nærmest er en Følge af hans Alder og traditionelle Anskuelser. For 14 Dage siden vilde han saaledes, hvis jeg ikke var traadt til, have hængt en stakkels Djævel, som havde gjort sig skyldig i et mindre Tyveri. Jeg er den eneste, som har Indflydelse paa Fader, og derfor er det ganske heldigt, at jeg tjener under ham, da jeg saaledes bliver i Stand til at hindre ham i at begaa Handlinger, som han dog senere vilde fortryde."

„Naa ja, der ser du selv ....."

„Nej, nej, du tager fejl! Det var ikke for at frelse denne Tyveknægt, ham vilde jeg endogsaa gerne have set hængt, men det

var for Faders Skyld, altsaa for min egen, at jeg traadte til og blandede mig i Sagen."

Fyrst Andrejs Øjne straalede stærkere og stærkere, alt imedens han gjorde sig Umage for at bevise Pierre, at han slet ikke brød sig om at gøre godt imod sin Næste.

„Naa, saa du vil altsaa frigive dine livegne!" vedblev han. „Ja, det kan jo være meget godt, men tro mig hverken for dig eller for dem selv. Ser du, jeg mener nu, at det ingen Ulykke er for Bønderne, at man uden Lov og Dom sender dem til Sibirien, for kommer de dérop, fortsætter de deres fæiske Liv og befinder sig lige saa vel som herhjemme. Men véd du, for hvis Skyld jeg vilde ønske deres Frihed? Ene og alene for Godsejernes, hvis Moral gaar til Grunde ved den Misbrug, de gør af deres Magt, og som siden kvæler deres Anger ved at hærde sig over for alle menneskelige Følelser. Jeg vil sige dig, at jeg har set oprindelig gode Naturer, som, opvoksede i Troen paa deres uindskrænkede Myndighed, med Alderen er bleven baade irritable og tyranniske. De véd det godt selv, men er ikke i Stand til at beherske sig og bliver saaledes ulykkeligere for hver Dag, der gaar."

Fyrst Andrej talte med en Iver, der røbede, at dette Udbrud særlig gjaldt Faderen, og Pierre indskrænkede sig derfor til at se paa ham uden at sige noget.

„Ja, det er altsaa dem, jeg beklager," sagde han med Eftertryk, „og for dem vilde de livegnes Frigørelse være en sand Velgerning; det er dem, jeg begræder, men ikke Bøndernes Rygstykker, for de bliver dog de selv samme, hvor meget eller hvor lidt man prygler løs paa dem."

„Nej, nej, og tusinde Gange nej!" faldt Pierre ham ivrigt i Talen. „Jeg bliver aldrig enig med dig paa dette Punkt!"

IX

Ud paa Eftermiddagen blev der spændt for, og derefter begav de sig paa Vej til Lisy-Gory. Nu var det Fyrst Andrej, der optraadte som den livlige og konversable, idet han forklarede Vennen alle sine Herligheder, efterhaanden som de kom forbi dem, medens Pierre derimod sad hensunken i Betragtninger og kun

svarede ham med Enstavelsesord. Han tænkte paa, hvor ulykkelig Andrej dog var, fordi han ikke kendte det eneste sande Lys, og sagde til sig selv, at det var hans Pligt at komme ham til Hjælp og bringe ham paa rette Vej. Men han betænkte sig længe, inden han atter tog fat paa sit Omvendelsesværk, for han folte, at Fyrst Andrej med et eneste Ord, et eneste Argument, vilde omstyrte alle hans Teorier, og han vilde desuden nødig udsætte sin hellige Lære for Haan og Spot.

„Sig mig, hvorfor tænker du egentlig saaledes?“ spurgte Pierre pludselig, idet han stak Hovedet frem som en Tyr, der skal til at stange. „Det maa du ikke. Du har ingen Ret dertil.“

„Hvad behager? Jeg forstaar dig ikke!“ sagde Fyrst Andrej med et forbavset Ansigt.

„Ja, jeg mener, at de Anskuelser, du har om Livet og Menneskets Bestemmelse hernede, er absolut forkastelige. Jeg har ogsaa haft saadanne Ideer, men véd du, hvem der frelste mig? — Frimurerne! Nej, le nu ikke. Vort hellige Samfund er ikke, som saa mange tror, en Sekt, der lever paa tomme Ceremonier, men det eneste og bedste Udtryk for Evighedsbegrebet hernede paa Jorden.“ Og han forklarede ham saa, at Frimureriets egentlige Formaal var Gennemførelsen af den kristelige Lære i al dens Simpelhed, frigjort for Statens og Kirkens hæmmende Baand, og Virkeliggørelsen af den Idé, der kaldes Frihed, Lighed og Broderskab. „Vi er de eneste, som forstaar Livets sande Betydning,“ sagde han højtideligt, „og uden for os er alt Løgn og Bedrag. Tilegn dig derfor vore Grundprincipper, thi først da vil du føle, at du er en Ring af den usynlige Kæde, hvis første Led er skjult helt oppe i Himlen.“

Fyrst Andrej sad tavs og saa' ud for sig, medens han lyttede til Pierres Tale, men Glansen i hans Øjne og den Opmærksomhed, hvormed han fulgte hans Ord, gav Pierre det Haab, at han ikke havde talt forgæves.

Henad Aften kom de til en bred Flod, som maatte passeres ved Hjælp af Færge, og saa snart Heste og Vogn var trukne ned paa det gyngende Underlag, steg de ud for at strække Benene lidt. Fyrst Andrej lænede sig mod Rækværket og stirrede ud over Floden, der blinkede i den nedgaaende Sols Lys.

„Naa, hvad mener du saa om dette Spørgsmaal? Hvorfor svarer du mig ikke?“ spurgte Pierre lidt utaalmodigt.

„Ja, det lyder jo meget kønt, alt hvad du siger,“ sagde hans

Ven med et Skuldertræk, „men naar du priser Frimurerværsenet og fortæller mig, at I alene kender Livets Maal og de Love, som styrer Verden, saa spørger jeg, hvem er I da? Er I ikke Mennesker som alle vi andre, og har vi ikke de samme Øjne som I? Og dog ser I Dyd og Sandhed inden for jer egen snævre Kreds, medens alle vi andre kun kan se Løgn og Uretfærdighed, hvor vi saa vender os hen. Men ....."

„Tror du paa et Liv efter dette?" afbrød Pierre ham.

„Om jeg tror paa et Liv efter dette?" gentog Fyrst Andrej, men da Pierre opfattede denne Gentagelse som et benægtende Svar, skyndte han sig atter at tage Ordet.

„Ja, heller ikke vi søger Dyd og Sandhed hernede," vedblev han, thi her paa Jorden er alt Løgn. Men hist oppe i Verdensaltet hersker Sandheden, og om vi end for Øjeblikket kun er Støvets Børn, bærer vi dog Evighedens Bestemmelse i os. Tro mig, jeg føler, at jeg udgør et Led i denne talløse Række af Væsener, som Gud har skabt, eller om du saa vil, et Trin af den Stige, som fører opad og forsvinder i det uendelige. Og naar jeg nu ser alle de Trin, som fører fra Planterne og op til Mennesket, hvorfor skulde jeg saa tro, at de standsede ved mig uden at fortsætte videre? Nej, jeg føler, at ligesom intet forsvinder i denne Verden, saaledes vil jeg heller ikke forsvinde, men vedblive at være til evige Tider."

„Ja, det er Herders Lære," sagde Fyrst Andrej, „men den kan ikke overbevise mig; der skal andet og mere til — Døden! Nej, naar man ser et Væsen, man har kært, og som man har gjort Uret imod" — her skælvede hans Stemme — „naar man ser dette Væsen vride sig i Smerter og dø, saa spørger man uvilkaarlig sig selv: hvorfor? Og der maa findes et Svar derpaa! Se det kan overbevise mig, og det har ogsaa ....."

„Naa, men er det da ikke netop det samme, jeg siger?"

„Nej, det er ikke Ræsonnementer, der bringer en til at tro paa Nødvendigheden af en Tilværelse efter denne. Men naar man gaar to gennem Livet, og den ene saa pludselig forsvinder i det tomme Intet, saa standser man foran Afgrunden og stirrer spørgende ned i den. Se, det har jeg gjort, og ...."

„Ja, men saa véd du jo, at der er et Liv efter dette og en Gud, som styrer alt."

Fyrst Andrej svarede ikke. Vognen og Hestene var allerede for længst trukne ud af Færgen og holdt paa den modsatte Bred,

Solen var i Færd med at forsvinde bag Horisonten, og et straalende Rimtæppe dækkede Marker og Enge, men de to Venner stod endnu stadig paa Færgen fuldstændig optagne af det Emne, der havde sat deres Sind i saa stærk en Bevægelse.

„Hvis der er en Gud til, saa findes der ogsaa et evigt Liv, hvor Sandheden og Dyden fører Herredømmet, og den højeste Lykke maa da bestaa i at vinde dette Liv!“ sagde Pierre ivrigt. „Man maa leve i Haabet og tro paa, at Livet ikke alene er knyttet til denne usle Jordklode, men at det fortsættes hisset og varer evindeligt.“

„Ja, hvis det blot var saaledes!“ svarede Fyrst Andrej med et Suk. „Men kom nu og lad os køre videre.“ Inden han gik, vendte han sit Blik op mod de glidende Skyer, og for første Gang siden hin Aften ved Austerlitz gensaa han den høje dybe Himmel, som saa pludselig havde aabnet sig for ham, da han laa saaret paa Slagmarken. Et svagt, gryende Haab vaktes atter til Live i ham, og samtidig følte han et Pust af Ungdom og Lykke, der løftede hans Sjæl og gav den Vinger. Denne Samtale med Pierre blev epokegørende for ham, thi skønt den intet forandrede i hans ydre Tilværelse, vakte den dog Spiren til et nyt Liv inden i ham og spredte de tunge Skyer, der saa længe havde indhyllet hans Sjæl.

Det var fuldstændig mørkt, da de kørte frem foran Lisy-Gorys Hovedbygning, hvis hvide Mure lyste dem i Møde. Tjeneren, der modtog dem paa Trappen, meldte straks, at den gamle Fyrste, som for øvrigt ventedes hjem hvert Øjeblik, endnu ikke var vendt tilbage fra Byen, og Fyrst Andrej førte derfor sin Ven op til Søsteren, der modtog ham venligt og som en god gammel Bekendt.

„Ja, jeg husker Dem jo godt, fra da vi begge var Børn endnu,“ sagde hun til ham, medens hendes Blik fulgte Broderen, der gik ud for at afføre sig Overtøjet, „og jeg har altid bevaret Dem i venlig Erindring. Men hvad synes De egentlig om Andrej? Jeg er saa ængstelig for ham. I Vinter havde han det ganske godt, men nu er hans Saar brudt op, og Lægen holder paa, at han burde rejse til et Badested for at komme sig. Se endelig at faa ham af

Sted, han trænger i høj Grad til at rives ud af det ensomme Liv, han nu fører."

Klokken 9, lige som de skulde til at begive sig over i Spisestuen, meldte Tjeneren, at Fyrstens Karosse var i Anmarsch, og Pierre og Andrej gik saa begge ud paa Trappen for at modtage Husets Herre ved hans Ankomst.

„Hvem er det?" spurgte den gamle Fyrste, saa snart han fik Øje paa Pierres Skikkelse. „Ej, er det Dem, Greve! — Dér!" tilføjede han og stak Kinden frem til Kys.

Han var i rigtig godt Humør og saa venlig stemt imod Pierre, at han straks indlod sig i en længere Samtale med ham inde i Kabinettet. Men de kom selvfølgelig straks i Disput med hinanden, idet Pierre udtalte den dristige Mening, at al Krig engang vilde ophøre af sig selv, medens den gamle Fyrste holdt ivrigt paa det modsatte og benyttede sig af Lejligheden til at overdænge ham med sine sædvanlige Sarkasmer.

„Ja, tap Blodet ud af dem, og fyld deres Aarer med Vand, saa faar vi ingen Krig mere!" sagde han med en hæs Latter og gik hen til Fyrst Andrej, der sad ved Bordet og bladede i nogle Papirer, som Faderen havde bragt hjem med sig.

„Tænk dig, Andrej, Grev Rostov har kun stillet Halvdelen af de Folk han skulde. Da han mødte hos mig i Forgaars, indbød han mig til Middag og troede saa, at alt var i Orden, men han fik rigtignok noget andet at mærke. — Hør, jeg kan godt lide din Ven derhenne, han er ganske efter mit Hoved. De andre fylder en med Aandrigheder, som man ikke gider høre paa, men han lader Munden løbe og sætter Liv i mig gamle Karl. Naa, gaa saa over og spis, og naar I er færdige, kommer jeg ind til jer og disputerer videre."

Under sit korte Ophold paa Lisy-Gory erobrede Pierre fuldstændig alles Hjerter. Baade den gamle, barske Fyrste og hans tilbageholdne Datter behandlede ham meget hurtigt som en kær Ven af Huset, og den lille Fyrst Nikolaj, som Bedstefaderen kaldte ham, var lutter Smil, naar han var i Nærheden, og lod sig villigt bære paa Armen af ham. Mlle. Bourrienne og Arkitekten var henrykte over den udmærkede Maade, hvorpaa han forstod at tage den gamle Fyrste, og om det saa var Tjenerskabet, glædede det sig over den gode Aand, der saa pludselig var drattet ind i Huset.

X

Da Nikolaj vendte tilbage efter sin Orlov, følte han rigtig, hvor nøje han var knyttet til Denisov og sit Regiment. Hans Hjerte bankede af Fryd, da han mødte den første Husar paa Landevejen, og det gjorde et stærkt hjemligt Indtryk paa ham, da Denisov, vækket af Lavruschkas høje Raab, kom tumlende ud af Jordhytten med struttende Haar og et søvndrukkent Ansigt. Og da saa alle Kammeraterne lidt efter omringede ham og bød ham velkommen, mærkede han, at han ogsaa her havde en Familie, og det én, der var ham lige saa kær som den, han nylig havde forladt i Moskvá.

Han meldte sig til Regimentschefen, blev atter ansat ved Denisovs Eskadron og fik sine tidligere Funktioner i denne. Og han befandt sig vel ved at tage Afsked med Friheden og igen at underkaste sig Tjenestens Bud. Her ved sin Afdeling mødte han ikke alle de Fristelser, som han havde maattet kæmpe mod i Moskvá, her var ingen Sonja, der kunde blive farlig for hans Sjælefred, ingen ubehagelige Pengeforlegenheder og ingen Minder om den uhyggelige Spillegæld, som han i sin Letsindighed havde paadraget sig. Nej, her var alt rent, klart og lige ud ad Landevejen. For ham var hele Verden delt i to Dele, en mindre: Regimentet Pavlograd, og en større, som omfattede alt, hvad der laa udenfor. Men den sidste Del interesserede ham rigtignok ganske overordentlig lidt. Og Livet her ved Afdelingen var ham endnu behageligere end tidligere, fordi det gav ham Lejlighed til at opfylde alle de gode Forsætter, han havde fattet efter sin Historie med Dologhov. Her kunde han ganske anderledes tage sig sammen end i Moskvá, og til en Begyndelse besluttede han at tilbagebetale sin Fader de ulyksalige 43,000 Rubler i Løbet af 5 Aar. Af de 10,000 han fik om Aaret, var det nemlig hans faste Beslutning kun at bruge de 2000, og hele Resten skulde saa anvendes til Afbetaling af Gælden.

Efter Kampen ved Pultusk og Eylau havde den russiske Hær koncentreret sig i og om Bartenstein, og man ventede nu kun paa Kejserens Ankomst for at genoptage Operationerne. Regi-

mentet Pavlograd, som efter Felttoget 1805 var blevet sendt tilbage til Rusland for at komplettere sine Rækker, indtraf saa sent til Krigsskuepladsen, at det ikke naaede at deltage i de første Kampe, og efter sin Ankomst blev det indlemmet i Platovs Strejfkorps, der opererede selvstændigt og uafhængigt af den øvrige Del af Hæren. Regimentet deltog nok i flere mindre Skærmydsler, men disse var saa ubetydelige, at det ikke fik Lejlighed til at høste nye Laurbær i dette Felttog. I det hele førte Pavlograds Husarer en temmelig omflakkende Tilværelse, men i April Maaned henlaa Regimentet dog flere Uger i Bivuak paa eet og samme Sted lige uden for en forladt Landsby. Det var en uhyggelig Tid for de stakkels Husarer, da Vejene paa Grund af det pludseligt indtrædende Tøvejr var saa ufremkommelige, at der ikke kunde være Tale om at tilføre Regimentet Proviant eller Fourage, og Folkene spredte sig derfor i de nærliggende Landsbyer for at faa fat i noget spiseligt. Men deres Ulejlighed var forgæves; de fleste af Beboerne var flygtede og havde kun efterladt tomme Huse, og de faa, som Forholdene havde tvunget til at blive, var saa nødlidende, at Soldaterne ikke nænnede at tage noget fra dem, men tværtimod gav dem af den Smule, de selv havde.

Regimentet havde kun mistet to Mand paa Valpladsen, men Sygdom og Sult havde lyst godt op i Rækkerne, og Lazaretterne krævede saa mange Ofre, at Folkene, selv om de var nok saa forpinte af Feber og Bylder, foretrak at holde ud ved Afdelingen fremfor at blive indlagt paa Sygehuset, hvor Døden syntes uundgaaelig. Det var højst uhyggelige Forhold, men det blev værre endnu, da Foraarssolen fremlokkede en Urt af Jorden, der i sit Ydre lignede en Asparges, men var bitter og vammel i Smagen. I Mangel af bedre Føde tog Folkene nemlig til Takke med denne skadelige Plante, som de gravede op af Markerne, skønt deres foresatte den ene Gang efter den anden forbød det. Og Følgerne udeblev heller ikke, idet der udbrød en Vattersot Epidemi, som efter Lægernes Mening udelukkende skyldtes Nydelsen af den mistænkelige Urt. Men til Trods for al denne Sygdom og Elendighed holdt Folkene dog Humøret oppe, og skønt deres Ansigter var blege og opsvulmede, og Uniformerne hang i Laser, udførte de dog deres Tjeneste lige saa ivrigt som ellers, og naar de rejste sig sultne efter et utilstrækkeligt Maaltid, spøgte de over den daarlige Mad og deres knurrende Maver.

Officererne, der boede to eller tre sammen i nogle smaa Jordhytter uden Vinduer og Døre, var ikke stort bedre stillede end Folkene, da de intet spiseligt kunde faa for deres Penge. Naar Tjenesten ikke lagde Beslag paa dem, fordrev de Tiden med Kortspil, Svajka eller Gorodki*); selve de militære Begivenheder beskæftigede dem derimod ikke synderligt, dels fordi de stod aldeles uden for dem, men navnlig fordi der herskede en almindelig Følelse af, at Sagerne kunde staa bedre, end de gjorde.

Nikolaj og Denisov boede ligesom de andre Officerer i en Hytte, som Folkene havde udhulet i Jorden og dækket med Græstørv og Grene, men da Ritmesteren var meget afholdt af sine Soldater, havde disse søgt at indrette det saa bekvemt for ham som muligt. I Hyttens ene Gavl havde de saaledes anbragt en sprukken Glasrude, og naar det var meget koldt, satte de en Ildskuffe med Gløder ind under en af Bænkene, en Forholdsregel, der meget hurtigt tvang Hulens Beboere til at afføre sig de fleste Klædningsstykker.

En Morgenstund, da Nikolaj kom hjem træt og forvaaget — han havde været paa Feltvagt hele Natten — kastede han sig paa sin Seng og hengav sig til forskellige behagelige Drømmerier om Fremtiden, af hvilke han dog hurtig blev udrevet, da han hørte Lyden af Denisovs forbitrede Stemme uden for Hytten. Nikolaj bøjede sig hen mod Vinduet for at se, hvad der var paa Færde, og opdagede da, at det var Vagtmesteren, som det gik ud over.

„Jeg har jo sagt dig, at Folkene ikke maa spise af denne forbandede Urt!“ skreg Denisov. „Og dog sidder de alle og gnasker af den!“

„Ja, jeg har forbudt dem det, Hr. Ritmester, men lige meget nytter det.“

Nikolaj lagde sig igen tilbage og hørte nu gennem Væggen, at Lavruschka blandede sig i Samtalen. Han fortalte, at han for en Times Tid siden havde set en hel Proviantkolonne køre forbi paa Landevejen, og medens han udbredte sig vidtløftigt om dette, gav Denisov pludselig 2. Deling Ordre til at sadle op.

„Hvad mon han nu vil?“ tænkte Nikolaj og vendte sig om mod Væggen for at sove.

Lidt efter kom Denisov ind. Han smed sig først med sine

---

*) Svajka, et Spil, hvor man søger at træffe en Ring, der ligger paa Jorden, med et Jernspiger, som ender i et kugleformet Hoved. Gorodki, et Spil, der minder om Langbold og spilles med Træklodser. O. A.

snavsede Støvler og Piben i Munden paa Sengen, og da han havde ligget der lidt, fór han op, spændte sin Sabel om sig og krøb ud af Hytten.

„Hvor skal du hen?“ raabte Nikolaj efter ham, men Denisov brummede blot nogle uforstaaelige Ord og forsvandt derpaa i Døraabningen. Lidt efter lød der Hestetrampen ude paa den opblødte Vej, og endnu inden Larmen havde tabt sig i det fjerne, var Nikolaj allerede falden i en dyb Søvn. Først henad Middag vaagnede han og erfarede saa til sin Forbavselse, at Denisov endnu ikke var vendt tilbage fra sin Ekspedition. For at faa Bugt med Tiden tog han sig et Parti Svajka sammen med en af Kammeraterne, men lige som Spillet var kommet i Gang, saa' han nogle tungt belæssede Vogne, som kørte ind paa Regimentets Parkplads under Bedækning af en Snes Husarer.

„Ej ej, der har vi jo Provianten! Naa, saa er al Nød da endt!“ udbrød Nikolaj fornøjet.

„Ja, Gud være lovet!“ sagde hans Kammerat henrykt. „Det bliver rigtignok en Glæde for Folkene!“

Et Stykke bag Husarerne red Denisov sammen med en Infanteriofficer, der gestikulerede ivrigt med Armene og syntes i høj Grad oprørt.

„Ja, nu har jeg advaret Dem, Ritmester!“ raabte han i en forbitret Tone, lige som Nikolaj nærmede sig for at sige Goddag til sin Ven.

„Og jeg siger Dem, at jeg beholder, hvad jeg har!“ svarede Denisov i en affærdigende Tone.

„Men hvor kan det dog falde Dem ind at tage Regimentets Proviant? Vore Folk har ikke faaet Mad i to Dage!“

„Og mine har intet faaet i to Uger!“

„Ja, men det er jo ligefrem Plyndring, og De vil ogsaa blive draget til Ansvar derfor, højstærede!“ skreg Infanteriofficeren rasende.

„Men saa lad mig dog være i Fred!“ brølede Denisov, som nu ogsaa blev hidsig. „Det er vel mig selv, der skal svare for, hvad jeg har gjort, og ikke Dem. Ti stille, hvis De har Deres Skind kært! Af Sted med Dem!“

„Jo det er nydeligt!“ fnyste den anden uden at røre sig af Pletten.

„Rejs Fanden i Vold, og det hurtigst muligt!“ skreg Denisov, idet han red lige hen imod ham.

„Ja, det skal De komme til at fortryde!“ hvæsede hans Modstander og jumpede af Sted i kort Luntetrav.

„Ha ha! En rigtig So paa en Ildtang!“ raabte Denisov efter ham og red hen til Nikolaj, hvem han i en triumferende Tone fortalte, at han havde reddet disse Vogne paa Landevejen, for at hans Folk ikke skulde lide Nød mere.

Den næste Dag blev han kaldt op til Regimentschefen, der meddelte ham, at han for sit personlige Vedkommende vilde lade, som om han slet intet vidste om denne Sag, men dog samtidig gav ham det Raad at ride over til Korpsintendanturen og kvittere for, hvad han havde taget, da Provianten ellers vilde blive ført til Udgift paa Infanteriregimentets Regning, og Sagen saa vilde give Anledning til en Undersøgelse, der meget let vilde kunne have ubehagelige Følger for ham.

Denisov lod øjeblikkelig sin Hest sadle og red over til Intendanturen, fast besluttet paa at følge det givne Raad, men om Aftenen vendte han tilbage i en Tilstand, som Nikolaj endnu aldrig havde set ham i. Han talte i usammenhængende Sætninger, trak Vejret med Besvær og besvarede alle Kammeraternes Forespørgsler med Forbandelser, Eder og Trudsler, som han fremstønnede med en hæs og næppe hørlig Stemme. Forfærdet over hans Tilstand fik Nikolaj ham til Sengs, gav ham noget Vand at drikke og sendte Bud efter Lægen.

„Forstaar du .....“ stønnede han, „jeg skal dømmes for Røveri ..... Plyndring! Aa ..... aah! ..... Giv mig noget mere Vand! Ja, lad dem kun dømme mig, men det skal heller ikke fremtidig hindre mig i at mase hver Slyngel, jeg træffer paa min Vej!“

Lægen aarelod ham, og det lettede ham saa meget, at han nogenlunde kunde gøre Rede for, hvad han havde oplevet.

„Naa ja, jeg kom saa derhen og spurgte straks, om jeg kunde træffe Chefen,“ berettede han med svag Røst. „De sagde, at han var beskæftiget, men jeg lod dem vide, at jeg havde redet halvfemte Mil, og at jeg ikke havde Tid til at vente. Naa, og da jeg saa endelig slap ind til denne Tyveknægt af en Chef, begyndte han at holde en længere Prædiken for mig. — Det er jo ligefrem Røveri! sagde han. — Nej, svarede jeg, det er vist en lille Fejltagelse, for jeg har jo ikke taget Provianten til mig selv, men til mine sultne Soldater. Han underrettede mig saa om, at Sagen vilde gaa sin Gang ad Kommandovejen, og gav mig Ordre til at

søge Proviantkommissæren og give ham Kvittering for, hvad jeg havde røvet. Naa, jeg kommer saa ind til Kommissæren, der sidder bag et stort Bord og kigger paa mig med en næsvis Mine. Og hvem tror du, det var? Ingen anden end Teljanin i egen Person! — Det var altsaa ham, der havde ladet os sulte 14 Dage i Træk!" skreg Denisov og slog i Bordet, saa Flasker og Glas dansede imellem hinanden. — „Hvad, er det dig, der lader os krepere af Sult? sagde jeg til ham. Ja, sidste Gang slap du, men i Dag skal du faa, hvad du trænger til! Og saa kløede jeg løs paa ham, indtil de andre kom og befriede ham."

„Naa, naa, tag det med Ro!" sagde Nikolaj. „Se nu er dit Saar jo igen sprunget op. Vent dog i det mindste, til jeg faar din Arm forbundet."

Efter at de havde faaet Blodet standset, faldt han i Søvn, og da han vaagnede næste Dags Morgen, var han lige saa rask og kvik som ellers. Men hen paa Formiddagen kom Adjudanten og overleverede ham en Skrivelse fra Regimentet, i hvilken der afæskedes ham en Erklæring i Anledning af hans Overfald paa Kommissæren. Adjudanten meddelte ham tillige, at hans Sag havde taget en meget alvorlig Vending, idet der var bleven nedsat en Kommission, som skulde undersøge og paadømme hans Forhold, og han udtalte som sin personlige Anskuelse, at Ritmesteren maatte prise sig lykkelig, hvis han slap med Degradation, da Anklagen lød paa Plyndring og voldeligt Overfald paa en af Intendanturens Embedsmænd.

Denisov erklærede leende, at han nok skulde klare den Bagatel, og at han ikke frygtede nogen Domstol i Verden, men Nikolaj kendte ham for nøje til ikke at mærke, at han var dygtig ængstelig ved hele denne Affære, som utvivlsomt vilde have meget ubehagelige Følger for ham. Hver Dag indløb der nye Skrivelser angaaende Sagen, og det endte da med, at han fik Ordre til at fratræde sin Kommando og fremstille sig for Kommissionen. Men da han nogle Dage forinden under en mindre Fægtning havde hentet sig et Strejfskud i Laaret, benyttede han sig af denne Lejlighed til at lægge sig ind paa Lazarettet og undgik saaledes foreløbig at give Møde for den ubehagelige Kommission.

XI

Den 15. Juni, umiddelbart efter Slaget ved Friedland, indtraadte Vaabenstilstanden, og da Nikolaj var meget urolig for sin Ven, fra hvem han ikke havde hørt det mindste i de sidste seks Uger, benyttede han sig af Fjendtlighedernes Standsning til at gøre en Sviptur ned til Schurellen, hvor Divisionslazarettet var etableret. Da han kom til den usle lille By, som først Franskmændene og siden Russerne havde hærget og plyndret, mødte hans Øjne overalt en grænseløs Elendighed, som traadte endnu stærkere frem, fordi Markerne rundt omkring stod i det dejligste Foraarsflor. Selve Lazarettet var anbragt i en stor, forfalden Bygning, der gjorde et lige saa bedrøveligt og melankolsk Indtryk som de mange blege og afkræftede Rekonvalescenter, der vandrede frem og tilbage foran Huset og slikkede Solskin.

Saa snart Nikolaj kom inden for Døren, strømmede der ham en afskyelig, kvalm Lazaretluft i Møde, som faldt ham i den Grad for Brystet, at han var lige ved at faa ondt. Paa Trappen mødte han en russisk Militærlæge med en dampende Cigar i Munden, og bag efter denne kom en Feltskær med forskellige kirurgiske Apparater.

„Ja, jeg behøver da ikke at slide mig helt fordærvet!“ sagde Lægen til sin Ledsager. „Nej, nu gaar jeg hen til Makar Vasilitsch og faar mig et Slag Kort, saa kan De passe Forretningerne saa længe. — Men hvad vil De her, højstærede?“ udbrød han forbavset, da dan fik Øje paa Nikolaj. „Jeg forstaar virkelig ikke, at De har Mod til at vove Dem ind i denne Hule.“

„Aa, det er vel ikke saa farligt, som De vil gøre det til!“

„Men véd De da ikke, at Tyfusen raser herinde, og at den, der kommer inden for disse Døre, er Dødens sikre Bytte? Kun Makejev og jeg har holdt Tørnen ud,“ sagde han, idet han pegede paa sin Ledsager, „alle de andre har uden Undtagelse maattet bukke under. Længere end en Uge har ingen holdt Stand, og derfor vil de preussiske Militærlæger heller ikke gøre Tjeneste her mere; de foretrækker at lade deres allierede i Stikken.“

Nikolaj lod sig dog ikke afskrække af denne Skildring, men spurgte ham om, paa hvilken Stue han skulde søge Ritmester Denisov.

„Ja, hvor véd jeg det!“ svarede den anden halvt fornærmet.

„Tror De virkelig, at jeg kan huske hver enkelt af mine mange Patienter. Jeg har ikke mindre end tre Lazaretter at tilse, og omtrent 400 af Sengene er belagte. Tænk Dem — 400, og saa sender de mig oven i Købet daglig nye syge paa Halsen. — Er det ikke sandt, hvad jeg siger?“ henvendte han sig til Feltskæren, men denne, der saa' dygtig træt og ødelagt ud, svarede ham slet ikke.

„Ja, som sagt, det er Ritmester Denisov, jeg søger,“ gentog Nikolaj. „Han blev saaret ved Moliten og kom herind i Begyndelsen af Maj.“

„Ja, saa er han død for 14 Dage siden, hvis jeg da ikke husker meget fejl. — Ikke sandt, Makejev?“ spurgte Lægen i en fuldstændig ligegyldig Tone, men hans Faktotum var af en anden Mening og holdt paa, at Ritmesteren endnu var i Live.

„Var det ikke en høj, rødhaaret Mand?“ spurgte Doktoren atter.

Nikolaj rystede paa Hovedet og gav ham Denisovs Signalement.

„Aa ja, nu husker jeg ham! Ja, han er død, det er fuldstændig afgjort! Men nu skal jeg dog for en Sikkerheds Skyld se efter paa Listen. Har De den ikke hos Dem, Makejev?“

„Nej, den er ovre hos Makar Vasilitsch,“ oplyste Feltskæren. — „Men tag De Dem en Runde gennem Stuerne,“ foreslog han Nikolaj, „saa faar De jo nok at se, om han er levende eller død!“

„Nej, lad hellere være,“ sagde Lægen, „De risikerer virkelig alt for meget.“ Men Nikolaj gik uden videre forbi ham og bad Feltskæren om at ledsage sig.

Oppe i den mørke Korridor var Stanken saa kvælende, at Nikolaj maatte holde sig for Næsen og standse et Øjeblik, inden han kunde bekvemme sig til at gaa videre. Da han var kommet et Stykke hen i den, aabnedes en Dør ud til højre, og en udtæret Skikkelse, barfodet og paa Krykker, traadte humpende ud af den. Stakkelen støttede sig mod Dørposten og saa' med en misundelig Mine hen efter Nikolaj, der i forbigaaende kastede et Blik ind i Stuen, hvor de syge og saarede laa i lange Rækker paa Gulvet uden andet Underlag end deres Feltkapper og en Smule Halm.

„Maa jeg gaa derind?“ spurgte Nikolaj og pegede paa den aabne Dør.

„Ja, med største Fornøjelse, men der er jo intet at se,“ svarede hans Ledsager, og da dette Svar netop vakte Nikolajs Nys-

gerrighed, smuttede han hurtigt ind gennem Døren. I den lange, smalle Stue, hvor Solen stod lige paa, laa de syge i to Rækker med Hovedet mod Væggen og Fødderne saa tæt mod hinanden, at man næsten maatte træde paa Patienterne, naar man skulde forbi dem. De fleste af dem laa hen i en Døs og lagde slet ikke Mærke til Besøget, men de faa, der var ved deres Bevidsthed, løftede alle Hovedet og stirrede paa ham med et svagt Udtryk af Nysgerrighed, blandet med lidt Misundelse over hans friske og blomstrende Udseende. Da Nikolaj naaede omtrent midt ind i Stuen, saa' han lige foran sig paa det bare Gulv en stakkels febersyg med blaarødt Ansigt og strittende Arme og Ben, hvis Øjne rullede saa vildt, at man kun saa' det hvide af dem. Han slog Nakken mod Gulvet den ene Gang efter den anden og skreg uafladelig paa Vand.

„Men er her da ingen, der kan hjælpe ham?" spurgte Nikolaj, idet hans Øjne ledte rundt i Stuen. Netop i det samme kom en Sygepasser ud fra det tilstødende Værelse, og da han stod i den Formening, at den fremmede Officer var her for at inspicere, traadte han hen til ham og gjorde stram Honnør.

„Læg ham hen, hvor han hører hjemme, og giv ham noget Vand!" sagde Nikolaj i en bydende Tone.

„Ja vel, nu skal han straks blive hjulpet!" svarede Sygepasseren med sin strammeste Holdning og Blikket stift fæstet paa den formentlige inspicerende, men uden at røre sig af Stedet.

„Nej, her er intet at udrette!" tænkte Nikolaj og vilde lige til at gaa, men opdagede i det samme ud til højre en gammel, graaskægget Soldat, ikke stort andet end Skind og Ben, som ufravendt stirrede paa ham med en bønfaldende Mine. Nikolaj gik hen til ham og saa' da, at hans ene Ben var sat af oven over Knæet. Umiddelbart ved Siden af ham laa en ganske ung Fyr med et voksblegt Ansigt, aaben Mund og fuldstændig brustne Øjne.

„Men er han ikke ..... er han ikke?" stammede Nikolaj gysende.

„Jo vel er han død, og vi har tigget og bedt, om han maatte blive bragt bort, men til ingen Nytte!" svarede den gamle Soldat med skælvende Stemme. „Han kreperede allerede tidlig i Morges, men alligevel ligger han her endnu. Vi er jo dog Mennesker, skulde jeg mene, og ikke Hunde."

„Han skal straks blive bragt bort!“ skyndte Feltskæren sig at sige. „Men kom, lad os nu gaa, Deres Velbaarenhed!“

„Ja, lad os det!“ sagde Nikolaj, der slog Øjnene ned for at undgaa Synet af alle de bebrejdende og mistænksomme Blikke, der fulgte ham under hans Vandring gennem denne Pesthule.

XII

Efter at de igen havde passeret en mørk, ildelugtende Gang, førte Feltskæren ham ind i Officersstuerne, tre snavsede Rum, der alle stod i Forbindelse med hinanden. De fleste syge laa i Sengene eller sad oprejst i dem, men enkelte slentrede frem og tilbage i deres Hospitalsdragt, og blandt disse bemærkede Nikolaj en ung enarmet Mand, hvis Ydre forekom ham bekendt, uden at han dog i Øjeblikket kunde komme paa, hvor han havde set ham før.

„Naa, det var da morsomt at træffes igen,“ sagde den enarmede, idet han kom hen til ham med et fornøjet Ansigt. „Men De kender mig nok ikke? Har De virkelig glemt Tuschin, som kørte Dem bort fra Schøngraben? — Ja, som De ser, har De nu snittet min ene Arm af,“ tilføjede han, idet han pegede paa det tomme, nedhængende Ærme. „Hvem søger De ellers herinde?“

„Min gode Ven og Kammerat, Ritmester Denisov.“

„Naa ja, kom saa med, han ligger her!“ sagde Tuschin og trak ham ind i den næste Stue, hvorfra en støjende Latter lød ham i Møde.

„Du store Gud, at de kan le her!“ tænkte Nikolaj, der endnu ikke havde forvundet Liglugten, som han havde hentet sig paa sit Besøg inde hos de menige, og heller ikke kunde glemme den dødes stive, brustne Blik.

I en af de nærmeste Senge laa Denisov med Hovedet helt inde under Tæppet og sov som en Sten, skønt Klokken allerede var over tolv.

„Ih se Goddag, Rostov, er det dig!“ raabte han med sin sædvanlige livlige og frejdige Stemme, men hans Ven opdagede dog snart, at hans Livlighed var paataget, idet den ikke for-

maaede at dække over den Ligegyldighed, der afspejlede sig i alle hans Miner og Ord. Regimentets Anliggender syntes saaledes slet ikke at interessere ham mere, og da Nikolaj vilde hjælpe paa hans Humør ved at fortælle ham lidt om Eskadronen, hørte han ikke engang efter. Først da Samtalen kom ind paa hans egne Genvordigheder, levede han op og trak en lang Skrivelse frem, som han lige havde modtaget fra Intendanturen, hvorefter han begyndte at oplæse Kladden til et Svar, der indeholdt adskillige drøje Hib til hans Fjender i dette ædle Korps. De øvrige Patienter, der var stimlede sammen om Nikolaj, som de betragtede med nysgerrige Blikke, fortrak dog i en Fart, saa snart Denisov begyndte at læse sit Indlæg op, formodentlig fordi de havde hørt det saa mange Gange, at de alle kunde det udenad. Kun den skikkelige Tuschin og Denisovs Nabo til højre, en tyk Underofficer, der sad oprejst i sin Seng, lyttede til hans Oplæsning, men rystede dog en Gang imellem misbilligende paa Hovedet.

„Ja, jeg mener nu," sagde Ulanen, idet han henvendte sig til Nikolaj, „at den eneste Udvej er, at man overrækker Kejseren et Bønskrift."

„Nej, aldrig!" skreg Denisov rasende. „Skulde jeg bede om Naade, fordi jeg har pryglet en gemen Kæltring og Snyder! Men lad dem kun komme — jeg er ikke bange for nogen! Jeg har altid tjent min Kejser og mit Fædreland som en brav og ærlig Soldat og har aldrig stjaalet saa meget som en eneste Skilling. Det er jo ogsaa det, jeg skriver til dem længere henne i Brevet. — Her staar det: Ja, hvis jeg endda havde taget af Kassen som saa mange andre, men jeg har ....."

„Ja, det er en glimrende Vending," afbrød Tuschin ham, „og den vil ogsaa gøre sin Virkning. Men jeg raader Dem alligevel til at give Køb og ikke at sætte Dem paa den høje Hest. Auditøren har jo selv sagt til Dem, at Deres Sag staar daarligt."

„Naa ja, hvad bryder jeg mig om det!"

„Nej, hvis De vil følge mit Raad, saa underskriver De det Bønskrift, Auditøren har opsat, og beder Rostov om at overrække det. Han har sikkert indflydelsesrige Bekendtskaber oppe i Staben, og De vil saaledes aldrig finde en bedre Lejlighed end denne."

„Ja, men jeg har jo én Gang for alle sagt, at jeg ikke indlader mig paa en saadan Fejghed!" erklærede Denisov og fortsatte Oplæsningen af sit interessante Indlæg.

Nikolaj, der var ganske af Tuschins Mening, vilde heller end gerne gøre sin Ven den Tjeneste at tale hans Sag, men da han kendte Denisovs Stædighed og heftige Karakter, vovede han ikke at gøre Indvendinger og sad derfor som en tavs Tilhører. — Han tilbragte Resten af Dagen sammen med sine saarede Kammerater og hørte dem fortælle om alt, hvad de havde gennemgaaet paa Valpladsen og senere paa Lazarettet. Kun Denisov havde intet at meddele ham; han laa med et mørkt Ansigt i Sengen og sagde ikke et Ord. Da Nikolaj henad Aften beredte sig paa at tage af Sted, spurgte han ham indtrængende, om han dog ikke havde Brug for hans Hjælp.

„Jo, vent lidt!“ svarede Denisov, der først forvissede sig om, at ingen iagttog dem, og derpaa underskrev et stort Dokument, som laa gemt under hans Hovedpude. „Dér!“ sagde han, idet han gav Nikolaj Bønskriftet. „Jeg mærker jo nok, at jeg maa give mig! Aflever det paa rette Sted, og lad mig se . . . . .“ men han kunde ikke fuldende paa Grund af Skam og Sindsbevægelse, og sank tilbage paa Hovedpuden med et sygeligt Smil.

XIII

Saa snart Nikolaj kom tilbage til sit Regiment, meddelte han sin Oberst, i hvilken Tilstand han havde truffet Denisov, og derpaa rejste han civilklædt ned til Tilsit med sin Vens Bønskrift i Lommen. Han ankom til Staden den 7de Juli, samme Dag som Freden mellem Frankrig og Rusland blev undertegnet, og da han vidste, at Boris havde opnaaet en midlertidig Ansættelse i Kejserens Suite, opsøgte han ham øjeblikkelig og bad ham om at overlevere Bønskriftet i Kejserens Hænder. Men Boris var alt for fin en Diplomat til at indlade sig paa den Slags Historier, og Nikolaj mærkede ogsaa meget snart, at han ingen Støtte kunde vente sig fra den Kant. Han forlod ham derfor i Vrede og lovede sig selv ikke mere at henvende sig til ham om Hjælp.

„Nej, han gør ikke noget for mig!“ sagde han til sig selv, medens han gik ned ad Gaden, „men nu er det ogsaa forbi mellem ham og mig. — Ja ja, vil ingen anden hjælpe Denisov, saa vil jeg gøre det! Brevet skal og maa komme Kejseren i Hænde!“ Og i

samme Nu tog han en kraftig Beslutning og drejede ind i Hovedgaden, hvor han vidste, at Kejseren havde sin Bopæl.

„Ja, nu om et Øjeblik faar jeg ham altsaa at se!“ tænkte Nikolaj, idet han standsede foran et stort hvidt Hus, uden for hvilket en hel Del gallaklædte Officerer samlede sig, formodentlig for at ledsage Kejseren, hvis Hest allerede holdt opsadlet foran Trappen. „Men hvordan skal jeg faa ham overleveret Bønskriftet i disse Klæder — jeg risikerer jo, at de arresterer mig, naar jeg nærmer mig ham. Naa ja, ske hvad der vil, denne Gang skal jeg ikke lade Lejligheden slippe mig ud af Hænderne som hin Dag ved Austerlitz. Jeg kaster mig uden videre for hans Fødder og beder ham om Naade, og saa er jeg ogsaa sikker paa, at han bønhører mig.“ — „Det er mig en Lykke at kunne gøre en god Gerning og afværge en Uretfærdighed!“ hørte Nikolaj allerede i Aanden Kejseren sige, og han skyndte sig saa op ad Husets Stentrappe uden at ænse de nysgerrige Blikke, der fulgte ham.

„Hvem vil De tale med?“ spurgte en kejserlig Kammerfourer, der standsede ham, da han kom ind i Forstuen.

„Jeg har et Bønskrift, som jeg ønsker at overrække Kejseren!“ svarede Nikolaj med skælvende Stemme.

„Ja, saa maa De henvende Dem til den vagthavende Adjudant. — Det er denne Vej!“ sagde Foureren og pegede paa en Dør til højre.

Da Nikolaj hørte hans ligegyldige Stemme, forfærdedes han over sin egen Dristighed og var et Øjeblik lige ved at løbe sin Vej igen, men Foureren havde allerede lukket Døren op for ham, og han kunde saaledes ikke slippe for at gaa ind til Adjudanten. Denne, en fyldig Mand af Middelhøjde, stod midt i Værelset og blev klædt paa af sin Kammertjener.

„Ja, en smuk Figur har hun, og Fandens godt ser hun ud!“ sagde han til en, der stod inde i det tilstødende Værelse. — „Hun er ligefrem dej .....“ begyndte han, men stoppede midt i Sætningen, da han opdagede Nikolaj.

„Hvad vil De?“ spurgte han vredt og rynkede Brynene.

Nikolaj traadte nærmere med Brevet i Haanden og meddelte ham sit Ærinde.

„Hvem er det?“ spurgte en Stemme inde fra det andet Værelse.

„Aa, det er igen en med et Bønskrift!“ svarede Adjudanten, medens Kammertjeneren knappede hans Seler bag paa Bukserne.

„Ja, sig saa til ham, at han maa komme igen en anden Gang!“ lød det ind gennem Døren. „Vi skal jo ride om et Øjeblik!“

„De maa komme igen i Morgen; i Dag er det for sent,“ sagde Adjudanten. — „Fra hvem er for Resten dette Bønskrift?“

„Det er fra Ritmester Denisov ved Regimentet Pavlograd.“

„Hm! Og hvem er De selv, om jeg tør spørge?“

„Mit Navn er Rostov. Jeg er Løjtnant ved Ritmesterens Eskadron.“

„Hør véd De hvad,“ sagde Adjudanten i en overlegen Tone, „det er ellers lovlig dristigt af Dem! Bønskriftet skulde jo have været indsendt ad Kommandovejen, og saa kommer De selv og vil overlevere det. — Ja, gaa nu!“ tilføjede han barsk, medens Kammertjeneren hjalp ham Uniformen paa.

Da Nikolaj kom ud igen, var hele Forstuen overfyldt med gallaklædte Officerer, som alle hørte til Kejserens Følge. Med bankende Hjerte listede han sig gennem den glimrende Skare og var allerede naaet ud paa Trappen, da han pludselig blev raabt an bagfra og samtidig følte en Haand paa sin Skulder.

„Hvad vil De her, min Ven?“ lød det ind i hans Øren, og da han vendte sig om, opdagede han, at det var hans tidligere Divisionsgeneral, nu ansat i Kejserens Suite, der stoppede ham i hans Flugt.

Nikolaj, der blev dygtig forskrækket, begyndte at fremstamme en Undskyldning, men da han saa', at Generalens Ansigt havde et godmodigt og velvilligt Udtryk, betroede han ham med bevæget Stemme, hvorfor han var her, og anmodede om hans Hjælp og Bistand.

„Ja, det gør mig virkelig ondt for Denisov!“ sagde Generalen, der rystede betænkeligt paa Hovedet efter at have hørt ham til Ende. „Det er en meget alvorlig Historie, men kom nu blot med Bønskriftet, saa skal jeg gøre, hvad jeg kan.“

Lige som Nikolaj var blevet af med Brevet, førte Staldmesteren Kejserens Hest frem, og lidt efter hørte man hurtige Skridt og Sporeklirren inde i Forstuen. Det var Kejseren, der kom. Han var iført Regimentet Preobrashensks*) Uniform, og paa hans Bryst funklede Æreslegionens Storkors. Kejseren traadte ud paa Trappen med sin trekantede Hat under Armen og trak Handskerne paa, medens hans milde Blik gled hen over Følget og Menneskemængden, der havde samlet sig nedenfor. Han sagde nogle

*) Det ældste og fornemste russiske Fodgarderegiment. O. A.

Ord til de nærmeststaaende, og da han i det samme fik Øje paa Kavalerigeneralen, vinkede han ham hen til sig og underholdt sig i længere Tid med ham. Hele Samtalen blev ført i en dæmpet Tone, men idet Kejseren gik videre, vendte han sig om mod Generalen og sagde saa højt og tydeligt, at alle kunde høre det:

„Nej, det er umuligt, kære, fuldstændig umuligt! Husk, at Loven staar over os alle!"

Generalen bukkede, og Kejseren svingede sig op paa sin Hest og red bort, fulgt af Mængden, der løb efter ham jublende i vilden Sky. Nikolaj, som i sin blinde Begejstring allerede fuldstændig havde glemt sin Skuffelse, var blandt de forreste, og hans Hurraraab lød saa kraftigt, at de overdøvede alle de andres.

XIV

Midt paa det store Torv stod en Bataillon af Regimentet Preobrashensk, og lige over for den en Bataillon af den franske Garde, som i Forening skulde være Vidne til de to Kejseres venskabelige Møde, efter at Freden mellem Frankrig og Rusland var undertegnet.

Først kom Kejser Alexander i Spidsen for sit Følge, og medens han red ned langs Rækkerne, som præsenterede Gevær for ham, viste der sig ved den modsatte Fløj en anden Rytterskare. Det var Napoleon og hans store Suite, som kom anstigende i Galop. Den franske Kejser, der red paa en dejlig arabisk Skimmel, bar sin historiske trekantede Hat og St. Andreas Ordenens lyseblaa Baand over den aabenstaaende Uniformskjole med de hvide Rabatter. Da han nærmede sig Kejser Alexander, løftede han lidt paa sin Hovedbedækning, og Nikolajs øvede Øje bemærkede da, at hans Sæde var temmelig usikkert. Bataillonerne raabte „Hurra!" og „Leve Kejserne!" og straks efter vekslede begge Majestæterne et Par Ord, steg af Hesten og gav hinanden Haanden.

Nikolaj fulgte dem saa ivrigt med Øjnene, at han var lige ved at blive trampet ned af de franske Gendarmer, som skulde holde Mængden tilbage. Han bemærkede til sin Forbavselse, at Kejser

Alexander behandlede Bonaparte som en Ligemand, og at denne tog det paa den naturligste Maade af Verden og betragtede det som en fuldstændig Selvfølge.

Begge Kejserne begav sig i Spidsen for deres lange Følge hen til højre Fløj af den russiske Bataillon, hvor alle Tilskuerne havde samlet sig, og Nikolaj, som stod i forreste Række, kunde saaledes høre hvert Ord, der blev vekslet imellem de to Monarker.

„Sire, tillader De, at jeg overrækker Æreslegionens Kors til den tapreste af Deres Soldater?“ sagde den lille Bonaparte med Eftertryk paa hvert enkelt Ord og seende Kejser Alexander lige ind i Øjnene. — „Altsaa til den, der har indlagt sig mest Hæder i dette Felttog!“ tilføjede han, idet hans Blik gled langsomt hen over de russiske Soldater, som alle præsenterede Gevær og saa' deres Czar lige ind i Øjnene.

„Ja, men Deres Majestæt tillader maaske, at jeg først forhører mig hos Obersten!“ svarede Kejser Alexander med et venligt Smil og gjorde nogle hurtige Skridt hen mod Fyrst Koslovskij, som kommanderede Bataillonen. Bonaparte trak imidlertid Handsken af sin lille fyldige Haand, og da han i sit Hastværk sprængte Syningen, kastede han den fra sig; men i samme Nu som han smed Handsken, kom en Adjudant farende og puttede den ind paa sit Bryst.

„Hvem skal vi tage frem?“ sagde Kejseren halvhøjt til Koslovskij.

„Ja den, Deres Majestæt befaler.“

„Nej, vil De vælge én!“ bød Kejseren og rynkede Brynene. „Men skynd Dem, vi kan jo dog ikke lade ham vente.“

Koslovskijs Blik gled søgende ud over Rækkerne og strejfede tilfældig Nikolaj.

„Skulde det være mig, hans Valg er faldet paa?“ tænkte denne, hvis Hjerte allerede bankede af Forventning.

„Lasarev!“ raabte Obersten, og i samme Nu traadte Bataillonens højre Fløjmand frem med faste Skridt.

„Nej, hvor vil du hen? — Er du gal? — Du skal blive her!“ hviskede de nærmeste af hans Kammerater, og Lasarev blev saa staaende og stirrede forskrækket paa sin Bataillonschef.

Napoleon drejede Hovedet lidt og gjorde en næsten umærkelig Bevægelse med Armen, hvorpaa en Adjudant øjeblikkelig kom springende og lagde en Orden i rødt Baand i hans Haand. Napoleon gik hen til Lasarev og trykkede Korset ind mod hans

Bryst med en Mine, der tydelig viste, at han var sig bevidst, at denne korte Berøring maatte gøre den russiske Soldat lykkelig for Tid og Evighed, og i samme Øjeblik som han slap med Haanden, sprang et Par af de nærmeste Officerer til og fæstede Baandet i Knaphullet. Lasarev, der stod fuldstændig ubevægelig, fulgte hele Tiden med et mørkt Ansigt den lille Mands Bevægelser og skævede samtidig hen til sin egen Kejser, som for at spørge ham om, hvor længe han skulde blive staaende her, men da han ingen Ordre fik, rørte han sig ikke af Stedet, før hans Oberst langt om længe faldt paa at kalde ham tilbage.

Kejserne steg til Hest og red bort, og de russiske og franske Soldater tog Plads imellem hinanden ved en halv Snes lange Borde, som var dækkede under aaben Himmel. Lasarev, som sad paa Hæderspladsen, var Genstand for alles Hyldest og blev hele Tiden stærkt bekigget af nysgerrige, som brændte efter at tage ham i Øjesyn. Baade ved Officerernes og de meniges Borde gik det rigtig livligt til, og Latteren og Jubelen var saa stærk, at den bredte sig over hele Torvet.

„Ja, det kan man rigtignok kalde et Traktemente!“ sagde en Officer, der gik lige forbi Nikolaj med en Kammerat under Armen. „Hele Serveringen var paa Sølv. Har du været henne og hilse paa Lasarev?“

„Om jeg har? — Ja, det kan du vel nok begribe!“ svarede den anden.

„Naa, og i Morgen skal vi nok til at traktere Franskmændene.“

„Tænk dig, hvilken Lykke for Lasarev; nu faar han 1200 Franks aarlig hele sit Liv igennem.“

„Se det kan man kalde en Hat, Børn!“ raabte en russisk Gardist, der gik omkring mellem Bordene med en fransk Bjørneskindshue paa sit Hoved og vakte almindelig Beundring, hvor han kom hen.

„Ja, den klæder dig godt! Blot vi alle havde saadan en!“ lød det henne fra et af Bordene, han passerede.

„Kender du Parol og Feltraab for i Dag?“ sagde en russisk Gardeofficer, der stod i Nærheden af Nikolaj og talte med en Kollega. „I Forgaars var det „Frankrig—Tapperhed“ og „Napoleon“, og i Gaar „Rusland—Storhed“ og „Alexander“. Den ene Dag udstedes det af Kejseren, den næste af Bonaparte, og begge søger de at overbyde hinanden i Høflighed og Galanteri.“

Nikolaj stod længe ubevægelig og saa' paa dem, der spiste og drak ved Bordene. Al den Glæde og Jubel, han var Vidne til, krænkede ham og fyldte hans Hjerte med Sorg. I det ene Øjeblik tænkte han paa de gyselige Rædsler, han havde været Vidne til i Lazarettet, og det var da, som om en uhyggelig Liglugt steg ham op i Næsen, i det næste derimod var hans Tanker hos den overmodige Bonaparte, der var Skyld i alle Krigens Ulykker og dog nu behandledes som en Ven og Ligemand af Kejser Alexander. Han ærgrede sig over alt det Blod, der var flydt forgæves, og fandt det i højeste Grad uretfærdigt, at Lasarev, som maaske slet ikke havde udmærket sig, blev hædret og fejret, medens Denisov, den tapreste af alle, skulde lide en forsmædelig Straf, som han ikke kunde gøre sig Haab om at benaades for.

Sulten og Lugten af Maden fra de dækkede Borde udrev ham af hans mørke Betragtninger, og da han dog maatte nyde noget, inden han tog herfra, gik han ind i det nærmeste Gæstgiversted, som for øvrigt var saa overfyldt, at han havde ondt ved at faa noget som helst. Endelig fik han da Plads ved et lille Bord sammen med to andre Officerer, der ogsaa var her i Besøg, og efter kort Tids Forløb kom Samtalen ind paa Dagens Begivenhed, den nys afsluttede Fred, som begge Nikolajs Kammerater var enige om at fordømme, idet de paastod, at hvis Hæren blot havde holdt Stand efter Friedland, saa vilde Napoleon, der hverken havde Ammunition eller Levnedsmidler, være kommen i en slem Forlegenhed. Nikolaj spiste i Tavshed og drak hele to Flasker Vin uden dog at kunne blive de ubehagelige Tanker kvit, der kørte rundt i Hovedet paa ham. Men pludselig, lige som den ene af Officererne havde ladet en Ytring falde om, at Krigen burde have været fortsat, fór han op paa saa urimelig heftig en Maade, at begge hans Bordfæller saa' forbavset paa ham.

„Hvor tør I dømme om, hvad der vilde have været det bedste?" skreg han næsten blaarød i Hovedet. „Og hvor tør I vove at kritisere Kejserens Handlinger? Vi kender jo ikke hans Bevæggrunde!"

„Men jeg har jo ikke sagt et Ord om Kejseren!" svarede Officeren, der mente, at Nikolajs Hidsighed havde sin Grund i, at han ikke var ganske ædru.

„Vi er ikke Diplomater eller Politikere!" vedblev Nikolaj uden at høre ham. „Vi er Soldater og ikke andet, og befaler man os at dø, gaar vi i Døden uden at knurre. Vi maa ikke raison-

nere. Hvis det behager vor høje Hersker at anerkende Bonaparte som Kejser og slutte Forbund med ham, saa skal det netop saaledes være. Nej, hvis vi vilde give os til at kritisere alt, kunde vi snart sige Farvel baade til Respekten og Troen. — Og saa ender det med, at vi siger, at Gud ikke er til, og at alt er Løgn!" skreg Nikolaj og slog i Bordet. „Nej, vi har kun at hugge løs paa Fjenden og ikke at raisonnere!"

„Ja, hugge løs og drikke!" sagde den ene af Officererne for at undgaa Spektakler med ham.

„Ja, vist saa!" raabte Nikolaj ivrigt. „Halløj Opvarter! Kom med nok en Flaske Vin!"

ANDET AFSNIT

I

Fyrst Andrej levede hele to Aar i den største Tilbagetrukkenhed paa sit Gods, og han benyttede denne Tid til at gennemføre meget vidtrækkende og indgribende Reformer. Paa en af sine Ejendomme gav han saaledes alle sine livegne Jorden som Særeje, og paa flere af de andre afløste han Hoveriet med en aarlig Pengeafgift. Han ansatte desuden paa egen Bekostning Jordemødre rundt omkring i Landsbyerne og drog Omsorg for, at Bønderbørnene blev grundigt oplærte i Læsning og Skrivning. Skønt han i sin Tid havde udtalt til Pierre, at alt, hvad der passerede i Verden, var ham fuldstændig ligegyldigt, fulgte han dog Dagens Begivenheder med stor Interesse, og han mærkede selv til sin Forbavselse, at adskillige af dem, der kom rejsende ned til hans Fader direkte fra St. Petersborg, var langt slettere underrettede om, hvad der foregik, end han, som levede næsten uden Forbindelse med Omverdenen. Alt i alt udviklede han en meget stor Energi i disse to Aar, idet han, hvor optaget han end var af sine Landboanliggender, dog fik Tid til at skrive en indgaaende Kritik over Felttoget 1805 og udarbejde et Forslag til en gennemgaaende Reform af hele Hærvæsenet og den militære Administration.

I Foraaret 1809 løsrev han sig fra sine sædvanlige Beskæftigelser og begav sig paa Vej til Rjæsan, hvor hans lille Søn ejede flere Godser, der var tilfaldne ham efter Moderen. Fyrst Andrej, som tog af Sted i det dejligste Foraarsvejr, frydede sig over de friske, grønne Spirer, der pippede frem overalt, og de hvide Smaaskyer, som gled hen over den klare, blaa Himmel, og medens han sad i Vognen og nød disse ubedragelige Kendetegn paa Vaaren, svævede hans Tanker vidt omkring. Han passerede først Færgestedet, hvor han Aaret i Forvejen havde haft den indholdsrige Samtale med Pierre, kørte derpaa gennem en snavset Lands-

by og drejede saa ind i en Skov, der strakte sig langs begge Sider af Landevejen. Der var varmt inde mellem Træerne, og ikke en Vind rørte sig. Foroven bredte Birkenes fine Løvhang sig som et ubevægeligt Slør, og forneden tittede de blaa Anemoner og Liljekonvallernes grønne Kræmmerhuse frem gennem det fjorgamle visne Løv. Hist og her, inde mellem de lyse Birke, saas nogle enkelte Graner, som i deres mørke Dragt paa en ubehagelig Maade mindede om Vinteren, men ellers var alt herinde lyst og foraarsvarmt.

Tjeneren Peter, der sad oppe paa Bukken, hviskede nogle Ord til Kusken, som svarede ham med et Nik, men da dette Tegn paa Samtykke øjensynlig ikke tilfredsstillede ham, henvendte han sig lidt efter til sin Herre.

„Ja, i Dag er der Gang i det, Deres Excellence!“ hviskede han med et ærbødigt Smil, idet han vendte sig halvt om i Sædet.

„Hæ?“ sagde Fyrst Andrej, der sad i sine egne Tanker.

„Der er Gang i det, Deres Excellence!“ gentog Pierre.

„Hvad mener han? — Aa, det er naturligvis Foraaret, han taler om!“ sagde Fyrst Andrej til sig selv. „Ja, vi er tidligt paa det i Aar, baade Birken, Hægen og Ellen begynder jo at grønnes. Men Egen, hvordan gaar det med den? Jeg ser ikke en eneste. — Jo, der har vi en!“

Ved selve Randen af Vejen stod en Eg med revnet Bark og desvis splintrede Grene, sandsynligvis ti Gange ældre end Birkene, der omgav den, dobbelt saa høj som den højeste af disse og saa tyk, at to Mand ikke kunde spænde om den. Denne Skovens vejrbidte Kæmpe, der strakte sine nøgne, knudrede Arme ud til alle Sider, saa' i disse smilende Omgivelser ud som et gammelt, forbitret Uhyre, der lod haant om Vaarens Tryllemagt og trodsede Foraarssolens varme Overtalelser.

„Hvad bryder jeg mig om Foraaret og alle dets Forjættelser om Kærlighed og Lykke?“ syntes den at sige. „Jeg tror ikke paa dets dumme Løfter og lader mig ikke narre af dem. Jeg strækker mine nøgne, knortede Grene ud til alle Sider uden mindste Trang til Foryngelse, og de mørke, forpjuskede Graner derhenne er lige saa fornuftige som jeg, de vil heller ikke have noget med alt dette Foraarsgøgl at bestille. Nej, lad de andre beholde deres Forhaabninger og Illusioner, jeg for mit Vedkommende har dem ikke mere.“

Fyrst Andrej saa' flere Gange hen efter den gamle Eg, me-

dens han kørte forbi den, maaske fordi han mente, at den paa en eller anden Maade skulde aabne sit Hjerte for ham, men den rørte ikke et Blad og stirrede blot indædt forbitret ned paa Blomsterne, som voksede for Foden af den.

„Ja, den har Ret, tusinde Gange Ret!“ tænkte han. „Lad de andre, de unge, hengive sig til taabelige Drømme om en Lykke, som slet ikke findes, men vi, der kender Livet og véd, at det intet har at byde os, er kurerede for den Slags Svagheder.“ Og han kom saa efter at have anstillet forskellige Betragtninger ligesom tidligere til det ikke synderlig opmuntrende Resultat, at han for Fremtiden ikke havde andet at gøre end at leve sit Liv hen uden Maal og Ønsker, og at det kun gjaldt om at indrette sin Tilværelse saaledes, at man saa vidt muligt holdt sig fri for Bekymringer og Sindsbevægelser.

II

I sin Egenskab af Sønnens Formynder var Fyrst Andrej nødt til at forhandle med Kredsens Adelsmarskal, Grev Ilja Rostov, og en skønne Dag i Begyndelsen af Maj lod han derfor spænde for og kørte saa hen til Grevens Herresæde Otradnoje, der laa en fem, seks Mil fra hans eget. Det var varmt, og Støvet stod i tunge Skyer om Køretøjet, medens dette sneglede hen ad Vejen. Fyrst Andrej, der sad tilbagelænet i Sædet, var saa optaget af sine egne Tanker, at han slet ikke mærkede, at Vognen allerede var drejet ind i Alleen, der førte til Otradnoje, og han vaktes først af sine Betragtninger, da han pludselig hørte glade og overgivne Stemmer i Nærheden af sig. Han fik travlt med at kigge ud over Kuskens Hoved og opdagede saa en Flok unge Piger, der kom løbende ned ad Alleen og lige hen mod hans Vogn. Den forreste, en slank, mørkhaaret Skikkelse i lys Sommerkjole og med et Lommetørklæde om de forviltrede Lokker, dansede jublende hen imod ham, men i samme Nu, som hun opdagede, at det var en fremmed, hun havde for sig, gjorde hun kort omkring og forsvandt leende inde mellem Træerne, fulgt af hele Flokken.

Fyrst Andrej følte pludselig et smerteligt Stik i Hjertet. Rundt omkring ham herskede der Solskin, Glæde og Lykke, men han stod uden for det hele, og om det saa var denne livsglade unge

Pige, flygtede hun for ham i Følelsen af, at han ikke passede ind i hendes egen glade Tankekreds. „Ja, men hvad er hun egentlig saa fornøjet over, og hvad mon der beskæftiger hendes Tanker?“ spurgte han uvilkaarlig sig selv, medens han fulgte hende med Øjnene, og han kom saa meget hurtigt til det Resultat, at det hverken var Hærens Anliggender eller lignende interessante Emner, der optog hendes Interesse.

Skønt Grev Ilja Rostov, der førte et lige saa selskabeligt Liv herude paa Landet som inde i Moskvá, netop i disse Dage havde hele Huset fuldt af liggende Gæster, blev han dog overordentlig henrykt over den unge Fyrstes Besøg og bevægede ham næsten med Magt til at blive Natten over. Den stakkels Fyrst Andrej fandt sig i sin Skæbne, men han kedede sig skrækkeligt mellem alle disse fremmede Mennesker, der underholdt ham saa ivrigt og lagde saa meget Beslag paa ham, at han kun en Gang imellem fik Tid til at kaste et Blik hen paa Husets nydelige Datter, der sprudlede af Liv og Munterhed og øjensynlig var Sjælen i de unges Kreds.

Da han endelig, sent om Aftenen, fik Lov til at slippe op paa sit Værelse, gik han straks i Seng, men han laa længe uden at kunne sove. Først læste han en Times Tid, saa slukkede han Lyset, og da det heller ikke vilde hjælpe, tændte han det igen. Der var utaalelig varmt i Værelset, og medens han vendte og drejede sig i Sengen, ærgrede han sig over den gamle Idiot — saaledes kaldte han i Tankerne Grev Rostov — der havde overtalt ham til at blive, men endnu mere over sig selv, fordi han havde været svag nok til at give efter. Omsider blev Varmen ham saa uudholdelig, at han sprang ud af Sengen og aabnede Vinduet. Det var den dejligste Maaneskinsnat, man kunde tænke sig. Lige foran ham, en Snes Alen fra Huset, hævede sig en Række Træer, kulsorte paa den ene Side, men næsten sølvhvide, hvor Maanens Straaler faldt ind paa dem, og neden under disse bredte der sig et Buskads fuldstændig oversaaet med smaa sitrende Blink. Længere tilbage, hinsides Træerne, lyste et Tag i Aftenduggen, til højre for dette knejsede en vældig Ælm, hvis Stamme og Grene laa i et blændende Hvidt, og højt over denne kom Fuldmaanen sejlende og kastede sin Glans over den klare, men stjernefattige Himmel.

„Hvilken vidunderlig Nat!“ sagde Fyrst Andrej til sig selv, medens han indaandede den friske Luft, der strømmede ham i

Møde, og da han saa lænede sig ud for rigtig at nyde Landskabet, hørte han pludselig en Kvindestemme lige over sit Hoved.

„Blot en eneste Gang endnu!“ lød det fra Vinduet oven over hans eget.

„Men hvad gaar der dog af dig, Natascha? Har du da slet ikke i Sinde at sove i Nat?“ svarede en anden Stemme.

„Nej, jeg har jo sagt dig, at det er mig komplet umuligt. — Naa, lad os saa synge den igen, Sonja, blot en eneste Gang!“ sagde Natascha bønfaldende, og lidt efter hørte han en tostemmig Sang, der lød dæmpet ud i Natten.

„Ja vist er den smuk!“ erklærede Sonja, saa snart den sidste Tone var forstummet. „Men kom nu, Klokken er allerede mange!“

„Nej, jeg vil sidde heroppe i Vinduet!“ svarede Natascha, og i det samme hørte Fyrst Andrej den sagte Raslen af en Kjole lige ovenover sig. Han trak saa Hovedet til sig og holdt Vejret tilbage for ikke at røbe sin Nærværelse.

„Kom nu, Sonja!“ bad Natascha. „Kan du virkelig nænne at sove fra denne dejlige Nat?“

Sonjas Svar kunde ikke høres tydeligt, men efter Tonen at dømme var det ikke synderligt imødekommende.

„Men saa kom dog, sødeste Sonja! Har du nogen Sinde set saa dejlig en Maane? Sæt dig op til mig i Karmen, der er mere end Plads nok!“

„Nej, tag dig i Agt, du falder jo ud af Vinduet. — Slip mig, siger jeg, Klokken er over ét!“

„Aa, du ødelægger ogsaa det hele for mig! Men gaa du kun — jeg bliver siddende her.“

Lidt efter blev der stille, men Fyrst Andrej, der en Gang imellem hørte et sagte Suk eller en lille Bevægelse over sit Hoved, var ikke i Tvivl om, at Natascha endnu stadig sad oppe i Vinduet.

„Naa, maa jeg nu ikke sidde her længer!“ udbrød hun pludselig med et dybt Suk. — „Ja, lad mig saa sove, naar det endelig skal være!“ tilføjede hun og smækkede Vinduet i.

Fyrst Andrej, der, saa forunderligt det end lyder, hele Tiden havde haabet paa, at hans Navn skulde blive nævnet i de to unge Pigers Samtale, følte noget, der lignede Skuffelse, saa snart Vinduet blev lukket. „Ja, det er mærkeligt nok, men hun kommer

idelig paa tværs af mine Tanker!“ sagde han til sig selv, og i det samme rejste der sig et saadant Virvar af Følelser og Forhaabninger i hans Sjæl, at han fuldstændig opgav at finde Rede i sig selv og skyndte sig at falde i Søvn for at slippe bort fra det hele. —

Den næste Dags Morgen rejste han, og det saa tidligt, at han slap for at sige Farvel til Damerne, som endnu ikke var staaet op. Derimod kunde han ikke undgaa en rørende Afsked med den gamle Greve, der omfavnede ham ømt og indstændig bad ham om snart at komme igen.

III

I Slutningen af Maj rejste Fyrst Andrej atter tilbage til Bogutscharovo og kørte da paa ny gennem den samme Birkeskov, som han havde passeret paa Henvejen. Den var nu saa tæt og skyggefuld, at man ikke kunde se ret langt ind mellem Træerne, og om det saa var Granerne, havde de aflagt deres mørke Vinterdragt og iført sig et lysegrønt Naaleskrud, der i enhver Henseende harmonerede med de smilende Omgivelser. Det var trykkende varmt og truede med Torden. Regnen faldt allerede i store Draaber ned paa den støvede Vej og trommede paa Træernes Blade, der nikkede og svajede af Glæde. Ud til venstre laa Skoven i mørke Skygger, men til højre glinsede alting af Væde og blinkede i Sollyset. Blomster og Grønt overalt, og Nattergalesang fra alle Sider.

„Men hvor bliver dog min Ven Egen af?“ spurgte han sig selv og opdagede saa i det samme sin gamle Bekendt, men i en helt ny Skikkelse, der næsten gjorde den ukendelig. De nøgne, krogede Grene bar nu et yppigt Tag af friskt, gulladent Løv, der saa' endnu mere gyldent ud i Aftensolens Straaler, og alle disse Tusinder af unge Blade, der ved egen Kraft havde banet sig Vej gennem Træets Bark, blinkede saa fornøjet i Sollyset, at man med Forbavselse spurgte sig selv, om det virkelig var denne ældgamle hundredaarige Patriark, der havde skænket dem Livet.

„Jo, vist er det den!“ udbrød Fyrst Andrej og følte sig saa i det samme grebet af en forunderlig Foraarsfornemmelse, der førte

et stærkt Pust af Ungdom og Glæde med sig. En hel Sværm af Minder dukkede pludselig op i ham: han saa' atter den dybe, blaa Himmel fra Austerlitz og et Glimt af sin lille Hustrus bebrejdende Ansigt; han genoplevede sin Samtale med Pierre hin Dag paa Færgen og førtes i Tankerne hen til den unge Pige, der havde været saa henrykt over den dejlige Maaneskinsnat.

„Nej, Livet er ikke forbi, naar man kun er 31 Aar!" sagde han til sig selv. „Det er ikke nok med, at jeg selv kender og véd, hvad der bor i mig, andre maa ogsaa have Part i, hvad jeg tænker og føler. Ja, saaledes skal det være! Jeg er ikke bestemt til at føre en afsondret Tilværelse, men mit Liv maa afspejle sig i mine Medmenneskers, ligesom deres maa have fælles Berøringspunkter med mit."

Efter at være vendt tilbage fra sin Udflugt tog Fyrst Andrej den kraftige Beslutning at rejse til Petersborg for at tilbyde Kejseren sin Tjeneste, og han støttede denne Beslutning paa en Uendelighed af Grunde, den ene mere bydende end den anden. Det forbavsede ham endogsaa, at han virkelig engang havde kunnet tvivle om, at der endnu var forbeholdt ham en Rolle i Livet, og han, som for en Maaneds Tid siden vilde have anset det for umuligt, at han nogen Sinde frivilligt skulde bryde sit Eksil, fandt nu, at det vilde være en komplet Urimelighed af ham, hvis han ikke begav sig til Hovedstaden og gjorde sine Kræfter frugtbringende i Fædrelandets Tjeneste. Efter hans Afstikker til Rjæsan faldt Tiden herhjemme ham noget lang; hans tidligere Beskæftigelser interesserede ham ikke mere, og ofte, naar han sad ene i sit Arbejdsværelse, rejste han sig fra Skrivebordet og betragtede sig længe i Spejlet, og naar han derefter saa' op paa Lisas Billede, forekom det ham, at hendes Ansigt havde skiftet Udtryk og smilede mildt og venligt ned til ham. I Timevis kunde han saa vandre op og ned ad Gulvet med Hænderne paa Ryggen, fuldstændig optaget af lyse, forhaabningsfulde Tanker, der alle mundede ud i Drømme om Hæder og en Kærlighed, som han hidtil dybt havde maattet savne.

IV

Fyrst Andrej ankom til Petersborg i Slutningen af 1809, altsaa netop paa det Tidspunkt, hvor Speranskijs*) Magt og Indflydelse var paa det højeste. Kejseren, der nogle Uger forinden havde haft det Uheld at forstuve sin Fod og som Følge heraf maatte holde sig inde, havde daglig lange Konferencer med sin Yndlingsminister, og under disse lagdes Grundvolden til en Række betydningsfulde Love, som senere skulde sætte hele Rusland i Bevægelse. Alle de uklare liberale Ideer, som Kejser Alexander havde sværmet for lige fra sin første Ungdom og forgæves havde søgt at føre ud i Virkeligheden, blev nu gennemført af Speranskij, der for de militære Reformers Vedkommende støttedes af den energiske og jernhaarde Araktschejev**).

Fyrst Andrej, der ønskede at fremstille sig for Kejseren, blandt andet for at overrække ham sit Hærlovsforslag, gav Møde i Vinterpaladset paa en af de officielle Kurdage, men han blev noget skuffet, da Czaren gik forbi ham uden at værdige ham et eneste Ord. Han havde altid haft en Følelse af, at hans Ansigt og hele hans Person ikke behagede Hans Majestæt, og denne Formodning blev til Vished, da Kejserens kolde, ligegyldige Blik gled let hen over ham og fæstede sig med Interesse paa hans Sidemænd. Lidt ubehagelig berørt ved denne Kulde spurgte han en af Kejserens Adjudanter om, hvad der egentlig var i Vejen, og fik saa at vide, at man paa allerhøjeste Steder var meget misfornøjet med, at han havde taget sin Afsked af Krigstjenesten efter Slaget ved Austerlitz. Fyrst Andrej, som af Erfaring vidste, hvor vanskeligt det er at bekæmpe sine Antipatier eller Sympatier, opgav derfor selv at overrække Kejseren sin Betænkning, men overgav den til en formaaende General, som i sin Tid havde staaet i Venskabsforhold til hans Fader, og denne gamle Hædersmand lovede ham at give Kejseren den i Hænde. Kun

---

*) Russisk Statsmand, f. 1771; blev 1801 Statssekretær og kort efter den egentlige Leder af Indenrigsministeriet, 1806 blev han Kejser Alexanders personlige Yndling, fulgte ham 1808 til Fyrstekongressen i Erfurt og gjorde nu Udkast til en fuldstændig Omordning af Ruslands indre Styrelse. 1812 faldt han i Unaade, men indtraadte 1816 atter i Statstjenesten og steg paa ny til de højeste Værdigheder. Han døde 1839. O. A.

**) Russisk General, f. 1769. Vandt Kejser Alexanders Tillid og blev 1808 Krigsminister. Han modarbejdede senere Speranskij og gennemførte efter dennes Fald et strengt Undertrykkelsessystem. Han døde 1834. O. A.

nogle faa Dage efter fik Fyrst Andrej Ordre til at indfinde sig hos Grev Araktschejev, og ikke uden en vis Spænding afventede han det Øjeblik, hvor han skulde fremstille sig for denne Mand, der efter alt, hvad han havde hørt om ham, just ikke udmærkede sig ved behagelige Egenskaber.

Da Fyrst Andrej paa den fastsatte Dag indfandt sig i Krigsministerens Forgemak, var dette fuldt af Officerer og Embedsmænd af alle Grader, og hvor han saa' hen, mødte han kun ængstelige og bekymrede Ansigter, der fik et endnu mere bekymret Udtryk, hver Gang Døren til Audiensværelset aabnedes. Han gik straks hen til Adjudanten og anmodede ham om at melde sig, men denne svarede i en lidt haanlig Tone, at han maatte væbne sig med Taalmodighed, da han ikke kunde vente at komme ind for det første. Efter at forskellige af de tilstedeværende havde haft Foretræde hos Ministeren, kom Turen ogsaa til en Officer, hvis forstyrrede Ansigt tiltrak sig Fyrst Andrejs Opmærksomhed; han blev temmelig længe derinde og kom ud igen dødbleg og stærkt medtaget af Audiensens Ubehageligheder. Omsider slog da ogsaa Fyrst Andrejs Time, og han gik saa frejdig ind i Løvens Hule. Grev Araktschejev, der modtog ham siddende ved sit Skrivebord, var en Mand paa omtrent fyrretyve Aar, med et højst frastødende Ydre. Hans Overkrop var uforholdsmæssig lang, og hans Ansigt, der ligeledes udmærkede sig ved sin Længde, var fuldt af dybe Rynker, der grupperede sig om en hængende, rød Næse og et Par matte, graagrønne Øjne, som tittede frem under de tætte, buskede Bryn. Da Fyrst Andrej nævnede sit Navn, gjorde Ministeren en lille Bevægelse med Hovedet, dog uden at værdige ham et Blik, og spurgte ham, hvad han ønskede.

„Jeg ønsker intet, Deres Excellence!" svarede Fyrst Andrej i en rolig Tone.

„Tag Plads, Fyrste!" brummede Araktschejev, idet han løftede Hovedet og saa' hen paa ham.

„Nej, jeg ønsker intet," gentog Fyrst Andrej, „jeg kommer kun i Anledning af min Betænkning, som Hans Majestæt Kejseren har vist mig den Naade at tilstille Deres Excellence."

„Ja, jeg har læst den, min kære," sagde Grev Araktschejev i en nogenlunde forekommende Tone, der dog hurtigt gik over til at blive snærrende og ubehagelig. „De kommer med forskellige Forslag til nye Love, men jeg mener nu, at de, vi har, er

gode nok, naar Folk blot vilde holde sig dem efterrettelige. Nu til Dags, min kære, vil enhver være med til at lave Love, men det er jo ogsaa lettere end at følge dem."

„Ja undskyld, Deres Excellence, men jeg møder her ifølge Hans Majestæt Kejserens udtrykkelige Bestemmelse for at faa at vide, hvad Skæbne mit Forslag vil faa," sagde Fyrst Andrej i en høflig Tone.

„Naa ja, saa kan jeg meddele Dem, Fyrste, at jeg har sendt Deres Betænkning til Komiteen, der behandler de militære Lovforslag; og samtidig vil jeg lade Dem vide, at jeg ikke har givet den min Anbefaling. — Dér har De min Bedømmelse af den!" tilføjede han, idet han rakte ham et Stykke Papir, hvorpaa der var henkradset tre eller fire Linier med Blyant.

„Et overfladisk Arbejde, og i det væsentlige en Afskrift af den franske code militaire," læste Fyrst Andrej med Studsen. „Afviger uden Grund fra de gældende Love og Bestemmelser."

„Naa, saa mit Forslag er allerede indsendt til Komiteen," sagde han efter et Øjebliks Betænkning.

„Ja, som De hører, og jeg har indstillet Dem til Medlem af denne, men uden Løn."

„Ja, det sidste ønsker jeg heller ikke!" svarede Fyrst Andrej.

„Altsaa Medlem uden Løn!" gentog Ministeren, idet han rejste sig og bukkede for Fyrst Andrej, der endnu ikke var kommet ud af Døren, førend Araktschejev allerede raabte paa den næste.

Medens Fyrst Andrej ventede paa sin Udnævnelse til Medlem af Komiteen, benyttede han Tiden til at forny tidligere Bekendtskaber, og han var saa fornuftig særlig at opsøge dem, der havde Indflydelse og kunde være ham til Nytte i Fremtiden. Selv havde han for øvrigt udmærkede Betingelser for at blive godt modtaget overalt. De, der sværmede for Reformer, mente nemlig, at han vilde blive en Støtte for dem, da han jo tydeligt havde lagt sine liberale Ideer for Dagen ved at frigive sine livegne, og de, der holdt paa de bestaaende Tilstande, gjorde lige saa sikkert Regning paa ham, da de gik ud fra, at han maatte have arvet sin Faders konservative Sindelag og hans Uvillie mod alle moderne Ideer. I Damernes Kreds var han særlig velset, baade fordi han var et glimrende Parti, men ogsaa fordi hans Tapperhed i Krigen og uforskyldte Ulykke omgav ham med et vist Skær af Romantik. I det hele

taget var alle enige om, at han havde forandret sig meget til sin Fordel i de sidste fem Aar, idet han ikke alene var blevet mildere i sin Dom, men ogsaa havde aflagt sit tidligere hovmodige og ironiske Væsen. Han var kort sagt stærkt i Mode, og alle var lige ivrige efter at faa Lejlighed til at gøre hans interessante Bekendtskab.

V

Efter at Pierre var vendt tilbage til Petersborg fra sin Rundrejse paa Godserne, steg hans Anseelse mellem Frimurerne saa hurtigt, at han i Løbet af ganske kort Tid avancerede op til de højeste Grader. Han ofrede sig fuldstændig for Veldædigheden, virkede med Iver for at skaffe nye Medlemmer og viste i det hele taget en fremtrædende Interesse for alle Ordenens Anliggender. Men under alt dette levede han stadig sit tidligere glade Ungkarleliv, som han, hvor umoralsk han end fandt det, dog ikke paa nogen Maade kunde opgive, og til Trods for sin Offerberedvillighed og sit ihærdige Arbejde i den gode Sags Tjeneste følte han derfor, at det forjættede Land, som Frimurerne i sin Tid havde stillet ham i Udsigt, mere og mere gled bort under Fødderne paa ham, og at han stadig sank dybere i Uføret, uden at det lykkedes ham at finde Bund.

Basdejev, hvis Meninger han havde saa stor Respekt for, boede nu til Stadighed i Moskvá og havde saaledes intet med Sagerne i Petersborg at skaffe, og de andre Brødre, hvis private Liv og Færden han kendte nøje, vilde slet ikke præsentere sig for ham i den rigtige Frimurerbelysning, naar han traf dem i Logen, idet han saa' deres Mangler og Skrøbeligheder lige saa vel her; som naar han mødte dem i Selskabslivet. Han fandt i det hele taget ikke, at Brødrene var overdrevent forhippede paa at dyrke Frimurerdyderne, og som en Følge heraf opstod der en Tvivl i ham om deres Bestræbelsers Alvor, som han forgæves søgte at faa Bugt med. Med andre Ord: hans Virksomhed tiltalte ham ikke mere. Han begyndte at finde, at Frimurervæsenet, i det mindste saaledes som det dyrkedes her i Petersborg, var bygget paa tomme Ceremonier, og kom til det Resultat, at Frimurerne i Rusland var inde paa en forkert Vej, som det gjaldt

om hurtigst muligt at føre dem bort fra. Hans Iver efter at komme til Klarhed paa dette Punkt lod ham ikke have Ro hjemme, og i Slutningen af Anno 8 rejste han derfor til Udlandet for at erhverve sig det Kendskab til Ordenens højeste Mysterier, som hans Sjæl saa inderlig higede efter.

Hen paa Sommeren 1809 vendte Pierre tilbage til Petersborg, men allerede forinden havde de derværende Frimurere gennem Korrespondance med udenlandske Brødre bragt i Erfaring, at Grev Besukhov var bleven indviet i meget vigtige Hemmeligheder, og at han havde erhvervet sig et værdifuldt Materiale, som med Tiden vilde komme de russiske Brødre til gode. Ved sit første Møde i Logen holdt Pierre en lang Tale, i hvilken han foreslog indgaaende Forandringer, der navnlig gik ud paa at give de russiske Loger en mere universel Karakter og knytte dem nærmere til Brødrelogerne i Udlandet, men hans Forslag, der vakte megen Uvillie, blev næsten enstemmigt forkastet, og han forlod saa øjeblikkelig Logen og kørte hjem. I de næste Dage holdt han sig inde, fuldstændig optaget af sine egne bedrøvelige Tanker, og i denne Sindsstemning modtog han et Brev fra sin Hustru, i hvilket hun bønfaldt ham om en Sammenkomst, skildrede sin dybe Længsel efter ham og forsikrede, at det var hendes højeste Ønske at hellige ham hele Resten af sit Liv. I Slutningen af sin Epistel meddelte hun ham, at hun vilde indtræffe fra Udlandet en af de første Dage. Næste Morgen fik han Besøg af en af Brødrene, som efter at have ledet Samtalen hen paa hans ægteskabelige Forhold bebrejdede ham hans Haardhed mod Hustruen og mindede ham om, at det var hans Pligt som Frimurer at tilgive den angrende og bodfærdige, og op paa Formiddagen modtog han en Billet fra sin Svigermoder, i hvilken hun bad ham om at se op til sig, da hun havde noget meget vigtigt at tale med ham om. Skønt Pierre jo nok mærkede, at han var Genstand for et formeligt Komplot, følte han sig dog i dette Øjeblik saa ligegyldig ved alt, at han opgav enhver Tanke om at gøre Modstand og værne om sin Frihed, og naar han ikke straks gav sit Samtykke til en Forsoning med Helene, laa det kun i, at hans Sind var saa nedtrykt, at han overhovedet slet intet kunde fore-

tage sig. Efter et Par Dages Forløb tog han dog den kraftige Beslutning at rejse ned til Moskvá for at spørge sit Faktotum Basdejev til Raads i denne vigtige Sag, og en skønne Aften bragte han da ogsaa denne Plan til Udførelse.

En Uges Tid efter at han var kommet hjem fra denne Udflugt, flyttede han atter sammen med Helene, og i den Dagbog, hvor han efter Basdejevs Raad nedskrev alle sine Indtryk og Tanker, omtalte han denne Begivenhed paa følgende Maade:

Petersborg, d. 23. November.

Jeg bor atter under Tag sammen med min Hustru. Forleden kom min Svigermoder grædende op til mig og bad mig om at tage Helene til Naade, da hun var aldeles uskyldig og grænseløs fortvivlet over, at jeg havde forladt hende. Hun trængte stærkt ind paa mig, men jeg lod hende gaa uden Besked, da jeg ikke vidste, hvad jeg skulde bestemme mig til. I min store Vaande gennemtænkte jeg atter nøje alt, hvad Basdejev og jeg havde talt sammen om, og kom saa til det Resultat, at jeg burde tage mit Kors op og bære det. Jeg besluttede mig altsaa til at række Helene en forsonende Haand. Nu har jeg tilgivet hende, men ene og alene fordi min Pligt byder mig det, og som Følge deraf bør vor Forening ogsaa kun være af en ren sjælelig Natur. Jeg har bedt Helene om at glemme, hvad der er passeret, og sagt til hende, at hun ingen Skyld havde. Det var min Pligt at gøre dette, og Bevidstheden om, at jeg har handlet rigtigt, fylder mig med Glæde. Gid hun nu aldrig maa faa at vide, hvor pinligt det var for mig atter at se hende! Jeg bor oven over hende, fuldstændig for mig selv, og føler mig nu, da jeg er inde paa den rigtige Vej, som et nyt og bedre Menneske.

VI

Efter at Helene atter var flyttet sammen med sin Mand, blev deres Hus meget hurtigt et af Brændpunkterne for Selskabeligheden i Petersborg, og det var da navnlig det franske Diplomati og den Hovedstadskreds, der stod dette nærmest, som fyldte Grevinde Besukhovs Saloner og gav dem en ganske enestaaende Tiltrækning.

Helene havde opholdt sig i Erfurt under det berømte Kejsermøde og derved haft Lejlighed til at gøre Bekendtskab med ikke faa af de lysende Stjerner, som laante deres Glans fra den franske Erobrer. Hun havde gjort stormende Lykke dernede, og om det saa var Napoleon, havde han udtalt sig rosende om hendes Skønhed. At hendes Dejlighed havde vakt saa megen Opsigt, forbavsede slet ikke Pierre, der godt kunne se, at hun var blevet endnu smukkere i de sidste to Aar; men det var ham fuldstændig ufatteligt, hvorledes hun havde baaret sig ad med at bilde sine Omgivelser ind, at hun var en ualmindelig aandfuld og begavet Dame. Fyrsten af Ligne skrev saaledes alenlange Breve til hende, Bilibin holdt sine bedste bonmots tilbage for at kunne glimre med dem i hendes Nærværelse, og de unge Herrer, hun protegerede, foretog forberedende Studier, inden de mødte til hendes Soireer, for ikke at synke i hendes Agtelse. Pierre, som vidste, at hun var uhelbredelig dum, kunde derfor ikke komme sig af sin Forbavselse, naar han saa' hende føre an i den aandrige Kreds, hun havde samlet om sig, og han havde da noget nær den samme Følelse som en Taskenspiller, der er bange for, at Publikum skal lure ham det Fif af, som kun han alene kender. Men om det nu laa i, at de andre var lige saa dumme som hun, eller deri, at Verden ligefrem ønsker at bedrages, nok er det, at Grevinde Helenes Ry for Aandrighed var saa fastslaaet, at hun kunde sige de største Trivialiteter og Dumheder og dog henrykke alle de tilstedeværende, der fandt en Glæde i at tillægge hendes Ord en dybere Mening, som hun selv aldrig havde tænkt paa at lægge i dem.

Pierre var som skabt til at være denne glimrende Verdensdames Mand. Hans Originalitet og fornemme Distraktion, der dannede saa stærk en Modsætning til Helenes sikre Takt og formfuldendte Væsen, virkede ikke forstyrrende paa den aandrige Atmosfære, der indhyllede Selskabet, men fremhævede tværtimod kun hans Gemalindes glimrende Egenskaber. Takket være hans vedholdende Syslen med højere Problemer og hans oprigtige Foragt for alt, hvad der ikke hørte ind under dette Omraade, faldt det ham saare naturligt at optræde i denne Kreds med en overlegen Velvillie, der vakte almindelig Respekt, netop fordi der ikke var Spor af søgt i den. Han traadte ind i sin Hustrus Salon, ligesom man træder ind i et Teater, hilste til højre og venstre, indlod sig ikke med nogen og viste den samme fornemme Til-

bageholdenhed over for alle. Naar Samtalen undtagelsesvis interesserede ham, kunde han en enkelt Gang tage Del i den, og han sagde saa altid sin Mening uden Hensyn til, om de Herrer af Diplomatiet delte den eller ikke, og ofte iklædt en Form og en Tone, som ikke ganske harmonerede med den, der ellers herskede i Salonen. Men selv om hans Optræden til Tider strejfede ind paa det ekstravagante, kunde det dog aldrig falde nogen ind at tage ham dette ilde op, eftersom det jo én Gang for alle var fastslaaet, at han var en Original, som fortjente visse Hensyn, da han var gift med den smukkeste og aandrigste Dame i Petersborg.

Blandt de mange unge Herrer, som kom i Helenes Saloner, var ogsaa Boris Drubezkoy, og efter alt at dømme indtog han en særlig begunstiget Stilling i Huset. Helene, der syntes at nære en moderlig Ømhed for ham, kaldte ham spøgende „min Page" og behandlede ham i det hele taget næsten som en Dreng. Ganske vist indhyllede hun ogsaa undertiden ham i sit straalende Smil, men det var jo en Gave, hun ødslede med over for alle, og det var derfor mærkeligt, at Pierre kunde føle sig ilde berørt derved. Boris optraadte paa sin Side med megen Hensynsfuldhed over for Husets Herre, idet han behandlede ham med en Blanding af Deltagelse og Ærbødighed, men mærkelig nok blev dette ikke altid tilstrækkeligt paaskønnet. Pierre følte tværtimod en vis Uro og Irritation, naar Boris skænkede ham disse Beviser paa sin Agtelse, men da han endnu havde Katastrofen med Dologhov i frisk Erindring og for enhver Pris vilde undgaa et lignende Tilfælde, trøstede han sig med, at han jo egentlig slet ikke var sin Kones Mand og desuden ikke havde nogen bestemt Grund til at mistænke hende.

„Nej nu, da hun har faaet Blaastrømpe-Tendenser," sagde han til sig selv, „har hun ganske sikkert aflagt sine tidligere Tilbøjeligheder. — Man har jo endnu aldrig hørt eller set, at den Slags Kvinder lader Hjertet løbe af med sig!" gentog han Gang efter Gang, uden at han egentlig selv kunde gøre sig Rede for, hvorfra han havde denne Regel. Men skønt han saaledes var sikker nok paa sin Hustrus Dyd, havde Boris' Nærværelse i hendes Dagligstue — og han var der til alle mulige Tider — alligevel en saa forunderlig lammende Indflydelse paa ham, at den hensatte ham i en Slags bevidstløs Tilstand, under hvilken han ikke engang var Herre over sine egne Bevægelser.

„Gud maa vide, hvorfor han er mig saa ubehagelig?“ spurgte han ofte sig selv. „Det er mig ufatteligt, saa meget mere som jeg i gamle Dage havde en hel Del tilovers for ham.“

I Verdens Øjne gik Pierre saaledes for at være en skikkelig og uskadelig Original, der var saa blind, at han ikke saa', hvad der foregik lige i Nærheden af ham, og hvis fornemste Dyd bestod deri, at han var sin berømte Hustrus Mand; men ingen anede, at han kæmpede en haard Kamp og gennemgik en sjælelig Udvikling, der medførte baade tunge Tvivl og store Glæder.

VII

Skønt Rostovs havde tilbragt de sidste to Aar paa Otradnoje, nærmest for at spare, havde Familiens Formuesomstændigheder dog ingenlunde forbedret sig, idet den gamle Greves store Gæstfrihed, men især den Maade, hvorpaa Hushovmesteren, Hr. Dmitrij, bestyrede hans Affærer, havde til Følge, at Gælden voksede Aar for Aar som en rullende Lavine. Grev Rostov øjnede saa til Slutning ingen anden Udvej end at den at faa fat i et eller andet indbringende Embede, og hen paa Efteraaret rejste han derfor til Petersborg med hele sin Familie, dels for selv at kunne tale sin Sag, men ogsaa for at Pigebørnene, som han sagde, dog i det mindste én Gang i deres Liv kunde faa Lejlighed til at more sig lidt.

Uagtet Rostovs altid havde hørt til det bedste Selskab i Moskvá, var den Kreds, som samledes hos dem i Petersborg, hverken synderlig ensartet eller imponerende. Her i Hovedstaden betragtede man dem som temmelig jævne Provinsfolk, og mange af de Mennesker, der havde nydt godt af deres store Gæstfrihed i Moskvá, vidste endogsaa knap, om de vilde omgaas dem her. Til dem, der ikke svigtede Familien, hørte Pierre, som den gamle Greve lejlighedsvis havde fisket paa Gaden, og Berg, der var Husets sikreste Gæst og viste Vera en Opmærksomhed, som var saa iøjnefaldende, at den ikke kunde misforstaas. Berg havde haft meget Held med sig i de sidste Aar, og dette skyldtes udelukkende hans egen Energi. Efter Austerlitz havde han været saa utrættelig i at vise sin saarede Haand til alle og fortalt saa

meget om sine Meriter i Slaget, at han havde opnaaet en Dekoration og Forfremmelse uden for Tur. Under Kampen mod Svenskerne i Finland var det ogsaa lykkedes ham at udmærke sig, idet han havde haft den Aandsnærværelse at overrække den kommanderende General en Granatstump, som lige havde gjort det af med en af Excellencens Adjudanter, og han udbredte sig senere saa vidtløftigt om denne Bedrift, at det lykkedes ham at blive fremhævet i Dagsbefalingen. 1809 var han saaledes allerede Oberst i Garden, Ridder af St. Anna Ordenen og ansat i en Stilling, som gav ham gode Biindtægter. Ganske vist fandtes der dem, som var tilbøjelige til at drage hans Fortjenester noget i Tvivl, men den almindelige Mening var dog den, at han var en tapper og pligtopfyldende Officer, der utvivlsomt havde en smuk og lovende Fremtid for sig.

For fire Aar siden havde han engang under en Teaterforestilling i Moskvá henledt en af sine Kammeraters Opmærksomhed paa Vera Rostov og betroet ham, at hun med Tiden vilde blive Hr. von Bergs Gemalinde, og dette Maal havde han ikke et Øjeblik tabt af Syne, men først nu, da han atter traf sammen med Rostovs i Petersborg, fandt han efter en nøje Overvejelse af alle de foreliggende Omstændigheder, at Tidspunktet var kommet til at foretage det afgørende Skridt.

Bergs Frieri blev i Begyndelsen modtaget med en Forbavselse, som var meget lidt smigrende for ham, idet man ikke lagde Skjul paa, at man fandt det mærkeligt, at Sønnen af en ubetydelig liflandsk Adelsmand turde løfte sine Øjne til en Komtesse Rostov, men den naive Egenkærlighed, hvormed han udviklede, at Vera ikke kunde faa nogen bedre Mand end Oberst von Berg, overvandt lidt efter lidt Forældrenes Betænkeligheder og bragte dem til at se Sagen i samme Lys som han. Og saaledes gik det da til, at Samtykket blev givet, og at Berg uden videre Vanskeligheder blev den lykkelige.

„Ser du, min Ven," sagde han nogle Dage efter Forlovelsen til en af sine Kammerater, „jeg gifter mig ikke uden i Forvejen at have overvejet alt nøje. For mine kære Forældre har jeg sørget, idet jeg har skaffet min Fader Forpagtningen af en større Domæne i Østersøprovinserne, og økonomisk anlagt som jeg er, kan jeg meget godt eksistere med mine Indtægter, naar jeg hertil lægger Renten af den Kapital, som Vera bringer i Medgift. Naturligvis har jeg ikke taget hende for Pengenes Skyld, den Slags

Lumpenheder er jeg hævet over, men jeg holder dog paa, at baade Mand og Hustru bør bidrage sit til den fælles Husholdning, og saaledes er det ogsaa her: jeg møder med min Gage, og hun med sit lille aarlige Tilskud og sine Familieforbindelser. Desuden ser hun jo godt ud, har en ren og ufordærvet Karakter — og er dødelig forelsket i mig!" tilføjede han rødmende. „Naa, og jeg gengælder hendes Følelser, hvad der jo ikke er saa underligt, da hun er ualmindelig fornuftigt anlagt og af en hel anden Kaliber end Søsteren, der mellem os sagt er en ubehagelig Fjante. Man skulde virkelig forsværge, at de to var Søskende! Nej, men min forlovede — hun er en Perle, kan du tro! Naa, nu faar du nok Lejlighed til at gøre hendes Bekendtskab, for jeg haaber da, at du kommer en Gang imellem og spiser til Mid.....eller hvad jeg vilde have sagt, drikker din Te hos os." Og efter at Berg havde holdt dette Foredrag, saa' han fornøjet hen paa sin Kammerat og udsendte en lille rund Røgsky, der maaske skulde være et Slags Sindbillede paa den Fremtidslykke, han havde i Vente.

Efter at den første Forbavselse var overstaaet, indhyllede hele Familien sig i den festlige Stemning, der gerne ledsager en Begivenhed som denne, men den Glæde, der kom til Syne, var ikke rigtig ægte, og i alt Fald blandet med en vis Skamfølelse over, at det faldt dem alle saa let at skulle af med Vera. Den gamle Greve havde mest ondt ved at vise sin Glæde over Forlovelsen, da hans Affærer var i en saadan Uorden, at han ikke engang var i Stand til at overse, hvor meget han kunde give Vera i Medgift. Han havde nok i sin Tid sikret enhver af sine Døtre et Gods, som skulde være deres Medgift, men begge disse Godser havde han for længe siden pantsat, sin Kapital havde han ogsaa opbrugt, og derfor vidste han nu slet ikke, hvorledes han skulde redde sig ud af Forlegenheden.

Berg havde allerede været forlovet en Maaned, og skønt der nu kun var en Uge til Brylluppet, havde Greven endnu ikke klaret det vanskelige Spørgsmaal. Han kunde ikke bestemme sig til, hvad han skulde gøre. Enten maatte han give sin Datter Otradnoje, eller ogsaa sælge nogle store Skovstrækninger i Rjæsan, eller endelig laane de fornødne Penge paa en Veksel; og en skønne Morgen, medens han sad og spekulerede paa, hvilken af disse Udveje han skulde vælge, traadte Berg pludselig ind i hans Kabinet og spurgte ham uden videre Forberedelse, men med sit sædvanlige elskværdige Smil om, hvor meget han havde i

Sinde at give Vera i Medgift. Greven, der blev saa forvirret over dette Spørgsmaal, at han kun kunde fremstamme nogle usammenhængende Ord, rejste sig for at gøre en Ende paa denne ubehagelige Samtale, men hans vordende Svigersøn, der ikke var tilfreds med denne Afgørelse, erklærede med et forekommende Smil, at hvis han ikke bestemt kunde faa opgivet, hvor meget Vera fik i Medgift, og hvor stor en Del af denne han kunde vente sig udbetalt paa Bryllupsdagen, saa vilde han meget mod sin Villie blive nødt til at trække sig tilbage.

„Ja, De vil sikkert indrømme mig, Greve," sagde han venligt, „at jeg vilde handle uforsvarligt i at gifte mig, naar jeg ikke bestemt fik at vide, hvilke Midler jeg kunde skaffe til mit og min Hustrus Underhold."

Forhandlingerne endte da med, at Greven, der ønskede at være saa ædelmodig som mulig og snarest at komme ud over Spørgsmaalet, lovede at udstede en Veksel paa 80,000 Rubler. Berg kyssede sin tilkommende Svigerfader paa Kinden og erklærede, at han var i høj Grad taknemlig for denne Afgørelse, men tilføjede, at han maatte have 30,000 Rubler kontant, da han ellers ikke vilde kunne indrette sit Hus paa en passende Maade. — „Eller lad os da gaa ned til 20,000, Greve," sagde han let henkastet, „og saa udsteder De en Veksel paa 60,000."

„Ja ja, det kommer vi nok ud over!" sagde den gamle Greve hurtigt. „Men du tager mig det vel ikke ilde op, naar jeg giver dig de 20,000 og desuden udsteder en Veksel paa 80,000. — Nej, stol du paa mig, det skal jeg nok ordne, og lad os saa ikke tale mere om denne Sag."

VIII

I August Maaned 1809 fyldte Natascha 16 Aar, og nu var det altsaa, at Boris — hvis han da holdt det Løfte, han havde givet hende for fire Aar siden — vilde komme og anholde om hendes Haand. Skønt hun nærmest var tilbøjelig til at betragte deres tidligere Forhold som Barnestreger, pintes hun dog undertiden af en vis Frygt for, at han skulde møde og gøre sine Krav gældende, og hun imødesaa dette Øjeblik med lidt Beklemthed,

da hun ikke var ganske sikker paa, at det Løfte, hun havde givet ham som Barn, ikke ogsaa var bindende for hende som Voksen. For Resten havde hun ikke set noget til ham i de sidste 4 Aar, skønt han flere Gange havde været i Moskvá, og hun var derfor undertiden tilbøjelig til at tro, at han undgik hende med Villie.

Saa var det, at Boris, da han havde bragt i Erfaring, at Rostovs var ankomne til Petersborg, en skønne Dag fandt paa at aflægge dem en Visit. Sandt at sige følte han nok en vis Beklemthed, da han begav sig ud paa denne Ekspedition, men han var dog fuldt og fast besluttet paa at lade Natascha forstaa, at det, der havde været imellem dem tidligere, ikke havde efterladt Spor af Forpligtelse hverken for ham eller hende. Han ønskede virkelig ikke at være bunden af den Slags Narrestreger, saa meget mere som han havde en smuk Karriere for sig og allerede saa smaat var ude efter en rig Arving, der hørte til de bedste Partier i Petersborg. Natascha var ikke til Stede, da han mødte, men saa snart hun fik at vide, at han var arriveret, styrtede hun ind i Dagligstuen og hilste paa ham med et straalende Ansigt, der røbede hendes Henrykkelse. Boris, der endnu havde hende i frisk Minde som den lille, sortøjede Skabning med de flagrende Lokker, blev saa forbavset over at gense hende som en henrivende ung Pige, at han ikke kunde skjule sin Overraskelse, og Natascha, der straks lagde Mærke til det Indtryk, hun gjorde paa ham, følte sig i højeste Grad lykkelig og stolt derover.

„Naa, kan du saa genkende din lille Veninde fra gamle Dage?“ spurgte Grevinden, medens han bøjede sig ned over Nataschas Haand og kyssede den.

„Ja, men med Nød og næppe. — Hvor hun er bleven smuk!“ sagde han i en beundrende Tone.

„Ja, det skulde jeg mene!“ svarede hendes skælmske Blik, og derpaa tog hun Plads i Sofaen og lod hele hans Person gennemgaa en nøjagtig Undersøgelse.

Hun saa' straks, at baade Uniformen og Frisuren var efter sidste Mode og lige saa comme il faut som Boris, der sad let henkastet i Sofaen og med en overlegen Hofmandsmine udbredte sig om det højere Selskabsliv i St. Petersborg, som han ikke uden et let Anstrøg af Ironi sammenlignede med den jævnere Selskabelighed i Moskvá. Ganske i Forbigaaende, men Natascha følte dog, at det ikke var saa helt tilfældigt, fik han Lejlighed til at berøre, at han om nogle Dage skulde til et stort Bal hos den

franske Ambassadør, og at han den næste Uge havde to Aftener besat, den ene hos Grev X og den anden hos Fyrst Y.

Nataschas Øjne beskæftigede sig under alt dette saa vedholdende med ham, at han til sidst følte sig generet deraf og endogsaa flere Gange gik i Staa i sin Fortælling. Han rejste sig derfor efter en halv Snes Minutters Forløb og anbefalede sig, fulgt lige til Døren af hendes nysgerrige og lidt udfordrende Blik. Saa snart Boris var kommet udenfor, stod det fuldstændig klart for ham, at Natascha udøvede ganske den samme Tiltrækning paa ham nu som tidligere, og han besluttede derfor ikke at forny sit Besøg, men til Trods for denne vise Beslutning aflagde han nogle Dage efter atter en Visit og blev lidt efter lidt en stedse hyppigere Gæst i Rostovs Hus. Han havde nemlig en Følelse af, at han absolut maatte forklare Natascha, at det, der tidligere havde været imellem dem, nu maatte være forbi, og at hun til Trods for den Sympati, der knyttede dem sammen, dog aldrig kunde blive hans Hustru, men han manglede stadig Mod til at komme ind paa dette farlige Emne og blev daglig mere og mere forelsket i sin tidligere Flamme. Natascha syntes ogsaa stærkt optaget af Boris. Hun sang sine Yndlingssange for ham, lod ham skrive Vers i sit Album og forbød ham at tale om Fortiden, idet hun lod ham forstaa, at Nutiden var langt skønnere, og han forlod hende hver Aften uden at have faaet sagt, hvad han vilde og uden selv at kunne gøre sig klart, hvorledes det hele vilde ende. Han forsømte endogsaa Helene og fik daglig smaa, bebrejdende Epistler fra hende; men ikke desto mindre fortsatte han dog sine Besøg hos Rostovs med samme Iver som før og var til sidst næsten uadskillelig fra Familien.

IX

En Aften, medens den gamle Grevinde laa sukkende og stønnende i sin hvide Natdragt foran Helgenbillederne og slog Panden mod Gulvet den ene Gang efter den anden, kom Natascha pludselig farende ind i Stuen, barfodet, i Nattrøje og med Papillotter i Haaret. Grevinden sendte hende et lille vredt Øjekast, men fortsatte dog straks efter sin Bøn, skønt hendes Andagt

nu var grundig forstyrret. Da Natascha, der i Aften saa' ualmindelig skælmsk og livlig ud, opdagede, at Moderen var midt i sin Bøn, standsede hun pludselig i Farten, stak Tungen ud som en anden Skoletøs og satte derpaa med et Par lette Spring op i Mamas Seng, hvor hun forsvandt inde mellem Dynerne og druknede i en vældig Stabel af Hovedpuder. Hun rullede sig rundt i Lagnerne, trak Knæerne op under Hagen, spjættede lidt med Fødderne og stak saa Hovedet frem for at se, hvad Moderen foretog sig. Efter at Grevinden havde fuldendt sin Andagt, rejste hun sig og gik hen til Sengen med et værdigt Ansigt, men saa snart hun opdagede, at Natascha laa skjult inde under Dynerne, opgav hun ethvert Forsøg paa at holde sig alvorlig og rystede smilende paa Hovedet.

„Naa, kom saa frem fra dit Skjul!" sagde hun leende. „Tror du da ikke, jeg har opdaget dig!"

„Hør Mama, maa jeg ikke snakke lidt med dig," svarede Natascha. — „Men først vil jeg kæle for dig, søde Mama!" raabte hun og slyngede i det samme begge sine Arme om Moderens Hals og kyssede hende paa Kinden.

„Naa, lad mig saa høre, hvad du har paa Hjertet i Aften?" spurgte Grevinden, som krøb op i Sengen og trykkede sig helt ind mod Kanten, for at Datteren kunde faa tilstrækkelig Plads, og et Øjeblik efter laa Natascha ved Siden af hende med et yderst alvorligt Ansigt og begge Hænderne oven over Dynen.

„Naa, hvad vil du mig saa?" spurgte Grevinden atter efter forgæves at have ventet paa Svar. „Ja, jeg har for Resten ogsaa noget at tale med dig om."

„Ja, det er om Boris!" svarede Natascha og skyndte sig at lægge sin Haand paa Moderens Mund. „Men det er ogsaa netop derfor jeg er kommet. Du kan spare dig Ulejligheden, jeg véd, hvad du vil sige. — Naa, saa sig det da!" hviskede hun et Øjeblik efter og tog Haanden bort. „Sig det kun, lille Mama! Men først vil jeg vide, hvad du egentlig synes om ham."

„Hør Natascha, du er nu fyldt 16 Aar og altsaa en stor, voksen Pige — i din Alder var jeg allerede gift og hjemfaren. Du spørger, hvad jeg synes om ham. — Godt! Og jeg holder af ham, som om han kunde være min egen Søn. Men hvad har du egentlig i Sinde med ham? Hvorfor har du sat ham alle de Fluer i Hovedet?"

Medens Grevinden talte, iagttog hun uafbrudt Natascha, der

laa ubevægelig ved Siden af hende og stirrede tankefuldt paa en af de udskaarne Mahognisfinkser, som prydede Sengens Fodstykke.

„Ja, hvad er egentlig din Mening med de Narrestreger?“ vedblev hun. „Du kan jo dog aldrig gifte dig med ham!“

„Saa — hvorfor ikke?“ sagde Natascha, som stadig laa og stirrede ud for sig.

„Hvorfor ikke? Fordi han er for ung, fordi han er fattig, fordi han er din Halvfætter, og fordi du ikke holder af ham.“

„Aa, hvor véd du det!“

„Ja, det véd jeg nu, og det er meget urigtigt af dig, lille Natascha!“

„Men hvis jeg nu virkelig tænker paa at....“

„Hør Natascha, jeg spøger ikke, at du véd det! Du maa holde op med de Løjer! Det kan let gaa ud over dit eget Rygte, og desuden er det Synd over for Boris. Du spolerer hans Fremtid, og det ender maaske med, at han bliver helt vanvittig af Kærlighed!“

„Nej, tror du virkelig, Mama?“

„Ja; nu skal du høre, hvad jeg selv har oplevet. Jeg har en Fætter, som engang....“

„Aa ja, den Historie kender jeg. Det er Ivan Matveitsch, du mener. Men han er jo en gammel Mand, og Boris.....“

„Ja, men han har ogsaa været ung, kan du tro. Nej, det er bedst jeg taler med Boris, han maa ikke komme her mere.“

„Ja, hvorfor ikke? — Naar det nu morer ham?“

„Fordi jeg véd, at det hele dog ender med Vrøvl?“

„Saa, hvor véd du det fra? Nej, du siger ikke et Ord til ham, Mama, hører du! — Lad være med de Dumheder! Naa ja, jeg gifter mig altsaa ikke med ham, men saa forlanger jeg ogsaa, at alt bliver som det er.“

„Ja, hvad mener du egentlig?“

„Hvad jeg mener? Jeg gifter mig ikke, men alt bliver som det er.“

„Ha, ha, ha! Ja, alt bliver som det er!“ gentog Grevinden, der lo, saa det klukkede i hende.

„Men du behøver da ikke at le saa højt, Mama, hele Sengen ryster jo!“ sagde Natascha fornærmet. „Det er ellers mærkeligt, hvor du ligner mig, du er akkurat lige saa lattermild som jeg. Sig mig, tror du han er meget forelsket i mig, lille Mama? Og hvad synes du egentlig om ham? Ja, jeg finder nu, at han er

nydelig — rigtig, rigtig sød! Men dog er han ikke ganske efter min Smag. Han er for snæver, lige saa snæver som Urkassen inde i Spisestuen. Og saa har han ingen rigtig Kulør — han er saa forunderlig lysegraa."

„Hør, hvor du dog vrøvler, Natascha!"

„Hvad, forstaar du mig virkelig ikke? Ja, Nikolaj, han vilde have forstaaet mig. Ethvert Menneske har nemlig sin bestemte Farve. Se nu Pierre for Eksempel, han er blaa, mørkeblaa med røde Striber."

„Tør jeg spørge, koketterer du ogsaa med ham?" spurgte Moderen leende.

„Nej, det skal jeg ikke have noget af, han er jo Frimurer. Naa, jeg kan for Resten rigtig godt lide ham, men han er og bliver dog mørkeblaa med røde Striber. Ja, jeg véd ikke rigtig, hvorledes jeg skal forklare mig dette med Farverne, men....."

„Hm! Hm! Er min lille Grevinde vaagen endnu?" lød det pludselig ind gennem Døren, og i samme Nu fór Natascha ud af Sengen og styrtede ind i sit Værelse.

Klokken gik til tolv, men Natascha var saa optaget af den Mærkelighed, at ingen anden kunde forstaa, hvad hun havde saa let ved at forstaa, at de Betragtninger, hun anstillede i den Anledning, holdt hende fuldstændig vaagen. Alle de andre var dumme, og hun var den eneste kloge. „Mon hun forstaar mig?" sagde hun til sig selv og saa' hen paa Sonja, der laa sammenrullet i sin Seng som en stor Kattekilling. „Nej, det er hun alt for dydig til, og desuden er hun saa forelsket i Nikolaj, at hun slet ikke har Tanker for andet. Og Mama forstaar mig heller ikke. Ja, det er forbavsende, hvor jeg er klog — og hvor hun er henrivende dejlig!" vedblev hun, idet hun nu forestillede sig, at det var den smukkeste og klogeste af alle Mænd, der udtalte denne smigrende Dom om hende. „Alt findes forenet hos hende: Aand, Elskværdighed, Skønhed og Behændighed. Ja, hvor er hun ikke behændig! Hun svømmer som en Havfrue, rider som en Amazone og synger som en Fe." — „Tralalalala!" sang hun og følte i det samme saa stærk en Trang til at høre sin egen dejlige Stemme, at hun gav sig til at nynne en Sang af Cherubinis „Elisa". Omsider hoppede Natascha da op i sin Seng, og et Øjeblik efter at hun havde slukket Lyset, var hun allerede midt inde i Drømmenes Rige, hvor alt var lige saa udmærket og dejligt som i Virkeligheden, men langt mere spændende, fordi der indtraadte Begiven-

heder saa mærkelige, som hun endnu aldrig havde oplevet dem i vaagen Tilstand.

Næste Dag havde Grevinden en meget lang Samtale med Boris, og fra det Øjeblik viste han sig ikke mere i Huset.

X

Nytaarsaften 1809 var der stort Bal hos en af de rigeste Magnater i Petersborg, og til denne Fest, hvori hele Diplomatiet og den fornemste Adel skulde deltage, havde Kejseren ogsaa tilsagt sin Nærværelse.

Præcis Klokken 10 begyndte Gæsterne at ankomme. Hele Paladsets Forside var glimrende illumineret, og foran den store, tæppelagte Stentrappe stod der opstillet en talrig Politistyrke, som skulde holde Folkemængden tilbage. Den ene elegante Ekvipage efter den anden rullede frem foran Huset. Kuskene slog Knald med Pisken, Lakajerne havde travlt med at aabne Vogndørene, og en broget Skare af uniformerede Herrer med Stjerner og Baand, og Damer i Atlask og Hermelin smuttede op ad Trappens røde Klæde og forsvandt inde i den oplyste Vestibule.

De store Sale begyndte allerede at fyldes, men hos Rostovs, som ogsaa skulde deltage i Festen, var Damerne ikke engang færdige endnu med deres Paaklædning. Dette Bal havde i det hele taget voldet dem ikke faa Bryderier: baade Sonja og Natascha havde gaaet flere Uger i Feber af Frygt for ikke at blive inviterede, Balkjolerne var først arriverede i den ellevte Time, og lige til det sidste havde man levet i en stærk Ængstelse for, at en eller anden uforudset Begivenhed skulde træde hindrende i Vejen. Selve Baldagen bragte ogsaa forskellige Skuffelser, og saaledes skete det da, at de unge Piger endnu fem Minutter i ti sad ved deres Toilet, skønt det var en bestemt Aftale, at man skulde køre hjemmefra Kl. 10 for at afhente den gamle Frøken Petronskij, en forhenværende Hofdame, som havde lovet at være Familiens Cicerone paa Ballet.

Det var første Gang Natascha skulde paa stort Bal, og hun havde derfor levet hele Dagen i en stærk Spænding og Travlhed, hvad der var saa meget mere naturligt, som hun havde paataget

sig hele Ansvaret for, at baade hun selv, Moderen og Sonja mødte til denne Fest i en Paaklædning, der var den værdig. Men hun havde ogsaa haft Ære af sine Bestræbelser. Grevinden skulde være i højrød Fløjls Kjole og de unge Piger i hvidt Krep med lyserød Silke Underkjole og en Mosrosebuket i Bæltet. Alt det væsentligste var allerede udrettet. Ansigtet, Armene, Halsen — og Ørene ikke at forglemme, havde faaet en indgaaende Behandling først med Sæbe og derefter med Pudder og Parfume, og Fødderne præsenterede sig nok saa nydeligt i Svikkelstrømper og hvide Atlaskes Sko. Sonja og Grevinden var i Færd med at lægge den sidste Haand paa deres Toilet, men Natascha, der hele Tiden havde haft travlt med at tage sig af de andres Paaklædning, sad endnu foran Spejlet i sin Friserkaabe.

„Nej, kæreste Sonja, længer op med den!“ sagde Natascha og drejede Hovedet saa pludseligt, at Kammerpigen, som lagde den sidste Haand paa hendes Frisure, ikke naaede at slippe i rette Tid. „Du vil da ikke have Brystsløjfen saa langt nede! Kom herhen, saa skal jeg sætte den fast!“ Og Sonja, lydig som altid, knælede saa ned ved Siden af Natascha, der anbragte Sløjfen, hvor den skulde sidde.

„De maa dreje Hovedet, naadige Frøken, for at jeg kan faa rettet lidt paa Pandekrøllerne,“ sagde Kammerpigen, der igen vilde tage Natascha under Behandling.

„Ja, vent blot lidt. — Lad mig først rette paa din ene Skuldersløjfe, Sonja! — Se saa, nu kan du gaa!“

„Er I snart færdige?“ lød Grevindens Stemme inde fra det tilstødende Værelse.

„Ja, om et Øjeblik! — Men hvordan gaar det dig?“

„Jo, jeg mangler blot at anbringe min Hovedpynt.“

„Du vover ikke at gøre det, før jeg kommer, Mama!“ raabte Natascha. „Jeg véd jo, at du ikke kan finde ud af det alene!“

„Ja, men det haster! — Klokken er allerede ti.“

Om en halv Time skulde Ballet begynde, og Natascha havde ikke engang faaet sin Kjole paa endnu. Efter at hendes Haar var sat, fór hun i sit korte Skørt og med Friserkaaben flagrende om Skuldrene hen til Sonja for at kaste et sidste Blik paa hendes Paaklædning, og derfra ind i det andet Værelse for at hjælpe Moderen. Hun anbragte Haarpynten, trykkede et Kys paa hendes graa Krøller og løb saa igen ind i sit eget Værelse, hvor to Kammerpiger var i Færd med at ri et Læg paa hendes klare Under-

skørt; en tredje ordnede Folderne i Sonjas Nederdel, og en fjerde holdt Nataschas Kjole højt op i Vejret og langt ud fra sig.

„Men saa skynd dig dog, Mavruscha!“ sagde Natascha til en af dem, der havde travlt med hendes Skørt.

„Ja, ræk mig blot Fingerbøllet! Det ligger derhenne, naadige Frøken!“

„Naa, er I snart færdige?“ lød Grevens Stemme pludselig ind gennem Døren. „Nej, hvor her dufter! Men skynd jer lidt, Børn, det gaar ikke an, at Frøken Petronskij venter.“

„Ja Papa, nu er vi straks parate, men du maa ikke komme endnu!“ svarede Natascha, hvis Hoved i dette Øjeblik var skjult i den klare Kjole. Sonja gik saa hen og lukkede Døren, og lidt efter blev den gamle Greve lukket ind. Han præsenterede sig i mørkeblaa Kjole med blanke Knapper, snævre Knæbenklæder og Spændesko og var dertil friseret og pomadiseret som en ung Laps.

„Nej Papa, hvor du dog tager dig brillant ud, du er jo ligefrem nydelig!“ sagde Natascha, der stod midt i Værelset og ordnede Folderne i sin Kjole.

„Aa, staa blot stille et Øjeblik, naadige Frøken!“ bad Mavruscha, der laa paa Knæ foran hende, trak i Nederdelen og fæstede den op med Knappenaale, som hun hentede fra sin ene Mundvig.

„Ja, tænkte jeg det ikke nok!“ udbrød Sonja efter at have kastet et undersøgende Blik paa Natascha. „Nederdelen er jo for lang endnu!“

Natascha traadte et Par Skridt tilbage, betragtede sig et Øjeblik i Spejlet og kom saa til det samme Resultat som Kusinen.

„Nej, den kan virkelig ikke taale at være kortere,“ sagde Mavruscha i en grædefærdig Tone, medens hun krøb hen ad Gulvet efter sin Herskerinde.

„Ja, vi kan jo godt ri et Læg paa til, det er gjort i et Øjeblik!“ erklærede den anden Pige, som straks tog fat paa Arbejdet.

Netop i det samme traadte Grevinden ind i sin røde Fløjls Kjole og med en vældig, struttende Haarpynt. Hun følte sig øjensynlig ikke rigtig hjemme i al denne Stads.

„Nej, hvor du er dejlig i Aften, lille Grevinde! — Ja, hun stikker jer alle!“ raabte Greven og vilde omfavne hende, men hun skød ham blidt tilbage og rødmede som en ung Pige.

„Mama, din Haarpynt sidder jo helt skævt!“ sagde Natascha

og gjorde en saa pludselig Bevægelse, at Pigen, der laa og syede paa Kjolen, rev en lang Flænge i den.

„Nej, hvor det er skrækkeligt!“ skreg Natascha. „Men det var ved Gud ikke min Skyld!“

„Aa, det ses slet ikke!“ sagde Mavruscha beroligende og tog straks fat paa at udbedre Skaden.

Endelig, Kl. ét Kvarter til elleve, naaede Damerne da at komme i Vognene, og derpaa kørte man, saa hurtigt Hestene formaaede det, hen efter den gamle Hofdame.

Frøken Peronskij stod allerede i Overtøjet, da Tjeneren meldte hende, at Grevens var her for at afhente hende. Til Trods for sin høje Alder, sin Grimhed og sine mange Rynker havde hun dog anvendt lige saa megen Omhu paa sit Toilet som Rostovs, men vant som hun var til den Slags Forretninger, havde hun taget Tingene med langt mere Ro end disse. Hun var stærkt pudret og parfumeret og iført en lysegul, nedringet Atlaskes Robe, prydet med Æresdamernes Chiffer. Efter at have vekslet forskellige Komplimenter med den grevelige Familie, blev hun puttet ind i en af Vognene, og derpaa kørte man videre, men nu var Klokken ogsaa efterhaanden bleven elleve.

XI

Natascha havde hele Dagen været saa stærkt optaget, at hun ikke havde taft Tid til at tænke paa, hvad der forestod hende, og først nu, da hun sad og halvfrøs i den mørke Karet, udmalede hun sig alle de Glæder, der ventede hende paa Ballet. Hendes Fantasi hensatte hende i en Trylleverden, hvor Ungdom og Skønhed straalede hende i Møde fra alle Sider; og hun selv svævede hen over Gulvet under Musikkens bedaarende Toner, omgivet af et Hav af Lys og Blomster. Men alt dette stod i saa stærk en Modsætning til Kulden og Mørket inde i Kareten, at hun først rigtig troede paa Virkeligheden, da hun sammen med Sonja, og med Moderen og Frøken Peronskij i Kølvandet, hoppede op ad den blomstersmykkede Marmortrappe. Og nu, da Virkeligheden forelaa, besluttede hun at antage saa majestætisk en Mine som muligt, idet hun havde en dunkel Følelse af, at en Baldame maatte

holde sit Indtog i Salen med den fornødne Grandezza. Men hun var saa lidt Herre over sig selv, og hendes Hjerte bankede saa heftigt, at hun heldigvis saa' sig nødsaget til at opgive denne Beslutning, og hun ilede saa videre blot optaget af at skjule, hvor betaget hun var. Men netop denne Forvirring gav hende en ubevidst Ynde. Foran og bag ved hende bevægede der sig en Skare balklædte Damer, og de store Spejle langs Trappegangen gengav et broget Kaos af hvidt, blaat og lyserødt, og nøgne Arme og Skuldre, der funklede af Brillanter og Perler.

Natascha kastede et Blik ind i det nærmeste Spejl, men hun mødte en saadan Mylder af Skikkelser, at hun ikke kunde finde sin egen mellem alle disse glimrende Spejlbilleder. Saa snart hun kom ind i den forreste Sal, følte hun sig helt bedøvet af den Summen, der lød hende i Møde, og paa samme Tid blændedes hun af Lysekronernes og Kerternes funklende Glans. Værten og Værtinden, som i den sidste Time havde staaet ved Døren og budt alle Gæsterne velkommen med de selv samme Ord, modtog ogsaa Grevefamilien med det sædvanlige: „Tak fordi De kom! Det glæder os at se Dem!" og efter at denne Ceremoni var forbi, begyndte den fornødne Præsentation. De to unge Piger, der var ens klædte, i hvidt og med Roser i Haaret, nejede samtidig for Husets Frue, men dennes Blik dvælede uvilkaarligt ved Nataschas fine, slanke Skikkelse, og hun skænkede hende et særligt Smil, der ikke lignede det stereotype, hvormed hun beærede alle de andre. Hendes Gemal syntes ogsaa stærkt optaget af den nydelige unge Pige, som begejstrede ham i den Grad, at han sendte et Fingerkys ud i Luften efter hende.

Ved selve Indgangen til Salen var Trængselen og Vrimmelen stærkest, da man hvert Øjeblik ventede Kejseren. Grevinden og de unge Piger stillede sig i forreste Række af denne Mængde, og medens de stod her, lagde Natascha med udelt Glæde Mærke til, at flere af de nærmeste betragtede hende med en velvillig Interesse. „Ja, ja," sagde hun til sig selv, „det lader virkelig til, at jeg ikke ser værre ud end de andre, og maaske er der dem, som ser endnu værre ud end jeg!" og efter at være kommet til dette Resultat søgte hun hen ved Siden af den gamle Hofdame, der havde travlt med at orientere Grevinden.

„Se der har vi den hollandske Ambassadør!" sagde Frøken Peronskij, idet hun pegede paa en lille, graahaaret Herre, som stod midt i en Kreds af Damer, der med Interesse lyttede til hans

bevingede Ord. „Og der har vi Petersborgs Dronning, Grevinde Besukhov!“ hviskede hun lidt efter, da Helene passerede forbi dem. „Hvor hun er smuk! Hun kan næsten tage det op med Grevinde Narischkin. Læg en Gang Mærke til, hvor baade gamle og unge kappes om at vise hende deres Hyldest. Hun er jo lige saa dejlig som begavet, og derfor er det ikke saa underligt, at Prins P. er dødelig forelsket i hende. Men se dér kommer to Damer, som just ikke udmærker sig ved deres Skønhed, og som dog er endnu mere efterspurgte end den smukke Grevinde Besukhov. Det er den rige Fru Nakhimov og hendes Datter! Eneste Barn og Arving til fire Millioner, det træffer man ikke hver Dag! — Og dér har vi en af Frøkenens Tilbedere, den unge Fyrst Anatole Kuragin!“ sagde hun og saa' hen efter en høj og smuk ung Officer i Kavaler Gardens hvide Uniform, som gik med knejsende Hoved forbi alle Damerne uden at værdige dem et Blik. „Han er smuk, ikke sandt? Man siger, at han er sikker paa at hente Millionerne hjem, men for Resten er der ogsaa dem, som holder paa, at Boris Drubezkoy er ham en farlig Konkurrent. — Hvem mener De, Grevinde? Aa, det er den franske Gesandt Caulaincourt i egen Person! Ser han ikke ud som en Konge? Ja, de er højst elskværdige disse Franskmænd, især naar man træffer dem i Selskabslivet. Naa, og dér har vi den skønneste blandt de skønne, Grevinde Narischkin! Læg Mærke til hendes Toilet: simpelt, men smagfuldt, ikke sandt? Hun er henrivende! Ha, ha! Men hvad siger De om den tykke dér med Brillerne paa? Det er den bekendte Frimurer, Grev Besukhov. Har De kendt noget værre Fugleskræmsel? Tænk Dem ham ved Siden af hans dejlige Gemalinde!“

Pierre trængte sig paa en løjerlig klodset Maade gennem Mængden og nikkede godmodigt til højre og venstre, medens han kiggede ud over Brillerne, som om han ledte efter nogen herinde.

Natascha blev henrykt, da hun opdagede Pierres kendte Skikkelse, eller Fugleskræmselet som Frøken Peronskij kaldte ham. Han havde nemlig lovet hende at møde paa Ballet for at skaffe hende Dansekavalerer. Pierre var kun en halv Snes Alen borte fra hende, da han pludselig standsede og hilste venligt paa en smuk, mørkhaaret Officer af Middelhøjde, som stod i en Vinduesfordybning og underholdt sig livligt med en ældre Herre, hvis Bryst var oversaaet med Ordener og Stjerner. Natascha genkendte straks den unge Officer: det var Fyrst Bolkonskij, som havde be-

søgt dem i Foraaret, men hun fandt, at han havde forskønnet sig og saa' yngre og livligere ud end dengang.

„Mama, der er én til, jeg kender!" sagde hun og pegede paa Fyrst Andrej. „Det er ham, der besøgte os paa Otradnoje. Han staar dérhenne!"

„Hvad, kender De ham!" udbrød den gamle Hofdame ivrigt. „Ham kan jeg ikke udstaa. Manden gør for Resten umaadelig Lykke, men han er saa hovmodig, at der ingen Ende er paa det; han og Faderen er to Alen af et Stykke. Hos Speranskij er han særlig højt anskreven, og saa vidt jeg véd er han endogsaa Medlem af den lovgivende Komité. Men ubehagelig er han; De skulde blot vide, hvorledes han opfører sig over for Damerne! Lige i dette Øjeblik var der en, der talte til ham, og saa vendte han uden videre Ryggen til hende. Ja, det skulde han have budt mig — men det havde han nok vogtet sig for!"

XII

Pludselig blev der almindeligt Røre i Salen. Mængden pressede paa og veg atter tilbage, Musikken spillede en brusende Fanfare, og i samme Nu viste Kejseren sig fulgt af Vært og Værtinde. Han gik gennem Salen hilsende til højre og venstre og havde saa travlt med at komme videre, at man uvilkaarlig fik Indtrykket af, at han blot ønskede at faa denne kedelige Ceremoni overstaaet. Saaledes passerede han alle Gemakkerne for at hilse paa de tilstedeværende, og da han efter at have fuldført sin Runde atter viste sig i Balsalen, spillede Musikken op til en dengang meget moderne Polonæse, hvis Tekst var forfattet til Kejserens Ære. En ung Adjudant ilede i Forvejen for at bede Damerne, der havde trængt sig frem, om at gøre Plads, men ikke desto mindre pressede de saa stærkt paa, at det i en betænkelig Grad gik ud over manges Toiletter. Situationen var kritisk, men til alt Held blandede Herrerne sig i dette Øjeblik imellem dem for at byde dem op til Polonæsen, og takket være denne Omstændighed blev Gulvet hurtigt ryddeligt.

Herrerne og Damerne stillede sig op parvis, og Kejseren bød Værtinden sin Arm og aabnede Toget. Efter ham fulgte Værten

med den smukke Grevinde Narischkin, og derpaa kom Ministrene, Gesandterne og de fornemste Generaler. De fleste af Damerne var allerede engagerede, men Grevinden og de unge Piger, der syntes at være Luft for Herrerne, havde endnu ikke faaet Kavalerer til Polonæsen. Natascha, der stod med sænkede Arme og svagt bølgende Bryst, saa' ud for sig med straalende og ængstelige Øjne, parat baade til Glæde og Sorg, alt efter som Situationen maatte udvikle sig. Hun interesserede sig ikke det fjerneste for alle de mærkelige og berømte Personer, som Frøken Peronskij gjorde hende opmærksom paa; hun var kun optaget af en eneste Tanke: om hun vilde blive budt op til Polonæsen eller ikke. „Men hvor bliver de dog af?" spurgte hun sig selv. „Skal jeg virkelig staa her hele Aftenen uden at faa danset, og fuldstændig ubemærket af Herrerne? Nej, det er umuligt! Aa, de skulde blot vide, hvor jeg længes efter at komme ud paa Gulvet, og hvor udmærket jeg danser, saa vilde de komme og engagere mig alle som én!" Hun var saa bedrøvet, at Musikkens Toner ikke opmuntrede hende, men tværtimod satte hende endnu mere ud af Humør, og det endte da med, at hun var lige ved at briste i Graad. Frøken Peronskij havde sluttet sig til nogle andre Bekendte, den gamle Greve var tyet ind i et af Sideværelserne, og her stod de nu alle tre midt imellem en hel Del fremmede Mennesker, der ikke brød sig det mindste om dem. Fyrst Andrej gik lige forbi med sin Dame, men han genkendte dem øjensynlig ikke, og Boris passerede dem flere Gange uden at tage Notits af dem. Fyrst Anatole, som førte den rige Arving, saa' derimod et Øjeblik ned paa Nataschas Ansigt, men med saa ligegyldigt et Udtryk, at hun følte sig dybt krænket derved. Da Polonæsen nærmede sig sin Slutning, kom Berg og Vera, som ikke deltog i Dansen, hen og underholdt dem, men Natascha, der skammede sig over denne Familiegruppe midt inde i Balsalen, ønskede dem kun borte igen og hørte ikke et Ord af alt det, Søsteren fortalte hende.

Omsider bukkede Kejseren for sin Dame, og dermed var Polonæsen forbi. Den samme Adjudant, der havde haft saa travlt med at skaffe Plads, optraadte nu igen som Ordenens Haandhæver og opfordrede blandt andre ogsaa Grevinden og de to unge Piger om at gaa lidt længere tilbage, skønt de allerede stod helt op ad Væggen. I det samme lød de første daarende Valsetoner, og Adjudanten, der var opførende Kavalér, gik saa hen til Grevinde Besukhov og bukkede for hende. Hun rejste sig med et Smil, han lagde sin

Arm om hendes Liv, og derpaa gled de begge ud i Balsalen. De svævede let hen over Gulvets spejlglatte Flade, og da de naaede Enden af Salen, greb han hendes Haand og svingede hende rundt i stedse hurtigere Vendinger. Livligere og livligere blev Musikkens Tempo, og gennem dens Toner lød hans Sporers regelmæssige Klirren og hendes Fløjls Kjoles Brusen, hver Gang han svingede hende rundt. Nataschas Øjne veg ikke fra dem, hele hendes Sjæl var med i Dansen, og hun var lige ved at briste i Graad over at skulle nøjes med at se til.

Fyrst Andrej, der i Aften saa' usædvanlig glad og oplivet ud, stod henne i en Vinduesfordybning og talte med en General, der ligesom han havde Sæde i den lovgivende Komité. Samtalen interesserede ham for øvrigt ikke videre, og han følte det derfor som en Slags Lettelse, da Pierre pludselig kom hen og afbrød den.

„Hør," sagde han og trak ham lidt til Side, „kunde du, som danser saa udmærket, ikke have Lyst til at engagere min lille Protegé, Komtesse Rostov? Du gør mig vel nok den Tjeneste, naar jeg beder dig derom!"

„Ja vis mig, hvor hun staar!" svarede Fyrst Andrej beredvilligt og fulgte øjeblikkelig Pierre. Han genkendte Natascha allerede i Frastand, og da han saa' det fortvivlede Udtryk i hendes Ansigt, gættede han straks Grunden til hendes Sindsbevægelse. Han følte en stærk Sympati for den unge Pige, hvis henrykte Udbrud hin dejlige Maaneskinsnat atter dukkede op i hans Erindring, og han skyndte sig derfor hen til den gamle Grevinde og bukkede for hende.

„Tillader De, at jeg forestiller Dem for min Datter, Fyrste?" sagde denne rødmende.

„Det behøves ikke, Fru Grevinde, jeg har den Ære at kende Komtessen. — Ja, jeg véd rigtignok ikke, om De mindes mig?" vedblev han henvendende sig til Natascha, for hvem han bukkede saa dybt, at han fuldstændig gjorde den gamle Hofdames Ord til Skamme. Han udbad sig derpaa Æren af en Dans, og i samme Nu opklaredes hendes bedrøvede Ansigt af et straalende Smil, der røbede hendes Henrykkelse og Taknemmelighed. „Ja, jeg har jo længe ventet paa dig!" sagde dette Smil, der brød frem som Solen gennem Skyerne og forjagede de Taarer, der allerede dæmrede i hendes Øjne. Hun lagde sin Arm paa hans Skulder, og han førte hende let og sikkert ud i de dansendes Kreds. Natascha valsede udmærket. Hendes smaa Fødder i de hvide Atlaskes Sko fløj hur-

tigt og taktfast hen over Gulvet, og Musikkens Rytmer afspejlede sig i hendes mindste Bevægelser. Hun var lyksalig, og denne Lyksalighed klædte hende henrivende. Ganske vist taalte hendes spinkle Skuldre og svagt udviklede Bryst ingen Sammenligning med Helenes skønt formede Hals og fyldige, mathvide Barm, men desuagtet var denne unge Pige, der for første Gang mødte i nedringet Kjole og selv følte sig lidt skamfuld derover, langt mere indtagende end den skønne Grevinde, hvis yppige blottede Skuldre uvilkaarlig vakte Tanken om, at Tusinders Øjne havde hvilet beundrende paa hendes nøgne Skønhed.

Skønt Fyrst Andrej ellers nok holdt af at danse, havde han dog denne Gang kun indladt sig derpaa for at gøre sin Ven en Tjeneste, men næppe havde han lagt sin Arm om Nataschas smidige Midie og inddrukket hendes søde, barnlige Smil, der var i en farlig Nærhed af hans Øjne, før hendes friske unge Skønhed steg ham til Hovedet og berusede ham som ædel Vin. Han følte sig ung igen og forunderlig oplivet, og efter at Dansen var forbi, og han havde ført hende hen til Moderen, var hans Sjæl endnu saa opfyldt af den unge Pige, at hendes Billede vedblev at sværve for ham, medens hans Øjne fulgte de dansende.

XIII

Efter at Fyrst Andrej havde danset med Natascha, bød Boris hende op til en Ekossæse, og derpaa fulgte Adjudanten og en hel Sværm af unge Herrer, saa mange endogsaa, at hun kunde sende dem, hun ikke selv havde nogen Dans at give, til Sonja. Hun var paa Gulvet næsten hele Tiden, blussede af Iver og Glæde og gik i den Grad op i Dansen, at hun slet intet saa' af alt det, der foregik om hende. Hun lagde saaledes ikke Mærke til, at Kejseren havde en længere Samtale med den franske Gesandt, og at han var særlig elskværdig mod Fru A., og det undgik ogsaa hendes Opmærksomhed, at Grev N. var Ballets Løve, og at Prins P. hele Tiden gjorde stormende Kur til Helene. Ja, saa optaget var hun af Dansen, at hun ikke engang bemærkede, at Kejseren trak sig tilbage, men først opdagede hans Fraværelse gennem den Omstændighed, at Ballet med eet fik en langt livligere Karakter. Fyrst

Andrej dansede ogsaa Kotillonen med hende, og under denne spøgte han over deres første Møde i Alleen ved Otradnoje og kom derpaa frem med, at han om Aftenen havde siddet en hel Time ved sit Sovekammervindue og hørt hendes Begejstring over Maanen. Hun blev ildrød i Hovedet og søgte hurtigst muligt at komme bort fra dette Emne, der syntes at genere hende i en mærkelig Grad, skønt hun jo egentlig intet havde at skamme sig over.

Fyrst Andrej var stærkt optaget af denne unge Pige, som adskilte sig fra alle de andre ved sin uforbeholdne Henrykkelse og en vis undselig Ynde, der prægede hele hendes Væsen. I Pauserne mellem Dansen sad han og frydede sig over den Livsglæde, der lyste ud af hendes Øjne og Smil, og naar hun blev hentet ud paa Gulvet, fulgte hans Blik med glad Undren hendes lette, yndefulde Bevægelser. Én Gang, lige som hun var vendt tilbage fra en saadan Inklinationstur, og lidt forpustet og stakaandet havde taget Plads ved Siden af ham, kom der en ung Officer for at tage hende op til Turen. Hun var først lige ved at sige nej, men efter et Øjebliks Betænkning rejste hun sig og saa' smilende hen paa Fyrst Andrej.

„Ja, jeg vilde jo heller have hvilet mig ud og være blevet her hos Dem!" sagde dette Smil, „men De ser jo selv, hvor stærk Rift der er om mig. Aa, jeg er saa glad og lykkelig i Aften og holder saa meget af alle Mennesker — alle uden Undtagelse!"

I denne Tur skulde hver af Damerne vælge to andre. „Hvis hun først gaar hen til sin Kusine, skal hun være min Hustru!" sagde han til sig selv, da han saa' hende ile hen til den modsatte Ende af Salen, hvor Sonja stod sammen med flere andre unge Piger, og et Øjeblik efter saa' han hende neje for Kusinen.

„Passiar! Dumheder!" sagde han til sig selv. „Men sikkert er det, at den, der vil vinde denne unge Pige, maa skynde sig, for ellers risikerer han at komme for sent." — „Ja, hun ligner ikke de andre!" tænkte han, medens hans Blik fulgte Natascha, som netop i dette Øjeblik dansede forbi ham.

Ved Slutningen af Kotillonen kom den gamle Greve hen til dem, opfordrede Fyrst Andrej til at aflægge dem et Besøg og spurgte Natascha, hvorledes hun morede sig.

„Aa, storartet — glimrende! Aldrig har jeg moret mig saadan før!" svarede hun og gjorde en Bevægelse som for at omfavne Faderen, men sænkede straks Armene igen. Hun var nu paa det

Højdepunkt af Lyksalighed, hvor man elsker alle og tror paa, at der ikke eksisterer andet end godt i denne Verden.

Pierre, der følte sig i højeste Grad ilde berørt ved at skulle være Vidne til sin Hustrus Triumfer, var tyet ind i en Vinduesfordybning og stirrede ud for sig gennem Brillerne med en mørk og aandsfraværende Mine. Medens han stod her, kom Natascha tilfældigvis forbi, og da hun lagde Mærke til hans fortabte Ansigt, standsede hun for at sige et Par opmuntrende Ord til ham.

„Hvor her dog er morsomt i Aften, Greve!“ sagde hun og saa' venligt paa ham.

„Hm! Hæ! Det glæder mig!“ svarede Pierre fuldstændig hen i Vejret og med en aandsfraværende Mine.

„Hvor kan dog nogen være i daarligt Humør i Aften!“ tænkte Natascha. „Og hvad mon der gaar af Pierre, som ellers altid er saa god og rar?“ Hun forstod ikke hans mørke Sindsstemning og var ikke fri for at bebrejde ham den, for hun fandt, at man burde og maatte være lykkelig i disse lyse Sale, hvor ens Øje kun mødte gode og prægtige Mennesker, der alle holdt af hinanden og syntes omslyngede af et usynligt Kærlighedsbaand.

XIV

Nogle Dage efter Ballet aflagde Fyrst Andrej en Visit hos Rostovs, idet han benyttede Grevens Opfordring som en kærkommen Anledning til at se, hvorledes den nydelige unge Pige, der havde gjort saa stærkt et Indtryk paa ham, tog sig ud i sit eget Hjem.

Hun tog imod ham i Dagligstuen, og han fandt, at hendes simple, mørkeblaa Kjole fremhævede hendes Skønhed endnu mere end Baldragten. Baade hun og Forældrene behandlede ham med Ligefremhed og som en gammel Ven, og det gik nu op for ham, at denne Familie, som han tidligere slet ikke havde haft noget tilovers for, var en Samling af de prægtigste og herligste Mennesker. Grevens Gæstfrihed og Elskværdighed, som var endnu mere

iøjnefaldende og uimodstaaelig her i St. Petersborg, hvor alt ellers gik saa ceremonielt til, overvældede ham i den Grad, at han slet ikke kunde sige nej, da denne bad ham om at blive og spise med til Middag. „Ja, det er virkelig prægtige Folk!“ sagde han til sig selv. „Ganske vist forstaar de ikke at bedømme, hvor stor en Skat de ejer i Natascha, men de passer netop som Baggrund for denne poetiske unge Pige, hvis straalende Skikkelse maaske tager sig allerbedst ud i lidt beskedne Omgivelser.“

Han følte, at Nataschas Nærværelse førte ham ind i en hel ny Verden fuld af hidtil ukendte Glæder og Nydelser, og det netop dem, som hans Sjæl havde higet saa stærkt efter siden hin mindeværdige Maaneskinsnat. Nu var han midt inde i den; men den Lykke, hans Fantasi havde udmalet for ham, kunde ikke maales med den, han saa uventet havde fundet.

Efter Middagsbordet satte Natascha sig hen til Klavikordet og sang, og han lyttede med Andagt til hendes smukke, friske Stemme, medens han talte med Grevinden og Sonja. Men med ét — han var lige midt i en Sætning — følte han, at Taarerne, virkelige Taarer, hvis Mulighed han vilde have forsvoret, steg op i ham og hindrede ham i at sige mere. Den kom saa pludseligt over ham, denne Bevægelse, at han ikke kunde værge sig for den. Og hvad betød den egentlig? Det var en dyb, vemodig Følelse, der greb ham ved Tanken om Modsætningen mellem den stærke Uendelighedstrang, som hans Hjerte strømmede over af, og det snævre, jordiske Hylster, som holdt baade ham og hende fangen.

Efter at Natascha havde sunget, gik hun hen til Fyrst Andrej og spurgte ham, om hendes Stemme faldt i hans Smag, men i samme Nu som hun havde gjort Spørgsmaalet, blev hun ildrød ved Tanken om, at hun sikkert havde baaret sig forkert ad. Han smilede, da han saa' hendes Forvirring, og svarede, at han syntes lige saa godt om hendes Sang som om alt, hvad hun foretog sig.

Han forlod dem først sent om Aftenen og gik straks i Seng, som han plejede, men da han ikke kunde falde i Søvn, tændte han atter Lyset og gav sig til at spadsere op og ned ad Gulvet saa glad og let til Mode, som om han lige var sluppet ud af et trykkende Fængsel og nu atter trak Vejret frit under en klar og sollys Himmel. Hans Tanker beskæftigede sig i dette Øjeblik ikke med Natascha, og det stod ikke engang klart for ham, at han var forelsket i hende, men hendes Billede svævede hele Tiden for ham, og under Indflydelse heraf saa' han nu sin Tilværelse i en hel

anden Belysning end ellers. „Ja," sagde han til sig selv, „hvor gider jeg egentlig have saa travlt med alle de usle Bagateller, der for Øjeblikket optager mig, naar hele Livet med alle dets Glæder ligger aabent for mig!" Og for første Gang i lange Tider lagde han Planer, der gik et godt Stykke ind i Fremtiden. Først og fremmest vilde han sikre sin lille Søn en flink og dygtig Lærer, og naar det var gjort, vilde han opgive alle sine nuværende Beskæftigelser og foretage en længere Udenlandsrejse i England, Svejts og Italien. „Ja, jeg bør benytte min Frihed, medens jeg endnu ejer Ungdom og Kraft!" tænkte hen. „Pierre havde Ret, da han sagde, at man maa have Tro paa Lykken for at kunne fange den; og nu tror jeg paa den. Lad os vente med Begravelsestankerne, til vi skal væk herfra, men saa længe vi lever, maa vi se at faa noget ud af Livet og nyde den Lykke, det byder os."

XV

En skønne Morgen modtog Pierre Besøg af Oberst Adolf von Berg, som han kendte løselig fra Grev Rostovs Hus. Den gode Oberst var pyntet og elegant som altid, i splinterny Uniform og med Haaret redt frem over Tindingerne ligesom Kejser Alexander.

„Ja, jeg kommer lige fra Deres Fru Gemalinde," sagde han med et forbindtligt Smil, „men hun har ikke villet bønhøre mig. Jeg haaber imidlertid, Greve, at jeg maa være heldigere hos Dem."

„Hvad ønsker De da, Oberst?" svarede Pierre i en yderst forekommende Tone. „Det skal være mig kært at tjene Dem, hvis jeg blot paa nogen Maade kan."

„Ja, Sagen er den, at jeg nu er kommet helt i Orden i min ny Lejlighed," forklarede Berg, overbevist om, at denne vigtige Efterretning maatte glæde og interessere enhver, „og i den Anledning ønsker min Hustru og jeg at se nogle af vore fælles Venner i Overmorgen Aften. Jeg kommer altsaa nu for at bede Dem, Greve — Deres Fru Gemalinde har jo desværre sagt nej — om at gøre os den Ære at være med ved denne Lejlighed." Og Berg udmalede derpaa med saa levende Farver, hvor heldigt det vilde være for hans Position i det hele taget, naar han kunde faa sam-

let en lille udvalgt Kreds i sine Saloner, at Pierre for sit Vedkommende gav bestemt Løfte om at beære Selskabet med sin Nærværelse.

„Men ikke for sent, Greve, hvis jeg tør bede Dem! Endelig ikke senere end Kl. 8! Jeg skal nok sørge for at faa et Parti i Stand. Min General kommer ogsaa; han sætter megen Pris paa mig. Naa, saa glæder jeg mig altsaa til at se Dem, Greve!“

De to næste Dage var Bergs stærkt optagne af Forberedelser til Festen, og om Aftenen, kort forinden Slaget skulde staa, sad de begge inde i den glimrende oplyste Salon parat til at modtage Gæsterne. Berg, der knejsede i Sofaen ved Siden af Vera, havde yderst travlt med at forklare hende, hvor vigtigt det var at søge sin Omgang i en Sfære, der laa over ens egen, og han udviklede omstændeligt alle de Fordele og Behageligheder, man kunde have af gode Konnektioner. „Jeg har altid, lige fra mine første Løjtnantsdage, fulgt det Princip at dyrke fine Bekendtskaber,“ sagde han, „og jeg har staaet mig vel derved. Og der foreligger jo ogsaa Syn for Sagen, min bedste. De fleste af mine Kadetkammerater har endnu ikke drevet det videre end til Kaptajn, og jeg er allerede Oberst og staar for Tur til Regimentschef — ikke at tale om, at jeg har naaet den Lykke at vinde en fortryllende Hustru af god Familie.“ Han rejste sig galant for at kysse hendes Haand, men da han i det samme fik Øje paa en Fold i Gulvtæppet, fik han saa travlt med at glatte den, at han rent glemte sit oprindelige Forsæt. „Og alt dette har jeg opnaaet ved at vælge min Omgang med Smag, og saa naturligvis ved en nøjagtig og punktlig Opfyldelse af mine Pligter.“

Da Berg var færdig med sit Foredrag, smilede han uvilkaarlig i Bevidstheden om sin Overlegenhed over den stakkels, svage Kvinde, der sad ved hans Side; thi ganske vist var hans Hustru fortryllende, men hun formaaede dog lige saa lidt som de andre af hendes Køn at værdsætte Mændene efter deres sande Fortjeneste og at paaskønne deres ophøjede Egenskaber. Vera smilede ogsaa, og det af de selv samme Grunde som han, idet hun følte en Slags Medynk med denne skikkelige Mand, der ligesom alle andre Mænd havde et helt forkert Blik paa Livet. Og begge havde de lige meget Ret og Uret. Berg, der dømte efter sin Hustru, mente nemlig, at alle Kvinder var nogle stakkels indskrænkede Væsener uden højere Syn paa Tilværelsen, og Vera, der gik

ud fra sit Kendskab til Manden, mente, at alle Mænd var lige saa selvkloge og egenkærlige som han.

Berg rejste sig og omfavnede Vera med den største Forsigtighed for ikke at krølle hendes Kniplinger, som han havde betalt med dyre Penge, og derpaa anbragte han et Kys saa symmetrisk som muligt paa hendes røde Læber.

„Men én Ting maa vi passe paa," sagde han uden selv at gøre sig Rede for, hvorledes denne Tankeforbindelse opstod, „og det er, at vi ikke faar Børn for det første!"

„Nej," svarede Vera med Indignation, „hvad skulde vi med dem! Vi har rigtignok andet at leve for!"

„Fyrstinde Jussupov havde akkurat Magen paa forleden," sagde Berg henrykt og pegede paa hendes Kniplings Pelerine.

I det samme meldte Tjeneren Grev Besukhov, og begge Ægtefællerne tilkastede saa hinanden et triumferende Blik, idet enhver af dem tilskrev sig selv Æren for, at denne udmærkede Gæst gav Møde i Aften.

„Hør, gør mig den Tjeneste," sagde Vera, „ikke at afbryde mig, naar jeg underholder Gæsterne, for jeg véd saa udmærket, hvad der interesserer enhver især, og hvorledes en fin og aandrig Konversation skal føres."

„Ja, men i Længden holder Herrerne dog mest af at tale om deres egne Sager," indvendte Berg, „og derfor er det vist heldigst, at jeg en Gang imellem griber ind og træder hjælpende til."

Et Øjeblik efter traadte Pierre ind i den lille Salon, hvor man ikke kunde sætte sig et eneste Sted uden at bryde Ordenen og Symmetrien, og han brød den da ogsaa, idet han trak en af Lænestolene midt ud paa Gulvet og dumpede ned i den.

Vera, der i sin Visdom havde besluttet at underholde Pierre om det franske Diplomatis Indflydelse paa Selskabstonen i Petersborg, tog straks fat paa dette Tema, men Berg, som ikke fandt Emnet tilstrækkelig interessant, slog ind paa Spørgsmaalet om Sandsynligheden for en eventuel Krig mellem Rusland og Østerrig og afbrød hende i sin Iver den ene Gang efter den anden. Skønt Samtalen paa denne Maade blev temmelig springende og usammenhængende, følte begge Ægtefællerne dog med Glæde, at Soireen var begyndt som den skulde, og at den paa en Prik lignede alle andre Soireer, idet de væsentligste Betingelser for en saadan var til Stede: nemlig Pjat, Lys i Kandelabre, og en snurrende Temaskine i Baggrunden.

Lidt efter kom Boris, der ikke var fri for at behandle baade Berg og Vera med et let Anstrøg af Protektion, og et Par Minutter senere mødte, først Regimentschefen med Frue, derpaa Generalen i egen høje Person og saa en hel Sværm af Gæster, blandt hvilke ogsaa Familien Rostov. Salonen fyldtes mere og mere, og gennem Stemmernes Summen lød Silkekjolernes Raslen og Sporernes Klirren. Det hele gik brillant. Generalen, der var nedladende som alle ældre Militære, roste Lejligheden, klappede Berg paa Skulderen og udpegede selv, hvem der skulde deltage i Bostonpartiet. De ældre samlede sig i én Gruppe, Ungdommen i en anden, og Vera satte sig hen og skænkede Teen, til hvilken der serveredes nogle henrivende Smaakager, ganske Magen til dem, hun havde faaet hos Panins nogle Aftener i Forvejen. Det var kort sagt en rigtig vellykket Soiré, hvor alt gik saa reglementeret til som vel muligt.

XVI

Pierre havde som en af de fornemste Gæster den Ære at blive anbragt ved Bostonbordet sammen med Grev Rostov, Generalen og Regimentschefen. Han fik til at begynde med sin Plads lige over for Tebordet, hvor Natascha sad ved Siden af Søsteren, og da hans Blik ganske tilfældigt strejfede hendes Ansigt, forekom det ham, at hun ikke havde sit sædvanlige livlige Udtryk, og at der var noget forunderlig blidt og drømmende udbredt over hende.

„Men hvad fejler hun dog?“ spurgte Pierre sig selv, og da hans Øje lidt efter atter gled derhen, blev han endnu mere forbavset end før. Fyrst Andrej stod nu foran Natascha, og hun saa' rødmende op paa ham med et straalende Smil og trak Vejret dybt og uroligt. Bolkonskij gjorde i det samme en lille Bevægelse med Hovedet, og Pierre lagde da Mærke til, at han saa' baade lykkelig og forynget ud. „Ja, der foregaar noget alvorligt mellem de to!“ sagde han til sig selv, og denne Opdagelse lagde i den Grad Beslag paa hans Tanker, at han fuldstændig glemte Spillet og gjorde den ene Bommert efter den anden.

Efter at de havde spillet 6 Robbere, rejste Generalen sig og

erklærede, at han ikke kunde være med til at spille Boston paa den Manér, og Pierre fik saa atter sin Frihed. Natascha sad endnu henne ved Tebordet og talte med Sonja og Boris, og Vera, der var færdig med sine Pligter som Værtinde, havde lagt Beslag paa Fyrst Andrej. Hun havde hurtigt opdaget, at han var indtaget i Natascha, og følte saa øjeblikkelig en uimodstaaelig Trang til at møde med nogle gennemsigtige Hentydninger til det foreliggende Tilfælde.

Da Pierre kom hen til dem, lagde han straks Mærke til, at hun var stærkt optaget af sin egen Veltalenhed, og det undgik ham heller ikke, at Fyrst Andrej, der ellers altid var saa overlegen og behersket, i dette Øjeblik havde ondt ved at skjule sin Forvirring og Uro.

„Ja, lad os engang høre Deres Mening, Fyrste," læspede Vera med et aandrigt Smil. „Tror De ogsaa, at hun er rigtig stadig i sine Følelser, og at hun formaar at holde fast ved den, hun én Gang har skænket sit Hjerte? For det er dog egenlig det, jeg forstaar ved den sande Kærlighed! Naa, hvad mener De saa, Fyrste?"

„Ja, jeg kender Deres Søster for lidt til at turde besvare et saa delikat Spørgsmaal," sagde Fyrst Andrej, der søgte at skjule sin Forlegenhed under et ironisk Smil. „Men jeg kan dog sige Dem, at jeg har gjort den Erfaring, at en Kvindes Trofasthed staar i omvendt Forhold til hendes Skønhed og Elskværdighed."

„Ja, De har Ret, Fyrste, Trofasthed er en sjælden Vare, især i vor Tid, hvor de unge Piger har saa megen Frihed og derfor let ødelægges af de unge Herrers Kurmageri. Og naar jeg skal være oprigtig, holder Natascha meget af Mændenes Hyldest."

Fyrst Andrej, der følte sig ilde berørt ved Samtalen, gjorde Mine til at rejse sig, men hun holdt ham tilbage og vedblev med et endnu aandrigere Smil end før:

„Naa, men hun har nu ogsaa haft ualmindelig mange Tilbedere! — Ja ikke sandt, Greve," henvendte hun sig til Pierre, „De kan da bevidne, at endogsaa vor kære Fætter Boris har været stærkt forelsket i hende."

Fyrst Andrej rynkede Brynene og sagde ikke et Ord.

„Sig mig en Gang, Fyrste, er De ikke en god Bekendt af Boris Drubezkoy?" spurgte Vera, der ikke lod sig forstyrre af hans mørke Ansigt.

„Jo, vi træffer hinanden jævnligt."

„Ja, saa har han vel ogsaa fortalt Dem om sin Barndomsforelskelse.“

„Naa, der er altsaa virkelig noget om det,“ udbrød Fyrst Andrej, som til sin Ærgrelse mærkede, at han blev rød i Hovedet.

„Ja, De véd jo nok, Fyrste, at Fætterskab er farligt Naboskab.“

„Ja vist saa, det er jo en gammel Sandhed,“ svarede Fyrst Andrej, der nu med ét blev yderst livlig og begyndte at minde Pierre om alle de Efterstræbelser, han havde været Genstand for fra sine gamle Kusiners Side; men midt under dette pludselige Anfald af Spøgefuldhed rejste han sig, tog sin Ven under Armen og trak ham til Side.

„Naa, hvad er der i Vejen? Hvad vil du mig?“ spurgte denne, forbavset over hans urolige Væsen.

„Ja, jeg maa tale med dig,“ svarede Fyrst Andrej, „jeg har noget vigtigt at meddele dig! — Men jeg tror heller, jeg vil opsætte det til en anden Gang,“ tilføjede han i en nervøs Tone. Og dermed forlod han den betuttede Pierre og ilede hen til Natascha, der modtog ham med en stærk Rødme.

Et Øjeblik efter kom Berg hen til Pierre og trak uden videre af med ham. Den gode Oberst var i Perlehumør i Aften, men han havde ogsaa Grund dertil, for Soireen var højst vellykket i enhver Henseende. Damernes Samtale var saa aandrig og tilspidset, at den næsten var uforstaaelig for uindviede, Generalen, der igen havde taget fat paa Spillet, havde nu rent glemt sin tidligere Ærgrelse, Temaskinen snurrede og hvislede, og Kagerne gjorde ligefrem Lykke. Der manglede kun ét for at gøre denne Aften fuldendt, og det var en alvorlig Diskussion mellem Herrerne om et eller andet tankevægtigt Emne. Men til Bergs store Fryd begyndte saa Generalen og Regimentschefen efter Spillets Afslutning at disputere om Spaniens Udenrigspolitik, og med sin sædvanlige Aandsnærværelse kaldte han da Pierre til Hjælp for saaledes at fremkalde en almindelig Debat af dette interessante Spørgsmaal.

XVII

Den næste Dag spiste Fyrst Andrej til Middag hos Rostovs efter den gamle Greves Indbydelse, og han befandt sig saa vel

imellem alle disse hyggelige Mennesker, at han først skiltes fra dem langt ud paa Aftenen.

Alle i Huset havde en bestemt Fornemmelse af, hvorfor han kom, og han gjorde heller ikke noget Forsøg paa at skjule det. Grevinden fulgte ham med et alvorligt og bekymret Blik, naar han talte med Datteren, Sonja følte hele Tiden en stærk Trang til at være ved sin Venindes Side, men vovede det ikke af Frygt for at genere ved sin Nærværelse, og Natascha selv blegnede af Skræk og bange Forventning, naar hun var et Øjeblik alene med ham. Hans ængstelige Tilbageholdenhed forbavsede hende, og hun havde stadig en Følelse af, at han havde noget paa Hjertet, han ikke kunde faa sagt.

„Naa, fortæl mig saa lidt!“ sagde Grevinden i en hviskende Tone til sin Datter, saa snart Fyrst Andrej var gaaet.

„Aa Mama, spørg mig for Guds Skyld ikke ud!“ svarede Natascha, men samme Aften aflagde hun dog Moderen et af sine sædvanlige Sovekammerbesøg og fortalte baade henrykt og bevæget alt, hvad hun havde oplevet. Han havde talt saa mildt og venligt til hende, betroet hende sine Rejseplaner til Udlandet og spurgt hende, om hun endnu holdt af sin Fætter Boris.

„Nej aldrig har jeg oplevet noget lignende før!“ sagde hun begejstret. „Men det eneste, jeg ikke forstaar, er, at jeg altid føler mig saa ængstelig i hans Nærværelse. Hvad kan det dog ligge i? Det maa vist være, fordi det denne Gang er den rigtige, ægte ... Ja, du forstaar mig nok, Mama, ikke sandt? — Men du sover jo!“

„Nej, min lille Skat, jeg er lysvaagen, men jeg er saa optaget af, hvad du fortæller mig, at jeg ikke kan svare! — Du maa hellere gaa.“

„Men hvorfor det dog? Jeg kan jo alligevel ikke sove! — Nej, Mama, jeg har aldrig oplevet noget lignende før!“ udbrød Natascha forbavset og forfærdet over den Følelse, der saa fuldstændig havde taget Magten fra hende.

„Naa, men hvad sagde han saa mere til dig?“ spurgte Moderen. „Og hvad var det for et Digt, han skrev i dit Album?“

„Hør Mama,“ sagde Natascha uden at besvare hendes Spørgsmaal, „er det ikke lidt kedeligt, at han er Enkemand?“

„Aa, Sniksnak, mit Barn! Hvor falder det dig dog ind? Føj du dig i Vorherres Villie, og husk, at Ægteskaberne sluttes i Himlen!“

„Nej, søde lille Mama, hvor jeg holder af dig, og hvor jeg er lykkelig!“ jublede Natascha, idet hun omfavnede Moderen og græd af Glæde og Henrykkelse.

Samme Aften var der stor Rout hos Grevinde Besukhov, og blandt de mange fornemme Gæster, der fyldte hendes Saloner, bemærkedes først og fremmest Prins P., der i den sidste Tid var uadskillelig fra hende. Pierre var ogsaa til Stede og forbavsede alle ved sin mørke, aandsfraværende Mine. Han havde lige siden det store Nytaarsbal været i et forunderlig hypokondert Lune, og i denne Sindsstemning saa' han alle de jordiske Tings Usselhed i et endnu mørkere Lys end ellers. Denne Aften var det nu rent galt fat med Humøret, og saa snart han saa' sit Snit dertil, listede han sig derfor bort fra Selskabet og op paa sit Arbejdsværelse, hvor han som sædvanlig søgte at glemme sine Sorger ved at fordybe sig i Studiet af Frimureriets Mysterier. Han var netop ivrigt beskæftiget med at tage en Afskrift af de skotske Logers Statutter og Vedtægter, da Fyrst Andrej lige saa pludseligt som uventet dumpede ind ad Døren.

„Aa, er det dig!“ brummede Pierre og rejste sig med en aandsfraværende og misfornøjet Mine. — „Ja, jeg søger min Trøst i Arbejdet, som du ser,“ tilføjede han med et resigneret Ansigt.

Fyrst Andrej, der var saa optaget af sin Lykke, at han ikke lagde Mærke til Vennens Sørgmodighed, saa' paa ham med et fornøjet Smil.

„Ja, jeg vilde have fortalt dig det allerede i Gaar,“ sagde han og tog Plads i Sofaen, „men det blev ikke til noget, og nu kommer jeg til dig i Aften i den selv samme Anledning. Der er overgaaet mig noget saa vidunderligt, at du ikke vil tro det! Jeg er forelsket, min Ven!“

Pierre udstødte et dybt Suk og dumpede ned i Sofaen ved Siden af ham.

„Og det er i Natascha Rostov, ikke sandt?“ sagde han med halvkvalt Stemme.

„Ja — ja! I hvem ellers vel? Aa, du skulde blot vide, hvor denne Følelse overvælder mig! Hele Dagen i Gaar led jeg de

bitreste Kvaler, og dog vilde jeg ikke have undværet dem for alt i Verden. Nej, først nu kender jeg Livet og véd, hvad det er at leve! Hun har lært mig det! Men tror du ogsaa, jeg tør nære noget Haab? Husk paa, hvor gammel jeg er i Forhold til hende. Men hvad gaar der dog af dig, du siger jo ikke et Ord?"

„Jeg? ... Jeg?" stammede Pierre, som i det samme fór op fra Sofaen og begyndte at spadsere frem og tilbage med hurtige Skridt. „Ja, jeg har nok tænkt mig, at det vilde ende saaledes. Natascha er en Skat, en ren Perle, at du véd det! Og derfor, kære Ven, siger jeg: betænk dig ikke et Øjeblik, men gift dig med hende jo før jo heller. Gør det, og jeg spaar dig, at du vil blive det lykkeligste Menneske under Solen!"

„Men hun ... tror du ogsaa, at hun vil have mig?"

„Hun elsker dig!"

„Det er umuligt!" sagde Fyrst Andrej og saa' ham smilende lige ind i Øjnene.

„Hun elsker dig! Jeg véd det!" raabte Pierre i en ærgerlig Tone.

„Ja, men du maa høre paa mig med Taalmodighed!" sagde Fyrst Andrej og greb ham i Armen. „Du gør dig ikke Begreb om, hvor overvældet jeg er af alt dette! Jeg trænger til at aabne mit Hjerte for en Ven."

„Naa ja, tal kun ud, jeg er glad ved at høre paa dig!" svarede Pierre , hvis Ansigt virkelig ogsaa lidt efter lidt opklaredes, medens den anden betroede ham sine Planer og Forhaabninger. Fyrst Andrej mente, at det nok skulde lykkes ham at erhverve sin Faders Tilladelse til Ægteskabet, men udtalte dog tillige, at han var fuldt og fast besluttet paa at gifte sig med Natascha, hvad enten han fik den gamle Fyrstes Samtykke eller ej.

„Ja, du gør dig ikke Begreb om, hvor højt jeg elsker hende!" sagde han til Slutning. „Jeg havde aldrig troet, at Kærligheden skulde kunne faa en saadan Magt over mig. For mig er hele Verden nu delt i to Dele; den ene er hende, ene og alene hende, og den er vidunderlig lys og straalende, og den anden — den, hvor hun ikke er — rummer kun Mørke og Fortvivlelse."

„Ja, Mørke og Fortvivlelse!" gentog Pierre, der aldeles mekanisk greb disse to Ord, som passede saa godt til hans egen dystre Stemning.

„Og naar jeg nu har Valget, kan du da nok begribe, at jeg vælger Lyset. Aa, jeg er saa lyksalig, at der ingen Ende er paa

det! Og jeg véd da ogsaa, at du er glad og lykkelig paa mine Vegne."

„Ja vist saa," svarede Pierre og fæstede sine trofaste Øjne paa ham med et bedrøvet Udtryk, thi i dette Øjeblik, hvor han saa' sin Vens Fremtid i saa forhaabningsfuldt et Lys, forekom hans egen ham endnu mere mørk og trøstesløs end ellers.

XVIII

Da Fyrst Andrej længtes stærkt efter at faa sin Faders Samtykke til Giftermaalet, pakkede han allerede Dagen efter sin Koffert og rejste saa uden Ophold undervejs ned til Lisy-Gory.

Den gamle Fyrste modtog Efterretningen om Sønnens Giftermaalsplaner med tilsyneladende Ro, men i sit inderste følte han en stærk Forbitrelse, da han fra sit egenkærlige Gammelmands Standpunkt fandt det urimeligt og taabeligt, at Fyrst Andrej vilde indføre et nyt Element i Familien og saaledes forandre den én Gang bestaaende Orden.

„Han kunde dog gerne lade mig leve i Fred og Ro de Par Dage, jeg har tilbage, og vente med de Dumheder, til jeg er død!" sagde den gamle til sig selv og tyede saa til sin sædvanlige Taktik i den Slags ubehagelige Tilfælde, idet han underkastede hele Sagen en indgaaende Drøftelse, der kun gik ud paa at slaa den ihjel saa grundigt som muligt.

„For det første har hun ingen Penge," sagde han, „og for det andet er hun temmelig ung til dig, navnlig naar man tager i Betragtning, at dit Helbred just ikke er det bedste; for det tredje finder jeg det højst uheldigt, at du giver din Søn en Stedmoder — og for det fjerde," tilføjede han med et ondskabsfuldt Smil, „beder jeg dig om at opsætte det hele et Aar. I Betragtning af alt dette mener jeg derfor, at du snarest burde rejse til Udlandet for at se at komme dig, og hvis saa din Kærlighed eller din fikse Idé — hvad du nu vil kalde det — holder ud i et Aar, kan du jo gerne gifte dig med hende. — Og det er mit sidste Ord i denne Sag!" sluttede han i en Tone, der vidnede om, at hans Beslutning var uigenkaldelig.

Fyrst Andrej var ikke i Tvivl om, at Faderen kun satte denne

lange Frist for at faa Partiet til at gaa i Stykker, men da han kendte ham nøje nok til at vide, at alle Indvendinger vilde være unyttige, tog han hurtigt den fornuftige Beslutning at underkaste sig hans Villie, hvor haardt det end faldt ham at gaa ind paa den foreslaaede Betingelse.

Tre Ugers Dagen efter at han havde været hos Rostovs, vendte han atter tilbage til Petersborg, fuldt og fast besluttet paa at lægge sin Haand og sit Hjerte for den unge Piges Fødder.

De første Dage efter at Natascha havde betroet sig til sin Moder, gik hun om i en stærk febrilsk Stemning, ventende paa, at Bolkonskij skulde vise sig; men han kom ikke, og Dagene blev til Uger, uden at han gav noget Livstegn fra sig. Pierre svigtede dem ogsaa helt, og da hun saaledes forblev uvidende om Fyrst Andrejs Afrejse, kunde hun slet ikke begribe, hvad hans pludselige Udebliven skulde betyde.

Paa denne Maade gik der hele tre Uger. Natascha, der stadig ventede paa ham, holdt sig hjemme og listede sig som en Skygge om i Værelserne uden at tage sig det mindste for. Hun undgik baade sin Moder og Sonja og fór op uden mindste Anledning, idet hun bildte sig ind, at hun var Genstand for alles Latter og Medlidenhed. Naturligvis havde Sorgen og Skuffelsen en væsentlig Del i hendes Lidelser, men det Skær af Latterlighed, der omgav hende, var dog maaske endnu vanskeligere at bære end selve Hjertesorgen.

En Formiddag, medens hun sad inde hos Moderen, brast hun pludselig og uden synlig Anledning i Graad, og hun hulkede som et lille Barn, der selv ikke rigtig véd, hvad der er i Vejen. Grevinden gjorde sit bedste for at trøste hende, men Natascha vendte sig vredt fra hende og sagde i en utaalmodig Tone:

„Men saa hold dog op, Mama! Jeg tænker virkelig ikke mere paa ham. Han kom her, fordi det morede ham, og nu kommer han her ikke mere — det er det hele!“ Hendes Stemme skælvede, og hun var lige ved at græde, men hun betvang sig og vedblev i en roligere Tone: „Og jeg gifter mig aldrig, det er min faste Beslutning! Naa, for Resten er jeg glad over, at det er forbi med

hans Besøg, jeg følte mig altid saa ængstelig i hans Nærværelse. Men nu er jeg rolig, fuldstændig rolig!“

Den næste Dags Morgen mødte Natascha, der i de sidste Uger havde været pyntet, lige fra hun stod op, i sin sædvanlige Hjemmedragt, og sammen med den syntes ogsaa hendes gamle Sorgløshed og Sindsligevægt at være vendt tilbage. Efter at have drukket Te gik hun ind i Salen, der udmærkede sig ved sin stærke Resonnans, stillede sig midt i denne og begyndte at holde en lille Sangprøve med sig selv. Hun lyttede til de rene, klare Toner, der strømmede ud i Rummet, og de forekom hende saa liflige, at hun blev helt glad og let til Mode ved at høre paa dem. „Ja, bort med alle de mørke og bedrøvelige Tanker, det er jo dog saa dejligt at leve!“ sagde hun til sig selv, da den sidste Tone var forstummmet, og derpaa dansede hun hen over Gulvet, afvekslende paa Hæl og paa Taa, stærkt opildnet af Føddernes regelmæssige Klipklap, der mindede hende om Kastagnetternes muntre Klang. „Ja, det er mig, denne nydelige unge Pige,“ tænkte hun, medens hun standsede et Øjeblik foran Spejlet, „og jeg kan saa udmærket godt undvære Mændene. — Nej, hvor Natascha dog er indtagende!“ vedblev hun, idet hun nu gav en mandlig Beundrer Ordet. „Hun er ung, skøn som en Fe, har en dejlig Stemme, og ...“

Da hun var kommet saa vidt i sine Betragtninger, hørte hun, at Døren til Forstuen blev aabnet, og et Øjeblik efter en Stemme, som spurgte om Grevens var hjemme. Natascha saa' sig atter i Spejlet, men denne Gang var hun saa forvirret, at hun slet intet kunde se. Det var ham! Hun var fuldstændig vis i sin Sag, skønt hun næppe havde kunnet skelne hans Stemme gennem den lukkkede Dør.

Bleg og forfærdet styrtede hun ind til Moderen, der sad paa sin sædvanlige Plads henne ved Vinduet.

„Mama!“ skreg hun. „Bolkonskij er her! Er det ikke forfærdeligt! Men jeg vil ikke finde mig deri — jeg vil ikke pines mere! Ak Mama, hjælp mig, hvad skal jeg dog gøre?“

Inden Grevinden endnu havde faaet Tid til at svare, traadte Fyrst Andrej ind med et alvorligt og bevæget Ansigt, der dog straks opklaredes, da han fik Øje paa Natascha. Han bukkede for begge Damerne, kyssede dem paa Haanden og tog Plads lige over for Grevinden.

„Det er længe siden vi har haft den Fornøjelse at se Dem,

Fyrste," begyndte denne, men Fyrst Andrej afbrød hende straks, da han længtes efter at retfærdiggøre sig.

„Ja, men jeg er lovlig undskyldt!" skyndte han sig at sige. „Jeg har nemlig været hjemme paa Lisy-Gory for at tale med min Fader om en Sag, som jeg absolut maatte have afgjort, og fra denne Ekspedition er jeg først vendt tilbage i Nat. — Naa, og nu ønskede jeg gerne at tale med Dem, Fru Grevinde!" tilføjede han og saa' samtidig hen paa Natascha.

„Ja, jeg er til Deres Tjeneste," svarede Grevinden, som slog Øjnene ned og sukkede.

Natascha forstod, at hun var overflødig; men da Kræfterne svigtede hende, blev hun siddende og stirrede paa ham med store, fortvivlede Øjne. „Skal det virkelig gaa for sig nu — lige i dette Øjeblik?" tænkte hun. „Nej, det er umuligt!"

„Gaa lidt ind i den anden Stue!" hviskede Moderen. „Jeg skal nok kalde paa dig!"

Natascha saa' forskrækket paa dem begge og gled lydløst ud af Værelset.

„Jeg kommer, Fru Grevinde, for at anholde om Deres Datters Haand!" sagde Fyrst Andrej, saa snart hun var gaaet.

„Deres Tilbud ..." begyndte Grevinden med en lidt usikker Stemme. „Deres Tilbud er meget smigrende for os ... og jeg modtager det med Glæde. Hm! ... Og jeg er vis paa ... at min Mand tænker som jeg. Men for Resten er det jo Natascha selv, der maa tage en Bestemmelse i denne Sag."

„Ja, jeg agter ogsaa at henvende mig til Deres Datter, naar jeg først har Deres Tilladelse dertil. Og den har jeg altsaa — ikke sandt?"

„Jo!" svarede Grevinden og rakte sin Haand frem, og medens han bøjede sig ned over denne, tog hun Mod til sig og kyssede ham paa Panden. Hun ønskede at holde af ham som af en Søn, men følte samtidig, at han var en fremmed for hende, og at hun endnu nærede en vis Sky for ham.

„Ja, jeg er vis paa, at min Mand tænker som jeg," gentog hun, „men hvorledes stiller Deres Fader sig til Sagen?"

„Jeg har meddelt ham mine Planer, og han giver sit Samtykke, men paa den Betingelse, at Giftermaalet først finder Sted om et Aar."

„Ja, Natascha er jo ogsaa meget ung. Men et Aar er ellers en lang Ventetid."

„Ja vist saa, men det maa være saaledes!“ svarede Fyrst Andrej med et Suk.

„Nu skal jeg hente hende,“ sagde Grevinden og gik. „Ak du forbarmende Gud, hjælp os, og se i Naade til os!“ gentog hun den ene Gang efter den anden, medens hun ledte efter sin Datter. Ude i Korridoren mødte hun Sonja, der fortalte hende, at Natascha var tyet op paa sit Soveværelse, og da hun kom derind, sad Datteren i en Krog og stirrede med fortabte Øjne paa Helgenbillederne. Hun var dødbleg og gjorde Korsets Tegn den ene Gang efter den anden.

„Naa Mama? ... Hvad bringer du mig saa?“ raabte hun, saa snart Moderen viste sig i Døren, og fløj hende om Halsen.

„Gaa ned til ham, mit Barn, han sidder og venter paa dig. Han anholder om din Haand!“ svarede Grevinden i en Tone, der forekom Natascha forunderlig kold og udeltagende. „Ja gaa! Gaa!“ hviskede hun med at Suk og saa' bebrejdende hen efter Datteren, der ilede forbi hende og ud af Stuen.

Natascha vidste ikke selv, hvorledes hun kom ind i Dagligstuen, og vaagnede først rigtigt, da hun fik Øje paa Fyrst Andrej, der stod henne ved Vinduet. „Er det virkelig muligt, at denne fremmede Mand nu er bleven alt for mig?“ spurgte hun sig selv, og i samme Øjeblik lød Svaret: „Ja — alt! Han er mig den kæreste i hele Verden!“

„Jeg har elsket Dem, fra den første Gang jeg saa' Dem!“ sagde Fyrst Andrej og gik hen til hende med nedslagne Øjne. „Tør jeg gøre mig noget Haab?“

Han saa' paa hende og følte sig slaaet af det alvorlige og inderlige Udtryk i hendes Ansigt. „Hvorfor spørger du om dette?“ sagde hendes Blik. „Hvorfor tvivler du om det, du véd?“

Hun nærmede sig tøvende, han greb hendes Haand, kyssede den og spurgte: „Elsker De mig?“

„Ja, ja!“ hviskede hun næsten ærgerligt, sukkede dybt et Par Gange og brast saa pludselig i Graad.

„Men hvad er der dog i Vejen?“ spurgte han ømt. „Hvorfor græder De?“

„Aa, jeg er saa lykkelig!“ svarede hun og smilede op til ham gennem Taarerne. Hun bøjede sig hen imod ham, betænkte sig lidt — og kyssede ham.

Fyrst Andrej holdt hendes Hænder i sine og saa' hende ind i Øjnene. Det var, som om hans Kærlighed pludselig havde

skiftet Natur. Den hemmelighedsfulde Længsel og sværmeriske Attraa, der tidligere havde været det overvejende i den, var nu veget for en øm Medlidenhed med dette værgeløse unge Væsen, som bøjede sig saa tillidsfuldt hen imod ham, og for Følelsen af det Ansvar, der paahvilede ham som hendes fremtidige Beskytter. Og denne ny Følelse var maaske ikke saa lys og poetisk som den anden, men den var stærkere og dybere.

„Har Deres Moder fortalt Dem, at det først bliver om et Aar?“ sagde han og vedblev at se hende ind i Øjnene.

„Er det virkelig muligt,“ tænkte Natascha, „at jeg, der nylig blev behandlet som et Barn, nu med ét staar paa lige Trin med denne kloge og elskværdige Mand, som alle er enige om at beundre? Skal jeg virkelig være hans Hustru? Har jeg da helt sagt Farvel til Barndommen, og skal jeg fremtidig selv bære Ansvaret for alle mine Ord og Handlinger?“ Og hun var saa optaget af disse Betragtninger, at hun ganske mekanisk svarede „nej“, uden at opfatte hans Spørgsmaal.

„Dette Aar vil forekomme mig som en Evighed,“ vedblev han, „thi det forhaler min Lykke, men Dem vil det bringe den Fordel, at De faar Tid til at prøve Dem selv. Om et Aar kommer jeg altsaa og spørger Dem, om De vil gøre mig lykkelig, men indtil da er De fri. Det kunde jo være, at De betænkte Dem, eller at der kom en anden, som ...“

„Hvorfor siger De mig dette?“ afbrød Natascha ham. — „De véd jo godt, at jeg har elsket Dem fra den første Dag jeg saa' Dem paa Otradnoje!“ tilføjede hun, fuldt og fast overbevist om, at det virkelig forholdt sig saaledes.

„Ja, nu har De altsaa et Aar til at lære Dem selv at kende i.“

„Et *helt* Aar!“ hviskede Natascha i en fortvivlet Tone, thi først nu gik det op for hende, at Giftermaalet var udsat indtil videre. „Men hvorfor skal vi dog vente saa længe? Hvorfor ...“

Fyrst Andrej søgte at forklare hende Grunden, men hun var saa optaget af sin Skuffelse, at hun ikke hørte efter.

„Og kan det da slet ikke forandres?“ spurgte hun bedrøvet.

Han svarede ikke, men hun læste i hans Ansigt, at hendes Ønske ikke kunde opfyldes.

„Aa, det er skrækkeligt — forfærdeligt!“ udbrød hun pludselig og brast atter i Graad. „Jeg dør, hvis jeg skal vente et helt Aar endnu. Det er umuligt — fuldstændig umuligt!“

Han sagde stadig væk intet, men betragtede hende med et bedrøvet og deltagende Blik.

„Nej, nej! Jeg gaar ind paa alt!“ sagde hun, i samme Nu som hun saa' dette Udtryk i hans Ansigt. „Jeg er jo dog saa lykkelig — saa usigelig lykkelig!“

XIX

Forlovelsen blev ikke deklareret, da Fyrst Andrej udtrykkelig ønskede, at den skulde holdes hemmelig. Han erklærede, at han for sit Vedkommende betragtede sig som bundet ved sit Ord i Tid og Evighed, men at Natascha, der var saa ung endnu, burde have sin Frihed. Hvis hun for Eksempel om et halvt Aar havde skiftet Sind, skulde hun være i sin fulde Ret til at tage sit Løfte tilbage. Han berørte meget ofte denne Mulighed, men hverken Natascha eller hendes Forældre vilde høre tale om den, idet de holdt paa, at der ingen Grund var til at befrygte en saadan Eventualitet.

Fyrst Andrej kom nu daglig i Huset. I sin Form over for Natascha var han ganske den samme som før, men Forholdet imellem dem var nu ganske anderledes enkelt og klart end tidligere og fuldstændig befriet for ethvert Spor af Unatur. Det følte de ogsaa selv, og de talte ofte derom.

Den tilkommende Svigersøns Nærværelse virkede i Begyndelsen som et stærkt Tryk paa Familien, men takket være Nataschas Anstrengelser vænnede man sig dog lidt efter lidt til ham. Hun forsikrede dem alle med Stolthed, at hun slet ikke var bange for ham, at han i Virkeligheden var ligesom alle andre, og at de derfor ogsaa kunde spare sig al deres Frygt. Og hun fik Ret; han viste sig lige naturlig og omgængelig over for alle. Med den gamle Greve talte han om Landvæsen og lignende Materier, og med Grevinden og de unge Piger om Damepynt, Broderi og andre beslægtede Emner, og det varede derfor ikke længe, inden Familiens Medlemmer betragtede ham som en af deres egne. Natascha saa' op til ham og var lykkelig i hans Nærværelse. Naar han sad og fortalte — og han var en udmærket Fortæller — lyttede hun med Beundring og Stolthed til ham, og naar hun

selv havde Ordet, bankede hendes Hjerte af Glæde under Indflydelsen af hans opmærksomme og prøvende Blik. „Hvad er det egentlig, han søger i mig?“ spurgte hun ængstelig sig selv i saadanne Øjeblikke. „Og hvorledes vil det gaa, hvis han slet intet finder af alt det, han leder efter?“ Undertiden slap hun hele sin kaade Overgivenhed løs, og det var da hendes største Glæde, naar hun hørte ham le rigtig af Hjertens Lyst, fordi hun saa havde en Følelse af, at denne Latter ligesom bragte dem nærmere. Hun vilde i det hele taget have været fuldstændig lykkelig, hvis ikke Tanken om den nær forestaaende Adskillelse havde fyldt hende med Skræk.

Dagen før sin Afrejse mødte Fyrst Andrej sammen med Pierre, som ikke havde sat sin Fod hos Rostovs siden Nytaarsballet. Pierre, der saa' endnu mere fortabt og aandsfraværende ud end ellers, skyndte sig straks at lægge Beslag paa den gamle Grevinde, og medens han gjorde sit bedste for at underholde hende, trak Natascha og Sonja sig ind i det andet Værelse, hvorhen Fyrst Andrej øjeblikkelig gjorde dem Følge.

„Hør Natascha, De har jo kendt Grev Besukhov længe,“ sagde han, idet han satte sig hen til de unge Piger. „Hvad synes De egentlig om ham?“

„Jo, jeg finder, at han er en sjælden god og prægtig Fyr, men jeg er naturligvis ikke blind for hans mange Latterligheder,“ svarede Natascha og begyndte derpaa at udbrede sig om Pierres Distraktion, som hun belyste gennem forskellige mer eller mindre paalidelige Anekdoter.

„Ja, De véd jo nok, at jeg har betroet ham vor Hemmelighed, og det kunde jeg ogsaa rolig gøre, da han er min ældste og bedste Ven. Jeg stoler paa Pierre som paa Guld, og hvis der skulde ske noget under min Fraværelse“ — her blev hans Stemme pludselig alvorlig — „saa beder jeg Dem, Natascha, om ...“

„Ja, men hvad skulde der vel ske?“

„Aa, der kan jo ske saa meget. Men hvis der altsaa skulde indtræffe en eller anden Ulykke — lige meget hvilken — saa beder jeg Dem om at søge hans sikre Raad og Hjælp. Han er maaske distrait og i flere Henseender højst forunderlig, men hans Hjerte er af det pureste Guld.“

Saa kom den næste Dag, og med den oprandt Afskedens bitre Stund. Lige fra den tidlige Morgen gik Natascha om med blussende Kinder og feberhede, glinsende Øjne, tilsyneladende

uden Forstaaelse af, hvad der ventede hende. Men hun græd ikke. End ikke da han kyssede hendes Haand for sidste Gang, fældede hun en Taare, men hviskede kun: „Bliv! Forlad mig ikke!“ med et saadant Udtryk af Dødsangest, at han virkelig et Øjeblik fik Betænkelighed ved at tage af Sted og endnu længe efter hørte hendes fortvivlede Nødraab i Afskedens Stund. Hun græd heller ikke efter hans Afrejse, men lukkede sig inde paa sit Værelse, og dér sad hun Dag ud og Dag ind i stille Fortvivlelse og rugede over sin Sorg.

Efter 14 Dages Forløb rev hun sig dog til alles Forbavselse ud af denne forstenede Tilstand og genoptog sine sædvanlige Beskæftigelser; men ligesom en langvarig Sygdom kan forandre et Barneansigt, saaledes havde ogsaa denne Rystelse efterladt sine Spor i hendes indre Væsen og omgivet hende med et Skær af dæmpet Vemod.

XX

I det sidste Aars Tid var det gaaet stærkt ned ad Bakke med den gamle Fyrst Bolkonskijs Helbred og Humør. Han var blevet endnu mere vanskelig og irritabel end tidligere, og hans Vrede gik naturligvis hyppigt ud over Datteren, som han pinte og plagede paa enhver mulig Maade. Hvad der særligt irriterede ham, var hendes store Kærlighed til Nikolaj, og han greb derfor enhver Lejlighed til at spotte over den. „Du har nok Lyst til at gøre ham til en rigtig Jomfru Sippernip,“ sagde han mere end én Gang, naar han saa' hende kæle for Drengen, „men du kan ellers spare dig Ulejligheden; Fyrst Andrejs Søn bliver 'aldrig til et Fruentimmer!“ Til andre Tider søgte han at komme hende til Livs paa det religiøse Omraade, og det gik endogsaa saa vidt, at han engang i hendes Paahør spurgte Mlle. Bourrienne, om hun kendte noget saa latterligt som Præsternes lange Jeremiader, Helgenbilledernē og alt det andet kirkelige Vrøvl.

Men skønt han saaledes stadig krænkede den stakkels Fyrstinde Marie paa det grusomste, faldt det hende dog aldrig ind at blive vred paa ham. Hun ansaa det nemlig for umuligt, at hendes Fader, der dog, naar alt kom til alt, holdt meget af hende, kunde

begaa Uret imod hende, og hun var desuden alt for ydmyg til at holde Dom over andres Gerninger. For hende eksisterede der kun det ene store Bud, som selve Frelseren har lært os: „Du skal elske din Næste!“ og hvad betød saa vel Menneskenes Retfærdighed eller Uretfærdighed i Sammenligning med dette. Hun kendte kun den ene Pligt at elske og lide, og denne Pligt opfyldte hun ogsaa uden at klage.

I Løbet af Vinteren modtog de uventet Besøg af Fyrst Andrej, der under sit Ophold paa Lisy-Gory viste sig saa mild og elskværdig, som Søsteren ikke havde set ham i lange Tider. Hun havde nok en Anelse om, at der maatte ligge noget til Grund for denne Forandring, men da hun vidste, hvor lidt han holdt af utidig Nysgerrighed, fristedes hun ikke til at spørge ham ud paa dette Punkt. Hun kunde heller ikke begribe, hvad han vilde herhjemme midt om Vinteren; men at der var noget usædvanligt paa Færde, sluttede hun deraf, at han og Faderen kort forinden Afrejsen havde en længere Samtale, efter hvilken der indtraadte et mærkeligt køligt Forhold imellem dem.

En fjorten Dags Tid efter at Fyrst Andrej var rejst, skrev hun til sin Veninde, Julie Karagin, som for nylig havde haft den Sorg at miste en Broder i Kampen mod Tyrkerne. Hendes Brev, der var meget rørende og gudhengivent, lød i sin Helhed saaledes:

„Kære, dyrebare Julie!

Ja, enhver af os faar tydeligt nok sit Kors at bære hernede, men det Tab, du har lidt, er saa grusomt, at jeg kun tør betragte det som et Tegn paa Herrens særlige Naade, idet jeg formener, at han i sin store Kærlighed til eder har villet prøve dig og din kære Moder. Ak, højtelskede Veninde, ene Religionen formaar at rede os ud af Fortvivlelsen! Ene den kan forklare, hvorfor Gud netop kalder de gode, ædle og højsindede til sig og lader de onde og unyttige Mennesker, som kun er til Plage for sig selv og andre, forblive i Live. Jeg kommer her til at tænke paa min kære Svigerindes Død, der har gjort et dybt og uudsletteligt Indtryk paa mig. Og ligesom du nu spørger Forsynet om, hvorfor din udmærkede Broder skulde dø, saaledes spurgte jeg ogsaa dengang, hvorfor Lisa, den kære Engel, som ikke kendte en ond Tanke, skulde drage bort herfra. Naa, men der er nu gaaet fem Aar siden den Tid, kæreste Veninde, og endog min svage Forstand har begyndt at indse, at hendes tidlige Bortgang har været

et Udtryk for Skaberens uendelige Naade. Thi det er vel ikke umuligt, at netop hendes himmelske Uskyld vilde have hindret hende i paa rette Maade at opfylde alle en Moders besværlige Pligter. Som Ægtefælle var hun fuldkommen, maaske hun ikke vilde have været det som Moder! Men nu har hun sikkert faaet et herligt Hjem i de saliges Boliger, ikke at tale om det skønne Minde, hun har efterladt sig hernede, og den heldbringende Indflydelse, hendes tidlige Bortgang har haft paa Andrej og paa mig. I Smertens første Øjeblikke kom disse Tanker ikke i mit Sind, og jeg vilde ogsaa have bortjaget dem med Rædsel, men nu staa alt dette for mig som noget fuldstændig klart og uomtvisteligt. Jeg skriver saa omstændeligt til dig herom, min højtelskede Veninde, for at oplade dine Øjne for en af Evangeliets store Sandheder: Ikke et Haar skal falde af dit Hoved uden Hans Villie! — Og glem ikke, at denne Villie, der ledes af Hans uendelige Kærlighed til os, styrer alt til vort Bedste. Du spørger, om vi tager til Moskvá i Vinter. Jeg tror det ikke, og jeg ønsker det heller ikke, hvor gerne jeg end vilde mødes med dig dér. Ja, du vil sikkert forbavses, naar du hører, at det er Buonaparte, som er Skyld deri. Min Faders Helbred bliver nemlig slettere Dag for Dag, han kan ikke taale den ringeste Modsigelse uden at geraade i Oprør, og som du véd, er det navnlig politiske Materier, der bringer ham i Harnisk. Han kan ikke finde sig i, at Buonaparte behandler Europas Potentater som sine Ligemænd, og især da ikke, at han tør vove dette over for Katerine den Stores Sønnensøn. Jeg selv interesserer mig ikke i fjerneste Maade for Politik, men gennem min Faders Samtaler med Mikhail Ivanovitsch er jeg dog noget lunde vidende om, hvad der foregaar, og jeg er saaledes ikke i Tvivl om, at Lisy-Gory er det eneste Sted paa hele Jordkloden, hvor man ikke anerkender Buonapartes Storhed. Og jeg har ogsaa det Indtryk, at min Fader, der naturligvis vil faa store Ubehageligheder i Moskvá, eftersom han nu engang har den Vane at sige sin Mening ligeud og uden Persons Anseelse, slet ikke er saa forhippet paa denne Rejse. Naa, men nu vil det jo snart blive afgjort, om vi kommer af Sted eller ikke.

Af nyt har jeg kun at meddele, at min Broder Andrej, der for nylig var her paa et lille Besøg, nu er rejst til Udlandet. Han har, som jeg skrev dig til i mit forrige Brev, forandret sig meget i den sidste Tid, og han er virkelig ligesom levet op igen. Han er nu den samme gode, milde og kærlige Andrej som i gamle Dage. Jeg

tror, at det er gaaet op for ham, at hans Liv ikke er afsluttet endnu. Men paa samme Tid som han er undergaaet denne Forandring i sjælelig Henseende, synes hans Helbred at være blevet svagere. Han er meget mager og nervøs, og det ængster mig en Del. Jeg haaber nu, at han vil have godt af denne Rejse til Udlandet, som Lægerne allerede for længe siden har tilraadet ham. Du skriver til mig, at alle i Petersborg taler om hans fremragende Dygtighed, Energi og Begavelse. Ja, undskyld min søsterlige Stolthed, men det forbavser mig slet ikke, naar jeg mindes alt, hvad han har udrettet paa sine Godser, og jeg mener derfor, at den rosende Omtale, han har faaet i Hovedstaden, ikke er en Smule mere end fortjent. Derimod er jeg ikke saa lidt forbavset over de Rygter, der er komne dig for Øre angaaende hans Forlovelse med den lille Natalie Rostov. Du maa være forkert underrettet. Jeg tror ikke, at Andrej kunde falde paa at gifte sig igen, og da allermindst med hende. Skønt han aldrig taler derom, véd jeg dog, at Mindet om hans afdøde Hustru endnu er alt for dybt indgravet i hans Hjerte, til at han nogen Sinde kunde tænke paa at give hende en Stedfortræder. Og desuden er jeg vis paa, at Natalie Rostov ikke hører til dem, der falder i hans Smag. Det ligger sikkert fjernt fra hans Tanker at vælge hende til sin Hustru, og sandt at sige ønsker jeg heller ikke, at dette skulde ske. Naa, men nu har jeg allerede trættet dig alt for længe; jeg opdager jo, at jeg næsten er kommet til Ende med det andet Ark. Lev derfor vel, min inderligt elskede Julie, og gid Vorherre tage dig under sin Varetægt! Min kære, gode Veninde, Mlle. Bourrienne, sender dig tusinde Hilsener og Kys.

Marie."

XXI

Ud paa Sommeren modtog Fyrstinde Marie aldeles uventet et Brev fra sin Broder, hvori han meddelte hende den lige saa uventede som forbavsende Efterretning om sin Forlovelse med Natalie Rostov. Hele Brevet aandede den inderligste Kærlighed til den unge Pige og bar tillige Vidne om hans store Tillid til Søsteren. Han skrev, at han først nu havde lært Kærligheden at kende, og at denne ny Følelse havde givet ham et langt frejdigere og lysere Syn

paa Livet. Han bad endvidere Marie om at tilgive ham, at han ikke havde betroet hende sine Planer, da han sidst var paa Lisy-Gory, men han havde kun undladt at sætte hende ind i Sagerne, for at hun ikke skulde forsøge at indvirke paa Faderen, hvad der sikkert vilde have nedkaldt hele hans Vrede over hendes Hoved.

„Fader sagde for øvrigt ikke ligefrem nej," skrev han videre, „men han stillede som Betingelse for sit Samtykke, at jeg skulde vente med at gifte mig, til der var gaaet et Aar. Nu er Halvdelen af denne Tid forløben, og jeg har altsaa hele seks Maaneder at komme igennem, inden jeg staar ved Maalet. Hvis Lægerne her ved Badet ikke bestemt holdt paa, at jeg skulde bruge Kuren tre Maaneder endnu, vilde jeg straks vende tilbage til Rusland, men nu lader dette sig altsaa ikke gøre. Ganske vist er jeg uafhængig og behøver ikke at bede min Fader om noget, men jeg vil dog nødig handle mod hans Villie og derved paadrage mig hans Vrede, da dette vilde forbitre min Lykke. I det indlagte Brev anmoder jeg ham om at forkorte Ventetiden tre Maaneder, og nu beder jeg dig om selv at vælge det gunstige Øjeblik til at overrække ham det og derpaa at underrette mig om Resultatet."

Efter megen Vaklen, megen Tvivl og mange fromme Forberedelser fik Marie endelig samlet saa meget Mod, at hun kunde aflevere Brevet til Faderen, som tog det uden at sige et Ord og puttede det til sig.

„Ja, vil du sige ham," sagde den gamle Fyrste i en fuldstændig rolig Tone, da hun den næste Dag aflagde sit sædvanlige Morgenbesøg, „at han kan vente med at gifte sig, til jeg er død. Det varer ikke længe, og saa faar han jo sin Frihed."

Fyrstinde Marie vilde til at gøre en Indvending, men han afbrød hende øjeblikkelig og vedblev med hævet Røst:

„Naa ja, lad ham da gifte sig, den Knægt, naar han er saa opsat derpaa! Jo, det er en nydelig Familie, han kommer ind i! Er de maaske stort andet end Idioter, disse Rostovs, hæ? Eller har de Penge, hæ? Ja, skriv du kun til ham, at han kan gifte sig den Dag i Morgen, naar han er saa forhippet derpaa. Saa faar Nikolaj en Stedmoder, og for at Andrej ikke heller skal mangle en, gifter jeg mig med den fransøsiske Mamselle. Hi, hi, hi! Saa bliver den lille Bourrienne hans Moder. Men jeg vil ikke se hverken ham eller hans Madamme her i Huset — jeg har Fruentimmervrøvl nok i Forvejen. Og hvad dig angaar, kan du flytte hen til ham. Herud, siger jeg — herud med jer alle sammen!"

Efter at Fyrsten saaledes havde givet sin Harme Luft, berørte han ikke oftere dette Tema, men hans Ærgrelse over Sønnens Svaghed gik hvert Øjeblik ud over Datteren, og han havde nu fundet en ny og uudtømmelig Kilde til Drillerier, idet han overbød sig selv i Galanterier mod Mamsellen og daglig truede Marie med, at hun snart skulde faa en Stedmoder.

„Hvorfor i Alverden skulde jeg ikke gifte mig med hende?“ sagde han den ene Gang efter den anden. „Hun vil jo blive en nydelig Fyrstinde!“ Og Marie opdagede virkelig ogsaa til sin Forfærdelse, at Faderens Opmærksomhed over for Mlle. Bourrienne antog saadanne Dimensioner, at man kunde befrygte det værste. Hun meddelte sin Broder dette sørgelige Resultat af hans Brev, men bad ham dog samtidig ikke ganske at opgive Haabet om, at Faderen skulde komme paa bedre Tanker.

Skønt Fyrstinde Marie gik helt op i den lille Nikolajs Opdragelse og ikke kendte anden Trøst og Glæde end den, Religionen yder, plejede hun dog ligesom alle andre et rent personligt Haab, som, hvor dybt hun end gemte det i sit Hjerte, dog bar hende oppe, naar alt andet svigtede hende. Jo længere hun levede, og jo flere Erfaringer hun gjorde, desto tydeligere stod det for hende, at Lykken ikke findes paa denne Jord. Enhver, der troede at gribe den, fik kun Skuffelser i Stedet, og skønt Kristus selv har sagt, at dette Liv kun er en Prøve, en Forberedelse til det andet, var alle dog lige opsatte paa at søge Lykken her og ikke hisset. „Ja,“ sagde hun ofte til sig selv, naar disse Tanker kom over hende, „der er ingen, slet ingen, som rigtig har grebet denne Sandhed, uden de stakkels vandrende Pilegrimme, der med Tiggerposen paa Ryggen lister sig op til mig ad Bagtrappen for at undgaa min Faders Vrede. Nej, at forlade Familie og Hjemstavn, at opgive denne Verdens Goder og vandre fra Sted til Sted i Bodsskjorte og under fremmed Navn, nedbedende Himlens Velsignelse over Ven og Fjende — det vilde være Sandheden og Livet!“

Blandt de fromme Pilegrimme, der saaledes besøgte hende og modtog Almisse af hendes Haand, var der en, som hun satte ganske særlig Pris paa. Det var en lille spinkel, koparret Kvinde — Fedoschuschka hed hun — som i mere end 30 Aar havde vandret fra Sted til Sted, barfodet og med tunge Lænker om Arme og Ben. Og en Aften, da Marie sad oppe paa sit Værelse foran den dunkelt brændende Helgenlampe og lyttede til Fedoschuschkas opbyggelige Tale, slog det pludseligt med en saadan Styrke ned i

hende, at denne Kvinde havde fundet den eneste rette Vej til Naaden, at hun besluttede at følge hendes Eksempel. Endnu længe efter at Fedoschuschka var gaaet, sad hun hensunken i dybe Tanker, og hun blev da fuldstændig enig med sig selv om, at det var hendes egentlige Bestemmelse at føre en saadan omflakkende Tilværelse. Hun anskaffede sig i al Hemmelighed en hel Pilegrimsdragt med Bodsskjorte, Bastsko og Hoveddug, og ofte, naar hun stod foran Kommoden, hvori hun gemte alle disse Herligheder, spurgte hun sig selv, om hun ikke straks burde forlade Hjemmet og begive sig ud paa Vandring. I Tankerne saa' hun sig allerede midt ude paa den støvede Landevej med Staven i Haanden og Tiggerposen paa Ryggen, vandrende fra det ene hellige Sted til det andet uden jordisk Begær eller Ønsker, indtil hun til sidst havnede i de lyse Boliger, hvor der hverken findes Sorrig eller Graad, men kun idel Glæde og Salighed.

Men naar hun saa et Par Timer efter mødtes med sin Fader eller saa' ind i Nikolajs milde Barneøjne, opgav hun atter sin Beslutning, og hun græd da sagte ved Tanken om, at hendes syndige Hjerte hængte mere ved disse to end ved Gud.

TREDJE AFSNIT

I

BIBELEN lærer os, at vore første Forældre levede i lykkelig Lediggang, lige indtil Herrens Forbandelse ramte dem. Og da denne Forbandelse stadig hviler over Slægten, maa vi arbejde ikke alene at tjene Brødet i vort Ansigts Sved, men ogsaa fordi vi ikke kan finde Ro og Tilfredshed uden dette, thi om end Trangen til Lediggang er gaaet i Arv til os, siger en indre Stemme os dog, at det er vor Bestemmelse at arbejde. Men hvis Mennesket kunde leve sit Liv hen i Lediggang og dog have Følelsen af, at han udgjorde et nyttigt Led i Samfundet, saa vilde han have fundet Lykken i dens uroprindelige Skikkelse. En saadan Tilstand af privilegeret Lediggang, der ikke vækker nogen som helst Selvbebrejdelse, fordi den er paalagt som Pligt, kendes kun i Soldaterstanden, og maaske netop derfor staar denne Stand i et saa misundelsesværdigt Lys for mange.

Nikolaj Rostov, der nu kommanderede den Eskadron, som var bleven ledig ved Denisovs Afgang fra Regimentet, havde lige siden 1807 ført et saadant velsignelsesrigt militært Driverliv. Han havde efterhaanden udviklet sig til en rigtig rask og forsoren Husar med flotte Manerer — lidt vel flotte maaske — og var lige afholdt og agtet af foresatte, Kammerater og undergivne. Han var derfor ogsaa særdeles fornøjet med sin Tilværelse, og det eneste Skaar i hans Lykke var Moderens evige Klager over de økonomiske Tilstande i Hjemmet. I det sidste Aars Tid havde hun ligefrem bombarderet ham med Breve, hvori hun klagede sin Nød til ham, og hendes Epistler endte altid med, at hun bad ham om at komme hjem for at trøste og støtte sine gamle Forældre.

Nikolaj var slet ikke glad ved, at man vilde rive ham ud af den rolige, sorgløse Tilværelse, han nu førte. Ganske vist havde han en Følelse af, at han tidligt eller sent maatte styrte sig ind i Livets Malstrøm og tage Kampen op med alt det smaalige Vrøvl,

som han nu i aarevis havde været fri for, men han ønskede at udsætte denne Kamp saa længe som muligt og besvarede derfor slet ikke Moderens mange Forespørgsler om, naar han kom hjem. I Februar 1810 fik han en Meddelelse om, at Natascha var bleven forlovet med Fyrst Bolkonskij, og denne Efterretning berørte ham temmelig pinligt. Han var ked over, at Natascha, som han holdt saa meget af, nu var tabt for Hjemmet, og det ærgrede ham, at han ikke havde faaet Lejlighed til at erklære Bolkonskij, at han for sit Vedkommende ikke var videre beæret af dette nye Svogerskab. Et Øjeblik tænkte han endogsaa paa at tage hjem for at aflægge Søsteren et Besøg, men da saa Foraarsmanøvrerne kom, opgav han atter denne Plan og blev rolig ved sit Regiment. I April Maaned fik han imidlertid igen Brev fra Moderen, og Indholdet af dette gjorde ham i højeste Grad betænkelig. Hun bad ham om endelig at komme hjem og tage sig af Sagerne, da det ellers sikkert vilde ende med Forskrækkelse. Greven var saa svag og i den Grad i Lommen paa Hushovmesteren Dmitrij, der snød og bedrog ham paa enhver Maade, at de alle vandrede den sikre Ruin i Møde. „Kom i Himlens Navn, saa snart du kan, jeg bønfalder dig derom!“ hed det i Slutningen af Brevet. „Du maa komme og tage dig af Sagerne, hvis du da ikke vil gøre os alle ulykkelige.“

Dette Brev havde den forønskede Virkning paa Nikolaj, der nu ikke længere var i Tvivl om, at han maatte bide i det sure Æble og rejse jo før jo heller; og om Aftenen, da han mødtes med sine Kammerater, meddelte han dem da ogsaa til deres store Forbavselse, at han vilde tage en længere Orlov for at kunne rejse hjem til sine Forældre.

Det pinte ham, at han maatte forlade sit Regiment netop nu, hvor han hver Dag kunde vente at avancere til Ritmester, men endnu mere, at han maatte opgive Haabet om at faa sine tre Skimler solgt til Grev Golukhovskij, der havde gaaet og budt paa dem i hele den sidste Maaned. Og dertil kom, at det var ham aldeles ufatteligt, hvorledes han skulde kunne undværes paa det Bal, som Husarerne agtede at give til Ære for en polsk Grevinde, der boede i Nabolaget. Men han havde intet Valg; han maatte bort fra den Verden, hvor han befandt sig saa vel, og kaste sig ind i alt det Vrøvl, der ventede ham hjemme.

Efter en Uges Forløb fik han sin Ansøgning om Orlov bevilget. Hans Kammerater gjorde en dundrende Middag for ham til 15 Rubler Kuverten med Taffelmusik og Sang. Efter Bordet dansede

Nikolaj en lystig Trepak*) med Majoren; de fulde Officerer legede Himmelspræt med ham**), Eskadronens Mandskab gjorde det samme og raabte Hurra for ham, og det hele endte med, at hans Kammerater lagde ham bevidstløs op i Slæden og fulgte ham til den nærmeste Station.

Den første Halvdel af Rejsen var alle hans Tanker endnu henne ved Regimentet, men efterhaanden som han fjernede sig fra dette, tog de en anden Retning og søgte hjem til Otradnoje, hvis Tiltrækningskraft syntes at staa i omvendt Forhold til Kvadratet paa Afstanden. Da han kom til den sidste Station, gav han Kusken tre Rubler i Drikkepenge, for at han skulde skynde sig, og inden Vognen endnu havde gjort rigtig Holdt foran Hovedbygningen, fløj han allerede op ad Stentrappen og ind i Forstuen lige saa aandeløs som en Skoledreng, der kommer hjem i Ferien.

Efter at den første Glæde havde sat sig noget, og han nu stod over for den kolde Virkelighed, der ikke ganske svarede til det Billede, hans Fantasi havde udmalet for ham, begyndte han næsten at fortryde, at han havde haft saa travlt med at komme hjem, men lidt efter lidt vænnede han sig dog atter til Livet paa Otradnoje, der gik ganske i den gamle Skure. Ganske sporløst var Tiden dog ikke gledet hen over Husets forskellige Beboere. Hans Forældre var blevet noget mere aflægs end før, og de stadige Pengeforlegenheder havde affødt en vis Uro hos dem begge, der undertiden gav Anledning til smaa indbyrdes Uoverensstemmelser, som ogsaa traadte frem for Omverdenen. Sonja, der lige var fyldt tyve Aar, stod nu i sin Skønheds fuldeste Flor og viste saa uforbeholdent, hvor lykkelig hun var over atter at have ham hjemme, at han ikke kunde andet end glæde sig derover. Petja, der var vokset op til en køn tretten Aars Dreng med et kvikt og livligt Væsen, havde endnu flere Spilopper i Hovedet end før, skønt han allerede var naaet saa vidt, at hans Stemme begyndte at gaa i Overgang. Men Natascha var den, der havde forandret sig mest, og Forandringen var saa mærkelig og iøjnefaldende, at Nikolaj havde ondt ved igen at komme sig af sin Forbavselse.

„Hør, du er jo ikke til at genkende!“ sagde han en af de første Dage, efter at han i længere Tid havde fulgt hende med Øjnene.

---

*) En russisk Nationaldans, mere karakteristisk end smuk. O. A.

**) Den højeste Æresbevisning i Rusland; den vises endogsaa Storfyrsterne, naar det gaar rigtig muntert til. O. A.

„Finder du!“ svarede hun i en koket Tone. „Er jeg maaske bleven grimmere?“

„Nej, tværtimod! Men der er kommet en ganske mærkelig Værdighed over dig. Du ligner jo næsten en Prinsesse!“

„Ja, ikke sandt!“ sagde hun fornøjet. „Men hvor kan det vel være anderledes, naar man er saa lykkelig som jeg. — Naa, hvad siger du ellers til min Forlovelse? Hvad synes du om ham?“

„Godt! — Han er jo en fortræffelig Mand i alle Henseender. Men er du nu ogsaa rigtig forelsket i ham?“

„Ja, jeg er noget i Tvivl om, hvad jeg skal svare dertil. Du véd jo, at jeg ofte har været forelsket før, men dette ligner ikke noget af alt det andet. Denne Gang føler jeg mig saa uendelig rolig og tryg, men det ligger maaske i Bevidstheden om, at han staar saa højt over alle andre.“

Nikolaj sagde saa til hende, at han var højst misfornøjet med Brylluppets Udsættelse, men hun svarede, at det ikke kunde være anderledes, at det gjaldt om at underordne sig den gamle Fyrstes Villie, og at hun selv ønskede det saaledes. Og da han saa', hvor ivrigt hun tog paa Veje, sagde han ingenting, men lod, som om han gav hende Ret.

Det forbavsede ham ogsaa, at hun aldrig røbede noget, der lignede Længsel efter Fyrst Andrej. Hun var tværtimod altid ens i Humøret og dertil munter og tilfreds som i gamle Dage. Nikolaj kunde ikke forstaa dette, og til sidst begyndte han endogsaa at tvivle om, at hun virkelig elskede Bolkonskij, og at det var rigtig Alvor med denne Forlovelse. Der var meget, som bestyrkede ham heri, men navnlig den Omstændighed, at Forlovelsen skulde holdes hemmelig, og at Brylluppet var udsat indtil videre. Og da han engang udtalte sig aabent derom til sin Moder, opdagede han til sin Forbavselse og Glæde, at hun ogsaa syntes at dele hans Bekymringer.

„Ja, jeg har lige faaet et Brev fra ham, hvori han fortæller, at han først kommer hjem til December,“ sagde hun i en Tone, der ikke røbede nogen synderlig Velvillie for den tilkommende Svigersøn. „Jeg forstaar ikke, hvorfor han bliver saa længe borte; det er vel sagtens hans skrøbelige Helbred, som tvinger ham dertil. Men du maa endelig ikke sige et Ord til Natascha derom! Lad hende nyde de faa glade Dage, hun endnu har tilbage. Det angriber hende altid, naar hun faar Brev fra ham. — Naa, men for Resten maa vi stole paa Vorherre,“ tilføjede hun i en resigneret

Tone, „og desuden er hendes Valg jo faldet paa et ganske udmærket Menneske!“

II

Det var Nikolaj en højst ubehagelig Tanke, at han skulde blande sig i de kedelige Regnskabsanliggender, for hvis Skyld Moderen havde kaldt ham hjem, men da han mente, at han lige saa godt kunde springe som krybe i det, gik han allerede Dagen efter sin Ankomst over til Dmitrij og forlangte med rynkede Bryn og en mørk, truende Mine, at denne skulde forelægge ham hele Regnskabet til Gennemsyn. Ganske vist havde Nikolaj endnu mindre Begreb om, hvad „hele Regnskabet“ vilde sige, end Hr. Dmitrij, der modtog denne Efterretning med en forfærdet Mine, men han syntes dog hurtigt at have opdaget, at Dokumenterne ikke var rigtig i Orden, for han havde ikke været fem Minutter derinde, førend Fogeden og Skriveren, som stod og ventede ude i Forstuen, hørte ham brøle op, saa hele Huset rystede.

„Din forbandede Tyveknægt!“ lød det ud gennem Døren. „Dit utaknemmelige Asen! Siger du et Ord til, slaar jeg dig fordærvet! Ja, jeg skal lære dig, din forbandede Snyder!“

Og lidt efter havde de samme to Mænd den Glæde at se den unge Greve komme til Syne i Døren med Dmitrij ved Kraven. Han slæbte Delinkventen ud i Forstuen, trakterede ham med Knubs og Stød, som ledsagedes af forskellige opmuntrende Ord, og gav ham derpaa saa vældigt et Spark, at han røg hovedkulds ud over Stentrappen og ind i et Buskads, hvor han foreløbig blev liggende. I dette skæbnesvangre Øjeblik viste Dmitrijs Hustru og Svigerinde sig i Forstuen, hylende og lamenterende, men den unge Greve gik forbi dem med faste Skridt og forlod Valpladsen uden at blinke.

Grevinden, der gennem Tjenerskabet meget hurtigt fik at vide, hvad der var passeret, kunde ikke andet end glæde sig over, at Sagerne nu vilde komme i Orden, men hun nærede dog paa samme Tid nogen Frygt for, at denne Scene skulde have taget for meget paa Nikolaj, og listede sig derfor den ene Gang efter den anden hen til hans Dør. Og dér stod hun saa og lyttede

med bankende Hjerte, medens han vandrede op og ned ad Gulvet, dampende som en Tyrk.

Den næste Dag efter Frokosten trak Faderen Nikolaj til Side og sagde til ham i en lidt ængstelig Tone:

„Hør, lille Ven, du blev vist noget hidsig i Gaar. Dmitrij har fortalt mig det hele, og jeg maa sige dig, at du har gjort ham Uret, min Dreng!“

„Ja, tænkte jeg ikke nok, at jeg kunde have sparet mig Ulejligheden!“ sagde Nikolaj til sig selv. „Nej, de er splittergale herhjemme, alle sammen!“

„Du beskyldte ham for, at han havde undladt at føre 700 Rubler til Indtægt, men du glemte at se paa den næste Side, hvor de stod opført under Transport.“

„Hør Papa, han er en Slyngel og en Bedrager, det véd jeg med Bestemthed, og derfor har han ogsaa rigtig godt af den Behandling han fik. Men hvis du ønsker det, skal jeg aldrig mere blande mig i Regnskabsvæsenet.“

„Jo, min kære Dreng, jeg beder dig tværtimod om at tage dig af Sagerne!“ sagde den gamle Greve i en lidt forvirret Tone, for han følte i dette Øjeblik selv, hvor slet han havde forvaltet sine Børns Formue. „Jeg begynder at blive gammel, og desuden . . .“

„Kære Papa, tilgiv mig, hvis jeg har gjort dig imod!“ afbrød Nikolaj ham. „Og det kan jo ogsaa godt være, at jeg har taget fejl, da jeg forstaar mig endnu mindre paa det hele end du.“

„Ja, gid Fanden havde alt det Regnskabsvæsen!“ sagde han til sig selv, da Faderen var gaaet. „I gamle Dage, da jeg spillede Hasard, kunde jeg jo nok summere nogle Tal sammen, men saadan et rigtigt Regnskab med „Transport“ og „Lateris“ er mig virkelig alt for indviklet.“ Og han tog saa den faste Beslutning ikke mere at blande sig i Sagerne. En eneste Gang brød han dog dette Princip, og det var hans Moder, som gav Anledning dertil, idet hun spurgte ham til Raads angaaende en Veksel paa 2000 Rubler, som Anna Mikhailovna i sin Tid havde udstedt til Dækning af et Laan, men forsømt at indløse.

„Ja,“ sagde Nikolaj, „den Sag klarer vi med Lethed. Som du véd, har jeg ikke stort tilovers hverken for Anna Mikhailovna eller hendes Søn, men de har dog engang været Venner af vort Hus. — Og da det vilde genere dem at skaffe Pengene, er der

intet andet at gøre end dette!“ tilføjede han og rev Vekslen i Stykker.

„Ja, det er ogsaa min Tanke!“ hviskede den gamle Grevinde, der følte sig saa rørt over Sønnens ædle Handlemaade, at hun øjeblikkelig flød hen i Taarer.

III

Frosten havde allerede begyndt at indfinde sig, og Rimen laa hver Morgen som et tyndt Tæppe over den stivnede Jord, der var mættet af Efteraarets Regnskyl. Græsmarkerne var afgnavede og nedtrampede, men takket være de høje, friske Tuer, som Kvæget hist og her havde levnet, tegnede de sig dog som livlige grønne Firkanter inde mellem de gule Stubmarker og Boghvedeagrenes rødlige Baand. Skovene, der endnu i Begyndelsen af September havde dannet grønne Øer i det sorte Pløjeland, lyste nu i røde og gule Farver ud over den grønne Vintersæd. Haren var ved at skifte Kjole, Rævehvalpene begyndte at jage paa egen Haand, og Ulveungerne var allerede større end en stor Hund. Det var med andre Ord den allerbedste Jagttid, og Nikolaj, som elskede Friluftslivet, havde da ogsaa benyttet sine Hunde saa godt, at han tog den højtidelige Beslutning at lade dem hvile ud i de tre Dage, for at de kunde være rigtig ved Kræfter, naar den store Fællesjagt, der var ansat til den 28. September, tog sin Begyndelse.

Hele den 26. var Kulden stærk og bidende, men henad Aften faldt det ind med Tø, og da Nikolaj den næste Morgen kiggede ud af sit Vindue, opdagede han øjeblikkelig, at det var det dejligste Jagtvejr, man kunde tænke sig. Det saa' ud, som om Himlen opløste sig og dalede ned mod Jorden. Ikke en Vind rørte sig, og den eneste Bevægelse, der sporedes i Luften, var et Slør af fine, næsten usynlige Draaber, der sagte og ustandseligt sænkede sig som Dug ned over Træernes nøgne Grene, samlede sig til store, gennemsigtige Draaber, faldt paa Jord og paa Løv og splintredes i tusinde smaa bitte Perler. Køkkenhavens sorte Muld glinsede af Væde, flød ud i ét med Disen og blev borte et Stykke inde i denne. Nikolaj traadte ud paa den solede Sten-

trappe, trak Vejret dybt og inddrak en Duft af vissent Løv, blandet med en stram Dunst af Hunde. Det var Milka, en sortplettet Tævehund, bred over Bagparten og med store, brune Øjne, som sendte ham denne Morgenhilsen. Saa snart hun fik Øje paa sin Herre, rejste hun sig gabende, trykkede sig derpaa som en Hare i Sædet og sprang saa op paa ham og slikkede ham i Ansigtet med sin lange, røde Tunge. Men Milka var ikke ene om Budet, thi i dette Øjeblik kom en Mynde galoperende med krum Ryg nede fra Haven, tog Stentrappen i ét Spring og gned sig op ad Nikolajs Ben, hylende af Glæde og med Halen i Vejret.

„Laska — her!“ lød det i det samme henne om Hjørnet, og et Øjeblik efter viste Pikøren Danilo sig med Hundepisken i Haanden. Det var en graahaaret, vejrbidt Mand, kortklippet som en ægte Lillerusser, og med dette Udtryk af suveræn Foragt for hele Menneskeheden, som man saa ofte træffer hos ældre Jægersmænd. Da han kom hen til Trappen, tog han Huen af og blev staaende foran den unge Greve med blottet Hoved, men uden at forandre sin sejge, overlegne Mine.

„Aa, hør engang, Danilo!“ sagde Nikolaj, der pludselig følte sig grebet af en saa uimodstaaelig Jagtlyst, at han ganske glemte sine tidligere Beslutninger. Baade Vejret, Hundene og nu Synet af Jægeren fristede ham i den Grad, at han i dette Øjeblik ikke havde mere Modstandskraft end en forelsket, der ligger paa Knæ foran den tilbedte.

„Ja, hvad befaler Deres Excellence?“ svarede Danilo med en hæs og dyb Degnerøst, medens hans sorte, spillende Øjne hvilede forskende paa Herren. „Mon han skulde modstaa Fristelsen?“ tænkte han og blev staaende uden at røre sig.

„Naa, hvad siger du saa til Vejret? Det kunde ikke være bedre, vel?“ sagde Nikolaj og kløede Milka bag Ørene.

„Ja, jeg sendte ogsaa Skovløberen ud ved Daggry,“ svarede Danilo, „og han melder, at Ulvinden er løbet ind i Otradnoje Skoven med hele sit Kuld.“

„Ja, saa maa vi af Sted! Mød her med Skovløberen saa snart du kan, og vent med at give Hundene at æde!“

„Som Herren befaler!“ svarede Danilo uden at forandre en Mine.

Fem Minutter efter stod begge Jægerne inde i Nikolajs Stue. Skønt Danilo kun var af Middelhøjde, gjorde han dog samme Virkning i et Værelse som en Bjørn eller en Elefant, og da han

selv havde Følelsen heraf, holdt han sig hele Tiden ubevægelig henne ved Døren for ikke at gøre en eller anden Ulykke paa Møblerne. Han havde kun den ene Tanke at slippe bort herfra snarest muligt og atter at komme ud under den høje, hvælvede Himmel.

Efter at Nikolaj havde faaet de fornødne Oplysninger af Skovløberen og modtaget Danilos Forsikring om, at Hundene ikke vilde have nogen Mén af Jagten, gav han Ordre til, at Hestene skulde sadles; men lige som Danilo vilde til at trække sig ud af Døren for at bringe denne Befaling videre, standsedes han af Natascha, der kom dansende ind med sine sædvanlige lette Fjed. Hun mødte i Skørt og med et stort uldent Tørklæde om Hovedet, og havde naturligvis sin trofaste Følgesvend Petja lige i Hælene.

„Naa, du tager altsaa dog af Sted!“ sagde hun fornøjet. „Ja, tænkte jeg det ikke nok! Sonja vilde bilde mig ind, at du blev hjemme, men jeg kunde jo sige mig selv, at det vilde være dig umuligt.“

„Ja, vel tager jeg af Sted, men jeg vil ikke have dig med!“ svarede Nikolaj i en tvær Tone. „Vi skal nemlig ud efter Ulven i Dag, og det kan ikke more dig.“

„Ja, men du véd jo godt, at jeg netop gerne vil med til de Løjer. Og derfor er det rigtig lumsk af dig, at du lader Hestene sadle uden at sige et Ord til mig derom.“

„Og jeg vil ogsaa med!“ raabte Petja. „Ingen Hindring Russen kender, alt maa vige for hans Mod!“

„Men du maa i alt Fald blive hjemme!“ sagde Nikolaj, henvendende sig til Natascha. „Mama har jo én Gang for alle sagt, at hun ikke vil have dig ud paa den Slags Ture!“

„Ja, hvad bryder jeg mig om det!“ erklærede Natascha i en resolut Tone. „Aa Danilo, lad min Hest sadle, og sig til Mikhajlo, at han holder sig klar med mit Kobbel!“

Danilo, der i Forvejen havde følt sig trykket af at skulle opholde sig inden fire Vægge, blev fuldstændig forfjamsket, da Skæbnen førte ham ind paa denne tête á tête med hans unge Herskerinde, der saa' saa fin og skrøbelig ud. Han modtog derfor hendes Ordre med nedslagne Øjne og skyndte sig ud af Døren saa snart han havde faaet den, af Frygt for, at han skulde komme til at knuse hende ved en eller anden ufrivillig Berøring.

IV

En halv Time senere var alle de, der skulde deltage i Jagten, samlede nede i Gaarden, hvor Nikolaj havde travlt med at træffe de fornødne Anordninger. Han sendte den Del af Meuten, som skulde gaa op imod Jægerne, i Forvejen, fløjtede sit eget Kobbel hen til sig, satte sig op paa sin røde og red saa i Spidsen for de andre gennem Laden og ud paa den store Mark, der strakte sig lige op til Otradnoje Skoven. Greven, der ogsaa havde faaet Lyst til at deltage i Jagten, var ikke med her; han foretrak at køre til sin Post, men hans isabellafarvede Vallak, som blev ført af en Rideknægt, sluttede hele Toget. Der rykkedes ud med en Meute paa 54 Støvere, som førtes af 6 beredne Pikører, og 40 Mynder, der kom farende i livlige Spring bag efter 8 Jægere til Hest. Men desforuden havde baade Greven, Nikolaj og Natascha hver sit Kobbel, og alt i alt var der saaledes ikke mindre end en Snes Jægere og 120 Hunde, som skulde ud efter Ulven. Enhver Hund kendte sin Herre og lystrede hans Kommando, og enhver Jæger havde i Forvejen faaet tildelt sin Post og vidste, hvad han havde at gøre.

Saa snart Rytterne var komne en tusind Alen frem, spredte de sig til højre og venstre ud paa den bløde Mark, hvor Hestene hvert Øjeblik stampede i Pytterne, saa Vandet sprøjtede til alle Sider. Den fugtige Dis sænkede sig stadig ned over Jorden, og der herskede en forunderlig Stilhed, som kun afbrødes af Jægernes Fløjten, Hestenes Prusten eller et klaskende Piskeslag, der efterfulgtes af en klagende Gøen.

Efter at de havde tilbagelagt godt en halv Fjerdingvej, saa' de pludselig forude i Taagen fem Ryttere, der kom dem i Møde med deres Hunde. Forrest red en smuk og kraftig Mand med et kækt Ansigt og en stor, hvid Knevelsbart. Det var Onkel Mikhail, en Godsejer fra Nabolaget, som var langt ude i Familie med Rostovs.

„Goddag, Goddag, lille Onkel!“ sagde Nikolaj, da den gamle Herre kom ridende hen til ham.

„Alabom — Marsch! Ja, tænkte jeg det ikke nok!“ svarede denne. „Jeg sagde jo nok, at du ikke kunde holde dig hjemme, og jeg havde heller ikke gjort det i dit Sted: Alabom — Marsch! Men se nu at komme ind i Skoven i en Fart, for Ilagin jager i

Nærheden af den, og skynder du dig ikke, snupper han Ulven lige for Næsen af dig. Og derfor, min Ven: Alabom — Marsch!"

„Ja, jeg er jo ogsaa paa Vejen derhen, men først maa vi da have alle Støverne samlet i en Meute."

Nikolaj gav den fornødne Ordre og red derpaa videre ved Siden af Onkel Mikhail. Natascha, der var saa tæt indhyllet i Tørklæder og Shavler, at man kun kunde se hendes straalende Øjne og Næsetippen, sluttede sig ogsaa til dem med sit lille Følge, der bestod af Petja og en Rideknægt, som var sat til at være hendes Beskytter. Petja, der jumpede af Sted med et fornøjet Ansigt, arbejdede uafladeligt med Tøjler og Pisk, men Natascha, som sad smukt og frit paa sin sorte Araber, førte den med let og sikker Haand.

Onkel Mikhail skævede misfornøjet hen til Natascha og Petja, for han var en ægte Nimrod, der ikke holdt af Løjer og Narrestreger paa Jagten.

„Goddag, lille Onkel! Kan du se, vi er ogsaa med!" skreg Petja.

„Goddag, Goddag! Men tag jer dog i Agt. I er jo lige ved at ride Hundene ned!" svarede den gamle Herre gnavent.

„Ja, du maa endelig ikke tro, lille Onkel, at jeg agter at genere nogen af jer!" sagde Natascha. „Vi skal nok blive paa vor Post og holde os saa stille som Mus, det lover vi dig!"

„Ja, det er vist ogsaa det fornuftigste, I kan gøre. Men pas blot paa, I ikke falder af Hesten, for saa er Fanden løs! Alabom — Marsch!"

Man kunde nu skimte Skoven en tre, fire Hundrede Alen forude; og efter at Nikolaj havde aftalt med Onkelen, hvor Meuten skulde slippes løs, anviste han Natascha hendes Post, der var valgt saaledes, at hun efter al Sandsynlighed intet Tilløb vilde faa, og satte derpaa over en dyb Grøft for at dirigere Hundene.

„Naa, lille Nevø, pas nu godt paa og glem ikke, at det er en gammel Ulv, du har at gøre med. Blot den ikke narrer dig!"

„Ja, det vil Tiden vise!" svarede Nikolaj, medens han galoperede bort. „Karaj! Fy-u-it!" fløjtede han til en gammel, styg Hund med dobbelt Næse og Knurhaar, som havde erhvervet sig et vist Navn, fordi den engang ganske alene havde taget en stor og glubsk Ulv paa sin Samvittighed.

Den gamle Greve, som kendte sin Søns Jagtiver, piskede paa Hestene, det bedste han kunde, for at naa Skoven i rette

Tid, og inden Jægerne endnu var udstillede, kom han da ogsaa rullende hen til det Sted, hvor han skulde have Post. Greven, der saa' ud til at være i Perlehumør, sprang i en Fart ned af Vognen, samlede sin Pels om sig og kravlede saa med Pisken i Haanden op paa sin skikkelige Vallak, der var lige saa graa og trivelig som han selv. Og skønt han just ikke var nogen særlig ivrig eller dygtig Jæger, iagttog han dog samvittighedsfuldt alle Jagtreglerne. Han red frem og stillede sig an i Udkanten af det Krat, han holdt i, samlede Tøjlerne og saa' sig smilende om til alle Sider med den stolte Bevidsthed, at han nu var parat.

Ved Siden af Greven holdt hans Kammertjener Sjemjon med tre kraftige Ulvehunde i Line, og en hundrede Skridt ud til højre havde hans Rideknægt Mitka, der var en udmærket Jæger og Rytter, sin ansvarsfulde Post. Efter gamle Vane tog Greven sig først en Bid Brød, som han skyllede ned med en høj Krydder-snaps, og derpaa tømte han en halv Flaske ekstrafin Bordeaux. Vinen og Køreturen i Forening farvede hans Kinder og gav hans Øjne Glans, og som han sad der ubevægelig og indhyllet i sin lange Pels, lignede han nærmest et lille Barn, der er ude paa Ammens Arm for at røres i Luften.

Efter at Sjemjon var færdig med at opvarte Greven, iagttog han ham i Tavshed, og da han kunde se, at Herskabet var i godt Humør, mente han, at der nu var Udsigt til en lille Passiar. Medens han sad og ventede paa, at denne skulde begynde, kom der en gammel, hvidskægget Mand ridende henne fra Skovbrynet og gjorde Holdt lige bag Greven. Det var Narren, Nastasja Ivanovna, der mødte til Jagten i sin sædvanlige Paaklædning: en lang, ternet Fruentimmerkaabe og en vældig Nathue, der gik ham helt ned over Ørene.

„Naa Nastasja!“ hviskede Greven og blinkede til ham med det ene Øje. „Pas paa, at du ikke kyser Ulven, for saa faar du med Danilo at gøre.“

„Ja, lad ham kun komme!“ svarede Narren. „Jeg er jo ogsaa et Mandfolk og har Skæg ligesom han.“

„Tys! Tys!“ hviskede Greven. — „Har du set noget til min Datter, Sjemjon? Hvor holder hun?“

„Ja, hun og Petja har deres Post i Lysningen ude til venstre. Det er ellers en stolt Tanke, at en Dame som hun kan være med til Jagten!“

„Hæ ja, det maa du nok sige! Men hun klarer sig jo ogsaa bedre til Hest end mangen en Mand. Og Nikolaj — hvor har vi ham?“

„Han holder hist ovre bag Højen. Jo, han véd nok, hvor han skal være! — Og hvad Ridekunsten anbelanger, har jeg endnu aldrig set hans Mage, Danilo og jeg talte netop derom forleden,“ sagde Sjemjon, der nok vidste, hvordan han skulde gøre sig behagelig for sin Herre.

„Ja, ikke sandt, han ser godt ud til Hest?“

„Aa, han er lige til at male af. Men i Torsdags, da han var ude efter Mikkel, da skulde Herren have set ham! Det var et stolt Syn! Nej, man skal lede længe, inden man finder saa smuk og dristig en Rytter.“

„Ja vist saa!“ sagde Greven og stak Haanden ind under Pelsen for at hente sin Snustobaksdaase frem.

„Og i Søndags, da han kom ud af Kirken i al sin fineste Stads . . .“ begyndte Sjemjon, men standsede pludseligt, da han hørte Hundeglam i det fjerne. Han bøjede Hovedet, lyttede og lagde Fingeren paa Munden, medens han saa' hen paa sin Herre. „De har fundet den!“ hviskede han. „De jager den, alt hvad de kan!“

Greven, der endnu sad og glædede sig over Sjemjons rosende Udtalelser om Sønnen, holdt stadig Snustobaksdaasen i Haanden og kiggede ind i Tykningen. Lige efter Hundeglammet hørte man den dybe Klang af Danilos Jagthorn og derpaa en langtrukken Hylen og Halsen. Hundedrengene hidsede nu ikke mere, men raabte Hallo! den ene Gang efter den anden, og Danilos Stemme, der lød over alle de andres, rungede gennem Skoven og klang langt ud over Markerne.

Efter at have lyttet nogle Sekunder i Tavshed blev Greven og Sjemjon klare paa, at Meuten havde delt sig. Den ene Del, den som halsede stærkest, trak sig længer og længer bort, og den anden, der opmuntredes af Danilos Hallo, jagede i Skovens Længderetning, men fjernede sig ligeledes. Sjemjon sukkede og bøjede sig fremefter for at klare Kobbelremmen, der var kommet i Ulave, og Greven sukkede med, men tog sig dog samtidig en Pris, da han opdagede Snustobaksdaasen i sin Haand.

„Hinter!“ raabte Sjemjon, da en af Hundene vilde til at bryde frem, og dette Raab kom i den Grad bag paa Greven, at

han tabte Snustobaksdaasen, som Nastasja Ivanovna, der i en Fart kom af Hesten, skyndte sig at samle op.

Medens Greven og Sjemjon fulgte ham med Øjnene, nærmede Jagten sig pludseligt, og det lød nu næsten, som om de havde alle disse gøende og halsende Svælg lige foran sig. Greven kastede et Blik ud til højre og opdagede saa, at Mitka sad med Huen i den udstrakte Arm og pegede fremad og til venstre.

„Pas paa!“ skreg han med en Stemme, der tydeligt røbede hans Utaalmodighed, og derpaa sprængte han frem i Galop og slap sine Støvere. Greven og Sjemjon galoperede ogsaa ud af Krattet og opdagede saa til venstre for sig Ulven, der kom luntende ganske roligt og gjorde et Par Spring for at naa Underskoven, som de lige havde forladt. Sjemjons Hunde, der nu ikke mere var til at styre, sprængte Linen og fór hylende efter Ulven. Denne standsede et Øjeblik, vendte sit store, brede Hoved imod dem med en stivhalset Bevægelse og satte derpaa i et Par Spring og viftende med Halen ind i Underskoven, hvor den forsvandt. Men i dette Øjeblik dukkede der ud af Tykningen først én Hund, saa én til, og derpaa hele Meuten, som hylende og halsende brød ind i Krattet netop dér, hvor Ulven var forsvundet. Lidt efter kom ogsaa Danilo til Syne inde mellem Træerne paa sin svedryppende, skummende Ganger. Han havde tabt Huen, var ildrød i Hovedet af Iver og laa helt ud over Hestens Hals.

„Hallo! Hallo!“ skreg han den ene Gang efter den anden, og da han i det samme opdagede Greven, lynede hans Øjne af Raseri. „Naada for Satan!“ hylede han og truede ad ham med Pisken. „Er I Jægere, siden I lader Ulven passere?“ Og uden at spilde et Ord mere paa ham klaskede han løs paa sin uskyldige Hest og fór videre efter Hundene. Den gamle Greve blev holdende ganske betuttet og ledte med Øjnene efter sin tro Kammertjener for at faa Trøst og Medhold hos denne, men Sjemjon var der ikke mere; han red uden om Krattet for at komme Ulven i Forkøbet. Baade Jægerne og Hundene forfulgte den paa det ivrigste, men takket være Underskoven lykkedes det dem ikke at finde Færten af den igen.

V

Under alt dette stod Nikolaj stadig paa sin Post og afventede Ulvens Komme. Han hørte Hundenes Halsen, som snart nærmede og snart fjernede sig, kunde kende flere af dem paa deres Gøen og var fuldstændig orienteret med Hensyn til Jagtens Gang. Han vidste, at der fandtes en hel Ulvefamilie i Skoven, at Meuten havde delt sig, at den ene Del jagede, og at den anden af en eller anden ubegribelig Grund maatte have tabt Sporet. Hvert Øjeblik ventede han, at en af Ulvene skulde komme for, og han var fuldstændig paa det rene med, hvorledes han vilde bære sig ad i hvert enkelt Tilfælde, men den kom stadig væk ikke, og Haabet forlod ham lidt efter lidt og gav Plads for en stedse stærkere Fortvivlelse.

„Ak Gud, hvorfor kan Du, som er saa stor og mægtig, dog ikke gøre dette for mig?“ hviskede han halvhøjt. „Jeg véd jo godt, at det er syndigt at bede Dig derom, men sørg nu alligevel for, at en af de gamle Ulve kommer forbi, og at Karaj tager ham i Kværken, mens Onkel Mikhail, som holder her lige ved Siden af, ser derpaa.“ Han undersøgte atter og atter de nærmeste Omgivelser: Skovbrynet med de to vældige Ege, der hævede sig op over Æspekrattet, Skraaningen, bag hvilken han var posteret, og den dybe Kløft, som begrænsede den for neden. Og naar han saa rigtig grundigt havde gennemgaaet alt dette, kiggede han hen efter Onkelens Hat, som han kunde skimte inde mellem Buskene til højre.

„Nej, jeg skal ikke prøve denne Lykke! Jeg er lige uheldig baade i Kortspil og i Krig. Men naar jeg blot én eneste Gang kunde være heldig, blot én eneste Gang kunde jage en gammel, fuldvoksen Ulv — saa forlanger jeg ikke mere!“ sagde han til sig selv, medens han spejdede til alle Sider og lyttede til Hundenes Gøen. Han kastede igen et Blik ud til højre og opdagede da noget, der kom løbende hen imod ham. „Nej, det er umuligt!“ tænkte han, da han saa' at Lykken nærmede sig, og det ganske stille og beskedent og uden nogen som helst Forløber. Han vilde ikke tro sine egne Øjne, og hans Tvivl varede et helt Sekund. Ulven, der øjensynlig ikke anede nogen Fare, kom ganske roligt luntende og satte tungt over en Rende, der spærrede dens Vej.

Det var en gammel Kavaler, graanet i Kampen for Tilværelsen, stridhaaret og med en rødlig, skabet Bug. Nikolaj vovede knap at trække Vejret og saa' hen paa sine Hunde, der endnu ikke havde opdaget Ulven. Ikke én af dem rørte sig, og den gamle Karaj laa og klaprede med Tænderne, medens den gnaskede efter en Loppe inde under det venstre Bagben.

„Hallo!" hviskede han halvhøjt, og i samme Nu spidsede Hundene Øren og rejste sig. Karaj, der opgav sin Loppejagt, kom ogsaa paa Benene og viftede med sin ærværdige Hale.

„Skal jeg slippe dem, eller skal jeg ikke?" tænkte han, da Graaben drejede af og styrede skraat ned paa ham. Men medens han gjorde sig selv dette Spørgsmaal, kom der en pludselig Forandring i Ulvens Fysiognomi; den skælvede, da den opdagede et Par Menneskeøjne, som lyste ud gennem Buskadset, drejede sit Hoved om imod dem og standsede et Øjeblik, men tog saa en rask Beslutning og løb videre i store, uregelmæssige Spring.

„Hallo!" skreg Nikolaj, som om hans Lunger skulde sprænges, og derpaa fór hans flinke Hest af sig selv ned ad Bakke, over Smaakrat og Render for at komme hen foran Ulven, men den blev dog hurtigt bagud for Hundene, som næsten slog Kolbøtter af bare Iver. Han mærkede ikke selv, at han raabte, og at hans Hest jagede af Sted med ham. Han saa' ikke Træerne, der i Forbifarten tegnede sig som sorte Streger, og heller ikke Hundenes bølgende Flok, men kun Ulven, som stadig forstærkede sit Løb, medens den jagede videre gennem Kløften. Den sortplettede Milka med den brede Bagpart halede ind paa den, kom nærmere og nærmere og var lige ved at naa den; men da Ulven saa skævede hen til hende, sagtnede hun pludselig Farten og kom et godt Stykke agter ud.

„Hallo! Hallo! Hussasa!" skreg Nikolaj med endnu vældigere Røst end før.

En rød Støver, der var lige bag Milka, satte nu frem med et Spring og tog et Snuptag i Ulvens Laar, men slap straks igen og kastede sig ud til Siden, forfærdet over sin egen Dristighed. Ulven sank sammen et Øjeblik og viste Tænder, men kom straks op igen og ilede videre, forfulgt af alle Hundene, som dog holdt sig lidt paa Afstand, da de ikke vovede at binde an med den.

„Skulde den slippe fra os? Nej, det er umuligt!" tænkte

Nikolaj. „Karaj — Hallo!“ skreg han med hæs Stemme, medens hans Øjne ledte efter den gamle Støver, der nu var hans eneste Haab. Karaj hastede frem paa Siden af Ulven, saa hurtigt som hans Alder tillod ham det, men Graaben halede saa godt ud, og Hundens Bevægelser var saa kluntede, at man ikke kunde være i Tvivl om, hvem af de to, der vilde sejre i Kapløbet. Lige foran Ulven laa et tæt Krat, og havde den først naaet dette, var den sikker paa at undkomme. Men Nikolajs Haab vaagnede atter, da han pludselig fik Øje paa en Jæger og en halv Snes Hunde, som kom farende lige i Retning mod Dyret. En mørkebrun Støver, der førte an, havde saa stærk Fart paa, at den næsten væltede Ulven, men denne kom atter hurtigt paa Benene og huggede sine Tænder i Hunden, der blev liggende med sønderflænget Side, hylende og vridende sig af Smerte.

„Karaj! — Tag ham, min Dreng!“ raabte Nikolaj fortvivlet.

Da Ulven fik Øje paa den gamle Hund, som takket være dette lille Ophold nu var kommet foran den, stak den Halen mellem Benene og fór endnu hurtigere af Sted end før; men med ét sprang Karaj op paa Siden af den og hagede sig saa fast i dens Strube, at de begge trillede ned i en Rende med hele Meuten oven paa sig.

Det forekom Nikolaj, at dette Øjeblik var det skønneste i hans Liv. Han saa' Ulvens graa Pels inde under alle Hundene, et af dens Bagben, som strittede lige i Vejret, og en Gang imellem dens forpjuskede Hoved, som Karaj holdt nede ved et kraftigt Tag i Struben. Han skulde allerede til at give den Fangsten, da Ulven i det samme gjorde en Bevægelse med Hovedet, rystede alle Hundene af sig og satte af Sted med et vældigt Spring, fulgt af hele Meuten. Karaj, der saa' ud til at have faaet nogle drøje Skrub, kravlede med stort Besvær op af Renden og humpede bag efter alle de andre.

„Du store Gud! O-ho-ho-ho-hoh!“ skreg Nikolaj, der var aldeles ude af sig selv.

Men i dette Øjeblik kom Onkel Mikhails Jæger galoperende inde fra Skoven med alle sine Hunde og standsede Ulven, der nu omringedes af Nikolaj, Onkelen og en tre, fire Pikører, som alle tumlede deres Heste og raabte Hallo i vilden Sky. Hver Gang Ulven var ved at bryde sammen, gjorde de sig rede til

at springe af Hesten, men naar den saa kom paa Benene igen og satte af Sted i lange Spring, forfulgte de den paa ny.

Danilo, der allerede var kommet til Stede, da Forfølgelsen begyndte, havde hidtil ikke blandet sig i Sagerne, men da han saa', at Ulven gentagne Gange rystede Hundene af sig og hver Gang kilede et Stykke videre, jagede han hen til Krattet for at afskære den, og takket være denne Manøvre naaede han Dyret, lige som Hundene var ved at give tabt.

Danilo, som galoperede frem med dragen Fangstkniv, klaskede løs paa sin skummende Hest, der stønnede som en Blæsebælg. Lige som han var kommet forbi Nikolaj, hørte denne et tungt Fald, og i samme Nu opdagede han Pikøren midt inde mellem Hundene og paa Ryggen af Ulven. Alle, baade Jægerne, Hundene og Ulven, forstod saa, at det var ude med den. Ganske vist gjorde den endnu en sidste Kraftanstrengelse for at komme paa Benene, men Hundene havde saa godt fat i den, at den ikke mere kunde befri sig for dem. Danilo rejste sig halvt op i Sædet, kastede sig atter med hele sin Vægt over Ulven og tog et Tag i dens Øren. Nikolaj vilde give den Fangsten, men Danilo gjorde en afværgende Bevægelse og satte sin Fod paa Struben af den. Nu var Fyren leveret. Et Par af Jægerne vristede en afstudset Gren ind mellem Tænderne paa den og knevlede den forsvarligt, og nogle andre snørede dens strittende Ben sammen med stærke Kobbelremme.

Ulven blev læsset op paa Danilos stampende og prustende Hest og førtes derpaa i Triumf hen til Samlingsstedet, ledsaget af de hylende og pibende Hunde. Her laa ikke mindre end fem store Ulveunger, som Mynderne og Støverne havde gjort det af med. Selvfølgelig fik Jægersmændene nu travlt med at fortælle om deres Bedrifter, og alle skulde de hen og se paa Ulven, hvis store, brede Hoved hang ned over Sadelen med halvbrustne Øjne og Pælen i Flaben. Hver Gang en rørte ved den, gav det et Spjæt i dens Ben, og samtidig kastede den et sky Blik hen til Jægerne og Hundene. Efter at de andre havde taget Ulven i Øjesyn, gik den gamle Greve ogsaa hen og rørte ved den.

„Naa, det er rigtignok en anselig Kavaler, ikke sandt?“ henvendte han sig til Danilo, som stod ved Siden af ham.

„Ja, vist saa, Deres Excellence!“ svarede denne og skyndte sig at faa Huen af.

„Hør véd du hvad, min Ven, du blev ellers lovlig galhovedet

før!“ sagde Greven, som nu kom til at huske paa Scenen i Skoven.

Danilo svarede ikke, men stod kun og kiggede ned for sig med et forlegent og godmodigt Smil.

VI

Den gamle Greve kørte hjem, men Nikolaj og Onkel Mikhail fortsatte Jagten, da de nu engang havde faaet Blod paa Tanden. Natascha og Petja følte naturligvis ogsaa Trang til at tumle sig paa Høstens gule Vange, og de sluttede sig derfor begge til Jægerne, skønt de havde givet deres Fader det bestemte Løfte snarest at vende Næsen hjemefter. Da Skoven jo nu var grundig afsøgt, besluttede man at prøve sin Lykke uden for denne, og man henlagde saa Jagten til en dyb, kratbevokset Slugt, som laa et godt Bøsseskud derfra. Nikolaj stod oppe i en Stubmark for at holde Øje med Pikørerne og Hundene, og lige over for ham, paa Græsjorden hinsides Slugten, laa en af hans Jægere nede i et Hul og holdt Udkig gennem en stor Nøddebusk. Lige som Hundene var slupne løs, slog de an med korte Mellemrum, og i samme Nu klang Hornet som Tegn paa, at Mikkel var jaget op. Lidt efter kom hele Meuten farende ud af Slugten og hen over Græsmarken, fulgt af alle Pikørerne, hvis røde Huer syntes at danse i Luften; men Ræven kunde Nikolaj ikke opdage, hvor ivrigt han end kiggede efter den. Saa med ét slap Jægeren nede i Hullet sine Støvere løs, og i det samme fik Nikolaj Øje paa en lavbenet rød Ræv, som pilede hen over Marken med Lunten lige bagud. Støverne vandt mere og mere ind paa den, men lige som de skulde til at gribe Mikkel, begyndte denne at lavere inde imellem dem i Snirkelgange, hurtigere og hurtigere, medens den svingede rundt med sin haarede Lunte. Saa fløj der pludselig en hvid Støver ind paa den, lidt efter kom der en graa, og i et Nu var Ræven forsvundet under en bølgende Mylder af Støvere og Mynder. Almindelig Forvirring, men kun i et Sekund, og derpaa stod alle Hundene som fastgroet til Jorden i en tæt Kreds om det nedlagte Vildt. Medens dette Drama gik for sig, opdagede

Nikolaj to Jægere, der galoperede hen til Kampladsen, begge skældende og bandende, saa man kunde høre det langt borte.

„Men hvad er der dog i Vejen? Hvad gaar der af dem?“ tænkte han, medens han fulgte dem med Øjnene.

Begge Jægerne sprang af Hesten og løb ind mellem Hundene, hvor de fortsatte deres Strid, som snart gik over til Haandgribeligheder.

„Det er en af Ilagins Jægere, som er oppe og nappes med Ivan,“ bemærkede Nikolajs Rideknægt.

Nikolaj red hen til det Sted, hvor Pikørerne samlede Hundene, og her steg han af Hesten for at afvente Udfaldet af Striden. Lidt efter kom Ivan ridende hen til ham med Ræven tværs over Sadelen; han saa' ud til at være i stærkt Oprør og mødte med et blaat Øje som et synligt Vidnesbyrd om Kampen.

„Naa, hvad var der saa i Vejen?“ spurgte Nikolaj.

„Ja, skal han maaske have Lov til at jage inde mellem vore Hunde, den Skælm?“ svarede Jægeren, der forgæves søgte at tale i en rolig Tone. „Det var jo min hvide Støver, der greb Mikkel, og saa vilde han alligevel snuppe den. Naa, men det fik han nu ikke Lov til, for her kommer jeg med den. — Hæ, har du Lyst til at prøve den, min Ven, saa kom an!“ tilføjede han og greb fat i sin Jagtkniv, sandsynligvis i den Tro, at han endnu talte med sin Modstander.

Nikolaj bad Natascha og Petja, som i det samme kom ridende til, om at blive her hos Jægerne og satte af Sted i Galop for at opsøge Ilagin og kræve ham til Regnskab. Han vidste, at denne uforskammede Karl, der havde vovet sig ind paa deres Enemærker, laa i Proces med hans Fader, og følgelig hadede og afskyede han ham af sit ganske Hjerte, skønt han aldrig havde set ham. „Ja, jeg skal lære ham, den Slyngel!“ sagde han til sig selv og klemte Jagtpisken fastere i sin Haand, stærkt opsat paa at give Hr. Ilagin den grundige Lektion, han trængte til. Med Hjertet fuldt af Hævntanker drejede han om Skovhjørnet og fik saa Øje paa en trivelig Herre i Pels og med Bæverskinds Hue, som kom ridende hen til ham i adstadig Skridtgang.

Til Nikolajs Forbavselse viste Hr. Ilagin sig som en overordentlig elskværdig og medgørlig Mand, der mindst af alt lignede den Grobian, hans Fantasi havde udmalet for ham. Allerede paa lang Afstand løftede han sin Hue, og da han kom hen til Nikolaj, skyndte han sig at udtale sin Beklagelse over, hvad der

var sket. Han forsikrede, at han vilde give sin Jæger en alvorlig Rivaf, bad den unge Greve om endelig at glemme det passerede og lovede bestemt, at et Tilfælde som dette ikke skulde gentage sig.

Natascha, der kendte Broderens hidsige Sind og frygtede for, at han skulde forløbe sig, var fulgt efter i nogen Afstand; men da hun saa', at de to formentlige Fjender hilste venskabeligt paa hinanden, nærmede hun sig nu ogsaa. Ilagin tog sin Hue dybt af, saa snart han opdagede hendes Nærværelse, og forsikrede hende med et galant Smil, at hun paa en Prik lignede Jagtens stolte Gudinde, Diana. For at gøre godt igen, hvad hans Jæger havde forbrudt, bad han Nikolaj indtrængende om at gøre ham Følge paa Jagten og foreslog, at de i Forening skulde prøve et glimrende Revier, som laa en halv Fjerdingvej borte, og hvor der efter hans Sigende vrimlede med Harer. Nikolaj gik ind derpaa, og hele Jagtselskabet, som nu var vokset til næsten det dobbelte, begav sig paa Vej derhen.

Medens de red tværs over Markerne, undersøgte Nikolaj, Onkel Mikhail og Ilagin i Smug hinandens Hunde, idet enhver søgte at udfinde den farligste Konkurrent til hans egne, og Nikolaj bed saa Mærke i en af Ilagins Støvere, en smuk, rødplettet Tævehund af ren Race, med fin, spids Snude og brune, fremstaaende Øjne, smal over Ryggen, men med muskel- og senestærke Ben. Han vidste, at Ilagin holdt en ganske udmærket Meute, og han havde en stærk Formodning om, at denne smukke Hund med de kraftige Bove vilde blive Milka en farlig Rival. For at faa Vished herom besluttede han derfor at føle Ilagin lidt paa Tænderne.

„Hun ser godt ud, den røde dér!“ sagde han med en paataget Ligegyldighed, idet han pegede paa Støveren. „Er der Liv i hende?“

„Aa jo, hun gaar an!“ svarede Ilagin i en let henkastet Tone, skønt han havde givet tre livegne Familier i Bytte for Kvik. — „Naa, men det er for Resten ogsaa en rar Hund, I har dér, Greve!“ vedblev han, idet han saa' hen efter Milka, hvis brede Bagpart og kraftigt ansatte Hale var faldet ham i Øjnene.

„Ja, hun er ikke saa ueffen endda!“ svarede Nikolaj, som inderligt ønskede, at der i dette Øjeblik maatte komme en gammel Hare, for at Milka kunde vise, hvad hun duede til. Og dette Ønske blev saa stærkt i ham, at han bad sin Rideknægt

om at lade gaa videre, at han vilde give en Rubel til den, der først kiggede en Hare i Sædet.

„Ja, jeg fatter virkelig ikke denne taabelige Jalousi mellem Jægersmænd!“ vedblev Ilagin. „Jeg forstaar ikke, at Folk kan ærgre sig over, at andres Hunde er bedre end deres egne. Ser De, mig morer det nu at ride ud i behageligt Selskab — som i Dag for Eksempel,“ sagde han og løftede sin Bæverskinds Hue med et lille Sideblik til Natascha, „men at tælle de gode Skud og det nedlagte Vildt, det indlader jeg mig ikke paa, og oprigtig talt holder jeg mig ogsaa for god dertil.“

„Ja, det samme siger jeg!“ skyndte Nikolaj sig at bemærke.

„Og det rører mig sandelig heller ikke, at en andens Hund er heldigere end min. Nej, jeg mener nu, at ...“

„Ah, la la la la!“ raabte en af Pikørerne, der holdt med løftet Pisk oppe paa en lille Høj. „Ah, la la la la!“ *)

„Ja, det lader virkelig til, at han har kigget en Hare!“ bemærkede Ilagin i en let henkaset Tone. „Naa, hvad mener De, Greve, skal vi jage den?“

„Aa ja, det knude jo ikke være saa galt. Men skal vi være hele tre om den?“ sagde Nikolaj, idet han kastede et mistroisk Blik paa Milkas to Rivaler, Ilagins Kvik og Onkelens røde Knurrifaks.

„Er det en gammel Hare?“ spurgte Ilagin Pikøren og fløjtede Kvik hen til sig.

Manden nikkede blot, men sagde ikke et Ord.

„Naa, men De vil vel ogsaa være med?“ henvendte Jagtherren sig til Onkel Mikhail, der saa' noget mørk og gnaven ud.

„Nej, jeg holder min Næse derfra! Haren er jo allerede leveret: Alabom — Marsch! Hvor tror I dog, jeg tør tage Kampen op med jeres dyre Hunde? Ak nej, jeg maa nøjes med at se til, mens I andre kæmper om Sejren. Knurrifaks — her! Knurrelurre — her!“ raabte han med en Stemme, der røbede hans Ømhed for den lille skrutryggede Støver.

„Holder den? Hvordan ligger den med Hovedet?“ **) spurgte Nikolaj Pikøren, men inden denne havde faaet Tid til at svare, sprang Haren, og i samme Nu styrtede hele Støvermeuten af Sted, fulgt af alle de tyndbenede Mynder. Efter dem kom Jæ-

---

*) Raabet og den løftede Pisk betegner, at han har kigget en Hare: opdaget den i Sædet. O. A.

**) Naar Haren i sit Sæde hører noget lige bagved, hæver den Hovedet lidt og drejer det langsomt og med Siden til, om mod den bemærkede Lyd. O. A.

gerne, af hvilke nogle raabte Hallo og andre rettede de fejlende Hunde. Ilagin, Nikolaj, Natascha og Onkel Mikhail fløj af Sted uden selv at vide hvorhen, og saa' kun efter Hundene og Haren af Frygt for blot et Sekund at tabe Jagten af Syne. Det var en gammel og durkdreven Hare. Efter at den havde sprunget, dukkede den sig og løftede Ørene op fra Nakken, idet den lyttede til Hestenes Trampen og Raabene, som lød hen til den fra alle Sider. Derpaa sprang den atter en halv Snes Gange, men uden at forhaste sig, saa Hundene var lige ved at træde den op; og efter at det omsider var gaaet op for den, hvorfra Faren kom, valgte den sin Retning, trykkede Ørene ned, pilede med samlede Bagben over en Stubmark og tog Sæde i denne tæt bag en vaad Eng. To af Støverne gik paa Sporet af den, men de var endnu temmelig langt borte, da Kvik kom flyvende forbi dem og tog Sigte paa Harens Blomme*). Men Kvik sprang over og slog en Kolbøtte, og Morten gjorde sig først rundrygget, fór derpaa ud af Sædet og var som et Lyn igen i Farten, denne Gang fulgt af Milka, der satte forbi Kvik og alle de andre Støvere.

„Milka! Tag ham, Milka!" raabte Nikolaj sejrsglad. Milka var lige ved at gribe Haren, men da denne i det samme trykkede sig, sprang han over og tabte Færten. Men nu kom Kvik og tog denne Gang Sigte paa Mortens Bagsok for ikke at rulle over den som sidst.

„Kvik! Efter ham, Kvik!" skreg Ilagin i en næsten bønfaldende Tone, men det nyttede ikke, for i det Øjeblik Hunden skulde til at gribe Haren, gjorde denne Afspring til Siden og smuttede videre i en Agerrén mellem Stubmarken og Engen. Atter galoperede Kvik og Milka efter den Side om Side; men Haren havde lettere ved at løbe i Rénen end de og fik større og større Forspring.

„Knurrifaks! Knurrelurre! Alabom — Marsch!" raabte en tredje Stemme, og Onkelens lille, skrutryggede Hund halede saa ud, naaede de to andre, fór forbi dem og jagede Haren fra Agerrénen ud i Engen. Den gjorde nogle mærkelige Krumspring inde mellem Tuerne, greb Haren og trillede rundt med den i Engdyndet, der sprøjtede til alle Sider. De andre Hunde og Jægerne kom nu ogsaa til og slog Kreds om dem. Onkel Mikhail, der saa' helt sejrsstolt ud, steg af Hesten, snittede Bagpoterne af Morten og holdt den oppe i Ørene, for at Blodet kunde løbe af den.

*) Hale. O. A.

„Alabom — Marsch!“ sagde han med en triumferende Mine og saa' sig udfordrende om til alle Sider, i høj Grad fornærmet over, at man havde vovet at tvivle om Knurrelurres Værd. „Dér — du har fortjent den!“ raabte han stakaandet og hev Mortens ene Bagpote hen til Knurrifaks, der var kulsort af Pludder og Dynd.

„Ja, men Milka var dog tre Gange forrest,“ sagde Nikolaj uden at henvende sig til nogen enkelt, „og havde Haren ikke trykket sig, vilde hun have taget den.“

„Nej, paa den Manér var det sandelig ingen Sag!“ bemærkede Ilagins Rideknægt. „Det gælder jo egentlig slet ikke!“

„Hæ ja, naar Kvik først har rendt Haren træt, saa kan jo enhver Køter gribe den!“ brummede Ilagin, der var ildrød i Hovedet af Harme og af det hurtige Ridt.

Natascha var saa opildnet og begejstret, at hun trængte til at give sine Følelser Luft, og det gjorde hun da ogsaa i Form af et langtrukkent, skingrende Hvin, som virkelig i Øjeblikket var et passende Udtryk for de Følelser, der besjælede baade hende og de andre, og derfor ikke vakte Forbavselse hos nogen.

Onkel Mikhail bandt selv Morten fast til Sadelen og red bort med et fornærmet Ansigt, fulgt af Nikolaj og Ilagin, der følte sig saa krænkede i deres Jægerære, at det kostede dem den største Anstrengelse at se ligegyldige ud. De havde meget ondt ved at glemme den Tort, der var overgaaet dem, og det varede længe, inden de kunde faa Øjnene fra den lille skrutryggede Knurrifaks, der drivende af Sved, men med en Sejrherres Holdning sjokkede lige i Hælene paa Onkelens røde Hest.

„Ja, lad de andre hidse den, men jeg er Karl for at gribe den!“ sagde dens hoverende Mine langt tydeligere, end Ord kunde have sagt det.

Og da saa Onkel Mikhail langt om længe red hen til Nikolaj og gav sig i Lag med ham, følte denne sig i høj Grad beæret over, at Onkelen efter alt, hvad der var passeret, virkelig vilde indlade sig med ham.

VII

Ud paa Eftermiddagen sagde Ilagin Farvel, og da Jagten nu havde ført dem temmelig langt fra Otradnoje, foreslog Onkel Mikhail, at man holdt op for i Dag og hvilede sig ud i hans Hjem, som laa en halv Mils Vej derfra.

„Naa, hvad siger I saa om at tage til Takke hos mig, lille Børn? Alabom — Marsch!“ sagde han i en overtalende Tone. „Det maa I virkelig meget hellere end at ride hjem i det fugtige Vejr. Nej, nu følger I med mig, og saa sender vi straks Bud til Otradnoje efter en Vogn, for at den lille Komtesse kan komme kørende hjem.“

Hans Forslag var alt for fristende, til at Nikolaj kunde sige nej, og de begav sig saa alle paa Vej til Onkelen, der selv red i Spidsen og førte Toget an. Efter en halv Times Forløb naaede de Gaarden, hvor de modtoges af det mandlige Tyende, som var mødt fuldtalligt paa Trappen for at byde Herskabet velkommen. Pigerne holdt sig derimod henne ved Køkkendøren, hvorfra de kiggede nysgerrigt efter de fremmede Gæster, blandt hvilke især Natascha syntes at vække deres Interesse. Lidt efter lidt vovede flere af dem sig dog hen i hendes Nærhed, og de begyndte saa at gøre deres Bemærkninger om dette løjerlige unge Kvindemenneske.

„Aa Arinka, se en Gang paa hende!“ sagde en af dem. „Hun sidder jo sidelængs. Og læg Mærke til Jagthornet, som hun har hængende om sig!“

„Ih du forbarmende Gud, hun har jo ogsaa en lang Kniv i Bæltet!“ bemærkede en anden.

„Ja, hun ser farlig ud; hun er vist heller ikke et rigtigt Kristenmenneske!“ mente en tredje.

„Hvor kan du dog sidde fast paa den Manér?“ sagde en af de dristigste, som gik lige hen til Natascha og saa' hende ind i Ansigtet.

Onkel Mikhail sprang af Hesten, løftede Natascha af Sadelen og førte hende derpaa op ad den skrøbelige, knirkende Trætrappe. Inde i Forstuen, hvis nøgne Bjælkevægge var draperede med Ulve- og Ræveskind, lugtede der lifligt af hengemte Æbler, men med Renligheden var det kun smaat bevendt. Onkelen førte dem først gennem et Par tarveligt møblerede Værelser og derpaa

ind i sit tilrøgede Arbejdskabinet, hvis fornemste Prydelser bestod af en gammel, hullet Sofa, et slidt Gulvtæppe og et rundt Birketræs Bord. Paa Væggene hang der forskellige Portrætter, blandt andre et af Suvarov, og et af Onkel Mikhail selv i mørkegrøn Husaruniform.

Efter at den gamle Herre havde bedt dem om at tage Plads og gøre sig det saa bekvemt som muligt, forlod han dem, overladende det til Knurrifaks at agere Vært under hans Fraværelse, og det gjorde den da ogsaa, idet den ganske ugenert sprang op i Sofaen, hvor den fuldendte sit Toilette med Tunge og Tænder. Saa snart Onkelen var gaaet, tog de tre Søskende Tøjet af og satte sig mageligt til Rette i den store Sofa. Petja var saa træt, at han straks faldt i Søvn, men de to andre, som til Trods for Jagtens Anstrengelser var i den livligste Stemning, følte ikke den fjerneste Trang til at følge hans Eksempel. De saa' sig nysgerrigt om til alle Sider og lyttede til en sagte Hvisken og Fnisen, som lød ind til dem fra en aaben Korridor, der kun var adskilt fra Kabinettet ved et Forhæng. Natascha, der som altid var oplagt til Løjer, blinkede den ene Gang efter den anden hen til Nikolaj, og takket være hendes Bestræbelser brast de begge i Latter uden selv egentlig at vide, hvad de lo af.

Medens de sad saaledes og gav deres Munterhed frit Løb, kom Onkel Mikhail tilbage i en fuldstændig forandret Skikkelse. Han mødte i en kort Kasseking, snævre mørkeblaa Benklæder og smaa, sirlige Halvstøvler. Natascha, der godt kendte denne Dragt fra Onkelens Besøg paa Otradnoje og tidligere altid havde gjort sig lystig over den, fandt nu mærkelig nok slet ikke noget latterligt i den. Onkel Mikhail, der var i lige saa godt Humør som de unge, tog dem slet ikke deres Grinebideri ilde op, men lo tværtimod selv med og forøgede derved end yderligere Nataschas glade Stemning.

„Ja, se det kan jeg lide, lille Komtesse: Alabom — Marsch! — Hun er storartet!" sagde han fornøjet og rakte Nikolaj en lang, tyrkisk Pibe. Selv tog han en anden, noget kortere, som faldt ham saa bekvemt i Haanden, at man ikke kunde være i Tvivl om, at han røg den til daglig. „Ja, hun er storartet!" gentog han begejstret. „Hele Dagen sidder hun til Hest, og saa er der endda ikke Spor af Træthed hos hende bagefter."

Døren aabnedes, og en fyldig, rødmosset Dame kom ind med en vældig Præsenterbakke paa Armen. Det var Anisia, Onkel

Mikhails Husholderske, en fyrretyveaarig Skønhed med Dobbelthage og svulmende røde Læber. Hun smilede venligt til Nikolaj og Natascha og nejede derpaa med Anstand for dem begge. Skønt hun var saa fyldig og højbarmet, at hun ligefrem var nødt til at knejse med Nakken, gik hun dog saa let og behændigt som en ung atten Aars Pige. Hun satte Bakken fra sig, stillede et Utal af Flasker, Assietter og Tallerkener paa Bordet og gik saa igen, men blev dog først staaende et Øjeblik i Døren med et straalende Ansigt, der syntes at sige: „Ja, se saadan ser jeg ud, lille Børn! Og nu forstaar I vel nok Onkel Mikhail, ikke sandt?“

Men dette Spørgsmaal var overflødigt, for baade Nikolaj og Natascha var ikke et Øjeblik i Tvivl om den egentlige Betydning af det lykkelige og selvtilfredse Smil, hvormed den gamle Herre fulgte Anisias Bevægelser. Ja, det var en sjælden Husholderske, han ejede i hende, og hvad var det ikke for Herligheder, hun diskede op med: Krydderbrændevin, Likører og Mjød, lækre Pandekager af Boghvedemel og de dejligste Æbler og Nødder. Og lidt efter mødte hun oven i Købet med alle Slags Syltetøjer, en vældig Skinke og et Pragteksemplar af en stegt Høne.

„Et lille Stykke til, naadige Frøken! Prøv lidt af dette her!“ sagde hun hvert Øjeblik, medens hun bød Natascha snart af det ene og snart af det andet, og den unge Pige, der trolig spiste af alt, fandt, at hun aldrig før havde spist saa delikate Pandekager, saa bedaarende Syltetøjer og saa glimrende en Skinke. Nikolaj og Onkel Mikhail tog ogsaa tappert for sig af Retterne og fugtede Maden med Kirsebærlikør, medens de snakkede om den overstaaede Jagt, om Knurrifaks og om Ilagins kostbare Støvere. Natascha, der lyttede til deres Passiar med straalende Øjne, ruskede flere Gange i Petja for at faa ham til at smage lidt af alle disse Herligheder, men han brummede blot nogle uforstaaelige Ord og sov saa roligt videre. Hun var lykkelig og henrykt over at være i disse nye Omgivelser og befandt sig saa vel i dem, at hun kun frygtede for, at Vognen skulde komme og hente hende.

„Ja, se det er nu min Maade at leve paa!“ sagde Onkel Mikhail under en af disse Pauser, der kan indtræde selv i den livligste Samtale. „Og naar jeg engang dør: Alabom — Marsch! bliver der ikke saa meget som en rød Skilling efter mig.“

Der var noget saa udtryksfuldt og elskværdigt i hans Ansigt, medens han sagde disse lidt vemodige Ord, at Nikolaj uvilkaarlig kom til at tænke paa alt det gode, han saa ofte havde hørt om

Onkel Mikhail. Den gamle Jægersmand var vidt og bredt bekendt for sin Uegennyttighed og sin ædle Tænkemaade, og naar et eller andet skulde jævnes eller klares, tyede man derfor ogsaa altid til hans beredvillige Hjælp. Han beklædte en Mængde forskellige Tillidsposter, men en lønnet Embedsstilling havde han aldrig søgt eller attraaet, da en saadan Virksomhed var hans Natur imod. Onkel Mikhail foretrak sit eget ubundne Liv. Om Foraaret og om Efteraaret red han rundt i Mark og i Skov, om Vinteren sad han og rugede hjemme som en Bjørn i Hien, og om Sommeren nød han Køligheden i sin skyggefulde Have.

„Sig mig, hvorfor har du aldrig villet slaa ind paa Embedsvejen, Onkel Mikhail?“ spurgte Nikolaj efter en lille Pause.

„Ja, du véd jo da nok, at jeg har været Officer ligesom du, men jeg opgav det rigtignok hurtigt igen. Nej, jeg duer ikke til at være Embedsmand; det skal der andre til. Men hvad Jagten angaar — dér er jeg hjemme: Alabom — Marsch! — Op med Døren og det i en Fart!“ skreg han pludselig. „Hvor kan det dog falde jer ind at lukke den?“

I samme Nu som han raabte, aabnedes Døren til Folkestuen, som laa for Enden af den aabne Korridor, og man hørte da Tonerne af en Balalajka*), der lød saa bedaarende, at Natascha straks kom i Stemning. Melodien var simpel og ensformig, men Udførelsen var en virkelig Kunstners.

„Det er min Kusk, der spiller,“ oplyste Onkel Mikhail. „Jeg har købt ham en rigtig god Balalajka. Det er nu den Musik, jeg holder mest af, og derfor maa de ogsaa altid spille for mig inde i Folkestuen, naar jeg er kommen hjem fra Jagten.“

„Ja, det lyder virkelig ogsaa kønt,“ sagde Nikolaj med en vis Foragt, da han skammede sig lidt over, at han kunde finde Behag i de Toner, der ungik fra saa simpelt et Instrument.

„Sagde du: kønt!“ raabte Natascha i en bebrejdende Tone. „Nej, det er henrivende — fortryllende! — Aa, lad os faa lidt mere!“ skreg hun ind gennem Korridoren, saa snart Tonerne var forstummede, og Kusken stemte saa sit Instrument og begyndte igen paa den samme Vise, som han spillede Gang efter Gang uden at trætte Tilhørerne, der aldrig kunde blive kede af den. Alle lyttede med Andagt til disse Toner og ikke mindst Anisia, der stod og lænede sig til Dørkarmen.

*) En primitiv Guitar med lang Hals og en trekantet Resonansbund. Den har to eller tre Strenge og spilles saaledes, at tre eller fire Fingre samtidigt føres hen over dem. O. A.

„Naa, hvad synes De saa om det, naadige Frøken?“ sagde hun med et venligt Smil. „Han spiller udmærket, ikke sandt?“

„Men her var han ikke saa heldig!“ brummede Onkel Mikhail med et lidt ærgerligt Ansigt. „Der manglede Fylde og Klang. Paa dette Sted maa han glide lettere hen over Strengene: Alabom — Marsch!“

„Hvad, spiller du ogsaa selv, Onkel?“ spurgte Natascha forbavset.

„Aa, lille Anisia,“ sagde Onkel Mikhail med et lunt Smil, „se en Gang efter, om Strengene paa min Guitar er hele endnu. Det er snart længe siden, jeg har rørt den. Lad os faa den frem: Alabom — Marsch!“

Anisia skyndte sig ud med et fornøjet Ansigt og kom snart efter tilbage med en gammel, støvet Guitar. Onkel Mikhail tog den forsigtigt, slog paa den med Knoerne, stemte den og satte sig til Rette i Lænestolen; derpaa blinkede han til Anisia, greb i Strengene og begyndte saa at improvisere over en bekendt Folkevise. Rytmen var langsom, men der gik en vis stilfærdig Glæde gennem Melodien, som fandt Genklang i Nikolajs og Taschas Hjerter og satte Anisia i saa stærk en Bevægelse, at hun maatte skjule sit straalende Ansigt i Lommetørklædet og gaa udenfor. Onkel Mikhail spillede videre, og medens hans Fingre legede med Strengene, søgte hans Blik ligesom inspireret hen til Dørkarmen, hvor Anisia nylig havde staaet. Inde under hans graa, buskede Overskæg dæmrede et svagt Smil, der traadte stærkere frem, hver Gang Takten blev hurtigere, eller naar han tog et særlig kraftigt Greb i Strengene.

„Nej, hvor det er henrivende, lille Onkel! Aa, lad os faa den endnu en Gang!“ raabte Natascha saa snart han var færdig, og derpaa fór hun hen og kyssede ham. „Naa, hvad siger du saa, Nikolaj?“ henvendte hun sig til Broderen for at faa ham til at deltage i sin Begejstring.

Onkel Mikhail spillede saa Visen endnu en Gang, og lige som han havde faaet begyndt, viste Anisia sig atter i Døren og bag hende forskellige smilende Ansigter fra Folkestuen. Hans Fingre dansede lystigt hen over Strengene, og efter at han havde spillet Slutningsstrofen:

Men da han til Kilden kom,
Vendte hun sig mod ham om!

tog han en kraftig Akkord og lagde Guitaren fra sig med en pludselig Skulderbevægelse.

„Ja, og nu danser vi den, lille Onkel, ikke sandt?“ sagde Natascha i en saa bønfaldende Tone, som om hele hendes Livs Lykke afhang af dette Ønskes Opfyldelse, og Onkel Mikhail, der ikke kunde modstaa hende, rejste sig øjeblikkelig og slog ud med sin højre Haand.

„Naa ja, saa kom da, lille Niece!“ sagde han i en skælmsk Tone, og i samme Nu fløj Natascha hen over Gulvet og standsede foran ham med Hænderne i Siden og yndefuldt vuggende Skuldre.

Hvorledes, hvor og naar havde den adelsbaarne Natascha, som var opdraget af en fransk Guvernante, tilegnet sig disse ejendommelige Bevægelser, der lige saa lidt lader sig beskrive som efterligne, og som end ikke Joghels kunstfærdige Shavlsdans havde kunnet fortrænge hos hende. Havde hun indaandet dem med Luften eller drømt sig dem til? Ja, det maa Gud vide! Men sikkert er det, at hendes Udtryk og alle hendes Bevægelser var saa ægte russiske, som man kun finder dem hos et Barn af Folket. Saa snart hun stod foran Onkel Mikhail, følte ogsaa alle Tilskuerne, at hun vilde kunne magte Folkedansen, og de beundrede hendes Kunst, inden hun endnu var begyndt.

Men da det kom til Stykket, overgik hun endogsaa deres dristigste Forventninger. Hendes Dans var saa fuldendt, og hun viftede saa yndefuldt med sit Tørklæde*), at Anisia maatte smile gennem Taarer, da hun saa' denne fine og gratiøse unge Pige, som, skønt klædt i Silke og Fløjl og hørende til en helt anden Sfære end hun selv, dog mægtede at udtrykke de Følelser og Tanker, der boede ikke alene i Anisia, men altid har boet og bor i hvert ægte russisk Hjerte.

„Naa, lille Komtesse: Alabom — Marsch!“ sagde Onkel Mikhail med en fornøjet Latter, saa snart Dansen var forbi. „Ja, naar vi nu blot kunde finde den rette Mand til dig, saa siger jeg ikke mere! Alabom — Marsch!“

„Han er allerede fundet,“ bemærkede Nikolaj med et Smil.

„Hvad behager?“ raabte Onkel Mikhail forbavset og saa' spørgende hen paa Natascha, der svarede med et Nik.

---

*) Den Folkedans, der her er Tale om, Komarinskaja, danses af to. En særlig Ynde faar Dansen derved, at den unge Pige hele Tiden med sit Tørklæde bortvifter de Myg, der omsværmer hende. O. A.

„Og en udmærket Mand oven i Købet!“ sagde hun leende, men da hun i det samme bemærkede Smilet paa Nikolajs Ansigt, blev hun pludselig alvorlig. „Ja, han er vist ikke synderlig glad ved ham,“ tænkte hun. „Han tror sikkert, at Andrej ikke vilde have kunnet gaa ind paa vor Lystighed i Aften. Men jeg er vis paa, at han vilde have forstaaet den og deltaget i den. Ja, Gud maa vide, hvor han nu er henne? — Naa, men bort med alle Bekymringer!“ sagde hun til sig selv og gik saa hen til Onkelen og bad ham om at glæde dem med lidt mere Musik.

Onkel Mikhail spillede først en Folkevise og en Vals, og derpaa rømmede han sig og sang den bekendte Jægervise:

Da om Aftnen Sneens Fnug
Faldt fra Himlen ned som Dug.

Han sang, saaledes som man synger ude i Folket. Hele Sangens Betydning laa for ham kun i Ordene, og Melodien, mente han, kom af sig selv og var kun til for Ordenes Skyld. Hans Sang var ubevidst som Fuglens Kvidder, og netop dette gjorde den saa mærkelig tiltrækkende. Natascha erklærede da ogsaa i sin Henrykkelse, at hun fremtidig udelukkende vilde lægge sig efter Guitar, og for at vise, at det var Alvor med hendes Beslutning, laante hun straks Onkelens og klimprede lidt paa den.

Henad 10 kom der to Vogne fra Otradnoje, eskorterede af tre beredne Tjenere, og en af disse meldte, at baade Greven og Grevinden havde været meget urolige for de unge Herskaber, hvis Udebliven de ikke havde kunnet forklare sig. Petja, der stadig sov, blev baaret ned og lagt i den ene Vogn, og Nikolaj og hans Søster satte sig i den anden. Onkel Mikhail, der selv pakkede sin Niece omhyggeligt ind, fulgte dem til Fods helt ned til et Vadested, de skulde passere, og her stod flere Folk og lyste ud over Floden med Lygter.

„Naa, Farvel, kære, lille Niece!“ raabte han endnu en Gang efter dem i Mørket, og i samme Nu forekom det Natascha, at hun atter hørte Sangen:

Da om Aftnen Sneens Fnug
Faldt fra Himlen ned som Dug.

De kom lykkelig og vel over Vadestedet, og da de lidt efter kørte gennem Landsbyen, som laa hinsides Floden, blinkede røde

Lys dem i Møde fra alle Vinduerne, medens Skorstenene viftede Røgen ned til dem som en venlig Hilsen fra oven.

„Han er en Perle, ikke sandt?“ sagde Natascha, saa snart de havde passeret det sidste Hus og kørte ud paa Landevejen.

„Ja vist saa!“ svarede Nikolaj. „Men fryser du ikke?“

„Nej, ikke det mindste. Jeg har det tværtimod udmærket!“ sagde Natascha ganske forbavset over det Velvære, hun følte i denne mørke og fugtige Nat, der var saa uigennemtrængelig, at man ikke kunde se Hestene, men kun høre deres Plasken i Vejens Søle.

Begge Søskende sad længe uden at sige et Ord, og først da de nærmede sig Otradnoje, brød Natascha Tavsheden, idet hun nynnede Melodien til „Da om Aftnen Sneens Fnug“, som hun havde siddet den sidste halve Time og ledt forgæves efter.

„Ja, det er rigtigt nok! Der er den!“ sagde Nikolaj.

„Hør, hvad tænker du egentlig paa i Øjeblikket?“ spurgte Natascha i en fortrolig Tone.

„Jeg? — Jo, jeg sad og tænkte paa, at Knurrifaks og dens Herre egentlig er to Alen af ét Stykke. Ja, hvis den havde været et Menneske, sagde jeg til mig selv, vilde den sikkert have beholdt Onkel Mikhail hos sig, og det ikke alene for Jagtens Skyld, men ogsaa for hans egen. Hvor er han dog god og hyggelig, den kære Onkel! Naa, og hvad tænkte du saa paa?“

„Jeg? — Ja vent lidt. Jo, jeg sad netop og sagde til mig selv: Se, nu kører vi videre i Mørket og bilder os ind, at vi kommer til Otradnoje, og saa bliver maaske Enden den, at vi ruller hen foran et dejligt, lyst Feslot. Naa, og saa ... Nej, ikke mere!“

„Jo vist saa! Du tænkte ogsaa paa *ham*!“

„Nej!“ svarede Natascha i en yderst vederhæftig Tone, skønt Sandheden var den, at hun netop havde tænkt paa Fyrst Andrej og spurgt sig selv om, hvorledes han vilde være kommen ud af det med Onkel Mikhail. — „Hør, véd du hvad,“ tilføjede hun efter en lille Pause, „jeg tror aldrig, jeg bliver saa lykkelig og tilfreds som jeg nu er.“

„Aa Sniksnak, nu vrøvler du jo!“ svarede Nikolaj, men samtidig sagde han til sig selv: „Nej, hvor Natascha dog er mageløs. Jeg faar aldrig igen en saadan Ven og Kammerat! Det er virkelig ærgerligt, at jeg saa snart skal af med hende.“

„Ja, Nikolaj er rigtignok en Perle!“ tænkte Natascha. — „Kan du se, de er oppe endnu! Der er Lys i Dagligstuen,“ sagde

hun lidt efter og pegede paa nogle røde Pletter, som lyste ud i den vaade, bælgmørke Nat.

VIII

Skønt Grev Rostov havde opgivet sin Stilling som Adelsmarskal, fordi den medførte betydelige Udgifter, sad han dog stadig væk lige daarligt i det. Han havde ganske vist indskrænket sin Selskabelighed ikke saa lidt, men hans Husstand var uformindsket og saa talrig, at der endogsaa til daglig aldrig mødte mindre end en Snes Mennesker til Middagsbordet. Det var Folk, som saa at sige hørte med til Husets Inventar og efterhaanden syntes uadskillelige fra Otradnoje. Der var for det første Musikeren Dimmler og hans Hustru, dernæst Danselæreren Vogel og hele hans Familie, og endelig den gamle Frøken Belov, der fungerede som en Slags Selskabsdame hos Grevinden. Men dertil kom endnu Petjas Hovmester, de unge Pigers tidligere Guvernante, Fru Schosz, og flere andre, som alle fandt, at det var en Selvfølge, at Grevens Hjem ogsaa var deres. Og skønt der som sagt nu ikke mere var saa stærkt et Rykind i Huset som i gamle Dage, levede man dog paa den samme store Fod som før, nærmest maaske fordi hverken Greven eller Grevinden kunde finde sig i at gøre nogen Forandring i de bestaaende Forhold. Takket være Nikolaj blev Jagten drevet efter en endnu større Maalestok end tidligere, og dette krævede, at Stalden altid var fuld af Rideheste. De store Banketter, til hvilke hele Omegnens Adel mødte, kunde Greven heller ikke undvære, og naar han efter en saadan dundrende Middag fik sig sit sædvanlige Parti Boston, sørgede han altid for at holde sine Kort saaledes, at hans Medspillere frit kunde kigge i dem, og disse kappedes alle om at plyndre ham for de Penge, som efter deres Mening hørte langt mere hjemme i deres Lommer end i hans.

Greven gik omkring ligesom i Blinde og gjorde sig Umage for at tro, at det endnu ikke stod saa helt fortvivlet til med hans Pengesager. Grevinden forudsaa for sit Vedkommende med Smerte og Bekymring Familiens Ruin, men hun tillagde ikke sin Mand nogen Skyld eller Andel deri; han kunde jo nu engang

ikke være anderledes end han var. Efter hendes Mening eksisterede der kun ét Middel til at føre dem ud af deres ulykkelige Stilling, og det var at faa Nikolaj gift med en rig Arving. Hun klyngede sig med Dødsangest til dette sidste Haab, thi hun følte, at de alle vilde være uigenkaldelig fortabte, hvis hendes Søn afslog det Parti, hun agtede at foreslaa ham. Det var Julie Karagin, hun havde udset til hans Hustru; hende havde Nikolaj jo kendt lige fra Barndommens Dage, og hun havde en stor Formue i Vente. Grevinden skrev saa til Fru Karagin om Sagen og fik det Svar, at Fruen for sit Vedkommende var meget stemt for Partiet, men dog holdt paa, at hendes Datter selv maatte træffe sin Bestemmelse. Hun mente, at det hele bedst og naturligst kunde ordnes saaledes, at Nikolaj kom og besøgte dem i Moskvá. Efter at Grevinden havde faaet denne Besked, begyndte hun straks at handle, idet hun gentagne Gange erklærede Sønnen, at hun nu, da begge hendes Døtre var forsørgede, kun havde det eneste Ønske at se ham gift, og samtidig slog hun paa, at hun kendte en henrivende ung Pige, som efter hendes Mening vilde gøre ham mageløs lykkelig. Til andre Tider udbredte hun sig i Lovprisninger over Julie Karagin og raadede Nikolaj til, nu da Julen stod for Døren, at gøre en lille Sviptur ind til Moskvá. Sønnen var ikke længe om at gætte, hvor hun vilde hen, og da han engang, ked af hendes gennemsigtige Hentydninger, bad hende om at sige frit og aabent, hvad hun havde paa Hjertet, maatte hun rykke ud med, at hun ikke øjnede nogen anden Udsigt til Frelse end den, at han gik hen og giftede sig med Julie Karagin.

„Men hvis jeg nu for Eksempel elskede en ung Pige uden Formue, kære Mama," sagde Nikolaj lidt bebrejdende, „vilde du saa ogsaa have, at jeg skulde ofre min Kærlighed og min Ære for et saadant Fornuftgiftermaal?"

„Ak nej, jeg ser jo nok, at du slet ikke har forstaaet mig," indvendte Grevinden, der ikke rigtig vidste, hvordan hun skulde klare sig. „Jeg tænker kun paa dig — ene og alene paa din Lykke!" tilføjede hun, og da hun selv følte, at dette ikke var i Overensstemmelse med Sandheden, tyede hun til den Udvej at briste i Graad.

„Hør, lille Mama," sagde Nikolaj, „græd ikke, men sig kun ligeud, at du forlanger dette af mig, thi du véd jo nok, at jeg gerne ofrer mit Liv og min Lykke, naar jeg blot kan hjælpe dig."

Men Grevinden ønskede ikke at se Sagen fra dette Synspunkt. Hun forlangte ikke noget Offer af Sønnen; hun vilde tværtimod gerne have ofret sig selv, hvis det havde været muligt.

„Nej, du har ikke forstaaet mig; lad os ikke tale mere derom!“ sagde hun ivrigt og aftørrede sine Taarer.

„Hvor kan hun dog foreslaa mig dette Ægteskab?“ tænkte Nikolaj. „Er det virkelig hendes Mening, at jeg ikke kan elske Sonja, fordi hun er fattig. Hvor latterligt! Og dog vilde jeg blive tusinde Gange lykkeligere med hende end med en Dukke som Julie. Nej, jeg kan ikke gøre Vold paa mine Følelser, det er mig komplet umuligt!“

Han tog ikke til Moskvá, og hans Moder bragte ikke mere dette Emne paa Bane, men hun saa' med Ærgrelse og Smerte, at Nikolaj og Sonja kom hinanden nærmere Dag for Dag, og hun lod saa sin Harme og Bitterhed gaa ud over Plejedatteren. Og paa samme Tid som hun bebrejdede sig sin Uretfærdighed, irriterede det hende, at Sonja fandt sig i alt med en Blidhed og Ydmyghed, der søgte sin Lige. Den stakkels unge Pige viste hende ved enhver Lejlighed en saadan Hengivenhed og lagde en saa trofast og uegennyttig Kærlighed til Nikolaj for Dagen, at hun mod sin Villie maatte beundre hende.

Paa dette Tidspunkt indløb der igen et Brev fra Fyrst Andrej, der nu opholdt sig i Rom. Han skrev, at han for længe siden vilde have tiltraadt Hjemrejsen, hvis ikke hans Saar, der uventet var sprunget op igen, havde nødsaget ham til at udsætte denne til Midten af Januar. Skønt Natascha takket være hendes livlige Natur hidtil havde baaret Adskillelsen med den Styrke, Kærligheden giver, overvældede denne Efterretning hende dog i den Grad, at hun til Tider blev grebet af en Melankoli, som hun ikke formaaede at overvinde. I saadanne Øjeblikke følte hun den dybeste Medlidenhed med sig selv, og hun sørgede da over, at saa mange Maaneder var gaaet hen uden Nytte, og uden at hun havde kunnet tilfredsstille den stærke Trang til at elske og genelskes, som var nedlagt i hendes unge Hjerte.

IX

Julen kom, og den bragte foruden den sædvanlige store Middag første Juledag en Skare af kedelige Gratulanter fra hele Omegnen. Men noget nyt og interessant forelaa der ikke, skønt den bidende Kulde i Forbindelse med blændende Solskin om Dagen og funklende Stjernelys om Natten i høj Grad opfordrede til at fejre Julehøjtiden paa en eller anden mærkbar Maade.

Tredje Juledag efter Middag, da enhver var gaaet til sit, rugede der en sand Kedsommelighedens Aand over hele det grevelige Hus. Nikolaj, der om Formiddagen havde været ude paa Visitter, sov sødeligt paa Sofaen inde i Salonen, og den gamle Greve tog sig en Lur i sit Kabinet. I den store Dagligstue sad Sonja og tegnede paa et Brodermønster, Grevinden lagde sin Patience, og Narren Nastasja Ivanovna maabede henne ved Vinduet med et bedrøveligt Ansigt. Natascha kom listende ind, saa' først lidt paa Sonjas Arbejde og gik derpaa hen til Moderen og blev staaende foran hende uden at sige et Ord.

„Hvorfor staar du der og ser saa fortabt ud?“ spurgte Grevinden. „Hvad er der i Vejen?“

„Hvad der er i Vejen? — Jeg længes efter ham! Han maa komme, det er paa høje Tid!“ svarede Natascha med en mørk Mine og uhyggeligt straalende Øjne.

Grevinden løftede Hovedet og betragtede hende opmærksomt.

„Aa, se ikke saadan paa mig, Mama!“ vedblev Natascha. „Hold op dermed! Du véd jo, at jeg ikke kan taale det.“

„Kom, mit Barn, og sæt dig her hos mig,“ sagde Grevinden beroligende.

„Mama, hvorfor bliver han dog borte? Hvorfor skal jeg dog dø af Længsel?“ hviskede Natascha med bævende Stemme og Taarer i Øjnene, og derpaa vendte hun sig bort og skyndte sig ud af Stuen for at skjule sin Sindsbevægelse. Hun gik først gennem Salonen, hvor Nikolaj laa og sov, og efter at have betænkt sig et Øjeblik ilede hun ind i Pigernes Værelse, hvor Oldfruen var i Færd med at skænde paa et ungt kvindeligt Tyende, som kom ganske forpustet ude fra Kulden.

„Hvad skal alt det Fjas og Ganteri til?“ sagde hun i en streng Tone. „Hver Ting til sin Tid!“

„Aa, lad hende nu være i Fred!“ bad Natascha. „Gaa du kun, min Pige, og mor dig, saa længe du kan.“

Natascha gik saa videre og ud i Forstuen. Her sad tre af Husets Tjenere og spillede Kort, men saa snart de fik Øje paa deres unge Herskerinde, smed de, hvad de havde i Hænderne, og hilste ærbødigt paa hende. „Naa, hvad skal jeg nu finde paa?“ spurgte hun sig selv. — „Aa hør, Nikita,“ sagde hun efter et Øjebliks Betænkning, „gaa engang over i Hønsegaarden og hent mig en Hane. — Og du, Mischa, kan bringe mig en Skæppe Havre. — Naa, og du,“ henvendte hun sig til den tredje, „maa se at skaffe mig et Par Stykker Kridt.“

Efter at hun saaledes havde sat Tjenerskabet i Bevægelse, gik hun ned i Køkkenet, hvor hun gav Ordre til, at der skulde gøres Ild paa Maskinen, skønt der endnu var hele to Timer til Tetid; men hun udstedte ogsaa kun dette Bud, fordi hun ønskede at prøve sin Magt over Kokken, der var bekendt for sin Gnavenhed og Umedgørlighed. Da han fik Befalingen, saa' han yderst forbavset ud og spurgte hende, om det ogsaa virkelig var hendes Alvor.

„Nej, véd De hvad, naadige Frøken, dette her er sandelig for galt!“ brummede han, da Natascha gentog sin Ordre, og derpaa rynkede han Brynene for at lade, som om han blev vred.

Ingen i hele Huset sendte Folkene ud paa saa mange Ekspeditioner og gav dem saa meget at bestille som Natascha, der ligefrem følte sig forpligtet til at sætte dem i Aktivitet uden Nytte. Man skulde næsten tro, at hun blot gjorde det for at faa dem til at sætte sig paa Bagbenene, men i saa Fald opnaaede hun ikke sin Hensigt, for der var ingen, hvis Befalinger Tyendet hellere udførte end hendes.

„Naa, hvad skal jeg nu bestille? Hvad skal jeg nu hitte paa?“ tænkte Natascha, medens hun vandrede gennem Korridoren, hvor hun mødte Tossen Nastasja, der kom spankulerende i sin lange Fruentimmerkjole.

„Aa, giv mig en god Idé! Sig mig, hvad jeg skal gøre,“ sagde hun i Forbigaaende.

„Hvad du skal gøre?“ svarede han rapmundet. — „Tage Katten i Halen og køre!“

„Du store Gud! Evig og altid de samme Løjer, det er virkelig ikke til at udholde! — Ak, hvad skal jeg dog finde paa!“ sukkede hun og ilede derpaa ud af Korridoren og op ad Trappen for at aflægge et lille Besøg hos Hr. og Fru Vogel, der boede ovenpaa. Inde hos Vogels sad Fru Schosz og et Par andre

gamle Damer ivrigt i Færd med at diskutere, hvor der var billigst at leve, enten i Moskvá eller Odessa, og Natascha satte sig saa hen og lyttede til Samtalen med et interesseret Ansigt; men da hun havde siddet lidt, rejste hun sig med en saa pludselig Bevægelse, at hun tiltrak sig alles Opmærksomhed.

„Ma-da-gas-kar!“ hviskede hun i en hemmelighedsfuld Tone. „Ma-da-gas-kar! Ma-da-gas-kar!“ og derpaa gik hun, efterladende hele Selskabet i stum Forbavselse. Oppe i Loftsgangen stødte hun uventet paa Petja, der havde travlt med at ordne nogle Fyrværkerisager, som skulde brændes af, naar det blev mørkt.

„Petja!“ sagde hun ivrigt. „Kom herhen, min Dreng, og giv mig en Ridetur!“ Og Broderen kom saa straks galoperende og bød hende sin Ryg. Hun sprang op paa ham, lagde Armene om hans Hals, og han hoppede ned ad Trappetrinnene med hende. „Naa Tak! Nu er det nok! Prr! Ma-da-gas-kar!“ raabte hun, da de naaede den første Afsats, og derpaa sprang hun ned og løb videre.

Efter at Natascha saaledes havde afsøgt hele sit Kongerige og overbevist sig om alle sine Undersaatters Lydighed, gik hun ind i Salen, tog sin Guitar og satte sig hen i en Krog. Hun klimprede det bedste hun kunde for at finde en Operamelodi, som hun og Fyrst Andrej engang havde hørt sammen i St. Petersborg, og skønt der hverken var Harmoni eller Melodi i de Toner, hun frembragte, vakte de dog, takket være hendes livlige Fantasi, en hel Række skønne og dyrebare Minder hos hende. Hun gemte sig i sin mørke Krog med Øjnene fæstede paa en smal Lysstrække, der stjal sig ind gennem Døren til Anretterværelset, og tænkte med Vemod paa de svundne lykkelige Dage.

Medens hun sad her fordybet i Fortiden, kom Sonja ind fra Dagligstuen med et Glas i Haanden. Nataschas Blik fæstede sig paa hende og gled derfra hen til Lysstriben, og grebet af en pludselig Inspiration frembragte hun saa en Række mærkelige Lyde paa Basstrengen.

„Sonja! Kan du ikke høre, hvad det er?“ raabte hun henne fra Mørket og klimprede videre.

„Hvad, sidder du her?“ sagde Sonja i en forskrækket Tone. „Ja, lad mig blot tænke mig lidt om. — Aa, det skal vel forestille Torden eller Uvejr.“

„Nej, hvor vil du hen! Det er jo Koret i første Scene af „Vandbæreren“ !“ oplyste Natascha i en fornærmet Tone. „Kan

du ikke høre det?“ tilføjede hun lidt efter og nynnede Melodien. — „Naa, men hvad vil du egentlig her?“

„Aa, jeg skal blot ind i Anretterværelset og hente mig lidt frisk Vand. Jeg skulde gerne have Mønsteret færdigt endnu i Aften.“

„Ja, du har altid travlt, og jeg bestiller ingen Verdens Ting. — Naa, og hvor er Nikolaj henne?“

„Han sover vist.“

„Ja, gaa saa ind og væk ham, og sig ham fra mig, at han skal komme herind og synge.“

Sonja gik, og Natascha fordybede sig saa atter i Minderne om sin første Forlovelsestid. „Ak, gid han dog snart vilde komme!“ sukkede hun. „Jeg er virkelig bange for, at han bliver helt borte. Han skulde skynde sig, for ellers bliver jeg saa gammel og kedelig, at han maaske næppe kan genkende mig. Men tænk, hvis han nu kom i Aften — det var da ikke helt umuligt! Ja, han er her maaske allerede og sidder nu inde hos Papa og Mama.“ Hun rejste sig, lagde Guitaren og gik ind i Dagligstuen, hvor Familien og alle de andre sad samlede om Tebordet. Hendes Øjne gled hen over en hel Del kendte Ansigter, men Andrejs kunde hun ikke opdage, hvor ivrigt hun end ledte efter det. Nej, han var her ikke — hendes Haab havde været forgæves.

„Ej, ej, der har vi hende jo!“ sagde Greven, saa snart han fik Øje paa sin kære Datter. „Kom og sæt dig hos mig, min Skat.“ Men Natascha gik hen til Moderen uden at svare ham og saa' sig stadig væk om i Stuen med et underlig forvildet Blik.

„Mama! Hvor bliver han dog af, Mama? Han maa komme! Det er paa høje Tid!“ hviskede hun og holdt med Møje sin Hulken tilbage; og derpaa satte hun sig ved Siden af Moderen og lyttede til Samtalen, der gik ganske i sin sædvanlige Trummerum.

„Du store Gud!“ tænkte hun. „Altid de samme Mennesker, og altid siger de de samme Ting. Ja, selv deres Manerer er altid de samme. Se nu Papa for Eksempel, han holder paa Koppen, ganske som han plejer, og blæser paa Teen ligesom i Gaar, i Forgaars, og for ti Aar siden. — Nej, det er virkelig for galt!“ sukkede hun og følte med Rædsel, at hun næsten hadede sine nærmeste paa Grund af deres irriterende Uforanderlighed.

X

Efter Teen gik Nikolaj, Sonja og Natascha ind i Salen og satte sig hen i Hjørnesofaen, hvor de plejede at samles, naar de havde et eller andet særdeles vigtigt at afhandle.

„Sig mig engang, Nikolaj," hviskede Natascha, efter at hun havde taget Plads ved Siden af Broderen, „har du ogsaa Øjeblikke, hvor du ser hele Fremtiden i det mørkeste Lys og mener, at alt, hvad der hedder Lykke og Glæde, kun hører Fortiden til. Kender du den Slags Anfald? Har du prøvet dem?"

„Om jeg har? Ja, det er hændet mig mere end én Gang, at jeg midt i den gladeste Stemning pludselig er bleven grebet af saa stærk en Livslede, at jeg endogsaa har spurgt mig selv, om jeg ikke burde gøre en Ende paa det hele. Saaledes mindes jeg, at jeg en Sommeraften, medens jeg sad og hørte paa Regimentsmusikken, med ét blev saa fortvivlet, at jeg ..."

„Ja, men saa fortvivlet som jeg har du vist aldrig været!" afbrød Natascha ham. „Jeg tænker paa et bestemt Tilfælde, som ligger en halv Snes Aar tilbage i Tiden. Jeg var bleven sat i Skammekrogen, fordi man troede, at jeg havde taget af Blommesyltetøjet, og jeg stod ganske alene og græd, medens I andre dansede og lo. Nej, jeg skal aldrig glemme den dybe Medlidenhed, jeg følte med mig selv! Og saa var jeg oven i Købet fuldstændig uskyldig. — Kan du huske det?"

„Om jeg kan? — Jeg gjorde jo mit for at trøste dig, men alle mine Bestræbelser var forgæves, og saa endte det med, at jeg forærede dig mit kæreste Legetøj, en lille broget Sprællemand. — Nej, den Slags Ting glemmer jeg ikke saa let."

„Men kan du da huske, dengang Onkel kaldte os ind i sit Værelse, og vi saa pludselig stod Ansigt til Ansigt med ..."

„... en Neger!" fortsatte Nikolaj. „Ja, jeg mindes det saa tydeligt, som om det var i Gaar."

„Han var kulsort, grinede med sine hvide Tænder og saa' paa os, som om han vilde æde os. — Kan du huske det, Sonja?"

„Ja, men kun ganske dunkelt."

„Naa, og da jeg saa fortalte Papa og Mama om denne Neger," vedblev Natascha, „erklærede de begge, at det hele kun var en Spøg af Onkel."

„Og kan du huske dengang vi trillede Paaskeæg i Salen, og der saa med ét kom to gamle Kællinger ind til os."

„Ja, men hvad siger du saa om den Aften, da Papa kom farende ned ad Trapperne med en Pistol i Haanden. Vi havde bildt ham ind, at der var Tyve i Huset.“

Medens de sad saaledes og opfriskede deres fælles Minder fra Barndommen, kom Dimmler ind i Salen og gik hen til Harpen, der stod i den sædvanlige Krog bag Klavikordet. Han tog den omhyggeligt ud af Foderalet og kom derved til at strejfe Strengene, der sang og dirrede, saa at det klang endnu længe efter.

„Aa, Dimmler, spil os engang Fields Nocturne! De véd, at jeg holder saa meget af den!“ lød Grevindens Stemme inde fra Dagligstuen.

Saa snart Dimmler begyndte at præludere, listede Natascha sig hen til Bordet og bar Lyset ind i den anden Stue. Nu var der helt mørkt henne i Sofahjørnet, men ikke i den øvrige Del af Salen, da Fuldmaanen, som kiggede ind gennem Vinduerne, kastede sit blege Lys hen over Gulvet.

„Hør, véd du hvad, Nikolaj,“ hviskede Natascha, da Dimmler havde spillet sin Nocturne, „naar jeg gaar rigtig til Bunds i mine Erindringer — saa langt tilbage som det er mig muligt — hænder det undertiden, at jeg erindrer Ting, der er foregaaet, endnu inden jeg kom til Verden.“

„Ja, det er jo det, man kalder Metempsykose*),“ bemærkede Sonja, der som sædvanlig havde sin Barnelærdom paa rede Haand. „De gamle Ægyptere troede som bekendt, at vore Sjæle oprindelig havde boet i Dyrene, og at de atter vilde vandre over i disse.“

„Ja, men det tror jeg nu slet ikke,“ indvendte Natascha. „Derimod er det min fulde Overbevisning, at vi engang har været Engle, og at netop det er Grunden til, at vi kan have Erindringer, som ikke stammer fra vort nuværende Liv.“

„Aa, undskyld min Dristighed, men Ungdommen tager mig det vel ikke ilde op, at jeg gør den Selskab!“ sagde Dimmler, som nærmede sig med langsomme Skridt og trak en Stol hen til Sofaen.

„Nej, det tror jeg ikke paa!“ erklærede Nikolaj. „Hvis vi virkelig engang har været Engle, vilde det jo være en Degradation for os at dale herned.“

„Ja, hvem siger ogsaa, at vi er dalet ned!“ sagde Natascha ivrigt. „Men vist er det, at Sjælen er udødelig, og naar det saa-

*) Læren om Sjælevandring. O. A.

ledes er vor Bestemmelse at leve evigt, har vi naturligvis ogsaa levet før og har altsaa en hel Evighed bag os.“

„Det forekommer mig imidlertid lidt vanskeligt at tænke mig denne Evighed,“ bemærkede Dimmler, der i Begyndelsen havde lyttet til Samtalen med et lidt overlegent Smil, men nu var lige saa alvorlig som de andre.

„Ja, hvorfor det?“ indvendte Natascha. „Efter i Dag kommer i Morgen og saa fremdeles, og før i Gaar kom i Forgaars, og paa denne Maade ...“

„Min egen Natascha, syng lidt for os!“ lød Grevindens Stemme i det samme henne i Døren. „Sig mig, hvad har I egentlig for, Børn, siden I alle sidder og stikker Hovederne sammen!“

„Aa Mama, jeg vil saa nødig i Aften,“ svarede Natascha, men rejste sig dog straks, og Nikolaj forlod ligeledes sin Plads i Sofaen og satte sig hen til Klavikordet. Den unge Pige stillede sig som sædvanlig midt i Salen, for at hendes Stemme kunde fylde bedre i Rummet, og begyndte saa uden videre Opfordring at synge sin Moders Yndlingsromance.

Skønt Natascha lige havde erklæret, at hun slet ikke var oplagt, sang hun dog saa smukt og udtryksfuldt, at hun henrev alle sine Tilhørere. Den gamle Greve, der sad inde i Kabinettet og gav sine Ordrer til Dmitrij, gik i Staa, saa snart han hørte de første Toner, og glemte rent sin Hushovmesters Nærværelse; Nikolaj, som hele Tiden fulgte Natascha med Øjnene, gik i den Grad op i sit Akkompagnement, at han knap vovede at trække Vejret, og Sonja, der lyttede med Andagt til den skønne Sang, var som sædvanlig opfyldt af Beundring for sin Veninde. Grevinden, der sad med et blidt Smil og taarefyldte Øjne, rystede en Gang imellem bekymret paa Hovedet. Hun tænkte paa sin egen Ungdom, og derfra fløj hendes Tanker hen til Natascha, hvis Fremtid kun forekom hende lidet betrygget ved Fyrst Andrejs Side. I Nærheden af hende stod Dimmler, der nød Sangen med lukkede Øjne og efterhaanden blev saa begejstret, at han følte en uimodstaaelig Trang til at give sit Bifald til Kende.

„Ja, er det ikke storartet!“ sagde han i sin Henrykkelse. „Det er virkelig et eminent Talent, hun sidder inde med, Fru Grevinde! Hun har intet — slet intet mere at lære. Der er jo baade Styrke og Blødhed i hendes Sang, og saa lægger hun en Følelse ind i den, som ... som ...“

„Som fylder mit Hjerte med bange Anelser. Ja, jeg er meget

bekymret for hendes Fremtid!“ hviskede Grevinden, der rent glemte, at det var Dimmler, hun betroede sig til. Men hun maatte have Luft, forpint som hun var ved Tanken om den tunge Lod, der ventede hendes Datter, som var alt for god og kærlig til at leve i denne usle Verden.

Natascha stod endnu og sang, da Petja pludselig viste sig i Døren med et triumferende Ansigt og meldte, at der var en hel Del løjerlige Mennesker og Dyr i Anmarsch.

„Men er du gal!“ skreg hun midt under Sangen og kastede sig hulkende hen i en Stol. — „Aa, bryd dig ikke derom, lille Mama!“ sagde hun lidt efter. „Det var Petja, den Dumrian, der gjorde mig bange!“

Saa kom Husets Tjenestefolk, forklædte som Bjørne, Tatarer, Tyrker og Zigeunere, nogle malede og andre sværtede i Ansigtet. Det kneb lidt for dem at komme over Dørtærskelen, men omsider tog de dristigste dog Mod til sig og smuttede ind. De bageste puffede til de forreste, og saa snart hele Sværmen var inde, gik det løs med Juleløjer, Runddans og Sang. Lystigheden voksede mere og mere, og efter at Grevinden havde beundret hver enkelt tilstrækkeligt og givet sit Bifald til Kende, trak hun sig tilbage, overladende Valpladsen til sin Gemal, der blev siddende med et velvilligt Smil og opmuntrede Folkene til at blive ved med Løjerne. De unge Mennesker saa' ogsaa nogen Tid med Interesse paa Forestillingen, men midt under denne listede de af i Stilhed med Natascha i Spidsen.

Et Kvarters Tid efter, lige som Grevinden var vendt tilbage, og medens Sangen og Dansen endnu var paa sit højeste, viste der sig inde mellem de andre formummede Skikkelser en gammel Dame i Fiskebens Skørt og med Skønhedspletter — det var Nikolaj; og efter ham fulgte Petja som en tæt tilsløret Tyrkinde. Saa kom Dimmler forklædt som Bajads, ledsaget af Natascha i Husarpels og Sonja i tscherkessisk Krigerdragt, begge med kulsorte Bryn og malede Knevelsbarter. Greveparret og de øvrige Tilskuere modtog dem med en særdeles godt spillet Overraskelse og høje Udbrud af Beundring, og opildnede af den Lykke de gjorde, fik de unge saa Lyst til ogsaa at vise sig for et andet Publikum. Nikolaj holdt paa, at man burde aflægge et Besøg hos Onkel Mikhail, og foreslog, at man for større Virknings Skyld tog en halv Snes af de maskerede Tjenestefolk med; men Grevinden, der frygtede for, at man vilde gøre den gamle Herre

vel megen Ulejlighed, anbefalede de unge at køre hen til Fru Meljukov, der sad ene hjemme i Julen med alle sine mange Døtre og derfor sikkert vilde være glad ved deres Besøg.

„Ja, se det kalder jeg en god Idé af min lille Grevinde!“ sagde den gamle Greve, der nu begyndte at komme i Humør. „Og véd du hvad, saa klæder jeg mig ogsaa ud og tager af Sted med de unge!“

Men Grevinden vilde kun nødig have ham med paa denne Ekspedition, saa meget mere som han i de sidste 8 Dage havde været plaget slemt af Gigten, og det blev derfor bestemt, at han skulde blive hjemme, og at Fru Schosz skulde tage med for at passe paa Sonja og Natascha. Den gamle Dame, der straks blev hentet ned, paatog sig med Glæde det ansvarsfulde Hverv, og et Kvarters Tid efter samledes alle de, der skulde deltage i Turen, ude paa Husets Stentrappe. Nede i Gaarden holdt der allerede fire trespændige Slæder, forrest Nikolajs med en lille kulsort og fyrig Stanghest, der nok saa' ud, som om den kunde tage Luven fra sine Sidekammerater, og bag den Grevens egen, der var forspændt med tre udmærkede Travere. De to bageste Slæder var forspændt med almindelige Bønderheste. Nikolaj samlede Tømmerne og stillede sig foran i Slæden i sin Damedragt, der til Dels skjultes under hans lange Husarkappe. Det var saa maanelyst, at han tydeligt kunde se Blinket af Seletøjets Beslag og det sky Blik, Hestene sendte den larmende Gruppe, der havde samlet sig inde under Hustrappens Halvtag.

Natascha, Sonja, Fru Schlosz og to af Kammerpigerne fik Plads i Nikolajs Slæde, Dimmler, hans Kone og Petja i Grevens, og Resten af Selskabet fordeltes i de to bageste Slæder.

„Naa, kør saa, Sakhar!“ raabte Nikolaj til sin Faders Kusk, idet han overlod denne at føre Toget an, blot for at kunne have den Fornøjelse at køre forbi ham undervejs.

Sakhar smækkede med Tungen, Bjælderne klang, og den forreste Slæde fór knirkende hen over Frostsneen, der støvede ud til alle Sider under Hestenes tunge Hove. Nikolaj fulgte som den næste i Rækken, og bagest kom det svære Kavaleri: de to Slæder med Bønderhestene. I Begyndelsen, medens de kørte inde under de høje, bladløse Træer, skjulte Skyggerne af disse hvert Øjeblik Maanelyset, men saa snart de fik aaben Mark paa begge Sider, laa den store Sneflade foran dem, ubevægelig, med blaalige Skygger og tindrende som et mægtigt Hav, oversaaet

med Diamanter. Der var saa stille og højtideligt, at ingen nænnede at bryde Tavsheden. Men med ét kørte den forreste Slæde ned i et dybt Vejhul, skumplede, stødte og skurede, og én efter én hoppede de bageste tre ned i det samme Hul og skrænsede hen over den frosne Jord. Og i samme Nu som denne skurrende Lyd hørtes, var Fortryllelsen hævet.

„Ha ha! Vi følger nok alle samme Sti ligesom Vildtet!“ lød Nataschas Stemme langt ud i den tynde, frostklare Luft.

„Nej, hvor dejligt lyst det er, Nikolaj!“ bemærkede Sonja lidt efter.

Nikolaj vendte sig om og bøjede sig ned over hendes Ansigt, der tittede ham i Møde ud gennem Sobelskindspelsen.

„Hvor hun dog ser fremmed ud med det sorte Overskæg! Er det virkelig hende?“ tænkte han og bøjede sig endnu længere ned over hende.

„Men hvorfor ser du saadan paa mig? Hvad er der i Vejen, Nikolaj?“ spurgte hun lidt ængsteligt.

„Ingenting!“ svarede han og vendte sig atter om mod Hestene.

Saa snart de kom ud paa den glatte, tilkørte Hovedlandevej, satte Nikolajs Heste af sig selv mere Fart paa. Sidehestene slog over i Galop og krummede Halsen, men den lille sorte holdt det gaaende i Trav og indskrænkede sig til at virre med Hovedet. Den mente formodentlig, at der nok vilde blive Brug for dens Kræfter senere. Forude, i nogen Afstand, saas Sakhars Slæde som et sort Punkt i Sneen, men dog ikke længere borte, end at man tydeligt kunde høre Bjældernes lystige Klang, Kuskens ivrige Raab og Dimmlers glade Latter.

„Hyp alle tre!“ raabte Nikolaj, idet han samlede Tømmerne i den ene Haand og svingede Pisken med den anden, og i samme Nu fór Slæden af Sted i susende Fart, som en Pil, der kløver Luften. Nikolaj vendte sig om og saa' da, at den nærmeste Kusk skreg og slog med Tømmerne for at faa Stanghesten i fri Galop, men han fulgte ikke hans Eksempel. Han kendte sin lille sorte og vidste, at den nok skulde sætte fornøden Fart paa, naar det rette Øjeblik kom.

Nikolaj indhentede den forreste Slæde, og derpaa kørte han Side om Side med Sakhar ned ad en Bakke og til højre forbi en stor Eng.

„Hvor Pokker kører vi dog hen?“ tænkte han. „Her har

jeg jo aldrig været før. Gud maa vide, hvor vi er henne! — Naa, det er ogsaa lige meget!“ tilføjede han i Tankerne og raabte til Hestene for at faa dem frem foran Sakhars.

„Nej, det gaar ikke, Herre!“ skreg Sakhar, der bøjede sig fremefter med strakte Arme, smækkede med Tungen og gav Hestene frie Tømmer.

Endnu et Øjeblik fløj Slæderne Side om Side, men saa satte Nikolaj sine Heste i den vildeste Galop og susede forbi Sakhar til dennes store Ærgrelse. Dyr og Mennesker forsvandt i Snestøvet, der hvirvlede op til alle Sider, Slæderne knagede i deres Fuger, og Kvinderne skreg af Angest.

Saa snart Nikolaj havde faaet tilstrækkeligt Forspring, holdt han lidt igen paa sine Heste og saa' sig om til alle Sider. Rundt omkring ham, saa langt han kunde øjne, laa den store, maanebelyste Sneflade som et fantastisk Eventyrland og spillende i alle Regnbuens Farver.

„Men hvor kører vi dog hen?“ tænkte han. „Er det virkelig den rigtige Vej? Næppe! Nej, vi flyver sikkert ud i den vide, vide Verden. — Ja, det hele er som et mærkeligt og dejligt Eventyr!“ sagde han til sig selv og vendte sig om mod dem, der sad i Slæden.

„Se hans Skæg, hvor det er hvidt,“ sagde en af de pelsindhyllede Skikkelser.

„Det var Natascha, jeg kendte hende paa Stemmen,“ tænkte han. „Og den anden ved Siden af — ja, det maa være Sonja. Hun har rigtignok sorte Knevelsbarter, men mit Hjerte siger mig sikkert, at det er hende.“

„Fryser I ikke?“ spurgte han, men det eneste Svar, han fik, var en sagte, fornøjet Latter.

Lidt efter opdagede Nikolaj et Stykke forude en mærkelig Skov med skiftende sorte Skygger, og op over denne hævede sig et Feslot med store hvide Marmortrapper og et Tag, der skinnede som Sølv. „Men hvad er dog dette?“ tænkte han. „Skulde vi virkelig være der? Tør jeg ogsaa tro paa det vidunderlige, at vi er kommet i Havn, efter at vi saa længe har kørt omkring paa maa og faa.“

Men Nikolaj havde ikke taget fejl, de var virkelig ved Maalet, og ude paa Trappen stod Husets Tjenestefolk allerede med Lys for at modtage Gæsterne. Man hørte ganske tydeligt deres Stemmer, som lød ud i Mørket.

„Hvem kan det dog være?“ spurgte en af dem. „Jeg begriber det ikke!“

„Aa, det er Grevens, der kommer i Besøg,“ svarede en anden. „Jeg er fuldstændig sikker i min Sag — jeg kender Hestene.“

XI

Fru Pelageja Danilevna Meljukov, en fyldig og anselig Dame med Briller, sad nok saa hyggeligt inde i sin Dagligstue, omgivet af alle sine Døtre, som hun bestræbte sig for at underholde paa bedste Maade. I en hel Time havde de siddet og dyrket forskellige Juleløjer, og de skulde netop til at tage fat paa den interessante Leg, der bestaar i, at man smelter Voks og drypper det i Vand*), da der pludselig lød Skridt og Stemmer udenfor, som meldte dem, at der var Julegæster i Anmarsch. Fruen og Døtrene fik i en Fart ryddet lidt til Side, og et Øjeblik efter styrtede en hel Sværm af formummede Skikkelser: Bjørne, Zigeunere, Tyrker og Tatarer, ind i Stuen. Dimmler opførte paa staaende Fod en vild Dans sammen med Nikolaj, hvis Skørter fløj til alle Sider, og de andre flokkedes kvækkende og brummende om Fruen og hendes Døtre, der alle skreg og lo i Munden paa hverandre.

„Men hvem kan det dog være? De er jo aldeles ukendelige alle sammen!“ sagde Fru Meljukov, der næppe kunde trække Vejret for Latter. „Nej, Natascha, dig har jeg opdaget! Hvor du dog ser nydelig ud i Snoretrøjen! Og er det ikke Dimmler? Han danser jo ligefrem storartet! Men hvem er den smukke Tscherkesser derhenne med det store Overskæg? Skulde det virkelig være Sonja? Hun er jo ligefrem uimodstaaelig med den høje spidse Hue bag i Nakken. Ja, det var virkelig en morsom og behagelig Overraskelse, saa meget mere som vi sad og kedede os og ikke kunde faa Ende paa Tiden.“

„Ha ha ha! ... Nej se Husaren derhenne, han er udmærket! ... Og læg Mærke til de Krumspring, Bajadsen gør! ... Nej, jeg tror, jeg dør af Latter!“ raabte Tilskuerne i Munden paa hinanden.

---

*) Af de Figurer, der dannes i Vandet, søger man at gætte sig til sin Fremtidsskæbne.

O. A.

Midt under Dansen forsvandt Fru Meljukovs Døtre, og en halv Snes Minutter efter vendte ogsaa disse tilbage forklædt i, hvad de havde kunnet faa fat paa af gamle Uniformer og Slaabrokke. De listede sig en for en ind i Stuen og blandede sig ubemærket i Vrimlen. Fruen, der gik smilende omkring med sine Briller paa Næsen og stirrede alle lige ind i Ansigtet, kunde naturligvis ikke kende sine egne Døtre, skønt deres Dragter burde have røbet dem; men i al sin Nærsynethed morede hun sig dog saa kosteligt over de dansendes mærkelige Krumspring, at hun hvert Øjeblik var ved at dø af Latter. Efter at man havde opført en Del forskellige Runddanse, samledes alle i en stor Kreds, og derpaa gik det løs med de sædvanlige Julelege lige fra den bekendte „at trække Tov" til den højst spændende „at lade Ringen gaa". Resultatet af alle disse Anstrengelser var, at Sveden vadskede Sværten og Farven af Ansigterne, og takket være denne Omstændighed lykkedes det endelig Fru Meljukov at genkende alle de tilstedeværende.

Efter at man havde spist til Aften, Herskaberne i Spisestuen og Tyendet i den store Sal, samledes unge og gamle atter inde i Dagligstuen, hvor man fordrev Tiden med at fortælle hinanden de gyseligste Spøgelsehistorier.

„Ja, hvis man vil vide Besked med sin Fremtidsskæbne, behøver man blot at sætte sig ene ind i Badekammeret en Nytaarsaften," sagde en gammel Dame, som boede hos Fru Meljukov. „Men jeg raader enhver fra at prøve derpaa, for det skal være højst uhyggeligt."

„Aa hvad, er det virkelig saa farligt?" spurgte den ældste af Døtrene.

„Ja, det kan du tro det er!"

„Aa, fortæl os engang, hvorledes det gik den unge Pige, som var dristig nok til at indlade sig derpaa," sagde den næstældste af Døtrene.

„Ja, nu skal I blot høre," begyndte Frøkenen i en hviskende Tone. „Hun tog en Hane, satte sig med den i Skødet ind i Badekammeret og ventede saa rolig paa, hvad der vilde komme. Lidt før Midnat hørte hun Lyden af Bjælder udenfor. Det var en Slæde, som kom kørende hen foran Huset, og et Øjeblik efter lød der Trin paa Trapperne. Døren aabnedes, og en Officer — eller rettere talt et Spøgelse, som saa' ud som en Officer —

traadte ind i Værelset og tog Plads ved Bordet lige over for hende.“

„Aa, jeg dør af Angest!“ raabte Natascha med et forskrækket Ansigt.

„Naa, og hvad gjorde han saa?“ spurgte den ældste af Døtrene. „For han sad da vel ikke hele Natten og stirrede paa hende?“

„Nej, han talte til hende og lige saa fornuftigt oven i Købet, som om han kunde have været et rigtigt levende Menneske. Han vilde overtale hende til at følge med sig, men hun gjorde Indvendinger og søgte at trække Samtalen ud til første Hanegal, for hun vidste jo, at saa vilde hans Magt være brudt. Allerbedst som hun sad, kom der imidlertid et pludseligt Anfald af Angest over hende, og da hun saa skjulte sit Ansigt i Hænderne, sprang han til og greb fat i hende. Hun skreg op, en af Tjenestepigerne kom til, og i samme Nu var Spøgelset forsvundet.“

„Aa, lad nu være at gøre de unge Piger saa bange!“ bemærkede Fru Meljukov leende. „I skal slet ikke tro hende, Børn.“

„Ja, Mama, du har da ogsaa engang prøvet at tage Varsel af Fremtiden,“ sagde en af Døtrene. „Det var den Aften i Laden, du véd nok.“

„I en Lade? Kan det ogsaa lade sig gøre?“ spurgte Sonja nysgerrigt.

„Ja, det kan det rigtignok. Man gaar blot ind i Laden en Aftenstund og begynder at lytte. Hvis man saa hører Lyden af Tærskeplejle, betyder det Ulykke, men hører man en sagte Lyd som af Korn, der gaar gennem en Sigte, har man en stor Lykke i Vente.“

„Aa Mama, fortæl os, hvordan det gik til!“

„Ja, det er virkelig saa længe siden, mit Barn, at jeg har glemt det igen, og desuden er der jo ingen af jer, der tør gøre mig det efter.“

„Jo,“ sagde Sonja, „jeg er parat. Jeg er ikke bange af mig.“

„Naa ja, saa vis os da dit Mod.“

„Maa jeg?“ spurgte Sonja sin Dydsvogterske, Fru Schosz, der smilende gav sit Samtykke.

Nikolaj, som hele Aftenen ikke var veget fra Sonjas Side, fandt, at hun aldrig havde været saa indtagende som i denne Tscherkesserdragt. Men hun var ogsaa en hel anden end ellers, ikke stille, men munter, overgiven og skælmsk. Det var, som

om han i Aften for første Gang saa' hende i hendes virkelige Skikkelse.

„Jeg Fæ! Jeg maa jo have været fuldstændig blind!" sagde han til sig selv, medens han betragtede hendes straalende Øjne og Smilehullet, der tittede frem under den malede Knevelsbart.

„Nej, jeg er slet ikke bange! Lad mig komme af Sted straks!" sagde hun og rejste sig med en resolut Mine.

„Ja vent lidt, du maa da have ordentlig Besked først!" sagde Fru Meljukov, som saa forklarede hende, hvor Laden laa, og gav hende forskellige gode Raad med paa Vejen. Efter at Sonja havde faaet sin Instruktion, blev hun indhyllet i en lang Pels, og derpaa smuttede hun ud af Stuen med et hurtigt Sideblik til Nikolaj.

„Hvor hun dog er henrivende!" tænkte han. „Og hvor jeg har været længe om at opdage det!"

Hun ilede gennem den lange Gang, der førte til Bagtrappen, medens Nikolaj, som forsvandt samtidig med hende under Paaskud af, at det blev ham for varmt inde i Stuen, løb ned ad Hovedtrappen og ud i Gaarden. Udenfor var det bidende koldt, og Sneen, der nu skinnede som en Uendelighed af Stjerner, lyste saa stærkt, at de rigtige Stjerner syntes blege og udviskede. Himlen var mørk i Sammenligning med det lyse, tindrende Dække, der laa hen over Jorden.

„Aa jeg Fæ! Jeg Dumrian! Hvorfor har jeg dog ventet lige til nu?" tænkte Nikolaj, medens han løb om Hjørnet af Huset og nærmede sig Bagtrappen. Han kom forbi en lang Række Brændestabler, som kastede en sort Slagskygge hen over Sneen, og ind i denne mørke Stribe flettede sig atter Skyggerne af nogle store, nøgne Lindetræer. Det hele lignede et fint baldyret Kniplings Slør. Foran ham og til højre laa Laden, hvis snedækte Tag tindrede i Maaneskinnet som glimrende Marmor. Dyb Stilhed; men saa med ét bragede og knagede det i et af de gamle Træer, og derpaa blev der atter stille. Han følte sig usigelig vel til Mode; men det var ogsaa en ren Nydelse at indaande denne dejlige, kolde Luft, thi det var, som om han inddrak baade Ungdom, Glæde og Styrke.

Da Nikolaj havde staaet lidt inde under Laden, hørte han knirkende Skridt, som nærmede sig hen over Sneen. Det var Sonja, der kom løbende, tæt indhyllet i sin Pels. Hun opdagede

ham først, da hun var lige i Nærheden af ham, og som han stod dér i Damedragten og med et Ansigt, der straalede af Lykke, forekom ogsaa han hende en hel anden end ellers.

„Ja, det er hende — og dog ikke hende!“ tænkte Nikolaj, medens han betragtede hendes Ansigt, som syntes ham endnu skønnere i Maanelyset. Hans Arm lagde sig om hendes Liv, og derpaa drog han hende ind til sig og kyssede hende paa Munden lige under den malede Knevelsbart. Hun gav ham Kysset tilbage, frigjorde sine Arme for Pelsen og slyngede dem om hans Hals.

„Sonja! ... Nikolaj!“ hviskede de samtidigt, og derpaa løb de hver til sin Side, han hen til Hovedindgangen og hun hen ad Bagtrappen til.

XII

Da de skulde køre hjem, fik Natascha, hvis Mærkesans som sædvanlig ikke havde svigtet hende, det indrettet saaledes, at Fru Schosz og hun selv blev anbragt i Dimmlers Slæde, saa at Sonja kom til at sidde ene sammen med Nikolaj og de to Kammerjomfruer.

Nikolaj, der nu tog det med mere Ro end paa Henvejen, vendte sig hvert Øjeblik om mod Sonja og søgte at forestille sig hendes Ansigt, saaledes som det virkelig saa' ud — uden de kulsorte Bryn og de malede Knevelsbarter. Han indaandede den kolde Luft i dybe Drag, og naar hans Øjne fulgte Sneens lysende Flade, der hurtigt forsvandt inde under Slæden, eller søgte op mod de tindrende Stjerner, følte han sig atter hensat til en Trylleverden, der ganske fik ham til at glemme Virkeligheden.

„Hvordan har du det, Sonja?“ spurgte han den ene Gang efter den anden, medens han bøjede sig ned over hende, og hun svarede saa hver Gang med et Nik og et lille fornøjet Smil.

Da de var komne omtrent halvvejs, kastede han Tømmerne til Kusken, sprang ud og svingede sig op paa Kanten af Nataschas Slæde.

„Natascha!“ hviskede han til hende paa Fransk. „Nu er det afgjort! Jeg gifter mig med Sonja!“

„Har du friet til hende?“ spurgte hun ivrigt og med et glædestraalende Ansigt.

„Nej, hvor du dog ser komisk ud med den store Knevelsbart!“ sagde han leende og uden at besvare hendes Spørgsmaal. — „Naa, er du saa fornøjet?“

„Om jeg er? Ja, jeg kan ikke sige dig, hvor glad jeg er; du har virkelig længe skyldt hende dette. Aa, du véd ikke, hvor henrykt jeg er over dit Valg! Hun har jo et mageløst Hjerte, den kære Sonja. Og i al min Egenkærlighed har jeg dog altid taget mig det nær, at jeg skulde være saa lykkelig, medens hun gik omkring og sørgede. Men nu er jeg glad! — Naa, skynd dig saa igen hen til hende.“

„Nej, vent dog et Øjeblik. Naa, saa du er altsaa virkelig fornøjet med mig og finder, at jeg har handlet rigtigt.“

„Ja, og atter ja! Endnu forleden blev jeg Uvenner med Mama netop i samme Anledning. Hun sagde nemlig, at Sonja lagde an paa dig, og det vilde jeg ikke finde mig i. Jeg taaler ikke, at man siger eller tænker noget ondt om hende, for hun er Godheden og Kærligheden selv.“

„Ja, det er sikkert og vist!“ sagde Nikolaj, og derpaa sprang han ned i Sneen og løb igen hen til sin Slæde, hvor hans egen Sonja, som i en nær Fremtid skulde være hans elskede Hustru — for det var der ingen Tvilv om mere — sad og smilede til ham under Sobelskindshuen.

Saa snart de unge Piger efter Hjemkomsten havde gjort Grevinden Rede for Aftenens Tildragelser, gik de op paa deres eget Værelse, hvor de afførte sig deres Maskeradestads; men de sad endnu længe i Natdragt og talte sammen om den lykkelige Fremtid, der ventede dem. De var begge lige overbeviste om, at det var en herlig Tilværelse, der laa foran dem, og ikke et Øjeblik i Tvivl om, at deres tilkommende Mænd vilde blive Perlevenner.

„Men hvornaar kommer dog denne Lykke? Jeg længes saadan efter den, at jeg slet ikke tør tro paa den,“ sagde Natascha, idet hun rejste sig og gik hen til Toiletbordet.

„Sæt dig hen foran Spejlet, maaske du saa faar ham at se!“ sagde Sonja, og Natascha gik øjeblikkelig ind paa hendes Idé, tændte to Lys og tog Plads foran Toiletbordet.

„Naa, faar du noget ud af det?“ spurgte Sonja efter nogle Minutters Forløb.

„Ja, jeg ser et Ansigt med et Par vældige Knevelsbarter," svarede Natascha, der saa' sit eget Billede i Spejlet.

„Du maa virkelig ikke le!" sagde Sonja, og derpaa begyndte Natascha atter at stirre ind i Spejlet med en højst alvorlig Mine og uden at sige et Ord. Hun sad længe med Øjnene fæstede paa den blanke Flade og bildte sig ind, at hun saa', snart en Plet, der lignede en Ligkiste, og snart Fyrst Andrejs halvt udviskede Billede. Men hvor stærkt hendes Fantasi end arbejdede, kom hun dog omsider til det Resultat, at hun slet intet saa' undtagen sit eget Ansigt. Og træt af den megen Stirren rejste hun sig saa og forlod Spejlet.

„Men hvor kan det dog være, at jeg ganske mangler Seergaven, naar alle mulige andre har den?" sagde hun i en ærgerlig Tone. „Aa, sæt du dig engang herhen, Sonja, og prøv din Lykke. Jeg er bleven helt uhyggelig til Mode af at sidde saa længe og stirre."

Sonja fulgte beredvillig hendes Opfordring, men efter at hun havde siddet et Par Minutter foran Spejlet, skjulte hun pludselig sit Ansigt i Hænderne og rejste sig.

„Har du set noget? Hvad har du set?" spurgte Natascha og fór op fra sin Stol.

Men Sonja havde ikke set noget. Hun var simpelt hen bleven saa træt af at stirre, at hun havde faaet ondt i Øjnene.

„Naa, saa' du ham saa?" spurgte Natascha ivrigt og greb hendes Haand.

„Jo ... bi lidt ... ja vist saa' jeg ham!" svarede Sonja, der lavede denne lille Usandhed, fordi hun fandt, at hun ikke kunde være bekendt, at Spejlet slet intet havde vist hende.

„Er du ogsaa vis paa, at det var ham? Fortæl mig lidt nærmere om det hele!"

„Ja, jeg sad først længe og stirrede uden at opdage noget, men saa viste han sig med ét for mig."

„Stod han op, eller laa han ned?"

„Han laa ned."

„Hvad siger du! Var han syg?" spurgte Natascha med et forfærdet Udtryk.

„Nej, det var han sikkert ikke, for han saa' rigtig glad og fornøjet ud. Jeg kunde ikke undgaa at se det, for allerbedst som han laa, vendte han Ansigtet om imod mig," svarede Sonja, der næsten begyndte at tro paa Sandheden af, hvad hun fortalte.

„Naa, og hvad saa mere, Sonja?“

„Ja, lidt efter forsvandt han igen, og derpaa saa' jeg kun nogle røde og blaa Skygger.“

„Ak Sonja, naar tror du dog, han kommer? Du véd ikke, hvor bekymret jeg er for ham, og hvor uhyggelig jeg føler mig til Mode!“ hviskede Natascha, som puttede sig i sin Seng uden at svare et eneste Ord paa alle Venindens Trøstegrunde. Men endnu længe efter at Lyset var slukket, laa hun aldeles ubevægelig og stirrede op mod Maanen, der sendte sine skælvende Straaler ind gennem de frosne Ruder.

XIII

Kort efter Jul betroede Nikolaj sin Moder, at han elskede Sonja, og at det var hans faste Beslutning at gifte sig med hende. Grevinden, der længe havde været forberedt paa denne Meddelelse, hørte ham roligt til Ende og erklærede derpaa, at det naturligvis stod ham frit for at gifte sig med hvem han vilde, men at hverken Greven eller hun kunde give deres Velsignelse til dette Ægteskab. For første Gang i sit Liv følte Nikolaj, at hans Moder var alvorlig vred paa ham, og at hendes Villie stod fast over for hans. Hun sendte straks Bud efter sin Mand og forsøgte i Nikolajs Nærværelse at meddele ham, hvad der var paa Færde, men Kræfterne svigtede hende i den Grad, at hun brast i Graad og maatte forlade Værelset. Saa snart hun var gaaet, holdt den gamle Greve en Slags Formaningstale til Sønnen og bad ham om at opgive sin Hensigt, men Nikolaj svarede kort og godt, at hans Beslutning var taget, og da Faderen hørte denne bestemte Erklæring, begyndte han straks at tale om noget andet. Han vovede ikke for Alvor at bebrejde Nikolaj, at denne havde fulgt sit Hjertes Stemme. Det stod tværtimod klart for ham, at hans Søn aldrig vilde kunne faa nogen bedre Hustru end Sonja, og at det kun var hans egen slette Forvaltning af Formuen og uovervindelige Hang til Ødselhed, som var Skyld i, at der aldrig kunde blive noget af dette Parti.

Forældrene berørte saa ikke mere dette Emne for Nikolaj, men nogle Dage efter kaldte Grevinden den stakkels Sonja ind

til sig og bebrejdede hende i stærke Udtryk, at hun havde lagt an paa Sønnen og derved lokket ham i sine Garn. Sonja, som hørte i Tavshed og med nedslagne Øjne paa disse uretfærdige Bebrejdelser, forstod ikke rigtig, hvad man forlangte af hende. Hun var jo nok parat til at bringe Grevinden og hele hendes Familie alle mulige Ofre, men hun glemte heller ikke, at Nikolaj først og fremmest trængte til hende, og at hele hans Fremtidslykke laa i hendes Haand. Nikolaj, der naturligvis fik Nys om Sagen, bad saa atter sin Moder om at give sit Samtykke til Ægteskabet og svor paa, at han vilde gifte sig med Sonja straks, hvis hun vedblivende skulde være Genstand for en aldeles ubillig Forfølgelse. Grevinden svarede i en iskold Tone, at han jo kunde gøre, hvad han lystede, da han var myndig, men at hun for sit Vedkommende aldrig vilde anerkende denne lille intrigante Person som sin Svigerdatter.

Nikolaj, der nu først rigtig kom i Harnisk, erklærede med høj Røst, at han aldrig havde tænkt sig det muligt, at hans Moder vilde tvinge ham til at sælge sig selv. „Og fastholder du din Beslutning," sagde han, idet han hævede sin Stemme endnu mere, „saa er det sidste Gang, du har set din ..." Men inden han endnu naaede at udtale det afgørende Ord, viste Natascha sig i Døren med et blegt og alvorligt Ansigt. Hun havde lyttet udenfor og hørt alt, hvad der var foregaaet.

„Nikolaj, du véd ikke selv, hvad du siger! Ti stille! Ti stille!" raabte hun for at overdøve hans Stemme. — „Aa, søde lille Mama!" henvendte hun sig til Moderen, der var rædselsslagen ved Tanken om, at hendes kæreste Søn vilde bryde med hende for bestandig, men alligevel ikke følte sig i Stand til at give efter paa Kampens nuværende Stadium. „Du har misforstaaet ham, kære Mama! Hør nu paa mig, saa skal jeg forklare dig det hele. — Gaa, Nikolaj, dig taler jeg med siden!"

Der var ikke synderlig Mening i, hvad hun sagde, men hun opnaaede dog sin Hensigt, idet Grevinden brast i Graad og skjulte sit Ansigt ved hendes Bryst, medens Nikolaj greb sig fortvivlet til Hovedet og gik sin Vej. Natascha tog straks fat paa sit Forsoningsværk og udvirkede da omsider, at Moderen bestemt lovede Nikolaj ikke mere at forfølge Sonja, medens han afgav det Løfte ikke at foretage noget Skridt over for sin Kusine uden Forældrenes Vidende. Nogle Dage efter rejste Nikolaj tilbage til sit Regiment, fast besluttet paa at søge sin Afsked. Saa snart han

havde faaet den, vilde han vende tilbage og gifte sig med Sonja, som han — det følte han — elskede over al Beskrivelse.

Efter Sønnens Afrejse blev der endnu mere trist i Grevens Hus end tidligere. Grevinden, som ikke havde kunnet taale den stærke Sindsbevægelse, maatte søge Sengen, og Sonja, der sørgede over Nikolajs Afrejse, men endnu mere over Plejemoderens Vrede, der røbede sig i ethvert af hendes Ord, gik omkring som en Skygge. Greven var saa forpint af sine Finansers elendige Tilstand, at hans Bekymringer ikke lod ham have Ro hverken Nat eller Dag. Han øjnede ingen anden Udvej end at tage til Moskvá for at se at faa sit store Hus solgt, men Grevindens Sygdom tvang ham til at opsætte Rejsen, og det pinte ham, da han længtes efter at komme ud af sin Forlegenhed snarest muligt. Natascha, der havde baaret den første Tid af Adskillelsen nogenlunde taalmodigt, blev efterhaanden saa pirrelig og nervøs, at ingen kunde være i hendes Nærhed. De Breve, hun fik fra Fyrst Andrej, glædede hende ikke, men vakte kun hendes Irritation. Hun harmede sig over, at han levede et virkeligt Liv og saa' nye Lande og nye Mennesker, medens hun var henvist til et Skinliv og kun levede i Tanken om ham. Og dertil kom, at hun fandt sine egne Breve baade kedelige og usande. Hun formaaede ikke skriftligt at udtrykke en Tusindedel af det, som hun vilde have kunnet sige ham med et eneste Ord, et Blik eller et Smil, og derfor forekom hendes egne Epistler hende fuldstændig betydningsløse og intetsigende.

Grevindens Sygdom trak i Langdrag, men Rejsen til Staden kunde ikke opsættes. Huset maatte for enhver Pris sælges, da der skulde skaffes Penge til Datterens Medgift, og Natascha brændte af Længsel efter at gense Fyrst Andrej, som nu hver Dag kunde ventes til Moskvá, hvor hans gamle Fader havde taget Ophold for Vinteren.

Og Enden paa det hele blev saa, at Greven og de to unge Piger rejste til Moskvá i Begyndelsen af Februar, medens den gamle Grevinde maatte blive ene tilbage paa Otradnoje.

FJERDE AFSNIT

I

Hvor dybt Pierre end var grebet af Troen paa de store Sandheder, som Basdejev havde indviet ham i, og hvor ihærdigt han end arbejdede paa sin egen Fuldkommengørelse, svækkedes hans Iver for den gode Sag dog stærkt efter Fyrst Andrejs Forlovelse med Natascha. Omtrent samtidig med denne Begivenhed fik han Efterretning om Basdejevs Død, og dette gav hans Interesse for Frimureriet Grundstødet. Han holdt op at føre sin Dagbog, undgik Brødrenes Selskab, søgte hyppigt i Klubben, hvor han drak til langt ud paa Natten, og dyrkede kort sagt sit Ungkarleliv med en saadan Iver, at Helene fandt sig foranlediget til at sige ham alvorlig Besked. Og da Pierre følte, at hun havde Ret i sine Bebrejdelser, rejste han til Moskvá for ikke at kompromittere hende ved sin Nærværelse.

I Moskvá blev han modtaget af alle, baade gamle og unge, med aabne Arme og som en længe ventet, kær Ven, hvis Plads altid har staaet aaben for ham. I sine Bysbørns Øjne var han nemlig en rigtig god, fornøjelig og elskværdig Fyr, lidt sær og distrait maaske, men naar alt kom til alt en ægte russisk Stormand af gammeldags Tilsnit, hvis Pung altid stod aaben for enhver, der tyede til hans Gavmildhed.

Pierre var Sjælen i alle mulige Foretagender. Han arrangerede Aftenunderholdninger til Fordel for trængende Kunstnere, købte de rædselsfuldeste Malerier og Billedhuggerarbejder, deltog i Festmiddage, Frimurergilder og Drikkelag og understøttede Udgivelsen af kostbare Værker, som ikke kunde betale sig, fordi ingen læste dem. Han sagde aldrig nej, og han vilde sikkert have ruineret sig, hvis ikke to af hans Venner, som skyldte ham mange Penge, netop af den Grund havde fundet det hensigtsmæssigt at tage ham under deres Formynderskab.

En Middag eller Aften i Klubben var utænkelig uden ham, og naar han strakte sig paa Sofaen inde i Rygeværelset efter at have tømt et Par Flasker Margeaux, var han altid omgivet af en Skare glade Venner, der vrøvlede, disputerede og snakkede i Munden paa hinanden. Og hvis saa denne Disput truede med at udarte til Skænderi, behøvedes der blot et lille venligt Ord fra ham for atter at faa Freden tilvejebragt. Paa Ballerne var han ogsaa en særlig velset Gæst, da han altid var villig til at danse, naar der manglede Kavalerer, og de unge Piger og Koner satte i det hele taget megen Pris paa ham, da han aldrig gjorde Kur, men altid var lige elskværdig mod alle. Men størst var hans Elskværdighed dog, naar han havde spist godt til Middag eller til Aften, thi i saadanne Øjeblikke var der ingen Ende paa hans Velvillie. „Han er virkelig saa god og rar," sagde alle Damerne om ham, „ og saa har han den Fordel, at man aldrig generer sig for ham."

Hvor vilde han dog for seks Aar siden være bleven forfærdet, hvis nogen dengang havde fortalt ham, at han efter ganske faa Aars Forløb ikke mere vilde have noget at haabe eller vente af Livet, og at alle hans Bestræbelser for at blive til noget godt og udmærket, vilde føre ham derhen, hvor han nu stod. Han vilde aldrig have troet det. At tænke sig, at han, der havde haft saa mange gode, for ikke at sige udmærkede Ideer og beskæftiget sig med de interessanteste Problemer, skulde ende som en Mand, der hverken var værre eller bedre end alle andre. Var det maaske ikke ham, der engang for Alvor havde ønsket at se Rusland som Republik? Havde han ikke aarevis fordybet sig i filosofiske Spekulationer og dyrket baade Taktik og Politik con amore? Og var det ikke ham, Napoleons ivrige Beundrer, der endogsaa engang havde drømt om at optræde som hans Overvinder? Havde han ikke troet paa, at det var hans Lod at forbedre Menneskeslægten, og havde han ikke arbejdet med Iver paa sin egen Fuldkommengørelse? Og var det ikke ham, der havde oprettet Skoler og Hospitaler paa sine Godser og frigivet Tusinder af livegne?

Og hvad var han saa blevet til? Ihændehaver af en stor Formue og en utro Kones Mand, en Kammerherre, der intet havde at bestille, og som holdt af at spise og drikke godt og raillere over Regeringens Foranstaltninger, naar han strakte sig mageligt i Sofaen efter en bedre Middag. Det varede længe, inden han

kunde forsone sig med den Tanke, at han nu netop var en Type paa den Slags ørkesløse Levemænd, som han havde foragtet saa dybt for seks Aar siden. Undertiden søgte han at trøste sig med, at det tomme og meningsløse Liv, han nu førte, kun var rent midlertidigt, men naar han saa et Øjeblik efter lod alle dem af sine Bekendte passere Revu, der ligesom han rent midlertidigt var traadt ind i denne Klubtilværelse med uskadte Tænder og en sund og kraftig Haarvækst, kunde han jo ikke undgaa at lægge Mærke til, at de fleste først sagde Farvel til den, naar de havde mistet baade Tyggeredskaberne og Haaret.

I enkelte Øjeblikke, naar han saa' lidt mere lyst og forhaabningsfuldt paa sig selv, forekom det ham, at han slet ikke lignede disse almindelige flade Kammerherrer, som han saa' saa dybt ned paa, fordi de var dumme, ubetydelige og glade ved deres egen Tilværelse. „Og det bedste Bevis derpaa," sagde han til sig selv, „er jo, at jeg evig og taltid er utilfreds og kun lever i Ønsket om at gøre godt mod Menneskeheden." Men til andre Tider, naar han var mere pessimistisk stemt, ræsonnerede han saaledes: „Ja, de har maaske ogsaa søgt at slaa ind paa nye Baner ligesom jeg, og det er maaske kun Pengene, Fødselen eller Omgivelsernes Magt, Omstændigheder, som Mennesket nu engang ikke er Herre over, der har ført dem dérhen, hvor jeg nu er." Og lidt efter lidt endte det saa med, at han ikke mere foragtede sine Ulykkesfæller, men følte den dybeste Sympati for dem og beklagede dem lige saa inderligt, som han beklagede sig selv.

Han havde ikke mere disse Anfald af Fortvivlelse eller Livslede, som tidligere saa hyppigt havde hjemsøgt ham, men Sygdommen, der før havde været akut, var nu bleven kronisk og gnavede i hans Indre som en ful og vederstyggelig Orm. „Hvad er Meningen med det hele? Hvorfor lever man egentlig? Hvad skal vi i denne Verden?" spurgte han sig selv den ene Gang efter den anden, men da han af Erfaring vidste, at disse Spørgsmaal aldrig vilde blive besvarede, vendte han sig atter hurtigt bort fra dem og tyede til en Bog eller skyndte sig hen i Klubben for at høre nyt fra Staden.

„Ja, Livet er en Gaade," sagde han til sig selv, naar han henfaldt til disse Grublerier. „Min Hustru, som aldrig har elsket andet end sit eget smukke Legeme, og som er en af de dummeste Skabninger i Verden, gaar for at være et Vidunder af Aand og Forstand, og alle ligger for hendes Fødder. Napoleon Bonaparte

blev overset af alle, saa længe han var en virkelig stor Mand, men nu, da han kun er en elendig Komediant, der giver Partiet som Cæsar, tilbyder Franz Joseph ham sin Datters Haand. Spanierne lader den katolske Gejstlighed opsende Takkebønner til Himlen for den Sejr, de den 26. Juni vandt over Franskmændene, og disse takker Gud ved den samme Gejstligheds Mellemkomst for den Sejr, de den 26. Juni tilkæmpede sig over Spanierne. Mine Brødre Frimurerne aflægger en højtidelig Ed paa, at de er villige til at ofre alt for Næsten, og naar det saa kommer til Stykket, giver de ikke en Rubel til de fattige og gaar kun op i dumme Ceremonier, som de selv ikke forstaar et Muk af. Vi bekender os alle til den kristne Tro, som byder os at elske og tilgive Næsten, og for at støtte denne Lære opfører vi Kirker i Tusindvis, men ikke desto mindre pisker vi den stakkels Synder, der har forbrudt sig mod Loven, og Præsten, altsaa netop den, der skal prædike Kærlighed og Tilgivelse, giver Delinkventen Korset at kysse, inden Eksekutionen finder Sted."

Saaledes tænkte Pierre, og dette evige Hykleri, der udøvedes og anerkendtes af alle, overraskede og oprørte ham som en hel ny Kendsgerning, hver Gang hans Tanker beskæftigede sig dermed. „Jeg føler denne Løgn, og jeg ser den daglig for mine Øjne," sagde han til sig selv, „men hvorfor bekender jeg det saa ikke aabenlyst for alle og enhver? Hver Gang jeg har taget Tilløb dertil, er jeg altid kommet til den Erkendelse, at alle andre i deres inderste tænker som jeg, men at de med Villie lukker deres Øjne derfor. Og følgelig skal det vel være saaledes. Men hvad skal jeg gøre? Hvad skal der dog blive af mig?" Pierre havde som saa mange andre — især som saa mange andre af hans Landsmænd — den ulykkelige Evne at tro paa det gode og sande og tydeligt at se det onde og Løgnen, men uden at eje den fornødne Kraft til at tage alvorlig Del i Kampen derimod. Den Usandhed og det Hykleri, der mødte ham overalt og i alle Forhold, frastødte ham og lammede hans Virksomhed; og han trængte jo netop til at tage sig noget alvorligt for, thi det var saa pinligt at være under Trykket af disse uløselige Livsspørgsmaal, at han blot for at glemme dem styrtede sig ind i en Hvirvel af Adspredelser, der virkede lige ødelæggende paa Sjæl og Legeme.

Han læste Bøger i Snesevis, alt hvad han kunde faa fat i, og det med en saadan Iver, at han endogsaa læste om Aftenen, medens hans Kammertjener klædte ham af, og blev ved der-

med, lige til han faldt i Søvn. Naar han saa vaagnede op igen, gik han til Klubben eller i Selskab og hørte Sladder, og derfra til Sviregilder med Kvinder. Det var første Del af Dagens Program, og den næste lød paa Sladder, Vin og Læsning. Det blev ham efterhaanden en baade fysisk og moralsk Trang at drikke Vin, fordi han ikke følte sig lykkelig eller vel tilpas, førend han havde skyllet adskillige Glas ned i sig. Først efter at han havde tømt en eller to Flasker, forekom Livets mærkelige Gaade ham ikke mere saa indviklet og vanskelig at klare. Først da sagde han til sig selv: „Jeg finder nok ud af det, jeg har allerede Forklaringen parat, men nu har jeg ikke Tid dertil — senere, senere!“ Men dette senere kom aldrig, og naar han vaagnede om Morgenen ør i Hovedet og forsviret, var han endnu mere i Vilderede end nogen Sinde før, og han dukkede saa øjeblikkelig ned i en Bog for at jage de pinlige Tanker paa Flugt.

Pierre mindedes, at han havde hørt noget om, at Soldater, naar de ligger som Kanonføde i Løbegrave og Skanser, omspyet af Fjendens Kugler, gerne tvinger sig til en eller anden Beskæftigelse for at glemme Faren, og han kom saa til det Resultat, at alle Mennesker egentlig bar sig ad paa lignende Vis blot for at holde Livet ud. Nogle kastede sig over Studier, andre gik op i Politik eller Statsmandskunst, og atter andre dyrkede Vin, Kvinder og Spil, men alle blot med det Forsæt at glemme. „Nej,“ sagde han til sig selv, „jeg giver lige meget og lige lidt for det hele. Det kommer blot an paa ikke at se den sørgelige Virkelighed i Øjnene og at gaa af Vejen for den paa enhver mulig Maade.“

II

Den gamle Fyrst Bolkonskij, der havde boet i Moskvá lige siden Begyndelsen af Vinteren, var hurtigt bleven en meget populær Mand. Hans berømmelige Fortid, klare Forstand og originale Syn paa Livet imponerede alle, og da hans Had til Franskmændene og hans gammeldags Patriotisme netop passede ind i den Stemning, som dengang herskede i Moskvá, hvor Begejstringen for Kejser Alexander var stærkt i Aftagende, blev hans Hus

meget hurtigt et Foreningspunkt for alle dem, der var misfornøjede med Regeringens Politik.

Fyrsten var ellers bleven dygtig aflægs i det sidste Aar, og dette viste sig paa flere Maader. Han led saaledes af pludselige Anfald af Søvnighed, havde ondt ved at huske ganske nærliggende Begivenheder, men mindedes levende, hvad han havde oplevet i sin første Ungdom, og kunde til Tider glæde sig som et forfængeligt Barn over den fremtrædende Rolle han spillede paa sine gamle Dage. Men naar han om Aftenen ved Tetid viste sig i sin Salon og paa sin ejendommelige stødvise Maade fortalte Anekdoter fra Fortiden eller spottede over Nutiden, kunde hans Tilhørere ikke andet end gribes af Beundring for denne saa højt bedagede Mands Aandslivlighed. Alle de, der kom i hans Hus, følte sig imponerede af dette fornemme, gammeldags Hjem, der syntes indhyllet i en Duft af Pudder, og saa' med Ærbødighed op til denne mærkelige og kloge Olding, Repræsentanten for en svunden Tid, der forgudedes af sin stille, tilbageholdne Datter og hendes smukke franske Selskabsdame. Men de vidste heller ikke, hvorledes det gik til i Huset i alle de mange Timer af Døgnet, hvor de ikke var til Stede, og anede ikke, hvad den stakkels Fyrstinde Marie maatte gennemgaa med sin Fader. Hun førte i det hele en meget sørgelig Tilværelse her i Moskvá og havde slet ingen Glæder eller Fordele af Hovedstadslivet, da hun altid maatte sidde hjemme og kukkelure hos Faderen. Hun havde nu opgivet ethvert Haab om at blive gift, da den gamle Fyrste var saa grov og ubehagelig mod de unge Herrer, der af en Fejltagelse kom i hans Nærhed, at han drev dem paa Flugt én Gang for alle. Veninder havde hun ingen af. Mlle. Bourrienne var hun færdig med for længe siden, og Julie Karagin, som hun havde korresponderet med i fem lange Aar, skuffede hende i allerhøjeste Grad, da de nu atter mødtes. Julie, der efter sine Brødres Død maatte betragtes som et ualmindelig godt Parti, var altid paa Farten og omgivet af en Sværm af unge Mænd, som besynderligt nok først nu havde faaet Øjnene op for alle hendes Fortrin og Dyder. Hun havde efterhaanden naaet den Alder, hvor det gælder om at gribe til, naar der frembyder sig noget, da man ellers risikerer at blive siddende som gammel Jomfru. Fyrstinde Marie følte sig vemodigt stemt ved Tanken om, at hun nu ingen mere havde at skrive til, da hendes dyrebare Julie, som for øvrigt var bleven hende temmelig ligegyldig, opholdt sig her i Moskvá og

besøgte hende en Gang om Ugen. Det gik hende næsten som den franske Emigrant, der ikke vilde gifte sig med sin Hjerter Dame, fordi han ikke vidste, hvor han saa skulde tilbringe sine Aftener. Hun beklagede ligefrem, at Julies Nærværelse havde gjort en Ende paa deres Korrespondance, for nu vidste hun ikke, hvem hun skulde betro sine Sorger til, og dem havde hun flere af end nogen Sinde før.

Hendes Broder kunde nu ventes hjem hver Dag, men hun imødesaa hans Ankomst med Ængstelse og Bekymring, thi hun havde haft saa lidt Held med sine Bestræbelser for at paavirke Faderen til Gunst for Giftermaalet, at den gamle Fyrste tværtimod kom i det heftigste Raseri, hver Gang dette Emne blev bragt paa Bane. En anden Kilde til Bekymring var den, at hun mente at have opdaget, at Faderens store Urimelighed var gaaet i Arv til hende. Naar hun underviste den lille Nikolaj, kunde hun nemlig blive i den Grad ude af sig selv, blot fordi han ikke svarede hurtigt nok eller var lidt uopmærksom, at hun øjeblikkelig afbrød Undervisningen og satte ham i Skammekrogen. Men i næste Øjeblik fortrød hun sin Hidsighed og græd over sin Mangel paa Selvbeherskelse, og Drengen kom saa brølende hen til hende og blandede sine Taarer med hendes. Hendes største Sorg var dog Faderens unaturlige Haardhed over for hende, der tiltog med hver Dag. Hun vilde have kunnet finde sig i alt, selv i tørre Hug, men hun kunde ikke bære, at han, der dog til syvende og sidst holdt af hende, ydmygede hende ved enhver Lejlighed og behandlede hende som det usleste Skumpelskud.

Hans Opmærksomhed over for Mlle. Bourrienne var i det sidste Par Maaneder bleven endnu mere paafaldende end før, idet han nu viste hende en næsten overstrømmende Venlighed, især naar han lige havde overfuset sin Datter. En Dag, medens Fyrstinden var til Stede, gik det endogsaa saa vidt, at han kyssede Mamsellen paa Haanden, drog hende ind til sig og omfavnede hende, og den fortørnede Marie skyndte sig saa dybt rødmende ud af Værelset. Da Mlle. Bourrienne nogle Øjeblikke efter traadte ind til hende, smilende som altid og med en munter Spøg paa Læberne, aftørrede hun i en Fart sine Taarer og overvældede hende med Bebrejdelser.

„Hvor det er stygt og lumpent at benytte Dem af hans Svaghed! Gaa — jeg vil ikke se Dem herinde!“ raabte hun og brast atter i Graad.

Men Følgerne udeblev ikke, thi den næste Dag ved Middagsbordet maatte hun opleve den Tort, at Fyrsten gav Tjeneren Ordre til at byde Mlle. Bourrienne først. Og da den stakkels Fyr senere var saa uheldig at gaa med Kaffen til Fyrstinden, før han havde været hos Mamsellen, blev den gamle Tyran saa ude af sig selv, at han kastede sin Krykkestok lige i Hovedet paa Synderen og lovede ham, at han den næste Dag skulde blive puttet i Trøjen.

„Og du vover at glemme, hvad jeg har befalet dig to Gange! Har du ikke hørt min Ordre — hæ? Mamsellen er Nummer ét her i Huset ... forstaar du det ... hun er min allereneste og allerbedste Veninde!“ skreg han rasende, og idet han derpaa vendte sig om mod sin Datter, vedblev han: „Og hvis du igen vover at forglemme dig over for hende ligesom i Gaar, saa skal jeg vise dig, hvem der er Herre her i Huset. Herud med dig, og lad mig ikke se dig mere, før du har bedt hende om Forladelse!“ Den stakkels Fyrstinde Marie gjorde saa Mamsellen en Undskyldning og opnaaede efter mange Anstrengelser, at Tjeneren blev taget til Naade igen.

Efter saadanne Scener kæmpede Fyrstinden en haard Kamp, idet hendes saarede Stolthed var lige ved at faa Overtaget over hendes kristelige Ydmyghed, men naar hun saa kom i Hu, hvor svag og affældig Faderen var, vandt hendes bedre Følelser altid Sejr, og hun bebrejdede sig da, at hun blot et Øjeblik havdè tænkt paa at sætte sig op imod ham.

III

Paa den Tid boede der i Moskvá en ung fransk Læge, Doktor Métivier, som paa Grund af sin Dygtighed og sit elskværdige Væsen var særlig velset i aristokratiske Kredse, hvor man satte megen Pris paa ham baade som Selskabsmand og som Læge; og skønt den gamle Fyrste stillede sig meget skeptisk over for Lægekunsten, havde han dog efter Mlle. Bourriennes Raad givet sig ind under den franske Doktors Behandling og vænnet sig saaledes til ham, at han endogsaa modtog ham regelmæssigt to Gange om Ugen.

Den 2. Februar, paa Fyrst Bolkonskijs Navnedag, mødte der talrige Gratulanter til Fods og til Vogns uden for hans store Hotel, men de maatte alle begive sig bort igen med uforrettet Sag, da han havde givet streng Ordre til, at ingen maatte indlades. Han vilde være i Ro og agtede kun at fejre Dagen ved en mindre Middag, hvortil der var indbudt nogle enkelte særlig udvalgte.

Métivier, der ogsaa var mødt for at overbringe sin Lykønskning, mente, at han i sin Egenskab af Læge nok maatte have Lov til at hilse paa sin Patient og begav sig derfor ind til Fyrsten, som denne Morgen var endnu mere utaalelig og urimelig end ellers. Alt var forkert, og Fyrstinde Marie, som af Erfaring vidste, at dette knarvorne Lune kun var en Forløber for noget værre, gik omkring med Livet i Hænderne og ventede hvert Øjeblik, at Stormen skulde bryde løs.

Efter at hun havde fulgt Lægen til Faderens Dør, satte hun sig ind i Dagligstuen, hvorfra hun kunde følge alt, hvad der foregik i Kabinettet. Først hørte hun Métiviers Stemme, derpaa den gamle Fyrstes, og saa endte det med, at de begge talte i Munden paa hinanden. Lidt efter kom Doktoren farende ud af Døren, fulgt af den gamle Fyrste, hvis Ansigt var næsten ukendeligt af Raseri.

„Naa, saa det forstaar du ikke," skreg han, „men det gør jeg! Herud med dig, elendige Kreatur! Rejs ad Helvede til, din franske Spion! — Ud af mit Hus paa Øjeblikket!" brølede han og smækkede Døren i.

Métivier trak paa Skulderen og gik med et smilende Ansigt hen til Mlle. Bourrienne, som var ilet til ved Larmen.

„Fyrsten har det ikke rigtig godt til Morgen," sagde han roligt. „Hans Galde er noget afficeret, og han lider af Kongestioner i Hovedet. — Men det har intet at sige; jeg kommer og ser til ham i Morgen," tilføjede han i en beroligende Tone og gik, overladende det til de to Damer at faa Bugt med hans Patient, der buldrede og larmede inde i sit Værelse.

Efter at Métivier var gaaet, lod Fyrsten hele sin Vrede gaa ud over den ulykkelige Datter. Hun var Skyld i, at der var sluppet en Spion ind i Huset. Han havde sagt til hende, at han ikke vilde se nogen, og saa havde hun alligevel ladet denne elendige Slyngel komme indenfor. Hun var Husets Svøbe og forgiftede hans Tilværelse, saa han hverken kunde leve eller dø i Fred.

„Nej, nu maa du væk, jeg vil ikke mere have dig hos mig! Jeg har nok af dig!“ sagde han og gik ud af Værelset; men ret som om han frygtede for, at hun skulde tro, at han ikke mente det alvorligt med sine Ord, vendte han tilbage og tilføjede med en Mine, som han søgte at gøre saa rolig som mulig: „Ja, du bilder dig maaske ind, at jeg har talt i Hidsighed, men du tager fejl, jeg har nøje overvejet min Beslutning. — Aa, er det ikke skrækkeligt!“ skreg han saa og løftede begge sine knyttede Hænder mod Himlen. „Er det ikke harmeligt, at man ikke kan faa en eller anden Idiot til at gifte sig med hende!“ Og derpaa styrtede han ind i sit eget Værelse og smækkede Døren i med et vældigt Brag. Han rasede endnu i flere Timer, lige til Mamsellen kom ind og fik ham beroliget, og først da blev der atter stille i Huset.

Paa Slaget to mødte Middagsgæsterne. Der var seks i alt: den bekendte Grev Rostoptschin *), Fyrst Lopukhin og hans Nevø; den gamle General Tschatrov, Pierre og Boris Drubezkoj. Boris, der for nylig var ankommet til Moskvá med Orlov, havde fundet Lejlighed til at lade sig forestille for Fyrst Bolkonskij, og det var lykkedes ham at indynde sig saaledes hos denne, at han endogsaa havde faaet Adgang til Husets Teselskaber, en Udmærkelse, som i høj Grad smigrede hans Forfængelighed, da den ikke blev nogen anden ung Mand til Del.

De seks Herrer, som opholdt sig i den rummelige gammeldags Dagligstue, hvor de ventede paa, at Husets Herre skulde vise sig, saa' snarere ud, som om de skulde til Begravelse end til Middag, og Stemningen var saa højtidelig, at de kun talte hviskende til hinanden. Et Par Minutter over to traadte den gamle Fyrste ind mørk og tavs, ledsaget af Datteren, der syntes endnu mere forlegen og ængstelig end ellers og saa' ud, som om hun ønskede sig tusinde Mile borte.

Ved Bordet var Stemningen alt andet end livlig. Grev Rostoptschin, der næsten hele Tiden førte Ordet, fremdrog de sidste politiske Nyheder, og de andre indskrænkede sig til ganske enkelte Bemærkninger. Den gamle Fyrste sagde ingenting. Han lyttede til Samtalen med en overlegen Mine og tilkendegav en Gang imellem ved et lille Nik eller et kort Udbrud, at han var med og hørte efter. Det gik hele Tiden ud over Regeringens

*) Russisk Generalløjtnant, f. 1765, d. 1826. Guvernør i Moskvá 1812.

Politik, der blev meget haardt bedømt, men hver Gang Emnet nærmede sig selve Kejserens Person, brød Greven hurtigt af og standsede midt i Kritikken.

Efter Suppen kom man ind paa den sidste skæbnesvangre Begivenhed: Napoleons Besættelse af Storhertugdømmet Oldenburg og Ruslands Protest i denne Anledning.

„Ja, Bonaparte vender op og ned paa alt i Europa, han skalter og valter som en Sørøver om Bord i et erobret Skib," sagde Grev Rostoptschin, der øjensynlig nød denne Sætning, som han sikkert havde sagt mange Gange før. „Man maa virkelig forbavses over Fyrsternes Langmodighed eller Blindhed. Se nu kommer Turen til Paven. Napoleon arbejder jo ganske aabenlyst paa at afsætte den katolske Kirkes Overhoved, men der er ikke én, som lukker Munden op i den Anledning. Vor Kejser er den eneste, der har protesteret mod Hertugdømmets Besættelse, men ..." Her brød Greven pludselig af, da han var kommet til den yderste Grænse, som ingen vovede at overskride.

„Bonaparte har efter Sigende tilbudt Storhertugen en anden Landstrækning som Erstatning," bemærkede den gamle Fyrste. „Ja, det gaar nok lige saa let for ham at flytte Storhertuger som for mig at sætte en af mine Bønder fra et Gods og over paa et andet."

„Storhertugen af Oldenburg synes at finde sig i sin Ulykke med en vidunderlig Karakterstyrke og Resignation," ytrede Boris ærbødigt. Han var nemlig i Petersborg bleven forestillet for Storhertugen og vilde nu gerne imponere sine Tilhørere dermed. Fyrsten gjorde et Tilløb til at svare ham, men betænkte sig, da han fandt, at det var under hans Værdighed at tage Notits af saa ung en Mand.

„Ja, jeg har læst vor Protest i Anledning af Hertugdømmets Indlemmelse, og jeg finder den yderst slet redigeret!" sagde Grev Rostoptschin i en let henkastet og noget overlegen Tone.

„Men er det da ikke ligegyldigt, Greve, naar blot Indholdet er tilstrækkelig kraftigt?" spurgte Pierre og saa' forbavset paa ham.

„Hm, min kære, naar man har en Hær paa en halv Million, kan man vel nok redigere en Note, saa den virker paa rette Maade," svarede Greven, og Pierre var saa ikke mere i Tvivl om, hvad Rostoptschin forstod ved en slet Redaktion.

„Ja," sagde Husets Herre, „det lader til, at Blæksmøreriet er

stærkt i Kurs for Øjeblikket. I Petersborg har de ikke alene travlt med at skrive Noter, men ogsaa Love. Min Søn Andrej har været med til at skrive et helt Dusin af dem, den ene værre end den anden. Hæ, hæ! Jo Skriveriet, det florerer i vore Dage!"

„Ja, De har vel alle hørt, hvad der passerede forleden ved Revuen i Petersborg," sagde den gamle General, efter at have rømmet sig et Par Gange for at tiltrække sig Selskabets Opmærksomhed. „Det var ellers en nydelig Opførsel, den franske Gesandt viste."

„Var han ikke uartig mod Hans Majestæt?" spurgte Lopukhin. „Jeg synes, jeg har hørt noget derom."

„Ja, nu skal De blot høre. Da Kejseren gjorde ham den Ære at henlede hans Opmærksomhed paa Grenaderregimenternes smukke Holdning og Marsch, saa' han næppe derhen og tillod sig endogsaa at bemærke, at man i Frankrig ikke lagde Vægt paa den Slags Uvæsentligheder. Kejseren svarede ikke, men ved den næste Revu var Gesandten fuldstændig Luft for ham."

„Det ligner rigtig disse Franskmænd, de er lige uforskammede alle sammen!" erklærede Fyrsten. „Se nu Métivier for Eksempel, ham blev jeg nødt til at jage paa Døren i Morges. — Han trængte ind til mig, skønt jeg havde givet Ordre til, at ingen maatte forstyrre mig," brummede han med et forbitret Sideblik til Datteren og fortalte saa om sit Sammenstød med Doktoren, og hvad der bevægede ham til at tro, at Métivier var en slet og ret fransk Spion. Og skønt hans Grunde var fuldstændig grebne ud af Luften, var der dog ingen af de tilstedeværende, som fandt Anledning til at modsige ham.

Efter at Champagnen var bleven skænket rundt, rejste alle sig og gik hen til den gamle Fyrste for at bringe ham deres Lykønskning, og Datteren kom saa ogsaa hen til ham med sit fyldte Glas. Han bød hende sin runkne Kind til Kys, men sendte hende samtidig saa iskoldt et Blik, at hun øjeblikkelig forstod, at han ikke havde glemt, hvad der var passeret om Formiddagen, og at hans Beslutning var uigenkaldelig. Under Resten af Maaltidet sagde han ikke et Ord, men ved Kaffen levede han op igen og fremsatte saa med sit sædvanlige sprudlende Liv sine Meninger og Tanker om den kommende Krig.

„Vore Krige med Bonaparte," sagde han, „vil altid faa en uheldig Udgang for os, saa længe vi søger Forbund med Tyskland og blander os i, hvad der foregaar i Europa. Vi skal hver-

ken tage Parti for eller imod Østerrig, vort Blik bør være rettet mod Øst. Og hvad Bonaparte angaar, bør vi indskrænke os til at afvise ham, naar han kommer os for nær. Gør vi det, og holder vi vore Grænser godt bevogtede, vil han ikke vove at overskride dem som i 1807."

„Men hvor kan De dog tro, Fyrste, at vi vil føre Krig med Frankrig?" indvendte Rostoptschin. „Mener De virkelig, at vi kan bekvemme os til at løfte Haanden mod Franskmændene, vore Forbilleder og Læremestre i alt. Har De ogsaa rigtig lagt Mærke til vore unge Herrer og Damer? De ser op til alt dette galliske Væsen, og Paris staar for dem som et jordisk Paradis. — Alt er jo fransk hos os," vedblev han med hævet Stemme, „baade Klæder og Sæder, Tanker og Følelser. Og medens De jager Métivier ud af Huset, fordi han er en Karnalie af en Franskmand, ligger alle vore Damer paa Knæ for ham. Nej, Kvindekønnet har Svaghed for alt dette franske Uvæsen. Se i Gaar Aftes for Eksempel var jeg sammen med tre katolske Damer, som af ren og bare Gudsfrygtighed har indhentet Pavens særlige Tilladelse til at maatte brodere og sy om Søndagen. Og dog mødte disse kvindelige Helgener saa nøgne, at de reverenter talt godt kunde have tjent som Skilt for et offentligt Hus. Nej, jeg vilde ønske, Fyrste, at jeg kunde hente Peter den Stores Pryglekæp frem fra Kunstkammeret og muntre Ungdommens Rygstykker med den, saa skulde Piben nok faa en anden Lyd."

Ingen af Tilhørerne sagde noget, men den gamle Fyrste saa' smilende hen paa Rostoptschin og nikkede bifaldende.

„Naa, men Klokken er mange! Tak for i Dag, Deres Excellence, og Helsen og Sundhed i det ny Aar!" sagde Rostoptschin, idet han rejste sig med en af sine sædvanlige pludselige Bevægelser og derved gav Signalet til Opbrud.

„Farvel, min kære Ven!" svarede Fyrsten og stak sin Kind hen til ham. „Dine Ord er Musik for mine Øren og kvæger mit gamle Hjerte. Lev vel da for denne Sinde!"

Efter Rostoptschin tog ogsaa de andre Herrer Afsked, og derpaa gik Fyrsten ind i sit Værelse uden at sige Godnat til Datteren.

IV

Fyrstinde Marie, der var bleven siddende inde i Dagligstuen, var saa optaget af Frygt for, at nogen af de tilstedeværende skulde have lagt Mærke til det spændte Forhold mellem hende og Faderen, at hun ikke hørte et Ord af den livlige Samtale inde ved Kaffebordet. Hun sad som i en Døs og vaagnede først op, da Pierre, som var bleven lidt tilbage efter de andre Herrer, nærmede sig med Hatten i Haanden.

„Maa jeg besvære Dem et Øjeblik med mit Selskab, Fyrstinde?“ sagde han og kastede sig tungt ned i en Lænestol lige over for hende.

„Ja, med Fornøjelse!“ svarede hun, medens hendes ængstelige Blik søgte at udforske, om han havde opdaget noget; men hun følte sig beroliget, saa snart hun saa' hans velvillige og fornøjede Smil.

„Sig mig engang, Fyrstinde, har De længe kendt den unge Mand?“ spurgte han venligt.

„Ja, hvem mener De egentlig?“ sagde hun og saa' forbavset paa ham.

„Ham, der var her i Dag — Drubezkoj.“

„Nej, jeg har kun set ham et Par Gange.“

„Og hvad synes De om ham?“

„Aa, jeg finder ham ret elskværdig. Men hvor kan det egentlig interessere Dem?“

„Jo, ser De, han er her nemlig for at fiske sig en rig Arving.“

„Nej virkelig!“

„Ja,“ vedblev Pierre, „han er altid paa Færde, hvor der frembyder sig en Udsigt til at gøre et godt Parti. Jo, jeg kender ham! Nu for Øjeblikket er han i Tvivl om, hvem han skal erobre — Dem eller Frøken Julie Karagin. Men jeg tror nu, at det bliver Frøkenen, for han viser hende overordentlig megen Opmærksomhed.

„Kommer han der i Huset?“

„Ja, meget hyppigt endogsaa. — Men sig mig engang, kender De den allernyeste Maade at gøre Kur paa?“ spurgte Pierre i en lidt sarkastisk Tone.

„Nej, jeg maa tilstaa mit Ukendskab i saa Henseende.“

„Jo ser De, naar man nu til Dags skal gøre Indtryk paa Damerne, maa man være melankolsk. Og han er gyselig melankolsk, naar han er sammen med hende.“

„Nej, hvad hører jeg!“ sagde Fyrstinde Marie, og medens hendes Blik dvælede ved hans godmodige Ansigt, tænkte hun: „Ak ja, hvis jeg blot kunde betro min Sorg til en anden, saa vilde den maaske tynge mig mindre. Ja, jeg tror virkelig, at Pierre vilde være den rette; han er saa god og forstandig, og jeg er vis paa, at han vilde give mig et Raad, jeg kunde være tjent med.“

„Vilde De gifte Dem med ham, hvis han friede til Dem?“ spurgte Pierre.

„Ak ja, Greve, der er Øjeblikke, hvor jeg kunde tage, hvem det skulde være,“ svarede den stakkels Fyrstinde næsten mod sin Villie og med Graad i Stemmen. „Det er saa tungt at elske sine nærmeste, naar man dog føler, at man kun gør dem Sorg, fordi man nu engang ikke kan forandre sin Natur. Ja, under saadanne Omstændigheder har man kun det ene tilbage, at forlade dem. Men hvor i Alverden skal jeg Stakkel drage hen?“

„Men hvad er der dog i Vejen, kære Fyrstinde? Har jeg bedrøvet Dem uden selv at vide af det?“

„Ja, jeg véd ikke, hvad der gaar af mig i Dag,“ svarede hun og brast i Graad. „Men bryd Dem ikke derom, og glem, hvad jeg har sagt.“

Hele Pierres Munterhed forsvandt øjeblikkelig. Han udspurgte hende med kærlig Deltagelse og bad hende om at lette sit Hjerte for ham, men hun forsikrede ivrigt, at han ikke skulde tillægge hendes dumme Ord nogen Vægt, og at hun ikke havde anden Sorg og Bekymring end den, at Broderens forestaaende Giftermaal skulde skille Fader og Søn.

„Har De nylig hørt fra Rostovs?“ spurgte hun for at komme ind paa et andet Emne. „Nu maa de vel snart indtræffe hertil.“

„Ja, jeg venter dem hver Dag. — Men hvorledes stiller *han* sig nu til Sagen?“

„Ak, der er desværre ingen Forandring at spore,“ svarede Fyrstinde Marie og rystede bedrøvet paa Hovedet. „Men gid hun dog snart vilde komme, for jeg længes saa inderligt efter at gøre hendes Bekendtskab. Sig mig engang — ærligt og med Haanden paa Hjertet — hvad synes De egentlig om hende? Men De maa svare mig oprigtigt. Husk, at Andrej ofrer saa

meget for hendes Skyld, at jeg nok kunde ønske at vide, om hun ogsaa er ham værd.“

„Ja, jeg véd knap, hvordan jeg skal besvare Deres Spørgsmaal,“ sagde Pierre og blev rød i Hovedet uden selv at vide hvorfor. „Jeg har aldrig studeret hendes Karakter og véd derfor ikke nøje, hvad der bor i hende. Jeg kan kun sige Dem, at hun er fortryllende — men hvorfor, véd jeg næppe selv.“

Fyrstinde Marie sukkede, og Udtrykket i hendes Øjne sagde: „Ja, jeg ventede og frygtede det.“

„Er hun begavet?“ spurgte hun efter en lille Pause.

„Ja maaske — og maaske ikke. Selv gør hun slet ingen Fordring derpaa. Nej, jeg kan ikke sige Dem andet, end at hun er aldeles bedaarende.“

„Aa, jeg vilde saa gerne holde rigtig meget af hende,“ sagde Fyrstinden og rystede igen bedrøvet paa Hovedet. „Sig det til hende, hvis De skulde se hende før jeg.“

„Ja, nu kommer hun jo hertil om et Par Dage.“

Hun fortalte ham saa, at det var hendes faste Beslutning at opsøge Natascha, saa snart Rostovs ankom til Byen, og forsikrede ham, at hun endnu ikke havde opgivet Haabet om at tilvejebringe et godt Forhold mellem Faderen og hans tilkommende Svigerdatter.

V

Det var ikke lykkedes Boris at fiske den rige Arving i Petersborg, og nu var han ankommet til Moskvá for at prøve sin Lykke dér. Han var i Begyndelsen noget i Tvivl om, hvem han skulde vælge: Julie Karagin eller Fyrstinde Marie. Den sidste forekom ham til Trods for sin Grimhed mere tiltrækkende end den første, men det faldt ham noget vanskeligt at gøre Kur til hende, da hun mødte alle hans Tilnærmelser med en mærkelig Ligegyldighed; Julie havde derimod den Fordel, at hun stillede sig overordentlig imødekommende over for hans Kurmageri. Og Resultatet blev saa, at han valgte hende.

Julie Karagin var nu 27 Aar og saa' ikke godt ud længer, men hun maatte efter sine Brødres Død betragtes som et ualmindelig godt Parti og var som Følge heraf meget efterstræbt. Hen-

des Moder førte denne Vinter et yderst selskabeligt Hus, og der var ikke et Bal, en Soiré eller en Teaterforestilling i Moskvá, som Julie forsømte; men ikke desto mindre syntes hun meget ligegyldig over for denne Verdens Glæder og forsikrede alle, at hun foragtede disse og kun satte sin Lid til Tilværelsen hisset. Man fik i det hele taget det Indtryk af hende, at hun havde lidt en eller anden Skuffelse, og hun troede ogsaa selv derpaa, skønt hun kun havde danset paa Roser hele Livet igennem. Med de unge Herrer, der kom i Huset, førte hun ofte lange Samtaler i Enrum om det jordiske Livs Forfængelighed, og hun viste dem saa gerne sit Album, der var fuldt af melankolske Digte og Tankesprog, som stemte Sindet til Alvor.

I Boris, der var lige saa melankolsk som hun, fandt hun en kær aandsbeslægtet. Hun beklagede, at han saa tidligt havde lært Livets Skuffelser at kende, og tilbød ham at søge Trøst i hendes Venskab. „Selv har jeg lidt og gennemgaaet ubeskrivelig meget," sagde hun engang og aabnede sit Album for ham. Og Boris tegnede saa to Træer i det og skrev nedenunder:

Arbres rustiques, vos sombres rameaux secouent sur moi les ténèbres et la mélancolie.

Paa den næste Side derimod tegnede han et Gravkapel med følgende Indskrift:

La mort est secourable, et la mort est tranquille.
Ah! contre les douleurs il n'y a pas d'autre asile.

„Ja, der er virkelig noget forjættende i det Smil, som sendes os gennem Taarer," sagde hun, da Boris rakte hende Albumet. „Det er en Lysstraale i Mørket, et Løfte om Trøst i Sorgen og Fortvivlelsen."

Efter at hun havde afleveret denne Tirade, tog Boris atter Bogen og skyndte sig at skrive følgende Digt:

Aliment de poison d'une âme trop sensible,
Toi, sans qui le bonheur me serait impossible,
Tendre mélancolie, ah, viens me consoler,
Viens calmer les tourments de ma sombre retraite
Et mêle une douceur secrète
A ces pleurs, que je sens couler.

Det var virkelig to Sjæle, der havde fundet hinanden. Julie spillede de bedrøveligste Nocturner for Boris paa sin Harpe, og han

læste sentimentale Romaner højt for hende med bævende Stemme, og naar de mødtes mellem andre Mennesker, vekslede de yderst veltalende Blikke, der syntes at sige: „Ja, vi to er de eneste her, som forstaar hinanden.“

Julie havde allerede længe ventet paa, at hendes melankolske Tilbeder skulde erklære sig, og hun havde sit Ja i Beredskab, men Boris kunde ikke overvinde sig selv til at foretage det afgørende Skridt, da han følte sig frastødt af hendes Lyst til at komme ind under Ægteskabsaaget og af hendes unaturlige og usande Væsen. Han mødte daglig hos Karagins og besluttede hver Aften, naar han gik derfra, at han den næste Dag vilde erklære sig, men naar han gensaa Julies røde, overpudrede Ansigt, hendes svømmende Øjne og hendes melankolske Fjæs, der var parat til at smelte hen i Lykke, saa snart Kærlighedserklæringen kom, var det ham umuligt at udtale det afgørende Ord, skønt han allerede i Tankerne betragtede sig som den lovmæssige Ejermand af de tre Godser, hun bragte i Medgift, og endogsaa havde gjort sig Rede for, hvorledes han vilde anvende Indtægterne af dem. Julie, der lagde Mærke til den Kamp, han førte med sig selv, kunde undertiden gribes af en Mistanke om, at hendes Person var ham ubehagelig, men hendes kvindelige Forfængelighed trøstede hende saa altid hurtigt med, at det kun var hans store Kærlighed, der gjorde ham usikker og undselig. Da han imidlertid stadig udeblev med sin Erklæring, begyndte hendes Melankoli at vige for en vis Irritation, og det endte da med, at hun, kort forinden Boris' Orlov udløb, lagde en dristig Plan for at faa en Afgørelse paa Sagen. Det var Tilfældet, der ilede hende til Hjælp i Skikkelse af Anatole Kuragin, som uventet dukkede op i hendes Moders Salon, og hans Tilsynekomst havde den Virkning, at hun pludselig opgav sit tungsindige Væsen og udkaarede ham til sin erklærede Tilbeder.

Tanken om at blive til Nar og forgæves at have tilbragt en hel Maaned som melankolsk Yngling i Julies Nærhed, men endnu mere Frygten for, at hendes tre store Godser skulde gaa over i den dumme Anatoles Hænder, krænkede i allerhøjeste Grad Boris, og han tog saa en skønne Dag til Karagins med det faste Forsæt at erklære sig. Julie modtog ham med et glad og sorgløst Ansigt, fortalte let henkastet, hvor udmærket hun havde moret sig paa Ballet den foregaaende Aften, og spurgte ham smilende, naar han agtede at rejse. Dette havde til Følge, at

Boris begyndte at tale i en forbitret Tone om Kvindens Ubestandighed og Behagesyge, og denne Udtalelse irriterede atter Julie i den Grad, at hun erklærede, at Kvinderne nu engang trængte til Afveksling, naar de da ikke skulde dø af Kedsomhed.

„Ja, saa raader jeg Dem til ...“ begyndte Boris, som lige skulde til at sige hende en Spydighed. Men han betænkte sig, da det dog var alt for ærgerlig en Tanke, at al den Ulejlighed, han havde haft i den sidste Maaned, skulde være fuldstændig spildt. Han standsede derfor midt i Sætningen, slog Øjnene ned for ikke at se hendes ubehagelige, sentimentale Ansigt og vedblev: „Ja, jeg er jo egentlig ikke kommet for at skændes med Dem, jeg er tværtimod ...“ Her kiggede han lidt op for at se, om han kunde fortsætte, og da han saa opdagede, at al hendes Irritation var forsvundet, og at hendes Øjne var rettede paa ham med et forventningsfuldt og begærende Udtryk, tænkte han: „Ja, jeg kan jo altid indrette det saaledes, at jeg ser hende saa sjældent som muligt, og desuden kan jeg vel ikke godt holde op, naar jeg engang er begyndt.“ — „Naa ja, De kender jo mine Følelser!“ sagde han med en pludselig Energi og saa' paa hende, og mere behøvede han heller ikke at sige, thi i samme Nu fik Julies Ansigt et triumferende og selvtilfreds Udtryk, der røbede hendes Glæde over, at den længe ventede Erklæring endelig var kommen. Men ikke desto mindre maatte Boris ud med alt det, man afleverer ved den Slags Lejligheder, og han forsikrede hende saa, at han tilbad hende, og at han aldrig havde elsket en Kvinde saa højt som hende. Hun for sit Vedkommende hørte paa hans Forsikringer uden at besvime af Henrykkelse, for hun vidste, at hun kunde fordre disse Udtalelser til Gengæld for de tre Godser, hun bragte, og betragtede dem derfor kun som en skyldig Tribut.

Saa snart Forlovelsen var kommet i Stand, lod de begge alle de melankolske Betragtninger fare og beskæftigede sig nu kun med at lægge Planer for, hvorledes de skulde indrette deres tilkommende Hjem i Petersborg, der selvfølgelig skulde være saa elegant og hyggeligt som muligt.

VI

Grev Rostov skulde efter Bestemmelsen indtræffe til Moskvá i Midten af Februar, og da hans eget store Hus ikke var gjort i Stand til et Vinterophold, havde han taget imod Marja Dmitrjevnas gæstfri Tilbud om at benytte hendes Hjem som sit eget under hans midlertidige Ophold i Byen.

Den gamle Dame, der nu boede fuldstændig alene, da alle hendes fire Sønner gjorde Tjeneste i Hæren, holdt sig lige saa rank og sagde sin Mening lige saa uforbeholdent som for seks Aar siden. Og hendes Liv gik ogsaa i den sædvanlige ensformige Gænge. Hun stod op tidlig om Morgenen og tog sig selv af sit Husvæsen, og naar det var besørget, modtog hun alle de mange trængende, der tyede til hendes Godgørenhed. Sin hyggelige Middag spiste hun gerne sammen med tre eller fire gode Bekendte, derpaa fik hun sig et Parti Boston, og Aftenen endte saa med, at Selskabsdamen læste højt for hende, medens hun selv sad med Strikketøjet i Haanden.

En silde Aftenstund rullede Rostovs Vogne hen foran Huset, og da Greven og de to unge Piger traadte ind i Forstuen, medtagne af Rejsen og Kulden, modtog Marja Dmitrjevna dem med knejsende Hoved og sin strengeste Mine. Hun saa' nærmest ud, som om hun havde Lyst til at jage dem paa Porten igen, men de Ordrer hun gav Tjenestefolkene, syntes dog at tyde paa, at hun ikke mente det saa slemt endda.

„Ej, ej, der har vi dem jo! Aa, se at faa Tøjet ind i en Fart!“ sagde hun med sin dybe Røst og pegede paa Kofferterne uden at tage fjerneste Notits af sine Gæster. — „Naa, hvad staar du dér efter?“ raabte hun til en af de mange Tjenestepiger, som fyldte Forstuen. „Skynd dig heller ind og gør Ild paa Maskinen. — Og kom du herhen, Natascha, for at jeg kan tage dig lidt nærmere i Øjesyn. Ja, du ser jo rigtig rask ud, og du har ogsaa forskønnet dig. Men kold er du som en Istap. Naa Greve, faa nu Tøjet af, og kom ind i den varme Stue, for ellers risikerer vi, at du fryser ihjel for os. Det er vist bedst, at vi giver dig en ordentlig Slurk Rom i Teen. — Bonjour Sonja! Bonjour ma petite!“ sagde hun derpaa i en let henkastet Tone og nikkede venligt, men lidt nedladende til den unge Pige, der endnu holdt sig i Baggrunden.

Efter at Gæsterne havde faaet Overtøjet af og gjort sig lidt i Stand, samledes man ved Tebordet inde i Dagligstuen, og nu syntes Husets Værtinde at være fuldstændig optøet.

„Ja, jeg er rigtig glad over at have jer her! Men det er ogsaa paa høje Tid, at du kommer," sagde hun og blinkede hen til Natascha, „for Fyrst Andrej kan ventes hertil hver Dag, og du maa jo dog helst have gjort din Svigerfaders Bekendtskab forinden. — Men det kan vi nu tale om siden," tilføjede hun hurtigt og saa' hen paa Sonja for at antyde, at hun ikke ønskede at behandle dette Spørgsmaal i hendes Nærværelse. — „Naa, og hvem ønsker du saa, at jeg skal bede til Middag i Morgen?" henvendte hun sig til Greven. „Skal det være Schinschin? Eller foretrækker du Anna Mikhailovna, den Taareperse? Hun er her med sin Søn; han har da endelig faaet fat i en rig Arving. Eller hvad siger du til Pierre? Han flygtede herned for at blive fri for sin Kone, og nu er hun uden videre rejst efter ham. Naa, men i Morgen tidlig" — her pegede hun paa de to unge Piger — „aflægger vi først et Besøg i det iberiske Kapel *), og naar det er gjort, kører vi hen til Madame Aubert, for at I kan blive udstyrede, som det sig hør og bør. I maa jo følge Moden, og den skifter hver Dag. Forleden var her en Dame, og hun mødte med et Par vældige Pufærmer, der struttede til alle Sider. Det saa' skrækkeligt ud! — Naa, hvad vil du her saa egentlig?" spurgte hun pludselig Greven og saa' paa ham med sin sædvanlige strenge Mine.

„Jeg? — Jo, jeg har meget at gøre. Jeg skal have udstyret Natascha, og jeg maa se at komme af med mit Hus for at skaffe hende lidt Medgift. Naa, og mit Landsted vilde jeg ogsaa gerne sælge; det kræver ganske vist en lille Afstikker paa et Par Dage, men De har maaske ikke noget imod, at jeg overlader Pigebørnene til Deres Varetægt saa længe."

„Nej, gør du kun det, min Ven, jeg skal nok passe paa dem. De er lige saa sikre hos mig som i Abrahams Skød, og jeg skal baade more dem og holde dem i Ørene."

Den næste Dag kørte hun saa med de to unge Piger hen til det iberiske Kapel og derfra til den berømte Dameskrædderinde

---

*) Et af de berømteste Kapeller i Rusland. Her findes et Billede af Guds Moder, der formenes at kunne gøre Underværker. Det bliver daglig kørt omkring i Byen og aflægger saa Besøg hos de Familier, der har bestilt det. Visitten koster indtil 100 Rubler.

O. A.

Madame Aubert, der havde en saa levende Respekt for Marja Dmitrjevna, at hun leverede dem alle Dragterne til betydeligt nedsatte Priser, blot for at undgaa videre Ubehageligheder. Hos hende bestilte de næsten hele Udstyret, og efter at de var komne hjem fra denne Ekspedition, fik Natascha en længere Instruktion under fire Øjne.

„Ja, nu skal vi jo tale rigtig sammen," sagde Marja Dmitrjevna i en venlig Tone. „Ser du, først og fremmest vil jeg lykønske dig til dit Valg og sige dig, at du ikke kunde have gjort noget bedre. Jeg har kendt ham, lige fra han var ganske lille, og jeg holder af ham og hele hans Familie. Men hør nu videre. Du véd jo nok, at den gamle Fyrste, der unægtelig er noget sær og lunefuld, ikke ønsker dig til Svigerdatter, og det kan jo i og for sig være ligegyldigt, da hans Søn ikke længer er noget Barn og meget godt kan undvære hans Samtykke. Men det er altid kedeligt at komme ind i en Familie, som ikke modtager en godt, og derfor haaber jeg, at du gør alt for at vinde ham. Bær dig nu rigtig fornuftigt ad, saa skal du se, at det hele nok gaar i Orden."

Natascha tav, ikke af Undseelse som Marja Dmitrjevna troede, men fordi det var hende ubehageligt, at andre blandede sig i en Sag, der berørte hendes Hjerteanliggende. Og desuden interesserede dette Spørgsmaal hende slet ikke. Hun vidste, at hun elskede Fyrst Andrej, at han kom en af de første Dage og førte hende hjem som sin Brud, og følgelig var alt andet hende ganske umaadelig ligegyldigt.

„Hans Søster, Fyrstinde Marie," vedblev Marja Dmitrjevna, „holder jeg ogsaa meget af. Man siger jo nok, at Mandens Søster er Svigerindens værste Trøster, men det gælder ikke om hende; hun er nemlig saa god, at hun ikke nænner at gøre en Kat fortræd. Hun har for øvrigt bedt mig om at føre jer sammen, og det gør vi saa paa den Maade, at du og din Papa kører hen og aflægger Faderen og hende en Visit. Ja, lad mig nu se, at du er rigtig elskværdig mod dem begge, saa klarer det hele sig nok. Naa, hvad siger du til mit Forslag? Har jeg ikke Ret?"

„Jo, naturligvis," svarede Natascha i en temmelig tvær Tone.

VII

Raadet blev fulgt, og allerede den næste Dag kørte Natascha og hendes Fader hen til Fyrst Bolkonskij. Den gamle Greve var lidt trykket af at skulle paa denne Visit, da han endnu havde den Irettesættelse i frisk Minde, som han i sin Tid havde faaet af Fyrsten; men Natascha, der sad ved Siden af ham i sin allernyeste Kjole, var derimod i ganske udmærket Humør. „Jeg er vis paa, at de vil komme til at holde af mig," sagde hun til sig selv, „for det gør jo alle, der kender mig, og jeg véd ogsaa paa Forhaand, at disse to Mennesker, som staar Andrej saa nær, vil faa en Plads i mit Hjerte. Og derfor frisk Mod; det hele vil nok gaa brillant!"

„Ak ja, ak ja, Gud være os alle naadig!" hviskede den gamle Greve i en spøgende Tone, da de traadte ind i den store Forstue, men Natascha kunde dog ikke undgaa at mærke, at han var temmelig trykket af Situationen, da han spurgte en af Tjenerne, om Fyrsten og hans Datter var hjemme. Deres Ankomst syntes for øvrigt at vække stærk Uro hos Husets Folk, idet der blev en almindelig Renden frem og tilbage, som endte med, at en gammel gnaven Kammertjener kom hen til Greven og meldte, at Fyrsten ikke kunde tage imod dem, men at Fyrstinde Marie bad dem om at være saa venlige at se op til hende. Lidt efter mødte Mlle. Bourrienne, smilende som altid, og førte dem op til Fyrstinden, der modtog dem paa sin sædvanlige kejtede og forlegne Maade og forgæves gjorde sig Umage for at vise sig venlig og ugenert. Men hun var jo ogsaa paa Forhaand ugunstig stemt mod sin tilkommende Svigerinde og dertil opfyldt af Frygt for, at Faderen, som var bleven rasende ved Efterretningen om det paatænkte Besøg, skulde komme til Stede og gøre Skandale.

„Ja, se her bringer jeg Dem min lille Sangfugl!" sagde Greven, idet han bukkede for hende og saa' sig ængsteligt om til alle Sider, som om han frygtede for, at den gamle Fyrste uventet skulde dukke op i hans Nærhed. „Det er mig en stor Glæde, at De vil give hende Lejlighed til at gøre Deres Bekendtskab, Fyrstinde. Hm ... hm! Og hvor det gør mig ondt at høre, at Fyrsten stadig er lidende ... det er beklageligt ... højst beklageligt! ... Ja, hvis De saa tillader det, Fyrstinde, overlader jeg Dem min Datter et Kvarters Tid," mumlede han i en forlegen Tone og

rejste sig skyndsomt. „Jeg har nemlig et lille Svinkeærinde her i Nabolaget, og saa snart det er besørget, skal jeg tillade mig at afhente hende.“

Greven havde i Forvejen udtænkt denne diplomatiske List, dels for at de tilkommende Svigerinder i Ro og Mag kunde faa Lov til at gøre hinandens Bekendtskab, men ogsaa fordi han ønskede at undgaa et Møde med den gamle Fyrste, og Natascha, som straks gættede, at det var Fyrsten, der jagede ham paa Flugt, vendte sig saa mod Svigerinden med en udfordrende Mine for at skjule sin Skamfuldhed og sin Ærgrelse. Fyrstinde Marie dimitterede Greven og glædede sig ved Udsigten til at skulle være ene med Natascha, men denne forventede tête à tête gik i Lyset, da Mlle. Bourrienne, der lod, som om hun ikke forstod alle de Øjekast, hendes Herskerinde sendte hende, blev inde i Stuen og udbredte sig vidtløftig om Sæsonens forskellige Begivenheder. Natascha, der i Forvejen følte sig ilde berørt baade af den Modtagelse, som var bleven dem til Del, men ogsaa af Faderens Mangel paa Værdighed, saa' sig hurtig vred paa Fyrstinden, der forekom hende baade ubehagelig og stiv, og hun antog derfor en overlegen Mine, som stødte hendes Svigerinde i allerhøjeste Grad. Efter at de havde siddet en fem Minutters Tid og kedet hinanden med nogle almindelige Talemaader, lød der hurtige Skridt inde i Stuen ved Siden af, og saa snart Fyrstinden hørte denne Lyd, kom der en mærkelig Uro over hende. I samme Øjeblik aabnedes Døren, og den gamle Fyrste traadte ind i Slobrok og Tøfler.

„Hæ, hæ!“ brummede han. „Det er nok Komtesse Rostov, hvis jeg ikke fejler. Ja undskyld, men jeg havde ikke Begreb om, at De var herinde, naadige Frøken. Gud skal vide, at det ikke kunde falde mig ind, at De vilde lyksaliggøre os med Deres Besøg, for havde jeg vidst det, vilde jeg naturligvis have pyntet mig noget mere. — Ja, saa undskylder De mig jo nok, højstærede, men jeg anede virkelig ikke, at De var her,“ tilføjede han i en ubehagelig og snærrende Tone, og derpaa trak han sig tilbage, efter først at have mønstret Natascha fra Top til Taa.

Saa snart han var gaaet, begyndte Mlle. Bourrienne, som var den eneste, der ikke havde tabt Fatningen, at udbrede sig om den gamle Fyrstes svage Helbred, men Fyrstinde Marie og Natascha sad blot og saa' forfærdet paa hinanden uden at sige et

Ord, og denne pinlige Tavshed bidrog endnu mere til at forøge den Uvillie og Antipati, som de i Forvejen nærede mod hinanden.

Da Greven endelig vendte tilbage, fik Natascha øjeblikkelig saa travlt med at komme af Sted, at det næsten grænsede til Uhøflighed. Hun havde faaet en sand Afsky for den uvenlige og kolde Fyrstinde Marie, der ikke engang havde kunnet finde paa at tale et Ord til hende om Andrej, og hun længtes blot efter at komme bort herfra. Men Natascha anede ikke, at hendes Sviger-inde selv i allerhøjeste Grad bebrejdede sig sin Kejtethed og Mangel paa Venlighed, og at det for en stor Del var Mamsellens ukærkomne Nærværelse, der var Skyld i hendes mærkelige Kulde. Den stakkels Fyrstinde var ogsaa fast besluttet paa at gøre sin Uret god igen, og saa snart Greven havde trukket sig ud af Stuen, greb hun derfor Nataschas Haand og holdt hende lidt tilbage.

„Hør engang, kære Natalie *),“ sagde hun tøvende. „De véd ikke, hvor henrykt jeg er over, at min Broder vil knytte sin Skæbne til ...“ Men her standsede hun, da hun selv følte, at hun var i Færd med at sige en Usandhed, og Natascha, der øje-blikkelig gættede Grunden til hendes Forvirring, sendte hende saa et temmelig haanligt Blik.

„Ja, lad os ikke tale om det nu, Fyrstinde!“ svarede hun koldt og gik videre med et værdigt Ansigt, men samtidig mærkede hun, at Graaden steg hende op i Halsen, og saa snart hun var kom-met udenfor, sagde hun fortvivlet til sig selv: „Ak, hvad har jeg dog gjort? Og hvor i Alverden kunde det falde mig ind?“

Endnu længe efter at de andre var gaaet til Bords, sad hun oppe paa sit Værelse hulkende som et Barn, medens Sonja, som stod ved Siden af hende, søgte at trøste hende efter bedste Evne.

„Natascha, hvorfor græder du dog?“ sagde hun mildt. „Du skal ikke tage dig det saa nær! Det gaar nok over igen.“

„Aa, hvis du vidste, hvor det var krænkende!“

„Ja vist saa, men trøst dig med, at du ingen Skyld har deri. Kys mig nu, og vær en sød og fornuftig Pige.“

*) Natascha: Diminutiv af Natalie. O. A.

Natascha saa' op, deres Læber mødtes, og hun trykkede sit taarevædede Ansigt op mod Venindens Kind.

„Ja, jeg véd ikke, hvis Skyld det er — maaske ligger Fejlen paa begge Sider. Men det er forfærdeligt at skulle lide saaledes. — Aa, hvorfor kommer han dog ikke!"

Hun gik endelig ned med røde, forgrædte Øjne, men Marja Dmitrjevna, der vidste, hvorledes Fader og Datter var bleven modtaget, lod som ingenting og lo og spøgte med Gæsterne for at bortlede Opmærksomheden fra Natascha.

VIII

Om Aftenen tog Grev Rostov og de to unge Piger hen i Operaen, hvor Marja Dmitrjevna havde skaffet dem en Loge. Natascha vilde rigtignok helst være blevet hjemme, men da den gamle Dame havde bestilt Pladserne udelukkende for hendes Skyld, besluttede hun at tage med for ikke at krænke hende. Da hun efter at have klædt sig paa kastede et sidste Blik ind i Spejlet, kom hun til det Resultat, at hun i Aften saa' ualmindelig nydelig ud, men dette gjorde hende kun endnu mere bedrøvet og længselsfuld.

„Aa Gud, hvis han dog blot var her," tænkte hun, „saa vilde jeg ikke nøjes med et ængsteligt Kys som hin Dag, da han første Gang erklærede mig sin Kærlighed, men jeg vilde omslynge ham med mine Arme, trykke mig ind til hans Bryst og tvinge ham til at se mig ind i Øjnene med sit gennemtrængende, søgende Blik. Ja, hvad bryder jeg mig om hans Fader og hans Søster. Det er ham, ene ham, jeg elsker: hans Ansigt, hans Blik — og hans Smil, der er saa mandigt og barnligt paa én Gang. Nej, jeg vil slet ikke tænke paa ham, jeg maa se at slaa ham helt ud af Hovedet, til han kommer. — Aa, jeg kan ikke udholde denne Ventetid; nu er jeg igen lige ved at græde!" sukkede hun og vendte sig bort fra Spejlet. „Det er mig virkelig ufatteligt, at Sonja kan elske Nikolaj med denne rolige Kærlighed og vente saa længe og taalmodigt. — Nej, hun ligner rigtignok ikke mig!" sagde hun til sig selv, medens hendes Blik dvælede ved Ven-

inden, der i det samme traadte ind, pyntet ligesom hun og med en stor Vifte i Haanden.

Medens Natascha kørte hen til Teatret ved sin Faders Side og stirrede tankefuldt op mod de tilfrosne Ruder, der blinkede rødligt i Lygteskinnet, var hun saa optaget af sine egne sørgmodige Tanker, at hun slet ikke anede, hvor hun var, eller hvad der foregik om hende. I Begyndelsen rullede de af Sted i en susende Fart, men da de kom i Nærheden af Teatret, blev Trængselen af Mennesker og Vogne saa stærk, at de kun kunde køre i Skridt. Hjulene knirkede i den haardfrosne Sne, Kuskene raabte og smældede med Pisken, men hun hørte intet og vaagnede først, da Kareten standsede med et Ryk. Natascha og Sonja hoppede ud af Vognen, løftende paa deres lange Slæb, og den gamle Greve stavrede bagefter støttet af sine to Tjenere. De trængte sig frem gennem Menneskevrimlen og naaede omsider ind i Forhallen, hvor de allerede kunde høre Orkesterets Toner, der lød ud gennem de lukkede Døre.

Efter at de var blevet af med Overtøjet, og Sonja havde faaet rettet lidt paa Nataschas Haar, blev Døren til Logen lukket op for dem af den høfligt bukkende Kontrolør. Musikken lød nu ganske tydeligt, og et blændende Lyshav strømmede dem i Møde baade fra Logerne, der var fyldte med pyntede, nedringede Damer, og fra Parkettet, som frembød et broget Skue af straalende Uniformer. Tæppet var endnu ikke gaaet op, men Ouverturen nærmede sig sin Slutning. Natascha satte sig ved Siden af Sonja i forreste Række, ordnede Folderne i sin Kjole og lod sit Blik glide hen over Logerne. Hun havde en Fornemmelse af, at alles Øjne hvilede paa hendes blottede Skuldre og Hals, og om det end generede hende noget, var Fornemmelsen dog ikke helt ubehagelig, da den fremkaldte en Række halvglemte Minder, Tanker og Indtryk, der fyldte hendes Sjæl med en Blanding af Vemod og Glæde.

De to nydelige unge Piger, hvis Ansigter man saa længe havde maattet savne Moskvá, tiltrak sig alles Opmærksomhed, og særlig Natascha vakte stor Interesse, blandt andet fordi Rygtet almindelig fortalte, at hun var forlovet med den unge Fyrst Bolkonskij, der jo gjaldt for et af de bedste Partier i Rusland. Alle var enige om at beundre hendes Ungdom, Skønhed og livfulde Ydre, men paa samme Tid forbavsedes man over den Ligegyldighed, hun syntes at nære for alt det, der foregik om hende.

Nataschas mørke Øjne gled hen over Mængden uden at dvæle ved nogen enkelt, og hendes lille Haand, der hvilede paa Logeranden, bevægede sig mekanisk i Takt til Musikken, medens den samtidig krøllede Programmet paa en højst ubarmhjertig Maade.

„Ih, se der har vi jo Fru Alenin og hendes Datter!“ sagde Sonja og pegede hen paa Logen lige overfor.

„Ja, og hendes Mand staar bag ved hende. Nej du store Gud, hvor han er bleven tyk!“ bemærkede Greven.

„Og i Logen ved Siden af sidder Anna Mikhailovna. Det er dog en vældig Haarpynt, hun møder med.“

„Ja, nu ser jeg hende!“ sagde Greven. „Hun er sammen med Fru og Frøken Karagin, og hendes Øjesten Boris er selvfølgelig ogsaa med. Jeg tør holde adskilligt paa, at han og Julie er forlovede.“

„Ja, vel er de forlovede,“ oplyste Schinschin, som lige var kommet og stod i Baggrunden af Logen. „Og jeg kan oven i Købet oplyse, at de er bleven det i Gaar.“

Natascha rettede sin Kikkert derhen og opdagede saa Julies henrykte, rødblussende Ansigt ved Siden af Moderens. Bag hende saas den smilende Boris, der bøjede sig ned over Julie, medens han pegede over mod Rostovs Loge.

„Det er mig, de taler om,“ tænkte Natascha. „Hun er skinsyg paa mig, og han søger at berolige hende. Aa, hvor latterligt! De skulde blot vide, hvor ligegyldige de er mig alle sammen!“

Bagest i Logen saa' man Anna Mikhailovna med en vældig, struttende Haarpynt og med et lykkeligt, men gudhengivent Udtryk i sit Ansigt. Baade over hende og den øvrige Del af Selskabet hvilede der en festlig Duft af Forlovelsesglæde, der stod i saa stærk en Modsætning til Nataschas triste Sindsstemning, at Erindringen om al den Ydmygelse, hun havde maattet lide om Formiddagen, atter dukkede op i hende med stor Styrke.

„Ja, hvorfor vil Andrejs Fader ikke vide noget af mig at sige? Er jeg maaske ikke god nok til hans Søn?“ spurgte hun med Bitterhed sig selv, men et Øjeblik efter besluttede hun at jage alle de mørke Tanker paa Flugt og gav sig saa til at betragte de mange kendte og ukendte Ansigter nede i Parkettet.

Midt i forreste Række og med Ryggen mod Scenen stod den lyskrøllede Dologhov malerisk draperet i en folderig persisk Dragt, og skønt han godt vidste, at han tiltrak sig alles Opmærksomhed, var hans Holdning dog i højeste Grad frejdig og uge-

nert. Han saa' nærmest ud som en Mand, der befinder sig rigtig vel hjemme i sit Værelse. I Nærheden af ham stod der en hel Del andre elegante unge Kavalerer, men han var øjensynlig Nummer ét af dem alle.

„Kan du kende ham igen?" hviskede den gamle Greve leende og puffede til Sonja for at gøre hende opmærksom paa hendes tidligere Tilbeder. „Hvor i Alverden har han dog været henne i saa lang Tid? Det maa De kunne fortælle os, Schinschin."

„Ja vist saa!" svarede denne. „Han rejste først ned til Kaukasus, men tog derfra til Persien, hvor han efter Sigende svang sig op til Minister hos en eller anden regerende Fyrste og drev det saa vidt, at han dræbte Shahens kødelige Broder. Og nu er alle Damerne her aldeles forgabede i ham. „Perseren Dologhov" — det er mere end de kan modstaa. Alle er de forelskede i ham, og han er i den Grad i Vælten, at man gør Selskaber paa ham alene. Ja, han og hans Ven Kuragin, de er lige uimodstaaelige begge to."

I dette Øjeblik traadte der en høj, smuk Dame ind i den nærmeste Loge til højre. Hendes Frisure bestod af en tæt og fyldig Fletning, der var slynget et Par Gange om Hovedet, og om hendes yppige, blottede Hals snoede der sig en dobbelt Række af Perler, som fremhævede Barmens og Skuldrenes blændende Hvidhed. Hun brugte meget lang Tid om at sætte sig og ordne Folderne i sin tunge Silkekjole.

Medens Natascha var ivrigt optaget af at beundre denne skønne Skikkelse, faldt Damens Blik pludselig hen paa den gamle Greve, som hun saa beærede med et venligt Nik og et Smil, der havde en i høj Grad oplivende Virkning paa ham.

„Ih se det kalder jeg en Overraskelse! Har De været længe her i Byen, Fru Grevinde?" sagde han og bøjede sig over imod hende. „Ja, jeg glæder mig til at indfinde mig hos Dem og gøre Dem min Opvartning. De har mig om et Øjeblik. Naa, hvad mig selv angaar, er jeg her i Forretningsanliggender, og som De ser, har jeg begge mine unge Piger med mig. Men hvor er Deres Mand henne? Jeg kan ikke opdage ham nogensteds."

„Ja, han er her heller ikke, men han kommer senere," svarede Grevinden og betragtede Natascha opmærksomt.

„Det er Grevinde Besukhov. Er hun ikke smuk?" hviskede Greven til sin Datter,

„Vidunderlig dejlig!“ lød Svaret. „Jeg er aldeles forelsket i hende.“

I dette Øjeblik lød Ouverturens sidste Toner, og Kapelmesteren slog de bekendte tre Slag. Folk satte sig, Tæppet rullede op, og der blev Tavshed inde paa Tilskuerpladsen. Alt hvad der var i Salen, Herrer i straalende Uniformer eller sorte Kjoler og Damer med nøgne Skuldre og juvelbehængte Arme, fik travlt med at se ind paa Scenen, og Natascha fulgte saa det almindelige Eksempel og lod sit Blik glide hen i samme Retning som de andre.

IX

Scenen forestillede en Lysning i en Skov. Til begge Sider Træer, i Baggrunden Luft og i Forgrunden nogle unge Piger i rødt Liv og med korte hvide Skørter. I nogen Afstand fra dem sad der en meget fyldig Ungmø i hvid Silkekjole og lænede sig op mod en Busk. De sang først alle i Kor, og derpaa gik den fyldige Skønhed hen til Suflørhullet og stillede sig op foran dette. Et Øjeblik efter kom der et Mandfolk, med tykke Ben i Silketrikot, Dolk i Bæltet og Fjer i Hatten, hen til hende og begyndte at synge, medens han samtidig slog ud med Armene. Saa saare han var færdig, tog hun fat, og derpaa tav de begge, medens Orkesteret spillede videre med Fynd og Klem. Da det havde varet lidt, greb han hendes Haand, og nu sang de begge i Munden paa hinanden, medens Publikum klappede og raabte Bravo. Saa bukkede Sangerparret, der formodentlig skulde forestille to elskende, smilede huldsaligt og hilste takkende til alle Sider.

Natascha, der ikke havde været i Teatret i lange Tider, og som desuden slet ikke var i Stemning i Aften, fandt hele denne Forestilling højst komisk. Hun kunde hverken finde Mening i Tekst eller i Musik, men saa' kun nogle malede Kulisser og en Mængde mærkeligt udstaferede Mandfolk og Fruentimmer, der fór omkring paa den oplyste Scene og sang og snakkede i Munden paa hinanden. Hun vidste godt, at alt dette hørte sig til, men det hele forekom hende alligevel saa latterligt, at hun endogsaa følte sig forlegen og skamfuld paa Skuespillernes Vegne. Hun

undersøgte saa de nærmeste Tilskueres Ansigter for at se, om hun kunde opdage lignende Følelser hos dem, men de fulgte alle med stor Opmærksomhed, hvad der foregik paa Scenen, og syntes i høj Grad begejstrede over, hvad de saa'.

„Ja ja, saa skal det vel være saaledes!" tænkte Natascha, medens hendes Blik gled fra de friserede Hoveder nede paa Gulvet over mod de nedringede Damer i Logerne og derfra hen til Grevinde Helene, der sad i sin skønne Nøgenhed og stirrede smilende ind paa Scenen med sin sædvanlige olympiske Ro, medens hun frydede sig over Lyset, der rigtig lod hendes yppige Skønhed komme til sin Ret. Og hvordan det nu gik eller ikke, følte Natascha sig saa lidt efter lidt greben af en mærkelig Rus, der fuldstændig lod hende glemme, hvor hun var og hvad der foregik om hende. Hun sad og stirrede ud for sig med et aandsfraværende Smil, medens de underligste Tanker og Indfald, alle uden Forbindelse med hinanden fløj igennem hendes Hoved. I det ene Øjeblik ønskede hun at kunne hoppe ned paa Scenen og synge det Parti, som Primadonnaen lige havde sunget, i det næste følte hun en heftig Trang til at give en gammel Herre, der sad til venstre for hende, et lille Dask med Viften, og i det næste atter grebes hun af den mest brændende Lyst til at bøje sig over mod Grevinde Helene og kilde hende under Hagen.

Under en af Pauserne hørte hun Skridt nedenfor i Parkettet, og da hun saa bøjede sig frem, opdagede hun en smuk ung Officer, der knejsende og med klirrende Sporer nærmede sig Grevinde Besukhovs Loge. Det var Anatole Kuragin, som hun ikke havde set siden hint mindeværdige Bal i Petersborg. Han gik lige hen til Søsteren, lagde sin behandskede Haand paa Logeranden og vekslede et Par Ord med hende, medens han saa' hen paa Natascha.

„Men hun er jo nydelig!" sagde han halvhøjt, og hun var ikke i Tvivl om, at det var hende, denne Ytring gjaldt. Derpaa gik han videre og satte sig ved Siden af Dologhov, hvem han gav et lille venskabeligt Puf, der tydeligt viste, hvor fortrolig han var med denne fejrede Mand, som alle andre kun nærmede sig med den største Ærbødighed.

„Hvor han ligner Grevinde Besukhov!" bemærkede Greven. „Ja, det kalder jeg rigtignok et smukt Søskendepar."

Schinschin fik nu travlt med at fortælle den gamle Greve om Anatoles mange opsigtsvækkende Kærlighedseventyr, og Nata-

scha lyttede med Interesse til hans Beretning, blot fordi den unge Fyrste havde vist hende en saa smigrende Opmærksomhed.

Efter at første Akt var forbi, begyndte Publikum at rejse sig. og de fleste af Herrerne i Parkettet søgte udenfor. Boris kom saa ind i Rostovs Loge, modtog paa den naturligste Maade af Verden Familiens Lykønskninger og overbragte derpaa Sonja og Natascha sin forlovedes Indbydelse til deres Bryllup. Natascha konverserede ham yderst livligt og gratulerede den Boris, som hun tidligere havde været saa forelsket i, af et oprigtigt Hjerte til hans Forlovelse. Under andre Forhold vilde det maaske have kostet hende en Del Overvindelse, men takket være den mærkelige Sindsstemning, hun for Øjeblikket befandt sig i, faldt det hende nu overmaade let at tage hele Sagen ganske naturligt.

Grevinde Besukhovs Loge fyldtes lidt efter lidt med et udsøgt Selskab af elegante og fornemme Herrer, som øjensynlig satte en Ære i at vise Publikum, at de hørte til den fejrede Skønheds Bekendte. Grevinden, der sad rolig paa sin Plads, indhyllede dem alle i sit straalende Smil, og paavirket af dette Eksempel smilede Natascha saa ogsaa huldsaligt til Boris, medens hun talte med ham. Den unge Fyrst Kuragin stod under hele Mellemakten med Ryggen til Scenen og underholdt sig livligt med Dologhov, medens han saa' op mod Rostovs Loge, og Natascha, der nok kunde gætte, at det var om hende de talte, følte sig saa smigret derover, at hun endogsaa vendte Profilen til dem, fordi hun troede at vide, at hendes Ansigt tog sig bedst ud set fra Siden. Lige før anden Akt skulde til at begynde, kom Pierre, som Rostovs ikke havde set efter deres Afrejse fra Moskvá; han saa' mørk og nedslaaet ud og var bleven meget svær. Han gik lige hen til forreste Række uden at se sig til højre eller venstre, og idet han passerede Anatole, sagde denne et Par Ord til ham og pegede paa Natascha. Saa snart Pierre fik Øje paa hendes Ansigt, skyndte han sig hen til Rostovs Loge, lænede sig op til den og talte længe venligt med hende. Under denne Samtale hørte hun en mandlig Røst inde i Grevinde Besukhovs Loge, og da hendes Blik rent tilfældigt gled derhen, mødte hendes Øjne Anatole Kuragins, der saa' saa henrykt, smilende og forelsket ind i hendes, at hun fandt det helt mærkeligt, at denne Mand, der øjensynlig var stærkt indtaget i hende, var og blev en vildfremmed, som stod hende uendelig fjernt.

I anden Akt forestillede Scenen en Kirkegaard, og midt i

Bagtæppet var der anbragt et rundt Hul, som, naar man tog Fantasien til Hjælp, nok kunde gælde for Maanen. Musikken nede i Orkesteret lød sagte og dæmpet, og efter at den havde spillet nogen Tid, styrtede der en Mængde Mennesker indhyllede i sorte Kapper ind paa Scenen. Man saa' dem svinge med Dolke, og da de havde moret sig lidt med det, kom der en hel Del formummede Skikkelser ind, som trak af med den fyldige Primadonna, der nu til en Afveksling mødte i blaa Kjole. Men det varede for Resten længe, inden de fik hende transporteret over Scenen, for de standsede hvert Øjeblik og tog sig en lille Opsang, inden de halede hende videre. Saa snart hun var kommen helt udenfor, lød der tre Slag paa en Gongong, og i samme Nu faldt alle de sortklædte Mænd paa Knæ og istemmede en Hymne. Tilskuerne klappede voldsomt under hele denne Scene, og Bifaldet steg flere Gange saa stærkt, at Spillet endogsaa helt maatte afbrydes.

Hver Gang Nataschas Øjne under denne Akt gled ned i Parkettet, saa' hun, at den smukke Anatole ufravendt betragtede hende, og skønt det ikke gjorde noget synderligt Indtryk paa hende, glædede det hende dog, at hun i den Grad havde erobret ham, at han kun havde Øje for hende.

I næste Mellemakt rejste Grevinde Besukhov sig, vendte sig om mod den gamle Greve og begyndte at underholde sig med ham paa den elskværdigste Maade, uden at tage fjerneste Notits af alle dem, der strømmede ind i Logen for at bringe hende deres Hyldest.

„De maa endelig forestille mig for Deres to fortryllende unge Piger," sagde hun med indsmigerende Røst. „Hvor jeg kommer hen, taler man kun om dem, og saa kender jeg dem ikke engang endnu."

Natascha rejste sig og gjorde en Kompliment for Grevinden, helt rød af Henrykkelse over de smigrende Ord, hun havde hørt.

„Ja nu, da jeg ser, at Moskvá ejer saadanne Skønheder, er jeg stolt over ogsaa at høre til dens Damer. Aa, hvor De dog maa skamme Dem over, at De har kunnet begrave to saa nydelige unge Piger et helt Aar ude paa Landet. Nej, kære Greve, det er ikke rigtigt af Dem; men nu maa De sandelig heller ikke nægte mig den Glæde, at tage mig lidt af dem. Jeg bliver her kun kort Tid ligesom De, og vi maa derfor skynde os at more dem. — Ja, jeg kender Dem for Resten godt af Omtale," henvendte hun sig

med sit mest bedaarende Smil til Natascha. „Min Page Drubezkoj, der, som De véd, nu har i Sinde at gifte sig, har fortalt mig saa meget om Dem. — Og min Mands Ven, Fyrst Andrej Bolkonskij, var ogsaa meget opfyldt af Dem," tilføjede hun med stærkt Eftertryk paa Navnet for at lade Natascha forstaa, at hun var paa det rene med de Baand, der knyttede hende til Fyrsten. Derpaa bad hun Natascha om at aflægge et lille Besøg i hendes Loge, for at hun bedre kunde gøre hendes Bekendtskab, og denne Opfordring efterkom den unge Pige straks.

I tredje Akt forestillede Scenen en prægtigt oplyst Sal, hvis Vægge var prydede med legemsstore Billeder af skæggede Riddere. Midt paa Scenen stod der to Personer, som vistnok skulde forestille en Konge og en Dronning. Kongen slog ud med Armene, medens han sang en Vise, som han mildest talt kom mindre heldigt fra, og derpaa besteg han en purpurklædt Trone. Den fyldige Ungmø, som først var i en hvid og senere i en blaa Kjole, havde nu kun en lang Særk paa og stod med opløst Haar foran Tronen. Hun kvad en højst ynkelig Sang, som hun henvendte til Dronningen, men saa med ét gjorde Kongen en afvisende Bevægelse med Haanden, og i det samme kom der farende ud fra Kulisserne en Skare barbenede Mandfolk og Fruentimmer, som begyndte at danse rundt imellem hinanden, medens Violinerne nede i Orkesteret spillede op til en lystig Melodi. Et af de unge Fruentimmer — hun havde stærkt udviklede Ben og tynde Arme — trak sig et Øjeblik ind mellem Kulisserne, hvor hun rettede lidt paa sit Korset, og fór saa midt ud paa Scenen, hvor hun begyndte at gøre de mærkeligste Luftspring og Battements med Benene. Medens dette stod paa, klappede Herrerne i Parkettet som rasende og raabte Bravo i én Køre. Derpaa stillede et Mandfolk med bare Ben ligesom alle de andre sig op i Baggrunden. Musikken tog paa at spille hurtigere, Paukerne og Trompeterne overdøvede Violinerne, og saa fór Fyren som skudt ud af en Kanon hen over Gulvet, sparkende og sprællende med Benene højt oppe i Luften. Denne Mand var ingen ringere end den berømte Duport, som fik 60,000 Rubler om Aaret for at præstere disse Spring. Nu var der ingen Ende paa Publikums Begejstring, der blev stampet, klappet og raabt Bravo lige fra Gulv til Loft, og Duport standsede saa i Dansen, smilede og sendte Fingerkys ud til alle Sider. Lidt efter fór hele Sværmen atter ud paa Gulvet, derpaa sagde Kongen nogle Ord, og saa sang alle i Kor. Men

pludselig overdøvede Orkesterets brusende Toner Sangen, Dansen blev vildere og vildere, og da Forvirringen var paa sit højeste, gik Tæppet ned. Og atter blev der en ubeskrivelig Larm inde mellem Tilskuerne, der klappede, raabte, stampede og kaldte Duport frem den ene Gang efter den anden. Natascha fandt nu heller ikke mere, at det hele var saa latterligt og naragtigt, men saa' sig om til alle Sider med et rigtig fornøjet Smil.

„Naa, hvad siger De saa til Duport? Danser han ikke glimrende?" spurgte Grevinden hende, da Publikum var faldet lidt til Ro.

„Jo, han er guddommelig!" svarede Natascha i en begejstret Tone.

X

Midt under Mellemakten traadte Anatole ind i Søsterens Loge og nærmede sig med varsomme Skridt, for at hans Sporer ikke skulde gøre Ulykker.

„Aa, maa jeg ikke forestille Dem min Broder!" sagde Helene, medens hendes Øjne bevægede sig livligt mellem Natascha og Anatole.

Natascha vendte sit smukke Hoved om mod den unge Mand, smilede til ham over Skulderen og kom til det Resultat, at han saa' lige saa godt ud nærved som i Frastand. Anatole satte sig bag ved hende og begyndte med at forsikre, at han længe havde ønsket at blive forestillet for hende — lige siden han havde haft den Lykke at se hende paa Nytaarsballet i Petersborg. Derefter spurgte han hende om, hvorledes hun morede sig, og fortalte hende, at Danserinden, Fru Semjonov, Aftenen i Forvejen havde haft det Uheld at falde paa Scenen, saa lang hun var.

Anatole var ligefrem og elskværdig som altid, naar han talte med Damer, og han smilede saa godmodigt og fornøjeligt, at Natascha begyndte at finde, at denne slemme Hjerteknuser ikke var saa farlig endda.

„Ja, De véd vel nok, Komtesse," sagde han, idet han pludselig henvendte sig til hende i en yderst fortrolig Tone, „at vi en af Dagene agter at give en større Forestilling til Hest, hvor alle

Deltagerne skal møde i Kostume. Det maa De endelig være med til; jeg svarer for, at De vil komme til at more Dem. — Naa, tag nu med, hører De!“ hviskede han, medens hans smilende Øjne søgte ned til hendes blottede Arme og Hals.

Natascha mærkede nok, at han var meget bedaaret af hende, og det var hende behageligt, men paa samme Tid følte hun sig dog forunderlig trykket og generet af hans Nærværelse. Naar hun ikke saa' paa ham, havde hun en bestemt Fornemmelse af, at hans Blik hvilede paa hendes Skuldre og Hals, og naar hun saa søgte at gøre en Ende paa denne udelikate Stirren ved at tvinge ham til at se hende ind i Øjnene, mærkede hun med Rædsel, at den Blufærdighedens Følelse, som ellers altid skærmede hende over for Mændene, flygtede i hans Nærværelse. Uden at hun selv vidste hvorfor, mærkede hun, at denne Mand i de sidste fem Minutter var kommen til at staa hende umaadelig nær, og i Følelsen heraf vovede hun næppe at vende sig om af Frygt for, at han pludselig skulde gribe hendes Haand eller kysse hende paa Halsen. De havde kun talt om de ligegyldigste Ting, og dog var det, som om han forstod enhver af hendes Tanker og ejede hele hendes Fortrolighed. Hun saa' spørgende hen paa Faderen og paa Grevinde Helene; men Grevinden havde saa travlt med at konversere en Herre, at hun slet ikke bemærkede hendes Blik, og hendes Faders fornøjede Ansigt udtrykte kun Glæde over, at hans Øjesten morede sig saa godt.

Under en Pause, som Anatole benyttede til at sende hende et langt og dvælende Blik, spurgte Natascha, for at gøre en Ende paa Tavsheden og hans stumme Øjensprog, om han befandt sig vel i Moskvá, men saa snart hun havde gjort Spørgsmaalet, rødmede hun, da det nu forekom hende upassende, at hun atter havde begyndt Samtalen med ham.

„Ja, da jeg kom hertil,“ svarede han smilende, „fandt jeg, at her var meget kedeligt. Thi det, som gør Livet lyst og behageligt, er jo dog de smukke unge Damer, og dem var der ingen af her. — Men nu synes jeg udmærket om at være her!“ tilføjede han med Eftertryk og saa' hende dybt ind i Øjnene. „Naa, vil De saa være med til Karruselridtet, Komtesse? De bliver sikkert den skønneste af dem alle! — Lov mig, at De vil komme, henrivende Komtesse,“ hviskede han, idet han strakte Haanden ud imod hendes Brystbuket, „og skænk mig denne lille Rose som Tegn paa, at De vil holde Deres Løfte!“

Natascha fattede knap Ordenes Betydning, men hun følte, at der var en upassende Bagtanke i dem, og da hun ikke rigtig vidste, hvad hun skulde svare, vendte hun sig bort og lod, som om hun ikke havde hørt hans dristige Tale. Men den Tanke, at han sad hende saa nær, lige bag ved hende, gjorde hende nervøs og urolig. „Hvad mon han nu tænker?“ spurgte hun sig selv. „Mon han er ked af det eller fornærmet? Skal jeg gøre min Uret god igen?“ Til sidst vendte hun sig om, og da hun saa mødte hans straalende Blik og hans vindende, tillidsfulde Smil, følte hun sig fuldstændig besejret. Hun smilede til ham, medens hun saa' ham ind i Øjnene, og mærkede i samme Nu med Rædsel, at der ikke mere var nogen Skranke mellem hende og ham.

Tæppet gik atter op, og Anatole trak sig tilbage lykkelig og sejrsstolt, medens Natascha begav sig ind i sin Faders Loge ganske fortumlet af den ny Verden, hun havde faaet et Indblik i. Hun var saa levende optaget af, hvad der var foregaaet, at hendes Længsel efter Fyrst Andrej og hendes Ærgrelse over Formiddagens Begivenheder nu kun eksisterede som en taaget Erindring, der laa langt tilbage i Fortiden.

I fjerde Akt var der en Troldmand, som sang og gestikulerede med Armene, lige til han forsvandt gennem en Lem, som pludselig aabnede sig under ham. Dette var det eneste af alt, hvad der foregik paa Scenen, som stod klart for hende, saa betaget var hun af Anatole, der syntes at tiltrække hende med magnetisk Kraft. Da hun og Sonja stod nede i Forhallen med Tøjet paa, kom han igen hen til dem, kaldte deres Vogn frem, hjalp dem ind i den og fik Lejlighed til at trykke Nataschas Arm et godt Stykke over Albuen. Rødmende og forvirret saa' hun op paa ham og mødte da hans straalende og lidenskabelige Blik, der ledsagedes af et Smil saa ømt og kærlighedsfuldt, at det blændede hende som et Lys i Mørket.

Først efter at de var komne hjem, og medens hun sad sammen med de andre ved Tebordet, vaagnede Natascha af sin Fortryllelse, og i samme Nu som hun blev sig Virkeligheden rigtig bevidst, udstødte hun et lille Skrig og flygtede ind i sit Værelse. „Du store Gud, jeg er fortabt — det er ude med mig!“ sagde hun forfærdet til sig selv. „Men hvor kunde jeg dog ogsaa lade det komme saa vidt!“ Hun sad længe og skjulte sit blussen-

de Ansigt i Hænderne, medens hun søgte at blive klar paa sig selv. For lidt siden, medens hun sad i det oplyste Teater, hvor Musikken og Bifaldsraabene lød i hendes Øren, havde hun fundet det hele saare naturligt og ligefremt, men nu, da hun var alene, følte hun sig greben af Angest og Tvivl. „Men hvad er der dog i Vejen med mig?“ sukkede hun den ene Gang efter den anden. „Hvad var det for en mærkelig Ængstelse, som greb mig i hans Nærværelse, og hvorfor er jeg saa bedrøvet og angerfuld?“ Det eneste Menneske, hun vilde have kunnet betro sig til, var Moderen, men hun var langt borte. Sonja, der var saa ren og ufejlbarlig, vilde intet kunne forstaa af alt dette, men kun forfærdes over hendes Tilstaaelse, og Natascha maatte altsaa selv søge at finde ud af, hvad der pinte og tyngede hendes Sind.

„Er jeg da nu fuldstændig uværdig til Andrejs Kærlighed?“ spurgte hun sig selv og gjorde sig saa Umage for at finde, at dette Spørgsmaal var yderst dumt og latterligt. „Hvad er der egentlig sket? — Intet! Jeg har jo ikke forbrudt mig i nogen Henseende og ikke i fjerneste Maade opmuntret ham. Ingen faar det at vide, og jeg faar ham aldrig mere at se. Altsaa er det klart, at jeg intet har at angre, og at Andrej trøstig kan elske mig, som jeg er. Som jeg er — men hvordan er jeg da? Aa Gud, aa Gud, hvorfor er han her dog ikke?“ Et Øjeblik fik hun Ro, men i det næste sagde et hemmeligt Instinkt hende, at skønt alt dette kunde være rigtigt nok, saa var hendes sikre, rene Kærlighed til Andrej dog for bestandig udslettet af hendes Hjerte. Og hun genkaldte saa i Erindringen de Ord, der var faldne mellem hende og Anatole, medens hun samtidig søgte at fremmane hans smukke Ansigt, indsmigrende Bevægelser og det ømme og forføreriske Smil, der havde ledsaget hans dristige Haandtryk.

XI

Anatole var bleven sendt til Moskvá af sin Fader, fordi han havde brugt 20,000 Rubler i det sidste Aar og dertil lavet en Gæld, som var mindst lige saa stor. Hans Papa havde i den Anledning tilkendegivet ham, at det var sidste Gang han vilde hjælpe ham, og at det kun skete paa den Betingelse, at han rejste

ned til Moskvá, hvor det var lykkedes at faa ham ansat som Adjudant hos Generalguvernøren. Han forlangte endvidere, at Anatole hurtigst muligt skulde gøre et godt Parti, og gav ham i saa Henseende Valget imellem Fyrstinde Marie og Julie Karagin.

Anatole samtykkede og begav sig til Moskvá, hvor han indkvarterede sig hos Pierre, der modtog Svogeren temmelig køligt og tvært; men godmodig som han var, vænnede han sig dog lidt efter lidt til hans Selskab, forstrakte ham med Penge i Form af Laan og deltog endogsaa undertiden i hans vilde Sviregilder.

Schinschin havde ikke overdrevet, da han sagde, at Anatole blev fundet aldeles uimodstaaelig af alle de unge Damer i Moskvá. Mest laa dette maaske i, at han lod, som om han saa' ned paa dem, og aabenlyst foretrak Omgangen med letfærdige Zigeunerinder og franske Aktricer; ja man sagde endogsaa, at han stod i Forhold til Mlle. Georges. Han manglede aldrig ved et lystigt Ungkarlegilde, holdt ud til den lyse Morgen og drak alle de andre under Bordet. Ved Ballerne og Soireerne var han ogsaa en sikker Gæst og utrættelig i at gøre Kur til de smukkeste Damer. Han flagrede fra den ene til den anden, men syntes højst utilbøjelig til at binde sig for Livet, og Grunden hertil, som kun hans allernærmeste Venner kendte, var simpelt hen den, at han for to Aar siden havde været nødt til at bide i det sure Æble og gifte sig. Medens han laa i Kantonnement i Polen, havde han nemlig haft det Uheld at forføre en ung Pige af god Familie, og den krænkede Fader havde saa tvunget ham til at holde Bryllup med hende over Hals og Hoved. Anatole forlod sin Hustru umiddelbart efter denne ubehagelige Ceremoni og tilkøbte sig Retten til at fortsætte sit glade Ungkarleliv for de Penge, som han aarlig sendte sin kære Svigerfader.

Anatole var altid tilfreds, baade med sig selv og med alle andre, og dybt overbevist om, at han var et rent Pragteksemplar af et Menneske, der levede akkurat som han skulde og burde. Han mente, at ligesom det var Fiskens Bestemmelse at boltre sig i Vandet, saaledes var det ogsaa hans at bruge 30,000 om Aaret og være Nummer ét overalt, og denne Overbevisning var saa stærkt rodfæstet i ham, at den lidt efter lidt ogsaa meddelte sig til hans Omgivelser, der ikke alene bukkede og skrabede for ham ved enhver Lejlighed, men ogsaa laante ham Penge, som han modtog med det faste Forsæt aldrig at betale dem tilbage igen.

Anatoles Lidenskaber gik i en ganske bestemt Retning. Spiller var han ikke, han var tværtimod lige glad, hvad enten han tabte eller vandt, og han led saa lidt af Forfængelighed, at det var ham fuldstændig ligegyldigt, hvad andre tænkte eller mente om ham. Ærgerrighed kunde man egentlig heller ikke beskylde ham for, han begik tværtimod den ene Dumhed efter den anden, nærmest for at ærgre sin Fader, gjorde alt for at ødelægge sin Karriere og brød sig Pokker om sine foresatte. Gerrighed laa ham ogsaa fjernt, for havde han Penge, var han altid villig til at laane andre. Men han elskede Kvinder og et lystigt Liv, og da han ikke kunde indse, at der var noget slet eller urigtigt heri, og endnu mindre var i Stand til at beregne de ulykkelige Følger, som Tilfredsstillelsen af denne Lidenskab kunde bringe over andre, betragtede han sig selv som hævet over enhver Dadel og bar sit Hoved højt i Bevidstheden om sin egen gode Samvittighed.

Alle de muntre Ungersvende, der sværger til Glædens Fane, nærer gerne en hemmelig Overbevisning om deres egen Uskyldighed, der bunder i Haabet om, at de nok engang vil finde Tilgivelse. Det gaar dem som de skønne Magdalenaer, der trøster sig ved det bibelske Ord: „Hende skal meget tilgives, fordi hun har elsket meget," idet de blot forandrer denne Sætning til: „Ham skal meget tilgives, fordi han har moret sig meget."

Dologhov var nylig vendt tilbage og førte nu efter sine mærkelige Oplevelser i Persien et ualmindelig rask Ungkarleliv, hvor Spil og Drik ligesom tidligere var det centrale. Han sluttede sig naturligvis øjeblikkelig til sin tidligere Omgangsfælle Anatole, der blev en ivrig Deltager i hans gale Streger og lod sig benytte som et villigt Redskab i hans Hænder. Anatole saa' for sit Vedkommende op til Dologhov, hvis Forstand og Kækhed imponerede ham, medens denne, som havde Brug for Kuragins fornemme Navn og gode Forbindelser, kun benyttede ham som et Lokkemiddel til at fange unge Mennesker i sine Garn og drage dem til Spillebordet. Det var altsaa nærmest af Beregning, at han knyttede ham til sig, men hertil kom dog, at det efterhaanden var blevet ham en uundværlig Trang, ja næsten en Livsbetingelse, at raade og herske over en andens Villie og bøje den ind under sin.

Natascha havde gjort et stærkt Indtryk paa Anatole, som var saa opfyldt af hende, at han om Aftenen efter Forestillingens

Slutning underholdt sin Ven Dologhov en hel Klokketime om hende. Han udbredte sig vidtløftigt og med en Kendermine om hendes dejlige Skuldre og Hals, gav en indgaaende Beskrivelse af hendes Arme og Fødder og angav derpaa som sin Beslutning, at han vilde lægge sig stærkt efter denne smukke unge Pige; men hvilke ubehagelige Følger denne tilsigtede Stormkur vilde kunne nedkalde over den attraaede Genstands Hoved og hans eget, tænkte han ikke et Øjeblik paa; den Slags borgerlige Betragtninger laa overhovedet ikke for ham.

„Ja vist ser hun godt ud, min Ven, men hun er nu engang ikke for Folk som dig og mig!" bemærkede Dologhov, efter at han i længere Tid havde hørt paa hans Udgydelser.

„Jeg tror, jeg vil bede min Søster om at invitere hende til en Middag. — Hvad siger du til den Idé?"

„Jeg synes heller, du skulde vente, til hun er gift og hjemfaren."

„Men du véd jo godt, at jeg netop sværmer for unge, uskyldige Piger. De taber straks Hovedet, og det klæder dem saa henrivende."

„Ja, tag du dig blot i Agt for de unge Piger. Du er én Gang før bleven fanget af en Uskyldighed," sagde Dologhov, som hentydede til Anatoles tvungne Giftermaal.

„Ja, men saa er jeg jo fuldstændig sikker, for mere end én Gang kan det da ikke ske!" svarede Anatole og lo rigtig hjerteligt og fornøjet.

XII

Den næste Dag havde Marja Dmitrjevna en længere Konference med Greven, og da Natascha straks gættede, at de lagde Raad op om, hvorledes man videre skulde forholde sig over for den gamle Fyrste, følte hun sig højst ilde berørt af denne Forhandling, som foregik bag hendes Ryg. Dertil kom yderligere den pinlige Erindring om hendes Møde Dagen i Forvejen med Fyrstinde Marie og en underlig ubestemt Ængstelse, som hun selv ikke kunde forklare sig. Hun havde hele Tiden en Følelse af, at Fyrst Andrej aldrig mere vilde vende tilbage, eller at der vilde times hende én eller anden stor Ulykke, forinden han

mødte. Det var hende ikke muligt at tænke paa ham roligt og uden Sindsbevægelse ligesom tidligere, fordi der stadig blandede sig andre Indtryk i hendes Tanker og greb forstyrrende ind i dem. Gang efter Gang spurgte hun sig selv, om hun ogsaa virkelig havde forbrudt sig over for Fyrst Andrej, og hun udmalede da sine Oplevelser i Teatret og genkaldte sig Anatoles Træk og Udtrykket i hans Ansigt for at komme paa det rene med, hvorfor han egentlig havde gjort saa stærkt og overvældende et Indtryk paa hende.

Søndag Morgen foreslog Marja Dmitrjevna de unge Piger, at de i Forening skulde aflægge et Besøg i hendes Sognekirke, idet hun holdt paa, at Gudstjenesten i en gammeldags og tarvelig Kirke var langt opbyggeligere end i de store Katedraler, hvor Musikken og de forgyldte Helgenbilleder spillede Hovedrollen.

„Ja, jeg ynder nu engang ikke disse moderne Kirker," sagde hun øjensynlig stolt af sin egen selvstændige Smag. „Gud er jo dog den samme overalt. Her i min lille Sognekirke er Præsten flink og forretter sin Tjeneste upaaklageligt, og Degnen gør ogsaa sin Pligt; saa behøves der jo ikke mere. Jeg kan virkelig ikke indse, at alt dette Koncertvæsen, som de bruger i de store Kirker, har det mindste med Gud at gøre. Nej, jeg kan ikke lide det — jeg betragter det som Gøgl og Tant."

Marja Dmitrjevna holdt Helligdagen højt i Ære og forstod ogsaa at fejre den paa rette Maade. Hver Lørdag blev der gjort rent og skuret i Huset fra øverst til nederst, og naar saa Søndagen kom, gik hun og alt hendes Tyende i Kirke i deres fineste Puds. I Dagens Anledning vankede der altid et Par Retter mere til Middag end ellers, og Folkene nede i Køkkenet blev heller ikke glemt. Der hvilede en egen Helligdagsstemning over hele Huset, men intetsteds afspejlede den sig dog mere end i Marja Dmitrjevnas store, mandhaftige Ansigt, som paa saadanne Dage havde et ualmindelig højtideligt og imponerende Udtryk.

Efter Gudstjenesten drak de alle Kaffe i den store Sal, hvor Møblerne imod Sædvane prangede uden Overtræk, og medens de endnu sad ved Bordet, fik Marja Dmitrjevna Melding om, at Vognen var forspændt og holdt uden for Døren. Hun rejste sig straks og meddelte med et alvorligt Ansigt, at hun agtede at aflægge et Besøg hos den gamle Fyrst Bolkonskij for om muligt at faa ham snakket til Fornuft.

Lidt efter at Husets Herskerinde var kørt, mødte der en kvin-

delig Udsending fra Madame Aubert. Hun medførte en hel Ladning Kjoler, som hun skulde prøve paa Natascha, og denne gik saa ind med hende i det tilstødende Værelse, glad over, at der tilbød sig en Adspredelse, som kunde give hendes Tanker en anden Retning. Medens hun stod foran Spejlet med Ryggen til dette og prøvede et Kjoleliv, som endnu kun var riet sammen og manglede begge Ærmer, hørte hun, at hendes Fader begyndte at tale livligt inde i Salen, og lidt efter kunde hun tydeligt skelne en kvindelig Røst, som hun øjeblikkelig genkendte. Det var Grevinde Helenes, og inden den forvirrede Natascha endnu havde faaet Tid til at skifte Kjole, traadte Grevinden ind i Stuen, fulgt af den gamle Greve. Hun saa' yderst smilende og huldsalig ud og præsenterede sig i en mørklilla, højhalset Fløjls Kjole.

„Goddag, mit fortryllende Barn!" sagde hun i sin venligste Tone og saa' hen paa den rødmende Natascha. — „Nej, véd De hvad, kære Greve, det ligner virkelig ikke noget, at De bor her i Moskvá og murer Dem komplet inde. I Aften har jeg arrangeret en lille Soiré, hvor Mlle. Georges vil deklamere for os, og hvis De saa ikke møder med Deres fortryllende unge Piger, bliver vi to Uvenner, og det for Alvor. Jeg vilde have sendt min Mand op til Dem, for han har flere Overtalelsesgaver end jeg, men han er desværre rejst til Tver, og derfor kommer jeg selv. Ja, saa venter jeg Dem bestemt, ganske bestemt, og haaber at se Dem præcis Kl. 9 i Aften." Efter denne lange Tale nikkede hun nedladende til Syjomfruen, og derpaa tog hun Plads i Lænestolen ved Siden af Spejlet og snakkede videre, medens hun anbragte sin Kjole i maleriske Folder. Hun udbredte sig med Begejstring om Nataschas nydelige og indtagende Ydre, beundrede hendes mange nye Kjoler og raadede hende indtrængende til at anskaffe sig Magen til en, hun selv lige havde faaet fra Paris, en aldeles storartet Dragt af guldindvirket Gaze, som vilde stille den unge Piges Skønhed i det fordelagtigste Lys. „Men for Resten," tilføjede hun indsmigrende, „er De saa nydelig, at alt, hvad De tager paa, klæder Dem henrivende!"

Nataschas Ansigt straalede af Glæde. Hun følte sig som et helt nyt Menneske, medens hun lyttede til den elskværdige Grevinde, der ved det første Øjekast havde gjort et saa imponerende Indtryk paa hende og nu optraadte med en Hjertelighed og Ligefremhed, som var aldeles uimodstaaelig. Hun var ikke langt fra at være forelsket i denne skønne Kvinde, hvis Hjerte syntes at

sidde paa Læberne. For Resten mente Helene med sine rosende Udgydelser, og det var hende ogsaa en behagelig Følelse at kunne skaffe den unge Pige lidt Fornøjelse og Adspredelse; men Hovedhensigten med hendes Besøg var dog den, at hun ønskede at tjene sin Broder, der havde bedt hende om at føre ham sammen med Natascha. Hun havde nok i sin Tid ærgret sig over, at dette Barn havde draget hendes Elsker Boris fra hende, men nu havde hun ganske glemt denne Fornærmelse og var kun betænkt paa at hjælpe Natascha til det, hun forstod ved hendes sande Vel. Inden hun gik, trak hun hende et Øjeblik til Side og sagde i en hviskende Tone:

„I Gaar spiste min Broder hos os, og baade min Mand og jeg var lige ved at dø af Latter over ham. Han nød ikke det mindste og bestilte ikke andet end at sukke. Ja, De tror mig maaske ikke, men han er aldeles vanvittigt forelsket i Dem!"

Natascha blussede som en Rose, da hun hørte disse Ord.

„Nej, hvor De dog bliver rød, mit søde, henrivende Barn! Naa, men saa kommer De altsaa. Selv om der er en eller anden, De har kær — De forstaar mig nok — behøver De da ikke at spærre Dem inde. Jeg er ogsaa vis paa, at Deres forlovede, hvis De da er naaet saa vidt, langt hellere vil vide Dem ude mellem andre, end at De skal sidde hjemme og kede Dem."

„Hun véd, at jeg er forlovet," tænkte Natascha, „og hun har ogsaa talt om Broderens Forelskelse med Pierre — Pierre, som er det hæderligste Menneske paa Jorden. Og begge fandt de det morsomt og lo deraf. Men saa er der jo heller ikke noget ondt deri." Og takket være den Indflydelse, som Helenes Ord havde paa hende, blev det, som før havde fyldt hende med Skræk, nu pludselig til noget ganske ligefremt og naturligt. „Hun holder jo af mig og mener mig det godt, hvorfor i Alverden skulde jeg saa ikke følge hendes Raad og more mig lidt?" sagde hun til sig selv, medens hun saa' med store forbavsede Øjne paa Helene.

Henad Middagstid vendte Marja Dmitrjevna tilbage tavs og alvorlig. Hun havde øjensynlig lidt et Nederlag. Den gamle Dame var endnu alt for oprørt til at tale om det Sammenstød, hun havde haft med Fyrst Bolkonskij, men da Greven spurgte hende om, hvorledes Besøget var løbet af, svarede hun, at alt var i den skønneste Orden, og at hun nok skulde fortælle ham det hele en anden Gang. Da hun senere fik at vide, at Grevinde

Besukhov havde aflagt et Besøg og inviteret dem alle til om Aftenen, sagde hun i en barsk Tone:

„Ja, hende flyr jeg, hvor jeg kan, og jeg raader alle til at gøre det samme. — Men," tilføjede hun henvendende sig til Natascha, „da du nu har lovet hende at møde, maa du for enhver Pris holde dit Ord, og maaske det ogsaa vil adsprede dig lidt at komme ud mellem andre."

XIII

Grev Rostov og de to unge Piger tog saa om Aftenen hen til Grevinden, hvor de forefandt et meget talrigt Selskab. Natascha kendte næsten ingen af de tilstedeværende, men Greven, som var bedre orienteret end hun, bemærkede med en vis Misfornøjelse, at Selskabet næsten udelukkende bestod af Herrer og Damer, som var bekendte for deres meget frie Blik paa Livet. Mlle. Georges stod henne i en Krog af Salonen midt i en Kreds af mandlige Beundrere, som alle syntes lige forhippede paa at komme i hendes Nærhed. Der var mange Franskmænd til Stede, og blandt dem ogsaa Métivier, som i kort Tid havde forstaaet at gøre sig uundværlig i Huset. Da Greven saa', hvorledes Situationen var, besluttede han ikke at sætte sig til Spillebordet, som han plejede, men at blive hos de unge Piger og tage hjem, saa snart den store Kunstnerinde var færdig med at deklamere.

Anatole, der stod ved Døren, var øjensynlig forberedt paa deres Komme. Han gik straks hen og komplimenterede dem og fulgte derpaa efter Natascha, som, saa snart hun fik Øje paa ham, blev betaget af den samme Følelse af tilfredsstillet Forfængelighed blandet med en ubestemt Rædsel, der havde grebet hende for et Par Aftener siden i Teatret.

Grevinde Helene modtog Natascha med livlige Glædesudbrud og priste i høje Toner hendes Skønhed og smagfulde Toilette. Kort efter Grevens Ankomst forsvandt Mlle. Georges for at kostumere sig; Stolene blev stillet i Række, og Selskabet begyndte at tage Plads. Anatole, der rykkede en Stol frem til Natascha, vilde sætte sig ved Siden af hende, men Greven, som ikke forlod hende et Sekund med Øjnene, kom ham i Forkøbet. og Anatole maatte saa nøjes med Pladsen bagved.

Lidt efter kom Mlle. Georges ind, draperet i et rødt Shavl, der var hæftet op over den ene Skulder, saa at man frit kunde beundre hendes fyldige Arme med Smilehullerne. Hun standsede midt foran Tilhørerne og indtog en temmelig søgt Stilling, som ikke desto mindre fremkaldte et dæmpet Udbrud af Beundring. Derpaa stirrede hun med et mørkt Udtryk ud over Publikum og begyndte at fremsige nogle opstyltede franske Vers, der handlede om Jokastes brødefulde Kærlighed til Ødipus. I det ene Øjeblik hævede hun Stemmen og løftede Hovedet med en stolt Mine, i det næste sænkede hun det og talte med dæmpet Røst, og undertiden standsede hun helt og udstødte hule Sukke, medens hun rullede vildt med Øjnene.

„Fortryllende! Guddommeligt! Vidunderligt!“ lød det fra alle Sider, men Natascha stirrede paa den smukke Skuespillerinde uden at sige et Ord. Hun hørte, saa' og forstod intet af, hvad der foregik om hende, og var nu atter langt inde i denne mærkelige Trylleverden fra forleden Aften, hvor der ikke mere var Forskel paa ondt og godt, Vanvid og sund Fornuft. Og paa samme Tid følte hun sig forunderlig ængstet og trykket af Anatoles Nærhed og ventede hele Tiden, at der skulde overgaa hende et eller andet forfærdeligt.

Efter at det første Deklamationsnummer var forbi, rejste alle sig, omringede Mlle. Georges og gav deres Henrykkelse til Kende.

„Hvor hun er smuk!“ sagde Natascha til sin Fader, der havde fulgt de andres Eksempel og nu søgte at trænge sig hen til den fejrede Kunstnerinde.

„Nej — ikke naar jeg ser paa Dem!“ hviskede Anatole ind i Øret paa hende. „De er henrivende dejlig, og fra det Øjeblik jeg saa' Dem, har jeg kun haft Tanke for Dem!“

„Men saa kom dog, Natascha!“ sagde den gamle Greve og vendte sig om mod Datteren. „Vil du da ikke ogsaa være med til at udtrykke din Beundring?“

Natascha skyndte sig hen til Faderen uden at sige noget, og saa' op paa ham med et underlig forvildet Blik.

Efter at Mlle. Georges endnu havde deklameret forskellige andre højtravende Digte, trak hun sig tilbage, og Grevinde Besukhov bød saa Selskabet ind i den store Sal.

Greven vilde tage hjem, men Husets Værtinde bad ham saa bønligt om ikke at ødelægge hendes lille improviserede Bal ved

at bortføre de to unge Piger, at han gav efter og blev. Anatole skyndte sig at byde Natascha op til en Vals, og under denne forsikrede han hende uafladeligt, at hun var fortryllende dejlig, og at han elskede hende ubeskriveligt, medens han samtidig trykkede hendes lille Haand og klemte hende om Livet. Under Ekossæsen, som de ogsaa dansede sammen, sagde han derimod ikke et Ord, men nøjedes med at se hende ind i Øjnene, og hun begyndte da at tro, at alt det, hun havde hørt ham sige under Valsen, kun var en Drøm. Hen mod Slutningen af første Tur klemte han imidlertid igen hendes Haand og hviskede, at han elskede hende til Raseri, og da hun saa mødte hans ømme Blik og Smil, var det hende ikke muligt at faa de bebrejdende Ord, hun havde i Beredskab, frem over sine Læber.

„Aa, tal ikke saaledes til mig!“ sagde hun hastigt. „Jeg er forlovet og elsker en anden.“

„Ja, hvorfor fortæller De mig det?“ svarede Anatole. „Hvad Interesse tror De det har for mig? Jeg siger Dem jo, at jeg er aldeles vanvittigt forelsket i Dem. Kan jeg maaske gøre for, at De er saa henrivende og bedaarende? — Se saa, nu er det vor Tur at danse ud!“

Natascha saa' sig urolig og forvirret om til alle Sider og vidste fra nu af næppe mere, hvad der foregik om hende. Efter Ekossæsen vilde hendes Fader have hende hjem, men hun bad ham om at blive lidt endnu, skønt hun følte, at Anatoles brændende Blikke fulgte hende, hvor hun gik og stod. Da hun senere hen paa Aftenen ilede ind i Toiletværelset for at faa en Garnering syet fast, kom Grevinde Helene pludselig til Stede og talte atter leende til hende om Broderens Forelskelse. Hun mindedes saa, at de gik sammen ind i et af Sideværelserne, hvor de mødte Anatole, og at Grevinden derpaa forsvandt og lod hende blive ene tilbage med ham.

„Jeg kan ikke besøge Dem i Deres Hjem,“ hviskede han ømt, „men sig mig, om De virkelig vil fordømme mig til aldrig mere at se Dem? Jeg elsker Dem til Raseri! — Skal vi da aldrig mere ses?“ sagde han og spærrede hende Vejen, medens hans straalende og lidenskabelige Øjne nærmede sig Nataschas, som ikke kunde løsrive sig fra deres Indflydelse.

„Natalie!“ lød det ind i hendes Øren, og i det samme mærkede hun, at han klemte begge hendes Hænder. — „Natalie?“

„Jeg forstaar Dem ikke! Jeg har intet at sige!“ svarede

hendes forskrækkede Blik; to brændende Læber berørte hendes, og i samme Nu hørte hun Skridt og en Silkekjoles Raslen. Det var Grevinde Helene. Saa snart Natascha opdagede hende, saa' hun op paa ham med et spørgende og forfærdet Udtryk og gjorde et Par Skridt hen mod Døren.

„Blot et Ord endnu! Hør dog mit sidste Ord!" hviskede Anatole efter hende, og hun standsede saa, da hun længtes efter at høre det befriende Ord, der maaske kunde bringe Klarhed over deres Forhold og tvinge hende til Svar.

„Natalie, kun et Ord endnu! Kun et eneste Ord!" bad han atter, og da han selv ikke havde Spor af Begreb om, hvad han skulde sige videre, gentog han denne Sætning, lige til Grevinden kom hen til dem. Natascha gik saa med Helene ind i Salen, og lidt efter tog hun og Sonja hjem med Faderen, da denne ikke vilde blive til Souperen.

Natascha lukkede ikke et Øje hele Natten, forpint som hun var af at finde ud af, hvem hun egentlig elskede: Anatole eller sin forlovede. Naturligvis holdt hun meget af Fyrst Andrej, hun havde endnu ikke glemt sine ømme Følelser for ham, men det var ganske utvivlsomt, at hun ogsaa holdt af Anatole. „Hvorledes kunde jeg ellers have tilladt ham at gaa saa vidt?" sagde hun til sig selv. „Og naar jeg forleden Aften lige efter hans dristige Kurmageri kunde se ham smilende ind i Øjet, saa maa Grunden vel være den, at jeg har elsket ham fra det første Øjeblik jeg saa' ham. Men saa er han altsaa god, ædel og smuk. — Ak, hvad skal jeg dog gøre, jeg Stakkel, som elsker dem begge?" spurgte hun atter og atter sig selv, men hun fandt intet Svar paa dette uhyggelige Spørgsmaal, som fyldte hende med Skræk og Rædsel.

XIV

Den næste Morgen maatte Natascha igen til at prøve Kjoler, og efter at det var besørget, mødtes hun med de andre ved Tebordet. Her sad hun med store, opspilede Øjne og lurede paa ethvert nysgerrigt Blik, ude af Stand til at bekæmpe den Uro, som hun gjorde sig de utroligste Anstrengelser for at skjule.

Efter Teen tog Marja Dmitrjevna Plads i sin Lænestol og kaldte Natascha og den gamle Greve hen til sig.

„Naa, kære Venner," begyndte hun, „nu har jeg nøje overvejet det hele og kan give jer et godt Raad. I Gaar var jeg hos den gamle Fyrst Bolkonskij, som I véd, og talte med ham om Tingene. Han tog naturligvis stærkt paa Veje, men mig stopper man ikke Munden paa saa let, og det endte da med, at jeg ordentlig læste ham Teksten."

„Og hvorledes optog han det?" spurgte Greven.

„Aa, det gale Menneske, han vilde ikke paa nogen Maade høre Raison. Men derfor mener jeg ogsaa, at vi bør lade den Sag fare og ikke mere plage vor kære, lille Natascha. Mit Raad er altsaa, at I rejser hjem til Otradnoje saa snart Forretningerne er afsluttede, og at I bliver der ganske roligt og ser Tingene an."

„Nej, paa ingen Maade! Nej!" indvendte Natascha ivrigt.

„Jo, vist saa. I maa rejse herfra snarest muligt. Er du her i Byen, naar din forlovede kommer, risikerer du, at han lægger sig ud med sin Fader; men faar han Lov til at tale i Ro med den gamle Særling, lykkes det ham maaske at bringe ham til Fornuft, og er det først sket, rejser han ned og henter dig."

Den gamle Greve, der indsaa, hvor fornuftig hendes Plan var, bifaldt den øjeblikkelig. Hvis Fyrst Bolkonskij skulde blive mere medgørlig, kunde de jo altid tage tilbage til Moskvá, og skulde han vedblivende nægte sit Samtykke til Brylluppet, kunde man som en sidste Udvej holde dette paa Otradnoje.

„Ja, De har altid Ret," sagde han i en overbevist Tone, „og jeg beklager kun, at jeg overhovedet har ført Natascha hen til ham."

„Nej, det er der sandelig ingen Grund til. Da I nu engang var her, maatte I jo dog vise ham den Høflighed, og naar han ikke vil se jer, bliver det virkelig hans egen Sag. For Udstyrets Skyld behøver I ikke at vente; det er saa godt som færdigt, og hvad der mangler, skal jeg nok sende jer senere. Og hvor nødig jeg end vil af med jer, tror jeg dog, at det er bedst I rejser. — Men det er sandt, jeg har jo et Brev til dig fra Fyrstinde Marie," tilføjede hun og trak en lille Billet op af sin Ridicule. „Den stakkels Pige, hun er saa bange for, at du skal tro, at hun ikke holder af dig."

„Ja, det er da ikke saa underligt," svarede Natascha. „Jeg véd jo, at hun ikke kan fordrage mig."

„Aa Passiar!“ raabte Marja Dmitrjevna vredt.

„Nej, jeg tager ikke fejl! Jeg véd, at hun ikke kan udstaa mig!“ vedblev Natascha i en oprørsk Tone.

„Maa jeg være fri for Modsigelser, min gode Pige!“ sagde Marja Dmitrjevna, der rynkede Brynene og saa' forbavset paa hende. „Hvad jeg siger, er rigtigt nok, og dermed basta! Men nu gaar du øjeblikkelig hen og skriver et Svar til hende!“

Natascha gik uden at sige et Ord, og satte sig op paa sit Værelse for at læse Fyrstinde Maries Brev.

Hendes Svigerinde forsikrede, at hun var højst fortvivlet over den Misforstaaelse, der var opstaaet imellem dem, og hun tilføjede, at hvilke hendes Faders Følelser end var, saa vilde hun altid modtage den med Kærlighed, som hendes Broder havde valgt. „For øvrigt,“ skrev hun, „maa De ikke tro, at min Fader er uvenlig stemt imod Dem. Han er syg og irritabel, og derfor maa man bære over med ham, men af Naturen er han god og højsindet, og han vil nok med Tiden komme til at holde af Dem.“ Hun endte med at bede Natascha om selv at bestemme en Tid, hvor hun kunde besøge hende.

Efter at Natascha havde læst Brevet, satte hun sig hen til Skrivebordet for straks at affatte Svaret. „Kære Fyrstinde!“ begyndte hun ganske mekanisk, men saa lagde hun atter Pennen ude af Stand til at finde paa mere. Hvad skulde hun egentlig ogsaa skrive til sin Svigerinde efter Gaarsdagens Begivenheder? „Ja, nu er det jo alt sammen forbi — fuldstændig forbi!“ tænkte hun. „Men hvorledes skal jeg faa det skrevet til hende? Er det virkelig ogsaa nødvendigt? Aa, det er forfærdeligt!“ Og for at komme bort fra disse pinlige Tanker skyndte hun sig ind til Sonja og udbad sig dennes Raad med Hensyn til Valget af forskellige Tøjer og Mønstre.

Efter Middagen trak hun sig atter tilbage til sit Værelse og læste paa ny Fyrstinde Maries Brev. „Men er det nu ogsaa forbi — rigtig for Alvor forbi?“ spurgte hun sig selv. „Har da disse Par Dages Begivenheder ganske fortrængt de Følelser, der tidligere boede i mit Hjerte?“ Og idet hun saa mindedes, hvor højt hun lige til den allersidste Tid havde elsket Fyrst Andrej, følte hun samtidig, at hun nu kun brød sig om Anatole. I det ene Øjeblik forestillede hun sig den Lykke, hun tusinde Gange havde drømt om: en lys og rolig Fremtid ved Fyrst Andrejs Side, men i det næste dukkede Anatoles bedaarende Skikkelse op for

hende og satte hendes Sind i saa stærk en Bevægelse, at hun glemte alt andet.

„Ak ja, hvorfor kan jeg dog ikke elske dem begge?“ sukkede hun og stirrede ud for sig med et aandsfraværende Blik. „Det er den eneste Maade, jeg kan blive lykkelig paa; jeg formaar ikke at vælge imellem dem. Og hvorledes skal jeg faa Fyrst Andrej sagt, hvad der er foregaaet? Det er mig umuligt, lige saa umuligt som at fortie det. Til Anatole er mit Forhold derimod fuldstændig rent og klart. Men skal jeg da virkelig sige Farvel for bestandig til den Kærlighed, der i lange Tider har været min eneste Lykke?“

„Naadige Frøken, her er et Brev til Dem!“ hviskede Kammerpigen, som i det samme viste sig i Døren. — „Jeg fik det af en lille Fyr, som bad mig om at overlevere Dem det, naar De var ene.“ Natascha tog Brevet, brød det mekanisk og læste det, men hun var saa forvirret, at hun ikke forstod et Ord af Indholdet. Hun forstod kun, at det var et Budskab fra ham, fra den Mand, hun elskede. „Ja, jeg elsker ham!“ sagde hun til sig selv. „Efter alt, hvad der nu er passeret, kan jeg ikke mere tvivle derom.“

Hun holdt dette glødende Kærlighedsbrev i sine Hænder, og medens hun læste det, fandt hun i hvert Ord en Genklang af sine egne Følelser. Men hun anede rigtignok ikke, at Anatole, der selv ikke kunde finde paa noget, havde faaet Dologhov til at skrive for sig.

„I Gaar Aftes,“ lød Begyndelsen, „blev min Skæbne afgjort, thi da gik det op for mig, at jeg ikke kan leve uden Deres Kærlighed. Uden den maa jeg dø — jeg har ingen anden Udvej!“ Anatole skrev saa videre, at hendes Forældre aldrig vilde skænke ham hendes Haand, og at der forelaa visse hemmelige Grunde herfor, som kun han kendte, og som han nok skulde betro hende senere. Men hvis hun virkelig elskede ham, behøvede hun blot at tilkendegive ham det med et eneste Ord, og ingen menneskelig Magt skulde da lægge nogen Hindring i Vejen for deres Lykke. Hvis hun elskede ham, var han sikker paa at sejre. Han vilde bortføre hende og drage med hende til Verdens Ende.

„Ja, det er afgjort, jeg elsker ham!“ sagde Natascha til sig selv, efter at hun vel for tyvende Gang havde gennemlæst dette Brev, som forekom hende endnu betydningsfuldere, fordi hun troede at finde en dybere Mening i hvert af dets Ord.

Om Aftenen tog Marja Dmitrjevna til Akharovs sammen med Sonja. Natascha skulde ogsaa have været med, men da Vognen holdt for Døren, klagede hun over Hovedpine og fik saaledes Lov til at blive hjemme.

XV

Da Sonja kom hjem sent om Aftenen, gik hun ind til Natascha og fandt hende saa til sin Forbavselse sovende i Sofaen og med alle Klæderne paa. Inde under hendes ene Arm laa der et aabent Brev, som i den Grad vakte Sonjas Mistanke, at hun uden videre tog det og gjorde sig bekendt med Indholdet.

Medens hun læste det, saa' hun en Gang imellem hen paa den sovende Natascha og søgte i hendes Ansigt en Løsning paa den Gaade, som hun selv ikke formaaede at gennemtrænge. Men hun fandt den ikke, thi hendes Venindes Ansigt var fredeligt og smilende som et lille Barns. Selv havde hun en Følelse, som om hun skulde kvæles. Hun pressede begge sine Hænder mod Brystet og satte sig bleg og skælvende i en Lænestol.

„Ak, hvor har jeg dog haft mine Øjne henne?" sukkede hun og brast i Graad. „Hvordan i Alverden er dette gaaet til? Og hvorledes har hun kunnet indlade sig med denne Kuragin? Det er jo indlysende, at han er en Slyngel, som kun gaar ud paa at bedrage hende. Og hvad vil vel Nikolaj, den kære, rettænkende Nikolaj sige, naar han faar det at vide? Det er altsaa Grunden til hendes mærkelige, urolige Væsen i det sidste Par Dage! Men nej, det er umuligt, at hun kan elske ham. Hun har maaske brudt Brevet uden at vide, fra hvem det var, og har vel ogsaa følt sig dybt fornærmet over Indholdet." Og idet hun søgte Trøst i denne Tanke, saa' hun hende atter ind i Ansigtet og kaldte sagte paa hende.

„Aa, er det dig!" sagde Natascha, der øjeblikkelig vaagnede og kyssede hende, som hun plejede. Men saa snart hun bemærkede Forvirringen i Sonjas Ansigt, fik hendes eget et uroligt og opmærksomt Udtryk.

„Har du læst Brevet?" spurgte hun hurtigt.

Sonja nikkede.

„Ja, saa vil jeg ikke skjule det mere for dig!“ sagde Natascha med et henrykt Smil. „Vi elsker hinanden. Men for Resten har du jo selv set, hvad han skriver. Aa, kæreste, sødeste Sonja ...“

„Og Bolkonskij?“ spurgte denne, der næppe vilde tro sine egne Øren.

„Ak Sonja, hvis du vidste, hvor jeg er lykkelig! Men du kan ikke fatte det, du véd ikke, hvad Kærlighed er.“

„Og er det da helt forbi imellem dig og Fyrst Andrej?“

Natascha svarede ikke, men saa' blot paa hende med store, forvildede Øjne.

„Det er mig virkelig ufatteligt, at du saa pludseligt har kunnet glemme ham.“

„Ja, jeg tænkte jo nok, at du ikke vilde forstaa mig!“ sagde Natascha i en opfarende Tone. „Men hør nu blot paa mig, saa skal jeg forklare ...“

„Nej, jeg indrømmer, at jeg ikke forstaar et Ord af det hele. Nu har du et helt Aar elsket en Mand, som i alle Henseender er dig værd, og saa kommer der pludselig en anden, som du slet ikke kender det mindste til og kun har set et Par Gange, og fortrænger ham. Nej Natascha, jeg tror ikke derpaa — du gør Løjer med mig! Hvor er det muligt, at du i tre Dage saa fuldstændig kan skifte Sind og Tanker!“

„Ja tre Dage, siger du; men det forekommer mig selv, at jeg har elsket ham i hundrede Aar. Mer end én Gang har jeg hørt tale om en Kærlighed, der kommer saa pludseligt over en som Lynet paa en klar Himmel, men først nu har jeg lært den at kende. I samme Nu som jeg saa' ham, følte jeg, at han var min Hersker, og at jeg maatte elske ham. Ja, saaledes er det. Hans Villie er min Lov, og det kan nu engang ikke være anderledes.“

„Men betænk dog, hvad du gør!“ indvendte Sonja. „Jeg kan virkelig ikke lade det gaa, som det gaar. Og hvor kunde du dog indlade dig paa at modtage dette Brev?“

„Ja, jeg har jo sagt dig, at jeg ingen Villie har mere. Jeg elsker ham — det er det eneste, jeg véd.“

„Godt, saa blander jeg mig i Sagen. Jeg fortæller din Fader det hele. Ja, jeg kan ikke andet!“ sagde Sonja og brast i Graad.

„Nej, for Himlens Skyld, gør det ikke! Røber du det mindste, bliver vi Uvenner for Livet. Vil du da virkelig gøre mig ulykkelig?“

„Men hvad er der egentlig foregaaet imellem jer?“ spurgte Sonja, som blev grebet af Medlidenhed, da hun saa' sin Venindes Skræk. Hvad har han sagt dig, og hvorfor møder han ikke i dit Hjem og erklærer sig?“

„Sig det endelig ikke til nogen, og plag mig ikke!“ bad Natascha uden at besvare hendes Spørgsmaal.

„Ja, hvorfor kommer han ikke selv og anholder om din Haand? Fyrst Andrej har jo givet dig Handlefrihed, inden han rejste. — Og hvad er det for hemmelige Grunde, han taler om?“

Natascha saa' med store, forbavsede Øjne paa Sonja. Hun havde aabenbart ikke stillet sig dette Spørgsmaal før og var nu stærkt i Forlegenhed med, hvorledes hun skulde besvare det.

„Ja, jeg kender dem ikke,“ svarede hun omsider, „men jeg er vis paa, at han taler Sandhed.“

„Ja, hvis han virkelig havde Grunde ...“ begyndte Sonja og rystede mistroisk paa Hovedet.

„Sonja, du maa ikke nære Tvivl om ham,“ afbrød Natascha hende. — „Jeg taaler det ikke!“

„Elsker han dig da?“

„Om han elsker mig? Og det spørger du om? Har du da ikke læst hans Brev og set ham sammen med mig?“

„Men hvis han nu er et slet og samvittighedsløst Menneske?“

„*Han* — slet! Aa, du skulde blot kende ham!“

„Ja, hvis han er en hæderlig Mand,“ sagde Sonja i en bestemt Tone, „saa maa han enten gøre Rede for sine Hensigter eller ogsaa fly dit Selskab, og hvis du ikke vil sige ham det, skal jeg nok gøre det for dig. Jeg skriver til ham i Morgen og fortæller din Fader det hele!“

„Men naar du nu hører, at jeg ikke kan leve uden ham.“

„Jeg forstaar dig slet ikke. Betænk al den Sorg, du gør dine Forældre!“

„Ja, hvad bryder jeg mig om dem, jeg elsker kun ham — ene ham! Og hvor tør du vove at angribe den Mand, mit Hjerte har valgt. Gaa din Vej, hvis du ikke vil have, at vi skal blive Uvenner for Livet. — Gaa for Himlens Skyld, kan du da ikke se, hvor jeg lider!“ skreg Natascha aldeles ude af sig selv, og Sonja brast saa i Graad og skyndte sig ud af Værelset.

Saa snart Sonja var gaaet, satte Natascha sig hen til Skrivebordet og skrev uden at betænke sig et Øjeblik det Svar, hun hele Formiddagen havde ledt forgæves efter.

Hun meddelte sin Svigerinde ganske kort, at Fyrst Andrej før sin Afrejse havde bedt hende om ikke at betragte sig som bundet til ham, og at hun nu vilde benytte sig af hans Ædelmodighed. Hun bad hende dernæst om at glemme, hvad der var forefaldet imellem dem, om at tilgive hende, hvis hun havde haft Uretten paa sin Side, og erklærede sluttelig, at hun aldrig vilde kunne blive hendes Broders Hustru. Og dette afgørende Svar, som det hidtil havde voldet hende saa megen Vanskelighed at faa sat paa Papiret, faldt det hende nu saa let at nedskrive, at hun ikke en eneste Gang behøvede at lede efter Ordene.

XVI

Onsdag Formiddag tog den gamle Greve ud til sit Landsted, da der nu havde meldt sig en solid Køber, og samme Dag var Marja Dmitrjevna og de to unge Piger til stor Middag hos Fru Karagin. Anatole var der ogsaa, og Sonja lagde Mærke til, at Natascha hele Tiden fulgte ham med urolige Blikke, og at hun efter Bordet havde en længere Samtale med ham henne i en Vinduesfordybning. Straks efter Hjemkomsten aflagde Natascha sin Veninde et Besøg paa hendes Værelse og begyndte saa selv at berøre det Emne, der interesserede dem begge lige stærkt.

„Ja, du husker jo nok, Sonja," sagde hun i en frejdig Tone, „at du forleden nærede Tvivl om hans Hensigter, men nu er da alt klaret imellem os."

„Naa, og hvad Resultat kom I saa til? Aa, Natascha, hvor jeg er glad over, at du ikke mere er vred paa mig! Lad mig nu høre, hvad han sagde til dig, men skjul intet for mig."

„Ja, Sonja, hvis du blot kendte ham som jeg, saa vilde du ikke mere tvivle om ham," svarede Natascha efter at have betænkt sig lidt. „Han spurgte mig, om jeg var bundet til Bolkonskij ved mit Løfte, og blev helt vild af Glæde, da jeg fortalte ham, at jeg havde min Frihed, naar som helst jeg ønskede det."

„Men du har da vel ikke brudt med Fyrst Andrej?" sagde Sonja med et Suk.

„Ja, sæt jeg nu har det, vilde det saa forringe mig i dine Øjne?"

„Nej ingenlunde, men jeg forstaar dig blot ikke.“

„Aa, det kommer nok, naar du først lærer ham at kende; men foreløbig maa du blot love mig ikke at tænke ilde hverken om ham eller mig.“

„Natascha, du bad mig forleden om ikke at tale mere til dig om denne Sag, men nu berører du den selv, og saa har jeg ogsaa Lov til at sige dig min Mening. Jeg tror ikke paa ham og paa alt hans Hemmelighedskræmmeri. Han er ....“

„Naa, begynder du nu igen!“ afbrød Natascha hende.

„Ja, jeg vil sige dig ligeud: jeg er bange for, at du styrter dig selv i Fordærvelse!“ sagde Sonja i en resolut Tone, skønt hun selv var forfærdet over sine Ord.

„Naa ja, lad mig saa det!“ svarede Natascha, hvis Ansigt pludselig fik et mørkt og forbitret Udtryk. „Men hvad kommer det egentlig dig ved? Er det ikke mig selv, det gaar ud over? Lad mig være! Gaa! Jeg hader dig!“

„Natascha!“ begyndte Sonja i en forskrækket Tone.

„Ja, jeg hader dig! Du er min allerværste Fjende!“ skreg Natascha endnu højere end før og ilede ind i sit eget Værelse.

Hele den næste Dag undgik hun med Villie Sonja og talte ikke et Ord med hende, men vandrede rastløst frem og tilbage i alle Værelserne uden at tage sig noget egentligt for. Baade ved Middagsbordet og senere, da de drak Te, var hun ogsaa mærkelig urolig og distrait og lo hvert Øjeblik uden Anledning, blot for at skjule sin Sindsbevægelse. Da Sonja ud paa Aftenen vilde aflægge hende et lille Besøg paa hendes Værelse, mødte hun lige uden for Døren Nataschas Kammerpige, som smuttede ind foran hende med et Brev i Haanden. Hun hørte udefra, at de hviskede en hel Del sammen, og hun var saa ikke mere i Tvivl om, at der var noget galt paa Færde. Sonja bankede paa Døren for at faa sin Veninde i Tale, men Natascha svarede ikke og lod hende ganske roligt blive staaende udenfor.

„Ja, hun har noget for, det har jeg kunnet mærke paa hende hele Dagen. Men hvad kan det være? Hun skulde da aldrig tænke paa at løbe sin Vej med ham? Jo naturligvis, hun er i Stand til alt. Ak Gud, ak Gud, hvad skal jeg dog gøre for at forhindre det? Hendes Fader er borte og kommer først hjem i Morgen, saa han kan ikke hjælpe mig. Skal jeg skrive til Kuragin og forlange en Forklaring af ham? — Nej, det kan jeg spare mig, han svarer mig næppe engang! Eller skulde jeg henvende

mig til Pierre, som staar Fyrst Andrej saa nær. — Nej, hvorfor det, hun har vel allerede brudt med Bolkonskij. Og Marja Dmitrjevna tør jeg ikke betro mig til, jeg nænner ikke at bringe denne Sorg over hendes Hoved. — Men noget maa der gøres!" tænkte hun, medens hun stod og frøs i den mørke Gang. „Nu gælder det om, at jeg viser min Taknemmelighed i Gerningen, her er Lejlighed dertil. Og om jeg saa skal blive staaende herude hele tre Nætter i Træk, saa vil jeg gøre det blot for at hindre hende i at flygte. Jeg maa for enhver Pris afvende denne skrækkelige Ulykke, der vil bringe Skam og Skændsel over hende selv og alle hendes kære."

XVII

Anatole havde i den sidste Uges Tid boet hos Dologhov, der havde været ham behjælpelig med at udkaste en Plan, som gik ud paa at bortføre Natascha, og denne Bortførelse skulde finde Sted, netop samme Aften som Sonja stod og holdt Vagt uden for sin Venindes Dør. Natascha havde lovet at være Kl. 10 ved Bagtrappen, hvor hun skulde mødes med Anatole, som da agtede at køre hende sporenstregs til Landsbyen Kamenka. Her var der truffet alle Foranstaltninger til en hurtig Vielse — Præsten havde Dologhov sørget for — og saa snart denne foreløbige Ceremoni var overstaaet, skulde man søge at naa Warschau, hvorfra det jo var forholdsvis let at slippe uhindret over Grænsen.

Torsdag Aften var hele det lille Selskab, som skulde deltage i Bortførelsen, samlet hos Dologhov. Denne opholdt sig inde i sit Kabinet, ivrigt beskæftiget med at tælle store Bunker af Pengesedler, som laa foran ham paa Skrivebordet, og ude i det forreste Værelse sad de to Mænd, der skulde fungere som Vidner under Vielsen. Den ene af dem, Khvostikov, et stakkels forulykket Subjekt, havde Dologhov lejet, men den anden, Ritmester Makarin, havde tilbudt sin Tjeneste af ren og pur Hengivenhed for Anatole, til hvis ivrigste Beundrere han hørte. Anatole selv vandrede frem og tilbage i begge Værelserne og forsvandt en Gang imellem inde i Sovekammeret, hvor hans Kammertjener var i Færd med at pakke Kofferterne.

„Naa, hvad mener du saa? Skal vi ikke give Khvostikov 2000 Rubler?“ sagde Dologhov til Anatole, der netop i dette Øjeblik vandrede forbi ham.

„Jo, gør du kun det!“ svarede denne.

„Men Makarin behøver vi ikke at give noget! Han gaar i Ilden for dig, det véd du nok. — Se dér ligger Pengene, og her paa dette Stykke Papir har jeg gjort det hele op. Naa, er det saa rigtigt?“

„Ja, vist er det rigtigt!“ svarede Anatole, som ikke havde hørt et Ord af, hvad han sagde, og stirrede ud for sig med et aandsfraværende Smil.

„Hør nu, Anatole,“ sagde Dologhov, idet han vendte sig om imod ham med en lidt ironisk Mine, „hvis du vil følge mit Raad, saa opgiver du det hele, mens det endnu er Tid.“

„Men er du fra Forstanden? Begynder du nu paa det Vrøvl igen? Aa, hvis du vidste .... Ja, hvad Pokker var det nu, jeg vilde have sagt!“

„Jo, alvorlig talt, følg mit Raad og opgiv det hele. Det er virkelig en slem Historie du roder dig ind i.“

„Aa, hold nu op med det Drilleri! Gid Fanden havde dig med dine dumme Løjer!“ brummede Anatole og gik ind i det forreste Værelse.

„Nej, bliv her lidt!“ raabte Dologhov og saa' haanligt efter ham. „Det er mit ramme Alvor! Kom nu og hør paa mig.“

Anatole viste sig atter i Døren og drev det denne Gang til at se hen paa sin Ven, hvis Indflydelse han ikke kunde frigøre sig for, hvor meget han end ønskede det.

„Ja, hør nu paa mig, det er sidste Gang jeg søger at tale dig til Fornuft. Hvorfor i Alverden tror du, at jeg vil gøre Løjer med dig? Har jeg maaske lagt dig nogen Hindringer i Vejen? Er det ikke tværtimod mig, der har hjulpet dig med det hele og skaffet dig baade Penge, Pas — og en Præst oven i Købet.“

„Jo vist saa, og du kan ogsaa stole paa min evige Taknemmelighed!“ sagde Anatole med et Suk og omfavnede ham.

„Ja, hidtil har jeg hjulpet dig, men derfor er jeg alligevel nødt til at sige dig Sandheden. Det er en farlig Historie, du har for, og Følgerne kan blive slemme nok. Se selve Bortførelsen er jo ikke saa vanskelig endda, men naar det bagefter kommer for en Dag, at du allerede er gift, risikerer du det allerværste.“

„Aa Herregud, skal jeg nu igen høre alt det Vrøvl. Jeg har jo saa ofte bevist dig, at jeg intet risikerer, at jeg troede du kunde det udenad!“ Og med den Tilbøjelighed til at gentage sig i det evindelige, der er et Særkende for indskrænkede Naturer, mødte han nu frem med alle de Betragtninger og Overvejelser, som han mindst hundrede Gange før havde plaget Dologhov med. „Jeg har jo forklaret dig,“ sagde han, „at hvis Vielsen er ugyldig, saa kan jeg ikke blive draget til Ansvar for den, og hvis den mod Forventning skulde være gyldig, kan jeg jo ogsaa tage mig det let, da jeg agter at bosætte mig i Udlandet, hvor ikke en Sjæl kender mig. Og nu vil jeg ikke høre et Ord mere derom. Har du forstaaet mig?“

„Ja, men du skulde alligevel betænke dig. Husk paa, at du binder dig ved dette Skridt.“

„Aa, rejs Fanden i Vold!“ raabte Anatole, som tog sig med begge Hænder op til Hovedet og skyndte sig ind i det andet Værelse. Men lidt efter kom han igen og satte sig i en Lænestol lige over for Dologhov.

„Ja, hvad forlanger du egentlig af mig? — Kan du høre, hvor det banker!“ sagde han og lagde sin Vens Haand op mod sit Hjerte. „Aa, jeg bliver gal, naar jeg tænker paa hendes dejlige Øjne og henrivende Pusselanker! — C'est une déesse!“

„Og hvad vil du egentlig gøre, naar du har brugt alle Pengene?“ spurgte Dologhov med et ondskabsfuldt Glimt i sine kolde, smilende Øjne.

„Hvad behager?“ stammede Anatole en Smule forbløffet over dette uventede Perspektiv. „Ja, den Tid den Sorg. Men nok herom, lad os ikke tale mere om det Vrøvl! — Nu er det desuden snart paa Tiden, at vi kommer af Sted,“ tilføjede han og saa' paa sit Ur.

Dologhov gemte alle Pengesedlerne i en Rejsetaske, gav Tjeneren Ordre til, at der skulde dækkes i det forreste Værelse, og gik selv derind. Anatole, som blev i Kabinettet, smed sig derimod paa Sofaen og stirrede tankefuldt ud i Rummet, medens han samtidig hengav sig til forskellige lyriske Udbrud.

„Naa, kommer du saa ikke og spiser med os andre?“ raabte Dologhov ind til ham. „Og et Glas Vin skulde du da ogsaa gerne have, inden du tager af Sted!“

„Nej, jeg trænger ikke til noget!“ svarede Anatole, der laa med et drømmende Smil og kiggede op mod Loftet.

„Men saa kom dog! Balaga holder allerede uden for Porten.“

„Ja, det er en anden Sag!“ raabte Anatole, som øjeblikkelig rejste sig og gik ind til ham.

Denne Balaga, hvis Navn havde en saa magisk Virkning paa Anatole, var en Slubbert af en Hyrekusk, som mere end én Gang havde hjulpet de to Venner i en snæver Vending og nu ogsaa skulde yde dem sin værdifulde Hjælp ved denne Lejlighed. Han var vidt og bredt bekendt for sin dristige Kørsel og skaanede hverken sig selv eller sine Heste, naar det gjaldt om at tjene en god Drikkeskilling. Dologhov og Anatole hørte til hans bedste Kunder. Til Tider, naar han blev dem for næsvis, kunde det godt hændes, at de trakterede ham med Prygl, men til andre Tider tyllede de ham med Champagne og Madera og behandlede ham aldeles som Kammerat. Han for sit Vedkommende beundrede dem højligen og var stolt af at kunne tjene dem.

Dologhov kaldte paa Balaga, og lidt efter traadte denne ind i Stuen. Det var en undersætsig Mand paa henved de tredive med et rødt Ansigt, tyndt Fuldskæg og en Opstoppernæse, som stak frem mellem to smaa lynende Øjne. Han gjorde først Korsets Tegn og gik derpaa hen til Dologhov, hvem han rakte sin barkede Næve.

„Goddag, Fjodor Ivanovitsch!“ brummede han med rusten Stemme og bukkede for ham.

„Goddag, Goddag, min Ven! Ja, se her har du din Passager!“ sagde Dologhov og pegede paa Anatole.

Balaga bukkede ogsaa for denne og gav ham Haanden.

„Naa Kammerat, nu skal du vise, hvor meget du har tilovers for mig!“ sagde Anatole og slog ham paa Skulderen. — „Er du godt kørende i Dag?“

„Ja, jeg tror nok, Herren vil blive fornøjet. Jeg fik jo Deres Besked og møder derfor med mine bedste Heste.“

„Og du er vel ikke bange for at lade staa til, selv om begge Bæsterne bliver liggende paa Vejen.“

„Ja, men hvordan skal vi saa komme videre?“ sagde Balaga og blinkede med det ene Øje.

„Er du vittig, din Slubbert?“ raabte Anatole forbitret. „Skal jeg maaske slaa din Næse endnu fladere end den er?“

„Ja, men jeg spøger jo slet ikke,“ forsikrede Balaga, der stadig grinte i Skægget. „Og hvis De ønsker det, skal jeg gerne lade Hestene rende, lige til de styrter.“

„Godt!“ sagde Anatole beroliget. „Kom saa og sæt dig ned!“

„Ja ellers mange Tak, men jeg tror helst, jeg bliver staaende.“

„Gør nu ikke alt det Vrøvl, men sæt dig ned og drik!“ sagde Anatole og skænkede ham et stort Glas Madera. Balaga, hvis Øjne lyste, da han saa' Vinen, gjorde først nogle Indvendinger, men tømte saa Pokalen i en eneste Slurk.

„Naa, naar skal vi saa tage af Sted?“ spurgte han, medens han tørrede sig om Munden med et rødt Silkelommetørklæde, som han hentede op af sin laadne Hue.

„Ja, nu om lidt skal vi til det, Balaga!“ sagde Anatole efter at have set paa sit Ur. — „Og saa sørger du vel for, at det gaar i en Fart.“

„Vær De rolig, Herre. Kommer vi blot lykkelig og vel herfra, skal jeg nok klare Resten. Kan De huske, dengang jeg kørte Dem fra Tver til Moskvá i 7 Timer? Det har De vel ikke glemt endnu?“

„Nej, om jeg har!“ svarede Anatole og vendte sig om mod Makarin, som hele Tiden sad og betragtede ham med et rørt Ansigt. „Det var Juleaften for to Aar siden, at vi havde den Tur, og det gik i saa strygende en Fart, at vi nær havde mistet Vejret begge to. Naa, det endte da ogsaa med, at vi kørte et Par Vogne sønder og sammen; den forreste gik i Smadder, og den næste satte vi henover, uden at det generede os i fjerneste Maade.“

„Men det var ogsaa Heste, som kunde løbe!“ bemærkede Balaga, henvendende sig til Dologhov. „De fløj hen ad Vejen, og til sidst kunde jeg slet ikke holde dem, da mine Fingre var helt døde af Kulde. Saa hev jeg Tømmerne hen til Herren og faldt selv baglængs ned i Slæden. „Ja, det var en skrap Tur, men Bæsterne holdt for Resten godt nok ud undtagen Stanghesten; den kreperede nemlig, lige inden vi naaede Stalden.“

XVIII

Medens Balaga sad og udbredte sig om denne eventyrlige Slædefart, forsvandt Anatole, men kom lidt efter ind igen i Pels og med en Sobelskinds Hue, der sad kækt paa Snur og gav hans

smukke Ansigt et ualmindelig forsorent Udtryk. Han betragtede sig først i Spejlet, indtog derpaa en teatralsk Stilling midt i Stuen og sagde saa med højtidelig Værdighed, idet han greb et af de fyldte Glas:

„Naa Farvel, Dologhov, og Tak for alt! — Og Farvel, I andre“ — her standsede han lidt — „I, mine trofaste Ungdomsvenner og Kammerater!“

Anatole vidste naturligvis godt, at de alle skulde følge ham paa Vej, men han fandt det dog rigtigst at give en lille Forestilling til bedste, inden man tog af Sted, og at gøre denne saa højtidelig og rørende som muligt.

„Naa, tag saa jeres Glas — du ogsaa, Balaga!“ vedblev han med løftet Pande og vuggende sig let paa den ene Fod. „Ja, ikke sandt, kære Venner og Kammerater, vi har haft mangen en fornøjelig Stund sammen! Vi har nydt Livet og drukket af Dunken! Men nu skilles vi for maaske aldrig mere at ses. Og derfor Farvel, I raske Svende! Drik ud, Brødre! Hurra!“ Og saa snart han havde holdt denne Tale, tømte han sit Glas til Bunden og hev det højt op over Skulderen, saa det smadredes mod Gulvet.

„Helsen og Sundhed!“ brummede Balaga, der ogsaa drak ud og bagefter viskede sig omhyggeligt om Munden med sit røde Silkelommetørklæde.

Paa Dologhov syntes denne Afskedstale ikke at gøre noget stærkt Indtryk, men Makarin følte sig saa dybt greben, at han maatte hen og omfavne Anatole.

„Naa, og nu af Sted — Marsch, Kammerater!“ kommanderede Anatole; Tjeneren stak ham hans Rejsetaske og Sabel i Haanden, og derpaa gik hele Selskabet ud i Forstuen.

„Men jeg havde jo nær glemt det allervigtigste!“ sagde Dologhov, lige som de skulde til at gaa ned ad Trappen. — „Aa Ignat, spring ind til Matroscha og spørg hende, hvor hun har gjort af Sobelskindspelsen. — Jeg er nemlig ikke saa helt ukendt med, hvordan det gaar til ved en Bortførelse,“ henvendte han sig til Anatole med et listigt Blink i Øjet. „Ser du, hun møder naturligvis, ligesom hun gaar og staar, og efter almindelig Skik og Brug giver hun sig saa til at græde og snakke om sin Papa og Mama. Men faar hun Lov til det ret længe, begynder hun at fryse, og inden du véd et Ord deraf, løber hun sin Vej igen. Derfor maa du have en Pels med, som du straks kan svøbe hende ind i, og

naar det først er gjort, bærer du hende ned i Slæden og lader Balaga sørge for Resten.“

„Der er den, Herre!“ meldte Ignat, som kom anstigende med en gammel Ræveskinds Saloppe.

„Men det er jo ikke den, dit Fæ! — Hej, Matroscha. Kom øjeblikkelig med Sobelskindspelsen!“ skreg Dologhov saa højt, at man kunde høre det gennem hele Lejligheden.

Et Øjeblik efter viste der sig i Døren en smuk Zigeunerkvinde med mørke, straalende Øjne og blaasort, krøllet Haar. Hun var tæt indhyllet i et rødt Shavl og holdt Sobelskindspelsen under Armen.

„Ja, her er den, tag den bare! Jeg skal sandelig ikke græde over den!“ sagde hun i en klagende Tone, der modsagde hendes Ord.

Dologhov tog Ræveskindspelsen fra Tjeneren og kastede den over hendes Skuldre. „Se først saaledes!“ sagde han og samlede den om hende. „Og derpaa saaledes!“ vedblev han med hævet Stemme og slog Kraven op om Ørene paa hende, saa at man kun kunde se hendes Øjne og lidt af Næsen og Munden. „Og til sidst saaledes!“ raabte han leende og gav Anatole et Puf, saa at hans Ansigt mødtes med hendes.

„Naa Farvel, lille Matroscha, nu er det forbi med mine gale Streger her!“ sagde Anatole og kyssede hende. „Lev vel, min Skat, og ønsk mig Lykke paa Rejsen!“

„Ja, Gud give Dem Held og Lykke, Fyrste!“ sagde hun med sin ejendommeligt klingende Zigeuneraccent.

Neden for Stentrappen holdt der to Slæder med fyrige, prustende Heste. Balaga satte sig op i den forreste tillige med Anatole og Dologhov, og ordnede Tømmerne omhyggeligt i sine Hænder, og Resten af Selskabet fordelte sig i den bageste, hvor ogsaa Rejsetøjet blev anbragt.

„Naa, er vi saa færdige?“ spurgte Balaga, og derpaa smækkede han med Tungen, strammede Tømmerne og lod staa til ned ad Boulevarden. „Hejda! Varsko!“ raabte han hvert Øjeblik, og han kørte saa hensynsløst, at alt hvad der mødte ham paa hans Vej skyndte sig at komme ud til Siden. I Begyndelsen gik det godt nok, men lige som de drejede ind paa Arbatskij Pladsen, tørnede de mod en stor Karet, som ogsaa var i fuld Fart. Man hørte et vældigt Rabalder, efterfulgt af en stærk Skraalen og Banden, men Balaga tog ingen Notits af denne Bagatel og lod

atter staa til, hen over Torvet og ned ad en lang Gade, indtil han pludselig gjorde Holdt foran et højt, gammeldags Hjørnested. Anatole og hans Ven sprang øjeblikkelig ud og sneg sig langs Muren hen til Porten. Dologhov standsede uden for denne og fløjtede, òg lidt efter viste der sig en Pige, som kom listende hen imod dem.

„Denne Vej! Ind i Gaarden, ellers kan man se Dem fra Vinduerne!“ hviskede hun.

Dologhov blev staaende i den aabne Port, medens Anatole fulgte Pigen. Da han kom til Bagtrappen, ventede han, at Natascha skulde træde ham i Møde, men i Stedet for blev han modtaget af en kæmpestor Tjener, der bukkede for ham og sagde:

„Fruen venter Dem! — Denne Vej, hvis jeg tør bede Dem!“

„Hvilken Frue? Jeg forstaar dig ikke? — Hvad vil du mig?“ spurgte Anatole, der var lige ved at tabe Vejret af Forskrækkelse.

„Ja, vil Herren ikke følge mig? Fruen har bedt mig om at vise Dem op til hende.“

„Skynd dig lidt, Kuragin, der er Ugler i Mosen! Kom i en Fart!“ raabte Dologhov, som brødes med Gaardskarlen, der vilde lukke Porten for ham og Anatole. Efter en energisk Kamp lykkedes det Dologhov at faa Bugt med sin Modstander, og derpaa ilede han og Anatole hen om Hjørnet, hvor Balaga efter Aftale ventede dem med sin Slæde.

XIX

Marja Dmitrjevna, der hændelsesvis var kommet til, medens den stakkels Sonja stod og græd ude i Gangen, havde hurtigt faaet hende til at rykke ud med, hvad der var Grunden til hendes Sorg, og efter derpaa at have aftvunget Kammerpigen en fuldstændig Tilstaaelse, gik hun ind til Natascha og overvældede hende med Bebrejdelser.

„Skammer du dig ikke, din frække, afskyelige Skabning?“ sagde hun med en Stemme, der dirrede af Harme. „Gaa! Jeg vil ikke høre en eneste Undskyldning! — Nej gaa!“ gentog hun, da Natascha nærmede sig med store, forvildede Øjne, og der-

paa skyndte hun sig ud af Døren og lukkede den forsvarligt i Laas. Saa snart hendes Sind var kommet lidt mere i Ligevægt, gav hun Ordre til, at man skulde lade Banditterne slippe ind i Porten og stænge for dem, naar man først havde dem i Fælden, og efter at denne Befaling var udstedt, satte hun sig ind i Dagligstuen og ventede med Ro paa, at Hr. Anatole og Konsorter skulde blive ført frem for hende.

Da Tjeneren Gavrilo kom med den bedrøvelige Efterretning, at Fyrene var undslupne, rejste hun sig og gik længe frem og tilbage, overvejende, hvad hun skulde gøre. Endelig, lidt før Midnat, begav hun sig op i Gangen, hvor hun atter traf den stakkels Sonja, der endnu sad og græd bitterligt uden for Nataschas Dør.

„Aa, lad mig dog komme ind til hende, Marja Dmitrjevna!“ bad hun med ynkelig Stemme, men den gamle Dame aabnede Døren uden at værdige hende et Svar og gik med majestætiske Skridt ind i Stuen, fulgt af Sonja, der listede sig efter hende paa Taaspidserne.

„Jo, det er nydeligt!“ begyndte Marja Dmitrjevna og traadte helt hen til Natascha, der laa aldeles ubevægelig paa Sofaen med Ryggen til og Ansigtet skjult i Hænderne. „Det er virkelig overmaade passende, at du benytter mit Hus til at holde Stævnemøder med din Elsker. — Ja, det er dig, jeg taler til!“ sagde hun i en hidsig Tone og rørte let ved hendes Haand. „Maaske du saa vil høre paa, hvad jeg har at sige dig. Altsaa: du har baaret dig ad som en rigtig gemen Tøs, og var det ikke for din Faders Skyld, skulde jeg nok fortælle alle og enhver, hvorledes du har opført dig.“

Natascha rørte sig stadigvæk ikke, men hele hendes Legeme rystede krampagtigt af en undertrykt Hulken, som var lige ved at kvæle hende.

„Ja, det er et Held for Hr. Anatole, at han slap bort herfra, men jeg skal nok finde ham!“ vedblev hun med sin mandhaftige Røst. „Naa, hører du ikke, hvad jeg siger?“ raabte hun vredt og tvang hendes Hoved om imod sig.

Baade Marja Dmitrjevna og Sonja forfærdedes, da de saa' den Forandring, der i saa kort Tid var foregaaet med Nataschas Ansigt. Hendes Øjne lyste med Feberglans, Læberne var tæt sammenpressede og Kinderne dybt indfaldne som hos en døende.

„Aa, lad mig være! Maa jeg da ikke dø i Fred!“ hviskede hun, idet hun rev sig løs og atter vendte sig om mod Væggen.

„Natascha,“ sagde Marja Dmitrjevna, „jeg vil kun dit eget Vel. For mig maa du ligge; som du har Lyst til, jeg skal ikke røre dig mere. Men du maa høre paa mig et Øjeblik. Jeg agter ikke at foreholde dig, hvor urigtigt du har baaret dig ad, for det véd du bedst selv, men jeg ønsker blot at vide, hvad jeg skal sige til din Fader, naar han kommer hjem i Morgen.“

Natascha svarede ikke, men hele hendes Legeme rystedes atter af en krampagtig Hulken.

„Ja, for han faar det naturligvis at vide — og din forlovede med.“

„Jeg er ikke mere forlovet. — Jeg har taget mit Ord tilbage.“

„Ja, det er i og for sig temmelig ligegyldigt! Men tror du virkelig, at din Fader og Fyrst Andrej ganske roligt vil finde sig i, hvad der er passeret? Jeg kender din gode Papa, og det skulde slet ikke forbavse mig, hvis han gik hen og udfordrede ham. Naa, hvad siger du saa til det?“

„Aa, lad mig være! Hvorfor har I dog blandet jer i denne Sag? Hvem har bedt jer derom?“ skreg Natascha, idet hun rejste sig halvt op og saa' forbitret paa dem begge.

„Men hvad var da egentlig din Mening?“ spurgte Marja Dmitrjevna, som nu igen begyndte at blive hidsig. „Og hvorfor vilde du rende væk med ham som en anden Zigeunertøs, naar han frit kunde komme og besøge dig her. Jeg forstaar det ikke og begriber overhovedet ikke, at du har villet indlade dig med denne elendige Døgenigt.“

„Han er tusinde Gange bedre end alle I andre tilsammen!“ raabte Natascha og fór op fra Sofaen. „Ak, hvorfor har I dog forhindret mig i at flygte med ham? Aa Gud, aa Gud! Og at du kunde forraade mig, Sonja, det fatter jeg endnu ikke! Gaa, gaa, og lad mig være alene!“

Marja Dmitrjevna snakkede endnu i længere Tid godt for hende og forsikrede, at ingen skulde faa noget om det passerede at vide, naar hun blot selv vilde tie stille; men Natascha svarede ikke et Ord og laa blot og rystede som et Æspeløv. Den gamle Dame stoppede en Pude ind under hendes Hoved, dækkede hende omhyggeligt til og gik saa sin Vej overbevist om, at det værste nu var overstaaet, og at Natascha nok omsider

vilde falde i Søvn. Men Søvnen kom ikke; hun laa dødbleg og stirrede ud for sig med vidaabne Øjne, og Sonja, der hyppigt saa' ind til hende i Løbet af Natten, kunde ikke faa et eneste Ord presset ud af hende.

Den næste Dag, ved Frokosttid, kom den gamle Greve tilbage fra sin Udflugt. Han var i udmærket Humør, da Salget af Landstedet var gaaet i Orden, og han saaledes nu kunde rejse hjem til sin kære, lille Grevinde, som han efterhaanden længtes inderligt efter at gense. Marja Dmitrjevna, der modtog ham i Forstuen, meddelte ham, at Natascha var bleven heftig syg Aftenen i Forvejen, men beroligede ham samtidig med, at hun nu havde det langt bedre, og at der ikke mere var Fare paa Færde.

Natascha, der lige fra Morgenstunden havde siddet ved Vinduet og stirret ud paa Gaden i det Haab, at Anatole skulde vise sig og gentage sit Bortførelsesforsøg, vendte sig urolig om, da hun hørte en Mands Skridt inde i Værelset, men da hun saa', at det var Faderen, der nærmede sig, modtog hun ham med et iskoldt, irriteret Blik og vendte ham derpaa atter Ryggen.

„Men hvad fejler du, min Engel? Er du syg?" spurgte Greven bekymret.

„Ja, vist er jeg syg!" svarede hun efter et Øjebliks Betænkning, og da han derpaa spurgte hende om, hvorfor hun var saa nedslaaet, og om hun ikke havde oplevet et eller andet ubehageligt, forsikrede hun, at der ikke var det fjerneste i Vejen, og at hun nu havde det rigtig godt. Marja Dmitrjevna paastod ogsaa, at der intet var hændet under hans Fraværelse, men baade hendes og Sonjas bekymrede Ansigter sagde ham tydeligt, at han blev ført bag Lyset. Da han imidlertid nødig vilde rives ud af sin Sindsligevægt, tvang han sig selv til at tro, at alt var, som det skulde være, og ærgrede sig kun lidt over, at Datterens Sygdom nødte ham til at udsætte Afrejsen til næste Uge.

XX

Lige fra det Øjeblik Grevinde Helene var kommet til Moskvá, spekulerede Pierre kun paa, hvorledes han skulde finde Lejlighed til at slippe bort et Par Dage, og da saa Rostovs kom,

og Nataschas Nærhed truede hans Sjælefred, tog han en kraftig Beslutning og gjorde en lille Afstikker til Tver, idet hun nu pludselig kom i Tanker om, at han allerede for Maaneder siden havde lovet Basdejevs Enke, der boede i denne By, at gennemse og ordne hendes afdøde Mands Papirer.

Ved sin Hjemkomst forefandt han et Brev fra Marja Dmitrjevna, hvori hun bad ham om at se op til sig snarest muligt i Anledning af en meget vigtig Sag, der angik Natascha Rostov og hendes forlovede Fyrst Andrej Bolkonskij. Denne Anmodning kom ikke saa lidt ubelejligt for Pierre, da han jo nu igen kunde risikere at træffe sammen med Natascha, som han paa enhver Maade søgte at undgaa; men efter moden Overvejelse besluttede han dog at efterkomme den gamle Dames Anmodning, da hendes Brev, hvordan man saa læste det, syntes at tyde paa, at der virkelig var noget alvorligt paa Færde.

„Hvad mon der er i Vejen? Og hvad mon hun vil mig?“ spurgte han sig selv, medens han tog Overtøjet paa for at begive sig derhen. „Ja, jeg vilde virkelig ønske, at Fyrst Andrej snarest muligt kom og giftede sig med hende, saa at jeg kunde faa Ende paa denne ubehagelige Uro, der griber mig, naar jeg blot tænker paa hende.“

Medens han kørte ned ad Boulevarden, hørte han, at der blev kaldt paa ham, og da han vendte sig om efter Lyden, fik han Øje paa Svogeren, som jagede forbi ham i en Slæde, forspændt med tre prægtige Graaskimler. Anatole, der var indhyllet op til Halsen i en Bæverskinds Pels, knejsede endnu mere end ellers og lignede Krigsguden i egen Person. Under hans trekantede Hat, der sad flot paa Snur og overskyggedes af en vældig hvid Fjerbusk, saa' man midt i en Sky af blinkende Snestøv hans ungdomsfriske Ansigt og en Skov af krøllet Haar, der flagrede kækt for Vinden. Han var kort sagt uimodstaaelig i enhver Henseende.

„Ja, se han forstaar at tage Livet paa en fornuftig Maade,“ sagde Pierre til sig selv. „Han tænker kun paa Øjeblikket, har ingen Ængstelser eller Sorger som vi andre og er derfor altid tilfreds og i godt Humør. Ak, hvad vilde jeg ikke give for at kunne være som han!“

Tjeneren, som modtog ham i Forstuen og hjalp ham af med Pelsen, meldte, at Fruen ventede ham inde i sit eget Værelse, og da han aabnede Salsdøren for at begive sig derover, fik han

Øje paa Natascha, som sad ved det nærmeste Vindue og stirrede ud for sig med et mørkt Ansigt. Hun sendte ham et lynende Blik og gik derpaa med en Mine, som røbede, at hun følte sig i højeste Grad ilde berørt ved hans Nærværelse.

„Men hvad er der dog i Vejen?“ spurgte Pierre, saa snart han kom ind til Marja Dmitrjevna.

„Jo, det er nydelige Ting, her foregaar! svarede hun og rystede sine graa Krøller. „Se nu er jeg snart fyldt de treds, men endnu aldrig har jeg oplevet noget saa skammeligt som dette!“ Og efter at Pierre saa havde lovet hende at tie, betroede hun ham, at Natascha ganske paa egen Haand havde hævet sin Forlovelse, og at det var en aldeles vanvittig Forelskelse i Kuragin, som havde drevet hende til dette Skridt. Hun meddelte ham endvidere, at det var hans egen Hustru, der havde moret sig med at føre de to unge sammen, og at Natascha kun ved et rent Tilfælde var bleven forhindret i at flygte med Kuragin, der havde stillet hende en hemmelig Vielse i Udsigt.

Pierre stod som himmelfalden, medens hun fortalte ham alt dette, og vilde ikke rigtig tro sine egne Øren. Hvor var det dog muligt, at Natascha, denne henrivende unge Pige, som lige til nu havde haft saa stor en Plads i hans Hjerte, at hun vilde opgive en Mand som Andrej Bolkonskij for denne Idiot Anatoles Skyld. Nej, det kunde Pierre ikke paa nogen Maade begribe eller forstaa. Det var ham aldeles umuligt at faa i sit Hoved, at Natascha, der tidligere altid havde staaet for ham som et Indbegreb af Elskelighed og Klogskab, nu med ét kunde vise sig saa dum og hjerteløs.

„Ja, de er alle ens!“ sagde han til sig selv og følte i dette Øjeblik en Slags Trøst ved Tanken om, at han selv ikke var synderlig værre stillet end andre Mænd; men det gjorde ham alligevel inderlig ondt for Fyrst Andrej, som sikkert aldrig vilde forvinde denne Krænkelse.

„Men jeg forstaar ikke rigtig det med Vielsen,“ sagde Pierre omsider. „Det er jo aldeles umuligt, da han allerede er gift!“

„Nej, det bliver værre og værre!“ skreg Marja Dmitrjevna og slog Hænderne sammen. „Saa han er oven i Købet gift, den elendige Slyngel! Og hun sidder endnu stadig og haaber paa, at han skal komme og bortføre hende. Men det maa have en Ende; jeg gaar lige ind og fortæller hende det hele.“

Pierre meddelte hende saa, under hvilke Omstændigheder

Anatole var indtraadt i den hellige Ægtestand, og efter at Marja Dmitrjevna havde givet sin Harme Luft i en Syndflod af Skældsord, bad hun ham om at sørge for, at Svogeren øjeblikkelig forlod Moskvá. Hun frygtede nemlig for, at Fyrst Andrej eller den gamle Greve skulde gaa hen og udfordre Slyngelen, og dette maatte absolut forhindres. Pierre, som først nu begreb, hvilke ubehagelige Følger denne Skandale kunde faa, lovede med stor Beredvillighed at efterkomme hendes Ønsker og rejste sig derpaa, da han mente, at Audiensen nu var forbi.

„Men husk endelig, at Greven ikke véd noget!“ sagde hun advarende. „Vær derfor paa din Post, naar du taler med ham. Ja, nu gaar jeg op og snakker med hende, saa venter du maaske hernede, til du hører fra mig.“

Lidt efter at hun var gaaet, mødte den gamle Greve, der saa' yderst nedslaaet ud. Han kom nemlig fra Natascha, som lige havde meddelt ham, at hun havde hævet sin Forlovelse med Bolkonskij.

„Ja, kære Ven, det er ikke heldigt, naar unge Piger er overladt til sig selv, for saa finder de kun paa Dumheder,“ sagde han i en ynkelig Tone. „Aa, jeg er virkelig saa ked over, at jeg tog herned og ikke blev i Otradnoje. Men nu skal jeg være oprigtig og fortælle Dem det hele. De kan tænke Dem, at Natascha har hævet sin Forlovelse og det oven i Købet ganske paa egen Haand. Naa, sandt at sige har jeg aldrig været rigtig glad ved dette Parti, thi ganske vist er Fyrst Andrej en i alle Henseender udmærket Mand, men det vilde dog altid have været en mislig Sag, hvis hun skulde have giftet sig med ham uden Faderens Samtykke, og desuden kan hun jo gøre mange gode Partier endnu. Nej, men det ærgrer mig kun, at de har været forlovede et helt Aar uden Glæde for nogen af Parterne, og at hun ikke har raadført sig med sine Forældre, inden hun foretog det afgørende Skridt. Og nu er hun oven i Købet syg og helt ude af sig selv. Ak ja, Greve, det er rigtignok galt, naar ens Døtre er ude paa egen Haand og borte fra Moderens Tilsyn. Det er slemt — meget slemt!“

Da Piere saa', hvor betaget han var af Situationen, gjorde han sig Umage for at føre Samtalen ind i et andet Spor, men til ingen Nytte, da den gamle Greve stadig vendte tilbage til det samme Emne.

Medens Pierre sad og anstrengte sig for at trøste ham, kom

Sonja ind med et blegt og forstyrret Ansigt, og efter at have hilst paa Pierre bad hun ham om at se op til Natascha, da denne ønskede at tale med ham.

„Ak ja, hun véd jo, at De er en god Ven af Bolkonskij, og hun vil naturligvis bede Dem om at overbringe ham en Besked. — Aa, du store Gud, hvorledes skal dog alt det ende!“ udbrød han fortvivlet og tog sig op til sine sparsomme graa Haartjavser.

Medens Pierre fulgtes med Sonja gennem Korridoren, fortalte hun ham, at Marja Dmitrjevna havde meddelt Natascha, at Anatole allerede var gift, men at den unge Pige ikke vilde tro det, før hun havde hørt Bekræftelse derpaa fra anden Side. Da han traadte ind, modtog Natascha ham med et spørgende Blik, men det var ogsaa det eneste Livstegn, der gav sig til Kende i hendes Ansigt. „Kommer du som hans Ven, eller er du hans Fjende som alle de andre?“ spurgte hendes feberglinsende Øjne, og Pierre følte selv, at han ikke havde anden Værd og Betydning for hende end den, at han kunde besvare dette Spørgsmaal.

„Han véd alt!“ sagde Marja Dmitrjevna og pegede paa Pierre. „Nu kan han jo fortælle dig, om jeg har sagt Sandhed.“

Natascha saa' afvekslende paa dem begge med store, fortvivlede Øjne. Hun lignede en jaget og anskudt Hind, der er omringet af Jægernes og Hundenes ubarmhjertige Skare.

„Natalie .....“ begyndte Pierre med nedslagne Øjne, men standsede, da han følte sig greben af den dybeste Medlidenhed med hende og krympede sig ved at udføre den Operation, som man forlangte af ham. „Kan det ikke .... kan det ikke være Dem ligegyldigt, om ... om ...“

„Det er altsaa usandt, at han er gift?“

„Nej, det er den rene Sandhed.“

„Og tør De give mig Deres Æresord derpaa?“

„Ja,“ svarede Pierre og lagde Haanden paa Hjertet.

„Er han her endnu?“ spurgte hun hastigt.

„Ja, jeg mødte ham for lidt siden.“

Hun kunde ikke sige mere, men med Opbydelsen af al sin Kraft gjorde hun Tegn til, at de skulde gaa og lade hende være ene.

XXI

Pierre skyndte sig at komme bort fra dette Sorgens Hjem og kørte straks ud paa Opdagelse efter Anatole, som han var saa rasende forbitret paa, at blot Tanken om ham drev alt Blodet til hans Hjerte og fik ham til at stønne af Raseri. Han afsøgte forgæves alle de Steder, hvor Svogeren plejede at have Tilhold, og endte til sidst i Klubben. Her gik alt sin vante Gang. De faste Middagsgæster, der sad i Grupper inde i Konversationssalen og ventede paa, at der skulde ringes til Bords, hilste venligt paa ham, efterhaanden som han passerede forbi dem, og Klubtjeneren, som beærede ham med et særlig dybt Buk, meldte ham, at der var reserveret en Kuvert til ham inde i den lille Spisestue, og at hans Ven, Grev A., sad og læste i Biblioteket. Da Pierre vilde gaa ind i det næste Værelse, blev han standset af en af sine Bekendte, som i en let henkastet Tone spurgte ham, om det var sandt, at Fyrst Kuragin havde gjort et mislykket Forsøg paa at bortføre Komtesse Rostov, men Pierre forsikrede leende, at det vistnok maatte bero paa en Misforstaaelse, da han lige kom fra Grevens, hvor man slet ikke havde hørt noget om denne Begivenhed. Hvor han kom frem, spurgte han efter sin Svoger og fik saa overalt det Svar, at man ikke havde set noget til ham endnu, men at han sikkert vilde møde til Middag, som han plejede. Pierre saa' med Forbavselse paa alle disse rolige og ligegyldige Mennesker, som ikke anede noget om den Storm, der rasede i hans Indre, og da saa endelig Middagsklokken lød, uden at Anatole havde vist sig, tog han sit Tøj paa og kørte hjem.

Anatole, som han havde haft saa ondt ved at faa fat i, spiste den Dag hos Dologhov, sammen med hvem han drøftede, hvorledes man bedst skulde forny det mislykkede Forsøg. Han var stærkt opsat paa atter at faa Natascha i Tale og kørte derfor om Aftenen hen til sin Søster, paa hvis Hjælp og Medvirkning han gjorde sikker Regning.

Da Pierre kom hjem, meldte Tjeneren ham, at der var stort Selskab inde hos Grevinden, og da han fik at vide, at Fyrst Anatole var en af Gæsterne, blev han saa rasende, at han fór ind i Stuen og gik lige hen til Svogeren uden at hilse hverken paa Helene eller nogen anden af de tilstedeværende.

„Ih, er du der, kære Pierre!“ sagde Grevinden, som ilede

hen til ham med et straalende Smil. „Aa, du véd ikke, hvor den stakkels Anatole er ude af sig selv! Han er virkelig ....“ Men hun standsede midt i Sætningen, da hun saa' sin Mands lynende Øjne og det Udtryk af dulgt Raseri, der lurede i hans Ansigt.

„Gaa!“ sagde Pierre til hende. „Hvor du er, dér lurer Løgnen og Fordærvelsen! — Følg mig, Anatole, jeg maa tale med dig.“

Anatole saa' bønfaldende paa sin Søster, men rejste sig dog uden at gøre Indvendinger, og Pierre tog ham saa i Armen og trak af med ham.

„Hvis du vover at gøre Skandale her i min Dagligstue!“ hviskede Helene ham i Øret, men Pierre værdigede hende ikke et Svar og gik videre med Anatole, der knejsede som sædvanlig, men saa' temmelig bekymret ud. Saa snart de var komne ud af Værelset, lukkede Pierre omhyggeligt Døren af og vendte sig om mod Svogeren.

„Er det sandt, at du har lovet Komtesse Rostov at gifte dig med hende?“ spurgte han barsk og uden at se ham ind i Ansigtet.

„Min kære Svoger!“ sagde Anatole let henkastet. „Jeg føler mig virkelig ikke forpligtet til at svare, naar du taler til mig i den Tone!“

Pierres Ansigt, der i Forvejen havde haft et højst uhyggeligt Udtryk, fortrak sig nu i krampagtige Vridninger. Han greb Anatole i Uniformskraven og rystede ham saa længe, til hans Ansigt havde faaet et tilstrækkeligt Udtryk af Rædsel.

„Naar jeg spørger dig, *forlanger* jeg, at du svarer mig!“ raabte han med Tordenrøst.

„Men det er jo dumt! Der er ikke Spor af Mening i det hele!“ stønnede Anatole og tog sig op til Kraven, der havde faaet en stor Flænge i den ene Side.

„Slyngel! Elendige Karl! Gjorde jeg dig din Ret, smadrede jeg din Pandebrask med denne her!“ brølede Pierre, som greb en tung Brevpresser og løftede den truende over sit Hoved. Men da han saa' den andens ynkelige Ansigt, satte han den hurtigt hen igen. „Naa, har du saa lovet at gifte dig med hende? — Ud med Sproget!“

„Hvad behager? — Nej, ... næ, det har jeg ikke tænkt paa. Og det kunde jeg jo heller ikke, da jeg allerede ...“

„Hvor har du hendes Breve?“ afbrød Pierre ham.

Anatole saa' først lidt paa ham og trak saa i en Fart sin Tegnebog op.

Pierre tog Brevene, som den anden rakte ham, gav ham et Puf, saa han røg til Side, og væltede samtidig en stor Lænestol, som stod i en generende Nærhed.

„Du behøver ikke at være bange; jeg rører dig ikke!“ sagde Pierre, da Anatole gjorde Mine til at værge for sig. — „Se nu har jeg altsaa Brevene, men dermed slipper du ikke. Du maa forlade Moskvá — og det endnu i Morgen.“

„Ja, men det kan jeg jo ikke. Det er mig komplet umuligt!“

„Og endelig,“ vedblev Pierre uden at høre paa ham, „lover du mig ikke at tale et Ord til nogen om, hvad der er foregaaet mellem hende og dig. Ja, jeg véd godt, at jeg ikke kan forhindre dig deri, men hvis der endnu er en Gnist af Ære tilbage i dig ....“ Her standsede Pierre og begyndte at gaa op og ned ad Gulvet med hurtige Skridt, uden at tage Notits af Anatole, der sad henne ved Bordet med et mørkt Ansigt og bed sig i Læberne.

„Behøver jeg da virkelig at forklare dig,“ begyndte Pierre igen efter en længere Pause, „at du ikke har Lov til at lege med dine Medmenneskers Sjælefred, og at den Adspredelse er for dyrt betalt, som købes paa Bekostning af en andens Lykke. Ja, mor du dig med Fruentimmer af samme Slags som min Kone, det kan man ikke sige noget imod; de kender jeres Hensigter og er væbnede med den Erfaring, som Lasten giver. Men at bedrage en ung, uskyldig Pige og lokke hende hjemmefra under det løgnagtige Paaskud, at man vil gifte sig med hende ... Kan du da ikke indse, at det er lige saa fejgt og gement som at slaa en Olding eller et Barn?“ Pierre tav og saa' nu atter hen paa Anatole, men denne Gang uden Vrede og kun med et spørgende Udtryk.

„Nej, det forstaar jeg slet ikke. Hvad mener du egentlig?“ svarede Anatole, der genvandt sin Sikkerhed, efterhaanden som Pierre blev mere rolig. „Altsaa: jeg forstaar det ikke, og jeg bryder mig heller ikke derom. Det eneste jeg véd, er, at du har sagt mig Ting, jeg som en Mand af Ære ikke kan finde mig i!“

Pierre saa' forbavset paa ham, ude af Stand til at begribe, hvor han egentlig vilde hen.

„Og skønt det var under fire Øjne,“ vedblev Anatole, „kan jeg dog ikke ....“

„Hvad, du vil da vel aldrig have Satisfaktion?“ bemærkede Pierre i en ironisk Tone.

„Men du kunde jo dog gerne tage de værste af dine Ord til-

bage. Og det maa du gøre, hvis du virkelig vil have, at jeg skal opfylde dine Ønsker.“

„Ja vist saa, jeg tager dem tilbage alle sammen, og jeg beder dig undskylde, hvis jeg har været lidt haard imod dig!“ sagde Pierre, medens han uvilkaarlig skævede hen til Svogerens skamferede Krave. „Og du maa vel ogsaa have nogle Penge, inden du rejser?“

Anatole smilede, og dette Smil var saa slesk og krybende, at Pierre blev helt ude af sig selv.

„Ja, de er alle lige gemene og hjerteløse i denne afskyelige Slægt!“ sagde han halvhøjt og skyndte sig at komme ud af Værelset.

XXII

Den næste Dags Morgen rejste Anatole til St. Petersborg, og saa snart Pierre vidste ham vel ude af Byen, kørte han hen til Marja Dmitrjevna for at meddele hende, at Slyngelen nu havde taget Rejsepas. Da han traadte ind i Dagligstuen, modtog den gamle Dame ham med den Efterretning, at Natascha var meget syg, og hun betroede ham derpaa under Tavshedsløfte, at det stakkels Barn om Natten havde gjort et Forsøg paa at forgive sig med Arsenik, som hun paa en eller anden ubegribelig Maade havde vidst at faa Fingre i; men efter at have taget en mindre Dosis var hun bleven saa forfærdet, at hun havde kaldt Sonja til Hjælp. Takket være Lægens energiske Anstrengelser syntes den værste Fare nu overstaaet, men hun var dog stadig saa svag, at der ikke kunde tænkes paa Hjemrejsen, og man havde derfor sendt Bud efter Grevinden, som kunde ventes en af de første Dage.

Pierre spiste den Dag i Klubben, hvor alle kun talte om Anatoles mislykkede Forsøg paa at bortføre Komtesse Rostov, men han vedblev haardnakket at benægte Rigtigheden af dette Rygte og forsikrede alle og enhver, at Sandheden simpelt hen var den, at den unge Pige havde givet hans Svoger en saa grundig Kurv, at han endogsaa havde fundet Anledning til at fortrække fra Byen.

Han tænkte med Bekymring paa, hvorledes det skulde gaa, naar Fyrst Andrej vendte tilbage, og kørte hver Dag hen til hans Fader for at faa at vide, naar Hjemkomsten kunde ventes. Under disse daglige Besøg kunde Pierre ikke undgaa at lægge Mærke til, at den gamle Herre var i usædvanlig godt Humør og glad ved snart at skulle gense Sønnen. Og Grunden laa simpelt hen i, at Fyrsten ikke alene havde læst Nataschas Brev til Marie, men ogsaa, takket være Mlle. Bourrienne, var bleven gjort bekendt med alle de ondskabsfulde Rygter, som Bysnakken i de sidste Dage havde haft travlt med at bringe i Omløb.

En Uge efter Anatoles Bortrejse fik Pierre endelig et Brev fra sin Ungdomsven, hvori denne underrettede ham om sin Ankomst og bad ham om at se op til sig. — Fyrst Andrej var kommet Aftenen i Forvejen, og hans Fader havde straks leveret ham Nataschas Brev og derpaa meddelt ham hele Bortførelseshistorien, krydret med en Mængde mer eller mindre pikante Enkeltheder af egen Opfindelse.

Da Pierre traadte ind i Dagligstuen, kom Fyrstinde Marie ham i Møde med et alvorligt og resigneret Udtryk, men han læste dog tydeligt i hendes Ansigt, at hun ikke var saa fortvivlet endda over, hvad der var passeret.

„Han er dérinde!“ sagde hun sukkende og pegede med en bekymret Hovedrysten hen i Retning mod Kabinettet. „Ak ja, han har naturligvis taget sig dette Slag forfærdelig nær, men De véd jo nok, at han ikke holder af at vise sine Følelser. Dog maa jeg sige, at han bærer det hele med langt større Ro, end jeg havde ventet.“

„Men er det da ogsaa helt forbi imellem dem?“ spurgte Pierre.

Fyrstinde Marie svarede ikke, men saa' blot forbavset paa ham; hun begreb slet ikke, at der overhovedet kunde være Tvivl om dette.

Pierre gik saa med bankende Hjerte ind i Kabinettet, hvor han traf sin Ven i ivrig Disput med Faderen og den gamle General Mestscherskij, der hørte til Husets fortroligste Venner. Fyrst Andrej saa' nu betydelig raskere ud end for et Par Aar siden, men han havde faaet en mærkelig, dyb Panderynke, der kastede en mørk Skygge over hele hans Ansigt. Samtalen drejede sig om Speranskijs Forvisning til Perm, en Begivenhed, som Rygtet for nogle Dage siden havde bragt til Moskvá.

„Ja, nu er alle enige om at anklage og fordømme ham, selv de, som for en Maaned siden hævede ham til Skyerne," sagde Fyrst Andrej, der var saa ivrig, at han slet ikke lagde Mærke til Pierres Nærværelse. „Naa, det er jo for Resten den letteste Sag af Verden at kaste sig over en slagen Mand og beskylde ham for de Fejl, som andre har begaaet, men jeg for mit Vedkommende paastaar nu, at hvis der er udrettet noget virkeligt godt og stort under det nuværende Regimente, saa skyldes det ham — ene og alene ham!" — Her standsede han pludseligt, da han fik Øje paa Pierre, som han modtog med et bistert Blik. — „Naa, men Efterverdenen vil nok lade ham vederfares Retfærdighed," tilføjede han hurtigt.

„Ej ej, er du dér, min Ven!" henvendte han sig til Pierre. „Hvor du er blevet tyk, siden jeg saa' dig sidst. Naa, hvordan har du det? — Godt?"

„Jo Tak! — Og du?"

„Fortræffeligt, som du ser!" svarede Fyrst Andrej med et bittert Smil og begyndte saa at snakke om en hel Del forskellige Ting. Først beklagede han sig over Landevejenes elendige Tilstand, derpaa bragte han Pierre Hilsener fra fælles Bekendte, han havde truffet i Udlandet, og til Slutning udbredte han sig vidtløftigt om et Pragteksemplar af en Huslærer, en Hr. Desalles, som han havde ført med sig fra Svejts, og i hvis Hænder han nu vilde lægge den lille Nikolajs Opdragelse; men medens han endnu var midt i dette Emne, brød han pludselig af og blandede sig atter i Diskussionen, som de to gamle Herrer trolig havde fortsat.

„Ja, hvis der virkelig forelaa noget Bevis for, at han var en Forræder, saa vilde det sikkert være bleven offentliggjort!" sagde han i en harmfuld Tone. „Som sagt, personlig har jeg aldrig holdt af Speranskij, men jeg elsker Retfærdighed, og jeg er altid villig til at træde i Skrankerne for den."

Pierre, der sad og hørte til, var slet ikke henrykt over Vennens Iver, for han kendte ham tilstrækkeligt til at vide, at han kun kastede sig saa energisk ind i Debatten for at døve de pinlige Tanker, der nagede ham.

Saa snart Generalen var gaaet, tog Fyrst Andrej sin Ven under Armen og førte ham ind i sit eget Værelse, hvor der saa' temmelig uhyggeligt ud, da alt hans Rejsegods endnu stod rundt omkring paa Gulvet. Han dukkede et Øjeblik ned i en Koffert

og hentede en lille Pakke frem, som han lagde ved Siden af sig paa Bordet.

„Ja undskyld, hvis jeg gør dig Ulejlighed ....“ begyndte han med en mørk Mine, og Pierre, der følte, at han nu vilde tale om Natascha, satte saa uvilkaarlig sit Ansigt i medlidende Folder, men da Fyrst Andrej opdagede dette, fik hans Stemme øjeblikkelig en haard og ubehagelig Klang. „Naa ja,“ vedblev han, „du véd vel allerede, at Komtesse Rostov har hævet sin Forlovelse med mig. Og efter hvad jeg hører, har din Svoger nok en lille Finger med i Spillet. Har han ikke friet til hende — eller noget lignende?“

„Jo ... nej ... Ja, det vil sige ...“

„Se her er hendes Breve og hendes Billede!“ sagde Fyrst Andrej kort og gav ham Pakken. „Vil du aflevere dem til hende, naar du faar Lejlighed dertil!“

„Ja, men foreløbig kan det ikke ske, hun er nemlig saa syg, at hun ikke engang kan taale at rejse hjem.“

„Naa, hun er her altsaa endnu. Og din Svoger — hvor er han henne?“ spurgte han ivrigt.

„Han er rejst for flere Dage siden. — Hun har for Resten været meget syg, at du véd det!“

„Saa? — Det gør mig ondt!“ sagde Fyrst Andrej med et koldt og ubehageligt Smil, der mindede stærkt om Faderens. „Men det er vel nærmest af Skuffelse, for efter hvad der fortælles, har Hr. Kuragin nok ikke haft rigtig alvorlige Hensigter.“

„Ja, det kunde han da heller ikke, eftersom han allerede er gift.“

„Og hvor opholder din Svoger sig nu, hvis jeg maa være saa fri at spørge?“

„Han er rejst til Peters ... Eller hvad jeg vilde have sagt: jeg véd ikke, hvor han er taget hen.“

„Naa ja, det kan ogsaa være det samme. Og vil du saa sige hende, at hun har sin Frihed, og at jeg ønsker hende alt mulig godt.“

„Hør,“ sagde Pierre tøvende, „husker du den Samtale, vi engang havde i Petersborg?“

„Ja vist saa, vist saa!“ skyndte Fyrst Andrej sig at svare. „Jeg holdt paa, at man burde tilgive en Kvinde, selv om hun havde begaaet et Fejltrin, men jeg sagde jo ikke, at jeg var i Stand dertil. Og det er jeg heller ikke — at du véd det!“

„Naa, men det Tilfælde foreligger jo slet ikke her," indvendte Pierre. „Du maa vel huske paa, at ...."

„Ja, du vil naturligvis have, at jeg skal være højmodig og paa ny anholde om hendes Haand," afbrød Fyrst Andrej ham i en heftig Tone. „Og det vilde ogsaa være uhyre ædelt, men jeg kan nu engang ikke nøjes med det, Hr. Anatole Kuragin har vraget. Og hvis du sætter Pris paa mit Venskab, gør du bedst i aldrig mere at tale om denne Kvin... om denne dumme Historie. Og nu Farvel! — Saa leverer du hende altsaa Brevene!"

Pierre forlod ham og gik ind til hans Fader og Søster. Den gamle Herre var i Perlehumør, og Fyrstinde Marie havde ogsaa ondt ved at skjule sin Glæde over, at Broderen havde sin Frihed igen. Han behøvede blot at se paa dem for at forstaa, hvor fjendtlig stemte de var mod den unge Pige, der havde vovet at løfte sine Øjne til Fyrst Andrej.

Ved Bordet drejede Samtalen sig udelukkende om den forestaaende Krig, og Fyrst Andrej, der i Dag næsten hele Tiden førte Ordet, disputerede saa ivrigt snart med sin Fader og snart med den nye Huslærer, at Pierre ikke et Øjeblik var i Tvivl om, hvad der var den egentlige Grund til hans livlige Væsen.

XXIII

Ud paa Eftermiddagen kørte Pierre hen til Rostovs for at udrette Fyrst Andrejs Ærinde. Natascha laa i Sengen, Greven var i Klubben, og Pierre aflagde derfor efter at have betroet Brevpakken til Sonja et Besøg hos Marja Dmitrjevna, der var meget spændt paa at faa at vide, hvorledes Fyrst Andrej havde taget hele Sagen. Han kunde vel have siddet en halv Snes Minutter derinde, da Sonja pludselig viste sig i Døren og gjorde forskellige Tegn til den gamle Dame.

„Men hvad vil du mig dog, min kære?" spurgte denne og saa' forbavset paa hende.

„Ja, jeg kommer fra Natascha. Hun vilde saa gerne tale med Greven!" svarede Sonja i lidt ængstelig Tone.

„Nej, det lader sig virkelig ikke gøre!" erklærede Marja Dmitrjevna. „Der ser jo skrækkeligt ud i hendes Værelse."

„Ja, men hun er staaet op og sidder inde i Dagligstuen.“

„Aa, Gud give, at hendes Moder dog snart vilde komme!“ sagde den gamle Dragon med et Suk og trak paa Skuldrene. „Jeg er efterhaanden helt ødelagt af alt det Vrøvl. — Men lad mig nu se, at du skaaner Barnet,“ henvendte hun sig til Pierre, „for hun har det saa daarligt, den Stakkel, at hun ikke taaler et eneste haardt Ord.“

Da Pierre traadte ind i Dagligstuen, stod Natascha henne ved Bordet, bleg og alvorlig, men hun saa' ikke ydmyg eller skamfuld ud, saaledes som han havde ventet sig det. Han skyndte sig hen til hende, idet han gik ud fra, at hun vilde give ham Haanden som sædvanlig, men hun rørte sig ikke af Stedet og blev staaende ubevægelig og med slapt nedhængende Arme. Det var netop den Stilling, hun plejede at indtage, naar hun skulde holde Sangprøve midt i den store Sal, men Udtrykket i hendes Ansigt var rigtignok et helt andet i Dag, end naar hun glædede sig til at høre sin egen Stemmes fyldige Klang.

„Greve,“ sagde hun hurtigt, „Fyrst Bolkonskij var Deres Ven — nej, er Deres Ven!“ rettede hun i en Fart sig selv. „Og han har i sin Tid sagt til mig, at jeg skulde henvende mig til Dem, naar . . .“

Pierre stod og snøftede af Rørelse, medens han saa' paa hende. Lige indtil dette Øjeblik havde han i sit inderste gjort hende de stærkeste Bebrejdelser og endogsaa beflittet sig paa at foragte hende, men nu følte han pludselig en saadan Medlidenhed med hende, at hans Hjerte ikke havde Rum for nogen anden Følelse end denne.

„Hvis han er her,“ vedblev Natascha, „saa sig ham . . . . at jeg beder ham om at tilgive . . . . om at tilgive mig . . . . om at . . .“ Hun standsede overvældet af sin Bevægelse, men hun græd ikke.

„Ja, det skal jeg nok,“ stammede Pierre, „men . . .“

„Nej, nej, jeg véd jo godt, at det er forbi alt sammen, og at det aldrig kan blive godt igen!“ skyndte Natascha sig at sige, thi hun forfærdedes ved Tanken om, at han skulde lægge en urigtig Mening i hendes Ord. „Men det piner mig at tænke paa alt det onde, jeg har gjort ham. Sig blot til ham, at jeg beder ham om at tilgive mig . . . . om at . . . .“ Her fik Bevægelsen dog atter i den Grad Overhaand over hende, at hun ikke kunde holde sig oprejst, men sank om i en Lænestol.

„Ja, det skal jeg nok!“ sagde Pierre, der følte den dybeste

Medlidenhed med hende. „Jeg skal sige ham det alt sammen, men der er kun én Ting, jeg saa gerne vilde vide.“

Natascha saa' spørgende paa ham.

„Ja, betro mig, om De virkelig .... om De virkelig har elsket denne Usling?“

„Nej, kald ham ikke en Usling! .... Aa, jeg er saa fortvivlet, at jeg hverken véd ud eller ind!“ sagde Natascha og brast i Graad.

Pierre følte sig greben af en saadan Medlidenhed og Ømhed, at han helt mistede Herredømmet over sig selv. Han mærkede, at Taarerne listede sig frem under hans Brilleglas, men haabede blot paa, at hun ikke skulde lægge Mærke til dem.

„Lad os ikke tale mere derom — Barn!“ sagde han endelig efter en Kraftanstrengelse.

Natascha saa' ikke paa ham, men hun forbavsedes over den Ømhed og Kærlighed, der laa gemt i hans Stemme.

„Lad os ikke tale mere derom, Barn!“ gentog han. „Men én Ting beder jeg Dem om: betragt mig som Deres Ven, og hvis De nogen Sinde skulde trænge til Raad og Bistand eller simpelt hen føle Trang til at udøse Deres Hjerte for en anden — ikke nu, men senere, naar De ser klarere i Dem selv — vil De saa blot huske paa mig!“ — Her tog han hendes Haand og kyssede den. — „Jeg vil altid være lykkelig ved at kunne tjene Dem.“

„Aa, tal ikke saaledes til mig, jeg fortjener det ikke!“ hviskede Natascha og rejste sig for at gaa, men Pierre holdt hende tilbage. Han havde endnu noget at sige hende, og efter at han havde faaet det sagt, forbavsedes han selv over sin Dristighed.

„Nej, det er Dem, der ikke maa tale saaledes!“ sagde han indtrængende. „De har jo endnu hele Livet for Dem!“

„Jeg? — Nej, De tager fejl, jeg har intet mere at leve for.“

„Jo, vist saa!“ indvendte han ivrigt. „Hvis jeg var en hel anden end den jeg er, hvis jeg var den smukkeste, den klogeste — den bedste Mand i Verden; hvis jeg var fri, saa vilde jeg nu paa mine Knæ trygle om Deres Haand og Deres Kærlighed!“

Natascha blev saa bevæget, da hun hørte disse Ord, at hun brast i Graad og ilede ud af Værelset, men inden hun forlod det, sendte hun ham til Afsked et rørt og taknemmeligt Blik.

Pierre, der mærkede, at Bevægelsen ogsaa var ved at overvælde ham, skyndte sig ud i Forstuen. Han kastede sin Pels om

sig, og efter at have gjort flere forgæves Forsøg paa at finde Ærmehullerne fór han saa hurtigt ned ad Trapperne, at han nær var gaaet paa Hovedet ind i Slæden.

„Hvor vil Herren hen?“ sagde Kusken og vendte sig om imod ham.

„Ja, hvorhen?“ spurgte Pierre sig selv. „Hvor i Alverden skal jeg tilbringe Resten af Aftenen? I Klubben? — Nej, der møder jeg kun alle disse dumme og kedelige Mennesker, som jeg for længst har nok af! Eller i Teatret? Nej, dér er ikke en Smule bedre!“ Alt forekom ham saa smaat og usselt i Sammenligning med den Lykke, hendes sidste Afskedsblik saa pludseligt havde kaldt til Live i hans Sjæl.

„Kør hjem!“ raabte han og rev sin Bjørneskinds Pels op paa vid Gab, skønt det var 10 Graders Kulde; men han var i dette Øjeblik saa lykkelig, at han trængte til at trække Vejret rigtig frit.

Det var et dejligt, klart Frostvejr. Over de mørke Gader og Huse hævede sig den dybe, hvalte Stjernehimmel, og naar Pierre saa' op imod den, glemte han al den jordiske Usselhed og Elendighed og følte sig henflyttet til en Sfære, der syntes beslægtet med de Følelser, hans Sjæl for Øjeblikket var opfyldt af. Da han kom ud paa Arbatskij Pladsen, hvor der aabnede sig en videre Horisont for hans Blik, saa' han højt oppe i Zenith et klart og straalende Himmellegeme med en lang, lysende Hale og omgivet til alle Sider af blinkende Stjerner. Det var den berømte Komet 1812, der som bekendt spaaede de græsseligste Ulykker og Verdens Undergang, men hos Pierre vakte den ikke nogen som helst overtroisk Rædsel. Han fulgte med beundrende, taareblændede Øjne denne skinnende Stjerne, som med en utrolig Hastighed gennemløb sin elliptiske Bane og derpaa pludselig stoppede op i Farten, krummede sin vifteformige Hale og kastede et blændende, hvidt Lys ud over utallige andre flimrende Stjerner, der druknede i Glansen. Og det forekom ham da, at denne himmelske Lue spredte Mørket i hans Sjæl og vakte ham til fornyet Liv og Haab.

FEMTE AFSNIT

I

Den 10. Juni 1812 forlod Napoleon Dresden, hvor han havde tilbragt 3 Uger omgivet af et Hof, der bestod af Konger, Hertuger og Prinser. Før sin Afrejse til Hæren talte han naadige og venlige Ord til de fyrstelige Personer, som havde gjort sig værdige dertil, og gav dem paa Hovedet, som han var misfornøjet med, og derpaa tog han en rørende Afsked med sin „dybt bedrøvede“ Marie Louise, der betragtede sig som hans ægteviede Hustru, skønt hun godt vidste, at han havde en Gemalinde til, som boede i Paris og levede der i bedste Velgaaende.

Den 22. Juni naaede han til Wilkowyszkij og overnattede i en polsk Greves Hus, og den næste Dag kørte han til Njemen for selv at udsøge de Punkter, hvorfra Overgangen bedst kunde ske. Ved Synet af Kosakkerne paa den modsatte Bred og de umaadelige Stepper, bag hvis uendelig fjerne Horisont han i Tankerne saa' Eventyrbyen Moskvá, der drog ham med samme Magt som Indiens ukendte Hovedstad for Aartusinder siden havde draget Alexander den Store, bød han stik mod alle diplomatiske og strategiske Regler, at Hæren skulde rykke frem, og allerede den næste Dag begyndte Tropperne at gaa over Floden.

Den 24., tidligt om Morgenen, gik han ud af sit Rejsetelt, der den Dag var opslaaet paa Njemens stejle venstre Bred, og fulgte med sin Kikkert de Kolonner, der rykkede ud af Wilkowyszkij-Skoven og bevægede sig hen over de tre Broer, som Pontonererne havde fuldført om Natten. Tropperne vidste, at Kejseren var til Stede, og søgte ham med Øjnene, og da de opdagede hans karakteristiske Skikkelse med den trekantede Hat og den bekendte graa Overfrakke oppe paa Højderne, svingede de med Huerne og udbrød i et mægtigt rungende: Vive L'empereur! der begyndte forfra, hver Gang nye Troppemasser myldrede ud af den store

Skov og rullede som en ustandselig tredelt Lavine hen over de gyngende Broer.

„Naa, saa Kejseren er her? — Hør véd I hvad, Kammerater, nu kommer der Gang i Tingene! — Ja, ved den levende Gud, der er han! Leve Kejseren — Hurra! — Og der har vi jo de asiatiske Stepper lige for Næsen af os! — Fy for Pokker, det er dog et nederdrægtig grimt Land! — Naa Farvel, Beauché, og Lykke paa Rejsen! Jeg skaffer dig Kvarter i det smukkeste Palads i Moskvá. Og bliver jeg Guvernør i Indien, gør jeg dig til Minister i Kaschmir. — Hurra, der er han — kan du se ham? Le voilá, le petit caporal! Jeg har været to Gange lige saa nær ved ham, som jeg nu er ved dig. — Hurra, leve Kejseren!" lød det fra gamle og unge Soldater, Officerer og menige. Og i alle disse Menneskers Ansigter læste man kun det samme Udtryk af Glæde over, at det længe ventede Felttog nu endelig var begyndt, og en uendelig Hengivenhed for Manden i den graa Kappe, som stod paa Højderne hist oppe.

Den 25. Juni satte Napoleon sig op paa sin lille fuldblods Araber og red i Galop ned mod en af Broerne, stadig hilset af Troppernes øredøvende Jubel, som han kun fandt sig i, fordi han vidste, at det ikke nyttede at forbyde dem disse Begejstringshyl, hvormed de gav deres Tilbedelse Luft; men denne larmende Hyldest, der ledsagede ham overalt, generede ham kendeligt, navnlig nu, da hans Tanker udelukkende var optagne af de forestaaende Operationer. Han red over en af de gyngende Pontonbroer og bøjede derpaa af i Retning mod Kovno, eskorteret af 2 Eskadroner Garde-Jægere, som jagede ind i de foran marscherende Afdelinger, naar disse ikke hurtigt nok veg til Side. Da Kejseren kom til den brede Flod Vilija, der løber ud i Njemen og dækker Kovno mod Øst, blev han nødsaget til at standse, og Tilfældet vilde da, at han gjorde Holdt i Nærheden af et Regiment polske Ulaner, som heller ikke kunde komme videre og derfor foreløbig havde taget Opstilling bag Floden og med Front mod denne.

Saa snart Polakkerne fik Øje paa Kejseren, hilste de ham med lige saa begejstrede Leveraab som Franskmændene for lidt siden, og Folkene red endogsaa ud af Gelederne for at faa et Glimt af den store Hærfører at se. Napoleon steg af Hesten, satte sig paa en opskyllet Træstamme ved selve Flodbredden og gjorde en lille Haandbevægelse, der havde til Følge, at en af

hans Adjudanter øjeblikkelig kom farende med en Kikkert. Kejseren støttede den til Skulderen af en Page, der øjensynlig følte sig uhyre stolt over denne Ære, iagttog et Par Minutter Terrainet hinsides Floden og begyndte derpaa at studere et Kort, som laa foran ham. Midt under denne Beskæftigelse sagde han nogle Ord uden at se op, og i samme Nu galoperede en af hans Adjudanter hen til de polske Ulaner.

„Hvad mon der er paa Færde? — Hvad var det han sagde?" lød det øjeblikkelig inde i Rækkerne, og saa snart den polske Ulanoberst, en statelig gammel Officer med et vældigt, hvidt Overskæg, havde faaet Ordren, der gik ud paa, at han skulde finde et Vadested og rykke over paa den modsatte Bred, spurgte han med lynende Øjne og blussende af Begejstring, om han ikke nok maatte svømme over Floden med sine brave Ulaner, da baade han og hans undergivne længtes efter at vise, hvad de duede til; og hans Frygt for at faa et Afslag var saa tydelig, at Adjudanten følte sig forpligtet til at svare, at Kejseren formentlig ikke vilde tage ham dette Overmaal af Iver ilde op.

I samme Nu som Napoleons Udsending havde givet sit Samtykke, svingede den gamle Kriger sin Sabel og raabte: Hurra! og derpaa kommanderede han Fremad! til Regimentet, gav sin Hest Sporerne og galoperede ned til Floden. Dyret trykkede sig og stejlede, men han borede de skarpe Jern ind i dets Sider og satte med et dristigt Spring langt ud i Floden. Eskadronerne, der havde taget Afstand til højre, fulgte ham. I Begyndelsen gik alt godt, men da de naaede Midten af Floden, blev Strømmen saa rivende, at den tog Magten fra Hestene. Rytterne, der kom ind mellem hverandre, blev klemt saa haardt, at de hverken kunde bruge Tøjler eller Sporer, og flere af dem faldt af og trak andre med sig, idet de klamrede sig fast til Kammeraternes Arme og Ben. Ikke saa faa af Folkene og Hestene druknede, og Resten kæmpede af al Magt med Bølgerne for at naa den modsatte Bred. Og skønt alle disse Mennesker vidste, at der kun tusinde Alen længere nede fandtes et godt og bekvemt Vadested, var de dog stolte over at sætte deres Liv paa Spil uden fjerneste Nytte, blot fordi de mente, at den lille Mand, der sad paa Træstammen og ikke skænkede dem en eneste Tanke, fulgte dem med sit Blik.

Da Adjudanten kom tilbage til Kejseren, tillod han sig at henlede hans Opmærksomhed paa Polakkernes Hengivenhed for

hans dyrebare Person, og lidt efter rejste Napoleon sig, kaldte paa Berthier og gik med denne frem og tilbage langs Flodbredden. Men medens han gav Marskallen sine Ordrer, saa' han en Gang imellem misfornøjet hen efter de druknende Ulaner, der forstyrrede ham i hans militære Betragtninger. Noget dybere Indtryk gjorde denne uhyggelige Scene dog ikke paa ham, thi for ham var det ikke noget nyt, at hans blotte Nærværelse var nok til at begejstre Soldaterne, saa at de villigt ofrede Liv og Blod for ham uden at skænke sig selv en Tanke.

Omtrent 40 Ulaner druknede i Floden, skønt Fodfolket satte ud i Baade for at redde de Stakler, der kæmpede med Bølgerne, og største Delen af Regimentet maatte søge tilbage med uforrettet Sag. Kun Obersten og en Snes andre naaede den modsatte Bred, og saa snart de var komne i Land, raabte de drivende af Vand og dødtrætte et rungende Hurra, medens deres Øjne samtidig søgte over mod det Sted, hvor Kejseren for lidt siden havde siddet. Og skønt han nu ikke var der mere, ansaa de sig dog alle for saa rigeligt belønnede, at der ingen Ende var paa deres Glæde og Jubel.

Samme Aften underskrev Napoleon tre forskellige Reskripter. I det første anordnede han, at alle de falske russiske Papirpenge, han i Forvejen havde ladet fabrikere, nu skulde sættes i Cirkulation; i det andet bød han, at et Individ, hos hvem der var fundet et Brev, som gav Oplysninger om den franske Hærs Bevægelser, skulde skydes; og i det tredje behagede det ham at tildele Obersten, som uden Nytte havde tilsat en Del af sit Regiment, Æreslegionens Kors, en Belønning, som fik endnu større Betydning derved, at Napoleon selv havde stiftet denne Orden og bar dens ypperste Udmærkelsestegn.

II

Kejser Alexander, der havde haft sit Hovedkvarter i Vilna i mer end en Maaned, var i al den Tid bleven underholdt saa rigeligt med Revuer og Manøvrer, at han efterhaanden havde glemt den truende politiske Situation. Intet var forberedt til Krigen, skønt man længe havde forudset denne, og Kejseren selv var

rejst fra St. Petersborg for at kunne tage Sagerne i sin Haand, hvis Omstændighederne krævede det. Nogen fælles Operationsplan for de tre Armeer, som stod opstillede ved Grænsen, eksisterede der ikke, og den Usikkerhed og Ubestemthed, som i Forvejen herskede i alle Forhold, var bleven endnu større, efter at Kejseren havde opholdt sig en Maaned i Hovedkvarteret. Ja, det gik endogsaa saa vidt, at man rent opgav at forberede sig til denne Krig, som man efterhaanden var bleven ked af at vente paa, og det var virkelig, som om Kejserens Omgivelser kun havde det ene Maal at faa ham til at glemme den Fare, der truede Fædrelandet.

Efter at der havde fundet en hel Række Festligheder Sted dels ved Hoffet og dels hos de polske Magnater, fik en af Kejserens Generaladjudanter den Idé, at han og hans Kolleger skulde invitere Hans Majestæt til en stor Middag med Bal; og denne Tanke, der modtoges med Glæde, vandt ogsaa Kejserens Bifald. Pengene blev indsamlet ved Subskription, en fornem Dame, som nød allerhøjstsammes særlige Bevaagenhed, paatog sig at overtage Værtindepligterne, og General Bennigsen*) sørgede for Husly, idet han tilbød, at Festen maatte afholdes i hans store, prægtige Landsted, der laa lige uden for Byen.

Den 24. Juni, samme Dag som Napoleons Avantgarde kastede Kosakkerne tilbage og overskred den russiske Grænse, traadte Kejser Alexander Dansen paa det Bal, som hans Generaladjudanter gav til Ære for ham.

Det var en ualmindelig livlig og vellykket Fest, og Kendere paastod, at de sjældent havde set en saa glimrende Samling af Skønheder under ét Tag. Grevinde Besukhov, der tilligemed flere andre fornemme russiske Damer havde taget Sommerophold i Vilna for at kunne deltage i Hoffets Glæder, beærede ogsaa Festen med sin Nærværelse og fordunklede med sin straalende og yppige Skønhed de ellers saa bedaarende polske Damer, hvis kokette Ynde ikke virkede saa overvældende paa Mændene som denne Kvindes blændende Dejlighed.

Boris Drubezkoj, der, som han selv sagde, nød det glade Ungkarleliv, medens hans Kone sad Enke i Moskvá, var ogsaa med paa dette Bal, til hvilket han havde givet et meget betydeligt

*) Russisk General f. 1745, d. 1826. Han var 1801 en af Hovedmændene i Sammensværgelsen mod Kejser Paul. 1806—07 var han øverste Feltherre og vandt Slaget ved Eylau

O. A.

Bidrag paa Subskriptionslisten. Han indtog nu en fremragende Position paa Grund af sin Rigdom og behøvede ikke mere at søge nogens Protektion, da hans Penge gav ham al den Magt og Indflydelse, han kunde ønske, og stillede ham paa lige Fod med de ypperste i Samfundet.

Ved Midnat gik Dansen endnu livligt, og da Helene for Øjeblikket ikke kunde finde nogen værdigere Kavaler, bad hun Boris om at danse en Mazurka med sig. Han havde nu ikke et Blik tilovers for hendes blændende hvide Barm, der præsenterede sig i en Ramme af sort, guldvirket Flor, men talte roligt med hende om gamle, fælles Bekendte, medens hans Øjne hemmeligt fulgte Kejseren, der stod henne ved Indgangsdøren og underholdt sig venligt og naadigt snart med én og snart med en anden i den stadigt skiftende Kreds, der omgav ham.

Under Begyndelsen af Mazurkaen lagde Boris Mærke til, at Generaladjudant Balaschev, som stod særlig højt i Kejserens Yndest, nærmede sig Døren og blev staaende ærbødigt foran Hans Majestæt, der netop underholdt sig livligt med en fornem polsk Dame. Kejseren, som nok kunde begribe, at der maatte være særlig vægtige Grunde til Stede, naar en af hans Omgivelser forsyndede sig saa stærkt mod Etiketten, bukkede for Damen og vinkede Generalen hen til sig. Saa snart Balaschev havde sagt blot et Par Ord, udtrykte Kejserens Ansigt den dybeste Forbavselse, og efter at have hørt lidt paa ham stak han sin Arm ind under hans og gik med ham gennem Balsalen, hvor alle fik travlt med at vige til Side. Boris lagde Mærke til, at Araktschejev, hvis ubehagelige Fysiognomi fik et højst uroligt Udtryk, da han saa' Kejseren vandre hen over Gulvet med Balaschev, nærmede sig Hans Majestæt, som om han ventede, at denne skulde henvende sig til ham; og han var saa ikke i Tvivl om, at Greven var skinsyg paa Generaladjudanten og ærgrede sig over, at det ikke var ham selv, men en anden, der havde været saa heldig at kunne bringe Kejseren en Efterretning, som lod til at være i allerhøjeste Grad betydningsfuld. Men Kejser Alexander gik videre med Balaschev uden at lægge Mærke til Araktschejev og forsvandt gennem en bred Glasdør, der førte ud til den illuminerede Have, fulgt i 20 Skridts Afstand af den fornærmede Greve, som kastede rasende Blikke til alle Sider.

Medens Boris dansede Mazurkaen, grebes han af en uimodstaaelig Lyst til at faa at vide, hvad det var for en vigtig Nyhed,

Balaschev havde bragt, og han besluttede saa at gøre alt for at faa sin Nysgerrighed tilfredsstillet. I den næste Tur, under hvilken han skulde vælge en Dame, bildte han derfor Helene ind, at han vilde inklinere for Grevinde Potocky, som lige var gaaet ud paa Terrassen, og i samme Nu gled han hen over det parketterede Gulv og skyndte sig udenfor. Det første han opdagede, saa snart han havde passeret Glasdøren, var Kejseren, der kom gaaende med Balaschev lige hen imod ham, og Boris, der lod, som om han ikke havde faaet Tid til at vige til Side, klemte sig saa op ad Dørstolpen og bøjede Hovedet ærbødigt, medens Herskeren gik forbi ham.

„Ja, at tænke sig, at de overskrider Ruslands Grænser uden foregaaende Krigserklæring!" hørte han ham sige, og han lagde Mærke til, at Kejserens Stemme dirrede af Harme og Sindsbevægelse. „Men jeg slutter først Fred, naar der ikke er en eneste væbnet Fjende mere i mit Rige!" — Det forekom Boris, at Kejseren selv nød disse Ord og den Form, hvorunder de fremkom, men at han tillige ærgrede sig over, at en uvedkommende havde hørt dem.

„Ja, dette bliver nu mellem os!" tilføjede Kejser Alexander og rynkede Brynene, og Boris, der begreb, at denne Udtalelse gjaldt ham, slog Øjnene ned og bøjede atter Hovedet. Hans Majestæt gik saa igen ind i Balsalen og blev der endnu en halv Times Tid, inden han kørte hjem.

Boris Drubezkoj var saaledes den første, der ved et Tilfælde fik at vide, at Franskmændene havde brudt Freden, og han benyttede sig af sit Held til at lade forskellige højtstaaende Personer forstaa, at han sad inde med en overordentlig vigtig og betydningsfuld Hemmelighed, hvorved det lykkedes ham at imponere dem saa grundigt, at de fra dette Øjeblik betragtede ham som en ualmindelig begavet og fremsynet Statsmand.

Efterretningen om Franskmændenes Overskridelse af Grænsen kom som et Lynslag og gjorde endnu større Virkning, fordi man en hel Maaned havde ventet forgæves paa Fjendtlighedernes Udbrud og saa endelig modtog Budskabet derom midt under et Bal, hvor der kun herskede Feststemning og Jubel. Kejseren havde i sin første Harme over den tilføjede Fornærmelse fundet de Ord, som netop svarede til hans Følelser, og han behagede

senere at gentage dem saa ofte, at de endte med at blive historiske. Da han om Natten Kl. 2 kom hjem fra Ballet, lod han sin Statssekretær kalde og gav ham Ordre til at udfærdige en Dagsbefaling til Tropperne og et Reskript til General Saltykov. Og idet han gjorde Rede for, hvad der skulde staa i disse Aktstykker, forlangte han udtrykkeligt, at der skulde anføres i dem begge, at han først sluttede Fred, naar der ikke var en eneste væbnet Fjende mere i det russiske Rige:

Den næste Dag skrev han følgende Brev til Napoleon:

„Min kejserlige Hr. Broder!

I Gaar modtog jeg Efterretning om, at de franske Tropper til Trods for den Samvittighedsfuldhed, hvormed jeg altid har opfyldt mine Forpligtelser over for Deres Majestæt, har overskredet den russiske Grænse, og i dette Øjeblik er der indløbet en Note fra St. Petersborg, hvori Grev Lauriston*) meddeler mig, at Grunden til denne Invasion maa søges deri, at Deres Majestæt betragter sig som værende paa Krigsfod med os, fra det Øjeblik Fyrst Kurakin forlangte sit Pas. Men hertil skal jeg blot bemærke, at min Gesandt har handlet fuldstændig paa egen Haand, hvad han ogsaa selv har erklæret, og at jeg, saa snart jeg kom til Kundskab om hans Optræden, misbilligede den og gav ham Ordre til at forblive paa sin Post. Hvis Deres Majestæt, som vel ikke har i Sinde at udgyde mine Undersaatters Blod for en saadan Misforstaaelses Skyld, indvilliger i at trække Deres Tropper ud af mit Rige, agter jeg at lukke Øjnene for, hvad der er passeret, og der vil da kunne opnaas Enighed imellem os; men i modsat Fald vil jeg være nødsaget til at møde dette Angreb, som jeg ikke har givet nogen Anledning til, med væbnet Haand. Deres Majestæt kan áltsaa endnu, hvis De selv ønsker det, befri Menneskeheden for en ny Krigs Elendighed og Rædsler.

Alexander."

III

Den 25. Juni langt ud paa Natten lod Kejseren Balaschev kalde, læste sit Brev til Napoleon op for ham og gav ham Ordre

*) Fransk Marskal; brugtes meget til diplomatiske Hverv. O. A.

til at aflevere det personligt til den franske Kejser. Han gentog derpaa de mindeværdige Ord fra Ballet og befalede ham at meddele Napoleon dem. I sit Brev havde han ikke optaget dem, fordi hans sikre Takt sagde ham, at de ikke burde findes i et Dokument, der tilstræbte et sidste Forsøg paa at genoprette Freden, men han paalagde ham udtrykkeligt, at han skulde gengive dem ordret til Napoleon.

Balaschev, som straks tog af Sted ledsaget af en Trompeter og to Kosakker, ankom ved Daggry til Landsbyen Rykonty, der ligger paa denne Side af Njemen, og standsedes her af Fjendens Ryttervedetter. Den franske Husarunderofficer, som bar karmoisinrød Snoretrøje og en laadden Hue, raabte sit: Holdt! — Hvem der! til Balaschev, og da denne ikke straks standsede, men blev ved at ride i Skridt hen ad Vejen, trak han sin Sabel og spurgte den russiske General i en brøsig Tone, om han var døv, siden han ikke gjorde, hvad man sagde til ham. Balaschev opgav, hvem han var, og Underofficeren sendte derpaa en af sine Folk efter Regimentschefen og begyndte at snakke med sine undergivne uden at bekymre sig videre om den fornemme russiske Officer. For Balaschev, der endnu havde sin fortrolige Samtale med Kejseren i frisk Minde og ifølge sin høje Stilling var vant til, at alle viste ham den yderste Grad af Ærbødighed, var det helt underligt nu med ét at blive behandlet som Fjende og at skulle underordne sig den brutale Magt i sit eget Fædreland.

Solen var lige brudt gennem Disen, og Duggen blinkede paa Straa og paa Blad. Landsbyens Køer vandrede brølende ud paa Marken, og Lærkerne svingede sig kvidrende til Vejrs, én efter én, ligesom Luftblærer, der stiger op til Vandets Overflade. Balaschev nød ret af Hjertet den dejlige friske Morgenstund, medens han ventede paa den franske Officer; men hans to Kosakker og Trompeteren havde ikke Sans for Naturen, de skævede nysgerrigt hen til Husarerne, som heller ikke kunde skjule, hvor optagne de var af de snurrige lansebevæbnede Ryttere, der i deres Øjne saa' ud som de værste Barbarer.

Endelig kom den franske Oberst, fulgt af to Husarer. Det lod til, at han lige var staaet op, for han havde ondt ved at holde sin Gaben tilbage, men han var dog høflig mod Balaschev og begreb øjensynligt, at denne var Overbringer af et vigtigt Budskab. Han førte ham ind gennem Vedetkæden og forsikrede ham

gentagne Gange, at hans Ønske om snarest muligt at blive fremstillet for Kejser Napoleon vistnok ikke vilde møde Vanskeligheder, da det kejserlige Hovedkvarter, saa vidt han vidste, kun laa en Mils Vej herfra.

De red ind i Landsbyen, hvor de hvert Øjeblik mødte Husarer, som gjorde Honnør for deres Chef og kiggede nysgerrigt efter de russiske Uniformer; og da de naaede den modsatte Udkant, meddelte Obersten Balaschev, at han agtede at føre ham til Divisionsgeneralen, hvis Kvarter laa lige i Nærheden. Han tilføjede, at Generalen var en meget forekommende og elskværdig Officer, der utvivlsomt vilde gøre alt for at skaffe ham Foretræde hos Kejseren. Lidt efter, lige som de havde passeret Landsbyens sidste Huse, fik Balaschev Øje paa en Kavalkade, der nærmed sig hurtigt ad Vejen; i Spidsen for den red en høj Officer paa en kulsort Hest, hvis Hovedtøj og Skaberak skinnede som Sølv i Solen. Officeren, der stak Benene frem paa ægte fransk Ryttervis og var draperet i en kort rød Kappe, som flagrede for Vinden, havde en vældig, vajende Fjerbusk i Hatten og udmærkede sig for øvrigt ved sit sorte, krøllede Haar, der var saa langt, at det hang helt ned over Skuldrene. Efter at han havde gjort forskellige Kaprioler med Hesten, satte han den i Galop, og under denne Bevægelse lyste og blinkede hans guldgalonerede Uniform saa stærkt i Solen, at man næsten fik ondt i Øjnene ved at se paa ham.

„Det er Kongen af Neapel!“ hviskede Obersten ind i Øret paa Balaschev, da den pyntede Rytter kom hen i Nærheden af dem. Og han havde Ret: det var virkelig Murat eller Joachim I, som han nu hed, i egen høje Person. Ganske vist var der ingen, som kunde begribe eller forstaa, hvilke Adkomster han havde til at være Konge af Neapel, men han gik dog almindelig under dette Navn og var selv overbevist om, at han bar det med Rette. Og saa hildet var han i denne Indbildning, at han, da et Par forløbne Italienere Dagen før hans Afrejse fra Neapel raabte: „Evviva il ré!“ for ham, følte sig dybt greben og udbrød med Taarer i Øjnene: „Ak, de ulykkelige, de véd ikke, at jeg forlader dem i Morgen!“

Men skønt han saaledes stadig levede i den Indbildning, at han var saa veritabel en Konge af Neapel som nogen, og at han sørgede dybt over at skulle være skilt fra sine højt elskede Undersaatter, befandt han sig dog overmaade vel i sin nuværende

Virksomhed, og da navnlig efter at hans berømmelige Svoger havde sat Fart i ham med følgende mindeværdige Ord: „Jeg har gjort dig til Konge, for at du skulde regere ikke efter dit, men efter mit Hoved!“

Saa snart Murat fik Øje paa Balaschev, knejsede han med Hovedet, som det sømmer sig en Konge, og saa' spørgende paa Obersten, der skyndte sig at forklare Hans Majestæt, at den russiske General, hvis Navn han for øvrigt radbrækkede paa den gyseligste Maade, mødte som Overbringer af et Brev fra Czaren til Kejser Napoleon.

„Ah, de Bal-machève!“ sagde Kongen, der med sin sædvanlige Dødsforagt overvandt de Vanskeligheder, som Obersten ikke havde kunnet klare. — „Goddag, Goddag, General, det glæder mig at gøre Deres Bekendtskab!“ vedblev han med en værdig og naadig Haandbevægelse, der dog ikke svarede til hans familiære Maade at tale paa. „Naa, vi skal nok have Krig, General, efter hvad det lader til?“

„Ja, det ser saaledes ud, Deres Majestæt, men den russiske Kejser ønsker for Resten ikke Krigen, som Deres Majestæt vil vide!“ svarede Balaschev, der med Villie gav Murat hans Kongetitel saa hyppigt som muligt, fordi han ikke var i Tvivl om, at han beredte ham en stor Glæde derved. Murats Ansigt straalede ogsaa af Henrykkelse, og idet han mindedes sin høje Stilling, følte han Trang til i sin dobbelte Egenskab af Konge og Napoleons allierede at tale et vægtigt Ord med Kejser Alexanders Udsending om Situationen. Han steg derfor af Hesten, tog Balaschev under Armen og begyndte at gaa frem og tilbage med ham, medens han samtidig udtalte sin uforgribelige Mening om Grundene til Fredsbruddet. Hans Majestæt, Kong Joachim, holdt paa, at Kejser Napoleon havde al Aarsag til at føle sig fornærmet over, at Rusland havde fordret, at han skulde trække sine Tropper ud af Preussen, og især da, fordi dette Forlangende var fremkommet offentligt og saaledes maatte krænke Frankrigs Værdighed. Balaschev begyndte saa at udvikle, at der ikke var noget krænkende i Ruslands Anmodning, men blev hurtigt afbrudt af Murat, der med et naivt Smil ytrede sin Forbavselse over, at nogen virkelig kunde mene, at Kejser Alexander ikke havde givet Anledning til Krigen.

„Ak ja, kære General,“ bemærkede han sluttelig, efter at Balaschev forgæves havde prøvet paa at gøre nogle Indven-

dinger, „jeg ønsker af mit Hjerte, at det maatte komme til Enighed mellem de to Kejsere, saa at denne Krig, som er begyndt mod min Villie, kan faa en snarlig Ende.“ Derpaa spurgte han, hvorledes Storfyrst Konstantin havde det, og udbredte sig vidtløftigt om den fornøjelige Tid, de havde tilbragt sammen i Neapel, men da han midt under dette pludselig kom i Tanker om, hvem han var, rettede han sig i sin fulde Højde, indtog den selv samme Stilling, som han havde imponeret Mængden med under sin Kroning i Neapel, og sagde, idet han slog ud med Haanden: „Ja, jeg skal ikke opholde Dem mere, General! Jeg byder Dem herved mit Farvel og ønsker Dem et heldigt Udfald af Deres Sendelse!“ Og derpaa gik han hen til sit Følge med vajende Fjer og flagrende Kappe, steg til Hest og forsvandt hurtigt i det fjerne som et lysende Meteor.

Balaschev red videre med sin Ledsager i det Haab, at han nu snart skulde blive fremstillet for Napoleon, men da han kom til den næste Landsby, blev han atter standset, denne Gang af Infanterivedetter, som hørte til Davousts Korps, og efter at Husarobersten havde parlamenteret lidt med en Adjudant, der hurtigt var kommen til Stede, afleverede han Balaschev, som nu blev ført lige til Marskallens Kvarter.

IV

Davoust lignede i mangt og meget Araktschejev. Han var ikke fejg som denne, men lige saa streng og tjenstivrig, og ligesom Kejser Alexanders Krigsminister kendte han ingen anden Form for sin Hengivenhed opadtil end den at pine og plage alle sine undergivne.

Det er sørgeligt nok, men Staten kan nu engang ikke undvære saadanne Mænd, hvis Navn ligesom Ulvens er en Skræmsel, hvormed man jager Faarene i Fold, og kun derigennem kan man forklare sig, at en saa grusom, brutal og uopdragen Person som Araktschejev, der trak Grenadererne i Skægget, naar de stod i Geledet og ikke turde røre sig, men løb sin Vej, saa snart der var Fare paa Færde, kunde bevare sin Indflydelse hos den mildt dømmende Kejser Alexander, hvis hele Tænkemaade var saa ædel og ridderlig.

Davoust havde opslaaet sit Kvarter i en ussel, faldefærdig Lade, og da Balaschev blev ført ind til ham, sad han paa en omvendt Tønde i Færd med at gennemse nogle Papirer, som en Adjudant, der stod ved hans Side, havde forelagt ham til Underskrift. Marskallen kunde godt have fundet et bedre og bekvemmere Opholdssted, men han hørte nu engang til dem, der med Villie gør sig Livet saa ubehageligt som muligt blot for at kunne have en Slags Berettigelse til at være ubehagelig mod andre, især naar disse andre ikke ser fuldt saa gnavne og misfornøjede ud som de selv. Og efter at Davoust havde taget Kende paa Balaschev, der var synlig oplivet af det tidlige Ridt og Murats fornøjelige Passiar, sendte han ham derfor et mørkt Blik gennem Brillerne og fortsatte sine Undersøgelser uden at besvare hans Hilsen. Omsider, efter at han var sikker paa, at han havde gjort et tilstrækkelig ubehageligt Indtryk, løftede han Hovedet og spurgte ham, hvad han ønskede.

Da Balaschev mente, at denne uhøflige Modtagelse skyldtes Davousts Uvidenhed om, at han mødte her som Kejser Alexanders Repræsentant, skyndte han sig at meddele ham sit Ærinde, men til hans store Forbavselse fik Marskallens Ansigt et endnu mere frastødende og brutalt Udtryk end før.

„Hvor har De Deres Depeche?“ spurgte han barskt. „Giv mig den, saa skal den blive afleveret paa rette Sted.“

Balaschev svarede, at han havde Ordre til at afgive sine Brevskaber til Kejseren selv.

„Ja, de Befalinger, Deres Hersker giver, har ingen Gyldighed her!“ sagde Davoust i en endnu barskere Tone end før. „Vil De behage at rette Dem efter mine Ordrer!“ Og for endnu tydeligere at tilkendegive den russiske General, at han her var underkastet den brutale Magt, sendte han Adjudanten ud med Besked om, at den vagthavende Officer skulde holde sig i Beredskab.

Balaschev lagde Kejserens Brev paa Bordet, der bestod af en Dørfløj, som var lagt hen over to Tønder, og Davoust tog det og læste Udskriften.

„Ja, jeg maa naturligvis finde mig i den Behandling, man byder mig,“ sagde Balaschev, „men jeg skal dog tillade mig at bemærke, at jeg har den Ære at være ansat som Generaladjudant hos Hans Majestæt Kejseren af Rusland.“

Davoust saa' lidt paa ham uden at sige noget; han nød øjensynlig den Ærgrelse, der afspejlede sig i Balaschevs Ansigt.

„Vær De rolig, General, De vil blive behandlet med alle de Hensyn, som tilkommer Dem," sagde han omsider, og derpaa puttede han Brevet i Lommen og gik, overladende Balaschev til. sine egne Betragtninger.

Lidt efter mødte der en af Marskallens Adjudanter, Mr. de Castres, som anviste ham Kvarter i en nærliggende Bondehytte, og her maatte han tilbringe adskillige Timer i Enrum. Sin Middag spiste han dog i Laden sammen med Davoust, som meddelte ham, at han selv drog videre den næste Morgen; Balaschev skulde derimod blive her, indtil han fik nærmere Ordre, og han maatte ikke tale med andre end Mr. de Castres, der indtil videre skulde fungere som hans Fangevogter.

Efter at den stakkels Generaladjudant havde tilbragt fire lange og kedsommelige Dage i en ussel Bondestue, blev han endelig ført til Vilna, hvor den franske Kejser for Øjeblikket havde sit Hovedkvarter. Her slap han dog med en noget kortere Ventetid, thi allerede den næste Morgen fik han Besøg af Kejserens Kammerherre, Greven af Turenne, som bragte ham den Meddelelse, at Hans Majestæt ønskede at modtage ham i Audiens endnu samme Formiddag.

Det var med helt underlige Følelser, at Balaschev nærmede sig Napoleons Bolig, thi her i dette selv samme Hus havde hans egen Hersker resideret for 4 Dage siden. Dengang stod der Skildvagter af Livgarderegimentet Preobrashensk ved Indgangsdøren, men nu var de afløste af franske Grenaderer i blaa Uniformskjoler og med store Bjørneskinds Huer, og foran det store Hus myldrede der med Generaler og Adjudanter, som samledes her for at ledsage Kejseren, hvis hvide Araber allerede holdt opsadlet neden for Stentrappen.

V

Skønt Balaschev som gammel Hofmand var vant nok til Pragt og Glans, følte han sig dog næsten blændet af den yppige og overdaadige Luksus, der herskede i Kejser Napoleons Omgivelser. Greven af Turenne førte ham gennem flere rigt møblerede

Sale ind i et stort Modtagelsesgemak, hvor der var forsamlet en Mængde Generaler, Kammerherrer og polske Magnater; og blandt disse fornemme Polakker genkendte han flere, der kun for en Uge siden havde gjort Kejser Alexander deres Opvartning.

Saa snart Balaschev viste sig, blev han af den tjenstgørende Kammerherre ført ind i et mindre Gemak, der stødte op til det selv samme Kabinet, hvor Kejser Alexander havde givet ham sine sidste Ordrer. Efter et Par Minutters Ventetid hørte han hurtige, energiske Skridt inde i Stuen ved Siden af, Fløjdørene aabnedes paa én Gang, og Napoleon kom lige hen imod ham. Kejseren var iført en blaa Uniformskjole — aaben fortil, saa man kunde se hans hvide Vest, der gik ned over Maven — og Ridebukser, som sluttede stramt om hans korte, fyldige Ben, hvis nederste Halvdel forsvandt i de høje, lakerede Støvler. Hans Haar, der var tætklippet, sad glat og blankt om Issen med Undtagelse af en lille Lok, der hang ned over Midten af den brede Pande, og hans fyldige, men endnu ungdommelige Ansigt havde et Udtryk af Velvillie, der var parret med en passende Portion af kejserlig Nedladenhed. Hans hvide, blegfede Hals stak stærkt af mod den mørke Uniformskrave og udsendte en Duft af Eau de Cologne, som allerede var kendelig paa Afstand.

Han nærmede sig med knejsende Hoved og elastiske Skridt, og hele hans sluttede, trivelige Skikkelse med de brede Skuldre, det hvælvede Bryst og den fremstaaende Mave havde denne værdige og repræsentative Holdning, som man saa ofte træffer hos Folk i Fyrrerne med Embonpoint. Efter alt at dømme var han i Dag i særlig godt Humør.

Napoleon besvarede Balaschevs ærbødige Hilsen med et let Nik og henvendte sig straks til ham uden at forberede sig paa sin Tale, overbevist som han var om, at alt, hvad der kom fra hans Læber, var det eneste rette, der kunde siges.

„Goddag, General!“ begyndte han i en let henkastet Tone. „Det glæder mig at se Dem her! — Ja, jeg har faaet det Brev, som Kejser Alexander har sendt Dem med.“

Han saa' lidt paa ham med sine store Øjne og vendte dem derpaa saa hurtigt hen i en anden Retning, at det var utvivlsomt, at Balaschevs Person ikke interesserede ham det fjerneste. Nu som altid var det kun det, der foregik i ham selv — hans egne Tanker, som interesserede ham; alt andet i Verden forekom ham

fuldstændig betydningsløst, fordi han havde den faste Overbevisning, at det var hans Villie, der var det ene bestemmende.

„Jeg har ikke ønsket, og jeg ønsker ikke Krigen!“ vedblev han. „Man har ligefrem paatvunget mig den. Men ikke desto mindre er jeg dog *endnu*“ — han lagde stærkt Eftertryk paa dette sidste Ord — „villig til at høre paa de Forklaringer, som De har at give mig.“ Og han udviklede derpaa kort og klart Grundene til sin Misfornøjelse med Ruslands Optræden.

Balaschev, der lod sig narre af hans rolige og venlige Tone, følte sig fuldt og fast overbevist om, at han ønskede et Forlig og var villig til at paabegynde Underhandlinger.

„Deres Majestæt! — Min allernaadigste Herre, Kejser Alexander ...“ begyndte han, men standsede forlegen, da han mødte Napoleons spørgende Blik. „Naa General, der er ingenting i Vejen, se nu at komme lidt til Dem selv!“ sagde dennes smilende Øjne, medens de samtidig undersøgte hans Uniform og hans Kaarde. Balaschev tog sig da omsider sammen og fortsatte. Han udtalte, at hans Hersker ikke kunde betragte Kurakins Optræden som en casus belli, at Gesandten havde handlet fuldstændig paa egen Haand, at den russiske Kejser ikke ønskede Krigen, og at der ikke eksisterede noget Forbund mellem England og Rusland.

„Nej *endnu* ikke,“ bemærkede Napoleon og gjorde en lille Bevægelse med Hovedet for at betegne, at han kunde gaa videre.

Balaschev sagde ham saa alt, hvad han havde faaet Paalæg om, og tilføjede sluttelig, at Kejser Alexander var villig til at paabegynde Underhandlinger, dog kun paa en ganske bestemt Betingelse. Men da han kom til dette kildne Punkt, blev han igen forvirret, idet han mindedes den Udtalelse, som hans Hersker havde paabudt ham at gengive ordret til Napoleon. Han kunde Sætningen udenad, men det var ham ikke muligt at faa den over sine Læber, og han sagde derfor blot, at Kejseren stillede den Fordring, at de franske Tropper skulde gaa tilbage over Njemen.

„Ja, jeg er lige saa ivrigt stemt for Freden som Kejser Alexander,“ sagde Napoleon, der nu talte med hævet Røst og hurtigere end før: „Har jeg maaske ikke gjort alt i det sidste halvandet Aar for at bevare den, og har jeg ikke i al den lange Tid taalmodig ventet paa, at Rusland skulde komme med en Forklaring? — Naa, og hvad forlanger I da nu af mig?“ skreg han,

idet han ledsagede disse Ord med en lille energisk Haandbevægelse.

Balaschev gentog sin tidligere Udtalelse.

„Og det er det hele!“ sagde Napoleon og saa' ham stift ind i Ansigtet.

Balaschev bøjede Hovedet ærbødigt.

„I forlanger altsaa, at jeg skal trække mine Tropper tilbage over Njemen!“ vedblev Kejseren, der nu vendte ham Ryggen og begyndte at gaa op og ned ad Gulvet med hurtige Skridt. „Men for to Maaneder siden fordrede I jo, at jeg skulde trække dem ud af Pommern, og saa er I dog villige til at indlade jer paa Fredsunderhandlinger nu.“

Napoleon gik i Tavshed et Par Gange fra den ene Ende af Stuen til den anden og standsede derpaa pludselig foran Balaschev. Hans Ansigt havde nu et næsten forstenet Udtryk, og hans venstre Læg dirrede krampagtigt, hvilket hos ham altid var et Symptom paa heftig Vrede.

„Ja, den Slags Forslag kan I gøre Folk som Hertugen af Baden, men ikke mig!“ skreg han harmfuldt. „Og selv om I nu bød mig baade Petersborg og Moskvá, vilde jeg endda ikke slutte Fred med jer. I beskylder mig for, at jeg har begyndt Krigen — men hvem af os rejste først ned til Hæren? Var det maaske ikke Kejser Alexander? Og I taler til mig om Underhandlinger, naar jeg allerede har ofret Millioner, naar I selv har sluttet Forbund med England, og eders Stilling Dag for Dag bliver vanskeligere. Og hvad har I opnaaet ved at slutte eder til dette Ørige? Hvilke Fordele har I haft deraf?“

Til at begynde med havde han betonet sin Villighed til at indlade sig paa Underhandlinger, men jo ivrigere han blev, desto mindre formaaede han at beherske sig, og til sidst indskrænkede han sig til at udslynge den ene Fornærmelse efter den anden mod Kejser Alexander.

„Naa, og nu fortæller man jo, at Rusland har sluttet Fred med Tyrkiet,“ bemærkede han efter en lille Pause.

„Ja vel, Deres Majestæt, Freden er ...“ begyndte Balaschev med en let Hovedbøjning. Men Kejseren afbrød ham øjeblikkelig; han ønskede selv at have Ordet og snakkede saa videre paa denne iltre og utaalmodige Maade, som er ejendommelig for Folk, der er forkælede af Lykken og ikke taaler nogen Modsigelse.

„Ja, ja, jeg véd det!“ sagde han hastigt. „I har sluttet Fred med Tyrkerne, men I fik hverken Moldau eller Valachiet. Og jeg vilde have foræret Kejser Alexander disse to udmærkede Provinser, ligesom jeg tidligere har foræret ham Finland. Han vilde have kunnet forene dem med sit Rige og derved udvidet dette baade i Nord og i Syd. — Ja, end ikke Kejserinde Katerine den Store vilde have kunnet gjort det bedre!“ vedblev han med stigende Heftighed, idet han uvilkaarlig gentog de Ord, han i sin Tid havde udtalt til Kejser Alexander i Tilsit. „Og alt det vilde han have opnaaet, hvis han havde holdt fast ved mit Venskab. Ja, hvad *kunde* Kejser Alexander ikke have udrettet — hvis han blot havde *villet!*“

Her tog han sig en Pris, medens hans Øjne samtidig søgte medlidende hen til Balaschev, og da han saa', at denne vilde gøre en Bemærkning, skyndte han sig at komme ham i Forkøbet.

„Hvad kunde han dog ønske eller søge, som var mere værd end mit Venskab! Og dog forsmaaede han det og foretrak at omgive sig med Folk som Stein, Armfelt, Bennigsen og Winzingerode *). Stein, en Forræder, der er jaget ud af sit Land, Armfelt, en letfærdig Intrigant, Winzingerode en fransk Undersaat, der er løbet over til Fjenden, og Bennigsen, som ganske vist har lidt mere Forstand paa Krigskunsten end de andre — 1807 kunde han dog intet udrette — men hvis Nærværelse burde vække de skrækkeligste Minder hos Kejser Alexander. Ja, hvis han endda kunde have nogen Nytte af dem, men de kan hverken bruges i Krig eller i Fred. Barclay **) skal jo være dyg-

*) H. Fr. Carl v. Stein, Friherre, preussisk Statsmand, f. 1755. Ved sine Reformer som Minister lagde han Spirerne til det Liv, der fremblomstrede i Tyskland under Frihedskrigen. Da han i en Brevveksling udtalte sin Harme over Tysklands Ydmygelser, maatte han tage sin Afsked som Minister. 1808 i December udsendte Napoleon Stikbrev efter ham. Stein flygtede derfor til Østerrig og drog 1812 til Rusland, hvor han styrkede Kejser Alexander i hans Modstand mod Napoleon. 1813 blev han sat i Spidsen for den foreløbige Centralforvaltning i Tyskland. 1815 trak han sig tilbage. D. 1831.

Armfelt, svensk General, gik 1810 i russisk Tjeneste, da han var misfornøjet med Prins Gustavs Udelukkelse fra Tronfølgen. En Mand med udmærkede Evner, men ærgerrig, nydelsessyg og letsindig.

Bennigsen og Winzingerode, se Anm. henholdsvis II, Side 263 og I, Side 7. O. A.

**) Barclay de Tolly, berømt russisk Feltherre, af skotsk Æt, f. 1759 i Lifland. Han anførte i Begyndelsen af Felttoget 1812 den ene Vestarmé. Efter Slaget ved Smolensk maatte han afgive Kommandoen til Kutusov, men fik efter dennes Død atter Overanførslen. D. 1818.
O. A.

tigere end de andre, men jeg tillader mig nu at betvivle det — i det mindste efter hans første Bevægelser at dømme. Og hvad bestiller saa alle disse Mennesker, som han omgiver sig med. Phuell*) kommer med sine dumme Forslag, Armfelt disputerer og kritiserer, Bennigsen fortaber sig i Undersøgelser, og Barclay, som har Kommandoen og skulde handle, véd ikke, hvad han skal beslutte sig til. Bagration er den eneste af dem alle, der har lidt militært Begreb. Med hans Forstand er det ganske vist kun smaat bevendt, men han har Erfaring, Overblik og kan fatte en Beslutning. Og hvilken Rolle spiller Deres unge Kejser midt i denne Samling af Udygtigheder? — Den, at han gør sig latterlig og maa paatage sig Ansvaret for de andres Dumheder! — Nej, en Suveræn bør kun opholde sig ved Hæren, naar han er Feltherre!" sagde han, idet han udslyngede disse Ord som en bevidst Haan mod Kejser Alexander, vel vidende, at det var dennes højeste Ærgerrighed at være en stor Hærfører. „Og hvad er Følgerne? Skønt Felttoget først lige er begyndt, har I allerede maattet forlade Vilna; Hæren er delt i 2 Dele, der ikke kan operere i Fællesskab, og Tropperne nærer Mistillid til deres Førere."

„Nej tværtimod, Deres Majestæt!" indvendte Balaschev, som havde ondt ved at følge hans hurtige Ordstrøm. „Jeg tør forsikre, at vore Folk brænder af Iver efter at ...."

„Nej, mig narrer De ikke!" afbrød Napoleon ham hastigt. „Jeg véd alt og kender endogsaa Tallet paa eders Bataillioner. I har næppe 200,000 Mand under Vaaben, og jeg har tre Gange saa mange. Jeg giver Dem mit Æresord paa" — han glemte rent, at dette Ord ikke havde nogen Værdi — „at jeg staar med 530,000 Mand paa denne Side af Weichselen. Tyrkerne kan I ikke vente Hjælp af; de duer ikke til noget, og det har de ogsaa tydeligt vist ved at slutte Fred paa dette Tidspunkt. Og hvad Svenskerne angaar, har de kun den ene Bestemmelse at regeres af gale Konger. Den sidste de havde var vanvittig, og saa tog de en anden, Bernadotte, som ogsaa øjeblikkelig gik fra Forstanden, saa snart han var kommet paa Tronen. — Ja, for gal maa man da være, naar man som Sveriges Konge vil slutte Forbund med

---

*) K. L. A. v. Phuell, f. 1757 i Würtemberg, traadte 1777 i preussisk Tjeneste, hvor han avancerede til Generalkvartermester. Gik 1806 som Generalmajor i russisk Tjeneste. Han undfangede Planen til den befæstede Lejr ved Drissa. D. 1826. O. A.

Rusland!“ tilføjede han med et haanligt Smil og tog sig igen en Pris.

Balaschev havde noget at indvende mod alt, hvad Napoleon sagde, og gjorde derfor ogsaa flere Gange en utaalmodig Bevægelse, men uden at det lykkedes ham at komme til Orde. Lige over for Paastanden om Svenskerkongens Vanvid havde han den Bemærkning paa Læberne, at et Sverige, der var alieret med Rusland, maatte betragtes som en Ø, men han kunde ikke komme af med den, da Napoleon skreg saa højt op, at ethvert Forsøg paa at faa blot et Ord indført paa Forhaand var haabløst. Kejseren 'havde nemlig efterhaanden arbejdet sig op til en saa urimelig Grad af Irritation, at han maatte tale og blive ved dermed blot for at overbevise sig selv om, at han havde soleklar Ret i alt, hvad han sagde. For Balaschev begyndte Situationen efterhaanden at blive temmelig pinlig, thi paa den ene Side krævede hans Værdighed som Gesandt, at han tog til Genmæle, men paa den anden Side — som Menneske — fandt han det rigtigst ikke at tage noget Hensyn til Napoleons umotiverede Vrede. Han vidste jo, at alt, hvad denne nu sagde, var fuldstændig uden Betydning, og at Kejseren, naar han først var bleven mere rolig, selv vilde ærgre sig over sin Hidsighed. Han stod derfor med nedslagne Øjne for at undgaa Napoleons Blik og saa' hen efter hans Ben, der hele Tiden var i livlig Bevægelse.

„Og hvad tror I saa, naar alt kommer til alt, at jeg bryder mig om jeres allierede?“ sagde Napoleon i en rasende Tone. „Jeg har ogsaa mine Forbundsfæller: Polakkerne; det er mindst 80,000 Mand, der slaas som Løver, og om nogle Dage er deres Tal vokset op til 200„000.“

Han blev mere og mere ophidset dels ved Bevidstheden om sin Løgn og dels paa Grund af Balaschevs Tavshed. Og da den russiske General stadig vedligeholdt sin uforstyrrelige Ro, gik han tæt hen til ham, gestikulerede hurtigt med sine hvide Hænder og skreg helt ude af sig selv og gulbleg i Ansigtet:

„Ja, men det skal I dog vide, at hvis I ophidser Preussen imod mig, saa udsletter jeg jer af Europas Kort. Jeg kaster jer tilbage over Dvina, over Dnjepr og genoprejser den Skranke, som I takket være Europas Dumhed og Usselhed har vovet at nedbryde. Se det er altsaa den Skæbne, der venter jer, og det har I vundet ved at vende eder fra mig. — Og naar man saa tænker sig, hvad eders Kejser *kunde* have udrettet, hvis han blot havde

villet!" tilføjede han lavmælt og saa' Balaschev lige ind i Ansigtet med et spotsk Smil.

Generalen, som følte, at det nu var nødvendigt at tage til Genmæle, indvendte, at man i Rusland ikke saa' fuldt saa mørkt paa Sagerne, og at man dér haabede paa et heldigt Udfald af Krigen. Napoleon værdigede ham ikke noget Svar, men nikkede blot med en nedladende Mine, der omsat i Ord omtrent vilde sige: „Ja, det fortæller du nu blot, fordi det er din Pligt, men jeg véd jo godt, at du selv ikke tror derpaa, og at jeg har overbevist dig om det modsatte."

Efter at Kejseren havde hørt Balaschev til Ende, tog han sig igen en Pris og stampede derpaa et Par Gange i Gulvet. Det maatte sikkert være et aftalt Tegn, thi i samme Øjeblik aabnedes Døren for to Kammerherrer, der nærmede sig med dybe Buk. Den ene af dem rakte Kejseren hans Handsker og hans Hat, og den anden præsenterede ham hans Lommetørklæde. Napoleon, der tog disse Sager uden at værdige Overbringerne et Blik, vendte sig om mod Balaschev og sagde:

„De maa i mit Navn forsikre Kejser Alexander, at jeg nu som før er ham særdeles hengiven. Jeg kender ham ud og ind og forstaar at vurdere hans udmærkede Egenskaber. Ja, nu vil jeg ikke opholde Dem mere, General; De skal faa mit Svar til Kejseren." Og efter at have affærdiget Balaschev med en lille Haandbevægelse gik han med hurtige Skridt ind i Modtagelsesgemakket, hvor han forsvandt mellem en dobbelt Række af bukkende og skrabende Hofmænd.

VI

Efter hele Napoleons ubehagelige Optræden, men navnlig efter hans Slutningsord, var Balaschev overbevist om, at Kejseren ikke vilde se ham mere, og han blev derfor meget forbavset, da han fik en Tilsigelse til Taffel gennem Duroc, der underrettede ham om, at han skulde have den Ære at spise sammen med Bessieres, Caulaincourt og Berthier.

Napoleon modtog ham denne Gang med et særdeles venligt

Ansigt. Han var øjensynlig yderst oplivet efter sit Triumftog gennem det flagsmykkede Vilna, hvor han var bleven hilst med Begejstring og Jubel af Folkemængden og hyldet af Damerne, der havde tilviftet ham fra alle de Vinduer, han passerede.

Under hele Middagen talte Napoleon saa fortroligt og venligt til Balaschev, som om denne kunde have hørt til hans nærmeste Omgivelser. I Samtalens Løb ytrede Kejseren, at han altid havde ønsket at gøre Bekendtskab med Moskvá, og han begyndte saa at udspørge Generalen om denne By paa en Maade, der røbede, at han var fuldt og fast overbevist om, at hans Gæst maatte føle sig uendelig smigret over den Interesse, han nærede for hans Land.

„Hvor mange Indbyggere har Moskvá? Og hvor mange Kirker?“ spurgte han nedladende. „Der skal jo være en saadan Mængde, at man næsten ikke kan tælle dem.“

Balaschev oplyste ham om, at der i Moskvá fandtes godt og vel 200 Kirker.

„Men til hvad Nytte er egentlig alle de Templer?“ spurgte Napoleon atter.

„Ja, Deres Majestæt maa vel erindre, at Russerne gennemgaaende er meget gudsfrygtige.“

„For øvrigt skal man lægge Mærke til,“ vedblev Kejseren henvendende sig til Caulaincourt, „at en overvældende Mængde Kirker og Klostre altid er Tegn paa et særlig lavt Kulturtrin hos den paagældende Nation.“

„Ja, hvert Land har nu sine Skikke,“ bemærkede Balaschev i en ærbødig Tone.

„Maaske! Men man ser dog ikke noget lignende andetsteds i Europa.“

„Ja undskyld, Deres Majestæt,“ indvendte Balaschev, „men i Spanien findes der da ogsaa en Vrimmel af saadanne Bygninger.“

Dette Svar, der skulde indeholde en Hentydning til det Nederlag, Franskmændene for nylig havde lidt paa den pyrenæiske Halvø, gjorde senere stor Lykke ved Kejser Alexanders Hof, men her, ved Napoleons Taffel, gik det aldeles ubemærket hen. De tilstedeværendes ligegyldige Ansigter sagde tydeligt, at de slet ikke havde lagt Mærke til Finten, og Napoleon spurgte endogsaa et Øjeblik efter, over hvilke Byer han skulde lægge Vejen for at komme fra Vilna til Moskvá. Balaschev, der stadig var betænkt paa at sige Spydigheder, svarede, at man ihukommende

det gamle Ordsprog godt kunde sige, at der var lige saa mange Veje, der førte til Moskvá som til Rom, og iblandt andre den, Carl XII havde valgt, og som gik over Poltava. Men inden han endnu havde faaet rigtig Tid til at glæde sig over dette Indfald, slog Caulaincourt ind paa et andet Tema, idet han skildrede de russiske Landevejes elendige Tilstand ved Vintertid og særlig den, der førte fra Petersborg til Moskvá, som han kendte af egen Erfaring.

Efter Middagen gik man over i Kejserens Arbejdsværelse, hvor Kaffen blev serveret. Saa snart Napoleon havde taget Plads, bød han Balaschev at sætte sig ved sin Side og lænede sig saa tilbage med Kaffekoppen i Haanden. Han var i denne velvillige Stemning, som indfinder sig af sig selv, naar man har spist godt: tilfreds med Tilværelsen og rede til at finde Venner overalt, og han svævede derfor nu i den Indbildning, at den russiske General hørte til hans ivrigste Beundrere.

„Ja, dette Kabinet," sagde han, idet han vendte sig om mod Balaschev med et lidt ondskabsfuldt Smil, „skal efter Sigende være det samme, som Kejser Alexander benyttede til Arbejdsværelse. Det er egentlig ret mærkeligt — ikke sandt, General?"

Balaschev svarede ikke, men bøjede blot Hovedet.

„Og her har han altsaa siddet og plejet Raad med Winzingerode og Stein for fire Dage siden," vedblev Napoleon, stadig med et drillende Smil. „Men for Resten forstaar jeg ikke, hvorfor Kejser Alexander har samlet alle mine personlige Uvenner om sig. Det er og bliver mig en Gaade! — Han har nok rent glemt, at jeg kan betale ham med samme Mønt!" henvendte han sig til Balaschev, og hele hans Vrede vaagnede nu pludselig igen. „Og jeg gør det ogsaa, fortæl ham, at jeg agter at gøre det!" sagde han i en rasende Tone, idet han fór op fra Stolen og satte sin Kop fra sig. „Jeg jager alle hans Slægtninge ud af Tyskland — baade dem, han har i Würtemberg og i Baden. Lad ham saa se, hvorledes han faar dem anbragt i Rusland!"

Balaschev gjorde en Bevægelse, der skulde betegne, at han ønskede at trække sig tilbage, fordi det var ham pinligt at høre paa dette, men Napoleon mærkede det ikke og vedblev sine Forhaanelser mod den russiske Kejser.

„Og hvorfor har Kejser Alexander selv taget Kommandoen over Hæren? Hvad skal det til? Krigen er mit Haandværk, men hans Bestilling er det at regere og ikke at være Hærfører. —

Hvorfor har han paataget sig dette Ansvar?“ sagde han ivrigt og gik derpaa frem og tilbage i Værelset, indtil han pludselig standsede foran Balaschev.

„Men De siger jo slet ikke noget, General! De glemmer nok rent, at De er Kejser Alexanders Hofmand og hans ivrige Beundrer!“ sagde han i en haanlig Tone og kneb ham let i Øret, hvilket hos ham var et Tegn paa særlig Gunst og Naade. „Naa ja, Farvel da, og Lykke paa Rejsen!“ tilføjede han, idet han besvarede Balaschevs ærbødige Hilsen med et lille Nik. — „Er Hestene parate til Generalen? Lad ham blive forsynet fra min egen Stald; det er en længere Rejse, han kommer til at foretage.“

Det Brev, som Balaschev fik med, var det sidste, Napoleon skrev til Kejser Alexander. Da Generaladjudanten gjorde Rede for Resultatet af sin Mission, meddelte han sin høje Hersker alle Enkelthederne af sin Samtale med Napoleon, og dermed var ethvert Haab om Fjendtlighedernes Standsning ogsaa fuldstændig udelukket.

VII

Et Par Dage efter sin Samtale med Pierre rejste Fyrst Andrej til Petersborg for at faa fat i Anatole Kuragin og kræve ham til Regnskab, men da han ankom til Hovedstaden, var Fuglen allerede fløjet. Anatole var nemlig i rette Tid bleven advaret af sin Svoger og havde saa straks ladet sig forsætte til Hæren i Moldau. I Petersborg traf Fyrst Andrej sin tidligere foresatte, Kutusov, der lige var bleven udnævnt til øverstbefalende over Tropperne i Tyrkiet, og da hans gamle Velynder tilbød ham en Plads i sin Stab, modtog han Tilbudet og rejste ned til Bukarest med ham.

Det var Fyrst Andrejs faste Beslutning at udfordre Kuragin, men han maatte først finde paa et rimeligt Paaskud, da han ikke ønskede at bringe sin tidligere forlovede i Folkemunde. Hans Forsøg paa at træffe sin Dødsfjende kronedes dog ikke med Held, da Anatole, saa snart han erfarede Fyrst Bolkonskijs Ansættelse i Hovedkvarteret, fik udvirket en Forsættelse til Rusland og skyndte sig bort over Hals og Hoved.

For Fyrst Andrej var det en stor Lettelse at komme under

helt nye Omgivelser, thi efter Nataschas Troløshed, der havde ramt ham endnu dybere, fordi han søgte at skjule sin Skuffelse for alle, var det blevet ham fuldstændig utaaleligt at skulle leve i Nærheden af de Mennesker, der havde været Vidne til hans Lykke. Han følte ikke mere den stærke Uendelighedstrang, som første Gang var vaagnet hos ham hin mindeværdige Dag ved Austerlitz og havde aabnet videre Horisonter for hans Blik; nu interesserede han sig kun for det, der laa nærmest: Livets praktiske Gerning, som han kastede sig over med en febrilsk Iver for at glemme Fortiden. Det var, som om den høje, dybe Himmel, der tidligere havde hvælvet sig over ham, nu pludselig havde sænket sig og forvandlet sig til et lavt, knugende Dække, der tyngede ham som et Fængsels trykkende Mure og hindrede hans Tanker i at flyve videre.

Da han foreløbig ikke kunde faa fat paa Anatole, opgav han at forfølge ham videre; men det stod dog klart for ham, at han, hvor dybt han end foragtede denne Slyngel, vilde udfordre ham, første Gang de mødtes. Han følte, at han ikke kunde andet. Man kunde lige saa gerne søge at forhindre en Mand, som var ved at sulte ihjel, fra at kaste sig over de Spiser, man stillede hen foran ham. Bevidstheden om, at den Fornærmelse, man havde tilføjet ham, endnu ikke var hævnet, og at han ikke havde faaet Afløb for sin Vrede, forgiftede ham den kunstige Ro, som han søgte at finde gennem anstrengt Arbejde.

Da Efterretningen om Franskmændenes Indfald i Begyndelsen af Juli 1812 naaede til Bukarest, bad Fyrst Andrej øjeblikkelig sin Chef om at blive forsat til Vestarmeen, og Kutusov, der ikke fandt Anledning til at modsætte sig hans Ønske, saa meget mere som han i sit stille Sind ærgrede sig over hans Virksomhedstrang, der ramte ham som en Bebrejdelse, fordi den stod i saa stærk en Modsætning til hans egen Apati, gav sit Samtykke dertil. Han sendte ham med Depecher til Barclay*) og skrev efter hans Anmodning til denne, at Fyrst Bolkonskij ønskede at anvendes i Geledet.

Inden Fyrst Andrej begav sig til 1. Armé, som dengang lige havde forskanset sig i Lejren ved Drissa, gjorde han en lille Afstikker til Lisy- Gory, der laa kun en halv Mil fra den Vej, han skulde passere. Han havde i de sidste to Aar tænkt, følt og op-

*) Barclay kommanderede 1., Bagratlon 2. Armé. Disse to Armeer dannede tilsammen Vestarmeen. O. A.

levet saa meget, at han blev helt underlig stemt, da han genfandt alt i sit Fædrenehjem lige til de allermindste Enkeltheder fuldstændig uforandret og ganske, som da han forlod det sidst. Saa snart han kom inden for den store murede Port, der laa for Enden af Alléen, følte han sig til Mode, som om han nærmede sig Torneroses Eventyrslot, og denne Følelse voksede, da han traadte ind i de tavse Gemakker med Gyldenlæders Tapeterne og de gammeldags, snirklede Møbler, der stod i den samme pertentlige Orden som for 30 Aar siden. Ansigterne, han mødte, var ogsaa uforandrede; maaske lidt ældre, men det var ogsaa det hele. Fyrstinde Marie saa' lige saa ængstelig og underkuet ud som sidst, og Mlle. Bourrienne havde bevaret sit travle, kokette Væsen, men bevægede sig maaske med lidt mere Sikkerhed end tidligere. Informatoren, Hr. Desalles, havde ganske vist lagt sig et vist russisk Snit til, men han havde ikke opgivet sine værdige og korrekte Manerer. Den gamle Fyrste var bleven mere mistænksom og irritabel, men i ydre Henseende lignede han ganske sig selv, naar undtages, at han havde mistet en Fortand i Overmunden. Den lille Nikolaj var den eneste, der trodsede de Uforanderlighedens Love, som syntes at herske i denne fortryllede Borg. Han havde faaet dejlige røde Kinder og mørkt, krøllet Haar, og naar han smilede, trak han Overlæben lidt op, ligesom hans afdøde Moder, den lille Fyrstinde, havde gjort. Men skønt alt tilsyneladende var ved det gamle, havde Beboerne dog delt sig i to indbyrdes fjendtlige Lejre, som kun var blevet enige om at slutte en Slags Vaabenstilstand under Fyrst Andrejs korte Ophold. Til den ene hørte den gamle Fyrste, Mlle. Bourrienne og Arkitekten, og til den anden Fyrstinde Marie, Hr. Desalles og hele Husets kvindelige Tyende. Ved Middagsmaaltidet den første Dag herskede der en saa trykket Stemning, at Fyrst Andrej uvilkaarlig blev revet med af den og sank hen i en uhyggelig Tavshed, og da den gamle Fyrste lagde Mærke til Sønnens Ordknaphed, blev han selv gnaven og tavs og trak sig tilbage straks efter Middagen. Senere hen paa Aftenen gik Fyrst Andrej ind til sin Fader og søgte at oplive ham lidt ved at fortælle om Begivenhederne paa Balkanhalvøen, men den gamle hørte slet ikke paa ham og mødte op med en lang Række Beklagelser over Fyrstinde Marie og særlig over hendes Uvenlighed mod Mlle. Bourrienne, som, efter hvad han forsikrede, var det eneste Menneske paa Jorden, der brød sig en Smule om ham. Han

sagde, at hvis han var syg, saa var det ene og alene, fordi hans Datter forbitrede ham Livet og pinte ham paa enhver mulig Maade. Hun var et taabeligt Hængehoved, der forkælede den lille Nikolaj og ødelagde ham grundigt ved at føje ham i alt. Han vidste godt, at hun førte en glædeløs Tilværelse, og at han var haard imod hende, men han kunde nu engang ikke behandle hende anderledes, og hun fortjente heller ikke nogen bedre Skæbne.

„Det er ubegribeligt, at han ikke har spurgt mig om, hvorfor jeg er saa rasende forbitret paa hende," tænkte den gamle Fyrste. „Han maa jo dog have opdaget, at jeg ikke kan taale at se hende. For han skulde da ikke tro, at jeg er en gammel Slyngel eller Idiot, der uden Grund har ladet Mamsellen indtage den Plads, som egentligt tilkom Marie? Jeg maa fortælle ham, hvorledes hun er!" Og han skildrede derpaa Datterens Stupiditet med yderst levende Farver for at gøre Fyrst Andrej begribeligt, hvor umuligt det var at have hende i sin Nærhed.

„Ja, jeg vilde ikke have talt til dig om denne Sag, naar du ikke selv havde bragt den paa Bane," sagde Fyrst Andrej, der for første Gang i sit Liv opkastede sig til sin Faders Dommer, „men da du nu ønsker, at jeg skal sige dig min oprigtige Mening, saa vil jeg ogsaa gøre det. Hvis der er en Kurre paa Traaden mellem dig og Marie, ligger Fejlen sikkert ikke hos hende. Jeg véd jo, hvor højt hun agter og elsker dig! — Men spørger du mig om, hvem der da har Skylden," vedblev han i en hidsig Tone, „vil jeg svare dig, at den ene og alene maa søges hos den daarlige og beregnende Kvinde, hvis Selskab min stakkels Søster er nødt til at finde sig i!"

„Hæ, hæ! — En daarlig Kvinde?" skreg den gamle Fyrste, der først stod lang Tid og stirrede paa ham med et ubehageligt Grin, hvorved Hullet i Tandrækken præsenterede sig med stor Tydelighed. „Naa, saa Marie og de andre har allerede tudet dig Ørene fulde! Har jeg ikke Ret? — Hæ?"

„Hør Fader, jeg vil meget nødig være din Dommer," svarede Fyrst Andrej i en ærgerlig Tone, „men det er dig selv, som tvinger mig dertil, og jeg paastaar nu, at det er denne nederdrægtige franske Mamsel, der er Skyld i det hele. — Du har intet at bebrejde Marie!"

„Han gaar imod mig? Han giver mig ikke Ret?" sagde den gamle sagte og i en noget usikker Tone. Men pludselig fór han

op af Lænestolen og skreg med hæs og pibende Røst: „Herud med dig! Jeg vil ikke se dig mere for mine Øjne! Gaa din Vej!“

Fyrst Andrej besluttede at forlade Lisy-Gory endnu samme Aften, men hans Søster fik ham dog overtalt til at blive Natten over. Den gamle Fyrste holdt sig standhaftigt inde i sit Værelse, vilde ikke se andre end Mlle. Bourrienne og Tikhon og spurgte gentagne Gange, om hans Søn ikke var rejst. Fyrst Andrej, der var lige saa forbitret som den gamle, tog af Sted den næste Dag uden at forsone sig med ham og sagde kun Farvel til sin lille Søn og Søsteren.

„Naa, saa det er altsaa virkelig dit Alvor?“ hviskede Marie i en bedrøvet Tone, da han kom ind til hende med Rejsetøjet paa.

„Ja, Gud ske Lov, at jeg har min Frihed!“ svarede han. „Jeg beklager kun, at du ikke kan følge mit Eksempel.“

„Aa, vær dog ikke saa uforsonlig, Andrej, nu da du skal i Krig og maaske aldrig mere faar ham at se!“ sagde hun med taarefyldte Øjne. „Mlle. Bourrienne siger, at han flere Gange har spurgt efter dig.“

„Du store Gud!“ udbrød han i en harmfuld Tone, medens han gik op og ned i Værelset. „Nej, jeg fatter og begriber ikke, at et usselt, lumpent Menneske skal have Lov til at forgifte hele vor Tilværelse!“

Fyrstinde Marie forfærdedes over hans voldsomme Udbrud, der gjorde et endnu stærkere Indtryk paa hende, fordi hun ikke var i Tvivl om, at det gjaldt ikke alene Mlle. Bourrienne, men ogsaa den Mand, der havde ødelagt hele hans Livslykke.

„Aa, kære Andrej, jeg beder — jeg bønfalder dig om ikke at tale saaledes!“ sagde hun og saa' paa ham med sine store, udtryksfulde Øjne, som lyste gennem Taarer. „Glem ikke, at det er Gud, der tilskikker os vore Sorger, og at Menneskene kun er et Redskab i hans Haand. Og naar nogen derfor har krænket dig, maa du glemme og tilgive. Vi har ingen Ret til at straffe, og du vil ogsaa nok engang forstaa, hvilken Lykke det er at tilgive.“

„Ja, hvis jeg var en Kvinde, Marie, vilde jeg ogsaa uden Tvivl have gjort det, men vi Mænd kan nu engang ikke glemme en tilføjet Fornærmelse. — Hvor jeg hader ham!“ tænkte han. „Jeg føler i dette Øjeblik, at jeg for længst burde have hævnet mig!“

Og han fordybede sig nu i den Grad i sine Hævntanker, at han ikke hørte et Ord mere af hendes lange Formaningstale.

Marie bønfaldt ham om at opsætte Rejsen og forsikrede, at Faderen vilde blive fortvivlet, hvis han tog af Sted uden at have forsonet sig med ham, men Fyrst Andrej erklærede, at ethvert personligt Møde mellem ham og den gamle kun vilde gøre ondt værre, og sagde, at han vilde skrive til sin Fader, naar der var gaaet et Par Dage.

„Farvel, kæreste Andrej, og glem ikke, at vore Sorger og Tilskikkelser sendes os fra oven, og at vi Mennesker kun lyder en højere Villie!“ var de sidste Ord, han hørte af Søsterens Mund.

„Ja, det skal vel være saaledes!“ tænkte han, medens han kørte gennem den lange Allé. „Men hvorfor? Og er der nogen Mening i dette? Marie, der er saa god og blid, har altsaa den Bestemmelse at pines og plages af sin Fader, som allerede gaar halvt i Barndom og ikke kan forandre sig, selv om han vilde, og min lille Søn, der nu er saa glad ved Tilværelsen, skal formodentlig engang bedrages og forraades ligesom jeg — hvis han ikke forraader en anden. Jeg selv rejser til Hæren — og hvorfor? Ja, jeg véd det knap selv, men det er vel nærmest for at komme til at slaas med en foragtelig Slyngel, som jeg saaledes giver Lejlighed til at skyde mig en Kugle for Panden og le af mig bagefter.“

VIII

Kort før Felttogets Begyndelse modtog Nikolaj Rostov, der nu var avanceret til Ritmester, et Brev fra sin Moder, hvori hun underrettede ham om Nataschas Sygdom og den hævede Forlovelse. Hun skildrede med levende Farver sin og den gamle Greves Sorg og bad ham indstændigt om at tage sin Afsked og komme hjem. Nikolaj svarede, at han skulde gøre sit bedste for at efterkomme hendes Ønske, men derved blev det ogsaa, thi det faldt ham ikke et Øjeblik ind at søge sin Afsked nu, da Krigen stod for Døren og Fædrelandet kaldte ham. Til Sonja skrev han samtidig blandt andet følgende:

„Vær forvisset om, min Sjæls dyrebare og tilbedte Veninde, at kun Ærens Bud afholder mig fra at vende tilbage til dem, som

mit Hjerte har kær. Thi hvis jeg nu, lige før Krigens Udbrud, tænkte paa min egen Lykke og svigtede mine Pligter over for Fædrelandet, vilde jeg jo staa som en vanæret Mand i mine egne og Kammeraternes Øjne. Men dette skal ogsaa være vor sidste Adskillelse, thi saa saare Krigen er endt, flyver jeg i din Favn, hvis jeg da er i Live, og du endnu har mig kær, og fra dette salige Øjeblik skal vi være forenede for stedse."

Nikolaj mente, hvad han skrev; det var ene og alene det forestaaende Felttog, der afholdt ham fra at komme hjem og gifte sig. For ham stod Efteraaret paa Otradnoje med Jagterne i Mark og i Skov, og Vinteren med de lystige Slædefarter og Juleløjerne som en i højeste Grad attraaværdig Tilværelse fuld af uskyldige og rolige Glæder, der drog ham endnu stærkere, fordi Sonja gav den forøget Indhold og Værd. En sød lille Kone, et hyggeligt Hjem med glade Børn, en smuk og veldresseret Meute og dertil landlige Sysler og muntre Gilder sammen med Nabogodsejerne — det var den Verden, han ret egentlig længtes efter. Men alt dette maatte han foreløbig slaa ud af sit Hoved; Krigen tvang ham til at blive ved Regimentet, og da han nu engang vidste, at det ikke kunde være anderledes, fandt han sig deri med Ro og søgte at gøre sig Livet saa behageligt som mulig.

Saa snart Krigen udbrød, trak Tropperne sig tilbage fra Vilna baade af politiske og strategiske Grunde, og hvert Skridt, de fjernede sig fra Grænsen, gav Anledning til ivrige Debatter og nye Intriger i Overkommandoens Stab, hvor der herskede den største Konfusion og Uenighed. Men for Regimentet Pavlograds Officerer var dette Tilbagetog i den skønneste Aarstid og under gunstige Forplejningsforhold ikke andet end en ren Fornøjelsestur, som kun havde den mørke Side, at den førte dem bort fra deres gode Kvarterer og de smukke Polakinder. Og hvis en enkelt tilfældigvis kom paa Tanker om, at det nok kunde se lidt betænkeligt ud for Fædrelandet, skød han Hjertet op i Livet, som det sømmer sig en brav Krigsmand, og kastede sig med Iver over sin daglige Gerning for at glemme den truende Situation. Fra Vilna marscherede Regimentet til Sventzjany for at opbrænde nogle store Proviantforraad, som det ikke var muligt at medføre, herfra trak det sig tilbage til Drissa, og da saa Lejren forlodes, rykkede det i Ilmarscher til Vitebsk.

Den 24. Juli bivuakerede to af Regimentets Eskadroner en Mis Vej fra Landsbyen Ostrovno, og da det regnede, haglede og

stormede hele Dagen igennem, blev Husarerne drivvaade, men Folkene tog det hele med stor Ro, thi Sommeren 1812 var saa rig paa Tordenbyger og Plaskregn, at en vaad Trøje hørte til Dagens Orden.

Nikolaj Rostovs Eskadron bivuakerede i en Rugmark, der var fuldstændig nedtrampet af Kvæget og Hestene, og han selv og hans yngste Løjtnant sad i en lille utæt Hytte, som Folkene havde flettet sammen af Halm og Grene. Løjtnant Iljin, som kun var 17 Aar gammel, havde en høj Stjerne hos Nikolaj, der behandlede ham med en næsten faderlig Kærlighed, og den unge Officer saa' for sit Vedkommende op til sin Eskadronschef, efterlignede ham i alt og nærede en næsten kvindelig Beundring for ham.

Det var ikke morsomt at sidde og kukkelure i Hytten, og i Mangel af bedre Beskæftigelse besluttede de derfor at lægge sig til at sove, men lige som de skulde til at gøre Alvor deraf, hørte de tunge Skridt uden for Hytten, og et Øjeblik efter dukkede der en høj Husarofficer med et Par vældige Knevelsbarter ind gennem Døren. Det var Ritmester Sdrinskij, Chef for Regimentets 2. Eskadron.

„Goddag, Greve!" sagde han og rystede sin drivvaade Kappe. „Vil De ikke nok huse mig, til vi faar lidt Opholdsvejr? Jeg kommer lige fra Hovedkvarteret og møder med en hel Pose fuld af Nyheder. Ja, De har vel hørt tale om Rajevskijs sidste Heltebedrift? Den er storartet — mageløs!" Og derpaa begyndte han at fortælle udførligt om Kampen ved Saltanov, som en af hans Venner oppe i Staben havde haft Lejlighed til at overvære. Han sammenlignede i et yderst blomstrende Sprog Dæmningen ved Saltanov med Passet ved Thermopylæ og skildrede, hvorledes General Rajevskij som en af Oldtidens Helte var stormet frem mod Fjenden i den tætteste Kugleregn, fulgt af begge sine Sønner og i Spidsen for alle sine Tropper.

Nikolaj, der skuttede sig, hver Gang Regnen rendte ham ned ad Nakken, hørte ikke synderlig efter, men smøgede af sin korte Pibe og sendte en Gang imellem et Sideblik til den unge Løjtnant, som sad og trykkede sig op til ham. Det kedede ham at skulle høre paa Ritmesterens Fortælling, for han vidste jo, at der saa godt som aldrig var et sandt Ord i disse Krigshistorier, og at han ogsaa selv havde pralet og overdrevet, naar hans egne Bedrifter var kommet paa Tale. „For det første," sagde han til

sig selv, „har Forvirringen og Trængselen paa Dæmningen været saa stærk, at Rajevskij, hvis han virkelig er styrtet frem med begge Sønnerne ved sin Side, i det højeste har kunnet paavirke den halve Snes Mennesker, der var i Nærheden af ham. De andre har slet ikke lagt Mærke til denne Episode, og selv om de skulde have gjort det, har de kun haft Tanker for den Fare, der truede deres eget Liv. Og hvorfor i Alverden vilde han egentlig udsætte sine Sønners Liv uden Nytte? Hele Fædrelandets Ve og Vel afhang dog virkelig ikke af, om denne Dæmning blev taget af Fjenden. Nej, hvis jeg kom i en lignende Situation og havde Petja under mig, vilde jeg paa enhver mulig Maade holde min Haand over ham. Og Iljin, som jeg kun har kendt et Par Maaneder, ham vilde jeg ogsaa skærme, hvor jeg kunde.“ Det var disse Tanker, der rørte sig i ham, medens han hørte paa Sdrinskijs blomstrende Skildring, men han vogtede sig vel for at røbe dem, thi han vidste jo, hvor nødvendigt det var at lade, som om man troede paa den Slags Historier, der bidrog til at løfte Sindene og kastede Glans over vore Vaaben.

„Hvor her dog er utaaleligt!“ bemærkede Iljin, der ikke havde været længe om at opdage, at Rostov sad og ærgrede sig over Sdrinskijs Fortælling. „Skal vi ikke se at komme under Tag, nu da Regnen begynder at sagtne?“ Og derpaa rejste han sig og gik, fulgt af Sdrinskij, som vilde benytte sig af Opholdsvejret til at komme hjem i nogenlunde tør Tilstand.

En halv Snes Minutter efter vendte Iljin tilbage, drivende vaad og dygtig tilsølet forneden.

„Hurra, Rostov!“ raabte han fornøjet, saa snart han var kommet indenfor. „Jeg har fundet en Kro her lige i Nærheden. Skynd dig lidt! Du træffer godt Selskab deroppe: en hel Bunke Kammerater og den dejlige Marie Henrikhovna!“

Det var Regimentslægens unge tyske Kone, han talte om. Doktoren havde giftet sig med hende, medens Regimentet laa i Polen, og nu fulgte hun med ham, da han foreløbig ikke havde noget Hjem at byde hende. Han veg aldrig fra sin unge Hustru og bevogtede hende med en Skinsyge, der var til stor Glæde for Husarofficererne, som i den Anledning viste hende endnu større Opmærksomhed, end de ellers vilde have gjort.

Nikolaj hængte sin Kappe om sig, raabte til Lavruschka, at han skulde følge efter dem med Vadsækken, og gik sammen med Iljin ud i Bælgmørket. De traskede gennem Søle og Vandpytter

og standsede for at orientere sig, hver Gang et Lyn glimtede i det fjerne.

„Rostov, hvor er du henne?“ raabte Iljin, da han naaede Vejen, der førte til Kroen.

„Her! Her! Nu kommer jeg straks!“ svarede Nikolaj.

„Saa' du det Lyn? — Jeg blev helt blændet deraf!“

IX

Foran Kroen holdt Doktorens fraspændte Halvkaleche, og inde i Gæstestuen sad hans fyldige, lyshaarede Frue paa en bred Væggebænk omgivet af fem eller seks Husarofficerer, der gjorde deres bedste for at underholde hende. Hendes Mand laa bag ved hende og sov. I samme Nu som Rostov og Iljin viste sig i Døren, hilstes de med stærk Jubel og Latter.

„Naa, her gaar det nok lystigt til!“ sagde Nikolaj og lo selv med.

„Hvor Pokker har I været henne? — I ligner jo et Par druknede Mus! — Se hvor Vandet driver af jer! — Aa, hold jer lidt paa Afstand! — I vil da ikke spolere Marie Henrikhovnas Kjole?“ lød det ham og hans Ledsager i Møde.

Nikolaj og Iljin saa' sig om efter et Sted, hvor de kunde skifte Linned og Klæder uden at saare den unge Kones Blufærdighed, og opdagede saa endelig et lille Rum, som var adskilt fra den egentlige Krostue ved en Brædevæg; men her sad tre kortspillende Officerer, som paa ingen Maade vilde vige Pladsen for dem. Marie Henrikhovna fandt dog omsider paa Udvej, idet hun laante dem et gammelt Skørt, bag hvilket de, takket være Lavruschkas energiske Hjælp, naaede at komme af med deres vaade Tøj.

Iljin fyrede i den revnede Ovn, Temaskinen og en Flaske Rom blev sat frem paa et improviseret Bord, der tilvejebragtes ved Hjælp af et gammelt Bræt og to Sadler, og Marie Henrikhovna fik Anmodning om at paatage sig en Værtindes Pligter. Alle flokkedes om hende; en tilbød hende sit rene Lommetørklæde, for at hun kunde benytte det som Viskestykke, en anden bredte sin Snoretrøje under hendes Fødder, en tredje hængte sin

Kappe op foran Vinduet, for at det ikke skulde trække ind paa hende, og en fjerde viftede Fluerne bort fra hendes Mands Ansigt, for at han ikke skulde vaagne.

„Aa, lad ham kun ligge!“ sagde Marie Henrikhovna og lo undseligt. „Han sover altid trygt efter en gennemvaaget Nat.“

„Nej, vist ej,“ indvendte Officeren, „jeg maa se at gøre mig behagelig for Doktoren. Maaske han husker min Elskværdighed, naar han engang skal snitte Armen eller Benet af mig.“

Der fandtes kun tre Glas i det hele, Vandet var saa snavset og plumret, at man ikke kunde se, om Teen var stærk eller tynd, og Maskinen rummede saa lidt, at dens Indhold hyppigt maatte fornyes, men disse Smaating gjorde ikke noget Skaar i den almindelige Glæde. Enhver nød tværtimod det salige Øjeblik, hvor han efter Tur og Anciennitet modtog den koghede Drik af Marie Henrikhovnas buttede Hænder, der for Neglenes Vedkommende udmærkede sig ved en let Hofsorg. Det lod virkelig til, at alle de tilstedeværende var forelskede i hende; ja, om det saa var Spillerne, kom de ud af deres Hule og deltog i det almindelige Kurmageri. Den unge Kone straalede da ogsaa af Glæde over at være omgivet af saa mange Tilbedere, men hun fór dog sammen af Skræk, hver Gang hendes slumrende Ægteherre rørte sig.

Der var kun én Ske, men til Gengæld Kandissukker i Mængde, og da dette ikke vilde smelte, blev det vedtaget, at Marie Henrikhovna skulde røre rundt for enhver. Efter at Nikolaj havde hældt Rom i sin Te, gik han hen til hende med Glasset og bad om at blive hjulpen.

„Men De har jo glemt at komme Sukker i!“ sagde hun leende, for hun var i Latterhjørnet ligesom alle de andre.

„Ja, det behøves heller ikke,“ svarede Nikolaj. „Naar De blot vil røre rundt med Deres smukke lille Haand, saa bliver Teen nok sød af sig selv.“

Marie Henrikhovna gik ind derpaa og begyndte at lede efter sin Ske, som en af Officererne havde set sit Snit til at bemægtige sig.

„Nej, dyp heller Deres Finger i Glasset,“ sagde Nikolaj, „saa bliver Teen endnu sødere!“

Iljin tog en Strippe med Vand, stænkede et Par Draaber Rom deri og gik hen til Marie Henrikhovna.

„Se det er nu mit Glas,“ sagde han, „og hvis De vil dyppe

Deres lille henrivende Finger blot et Øjeblik deri, tømmer jeg Indholdet i én eneste Slurk!"

Efter at Teen var drukket, foreslog Nikolaj, at et lille Udvalg af Selskabet spillede en Hanrej sammen med Marie Henrikhovna. Deltagerne udtoges ved Lodtrækning, og det blev dernæst bestemt, at den vindende skulde have Lov til at kysse hendes Haand, og at den, der blev Hanrej, skulde lave Te til Doktoren, naar han vaagnede.

„Ja, men hvis Marie Henrikhovna nu selv vinder?" indvendte Iljin.

„Saa har hun allerede faaet sin Gevinst!" svarede Nikolaj. — „Har hun maaske ikke vundet alle vore Hjerter?"

Næppe var Spillet begyndt, førend Doktorens forpjuskede Hoved dukkede op bag Konens Ryg. Han havde allerede længe været vaagen og lyttet til Samtalen, og hans gnavne Ansigt viste tilstrækkelig tydeligt, at han for sit Vedkommende slet ikke følte sig videre opbygget af det, der foregik her. Han kløede sig først lidt i sit Hoved og bad derpaa de nærmeste om at gøre Plads, da han gerne vilde udenfor. I samme Nu som han var ude af Døren, brast alle i en højrøstet Latter med Undtagelse af Marie Henrikhovna, der blev blussende rød af Forpinthed, hvilket gjorde hende endnu mere tiltrækkende i Officerernes Øjne. Da Doktoren kom tilbage, meddelte han sin Kone, at Regnen nu var ophørt, og foreslog hende, at de søgte Hvile i Kalechen.

„Det gaar virkelig ikke an at vi sidder her, naar alt vort Tøj ligger ude i Vognen," tilføjede han for at lægge mere Pres paa hende. „Vi risikerer jo, at det bliver stjaalet fra os!"

„Vist ej! Jeg stiller en Post ud ved den!" erklærede Nikolaj. „Bliv nu her, Doktor, og berøv os ikke Deres Kones Selskab."

„Jeg skal selv holde Vagt ved den hele Natten!" forsikrede Iljin.

„Ja, Tak for Tilbudet, mine Herrer, men De har alle sovet godt, og jeg har ikke lukket et Øje hverken i Gaar eller i Forgaars," svarede Lægen og satte sig med et gnavent Ansigt ved Siden af sin Kone, fortvivlet over, at Spillet aldrig vilde tage en Ende.

Den rasende Mine, hvormed han betragtede sin Ægtehalvdel, forøgede end yderligere Officerernes Munterhed, og denne blev efterhaanden saa iøjnefaldende, at det kostede de utroligste Anstrengelser at skjule dens egentlige Aarsag. Efter at Doktoren

endelig havde faaet Lov til at bortføre sin Hustru, lagde Officererne sig paa Bænkene og paa Gulvet med deres Kapper over sig, men Gemytterne var saa optagne af Doktorens Skinsyge og hans lille Kones fornøjelige Munterhed, at det endnu varede længe, inden man faldt i Søvn, og nogle af Herrerne listede sig endogsaa udenfor og vendte tilbage med Melding om, hvad der foregik i Vognen. Nikolaj faldt flere Gange hen i en Blund, men blev hver Gang vækket igen af en undertrykt Latter eller Fnisen, der virkede saa smittende, at alle maatte le med uden selv at vide hvorfor.

X

Kl. 3 om Natten mødte Nikolajs Vagtmester med Melding om, at der var kommet Ordre til, at Eskadronen øjeblikkelig skulde bryde op og marschere til Landsbyen Ostrovno, hvor der vilde blive givet nærmere Befaling paa Stedet.

Officererne, af hvilke de fleste endnu ikke var faldne i Søvn, kom hurtigt paa Benene og begyndte leende og snakkende at trække i Støvlerne og iføre sig Kapperne. Der blev igen hældt snavset Vand paa Maskinen, for at man kunde faa sig en varm Morgendrik, men Nikolaj, som ikke ønskede at afvente denne Begivenhed, skyndte sig ud af Døren for at komme hen til sin Eskadron, og Iljin fulgte saa øjeblikkelig hans Eksempel. Det gryede allerede i Øst, Regnen var ophørt og Skyerne i Færd med at sprædes. En rigtig kølig og klam Morgen, som nok kunde faa Tænderen til at klapre, naar Tøjet var halvfugtigt. Nikolaj og Iljin kiggede hen til den aabne Kalechevogn, der glinsede af Væde, og i Tusmørket kunde de skelne Doktorens Ben, som ragede frem under Vognlæderet, og Konens Natkappe, der tegnede sig som noget hvidt inderst inde i Ruffet. Begge Ægtefællerne sov; man kunde tydeligt høre deres regelmæssige Aandedræt.

„Ja, hun er virkelig nydelig!“ sagde Nikolaj, der trængte til at give sin Beundring Luft.

„En aldeles bedaarende Kvinde!“ svarede Iljin med en syttenaarig Ynglings hele Alvor.

En halv Time senere stod Eskadronerne opmarscherede paa

deres Alarmplads, og saa snart Fodfolket og Artilleriet var passeret, satte de sig i Bevægelse i Firer hen ad den sølede Landevej, der var beplantet med Birke paa begge Sider. De graaviolette Skyer fløj hurtigt hen over Himlen, jagede af Vinden; Dagen brød frem, og man saa' nu tydeligt Vejkantens pjuskede Græs, der drev af Væde efter Gaarsdagens og Nattens øsende Regn, og Birkenes hængende Grene, som svajede for Vinden og sendte lysende Vanddraaber ud til alle Sider. Folkenes Ansigter, der for lidt siden havde skjult sig i Halvmørket, var nu helt kendelige, og man kunde endogsaa skelne de nærmestes Træk.

Nikolaj, der red langs Vejkanten ved Siden af Iljin, befandt sig i enhver Henseende udmærket vel. Han var glad ved sin kraftige donske Hest og følte det som en Nydelse at sidde paa Ryggen af dette glimrende Dyr, der kunde trave hele Eskadronen sønder og sammen. Medens han frydede sig over den smukke Morgen, dvælede hans Tanker ved den kønne lille Doktorfrue og Gaarsaftenens Løjer, men ikke en eneste Gang ved den Fare, han red i Møde. I gamle Dage havde han altid været saa underlig beklemt, naar han skulde i Fægtning, men nu følte han ikke Spor af Frygt eller Ængstelse. Og det var ikke Vanen, som havde bevirket dette — Faren bliver man overhovedet aldrig fortrolig med — men han havde lært at beherske sig og vænnet sig til at tænke paa alt muligt andet end netop det alvorlige, der forestod. Som ganske ung havde han ikke kunnet dette, men med Aarene var det kommet af sig selv. Han saa' i denne Morgenstund saa rolig og fornøjet ud, som om han var paa Vej til en almindelig Fredsmanøvre, men Iljin, der red ved Siden af ham, var øjensynlig saa betaget af, hvad der forestod, at Nikolaj, som af Erfaring vidste, hvad hans unge Ven led, følte den dybeste Medlidenhed med ham.

Saa snart Solen dukkede op over Horisonten, lagde Vinden sig; det var næsten, som om den ikke vovede at ødelægge den smukke Morgen, der fulgte saa uventet efter den mørke Uvejrsnat. Solen steg højere og højere, forsvandt et Øjeblik bag en lang, smal Skystrime og brød derpaa frem i sin fulde Pragt. Alting lyste, straalede og blinkede, og som et Slags ironisk Svar paa denne smilende Hilsen fra oven begyndte Kanonerne i det samme at tordne i det fjerne.

Inden Nikolaj endnu havde faaet Tid til at gøre sig Rede for, hvor langt borte Skydningen var, kom der en Adjudant fra Grev

Ostermann-Tolstoj *) og bragte Ordre til, at Husarerne skulde trave frem. Eskadronen red forbi Fodfolket og Artilleriet, som ogsaa paaskyndede Marschen. Først gik det ned ad Bakke og gennem en forladt Landsby, og derpaa op ad Bakke, stadig i Trav. Hestene begyndte at blive varme, og der kom Kulør i Folkenes brune Ansigter.

„Holdt! Til venstre formér Regiment!“ lød Sdrinskijs Stemme forude, og kort efter fulgte Kommandoen: „Marsch! Halv venstre om!“

Husarerne red langs forreste Linie, som allerede var besat, og tog Opstilling paa venstre Fløj bag et Ulanregiment, der holdt her som Skytsbedækning. Ud til højre stod Infanterireserven i en stor, tæt Kolonne, og forude, oppe paa nogle Højder, saas Kanonernes blanke Malm, der lyste og blinkede i den rene, gennemsigtige Luft. Endnu længere forude, hinsides en kratbevokset Slugt, kunde man skelne Fjendens Kolonner og hans Artilleri. Vor Skyttekæde var fuldstændig skjult for Øjet, men man kunde høre den plaffe livligt nede i Slugten.

Dette Plafferi, som Nikolaj ikke havde hørt i lange Tider, klang som en fornøjelig Musik i hans Øren. Han lyttede med Velbehag til Geværildens fjerne Knitren og Skratten, der havde en vis uregelmæssig Karakter og undertiden standsede helt for saa atter at begynde med fornyet Kraft. Det lød, som naar man knalder med Blæretang eller futter Troldkællinger af.

Lidt efter formerede Ulanregimentet sig til Angreb, en Bataillon, der stod opmarscheret foran det i Linie, dublerede Roderne **), for at Rytteriet kunde passere igennem, og derpaa satte Ulanerne sig i hurtig Gangart og med vajende Vimpler i Bevægelse mod det franske Rytteri, der viste sig forude til venstre. Saa snart Ulanerne havde forladt deres Opstilling, red Husarerne frem for at danne Skytsbedækning, og da de kom i Højde med Batteriet, peb og hvislede Musketkuglerne hen over Hovedet paa dem. Denne Lyd virkede endnu mere vækkende og opmuntrende paa Nikolaj end den fjerne Skydning ude i Kæden; han rettede sig uvilkaarligt i Sadelen og fulgte med hele sin Sjæl Ulanernes

---

*) En Dattersøn af den bekendte Grev Ostermann; han udmærkede sig som Generalløjtnant 1806—7 og 1812—13. O. A.

**) De lige Roder træder bag de ulige, hvorved der i Kolonnen opstaar aabne Mellemrum. Denne Afbrydning er særegen for den russiske Hær. O. A.

Angreb, der ganske tydeligt kunde ses heroppefra. Vort Rytteri satte sig i Marsche-Marsche, fløj ind paa de franske Dragoner og blandede sig imellem dem. Kampens Enkeltheder kunde Nikolaj dog ikke faa fat paa, da baade Ven og Fjende forsvandt i Krudtrøgen, men fem Minutter efter Sammenstødet sprængte Ulanerne tilbage i vild Flugt, forfulgt af de franske Dragoner, som var lige i Hælene paa dem.

XI

Nikolaj kunde allerede tydeligt skelne de blaa Dragoner inde mellem de gule Ulaner, der flygtede i vild Uorden, og hist og her i dette bølgende Kaos saa' han blinkende Sabler og Lanser, som spillede i Luften. Han havde ganske den samme Fornemmelse, som naar han holdt paa sin Post i Skovranden og skulde til at fare efter Ulven. Han følte, at hvis han nu huggede ind paa de franske Ryttere, saa vilde disse spredes som Avner for Vinden, men det maatte gøres straks, opsatte han det blot et Sekund til, vilde det være for sent. Han saa' derfor spørgende hen paa Sdrinskij, som holdt ved Siden af ham og ligeledes fulgte Kampen med Øjnene.

„Naa Ritmester, hvad mener De saa?" sagde han hurtigt. „Skal vi ikke hugge ind paa dem?"

„Ja, i mig kribler det ogsaa!" svarede Sdrinskij. „Men vi har jo ingen Ordre, og ....."

Nikolaj afventede ikke Svaret. Han galoperede hen foran sin Eskadron, der, dreven frem af den samme Følelse som han selv, allerede havde sat sig i Bevægelse. „Nu eller aldrig!" tænkte han, og Handlingen fulgte straks efter Tanken, thi Kuglernes Hvislen og Piben var saa æggende, og hans Hest saa opsat paa at komme fremefter, at ingen Magt paa Jorden vilde have kunnet holde ham et Øjeblik længer tilbage. Han gav løse Tøjler og kommanderede Trav, og hørte i samme Nu Eskadronens dundrende Hovslag lige bag ved sig. I fri Trav gik det ned ad Skraaningen, og saa snart denne var passeret, slog Hestene af sig selv over i Galopen, der blev hurtigere og livligere, efterhaanden som de nærmede sig det forfølgende franske Rytteri. Ved Synet af Husarerne gjorde de forreste Dragoner omkring og standsede der-

ved de bageste. Nikolaj jagede i fuldt Firspring ind paa den vigende Fjende med samme Følelse, som naar han susede af Sted for at komme hen foran Ulven. En af Ulanerne standsede sin Flugt, da han saa' ham, og en anden, der var faldet af Hesten, smed sig plat ned for ikke at blive redet over. Næsten alle de franske Dragoner gjorde nu omkring og flygtede i vild Karriere. Nikolaj, der forfulgte en fjendtlig Officer, kom saa pludseligt ind paa en Busk, som hans flinke Hest klarede med et dristigt Spring, at han nær havde tabt den ene Bøjle. Den franske Dragonofficer lagde sig helt forover og fugtlede løs paa sin graa Hest med Sabelklingen for at anspore den til det yderste, men ikke desto mindre vandt Nokolaj dog mere og mere ind paa ham. Efter en kort Jagt røg hans Hest med sin Forpart saa voldsomt ind paa Skimmelens Bagpart, at den franske Officer vaklede i Sadelen, og i samme Nu løftede Nikolaj sin Sabel og huggede til. Franskmanden drattede af Hesten, ikke saa meget paa Grund af Hugget, der kun havde strejfet hans venstre Overarm, men snarere fordi Frygten fuldstændig havde lammet ham. Den stakkels Fyr, der hoppede rundt paa sit ene Ben og gjorde sig forgæves Umage for at frigøre det andet, som var blevet hængende i Stigbøjlen, saa' med et forskrækket Udtryk op mod Nikolaj, ventende paa, at denne skulde hugge til endnu en Gang. Franskmandens unge, blege Ansigt, der var helt tilsølet af Snavs, gjorde et alt andet end krigerisk Indtryk; hans lyskrøllede Haar, klare, blaa Øjne og en allerkæreste lille Kløft i Hagen førte snarere Tanken hen til den hyggelige Arnekrog, hvor der herskede Fred og ingen Fare. Inden Nikolaj endnu havde faaet tænkt rigtig over, hvad han skulde gøre ved sin saarede Modstander, raabte denne Pardon under stadige Anstrengelser for at faa sin Fod ud af Bøjlen, hvilket dog først lykkedes, da nogle Husarer ilede til og hjalp ham. Eskadronens Folk begyndte at samles fra forskellige Sider, og flere af dem førte fangne Dragoner med sig. En af disse, som var saaret — Blodet randt ham ned over Ansigtet — vilde paa ingen Maade af med sin Hest, og en anden, der sad bagpaa hos en af Husarerne, holdt sig fast ved at omfavne den selv samme Mand, som for lidt siden havde taget ham til Fange.

Husarerne, der blev beskudt af de franske Tiraillører, som var under Tilbagegang, skyndte sig at komme ind med deres Fanger, og Nikolaj fulgte efter som den bageste. Han følte sig forunderlig trykket og ilde til Mode, hvorfor vidste han ikke rig-

tig selv, men det forekom ham, at denne Følelse stod stærkt i Forbindelse med det Sabelhug, han havde givet den unge franske Officer.

Grev Ostermann-Tolstoj red Husarerne i Møde, kaldte Rostov frem og takkede ham med varme Ord. Han forsikrede, at Kejseren skulde blive underrettet om hans raske Daad, og lod ham vide, at han vilde blive indstillet til St. Georgskorset. Nikolaj, som havde ventet at faa Ubehageligheder, fordi han havde angrebet Fjenden uden Befaling, blev naturligvis glad overrasket ved denne Modtagelse, men han var dog stadig lige trykket og kunde ikke faa Bugt med den mærkelige Forstemthed, der havde grebet ham.

„Men hvad er der dog i Vejen?“ spurgte han sig selv, medens han red bort fra Generalen. „Har jeg da baaret mig forkert ad? — Nej, ingenlunde, jeg har gjort netop, hvad jeg skulde. Men alligevel ... hvor kunde jeg dog nænne det? Og nu husker jeg jo ogsaa tydeligt, at min Arm standsede lidt, inden jeg huggede til.“

Da Fangerne skulde føres bort, red han hen til den unge Officer med det barnlige Ansigt for at berolige sig med Hensyn til hans Tilstand. Den stakkels Fyr, der sad paa en af Husarernes Haandheste, saa' sig uroligt om til alle Sider, men hans Saar lod for Resten til at være højst ubetydeligt, da han selv kunde føre Tøjlerne. Saa snart han fik Øje paa sin tidligere Modstander, kom der et bedrøveligt Smil paa hans Ansigt, men han hilste dog samtidig med en lille Haandbevægelse for at vise sit venlige Sindelag. Og Nikolaj red saa bort endnu mere skamfuld og ilde til Mode end før.

Hele denne Dag og den næste var han udelukkende optaget af at undersøge, hvor vidt han egentlig havde udrettet noget, der fortjente Anerkendelse, men jo mere han tænkte paa sin saakaldte Heltegerning, desto ubegribeligere blev det ham, at han virkelig havde gjort noget, der var værd at tale om. „For det første,“ sagde han til sig selv, „var det jo den letteste Sag af Verden at drive Dragonerne paa Flugt, da de gjorde omkring, saa snart de saa' os. Og kan man kalde det Heltemod, at man forfølger dem, der løber deres Vej? Nej, jeg var hverken besjælet af Mod eller Fædrelandskærlighed, da jeg forfulgte denne stakkels lille Fyr med de venlige blaa Øjne og Kløften i Hagen. Og hvad havde han egentlig gjort mig, siden jeg huggede løs paa ham? — Intet!

Hvor han dog var bange! Han troede, jeg vilde slaa ham ihjel; men det tænkte jeg slet ikke paa, min Haand rystede jo oven i Købet, da jeg førte Hugget. Jo, det er en storartet Heltebedrift, og det faar jeg Georgskorset for! Nej, jeg forstaar ikke et Ord af det hele!"

Men medens Nikolaj fordybede sig i Betragtninger over disse Spørgsmaal, som han ikke kunde finde nogen Løsning paa, havde Fru Fortuna været saa venlig at tilsmile ham, idet han kun tre Dage efter Kampen ved Ostrovno blev forfremmet uden for Tur og fik Kommando over to Eskadroner Husarer. Hans Renommé var hermed grundlagt, og naar man fremtidig havde Brug for en rask og tapper Officer, tyede man altid fortrinsvis til ham.

XII

Saa snart Grevinden fik Efterretning om Nataschas Sygdom, glemte hun sin egen lidende Tilstand og rejste øjeblikkelig ned til Moskvá. Hun tog Petja og hele sit Tjenerskab med sig, og derpaa flyttede Rostovs ind i deres eget store Hus, der havde staaet tomt og øde i flere Aar.

Nataschas Sygdom tog hurtigt en saa alvorlig Vending, at alle andre Tanker maatte træde tilbage for den ene, at hendes Liv var truet. Hun spiste intet, sov ikke, blev magrere Dag for Dag og hostede uafladeligt. Lægerne slog paa, at man kunde befrygte det værste, og hendes Forældre satte derfor alt i Bevægelse for at afværge den truende Fare. De tilkaldte forskellige berømte Videnskabsmænd, som mødte enkeltvis eller flere i Selskab og talte baade Tysk, Fransk og Latin ved Sygesengen. Alle var de uenige baade med Hensyn til Ondets Natur, og hvorledes det skulde helbredes, men det faldt ikke en af dem ind, at de forstod sig lige saa lidt paa Nataschas Sygdom som paa enhver af de mange, der hjemsøger Menneskeheden. De gik som alle Læger ud fra, at Sygdommen var knyttet til et enkelt Organ, og glemte rent, at der, naar et af disse angribes, indtræder Komplikationer, som staar i nøje Sammenhæng med Patientens særegne Konstitution. Ethvert Menneske har saaledes egentlig talt sin egen Sygdom, og netop derfor staar Videnskaben magtesløs lige over-

for det enkelte Tilfælde. Lægerne, som tilbringer hele deres Liv med at behandle syge og faar Betaling derfor, vil naturligvis ikke indrømme dette. Og hvorfor skulde de ikke ogsaa holde paa deres Videnskab, naar de dog stifter Gavn, skønt rigtignok paa en hel anden Maade, end de selv mener. Hos Rostovs bestod den Nytte, de gjorde, ikke i, at de lod Patienten sluge en Mængde mer eller mindre skadelige Sager, hvis Virkning, da de toges i meget smaa Doser, paa det nærmeste var lig Nul, men deri, at deres Nærværelse beroligede baade Natascha og dem, der plejede hende. Og netop deri ligger ogsaa Lægernes egentlige Magt, hvad enter de saa er Charlataner, Allopater eller Homøopater. De tilfredsstiller den rent menneskelige Trang til at trøstes og møde Sympati, som allerede spirer hos Barnet og er nedlagt i os alle. Naar et Barn støder sig, løber det straks hen til Moderen, for at hun skal klappe det ømme Sted, og en let Berøring af hendes Haand hjælper ogsaa øjeblikkelig paa Pinen, blot fordi det lille Væsen fuldt og fast tror paa, at de, der er større og klogere end det selv, maa sidde inde med Midler til at lindre dets Smerter. Ganske paa lignende Maade gjorde ogsaa Lægerne Nytte ved at forsikre Natascha, at hun vilde føle sig langt bedre, saa snart Pulverne og Pillerne, som laa i de sirligste Æsker og skulde tages til ganske bestemte Tider paa Dagen, havde gjort deres Virkning. Men hvad vilde der ogsaa være blevet af Greven, Grevinden og Sonja, hvis de skulde have staaet med Hænderne i Skødet, i Stedet for, at de nu var fuldt optagne af at sørge for, at alle Lægernes Forskrifter blev nøjagtigt efterkomne. Hele Tiden gik med at vaage over, at Natascha fik sine Pulvere hver tredje og Pillerne hver anden Time, og at hun nød sine Koteletter mindst tre Gange om Dagen: kort sagt, der var alle de Tusinder af Ting at passe, som giver fuldt op at bestille for dem, der sysler om en syg. Og hvorledes skulde Greven vel være kommet ud over sin Ængstelse og Sindsbevægelse, naar han ikke havde kunnet trøste sig ved Bevidstheden om, at Datterens Sygdom allerede havde kostet ham 1000 Rubler ekstra, og at han gerne vilde give andre 1000 til for at faa hende rask, ja, at han endogsaa, hvis det kneb, var villig til at gøre en Udenlandsrejse med hende for at kunne konsultere berømte Læger i Tyskland og Frankrig. Hvad skulde han egentlig have gjort, hvis han ikke havde kunnet fortælle til alle og enhver, at Métivier og Feller havde taget helt fejl af Sygdommen, at Fries ogsaa havde været paa Vildspor, og at Mu-

drov var den eneste, der havde stillet den rigtige Diagnose. Og hvad vilde der vel egentlig være blevet af Grevinden, hvis hun ikke en Gang imellem havde kunnet skænde paa Natascha, naar denne tog det alt for let med Lægens Forskrifter.

„Du kommer dig aldrig, hvis du ikke tager dine Piller til de rette Tider! Du maa endelig ikke tro, at det er Spøg med din Sygdom, jeg vil sige dig, at den godt kan ende med en Pneumonie!“ sagde Grevinden mere end én Gang i saadanne Øjeblikke og fandt da en vis Trøst i at udtale dette mærkelige fremmede Ord, hvis Betydning hverken hun eller hendes Omgivelser havde fjerneste Anelse om.

Sonja søgte navnlig at holde sig oppe ved Tanken om, at hun under Sygdommens mest kritiske Periode ikke havde været af Klæderne en hel Uge for straks at kunne yde Hjælp, naar det behøvedes, og at hun endnu stadig laa paa Spring hver Nat for at vaage over, at hendes Veninde fik de nogenlunde uskadelige Piller til de fastsatte Tider. Natascha var endelig for sit Vedkommende ikke alene rørt over alle de Ofre, man bragte hende, men tillige ret fornøjet ved at skulle tage sin Medicin; og naar hun en enkelt Gang forsømte dette, var det nærmest for at overbevise sig selv og andre om, hvor ligegyldig hun var ved Livet.

Doktoren kom hver Dag, følte paa hendes Puls, undersøgte hendes Tunge og spøgte med hende uden at lægge Mærke til hendes fortvivlede Ansigt. Og naar han saa gik, skyndte Grevinden sig ud efter ham i Forstuen for at høre, hvorledes det egentlig stod til med Datteren. Lægens Svar var altid ét og det samme. Han rystede paa Hovedet med en betænkelig Mine og erklærede, at Sygdommen ganske vist var alvorlig, men at han lovede sig umaadelig meget af den sidste Medicin, og at man for øvrigt maatte vente taalmodigt og se Tiden an, da Ondet snarere var af psykisk end af fysisk Natur, og Grevinden vendte saa altid trøstet og beroliget tilbage til sit kære Barn.

Symptomerne paa Nataschas Sygdom vedblev, og da Lægerne erklærede, at hun maatte være under deres stadige Tilsyn, holdt de hende saaledes tilbage i Byens beklumrede Luft og tvang hendes Familie til at blive i Moskvá hele Sommeren over. Men til Trods for alle de Pulvere, Piller og Draaber, hun maatte døje, vandt hendes Ungdom dog til Slutning Sejr. Nataschas Sorg begyndte lidt efter lidt at mildnes gennem Tidens lægende

Indflydelse, og hun selv kom efterhaanden nogenlunde til Kræfter igen.

XIII

Natascha blev roligere, men hendes Munterhed vendte ikke tilbage, og selv hendes Smil havde et Skær af dæmpet Vemod. Hun sang heller ikke mere, thi saa snart hun begyndte derpaa, var det, som om hele Angeren og Smerten indfandt sig med fornyet Styrke. Hendes Lyst til at behage, der tidligere havde været saa fremtrædende, var ogsaa fuldstændig forsvunden, og Mændene udøvede ikke mere Tiltrækningskraft paa hende end Narren Nastasja Ivanovna. Hun undgik enhver Adspredelse og kunde ikke engang finde Behag i de uskyldigste Glæder, der tidligere havde udfyldt hendes sorgløse Tilværelse. Hvad vilde hun ikke have givet for at kunne opleve de lykkelige Efteraarsdage paa Otradnoje endnu en Gang, men de kom aldrig igen, det havde hun selv en bestemt Følelse af. Borte var hendes Frejdighed og hendes Modtagelighed for Glæden, men hun maatte alligevel leve Livet ud — der var ikke andet for.

Før havde hun altid ment, at hun var bedre og klogere end alle andre, men nu fandt hun ligefrem en Slags Trøst i at forsikre sig selv, at hun var et daarligt og slet Menneske. Nej, hun duede ikke, og hendes Fremtid var mørk og glædeløs. Hun havde kun den ene Opgave ikke at være til Byrde for andre og saa for Resten at finde sig i sin Skæbne. Fra sine Forældre og Sonja trak hun sig mere og mere tilbage, og hun befandt sig egentlig kun vel i Petjas Nærhed; var hun sammen med ham, kunde hun endogsaa gribe sig selv i at le. Hun sad næsten altid hjemme og modtog ikke saa faa Besøg, men det eneste af dem alle, hun satte Pris paa, var Pierres. Ingen kunde være ømmere, omhyggeligere og mere hensynsfuld end han. Det følte Natascha ogsaa, og hun var derfor glad ved hans Selskab, men hendes Taknemmelighed havde ingen Part i denne Glæde, for hun fandt ikke, at der var noget synderlig fortjenstligt i, at Pierre, der var saa god mod alle, ogsaa udstrakte sin Godhed til hende. Hun lagde undertiden Mærke til en vis Uro i hans Væsen, men det tilskrev hun hans store Forlegenhed, der jo var en velbekendt

Sag. Han var aldrig senere kommet med den Slags Følelsesudbrud som hin bevægede Dag, og hun var ogsaa ganske sikker paa, at de kærlige Ord, som dengang havde trøstet hende saa dybt, kun var fremkomne i Øjeblikkets Medlidenhed. Det faldt hende i det hele taget ikke med en Tanke ind, at der mellem ham og hende kunde opstaa en Følelse, der var beslægtet med Kærlighed. Hun betragtede det som en Umulighed — ikke fordi han var gift, men fordi hun følte sig lige saa sikker i hans Nærværelse, som hun havde følt sig usikker og ængstelig i Kuragins.

Hen mod Slutningen af Midsommerfasten *) ankom den gamle Frøken Belov, der ellers var en fast Sommergæst paa Otradnoje, til Moskvá for at forberede sig til Nadveren ved Faste og Bøn, og hun foreslog Natascha, at de skulde gøre fælles Sag. Den unge Pige greb med Glæde denne Tanke, og skønt Lægerne paa det strengeste havde forbudt hende at gaa ud i Morgenluften, holdt hun dog paa, at hun ikke vilde forsømme en eneste Messe hele Ugen igennem. Grevinden syntes godt om Nataschas religiøse Iver, hun haabede nemlig i sit inderste paa, at Bønnen skulde hjælpe hende mere end alle mulige Medikamenter, og hun gav derfor — skønt med en vis Ængstelse — efter for Datterens Ønsker og betroede hende til Frøken Belov, der mødte hver Morgen Kl. 3 for at hente Komtessen, som dog i Regelen var vaagen af Frygt for at sove over sig og komme for silde til Fromessen. Natascha skyndte sig at hoppe ud af Sengen, tog af lutter Ydmyghed sin daarligste Kjole og en gammel Mantille paa og fulgte sin Ledsagerske kuldegysende gennem de tomme Gader, der endnu var indhyllede i Tusmørke. I Kirken var der sjældent mange til Stede ved denne tidlige Gudstjeneste. Natascha og Frøken Belov lagde sig paa Knæ foran den hellige Gudsmoders Billede, der var anbragt i Koret, og naar den unge Pige saa fæstede sine Øjne paa det mørke Helgenbillede, der oplystes af Vokskerterne og det svage Dagskær, som faldt ind gennem Vinduerne, og lyttede til Præstens slavoniske Bønner og Korenes Vekselsang, grebes hun af en Andagt saa dyb, som hun aldrig havde kendt den før. Forstod hun Ordene, blandede hendes Sjæls inderligste Følelser sig i Bønnen, og forstod hun dem ikke, tænkte hun med Ydmyghed paa, at Ønsket om at vide alt har sit

*) Denne varer fra 17. Juni til 11. Juli (vesteuropæisk Tidsregning) og ender med St. Peters- og Paulsfesten. O. A.

Udspring i Hovmod, og at det kun gjaldt om at tro og hengive sig til Herren, som — det følte hun — i dette Øjeblik boede og herskede i hendes Sjæl. Hun gjorde Korsets Tegn den ene Gang efter den anden, bøjede Panden mod Gulvet og bad Gud med et angerfuldt Hjerte om Naade og Tilgivelse. Og naar hun saa vandrede hjem i den tidlige Morgenstund og gik forbi de høje Huse, hvor alle andre endnu hvilede i Søvnens Arme, følte hun sig trøstet og styrket og sporede ligesom et gryende Haab i det fjerne.

I Løbet af hele denne Uge, der blev tilbragt i Andagt og Faste, havde Natascha en stadig voksende Følelse af, at hun endnu kunde frigøre sig for sine Synder og vandre ind i et nyt og bedre Levned, og den Lykke, at hun snart skulde forenes med sin Herre og Frelser i den hellige Nadvere, forekom hende saa uendelig stor, at hun kun var bange for, at hun skulde dø, inden hun oplevede denne lykkelige Stund. Men Dagen kom, og da hun vendte hjem fra Kirken i sin hvide Musselins Kjole, følte hun sig for første Gang i lang Tid i Fred med sig selv og fuld af Fortrøstning til Fremtiden.

Da Doktoren gjorde hende sit sædvanlige Eftermiddagsbesøg, anbefalede han hende at vedblive med de Pulvere, han havde foreskrevet for 14 Dage siden.

„Lad mig se, De bliver ved at tage dem regelmæssigt baade Morgen, Middag og Aften," sagde han, i høj Grad fornøjet over den sidste Recepts Virkning. „Men De maa ikke springe en eneste Gang over! — Vær De rolig, Fru Grevinde," tilføjede han, da han var kommet ud i Forstuen, „nu begynder hun nok snart igen at danse og synge. Dette sidste Pulver har gjort Underværker; hun er kommet sig ganske utroligt."

XIV

I Midten af Juli indløb der forskellige alarmerende Rygter til Moskvá angaaende Krigens Gang, og det hed sig blandt andet, at Kejseren havde udstedt et Opraab til Folket, og at han selv vilde ankomme til Byen med det første. Man sagde, at han havde forladt Hæren, fordi den var i Fare, at Fjenden allerede stod i

Smolensk, at Napoleon raadede over næsten en Million Soldater, og at kun et Mirakel kunde frelse Rusland.

Lørdagen den 23. Juli modtog Grev Rostoptschin Kejserens Proklamation, og han lod da straks udraabe i Gaderne, at den vilde blive offentliggjort, saa saare den forelaa i Trykken. Pierre, der netop var hos Rostovs, da Trommen bragte Budskab herom, maatte saa love at indfinde sig den næste Dag til Middag med Proklamationen, hvis Indhold hele Grevefamilien naturligvis var i høj Grad spændt paa at lære at kende.

Den 24. kørte Grevinden og Natascha ligesom hver Søndag til Gudstjeneste i Rasumovskijs Huskapel. Det var en rigtig varm Julidag. Allerede Kl. 10, da de steg ud af Kareten, var Luften saa stegende hed, som den kun kan være det i en stor By, hvor Sommerens Sol gløder Stenbroen og omskaber denne til en vældig Bagerovn, hvis Virkninger viser sig paa alt levende. Og baade den lysklædte Folkemængde, Gadesælgernes skingre Skrig, som viklede sig ud af Vognlarmen, Vagtparaden, der trak op i hvide Klæder, og de støvede Linde paa Boulevarden forenede sig til et eneste Indtryk af en rigtig varm Sommerdag, hvor alt synker hen i en mat Dvale og indhyller sig i et vist søvnigt Velbefindende eller Ildebefindende.

I Kirken var der en talrig Forsamling af Moskvás fornemste Familier, da saa godt som hele Adelen, der ellers plejede at dyrke Landlivet om Sommeren, i Aar paa Grund af de truende Tider var forbleven i Byen. Medens Natascha gik op ad Stentrappen ved sin Moders Side og bag en liberiklædt Tjener, som banede dem Vej gennem Mængden, lagde hun Mærke til, at et ungt Menneske, der stod inde i Stimmelen, puffede til sin Sidemand og pegede hen paa hende.

„Se der har vi Komtesse Rostov!“ hviskede han temmelig højt. „Hun har ellers forandret sig meget; jeg havde nær ikke kendt hende igen.“

„Ja, hun er bleven mager!“ sagde den anden. „Men det klæder hende for Resten godt; hun ser næsten bedre ud end før.“

Hun hørte saa eller troede at høre, at de nævnede Kuragins og Bolkonskijs Navne. Men hun vidste ikke selv, om det var Indbildning eller ej, thi hun havde altid en Fornemmelse af, at enhver, der saa' paa hende, kendte hendes Ulykke og beskæftigede sig i Tankerne med den. Natascha følte sig i høj Grad lidende og ilde til Mode paa Grund af den Krydsild af Blikke,

hun maatte udstaa, men hun gik videre med et værdigt og roligt Ansigt, thi hun forstod som alle Kvinder den Kunst at beherske sig. Hun vidste godt, at hun var smuk og vakte almindelig Beundring, men Bevidstheden herom glædede hende ikke mere som i gamle Dage, og da allermindst i Dag, hvor Solen skinnede saa lyst, at hun følte sig endnu mere bedrøvet og sorgfuld end ellers. „Se nu er det Søndag igen, og der er altsaa gaaet en hel Uge siden hin mindeværdige Nadverdag," sagde hun til sig selv, „men endnu er der ingen Forandring indtraadt i min sørgelige Tilværelse. Den er lige saa tom og glædeløs, som den altid har været. Jeg er ung, smuk, og jeg véd ogsaa, at jeg er bleven et nyt og bedre Menneske — ja, det véd jeg bestemt — men allige-vel gaar mine bedste Aar hen uden Gavn og Glæde for nogen. Nej, det er sørgeligt — fuldstændig fortvivlende!"

Hun stillede sig hen ved Siden af Moderen, vekslede Hilsener med de Bekendte, der stod i Nærheden, og undersøgte af gammel Vane Damernes Toiletter, medens hun samtidig i Tankerne kritiserede deres Holdning og Maade at korse sig paa. Men saa snart Korsangen begyndte, ræddedes hun over sin Ugudelighed og sørgede over, at hun atter var gledet ned fra det høje Stade, som det var lykkedes hende at svinge sig op til.

Præsten var en ærværdig og smuk Olding, der forrettede Gudstjenesten med en mild Alvor, som virkede beroligende og løftende paa Menigheden. Natascha følte sig ogsaa dybt grebet af Bønnen og Kirkesangen og fik uvilkaarlig Taarer i Øjnene.

„Almægtige Gud! Lær mig, hvorledes jeg rettelig bør leve, og hvorledes jeg skal udrydde Synden af mit Hjerte!" bad hun med Inderlighed.

Efter at Præsten var steget ned fra Alteret, traadte Diakonen frem i Koret, gjorde Korsets Tegn og begyndte at fremsige den foreskrevne Bøn.

„Lader os alle bede!" sagde han højtideligt.

„Ja, lad os det, uden Standsforskel, uden Fjendskab og i kærlig Forening!" tilføjede Natascha i Tankerne.

„Vi beder, at han vil skænke os Opstandelsen og det evige Liv!" vedblev Diakonen.

„Ja, giv os at stige op til Englenes og de saliges Boliger!" bad Natascha.

Under Bønnen for Krigsmagten dvælede hendes Tanker ved Broderen og Denisov, og da der blev bedt for de vejfarende til

Lands og til Vands, drog de hen til Fyrst Andrej, og hun bad da Gud om Tilgivelse for alt det onde, hun havde tilføjet Bolkonskij. Ved Bønnen for dem, som elsker os, nedkaldte hun Himlens Velsignelse over sine Forældre og Sonja, og det gik i dette Øjeblik rigtig op for hende, hvor grundigt hun havde forset sig imod dem. Da Diakonen bad for dem, som hader os, lagde hun en varm Forbøn ind for sin Faders Kreditorer, thi andre Fjender kunde hun i Øjeblikket ikke finde; men ikke desto mindre fløj hendes Tanker dog under dette Afsnit af Bønnen hen til Anatole, og skønt man egentlig ikke kunde sige, at han havde hadet hende, bad hun dog saa inderligt for ham, som om han kunde have været hendes værste Fjende. Her i Bønnen formaaede hun at tænke roligt baade paa ham og Fyrst Andrej, da hendes Andagt var saa dyb og stærk, at den jagede alle verdslige Tanker og Følelser paa Flugt.

Efter at Diakonen havde afsluttet, traadte den gamle Præst atter frem og knælede foran Menigheden, og skønt det ikke var i Overensstemmelse med Ritualet, fulgte alle i Kirken dog hans Eksempel og faldt paa Knæ. Han fremsagde saa med høj og tydelig Røst en Bøn, som efter den hellige Synodes Befaling skulde oplæses i alle Landets Kirker for at nedbede Himlens Hjælp og Bistand til Ruslands snarlige Befrielse for den arge Fjende. Og ligesom før gengav han Ordene uden Spor af Svulst eller falsk Patos, men med en mild og indtrængende Alvor, der gjorde et stærkt Indtryk paa hans Tilhørere.

„Almægtige Gud, Du, som er vor Frelse og vor Styrke!“ lød det gennem Kirken. „Se i Dag i Naade og Miskundhed ned til Dine Børn, og forbarm Dig over os! Den arge Fjende, som vil lægge den ganske Verden øde, haver løftet sit Sværd imod os og samlet sine lovløse Skarer for at hærge og plyndre Dit hellige Jerusalem: Ruslands Rige, som Du haver annammet i Din kærlige Varetægt. Tæt fylket møder han frem for at skænde Dine Templer, omstyrte Dine Altre og forhaane Din hellige Kirke. Hvor længe, o Herre, skal han ustraffet drive sit forargelige Spil!

Almægtige Herre og Hersker! Hør vor ydmyge Bøn! Styrk vor fromme og enevældige Czar Alexander Pavlovitsch! Velsign hans Raad og alle hans Gerninger, befæst hans Rige, og lad ham sejre over Fjenden ligesom Moses over Amalekiterne, Gideon over Midianiterne og David over Goliath. Bevar hans Kriger-

skare! Læg smidig Kraft i deres Musksler, som væbner sig i Dit Navn, og omgjord deres Lænder med tifold Styrke! Grib Dit Glavind og Dit Skjold, og drag os til Hjælp, paa det at Fjendens tøjlesløse Hob maa spredes for vore Hærskarer som Avner for Vinden!

Almægtige Fader! Skænk os Din Naade, og vend ikke Dit Aasyn fra os! Bevar vore Hjerter rene, forny Retfærdighedens Aand i os, styrk os i Troen paa Dig, giv os Haabets Trøst, og lær os sand Kærlighed og Barmhjertighed mod vore Brødre! Amen!"

Paa Natascha gjorde denne Bøn, takket være den modtagelige Stemning hun befandt sig i, et stærkt Indtryk. Hun bad inderlig om, at Tro, Haab og Kærlighed maatte vaagne i vore Hjerter, men Fjendens Tilintetgørelse kunde hun ikke bede om, da hun kun for nogle Øjeblikke siden havde nedkaldt Himlens Velsignelse over dem. Hun bad derfor Gud om at tilgive baade dem og hende selv, og hun følte sig fast forvisset om, at den Almægtige vilde høre hendes Bøn.

XV

Fra den Dag, da Nataschas rørte og taknemmelige Blik i Forbindelse med Kometens himmelske Lys havde spredt Mørket i Pierres Sjæl og aabnet en hel ny Verden for ham, spurgte han ikke mere sig selv: „Hvad er Meningen med det hele?" og „Hvad lever man egentlig for?" Og det var ikke, fordi han havde fundet Løsningen paa de dunkle Gaader, der hidtil i saa høj Grad havde lagt Beslag paa hans Tanker, men fordi hun nu var det Midtpunkt, hvorom disse drejede sig. Tænkte han paa hende, svandt al hans Uro og Tvivl øjeblikkelig, ene og alene fordi han da følte sig hensat til en hel anden Verden, hvor man ikke beskæftigede sig med Problemer, men hvor alt var saa fuldkomment, skønt og herligt, at han kun ønskede at leve saa længe i i den som muligt. Og naar en eller anden Lumpenhed eller Nederdrægtighed, der tidligere vilde have ærgret ham dybt, nu kom ham for Øre, sagde han blot til sig selv: „Ja, hvad kommer det mig ved, at han har snydt og bedraget og bliver hædret som Løn derfor, naar *hun* smilede til mig i Gaar og bad mig om at komme

igen i Dag. Kan det ikke være mig den ligegyldigste Sag, at Slyngler hæves til Ærens Top, naar jeg elsker hende og gemmer paa denne Følelse som en dyrebar Skat!“

Pierre gik endnu stadig til Fællesspisninger og Gilder, drak tæt, som han plejede, og førte det samme ørkesløse Liv som tidligere. Men nu, da Efterretningerne fra Krigsskuepladsen blev mere og mere foruroligende, og Nataschas Sygdom tog saa gunstig en Vending, at hans ømme Medlidenhed maatte siges at være overflødig, grebes han af en forunderlig ubestemt Uro, som han selv ikke rigtig kunde forklare sig Grunden til. Han havde en Fornemmelse af, at han stod over for en Katastrofe, som vilde forandre hele hans Liv, og han studerede derfor med Utaalmodighed alle de Tegn, der tydede paa, at et saadant Vendepunkt var nær forestaaende. Et tydeligt Fingerpeg troede han at have fundet i nogle Vers af Johannes Aabenbaring, der, efter hvad en højtstaaende Frimurer havde udgransket, indeholdt en Spaadom om Napoleon.

I Aabenbaringens 13. Kapitel 18. Vers staar der skrevet: „Her er Visdom! Hvo, som haver Forstand, beregne Dyrets Tal; thi det er et Menneskes Tal, og dets Tal er seks Hundrede tresindstyve og seks. Og i 5. Vers af samme Kapitel staar der skrevet: „Og en Mund blev det given til at tale store Ting og Bespottelse, og Magt blev det given i to og fyrretyve Maaneder.“ Naar man nu gav de franske Bogstaver Talværdi, de første 9 som Enere og Resten som Tiere, fik man følgende Værdi for hvert enkelt Bogstav:

a	b	c	d	e	f	g	h	i	k
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
l	m	n	o	p	q	r	s		
20	30	40	50	60	70	80	90		
t	u	v	w	x	y	z			
100	110	120	130	140	150	160			

Skrev man saa efter denne Nøgle „L'empereur Napoléon“ med Tal og adderede disse, fik man Tallet 666 *), og følgelig var Napoleon det Dyr, Aabenbaringen taler om; og omsatte man paa samme Maade „quarante deux“, altsaa den Tid, i hvilken det blev Dyret givet at tale store Ting og Bespottelse, i Tal, kom man

*) Det apostroferede e er regnet med i Additionen. O. A.

atter til 666, hvoraf fulgte, at Napoleons Magt skulde ophøre 1812, i hvilket Aar han netop fyldte de skæbnesvangre 42, som der staar skrevet om i Aabenbaringen.

Denne Profeti gjorde et stærkt Indtryk paa Pierre, og han grundede ofte over, hvem der skulde gøre en Ende paa Napoleons eller Dyrets Magt. Han skrev saa som Svar paa dette Spørgsmaal: „L'empereur Alexandre", men det passede ikke, thi dette Ord gav ikke 666, naar han omsatte det i Tal. Dernæst prøvede han med „La nation Russe", men det gav ikke noget bedre Resultat. Engang medens han beskæftigede sig med disse dybsindige Undersøgelser, skrev han sit eget Navn: „Comte Pierre Besouhoff *), men det vilde heller ikke slaa til. Han forandrede saa paa Ortografien, idet han udelod det første o og det ene f, men heller ikke derved opnaaede han det forønskede Resultat. Saa gik det pludseligt op for ham, at Nationaliteten ogsaa spillede en Rolle ved en Profeti af den Art, og han skrev derfor som Svar paa Spørgsmaalet: „Le Russe Besuhof", men fik alligevel 671, eller 5 for meget. Han stregede da uden videre e'et ud af Artiklen og fik saa Svaret L'Russe Besuhof = 666. Denne Opdagelse satte ham i en stærk Sindsbevægelse. Paa hvilken Maade han var knyttet til den store Begivenhed, som var forudsagt i Aabenbaringen, vidste han ikke, men han var ikke et Øjeblik i Tvivl om, at der eksisterede en mystisk Forbindelse mellem ham og Napoleons Fald. Hans Kærlighed til Natascha, Tallet 666 og dets Sammenhæng med L'empereur Nopoléon og L'Russe Besuhof, Kometen og Antikristens Ugerninger og Afskyeligheder, alt dette forekom ham som lige saa mange Tegn paa, at han snart vilde blive revet ud af sit daarlige Levned og ført frem til den store og alvorsfulde Gerning, som han var udset til fra oven.

Søndag Formiddag kørte Pierre hen til Rostoptschin for at faa fat i Kejserens Opraab og de sidste Efterretninger fra Hæren. Greven gav ham da ogsaa Proklamationen, der lige var færdig

---

*) Medlyden kh eller ch skrives paa Russisk med ét Bogstav. Paa Fransk vil denne stærkt aspirerede Ganelyd med nogen Ret kunne gengives ved et h. kh vilde være for haardt; ch vilde paa Fransk betegne en Hvislelyd. O. A.

fra Trykkeriet, og desuden nogle Dagsbefalinger, som han først havde modtaget for nogle Timer siden. Da Pierre gennemløb disse, saa' han, at Nikolaj Rostov havde faaet Georgskorset som Belønning for udvist Tapperhed i Slaget ved Ostrovno, og paa samme Side læste han, at Fyrst Andrej Bolkonskij var bleven ansat som Chef for et Jægerregiment. Denne Dagsbefaling sendte han øjeblikkelig til Rostovs, for at de saa snart som muligt kunde modtage Budskabet om Sønnens Heltemod, men de øvrige Papirer beholdt han for selv at aflevere dem, naar han mødte til Middagen.

Grev Rostoptschin, som lod til at være meget ængstelig og bekymret, fortalte ham, at der var indløbet daarlige Efterretninger fra Hæren, og at der efter Sigende skulde opholde sig franske Spioner i Byen. Situationen var i alle Henseender truende, og man kunde derfor ogsaa vente Kejser Alexander til Moskvá allerede den følgende Dag. Alt dette satte Pierre i den største Uro og Ophidselse, og hvis han ikke havde været Medlem af et Selskab, der prædikede den evige Fred, vilde han sikkert straks have trukket i Uniformen og meldt sig som frivillig. Men det lod sig nu ikke gøre, og han trøstede sig med, at han, l'Russe Besuhof, hvis Navn stod i en saa hemmelighedsfuld Forbindelse med Dyrets Tal 666, og som havde den Bestemmelse fra oven at gøre en Ende paa Napoleons Magt, ligefrem var forpligtet til at holde sig rolig og vente til Tidens Fylde kom.

XVI

Da Pierre vidste, at Rostovs altid plejede at se nogle Venner og Bekendte til Middag om Søndagen, kørte han tidligt derhen for at være sikker paa at træffe dem alene. Pustende og stønnende gik han op ad Trappen, og da han kom ind i Forstuen, blev han modtaget af Husets Tjenere, som straks tog fat i hans Paletot og bemægtigede sig hans Stok og hans Hat. Medens de endnu stod og halede i Ærmerne af hans Overfrakke, hørte han Natascha øve sig i sine Solfeggier inde i Salen, og da han vidste, at hun ikke havde sunget i lange Tider, blev han glad forbavset over dette Tegn paa Bedring. Han aabnede Døren ganske sagte

og saa' da, at hun gik frem og tilbage, syngende og med et Nodeblad i Haanden. Hun vendte Ryggen til i det Øjeblik, han traadte ind, men da hun hørte Døren gaa, vendte hun sig pludselig om, og i samme Nu som han opdagede hans godmodige og venlige Ansigt, blev hun blussende rød og ilede hen til ham.

„Ja, jeg øver mig lidt, som De ser. Det er jo altid en Beskæftigelse," sagde hun og saa' ud, som om hun var bleven grebet i en stor Forbrydelse.

„Ja, og det oven i Købet en god!" skyndte han sig at sige.

„Hvor det er dejligt, at De kom! Jeg er saa glad i Dag!" vedblev hun med en Livlighed, der yderligere forbavsede Pierre. „Ja, De véd maaske allerede, at Nikolaj har faaet Georgskorset. Jeg er virkelig stolt paa hans Vegne!"

„Om jeg véd det!" svarede Pierre. „Det er jo mig, der har sendt Dem Dagsbefalingen. — Men nu gaar jeg ind i Dagligstuen, jeg vil ikke forstyrre Dem længer."

„Hør sig mig engang, Greve," sagde Natascha, der atter rødmede dybt og saa' spørgende paa ham, „er det meget urigtigt af mig, at jeg synger?"

„Nej, tværtimod! Men hvorfor spørger De mig om det?"

„Aa, jeg véd det ikke," svarede Natascha, „men jeg vilde saa nødig gøre noget, De ikke synes om. Jeg har jo en ubegrænset Tillid til Dem i alt. De véd ikke, hvor megen Pris jeg sætter paa Deres Mening, og hvad De har været for mig." — Hun talte hurtigt og med nedslagne Øjne og lagde ikke Mærke til, at han blev ildrød i Hovedet. — „Jeg saa' ogsaa *hans* Navn i Dagsbefalingen. Bolkońskij" — dette Ord kom som en sagte Hvisken — „er i Rusland og gør Tjeneste ved Hæren. Tror De, at han nogen Sinde vil tilgive mig? — Sig mig Deres Mening!"

„Ja, jeg tror ... jeg mener," stammede Pierre. „Jeg mener, at han slet intet har at tilgive Dem. Hvis jeg var i hans Sted ..." Og han havde nu igen de samme kærlige Ord paa Læberne som sidst, da han trøstede hende, men hun gav ham ikke Tid til at komme frem med dem.

„Ja *De!*" sagde hun begejstret. „Men det er ogsaa en hel anden Sag, for bedre og ædlere Menneske end De eksisterer der ikke. Og havde De ikke dengang hjulpet og trøstet mig, véd jeg heller ikke, hvad der skulde være blevet af mig!" Her fik hun pludselig Taarer i Øjnene, og hun vendte sig saa bort, skjulte

sit Ansigt bag Nodebladet og begyndte igen sin musikalske Vandring op og ned ad Gulvet.

Pierre vilde gaa videre, men blev standset af Petja, der kom løbende ind fra Dagligstuen. Han var nu en smuk Knøs paa seksten Aar med friske, røde Kinder og fyldige Læber og mindede, især hvad Udtrykket angik, ikke saa lidt om sin Søster. Det var Meningen, at han skulde være Student om et Aar, men han omgikkes i al Hemmelighed med den Tanke at ombytte Bøgerne med Sværdet. Pierre var den eneste, han turde betro sig til, og han kom nu for at raadføre sig med ham om Sagen.

„Naa, hvad bliver det saa til?“ spurgte han og greb ham i Armen. „Er der Tale om, at jeg kan blive antaget?“

Pierre var saa optaget af sine egne Tanker, at han slet ikke hørte hans Spørgsmaal.

„Men hvorfor svarer De mig ikke?“ sagde Petja og ruskede i hans Arm. „Er der ingen Udsigt? Sig mig det heller ligeud!“

„Hvad behager?“ brummede Pierre i en distrait Tone. „Naa ja, nu husker jeg det! — Var det ikke Husar, du vilde være? Ja, jeg skal nok tale til Generalen derom med det allerførste.“

„Ih se Goddag, og velkommen, kære!“ raabte den gamle Greve, der i det samme viste sig i Døren. „Naa, De har vel en hel Pose Nyheder med Dem. Ja, det er mærkelige Tider vi lever i; min lille Grevinde var til Højmesse i Dag i Rasumovskijs Kapel og hørte en hel ny Bøn, som gjaldt Fædrelandets Vel. Den gjorde et dybt Indtryk paa hende. Men hvordan gaar det med Proklamationen? Fik De fat i den?“

„Ja, jeg har den med mig. Der er Røre i Tingene, kan De tro. Kejseren kommer i Morgen, Adelen er sammenkaldt til et overordentligt Møde, og det hedder sig, at der skal udskrives ti Mand af hver tusinde. — Men jeg glemmer jo rent at ønske Dem til Lykke!“

„Tak, Tak! Ja, jeg har Gud være lovet Ære af Drengen! — Og hvad nyt fra Hæren?“

„Daarlige Nyheder! Vore Tropper trækker sig stadig tilbage; de skal nok allerede være ved Smolensk, efter hvad man siger.“

„Du store Gud!“ sagde Greven og slog Hænderne sammen. „Naa, men hvor har De saa Proklamationen? Laan mig den et Øjeblik!“

„Proklamationen? — Ja, hvor har jeg gjort af den? Hvor i Alverden er den dog henne?“ sagde Pierre og gennemrodede

alle sine Lommer, men uden at finde den. „Det er mig ufatteligt, hvor den er bleven af!“ erklærede han omsider. „Jeg maa have glemt den hjemme. Men hvis De vil vente et Øjeblik, saa skal jeg straks være her med den.“

„Nej, det gaar ikke an, vi skal jo spise om fem Minutter,“ indvendte Grevinden, som ogsaa var kommen til. „Schinschin møder altid præcist, og han holder ikke af at vente.“

„Ja, min Vogn er jo rigtignok ogsaa kørt!“ sagde Pierre og saa' sig raadvild om til alle Sider. Men i dette Øjeblik viste Sonja sig med et triumferende Ansigt. Hun havde udstrakt sine Undersøgelser til Forstuen og været saa heldig at finde Papirerne i Pierres Hattefor, hvor han selv omhyggeligt havde gemt dem.

„Nej, efter Bordet! Efter Bordet!“ sagde den gamle Greve, da Pierre i sin Iver straks vilde læse Proklamationen op. Han ventede sig nemlig saa meget af dens Indhold, at han ønskede at nyde den rigtig i Ro.

Den ny Georgsridders Skaal blev drukket i Champagne, og efter at dette var overstaaet, mødte Schinschin frem med alle de Nyheder, han havde paa Lager. Han fortalte blandt andet, at Métivier pludselig havde gjort sig usynlig, og at en stakkels Tysker, som man havde puttet i Hullet, fordi man troede, at han var en Franskmand, atter var bleven sat i Frihed af Rostoptschin.

„Ja, det er farlige Tider, vi lever i,“ bemærkede Greven, „og jeg har ogsaa sagt til min lille Grevinde, at vi maa tale saa lidt Fransk som muligt. Man risikerer for meget derved.“

„Vist saa!“ sagde Schinschin. „Og det er vel ogsaa derfor, at Fyrst Galitzin har taget sig en Lærer i Russisk. Men det er Nøden, som driver ham dertil; i Tider som disse er det farligt at tale Fransk paa Gaden!“

„Naa, kære Ven, naar vi nu faar Militsen ind, trækker De vel ogsaa i Uniformen,“ henvendte den gamle Greve sig til Pierre, som sad saa dybt hensunken i sine egne Tanker, at det varede noget, inden han opdagede, at det var ham, der blev talt til.

„Nej,“ svarede han omsider, „det gør jeg vist næppe. Krigsmand, det er jeg nu engang ikke. Men for Resten er Forho'dene jo saa mærkelige, at man kan vente sig alt. I Tider som disse skal man intet forsværge!“

Efter at de havde spist, satte den gamle Greve sig mageligt

til Rette i sin Lænestol og bad Sonja, der i Regelen maatte overtage en Forelæserindes Rolle, om at læse Proklamationen op.

„Fjenden har sendt sine Hære ind over Ruslands Grænser og er nu i Færd med at hærge vort elskede Fædreland," læste Sonja med klar og udtryksfuld Stemme, og den gamle Greve hørte efter med lukkede Øjne og udstødte en Gang imellem et dybt Suk. Natascha sad henstrakt i en Lænestol og saa' afvekslende paa sin Fader og paa Pierre, der skyndte sig at trække sine Øjne til sig, hver Gang han følte hendes Blik, og Grevinden rystede misbilligende paa Hovedet, naar Sonja kom til et af de rigtige Kraftsteder i Proklamationen, for i disse krigeriske Udbrud saa' hun kun en Forlængelse af den Fare, der daglig truede hendes elskede Søn. Den skeptiske Schinschin lyttede med en ironisk Grimasse og forberedte sig øjensynlig paa at lade sit Vid spille, saa snart Oplæsningen var forbi.

Efter at Sonja havde læst med bevæget Røst om de Farer, der truede Rusland, og de Forhaabninger, Kejseren nærede til Maskvá, men især da til dens Adel, kom hun endelig til Slutningen af Proklamationen, der lød saaledes:

„Vi vil snarest indfinde Os hos Vore tro Undersaatter baade i Moskvá og i andre af Rigets Stæder for i Forening med dem at overveje, hvad der bør gøres med Hensyn til Rigets Forsvar. Gid vore Bestræbelser maa krones med Held, saa at den Ulykke, Fjenden vilde bringe over vort Hoved, i Tidernes Løb maa komme over hans eget. Og sejrer vi i Kampen, vil det ganske Europa, som nu sukker under et forsmædeligt Aag, love og prise Ruslands velsignede Navn."

„Ja, se saaledes skal det være!" raabte Greven med taarefyldte Øjne og snøftede af Bevægelse. „Naar blot Kejseren byder, er vi villige til at bringe alle mulige Ofre."

Lige som Schinschin skulde til at aflevere den spøgefulde Bemærkning, han havde paa Læberne i Anledning af Grevens patriotiske Udbrud, ilede Natascha hen til sin Fader og slyngede begge Arme om hans Hals.

„Aa Papa, hvor du dog er mageløs!" sagde hun henrykt og sendte i det samme Pierre et lille koket Sideblik.

„Bravo, det kalder jeg en patriotisk Dame!" bemærkede Schinschin i en ironisk Tone.

„Ja, De gør nu altid Nar!" sagde Natascha fornærmet. „Men dette er for helligt til at drive Spøg med."

„Hvem gør Nar her?“ raabte Greven forbitret. „Siger han blot et Ord til, gaar vi ud af Stuen alle sammen! Vi er da Russere, skulde jeg mene, og ikke Tyskere eller Franskmænd.“

Petja, der hidtil havde siddet stille i en Krog, fór nu som en Raket hen til sin Fader. Han var ildrød i Hovedet og saa' ud til at være i stærk Sindsbevægelse.

„Hør Papa — og Mama da for Resten med!“ sagde han med en ru Overgangsstemme, der en Gang imellem gik op i Diskanten. „Jeg vil blot sige jer, at I maa give mig Lov til at gaa med, for jeg kan ikke holde ud at sidde hjemme længer!“

„Se saa, nu begynder han ogsaa!“ sukkede Grevinden og slog Hænderne sammen af Fortvivlelse.

„Jo, ikke sandt, du vilde blive en nydelig Soldat!“ sagde Greven, der nu med ét glemte al sin Begejstring. „Nej, lad du de Dumheder fare, min Dreng, og se først at lære noget ordentligt.“

„Det er ingen Dumheder, lille Papa. Fedja Obolenskij, der er yngre end jeg, gaar ogsaa med. Nej, jeg kan virkelig ikke sidde og læse, naar . . .“ — Han standsede og blev endnu rødere, end han var — „naar Fædrelandet er i Fare!“

„Aa, hold nu op med det Vrøvl!“

„Men Papa, du sagde jo selv for lidt siden, at vi maatte bringe alle mulige Ofre.“

„Ti stille, Petja!“ skreg Greven og saa' ængsteligt hen til sin Kone, der sad og stirrede paa Sønnen med stive Blikke.

„Ja, men Papa dog, jeg har jo Ret, det maa du selv indrømme. Spørg engang Grev Besukhov, jeg er vis paa, at han ogsaa . . . .“

„Aa, jeg vil ikke høre mere paa det Vrøvl. Du er en ren Grønskolling endnu, og saa vil du allerede med og slaas. Nej, det giver jeg aldrig mit Minde til!“ sagde Greven og rejste sig for at gaa ind i sit Værelse, hvor han agtede at tage sig en Pibe Tobak og sin sædvanlige Middagslur. — „Naa, vil De ikke med ind og ryge?“ henvendte han sig til Pierre, da han saa', at denne ikke gjorde Mine til at følge ham.

„Nej tak, jeg tror, jeg maa hjem!“ svarede Pierre, som var helt forvirret under Indflydelsen af Nataschas Øjne, der aldrig havde set saa venligt og straalende paa ham som i Dag.

„Hvad, vil De allerede hjem? Og jeg, som troede, at De blev hos os i Aften. De kommer virkelig saa sjældent i den se-

nere Tid! Véd De ogsaa, at min lille Kæledægge dér kun lever rigtig op, naar De er til Stede," sagde den gamle Greve i en troskyldig Tone og pegede paa Natascha.

„Nej, jeg maa af Sted! Jeg kan ikke blive længere, hvor gerne jeg end vilde!" svarede Pierre. „Det er Forretninger, som . . ."

„Ja, jeg kan jo ikke tvinge Dem! Saa paa Gensyn da!" sagde Greven og gik.

„Men hvorfor gaar De? Hvad er der i Vejen? Hvorfor forlader De os?" spurgte Natascha og saa' ham forskende ind i Ansigtet.

„Fordi jeg elsker dig!" vilde han have sagt, men han sagde det ikke, tav og slog Øjnene ned.

„Naa, sig mig det saa!" hviskede Natascha i en indtrængende Tone.

„Fordi jeg helst maa komme saa sjældent som muligt . . . Fordi . . . Nej — fordi jeg har Forretninger hjemme!"

Hun saa' op paa ham med store, forskrækkede Øjne. Han gjorde et Forsøg paa at smile, men det blev kun til en bedrøvelig Grimasse, og for at skjule denne bøjede han sig ned over hendes Haand, kyssede den og skyndte sig ud af Døren, fast besluttet paa ikke mere at sætte sine Ben hos Rostovs.

XVII

Efter at Petja var bleven afvist paa saa ubehagelig en Maade, trak han sig tilbage til sit Værelse, hvor han gav sin Sorg Luft i hede Taarer, og først ved Tetid viste han sig igen med røde, forgrædte Øjne, der bar Vidne om, hvor nær han havde taget sig den Tort, som var overgaaet ham.

Næste Morgen klædte han sig paa med usædvanlig Omhu, lavede en snorlige Skilning i Haaret og smøgede Kraven op for at se mere voksen ud. Han indtog derpaa en imponerende Stilling foran Spejlet, lagde Panden i alvorlige Folder og skød Skuldrene i Vejret; og efter at han endelig havde fundet ud af, hvorledes han skulde kommandere sit Ansigt og sit Legeme for at faa begge Dele bragt ind under saa mandig en Form som mulig, tog han sin Hue og listede sig ganske sagte ned ad Bagtrappen. — Det

var hans faste Beslutning at fremstille sig for Kejseren, der var ankommen til Moskvá samme Dags Morgen. Til en Begyndelse vilde han henvende sig til en af hans Kammerherrer og fortælle ham, hvem han var, og naar det først var sket, mente han, at det nok vilde lykkes ham at faa Foretræde hos Hans Majestæt. Han lavede i Forvejen hele den Tale, han vilde holde til Kammerherren, og han fandt den selv saa vellykket, at han ikke var i Tvivl om, at den maatte gøre et stærkt Indtryk paa denne.

Skønt Petja mente, at netop hans ungdommelige Ydre vilde stemme Kejseren til Gunst for ham, gik han dog ned ad Gaden med en yderst værdig Holdning og Gang, men han faldt mere og mere ud af sin Rolle som voksen, efterhaanden som hans Opmærksomhed optoges af Menneskemængden, der i stadig tættere Skarer strømmede hen til Kreml, og det endte med, at han udelukkende gik op i at bruge sine Albuer for at holde de mest nærgaaende fra Livet. I Begyndelsen klarede han sig ret godt, men da han kom ind i Trojzskij-Porten*), hvor Færdselen vanskeliggjordes af en lang Række Ekvipager, der rullede drønende hen over Stenbroen, klemte Mængden, som jo ikke kendte hans patriotiske Hensigter, ham saa haardt ind mod Muren, at han ikke kunde røre sig af Stedet. Petja, der for enhver Pris vilde videre, begyndte at arbejde med begge Albuer, og han brugte dem saa eftertrykkeligt, at en tyk Madam, som det særlig gik ud over, overvældede ham med en hel Ladning Grovheder.

„Men hvad gaar der af dig, din Knægt!“ skreg hun forbitret. „Skal du trænge dig frem, naar vi andre maa finde os i at blive staaende? Hvad skal det Pufferi til, din dumme Hvalp?“

„Ja, det kan vi ogsaa!“ sagde en firskaaren Slagter, der stod ved Siden af hende, og gav Petja saa velment et Dunk i Maven, at han røg hen i en Krog, hvorfra der opsteg en alt andet end indbydende Duft.

Petja tørrede Sveden af sit Ansigt og glattede lidt paa sin Krave, der var saa krøllet, at den helt havde tabt Façonen, og medens han stod og reparerede paa den Skade, han havde lidt, begyndte han at tvivle om, at Kammerherren vilde give ham Foretræde hos Kejseren, naar han viste sig i en saa lidet præsentabel Skikkelse.

Efter at den lange Vognrække havde passeret Porten, kom

---

*) En af de fem Porte, der fører gennem Kremls Ringmur. O. A.

Mængden atter i Drift og førte Petja med sig ud paa den store Plads foran Slottet. Her var fuldt af Mennesker alle Vegne, og Tagene var sorte af Tilskuere. Saa snart han kom ud under aaben Himmel, hørte han livlig Klokkeringning, som blandede sig med den summende Støjen og Larmen, der lød inde i Mængden. I Begyndelsen var der ikke synderlig Trængsel, men med ét blottedes alle Hovederne, pressede paa og raabte Hurra den ene Gang efter den anden. Petja, som igen blev klemt saa stærkt, at han næsten ikke kunde trække Vejret, løftede sig paa Tæerne for at faa lidt at se, men til ingen Nytte, da han ikke kunde naa op i Højde med den levende Mur, som spærrede ham Udsigten. Hvor han saa' hen, mødte han rørte og begejstrede Ansigter, og en Kone, som stod ved Siden af ham, græd endogsaa sine hede Taarer.

Et Øjeblik stoppede Mængden op, men brød saa paa igen, og Petja, der nu var helt vanvittig af Begejstring, fulgte de andres Eksempel. Han rullede med Øjnene, brugte sine Albuer og skreg Hurra i én Køre. Petja saa' i dette Øjeblik ud, som om han vilde myrde alle sine Omgivelser, og de, der var i Nærheden af ham, gav ham ikke noget efter, men hylede og skreg som vanvittige. „Nu maa vi da snart være i Nærheden af ham!" tænkte han. „Men hvorledes skal jeg dog faa ham i Tale? — Nej, jeg tør ikke, naar det kommer til Stykket." Ikke desto mindre borede han sig dog frem med den samme fortvivlede Energi som hidtil, og til sidst skimtede han mellem de foranværende Rygge en stor, aaben Plads, hen over hvilken der var lagt et langt rødt Løbetæppe. Men i dette Øjeblik blev Mængden drevet tilbage af Politiet, som foretog en almindelig Fremrykning, fordi Kejseren og hans Følge netop var i Færd med at bevæge sig over Slotspladsen og hen til Uspenskij-Kirken. Der opstod en stærk Forvirring og Trængsel i de forreste Rækker, Uordenen forplantede sig videre, og i Kampens Hede fik Petja saa vældigt et Stød under Hjertekulen, at han tabte Bevidstheden. Da han igen kom til sig selv, laa han i Armene paa en gammel Præst, der støttede ham saa godt han kunde, og søgte at værge ham mod de værste Albuestød og Puf.

„Men saa tag jer dog i Vare!" sagde Præsten i en indtrængende Tone. „Kan I da ikke se, hvor ilde der er handlet med Drengen? Ingen Pufferi her! Vil I da klemme ham helt fordærvet?"

Saa snart Kejseren var naaet ind i Uspenskij-Kirken, spredtes Mængden, og Præsten slæbte saa Petja, der var dødbleg og knap kunde trække Vejret, hen til Kæmpekanonen *), som frembød et sikkert Tilflugtssted. Nogle enkelte, der følte Medlidenhed med Drengen, fulgte efter, disse drog andre med sig, og det endte med, at Folk igen pressede paa fra alle Kanter for at faa ham at se. De nærmeste knappede hans Trøje og Skjorte op i Halsen og fik ham anbragt oven paa Kanonens Lavet, og andre medlidende Sjæle var optagne af at beklage den stakkels Dreng og forbande dem, der havde givet ham saa ilde en Medfart. Petja kom sig hurtigt, Blodet skød atter op i hans Kinder, og han priste nu sine udstandne Genvordigheder, da disse havde indbragt ham en udmærket Plads, hvorfra han var sikker paa at faa Kejseren at se, naar denne atter kom ud af Kirken.

Under den kirkelige Højtidelighed, der afsluttedes med et Tedeum i Anledning af Kejserens Ankomst til Moskvá og Freden med Tyrkiet, stod Folk over hele Pladsen i større eller mindre Grupper og snakkede, medens Gadesælgerne gik omkring og falbød forskellige Spise- og Drikkevarer, som fandt en rigelig Afsætning. I Petjas Nærhed gik Passiaren rigtig livligt. En Kone beklagede sig over den ilde Medfart, hendes Silkeshavl havde faaet i Trængselen, og en anden Madam trøstede hende saa med, at Silketøj efterhaanden ikke var til at veje op med Penge. Den gamle Præst holdt et længere gejstligt Foredrag for en civil Embedsmand, og to unge Mennesker fjasede og spøgte med nogle glade Pigebørn, som fniste og knækkede Nødder. Men alle disse Samtaler, der under andre Omstændigheder vilde have tiltrukket sig Petjas hele Opmærksomhed, interesserede ham nu ikke det fjerneste. Han sad paa sin Kanon fuldstændig optaget af den Lykke, han havde i Vente, og den nylig overstaaede Skræk og Smerte havde kun til Følge, at han følte Øjeblikkets Højtidelighed endnu mere, end han ellers vilde have gjort.

„Bum! Bum! Bum!“ lød det pludseligt nede fra Flodsiden — det var Kremls faste Batterier, der skød Freden ind — og alle løb saa derhen for at overvære denne interessante Forestilling i Nærheden. Petja vilde ogsaa af Sted, men Præsten, som stadig stod og passede paa ham, hindrede ham deri. Kanonerne vedblev at dundre, og midt under al denne Buldren og Bragen kom der en

*) Den ligger uden for Kreml-Kasernen, er støbt 1586 og vejer 40,000 Kg. O. A.

hel Del Generaler og Kammerherrer ud af Kirken. Folk blottede igen Hovederne, og alle de, som for lidt siden var ilet hen til Batteriet, kom nu løbende tilbage med Tungen ud af Halsen. Endelig, ligesom Skydningen var ophørt, viste der sig henne i den aabne Kirkedør fire Officerer i straalende Uniformer og med Ordensbaand over Skulderen, og i samme Nu genlød Luften af Hurraraab.

„Hvor er han? Hvem af dem er det?“ spurgte Petja med grædende Stemme, men ingen svarede ham, da alle var saa optagne af at kigge efter Kejseren, at hans Spørgsmaal gik fuldstændig ubemærket hen. Saa valgte han en af de fire Officerer — men det var tilfældigvis ikke Kejseren — som Genstand for sin Begejstring og raabte det ene Hurra efter det andet, medens han samtidig tog den bestemte Beslutning, at han endnu den Dag i Morgen vilde melde sig til Tjeneste ved en eller anden Afdeling.

Mængden trængte sig frem efter Kejseren, lige indtil denne forsvandt i Slottets Port, og spredtes derpaa til alle Sider. Klokken var nu fire, men skønt Petja ikke havde nydt noget siden Morgenstunden, faldt det ham dog ikke et Øjeblik ind at begive sig hjem. Han stillede sig hen foran Slottet mellem en hel Del nysgerrige Mennesker, der kiggede op mod Vinduerne, medens de samtidig sendte de fornemme Herrer, som kom kørende for at spise ved Kejserens Bord, en misundelig Tanke.

Efter Taflet traadte Kejseren ud paa Balkonen, og saa snart Folk fik Øje paa ham, begyndte de igen at raabe Hurra og juble i vilden Sky. Medens han stod her og nippede til en Biskuit, som han havde taget med sig fra Desserten, vilde Tilfældet, at han tabte en lille Stump af den, som trillede ud over Rækværket. Der opstod en livlig Kamp om Stumpen, og efter mange Anstrengelser lykkedes det en Kusk at faa fat i den. Da Kejseren saa' dette, forlangte han en hel Tallerken Biskuit og begyndte at kaste Indholdet ned til Folket. Petjas Øjne glødede, og skønt han igen udsatte sig for at blive mishandlet og maset, styrtede han dog frem for at erobre en af disse Smaakager, som Kejserens Haand havde berørt. Han væltede en gammel Kone, der laa og ragede paa Jorden efter en af dem, og det lykkedes ham ogsaa at snappe den lige for Næsen af hende. Begejstret over sit Held raabte han Hurra den ene Gang efter den anden, men hans Raab kvaltes i Fødselen, da hans Stemme efterhaanden var bleven saa

hæs af alle de Anstrengelser, han havde budt den, at den nu fuldstændig svigtede ham.

Saa snart Kejseren var gaaet, spredte Mængden sig atter og forlod Slotspladsen under livlig Passiaren og Snakken.

„Ja, der kan du se, det var klogt, at vi blev! — Vi fik da lidt for vor Ulejlighed! — Nej, de Par Timer fortryder jeg ikke!“ lød det fra forskellige Sider.

Hvor lykkelig Petja end følte sig, ærgrede han sig dog over, at han nu skulde hjem, og at det saaledes var forbi med Glæden for i Dag. Han begav sig derfor hen til sin Ven Fedja Obolenskij og skildrede ham med levende Farver alt, hvad han havde oplevet. Og da han saa endelig lidt før Tetid mødte i Hjemmet, erklærede han højtideligt til sine Forældre, at det var hans faste Beslutning at løbe sin Vej, hvis de ikke gav deres Minde til, at han blev Soldat. Da den gamle Greve mærkede, hvor bestemt Petja var paa at komme af Sted, begyndte han at vakle, og allerede den næste Dag kørte han rundt for at undersøge, hvor han bedst kunde faa ham anbragt uden at udsætte hans Liv alt for meget. Og han valgte saa efter mange Overvejelser Fyrst Obolenskijs Kosakregiment, som endnu var under Formering og derfor ikke kunde afgaa til Krigsskuepladsen i de første Par Uger.

KRIG OG FRED

LEO TOLSTÒY

KRIG OG FRED

OVERSAT FRA ORIGINALSPROGET

AF

W. GERSTENBERG

TREDJE BIND

TREDJE UDGAVE

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG

MDCCCCXI

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

KJØBENHAVN — FORLAGSTRYKKERIET

FØRSTE AFSNIT

I

I hele den Uge, der fulgte efter Sønnens Afrejse, holdt den gamle Fyrste sig standhaftigt inde paa sit Værelse og nægtede endogsaa at modtage Mlle. Bourrienne, hvad der i høj Grad forbavsede Fyrstinde Marie. Efter 8 Dages Forløb viste han sig dog igen for sine Husfæller og tog saa atter fat paa sine sædvanlige Beskæftigelser, men mærkelig nok var Mamsellen stadig væk Luft for ham og syntes ikke at interessere ham mere. Mod sin Datter var han lige saa kølig som altid, og hun læste i hans Blik, at han gav hende Skylden for, at han og Sønnen var bleven Uvenner. „Ja, det er dig, som har bildt ham ind, at der er noget mellem mig og denne franske Mamselle," sagde hans forbitrede Øjekast lige saa tydeligt som Ord, „men nu ser du da selv, at jeg godt kan undvære hende."

Fyrstinde Marie tilbragte en stor Del af sin Dag oppe hos den lille Nikolaj, hvis Undervisning hun fulgte med den mest levende Interesse, og hun lærte ham selv baade Russisk og Musik, da Desalles ikke kunde informere i disse to Fag. Resten af Dagen rugede hun over sine Bøger, og naar hun var træt af at læse, underholdt hun sig med Desalles eller passiarede med den gamle Praskovja. Krigen beskæftigede ikke hendes Tanker synderligt. Hun var naturligvis bekymret for sin Broder, hvis Liv daglig var i Fare, og hun ræddedes over Menneskenes Grusomhed, der gik saa vidt, at de uden Skaansel myrdede hinanden, men hun anede ikke, hvor betydningsfuldt dette Felttogs Udfald var for Ruslands Fremtid, og levede i en fuldstændig Uvidenhed om den krigerske Stemning, der havde grebet hele Nationen, skønt Julie Drubezkoj, som igen var begyndt at korrespondere med hende, sendte hende en hel Syndflod af patriotiske Breve. I Julies sidste Epistel stod der saaledes blandt andet:

„Jeg skriver til dig paa Russisk, min højt elskede Veninde,

thi jeg hader Franskmændene i den Grad, at jeg ikke engang kan taale at høre deres Sprog. Ja, her i Moskvá er vi alle rasende forbitrede paa Fjendens lovløse Skarer og saa begejstrede over vor egen Kejser, at der ingen Ende er paa det.

Min stakkels Mand døjer ikke saa lidt i de usle Jødeherberger, som han er henvist til at ligge i om Natten, men de Trængsler, som han og alle vore andre tapre Krigere maa gennemgaa, forøger endnu mere min Beundring for dem, der har sat Livet ind paa at frelse Fædrelandet. Ja, du har vel hørt Tale om Rajevskijs heltemodige Bedrift? Var den ikke storartet? Han omfavnede begge sine Sønner og sagde: „Vi vil dø sammen, men ikke vige!“ Og i Sandhed, skønt Fjenden var dobbelt saa stærk som vi, vaklede vi dog ikke et Øjeblik, men stormede frem imod ham.

Her i Moskvá tilbringer vi Tiden, som vi bedst kan, men man mærker jo nok, at der er Krig i Landet. Fyrstinderne Sofie og Aline sidder hos mig hele Dagen, og saa snakker vi stakkels forladte Hustruer om allehaande dybsindige Materier, medens vi piller Charpi og klipper Lærredsstrimler, men vi savner naturligvis dig, min højt elskede, dyrebare Veninde ...“

En af de væsentligste Grunde til, at Fyrstinde Marie vidste saa lidt Besked om Situationen, var dog den, at hendes gamle Fader aldrig talte om Krigen. Han lod, som om den slet ikke eksisterede, og lo af Desalles, naar denne ved Bordet mødte op med alle de truende Efterretninger, der daglig indløb. Og hans Tone var i saadanne Øjeblikke saa rolig og sikker, at Fyrstinde Marie, der nærede en blind Tillid til alle hans Domme, fuldt og fast troede paa, at der slet ingen Fare var paa Færde.

Hele Juli Maaned var Fyrsten endnu mere virksom og energisk end ellers. Han anlagde selv en ny Køkkenhave og syslede med Planerne til en stor Økonomibygning, der tillige skulde tjene som Bopæl for Tyendet. Det eneste, der foruroligede Fyrstinde Marie, var, at han led i høj Grad af Søvnløshed. Han, som i mange Aar havde sovet inde i sit Kabinet, lod nu hver Nat rede op i et nyt Værelse i Haab om, at Søvnen da skulde indfinde sig, men den udeblev haardnakket, hvad enten han valgte sit Natteleje i Spisestuen, Salen eller Biblioteket.

Den 13. August indløb der et Brev fra Fyrst Andrej. Denne havde kort efter sin Afrejse sendt Faderen nogle forsonlige Linier, og dette Forsøg paa en Tilnærmelse havde til Følge, at den

gamle svarede i samme forsonlige Aand. I det sidste Brev, der var skrevet i Nærheden af Vitebsk, efter at Franskmændene havde besat denne By, gjorde Fyrst Andrej i Korthed Rede for Felttogets Gang og gav dernæst sin Fader det Raad hurtigst muligt at flytte til Moskvá, da Franskmændenes Operationslinie gik over Smolensk, som laa knap en halv Snes Mil fra Lisy-Gory.

Da Desalles samme Dag ved Bordet meddelte, at Franskmændene, efter hvad Rygtet sagde, allerede havde besat Vitebsk, kom den gamle Fyrste pludselig i Tanker om det Brev, han havde faaet, og spurgte Datteren, om hun havde læst det.

„Nej, Fader!“ svarede Fyrstinde Marie i høj Grad forbavset over dette Spørgsmaal, da hun ikke havde Anelse om, at der var kommet Brev fra Broderen.

„Han skriver til mig om den Krig, som de alle snakker saa meget om,“ vedblev den gamle med et haanligt Smil.

„Det maa ellers være et meget interessant Brev,“ bemærkede Desalles, „thi Fyrsten, som selv er midt inde i Begivenhederne, har jo sine Efterretninger fra første Haand.“

„Aa, vil De ikke gaa over og hente det!“ sagde den gamle Fyrste til Mlle. Bourrienne. „Det ligger inde i mit Værelse — paa det lille Bord, under Brevpresseren.“

Mamsellen rejste sig øjeblikkelig og trippede af Sted for at hente Brevet.

„Nej, vil De blive!“ kommanderede Fyrsten. „Gaa De heller, Mikhail Ivanovitsch!“

Arkitekten skyndte sig ud, men lige saa snart han var gaaet, rejste den gamle sig utaalmodigt og kastede sin Serviet hen ad Bordet.

„Hæ, hæ! Nu roder Fyren naturligvis alle mine Papirer igennem!“ brummede han i en forbitret Tone og gik selv, men vendte et Øjeblik efter tilbage, ledsaget af Arkitekten og med Brevet i Haanden. Han lagde det paa Bordet ved Siden af sin Tallerken og saa' sig samtidig om med saa truende en Mine, at alle de tilstedeværende fuldstændig tabte Lysten til at lære dets Indhold at kende.

Efter Bordet gik man som sædvanlig ind i Dagligstuen, og saa snart Fyrsten havde taget Plads i Lænestolen, gav han sin Datter Brevet og bød hende at læse det op, men lige som hun havde begyndt, lod han Arkitekten række sig Planen til den ny Bygning, formodentlig for at vise, hvor lidt han interesserede sig

for denne Krig, som alle de andre var saa opsatte paa at faa lidt at vide om.

„Naa, hvad siger Deres Excellence saa til alt dette?“ spurgte Desalles i en ærbødig Tone, da Fyrstinde Marie var færdig med Oplæsningen.

„Hvad behager? Hvad behager?“ brummede Fyrsten uden at se op, i høj Grad ærgerlig over at blive forstyrret i sine Undersøgelser.

„Ja, efter Brevet at dømme ser det dog virkelig ud, som om Krigen ogsaa vil naa os!“ vedblev Desalles.

„Naa, saa det mener De! Men jeg har jo allerede sagt Dem én Gang, at Krigen vil holde sig inden for Polens Grænser, og at Franskmændene aldrig vil vove at overskride Njemen.“

Desalles saa' forbavset paa Fyrsten, der talte om Njemen, naar Franskmændene allerede var ved Dnjepr, men Fyrstinde Marie, som i dette Øjeblik rent havde glemt sin Geografi, tog Faderens Ord for den bogstavelige Sandhed.

„Naar vi først faar Tø, vil de alle drukne i Polens Sumpe. Nej, Bennigsen skulde for længe siden være rykket ind i Preussen, saa havde Felttoget faaet en hel anden Gænge!“ vedblev Fyrsten, der øjensynlig tænkte paa Felttoget 1807.

„Men, Deres Excellence,“ bemærkede Desalles i en ængstelig Tone, „der staar jo i Brevet, at Franskmændene allerede har besat Vitebsk.“

„I Brevet? — Ja vist, ja vist!“ brummede den gamle, hvis Ansigt i det samme formørkedes. „Han skriver, at Franskmændene er slaaede, men hvor, husker jeg ikke. Det var nok ved en eller anden Flod.“

„Nej, det taler Fyrst Andrej ikke noget om!“ indvendte Desalles med nedslagne Øjne.

„Naa, saa det gør han ikke? Tror De da, at jeg selv har fundet paa det? — Aa, hør en Gang, Mikhail Ivanovitsch,“ sagde han efter en længere Pause, idet han pegede paa Tegningen, „hvorledes skal vi faa Folkestuen lagt hen ved Siden af Køkkenet? Kan vi ikke anbringe Korridoren paa en anden Maade?“

Arkitekten begyndte saa straks at forklare, hvorledes han tænkte sig Mangelen afhjulpen, og efter at den gamle Fyrste havde hørt i nogen Tid paa ham, saa' han forbitret hen paa sin Datter og Desalles og gik derpaa over i sit eget Værelse.

Fyrstinde Marie læste den største Forbavselse i Informato-

rens Ansigt, og hun var ogsaa selv forbavset over Faderens underlige Adspredthed, der blandt andet gav sig til Kende ved, at han glemte Sønnens Brev paa Dagligstubordet. Hun anede for første Gang Muligheden af, at hans Aand begyndte at formørkes, men hun vovede ikke at tale til Desalles derom og søgte at indbilde sig, at hun havde taget fejl. Ud paa Aftenen, medens hun endnu sad og tænkte over Faderens mærkelige Aandsfraværenhed, mødte Arkitekten som Udsending fra den gamle for at hente Brevet, og hun tvang sig saa til at spørge ham om, hvad Fyrsten foretog sig for Øjeblikket.

„Ja, Hans Excellence er naturligvis stærkt optaget som altid," svarede Mikhail Ivanovitsch i en ikke synderlig reskektfuld Tone. „Han har i hele den sidste Time snakket med mig om sine Byggeplaner, og for Øjeblikket roder han i sine Skrivebordsskuffer. Jeg bilder mig ind, at han er i Færd med at ordne sine Papirer."

„Han talte ved Bordet om, at han vilde sende Alpatitsch ind til Smolensk. Er Inspektøren kørt?"

„Nej, han staar ude i Forstuen og venter paa Besked, og den bliver vist saa grundig, at han først naar at komme af Sted i Morgen," svarede Arkitekten og forsvandt med Brevet i Haanden.

II

Da Mikhail Ivanovitsch vendte tilbage til sin Herre, sad denne med Briller paa Næsen og en stor Skærm for Øjnene i Færd med at gennemlæse de Optegnelser, som efter hans Bestemmelse i en maaske ikke fjern Fremtid skulde tilstilles Kejseren. Den gamle Fyrste, der øjensynlig var stærkt bevæget ved Erindringen om de svundne Tider, som hans Tanker for Øjeblikket bevægede sig i, modtog Brevet uden at sige et Ord, puttede det i Lommen og befalede Arkitekten at hente Alpatitsch, som allerede længe havde staaet og ventet i Forstuen. Saa snart Inspektøren var kommet indenfor, rejste Fyrsten sig og begyndte at diktere ham sine Befalinger, der fyldte mindst et Par Sider i Lommebogen.

„For det første køber du mig 8 Ris Brevpapir ligesom dette her," sagde han i Kommandotone, medens han gik op og ned ad

Gulvet. „Men glem ikke, at det skal være med Guldsnit! Item 20 Stykker Lak og 10 Dusin Gaasepenne. Endvidere et Brev til Guvernøren — at aflevere i hans egne Hænder! Men det faar du først senere.“ Og nu fulgte der en hel Række Ærinder og Kommissioner, som dikteredes Punkt for Punkt.

Instruktionen varede omtrent to Timer, og da den gamle Fyrste endelig var bleven færdig, satte han sig ned for at tænke over, om han havde glemt noget, men denne aandelige Anstrengelse tog saa stærkt paa ham, at han faldt hen i en Blund. Alpatitsch, der ikke vovede at gaa sin Vej, stod stadig væk ved Døren uden at røre sig, og da han omsider tillod sig en lille Bevægelse, fór hans Herre op af sin Søvn og stirrede paa ham med stive Øjne.

„Ja, gaa saa! Gaa saa!“ sagde han i en utaalmodig Tone. „Skulde der være mere, jeg vil dig, skal jeg nok sende Bud efter dig.“

Alpatitsch gik, og Fyrsten satte sig igen hen til Skrivebordet, rodede længe i sine Papirer og skrev derpaa et Brev til Guvernøren. Efter at dette var besørget, kaldte han paa Tikhon og gik en Runde med ham gennem hele Huset for at tage Bestemmelse om, hvor han vilde have sin Seng redt. Hver en Krog blev nøje mønstret og besigtiget, men ikke en eneste fandt Behag for hans Øjne. Ethvert Sted i det store Hus forekom ham lige gyseligt og uhyggeligt paa Grund af de mange Minder om søvnløse Nætter, som det fremkaldte i hans Erindring. Endelig og efter mange grundige Overvejelser valgte han en Plads i Salen, mellem Klaveret og Væggen, som havde Nyhedens Interesse, fordi han aldrig før havde prøvet den, og her maatte Tikhon og en anden Tjener saa anbringe hans Seng.

„Nej, ikke dér! Ikke dér!“ raabte Fyrsten og trak selv Sengen et Stykke ud fra Væggen, men skubbede den straks efter helt ind til Panelet igen. „Se saa, nu staar den, som den skal!“ brummede han i en fortrædelig Tone og lod Tikhon hjælpe sig af Klæderne. Efter at hans tro Tjener med megen Møje havde faaet Frakke og Benklæder af ham, dumpede han ned paa Sengen og blev siddende længe fordybet i Beskuelsen af sine skindmagre, haarede Ben. „Ak ja, hvor det er drøjt! Gid jeg dog snart havde en Ende paa det hele og kunde slippe herfra!“ tænkte han og trak sine gamle Undersaatter op til sig med et dybt Suk. Men i samme Nu som han lagde sig tilbage, begyndte Sengen at gynge

under ham paa den mærkeligste Maade, duvende og stødende som et Skib, der ruller i Bølgerne. Dette Fænomen gentog sig næsten hver Nat og bevirkede altid, at han efter kort Tids Forløb blev fuldstændig ør og svimmel i Hovedet.

„Ingen Hvile og ingen Ro for jer, I forbandede Geister!“ brummede han og stirrede hen efter sine indbildte Plageaander. „Hæ, hæ! Og hvad var det, jeg vilde tænke paa, naar jeg først var kommen i Seng? Brevet til Guvernøren? Nej, det fik jeg jo skrevet og afleveret. Men hvad Pokker var det da? Det var noget, som Fyrstinde Marie og Desalles, det Fæ, sad og vrøvlede om i Dagligstuen. Jeg puttede det jo i Lommen, men mere husker jeg ikke. — Aa, kom herhen, Tikhon! Hvad var det, vi talte om ved Bordet?“

„Om Fyrst Andrej, Deres Excellence!“

„Aa, ti stille, du forstyrrer mig!“ brummede Fyrsten. „Ja vist saa, nu har jeg det! Det var Brevet fra Fyrst Andrej. Hun læste det op ved Bordet, og saa begyndte Desalles at snakke noget om Vitebsk. Men nu vil jeg selv læse det, for jeg stoler ikke paa de andres dumme Vrøvl. — Aa, tag mig det Brev, der ligger i Bukselommen, Tikhon!“

Efter at han havde faaet Brevet, lod han det lille Bord med Voksstablen flytte nærmere hen til Sengen, tog sine Hornbriller paa og begyndte at læse, hvad hans Søn havde skrevet.

„Ja, det er rigtigt nok, Franskmændene er i Vitebsk!“ sagde han til sig selv. — „Og om fire Dage kan de være i Smolensk, hvis de ikke allerede er der. — Hej, Tikhon!“

Tikhon fór op og nærmede sig Sengen.

„Nej, det kan være det samme! Bliv, hvor du er!“ skreg Fyrsten, der puttede Brevet ind under Hovedpuden og lukkede Øjnene. Og lidt efter lidt førte Tankerne ham hen til helt andre Egne og Tider. Det forekom ham, at han saa' den blaa Donau blinkende mellem Siv og Rør, og en hel Flod af hvide Telte, som lyste i Middagssolen. Han saa' sig selv som den kække, ungdomsfriske General, i Færd med at melde sig til Potemkin, der sad i sit store silkebaldyrede Kuppeltelt, og hele hans Jalousi til Favoritten vaagnede da atter i ham og satte hans Sind i den heftigste Bevægelse. Men lige med ét var alting borte igen, og nu stod han foran en gulbleg, fedladen Kvinde, Katerine den Store i egen Person. Hun smilte og talte venlige Ord til ham ligesom hin Dag for mange Aar siden, da han første Gang

stededes for hendes Aasyn. Saa forsvandt hun i mørke Skygger, hendes Stemme døde hen, og han saa' hendes Voksansigt paa Katafalken, belyst af Kerternes blege Skin.

„Ak ja, gid jeg kunde opleve de Tider igen! Dengang var det værd at leve — men nu! Ja, bort herfra snarest muligt!“ brummede den gamle Fyrste halvt i Søvne. „Forsvind, I forbandede Geister, som forstyrrér min Ro! Forsvind! Forsvind!“

III

Medens Husets Herre gav sine Befalinger til Alpatitsch, havde Desalles en længere Samtale med Fyrstinde Marie. Han forsikrede hende, at det efter de Oplysninger, Fyrst Andrejs Brev bragte, maatte betragtes som farligt at forblive længer paa Lisy-Gory, og bad hende indstændigt om at skrive til Guvernøren, for at man kunde faa Oplysning om, hvorledes Sagerne stod. Desalles skrev saa selv Brevet, Fyrstinde Marie satte sit Navn nedenunder, og derpaa blev det overgivet til Alpatitsch, som fik Paalæg om at aflevere det paa rette Sted.

Næste Morgen tidlig satte Inspektøren sig op i sin Vogn, og denne højtidelige Akt overværedes af hans Hustru, Svigerinde, Datter og alle Husets Folk, lige fra Kontoristen og ned til Skuretøsen. Datteren stoppede et Par Puder ind under Ryggen paa ham, Svigerinden paanødte ham en stor Madpakke, og hans Kone svøbte et uldent Tørklæde om begge hans Ben.

„Aa, de tossede Fruentimmer, de gør nu altid saa mange Anstalter!“ hvæsede Alpatitsch i en Tone, der mindede stærkt om den gamle Fyrstes, naar denne var rigtig krakilsk. Derpaa gav han sin Kontorist og Husets Folk forskellige Befalinger, og efter at det var besørget, blottede han sit Hoved og gjorde tre Gange Korsets Tegn.

„Farvel! Farvel! Og hvis der er Fare paa Færde, saa kommer du jo nok straks tilbage igen! Glem det ikke, Jakob!“ raabte hans Kone som en sidste Afskedshilsen, da Vognen var i Færd med at forsvinde gennem Ladeporten.

„Ja, de Fruentimmer, de Fruentimmer, dem er der nu altid Vrøvl med!“ brummede Alpatitsch, medens han kørte videre

mellem gule Rugmarker, der skiftede med sort Pløjeland og den dejligste grønne Havre. Han glædede sig over de gode Høstudsigter og gennemgik i Tankerne alle de Markarbejder, der forestod hjemme paa Godset; det ene skulde passes og det andet ikke forsømmes, og det hele skulde gaa ganske efter den Plan, som den gamle Fyrste i Forvejen havde lagt. Undervejs indhentede han flere Trainkolonner og marscherende Afdelinger, og han hørte ogsaa gentagne Gange Skydning i det fjerne, men det gjorde ikke noget stærkt Indtryk paa ham. Derimod forbavsede det ham en Del, at en Bataillon holdt Hvil i den skønneste Havremark, man kunde se for sine Øjne, men han havde saa travlt med at tænke over alt, hvad han skulde besørge, naar han kom til Byen, at han snart igen glemte denne mærkelige Begivenhed.

Da han om Aftenen ankom til Byen, tog han ind i et Herberge, hvor han altid plejede at overnatte, naar han havde Ærinder i Byen. Det ejedes af en af hans gode Bekendte, Ferapontov, med hvem han i Aarenes Løb havde sluttet mangen en Handel, der just ikke altid havde været til Fordel for hans Herre. For 12 Aar siden havde Ferapontov købt en af Fyrst Bolkonskijs Skove og tjent saa meget ved denne Handel, at han i Tidernes Løb havde kunnet bygge sig ikke alene et Herberge med Udhuse og Stalde, men ogsaa en Grynmølle, som betalte sig ganske udmærket.

Saa snart Ferapontov, en tyk, mørkhaaret Mand med røde Kinder og en stor Klumpnæse, fik Øje paa Alpatitsch, skyndte han sig udenfor og ønskede ham velkommen.

„Naa, saa du er kommen til Byen i Dag!“ sagde han og gloede op og ned ad ham. „Det var da ellers mærkeligt nok, for alle andre har travlt med at komme ud af den.“

„Hvad skal det sige?“ spurgte Alpatitsch i en forbavset Tone.

„Aa, de dumme Mennesker! De er bange for Franskmændene.“

„Kællingesludder! Fruentimmerpræk!“ brummede Alpatitsch.

„Ja, det mener jeg med, Jakob. Jeg siger stadig til dem, at Guvernøren har befalet, at Fjenden ikke maa slippe inden for Byens Porte, og at der følgelig ikke er noget at være bange for. Men væk herfra vil de alle, og der er saa meget Flyttegods at besørge, at Bønderne tager hele tre Rubler for en Vogn.“

Alpatitsch hørte kun efter med et halvt Øre. Han forlangte

en spilkogende Samovar og Hø til Hestene, og efter at han havde drukket sin Te, lagde han sig paa sit grønne Øre og snorkede nok saa lystigt hele Natten igennem, medens det ene russiske Regiment efter det andet marscherede forbi Herberget. Den næste Morgen gik han ud for at besørge sine Ærinder. Solen skinnede, saa det var en Fornøjelse, og skønt Klokken kun var 8, vældede det allerede ned med Varme fra oven. „Et dejligt Høstvejr!“ tænkte han. „Bliver det ved paa den Maade, er Hveden moden om et Par Dage.“ Uden for Byen hørtes der stærk Skydning, baade Musketsalver og Kanontorden, og i Gaderne myldrede der med civile Folk og Soldater; men Købmændene stod foran deres Butikker og prajede Kunder ligesom ellers, og i Kirkerne gik Gudstjenesten sin sædvanlige Gang. Alpatitsch gjorde først alle sine Indkøb og gik saa hen til Guvernøren. Hvor han kom, talte man kun om Krigen og om Fjenden, der efter Sigende var i Færd med at angribe Byen, og skønt alle var lige raadvilde og bestyrtede, søgte enhver dog at berolige ligesindede Sjæle.

Foran Guvernørens Hus havde der samlet sig en Mængde Mennesker, og uden for Porten holdt hans Rejsekaleche belæsset med et helt Bjerg af Kofferter. I Forstuen herskede der en saadan Trængsel, at Alpatitsch foreløbig maatte blive staaende ved Indgangen, og hver Gang Døren til Guvernørens Kontor aabnedes, pressede alle paa for at komme derhen. Omsider lykkedes det ham dog at naa saa langt frem, at han fik sine Breve afleverede ved Døren, og lidt efter blev han kaldt ind til Guvernøren, Baron von Asch, der sad ved sit Skrivebord og saa' yderst træt og anstrengt ud.

„Er det Dem, der skal have Besked med til Fyrst Bolkonskij og hans Datter?“ spurgte han og maalte ham med et prøvende Blik.

„Ja vel, Deres Excellence!“ svarede Alpatitsch og afleverede et dybt Buk.

„Naa ja, vil De saa sige dem fra mig, at jeg lige til i Gaar ikke har haft Begreb om, at Byen var truet. Men det er jo heller ikke saa underligt, naar mine foresatte stadig forsikrer mig, at der ingen Fare er paa Færde. — Ja, læs selv!“ tilføjede han og gav Alpatitsch et trykt Cirkulære. „Naa, men som Forholdene er, maa jeg absolut tilraade Fyrsten og hans Datter snarest at

rejse til Moskvá. Jeg selv tager herfra om lidt. Og vil De saa underrette dem om, at . . .“

I dette Øjeblik styrtede en Officer bedækket med Støv og Sved ind i Værelset og sagde nogle Ord paa Fransk, der havde til Følge, at Guvernørens Ansigt pludselig fik et forfærdet Udtryk.

„Ja, gaa saa!“ sagde han, idet han affærdigede Alpatitsch med et Nik, og begyndte derpaa at udspørge Officeren.

Da Alpatitsch kom ud i Forværelset, blev han bombarderet med nysgerrige og spørgende Blikke, men han skyndte sig at komme videre og ilede ud paa Gaden, hvor Skydningen nu hørtes saa tydeligt, at den uvilkaarlig optog alle hans Tanker. Saa snart han var kommet hjem til Herberget, læste han Cirkulæret, der var udstedt af Barclay de Tolly og stilet til Civilguvernøren i Smolensk, Baron von Asch. Dets Indhold var følgende:

„Jeg tør forsikre Dem, at Byen Smolensk endnu ikke trues af nogen Fare, og at den efter al Sandsynlighed heller ikke vil blive det. Fyrst Bagration og jeg nærmer os gensidig hinanden, og om nogle Dage vil vore Hære staa samlede foran Byen. Men er dette først sket, skal vi vide at forsvare vore Landsmænd, indtil vore Bestræbelser for at udjage Fjenden af Riget er kronede med Held, og for at opnaa dette Maal vil vi kæmpe til sidste Mand. De ser heraf, at det er Deres Ret og Pligt at berolige Smolensks Indbyggere, der kan føle sig fuldstændig trygge, naar de forsvares af vore samlede tapre Hære.“

Folk drev endnu stadig om paa Gaderne i store Flokke, og ud af alle Portene kom der Vogne med Møbler og Husgeraad. Foran Huset ved Siden af Ferapontovs Herberge holdt der ogsaa nogle tungt belæssede Køretøjer, og man hørte Kvinderne jamre sig og græde, medens en arrig Køter sprang bjæffende op mod Hestene, der stod med ludende Hoveder.

Alpatitsch skyndte sig over Gaarden og ind i Stalden, hvor han havde sin Vogn og sine Heste. Han vækkede Kusken, som endnu laa og snorkede, befalede ham at spænde for og gik saa tilbage for at hente sine Sager. Da han kom ind i Gæstestuen, hørte han Barnegraad og en fortvivlet Hulken, der overdøvedes af Ferapontovs grove Røst.

„Han har slaaet sin stakkels Kone og trukket hende ved Haarene!“ sagde Kokkepigen, der løb rundt i Stuen som en forskrækket Høne.

„Hvorfor det da?“ spurgte Alpatitsch, medens han iførte sig sin lange Overfrakke.

„Fordi hun tiggede og bad ham om at komme af Sted. — Aa, lad mig dog slippe herfra! sagde hun grædende. Du vil da ikke have, at Børnene og jeg skal omkomme uden Nytte! Alle andre flygter jo, hvorfor skal vi da ikke ogsaa gøre det? — Og lige saa saare hun havde sagt det, begyndte han at tærske løs paa hende.“

Medens han stod og hørte paa hendes Lamentationer, kom Ferapontovs Kone farende ind i Værelset med sit mindste Barn paa Armen. Skrigende og skraalende flygtede hun ned ad Bagtrappen, forfulgt af sin strenge Ægteherre, som dog standsede, saa snart han fik Øje paa Alpatitsch.

„Hvad behager, tager du allerede af Sted,“ sagde han forbavset, da han saa', at hans Gæst havde Rejseklæderne paa.

Alpatitsch svarede ikke, men samlede sine mange Pakker og spurgte om, hvor meget han var skyldig.

„Ja, det kan vi jo altid tale om!“ sagde Ferapontov, som endnu gispede af Anstrengelse. „Naa, men var du saa hos Guvernøren? Og hvad Besked fik du af ham?“

„Aa, ikke nogen bestemt.“

„Ser vi det! Ja, vi maa da ogsaa meget heller blive i Byen end rende vor Vej. I Dag tager de Slyngler af Bønder ikke mindre end 7 Rubler for at køre til Dorogobusch, og desuden er der jo ikke saa lidt at tjene i disse Tider. I Torsdags leverede Selivanov et større Parti Mel til Hæren og fik 9 Rubler for Sækken. — Naa, men skal du ikke have en Kende varmt, inden du rejser?“ tilføjede han i en overtalende Tone.

Medens Hestene blev spændt for, drak Ferapontov og Alpatitsch Te sammen og snakkede om Kornpriserne og det gode Vejr, der lovede en usædvanlig heldig Høst.

„Hør jeg synes, at Skydningen begynder at aftage,“ sagde Ferapontov. „Du kan tro, at vore Tropper har drevet dem tilbage igen. Men Guvernøren har jo ogsaa sagt, at Fjenden ikke maa komme ind i Byen, og det kan jo kun betyde, at det er os, der har Overmagten.“

Alpatitsch betalte, hvad han skyldte, og gik ud til sin Vogn, der allerede holdt foran Døren, men lige som han skulde til at stige op i den, hørte han en fjern Piben eller Fløjten, der efterfulgtes af et Brag saa stærkt, at alle Vinduerne klirrede. Det

hvislede og susede oppe i Luften, og derpaa lød det ene døvende Skrald efter det andet. Det var det Bombardement, som Napoleon Klokken fem Eftermiddag lod aabne mod Byen med 130 Kanoner, der kappedes om at sende en Hagel af Bly og Jern ned over Stadens værgeløse Indvaanere.

Lyden af de eksploderende Bomber og Granater vakte Beboernes Nysgerrighed, da de ikke kunde begribe, hvad al dette Spektakel betød. Ferapontovs Kone, som hidtil havde siddet og hylet inde i Vognskuret, tav nu og gik med sit Barn paa Armen uden for Porten; Kokkepigen og Bodsvenden sluttede sig til hende, og alle tre begyndte at kigge efter Projektilerne, som fløj hen over Hovedet paa dem. Medens de stod her, kom der nogle Mænd forbi i ivrig Samtale.

„Du skulde have set den bumse ned!“ sagde den ene. „Den gik lige gennem Taget og smadrede hele Loftet.“

„Og saa rodede den i Jorden ligesom et gammelt Oldensvin!“ bemærkede en anden.

„Ja, og du fik travlt med at komme af Sted!“ sagde en tredje. „Men det var vist ogsaa det bedste, du kunde gøre.“

De tre standsede lige uden for Porten og fortalte til en stadig voksende Tilhørerskare om, hvorledes en Granat var slaaet ned ved Siden af dem og havde anrettet de forfærdeligste Ødelæggelser. Under alt dette tiltog Bombernes hule, hvæsende Brummen og Granaternes klagende Hvin, men Projektilerne fløj alle videre og slog ned i en hel anden Del af Byen.

Endelig satte Alpatitsch sig op i Vognen, og Ferapontov kom saa ud i Døren for at sige ham Farvel, men da han i det samme saa', at Kokkepigen løb ud paa Gaden for at høre, hvad Folk snakkede om, glemte han rent, hvorfor han var kommen, og begyndte at skælde hende ud.

„Naa, hvad kigger du efter?“ skreg han forbitret. „Vil du se til, du skrubber ind i Porten igen!“

Saa snart Pigen hørte hans bydende Røst, fik hun travlt med at komme tilbage. I samme Nu lød der en stærk Susen lige i Nærheden, derpaa fulgte et Glimt og et Skrald, og et Øjeblik efter indhylledes alt i en stærk Røg. Kvinderne hylede og Børnene græd, og da Røgen fortrak, laa Kokkepigen jamrende og stønnende paa Stenbroen, omgivet af en Mængde blege, forskrækkede Mennesker.

„Aa, aa, aah!“ skreg hun. „Forbarm jer over mig! Lad mig dog ikke ligge her og dø!“

Fem Minutter efter var der ikke et Menneske mere paa Gaden. Den stakkels Tjenestepige, som havde faaet en Granatstump i Siden, var bleven baaret ind i Køkkenet, og Alpatitsch, Kusken, Ferapontovs Hustru og Børn havde skjult sig i Kælderen, hvor de lyttede til Bombernes og Granaternes larmende Færd. Det buldrede og bragede i én Køre, og samtidig hørte man Kokkepigens hvinende Skrig og Jamren. Ferapontovs Kone tyssede uafladelig paa sit lille Barn og spurgte hviskende enhver, der kom ned i Kælderen, hvor hendes Mand var henne. Endelig mødte Bodsvenden med den Besked, at hans Herre og en hel Del andre fromme Mænd var tyet hen til Katedralkirken, hvorfra den hellige Gudsmoders undergørende Billede*) efter Gejstlighedens Bestemmelse skulde bæres i højtidelig Procession gennem alle Byens Gader.

Henad Aften blev Bombardementet svagere, men Himlen tilsløredes dog endnu af Røgen, og gennem denne lyste Nymaanen med rødlig Glans. Kanonernes buldrende Larm var nu afløst af en uhyggelig Tavshed, som en Gang imellem afbrødes af Skrig og Stønnen i det fjerne eller Luernes Knitren, naar de slog op over de Huse, som Granaterne havde stukket i Brand. I Ferapontovs Herberge var der fuldstændig stille, thi den stakkels Kokkepige, der hidtil havde fyldt Huset med sine Veklager, gav nu ikke en Lyd fra sig mere. Ude paa Gaden saa' man Soldater af alle mulige Afdelinger myldre frem og tilbage, tilsyneladende lige saa planløst som Myrer, der vimser om en ødelagt Tue.

Alpatitsch, som var kommen op af Kælderen, befalede sin Kusk at spænde for, og Ferapontovs Hustru, Børn og Husets Tyende vovede sig ogsaa frem fra deres Skjul, men saa snart Kvinderne saa' Røgen og det uhyggelige Skær af Ildebrandene, der lyste gennem Mørket, begyndte de pludselig at skraale og skrige, og samtidig lød der ogsaa Graad og Jammer i de nærmeste Huse og ude paa Gaden.

Da Alpatitsch kørte ud af Porten og forbi den aabne Butiksdør, opdagede han inde i Boden en halv Snes Soldater, som flokkedes om Mel- og Grynsækkene og fyldte deres Tornistre med Indholdet. Netop i dette Øjeblik kom Ferapontov til, og da

*) Efter Sagnet malet af Evangelisten Lukas. O. A.

han saa', hvad der foregik, gjorde han Mine til at fare løs paa Tyvene, men han betænkte sig pludselig, rev sig i Haaret og brast i en uhyggelig, skingrende Latter.

„Ja, tag kun for jer af Retterne, Kammerater! Tøm hele Butikken og sørg blot for, at intet falder i Kløerne paa de fordømte Djævle!“ skreg han og kastede selv et Par af Sækkene ud paa Gaden. Men skønt hans Ord var oprigtig nok mente, ledsagedes de dog af saa vanvittige Fagter, at de fleste af Folkene skyndte sig at komme ud af Boden.

„Det er ude med Rusland!“ brølede han endnu højere, da han fik Øje paa Alpatitsch. „Det er ude med os alle, Jakob! Men nu stikker jeg Ild paa Kassen. Lad den gaa ad Helvede til!“ Og derpaa styrtede han ud af Døren og forsvandt i Gaarden.

Paa Gaden var der en saadan Trængsel, at Alpatitsch ikke kunde komme videre, men maatte blive holdende i længere Tid. Endelig fik Kusken da Vognen sat i Bevægelse, og de kørte nu langsomt gennem den bølgende Menneskemængde. Det var helt mørkt, men Stjernerne blinkede for oven, og Maanen sendte sit blege Lys gennem Røgen, der tilslørede Himlen. Da de kom i Nærheden af Dnjepr, maatte de igen standse paa Grund af den stærke Trængsel. Lidt inde i en Sidegade, lige ud for det Sted, hvor Alpatitsch holdt, brændte der et stort Hus, som Ilden havde rigtig godt fat i. Flammerne, der allerede havde faaet Bugt med Taget og Sparreværket, trak sig undertiden ind i sig selv, men blussede saa op igen og kastede et uhyggeligt, luende Skær hen over de mange Mennesker, som stod og saa' til paa Gaden. Foran selve Brandstedet herskede der et stærkt Røre; Folk løb frem og tilbage, og man hørte høje Raab og Skrig gennem Ildens Knitren og Bjælkernes Bragen. Alpatitsch, som var staaet af Vognen, gik ind i Sidegaden for at se paa Branden, og da han kom i Nærheden af det brændende Hus, saa' han, at et Par Soldater og en civil Mand i Bajs Frakke slæbte en brændende Bjælke ind i Nabobygningen, medens andre kom løbende bagefter med store Halmknipper paa Nakken.

Lige som den gamle Inspektør skulde til at blande sig i Menneskemængden, der spærrede Gaden, hørte han, at der blev kaldt paa ham, og da han vendte sig om efter Lyden, opdagede han Fyrst Andrej, som holdt paa en sort Hest blot et Par Skridt fra ham.

„Du store Gud, er det virkelig Dem, Deres Excellence?“ raabte Alpatitsch og slog Hænderne sammen af Forbavselse.

„Ja, som du ser! — Men hvad bestiller du her?“

„Aa, det er skrækkeligt — forfærdeligt!“ stammede den gamle og brast i Graad. „Aa . . . aa . . . aah! Men er det da ogsaa helt ude med os? Er der slet intet Haab mere? Aa . . . aah!“

„Sig mig, hvad bestiller du her?“ gentog Fyrst Andrej, som ikke indlod sig paa at trøste ham.

Alpatitsch fortalte saa, hvorfor han var sendt til Byen, beklagede sig bitterligt over, at han ikke kunde slippe ud af den, og spurgte igen, om der slet intet Haab var mere.

Fyrst Andrej svarede ham heller ikke denne Gang, men rev et Blad ud af sin Lommebog og skrev i Hast følgende Linier til sin Søster:

„Smolensk er i Fjendens Vold, og I kan vente Franskmændene i Lisy-Gory senest om 8 Dage. Rejs derfor til Moskvá snarest muligt, og lad mig vide, naar I tager af Sted. Hvis du sender ridende Bud til Usvjat Torsdag eller Fredag, vil mundtlig Besked eller Brev ganske sikkert naa mig.“

Han afleverede Billetten til Alpatitsch og gav ham derpaa forskellige Instruktioner med Hensyn til Afrejsen, men inden han endnu var færdig med at give Besked, kom der en Officer ledsaget af en talrig Stab hen til ham og begyndte at overvælde ham med Ubehageligheder.

„Hvad behager? De er Oberst og finder Dem roligt i, at Deres Soldater stikker Ild paa Husene. Det skal De komme til at staa til Ansvar for!“ sagde den vrede Officer med en stærk tysk Accent, der lød kendt i Fyrst Andrejs Øren. Men det var ogsaa Oberst von Berg i egen høje Person. Han var nu ansat ved en af Korpsstabene og indtog, som han selv sagde, en baade behagelig og anset Stilling.

Fyrst Andrej saa' et Øjeblik paa ham uden at svare og vedblev at instruere Alpatitsch.

„Naa, saa siger du hende altsaa, at jeg venter Svar senest inden 8 Dage,“ sagde han uden at vende sig om mod Berg, „og at jeg kommer selv og tager mig af Sagerne, hvis jeg ikke faar Budskab om, at de alle er rejste.“

„Aa, jeg beder tusinde Gange om Forladelse, Fyrste!“ sagde Berg, der først nu genkendte Fyrst Andrej. „Men jeg har mine

Ordrer at holde mig til, og derfor var jeg nødt til at paatale denne Uorden. De véd jo nok, at jeg altid opfylder mine Pligter til Punkt og Prikke.“

I det samme hørte man et stærkt Brag. Flammerne trak sig et Øjeblik ind i sig selv, store, sorte Røgskyer væltede frem under Taget, og lidt efter styrtede dette under Mængdens Hujen og Skrigen med et vældigt Rabalder ned i det brændende Hus. Men det varede ikke ret længe, inden Ilden blussede op igen og kastede et flammende Skær hen over Tilskuernes blege og ophidsede Ansigter.

„Hurra! Det kalder jeg godt gjort! Nu ryger hele Kassen ad Helvede til! Hurra, Kammerater!“ raabte Manden i Bajsfrakken og løftede begge de knyttede Næver truende op mod Himlen.

„Det er Ejeren! — Han har selv svedet Huset af!“ lød det inde i Mængden.

„Naa, lad mig nu se, du husker, hvad jeg har paalagt dig, Alpatitsch!“ sagde Fyrst Andrej, og derpaa red han bort uden at tage fjerneste Notits af Berg, der blev holdende med et temmelig slukøret Ansigt.

IV

Efter Slaget ved Smolensk fortsatte den russiske Hær sit Tilbagetog ivrig forfulgt af Franskmændene, som gjorde alt for at tvinge den til Kamp. Der havde i de sidste tre Uger hersket en ulidelig Varme og Tørke; hver Dag drog der lange, flossede Skystrimer hen over Himlen, men henad Aften spredte de sig, og Solen gik saa ned i en brunrød Taage. Kornet, som paa Grund af manglende Arbejdskraft ikke blev høstet, stod og tørrede hen paa Roden, og Kvæget, der forgæves ledte efter et frisk Græsstraa i de svedne Enge, brølede af Sult. Kun i Skovene var der lidt Kølighed at finde, men paa de store Landeveje, som Tropperne fulgte under deres Marsch, laa Støvet i et næsten fodtykt Lag, der hvirvlede op i tætte Skyer, trængte ind i Øjne, Øren, Haar og Næsebor og fyldte Lungerne, saa baade Dyr og Mennesker var lige ved at kvæles. Jo højere Solen stod paa Himlen, desto højere steg de lumre Støvskyer, og kiggede man op gennem dette tætte Slør, saa' man kun en mat, rød Ildkugle. Ikke en Vind rørte sig, og Folkene, der gispede i den

tunge, ubevægelige Atmosfære, gik med Tørklæder om Næse og Mund for ikke at omkomme af Støv. Døsige og udasede slæbte de sig hen ad Landevejen, men naar Marschkolonnen naaede til en Landsby, styrtede de alle hen til Brøndene, tømte dem til sidste Draabe og sloges om det mudrede Bundfald, der fulgte efter som Tilgift.

Den 22. August naaede den Kolonne, som Fyrst Andrejs Regiment hørte ind under, i Højde med Lisy-Gory. To Dage i Forvejen havde han faaet Underretning om, at hans Fader og Søster havde forladt Hjemmet, og følgelig var der slet intet, som drog ham til Lisy-Gory, men han besluttede alligevel at gøre en lille Sviptur derhen, maaske nærmest fordi han som alle Selvplagere følte en uimodstaaelig Trang til at rippe op i gamle Minder, der kunde forbitre hans Sind. Han red derfor fra sit Regiment, medens dette holdt Rast ved Landevejen, og drejede ned ad den lange Allé, som førte til Parken. Han mødte ikke et eneste Menneske paa sin Vej, og der var saa stille alle Vegne, at han følte sig greben af Uhygge. Nede fra Dammen lød ikke som ellers Kvindernes glade Stemmer og Banketærskelens Slag paa det vaade Linned, og Vogterhuset for Enden af Alleen var tilsyneladende forladt af sine Beboere. Havens Gange var fulde af Ukrudt, og i den engelske Park promenerede Heste og Køer inde mellem Træerne. Da han kom hen til Orangeriet, opdagede han, at ikke faa af Ruderne var splintrede, og at de fleste af Blomsterballierne laa væltede paa Jorden. Han kaldte paa Gartneren, men ingen svarede. Hvor han kom hen, saa' han kun Ødelæggelse og Hærværk. Hegnet om Frugthaven var gennembrudt paa flere Steder, og Blommetræerne var fuldstændig plyndrede. Inde under Hegnet sad den gamle Havevogter paa Fyrst Bolkonskijs Yndlingsbænk og flettede Bastsko, og Materialet til disse hang paa en dejlig Magnolie, hvis Grene delvis var knækkede. Fyrst Andrej red helt hen til ham, men den gamle, der var stokdøv, mærkede slet ikke hans Nærværelse og rørte sig derfor ikke af Stedet.

Oppe ved Hovedbygningen saa' der ikke stort bedre ud. Flere af de mægtige Lindetræer foran Façaden var fældede, og en blakket Hoppe, som ledsagedes af et vævert Føl, løb ganske ugenert om mellem Rosenbuskene, der kantede Terrassen. Det store Hus saa' ualmindelig dødt og øde ud, da alle Vinduer med Undtagelse af et i Stueetagen var tillukkede med Skodder, og

af levende Væsener kunde han kun opdage en lille Dreng, som dog forsvandt, inden han kunde faa ham raabt op.

Alpatitsch, der var bleven ene tilbage paa Lisy-Gory, sad fordybet i en gudelig Bog, da Drengen meldte ham Fyrst Andrejs Ankomst, men saa snart han fik at vide, hvem der holdt udenfor, lod han Bog være Bog og fór med Brillerne paa Næsen ud i Haven og hen til sin unge Herre. Han omfavnede hans Knæ og græd hede Taarer, og først langt om længe kom han saa meget til sig selv, at han kunde gøre Fyrst Andrej Rede for, hvorledes Sagerne stod. Alt hvad Slottet indeholdt af Møbler og Kostbarheder var blevet ført til Bogutscharovo, og et Par Hundrede Tønder Hvede havde man ogsaa været saa heldig at faa bragt i Behold, men det meste af Sæden var slet ikke bleven indhøstet, da de forbimarscherende Troppeafdelinger havde slaaet Kornet, inden det endnu var modent, for at kunne benytte det som Foder til Hestene. Bønderne havde lidt store Tab, og de fleste af dem var flygtede til Bogutscharovo.

„Naar rejste min Fader og min Søster?“ spurgte Fyrst Andrej, som gik ud fra, at hans Familie var taget til Moskvá, skønt den i Virkeligheden kun var flyttet til Bogutscharovo, og Alpatitsch, som ikke vidste, under hvilken Forudsætning han gjorde dette Spørgsmaal, svarede da ganske kort, at Herskabet var rejst for 3 Dage siden, og begyndte derpaa straks igen at tale om Forretninger.

„Ja, Deres Excellence har vel set, hvorledes de har handlet med Haven,“ sagde den gamle Inspektør, efter at han havde givet en levende Skildring af alle de Ulykker, der var passeret. „Men jeg har ingen Skyld deri. I Løbet af de sidste Par Dage har der bivuakeret hele tre Regimenter i den, og et af dem huserede saa gyseligt, at jeg fandt Anledning til at notere mig Chefens Navn, for at der kunde indgives Klage over ham.“

„Men hvor vil du egentlig gøre af dig selv?“ spurgte Fyrst Andrej. „Har du virkelig i Sinde at blive her, lige indtil Fjenden kommer?“

Alpatitsch saa' først lidt tvivlraadig ud, men derpaa løftede han pludselig Haanden og sagde med højtidelig Røst:

„Ja, hvorfor ikke? — Jeg sætter min Lid til Ham! Hans Villie ske!“

„Naa, Farvel da!“ sagde Fyrst Andrej og bøjede sig ned over ham. „Men hvis du vil følge mit Raad, saa rejser du sna-

rest muligt og tager alle dine Ejendele med dig. Og sig til de Bønder, som endnu er her, at de ogsaa gør bedst i at komme herfra!“

Alpatitsch, der atter fældede hede Taarer, trykkede sit Ansigt ind mod Fyrst Andrejs Knæ, men denne skød ham lempeligt til Side, satte sin Hest i Bevægelse og galoperede derpaa ned gennem Alleen. Da han naaede hen i Nærheden af Frugthaven, red han lige ind paa to Smaapiger, der kom løbende med hele Favnen fuld af Blommer, som de utvivlsomt havde rapset fra Træerne. Børnene, der øjeblikkelig gjorde omkring, skjulte sig bag et af de nærmeste Træer, og Fyrst Andrej skyndte sig saa at vende Hovedet bort, for at de ikke skulde mærke, at han havde set dem. Han følte den største Sympati for disse to nydelige Smaapiger, og Synet af dem virkede baade opdragende og beroligende paa ham, thi de mindede ham om, at der i denne Verden eksisterede Interesser, som, om de end var fuldstændig fremmede for ham, dog havde ganske den samme Berettigelse som dem, der optog ham selv. De to smaa Væsener havde øjensynlig kun et eneste Ønske: at slippe væk med de umodne Blommer for at kunne nyde dem i Ro og Mag, og han for sit Vedkommende ønskede dem al muligt Held med deres Foretagende; men han kunde alligevel ikke nægte sig den Fornøjelse at kigge hen efter dem endnu en Gang, og han saa' da, at de, saa snart de troede sig uden for al Fare, forlod deres Skjul og pilede hen over Græsplænen, saa hurtigt som deres Fødder kunde bære dem.

Klokken var 2, da Fyrst Andrej kom tilbage til sit Regiment, der endnu stadig holdt Hvil i Nærheden af Hovedlandevejen og ud til Siden af en lille Dam, som laa et Stykke inde paa Marken. Solen brændte hans Ryg paa det ubarmhjertigste gennem Uniformsfrakken, og Vejstøvet stod i saa tæt og ubevægelig en Sky over de hvilende Soldater, at deres Stemmer lød dæmpet gennem den tunge Atmosfære. Han red først langs Geværpyramiderne, og da han lidt efter kom forbi Dammen, slog der ham et Pust af Fugtighed i Møde, som virkede saa velgørende, at der paakom ham en uimodstaaelig Lyst til at tage sig et Bad, selv om han skulde nøjes med at dyppe sit Hoved i et plumret Gadekær. Han saa' derfor uvilkaarlig hen i Retning af Dammen, hvorfra der lød Skrig, Jubel og Latter. Det lille Bassin var helt overfyldt med Soldater, som boltrede sig i det mudrede Vand, der skvulpede hen over et uroligt Kaos af hvide Kroppe, sol-

brændte Hænder og teglstensrøde Ansigter. Det hele mindede om en tæt Strimmel af Karusser, der spræller og pjasker i et overfyldt Hyttefad. Folkene lo og skreg op, medens de plaskede i det grumsede Vand, men der var noget saa parodisk i deres Glæde over at tumle sig i Snavset, at Fyrst Andrej uvilkaarlig rystede paa Hovedet.

En lille lyskrøllet Soldat gjorde Korsets Tegn, gik et Par Skridt tilbage, tog Tilløb og plumpede saa ud, og en vældig, tæt behaaret Underofficer, som stod i Vand til midt paa Brystet, prustede af Velbehag, medens han gav sit Hoved den ene Overgydning efter den anden. Timokhin, som for nylig var bleven Major og nu kommanderede en af Regimentets Bataillioner, stod med sin røde Næse oppe paa Bredden og tørrede sig i sit Haandklæde. Han følte sig lidt flov over, at hans Chef skulde se ham i dette paradisiske Kostume, men han tog sig dog i Situationen og gik med en resolut Mine hen til Fyrst Andrej.

„Det gør virkelig saa godt, Deres Excellence!“ sagde han i en utvungen Tone. „De skulde ogsaa tage Dem et lille Bad, det køler saa dejligt.“

„Nej, dette her er mig for uappetitligt!“ svarede Fyrst Andrej og gjorde en Grimasse.

„Ja, men nu skynder vi andre os at komme op af Vandet, saa bliver det rent og klart igen. — Fyrsten vil bade sig, Folk! Skynd jer lidt at blive færdige!“ raabte han og løb i sin Iver helt ind imellem Sivene.

„Hvilken Fyrste? — Er det vor egen? — Ja, nu kommer vi straks!“ lød det nede fra Dammen, og derpaa fik alle saa travlt med at komme i Land, at Fyrst Andrej, som for længst havde tabt Lysten til at bade sig i denne snavsede Pøl, ikke formaaede at gøre dem begribelig, at deres Offer var overflødigt. Folkene var øjensynlig henrykte over at kunne give ham dette lille Bevis paa deres Hengivenhed, men han ærgrede sig over at have sat dem i Bevægelse uden Nytte og søgte ind i en nærliggende Lade, hvor han tog sig nogle kolde Overgydninger, der rigeligt erstattede det lunkne Bad, han havde givet Afkald paa.

„Ja, Kød og Krop, chair à canon!“ sagde han halv højt, medens han saa' ned ad sit nøgne Bryst, og han gyste ved Tanken om, at alle de sunde, hvide Menneskelegemer, som han for lidt siden havde set boltre sig ude i det mudrede Vand, maaske kun var bestemte til at mases og sønderlemmes paa Valpladsen.

V

I de sidste fem Aar havde Rusland afvekslende levet i Venskab og Uvenskab med Napoleon, og frisindede Reformer var bleven afløste af andre, der gik i fuldstændig reaktionær Retning, men i Anna Pavlovnas og Fyrstinde Helenes Saloner havde man i al den Tid trofast hyldet de én Gang vedtagne Anskuelser og ikke ladet sig paavirke af Tidernes Omskiftelighed.

I Hofdamens Salon var man stadig lige forbavset over Bonapartes Held og stærkt overbevist om, at hans Sejre ene og alene skyldtes en nedrig Sammensværgelse, der kun havde det Maal at ærgre og forulempe den fornemme og udsøgte Kreds, som Anna Pavlovna bredte sine beskyttende Vinger over. Hun og hendes trofaste Tilhængere saa' derfor ogsaa med yderst fjendtlige Øjne paa Napoleon og hele det franske Folk. Fyrstinde Helene og hendes Beundrere havde derimod bevaret deres Begejstring for la grande nation og den mægtige Erobrer, som bragte alle Europas Troner til at vakle, og haabede paa, at Bruddet med Frankrig, som man naturligvis dybt beklagede, kun maatte blive af kort Varighed. I hendes Kreds betragtede man Krigen som en ren og bar Demonstration fra begge Sider, og lo derfor i al Hemmelighed over den Begejstring, hvormed Kejseren var bleven modtaget i Moskvá, men i Anna Pavlovnas Salon mente man, at det var Vaabnene, der vilde hidføre Afgørelsen, og glædede sig over Folkets løftede Stemning, som man lovpriste i høje Toner. Fyrst Vasilij, der var lige nøje knyttet til disse to saa forskellige Lejre, dannede et Slags Forbindelsesled imellem dem, og med sin sædvanlige Smidighed klarede han ogsaa denne vanskelige Situation. Han var en hyppig Gæst ved Anna Pavlovnas smaa hyggelige Aftenselskaber og deltog ligeledes med Iver i sin Datters diplomatiske Soireer, men det hændte rigtignok ogsaa undertiden, at han tog fejl og sagde det, som han skulde have sagt hos Helene, i Hofdamens Nærværelse, eller omvendt, og han havde saa al sin Aandsnærværelse behov for at kunne klare sig.

Et Par Dage efter Kejserens Ankomst til Petersborg havde han oppe hos Anna Pavlovna givet sig til at kritisere Barclay de Tollys Operationer, men var dog alligevel endt med at erklære, at han ikke vidste nogen bedre at foreslaa til Overgeneral.

En af Gæsterne, der af Værtinden gerne præsenteredes som „en Mand med glimrende Talenter“, mente da, at Kutusov vilde være den rette, men lige saa saare han var fremkommet med denne Ytring, fortrak Anna Pavlovna sit Ansigt til et melankolsk Smil og sagde i en spids Tone, at det eneste, hun vidste om Kutusov, var, at han ved enhver Lejlighed voldte Kejseren Ubehageligheder og Bryderier.

„Ja, det samme sagde jeg ogsaa forleden i Adelsforsamlingen,“ bemærkede Fyrst Vasilij, „men dér vilde man ikke høre paa mig. Og jeg udtalte tillige, at hans Udnævnelse til Chef for Militsen ingenlunde vilde behage Hans Majestæt. Men jeg talte som sagt for døve Øren. Nej, det er en mærkelig Lyst man har til at optræde som Frondører — det er naturligvis denne dumme Begejstring nede i Moskvá, der smitter,“ vedblev han, idet han i Øjeblikkets Iver afleverede en Sætning, som slet ikke passede her, men kun i den modsatte Lejr. Han opdagede imidlertid straks sin Fejltagelse og skyndte sig at gaa videre. „Ja, jeg gad nok vidst, om en Mand, der er saa gammel, at han ikke længer kan ride, og som falder i Søvn, naar han sidder i Krigsraadet — om han virkelig skulde egne sig til Overgeneral. Og hvad siger De saa om hans Moral? Jo, det er nogle nydelige Historier, man fortæller om ham nede fra Bukarest. Naa, men selv om man nu vil gaa ud fra, at han ikke er uden Kapaciteter, vil jeg dog spørge Dem, om man kan sætte en Mand, der baade er affældig og blind, i Spidsen for Hæren? Jo, det vilde rigtignok blive en køn General! Ha, ha, ha! Han kunde bruges som Blindebuk, det vilde han være udmærket til!“

Ingen modsagde ham, thi den gamle Feltherre stod dengang ikke højt i Kurs, men da Kutusov fjorten Dage senere blev udnævnt til Overgeneral, fik Piben pludselig en anden Lyd. Og det begav sig da, at Fyrst Vasilij Dagen efter hans Udnævnelse atter mødte hos Anna Pavlovna, hvor han blandt mange andre ogsaa traf Manden med de glimrende Talenter, der dyrkede Hofdamens Salon med en næsten krampagtig Iver, fordi han attraaede en Stilling, som han mente, at hun kunde være ham behjælpelig til at opnaa. Fyrst Vasilij traadte ind i Salen med en sand Triumfatormine og saa' ud, som om han endelig havde naaet Maalet for sine kæreste Ønsker.

„Naa ja, De har vel alle hørt den store Nyhed! Kutusov er bleven Feltmarskal, og al Kiv og Strid er saaledes nu til Ende!

— Ja, jeg er virkelig saa glad og lykkelig over denne Begivenhed!“ sagde han med Eftertryk og kastede et imponerende Blik hen over sit Auditorium, men Manden med Talenterne kunde alligevel ikke dy sig for at komme med en lille Bemærkning, der paa en fin Maade hentydede til Fyrstens Udtalelser for 14 Dage siden.

„Der er dem som mener, at han skal være blind!“ sagde han med et Sideblik til Fyrst Vasilij.

„Aa, Visvas! Han ser mer end godt nok!“ svarede denne og hostede, som han plejede, naar det kneb for ham at klare sig med Ord. „Nej, hans Syn er der intet i Vejen med, og hvad der navnlig glæder mig, er, at Kejseren har overdraget ham en næsten uindskrænket Myndighed.“

„Ja, Gud give denne Udnævnelse maatte bringe Held over Rusland!“ sagde Anna Pavlovna med et Suk.

„Det hedder sig for Resten, at Kejseren kun modstræbende har gjort ham til Overgeneral, bemærkede Manden med de glimrende Talenter, som var naiv nok til at tro, at han kunde gøre sig behagelig for Anna Pavlovna, naar han støttede hendes tidligere Anskuelser. „Ja, der er dem der siger, at Hans Majestæt rødmede lige op til Øjnene, da han sagde til ham: Det er Kejseren og Fædrelandet, som kalder eder til denne Hæderspost.“

„Men Kejseren har vel heller ikke udelukkende raadspurgt sit Hjerte, da han gjorde dette Valg!“ mente Anna Pavlovna.

„Aa nej, sig ikke det!“ indvendte Fyrst Vasilij med Overbevisningens Varme. „For Øjeblikket vilde ingen anden kunne erstatte Kutusov hos ham. Vi maa virkelig ikke glemme, at Kejseren altid har vidst at vurdere hans udmærkede Egenskaber.“

„Ja, jeg haaber blot til Gud, at Kutusov for Alvor maa vide at hævde sin Stilling, og at han vil forstaa at sætte alle Hensyn til Side, hvis nogen skulde driste sig til et Forsøg paa at spænde Ben for ham.“

„Jeg véd med Bestemthed, at Fyrst Kutusov har forlangt, at Storfyrst Tronfølgeren*) ikke maa opholde sig ved Hæren,“ hviskede Fyrst Vasilij, som straks forstod, hvem dette „nogen“ sigtede til. „Det hedder sig ogsaa, at han har sagt til Kejseren: Jeg kan ikke straffe ham, hvis han forser sig, og ikke belønne ham, hvis han udmærker sig! — Ja, Fyrst Kutusov er det mest vidunderlige Menneske, jeg nogen Sinde har kendt.“

*) Kejserens ældste Broder, Storfyrst Konstantin. O. A.

„Og det paastaas endogsaa," sagde Manden med Talenterne, som nu igen begik en slem Buk, „at Fyrst Kutusov udtrykkelig har frabedt sig Kejserens Nærværelse ved Hæren." Men han havde næppe sagt disse Ord, førend Anna Pavlovna og Fyrst Vasilij som paa et givet Signal vendte sig bort og vekslede et Blik, der udtrykte den dybeste Medlidenhed med hans ubegribelige Naivitet.

VI

Efter Smolensks Indtagelse tilbød Napoleon den russiske Hovedhær et Slag først ved Dorogobusch Syd for Vjasma og senere ved Zarevo-Zaimitsche, men paa Grund af forskellige sammenstødende Omstændigheder kom det ikke til nogen Kamp førend ved Borodino. Det var dog ikke Resultatet af dette Slag, der bestemte Napoleon til at rykke frem mod Moskvá, thi Czarrigets ældgamle Hovedstad med de utallige Kirker, som mindede om kinesiske Pagoder, havde sat hans Fantasi i saa stærk en Bevægelse, at han allerede ved Vjasma gav Ordre til at marschere lige mod Eventyrbyen, der drog ham med forunderlig Magt. Kejseren, som red paa sin isabellafarvede Pasgænger og ledsagedes af en talrig Eskorte, fulgte Avantgarden, men hans Stabschef, Berthier, der ellers altid plejede at være i hans Nærhed, var mod Sædvane bleven et Stykke tilbage for at udspørge en russisk Krigsfange gennem Tolken Lelorme-d'Ideville. Saa snart Berthier var færdig med sit Forhør, indhentede han sin Hersker i Galop og meldte sig til ham med et glædestraalende Ansigt.

„Naa, er der noget nyt?" spurgte Kejseren.

„Ja vel, Sire! En Kosak, som vi lige har taget til Fange, fortæller, at Platovs Korps har forenet sig med Hovedarmeen, og at Kutusov er bleven udnævnt til Overgeneral. Fyren gør et ret kløgtigt Indtryk, og han er heller ikke bange for at lade Munden løbe."

Napoleon bød med et Smil, at Kosakken skulde føres hen til ham, og et Kvarters Tid efter kom Nikolajs Oppasser, Lavruschka, anstigende paa en fransk Rytterhest. Han saa' nok saa fornøjet ud, og hans rødblissede Fjæs havde sit sædvanlige gav-

tyveagtige Udtryk. Da han nærmede sig Napoleon, vinkede denne ham hen til sig og begyndte at udspørge ham gennem Tolken.

„Er du Kosak?“ spurgte Kejseren og betragtede ham med Opmærksomhed.

„Ja vel er jeg det, Deres Velbaarenhed!“ svarede Lavruschka nok saa ugenert, efter at Tolken havde forklaret ham Spørgsmaalet.

Lavruschka, der Dagen i Forvejen havde drukket sig saa fuld, at han havde glemt at sørge for Middagsmad til sin Herre, var bleven sendt hen til en nærliggende Landsby for at skaffe nogle Kyllinger; men i Stedet for at røgte sit Kald havde han givet sig til at plyndre og var saa faldet i Hænderne paa Franskmændene. Som alle ægte Lakajsjæle, der føler Trang til at gøre sig lækre for den Herre, de tjener i Øjeblikket, besluttede ogsaa han, da han blev ført hen til Napoleon, hvis Inkognito han hurtigt gennemskuede, at gøre sig saa behagelig som muligt for denne. Han følte sig ikke en Smule mere imponeret af den franske Kejser end af Vagtmesteren, naar denne løftede Pisken over hans Hoved, og det laa simpelt hen i, at han inderst inde bar paa den Bevidsthed, at ingen af dem kunde tage noget fra ham, eftersom han intet ejede, der var værd at tage. Han plaprede derfor ud med alt, hvad han havde hørt de andre Oppassere snakke om, og meget af det, han fortalte, var for Resten rigtigt nok, men da Napoleon spurgte, om Russerne troede, at de vilde faa Bugt med Bonaparte, betænkte han sig lidt og satte sit Ansigt i bekymrede Folder, da han mente, at der laa en eller anden Underfundighed skjult bag dette Spørgsmaal.

„Ja, hvis det snart kommer til en Bataille,“ svarede han omsider med en fiffig Mine, „saa kan det nok være, at vi faar Overtaget med det samme, men varer det blot tre Dage endnu, inden vi faar Fjenden i Tale, kan det hele trække meget længe ud.“

Denne Udtalelse oversatte Tolken smilende saaledes: „Hvis det kommer til et Slag inden tre Dage, vil Franskmændene vinde dette, men kommer Sammenstødet senere, maa Gud vide, hvad der vil ske.“ Napoleon smilede dog ikke, da han hørte Svaret, men befalede Tolken at gentage disse gaadefulde Ord endnu en Gang.

Lavruschka lagde Mærke til Kejserens alvorlige Ansigt, og for at faa ham i godt Humør slog han ind paa en endnu mere

gemytlig Tone, idet han stadig lod, som om han ikke vidste, hvem han talte til.

„Ja, vi véd jo nok, at I har denne Bonaparte, som overvinder alle andre," sagde han grinende, „men med os er det en helt anden Sag; os vil det knibe at faa Bugt med." Han vidste ikke rigtig selv, hvorfra han hentede dette patriotiske Udbrud, der kom saa fuldstændig uforvarende, at han selv blev forbavset derover. Tolken gengav imidlertid hans Ord uden at tage Slutningen med, og saa snart Napoleon havde faaet Oversættelsen, gav han sig til at smile. „Den unge Kosaks Udtalelse fremlokkede et Smil paa Herskerens Ansigt," siger Thiers. Efter at Kejseren havde redet nogle Skridt i Tavshed, sagde han til Berthier, at han kunde have Lyst til at prøve, hvilken Virkning det vilde gøre paa denne halvvilde Fyr fra Stepperne, naar han fik at vide, at det var Kejseren selv, Helten fra Pyramiderne, han talte med. Saa snart Tolken havde gjort den fornødne Meddelelse, spillede Lavruschka, som godt forstod, at Napoleon blot ønskede at se hans Forfærdelse, straks den forvirrede og overraskede, spilede Øjnene op og lagde Ansigtet i de Folder, han plejede at lægge det i, naar han skulde have Prygl. „I samme Nu som Napoleons Tolk," skriver Thiers herom, „havde meddelt Kosakken, hvem han talte med, blev denne som lamslaaet, mælede ikke et Ord mere og red videre, fuldstændig fortabt i Beskuelsen af Erobreren, hvis Navn var naaet hen til ham over Østens Stepper. Efter at Kejseren havde givet Kosakken en Pengegave, bød han, at man skulde skænke ham Friheden og lade ham flyve til Hjemmets Egne som en Fugl, man ikke længer vil holde i Buret."

Napoleon red saa videre, drømmende om Moskvá, som havde sat hans Indbildningskraft saa stærkt i Bevægelse, medens Lavruschka galoperede hen mod de russiske Forposter, bryggende paa alle de Løgne, han vilde bilde sine Kammerater ind, naar han gensaa dem, da det, han virkelig havde oplevet, ikke forekom ham tilstrækkelig interessant. Han fik uden synderlig Vanskelighed sit Regiment opspurgt og indtraf endnu samme Aften ved Eskadronen, der bivuakerede i og uden for Landsbyen Jankovo.

VII

Da Fyrst Andrej den 22. gjorde sin lille Sviptur til Lisy-Gory og fandt Huset tomt, nærede han ingen Tvivl om, at hans kære sad velbeholdne i Moskvá, og det faldt ham ikke med en Tanke ind, at hans Fader og Søster var tyede til Bogutscharovo, hvor de paa ingen Maade var i Sikkerhed.

Fra det Øjeblik Alpatitsch vendte tilbage med Guvernørens truende Budskab, var det, som om den gamle Fyrste vaagnede til nyt Liv. Han samlede Bønderne fra de nærmeste Landsbyer, lod uddele Vaaben til dem og skrev et Brev til Overgeneralen, hvori han underrettede denne om, at det var hans faste Beslutning at forblive paa Lisy-Gory og forsvare sig dér til det yderste. Saa snart dette Brevskab var afsendt, sammenkaldte han alle Husets Beboere, meddelte dem, at det var hans Agt at blive og dø i Reden, og kundgjorde, at Fyrstinde Marie, Desalles og den lille Nikolaj skulde begive sig til Bogutscharovo og derfra til Moskvá. Men hans Datter, som fandt, at hans nuværende rastløse Iver var endnu uhyggeligere end hans tidligere Sløvhed, kunde ikke bekvemme sig til at forlade ham og nægtede for første Gang i sit Liv at efterkomme hans Villie. Hun vægrede sig ved at rejse, og som Følge heraf brød der et vældigt Uvejr løs over hendes Hoved. Den gamle Fyrste larmede, rasede og blev helt ude af sig selv, og det endte saa med, at han jagede hende ud af Værelset og forbød hende at vise sig mere for hans Øjne. Men Fyrstinde Marie, der havde ventet at blive transporteret bort med Magt, tog sig ikke dette Vredesudbrud synderlig nær, thi den Omstændighed, at han ikke tvang sin Villie igennem, var for hende et sikkert Bevis paa, at han i sit inderste var tilfreds med hendes Vægring ved at forlade ham.

Dagen efter at Desalles og den lille Nikolaj var afrejste, klædte den gamle Greve sig i sin Gallauniform og lod spænde for, og det rygtedes da hurtigt gennem hele Huset, at han vilde aflægge Overgeneralen et Besøg. Lige som Vognen var kørt frem, saa' Fyrstinde Marie, der sad i sit Vindue, at han iført sin fulde Puds og med Ordener paa begav sig ned i Haven for at inspicere Bønderne, som stod og eksercerede omkring i Gangene. Hun lyttede til hans Stemme, der lød tydeligt op til hende, indtil den pludselig druknede i en forvirret Larm, som uvist hvor-

for fyldte hendes Sind med Uro; og da hun stak Hovedet ud af Vinduet, saa' hun, at Gartneren og et Par andre kom løbende op mod Huset med forskrækkede Ansigter. Hun skyndte sig ud og ilede ned ad Alleen, hvor hun allerede i Frastand fik Øje paa en hel Skare Mennesker, som langsomt kom hende i Møde, og da hun naaede hen i Nærheden af dem, opdagede hun midt inde i Skaren Faderens sammensunkne Skikkelse i Generalsuniform og med blinkende Stjerner paa Brystet. To af Folkene søgte at stive ham af ved at holde ham under Armene, men hans Ben, der ingen Støtte havde, slæbte efter ham, og hans Hoved dinglede villieløst frem og tilbage. Fyrstinde Marie ilede hen til ham, og skønt Solstraalernes skiftende Spil gennem Lindealleens Løv hindrede hende i at faa fat i hans Ansigt, saa' hun dog straks, at Udtrykket i det ikke var haardt og bydende som ellers, men slapt og ynkeligt. Saa snart han fik Øje paa hende, mimrede han med Munden og udstødte en hæs, rallende Lyd, men hvad han egentlig vilde tilkendegive dermed, formaaede hun ikke at tyde; hun kunde intet faa ud af dette kvalte Udraab, som mindst af alt lignede menneskelig Tale.

Han blev baaret ind i sit Værelse og lagt hen paa den Sofa, som i den sidste Tid havde været ham saa forhadt. Der gik Bud efter Lægen, og da denne kom, erklærede han, at Fyrsten var bleven ramt af et Slagtilfælde, som havde efterladt en Lamhed i højre Side. Den syge fik straks en Aareladning, og næste Formiddag blev han transporteret til Bogutscharovo, som stod fuldstændig tomt ved hans Ankomst, da Desalles og den lille Nikolaj allerede Aftenen forinden var afrejste til Moskvá.

I de næste to Uger laa den gamle Fyrste hen i en fuldstændig bevidstløs Tilstand og lignede nærmest et hæsligt, fortrukket Lig. Det eneste Livstegn hos ham var en dump Knurren eller Brummen, der ledsagedes af krampagtige Trækninger med Øjenbrynene og Vridninger med Munden, som hans Omgivelser udlagde paa forskellig Maade. Lægen paastod saaledes, at den evige Uro, der hvilede over den syge, havde sit Udspring i rent fysiske Grunde, men Fyrstinde Marie troede fuldt og fast paa, at den skyldtes en pinlig Kamp for at gøre sig forstaaelig, og den Omstændighed, at han blev endnu mere urolig, saa snart hun kom til Stede, bestyrkede hende i hendes Formodning om, at han havde noget at sige hende.

Der var intet Haab om hans Helbredelse, og Fyrstinde Marie,

som fulgte hans Sygdom fra Time til Time, spejdede med Længsel efter den mindste Forandring i hans Tilstand, ikke fordi hun haabede at se noget Tegn paa Bedring, men fordi hun ønskede at opdage de første Forløbere for den alt befriende Død. Og hun var sig klart bevidst, at dette Ønske boede i hende. Men endnu mere forfærdede det hende dog, at alle de Forhaabninger, som saa længe havde slumret i hende, nu var vaagnede igen. Det, som hun i Aaringer havde skudt til Side: Drømmen om et frit og uafhængigt Liv, om en lykkelig Tilværelse som Hustru og Moder, dukkede nu atter op i hende. Og trods alle hendes Forsøg paa at forjage disse syndige Tanker, vendte de dog atter og atter tilbage, ja, hun greb sig endogsaa selv i at lave Planer for, hvorledes hun vilde indrette sin Fremtid, naar *han* først var borte. Det var Djævelen selv, som fristede hende, og Fyrstinde Marie, der vidste dette, tyede saa til Bønnen for at faa Bugt med hans onde Anslag. Hun knælede foran Helgenbillederne og saa' ufravendt paa dem, medens hun fremsagde Bønnens Ord, men hendes Tanker var andetsteds henne. Et nyt Liv vinkede hende, et frit og virksomt Liv, der dannede en fuldstændig Modsætning til den indsnævrede Tilværelse, hun hidtil havde ført. Hun kunde ikke bede, og hun kunde ikke græde, nu da det virkelige Liv med alle dets Glæder og Sorger laa foran hende.

Det var farligt for dem alle at blive længer paa Bogutscharovo, thi Franskmændene nærmede sig for hver Dag der gik, og en Landsby, som laa kun et Par Mil derfra, var allerede bleven ødelagt og plyndret af de fjendtlige Marodører. Lægen holdt paa, at den syge under disse Omstændigheder burde flyttes, og Kredsdommeren, som aflagde Fyrstinden et Besøg, erklærede ligeud, at han ikke vilde indestaa for hendes og Faderens Sikkerhed, hvis de blev her blot Ugen ud. Som en Følge af dette stærke Pres besluttede Fyrstinde Marie at afrejse og fastsatte Dagen til den 27. Selve Forberedelserne til Rejsen og alle de Befalinger, hun skulde give forinden, optog hende hele den 26., og Natten tilbragte hun som sædvanlig fuldt paaklædt i Værelset, der stødte op til Faderens. Hver Gang hun fór op af sin urolige Søvn, hørte hun hans Stønnen og Brummen og Sengens Knirken, naar Lægen og Tikhon vendte ham. Mere end én Gang gik hun hen til Døren og lyttede, og det forekom hende da, at han gav sig endnu mere end ellers. Hun havde den største Lyst til at gaa ind, men hun turde ikke, da hun frygtede for, at det vilde opirre ham og

forværre hans Tilstand. Aldrig havde hun følt en saadan Medlidenhed med ham som nu. Al hans Haardhed og Uretfærdighed var glemt, og hvert af hans Ord og hans mindste Handling stod nu for hende som lige saa mange Beviser paa hans Kærlighed til hende. Hun ønskede ikke mere hans Død, men tænkte med Rædsel paa, at hun snart skulde miste ham. Engang imellem drømte hun sig dog atter ind i den lykkelige Fremtid, som ventede hende, men hun vendte sig da med Afsky bort fra disse ugudelige Tanker, som den lede Satan selv havde indblæst hende. Henad Morgen blev den syge endelig noget mere stille, og hun faldt saa i Søvn af Sindsbevægelse og Træthed.

Hun vaagnede først sent og gik straks hen til Døren for at lytte, og da hun hørte den samme Stønnen og Brummen som før, kunde hun ikke være i Tvivl om, at Faderens Tilstand var uforandret.

„Aa, hvor han lider! Det er skrækkeligt! Og saa ønsker jeg oven i Købet hans Død!“ tænkte hun gysende. Hun klædte sig paa, bad sin Morgenbøn og ilede ud paa Trappen for at trække lidt frisk Luft, inden hun gik ind til sin Fader, og medens hun stod her, kom Lægen ud til hende.

„Naa, er De dér, Fyrstinde, jeg søgte Dem netop. — Ja, han har det bedre nu,“ sagde han i en trøstende Tone. „Hovedet er nogenlunde klart, og der er lidt mere Mening i hans Tale end før. Vil De ikke se til ham? Han har flere Gange spurgt efter Dem.“

Hun gik ind med ham og nærmede sig Sengen. Den syge laa paa Ryggen med en hel Stabel Puder under Hovedet, og hans magre, knoklede Hænder med de blaa, knudrede Aarer hvilede foran ham paa Sengetæppet. Hans venstre Øje stirrede op mod Loftet, men hans højre skelede ud til Siden, og denne Skelen i Forbindelse med de strittende Bryn og den ubevægelige, fordrejede Mund gjorde et højst uhyggeligt Indtryk. Hele hans Skikkelse var saa ynkelig, mager og sammenskrumpet, og hans Ansigt saa vissent og runkent, at han nærmest lignede en hentørret Mumie. Da Datteren bøjede sig ned over ham, klemte hans venstre Haand hendes stærkt og vedholdende, og samtidig fortrak hans Mund sig i krampagtige Vridninger.

Medens hun saa' forfærdet paa ham og søgte at gætte, hvad han vilde hende, bøjede hun sig saa langt frem, at han kunde se hendes Ansigt med sit venstre Øje, og han blev da straks

rolig, men kun et Sekund efter fortrak hans Ansigt sig atter i Krampetrækninger, og en dump, hæs Rallen banede sig Vej gennem den skrækkelig fordrejede Mund. Og medens han vred Læberne og virrede med Tungen, saa' han bønfaldende op paa hende, men hun slog Øjnene ned, for at han ikke skulde se hendes Taarer. Gang efter Gang gjorde han disse mislykkede Forsøg paa at tale, men det blev kun til de samme uartikulerede Lyde, som ingen af de tilstedeværende kunde omsætte i Ord.

„Be . . . be . . . be . . . drrr . . .“ gentog han for sjette eller syvende Gang, men mere blev det heller ikke til.

„Har De det *bedre*?“ sagde Lægen og saa' spørgende paa ham, men den syge rystede saa paa Hovedet og udstødte igen de samme mærkelige Lyde.

„Hvad mener du, Fader? Er du *bedrøvet*?“ spurgte Fyrstinde Marie omsider, og i samme Nu nikkede han, klemte hendes Haand og lagde den kærtegnende paa sit Bryst.

„Jeg tæ . . . tæ . . . tæ . . . tænker paa dig!“ sagde han, ikke saa lidt tydeligere og synlig glad over, at man nu forstod ham, og da hun bøjede sig ned over hans Haand for at skjule sine Taarer, klappede han hende paa Haaret. — „Jeg . . . tæ . . . tæ . . . tæ . . . tænkt paa dig hele Natten!“ tilføjede han lidt efter.

„Ja, blot jeg havde vidst det,“ hviskede hun ganske sagte. „Jeg vovede ikke at gaa ind til dig.“

„Har — du — da — ikke — sovet?“ spurgte han og trykkede hendes Haand.

„Nej!“ svarede hun og rystede paa Hovedet.

Hendes Fader afleverede igen nogle Tilløb til Ord, som hun ikke kunde forstaa, men paa Udtrykket i hans Ansigt læste hun tydeligt, at det var noget kærligt, han vilde sige.

„Og jeg, som ønskede hans Død!“ tænkte hun gysende.

„Jeg takker dig — Datterlil — for alt! Tilgiv mig! . . . Tak! . . . Tak!“ sagde han med Besvær, medens Taarerne randt ned ad hans Kinder. „Men hvor er Andrej? — Kald paa Andrej!“

„Han er her ikke, Fader! Men jeg har nylig faaet Brev fra ham!“ svarede Fyrstinde Marie og saa' ængsteligt paa ham.

„Hvor er han?“

„Ved Hæren, Fader. Hans Brev er dateret Smolensk.“

Han laa længe tavs og med lukkede Øjne, og derpaa nikkede han og saa' op paa Datteren.

„Ja — det er ude — med Rusland! Der er intet Haab!“

sagde han sagte, men tydeligt og brast i Graad. Lidt efter lidt faldt han dog hen i Ro og lukkede saa atter Øjnene. Han gjorde et lille Tegn, og Tikhon, som straks forstod ham, gik hen og tørrede Taarerne af hans Ansigt.

„Tag din hvide Kjole paa! Jeg elsker din hvide Kjole!“ sagde han saa utydeligt, at der ligefrem hørte Kunst til at forstaa ham, og da dette omsider lykkedes for Fyrstinde Marie, brast hun i saa heftig en Graad, at Lægen førte hende ud af Værelset og ned i Haven, for at hendes Sindsbevægelse kunde lægge sig lidt. Den syge laa derpaa længe og talte om sin Søn, om Krigen og om Kejseren, vred Munden mere og mere og udstødte til sidst et hæst, rallende Skrig, som kunde høres helt ned i Haven. Det var et nyt apoplektiskt Anfald — og det sidste.

Udenfor paa Terrassen, hvor Fyrstinde Marie opholdt sig, var der Sollys og Varme. Hun var saa medtaget af Sindsbevægelse, at hun ikke kunde tænke en eneste fornuftig Tanke, men skønt alting løb rundt for hende, havde hun dog en bestemt Følelse af, at hun aldrig havde elsket sin Fader saa højt som i dette Øjeblik. Aldeles ude af sig selv løb hun ned i Haven, hvor hun gav sin Sorg Luft i en fortvivlet Hulken.

„Ja, jeg har ønsket hans Død! Jeg har ønsket, at det hele snart maatte være forbi, blot for at jeg kunde faa Ro i mit Sind!“ sagde hun til sig selv. — „Men hvad skal der blive af mig, naar først han er borte? Hvad har jeg saa mere at leve for?“ hviskede hun halvhøjt, medens hun ilede gennem Havens Gange og pressede Hænderne mod Brystet, der var lige ved at sprænges under hendes krampagtige Hulken. Hun løb omkring Dammen og gennem den lange Lindeallé, og da hun atter nærmede sig Huset, fik hun Øje paa Mlle. Bourrienne, der kom gaaende lige hen imod hende sammen med en fremmed Mand. Det var Adelsmarskallen, som havde indfundet sig personlig for at overtale Fyrstinde Marie til at rejse snarest muligt. Hun hørte paa ham med Tankerne helt andre Steder henne og bød ham derpaa ind i Spisesalen, hvor Frokostbordet stod dækket. Men lige som de havde taget Plads, rejste hun sig med en Undskyldning og forsvandt ud af Døren. Hun ilede gennem Korridoren, der førte til Sygeværelset, men inden hun naaede derhen, traadte Lægen hende i Møde med et forstyrret Ansigt og stillede sig i Vejen for hende.

„Nej, De kan ikke komme ind, Fyrstinde! Jeg beder Dem om at gaa! — Gaa! Gaa!“ sagde han med en energisk Gestus.

Hun skyndte sig igen ud i Haven og skjulte sig helt nede ved Dammen i noget højt Græs, og da hun havde siddet der noget — om det var Timer eller Minutter vidste hun ikke selv — fik hun Øje paa Kammerpigen, den smukke, mørkøjede Dunjascha, der løb rundt i alle Gangene og øjensynlig ledte efter hende. Fyrstinde Marie forlod sit Skjul, og saa snart Pigen opdagede hende, standsede hun og slog Hænderne sammen med et forfærdet Ansigt.

„Aa, er De dér, naadige Frøken! Skynd Dem! Fyrsten! . . . Fyrsten er . . .“ skreg hun aldeles ude af sig selv.

„Ja, nu kommer jeg, nu kommer jeg!“ svarede Fyrstinde Marie, som ikke gav hende Tid til at tale ud, men øjeblikkelig løb op mod Huset. Det forekom hende som en Evighed, inden hun naaede Trappen, men omsider naaede hun den da aandeløs og mere død end levende.

„Fat Dem, Fyrstinde, fat Dem! Vi maa føje os i Guds Villie!“ sagde Lægen, der atter traadte hende i Møde i Korridoren, men denne Gang skubbede hun ham resolut til Side og ilede forbi ham. I samme Nu som hun aabnede Døren til Sygeværelset, og Dagslyset strømmede ind i det store Rum, der tidligere havde ligget i Halvmørke, grebes hun af en usigelig Rædsel. Henne ved Sengen stod Praskovja, Sygeplejersken og tre eller fire af Husets Piger, som alle fjernede sig, saa snart de opdagede hendes Nærværelse, og hun saa' da, at Faderen laa i samme Stilling som før, men hans Ansigt havde nu det forunderlig strenge og rolige Udtryk, der er Dødens sikre Mærke.

„Nej, han er ikke død! Det er umuligt!“ sagde hun til sig selv, og overvindende den Rædsel, der greb hende, trykkede hun et Kys paa Faderens kolde Kind. Men i samme Øjeblik, som hun havde berørt den, veg hun tilbage, thi al den Ømhed, som hidtil havde fyldt hendes Sjæl, var nu pludselig afløst af en sælsom uhyggelig Følelse, som greb hende ved Synet af den stivnede Skikkelse foran hende.

„Nej, han er ikke mere!“ sagde hun til sig selv. „Han er ikke mere, og det, som ligger dér, det skrækkelige, som fylder mig med Gru og Modbydelighed, er ikke ham!“ Hun skjulte sit Ansigt i Hænderne, vaklede og vilde være segnet om, hvis Lægen ikke var ilet til og havde holdt hende oppe i sine Arme.

I Lægens og Tikhons Nærværelse vadskede Kvinderne den døde og bandt et Tørklæde om hans Hoved for at holde Underkæben oppe, naar Dødsstivheden indtraadte. Derpaa iførte de ham hans Uniform med alle Ordenerne og lagde hans lille indskrumpede Legeme op paa et Bord. Endnu samme Aften laa Liget i den aabne Kiste, og henne i en Krog sad Diakonen og læste med snøvlende Røst op af Bønnebogen. Rundt om Kisten brændte der Vokslys i høje Sølvkandelabre, og Gulvet var tæt bestrøet med Enebærkviste. Det hele var saare højtideligt og ganske som det skulde være. En Mængde Mennesker, lige fra Adelsmarskallen og ned til Husets Tyende stod i en tæt Skare om den døde, korsede sig og stirrede paa ham med store, forfærdede Øjne, og en for en gik de hen og kyssede den gamle Fyrstes kolde, stivnede Haand.

VIII

Bogutscharovo, og hvad dertil hørte, havde aldrig staaet højt i den gamle Fyrstes Gunst, og det var vel navnlig af den Grund, at han i sin Tid havde afstaaet dette Gods til Sønnen. Men Bønderne dér var ogsaa af en hel anden Race end de paa Lisy-Gory og yderst forskellige fra dem baade i Klæder og Sæder. De var flinke nok til deres Gerning og lagde Kræfterne til, naar der skulde tages fat, men de blev helt vilde og ustyrlige, saa snart der kom det mindste i Vejen, og maatte derfor helst holdes i stramme Tøjler.

Da Alpatitsch kom til Bogutscharovo nogle Dage før den gamle Fyrstes Død, mærkede han straks, at der herskede en stærk Ophidselse i Landsbyen, og samtidig fik han at vide, at en Fyr, der hed Karp, i den sidste Uge havde haft travlt med at kolportere en Proklamation, som var udstedt af en fransk General, og hvori det bekendtgjordes, at der ikke vilde blive tilføjet dem noget ondt, som rolig blev hjemme, og at Franskmændene ærligt vilde betale for alt, hvad der ydedes dem. Som yderligere Bevis for, at dette Løfte var alvorligt, fremviste Karp til alle og enhver en Del Pengesedler, han havde faaet i Betaling for et Læs Hø, som han havde solgt til en fransk Eskadron, der bi-

vuakerede i en af de nærmeste Landsbyer, men han anede rigtignok ikke, at de Papirpenge, som Franskmændene havde stukket ham ud, var falske og fabrikerede af Napoleon, allerede inden han overskred Grænsen. Denne Proklamation og Synet af Sedlerne havde gjort et dybt Indtryk paa Bønderne, og de var alle blevet enige om ikke at forlade Landsbyen, før man jagede dem ud af dem.

Fogeden Dron, som styrede denne urolige Hob, var en ren Herkules og til Trods for sine halvfjerdsindstyve Aar fuldstændig usvækket baade i aandelig og legemlig Henseende. Han havde i næsten 30 Aar beklædt sin nuværende Stilling og i al den Tid gjort fortrinlig Fyldest. Bønderne var endnu mere bange for ham end for den gamle Fyrste, og denne, som satte ham særlig højt, havde saa stor Respekt for hans Talenter som Hersker og Styrer, at han gerne plejede at titulere ham: Hr. Ministeren. Dron havde i sin lange Tjenestetid aldrig været syg eller fuld, kendte intet til Træthed, selv om han havde arbejdet hele Dagen og vaaget Natten igennem, og aflagde det nøjagtigste Regnskab for alt, hvad der gik gennem hans Hænder, skønt han hverken kunde læse eller skrive.

Til denne Dron henvendte Alpatitsch sig, samme Dag som den gamle Fyrste blev begravet, og anmodede ham om at sørge for, at Bønderne i Bogutscharovo stillede 12 Heste til Fyrstinde Maries 4 Ekvipager og desuden 18 forspændte Arbejdsvogne til Transporten af hendes Møbler og Ejendele, og da Fogeden ikke svarede ham, men blot stod og kiggede ned mod Jorden, opgav han dernæst Navnene paa de Bønder, der skulde præstere de forlangte Ydelser. Dette havde dog kun den Virkning, at Dron kom med en Mængde Udflugter og sluttelig erklærede, at det var ham umuligt at efterkomme Befalingen, da der saa godt som ingen Heste fandtes i Landsbyen: nogle var bortlejede, andre afgivne til Tvangskørseler, og de faa, der havdes til Raadighed, var saa udslidte og forsultne, at de knap kunde staa paa Benene. Der var som sagt ingen Heste, og følgelig kunde Bønderne hverken afgive det, der forlangtes, eller drage bort fra Landsbyen, saaledes som Herskabet ønskede det.

Efter at Alpatitsch havde hørt Dron til Ende, saa' han opmærksomt paa ham og rynkede Panden. Og efter en kort Undersøgelse af Fogedens Fysiognomi kom han saa til det Resultat, at dette Svar ikke var et Udtryk for Drons personlige Mening, men

for den Stemning, der herskede i Landsbyen, og som øvet Iagttager saa' han tillige, at Dron endnu var stærkt i Tvivl, om han skulde tjene sit Herskab eller Bønderne.

„Nej, det gaar ikke, lille Dron!" sagde han i en advarende Tone og gik truende hen imod ham. „Kom ikke til mig med det Vrøvl, for det nytter intet. Du véd, at den unge Fyrste selv har befalet, at jeg skal sende jer alle væk herfra, for at I kan være borte, inden Fjenden kommer, og du er jo ogsaa vidende om, at Czaren har paabudt det selv samme. Den, der bliver i sit Hjem, er altsaa en Forræder mod Czaren. Har du forstaaet mig?"

„Ja vel!" svarede Dron uden at se op.

„Ja, tag dig i Vare, min Ven, for dette her ender med Forskrækkelse!" sagde Alpatitsch, som ikke var fornøjet med hans Svar. „Følg nu mit Raad, og vær ikke stædig. — Du véd jo, at jeg ser lige lukt igennem dig og den Jord, du staar paa!" vedblev han og pegede højtideligt paa Gulvet under hans Fødder.

Dron saa' op paa ham med et forvirret Ansigt og slog saa straks Øjnene ned igen.

„Lyt altsaa til mit Raad, og lad de Dumheder fare. Sig til Bønderne, at de i Morgen stiller med de fornødne Heste og Vogne, og giv dem dernæst Befaling til at bryde op og drage herfra. Gør ligesom jeg siger, og hold dig borte fra deres Møder."

„Ak, Jakob Alpatitsch, tag heller Bestillingen fra mig!" sagde Dron, der pludselig faldt paa Knæ og løftede Hænderne bønfaldende op imod ham. „Giv mig min Frihed og lad mig fare i Fred!"

„Nej, det nytter intet!" svarede Alpatitsch i en streng Tone. — „Du glemmer nok, at jeg ser lige lukt igennem dig og den Jord, du staar paa," gentog han vel vidende, at hans sjældne Indsigt i Landmandsvæsenet og hans mærkelige Evner til at klare sig over for den gamle Fyrste for længst havde grundfæstet hans Ry som Troldmand.

Dron rejste sig og vilde sige noget, men Inspektøren lod ham ikke komme til Orde.

„Naa, hvad er det saa, I har for?" spurgte han i en barsk Tone. „Hvad er det, I vil? — Ud med Sproget!"

„Ja, de er ikke til at styre, Jakob Alpatitsch. „De drikker sig fulde i Brændevin, og jeg kan ikke tale dem til Rette."

„Men det skal du! Nu kører jeg hen til Øvrigheden, og imens

gaar du hen til dem og siger, at de skal lade alle Narrestreger fare og møde med Vognene og Hestene.“

„Ja vel!“ svarede Dron.

Alpatitsch sagde ikke et Ord mere. Han havde alt for længe regeret over disse Folk til ikke at vide, at han bedst fik dem til at lystre, naar han betragtede det som givet, at enhver Modstand fra deres Side var utænkelig. Han lod derfor, som om han var fornøjet med Drons tilsyneladende Underkastelse, skønt han i Virkeligheden betragtede det som en næsten afgjort Sag, at Bønderne ikke vilde lystre uden Anvendelse af Magtmidler.

Om Aftenen holdt Landsbyens ældste et støjende Møde uden for Kroen, og her blev det enstemmigt vedtaget, at alle Hestene skulde jages ud i Skoven og Køretøjerne sænkes i et Mosehul. Alpatitsch, som naturligvis øjeblikkelig kom til Kundskab om denne Beslutning, befalede saa, at de Heste, som havde ført hans Ejendele fra Lisy-Gory, skulde stilles til Fyrstinde Maries Raadighed, og derpaa kørte han til Øvrigheden for at bede om Hjælp og Beskyttelse.

IX

Efter Faderens Begravelse lukkede Marie sig inde i sit Værelse, og da hendes Kammerpige forespurgte fra Alpatitsch, om hun ønskede at afrejse den følgende Dag, svarede hun, at hun aldrig nogen Sinde vilde forlade Bogutscharovo, og bad om, at man vilde lade hende være i Fred.

Den stakkels Fyrstinde, der var helt ude af sig selv af Fortvivlelse, laa paa Sofaen med Ansigtet ind mod Væggen, og medens hendes Fingre legede mekanisk med Frynserne paa Betrækket, bevægede hendes Tanker sig stadig om ét og det samme: Dødens Ubarmhjertighed og hendes egen Usselhed og Syndighed, der ret var kommet frem under Faderens Sygdom. Hun vilde bede, men hun vovede det ikke, nu da Bevidstheden om hendes egen Uværdighed stod saa klart for hende. Og saaledes laa hun længe og pintes af Sorg og Anger.

Da Solen ud paa Eftermiddagen sendte sine skraa Straaler ind gennem Vinduet og belyste Baggrunden af Værelset og den

Del af Sofaen, som hendes Hoved hvilede paa, gled hendes Tanker pludselig hen i en anden Retning, og hun rejste sig da, gik hen til det aabne Viudue og indaandede den friske Aftenluft i dybe Drag.

„Ja, nu kan du rigtig nyde Aftenen!“ sagde hun til sig selv. „Nu er han jo ikke mere, og ingen forhindrer dig altsaa deri.“ Og overvældet af Bevægelse sank hun om paa en Stol og støttede Hovedet mod Vindueskarmen.

Medens hun laa saaledes, hørte hun, at der blev kaldt sagte paa hende, og da hun vendte sig om, opdagede hun Mlle. Bourrienne, som stod henne ved Sofaen i sin sorte Kjole med den brede Sørgebesætning. Mamsellen nærmede sig ængsteligt, kyssede hende og brast i Graad, og Fyrstinde Marie følte i samme Øjeblik, hvor uretfærdig hun havde været mod den stakkels Pige, der stod saa ene og forladt i Verden og nu kun var afhængig af hendes Naade. Hun rakte hende derfor venligt Haanden, og Mlle. Bourrienne kyssede den med Taarer i Øjnene og begyndte at tale om det tunge Slag, der havde ramt dem begge. Hendes Haab var nu, at Fyrstinden vilde dele sin Sorg med hende og glemme den Uoverensstemmelse, der havde hersket imellem dem. Hun tilføjede, at hun var saa ren og uskyldig som et nyfødt Lam, og at den gamle Fyrste oppe fra sin Himmel ganske sikkert vilde erkende hendes store Hengivenhed og Taknemmelighed. Paa denne Maade blev hun ved i et helt Kvarter, og Fyrstinde Marie, der lyttede til Klangen af hendes Stemme, saa' en Gang imellem hen paa hende, men hørte ikke et Ord af, hvad hun sagde.

„Situationen er yderst truende, kære Fyrstinde! De svæver i den største Fare!“ vedblev Mamsellen efter at have trukket Vejret et Øjeblik. „Jeg forstaar jo saa godt, at De ikke har kunnet og vel knap endnu kan tænke paa Dem selv, men derfor er det da ogsaa rimeligt, at jeg, som elsker Dem saa højt, varetager Deres Interesser. Efter hvad jeg hører, har Alpatitsch søgt Dem flere Gange i Formiddags. Har han ikke talt til Dem om Afrejsen?“

Fyrstinde Marie svarede ikke; hun var saa fortumlet og ør i Hovedet, at hun ikke kunde tænke en fornuftig Tanke. Hun vidste hverken ud eller ind og havde næppe Anelse om, hvad der blev sagt til hende.

„De véd vist ikke, kære Fyrstinde, hvor truende Faren er!“

sagde Mamsellen med Eftertryk. „Franskmændene har besat alle de omliggende Landsbyer, og hvis vi rejser herfra nu, er vi sikre paa at blive tagne til Fange, men sker det, risikerer vi . . .“

„Aa, hvis De vidste, hvor alt det er mig ligegyldigt!“ svarede Fyrstinde Marie og saa' paa hende med en aandsfraværende Mine. „Gør mig den Tjeneste at tale med Alpatitsch derom, jeg selv er ikke i Stand til at tage nogen som helst Bestemmelse.“

„Ja, jeg har allerede talt med ham. Han ønsker, at vi skal tage af Sted i Morgen tidlig, men jeg mener nu, at vi heller maa blive hvor vi er. Det vilde jo være rædselsfuldt, hvis vi faldt i Hænderne paa de franske Marodører. — Nej, det er sikrere at blive her!“ erklærede Mamsellen og trak et Stykke Papir op af sin Ridicule. Det var en Proklamation fra General Rameau, hvori han tilsagde Egnens Beboere, baade høje og lave, de franske Autoriteters Beskyttelse, hvis de forblev rolig i deres Hjem og ikke gjorde Forsøg paa at flygte.

„Hvem har givet Dem dette Aktstykke?“ spurgte Fyrstinde Marie med skælvende Læber, efter at hun havde læst Proklamationen igennem.

„Ja, der kom en Bondemand med det i Morges,“ svarede Mamsellen rødmende, „men hvem der har sendt ham herhen, véd jeg intet om.“

Fyrstinde Marie, der var bleven dødbleg, skyndte sig ind i sin Broders Værelse og ringede paa Dunjascha.

„Send øjeblikkelig Alpatitsch eller Dron herop,“ sagde hun, saa snart Kammerpigen viste sig i Døren, „og sig til Mamsellen, at jeg ønsker at være uforstyrret. — Nej, vi kan ikke blive her, vi maa rejse snarest muligt!“ tilføjede hun forfærdet ved Tanken om at falde i Hænderne paa Franskmændene.

„Hvad vilde Andrej vel sige, hvis det skete!“ sagde hun til sig selv, og Tanken om, at hun, Fyrst Nikolaj Bolkonskijs Datter, skulde henvende sig til en General Rameau og anraabe ham om Beskyttelse, forekom hende saa krænkende, at hun blev ildrød og rystede af Harme. Hun saa' allerede i Aanden Franskmændene indkvartere sig i Broderens Hjem og udmalede sig Situationen under disse Forhold. General Rameau vilde naturligvis slaa sig ned i Fyrst Andrejs Værelse og lade, som om han var hjemme dér, og Mlle. Bourrienne vilde faa travlt med at gøre

Honneurs for ham, medens hun, Fyrstinde Bolkonskij, maatte sidde som en Fange oppe paa sit Værelse.

Soldaterne vil hærge min Faders Gravkapel og plyndre hans Lig. Jeg skal finde mig i at høre dem rose sig af deres Sejre over mine Landsmænd og udsætte mig for deres hyklerske Medlidenhed!" tænkte hun, idet hun uvilkaarlig gik ind i sin afdøde Faders og fraværende Broders Tankegang og Følelser; men hun var jo ogsaa deres Repræsentant og burde handle og føle, som de vilde have gjort, hvis de havde været til Stede. Livets Krav, som rent havde ophørt at eksistere for hende, fra det Øjeblik Faderen var død, meldte sig nu atter med stor Styrke og lagde Beslag paa hendes Tanker.

I stærk Sindsbevægelse og med blussende Kinder vandrede hun frem og tilbage i Broderens Værelse. Endelig, langt om længe, kom Pigen igen og meddelte, at Alpatitsch var kørt bort, men at Fogeden skulde møde om et Øjeblik, og lidt efter traadte Dron ind. Han blev staaende ærbødigt ved Døren og bukkede helt ned til Jorden.

„Goddag, lille Dron!" sagde Fyrstinde Marie venligt og tillidsfuldt, for hun stolede saa ubetinget paa hans Hengivenhed og betragtede ham som en sikker Hjælper i Nøden. Han, denne hvidskæggede Gubbe, der stod foran hende, havde jo været hendes Ven fra Barndommens Dage, og hun mindedes endnu alle de dejlige Honningkager, han havde trakteret hende med. — „Ja, kære Dron," vedblev hun med bevæget Stemme, „det er en stor Ulykke, der har ramt os alle, og ..." Men her standsede hun overvældet af sine Følelser og brast i Graad.

„Det var saa Guds Villie, og den maa vi bøje os for!" sagde Fogeden med et Suk.

„Hør, lille Dron, Inspektøren er kørt bort, og jeg har ingen andre at ty til end dig. — Er det sandt, hvad man siger, at jeg ikke kan komme til at rejse herfra?"

„Nej, hvad skulde der dog være i Vejen for det, naadige Frøken? Det kan De vel nok, hvis De vil."

„Ja, men man paastaar, at det er forbundet med Fare, da Fjenden har besat alle de omliggende Landsbyer. Men for Resten véd jeg hverken ud eller ind, jeg véd kun, at det er mit bestemte Ønske at rejse i Nat eller i Morgen tidlig."

„Der er ingen Heste i Landsbyen!" brummede Dron og skævede hen til hende. „Jeg sagde det til Alpatitsch i Formiddags."

„Ingen Heste? — Hvor kan det være?“

„Aa, det er vel saa Vorherres Straf. Nogle af dem har Soldaterne taget, andre er døde af Sult, og de faa, som vi endnu raader over, er saa udslidte og udasede, at de ikke kan gaa for en Vogn. Vi mangler Foder til Bæsterne, og inden ret længe kreperer vi selv af Mangel paa Føde. Krybben er tom, og vi har intet at fylde i den.“

„Hvad skal det sige?“ spurgte Fyrstinden forbavset. „Er alt jeres Korn da sluppet op?“

„Hver en Smule, og i de nærmeste Landsbyer er der heller intet at faa. Nej, vi kan lige saa godt lægge os til at dø af Sult!“

„Men hvorfor har du dog ikke sagt mig det før, lille Dron? Kan jeg ikke hjælpe jer? Jeg skal gøre alt, hvad jeg kan.“

Fyrstinde Marie var fast besluttet paa at yde Hjælp. Hun fandt det saa naturligt og selvfølgeligt, at de rige gav til de fattige, og hun vidste tillige, at hendes Broder ikke vilde have nægtet at lindre Bøndernes Nød.

„Hør sig mig engang, Dron, har vi ikke selv en Del Korn liggende?“ spurgte hun efter et Øjebliks Betænkning. „Jeg bilder mig ind, at der maa være ikke saa lidt i Behold.“

„Ja vist er der det. Hele forrige Aars Høst er næsten urørt endnu,“ svarede Fogeden med Stolthed. „I den store Lade ligger der mindst fire Hundrede Tønder Sæd, som ikke er solgt, fordi vi mangler Fyrstens Ordre.“

„Godt, vil du saa dele ud deraf til dem, som trænger. Jeg befaler dig det i min Broders Navn!“

Dron svarede ikke, men sukkede blot dybt.

„Eller giv dem heller det hele, og sig udtrykkelig til dem, at alt, hvad der er vort, ogsaa er deres. Har du forstaaet mig?“

„Ak nej, naadige Fyrstinde, det maa De ikke forlange af mig!“ svarede Dron i en bønfaldende Tone. „Tag heller Bestillingen fra mig og lad mig fare i Fred! I 30 Aar har jeg tjent eders salig Fader som en tro og lydig Tjener, aldrig har jeg stjaalet eller bedraget, og derfor beder jeg eder saa mindelig om at give mig min Afsked med det samme!“

Fyrstinde Marie kunde ikke forstaa, hvad der gik af ham, og hvorfor han med ét var saa ked af den Gerning, som han havde røgtet med Iver og Troskab i mange Aar. Hun forsikrede ham derfor, at hun aldrig havde tvivlet om hans Hengivenhed,

og at hun var villig til at gøre alt for ham og Bønderne, men han saa' lige ulykkelig og modfalden ud, og da hun mærkede, at der intet var at stille op med ham, lod hun ham gaa, haabende paa, at han nok skulde blive fornuftigere, naar han først fik tænkt sig om.

X

En Time senere kom Dunjascha og meldte sin Herskerinde, at Dron nu havde sammenkaldt alle Bønderne, og at disse ventede paa hende nede i Gaarden.

„Men hvor kan det dog falde ham ind?" sagde Fyrstinde Marie forskrækket. „Den Ordre har jeg virkelig aldrig givet! Jeg har blot sagt til ham, at han skulde dele Korn ud til dem, der trængte."

„Ja, men saa jag dem paa Porten, naadige Frøken, og gaa endelig ikke ud til dem. Jeg er ganske vis paa, at der stikker ét eller andet derunder."

„Saa? — Hvorfor det da?"

„Jo, Sagen er, at de har besluttet ikke at forlade Bogutscharovo. De vil blive her og trodse Deres Befaling."

„Min Befaling? Jeg har jo ikke sagt et Ord om, at de skulde rejse herfra. Lad Fogeden komme ind, for at jeg kan tale med ham!"

Da Dron mødte, erklærede han straks, at Bønderne var her efter Fyrstindens Befaling.

„Nej, det tager du virkelig fejl i!" sagde Fyrstinde Marie mere og mere forbavset. „Jeg har sagt, at du skulde dele Korn ud til dem, men jeg har ikke talt et Ord om, at de skulde møde her. Det maa bero paa en Misforstaaelse fra din Side."

„Ja, saa kan jeg jo sige til dem, at de skal gaa igen," brummede Dron i Skægget.

„Nej, nej! Nu da de er her, vil jeg nok tale med dem!" sagde Fyrstinde Marie og gik ud paa Trappen fulgt af Dron og Dunjascha.

„Ja, de tror naturligvis, at jeg har budt dem Korn for at faa dem til at blive her. Jo, jeg kender deres Mistro. De har sat sig

i Hovedet, at jeg rejser herfra og lader dem i Stikken!“ tænkte hun. „Men nu vil jeg tilbyde dem baade Hus og Underhold, hvis de drager med mig til Moskvá, saa kan de da ikke være i Tvivl om, at jeg mener dem det godt.“

Saa snart hun viste sig, kom der Røre i Forsamlingen, og alle fik travlt med at blotte Hovedet. Hun nærmede sig Mængden med nedslagne Øjne, traadte flere Gange i sin sorte Sørgekjole og følte sig stærkt trykket af Situationen og de mange Øjne, der hvilede paa hende. Men Bevidstheden om, at hun i dette Øjeblik repræsenterede sin Fader og sin Broder, gav hende Styrke og Mod, og hun begyndte derfor at tale til Hoben med en Frejdighed, der forbavsede hende selv.

„Jeg er glad over, at I er kommen!“ sagde hun uden at løfte sine Øjne, og hun følte i det samme, at hendes Hjerte bankede stærkt. „Dron har fortalt mig, at Krigen har ruineret eder. Ja, det er lige galt for os alle, men I kan stole paa, at jeg skal hjælpe eder, saa vidt jeg formaar. Jeg rejser bort herfra, fordi det er farligt at blive her længer; men derfor skal I ingen Nød lide, kære Venner, jeg giver eder alt, hvad jeg ejer og har. Alt det Korn, der ligger i Laden, er eders. Og hvis nogen siger, at jeg giver eder det, for at I skal blive her, saa er det ikke sandt. Jeg beder eder tværtimod om at drage bort med alle eders Ejendele og følge mig til Moskvá. Og modtager I mit Tilbud, skal I faa baade Tag over Hovedet og Føden.“ — Hun standsede et Øjeblik, da hun hørte en dump Mumlen inde i Mængden. — „Ja, det er ikke i mit eget, men i min afdøde Faders, min Broders og hans lille Søns Navn, at jeg siger eder dette!“ sagde hun, medens hendes Blik gled hen over de Ansigter, der var hende nærmest, men de stirrede alle paa hende med et Udtryk, som hun ikke kunde tyde. Hun formaaede ikke at afgøre, om det var Taknemmelighed og Hengivenhed eller Frygt og Mistillid, der lyste hende i Møde fra disse mange Ansigter, men hun var ikke i Tvivl om, at det var det samme Udtryk, der prægede sig i dem alle.

„Vi takker dig for din Godhed!“ sagde en Stemme helt henne i Baggrunden, „men det sømmer sig ikke for os at tage vort Herskabs Korn!“

„Hvorfor ikke?“ spurgte hun, men ingen svarede, og da hun saa' hen over Mængden, slog alle Øjnene ned.

„Ja, hvorfor ikke, Folk?“ sagde hun atter, men fik igen intet

Svar, og denne haardnakkede Tavshed virkede saa trykkende paa hende, at hun gjorde Forsøg paa at sætte sig i Forbindelse med en enkelt.

„Hvorfor tier du?“ henvendte hun sig til en gammel, hvidskægget Mand, der stod i Nærheden af hende og støttede sig til sin Stav. „Sig til, hvis du vil have, at jeg skal gøre endnu mere for eder. — Jeg er villig til at hjælpe eder paa enhver Maade!“ tilføjede hun og søgte at fange hans Blik.

„Ja, men vi forlanger intet!“ svarede han og sænkede Hovedet med en mørk og uvillig Mine. — „Vi vil ikke have Herskabets Korn!“

„Hvorfor skal vi drage herfra? — Nej, det gør vi ikke! — Vi giver ikke vort Minde dertil! — Rejs selv, hvis du ønsker det!“ lød det fra forskellige Sider, og atter saa' hun det samme Udtryk i alles Ansigter, men denne Gang var hun vis paa, at det ikke var Hengivenhed eller Frygt, men mørk og forbitret Bestemthed, der lyste ud af disse Menneskers Øjne.

„Nej, I har sikkert ikke forstaaet mig!“ sagde Fyrstinde Marie med et bedrøvet Smil. „Hvorfor vil I ikke følge mig, naar jeg lover eder baade Husly og Klæder? Bliver I her, tager Fjenden jo alt, hvad I ejer og har.“

„Ja, lad ham kun det! — Vi vil ikke have dit Korn! — Vi bliver her!“ lød det atter inde i Mængden.

Fyrstinde Marie, som opgav alle yderligere Forsøg paa at tale dem til Fornuft, gik igen ind i Huset, ledsaget af Dron, som traskede bag efter hende uden at sige et Ord. Hun gav ham endnu en Gang Ordre til at møde næste Morgen tidlig med de fornødne Heste og Vogne, og derpaa lukkede hun sig inde i sit Værelse, hvor hun sad til langt ud paa Natten uden at kunne finde Hvile for sine urolige Tanker.

XI

Den 29. August forlod Nikolaj Rostov og Iljin ledsaget af Lauruschka og en menig Husar Landsbyen Jonkovo og red over til Bogutscharovo, som laa et Par Mil derfra lige midt imellem de franske og russiske Forposter. Husarerne havde nemlig ikke

Foder til Hestene, og Nikolaj vilde derfor personlig undersøge, om der ikke fandtes Hø i de nærmeste Landsbyer, da han ønskede at opsnappe den Fourage, som henlaa i disse, inden Franskmændene kom og tog den.

Nikolaj og Iljin, der begge var i udmærket Humør, lo og spøgte, medens de travede hen ad Landevejen, og hver Gang de satte Hestene i Skridt, maatte Lavruschka hen til dem og fortælle om sin mærkelige Audiens hos Napoleon. Nikolaj, som allerede langt bortefra kunde se den store Hovedbygning, der hævede sig op over Landsbyens Tage, glædede sig til at tilbringe nogle behagelige Timer i dette smukke Slot, hvis Beboere sikkert vilde modtage ham med aabne Arme, men han anede rigtignok ikke, at den Landsby, han nærmede sig, tilhørte den selv samme Mand, der engang havde været rigtig forlovet med hans Søster.

Efter at de havde passeret de første Huse i Byen, fik de Øje paa en stor Skare Bønder, som havde samlet sig uden for Kroen. Nogle af dem hilste, men de fleste beholdt Huen paa og indskrænkede sig til at glo nysgerrigt paa de fremmede Ryttere, der øjensynlig tilhørte en hel anden Verden end de selv. To gamle Mænd med rynkede Ansigter og tyndt, pjusket Skæg kom dinglende ud af Kroen og nærmede sig Officererne, brægende paa en højst mærkelig Vise, der hyppigt afbrødes af Hosten og Hikken.

„Naa, Kammerater!“ sagde Nikolaj, som standsede sin Hest midt inde i Mængden. „Har I ikke Hø her i Landsbyen?“

„Det er et kønt Par, ikke sandt?“ bemærkede Iljin og pegede paa de to fulde, der holdt hinanden kærligt under Armen.

„Hej, spil op til Lystighed og Gi-ga-gi-ga-gammen?“ vrælede den ene af dem med et saligt Ansigt.

„Hvad Slags er I af?“ spurgte en af de dristigste og traadte frem foran Iljin.

„Vi er Franskmænd!“ svarede denne leende. — „Og der har I selve Napoleon!“ tilføjede han og pegede paa Lavruschka.

„Nej, I er vel snarere Russere!“ mente Bonden.

„Og er der mange, hvor I kommer fra?“ spurgte en anden.

„Ja, vi er en hel Del!“ svarede Nikolaj. „Men hvad bestiller I her?“ Er det en Helligdag, I fejrer? Jeg har ikke Kalenderen paa rede Haand.“

„Nej, det er Landsbyens ældste, der holder Møde," svarede en af de nærmeste og gemte sig derpaa inde i Mængden.

I dette Øjeblik saa' man to Kvinder og en Mand, som kom gaaende hen ad Landsbygaden og nærmede sig med hurtige Skridt.

„Naa, nu faar vi nok Besøg! Ja, jeg tager hende i den røde Kjole!" erklærede Iljin og pegede paa den ene af Kvinderne, en smuk, mørkøjet Pige, der skilte sig fra de to andre og ilede i Forvejen. Det var Dunjascha, som satte Fart paa og løb lige hen til Rytterne.

„Ja, hun hører os til!" sagde Lavruschka og blinkede til Løjtnanten.

„Naa, hvad har du paa Hjertet, min lille Dejlighed?" spurgte Iljin og saa' smilende ned paa hende. „Vil du tale med os?"

„Ja, Fyrstinden ønsker at vide, hvad De og den anden Officer hedder, og hvad Afdeling De hører til."

„Saa gerne, mit Barn. Han dér hedder Grev Rostov og er Eskadronschef i Regimentet Pavlograd, og jeg selv er Deres ærbødige Tjener og ikke en Smule andet."

„Hej, spil op til Lystighed og Gi-ga-gi-ga-gammen!" vrælede den ene af de to drukne Bønder og saa' op paa Iljin med et fjollet Smil, og medens han stod og vinglede, kom Alpatitsch med Huen i Haanden hen til Nikolaj og bukkede dybt for ham.

„Maa jeg ulejlige Deres Velbaarenhed!" sagde han i en ærbødig Tone, der ikke var fri for et lille Stænk af Overlegenhed. — „Min Herskerinde, Datter af den nys afdøde Fyrst Bolkonskij, er stedt i en stor Forlegenhed paa Grund af disse uvidende Bestiers Dumhed," vedblev han pegende paa Bønderne, der flokkedes om dem, „og hun anmoder Dem derfor om at komme op til hende. — Men skal vi ikke flytte os lidt, for her er jo ikke til at være for fulde Mennesker."

„Ej, er det dig, Alpatitsch! — Goddag, Jakob Alpatitsch! — Du er vel ikke vred, hvad? — Æhæ, min Ven! — Æhæ!" raabte de to drukne i Munden paa hinanden, medens de grinede hen til Inspektøren.

„Ja, maaske dette her morer Deres Velbaarenhed!" sagde Alpatitsch med Værdighed, da han bemærkede, at den unge Ritmester saa' smilende hen paa de perialiserede Bønder.

„Aa nej, jeg har dog set det, der er morsommere," sagde

Nikolaj og red et Par Skridt frem. — „Naa, men hvad er der saa egentlig i Vejen med disse Mennesker?“

„Aa, de Slyngler, de vil ikke tillade Fyrstinden at rejse. De truer med at spænde Hestene fra hendes Vogn, og følgelig er hun nødt til at blive, hvor hun er.“

„Det er ikke muligt!“ raabte Nikolaj i en forbitret Tone.

„Jo, desværre, det er den rene Sandhed, jeg har den Ære at berette!“ sagde Alpatitsch og rystede bekymret paa Hovedet.

Nikolaj steg af Hesten, smed Tøjlerne til sin Husar og gik op til Hovedbygningen fulgt af Alpatitsch, der undervejs satte ham nøjere ind i Situationen. Fyrstindens Tale til Forsamlingen den foregaaende Dags Aften havde kun gjort ondt værre, og nu til Morgen var Bønderne endogsaa mødt i store Skarer og havde ladet hende vide, at de vilde modsætte sig hendes Afrejse med Magt. Alpatitsch havde søgt at tale dem til Fornuft, men han var ingen Vegne kommet med dem, og han vidste nu slet ikke, hvad han skulde stille op med disse dumme Mennesker.

Da Nikolaj traadte ind til den stakkels Fyrstinde Marie, der sad og var halvdød af Angest, rejste hun sig forfærdet op fra Stolen, for hun vidste jo ikke, om denne fremmede Mand kom som Ven eller Fjende, men saa snart hun havde kastet et Blik paa hans venlige Ansigt, følte hun sig beroliget og gik tillidsfuldt hen til ham. Han bukkede ærbødigt og sagde, hvem han var, og hun fæstede sine dybe, straalende Øjne paa ham og begyndte at tale til ham med en Stemme, der skælvede af Bevægelse.

„Hvor mærkeligt, at Skæbnen netop skulde føre mig hen til denne stakkels unge Pige, der staar saa ene og trænger til Hjælp og Forsvar!“ tænkte Nikolaj, medens han lyttede til hendes Fortælling og studerede hendes Ansigt. „Det er jo en hel Roman! Og hvor ser hun ikke mild og god ud! Hendes Væsen er baade Vemod og Uskyld. Ja, hun er virkelig indtagende!“

Da hun meddelte ham alt, hvad hun havde gennemgaaet Dagen efter den gamle Fyrstes Begravelse, overvældede Sorgen hende i den Grad, at hun maatte vende sig bort for at skjule sin Bevægelse. Men da hun et Øjeblik efter saa' spørgende og undseligt op paa ham, opdagede hun Taarer i hans Øjne, og hun sendte ham saa et af disse straalende Blikke, som altid kastede Lys over hele hendes Ansigt.

„Jeg kan ikke sige Dem, Fyrstinde, hvor lykkelig jeg er

over, at Tilfældet har ført mig herhen og sat mig i Stand til at stille min Person til Deres Raadighed!“ sagde han, da han havde hørt hendes Beretning til Ende. „Rejs De kun, jeg indestaar med min Ære for, at ikke et Menneske skal fortrædige Dem, hvis De blot vil tillade mig at ledsage Dem et Stykke!“ Og efter at have sagt disse Ord, bukkede han saa ærbødigt for hende, som om hun kunde have været en Prinsesse af Blodet, og gik hen til Døren for at tilkendegive, at han ikke længer vovede at forstyrre hende med sin Nærværelse.

„Jeg er Dem ganske overordentlig taknemmelig,“ svarede Fyrstinde Marie, som var dybt rørt over hans venlige Ord, der næsten lød som en Hyldest, „men jeg haaber, at alt dette beror paa en Misforstaaelse, og at der ikke foreligger nogen egentlig Skyld hos disse stakkels Mennesker. — Ja, jeg er vis paa, at de handler i en øjeblikkelig Forvildelse,“ sagde hun og brast i Graad, „jeg er ganske vis derpaa!“

Nikolaj Rostov, der søgte at skjule sin egen Bevægelse ved at sætte et mørkt Ansigt op, bukkede atter dybt for hende og forlod derpaa Stuen.

XII

„Naa, hvordan saa' hun ud? Var hun smuk og elskværdig? Min i den røde Kjole var henrivende! Hun hedder Dunjascha!“ sagde Iljin, da hans Ven vendte tilbage fra sit Besøg paa Slottet, men Nikolaj skyndte sig videre uden at svare, fulgt af Inspektøren, der travede i Hælene paa ham, saa hurtigt som hans gamle Ben vilde bære ham.

„Ja, de staar endnu dernede! — Hvad vil Deres Velbaarenhed egentlig stille op med dem?“ spurgte Alpatitsch, der blev mere og mere bekymret, efterhaanden som de nærmede sig Kroen.

„Hvad behager? Hvad vrøvler du om, dit gamle Fæ?“ svarede Nikolaj og gik truende ind paa Livet af ham. „Jo, du er en rask Inspektør! Bønderne sætter sig op mod Herskabet, og du lader alt gaa sin skæve Gang. Slyngel! Forræder! I er lige gode alle sammen, og jeg skal garve eders Rygstykker, saa længe jeg kan røre min Arm!“ Og ret som om han var bange

for at udlade noget af det Raseri, han havde Brug for om lidt, ilede han videre uden at tage yderligere Notits af Alpatitsch, der vedblev at forsikre ham, at Bønderne var saa stædige, at det ikke kunde nytte at indlade sig med dem, før man havde de fornødne Magtmidler ved Haanden.

Mængden uden for Kroen følte sig alt andet end hyggelig til Mode, da den saa' Ritmesteren vende tilbage med et mørkt og forbitret Ansigt, der lovede det værste. Allerede da Nikolaj begav sig op til Slottet, var der begyndt at opstaa en vis Uro i Forsamlingen, og inden ret længe kom det til et almindeligt Skænderi. Nogle af de ængsteligste mente, at Officererne vilde blive rasende, naar de fik at vide, at man vilde holde Fyrstinden tilbage med Magt, og Dron støttede denne Anskuelse, men blev imødegaaet af Karp og dennes Tilhængere.

„Aa, vil du holde Mund!" raabte Karp. „Du har ikke Ret til at tale et Ord her, din forbandede Bondeplager! Jo, vi kender dig nok, du blæser os andre et Stykke og tænker kun paa dig selv. Nej, naar du blot kan faa Lov til at redde de Penge, du har skrabet sammen, saa bryder du dig Pokker om, hvorledes det gaar os andre."

„Hvad? Begynder du nu at falde fra!" skreg en anden. „Du véd jo godt, at ingen af os maa forlade sit Hjem; hvorfor skulde hun saa have Lov til at rejse med alle sine Ejendele?"

„Jo, jeg husker nok, da din Pjalt af en Søn skulde være Soldat, og du ikke vilde af med ham!" brummede en gammel hvidskægget Mand og saa' truende paa ham. „Og hvem gik det udover? Var det ikke min stakkels Vanka, der maatte trække i Trøjen, for at din Dreng kunde blive fri?"

„Jo, det er rigtigt nok! — Det er sandt, hvad han siger!" raabte et Par af de nærmeste.

„Men hvad gør I dog alt det Vrøvl for? Har jeg ikke holdt med jer i tykt og tyndt?" sagde Dron og saa' forbitret paa sine Modstandere.

Saa snart Karp fik Øje paa Nikolaj, der nærmede sig fulgt af Iljin, Alpatitsch og Lavruschka, gik han ham i Møde med et let Smil paa Læberne; Dron forsvandt derimod inde i Mængden, der klumpede sig sammen som en Flok Faar.

„Hejda, Godtfolk! Hvor har vi Fogeden?" raabte Nikolaj, da han kom hen i Nærheden af den forbløffede Hob.

„Fogeden? — Hvad vil I ham?" spurgte Karp. „Skal vi

maaske vide, hvor . . .“ Men inden han fik talt ud, fløj hans Hue højt op i Luften, og samtidig hørtes det vældige Klask af et vel anbragt Ørefigen.

„Huerne af, I Slubberter!“ raabte Nikolaj med Tordenrøst. — „Naa, ud med Sproget! Hvor er Fogeden?“

„Han vil snakke med Dron! — Se at faa fat i ham! — Hvor er han henne?“ hviskede nogle ængstelige Stemmer, og lidt efter lidt begyndte Huerne at komme af Hovedet.

„Vi gør kun, hvad Ret er, og hvad Loven byder os!“ brummede Karp i en misfornøjet Tone.

„Ja, det er rigtigt nok! — Det er sandt, hvad han siger!“ istemmede flere af de nærmeste.

„Hvad? Mukker I? Forræderi! Oprør!“ brølede Nikolaj og tog fat i Karp. „Bind ham! Skynd jer lidt!“

„Ja, her er jeg, og om lidt møder hele Eskadronen!“ sagde Lavruschka, som øjeblikkelig sprang til og greb Karp bagfra om begge Haandleddene.

Alpatitsch kaldte to af Bønderne frem ved Navn og befalede dem at binde Karp, og de tog saa straks deres Bælter af og surrede Delinkventens Arme sammen.

„Naa, hvor har vi saa Fogeden?“ spurgte Nikolaj atter, og et Øjeblik efter mødte Dron bleg og med rynkede Bryn.

„Ej, der har vi ham jo! Bind ham, Lavruschka!“ raabte Nikolaj med myndig Røst, og i samme Nu traadte to af de nærmeste frem og begyndte at binde Fogeden, som selv hjalp til ved at lægge Armene bag paa Ryggen.

„Og luk saa Ørene op, I andre!“ henvendte Nikolaj sig til Mængden. „Nu gaar I hjem straks og uden at sige et Kny. Altsaa: Marsch! Af Sted!“

„Ja, vi vidste jo ikke bedre! — Det var noget godt Tosseri, det hele! — Ja vel var det dumt! — Men jeg sagde det jo ogsaa straks!“ lød det inde i Hoben.

„I skulde have hørt efter mig!“ sagde Alpatitsch, som følte at han nu atter havde Magten over dem. „Det var galt af jer, Børn!“

„Ja vist saa, Jakob Alpatitsch, det var dumt af os! — Vi har selv Skylden!“ svarede flere Stemmer, og derpaa skiltes Mængden i fuldstændig Ro og Orden. Dron og Karp blev derimod ført op til Hovedbygningen, hvorhen de ledsagedes af de to drukne Bønder, der fulgte dem som en Slags Æresgarde.

„Det klæder dig ellers godt, dette her!“ sagde den ene til Karp. „Lad mig kigge lidt nærmere paa dig, Kammerat!“

„Men hvorfor gjorde du dig ogsaa grov mod de fornemme Herrer?“ sagde den anden. „Jeg tror Fanden plager dig, dit dumme Bæst!“

To Timer senere holdt de fornødne Køretøjer med Forspand inde i Gaarden, og Bønderne hjalp selv med til at læsse Herskabets Ejendele op paa Vognene. Dron, der var bleven frigivet paa Fyrstinde Maries Forbøn, ledede Arbejdet, og dette gik rigtig flinkt og villigt fra Haanden.

„Naa, tag dog lidt mere varsomt paa den!“ sagde en ung Mand med Grinebiderfjæs til en af Husets Piger, der kom anstigende med en Fyrretræs Kasse. „Den har da vel ogsaa kostet Penge, skulde jeg mene. Forsigtig, forsigtig, ellers skurer du den mod Vognkanten. Saadanne! Først et Lag Hø ovenpaa, og saa dækker vi den med Maatten.“

„Af Vejen! Her kommer jeg med alle Bøgerne!“ raabte en sværlemmet Karl, der bar en stor Kasse fyldt med Folianter. „Skub ikke til mig, for saa taber jeg den! Puh-ha! Den vejer forbandet meget!“

„Ja de, som har skrevet den, har ikke ligget paa den lade Side!“ bemærkede Fyren med det smilende Ansigt og pegede paa et tykt Leksikon, som laa øverst i Bunken.

Da Nikolaj ikke ønskede at genere Fyrstinden, blev han nede i Landsbyen, til alle Vognene havde sat sig i Bevægelse, og derpaa steg han til Hest og ledsagede hende til Jankovo, hvor han anbefalede sig og ønskede hende en lykkelig Rejse.

„De gør mig aldeles skamfuld!“ sagde han rødmende, da hun med bævende Stemme bevidnede ham sin dybe Taknemmelighed. „Enhver Gendarm eller Politibetjent vilde jo have gjort det samme som jeg. Nej, De har intet at takke mig for, men jeg priser mig lykkelig over at have gjort Deres Bekendtskab. Lev vel, Fyrstinde! Jeg ønsker Dem Held og Lykke paa Rejsen og nærer det sikre Haab, at vi atter engang maa mødes.“

Fyrstinde Marie takkede ham heller ikke mere med Ord, men med et Blik, der røbede hendes inderlige Taknemmelighed, thi hvad han end sagde, følte hun, at hun stod i en dyb Erkendtlig-

hedsgæld til ham. Var han ikke kommet, vilde hun sikkert være bleven forulempet og mishandlet af de oprørske Bønder eller, hvad der var værre, være faldet i Hænderne paa Fjenden. Han, denne højsindede Mand, havde ikke alene frelst hende med Fare for sit eget Liv, men ogsaa vist den dybeste Medfølelse med hendes store Sorg, og det skulde hun aldrig glemme. Efter at han havde sagt Farvel til hende, fik hun uvilkaarlig Taarer i Øjnene, og hun spurgte sig da selv, om det, hun følte for ham, ikke var stærkt beslægtet med Kærlighed. Og skønt hun skammede sig ved den Tanke, at hun skulde have tabt sit Hjerte til en Mand, som sikkert aldrig vilde gengælde hendes Følelser, trøstede hun sig dog med, at ingen nogen Sinde vilde faa dette at vide, og at der ikke var nogen Forbrydelse i, at hun inderst inde bar paa en saadan hemmelig Kærlighed og vogtede den som en dyrebar Skat til sit Livs Ende.

Hun havde ogsaa gjort et stærkt Indtryk paa Nikolaj. Naar han tænkte paa sit Møde med hende, følte han sig forunderlig glad og let til Mode, og naar Kammeraterne, som havde faaet Nys om hans Eventyr, drillede ham med hans Erobring, ærgrede han sig, skønt han i sit stille Sind maatte indrømme, at han ikke kunde gøre noget bedre end at gifte sig med den milde, elskværdige Fyrstinde Marie, der var en af de rigeste Arvinger i Rusland. En saadan Forbindelse vilde være en Lykke baade for ham selv og hans Forældre og tillige — det følte han — for den unge Pige, der stod saa ene i Verden. Men han havde jo nu engang givet Sonja sit Ord, og det var netop Tanken herom, der irriterede ham, hver Gang Kammeraterne bragte Fyrstinde Bolkonskij paa Tale.

ANDET AFSNIT

I

Efter at Kutusov havde tiltraadt sin Stilling som Overgeneral, fik han straks den Tanke at tilbyde Bolkonskij en Plads i sin Stab, og han gav ham derfor Ordre til at møde i Hovedkvarteret, da han fandt, at Spørgsmaalet helst maatte afhandles mundtligt.

Saa snart Fyrst Andrej ankom til Zarevo-Zaimitsche, red han hen til Præstegaarden, hvor Overgeneralen havde sit Kvarter. Her fik han imidlertid at vide, at Fyrst Kutusov var i Færd med at holde Revu over sine Tropper, og i Mangel af bedre Beskæftigelse satte han sig saa paa en Bænk uden for Porten og lyttede til Militærmusikkens lystige Toner, der bares hen til ham blandet med livlige Hurraraab, som næsten overdøvede dem. Medens han sad her og ventede paa sin høje Velynder, kom der en lille sortsmudset Husaroberstløjtnant ridende ned ad Gaden. Rytteren, der udmærkede sig ved et stort, stridt Overskæg og et Par vældige Bakkenbarter, sendte spejdende Blikke til alle Sider, og saa snart han opdagede Officeren paa Bænken, red han hen til ham og spurgte, om Overgeneralen snart kunde ventes hjem. Da Fyrst Andrej saa svarede, at han selv var fremmed og derfor ingen Oplysning kunde give herom, henvendte Oberstløjtnanten sig med det samme Spørgsmaal til en af Kutusovs Tjenere, som stod i Nærheden af Porten og passiarede med et Par Kosakker, og her fik han den Besked, at Hans Højfyrstelige Naade kunde ventes hvert Øjeblik, men at han for Resten ikke plejede at give alle og enhver Foretræde.

Den lille Oberstløjtnant, der øjensynlig morede sig over Lakajens Vigtighed, steg af Hesten, smed Tøjlerne til sin Ordonnans og hilste venligt paa Fyrst Andrej, som tog Haanden til Huen og flyttede sig lidt, og Husarofficeren satte sig saa uden videre Omstændigheder ved Siden af ham.

„Naa, De venter nok ogsaa paa Overgeneralen!“ sagde han. „Ja, det er rigtignok heldigt, at vi har faaet ham, for disse pølseædende Tyskere, som gik og blandede sig i alt, var der sandelig intet at stille op med. Nej, nu faar vi Russere nok Lov til at snakke et lille Ord med, og det kan være ret heldigt, for vi trænger virkelig til lidt frisk Vind i Sejlene. Vi har jo ikke bestilt andet end at gaa baglængs. Nej det er sørgeligt — yderst sørgeligt! — Har De ogsaa været med til hele den Elendighed?“

„Ja, jeg har haft den Fornøjelse at gaa baglængs ligesom alle de andre!“ svarede Fyrst Andrej med et bittert Smil, „og jeg kan tillige takke Krigen for, at jeg har mistet min gamle Fader, der lige er død af Sorg over Landets Ulykke. Mine to Godser i Smolensk kan jeg nok ogsaa sige Farvel til, da Fjenden . . .“

„Hvad hører jeg? Men det skulde da vel aldrig være Fyrst Bolkonskij, jeg har den Ære at tale med?“

„Jo, netop!“

„Nej virkelig! Maa jeg saa ytre min Glæde over at gøre Deres Bekendtskab, Fyrste. Mit Navn er Denisov, Vaska Denisov!“ sagde den lille Husarofficer og trykkede Fyrst Andrejs Haand, medens han saa' ham venligt ind i Ansigtet. „Ak ja, det er en slem Krig, denne her, men navnlig for dem, der maa betale Gildet. — Hm, hm! Naa, saa De er Fyrst Bolkonskij!“

Fyrst Andrej kendte Denisov gennem Nataschas Omtale, og han vidste ogsaa god Besked om hans mislykkede Frieri. Det var derfor ganske naturligt, at Mødet med ham vakte Minder, som i lange Tider havde ligget gemt i hans Sjæl; men han havde i den sidste Tid prøvet og gennemgaaet saa meget, at de ikke virkede med samme Styrke som før. Denisov følte sig ogsaa pludselig hensat til en halvglemt Verden, da han hørte Bolkonskijs Navn, og medens hans Tanker med en vis vemodig Nydelse gik tilbage til svundne Tider, dvælede de særlig ved hin Aften, da han bedaaret af Nataschas følelsesfulde Sang tilbød hende, Barnet paa femten Aar, sin Haand og sit Hjerte. Men nu trak han paa Smilebaandet ved Tanken om den Forelskelse, der dengang havde grebet ham saa stærkt, og det kostede ham ikke den fjerneste Anstrengelse at forlade disse Minder og gaa over til det, der interesserede ham ulige mere end de taagede Billeder fra Fortiden, som hans Erindring havde fremkaldt. Han lod Minderne ligge og skyndte sig at betro Fyrst Andrej, hvad der førte ham herhen. Det var en dristig Plan, som

han allerede tidligere havde forelagt Barclay de Tolly, og som han nu agtede at forelægge Kutusov, og den gik ud paa, at man skulde operere med en mindre Styrke i Fjendens Flanke og gennembryde hans Tilførselslinier, der efter Denisovs Mening ikke var tilstrækkeligt sikrede.

„Jeg vil paatage mig at gøre det, naar jeg blot faar 500 Mand, mere behøves der ikke!“ sagde han, idet han rejste sig og begyndte at gøre Rede for Enkelthederne af sin Plan, men midt under hans Udvikling hørte man Lyden af Militærmusik, der nærmede sig, og samtidig genlød Luften af livlige Hurraraab.

„Der er han! Der er han!“ raabte en Kosak, som holdt uden for Porten, og Bolkonskij og Denisov skyndte sig saa hen til Æresvagten, som stod opstillet en Snes Skridt derfra. Lige som de naaede Fløjen, fik de Øje paa Kutusov, der kom ridende i Spidsen for et stort Følge af Generaler. Barclay de Tolly red nærmest ved ham, og en Mængde Officerer løb i en tæt Skare paa begge Sider af dem, raabte Hurra og svingede med Huerne. Kutusov, der hele Tiden prikkede sin trætte Hest med Sporerne, nikkede uafladelig til højre og venstre og førte samtidig Haanden op til sin hvide Felthue. Han var bleven dygtig svær, siden Fyrst Andrej sidst saa' ham, men hans udslukte Øje, Arret paa Kinden og det trætte Udtryk i Ansigtet bevirkede i Forening, at han lignede sig selv op ad Dage. Da han kom i Nærheden af Æresvagten, som udelukkende bestod af høje, smukke Grenaderer, der næsten alle bar Tapperhedskorset, standsede han et Øjeblik, medens de præsenterede Gevær, mønstrede Rækkerne og vendte sig derpaa om mod sit Følge med et ironisk Skuldertræk.

„Ja, skulde man tro, at det var nødvendigt stadig at gaa tilbage, naar man har saadanne Folk!“ sagde han med et Suk og rystede paa Hovedet. „Skulde man tro det? — Naa, ja ja da! Farvel, General!“ tilføjede han henvendende sig til Barclay de Tolly, og derpaa red han lige forbi Fyrst Andrej og Denisov og forsvandt i Porten, ledsaget af Mængdens Hurraraab.

Saa snart han kom ind i Gaarden, udstødte han et Lettelsens Suk, der røbede hans Glæde over, at han nu var færdig med Forestillingen. I Nærheden af Stalden gjorde han Holdt, bøjede sig forover, fik med meget Besvær Benet løftet op over Sadelen og faldt pustende og stønnende i Armene paa et Par Adju-

danter, der stod nedenfor og fangede ham op. Efter at have bøjet og strakt sine Ben et Par Gange saa' han sig med missende Øjne om til alle Sider, og hans Blik strejfede da ogsaa Fyrst Andrej, som havde stillet sig op i Nærheden af ham; men han genkendte ham ikke og stolprede med usikre Skridt hen mod den høje Trætrappe, som førte op i Huset. Paa Vejen derhen strejfede hans Blik atter Bolkonskij, og efter at han havde stirret lidt paa ham, opdagede han pludselig, hvem det var, han havde for sig.

„Ih, se Goddag, Bolkonskij! Goddag, min Ven! Kom herhen, og lad os følges ad!" sagde han i en træt Tone og gik med Besvær op ad den knirkende Trappe. Efter at han endelig havde naaet det øverste Trin, dumpede han ned paa en Bænk, der var anbragt med Ryggen mod Gelænderet, og bød Fyrst Andrej at sætte sig ved hans Side.

„Naa, hvordan har din Fader det saa?" spurgte han i en velvillig Tone.

„Han er død. Jeg fik Efterretning derom i Gaar!" svarede Andrej kort.

Kutusov saa' først paa ham med store, forskrækkede Øjne og tog derpaa sin Hue af og gjorde Korsets Tegn.

„Ja, Fred være med ham da! Guds Villie ske med os alle!" sagde han og sukkede dybt. „Jeg holdt meget af ham og satte ham særlig højt. — Vær forvisset om, kære Ven, at jeg tager inderlig Del i din Sorg!" tilføjede han med Taarer i Øjnene og trykkede Fyrst Andrej ind mod sit brede Bryst.

„Gaa med indenfor, dér snakker vi bedre sammen!" sagde han efter en længere Pause og gjorde Mine til at rejse sig, men inden han naaede saa vidt, kom Denisov, som Adjudanterne forgæves havde søgt at holde tilbage, kilende op ad Trappen og traadte dristigt frem foran Kutusov, der sendte ham et misfornøjet Blik. Denisov sagde, hvem han var, og erklærede derpaa, at han havde noget at meddele, som var af største Betydning for Fædrelandets Vel.

„Nej virkelig!" brummede Kutusov med en skeptisk Mine. „Hvad kan det vel være? Lad os engang høre?"

Denisov rødmede som en ung Pige, men begyndte dog straks og uden mindste Forlegenhed at gøre Rede for sin Plan, der gik ud paa at gennembryde Fjendens Tilførselslinier mellem Smolensk og Vjasma. Han forsikrede, at han vilde kunne udrette

dette med en mindre Styrke, da han kendte Egnen paa Fingrene, og den Overbevisning, der lyste ud af hans Ord, kunde ikke andet end gøre et godt Indtryk.

Kutusov, som hele Tiden sad og saa' ned for sig, kastede en Gang imellem et ærgerligt Blik ud til Siden, ganske som om han ventede sig noget ubehageligt fra den Kant, og midt under Denisovs Foredrag saa' man da ogsaa en General, som gik hen over Gaarden og nærmede sig Trappen med en stor Mappe under Armen.

„Hvad? Er De allerede dér!" raabte Kutusov, netop medens Denisovs Veltalenhed var paa det højeste.

„Ja vel, Deres Durchlauchtighed, alle Sagerne er færdige til Underskrift," svarede Generalen.

„Det var ellers hurtigt!" brummede Kutusov, som rystede forbavset paa Hovedet og hørte videre paa Denisov.

„Jeg giver mit Æresord paa," sagde denne, da han var færdig med at fremsætte sin Plan, „at det skal lykkes mig at gennembryde Napoleons Tilførselslinier, og at . . ."

„Sig mig, gode Oberstløjtnant, er De i Familie med Overintendant Kyril Denisov?" afbrød Kutusov ham.

„Ja, det er min kødelige Farbroder."

„Se, se! Ham har jeg ellers kendt godt i gamle Dage. — Naa ja, nu kan De jo foreløbig blive her, min kære, saa taler vi videre om Sagen i Morgen." Og efter at have affærdiget Denisov med et Nik vendte han sig om mod den utaalmodigt ventende General.

„Befaler Deres Durchlauchtighed ikke, at vi skal gaa indenfor?" sagde denne i en lidt fortrædelig Tone. „Der er en hel Del at underskrive i Dag!"

„Nej, vi kan faa et lille Bord herud!" svarede Kutusov og kaldte paa sin Adjudant, der opholdt sig inde i Forstuen.

Da Adjudanten kom tilbage med Bord og Skrivematerialier, vilde Fyrst Andrej gaa, men Kutusov anmodede ham om at blive, og han fik saaledes Lejlighed til at høre paa Generalens Referat. Midt under dette lød der en Silkekjoles Raslen inde i Forstuen, og da han saa' derhen, opdagede han bag den halvaabne Dør en smuk ung Kone i lyserød Kjole og med en Bakke i Haanden. Adjudanten forklarede ham, at det var Præstemadammen, som ønskede at modtage sin høje Gæst med Brød og Salt, og tilføjede hviskende, at det var en køn og kysselig lille Tin-

gest, en Bemærkning, der interesserede Kutusov i den Grad, at hans Øjne straks søgte hen til Døraabningen. For øvrigt sad Overgeneralen og lyttede til Referatet med det søvnige og trætte Udtryk, som Fyrst Andrej kendte saa godt fra Krigsraadet Dagen før Slaget ved Austerlitz, og det var tydeligt, at intet af det han hørte, interesserede ham i fjerneste Maade: han hørte kun efter, fordi han var nødt dertil. Han nærede øjensynlig den dybeste Foragt for al den Forstand og Sagkundskab, som den anden lagde for Dagen, og syntes gennemtrængt af Bevidstheden om, at det ikke var den megen Viden, men kun Erfaring og Kendskab til Livet, som det kom an paa. Fyrst Andrej fulgte opmærksomt Udtrykket i hans Ansigt, og han opdagede ikke andet i det end en dyb Lede, der kun forsvandt i det korte Øjeblik, Kjolen raslede bag Døren. Kutusov hørte paa Generalen uden at sige et Ord, og han syntes først at vaagne op, da denne forelagde ham en Skrivelse, hvori forskellige Afdelingschefer droges til Ansvar for den Skade, deres Folk havde anrettet paa Markerne.

„Aa, brænd det Vrøvl! I Ilden med det!“ sagde han ærgerlig og rystede paa Hovedet. „Lad dem kun slaa Kornet og svie Skovene af, saa meget de lyster. Jeg har ganske vist ikke givet dem Lov dertil, men det staar heller ikke i min Magt at forhindre det, og jeg vil ikke drage dem til Ansvar derfor. Krig er Krig, og det bliver nu engang ikke anderledes.“

II

„Naa, nu er vi vel færdige!“ sagde Kutusov, efter at han havde sat sit Navn under den sidste Skrivelse, og derpaa rejste han sig med Besvær og gik hen mod Døren. Saa snart han kom ind i Forstuen, traadte Præstekonen ham i Møde med Bakken i Haanden og nejede rødmende, og han saa' smilende paa hende og kneb hende under Hagen.

„Ej, ej, du ser jo rigtig godt ud!“ sagde Kutusov, som tog nogle Guldstykker op af sin Lomme og lagde dem paa hendes Bakke. „Tak for din Venlighed, min lille Putte!“

Præstekonen, der rødmede endnu mere end før, smilede

huldsaligt, og derpaa gik hun foran sin Gæst for at vise ham Vejen til hans Værelse.

Saa snart de var gaaet, kom Adjudanten ud til Fyrst Andrej, som stadig opholdt sig paa Trappen, og indbød ham til Frokost, og efter at de havde spist, mødte der en Tjener, som anmodede Fyrsten om at indfinde sig hos Overgeneralen, der ventede ham i sit Værelse.

Da Fyrst Andrej traadte ind til Kutusov, laa denne magelig henstrakt i en Lænestol, fordybet i Læsningen af en fransk Roman. Det var „Svaneridderne“ af Madame de Genlis, en Bog, der dengang blev læst i vide Kredse.

„Naa, tag Plads, min Ven. Sæt dig her ved Siden af mig!“ sagde Kutusov, der lagde en Papirkniv som Mærke i Bogen og lukkede denne. „Ja, det er et stort og uerstatteligt Tab, du har lidt. Men stol paa, kære Ven, at du har en anden Fader i mig. — Hvorledes døde han? Led han meget?“

Fyrst Andrej fortalte ham saa alt, hvad han vidste om sin Faders sidste Øjeblikke, og skildrede med levende Farver, i hvilken sørgelig Tilstand han havde truffet alt ude paa Lisy-Gory, da han sidst besøgte det.

„Ja, saa vidt er det altsaa kommet med os!“ sagde Kutusov synlig bevæget ved Tanken om de fortvivlede Tilstande, der for Øjeblikket herskede i Landet. — „Men giv blot Tid, vi faar nok Lov til at tale et lille Ord med senere!“ tilføjede han i en forbitret Tone og skyndte sig at skifte Emne, da han mærkede, at Vreden var ved at tage Magten fra ham. „Naa, for Resten var det jo ikke det, vi skulde tale om. Jeg har ønsket din Nærværelse for at høre, hvad du mener om en Ansættelse i min Stab. Det er mit Ønske at have dig i min Nærhed.“

„Ja, jeg takker for det smigrende Tilbud,“ svarede Fyrst Andrej, „men jeg egner mig vist ikke mere til at gøre Tjeneste i en Stab.“

Kutusov lagde Mærke til det Smil, der ledsagede disse Ord, og saa' derfor spørgende paa ham.

„Ja, Sagen er, at jeg nu er vant til Tjenesten i Geledet. Jeg kan ikke undvære mit Regiment og mine Officerer, og jeg tror ogsaa, at det vil gøre mine Folk ondt at skulle af med mig. Men naar jeg altsaa nu giver Afkald paa den ærefulde Stilling, der tilbydes mig, saa véd . . . .“

„Jeg beklager det i højeste Grad,“ afbrød Kutusov ham med

et klogt og venligt Smil, „for jeg kunde have haft megen Nytte af dig, men din Beslutning er sikkert rigtig. Du gør Gavn, hvor du nu er, thi vi trænger til dygtige Førere. Raadgivere i en Stab kan man altid faa nok af, det kan enhver besørge, men hvis de kloge Hoveder, der giver os andre Raad, skulde bruges til at kommandere, vilde det vist se galt ud. — Nej, det er Folk som dig, vi trænger til. Jeg husker dig nok ved Austerlitz, da du løb frem med Fanen i Haanden.“

Fyrst Andrej blev rød af Glæde, da han hørte disse Ord og bemærkede Taarer i Kutusovs Øjne. Han vidste godt, at den gamle General havde let ved at græde og ønskede at bevidne ham sin særlige Sympati i Anledning af Faderens Død, men han kunde alligevel ikke andet end føle sig smigret ved hans Ros og glæde sig over den.

„Ja, Gud være med dig,“ vedblev Kutusov efter en lille Pause, „og følg du den Bane, som du engang har betraadt. Jeg véd, at du altid vil vandre Ærens Veje! Men jeg vil savne dig, ligesom jeg savnede dig ved Bukarest. Det var ellers drøje Tider, kan du tro, og der var ingen Ende paa alt det Vrøvl, jeg maatte høre. Nogle mente, at jeg ikke var energisk nok i min Krigsførelse, og andre holdt paa, at jeg sluttede Freden for tidligt; og saa viste Begivenhederne dog senere, at jeg havde handlet fuldstændig rigtigt. Nej, man skal blot se Tiden an og vente ganske roligt, til det rette Øjeblik kommer. Men det var der ingen, der vilde forstaa, og da allermindst de forbistrede Raadgivere, som jeg havde at trækkes med. Aa, de Raadgivere, de Raadgivere — dem har Fanden skabt! Havde jeg lyttet til deres Dumheder, vilde vi endnu have haft Krig med Tyrkiet. Alting skulde gaa i Galop, og Hastværk er som bekendt Lastværk. Se nu Kamenskij; han stormede Rustschuk med 30,000 Mand, og det var der ingen Kunst i, men jeg førte Felttoget heldigt til Ende, og det kunde vist ikke enhver have gjort mig efter. Det opnaar man sandelig ikke ved at løbe bus paa Fjenden, men dertil hører *Taalmodighed* og *Tid*. Kamenskij erobrede Rustschuk med stort Mandetab, men jeg satte mig i Besiddelse af alle de andre Fæstninger uden at udgyde en eneste Blodsdraabe, og det endte da ogsaa med, at Tyrken maatte neje sig. — Ja, og det vil gaa Franskmanden paa lignende Vis!“ tilføjede han med Overbevisningens Styrke og slog sig for Brystet.

„Men et Slag kan jo dog ikke undgaas, naar Fjenden tilbyder os det," bemærkede Fyrst Andrej.

„Nej, der kan naturligvis indtræde Forhold, som tvinger en til at slaas, men jeg siger dog alligevel, min Ven, at man udretter mere ved Taalmodighed end med en hel Hær af Soldater. Det kan de gode Raadgivere imidlertid ikke faa ind i deres Hoveder. De vil stadig ét eller andet, men de kan aldrig blive enige — og saa staar vi andre dér. Naa, men hvordan tror du da, man klarer den Historie? — Ja, hvad mener du?"

Fyrst Andrej saa' paa ham, men besvarede ikke Spørgsmaalet.

„Jo, det skal jeg sige dig. — Hvor der er Tvivl til Stede, min Ven, dér holder du dig ganske roligt tilbage og gør slet ingenting."

Efter dette Besøg hos Overgeneralen vendte Fyrst Andrej tilbage til sit Regiment med en tryg Følelse af, at Hærens Ledelse var i de bedste Hænder hos denne Olding, hvis fuldstændige Mangel paa personlige Interesser stillede ham saa højt over alle andre. Kutusov var netop den, Hæren trængte til: han havde for længst klaret Lidenskabernes Skær og lod sig kun lede af sin rige Erfaring, og i Stedet for som andre at drage forhastede Slutninger af Begivenhederne, saa' han paa det hele med en filosofisk Ro og en Overlegenhed, der gjorde ham vel skikket til den ansvarsfulde Post, han beklædte. „Han vil ikke møde med egne, højtflyvende Planer," tænkte Fyrst Andrej, „men han vil huske, hvad der skal huskes, holde alt det daarlige nede og ikke træde hindrende i Vejen for det gode. Denne Mand forstaar, at Begivenhedernes uundgaaelige Gang er stærkere og mere betydningsfuld end hans Villie, og i Erkendelsen heraf vil han heller aldrig foregribe dem."

III

Efter Kejserens Afrejse antog Moskvá igen meget hurtigt sit sædvanlige Fysiognomi, og det eneste, der mindede om hans Besøg, var, at der begyndte en almindelig Pengeindsamling, som havde det Formaal at tilvejebringe Midlerne til de frivillige Re-

gimenter, Adelen havde lovet at stille. Disse nye Afdelinger, som man ventede sig meget af, udgjorde Dagens Tema, og i det lille Aftenselskab, som Fyrstinde Julie Drubezkoj afholdt i Anledning af sin forestaaende Bortrejse fra Byen, var man naturligvis ogsaa stærkt inde paa dette Emne. Schinschin, der som sædvanlig var bedre underrettet end alle andre, oplyste ved denne Lejlighed, at det Regiment, som Mamonov havde lovet at stille, vilde komme til at koste 800,000 Rubler, og at Grev Besukhov agtede at anvende en endnu større Sum paa sit. Han priste Greven for hans Offerberedvillighed og meddelte, at den populære Frimurer efter sikkert Forlydende selv vilde trække i Uniformen og ride i Spidsen for sit Regiment, for at alle og enhver kunde faa Lejlighed til at beundre ham.

„Aa, De skaaner nu heller ingen!“ sagde Julie Drubezkoj, medens hendes tynde, ringbesatte Fingre samlede en lille Bunke Charpi, som hun lige havde pillet. „Besukhov est très ridicule, men han er uendelig god og elskværdig. Hvilken Fornøjelse har De egentlig af at være si caustique?“

„Maa jeg bede om en Bøde! De skal af med en Rubel, Fyrstinde!“ raabte en ung frivillig, der sad i Nærheden af hende. I Julie Drubezkojs Kreds som i saa mange andre var det nemlig vedtaget, at man skulde erlægge en Bøde for hvert fransk Ord, der faldt, og at de Penge, som indkom paa denne Maade, skulde tilstilles „Komiteen for Indsamlingen af frivillige Bidrag til Fordel for Fædrelandet“.

„Ja, De burde egentlig betale en Rubel til for Deres Gallicisme!“ sagde en Forfatter, der repræsenterede Aandrigheden i denne Kreds. „Der er virkelig ikke en Russer, som siger: uendelig god.“

„De er meget slem imod mig!“ læspede Julie med et koket Sideblik til den unge Mand i Uniformen. „Ja, for Ordet caustique er jeg villig til at bøde, men Gallicismen vil jeg virkelig ikke være ansvarlig for; jeg for mit Vedkommende har sandelig hverken Tid eller Penge til at lære Russisk. — Men der har vi jo Grev Besukhov! Quand on parle .... Nej, nej, denne Gang skal De ikke fange mig .... Naar man taler om Solen, skinner den!“ sagde hun og smilede elskværdigt til Pierre, hvis brede Skikkelse i det samme viste sig i Døren. „Ja, vi talte netop om Dem, kære Greve, og vi var alle enige om, at Deres Regiment vil blive endnu smukkere end Mamonovs.“

„Aa, skal vi ikke se at komme ind paa noget andet," svarede Pierre, som kyssede hendes Haand og satte sig ved Siden af hende. „Jeg er led og ked af dette Tema!"

„De har naturligvis i Sinde selv at tage Kommandoen over Deres tapre Skare!" vedblev Julie og blinkede hen til den frivillige, men denne lod, som om han ikke saa' det, thi skønt Pierre var Godmodigheden selv, inviterede han dog ikke rigtig til, at man gjorde Løjer med ham i hans Nærværelse.

„Nej!" svarede Pierre og kastede et Blik ned paa sit svære Korpus. „Jeg giver Franskmændene for meget at skyde paa, og desuden er jeg bange for, at jeg vil have temmelig ondt ved at kravle op paa en Hest."

Samtalen bevægede sig nu i længere Tid fra det ene til det andet, og efter at man havde debatteret forskellige af den fælles Bekendtskabskreds, kom man til Slutning ogsaa ind paa Grev Rostovs.

„Deres Finanser skal være i en stor Uorden," sagde Julie, „og, saa vidt jeg véd, er Greven nok selv Skyld deri. Han er jo aldeles umulig i alt, hvad der hedder Pengesager. Rasumovskij har gjort et Bud paa hans Hus og hans Landsted, men Sagen trækker i Langdrag, fordi Greven holder Prisen for høj."

„Ja, man siger dog, at Købet er ved at gaa i Orden," bemærkede en af Gæsterne. „Men for Resten begriber jeg ikke, at nogen i Tider som disse gider købe fast Ejendom i Moskvá."

„Ja, hvorfor ikke? Mener De da, at Byen er truet?"

„Sig mig, Fyrstinde, hvorfor rejser De egentlig herfra?"

„Jeg? Det var da et mærkeligt Spørgsmaal. Jeg rejser, fordi alle andre rejser. Jeg er da ingen Jeanne d'Arc, skulde jeg mene!"

„Hvis han bærer sig lidt fornuftigt ad nu, vil han sikkert kunde klare hele sin Gæld," bemærkede den frivillige.

„Hvorfor mon Familien ikke er rejst endnu? Det hed sig, at den vilde blive her, til Natascha kom sig helt. — Men nu er hun jo fuldstændig restitueret, ikke sandt?" sagde Julie og saa' hen paa Pierre med et drillende Smil.

„Greven og Grevinden vil ikke rejse, førend deres yngste Søn er kommen tilbage. For en Maaned siden meldte han sig som frivillig ved Obolenskijs Kosakregiment, der for Øjeblikket er i Færd med at formeres i Bjelaja-Tzerkov, men nu er han bleven forsat til mit Regiment, og de venter ham derfor hjem hver Dag."

„Jeg traf dem i Forgaars Aftes hos Akharovs," sagde Julie. „Natascha saa' nydelig ud, og hun var udmærket i Humør. Hun sang ogsaa for os ligesom i gamle Dage. Ja, det er mærkeligt, hvor let Folk har ved at glemme!"

„Hvad mener De egentlig, Fyrstinde?" spurgte Pierre med et mørkt Ansigt.

„Hør véd De hvad, Greve, De minder virkelig om Ridderne i Madame de Souzas*) Romaner."

„Jeg forstaar Dem ikke!" sagde Pierre rødmende.

„Naa, naa, lad det nu være nok! C'est la fable de tout Moscou. Je vous admire ma parole d'honneur!"

„Maa jeg bede om en Bøde!" raabte den frivillige.

„Nej, véd De hvad," sagde Julie ærgerligt, „man kan jo næsten ikke lukke Munden op, uden at man skal af med Penge. Det bliver virkelig noget kedeligt i Længden!"

„Qui est ce qui est la fable de tout Moscou?" spurgte Pierre i en forbitret Tone.

„Aa, hold nu op, Greve, De véd godt, hvad jeg mener!"

„Nej, jeg har ikke Begreb derom!" forsikrede Pierre.

„Ja, jeg husker godt, at De altid har sværmet for Natascha, og derfor er det jo ogsaa rimeligt, at .... Men maa jeg bede om Vera — den søde, kære Vera!"

„Nej, Fyrstinde, jeg er aldrig optraadt som Familien Rostovs Ridder, og det bedste Bevis derpaa er, at jeg ikke har besøgt dem i en hel Maaned. Men jeg forstaar blot ikke, at man kan være saa grusom at ...."

„Qui s'excuse — s'accuse!" sagde Julie smilende og skyndte sig at komme ind paa et andet Emne for at kunne beholde det sidste Ord. „Men véd De ogsaa, hvem jeg saa' i Gaar? — Den stakkels Marie Bolkonskij. Ja, De har vel hørt, at hun har mistet sin Fader!"

„Naa, saa hun er her!" sagde Pierre. „Hvor bor hun? Jeg vilde saa gerne besøge hende."

„Ja, det maa De vist opsætte til en anden Gang, for hun rejser nok allerede i Morgen. Hun mener, at hendes lille Brodersøn ikke er i Sikkerhed her, og tager derfor til Voronesh med ham."

„Hvorledes har hun det?"

---

*) Fransk Romanforfatterinde, f. 1761, d. 1836. Hendes talrige Romaner udmærker sig ved deres Ubetydelighed. O. A.

„Hun er meget nedtrykt; men hun har ogsaa gennemgaaet en Del. Dagen efter hendes Faders Begravelse gjorde Bønderne Mytteri og vilde dræbe hende, men saa kom der ganske uventet en Redningsmand til. Det var Nikolaj Rostov. Han styrtede sig uden et Øjebliks Betænkning ind i Haandgemænget og frelste hende. Og jeg tror ganske sikkert, at hun er un petit peu amoureuse du jeune homme!“

„Maa jeg bede om en Bøde, Fyrstinde!“ raabte den frivillige.

„Men hvor vil De dog hen! Det kunde jeg da virkelig ikke have sagt paa Russisk! tog Julie indigneret til Genmæle.

IV

Da Pierre kom hjem, fandt han paa sit Bord to Bekendtgørelser, som Grev Rostoptschin samme Dag havde udstedt. I den første erklærede Greven, at Rygtet om, at han havde forbudt Borgerne at forlade Moskvá, var usandt, og at han tværtimod gerne saa', at Kvinderne drog bort fra Byen, da deres Nærværelse kun bidrog til at nedstemme Sindene. „Men der er ingen som helst Grund til Frygt,“ hed det videre, „thi jeg indestaar med mit Liv for, at vor Dødsfjende ikke vil komme til at holde sit Indtog i Moskvá.“ I den anden Bekendtgørelse meddeltes det, at det russiske Hovedkvarter var i Vjasma, at Grev Witgenstein havde vundet en stor Sejr over Franskmændene, og endelig, at de af Byens Borgere, der ønskede at forsyne sig med Vaaben, kunde faa baade Pistoler, Musketter og Sabler til en billig Pris, naar de henvendte sig paa Tøjhuset. Pierre, der fandt rigt Stof til Eftertanke i disse Bekendtgørelser, læste mellem Linierne, at den truende Uvejrssky, som han en hel Maaned havde ventet paa baade med Længsel og Gysen, nu var under Opsejling og maaske allerede svævede lige over hans Hoved.

„Hvad skal jeg dog gøre? Skal jeg melde mig som frivillig og drage til Hæren, eller skal jeg blive her og vente, til Katastrofen indtræffer?“ spurgte han atter og atter sig gelv, og da hans Øjne i det samme blev hængende ved et Spil Kort, som

laa foran ham paa Bordet, tog han den Beslutning at lægge en Kabale for at faa Spørgsmaalet løst ad denne Vej. „Hvis den gaar op, betyder det, at . . . Ja hvad betyder det saa?“ brummede han, medens hans Blik søgte aandsfraværende op mod Loftet; men inden han endnu havde fundet Svaret, hørte han sin ældste Kusines Stemme henne bag Døren. Hun og hendes Søster havde faaet Lov til at blive boende i Huset ogsaa efter den gamle Greves Død, men nu sad hun her som Enehersker-inde, da de to yngste allerede i flere Aar havde været gifte og hjemfarne.

„Ja, gaar den op, betyder det, at jeg drager til Hæren!“ sagde han halvhøjt og gik hen og aabnede Døren.

„Aa undskyld, Cousin, at jeg forstyrrer Dem paa denne Tid af Aftenen,“ sagde Fyrstinde Katerine i en stærkt altereret Tone, saa snart hun var kommen indenfor, „men det er virkelig paa høje Tid, at der bliver taget en Bestemmelse. Alle andre rejser herfra, og vi kan vel ikke blive ene tilbage. Pøbelen gør Oprør, og . . .“

„Men kære Kusine, der er jo slet ingen Fare paa Færde endnu!“ forsikrede Pierre og sendte hende et velvilligt Blik ud over sine Briller.

„Naa, saa det er der ikke? Tror De da ikke jeg véd, at vore Tropper lider det ene Nederlag efter det andet. Jo, det er en nydelig Maade de slaas paa. Og dertil kommer end yderligere, at Pøbelen gør Vrøvl og ikke vil lystre mere. Om det saa er min Kammerpige, begynder hun at svare mig uartigt, og bliver det saaledes ved, ender det med at vi faar Prygl alle sammen. Paa Gaden tør man ikke vise sig mere, og om faa Dage har vi Franskmændene inden for Byens Porte. Hvorfor i Alverden skal vi saa blive her et Øjeblik længere? Lad mig slippe herfra, Cousin, snarest muligt, og fri mig for at falde i den afskyelige Bonapartes Vold.“

„Men kæreste Kusine, hvorfra har De dog alle disse alarmerende Efterretninger? De maa være forkert underrettet!“

„Naa, saa det tror De! — Nej, jeg vil ikke være med til at hylde eders Napoleon. Det skal ingen faa mig til, og hvis De ikke vil lade mig slippe herfra godvilligt, saa . . .“

„Naa, naa! Jeg skal straks gøre alt i Stand til Deres Afrejse, Kusine!“

Fyrstinde Katerine, der øjensynlig ærgrede sig over, at han

ikke gav hende nogen berettiget Anledning til Vrede, satte sig paa en Stol og hvæsede af indeklemt Harme.

„Som sagt, De er slet underrettet, Kusine," vedblev Pierre. „I Byen er alt stille, og der er ikke Spor af Fare ved at blive her. — Læs selv!" tilføjede han og rakte hende Bekendtgørelserne. „Greven skriver, at han med sit Liv indestaar for, at Fjenden ikke drager ind i Byen."

„Aa, De med Deres Greve!" sagde Fyrstinden i en rasende Tone. „Han er en Hykler og en Slyngel, der selv ægger Byens Borgere til Oprør. Thi hvad andet opnaar han vel ved at udlove store Belønninger til hver den, der paagriber en mistænkelig Person. Hvor dumt af ham! Fyrstinde Varvara har fortalt mig, at Pøbelen var lige ved at myrde hende, blot fordi hun talte Fransk paa Gaden."

„Ja, det er dog vistnok Overdrivelse. Men De tager Dem nu ogsaa alting saa nær, Kusine," sagde Pierre og begyndte at lægge sin Kabale, men skønt denne gik op, blev han dog i Moskvá, som alle andre forlod, og ventede med en Blanding af Frygt og ubestemt Rædsel paa det Uvejr, som var ved at trække sammen over hans Hoved. — Han kedede sig, nu da alle hans Bekendte var borte, og et Par Dage efter Fyrstinde Katerines Afrejse kørte han derfor ud til Landsbyen Voronzovo og saa' paa en mægtig Luftballon, som blev bygget af den bekendte Mekanikus Leppich og skulde tjene til at udspejde Fjendens Bevægelser. Ballonen var endnu kun halvt færdig, men ikke desto mindre var der udstedt en fuldstændig Instruktion for dens Anvendelse, og Kejseren havde givet Rostoptschin Ordre til at sørge for, at den blev bemandet med flinke og paalidelige Folk.

Da Pierre paa Tilbagevejen fra denne Udflugt kørte over Pladsen uden for Kreml, saa' han, at der havde samlet sig en Mængde Mennesker om Retterstedet, og han lod saa Vognen holde og gik derhen. Oppe paa den stensatte Forhøjning stod Bøddelen i Færd med at løse en stakkels Fyr, der laa næsegrus hen over en Bænk og lige havde faaet sine Prygl. Synderen, en stor, tyk Mand med rødt Kindskæg, stønnede af Smerte, og ved Siden af ham stod en lille mager og bleg Spirrevip, der ventede paa, at Turen skulde komme til ham. Pierre banede sig Vej gennem Mængden med et blegt og forfærdet Ansigt og spurgte gentagne Gange om, hvad disse to Mennesker havde gjort sig skyldige i, men alle var saa optagne af det, der fore-

gik oppe paa Retterstedet, at hans Spørgsmaal gik fuldstændig ubemærket hen. Den tykke Mand rejste sig med Anstrengelse, trak paa Skulderen og saa' sig overlegent om til alle Sider, men da han havde staaet lidt, overvældede Bevægelsen ham, og han brast saa i en krampagtig Graad, der var højst uhyggelig at høre paa. Inde i Mængden, som hidtil havde set til i aandeløs Tavshed, begyndte der nu en højrøstet Snakken, sandsynligvis for at overdøve den Medlidenhedsfølelse, som uvilkaarlig greb de fleste.

„Ja, det har han godt af, den fremmede Spion!" sagde en langskægget Købmand, der stod lige foran Pierre. „Han, den tykke, er Kok hos Fyrst Vjasemskij og er nylig kommen fra Paris. Og den anden, som venter paa sine Klø, er ogsaa en forløben Franskmand."

„Hæ hæ, Mosjø, man mærker nok, at den russiske Sauce ikke smager dig saa godt som den franske. Den rimper jo hele Munden sammen paa dig!" bemærkede en gammel, graahaaret Embedsmand og saa' sig om i Kredsen for at iagttage, hvad Virkning hans Vittighed gjorde; og nogle lo da ogsaa, men de fleste stirrede med store Øjne paa Bøddelen, der havde travlt med at trække Klæderne af den stakkels Fyr, som nu stod for Tur til at piskes.

Pierre udstødte en dump Stønnen, skar nogle forfærdelige Ansigter og skyndte sig hen til sin Vogn; og under selve Kørselen fór han hvert Øjeblik op og brummede paa saa mærkelig en Maade, at Kusken omsider vendte sig om og gloede forbavset paa ham.

„Hvor Pokker kører du hen?" spurgte Pierre og saa' ud, som om han vilde æde ham.

„Til Guvernøren! Det gav Greven mig jo Ordre til, lidt før vi gjorde Holdt!"

„Hold Mund! Fæ! Asensbæst!" raabte Pierre, der ganske mod Sædvane begyndte at skælde Kusken ud. „Jeg sagde jo udtrykkeligt, at du skulde køre mig hjem! — Nej, jeg vil væk herfra, og det straks!" tænkte han, thi den uhyggelige Scene paa Torvet havde gjort saa dybt et Indtryk paa ham, at han følte Trang til hurtigst muligt at forlade Moskvá.

Saa snart han kom hjem, befalede han, at hans Rideheste endnu samme Nat skulde afgaa til Hovedkvarteret i Moshaisk, og den næste Dags Eftermiddag begav han sig selv paa Rejsen.

Om Aftenen, da han kom til Perkhuschkov, hvor han standsede for at skifte Heste, fik han at vide, at der samme Dag havde staaet et stort Slag i Nærheden, men hvem af Parterne, der havde vundet, vidste ingen. Det var Slaget ved Schevardino den 5. September. Pierre kørte videre hele Natten, og ved Daggry naaede han Moshaisk, der var saa overfyldt med Tropper af alle Vaabenarter, at Vognen næsten ikke kunde bane sig Vej igennem dem. Paa Gæstgivergaarden, hvor han blev modtaget af sin Rideknægt, var der ingen Plads, da alle Værelserne var optagne af Officerer, og han kørte derfor videre gennem et uroligt bølgende Hav af Infanterister, Dragoner og Kosakker og forbi en lang Række af Rustvogne og tunge, rumlende Kanoner. Og jo længer han kom ind i dette Hav, hvis Bølger alle rullede hen i den Retning, hvor Afgørelsen skulde finde Sted, desto tydeligere følte han, at han nu snart maatte være beredt paa at ofre sig. Hvorledes dette Offer skulde bringes, stod ingenlunde klart for ham, men han vidste, at han vilde bringe det, og den blotte Bevidsthed herom fyldte ham med en usigelig Fryd og en stærk Foragt for alle de Livets Goder og Bekvemmeligheder, som han lige til nu havde sat saa højt.

V

Det var helt lyst, da Pierre kørte ud af Moshaisk. Vejen gik ned ad Bakke gennem en dyb og stejl Slugt, og da han ønskede at skaane Hestene, stod han af og gik videre til Fods. Bag ved ham kom der et Rytterregiment med alle Sangerne i Spidsen, og forude saas en lang Række Vogne, der sneglede sig langsomt op ad Bakke. Det var en Transport af saarede, som var paa Vej til Moshaisk. Kuskene skreg og smældede med Pisken for at faa Dyrene til at trække, og hver Gang disse halede i Skaglerne, dansede Vognhjulene hen over de store, ujævne Vejstene. I hvert af de rystende, skumplende Køretøjer sad der tre eller fire blege saarede, som holdt sig fast i Vogntremmerne og skar de gyseligste Grimasser, naar der kom et rigtig stærkt Bump, og næsten alle disse Stakler saa' med Nysgerrighed hen efter Pierres bredskyggede, hvide Hat og hans flaskegrønne

Kjole, der syntes at vække deres højeste Interesse. Da de forreste af Vognene nærmede sig Rytterregimentet, holdt dette til højre, og Pierre klemte sig saa helt op mod Randen af Hulvejen for ikke at blive redet over Ende. Nede, hvor han stod, var der koldt, mørkt og fugtigt, men for oven skinnede Solen lyst og venligt, og oppe i en lille Kirke, der laa lige over for ham, tæt ved Randen af Slugten, ringede Klokkerne til Fromesse. En af Vognene standsede, da den kom i Højde med Pierre, og en gammel, saaret Soldat, som fulgte bagefter, lænede sig op til Bagsmækken og kiggede hen paa den store Mand i den løjerlige Klædedragt.

„Naa Landsmand," sagde han i en troskyldig Tone, „hvad mener du saa? Skal vi gøre Holdt i Moshaisk, eller skal vi transporteres lige til Moskvá?"

Pierre var saa dybt hensunken i Tanker, at han slet ikke hørte Spørgsmaalet. Hans Blik gled fra Rytterne, der nærmede sig i Skridt, hen til Vognen, i hvilken der sad tre saarede Soldater. Den ene, hvis Hoved var indbundet i blodige Pjalter, saa' ufravendt op mod Kirken og gjorde idelig Korsets Tegn, den anden, en ung, blegnæbbet Fyr, skævede med et godmodigt Smil hen til Pierre, og den tredje hvilede med Hovedet mod Bagsmækken og skjulte sit Ansigt i Hænderne.

Lige som Regimentets Sangere kom i Højde med Vognen, istemmede de en ny og fornøjelig Vise, der lød endnu mere jublende, fordi dens Toner blandede sig med Kirkeklokkens glade Kimen, der kom som en Hilsen hist oppefra, hvor Solen skinnede saa lyst og varmt. For oven var der Solskin, Lys og Varme, men nede, hvor Pierre stod ved Siden af Vognen med de saarede, var der mørkt, koldt og bedrøveligt.

„Ja, de kan sagtens være glade, de pyntede Fyre!" brummede Manden med det indbundne Hoved og saa' forbitret hen paa de syngende Husarer, der red forbi.

„Ja, jeg har ellers set mange Slags Krigskarle i Dag," sagde den gamle Soldat, som stod og lænede sig til Vognen. „Alle maa give Møde, ikke alene de, der har lært at føre Vaaben, men ogsaa de, der kun forstaar at haandtere Ploven og Spaden. Nej, man tager det ikke saa nøje mere: hele Folket gaar nok med, lader det til. Det maa være, fordi de vil have en Ende paa Tingene."

Skønt den gamle kunde have udtrykt sig noget tydeligere,

var Pierre dog nogenlunde inde paa, hvad han mente, og han nikkede derfor venligt til ham for at tilkendegive sit Bifald.

Efter at Regimentet var passeret, og Vejen saaledes var bleven fri, satte Pierre sig atter op i Vognen og kørte videre forbi nye og nye Rækker af Køretøjer og Kommandoer, der alle skulde til Moshaisk. Han sad og holdt Udkig til begge Sider i Haab om at opdage en Bekendt, hos hvem han kunde faa lidt Besked om Sagernes Gang, men hvor han kom hen, saa' han kun fremmede Ansigter, der alle stirrede lige forbavset paa hans hvide Hat og flaskegrønne Kjole. Endelig, efter en hel Times Kørsel, fik han Øje paa en Militærlæge, som kom rullende i en lille Enspænderogn, og efter en kort Undersøgelse gik det op for ham, at det var en af hans Omgangsvenner fra Klubben, som Tilfældet aldeles uventet førte ind paa hans Vej. Lægen genkendte ogsaa ham og gav straks Kusken Ordre til at holde.

„Goddag, kære Doktor, Goddag, Goddag!" raabte Pierre fornøjet.

„Goddag, Hr. Greve! Hvad Pokker bestiller De her?" sagde den anden og saa' forbavset paa ham.

„Jeg? — Jo, jeg vilde gerne se mig lidt om!"

„Naa, saa det vil De. Ja, De kan sandelig tids nok faa Deres Nysgerrighed tilfredsstillet!"

Pierre stod af Vognen, gav sig i Snak med Lægen og forklarede ham, at det var hans højeste Ønske at se med egne Øjne, hvorledes det gik til i et Slag.

„Ja, saa maa De virkelig henvende Dem til Overgeneralen," sagde Lægen, „for ellers risikerer De, at De slet intet faar at se. Men De kender ham jo ogsaa godt nok til at vide, at han vil behandle Dem med Venlighed."

„Ja, Tak for det gode Raad, Doktor! — Men sig mig blot en Ting endnu. Hvor tror De, vor Hær vil tage Stilling?"

„Kære Hr. Greve, det har jeg sandelig ikke Begreb om; det maa De virkelig spørge de sagkyndige om. Men kør De nu foreløbig gennem Landsbyen Tatarinova; lige uden for denne ligger der en stor Kæmpegrav, og oppe fra den har De en storartet Udsigt til alle Sider."

„Ja, tror De ogsaa, jeg kan finde den alene? Kunde De ikke have Lyst til at vende om og følge mig derhen?"

„Jo, det vilde jeg saa gerne, men det er mig desværre umu-

ligt. Jeg er nemlig paa Vej til min General, med hvem jeg skal forhandle Sager af yderste Vigtighed. De véd jo nok, Greve, at vi venter et Slag i Morgen, og da vor Hær tæller 100,000 Mand, kan vi gøre Regning paa mindst 20,000 saarede. Men nu stiller det sig saa uheldigt, at vi ikke har Læger og Sygebærere til meré end 6000. Ja, det er en slem Historie, og det værste er, at der næppe kan skaffes flere."

Pierre blev yderst pinlig greben ved Tanken om, at maaske en Fjerdedel af de mange tusinde Mennesker, som han i Dag havde mødt paa sin Vej, og af hvilke de fleste med Forbavselse havde kigget paa hans hvide Hat og grønne Kjole, var indviede til Lidelse og Død. „Mange af dem ligger maaske allerede i Morgen som Lig paa Valpladsen." tænkte han, „men ikke desto mindre har de kun Fjas og Tant i Hovedet!" Og i samme Nu førte hans Tanker ham hen til Hulvejen ved Moshaisk. Han saa' Vognene med de saarede og hørte Husarernes glade Sang, der blandedes med Kirkeklokkernes lystige Dingdang. „Hvor mærkeligt!" sagde han halvhøjt. „Soldater, som drager til Kampladsen, møder Hundreder af saarede, men dog tænker de ikke et Øjeblik paa den Skæbne, der venter dem selv. De rider tværtimod syngende forbi deres lidende Kammerater og nikker nok saa fornøjet ned til dem. En Fjerdedel af alle de Mennesker, jeg har mødt i Dag, er dømt til Døden, og dog er alle deres Tanker kun optagne af min Hat."

Efter at han var kørt igennem Landsbyen Tatarinovas snævre Gade, saa' han oppe paa en stor, græsbevokset Kæmpehøj ud til højre for Vejen en hel Del Militssoldater i hvide Skjorter og med blanke Metalkors paa Huen. Det var Bønder hentede lige fra Ploven, som brugtes til at forrette Jordarbejde, da man paa Grund af deres mangelfulde militære Uddannelse ikke godt kunde anvende dem paa anden Maade. De hængte i, saa Sveden haglede dem ned ad Panden, men samtidig gik Passiaren rigtig livligt, og der var Latter og Spøg over hele Linien.

Da Pierre saa', hvor ivrigt disse Bønder tog fat paa det uvante Skansearbejde, mindedes han pludselig den gamle Soldats Ord, og han følte nu rigtig Sandheden af dem. „Ja, han havde Ret: hele Folket gaar med!" sagde han til sig selv, og da hans Blik i det samme gled hen til de skæggede, solbrændte Skikkelser, der arbejdede paa Valpladsen i deres kluntede

Skaftestøvler, drivende af Sved og med blottet Hals og Bryst, følte han sig endnu mere gennemtrængt af Øjeblikkets Alvor og Højtidelighed.

VI

Pierre steg af Vognen og gik op paa Kæmpehøjen, hvorfra der efter Lægens Sigende skulde være en saa fortrinlig Udsigt. Kl. var 11, og Solen belyste hele det store Panorama, der udfoldede sig for hans Blik. Midt i Landskabet og gennemskærende dette snoede sig den store Landevej, som førte til Smolensk. Omtrent 500 Skridt foran Kæmpehøjen gik den gennem Landsbyen Borodino, hvis hvide Kirke lyste i Solen, og derfra over en Bro, stadig op ad Bakke, til den naaede Landsbyen Valujevo, hvor Napoleon for Øjeblikket havde sit Hovedkvarter. Hinsides Valujevo, der laa næsten en Mil borte, forsvandt Vejen endelig i en Skov, som lyste med gule og røde Farver i Horisonten. Hele Baggrunden af Landskabet laa i en blaa Dis, og inde i denne, paa begge Sider af Skoven, saas en Mængde rygende Baal. Ud til højre langs Floderne Kolotschas og Moskvás Løb var Terrainet i høj Grad bakket og gennemskaaret, men til venstre for Landevejen saa' man ud over flade, bølgende Kornmarker, og det eneste, der brød den lige Linie i Horisonten, var en afbrændt Landsby, som sendte store, hvide Røgskyer op i Luften.

Da Pierre ikke kunde finde Rede i, hvad han saa', gik han hen til den Officer, der havde Tilsyn med Arbejdet, haabende paa, at han kunde faa de nødvendige Oplysninger hos denne.

„Ja undskyld, Hr. Kaptajn," sagde han høfligt og tog sin Hat af, „men kan De ikke sige mig, hvad Landsbyen her lige nedenfor hedder?"

„Burdino eller Borodino, saa vidt jeg véd!" svarede Officeren, som maalte ham med et nysgerrigt Blik.

„Er den besat af vore?"

„Ja, vist saa; Franskmændene er meget længer borte. Dem har vi dérhenne!" sagde Officeren og pegede ud mod Baggrunden af Landskabet.

„Hvor? Hvor?" spurgte Pierre ivrigt.

„Dérhenne! Et Stykke ud til venstre for Floden! De kan se dem med blotte Øjne.“

„Men hvor har vi da vor egen Stilling?“

„Ja, det kan vist ingen forklare Dem bedre end jeg,“ svarede Officeren med et selvtilfreds Smil. „De skal nemlig vide, at jeg har været med til at lede næsten alle Forskansningsarbejderne. Vor højre Fløj har vi ved Kløften derhenne, som danner Moskvás Flodseng, og denne Del af Stillingen er særlig stærk, da der er anlagt tre store Skanser paa Højderne, som De ser histude. Centrum er her, ved Borodino, og vor venstre Fløj, som i Gaar støttede sig til Schevardino — det er dérhenne, ved det mægtige, isolerede Egetræ — er nu trukket tilbage til den store Kæmpehøj, som ligger paa denne Side af den brændende Landsby. Naar Fjenden i Gaar angreb os ved Schevardino, saa var det kun for at narre os; det maa betragtes som givet, at han vil føre Angrebet mod vor højre Fløj. Men hvad der saa sker eller ikke, er det sikkert, at mange af os ikke vil overleve Dagen i Morgen.“

Saa snart Pierre havde faaet Forklaringen, tog han atter sin Hat af og takkede høfligt for de givne Oplysninger.

„Sig mig, i hvad Egenskab er De egentlig her?“ spurgte Officeren og mønstrede ham igen med nysgerrige Øjne.

„Jeg? — Jo, jeg er kommen herud for at se mig lidt om!“ svarede Pierre og fulgte videre med Officeren, som gik ned ad Højen for at tage Folkenes Arbejde i Øjesyn.

„Der er de! Der kommer de! De er her om et Øjeblik!“ lød det pludseligt fra alle Sider, og i samme Nu smed en Del af Folkene Spaderne og løb ned ad Landevejen til. Pierre kiggede derhen over Brillerne og saa' en stor Menneskeskare, som bevægede sig langsomt og i sluttet Orden fra Borodino og op mod Højen. Forrest gik en Bataillon Fodfolk med Gevær i Armen og blottede Hoveder, derpaa fulgte en hel Mængde salmesyngende Præster, og i Halen af Processionen saas en Snes Officerer og Soldater, som bar paa et stort, mørkt Helgenbillede i rigt forgyldt Ramme. Det var den hellige Gudsmoders undergørende Billede, som Hæren havde ført med fra Smolensk, og som nu fulgte med den overalt. Processionen, der ledsagedes af en Mængde Officerer og menige af alle Vaabenarter, bevægede sig langsomt hen ad den støvede Landevej og gjorde Holdt øverst oppe paa Kæmpehøjen. Præsterne tændte Røgelsekar-

rene og svingede dem, og alle de tilstedeværende omringede det hellige Billede, blottede Hovedet og korsede sig. Saa snart Salmesangen begyndte, kom der et højtideligt Udtryk over hele Forsamlingen, og man hørte dybe Suk og en andægtig Hvisken, der lød, som naar Vinden suser gennem Skovens Træer.

Pludselig og som paa et givet Signal skiltes Mængden til begge Sider, og samtidig saa' Pierre fra sin Plads i bageste Række en Skikkelse, der gik hen til Helgenbilledet med blottet Hoved og gjorde Korsets Tegn. Det var Kutusov. Han havde været ude i Stillingen og ønskede nu at overvære Gudstjenesten, inden han vendte tilbage til sit Kvarter i Tatarinova. Saa snart Salmesangen ophørte, knælede han og bøjede Panden helt ned mod Jorden, og derpaa rejste han sig med Besvær, kyssede Billedet og gjorde endnu en Gang Korsets Tegn. Alle Officerne i hans Stab fulgte hans Eksempel, og derpaa kom Turen til de menige, der pressede paa som vanvittige for at komme hen til det undergørende Billede.

Medens Pierre arbejdede for at slippe ud af Trængselen, hørte han pludselig en Stemme, der kaldte paa ham, og da han vendte sig om efter Lyden, fik han Øje paa Boris Drubezkoj, som kom hen imod ham med et smilende Ansigt.

„Men hvad bestiller De her, Greve?“ spurgte han og gav Pierre Haanden, og denne forklarede da, at det var hans højeste Ønske at faa Lejlighed til at overvære Slaget som Tilskuer.

„Ja, saa skal De holde Dem i Nærheden af General Bennigsen, i hvis Stab jeg er ansat. Gør De det, er De ogsaa vis paa at faa noget at se. Nu om lidt rider Generalen og jeg ud paa venstre Fløj, og hvis De ønsker at gøre Turen med, skal jeg nok skaffe Dem Tilladelse dertil. Overlad De kun det hele til mig! Jeg viser Dem rundt, og naar vi er færdige, tager De selvfølgelig ind i mit Kvarter, hvor der er rigelig Plads til Dem.“

„Ja, mange Tak! Men jeg vilde hellere se Stillingens højre Fløj, den skal være saa stærk. Kunde jeg ikke faa Lov til at begynde dér?“

„Nej, De maa heller ride ud paa venstre Fløj med os; det er dér Kampen vil komme til at staa.“

„Naa ja, som De vil. Men kan De ikke sige mig, hvor jeg kan finde Fyrst Bolkonskijs Regiment?“

„Jo, vi kommer lige forbi det, naar vi rider hjem. Jeg skal nok vise Dem hen til ham.“

„Sig mig, hvad mener De egentlig om venstre Fløj?“ spurgte Pierre i en bekymret Tone.

„Aa, tal ikke om den!“ svarede Boris og rystede paa Hovedet. „General Bennigsen vilde have anlagt nogle Forskansninger paa Højderne, som De ser hist henne, det vilde Overgeneralen imidlertid ikke gaa ind paa, og nu . . .“ Men da han i det samme bemærkede en af Kutusovs Adjudanter i Nærheden, stoppede han pludselig op midt i Sætningen. „Ja, jeg er ved at forklare Greven hele Stillingen,“ vedblev han i en let henkastet Tone. „Jeg beundrer Fyrst Kutusovs mærkelige Evne til at gennemskue Fjendens Planer!“

„Ja, De sigter vel til de Foranstaltninger, han har truffet ude paa venstre Fløj.“

„Netop! Netop! Takket være hans kloge Dispositioner maa Stillingen siges at være uindtagelig paa dette Punkt.“

Skønt Kutusov havde rømmet godt op i sin Stab, var det dog lykkedes Boris at holde sig i den, og han forrettede nu Tjeneste umiddelbart under Bennigsen, hos hvem han, takket være sit indsmigrende Væsen, havde vidst at gøre sig uundværlig. Overkommandoens Stab var paa dette Tidspunkt delt i to Partier, af hvilke det ene sluttede sig til Kutusov og det andet til Bennigsen, der fungerede som Stabschef. Boris Drubezkoj hørte naturligvis til Bennigsens Beundrere, og han undlod ikke at vise Kutusov den mest slaviske Ærbødighed, medens han samtidig temmelig uforblommet lod sig forstaa med, at Overgeneralen var en svag og affældig Stakkel, der ikke havde Begreb om noget som helst, og at det var Stabschefen, der maatte gøre alt.

Det varede ikke længe, inden Grev Besukhov var omgivet af en Mængde Officerer, som alle vilde høre nyt fra Moskvá, og da Kutusov opdagede hans store Skikkelse midt inde i Klyngen, sendte han Bud efter ham ved sin Adjudant. Pierre begav sig straks af Sted til Overgeneralen, men inden han endnu var naaet derhen, fik han Øje paa en Militssoldat, som nærmede sig Fyrst Kutusov og standsede foran ham med Haanden til Huen.

„Ih, men det er jo Dologhov! Hvad bestiller han her?“ spurgte Pierre sin Ledsager.

„Aa, det Asen, han hænger paa som en Burre og er ikke til at ryste af. Som De ser, er han degraderet for anden Gang, og nu vil han gerne tjene sig op paa ny. Fyren har i Nat været inde mellem de franske Forposter og mener selv, at han kan bringe særdeles vigtige Efterretninger om Fjenden. Ja, han er et stort Asen, men Mod mangler han ikke, det maa man lade ham!“

Pierre tog sin Hat af, traadte et Par Skridt frem og bukkede ærbødigt for Kutusov, men denne var saa optaget af Dologhov, at han slet ikke bemærkede ham.

„Ja, jeg véd godt, at Deres Durchlauchtighed kan jage mig bort paa Stedet, og i saa Fald skal jeg heller aldrig vove at vise mig mere!“ sagde Dologhov, som stadig stod med Haanden til Huen.

„Vist saa! Vist saa!“ brummede Kutusov i en søvnig Tone.

„Men jeg vover dog at tro, at mine Efterretninger muligvis kunde være til nogen Nytte, og at Skæbnen har forundt mig at gavne mit Fædreland, som jeg er villig til at ofre mit Liv for.“

„Vist saa! Vist saa!“

„Og hvis der trænges til en Mand, som ikke er bange for sit Skind, saa beder jeg om, at man vil huske paa mig, Deres Durchlauchtighed. Det kunde dog være, at man fik Brug for mig!“

„Ja vist! Ja vist!“ sagde Kutusov og gjorde Tegn til, at han kunde gaa.

Saa snart Dologhov var traadt af, gik Pierre hen til Overgeneralen og bukkede dybt med Hatten i Haanden.

„Ej, ej, er De dér, Greve!“ sagde Kutusov og nikkede venligt til ham. „Naa, saa De har Lyst til at lugte Krudtet. Det er ellers en behagelig Lugt, kan De tro. Men hvad siger Deres Gemalinde til, at De saaledes uden Nytte udsætter Deres Liv? Formeld hende min ærbødigste Kompliment, og glem ikke at tilføje, at jeg er en af hendes ivrigste Beundrere. — Naa, farvel, farvel, Grev Besukhov! Det er en Selvfølge, at De er velkommen i Hovedkvarteret.“

Medens Pierre var paa Tilbagevejen til Officererne, kom Dologhov ganske uventet hen til ham og rakte ham Haanden.

„De véd ikke, hvor det glæder mig at træffe Dem her, Greve!“ sagde han i en hjertelig Tone. „Det bliver en alvorlig Dag i Morgen — ingen af os kan vide, om han er levende

endnu, naar Sol gaar ned — og jeg føler derfor Trang til at sige Dem, at jeg beklager den Misforstaaelse, som har været imellem os, og at jeg inderlig ønsker, at De vil glemme, hvad der er foregaaet. Jeg beder Dem af et oprigtig Hjerte om at skænke mig Deres Tilgivelse."

Pierre saa' smilende paa ham og vidste ikke rigtig, hvad han skulde svare, og Dologhov, som læste i hans Ansigt, at alt Uvenskab nu var glemt, omfavnede ham med Taarer i Øjnene og gik.

Boris havde imidlertid faaet Lejlighed til at gøre sin General bekendt med Grev Besukhovs Ønske, og takket være hans Anbefaling fik Pierre en Indbydelse til at gøre General Bennigsen Følge, naar denne red ud i Stillingen.

VII

Samme Aften laa Fyrst Andrej i sit Kvarter, en gammel, faldefærdig Lade i Landsbyen Knjaskovo, og stirrede gennem et Hul i Væggen ud paa de foranliggende Marker, op over hvilke Røgen fra Soldaternes Kogesteder hævede sig i fantastiske Snoninger, som bares videre af Vinden. Han havde givet sine Befalinger til Opbrudet den næste Morgen, og da Tjenesten saaledes ikke lagde Beslag paa hans Tanker, dvælede disse ved det blodige Slag, som forestod den følgende Dag. En Forudfølelse om Døden greb ham med uimodstaaelig Magt. Han saa' sig selv saaret og døende paa Valpladsen og var allerede kommen saa vidt, at Franskmændene slæbte af Sted med ham ved Arme og Ben for at hive ham ned i den store Fællesgrav mellem Tusinder af døende og døde, da han pludselig hørte Stemmer udenfor, som paa en brat Maade udrev ham af disse sørgelige Betragtninger.

„Hvem er det?" raabte han, men inden han endnu havde faaet Svar, traadte den skikkelige, rødnæsede Timokhin og Regimentsadjudanten ind ad Døren. Fyrst Andrej rejste sig fra sit Leje, hørte paa, hvad enhver af dem havde at forebringe, og skulde netop til at affærdige dem, da han til sin Forbavselse opdagede Pierres store Skikkelse, der kom til Syne i Døraabningen.

„Hvad? — Hvordan kommer du her?“ sagde han og saa' temmelig misfornøjet paa Vennen, hvis pludselige Tilsynekomst vakte en Række af ubehagelige Minder hos ham. „Du var da den sidste, jeg havde ventet at se her! Hvad Pokker vil du egentlig?“

„Ja, jeg er kommen . . . Det vil sige . . . jeg er kommen . . . fordi det interesserer mig,“ stammede Pierre, som blev greben af en stærk Forvirring, da han mødte Fyrst Andrejs kolde Ansigt. „Du skal vide, at det er mit højeste Ønske at overvære et Slag.“

„Nej virkelig! Men hvad tror du da egentlig, at dine Brødre Frimurerne, som hader og afskyr Krigen, vil sige til det? — Naa, men har du ikke lidt nyt at bringe? Hvorledes gaar det mine kære derhjemme? Skulde du tilfældigvis vide, om de er naaet velbeholdne til Moskvá?“

„Ja, det er allerede flere Dage siden. Julie Drubezkoj, hos hvem jeg var forleden, havde truffet Fyrstinde Marie Aftenen forinden. Men jeg fik desværre ikke din Søster at se, for baade hun og din lille Søn var allerede afrejste, da jeg opsøgte dem.“

De to Officerer vilde nu anbefale sig, men Fyrst Andrej, som ikke ønskede at være alene med sin Ven, bad dem om at blive og indbød dem til et Glas Te. Timokhin og Adjudanten syntes begge meget optagne af Pierre, som først mødte med alle sine Nyheder fra Moskvá og derpaa fortalte udførligt om sit Ridt langs hele Stillingen, men Fyrst Andrej hørte paa ham med et ligegyldigt Ansigt og saa' ud, som om han ønskede ham mange Mile borte.

„Naa, saa du har altsaa sat dig ind i det hele og véd nøje Besked med Troppernes Opstilling,“ afbrød han ham pludseligt.

„Ja, det vil sige, saa godt som det er muligt for en stakkels Civilist. Der er naturligvis nok nogle Enkeltheder, jeg ikke har forstaaet, men i det hele og det store er jeg fuldstændig med.“

„Saa? — Det er sandelig mere end vi kan sige.“

„Aa, det mener du da ikke!“ sagde Pierre og saa' forsrækket paa ham. „Men for at tale om noget andet: hvad siger du egentlig til Kutusovs Udnævnelse?“

„Den glæder mig i allerhøjeste Grad, naar du endelig vil vide det.“

„Og hvad mener du om Barclay de Tolly? Folk i Moskvá

har haft saa meget at indvende imod ham. Det kunde interessere mig at høre, hvad Hæren mener om ham."

„Ja, spørg mine Kammerater derom!" svarede Fyrst Andrej og pegede paa Majoren og Adjudanten.

„Hm, ja! Der kom rigtignok Orden i Tingene, saa snart Kutusov tog Kommandoen," sagde Timokhin i en ængstelig Tone og skævede hen til sin Regimentschef.

„Saa? — Hvordan det da?" spurgte Pierre.

„Jo, ser De, Hr. Greve, saa længe Barclay stod i Spidsen for Hæren, turde vi ikke røre saa meget som et Halmstraa, skønt vi godt vidste, at Fjenden vilde komme til at nyde godt af det, vi lod blive tilbage. Og Gud naade den, der syndede herimod! I vort Regiment var der ikke mindre end tre Officerer, som maatte for Krigsretten af den Grund. Men saa saare Fyrst Kutusov kom, fik Piben en anden Lyd."

„Men hvorfor udstedte General Barclay da egentlig dette Forbud?"

Timokhin saa' sig forvirret om til alle Sider, da han ikke vidste, hvorledes han skulde besvare dette dristige Spørgsmaal, og Pierre henvendte sig derfor med den samme Forespørgsel til Fyrst Andrej.

„Naturligvis for ikke at udplyndre de Provinser, som man senere gav til Pris for Fjenden," svarede denne i en ironisk Tone. „Og det var vel ogsaa berettiget. Man maa ikke vænne Soldaten til at tage paa egen Haand. Og det var sikkert ogsaa rigtigt, naar Barclay ved Smolensk gik ud fra, at Fjenden var stærkere end vi, og at vor Stilling var truet i begge Flanker. Men han tog ikke i Betragtning, at Kampen for første Gang stod paa russisk Jordbund, og at Tropperne derfor var besjælede af en Aand, som jeg aldrig har set hos dem før. Skønt vi to Dage i Træk slog Franskmændene, og vore Vaabens Held saa at sige gav os tidobbelt Styrke, befalede han dog, at vi skulde trække os tilbage, og alle vore Anstrengelser og Tab var saaledes til ingen Nytte. Han tænkte ikke paa Forræderi, men bestræbte sig tværtimod for at gøre sit bedste, idet han overvejede alt med en uhyre Grundighed. Han er med andre Ord en rigtig pertentlig Tysker, men netop den Slags Folk har vi ingen Brug for nu. Ja, jeg véd ikke rigtig, hvorledes jeg skal udtrykke det. Men lad os nu for Eksempel antage, at din Fader har en tysk Kammertjener om sig, en rigtig udmærket tjenende Aand, som er ham til langt

mere Nytte, end du kunde være det. Naa, saa længe din Fader er rask, udfylder denne Tjener sin Stilling ganske fortrinligt, men bliver han først syg, vil du dog ganske anderledes kunne lindre hans Smerter end denne fremmede Lakaj, hvor udmærket dygtig han saa er. Og følgelig jager du Tjeneren bort, ganske som vi har gjort det ved Barclay. Saa længe Rusland ikke var stedt i Fare, kunde han, den fremmede, nok staa i Spidsen for Hæren, men nu, da Rigets Tilværelse er truet, trænger vi til en af vore egne, til en af vort eget Kød og Blod. Se det er den virkelige Sammenhæng, men ikke desto mindre har I hjemme i eders Klubber og Forsamlinger fundet ud af, at Barclay er en Forræder, og nu, da det er gaaet op for eder, at det var en lumpen og usand Beskyldning, søger I at genoprette eders Uret ved at gøre ham til en Helt eller et Geni, hvad der er lige saa lidt berettiget som det andet. Nej, han er en hæderlig og pedantisk Tysker, det er det hele!"

„Men man siger dog, at han skal være en dygtig Hærfører!" indvendte Pierre.

„Ja, hvad forstaar du egentlig ved en dygtig Hærfører?" sagde Fyrst Andrej med en haanlig Grimasse.

„Hvad jeg forstaar derved? — Ja, først og fremmest maa man vel forlange af ham, at han kan forudse alle Muligheder og gætte Fjendens Planer."

„Men det er jo aldeles umuligt. Det kan ingen!" svarede Fyrst Andrej i en afgjort Tone.

„Saa? — Da véd jeg dog, at man plejer at sammenligne Krigen med et Skakspil."

„Ja, men der er den lille Forskel, at man i Skakspillet kan give sig Tid og tænke ved hvert Træk, og endvidere den, at Springeren altid er stærkere end Bonden, medens i Krigen en Bataillon undertiden er stærkere end en Division og til andre Tider svagere end et Kompagni. Som Følge heraf er de to Hæres gensidige Styrke ikke givet paa Forhaand. Tro mig, hvis de Dispositioner, man lægger oppe i Stabene, havde det mindste at sige, saa vilde jeg være dér og ikke her. Men da jeg nu véd, at alt, hvad de Herrer hitter paa deroppe, er fuldstændig betydningsløst, saa foretrækker jeg at blive ved mit Regiment for at kunne tjene sammen med Mænd som dem, du ser her, og jeg er overbevist om, at Udfaldet af Dagen i Morgen kommer til at afhænge mere af os end af dem, som sidder inde med alle Planerne.

Nej, det er ikke Dispositionerne eller Vaabnene og heller ikke Styrkeforholdene, der hidfører Sejren. Den afhænger af noget helt andet."

„Men hvoraf da?"

„Af den Aand, der bor i mig og i ham dér!" svarede Fyrst Andrej og pegede paa Timokhin. „Af den Aand, som raader i Hæren og i den enkelte Soldat."

Timokhin saa' forbavset paa sin Chef, der nu var lige saa ivrig i at udtale sig, som han for lidt siden havde været tavs. Han var slet ikke vant til, at Fyrst Andrej saaledes gav sine Følelser Luft.

„Slaget vindes altid af den, der er fast besluttet paa at sejre!" vedblev Fyrst Andrej. „Hvorfor tabte vi egentlig ved Austerlitz? Vi havde ikke mistet flere Folk end Franskmændene, men vi troede fra Slagets Begyndelse paa vort eget Nederlag, og derfor tabte vi ogsaa. Og vi troede derpaa, fordi vi ikke havde Lyst til at slaas paa denne Valplads, men kun ønskede at forlade den hurtigst muligt. — Vi har tabt, sagde vi, lad os løbe vor Vej! Og det gjorde vi ogsaa. Du bemærkede før, at vor venstre Fløj er svag, og at vor højre Fløj har for stor en Udstrækning. Men det er Vrøvl alt sammen; det betyder intet! Nej, lad os tænke paa, hvad der forestaar i Morgen: hundrede Millioner af Tilfældigheder, som alle afgøres derved, at vore Batailloner eller Fjendens griber Flugten, at den eller den bliver dræbt. Og er ikke alt, hvad der foretages i Dag, rene Løjer i Sammenligning hermed? Ja, vær du forvisset om, at de, som har vist dig Stillingen i Dag, ikke alene ikke gør Gavn, men endogsaa modvirker Sejren. De har alle kun deres egne smaalige Interesser for Øje."

„Men er det ogsaa muligt? I et saa kritisk Øjeblik som dette."

„Ja, i et saa kritisk Øjeblik som dette," gentog Fyrst Andrej, „har de kun Tanker for, hvorledes de selv skal komme frem. Men for mig stiller Sagen sig saaledes: hundrede Tusinde Russere og lige saa mange Franskmænd mødes i Morgen for at slaas, og den, der slaar bedst fra sig og skaaner sig selv mindst, er sikker paa at sejre. Og jeg forsikrer dig for, at hvor uenige de end er oppe i Hovedkvarteret, saa vil vi dog vinde Slaget i Morgen."

„Ja, det er rigtigt nok, Deres Excellence! Det er lige det samme, jeg mener!" erklærede Timokhin. „Vi er alle enige om

at gøre vort bedste! Og mine Folk tænker som jeg; de har ikke rørt en Draabe Brændevin i Dag. Tiderne er ikke til det, siger de, vi har andet at tænke paa.“

Lidt efter rejste Timokhin og Adjudanten sig, og Fyrst Andrej gik saa ud med for at give dem sine sidste Befalinger. Saa snart Officererne var gaaet, dukkede Pierre ud af Laden, og netop i samme Øjeblik red der to Generaler forbi, i Skridt og ledsaget af en Kosak.

„Krigen maa trækkes i Langdrag, det er det eneste rigtige,“ sagde den ene af dem paa Tysk.

„Ja, vist saa!“ svarede den anden. „Da det er vort Maal at svække Fjenden, kan man jo ikke tage Hensyn til, at det gaar ud over den enkelte.“

„Nej, selvfølgelig!“ erklærede den første og slog ud med Haanden.

„Ja, lad dem kun trække Krigen i Langdrag!“ brummede Fyrst Andrej i en forbitret Tone, saa snart de var redne forbi. „Det er for at hævde dette Princip, at min Fader, min Søster og min lille Søn er bleven jagede hjemmefra. Men det bryder disse Mennesker sig Pokker om. Og som jeg sagde dig før: det er ikke de Herrer Tyskere, der vinder Slaget i Morgen. De bestiller ikke andet end at ræsonnere, men alle deres Ræsonnementer løber lige ud i Sandet, og i deres Hjerter mangler de netop det, som Timokhin ejer, og som i Morgen vil gøre Udslaget. De har ladet Napoleon erobre hele Europa, og nu kommer de for at belære os. Jo, det er nogle dejlige Lærere!“

„Men du mener altsaa, at vi vil vinde Slaget i Morgen?“

„Ja! Ja!“ svarede Fyrst Andrej med en aandsfraværende Mine. — „Men véd du, hvad jeg vilde gøre, hvis jeg havde Magten?“ vedblev han efter et lille Ophold. „Jeg vilde paa det bestemteste forbyde at tage Fanger. Hvad skal det til? Det er jo ikke andet end en Efterligning af det gamle Riddervæsen. Franskmændene har ødelagt vore Hjem, og de vil ogsaa ødelægge Moskvá; de har krænket og haanet os, og de vil sikkert vedblive dermed, saa længe det er dem muligt. Det er mine Fjender og i mine Øjne de værste Forbrydere. Og det samme mener Timokhin og hele Hæren. Vi maa derfor straffe dem, tugte dem efter bedste Evne. Jeg betragter dem som mine Dødsfjender til Trods for alt det, der blev vrøvlet om ved Tilsit.“

„Ja! Ja!“ sagde Pierre og saa' med straalende Øjne paa sin Ven. „Jeg er fuldstændig af din Mening.“

„Og hvis man ikke tog Fanger, vilde det forandre hele Krigens Karakter og gøre den mindre grusom. Men hidtil har vi ikke bestilt andet end at lege Krig, og deri ligger hele Fejlen. Vi viser en forloren Højmodighed, som er stærkt i Familie med den Sentimentalitet, man træffer hos Damer. En forfinet Frøken faar ondt, naar hun ser en nyslagtet Kalv, hun kan ikke udholde Synet af Blod, men faar hun en Kalveryg tilberedt med god Sauce, spiser hun den med stor Appetit. Man snakker saa meget om Folkerettens Vedtægter og Love, om at skaane de saarede osv. osv., men alt det er Talemaader i mine Øjne. Talemaader og Løgn! Man plyndrer Hjemmene, sætter falske Penge i Omløb og dræber værgeløse Oldinge, Kvinder og Børn, men paa samme Tid generer man sig dog ikke for at tale om, at man bør være højmodig mod sine Fjender. Nej, man skal ikke tage til Fange, men dræbe uden Skaansel og selv gaa i Døden bagefter.“

„Ja, hvis vi ikke havde denne forlorne Højmodighed at trækkes med,“ vedblev Fyrst Andrej med feberglinsende Øjne og en Stemme, som skælvede af Bevægelse, „saa vilde man heller ikke begynde Krigen uden alvorlige Grunde. Krigen er en sørgelig Nødvendighed og ikke en Leg, og derfor maa den ogsaa føres med den fornødne Alvor og Strenghed. Sker det ikke, er den kun en Tidsfordriv for en Flok letsindige Lediggængere. Krigerstanden gaar jo for at være den hæderligste af alle, men hvad er Krigens Maal? Mord og Plyndring! Og hvilke er dens Vaaben? Spioneri og Forræderi! Disciplinen er jo nærmere beset ikke andet end Mangel paa Frihed, og Standens Kendemærker er: Lediggang, Uvidenhed, Grusomhed og Udsvævelser af enhver Art. Men ikke desto mindre nyder Krigerstanden dog almindelig Agtelse. Alle regerende Fyrster undtagen Kejseren af Kina bærer Krigerens Dragt, og den, der har dræbt de fleste Mennesker, faar den højeste Belønning. Og naar der nu i Morgen møder hundrede Tusinder af Mennesker, som myrder og lemlæster hinanden, bliver der bagefter holdt Takkebønner i Kirkerne, fordi det er lykkedes at slaa saa mange Medmennesker ihjel, og man jubler over Sejren, idet man gaar ud fra, at den indvundne Hæder staar i ligefremt Forhold til Antallet af de døde, hvilket Antal derfor altid overdrives. Men jeg gad nok vide, hvorledes Gud, som ser paa hele denne Komedie hist oppefra,

modtager alle disse Bønner. — Ja, kære Ven, Livet er blevet mig en Byrde i den sidste Tid; det duer ikke for Mennesket at æde af Kundskabens Træ. Naa ja, jeg har vel heller ikke langt igen. Men jeg trætter dig vist, og vi trænger desuden begge til Hvile. Du maa heller se at komme hjem."

„Aa nej!" svarede Pierre og saa' med et Udtryk af inderlig Medlidenhed paa sin Ven.

„Jo, vist saa! Du maa se at komme af Sted! Før Slaget bør man sove rigtig grundigt ud!" sagde Fyrst Andrej og gik hurtigt hen til Pierre og omfavnede ham. „Naa, lev vel, og gaa saa! — Gud maa vide, om vi ses igen!" tilføjede han med en forunderlig brudt Stemme, og derpaa gjorde han kort omkring og skyndte sig ind i Laden.

Pierre stod først lidt og betænkte sig paa, om han skulde gaa ind til ham igen eller ride hjem til sit Kvarter, men efter en kort Overvejelse kom han dog til det Resultat, at det sidste vilde være det rigtigste. „Nej, han er helst fri for mig, og dog er det maaske sidste Gang, at vi mødes!" sagde han til sig selv, og derpaa kravlede han op i Sadelen og red tilbage til Tatarinova.

Efter at Fyrst Andrej var kommen ind i Laden, lagde han sig paa sit Tæppe og lukkede Øjnene, men han kunde ikke sove, da en hel Række af skiftende Billeder og Syner holdt ham vaagen. Og blandt alle disse Minder dvælede han især ved et, som stod særlig lyst og levende for ham. Det var en Aften i Petersborg. Han og Natascha havde siddet ene sammen, og hun havde paa sin sædvanlige livfulde Maade fortalt ham om, hvorledes hun en dejlig Sommerdag var faret vild i en stor Skov, medens hun ledte efter Rørhatte og Risker. Hun beskrev ham i afbrudte Sætninger Skovens højtidelige Stilhed og sit Møde med en gammel Skovløber, der kom som en Frelser i Nøden. Hvert Øjeblik standsede hun i sin Fortælling og sagde paa sin egen barnlige Maade: „Nej, det er galt! — Jeg kan ikke finde de rigtige Ord. — Jeg er vis paa, at du ikke forstaar mig!" og skønt han atter og atter forsikrede hende om det modsatte, holdt hun dog haardnakket paa, at hun ikke formaaede at gengive den poetiske Stemning, der havde grebet hende, da hun stod ene i den store, mørke Skov. „Hvor han var mageløs, den gamle Mand! Og hvor der var mørkt i Skoven! Og hvor mildt han saa' paa mig!" gentog hun Gang efter Gang rødmende og forvirret, og Fyrst Andrej smilede nu uvilkaarlig ved dette Minde, ligesom han

havde smilet hin Aften, da han sad Ansigt til Ansigt med hende og fordybede sig i hendes Øjne.

„Ja, jeg forstod hende!“ sagde han til sig selv. „Og ikke alene det, men jeg elskede hendes Sjæls Oprindelighed og hendes rene, uskyldige Sind. Hvor jeg dog var lykkelig dengang! Men han, der forstyrrede min Lykke, brød sig intet om alt dette. *Han* saa' hende ikke saaledes som jeg; *han* forstod hende ikke. Hun var for ham kun en Blomst, han ønskede at plukke, medens jeg . . . Aa, hvor skrækkeligt! Og dog lever han endnu og nyder Livet i fulde Drag!“ Og Tanken om, at det var saaledes, pinte og nagede ham i den Grad, at han pludselig fór op fra sit Leje og begyndte at gaa frem og tilbage i Laden med hurtige Skridt.

VIII

Den 6. September, Dagen før Slaget ved Borodino, ankom Kejseren af Frankrigs Overhofmarskal, Mr. de Beausset, og Oberst Fabvier til Napoleons Bivuak ved Valujevo, den første med en Sendelse fra Paris og den sidste med Breve og Depecher fra Madrid. Saa snart Mr. de Beausset havde iført sig sin guldbroderede Hofuniform, begav han sig til Kejserens Telt sammen med Oberst Fabvier og efterfulgt af en Tjener, som bar paa en stor, flad Kasse. Overhofmarskallen gik straks ind i Teltets forreste Rum, hvor han gav sig i Lag med at aabne Kassen, men Obersten blev foreløbig udenfor og fik sig en livlig Passiar med forskellige højtstaaende Officerer, der havde samlet sig foran Teltet.

Kejser Napoleon, som opholdt sig i sit Soveværelse, var endnu ikke færdig med sit Toilette, men stod blottet til Bæltestedet og prustede af Velbehag, medens en Kammertjener gned ham med en Børste baade paa Brystet og Ryggen. En anden tjenende Aand stænkede hans velnærede Krop med Eau de Cologne, og denne Fyrs Ansigt sagde tydeligt, at han var sig sin Gernings Alvor og sin egen Uundværlighed fuldt ud bevidst. Kejserens korte Haar laa i uordentlige Tjavser hen over Panden, og hans gule, fedladne Ansigt udtrykte et stærkt fysisk Velvære.

„Naa, gnid til! Gnid til!“ sagde han, idet han skød Ryggen frem og udstødte forskellige Smaagrynt, og Kammertjeneren fordoblede saa sine Anstrengelser og gned, saa Sveden haglede ham ned ad Panden. Under hele denne Afskrupning stod der en Adjudant ubevægelig henne ved Døren. Han havde bragt Melding om en Fægtning, der havde fundet Sted den foregaaende Dag, og ventede nu paa Kejserens Ordre til at trække sig tilbage.

„Naa, saa vi har ingen Fanger gjort! udbrød Napoleon midt under Frotteringen og skævede med rynkede Bryn hen til Adjudanten. „De vil altsaa hellere lade sig skyde ned alle sammen. Godt, det bliver værst for dem selv. — Men saa brug dog Kræfterne! Gnid til!“ brummede han, medens han stadig skød Ryggen frem. „Saa nu hjælper det. — Ja, vil De saa give Mr. de Beausset og Oberst Fabvier Ordre til at vente i Modtagelsesværelset.“

„Ja vel, Sire!“ svarede Adjudanten og trak sig med et ærbødigt Buk ud af Døren.

De to Kammertjenere skyndte sig at klæde Hans Majestæt paa, og kun et Par Minutter efter at Adjudanten var gaaet, traadte Napoleon med hurtige og faste Skridt ind i Modtagelsesværelset, hvor Mr. de Beausset var beskæftiget med at opstille Kassens Indhold, et stort Oliemaleri, paa to Stole. Kejseren saa' straks, at han var kommen bag paa Overhofmarskallen, og da han ikke vilde berøve ham den Glæde at møde fuldt færdig med sin Overraskelse, lod han, som om han ikke bemærkede hans Nærværelse, og kaldte Oberst Fabvier hen til sig. Denne afgav en længere Beretning om Slaget ved Salamanka og fremhævede i stærke Udtryk de franske Soldaters Tapperhed. Alle som én var de besjælede af Ønsket om at vise sig deres Kejser værdige, og de havde kun den eneste Frygt at mishage ham, men ikke desto mindre var Slaget endt med et Nederlag for de franske Vaaben, Kejseren hørte paa ham med rynket Pande og afbrød ham en Gang imellem med en lille ironisk Bemærkning, der havde til Hensigt at vise, at han heller ikke havde ventet andet end Uheld, naar han selv ikke var til Stede.

„Ja, det maa jeg nu se at oprette i Morgen!“ sagde Napoleon, saa snart han havde hørt Beretningen til Ende, og derpaa nikkede han hen til Mr. de Beausset, som nu havde opstillet Maleriet og tildækket det med et Klæde.

Overhofmarskallen bukkede saa dybt og sirligt, som kun et

af det gamle Kongedømmes Tjenere var i Stand dertil, og nærmede sig Kejseren med et forseglet Brev.

„Ej, ej, De har nok skyndt Dem!“ sagde Napoleon smilende og nippede ham i det ene Øre. „Ja, det glæder mig at se Dem. — Naa, men hvordan staar det til i Paris?“

„Sire, hele Paris beklager Deres Fraværelse, som det sig hør og bør!“ svarede Mr. de Beausset, og skønt Napoleon godt vidste, at Overhofmarskallen var nødt til at sige dette eller noget lignende, og ikke var i Tvivl om, at Hovedstaden helst saa' ham tusinde Mile borte, glædede han sig dog over Mr. de Beaussets Svar og nippede ham atter allernaadigst i Ørene.

„Det gør mig ondt, at De har maattet rejse saa langt efter mig,“ sagde han med et venligt Smil.

„Ja, jeg ventede mig heller intet mindre, Sire, end at træffe Dem uden for Moskvás Porte.“

Napoleon smilede paa ny og kastede et hurtigt Blik ud til højre, og i samme Nu nærmede en af hans Adjudanter sig med lette Dansetrin og præsenterede ham en Guld Snustobaksdaase.

„Ja, jeg lykønsker Dem til, at De har fundet Lejlighed til at faa Deres Rejselyst tilfredsstillet,“ sagde Napoleon, medens han førte Snustobaksdaasen op til sin Næse. „Om tre Dage vil De være i Moskvá. De havde dog vist ikke ventet, at De skulde faa Orientens Hovedstad at se.“

Mr. de Beausset gjorde et dybt Buk, der skulde betegne hans allerunderdanigste Taknemmelighed over Hans Majestæts naadige Hentydning til hans Rejselyst. Han havde rigtignok hidtil troet, at han holdt mest af at sidde hjemme, men derfor glædede Kejserens Udtalelse ham ikke mindre.

„Men hvad er det?“ spurgte Napoleon, der lod, som om han først nu bemærkede den Opmærksomhed, som hans Følge skænkede den tilhyllede Genstand, og i samme Nu traadte Hofmanden et Skridt tilbage og trak Klædet til Side.

„Det er en Gave, som Kejserinden sender Deres Majestæt!“ sagde han med et dybt Buk, der ledsagedes af et ærbødigt Smil.

Det, han afdækkede, var et Billede af det Barn, som den østerrigske Kejsers Datter havde født Napoleon, og som i Daaben mærkelig nok havde faaet Navnet Kongen af Rom. Maleriet var af Gérard og fremstillede en fortryllende lyshaaret Purk, hvis himmelvendte Blik mindede om Kristusbarnets paa Rafaels Bil-

lede af den Sixtinske Madonna. Barnet spillede Bilboquet med en Kugle, der forestillede Jordkloden, og den tragtdannede Stok, som det lille englelige Væsen holdt i sin buttede Haand, var tildannet som et Scepter. Skønt det i Grunden var ufatteligt, hvad Kunstneren egentlig havde villet udtrykke ved at lade Kongen af Rom spille Bold med Jordkloden, havde dog alle, hvem det var blevet forundt at se Billedet i Paris, fundet denne Allegori saa tydelig og vellykket, som Kejseren nu fandt den.

„Ah, Kongen af Rom!“ sagde Napoleon og pegede med en yndefuld Bevægelse paa Billedet. „Hvor det er vidunderligt!“ Og takket være Italienerens lykkelige Evne til at skifte Ansigtsudtryk stillede han sig op foran Billedet og betragtede det med et ømt, drømmende Blik. Han vidste, at hvert Ord han udtalte nu, og hver Bevægelse han gjorde, vilde blive opbevaret i Historien, og han følte, at det vilde tage sig glimrende ud, naar han, hvis Storhed var saa svimlende, at den tillod, at man fremstillede hans Søn spillende Bold med Jordkloden, kunde vise Verden, at han tillige var en øm og kærlig Fader. Hans Øjne tilsløredes, og han famlede efter en Stol, som ogsaa straks blev sat hen til ham. Han sank om paa den, grebet af Rørelse og gjorde en lille Haandbevægelse, der havde til Følge, at alle listede sig ud af Værelset, for at den store Mand uforstyrret kunde hengive sig til sine Følelser.

Efter at Napoleon havde siddet et Øjeblik og betragtet Billedet, kaldte han paa Mr. de Beausset og den vagthavende Adjudant og befalede dem at stille det op foran Teltet, for at Gardisterne, der havde Æresvagten, ikke skulde unddrages den Lykke at se Kongen af Rom, deres tilbedte Herskers Søn og Arving.

Det, han havde forudset, indtraf ogsaa. Medens han spiste Frokost med Mr. de Beausset, som han havde vist den Ære at indbyde til sit Bord, hørtes der begejstrede Udraab uden for Teltet, og lidt efter genlød Luften af Leveraab for Kejseren og Kongen af Rom.

Saa snart Frokosten var indtaget, dikterede Napoleon paa staaende Fod og uden en eneste Gang at snuble over Ordene en Dagsbefaling til Hæren af følgende Indhold:

„Soldater!

Nu kommer Slaget, som I selv saa højligen har ønsket. Vi maa og skal sejre, og Sejren afhænger af eder. Den vil bringe

os alt, hvad vi trænger til: gode Kvarterer og en snarlig Ende paa Krigen. Kæmp nu, som I kæmpede ved Austerlitz, Friedland, Vitebsk og Smolensk, saa at vore seneste Efterkommere med Stolthed maa kunne mindes, hvad I har udrettet i Dag. Lad dem sige om enhver af eder: han var med i Slaget ved Moskvá!"

Efter at Napoleon havde gennemlæst Proklamationen, opfordrede han den rejselystne Mr. de Beausset til at ledsage ham paa en længere Rekognosceringstur, og derpaa gik han ud til Hestene, der holdt opsadlede foran Teltet.

„Deres Majestæt er alt for naadig!" stammede Hofmanden, der ikke kendte noget ubehageligere end at sidde paa Ryggen af en Hest og desuden var saa træt, at han knap kunde holde Øjnene aabne; men da Napoleon besvarede hans Indvending med en lille energisk Haandbevægelse, maatte den stakkels Mr. de Beausset gøre gode Miner til slet Spil og sætte sig op paa en af Hestene.

I samme Nu som Kejseren viste sig uden for Teltet, raabte Soldaterne, der havde samlet sig omkring Billedet, endnu højere end før, men Napoleon, der nu syntes at have faaet nok af deres Skraalen og Skrigen, rynkede Brynene og saa' yderst misfornøjet ud.

„Tag det bort!" sagde han med en yndefuld Haandbevægelse og pegede paa Maleriet. „Han er endnu for ung til at se en Slagmark."

Overhofmarskallen lukkede Øjnene, bøjede sig helt forover og sukkede dybt. Han følte sig øjensynlig saa stærkt greben af Kejserens Ord, at han havde ondt ved at holde sig oppe i Sadelen.

IX

Saa snart Pierre kom tilbage til Tatarinova, befalede han sin Rideknægt at vække ham tidlig den næste Morgen, og derpaa sov han ind i den Krog, som Boris Drubezkoj havde afstaaet ham. Da han vaagnede ved Daggry, var Stuen tom, og den eneste, han saa' derinde, var Rideknægten, som stod og ruskede i ham af alle Kræfter.

„Hr. Greve! Hr. Greve!“ sagde den tro Tjener i en indtrængende Tone. „Skynd Dem lidt, Hr. Greve, De maa op straks!“

„Naa, hvad er der? Hvad er der paa Færde? Er det begyndt?“ brummede Pierre med søvndrukken Røst.

„Ja, kan Herren ikke høre Kanonerne?“ svarede Rideknægten, som endnu stadig ruskede i ham. „Staben er allerede for længst taget af Sted, og Fyrst Kutusov er reden for en halv Time siden.“

Pierre klædte sig paa i en Fart og stak Hovedet ud af Døren for at tage Syn paa Vejret. Det var nu helt lyst, og Solen, der lige var traadt frem bag Skyerne, sendte sine Straaler hen over Husenes Tage og ned paa den støvede Gade. Kanonerne dundrede endnu stærkere end før, og en Adjudant red i Galop ned ad Gaden med en Kosak bag efter sig.

„Skynd Dem lidt, Hr. Greve! Det er paa høje Tid!“ raabte han og sprængte af Sted, alt hvad Remmer og Tøj kunde holde.

Pierre lod sin Hest trække efter sig og gik op paa Kæmpehøjen, hvorfra han Dagen i Forvejen havde betragtet det omliggende Terrain. Øverst oppe paa Højen stod der en hel Del Officerer, og inde mellem alle disse fransktalende Herrer saa' han Kutusovs graahaarede Hoved med den hvide Hue. Overgeneralen, der bøjede sig forover, spejdede ivrigt i en stor Kikkert, som tilsyneladende var rettet mod Landevejen.

Pierre var henrykt over det imponerende Skue, der frembød sig her oppefra. Det var det samme udstrakte Landskab, han havde beundret i Gaar, men nu var hele Terrainet oversaaet med Tropper, og alle Vegne saa' man større eller mindre Krudtskyer, der belystes af Solen, som kastede et rødgyldent Skær hen over de gullige Marker. Den store Skov i Horisonten lyste i broget Farvepragt, og midt i den saas et dybt Indhak, der dannedes af den brede Landevej, som nu var sort af Tropper. I Forgrunden bevægede Kornet sig i lange Bølger, der omflød større eller mindre Kratpartier, som nærmest lignede grønne Øer. Overalt, baade foran, til højre og til venstre, mødte Øjet Tropper i Marsch- og Fægtningsformationer.

Efter at Pierre i nogen Tid havde betragtet dette Skuespil, steg han til Hest og fulgte en Bataillon, som rykkede frem mod Landsbyen. Han satte sin Hest i Trav og søgte at komme forbi den, men hvor han vendte sig hen, baade til højre og venstre, red han ind paa Soldater, der alle saa' spørgende og forbitret

hen efter den store, tykke Civilist, som uvist hvorfor syntes at have sat sig det Formaal at genere dem under deres alvorlige Gerning.

„Hvad Pokker vil du midt inde i Bataillonen?“ raabte en af dem, og en anden slog med Kolben til hans Hest, saa den stejlede og fór af Sted med sin tykke Rytter.

Foran ham var der en Bro, og ved denne stod der nogle Soldater og skød. Pierre red hen til dem og blev holdende et Øjeblik. Han havde ikke Begreb om, at Franskmændene laa hinsides Broen, og at han var midt inde i Slaget. Han hørte ikke engang, at Kuglerne peb ham om Ørene, og det varede længe, inden det rigtig gik op for ham, at det var døde og saarede, som laa i hans Nærhed.

„Hvad gør den Fyr i forreste Linie?“ raabte en Stemme lige bag ved ham. „Til venstre! Rid ud til venstre! — Nej, til højre! Til højre!“ skreg nogle andre.

Pierre red saa ud til højre og stødte her uventet paa en af General Rajevskijs Adjudanter, som han kendte godt fra Selskabslivet i Moskvá. Adjudanten skævede først forbitret hen til Manden med den hvide Hat, men saa snart han genkendte Pierre, slog han ud med Haanden og nikkede i Forbifarten. Pierre, der ikke følte sig rigtig i sit Es og desuden frygtede for at genere, hvor han var, red hen paa Siden af ham og bad om at maatte gøre ham Følge.

„Ja, vent blot lidt! Jeg skal først overbringe en Ordre,“ svarede Adjudanten og red hen til en tyk Oberst, hvem han overrakte en skriftlig Befaling. Obersten nikkede, og derpaa vendte Adjudanten tilbage til Pierre, der var bleven holdende og saa' sig raadvild om til alle Sider.

„Hvad Pokker vil De egentlig ude i Skyttelinien, Greve?“ spurgte Adjudanten ham med et Smil. „Er det Nysgerrighed, der driver Dem? — Ja, her kan man da være, men ude paa venstre Fløj, hvor Bagration har Kommandoen, gaar det temmelig varmt til.“

„Nej virkelig!“ svarede Pierre. „Men kan man da ikke faa noget af det at se?“

„Jo, rid med mig op paa Kæmpehøjen, som De ser hist henne bag Krattet. Derfra har vi en udmærket Udsigt, og vi er ogsaa nogenlunde i Sikkerhed, da vi jo kan søge Dækning inde i Batteriet. Naa, vil De saa med?“

„Ja, jeg følger Dem!“ sagde Pierre og ledte med Øjnene efter sin Rideknægt, som var bleven borte for ham. Først da lagde han Mærke til alle de saarede, der førtes tilbage. Kun et Par Hundrede Alen borte, midt ude i en kløverduftende Eng, laa en stakkels lille Soldat ubevægelig og med Chakoten ved Siden af sig, og skønt den ene Baare efter den anden passerede forbi ham, lod Folkene ham dog ganske rolig ligge.

„Hvorfor i Alverden tager de ham dog ikke med?“ skulde Pierre lige til at sige, men da han i det samme opdagede det alvorlige og bedrøvede Ansigt, hvormed hans Ledsager saa' hen efter Manden, holdt han uvilkaarlig sit Spørgsmaal tilbage.

Pierre red saa med Adjudanten gennem en Slugt, som førte hen til Højen, men hans Hest havde ondt ved at følge med og bar ikke saa blødt som ellers.

„Det kniber nok, Greve! Er De ikke vant til at ride?“ spurgte Adjudanten og vendte sig halvt om i Sadelen.

„Jo, men der maa være noget i Vejen med hende,“ svarede Pierre, der saa' helt betænkelig ud. „Hun hopper saa løjerligt!“

„Ja, det tror jeg! Den er jo saaret i højre Forben lige over Knæet. Det maa være et Strejfskud. Gratulerer til Ilddaaben, Greve! Gratulerer!“

Efter at de havde redet nogen Tid bag en Afdeling Artilleri, der var indhyllet i Røg og Damp, kom de til en lille Kratskov. Her steg Pierre og hans Ledsager af Hesten og begav sig videre til Fods op paa Kæmpehøjen.

„Er Generalen her?“ spurgte Adjudanten en tætbygget Artillerist, som stod uden for Batteriet.

„Ja, han var her for et Øjeblik siden,“ svarede denne, „men nu er han redet videre. — I den Retning!“ tilføjede han og pegede ud til højre.

„Bryd Dem blot ikke om mig!“ sagde Pierre, der havde en Følelse af, at den anden helst vilde af med ham. „Jeg bliver her — hvis det da er tilladt?“

„Ja, gør De kun det! De har en udmærket Udsigt herfra og er nogenlunde i Salveten. Slaa De Dem kun til Ro her, saa kommer jeg op til Dem senere.“

Pierre gik ind i Batteriet, der var anlagt øverst oppe paa Kæmpehøjen, og Adjudanten steg atter til Hest og red videre. De saas ikke mere den Dag, og først langt senere fik Pierre at

vide, at hans Ledsager var bleven saa haardt saaret under Slaget, at de havde maattet sætte Armen af ham.

Det Batteri, som Pierre valgte til Opholdssted, vandt senere et historisk Navn*), thi det var mod dette Punkt, at Franskmændene rettede deres Hovedangreb. Værket, der var aabent bagtil, bestod af en Face og to Flanker med foranliggende Grav, og det var bestykket med en halv Snes Kanoner, som skød gennem Skydeskaar. Ud til begge Sider af Værket og i Forlængelse af dette var der ogsaa opstillet Kanoner, der ligesom Batteriets vedligeholdt en kraftig Frontalild. Bagude stod Fodfolksreserven i Mødeopstilling.

Saa snart Pierre var kommen ind i Batteriet, satte han sig paa Bankettet med Ryggen op mod Brystværnet og saa' sig nysgerrigt om til alle Sider, men da han havde siddet lidt, rejste han sig og gjorde en lille Runde i Værket. Han undgik omhyggeligt at genere Artilleristerne, af hvilke nogle havde travlt med at lade, fyre og bringe Kanonerne frem, medens andre hvert Øjeblik kilede forbi ham med tomme eller fyldte Kardustasker. Men der blev ogsaa skudt saa livligt fra Batteriet, at alt var indhyllet i Røg og Damp.

Synet af den mærkelige civile Fremtoning med den hvide Hat virkede i Begyndelsen saa ubehageligt paa Artilleristerne, at de skævede mistroisk hen til Pierre; men da det efterhaanden gik op for dem, at han ikke tænkte paa at fornærme eller fortrædige dem, og da de saa', at han spadserede lige saa roligt om i Granat- og Kugleregnen, som om han gik sig en Tur paa Boulevarden, begyndte de at forsone sig med ham, og det endte med, at de betragtede Pierre som en af deres egne og grinede velvilligt hen til ham. Medens han stod og kiggede paa en sønderskudt Lavet, kom der en vældig Kanonkugle, som borede sig ned i Jorden kun et Par Skridt fra ham og overdængede ham med Sten og Grus. Men Pierre tog det med sin sædvanlige Ro, børstede det værste af med Haanden og saa' sig derpaa smilende om til alle Sider.

„Men er De da slet ikke bange, gode Herre?“ spurgte en rødmosset, sværlemmet Artillerist med et bredt Grin, der viste to Rækker skinnende hvide Tænder.

„Nej! — Er du det maaske?“

---

*) Russerne kalder dette Værk „Rajevskijs Batteri“; hos Franskmændene kaldes det „Den store Redoute“. O. A.

„Ja, vel er jeg det! Fyren dér, han skaaner ingen, skal De vide," svarede Artilleristen og pegede paa Kanonkuglen, som laa og murrede i Jorden. „Rammer han Dem, bliver De maset til Grød med det samme. — Nej, vi holder ikke af det!" tilføjede han grinende.

Flere af Mandskabet ved den nærmeste Kanon kom nu ogsaa hen til Pierre for at faa sig en lille Passiar. De var øjensynlig glade og forbavsede over, at han kunde tale som en af deres egne.

„Ja, se vi har Trøjen paa, og derfor er vi nødt til at tage Tørnen!" sagde en af dem. „Men at en fornem Herre kommer her og udsætter sig, det er ligefrem mærkeligt. — Det maa være en flink Herre — en af den rigtige Slags!"

„Træd an ved Kanonen!" raabte en ung, opløben Løjtnant hen til dem, der stod omkring Pierre, og alle Folkene skyndte sig saa at komme paa Plads.

Henad 10 havde man allerede baaret en halv Snes saarede og døde ud af Batteriet, to af Kanonerne var skudt sønder og sammen, og Projektilerne slog hyppigere og hyppigere ned i Værket eller fløj hæseblæsende videre. Men Artilleristerne var stadig ved godt Humør, og de fleste af dem lo og passiarede endnu livligere end før.

„Der har vi en Trillepølse!" raabte en af dem og pegede paa en Granat, som nærmede sig hvislende og fløjtende. „Aa, stik du af min Ven! Vi har ingen Brug for dig her!"

„Ja — hen til Knoldesparkerne!" bemærkede en anden leende, da han saa', at Granaten fløj videre og slog ned i Fodfolksreserven, der stod opstillet bag Batteriet.

„Hvad! Kender du Fyren, siden du hilser saa høfligt paa ham?" sagde en tredje til en Konstabel, der dukkede sig for en Kanonkugle, som fór susende hen over hans Hoved.

Henne ved den næste Kanon havde Mandskabet samlet sig bag Brystværnet for at se, hvad der foregik forude.

„De har trukket Skytterne ind og er i Færd med at gaa tilbage," sagde en lille, tyk Artillerist og pegede ud over Volden.

„Pas du dit eget Kram!" raabte Kanonkommandøren og tog ham i Kraven. „Naar Fodfolket gaar sin Vej, kommer Turen til os, som er bagved."

Alle Folkene gav sig til at grine og fik travlt med at komme paa Plads.

„Naa, tag saa fat! Frem med den igen!“ lød det ude til venstre.

„Hæng i alle Mand! Alle paa én Gang! Aahøj!“ raabte Folkene, medens de bragte Kanonen frem.

„Naada, den havde nok nær slaaet Hatten af Dem, gode Herre!“ sagde Artilleristen med det røde Grinebiderfjæs og nikkede fortroligt hen til Pierre. — „Og sikken en Grobian!“ tilføjede han i en bebrejdende Tone, da Kanonkuglen i det samme smadrede en Lavet og slog Benet af en stakkels Konstabel.

„Skynd jer lidt, I Gavtyve!“ raabte hans Sidemand til nogle Ambulancesoldater, som kom krybende ind i Skansen for at hente den saarede. „Ja, den Kost holder I nok ikke af! — Kan I humme jer lidt!“ skreg han endnu højere, da han saa', at Soldaterne blev staaende med fortabte Ansigter foran Manden med det afrevne Ben.

Pierre lagde Mærke til, at Folkene blev livligere og livligere, jo tættere Kuglerne faldt, og han følte sig ogsaa selv greben af den samme blinde Kampiver som den, der lyste ud af Artilleristernes Ansigter.

Klokken 10 var det Fodfolk, som havde besat Kratpartiet foran Batteriet, i fuld Tilbagegang. Man saa' større og mindre Afdelinger, der trak sig ud til begge Sider af Skansen for at gøre Fronten fri, og flere af dem førte deres saarede med sig. Paa dette Tidspunkt kom der en General med Stab ind i Batteriet. Han talte lidt med Chefen, saa' vredt hen paa Pierre og gik derpaa, efter at han havde givet Ordre til, at Reserven, som stod bagude, skulde falde ned. Kort efter hørte man Trommehvirvler og Kommandoord inde i en Fodfolkskolonne, som var opmarscheret til højre for Batteriet, og derpaa gik hele den store, sluttede Masse frem til Angreb. Pierre fulgte Fremrykningen fra sin Plads bag Brystværnet, og hans Øjne dvælede særligt ved en bleg, ung Officer, som gik baglængs med sænket Kaarde og saa' sig uroligt om til alle Sider. Kolonnen forsvandt inde i Krudtrøgen, samtidig hørtes der stærke Hurraraab og en voldsom Musketild, og kun faa Minutter senere viste der sig en Række Baarer, som transporterede de saarede tilbage.

Kugler og Granater regnede ned over Batteriet endnu tættere end før, og Mandefaldet blev efterhaanden saa stort, at flere af de saarede maatte blive liggende, da man ikke havde Baarer nok til at føre dem bort. Artilleristerne fik nu saa travlt, at in-

gen mere tog Notits af Pierre, der maatte finde sig i adskillige drøje Puf, naar han ikke var hurtig nok til at komme af Vejen. Batterichefen gik med et mørkt Ansigt fra Kanon til Kanon, den unge Løjtnant, der var ildrød i Hovedet, kommanderede lige saa distinkt, som om han var paa en Fælledmanøver, og Artilleristerne, der betjente Kanonerne med en mønsterværdig Akkuratesse, sprang omkring som Kakerlakker, hver Gang de skulde flytte sig blot et Skridt.

Det afgørende Øjeblik nærmede sig. Granatregnen tog stadig til, og over Folkenes ophidsede Ansigter laa der et flammende Skær, hvis Glød ogsaa afspejlede sig i Pierres. Han stod netop ved Siden af Batterichefen, da den unge Løjtnant traadte frem foran denne med Haanden til Huen.

„Jeg melder, Hr. Oberst, at vi kun har 8 Skud tilbage!“ sagde han lidt forpustet. „Skal vi ikke spare paa dem?“

„Der lades med Kartæsk!“ skreg den gamle Officer uden at besvare hans Spørgsmaal og kiggede ud over Brystværnet.

I samme Nu udstødte Løjtnanten et klagende Skrig, snurrede rundt et Par Gange og faldt til Jorden som en vingeskudt Fugl. Pierres Hjerte stivnede af Rædsel, og der lagde sig en underlig Taage over hans Øjne.

En hel Regn af Kugler slog ned i Brystværnet og i selve Skansen, og Pierre, som tidligere havde været døv for deres vilde Larm, hørte nu kun Projektilernes uhyggelige Skrald. Ud til højre for Batteriet løb der Soldater, som raabte Hurra, men, saa vidt Pierre kunde dømme, ilede de tilbage.

„Endnu en Kartæsk!“ raabte Batterichefen.

En Underofficer kom løbende hen til ham med en forfærdet Mine og hviskede, at der ikke var mere Ammunition.

„Saa gid Fanden havde det!“ bandede Obersten, hvis Blik i det samme strejfede Pierre, og denne lagde da Mærke til, at Sveden haglede ned ad hans ophidsede Ansigt, og at hans Øjne skød Lyn. „Af Sted i en Fart, og faa Ammunitionsvognene frem!“ brølede han til Ordonnansen, der stod i Nærheden af ham.

„Maa jeg! Maa jeg!“ sagde Pierre, men Obersten svarede ham ikke og gik med lange Skridt hen til den næste Kanon.

Ordonnansen rendte i sit Hastværk lige paa Pierre, og denne fulgte ham saa hurtigt, som hans Ben formaaede, men han løb dog i en stor Bue uden om det Sted, hvor Løjtnanten laa. Kanon-

kuglerne slog ned foran, bagved og paa begge Sider af ham, men han ænsede det ikke. „Hvor Pokker løber jeg egentlig hen? Er det ikke bedre at vende om?“ spurgte han sig selv, da han allerede var i Nærheden af de grønmalede Ammunitionsvogne. Han standsede, og i det samme fik han et forfærdeligt Stød, der kastede ham baglængs ned mod Jorden; et flammende Lys blændede hans Øjne, og derpaa fulgte et øredøvende Brag, der var lige ved at sprænge hans Trommehinder.

Da han kom til sig selv, sad han oprejst og med Hænderne støttet mod Jorden. Ammunitionsvognen, som han for lidt siden havde set i sin Nærhed, var der ikke mere, men i Stedet for saa' han nogle forbrændte Sejldugsstumper og splintrede Bræder i det svedne Græs. En Hest galoperede af Sted med en knækket Hammel i Skaglerebet, og en anden Hest laa og sparkede med Benene, medens den vrinskede af Smerte.

X

Pierre, der var helt ude af sig selv af Skræk, sprang op og løb tilbage til Batteriet, som efter hans Mening var det eneste Tilflugtssted for alle de Rædsler, der omgav ham. Da han nærmede sig Indgangen, opdagede han til sin Forbavselse, at der ikke blev skudt mere, og at hele Skansen var fuld af Mennesker, der alle var i travl Bevægelse. Den gamle Oberst hang ud over Brystværnet, som om han kiggede efter noget nede i Graven, og en Artillerist, der brødes med tre eller fire Soldater i blaa Kapper, raabte om Hjælp af alle Livsens Kræfter.

Pierre var saa fortumlet og saa forfjamsket, at det ikke faldt ham ind, at Obersten var dræbt, og at Artilleristen, der skreg saa ynkeligt, var taget til Fange. Dette gik først op for ham, da han saa', at en af Blaakapperne løb efter en lille Artillerist og stak ham med Bajonetten i Ryggen, saa han faldt næsegrus mod Jorden.

Lige som Pierre skulde til at løbe ind i Batteriet, fór der en høj, mager Mand med Kaarden i Haanden hen imod ham. Pierre, der instinktmæssig strakte begge Armene frem for at værge sig, greb sin Modstander — det var en fransk Officer —

med den ene Haand i Skulderen og den anden om Struben, og Franskmanden, som nu kastede sin Kaarde, tog et Tag i Pierres Krave. I nogle Øjeblikke saa' de forbavset paa hinanden, og begge var de i Tvivl om, hvad de videre skulde gøre. „Er han min Fange, eller er jeg hans?“ tænkte enhver af dem, men den franske Officer hældede dog nærmest til den sidste Anskuelse, for Pierres vældige Haand klemte ham saa kraftigt om Struben, at han var lige ved at kvæles. Franskmanden begyndte allerede at ralle, men til alt Held for ham fór der i det samme en Kanonkugle saa tæt hen over dem begge, at de uvilkaarlig dukkede sig. Pierre slap sit Tag, og hans Modstander, som nu havde opgivet at undersøge, hvem der var den andens Fange, løb atter ind i Batteriet, medens Pierre skyndte sig ned ad Højen, hvert Øjeblik snublende over døde og saarede, der — saaledes forekom det ham — søgte at gribe fat i hans Fødder. Inden han endnu var naaet helt ned ad Skraaningen, mødte han en Mængde russiske Soldater, som stormede frem over alle Ligene, skrigende og skraalende af fuld Hals.

Franskmændene, der havde erobret Batteriet, flygtede nu, og vore Tropper forfulgte dem saa hidsigt, at det næsten var umuligt at standse dem igen. De Fanger, der blev taget i Skansen, førtes straks bort, og blandt dem var der ogsaa en fransk General, som blev stærkt bekigget af vore Officerer. En Mængde saarede, Franskmænd og Russere imellem hinanden, krøb, humpede eller slæbtes ud af Batteriet. Pierre blev endnu en hel Time heroppe og vandrede i al den Tid om mellem Bunker af døende og døde. Paa sin Vandring kom han ogsaa forbi den unge Løjtnant, der sad i samme Stilling som før, midt i en stor Blodpøl og med Ryggen op mod Brystværnet. Artilleristen med det røde Grinebiderfjæs laa i Nærheden af ham og sprættede krampagtigt med Arme og Ben, men ingen tænkte paa at bære ham bort.

Pierre følte sig omsider saa uhyggelig til Mode, at han skyndte sig ud af Batteriet. „Ak Gud, ak Gud! Nu maa de vel snart høre op med Myrderiet; én Gang maa Samvittigheden dog vaagne hos dem!“ sagde han til sig selv, medens han fuldstændig mekanisk fulgte den lange Række Baarer, der førte de saarede tilbage til Ambulancen.

Solen, der var tilhyllet af Krudtrøg, stod endnu højt paa Himlen. Forude, men især ud til venstre, ved Landsbyen Sem-

jonovskoje, saa' man en Vrimmel af mørke Skikkelser, der bevægede sig i en tæt, hvidgraa Sky. Musketternes Knitren og Kanonernes Brag blev ikke svagere, men samlede sig tværtimod i et eneste uafbrudt Skrald. Det lød, som naar en døende samler sine sidste Kræfter til et vildt, fortvivlet Raab.

XI

Fyrst Andrejs Regiment, der stod i Reserve bag Landsbyen Semjonovskoje lige til Klokken 2, havde i al den Tid været stærkt beskudt af det fjendtlige Artilleri. Henad 2 blev Regimentet, der allerede havde lidt et Tab af et Par Hundrede Mand, trukket noget længer frem og opstillet bag Rajevskijs Batteri, som paa dette Tidspunkt maatte udholde Beskydningen af flere Hundrede Kanoner. Her paa denne Plads mistede Regimentet, der endnu ikke havde affyret et eneste Skud, end yderligere Tredjedelen af sit Mandskab. Forude tordnede Franskmændenes Kanoner inde i en tæt, hvid Røgsky, og ud af dette hemmelighedsfulde Slør, der indhyllede hele Terrainet foran Skanselinien, fløj der Kanonkugler og Granater, som slog ned mellem Folkene. Undertiden kunde det ske, at Projektilerne fløj hen over deres Hoveder og smækkede ned et godt Stykke bagude, men et Øjeblik efter fandt de igen Kolonnen, og der var saaledes nok at gøre med at skaffe de døde af Vejen og bære de saarede bort.

Regimentet var formeret i Bataillonskolonner med et indbyrdes Mellemrum af 300 Skridt, men skønt de enkelte Afdelinger saaledes laa hver for sig, herskede der dog den samme trykkede Stemning hos alle Folkene, der sad og smaahviskede til hinanden. Nogle af dem havde taget Chakoten af og passede Hageremmen til, andre pudsede Bajonetten, og atter andre havde trukket Støvlerne af og lagde Fodlapperne til Rette om de valne Fødder. Enhver havde travlt med sit, og tilsyneladende var de alle saa optagne af deres Beskæftigelse, at de ikke engang lagde Mærke til, naar en Granat slog ned i deres Nærhed og dræbte eller saarede en af deres Kammerater. Men naar Artilleriet eller Rytteriet rykkede frem for at give sig i Kast med Fjenden, kom

der Liv i dem, og i saadanne Øjeblikke gik Passiaren rigtig flinkt. Hvad der interesserede dem mest, var dog de Smaabegivenheder, som slet ikke stod i Forbindelse med Slagets Gang. Det var, som om deres forpinte Sind fandt Hvile i at beskæftige sig med Bagateller, der bortdrog deres Opmærksomhed fra de Rædsler, som omgav dem. Da et Batteri raslede forbi Regimentets Front, blev der saaledes raabt fra alle Sider til Stykkuskene for at gøre dem opmærksomme paa, at en af Stanghestene var traadt over Skaglerebet, og da en lille, gulbrun Køter fór bjæffende og med Halen mellem Benene forbi Rækkerne, blev den hilst med Hujen og Piben, hvor den kom hen. Men denne opblussende Munterhed var kun af kort Varighed, og alle disse Mænd, som nu havde ligget i otte samfulde Timer og ladet sig beskyde uden at kunne gøre Gengæld, grebes efterhaanden af en stærk Forknythed, der tydeligt gav sig til Kende i deres forpinte Ansigter.

Fyrst Andrej, der saa' bleg og mørk ud, gik frem og tilbage foran Fronten med bøjet Hoved og Hænderne paa Ryggen. Han havde intet at gøre, thi alt gik ganske af sig selv. De døde blev slæbt bagud, de saarede bares bort, og de levende udfyldte de Huller, der efterhaanden opstod. I Begyndelsen fandt han, at det var hans Pligt at vandre om imellem Folkene for at holde Modet oppe i dem og paavirke dem ved sit Eksempel, men han opdagede snart, at hans Nærværelse hverken gjorde til eller fra, og at han selv havde hele sin Sjælsstyrke behov for at tvinge Tankerne bort fra de Rædsler, der truede ham og alle de andre. Medens han vandrede frem og tilbage med lange Skridt, gjorde han sig Umage for at følge de Striber, som Leen havde dannet i Stubmarken, og samtidig regnede han ud, hvor mange Pløjestrimler, der gik paa en Fjerdingvej. Alt imellem bøjede han sig ned over en af de mange Malurttuer, som voksede langs Agerrenen, rippede en Haandfuld Blomster af, smuldrede dem mellem Fingrene og indaandede deres stærke, krydrede Duft. Det var, som om alt Tankelivet var standset i ham. Han gik i Taaget og lyttede med et sløvt Øre til Granaternes hvislende Flugt og de dumpe Drøn i det fjerne. Nu og da førte en saadan Hvislen hans Øjne hen til Folkene i den nærmeste Bataillon, medens han samtidig fulgte det dræbende Uhyre i dets Flugt. „Der er den! — Den kommer herhen!“ tænkte han med Gysen, da en Granat fór hvæsende hen over Hovedet paa ham.

„Og der har vi én til! — Og nok én! — Ja, den sidste, den rammer!“ Han standsede sin Vandring et Øjeblik og saa' hen i Folkenes Rækker. „Nej — den gik videre! Gud være lovet!“

Atter en pibende Lyd og et Bump, og i det samme slog en Kanonkugle ned midt inde i Bataillonen. Han gøs og saa' igen hen til Folkene. Den maatte sikkert have gjort Ulykker, for der opstod et stærkt Røre i et af Kompagnierne.

„Aa, Hr. Løjtnant!“ raabte han til sin Adjudant. „Vil De sige til Folkene, at de ikke maa klumpe sig sammen!“

Adjudanten udførte Befalingen og ilede derpaa tilbage til Fyrst Andrej, medens Bataillonschefen samtidig nærmede sig til Hest fra den modsatte Side.

„Dæk!“ lød det henne fra forreste Geled, og som en Rovfugl, der slaar ned paa sit Bytte, faldt der en Granat snurrende og hvislende foran Fødderne af Bataillonschefens Hest og kun to Skridt fra Fyrst Andrej. Hesten, som ikke generede sig for at vise sin Angest, stejlede, snøftede og gjorde et saa pludseligt Spring til Siden, at den var lige ved at smide sin Rytter af.

„Dæk!“ raabte Adjudanten, i samme Nu som Granaten slog ned, og smed sig paa Maven i Græsset. Fyrst Andrej blev derimod staaende og saa' paa det sorte Uhyre, der stadig snurrede rundt som en Top inde i en stor Bynketue.

„Skal jeg nu dø?“ tænkte han, medens hans Øjne dvælede ved den uhyggelige, rygende Tingest, der fortsatte sin fraadende Dans inde mellem Bynkens risformede Grene. „Nej, jeg kan ikke — jeg vil ikke dø! Jeg elsker Livet, den Luft, jeg indaander, og Jorden, jeg træder paa!“ Saaledes tænkte han, men han smed sig alligevel ikke, da han vidste, at Folkenes Øjne hvilede paa ham.

„Skammer De Dem ikke!“ raabte han til Adjudanten. „Hvor det dog er us . . .“ Men han fik ikke talt ud, thi i samme Øjeblik hørte man et stærkt Skrald; Stumper og Stykker af Jern og Bly fløj svirrende op i Luften, og Fyrst Andrej blev slynget ud til Siden og faldt med fremstrakte Arme næsegrus ned mod Jorden.

De nærmeste af Bataillonens Officerer styrtede hen til ham, og de saa' da, at Blodet vældede ud af hans højre Side og farvede Græsset. Han laa fuldstændig ubevægelig med Ansigtet nedad og aandede tungt og besværligt.

„Naa, hvad staar I der og maaber efter!“ raabte en tyk

Kaptajn til to Ambulancesoldater, som var ilet til med en Baare, men forholdt sig fuldstændig uvirksomme. „Tag fat i en Fart!“

Folkene løftede ham ved Arme og Ben, men han stønnede saa ynkeligt, at de saa' betuttet paa hinanden og atter lagde ham ned i Græsset.

„Men saa tag ham dog!“ sagde Bataillonschefen, og de løftede ham da for anden Gang og lagde ham paa Baaren.

„Aa, du store Gud! — Han er saaret i Underlivet! — Det slipper han ikke fra!“ lød det inde mellem Officererne.

Efter at Folkene havde løftet Baaren, gik de hurtigt tilbage ad den Sti, som Hundreder af Sygebærere havde trampet i Græsset paa deres Vandring til Forbindingspladsen.

„Men saa kom dog i Trit, I dumme Bæster!“ raabte den tykke Kaptajn hen efter dem. „Hvordan er det I gaar og slingrer med Baaren?“

„Tag du Trittet efter mig, Fjodor,“ sagde Manden, der gik forrest, og vendte sig om mod sin Kammerat.

„Ja, giv bare Tid!“ svarede den bageste og traadte om.

„Men hvad er det? Er det Fyrsten? — Er det muligt?“ sagde Timokhin med skælvende Røst, da Baaren nærmede sig Fløjen af hans Bataillon.

Fyrst Andrej aabnede Øjnene, saa' paa ham uden at svare og lukkede dem straks igen.

Folkene bar ham ind i Skoven, hvor Ambulancen var etableret. I Nærheden af Udkanten var der rejst tre store Telte, og bag disse holdt der en hel Række Sygevogne. Hestene stod og aad deres Havre af Muleposen, og deres Venner, Spurvene, hoppede hvert Øjeblik ned til dem og nappede de Korn, der faldt til Jorden. Ravnene, som vejrede Blod, fløj med hæse Skrig fra Træ til Træ og baskede utaalmodigt med Vingerne.

Rundt om Teltene laa eller sad der saarede af alle Vaabenarter i blodige Uniformer. Nogle stønnede og jamrede sig, andre græd, og atter andre skreg, bandede eller bad ynkeligt om Brændevin. Inde imellem Baarerne stod Sygebærerne i Smaagrupper og saa' sig om til alle Sider med fortabte Ansigter. Officeren, der var ansat ved Ambulancen, gjorde sit bedste for at faa dem af Sted igen, men de var alle saa optagne af den

Elendighed, der omgav dem, at hans Anstrengelser faldt fuldstændig til Jorden. Inde fra Teltene hørte man Skrig, Hyl og Jamren, og undertiden blev en saaret ført ud enten paa en Baare eller støttet af en Soldat.

Fyrst Andrej blev paa Grund af sin høje Rang baaret forbi adskillige Rækker af saarede og hen til det nærmeste Telt, ved hvis Indgang de to Ambulancesoldater standsede for at afvente nærmere Ordre. Han aabnede Øjnene, men det varede længe, inden det gik op for ham, hvor han var, eller hvad der foregik om ham. Det eneste, der dukkede op i hans Erindring, var den afskyelige sorte Tingest, som snurrede rundt inde under Bynkens filtede Blade, og den pludselige Kærlighed til Livet, der netop i samme Øjeblik havde grebet ham. Et Par Skridt fra ham stod der en smuk, mørkhaaret Underofficer med Bind om Hovedet og støttende sig til en Kæp, og rundt omkring denne havde der samlet sig en Kreds af saarede og Sygebærere, som alle med Nysgerrighed lyttede til hans Beretning om Slaget.

„Vi drev ham tilbage og jagede ham Pokker i Vold. Han smurte Haser, og vi tog selve Kongen til Fange!“ sagde han med straalende Øjne og saa' sig om i Kredsen. „Og hvis blot vor Reserve var kommen, vilde der, saa sandt jeg staar her, ikke være sluppet en eneste af dem levende derfra!“

Fyrst Andrej hørte efter med samme Opmærksomhed som de andre og følte en Slags Trøst ved at lytte til hans Ord. „Men kan ikke alt dette være mig ligegyldigt nu?“ faldt det ham pludselig ind. „Nu drejer det sig jo kun om, hvad der venter mig hisset, og hvorfor jeg har levet hernede. Og hvorfor var jeg egentlig saa ked af at skulle dø? Ja hvorfor? Jeg selv begriber det ikke. Men saa er der dog altsaa noget i dette Liv, som jeg ikke har forstaaet!“

XII

En af Lægerne, hvis Forklæde og Hænder var blodige, viste sig i Teltaabningen. Han kastede først et langt Blik ud over alle de saaredes Hoveder for at undgaa Synet af den Jammer og Elendighed, der omgav ham, men lidt efter lidt gled hans Øjne

uvilkaarlig hen til de blodige, lemlæstede Skikkelser inde under Træerne, og han udstødte saa et dybt Suk og saa' ned for sig.

„Ja, om lidt er jeg parat!" sagde han til en af Ambulance-soldaterne, som pegede paa Fyrst Andrej. „I kan godt bære ham ind straks!"

Der opstod øjeblikkelig en forbitret Knurren inde mellem de nærmeste saarede.

„Ja, de fornemme Herrer, de gaar nu altid foran os andre, selv naar det gælder om at afmarschere til den anden Verden!" sagde en af dem og saa' vredt hen til Lægen.

Fyrst Andrej blev baaret ind og lagt paa et Bord, som lige var blevet skyllet af. Han formaaede ikke at danne sig noget klart Begreb om, hvad der foregik i Nærheden af ham, men det kom maaske af, at han var saa fuldstændig optaget af de ynkelige Skrig han hørte, og de skrækkelige Smerter, han følte i Underlivet og Hoften. Alt, hvad han saa' omkring sig, forenede sig til et eneste Indtryk: til et stort nøgent og blodigt Menneskelegeme, som fyldte hele det lave Telt og mindede ham om det Kaos af hvide Kroppe, som han for 14 Dage siden havde set i Mosehullets plumrede Vande. Ja det han saa' her, var det samme Menneskekød som det, der allerede dengang havde vakt bange Anelser i hans Sjæl og bragt Varsel om det skrækkelige, der nu var sket.

I Teltet var der tre Borde, af hvilke de to var optagne, da Fyrst Andrej blev baaret ind. Foreløbig lod Lægerne ham ligge i Ro, og skønt han var halvt bevidstløs, fik han dog efterhaanden et bestemt Indtryk af, hvad der foregik om ham. Paa det nærmeste Bord sad der en Tatar med opsmøget Skjorte; fire Soldater holdt ham, og en Læge med Briller paa snittede med en blank Kniv i hans brune, muskelstærke Ryg. Den saarede, der hele Tiden gav sig ynkeligt, løftede pludselig sit Ansigt med de fremstaaende Kindben og Stumpnæsen, udstødte et gennemtrængende Hvin og gjorde samtidig en voldsom Kraftanstrengelse for at slide sig løs fra sine Plageaander. Paa det andet Bord, som var omgivet af en halv Snes Mennesker, laa der en høj, kraftig Mand, fuldstændig udstrakt og med Hovedet hvilende paa selve Bordpladen. Et Par Sygepassere havde lagt sig hen over ham med hele deres Vægt for at holde ham nede, og han udstødte nogle hjerteskærende Skrig, der lød som en kvalt Hulken eller Stønnen. Hans ene Ben, der var hvidt og skært som hans øvrige

Legeme, sprællede uafladeligt i Krampetrækninger, og hans andet, der var rødt og betændt, laa ubevægeligt hen ad Bordet. To Læger bøjede sig over ham, og den ene bevægede Armen regelmæssigt frem og tilbage.

Efter at Lægen med Brillerne havde snittet tilstrækkeligt i Tataren, tørrede han sine blodige Hænder i et Haandklæde og gik hen til Fyrst Andrej.

„Men saa klæd ham dog af! Hvorfor staar De dér med Hænderne i Skødet?“ sagde han vredt til den unge Feltskær, der fungerede som hans Hjælper.

Efter at Feltskæren havde taget Frakken af Fyrst Andrej og skaaret hans Skjorte igennem med et rask Snit, bøjede Lægen sig ned over hans Saar, undersøgte det og udstødte et dybt Suk. Derpaa vinkede han en Kollega hen til sig, og et Øjeblik efter følte Fyrst Andrej en saa ulidelig Smerte i Siden, at han tabte Bevidstheden. Da han atter kom til sig selv, saa' han, midt inde i en Bunke Charpi, blodige Bensplinter og afskaarne Kødstumper, som Doktorens Kniv havde fjernet fra Saaret, der nu var udvadsket og forbundet. De stænkede ham med koldt Vand i Ansigtet, og Lægen bøjede sig ned over ham, kyssede hans Pande og gik.

Nu, da Lidelserne var overstaaede, følte Fyrst Andrej et usigeligt Velvære. De skønneste og lykkeligste Øjeblikke i hans Liv, Minder, der førte ham helt tilbage til Barndommens Dage, drog forbi ham, og det var, som om han atter oplevede, hvad der for Aaringer siden havde gennemtonet hans Sjæl, og hvad denne havde indspundet i sit fineste Væv.

Henne ved det andet Bord tumlede Lægerne endnu stadig med den saarede, der jamrede sig saa skrækkeligt. En af dem løftede hans Hoved og talte venligt og beroligende til ham.

„Aa, lad mig se det! Aa — aah! U-hu-hu-hu-huh!“ stønnede den ulykkelige med en Stemme, der lød som en kvalt Hulken. Da Fyrst Andrej hørte denne Stønnen, var han lige ved at græde. Han vidste ikke hvorfor. Om det var, fordi han skulde dø, uden at han havde faaet Lejlighed til at udmærke sig, eller fordi han skulde sige Farvel til Livet og alle de skønne Barndomsminder, der saa pludseligt var dukket op i ham? Om det var, fordi han selv havde lidt saa meget, eller fordi en anden lidende stønnede saa ynkeligt i hans Nærhed? Nej, han vidste det ikke. Han vidste

kun, at han følte Trang til at græde blidt og stille som et lille Barn.

En af Sygepasserne kom hen til den saarede og viste ham hans afsavede Ben, der endnu stak i den blodige Ridestøvle.

„Aa-aah! U-hu-hu-hu-huh!“ hulkede den saarede, og det lød næsten som Kvindegraad. I det samme forlod en af Lægerne Bordet, og Fyrst Andrej opdagede saa, at den ulykkelige, lemlæstede Mand, der laa ved Siden af ham og rallede i Dødskampen, var Anatole Kuragin.

„Du store Gud! Er det virkelig ogsaa ham?“ spurgte han sig selv, da han saa', at en Sygepasser løftede den saarede op under Armene, medens en anden førte en Drik Vand hen til hans skælvende, opsvulmede Læber, der vægrede sig ved at fange Randen af Glasset.

„Ak ja, det er ham!“ tænkte Fyrst Andrej, for hvem det dog endnu ikke stod klart, hvilken Forbindelse der var mellem dette Menneske og ham selv. Men i det samme viste Nataschas Skikkelse sig for ham som en Aabenbaring fra en bedre Verden. Ja, netop saaledes havde han set hende paa Ballet for 2 Aar siden. Han saa' hendes fine, yndefulde Hals, hendes Barnearme og Smilet, der brød frem gennem Taarerne, som dæmrede i hendes Øjne, og hans Kærlighed til hende vaagnede endnu stærkere end nogen Sinde før. Og i samme Nu gik det ogsaa op for ham, hvorledes han, der laa og stirrede hen paa ham med taarefyldte, halvbrustne Øjne, havde grebet ind i hans Liv. Fyrst Andrej huskede alt det onde, dette Menneske havde gjort ham, og dog følte hans Hjerte, der var fuldt af Solskin og Fred, kun kærlig Medlidenhed med ham.

Og Taarerne strømmede fra hans Øjne som et Naadens og Kærlighedens Væld. Han græd over Syndernes Mangfoldighed, over sine egne og alle andres Forvildelser.

„Ja,“ tænkte han, „den sande Kærlighed, den, som Gud har forkyndt os, og som Marie forgæves har villet lære mig, den bestaar i, at man elsker ikke alene dem, som elsker os, men ogsaa dem, som hader os og forvolder os ondt. Det var derfor jeg vilde leve! Det var denne Lære, Livet endnu bød mig. Men nu er det for silde. Jeg véd det!“

XIII

Det sørgelige Syn af Valpladsen, der var bedækket med saarede og døde, og de uheldssvangre Efterretninger, som indløb i Løbet af Slaget, gjorde et stærkt Indtryk paa Napoleon. Han holdt ellers nok af at se paa blodige Lig, fordi han mente, at han derved fik Lejlighed til at lægge sin Sjælsstyrke for Dagen, men denne Gang følte han sig overvældet af, hvad han saa', og red derfor i al Hast bort fra Slagmarken. Da han kom til Schevardino, steg han af Hesten, satte sig paa en Feltstol og stirrede ned for sig med et mørkt Ansigt, medens han lyttede til Kanonernes Torden i det fjerne. Han ventede med Længsel paa Udfaldet af dette Slag, som han selv havde begyndt, men nu ikke kunde afbryde. En naturlig og menneskelig Følelse trængte et Øjeblik ind gennem det kunstige Spind af Illusioner, som han saa længe havde indhyllet sig i. Han tænkte sig Muligheden af, at Døden lige saa vel kunde ramme ham som alle de andre, den i Dag havde mærket, og denne Tanke var saa stærkt oppe i ham, at den helt fortrængte hans Ønske om at sejre. Han længtes efter Hvile — Fred og Ro. Men da han efter en halv Times Ophold ved Schevardino red hen til Højderne ved Semjonovskoje, og Chefen for Artilleriet foreslog ham, at der blev samlet nogle Batterier paa dette dominerende Punkt, hvorfra man kunde beskyde en stor fjendtlig Troppestyrke, som var opmarscheret foran Landsbyen Knjaskovo, gav han sit Samtykke dertil og befalede, at man skulde underrette ham om Resultatet.

Et Kvarter efter at han havde givet Ordren, kom der en Adjudant og meldte ham, at der var kørt 200 Kanoner op paa Højderne, og at hele denne samlede Artillerimasse beskød de russiske Reserver, som ikke desto mindre blev staaende, hvor de stod. „Vore Kugler slaar hele Geleder ned ad Gangen, men Kolonnerne rører sig ikke ud af Pletten!“ tilføjede Adjudanten efter at have afgivet sin Melding.

„De vil vel have mere!“ sagde Napoleon med hæs Stemme.

„Hvad befaler Deres Majestæt?“ spurgte Adjudanten, der ikke havde hørt hans Bemærkning.

„Naa, saa de vil have mere!“ gentog Napoleon med rynkede Bryn. — „Godt, lad dem faa det!“

Titusinder af Mennesker laa døende og døde imellem hinanden paa de Marker og Enge, som i Hundreder af Aar kun havde været Vidne til Fredens Gerninger. Rundt omkring Ambulancerne, i en vid Udstrækning, var Jorden gennemsivet af Blod, der skinnede som røde Pletter i Græsset. Skarer af Soldater, saarede og usaarede, slæbte sig bort fra Slagmarken, og andre Skarer af sultne, dødtrætte Soldater førtes af deres Officerer frem mod store Hobe af fortvivlede Mænd, der stod paa Stedet og skød.

Over hele denne Egn, som endnu for faa Timer siden havde ligget som et venligt og smilende Landskab, rugede der nu en tæt, hvidgraa Krudtdamp, og op gennem denne steg en Dunst af Salpeter og Blod. Store Skyer samlede sig over Valpladsen og udsendte en fin Støvregn, der vædede baade levende og døde. Det var Himlen, som græd sine modige Taarer over Jordens Børn, der uden Skaansel myrdede hinanden. Og det var virkelig ogsaa, som om dette Vink fra oven vakte en Tvivl hos alle disse ulyksalige Mennesker, der begyndte at spørge sig selv, om de ikke nu havde udryddet et tilstrækkeligt Antal af deres Brødre. Men det var dog først henad Aften, at denne Tanke modnedes i deres Sjæl. Lige indtil da var det, som om en hemmelighedsfuld Magt ledede deres Haand og tvang dem til at fortsætte Myrderiet.

Hvis nogen havde kunnet tage de ødelagte Levninger af de to kæmpende Hære i Øjesyn under ét, vilde han have sagt, at der kun behøvedes en ringe Kraftanstrengelse af den ene for at ødelægge den anden, men ingen af Parterne gjorde denne Anstrengelse, og Slagets Flammer udslukkedes lidt efter lidt af Mangel paa Næring. Russerne skred ikke til Angreb, fordi de kun havde til Hensigt at forsvare sig, og det vilde ogsaa have været dem umuligt at rette et Stød mod Fjenden, da deres Tropper var i Uorden, og de havde mistet Halvdelen af deres Styrke. Franskmændene vilde have kunnet gøre denne Anstrengelse. De levede i Erindringen om deres talrige Sejre paa alle Europas Valpladser og i Troen paa Napoleons Uovervindelighed, og dertil kom, at deres Tab var langt mindre end Fjendens, og at de endnu kunde raade over en frisk og urørt Reserve, Garden, der talte 20,000 Mand. Franskmændene, som havde angrebet den russiske Hær for at drive den ud af dens Stilling, burde have gjort denne Anstrengelse, thi saa længe Russerne spærrede Vejen til Moskvá, var deres Maal ikke naaet. Men Napoleon holdt Garden

tilbage, da han ikke vovede at føre sin sidste Reserve i Ilden. Han og alle hans Soldater, lige fra Generalen og ned til den menige, følte en ubeskrivelig Rædsel for den Fjende, som stod lige fast og urokkelig, skønt han havde mistet Halvdelen af sine Folk.

Den Sejr, som Russerne vandt ved Borodino, hører ikke til dem, der faar sit synlige Udtryk ved de Silkebroge, man har fravristet Fjenden, men det var en af de Sejre, som overbeviser den tabende Part om Modstanderens Uovervindelighed og svækker hans Selvtillid. Ligesom Rovdyret, der har faaet sit Banesaar, iler sin Undergang i Møde, fordi det ikke kan standse, saaledes maatte ogsaa den franske Hær, som var lige ved at segne i Kampen ved Borodino, slæbe sig videre til Moskvá, hvor den forblødte af de Ulivssaar, som vore Tropper havde slaaet den hin blodige Septemberdag. De umiddelbare Følger af Slaget var, at Napoleon maatte forlade Moskvá og drage bort ad samme Vej, som han var kommen, med et Tab af 500,000 Mand. Og med Hærens Tilintetgørelse ramlede ogsaa hele det Frankrig sammen, der ved Borodino for første Gang havde maattet bøje sig for en Modstander, som hentede sin Styrke fra den Følelse, der kaldes Kærlighed til Fædrelandet.

TREDJE AFSNIT

I

Efter at Helene havde nydt Hofglæderne i Vilna, vendte hun tilbage til Hovedstaden, hvor Forholdene straks efter hendes Ankomst udviklede sig paa en saadan Maade, at det kostede hende en Del Anstrengelse at klare Situationen. I Polen havde hun nemlig sluttet et varmt Venskab med en ung udenlandsk Prins, og nu vilde Tilfældet eller Skæbnen, at han ogsaa tog Ophold i Petersborg, hvor hun i Forvejen havde en anden intim Ven, en aldrende, men formaaende Greve, der beklædte et af Rigets første Embeder. Begge hendes Tilbedere boede altsaa nu i samme By som hun, begge gjorde deres Rettigheder gældende, og hendes Bestræbelser maatte saaledes være rettede paa at vedligeholde dette dobbelte Venskab uden at krænke eller bedrøve nogen af de rivaliserende Parter.

For enhver anden Kvinde vilde Løsningen af denne Opgave have været vanskelig for ikke at sige umulig, men den „begavede“ Grevinde Besukhov fandt med Lethed den eneste rette Udvej. I Stedet for at gøre Forsøg paa at lyve sig fra det hele, hvilket sikkert vilde have bragt hendes Skyld for Dagen, foretrak hun som en Dame med Aand at fremstille sig som den forfulgte Uskyldighed, der havde den soleklare Ret paa sin Side.

Første Gang den unge Prins tillod sig at gøre hende Bebrejdelser i Anledning af hendes varme Interesse for den alderstegne Greve, løftede hun sit smukke Hoved og vendte sig halvt om imod ham med en majestætisk Mine.

„Ja, se der har vi Mændenes sædvanlige Egenkærlighed og Grusomhed!“ sagde hun i en højtidelig Tone. „Men hvor kunde jeg ogsaa vente mig andet! En Kvinde ofrer sig for Dem, lider for Deres Skyld — og det er den Belønning, De giver hende! Med hvilken Ret, Deres Højhed, forlanger De, at jeg skal gøre

Dem Rede for de — lad os sige venskabelige Følelser, jeg nærer for andre? Den Mand, De taler om, har været *mere* end en Fader for mig."

„Ja, det er netop det..." begyndte Prinsen, men hun lod ham ikke komme til Orde.

„Naa ja," vedblev hun, „det er muligt, at de Følelser, han nærer for mig, ikke er udelukkende faderlige, men bør jeg vel derfor nægte ham Adgangen til mit Hus? De glemmer, at jeg ikke er en Mand, og at jeg derfor ikke har saa let ved at vise min Utaknemmelighed som det Køn, hvortil De hører. — Og jeg vil sige Deres Højhed, at jeg kun skylder Gud og min Samvittighed Regnskab for de Følelser, som rører sig herinde!" sagde hun til Slutning med himmelvendte Øjne og lagde Haanden paa sin skønne, bølgende Barm.

„Men saa hør dog for Himlens Skyld paa mig!" læspede Prinsen ømt.

„Nej, nej! — Gift Dem med mig, og jeg skal være Dem tro og lydig til min sidste Stund!"

„Men det er jo umuligt!"

„Ja, der ser De! De vil ikke stige ned til mig!" sagde Helene og brast i Graad.

Prinsen begyndte at trøste hende, og hun forsikrede saa gennem Taarer, at intet skulde hindre hende i at lade sig skille og gifte sig paa ny. Det selv samme havde Napoleon og forskellige andre fyrstelige Personer gjort, og der forelaa altsaa et bestemt Præcedens i Sagen. Og dertil kom, at hun egentlig aldrig havde været rigtig gift med sin Mand; det Ægteskab, hun i sin Tid havde indgaaet med ham, var kun et Offer, hun havde bragt sine Forældre.

„Men Loven umuliggør jo en Skilsmisse! Og De vil da heller ikke sætte Dem op mod Religionens Forskrifter!" *) indvendte Prinsen, der allerede halvvejs følte sig overvunden.

„Loven og Religionen! Hvad Nytte er de da til, naar de ikke kan hjælpe os ud over de Vanskeligheder, som stiller sig i Vejen for et saadant Skridt?"

Prinsen, som forbavsedes over, at denne Tanke, der laa saa snublende nær, ikke var faldet ham selv ind, henvendte sig ved

---

*) Den katolske Kirke erklærer ifølge sin Opfattelse af Ægteskabet som et Sakrament al Skilsmisse for utilladelig. I den romersk-katolske Kirke var Paven allerede i Aarhundredets Begyndelse ikke utilbøjelig til at give Dispensation i saadanne Tilfælde. O. A.

første givne Lejlighed om Raad i denne Sag til nogle højtstaaende Medlemmer af Jesu Selskab, en Orden, som han gennem sine katolske Familieforbindelser var nøje knyttet til, og Resultatet af denne Henvendelse udeblev da heller ikke.

Et Par Dage senere, ved en af de prægtige Fester, som Helene gav ude paa sit smukke Landsted i Nærheden af Petersborg, blev der præsenteret en aldeles bedaarende Jesuit, Mr. de Jobert for hende. Han var en Mand i sin bedste Alder med snehvidt Haar og sorte, udtryksfulde Øjne og bevægede sig med stor Utvungenhed i sin elegante Selskabsdragt. Grevinden og han vandrede længe frem og tilbage i den pragtfuldt illuminerede Have, lyttende til Musikkens bedaarende Toner og talte sammen om Kærlighed til Gud, til Jesus Kristus og den ubesmittede Jomfru Marie. Mr. de Jobert udviklede en stor Veltalenhed, og han blev særlig varm og overbevisende, da han skildrede den frydefulde Trøst, som den sande romersk-katolske Kirke skænker os baade her og hisset. Helene var dybt greben, og hendes Øjne svømmede flere Gange i Taarer, medens hun lyttede til Jesuitens kurrende Røst. En Dans, til hvilken hun blev afhentet af sin Kavaler, afbrød denne interessante Samtale med hendes fremtidige Raadgiver i Samvittighedsanliggender, men den fortsattes, da han næste Aften mødte ganske solo, og fra denne Stund var han hendes stadige Gæst.

En skønne Dag kørte de sammen hen til den katolske Kirke, hvor hun knælede længe foran Alteret. Den bedaarende Franskmand lagde sin Haand velsignende paa hendes Hoved, og i det samme følte hun ligesom et Pust fra oven, der virkede i høj Grad løftende og lutrende paa hende. Senere meddelte hun Mr. de Jobert dette mærkelige Tilfælde, og han forklarde hende saa, at det var Naaden, der virkede.

Efter at dette var overstaaet, blev hun ført hen til en Abbed, som var iført en lang, sort Præstekjole, og ham betroede hun sine mange Vildfarelser, hvorpaa han tilsagde hende alle hendes Synders Forladelse. Næste Dag bragte han hende den indviede Hostie i en forgyldt Kapsel, og en Uges Tid efter at hun havde nydt Nadveren, fik hun Meddelelse om, at hun nu var optaget i den hellige romersk-katolske Kirkes Skød, og at dette Faktum i den nærmeste Fremtid vilde blive bragt til selve Pavens Kundskab.

Alle disse forskellige Ceremonier og den store Opmærksomhed, som baade Abbeden og Mr. de Jobert viste hende, tiltalte

hende i højeste Grad. Og hvor var det ikke behageligt for hende at vide, at hun nu var et rent og lutret Væsen, en Kendsgerning, som hun lod komme til offentlig Kundskab derved, at hun i hele denne Periode kun gik i hvide Kjoler kantede med Silkebaand af samme Farve. Men hvor optaget hun end var af alle de Eksperimenter, man foretog sig med hende, tabte hun dog ikke et Øjeblik sit egentlige Maal af Syne, og som det saa ofte gaar i en Sag, hvor der er List med i Spillet, var det ogsaa her den svagere Forstand, som overvandt den stærkere. Helene vidste godt, at den egentlige Mening med hendes Omvendelse var den, at Jesuiterne ønskede at faa fat i hendes Penge, og hun erklærede derfor ogsaa flere Gange baade til sin Skriftefader og Mr. de Jobert, at hun ikke vilde skænke noget til Kirken, før Skilsmissen med hendes Ægtefælle var fuldstændig ordnet. Efter hendes Begreber var det enhver Religions Hovedformaal at tilfredsstille Menneskenes Ønsker og tjene som Skærmbræt, hvor det gjordes fornødent, og med dette Grundsyn som Udgangspunkt forlangte hun derfor i en af sine Samtaler med Skriftefaderen at faa bestemt Besked om, hvorvidt hun var bundet af sit Ægteskab, nu da hun var gaaet over til en anden Tro.

Hun og Abbeden sad i Tusmørket ved det aabne Vindue i Dagligstuen og nød Jasminernes Duft, som trængte ind fra Haven. Helenes Sjælesørger, en fyldig Mand med et rundt, glatbarberet Ansigt og svulmende Læber, holdt sine hvide Hænder foldede over Knæet og smilede kælent, medens hans Blik dvælede ømt ved hendes skønne, florindhyllede Barm. Hun lyttede til hans veltalende Ord og saa' samtidig lidt ængstelig hen paa hans bevægede Ansigt, der varslede om, at Samtalen hvert Øjeblik kunde tage en ny og foruroligende Vending. Men hvor optaget Abbeden end var af hendes Skønhed, tabte han dog ikke et Øjeblik Traaden i sin Tale.

„Uden at kende Betydningen af det Skridt, De foretog," sagde han med Salvelse, „gik De hen og aflagde Løfte om ægteskabelig Troskab til en Mand, som for sit Vedkommende indtraadte i Ægteskabet uden at anerkende dets sædelige Karakter. Den Forbindelse, der her er indgaaet, maa altsaa fordømmes fra et moralsk Standpunkt, men ikke desto mindre er De bundet ved Deres højtidelige Løfte. Nu vil De bryde Deres Ed, og det staar altsaa tilbage at undersøge, om den Synd, De agter at begaa herved, er en Dødssynd eller en af de tilgivelige. Og jeg mener nu,

at den hører til den sidstnævnte Kategori, da det Skridt, De agter at foretage, ikke er dikteret af nogen ond Hensigt. Hvis De nu senere indtræder i et nyt Ægteskab med det Formaal for Øje at faa Børn, saa maa det sikkert siges, at denne Synd ogsaa er tilgivelig. Men dette sidste Spørgsmaal kan dog ses fra to Sider, thi ..."

„Men jeg mener nu," afbrød Helene ham med et bedaarende Smil, „at naar jeg først er bleven Medlem af den eneste saliggørende Kirke, saa kan den Ed, som en anden baade falsk og løgnagtig Lære har paalagt mig, ikke mere være bindende."

Hendes Skriftefader blev helt forbløffet ved denne simple Løsning af Spørgsmaalet, som ledte hans Tanke hen paa Historien om Kolumbus med Ægget. Han var henrykt over de uventet hurtige Fremskridt, hans Elev havde gjort, men da han dog ikke straks vilde opgive den kunstige Bygning af Argumenter, som det havde kostet ham saa megen Umage at opføre, gav han atter sin Veltalenhed frit Løb.

„Ja, lad os undersøge Spørgsmaalet lidt nøjere, Fru Grevinde!" sagde han med et honningsødt Smil og begyndte saa at imødegaa den dristige Betragtning, hans aandrige Skriftebarn saa uventet var fremkommet med.

II

Helene vidste godt, at hendes Planer ikke vilde møde nogen Vanskelighed fra Kirkens Side, og at de Indvendinger, hendes Sjælesørger gjorde, kun forekom, fordi han var i Tvivl om, hvorledes den verdslige Øvrighed vilde stille sig til et Tilfælde som det foreliggende. Hun besluttede derfor at bringe Sagen frem for sin store Bekendtskabskreds, og det paa en saadan Maade, at hun sikrede sig alles Sympati. Først sørgede hun for at vække sin gamle Tilbeders Skinsyge, og derpaa spillede hun den samme Komedie med ham, som tidligere med Prinsen, idet hun forsikrede, at han kun kunde vinde hendes udelte Kærlighed, hvis han giftede sig med hende. Den alderstegne Greve blev i Begyndelsen fuldstændig perpleks ved Tanken om at gifte sig med en Kvinde, hvis Mand endnu levede, men takket være den Sik-

kerhed, hvormed hun optraadte, varede det ikke længe, inden han fandt det hele saare simpelt og naturligt. Helene fortalte derpaa uden Sky til alle sine Venner — altsaa til hele Petersborg — at baade Prinsen og den gamle Greve havde gjort hende et Ægteskabstilbud, at hun elskede dem begge, og at hun derfor ikke kunde bekvemme sig til at bedrøve nogen af Parterne. I alle Hovedstadens Kredse begyndte man nu at snakke om, at den ulykkelige og interessante Grevinde Besukhov havde to Tilbedere i Prinsen og Greven, og at det var hende umuligt at træffe noget Valg, da hun holdt lige meget af dem begge. Selve Skilsmissespørgsmaalet blev derved trængt helt i Baggrunden, idet man kun diskuterede, hvilket Parti der vilde være det ønskeligste for hende, og hvorledes Hoffet vilde stille sig til hendes eventuelle Valg. Der gaves ganske vist nogle enkelte fordomsfulde Mennesker, som fandt, at hun ved et saadant Skridt vilde krænke Ægteskabets Hellighed, men de var dog saa fornuftige at holde deres Mening tilbage, da Tidens store Aander jo allerede havde givet Spørgsmaalet en praktisk Løsning, og det saaledes kun vilde være Dumhed eller Mangel paa Viden, naar man fandt det stødende, at en Dame, hvis ægteviede Mand endnu levede, gik hen og giftede sig for anden Gang.

Marja Dmitrjevna, som opholdt sig et Par Maaneder i Petersborg for at kunne være i Nærheden af sin yngste Søn, der laa saaret paa Lazarettet, var den eneste, som aldeles uforblommet udtalte en Mening, der fuldstændig afveg fra alle andres. Første Gang hun traf sammen med Helene — det var paa et Sommerbal hos Grev Narischkin — gik hun hen til hende og afleverede alt, hvad hun havde paa Hjertet.

„Naa, saa du vil gifte dig, medens din Mand endnu er i Live!“ sagde hun med sin grove, mandhaftige Røst og saa højt, at alle i Salen kunde høre det. „Og du tror maaske, at det er noget nyt, du dér har hittet paa? Nej, paa ingen Maade, min gode, det er en gammel Opfindelse. Der er Steder nok — Hm! Hm! — hvor man gør det samme.“ Og efter at have sagt disse Ord saa' den gamle Dame barsk og truende paa hende, satte sine vide Pufærmer i de rette Folder og vendte hende derpaa Ryggen.

Fyrst Vasilij, hvis Hukommelse i den sidste Tid var begyndt at blive noget svækket, og som derfor var tilbøjelig til at gentage sig selv i det uendelige, trak sin Datter hen i en Krog, hver

Gang han traf sammen med hende, og sagde saa i sin sædvanlige ømme og faderlige Tone:

„Aa, lille Helene, jeg har et Ord at sige dig. Jeg har hørt tale om, at du har nogle Planer, som gaar ud paa... ja, du véd nok selv, hvad jeg mener. Og du véd jo ogsaa, mit kære Barn, at mit Faderhjerte glæder sig over, at du... Du, som har lidt og gennemgaaet saa meget! Ja, kæreste Helene, følg du dit Hjertes Stemme — det er det eneste Raad, jeg har at give dig.“ Og for at skjule den Rørelse, som regelmæssig indfandt sig, naar han havde holdt denne indholdsrige Tale, afsluttede han den ved at trykke sin Kind op mod Datterens og vende sig bort med Haanden for Ansigtet.

Den aandrige Bilibin, der ogsaa havde opslaaet sit Kvarter i Petersborg og ved enhver Lejlighed optraadte som Helenes uinteresserede Ven, men ikke som hendes Tilbeder, fik ligeledes Anledning til at sige hende sin Mening om den Sag, som hun saa snildt havde forelagt sin talrige Bekendtskabskreds. Det var hende selv, der bragte dette delikate Emne paa Bane, medens de engang sad og talte sammen under fire Øjne.

„Hør, gør mig en Tjeneste, Bilibin,“ sagde hun i en fortrolig Tone og berørte hans Ærme let med sin hvide, ringsmykkede Haand. „Giv mig et broderligt Raad! Hvem af de to skal jeg vælge?“

„Ja, Deres Spørgsmaal overrasker mig ikke,“ svarede Bilibin med et Smil paa Læberne. „Som Deres Ven har jeg naturligvis længe overvejet Sagen, og jeg er heller ikke i Tvivl om, hvad De bør gøre. Tager De den unge Prins, giver De fuldstændig Afkald paa Muligheden af at gifte Dem med den anden, og desuden vil dette Parti være ilde set af Kejserhoffet, thi De véd jo nok, at alle fyrstelige Personer betragter sig som hørende til én og samme Familie. Men gifter De Dem med den gamle Greve, vil De kaste Solskin over hans sidste Dage, og dør han engang, vil Prinsen ikke begaa nogen Mesalliance ved at række sin Haand til en saa fornem og indflydelsesrig Mands Enke.“

„Kæreste Bilibin, det kalder jeg talt som en Ven!“ sagde Helene med straalende Øjne og rørte atter let ved hans Ærme. „Men der er kun den Hage derved, at jeg elsker dem begge og nødig vil bedrøve nogen af dem. Jeg gav gerne mit Liv for at kunne gøre dem begge lykkelige!“

„Ja, se det er en kæk Dame, der gaar lige løs paa Sagen!“

tænkte Bilibin, som trak paa Skulderen for at vise, at han intet Raad vidste i et saadant Tilfælde. „Hun vilde vist helst være gift med dem alle tre paa én Gang. — „Men sig mig, Grevinde, hvorledes stiller Deres Mand sig til dette Spørgsmaal?“ spurgte han højt. „Gaar han ind paa Deres Ønsker?“

„Aa han! — Han elsker mig saa ubeskrivelig højt!“ svarede Helene, der i den Grad var vant til at forstille sig, at hun i dette Øjeblik virkelig troede, at Pierre tilbad hende. „Min Mand er villig til alt for min Skyld!“

„Ja, maaske endogsaa til at lade sig skille fra Dem!“ bemærkede Bilibin, henrykt over at kunne faa Lejlighed til at sige dette bonmot, som for Resten faldt i saa god Jord, at Helene hilste det med en skælmsk Latter.

Fyrstinde Kuragin var ogsaa blandt dem, som betvivlede Lovligheden af det Skridt, Helene agtede at foretage. Hun havde altid set med misundelige Øjne paa Datteren, og nu pinte det hende højligen, at denne for anden Gang havde Udsigt til at gøre et glimrende Parti. Den bekymrede Fyrstinde spurgte sin Sjælesørger, hvad han mente om Sagen, og han forsikrede hende ikke alene, at det stred mod Skriftens Ord, at en fraskilt Kone indgik Ægteskab paa ny, men citerede endogsaa det paagældende Sted i Evangeliet. Forsynet med dette, som det forekom hende selv, uangribelige Argument, kørte Fyrstinden en skønne Dag hen til sin Datter, og hun valgte den tidlige Morgenstund til sit Besøg for at være sikker paa at træffe hende hjemme.

Helene tog Sagen meget roligt. Hun sagde ikke et Ord, medens Moderen holdt sit lange Foredrag, men sad med et ironisk Smil og hørte paa hende.

„Ja, du kan stole paa,“ sagde den gamle Fyrstinde til Slutning, „at den, der gifter sig med en fraskilt Kone, han... Naa ja, du véd jo nok, hvad der staar i Skriften.“

„Ak, kære Mama, kan det nu ikke snart være nok? Du forstaar dig jo ikke det mindste paa de Ting! Dans une situation comme la mienne, il faut...“

„Men kæreste Barn...“

„Visvas, Mama! Véd du da ikke, at den hellige Fader har Ret til at give os Syndsforladelse og Dispensation?“

I dette Øjeblik traadte Helenes Selskabsdame ind og meldte, at Hans Højhed havde indfundet sig for at aflægge hende et Besøg.

„Nej, jeg kan ikke modtage ham!“ sagde Helene vredt. „Vil De meddele Hans Højhed, at jeg er rasende paa ham, fordi han har brudt sit Ord!“

„Men bedste Grevinde, der gives jo dog Tilgivelse for alle Synder!“ læspede hendes Tilbeder, som i det samme viste sit ungdommelige, lyskrøllede Hoved i Døren. Helenes Moder rejste sig og nejede dybt for Prinsen, der lod, som om han ikke bemærkede hendes Nærværelse, og derpaa skred hun med en majestætisk Mine ud af Stuen.

„Nej, hun har Ret!“ tænkte den gamle Dame, hvis Skrupler fuldstændig var forsvundne ved Synet af Hans Højhed. „Ja, vist har hun Ret, men hvorfor anede vi ikke den Slags Ting i mine unge Dage? — Og det hele er jo dog saa let og simpel en Sag!“ sagde hun til sig selv, medens hun steg ind i sin Karet.

I Slutningen af August var det endelig lykkedes Helene at klare alle Skærene, og hun skrev saa et Brev til sin Mand, „der elskede hende saa ubeskrivelig højt.“ Hun fortalte ham først, at hun var gaaet over til den eneste sande og helliggørende Kirke, og dernæst, at det var hendes Hensigt at gifte sig med en anden, i hvilken Anledning hun bad ham om at opfylde de Formaliteter, der udkrævedes for at faa en Skilsmisse tilvejebragt. Hvis han ikke kendte disse, vilde Overbringeren af Brevet kunne give ham alle de fornødne Oplysninger. „Og nu, kære Ven,“ hed det til Slut, „beder jeg Gud den Almægtige om at tage Dem i sin naadige Varetægt! Deres Veninde, Helene.“

Dette Brev blev afleveret i Pierres Hus, samme Dag som han overværede Slaget ved Borodino.

III

Sammen med Sygebærerne naaede Pierre Ambulancen, men al den Jammer og Elendighed, han saa' her, virkede saa nedtrykkende paa hans Sind, at han skyndte sig at komme videre. Han havde kun det eneste Ønske hurtigst muligt at kunne frigøre

sig for de uhyggelige Indtryk, Dagens rædselsfulde Begivenheder havde efterladt i hans Sjæl, og han længtes efter at vende tilbage til Hverdagslivets Trummerum. Han følte, at han først vilde kunne gøre sig Rede for, hvad han i Dag havde oplevet, naar han kom til Ro og ind under de sædvanlige fredelige Omgivelser. Her kunde han ikke samle sine Tanker, thi skønt Granaterne ikke længer hvislede hen over hans Hoved, hørte han dog endnu stadig Kanonernes Torden og Geværildens Skratten, der selv i Frastand fyldte ham med Uhygge. Hele Landevejen var fuld af dødtrætte, forpinte Soldater, han saa' Blod alle Vegne, og Valpladsens Rædsler tyngede ham som en skrækkelig Mare.

Efter at Pierre havde vandret en Times Tid hen ad Landevejen, der førte til Moshaisk, satte han sig paa Grøftekanten for at tage sig et lille Pust. Tusmørket sænkede sig ned over Jorden, og Kanonernes Drøn hørtes ikke mere. Han støttede sit trætte Hoved i Hænderne og sad længe saaledes og stirrede efter de Skikkelser, der gled forbi ham i Mørket. Hvert Øjeblik havde han Fornemmelsen af, at en Kanonkugle eller en Granat fløj lige hen imod ham, og han fór saa op med et Sæt, men satte sig straks igen. Lidt efter sank han hen i en fuldstændig Døs, som vistnok vilde have vedvaret lige til Morgenstunden, hvis han ikke henad Midnat var bleven vækket ved, at nogle Soldater lejrede sig i Nærheden af ham. Folkene — de var tre i alt — skævede først hen til ham og tændte derpaa noget Kvas, som de havde slæbt sammen. Saa snart Ilden havde taget rigtig fat, satte de en lille Soldaterkedel over det flammende Baal og fyldte den med Gnallinger og Flæskestumper, som en af dem hentede op af sin Brødpose. Lidt efter mærkede Pierre gennem den stramme, bidende Røg en behagelig Stegelugt, der kildrede hans Næse og fik hans Tænder til at løbe i Vand, og han rejste sig saa med et Suk og kiggede ned i Gryden. Men Soldaterne, der sad omkring Ilden og spiste, lod ham sukke og snakkede videre uden at tage Notits af ham.

„Hvad er du for en Fisk? Og hvor kommer du fra?“ spurgte en af dem omsider, og Pierre begyndte saa at haabe paa, at de vilde forbarme sig over ham og give ham lidt med.

„Jeg?“ svarede Pierre, der straks følte Nødvendigheden af at stige saa langt ned i Samfundet som muligt for derved at komme dem paa nært Hold. „Jo, ser I, jeg er for Øjeblikket Korporal

i Militsen, men jeg véd ikke, hvor mine Folk er henne. De blev borte for mig under Slaget.“

„Det bliver ellers en slem Historie for dig!“ sagde den ene af dem, og de to andre rystede beklagende paa Hovedet.

„Naa, skal du ikke have lidt med af vores Slampamper?“ spurgte han, der sad lige over for Pierre, og rakte ham sin Træske, som han først slikkede omhyggeligt med Tungen.

Pierre satte sig hen til Ilden og begyndte at spise af det fedtede Ruskomsnusk, der smagte ham aldeles storartet. Medens han sad bøjet over Kedlen og guffede i sig, studerede de tre hans Ansigt, der belystes af Flammernes urolige Skær.

„Hvor skal du egentlig hen, Landsmand?“ spurgte den ene af dem efter en længere Pause.

„Til Moshaisk.“

„Og til daglig er du vel en fin og fornem Herre? — Du ser mig ud dertil!“

„Ja ...“ svarede Pierre tøvende.

„Og hvad hedder du?“

„Peter Kyrillovitsch.“

„Naa ja, Peter Kyrillovitsch. Nu er Gryden tom, og saa er det vist bedst, vi bryder op. Vi kan jo følges ad undervejs.“

Soldaterne og Pierre vandrede saa videre i Bælgmørke, og da de kom til det Sted, hvor Vejen begynder at gaa op ad Bakke en halv Fjerdingvej fra Moshaisk, hørte de allerede Hanerne gale inde i Byen. Pierre lagde slet ikke Mærke til, at han var gaaet forbi det Herberg, hvor hans Kusk havde Ordre til at vente ham med Vognen, og han vilde sikkert have spadseret lige til Moshaisk, hvis han ikke et godt Stykke oppe i Hulvejen havde mødt sin Rideknægt, der kom fra Byen, hvor han forgæves havde ledt efter sin Herre.

„Aa, er det Dem, Hr. Greve!“ raabte Rideknægten, som allerede i Frastand kunde kende Pierre paa hans hvide Hat, der lyste i Mørket. „Jeg har ledt og ledt efter Dem, og jeg havde allerede helt opgivet at træffe Dem i Live. Men hvorfor er De til Fods? Og hvor vil De egentlig hen?“

„Ja, det maa du nok sige!“ brummede Pierre og standsede, og Soldaterne, der fulgtes med ham, gjorde det samme.

„Naa, det er nok en af dine Folk!“ sagde den, der havde givet ham Skeen. „Ja, saa behøver du jo ikke os mere. Farvel da, og lykkelig Rejse!“

„Farvel, Peter Kyrillovitsch! Farvel! Farvel!“ lød det i Kor fra de to andre.

„Farvel alle sammen!“ sagde Pierre og vendte saa om med Rideknægten.

„Skulde jeg give dem noget?“ tænkte han og stak Haanden ned i Lommen. — „Nej, det er vist bedst at lade være!“

I Herberget var hver en Krog optaget, og han lagde sig derfor i sin Kaleche, der stod inde i Vognskuret.

IV

Den næste Dag langt op paa Formiddagen blev han vækket af Kusken og Rideknægten, som fortalte ham, at der var indløbet Efterretning om, at Franskmændene var under Fremrykning mod Moshaisk. Pierre kom i en Fart paa Benene og lod straks spænde for. Da han kørte ind i Byen, var vore Tropper allerede afmarscherede, men de havde efterladt Tusinder af saarede, af hvilke en Mængde laa paa Gaden, da der ikke var Plads til dem alle i Husene, og disse ulykkelige fyldte Luften med deres hjerteskærende Skrig. Pierre tog en saaret Officer op i sin Vogn, og sammen med denne kørte han videre til Moskvá, men det var en bedrøvelig Rejse, thi undervejs fik han at vide, at baade Fyrst Andrej og Anatole var bleven dødeligt saarede i Slaget.

Langt ud paa Formiddagen den 11. ankom han til Moskvá, og lige som han var naaet inden for Porten, blev han attraperet af en af Grev Rostoptschins Adjudanter, der anmodede ham om øjeblikkelig at møde hos Guvernøren, da denne havde noget meget vigtigt at tale med ham om. Pierre steg straks ud af sin magelige Ekvipage, satte sig i en Hyrevogn og kørte lige hen til Grev Rostoptschin, som først samme Morgen var taget ind til Byen fra sit Landsted. Guvernørens Forgemak var ligefrem overfyldt med civile og militære Embedsmænd, og en af disse fortalte ham, at General Platov Dagen forinden havde meddelt Grev Rostoptschin, at Moskvá ikke kunde holdes. Dette Tordenbudskab, som Guvernøren med Villie havde holdt skjult for Byens Borgere, var dog naaet ud til de højere Embedsmænd, og disse var derfor

mødt næsten fuldtallige i Dag for at faa Besked paa, hvorledes de skulde forholde sig under den kritiske Situation.

Medens Pierre ventede inde i Forgemakket, kiggede han sig om til alle Sider, og hvor han saa' hen, mødte han kun bekymrede og urolige Ansigter. Lige i Nærheden af ham stod der to gamle Embedsmænd og talte ivrigt sammen, og da Pierre kendte dem begge, gik han hen og hilste paa dem, nærmest fordi han ønskede at høre, hvad de talte om.

„Ja," sagde den ene, idet han fortsatte Samtalen, „det er en alvorlig Situation, og Guvernøren kan intet udrette!"

„Men har De da ikke set hans sidste Proklamation?" sagde den anden og trak et sammenfoldet Stykke Papir op af Lommen.

„Aa, den narrer mig ikke. Den er kun lavet for at holde Modet oppe i Befolkningen."

„Men hvad staar der da i den?" spurgte Pierre.

„Ja, læs selv!" sagde Embedsmanden og rakte ham Proklamationen, hvis Indhold viste sig at være følgende:

„General Kutusov har nu indtaget en stærk Stilling mellem Moskvá og Moshaisk, hvor han agter at oppebie de Tropper, der rykker ham til Undsætning. Vi har sendt ham 48 Kanoner med den fornødne Ammunition, og han har udtrykkelig udtalt, at han agter at forsvare Moskvá til det yderste, og at han ikke vil vige tilbage for en Kamp i Gaderne. Lad det ikke sætte eder i Bekymring, kære Venner, at jeg har lukket Retslokalerne; det var et nødvendigt Skridt, men vi skal nok selv holde Dom og Rettergang over Skurken. Og naar den Tid kommer, vil jeg kalde alle tapre unge Mænd fra By og Land til Vaaben. Om et Par Dage skal I atter høre fra mig, men indtil da bør I forholde eder rolige. Øksen er et godt Vaaben og Spydet ligesaa, men Høtyven er Nummer ét; kan den løfte et Neg, kan den vel ogsaa tage en Franskmand ved Vingebenet. I Morgen vil Guds hellige Moder fra det iberiske Kapel aflægge et Besøg hos de saarede i Katerina-Hospitalet *), og disse vil da rejse sig karske og helbredede fra deres Smertensleje. Ogsaa jeg er atter ved Helsen og Sundhed. Sygdommen i mit venstre Øje er hævet, og jeg ser nu lige godt med dem begge."

„Men," sagde Pierre, saa snart han havde læst Opraabet, „jeg

---

*) Se Anmærkning Bind II, Side 197. O. A.

har hørt fra sagkyndig Side, at en Gadekamp er fuldstændig unyttig, og at den Stilling, som Kutusov har indtaget, ikke . . ."

„Ja, det var vi ogsaa enige om for lidt siden!" afbrød den ene af Embedsmændene ham.

„Men hvad betyder egentlig den Bemærkning om Øjet?" spurgte Pierre Rostoptschins Adjudant, der stod i Nærheden af dem.

„Aa, Greven har haft et Bygkorn," oplyste denne smilende, „og han var i den Anledning overrendt af Folk, der spurgte til hans Befindende, hvilket naturligvis ikke var ham behageligt. — Naa, men hvordan har De det selv, Greve? — Jeg hører, at Deres Fru Gemalinde staar i Begreb med at rejse til Udlandet!"

„Saa? — Det véd jeg intet om," svarede Pierre i en ligegyldig Tone og saa' sig distrait om til alle Sider. „Men hvem er dog det?" spurgte han og pegede paa en gammel, tarvelig klædt Mand med friske, røde Kinder og et stort, snehvidt Skæg.

„Aa, ham dér i den lange Frakke! Det er jo Vereschtschagin! Vi har hans Rend her næsten hver eneste Dag. Ja, De kender jo nok Historien om den falske Proklamation."

„Naa, saa det er ham!" sagde Pierre og betragtede med nysgerrig Interesse den gamle Mands rolige og bestemte Ansigt, der mindst af alt lignede en Forræders.

„Ja, det var nu ikke ham, men hans Søn, der fabrikerede den. — Den gamle er der intet at sige paa. Men De kender nok ikke Sagen, saa vidt jeg kan mærke?"

„Nej!"

„Naa ja, saa skal jeg fortælle Dem, hvad jeg véd om den. Se det er vel to Maaneder siden, at denne forræderske Proklamation*) blev opsnappet af Politiet, og Grev Rostoptschin lod naturligvis straks anstille den fornødne Undersøgelse. Den gamle Herre, som De ser dérhenne — det er ham med den store Stjerne paa Brystet — ledede den, og ved at afhøre en Mængde forskellige Mennesker lykkedes det at konstatere, at den havde cirkuleret fra Mand til Mand. Enhver, der havde haft den i Hænde, kunde bestemt opgive, af hvem han havde modtaget den, og ved at forfølge Sporet naaede man omsider til den unge Vereschtschagin, som erklærede, at det var ham, der havde sendt den ud

*) I Proklamationen, der var undertegnet „Napoleon", bebudedes det, at den franske Kejser endnu inden Efteraaret vilde holde sit Indtog baade i Moskvá og Petersborg. O. A.

i Verden. Vi vidste nu godt, at han havde faaet den af Overpostmesteren, Hr. Klutscharev, og at det hele var et aftalt Spil imellem dem, men det vilde han ikke tilstaa. Saa endte det med, at Guvernøren selv tog Fyren i Forhør, men han kom ingen Vegne med ham, skønt han slog i Bordet og truede ham med Døden og Djævelen."

„Ja, det forstaar jeg saa godt!" sagde Pierre. Grev Rostoptschin vilde naturligvis have Fingre i den stakkels Klutscharev."

„For Gud i Himlens Skyld, vár dog Deres Mund!" hviskede Adjudanten og saa' sig ængsteligt om til alle Sider. „Nej, Overpostmesteren havde allerede i Forvejen Synder nok paa sin Samvittighed, og derfor blev han da ogsaa sat fra Bestillingen og sendt til Perm. Det var udelukkende Slyngelens Stædighed, der bragte Greven i Harnisk. „Naa, saa du vil bilde mig ind, at du selv har skrevet den!" raabte han omsider rasende og greb en fransk Avis, som laa paa Bordet. „Hele Historien er jo ligefrem oversat fra dette Blad, og det slet oven i Købet, da du ikke engang kan ordentlig Fransk!" — „Nej," svarede Fyren, „jeg har ikke læst et eneste fremmed Blad, det er mig selv, der har lavet det hele!" — „Ja, saa er du en Forræder! Og nu kommer du for Retten og bliver hængt!" sagde Guvernøren, som øjeblikkelig lod ham putte i Hullet. Hans gamle Fader møder her daglig for at lægge et godt Ord ind for ham, men jeg tror rigtignok, at han kan spare sig Ulejligheden."

V

Lige som Adjudanten havde faaet afleveret sin interessante Fortælling, blev Pierre kaldt ind til Guvernøren. Grev Rostoptschin, der modtog ham siddende ved sit Skrivebord, havde saa travlt med at gnikke sit ene Øje, at det varede noget, inden han opdagede hans Nærværelse.

„Ih se Goddag, gæve Krigsmand!" sagde han omsider og nikkede venligt til ham. „Ja, jeg har allerede hørt tale om Deres Heltebedrifter, og bliver De saaledes ved, ender De sikkert som Feltmarskal. Men det var nu ikke det, vi skulde snakke om. —

Hør, mellem os sagt, kære Greve, er De ikke Frimurer?“ vedblev han i en paataget streng Tone.

Pierre svarede ikke, men saa' ned i Gulvet.

„Jo, jeg er vel underrettet, kan De tro! Men jeg véd ogsaa, at Frimurere og Frimurere er to Ting, og jeg haaber sikkert, at De ikke hører til dem, som styrter Fædrelandet i Ulykke under Paaskud af, at de har hele Menneskehedens Vel for Øje.“

„Ja, jeg er Frimurer!“ erklærede Pierre i en bestemt Tone.

„Godt, saa indrømmer De det altsaa selv. Naa, De har vel hørt, at Grev Speranskij er bleven jaget Pokker i Vold*) og at den samme Skæbne har ramt Hr. Klutscharev og andre ligesindede, der lader, som om de vil genopføre Salomons Tempel, men som i Virkeligheden kun spekulerer paa Fædrelandets Ruin. De kan vel nok tænke Dem, at jeg ikke havde sendt Overpostmesteren bort, hvis der ikke forelaa sikre Beviser for, at han var en farlig Person. Jeg véd nu, at De har modtaget vigtige Papirer af ham til Opbevaring, og da jeg sætter Pris paa Dem og vil Deres Vel, giver jeg Dem det gode Raad at afbryde enhver Forbindelse med ham og at forlade Byen snarest muligt.“

„Men hvad har Klutscharev egentlig gjort?“ spurgte Pierre.

„Ja, det bliver min Sag og ikke Deres!“ skreg Rostoptschin, der pludselig blev højrød i Kammen.

„Hvis man beskylder ham for at have udbredt Napoleons Proklamationer, saa er dette jo ingenlunde bevist,“ sagde Pierre, der stadig saa' ned i Gulvet. „Og hvad Vereschtschagin angaar ...“

„Ja, der har vi det!“ skreg Rostoptschin endnu højere end før. „Vereschtschagin er en Forræder, som nok skal faa sin vel fortjente Straf! Naa, jeg har imidlertid ikke ladet Dem kalde for at høre Deres Mening, men for at tilraade — eller maaske rettere befale Dem at bryde med Klutscharev og Konsorter og forsvinde herfra inden 24 Timer. Ingen Vrøvl — ingen Modsigelser! Jeg taaler det ikke!“ Men da det i det samme gik op for ham, at han stod i Begreb med at forivre sig over for Pierre, som intet ondt havde gjort, greb han hans Haand og vedblev i en venligere Tone: „Ja, det er alvorlige Tider vi lever i; Faren er over-

*) Russisk Statsmand, Kejser Alexanders personlige Yndling. Han havde meget frisindede Ideer og gjorde 1808 et Udkast til en fuldstændig Omdannelse af Ruslands centrale Styrelse med Indskrænkning af Kejserens Enevælde. 1812 faldt han i Unaade og forvistes til Perm, men senere kom han atter til Hæder og Værdighed. O. A.

hængende, og jeg kan derfor ikke altid veje mine Ord saa nøje, som jeg selv kunde ønske det. Altsaa, bedste Greve, hvad beslutter De Dem til?“

„Jeg? — Ja, det véd jeg virkelig ikke!“ svarede Pierre uden at løfte Øjnene.

„Naa, følg nu mit Raad, og forsvind herfra heller i Dag end i Morgen. Altsaa Farvel, min kære, Farvel!“

Pierre sagde ikke et Ord, men bukkede med en mørk Mine og trak sig derpaa ud af Døren.

Det var næsten mørkt, da han kom hjem. Inde i den store Forstue stod der en hel Del Mennesker, som havde erfaret hans Ankomst og nu ventede paa ham for at faa ham i Tale. Han maatte modtage ikke alene Sekretæren ved „Komiteen for Indsamlingen af frivillige Bidrag til Fordel for Fædrelandet“ og forskellige andre Dignitarier, men ogsaa en halv Snes mer eller mindre fordægtige Personer, som kom for at tigge ham om Penge. Pierre hørte knap paa, hvad de havde at sige, og søgte at blive dem kvit hurtigst muligt. Efter at han endelig var blevet ene, brød han sin Hustrus Brev, der laa som en glædelig Overraskelse paa hans Skrivebord.

„Ak ja!“ sukkede han efter at have læst det. — „Det er en sørgelig Verden vi lever i! Fyrst Andrej er falden, og nu har jeg ikke en Ven paa Jorden mere. — Og min Hustru vil gifte sig med en anden! Ja, glemme ... glemme, og bære de Tilskikkelser, som Forsynet sender os — det er Livets egentlige Opgave!“ Dødtræt som han var, lagde han sig paa sin Seng uden at klæde sig af, og et Øjeblik efter var han faldet i Søvn.

Da Kammertjeneren den næste Morgen kom ind med Teen, meldte han, at Guvernøren for et Øjeblik siden havde ladet forespørge, om Greven var rejst, og han fortalte tillige, at hele Forstuen var fuld af Mennesker, som ønskede at faa Foretræde. Pierre fik i en Fart Overtøjet paa, og i Stedet for at give Audiens til alle de Plageaander, der belejrede ham i hans eget Hus, smuttede han ned ad Bagtrappen og forsvandt i en utrolig Fart ud af Porten.

VI

Fra det Øjeblik Petja var indtraadt i Obolenskijs Kosakregiment, der blev iklædt og kompletteret i Bjelaja Tzerkov, havde Grevinden ikke en rolig Time. Den blotte Tanke om, at begge hendes Sønner nu var i Krigen og udsatte for dens Farer, lod hende hverken have Rist eller Ro. Hun gjorde et alvorligt Forsøg paa at faa Petja forsat til en af Garnisonsbataillonerne i Petersborg, men til sin store Skuffelse fik hun det Svar, at hendes Søn kun kunde forsættes til en Afdeling i den aktive Hær. Nikolaj var hun ogsaa højst urolig for, da hun intet havde hørt fra ham efter det lange Brev, hvori han fortalte hende omstændeligt om sit Møde med Fyrstinde Marie. Grevindens Ophidselse var saa stor, at hun næsten ikke lukkede et Øje om Natten, og naar hun endelig faldt i Søvn, drømte hun, at begge hendes Sønner laa som blodige Lig paa Valpladsen. Efter mange Raadslagninger med forskellige Autoriteter fik Greven endelig udvirket, at Petja blev forsat fra Obolenskijs Regiment til Grev Besukhovs, der skulde blive i Moskvá, indtil det havde faaet sin Styrke bragt op til 600 Mand. Skønt Petja altsaa paa ny var bleven ansat i en Afdeling, der skulde rykke ud mod Fjenden, havde Grevinden dog opnaaet at faa ham i sin Nærhed, og hun var fast besluttet paa at holde sine beskyttende Vinger over ham, saa snart hun havde sikret sig hans Person. Saa længe kun Nikolaj var stedt i Fare, havde hun bebrejdet sig, at hun holdt mere af ham end af de andre Børn, men nu, da hendes yngste Søn, Spilopmageren Petja med de friske, røde Kinder og Opstoppernæsen, var taget fra hende og indlemmet i en Bande af raa og blodtørstige Soldater, forekom det hende, at han havde en langt større Plads i hendes Hjerte end Nikolaj og Natascha.

Lidt hen i September kom der igen Brev fra Nikolaj. Det var dateret Voronesh, hvorhen han var bleven sendt for at indkøbe Heste til Regimentet. Men dette Brev havde ikke nogen beroligende Virkning paa Grevinden, thi nu, da hun vidste, at hendes ældste Søn var i Sikkerhed, blev hun endnu mere ængstelig og bekymret for Petja. Alle raadede hende til at forlade Byen snarest muligt, men hun erklærede paa det bestemteste, at hun under ingen Omstændigheder vilde indlade sig derpaa, førend hendes Øjesten var ankommen. Først den 9. September arriverede Petja, men han besvarede hendes overstrømmende Ømhed

med en iøjnefaldende Kulde, thi hans Instinkt sagde ham, at hun vilde sætte Himmel og Jord i Bevægelse for at kunne faa Lov til at beholde ham hos sig. Han undgik hende ligefrem og sluttede sig næsten udelukkende til Natascha, hvis Selskab forekom ham langt behageligere og interessantere end Moderens.

Greven lod fem være lige som altid. Endnu den 9. var der ikke truffet en eneste Forberedelse til Afrejsen, og Vognene fra Otradnoje, som skulde bringe Husets kostbare Bohave i Sikkerhed, blev paa Grund af hans Smøleri bestilt saa sent, at de først mødte den 11.

Fra den 9. til den 12. herskede der et stærkt Røre i Moskvá, idet der daglig ankom Tusinder af saarede til Byen, medens Indbyggerne samtidig forlod den i store Skarer, medførende deres Ejendele og Pakkenelliker. Til Trods for Rostoptschins Proklamationer, eller maaske netop paa Grund af disse, fór der allehaande mærkelige Rygter som en Løbeild gennem Byen. Nogle snakkede saaledes om, at det strengeligt vilde blive forbudt alle og enhver at forlade den, og andre havde hørt sige, at den inden tre Solemærker skulde være rømmet til sidste Mand. Nogle vilde vide, at der Dagen efter Slaget ved Borodino havde staaet en ny og blodig Kamp, som var endt med et Nederlag for Franskmændene, men andre vidste fra fuldstændig paalidelig Kilde, at den russiske Hær havde lidt saa store Tab den 7. September, at den slet ikke eksisterede mere. Det hed sig endvidere, at Omegnens Bønder havde gjort Oprør og huserede paa Landevejene, og det var nok aldeles sikkert, at Politiet havde paagrebet flere Forrædere, som stod i Ledtog med Franskmændene. Dog det var alt sammen kun Snak og løse Rygter. Men ét stod tydeligt for alle: at Moskvá vilde blive overgivet til Fjenden, og at enhver snarest muligt burde bringe sin Person og sine Ejendele i Sikkerhed.

Hele den 11. var Rostovs ivrigt beskæftigede med at rømme op og pakke ind. Den gamle Greve deltog dog ikke i Arbejdet, men gjorde hvert Øjeblik en lille Sviptur ud i Byen for at høre nyt, og naar han saa vendte tilbage, gav han forskellige mer eller mindre forvirrede Ordrer, der snarere gjorde Skade end Gavn. Grevinden, som førte Overtilsynet med Indpakningen, var utilfreds med alt og forlod hyppigt sin Post for at kigge efter Petja, der til hendes store Sorg rendte i Hælene paa Natascha i Stedet for at søge sin Moders Selskab. Sonja, der ofrede sig som altid, tog selv virksom Del i Indpakningsarbejdet. Hun hav-

de i de sidste Dage været meget stille og nedslaaet, men det havde sine gode Grunde, thi det Brev, hvori Nikolaj omtalte sit Møde med Fyrstinde Marie, havde vakt nye Forhaabninger hos Grevinden, der fra nu af daglig udbredte sig om, hvilken Lykke det vilde være for dem alle, hvis der kunde blive et Par af Nikolaj og Fyrstinde Marie, og da altid tilføjede, at hun havde en sikker Forudfølelse af, at dette ogsaa vilde ske. Den stakkels Sonja maatte indrømme for sig selv, at et saadant Giftermaal var det eneste, der atter kunde bringe Familiens ødelagte Finanser paa Fode, men hun følte naturligvis en vis Bitterhed ved Tanken om, at det var hendes Livslykke, der skulde ofres. Til Trods for sin store Sorg, eller maaske netop paa Grund af denne, paatog hun sig den besværligste Del af Arbejdet, og var der en eller anden Vanskelighed, som skulde klares, henvendte Greven og Grevinden sig altid til hende. Petja og Natascha gjorde derimod ikke fjerneste Gavn. De bestilte ikke andet end at gaa alle i Vejen, og deres Latter lød gennem Huset lige fra Morgenstunden. Nogen egentlig Grund til at le forelaa der tilsyneladende ikke, men de trængte til disse Latterudbrud for at kunne give deres løftede Stemning Luft. Petja var overstrømmende glad, baade fordi han følte sig som voksen Mand og Kriger, men ogsaa fordi han var forflyttet til Moskvá, hvor han kunde vente at komme i Kast med Fjenden. Natascha var lystig og fornøjet, fordi hun saa længe havde været det modsatte, og fordi hun nu følte sig lige saa karsk paa Sjæl og Legeme som i gamle Dage. Men den egentlige Kilde til deres glade Overgivenhed var dog den, at de begge havde en sikker Fornemmelse af, at der forestod noget usædvanligt og spændende, og Udsigten hertil maatte selvfølgelig virke i høj Grad oplivende paa deres unge Gemytter.

VII

Den næste Dag var Arbejdet saa vidt fremskredet, at det var lykkedes at vende op og ned paa alt i Huset. Dørene stod paa vid Gab, Spejle og Malerier var nedtagne, Gulvene flød med Hø og Indpakningspapir, og rundt omkring i Værelserne stod der store Kasser, af hvilke de fleste allerede var tilspigrede.

Grevens livegne Bønder traskede tungt hen over de parketterede Gulve med store Møbler i Favnen, og nede i Gaarden holdt der en Mængde Vogne, nogle tomme og andre med hele Bjerge af Flyttegods.

Greven var gaaet hjemmefra allerede tidligt om Morgenen, og Grevinden, som havde faaet en stærk nervøs Hovedpine paa Grund af den Larm og Tummel, der omgav hende, laa inde i Skabestuen med vaade Omslag paa Tindinger og Pande. Petja var svippet hen til Kasernen for at faa sig en militær Passiar med en af sine Kammerater, Sonja tilsaa Indpakningen af Husets Porcelæn og Glassager, og Natascha sad paa Gulvet i sit tomme Værelse, omgivet af en Syndflod af Kjoler, Overstykker, Hatte og Shavler. Hun havde i Løbet af Formiddagen gjort mere end ét Forsøg paa at hjælpe Sonja, men det kedede hende i den Grad at pakke ind, at hun hver Gang opgav Ævred efter ganske kort Tids Forløb. Af Mangel paa bedre Beskæftigelse var hun saa endt med at mønstre alt sit gamle Tøj, som hun i den Anledning havde revet ud af Gemmerne og smidt hulter til bulter paa Gulvet.

Medens hun sad her fordybet i Beskuelsen af en gammel, gulnet Flors Kjole — det var den, hun havde baaret paa sit første Bal i Petersborg — hørte hun Piskesmæld, Raab og Hestetrampen nede paa Gaden, og da hun skyndte sig hen til Vinduet, saa' hun en lang Række Vogne med saarede, der havde gjort Holdt uden for Huset. Natascha kastede et Shavl over Hovedet, fór ned ad Trapperne og skyndte sig ud paa Gaden. Hun holdt sig først beskedent i Nærheden af Porten, hvor en Del af Husets Tyende havde samlet sig for at tage de saarede i Øjesyn, men da den gamle Husholderske Mavra Kusminischna gik hen og gav sig i Snak med en bleg ung Officer, der laa i en af de nærmeste Vogne, vovede hun sig et Par Skridt frem og begyndte at lytte til deres Samtale.

„Naa, saa De har ingen Slægtninge eller Bekendte i Moskvá!“ sagde Mavra i en medlidende Tone. „Aa, Herregud, skal De virkelig stuves sammen med alle de andre! Men hvorfor tager De dog ikke ind til os? Der er Plads nok, baade til Dem og mange flere!“

„Ja, men jeg véd ikke, om det kan lade sig gøre; De maa først spørge ham, der har Kommandoen over Transporten,“ sva-

rede den unge Mand med svag Stemme og pegede paa en tyk Major, som kom ridende ned langs Vognrækken.

Natascha saa' med store, forskrækkede Øjne paa den saarede, tog en kraftig Beslutning og ilede hen til Majoren.

„Tillader De, at nogle af de saarede bliver lagt ind hos os?" spurgte hun frejdigt og saa' ham kækt ind i Ansigtet.

„Ja, men hvem vil De helst have, lille Mamsel?" svarede den værdige Kriger og blinkede skælmsk med det ene Øje.

Natascha gentog sit Spørgsmaal med saa alvorlig og værdig en Mine, at Majoren følte sig imponeret. Han gav hende Tilladelsen, og hun ilede tilbage til Mavra Kusminischna, som endnu stod og snakkede med den saarede.

„Han har sagt, at vi maa! — Vi maa gerne!" hviskede hun henrykt og slog Hænderne sammen af Glæde.

Den unge Officer blev kørt ind i Rostovs Gaard, og en halv Snes andre saarede, der ligeledes havde faaet Lov til at sørge for sig selv, fandt Optagelse i de nærmeste Huse. Natascha var henrykt over at kunne hjælpe de stakkels Soldater, og takket være hendes Overtalelser endte det med, at ikke saa faa af de saarede tyede ind i Grevens Gaard.

„Men De skulde dog først tale med Deres Papa derom!" sagde Mavra Kusminischna, da den sjette eller syvende Vogn kørte ind gennem Porten.

„Aa, hvorfor det? Det behøves jo slet ikke. Vi rejser formodentlig allerede i Morgen, og kniber det med Pladsen, sover vi i Nat inde i Dagligstuen."

„Nej, Frøken, det gaar ikke an! Vi maa virkelig først have Tilladelse dertil."

„Ja, ja, den skaffer jeg let!" svarede Natascha, som fór op ad Trapperne og listede sig ind i Skabestuen, hvor der lugtede stærkt af Æter og Hofmannsdraaber.

„Sover du, Mama?" spurgte hun og bøjede sig ned over Moderen, der laa med lukkede Øjne paa Sofaen.

„Om jeg sover? — Hvor kan du dog tro det?" svarede Grevinden, som lige var vaagnet op af en Blund.

„Aa kære, søde, lille Mama!" sagde Natascha, som lagde sig paa Knæ foran Moderen og trykkede sin Kind op mod hendes. „Vær endelig ikke vred, fordi jeg har vækket dig — jeg skal aldrig gøre det mere! Men Sagen er, at jeg gerne vilde hjælpe nogle

saarede Officerer. — Maa jeg ikke nok? De har ingen Steder at være, og jeg var ikke i Tvivl om, at du vilde tillade os at huse dem," sagde hun hurtigt og aandeløst.

„Hvad behager? — Hvad er det du siger? — Jeg forstaar ikke et Ord af det hele."

Natascha gav sig til at le, og Grevinden trak mod sin Villie paa Smilebaandet.

„Naa ja, jeg vidste jo nok, at du gav mig Lov dertil. Tak! Nu skynder jeg mig ned og siger det til dem!" Og derpaa kyssede hun Moderen, rejste sig i en Fart og løb ud af Stuen. I Salen mødte hun sin Fader, der standsede hende og diskede op med de Nyheder, han førte med sig fra Byen.

„Ja," sagde han i en gnaven Tone, „vi er blevet for længe herinde. Klubben er lukket, kan du tænke dig, og Politiet er i Færd med at drage herfra. Vi maa..."

„Hør Papa, du er da ikke vred, fordi jeg har tilbudt nogle saarede Husly?" afbrød Natascha ham.

„Nej, vist ej, min Skat!" svarede Greven i en distrait Tone. „Men skal vi ikke lade Bagatellerne ligge. Nu gælder det om at tage fat paa Indpakningen, for senest i Morgen maa vi af Sted!" Og derpaa gik han ind i Dagligstuen, hvor han gav forskellige mer eller mindre forfjamskede Ordrer til alle dem, der kom i Nærheden af ham.

Noget efter vendte Petja tilbage og gjorde Rede for, hvad han havde hørt i Byen. Han fortalte, at Pøbelen havde forsynet sig med Vaaben i Kreml, og at det var ganske sikkert, at der den næste Dag skulde staa et stort Slag uden for Byen. Grevinden saa' med Rædsel paa hans henrykte og begejstrede Ansigt, thi hun følte, at hun kun vilde ægge Petja til Trods, hvis hun bad ham om ikke at deltage i den forestaaende Kamp. Hun sagde derfor intet, men haabede i sit stille Sind paa, at hun nok skulde faa Sønnen med sig, naar hun lige før Afrejsen bildte ham ind, at hun ønskede hans Ledsagelse, for at han kunde beskytte hende og de andre Medlemmer af Familien. Efter Bordet tiggede hun derfor Greven med Taarer i Øjnene om at rejse endnu samme Nat og svor paa, at hun vilde omkomme af Skræk, hvis man ikke vendte Byen Ryggen snarest muligt. Greven gav gerne sit Minde til Afrejsen, men hvor ivrigt der end nu blev taget fat paa Indpakningsarbejdet, viste det sig dog ud paa Aftenen, at man ikke vilde kunne blive færdig før efter Midnat, og

alle gik derfor til Ro med det faste Forsæt at lægge den sidste Haand paa Værket næste Morgen tidlig.

Noget hen paa Natten rumlede der en stor Karosse gennem Gaden, og den kørte saa langsomt, at Mavra Kusminischna, som tilfældig stod nede i Porten, ikke var i Tvivl om, at der sad en saaret i den. Oppe paa Bukken ved Siden af Kusken tronede der en gammel, ærværdig Kammertjener, og i en Fjællevogn, som fulgte lige bagefter, sad der en Militærlæge og to Soldater.

„Her! — Denne Vej! Kør ind til os!“ sagde Mavra, der løb ud paa Gaden og hen til Vognen. „I Morgen rejser Herskabet, og saa staar hele Huset ledigt.“

„Ja, Tak for Tilbudet,“ svarede den gamle Kammertjener med et Suk og gav Kusken Ordre til at holde, „men der er vist ikke meget Liv i ham mere. Naa, for Resten har vi selv vort Hus her i Byen, men det ligger rigtignok helt ude i Forstaden.“

„Aa, Herregud, saa tag ind til os, vi har mer end Plads nok! — Er han virkelig saa daarlig?“

„Ja, der er desværre ikke meget Haab!“ sagde Tjeneren og trak paa Skulderen. „Men jeg maa først spørge Lægen, om han kan taale at bæres ud af Vognen.“ Og derpaa steg han ned af Bukken og gik hen til det bageste Køretøj.

„Jo, lad os kun faa ham bragt under Tag snarest muligt!“ svarede Lægen, saa snart den gamle havde gjort sit Spørgsmaal. „Han hviler selvfølgelig bedre, naar vi kan rede ham et ordentligt Leje.“

Kusken kørte ind i Gaarden, og den saarede blev løftet ud af Vognen. Da de bar ham forbi Mavra Kusminischna, slog hun Hænderne sammen af Forfærdelse og udstødte et dæmpet Skrig. Det blege Ansigt, hun saa', tilhørte Fyrst Andrej Bolkonskij.

Da det gjaldt om at undgaa den besværlige Transport op ad Trapperne, blev Fyrsten lagt ind i et af Gæsteværelserne i Stueetagen, og her lod Lægen rede et bekvemt Leje til ham paa Gulvet.

VIII

Næste Morgen bragte et dejligt, klart Efteraarsvejr, og da det var Søndag, ringede Kirkeklokkerne Folk sammen til Fromesse. Allerede tidligt paa Morgenstunden strømmede bevæbnede

Menneskehobe gennem Moskvás Gader og samlede sig i tætte Skarer uden for Staden i det Haab, at Rostoptschin skulde komme og stille sig i Spidsen for dem, men da han ikke indfandt sig, vendte de atter tilbage til Byen og spredte sig i alle dens Kipper og Knejper. Priserne paa Vaaben, Heste og Køretøjer steg stadig i Løbet af Dagen, men samtidig gik Møbler og Luksusartikler saa langt ned i Værdi, at de kunde købes for en ren Bagatel. Under disse Forhold repræsenterede de 30 Vogne, som holdt inde i Rostovs Gaard, en hel Formue, og der var ogsaa mange, som misundte Greven dem. Hele Morgenen indløb der Forespørgsler fra de saarede Officerer, der laa i selve Huset og i Naboejendommene, om de ikke nok maatte faa Lov at køre med, men Hushovmesteren, som førte Kommandoen i Gaarden, svarede regelmæssigt, at han ikke kunde give Tilladelse dertil, og at han ikke engang vovede at ulejlige sin Herre med en saadan Sag.

Efter at Greven havde drukket sin Morgente, gik han ud paa Stentrappen i sin lilla Silkeslaabrok, og han saa' da, at Hushovmesteren stod henne ved en af de nærmeste Vogne og talte med en ung bleg Officer, der bar Armen i Bind.

„Naa, er vi saa parat til at tage af Sted, Dmitrij Vasiljevitsch?“ spurgte Greven og nikkede samtidig venligt hen til Officeren.

„Ja, vi kan spænde for, naar som helst Deres Excellence befaler det.“

„Ej, ej, det glæder mig at høre. Ja, saa kører vi saa snart Grevinden er staaet op. — Er der noget, jeg kan tjene Dem med?“ henvendte han sig til Officeren. „Det skal være mig en sand Fornøjelse at...“

Aa, Hr. Greve,“ svarede den unge Mand, hvis blege Kinder pludselig farvedes af en stærk Rødme, „kan jeg ikke nok faa Lov at sætte mig op paa en af Vognene? Jeg har slet ingen Bagage med mig, og jeg skal gøre mig saa lille som mulig.“

„Og min Herre vilde ogsaa gerne med!“ sagde en gammel Oppasser, som havde staaet og lyttet til Samtalen og nu nærmede sig med et bønfaldende Ansigt.

„Ja, naturligvis! Med største Fornøjelse!“ svarede Greven i en velvillig Tone. „Aa Dmitrij, vil du ikke sørge for, at der bliver gjort Plads til Officererne paa et af Køretøjerne. — Du ser jo nok, at det er nødvendigt!“ tilføjede han, da han i det samme

opdagede, at Vognen nu var omringet af saarede, som alle saa' paa ham med en bønfaldende Mine.

„Men gaar det ogsaa an, Deres Excellence?" indvendte Hushovmesteren.

„Ja, Herregud, vi kan jo godt lade nogle af Sagerne blive tilbage. Vi maa virkelig se at faa saa mange med som muligt af disse saarede Stakler!"

Klokken 9 vaagnede Grevinden, og hendes Kammerpige, der fungerede som en Slags Politispion hos hende, rapporterede saa, at Fru Schosz var i højeste Grad fornærmet, og at Nataschas og Sonjas Sommerkjoler endnu ikke var indpakkede. Og da Grevinden saa spurgte om, hvad der havde irriteret Fruen, oplyste Kammerpigen, at den gamle Dames Tøj var blevet læsset af Vognen, og at dette var sket for at skaffe Plads til nogle saarede Officerer. Grevinden blev helt ude af sig selv, da hun hørte dette, og sendte øjeblikkelig Bud efter sin Mand, der lidt efter gav Møde med et forlegent Ansigt.

„Men hvad betyder dog det, min Ven?" begyndte hun i en inkvisitorisk Tone. „Jeg hører, at du er i Færd med at lade Sagerne aflæsse."

„Jo ser du, lille Grevinde... det var netop det, jeg vilde op og fortælle dig..." stammede han. „Du skal vide, at der kom nogle saarede Officerer og bad mig om at overlade dem et Par Vogne. Naa... og du kan da nok begribe, at jeg ikke kunde sige nej ... saa meget mere, som vi selv har tilbudt dem Husly. Og for Resten behøver vi da heller ikke at tage alle vore Pakkenelliker med os!"

„Hør véd du hvad, min Ven," sagde Grevinden med et ynkeligt og fortvivlet Ansigt, „du har spillet dine Kort saa slet, at du ikke faar en Hvid for dit Hus og nu vil du ogsaa smide det bort, som med Rette tilkommer dine Børn. Du har selv sagt, at vort Indbo var sine 100,000 Rubler værd, og dog vil du lade det falde i Fjendens Vold. Ja, jeg kan jo ikke forbyde dig det, men jeg giver aldrig mit Minde dertil. Det er ikke vor Sag at tage os af de saarede — vi har andet at tænke paa! Alle fornuftige Mennesker har allerede for flere Dage siden bragt deres Indbo i Sikkerhed, men vi skal naturligvis bære os ad som de værste Fæhoveder. Og hvis du ikke har Spor af Følelse for mig, saa ruiner dog i det mindste ikke mine Børn..."

Greven svarede ikke, men gjorde en fortvivlet Bevægelse med Armene og vendte sig bort.

„Men hvad er der dog i Vejen, Papa?“ spurgte Natascha, som lige var kommen ind ad Døren og havde hørt den sidste Del af Moderens Tale.

„Ingenting! Hvad kommer det dig ved!“ brummede Greven i en forbitret Tone.

„Ja, men jeg véd godt, hvad det er, Papa! — Hvorfor vil Mama ikke give sit Minde dertil?“

„Hvad Pokker kommer det dig ved!“ raabte Faderen, og Natascha gik saa hen til Vinduet med et bedrøvet Ansigt.

„Hør, lille Papa,“ sagde hun lidt efter, „véd du af, at Berg holder nedenfor?“

IX

Oberst von Berg, der nu var naaet saa vidt, at han havde faaet St. Anna Ordenens Kommandørkors, beklædte endnu den samme rolige og behagelige Stilling som tidligere, idet han var ansat under en General, der forrettede Tjeneste som Stabschef ved et Armékorps. Han var ankommen til Byen, ikke fordi han havde noget særligt at gøre dér, men fordi han fandt, at det kunde være ganske morsomt at se sig om i den; og for at kunne realisere dette Ønske havde han bildt sin General ind, at meget vigtige Familieanliggender krævede hans Nærværelse i Moskvá.

Oberst von Berg lod sin elegante Ekvipage, der var forspændt med to blankbrune Fukser — Mage til dem, som han havde set i Fyrst Bredinskijs Stald — køre frem foran Rostovs Hus. Han sprang med klirrende Sabel op ad Stentrappen og ilede derpaa ind i Forstuen, hvor han standsede et Øjeblik for at slaa en Knude paa sit hvide Kammerdugs Lommetørklæde. Efter at dette var besørget, fór han gennem Salen ind i Dagligstuen, hvor han omfavnede sin Svigerpapa efter alle Kunstens Regler, kyssede Natascha paa Haanden og sluttelig spurgte til sin Svigermamas Befindende.

„Aa, hvem gider snakke om den Slags Bagateller nu!“ svarede Greven i en gnaven Tone. „Fortæl os heller lidt om Trop-

pernes Bevægelser. Skal vi blive ved at trække os tilbage, eller tænker vi paa at levere Fjenden et Slag?"

„Ja, kære Svigerpapa, vort Fædrelands Skæbne ligger nu i den Almægtiges Haand, og hvad der videre vil ske, kan jeg ikke sige Dem. Men saa meget er vist, at hele Hæren gløder af Begejstring, og at den Tapperhed, som vore Soldater lagde for Dagen i Slaget den 7. dennes, ikke lader sig skildre med Ord. De kan tænke Dem, kære Svigerpapa" — her slog han sig for Brystet, saaledes som han havde set sin General gøre det — „at vi højere Officerer slet ikke behøvede at opmuntre Folkene, men endogsaa maatte holde igen paa dem. Barclay de Tolly, der stadig var i Spidsen for sin Krigerskare, ofrede sit Liv ved denne Lejlighed. Ja, det var en varm Dag for os alle, men 1. Armékorps, ved hvis Stab jeg er ansat, led dog de største Tab, for det var i Ilden lige fra Morgen til Aften." Og Berg fortalte nu videre om alt, hvad han og hans Omgivelser havde udrettet i de sidste Dage.

Nataschas Øjne veg ikke et Sekund fra ham, og skønt han søgte at vinde hendes Velvillie ved særlig at henvende Ordet til hende, saa' hun dog stadig paa ham med et koldt og forskende Blik, hvilket øjensynlig generede ham stærkt.

Medens han sad og gav sin Veltalenhed Luft, traadte Grevinden ind fra Skabestuen med et træt og gnavent Ansigt. Berg rejste sig i en Fart, kyssede hendes Haand og spurgte ivrigt til hendes Befindende.

„Ja, lille Svigermama," sagde han ømt, „det er strenge og bedrøvelige Tider for os alle. Men De skal ikke være bekymret; baade De og Deres naar nok at komme herfra i rette Tid!"

„Jeg begriber sandelig ikke, hvad Folkene bestiller!" sagde Grevinden henvendende sig til sin Mand. „For lidt siden fik jeg Besked om, at der endnu var meget at gøre, inden vi kunde tænke paa at tage af Sted. Det faar jo aldrig Ende med den Indpakning!"

Greven vilde sige noget, men han betænkte sig og gik hen mod Døren.

„Hør apropos, kære Svigerpapa!" sagde Berg, der i Mellemtiden havde trukket sit Lommetørklæde op og nu sad og saa' paa Knuden. — „Jeg har en Bøn til Dem!"

„Til mig?" brummede Greven og blev staaende henne ved Døren.

„Ja, Sagen er i Korthed denne. Da jeg for lidt siden kørte

forbi Jussupovs Hus, kom Fyrstens Kammertjener løbende ud til mig og bad mig om at købe noget af alt det kostbare Bohave, som hans Herskab havde maattet efterlade. Jeg fulgte med ham — blot af Nysgerrighed, naturligvis — og mine Øjne faldt saa paa en allerkæreste lille Chiffoniere med Spejl. Naa, De véd jo nok, at Vera længe har ønsket sig et Pyntemøbel, og De kan ikke tænke Dem, hvor nydelig den er. En henrivende Tingest med utallige Skuffer og flere hemmelige Gemmer! Se nu vilde jeg jo gerne have min Present bragt i Sikkerhed, og derfor spørger jeg Dem, kære Svigerpapa, om jeg ikke nok maa laane et Par af Deres Folk? Jeg skal nok betale dem anstændigt."

„Spørg De heller Deres Svigermama derom," svarede Greven. „Jeg har intet at sige her!"

„Ja, for min Skyld ingen Ulejlighed!" sagde Berg. „Det var kun for Veras Skyld, at jeg bad derom."

„Aa, rejs Fanden i Vold! Pokker i Vold med jer alle sammen!" raabte Greven hidsigt. „I gør mig jo helt tummelumsk i Hovedet!" Og derpaa gik han hen til Vinduet og trommede med Fingrene paa Ruden.

Grevinden sagde ikke et Ord, men brast i Graad.

„Ak ja, lille Svigermama, det er tunge Tider vi lever i!" hviskede Berg og sukkede.

Natascha, der var lige saa vred som Faderen, skyndte sig ud af Døren og ilede ned i Gaarden, hvor Petja, som havde lovet at følge med for at beskytte sin Familie, uddelte forskellige højrøstede Ordrer til Folkene. Vognene var nu forspændte, men to af dem stod tomme, og i den ene af disse sad der en saaret Officer med Ryggen op mod Bagsmækken.

„Du ser saa alvorlig ud. — Er der noget i Vejen deroppe?" spurgte Petja, saa snart han opdagede sin Søsters mørke Ansigt.

Natascha svarede ikke, men nikkede gentagne Gange.

„Aa, det er naturligvis Mama, der er vred, fordi Papa har overladt to af Vognene til de saarede. Men efter min Mening ..."

„Ja, og efter min Mening," skreg Natascha, „er det skændigt og nederdrægtigt, at nogen vil gøre ham Bebrejdelser i den Anledning! Er vi da virkelig Barbarer eller Vandaler?" Hendes Stemme skælvede af Forbitrelse, og ret som om hun frygtede for, at det Forraad af Harme, hun for Øjeblikket raadede over, skulde mindskes, inden hun fik det udladt, fór hun op ad Trapperne igen og ilede ind i Dagligstuen.

„Det er afskyeligt! — Det er skændigt!“ raabte hun og gispede efter Vejret. „Hvem i Alverden kan dog have befalet det!“

Berg og Grevinden saa' forbavset paa hende, men Faderen, der endnu stod og saa' ud af Vinduet, rørte sig ikke af Stedet.

„Ja, véd du ogsaa, lille Mama, hvad der foregaar nede i Gaarden? Vognene er forspændte og skal til at køre, og de andre maa altsaa blive her.“

„Hvilke andre? — Hvad er det egentlig, du snakker om?“

„Om de saarede! Det gaar virkelig ikke an, lille Mama, og det ligner dig heller ikke. — Aa, kjære, søde lille Mama, hvad skal vi egentlig med alle de Sager, som vi slæber med os? Hvad skal vi med dem, naar hele Gaarden er fuld af saarede? — Nej, det gaar slet ikke an!“

Her begyndte Greven at udstøde en mærkelig, snøftende Lyd, og for at dæmpe denne trykkede han sit Ansigt helt ind mod Ruden.

Grevinden saa' først hen paa Datterens bevægede Ansigt, og derpaa vandrede hendes Blik hjælpeløst om til alle Sider.

„Ak ja, gør I kun, hvad I vil!“ sagde hun omsider. „Jeg forbyder jer det jo ikke!“

„Mama, du maa endelig ikke være vred paa mig!“ hviskede Natascha i en bønfaldende Tone og lagde sig paa Knæ foran Moderen.

„Hør, kære Ven, gør endelig, hvad du finder rettest!“ sagde Grevinden, der skød Natascha til Side og skyndte sig hen til sin Ægtefælle. — „Jeg forstaar mig ikke paa det,“ tilføjede hun i en sagte Tone og slog Øjnene ned.

„Ej, ej, det er nok Ægget, der lærer Hønen!“ brummede Greven med et glad Smil, men med Taarer i Øjnene, og omfavnede Grevinden, som skjulte sit skamfulde Ansigt ved hans Bryst.

„Papa! Mama! Maa vi saa tage dem med os? Vi kan jo godt beholde det allernødvendigste paa Vognene.“

Greven nikkede, og i samme Nu fór Natascha ud af Døren og ned i Gaarden. Hun samlede øjeblikkelig Folkene om sig og meddelte dem, at alt Tøjet skulde læsses af Vognene igen; men de vilde ikke tro paa Rigtigheden af, hvad hun sagde, før der indløb Ordre fra Greven til, at alle Køretøjerne skulde stilles til de saaredes Raadighed, og at Flyttegodset skulde bæres op i Huset igen. Men efter at de først havde opdaget, at det virkelig var Alvor med Befalingen, tog de alle fat med den største Iver.

De saarede kom humpende og krybende ud af Huset og omringede Vognene, og deres Kammerater fra Naboejendommene begyndte ogsaa at strømme ind i Gaarden.

„Jeg kan have fire endnu paa min Vogn," sagde Hushovmesteren. „Vi maa se at faa saa mange med som muligt."

„Ja, og alle mine Garderobesager kan jo ogsaa læsses af!" erklærede Grevinden, der selv var gaaet ned i Gaarden for at give sine Befalinger. „Og saa sidder du inde i den lukkede Vogn sammen med mig, Dunjascha."

„Hvor skal vi gjøre af den?" brummede en af Folkene, der stod og masede med en stor Kasse, som han forgæves søgte at faa anbragt bag paa en af Kareterne.

„Hvad er der i den?" spurgte Natascha.

„Aa, det er Grevens Bøger!"

„Ja, lad dem blive her — dem har vi ingen Brug for!"

Sonja havde ogsaa travlt, men paa en anden Maade end Natascha. Hun søgte at bringe saa megen Orden som muligt i de Sager, der skulde blive tilbage, tog en Fortegnelse over alt, hvad der blev baaret ind i Huset, og samlede de Smaating, som hun mente, at Grevinden og Natascha vilde faa Brug for under Rejsen.

X

Endelig, Klokken 2 om Eftermiddagen, var alt færdigt til Afrejsen. Kareterne, der var bestemte til Grevens Familie, holdt forspændte foran Huset, og Vognene med de saarede satte sig langsomt i Bevægelse.

Medens Sonja var beskæftiget med at lægge nogle Tæpper og Puder ind i Grevindens Rejsekaleche, lagde hun Mærke til en stor lukket Vogn, som rumlede hen over Gaarden i Spidsen for alle de andre Køretøjer.

„Men hvad er dog det for en Karosse?" spurgte hun Tjenestepigen, der gik hende til Haande.

„Hvad — véd De ikke det, Frøken? Det er jo den, som den saarede Fyrste kom kørende i."

„Hvilken Fyrste?"

„Ih, ham, som skulde have været gift med Komtesse Natascha. — De mener, at han skal være dødelig saaret!" sagde Pigen med et Suk.

Sonja fór øjeblikkelig op ad Trappen og ind til Grevinden, som gik rejseklædt frem og tilbage i Dagligstuen, ventende paa, at de andre skulde blive færdige.

„Mama!“ sagde hun aandeløst. „Fyrst Andrej er her; han er dødelig saaret og kører sammen med os andre.“

„Véd Natascha det?“ stammede Grevinden og saa' sig forfærdet om til alle Sider.

„Nej, hun véd intet endnu. Men hvorledes skal vi holde det skjult for hende?“

„Og du siger, at han er dødelig saaret?“

Sonja nikkede, og Grevinden omfavnede hende og brast i Graad. „Ja, Herrens Veje er uransagelige!“ tænkte hun, thi hun følte, at det var Forsynets styrende Haand, som havde hidført dette Møde.

„Naa Mama, nu er alt færdigt!“ raabte Natascha, som viste sig i Døren med et straalende Ansigt. „Men hvad er der dog i Vejen?“ spurgte hun ængsteligt, da hun saa' Taarerne i sin Moders Ansigt.

„Aa, ingenting!“ — Ja, lad os saa tage af Sted!“ sagde Grevinden, som bøjede sig ned over sin Ridicule for at skjule sit bevægede Ansigt.

Sonja gik hen til sin Kusine og omfavnede hende.

„Men hvad er der i Vejen?“ spurgte Natascha atter og saa' forbavset paa hende.

„Ingenting! — Ingenting!“

„Er det noget slemt for mig? Sig mig det ligeud!“ hviskede Natascha, hvis medfødte Mærkesans heller ikke svigtede hende ved denne Lejlighed.

Sonja sukkede dybt, men svarede ikke.

I dette Øjeblik traadte Greven, Petja, Fru Schosz, Mavra Kusminischna og Dmitrij ind i Stuen, og saa snart Dørene var lukkede, faldt de alle paa Knæ foran Helgenbilledet henne i Krogen. Efter en kort Andagt rejste Greven sig og gjorde Korsets Tegn, og alle de andre fulgte hans Eksempel. Til Slutning omfavnede Husets gamle Herre Mavra Kusminischna og Dmitrij, som skulde blive tilbage og passe paa Bohavet, og efter at disse havde kysset ham paa Haanden, gik de alle ned i Gaarden.

Inden Greven og hans Familie steg til Vogns, tog de endnu en Gang Afsked med de tilbageblivende, og kort efter rullede de tre tunge Kalecher hen over Gaarden og forsvandt inde i Porte-

Natascha følte sig rigtig vel til Mode, medens hun sad ved Siden af sin Moder og saa' alle Husene glide forbi sig. Nu og da kiggede hun ud af Vinduet og hen efter Vognene med de saarede, som kørte foran hende, og hendes Blik fæstede sig saa hver Gang paa den høje Rejsevogn, der førte Toget an. Hun havde ikke Anelse om, hvem der sad i den, men hendes Øjne blev uvilkaarlig hængende ved dette Køretøj, fordi det ragede op over alle de andre.

Medens Natascha saa' ud efter Menneskevrimlen, der bevægede sig frem og tilbage i Gaden, udstødte hun pludselig et Overraskelsens Skrig.

„Mama! Sonja!" raabte hun fornøjet. „Kan I se ham med den laadne Kabuds derhenne?"

„Ja, hvad mærkeligt er der ved ham?" spurgte Grevinden i en ærgerlig Tone.

„Ih, det er jo Besukhov!" svarede Natascha, som i det samme lænede sig helt ud af Vinduet og pegede paa en høj, tyk Mand, der gik ved Siden af en sammenkrøben Olding i Bajs Frakke. „Der gaar han henne! Kan du virkelig ikke kende ham?"

„Er det ham i Kuskekavajen, du mener?"

„Ja, vist saa!"

„Aa, Sniksnak, du tager fejl!"

„Men jeg tør give mit Hoved paa, at det er ham!" raabte Natascha endnu ivrigere end før.

Efter at Grevinden havde set lidt nærmere paa den høje Mand i Kavajen, kom hun dog til det Resultat, at Datteren havde Ret. Pierre gik med bøjet Hoved og en tankefuld Mine, og da hans Ledsager gav ham et Puf for at henlede hans Opmærksomhed paa Ansigterne, som fulgte ham med nysgerrig Interesse henne fra Vognvinduet, saa' han sig forvildet om til alle Sider uden at kunne blive klog paa, hvad den anden mente. Men da han endelig opdagede Natascha, satte han sig øjeblikkelig i Bevægelse og løb ud paa Kørebanen, hvor han dog foreløbig blev staaende med et fortabt Ansigt.

„Ih, men saa kom dog herhen, Greve!" raabte Natascha og hilste ham med et straalende Smil. — „De vil nok ikke kendes ved os i Dag!" vedblev hun og strakte sin Arm ud imod ham.

Pierre skyndte sig hen til Vinduet og trykkede et langt Kys paa hendes Haand, medens han gik ved Siden af Vognen, der kørte i Skridt gennem Mængden.

„Men hvad er der dog i Vejen med Dem?“ spurgte den gamle Grevinde i en forbavset og deltagende Tone.

„Hvad behager? — Hvad der er i Vejen? — Aa, spørg mig ikke derom!“ svarede Pierre og kastede et Sideblik hen til Natascha, hvis straalende Smil lyste ham i Møde som det dejligste Solskin.

„Bliver De i Moskvá, eller rejser De?“ spurgte hun venligt.

„Om jeg bliver?“ gentog han. „Ja vist gør jeg det! — Farvel!“

„Aa, gid jeg var en Mand, saa vilde jeg øjeblikkelig følge Deres Eksempel. — Sødeste, lille Mama, maa jeg ikke nok blive?“

Pierre saa' paa hende og trak saa i en Fart Øjnene til sig.

„Og De har nok været med i det sidste store Slag!“ bemærkede Grevinden.

„Ja, og i Morgen skal vi igen mødes med Fjenden.“

„Men hvad gaar der egentlig af Dem?“ sagde Natascha. „De ligner jo slet ikke Dem selv!“

„Aa, spørg mig ikke! Spørg mig ikke! Jeg véd hverken ud eller ind. Farvel! Farvel! Det er skrækkelige Tider vi lever i!“ sagde Pierre, som skyndte sig bort med lange Skridt og atter gik ind paa Fortovet.

Natascha saa' længe efter ham med sit glade Smil, og hun trak først Hovedet til sig, da han var forsvundet inde i Mængden.

XI.

Da Pierres Kammertjener den 12. om Morgenen mødte hos ham med den Besked, at hele Forstuen var fuld af Mennesker, som ønskede Foretræde, oplyste han tillige, at den Franskmand, som havde overbragt Brevet fra Grevinde Helene, var blandt de mange, der ventede paa at faa Husets Herre i Tale. Denne sidste Efterretning gjorde saa stærkt et Indtryk paa Pierre, at han fattede den Beslutning at gøre sig usynlig i nogen Tid for paa denne Maade at slippe bort fra alle de Plageaander, der belejrede ham i hans eget Hus. Han vidste ikke, hvor han skulde ty hen, men midt i sin Sjælekvide kom han pludselig i Tanker om, at han

flere Gange havde lovet Basdejevs Enke at gennemse og ordne de Frimurerpapirer, hendes Mand havde efterladt, og følgende en øjeblikkelig Indskydelse tog han saa en Hyrevogn og kørte hen til sin afdøde Vens Bolig, hvor han haabede at kunne finde et foreløbigt Fristed.

I samme Nu som Vognen rullede ind i Basdejevs Gaard, viste Husets mangeaarige Tjener, den ærværdige Gerasim, sig paa Stentrappen og meddelte, at Fruen paa Grund af de truende Forhold var taget ud til sit Gods med alle Børnene.

„Naa ja, det kunde jeg egentlig have sagt mig selv!“ brummede Pierre, der saa' lidt skuffet ud. „Men derfor kan jeg vel nok gaa indenfor? Jeg har nemlig lovet din Frue at ordne nogle af hendes afdøde Mands Papirer.“

„Ja, jeg véd det, Hr. Greve, jeg véd det! Denne Vej — og saa til højre! Der er ikke en Sjæl i Huset undtagen Makar Alexejevitsch, min salige Herres Broder. Han er desværre ikke rigtig i Hovedet, den Stakkel, og derfor har Fruen maattet lade ham blive tilbage.“

Da Pierre kom ind i Forstuen, saa' han i Baggrunden af denne en høj, skaldet og rødnæset Olding i Slaabrok og med bare Fødder. Dette mærkelige Væsen kiggede først lidt paa ham og trak sig derpaa med en misfornøjet Knurren ind i en mørk Korridor.

„Ja, i gamle Dage havde han Kløgt og Forstand nok,“ bemærkede Gerasim, „men nu er han som et lille Barn. — Naa, nu skal jeg vise Greven ind i min salig Herres Arbejdsværelse. Døren er aflaaset og forseglet; det gav Fruen Ordre til, saa snart Vorherre havde taget hendes Mand, men inden hun rejste, flyede hun mig Nøglen og sagde, at Greven til enhver Tid skulde have fri Adgang til Værelset.“

Efter at Gerasim havde brudt Seglet, aabnede han Døren, og derpaa traadte Pierre ind i det mørke, støvede Rum, som mindede ham om en stor Ligkiste. Den gamle Tjener aabnede en af Vinduesskodderne, og saa snart han var gaaet, gav Pierre sig til at undersøge et vældigt Egetræs Skab, i hvilket den afdøde plejede at gemme alle sine Frimurerpapirer. Efter at have ledt i længere Tid tog han omsider et haandskrevet Hæfte, som Basdejev selv havde forsynet med Randbemærkninger og Forklaringer, og begyndte at studere i det. Men efter kort Tids Forløb lukkede han det igen, og han sad derpaa længe fuldstændig

ubevægelig og med Haanden under Kinden. Han saa' intet og hørte intet, og skønt Gerasim flere Gange gik med trampende Skridt gennem Værelset, lykkedes det ham dog ikke at faa Pierre til at give et Livstegn fra sig.

„Skal Kusken blive holdende, eller maa han køre?" raabte Gerasim omsider næsten ind i Øret paa ham.

„Hvad behager? — Ja, lad ham køre — lad ham køre!" svarede Pierre, som nu pludselig vaagnede og fór op fra Stolen.

„Men skal han da ikke komme igen?"

„Nej, det behøves ikke. Jeg bliver her; men fortæl det ikke til nogen. — Ikke en Sjæl maa vide det!"

„Stol blot paa mig, Hr. Greve, jeg skal nok tie stille. — Men vil De dog ikke have lidt at leve af?"

„Nej, jeg trænger ikke til noget. — Men hvis du vil gøre mig en Tjeneste, saa skaffer du mig en lang Kuskekavaj og en god, solid Pistol."

„Jeg skal gøre mit bedste, Hr. Greve!"

Hele Resten af Dagen tilbragte Pierre inde i det uhyggelige, støvede Værelse, og Gerasim, der hyppigt gik hen til Døren for at lytte, hørte ham vandre op og ned ad Gulvet brummende og snakkende med sig selv, lige indtil han sent om Aftenen lagde sig paa det Leje, den gamle Tjener havde redt til ham.

Gerasim, som vidste, hvor nær Grev Besukhov havde staaet hans afdøde Herre, gjorde sig ikke et Øjeblik Skrupler over, at Pierre uden videre indlogerede sig i Huset, og han var oven i Købet glad over, at der var kommet en Gæst, som han kunde betjene og opvarte. Han mødte næste Morgen tidlig med den lovede Kavaj og en stor Pelshue, men en Pistol havde han ikke kunnet opdrive, og han og Pierre gik derfor ud sammen for at faa Fingre i et saadant Mordvaaben. Efter mange forgæves Forsøg lykkedes det dem da ogsaa endelig at komme i Besiddelse af baade en Dolk og en Pistol, og det var paa Hjemvejen fra denne Ekspedition, at Pierre blev opdaget af Rostovs.

XII

Natten mellem den 13. og 14. September gav Kutusov Befaling til, at Hæren skulde rykke gennem Moskvá og gaa tilbage

ad Landevejen, som fører til Rjæsan. De Regimenter, der marscherede i Mørket, bevægede sig støt og roligt gennem Byen og dens Forstæder, men dette var ingenlunde Tilfældet med de Afdelinger, som ved Daggry nærmede sig Dorogomilov-Broen, thi da disse saa' den bølgende Menneskemængde, der som en mørk Lavine rullede hen over det gyngende Brodække, og samtidig mærkede Trykket af dem, som pressede paa bagfra, opstod der en fuldstændig Panik mellem Folkene, og det gik endogsaa saa vidt, at mange af dem vadede over Floden eller passerede den i Baade. Men til Trods for denne Uorden og Forvirring var hele Hæren Klokken ti Formiddag rykket gennem Byen, dækket af Arrieregarden, der havde taget en foreløbig Opstilling foran Floden, i selve Forstaden og dennes nærmeste Omgivelser.

Lidt før 10 holdt Napoleon til Hest paa Poklonnaja-Højderne og saa' ud over Moskvá, der hævede sig op over Floden og strakte sig vidt ud til begge Sider. Et Utal af forgyldte Kupler og takkede Tinder med røde og grønne Tegl blinkede i Solen, og al den brogede Farvepragt, der lyste ham i Møde, syntes at bringe ham Budskab om, at der i denne By maatte herske et rigt og blomstrende Liv.

„Naa, saa dér ligger den altsaa, denne asiatiske By med alle dens utallige Kirker. Endelig skuer jeg dig da, Ruslands ældgamle Hovedstad! — Men det er sandelig ogsaa paa Tiden!" tænkte han og steg af Hesten, hvorpaa han begyndte at studere et Kort over Moskvá, som en af hans Adjudanter holdt udfoldet foran ham.

„En Stad i Fjendens Vold er som en Kvinde, der har mistet sin Ære!" sagde han halvhøjt, efter at han havde orienteret sig tilstrækkeligt paa Kortet, og fra dette Synspunkt betragtede han nu den skønne Eventyrby, der syntes at dukke op af Flodens solbeskinnede Vande. Han var selv forunderlig bevæget ved Tanken om, at det Ønske, han saa længe havde næret og betragtet som næsten uopnaaeligt, omsider var gaaet i Opfyldelse.

„Ja, dér ligger den — denne stolte Storstad, og trygler om Naade, thi den véd, at dens Skæbne er afhængig af mig. Og hvad mon Kejser Alexander tænker i dette Øjeblik? Blot et Ord, blot en Haandbevægelse — og Czarernes ældgamle Hovedstad vil være jævnet med Jorden. Men jeg vil skaane den, som jeg altid har skaanet den overvundne. Min mægtige Haand skal kuldkaste Aarhundreders Barbari og Despoti, og fra Kremls ældg-

gamle Mure — ja, det er vel Kreml, som højner sig hist henne — vil jeg diktere Moskvás Indbyggere vise og retfærdige Love. Jeg vil skænke dem Civilisationens Velsignelser, og Bojarerne skal mindes den store Erobrers Navn med Kærlighed og Taknemmelighed. Naar Adelens Deputation møder, vil jeg sige til den, at jeg aldrig har ønsket denne Krig, at jeg agter og ærer Kejser Alexander, og at jeg derfor er villig til at slutte Fred straks, hvis man blot vil byde mig saadanne Vilkaar, at jeg og de Folkeslag, jeg hersker over, nogenlunde kan tage imod dem. — Naa, for Resten véd jeg, at Bojarernes Nærværelse vil sætte mig i den rette Stemning, og at min Tale vil blive baade klar, overbevisende og præget af den Storladenhed, der er et Særkende for hele mit Væsen.“

„Hent Bojarerne!“ sagde han, idet han vendte sig om mod sit Følge med en bydende Gestus, og i samme Nu jagede en General fulgt af en glimrende Stab af Sted i Karriere.

Der gik to Timer. Napoleon spiste Frokost og begav sig derpaa tilbage til sit Udkigspunkt for at vente paa Deputationens Ankomst. Han havde nu sin Tale fuldt færdig i Hovedet, og han var sikker paa, at den vilde virke i høj Grad imponerende. Men Kejseren vilde ikke alene indgyde Ærefrygt, han var ogsaa stærkt opsat paa at vinde Befolkningen, og han havde derfor allerede i Tankerne truffet Bestemmelse om, paa hvilke Dage han vilde holde sine pragtfulde Fester i Czarernes Palads. Han saa' i Aanden russiske Bojarer og franske Hofsinder, som underholdt hinanden livligt i Kremls forgyldte Sale. Og hans Tanker førte ham videre. Han vilde udnævne en ny Guvernør, som til fulde forstod Befolkningens Interesser, og det var hans faste Bestemmelse at betænke alle Byens vældædige Stiftelser med rige Pengegaver. Thi Lands Skik maa man følge! I Ægypten havde han indhyllet sig i en Burnus og hørt paa Imamernes Bønner, og her i Moskvá vilde han paa Czarernes Vis strø Guld ud til alle Sider.

Medens han anstillede disse Betragtninger, begyndte der at opstaa en vis Uro i de bageste Rækker af hans Følge, og det endte med, at Marskaller og Generaler hviskede til hinanden med bekymrede Ansigter. Sagen var den, at de, som havde faaet det Hverv at hente Deputationen, var vendt tilbage med den skæbnesvangre Efterretning, at Byen næsten stod tom, da de fleste af Indbyggerne havde forladt den. Situationen var yderst

ubehagelig, thi ingen vidste, hvorledes man skulde meddele Kejseren dette uden at gøre ham latterlig. Han havde i Timevis ventet paa, at hans Udsendinge skulde vende tilbage med Bojarerne, og nu mødte de med den sørgelige Tidende, at der ikke var andre Mennesker i Byen end nogle drukne Pøbelhobe, som støjede og larmede i Gaderne. Enkelte holdt paa, at man burde se at faa fat i en halv Snes velklædte Individer, der kunde forestille en Deputation, men andre mente, at det vilde være rettest at forberede Napoleon lempeligt paa Sagen for saa lidt efter lidt at rykke ud med hele Sandheden.

Det var en vanskelig Kasus, og ingen kunde derfor bestemme sig til, hvad der var at gøre; men omsider slog dog Befrielsens Stund for de stakkels betrængte, idet Kejseren, takket være sit medfødte Skuespillertalent, følte, at det forestaaende Indtog vilde tabe i Virkning, naar det ikke snarest blev sat i Scene. Han gjorde derfor et Tegn med Haanden, og i samme Nu lød der et Kanonskud, som gav Signalet til, at Tropperne skulde rykke ind i Moskvá. Fra alle Sider satte Afdelingerne sig i Marsch under Jubel og Larm, og store Støvskyer indhyllede de lange Kolonner, der bølgede frem over Broen og forsvandt inde i Byen. Napoleon, som red i Spidsen for et af de forreste Regimenter, steg af Hesten, da han naaede Forstaden Dorogomilov, og gik derpaa længe frem og tilbage, endnu stadig haabende paa, at Deputationen skulde vise sig.

XIII

Om Aftenen den 13. September havde Rostoptschin et Møde med Kutusov, og i dette erklærede Overgeneralen, at han ikke kunde modtage Guvernørens Tilbud om at forsvare Moskvá i Spidsen for Byens bevæbnede Borgere. Rostoptschin følte sig dybt krænket over, at man i Hovedkvarteret lagde saa ringe Vægt paa den patriotiske Aand, der herskede i Befolkningen, og at man næppe engang var tilbøjelig til at tage hans Forslag fra den alvorlige Side. Efter at have spist til Aften lagde han sig paa en Sofa og faldt i Søvn, men henad 1 blev han vækket af en Kurér, som bragte ham et Brev fra Kutusov. I dette blev han

underrettet om, at den russiske Hær om en Time vilde paabegynde sin Marsch gennem Byen, og at det derfor vilde være ønskeligt, om hele Politistyrken øjeblikkelig blev stillet paa Benene. Denne Efterretning, som var ensbetydende med, at Moskvá allerede næste Dag vilde blive overgivet til Fjenden, kom ikke overraskende for Rostoptschin, thi han havde længe følt, at en Katastrofe var nær forestaaende, men han ærgrede sig over, at han fik Meddelelsen i Form af en lille Billet fra Overgeneralen, og paa en Tid af Døgnet, hvor denne maatte vide, at han laa i sin første og bedste Søvn.

Rostoptschin har senere i sine Optegnelser erklæret, at han i de bevægede Dage, der gik forud for Moskvás Prisgivelse til Fjenden, kun havde det eneste Maal at bevare Roligheden i Byen. Men selv om dette nu har sin Rigtighed, spørger man dog uvilkaarligt om, hvorfor han ikke gjorde noget Forsøg paa at frelse alle de store Rigdomme, som var ophobede i Kreml, og hvorfor han ruinerede Tusinder af Moskvás Borgere ved at bilde dem ind, at Staden ikke vilde blive overgivet til Franskmændene. Han selv paastaar, at han anvendte denne Taktik for at berolige Gemytterne, men man skulde dog tro, at han lettest vilde have naaet dette Maal ved aabent og ærligt at sætte alle ind i Situationen. Han fandt det imidlertid heldigere at udstede krigerske Proklamationer og uddele Vaaben til Samfundets Bærme. Forklaringen af dette Fænomen er dog ikke saa vanskelig, naar man véd, at Rostoptschin, der var en ilter og selvklog Bureaukrat, trods sin store Fædrelandskærlighed ikke havde det ringeste Kendskab til den Befolkning, han var sat til at lede og styre. Lige fra det Øjeblik Fjenden overskred Grænsen, behagede det ham at spille sin selvlavede Rolle som Folkeleder, og han indbildte sig, at han kunde paavirke Mængdens Handlinger og Tænkemaade ved sine Proklamationer, som han holdt i en Slags Buffo-Stil, der gjorde dem endnu mere uforstaaelige for Befolkningen, som ikke var vant til den Slags Bajadsstreger hos en overordnet Myndighed. Rostoptschin var imidlertid selv saa indtaget i den Rolle han spillede, at Tanken om at skulle opgive den uden at have udført nogen Heltedaad bragte ham fuldstændig ud af Ligevægt. Skønt det efterhaanden stod lige saa tydeligt for ham som for alle andre, at Moskvá vilde blive overgivet til Fjenden, tvang han sig dog til ikke at tro derpaa, og hele hans Optræden var ogsaa nøje i Overensstemmelse hermed. Det var saaledes mod hans

Ønske, at Indbyggerne i store Mængder forlod Byen, og det var kun efter store Anstrengelser, at det lykkedes hans Omgivelser at faa ham overtalt til at lade Retsarkiverne bringe i Sikkerhed, thi han følte, at disse Tegn paa Tilstandens Usikkerhed vilde modvirke hans energiske Bestræbelser for at vække Indbyggernes patriotiske Fanatisme og Tillid til Situationen.

Da Uvejrsskyerne omsider trak saa stærkt op over Byen, at alle Rostoptschins Trusler mod Franskmændene nærmest maatte tages fra den komiske Side, saa meget mere som største Delen af de Indbyggere, hvis Patriotisme han havde opflammet, rendte bort fra Byen i Huj og Hast, stod det klart for enhver, at den Rolle, han havde valgt, var fuldstændig meningsløs. Han følte sig pludselig latterlig og forladt af alle, og Bevidstheden om, at han selv var Skyld heri, gjorde hans Bitterhed endnu større. Alle de kostbare Sager, som tilhørte Staten, og som han burde have ladet bringe i Sikkerhed, var endnu i Byen og vilde altsaa nu falde i Fjendens Hænder. „Og hvem er Skyld deri? Hvem har ladet det komme saa vidt?“ spurgte han atter og atter sig selv, medens han sad med Kutusovs Billet i Haanden. — „Jeg selvfølgelig ikke! Havde Hæren blot villet modtage min Hjælp, skulde jeg nok have faaet alle Indbyggerne med mig. Men nu er der intet at gøre. — Aa, de Skurke! De Forrædere!“ sagde han halvhøjt uden selv at vide, mod hvem han rettede disse Skældsord, som kun fremkom, fordi han følte Trang til at give sin Harme og Ærgrelse Luft.

Han tilbragte hele denne Nat med at besvare de Forespørgsler, der indløb fra de forskelligste Sider, og alle hans Svar røbede tydeligt, at han nu brød sig Pokker om det hele. Han antydede ogsaa flere Gange, at en anden — hvem det var, oplyste han ikke — havde ødelagt det Værk, han med saa megen Møje havde opført, og at denne anden maatte bære Ansvaret for de Ulykker, der nu kom over Byen.

„Aa, sig til det Vrøvlehoved, at han kan blive her og passe paa sine Arkiver!“ brummede han som Svar paa en Forespørgsel, hans Adjudant bragte ham fra Overformynderen. — „Og Brandmajoren, det Fæ, véd altsaa heller ikke, hvad han skal gøre. — Herregud, han har jo dog Heste nok! Lad ham og hans Folk køre Fanden i Vold med alle Sprøjterne, for der er vel ingen Grund til at forære Franskmændene dem.“

„Og Inspektøren for Sindssygeanstalten er ogsaa i Tvivl om, hvorledes han skal forholde sig.“

„Naa, saa det er han! — Aa, lad ham slippe de gale løs, saa faar vi da lidt mere Liv i Gaderne. Sætter vi forrykte Mennesker til at kommandere vore Hære, er der vel ingen Grund til at holde deres Kammerater indespærrede!“

Lidt efter mødte Tugthusinspektøren personlig for at spørge om, hvad han skulde gøre med alle Fangerne.

„Hvad behager!“ skreg Rostoptschin ham lige ind i Ansigtet. „Tror du da, at jeg, som ikke raader over en eneste Soldat, kan skaffe dig et Par Bataillioner til at eskortere dem ud af Byen? — Nej, slip dem løs alle som én!“

„Men der er ogsaa politiske Forbrydere imellem dem, Deres Excellence,“ indvendte Inspektøren i en frygtsom Tone. „Der er baade Mjeschkov og Vereschtschagin, og ...“

„Vereschtschagin! Hvad, er han ikke hængt endnu?“ raabte Rostoptschin rasende. „Lad ham øjeblikkelig blive ført hen til mig!“

XIV

Ud paa Morgenstunden slap Guvernøren endelig for videre Forespørgsler, thi alle de, der paa nogen Maade kunde slippe bort, havde paa dette Tidspunkt forladt Byen, og de, som var nødt til at blive, fandt det overflødigt at henvende sig til ham, men foretrak at hjælpe sig selv. Rostoptschin havde givet Ordre til, at der skulde spændes for, og sad nu mørk, tavs og med korslagte Arme, ventende paa, at Vognen skulde køre frem. Han følte i dette Øjeblik ret, at det var forbi med hans Vælde, og dette irriterede ham i allerhøjeste Grad.

Medens han sad her fordybet i sine dystre Tanker, traadte hans Adjudant og Politimesteren ind i Stuen. Den sidste nærmede sig ærbødigt og meldte, at hele Gaarden var fuld af Mennesker, som raabte og skreg paa at faa Guvernøren i Tale.

Rostoptschin gik straks ind i sin Dagligstue og nærmede sig Altandøren, men i samme Nu, som han havde lagt Haanden paa Grebet, betænkte han sig og traadte hen til det gitrede Karnapvindue, hvorfra han, selv uset, kunde iagttage Mængden nede i

Gaarden. Han saa' ikke saa faa uhyggelige og truende Skikkelser, og han bed særlig Mærke i en høj, fanatisk udseende Fyr, der stod i forreste Række og holdt Taler til de nærmeste. Forsamlingen var øjensynlig stærkt ophidset, og en dump Mumlen, der trængte gennem de lukkede Vinduer, bragte Varsel om et nær forestaaende Uvejr.

„Naa, er der saa spændt for?" spurgte han og trak sig lidt bort fra Vinduet.

„Ja, Deres Excellence. Vognen holder nedenfor!" svarede Adjudanten.

„Hvad Pokker vil disse Mennesker mig egentlig? — Jeg begriber det ikke!" sagde Rostoptschin og saa' mørkt hen paa Politimesteren.

„Ja, de siger, at de har ventet i Timevis paa, at Deres Excellence skulde føre dem mod Fjenden, og de snakker om, at Byen er forraadt og solgt til Franskmændene. De allerfleste af dem er fulde, og det var kun med Nød og næppe, at jeg slap fra dem. Hvis Deres Excellence vil følge mit Raad, saa ..."

„Aa, rejs Pokker i Vold!" Jeg véd nok selv, hvad jeg har at gøre!" skreg Rostoptschin i en forbitret Tone og gik atter hen til Vinduet. „Ja, saa vidt er det altsaa kommet med Rusland! Og saaledes behandler de mig!" tænkte han yderst forbitret over, at han ikke kunde hitte ud af, hvem han skulde give Skylden for det hele. „Se, dernede staar Pøbelen, Samfundets Bærme, som takket være de andres Dumheder nu vover at sætte sig op imod mig. — Hør, hvor de raser, disse gale Mennesker! De forlanger naturligvis et Offer!" sagde han til sig selv, medens hans Øjne dvælede ved den høje, unge Fyr, som endnu stadig gestikulerede heftigt med Armene, og i det samme gik det pludseligt op for ham, at han ogsaa selv ønskede et Offer, som han kunde lade sin Vrede gaa ud over.

„Er der spændt for?" spurgte han atter Adjudanten.

„Ja, Deres Excellence, Vognen holder nedenfor! — Men hvilken Bestemmelse skal der tages med Vereschtschagin? Han opholder sig i Forstuen under Bevogtning af Dragonerne."

I samme Nu som Adjudanten sagde disse Ord, gav det et Sæt i Guvernøren, der skyndte sig hen til Glasdøren og traadte ud paa Altanen med faste og energiske Skridt. Saa snart han viste sig, blev der stille i Forsamlingen, og alle fik travlt med at blotte Hovedet og se op efter ham.

„Goddag, Børn!“ sagde Rostoptschin med høj og lydelig Røst. „Tak fordi I er mødt! Om et Øjeblik skal jeg være nede hos eder, og saa skal vi holde Afregning med en Slyngel, som jeg agter at overgive i eders Hænder. Denne Skurk bør lide sin velfortjente Straf, thi han bærer Hovedskylden for, at Moskvá falder i Fjendens Hænder!“

„Ja, der ser du, han klarer det nok! — Saa har han dog faaet fat i Gavtyven! — Men du mente jo, at han ikke vilde kunne smøre Franskmændene? — Nej, ham kan vi stole paa!“ lød det fra forskellige Sider, og alle disse Udraab viste tydeligt, at Tilliden til Rostoptschin nu atter var vendt tilbage.

Et Øjeblik efter marscherede en halv Snes Dragoner under Kommando af en Officer ind i Gaarden, og samtidig traadte Rostoptschin ud paa Husets store Stentrappe, hvorfra han kunde overse hele Forsamlingen.

„Hvor er Fangen?“ spurgte han, medens hans Øjne gled hen til Soldaterne, og i samme Nu opdagede han Delinkventen, der gik inde i Kommandoet og førtes af to Dragoner. Det var en ung, tyndhalset Mand med tætraget Hoved og iført en blaa, laset Ræveskinds Pels, der flagrede løst om ham. Den stakkels Fyr var dødbleg af Skræk, og hans magre Ben tyngedes i den Grad af Lænkerne, at han havde ondt ved at slæbe sig frem.

„Herhen med ham!“ raabte Rostoptschin og pegede paa det nederste Trin af Stentrappen.

Den unge Mand, hvis Lænker raslede for hvert Skridt han gjorde, kravlede med stort Besvær op paa Stenflisen og stillede sig hen foran Guvernøren. Under hele denne Scene forholdt Mængden sig fuldstændig passiv, og man hørte kun nogle kvalte Skrig fra de bageste Rækker, hvor Folk pressede stærkt paa for at faa lidt af Fangen at se.

„Børn!“ sagde Rostoptschin med høj og gennemtrængende Røst, efter at han i nogen Tid havde frydet sig ved Synet af sit Offer. „Den Mand, I ser her, er Vereschtschagin! Det er ham, der er Skyld i Moskvás Ulykke!“

Den anklagede, som hidtil havde staaet og set ned mod Jorden, løftede sit udtærede Ansigt, da Greven begyndte at tale, og saa' sin strenge Dommer ind i Øjnene. Han var nu ikke bleg længer, men blussende rød, og Aarerne paa hans tynde Hals traadte frem som blaalige Striber.

Saa snart Rostoptschin havde talt, vendte Vereschtschagin

sig halvt om mod Mængden, der slugte ham med Øjnene, og ret som om han følte sig opmuntret og trøstet af det Udtryk, han læste i alle de Ansigter, der stirrede ham i Møde, fortrak han sit Fjæs til et sørgmodigt Smil og sænkede atter Hovedet.

„Han har forraadt sin Kejser og sit Fædreland, solgt sig til Bonaparte og vanæret sit ærlige russiske Navn!“ vedblev Rostoptschin med høj og skinger Røst. — „Det er hans Skyld, at Moskvá falder i Fjendens Hænder. Døm ham, Børn! Jeg overlader ham til eder!“

Mængden, der stadig forholdt sig tavs, pressede mere og mere paa, og der opstod saa stærk en Trængsel, at det næsten var umuligt at trække Vejret inde i Midten af denne tæt sammenstuvede Menneskemasse. De forreste, som kunde høre og se alt hvad der foregik, stirrede med store, forskrækkede Øjne paa Vereschtschagin og satte samtidig Ryggen haardt imod dem, der vilde trænge sig frem og bryde igennem.

„Dræb ham! Lad Forræderen dø! — Hug ham ned! Jeg befaler det!“ skreg Rostoptschin, og saa snart Mængden hørte hans forbitrede Røst — thi Ordene kunde den ikke skelne — lød der en dump Knurren fra alle Sider. Der opstod et stærkt Røre i Forsamlingen, og samtidig blev der presset saa voldsomt paa bagfra, at de forreste Rækker maatte give efter for Trykket.

„Greve!“ sagde Vereschtschagin, efter at der var indtraadt lidt Tavshed. „Husk, at der er en Gud til, som skal dømme os begge ...“

„Hug ham ned! Jeg befaler det!“ skreg Rostoptschin, der var bleg af Raseri.

„Sablen ud!“ kommanderede Officeren og trak selv sit Værge.

Der gik en bølgende Bevægelse gennem Mængden, alle brød paa, og under et stadigt voksende Pres blev de forreste trængt helt hen til Huset og Stentrappen. Den høje unge Mand var ogsaa bleven revet med af Strømmen og stod nu ved Siden af Vereschtschagin. Han var i dette Øjeblik fæl at se paa.

„Hug ham ned!“ kommanderede Officeren med hæs Stemme til sine Dragoner, og en af disse slog saa Vereschtschagin i Hovedet med Fladen af sin Klinge.

Den ulykkelige vaklede og saa' sig forvildet om i den Kreds af forbavsede og rædselsslagne Ansigter, der omgav ham, men da han et Øjebik efter kom til sig selv, skreg han af Smerte, og dette Skrig afgjorde hans Skæbne. Den Rest af menneskelig

Følelse, der endnu holdt Mængden i Tømme, forsvandt pludselig, og Forbrydelsen, som allerede var godt i Gang, blev nu fuldbyrdet. Et rasende Hyl, der kom samtidig fra mange Hundrede Struber, kvalte det sidste Spor af Medlidenhed, og som en fraadende Bølge rullede Mængdens Raseri hen over Vereschtschagin og opslugte ham. Dragonen, som for lidt siden havde slaaet ham i Hovedet, løftede atter sin Pallask, men da Stakkelen saa' dette, skærmede han sit Ansigt med Hænderne og styrtede sig hovedkulds ind mod de nærmeste. Den høje unge Fyr, som fik et Stød lige i Hjertekulen, borede sine Fingre ind i hans tynde Hals, brølede som et vildt Dyr og faldt til Jorden sammen med sit Offer. Medens de laa her og brødes, kastede de nærmeste sig over dem med vanvittige Hyl og slog løs baade paa Vereschtschagin og hans Modstander. Dragonerne styrtede til for at redde deres betrængte Forbundsfælle, men da de omsider fik ham halet frem, var han saa grundig mishandlet, at han nærmest lignede et ilde tilredt Lig. De rasende Mennesker, der omgav Vereschtschagin, gjorde alt muligt for at faa Livet af deres Offer, men det varede dog længe endnu, inden de fik ham slaaet helt ihjel, thi de bagved værende trængte saa stærkt paa fra alle Sider, at hans Bødler hverken kunde bruge deres Arme eller Ben.

„Kom med en Økse, saa smadrer vi Hovedet paa ham! — Tramp paa ham, det Bæst! — Den usle Forræder! Den Tyveknægt! — Hvad, er der Liv i ham endnu? — Pin ham, den Slyngel, det har han rigtig godt af! — Saa, nu hjælper det! Hug ham endnu en Gang med Øksen!" lød det inde mellem dem, der mishandlede den ulykkelige.

Først da han ingen Modstand gjorde mere, og hans Skrig afløstes af en hæs, langtrukken Rallen, blev der lidt Plads om det blodige, lemlæstede Legeme. De, som havde været med til at myrde ham, skjulte sig inde i Hoben, og andre, der for lidt siden havde raabt paa, at Retfærdigheden skulde ske Fyldest, trængte sig frem og betragtede med Rædsel det skrækkeligt mishandlede Lig.

En tjenstivrig Politimand, som fandt det upassende, at et hæsligt Kadaver skulde ligge og raadne i Hans Excellences Gaard, befalede, at Liget øjeblikkelig skulde smides ud paa Gaden, og to af Dragonerne tog saa fat ved Benene og trak af med det i Løb. Det blodige, tilsølede Hoved, der næsten var skilt fra Kroppen, hoppede hen over Stenbroen paa saa uhyggelig en

Maade, at de fleste vendte sig bort for at undgaa dette rædsomme Syn.

I samme Øjeblik som Pøbelen styrtede sig over Vereschtschagin, blev Rostoptschin dødbleg og skyndte sig ind i Huset. Han ilede først gennem den lange Korridor, men da han naaede Vestibulen, svigtede Kræfterne ham i den Grad, at han maatte støtte sig til en af Søjlerne. Her stod han fuldstændig lammet af Rædsel, indtil en af hans Tjenere, der tilfældigvis kom til Stede, tog ham under Armen og førte ham ned i hans Vogn. Grev Rostoptschin krøb i en Fart ind i Kareten, men ogsaa her kunde han høre dem rase og larme inde i Gaarden, og han bød derfor Kusken at køre til, alt hvad Remmer og Tøj kunde holde. Vognen fjernede sig raslende og buldrende hen over Stenbroen, og saa snart den var kommet saa langt bort, at han ikke mere kunde høre Pøbelens Raab og Skrig, begyndte han at ærgre sig over, at han ikke havde kunnet skjule sin Rædsel for Tjeneren og Kusken. „Hvor en saadan oprørsk Pøbelhob dog er ubehagelig og modbydelig!“ sagde han til sig selv. „Ja, de er virkelig slemme, den Slags Mennesker, thi ligesom Ulvene faar de ikke Ro paa sig, før deres Mordlyst er tilfredsstillet!“ Men i det samme mindedes han Vereschtschagins truende Ord, og det løb ham da koldt ned ad Ryggen, skønt han Gang efter Gang forsikrede sig selv, at Forræderen kun havde lidt sin fortjente Straf.

Da han kom hjem til sit Landsted, forefandt han forskellige Breve, som han straks besvarede, og denne Beskæftigelse lagde saa stærkt Beslag paa hans Tanker, at han fuldstændig glemte sin Uro og Ængstelse. Saa snart han havde besørget sin Korrespondance, satte han sig atter i Vognen og kørte nu til Jausa*) Broen, hvor Kutusov efter Forlydende opholdt sig med sin Stab. Paa Vejen derhen gennemgik han i Tankerne alle de Bebrejdelser, han vilde gøre Overgeneralen, og de var baade mange og vægtige. Han vilde ikke lægge Fingrene imellem, men sige ham lige op i Øjnene, hvem der var Skyld i Ruslands Ulykker og Moskvás Prisgivelse til Fjenden. Medens han hengav sig til disse behagelige Betragtninger, opdagede han pludselig midt ude paa en stor, øde Mark i Nærheden af Galehuset en hel Del hvidklædte Skikkelser, der dansede rundt, hylende i vilden Sky. Baade Kusken og de to Dragoner, som ledsagede Vognen,

---

*) En Biflod til Moskvá-Floden; den begrænser til Dels Byen mod Øst. O. A.

saa' med en Blanding af Skræk og Nysgerrighed hen efter de vanvittiges mærkelige Krumspring, men de var dog især optagne af et uhyggeligt, spøgelseagtigt Væsen, som kom løbende hen mod Landevejen og gjorde Tegn til, at Vognen skulde standse. Hans lange, tynde Ben dinglede frem og tilbage under ham, og hans gule, udtærede Ansigt, der var indrammet af et stort, busket Skæg, havde et fuldstændig dyrisk Udtryk.

„Holdt! — Vil I gøre Holdt, og det øjeblikkelig!" skreg han med skingrende Røst, og samtidig fæstede hans vidt opspilede Øjne sig truende paa Rostoptschin. „Tre Gange er jeg bleven korsfæstet," brægede han, medens han løb ved Siden af Vognen, „og tre Gange er jeg opstanden! De har stenet mig og lagt mig paa Korset ... men jeg skal atter opstaa ... atter opstaa fra de døde! Tre Gange skal Guds Rige styrte sammen ... hører I det! ... men tre Gange skal jeg genoprette det!"

„Kør`til! Kør til!" raabte Guvernøren dødbleg og skælvende til Kusken, og Vognen rullede saa hen ad Landevejen langt hurtigere, end den gale kunde løbe, men endnu længe efter hørte Rostoptschin hans vanvittige Skrig, og samtidig viste Vereschtschagins rædselsslagne Ansigt sig for ham som en truende Mare. Han følte nu, at Tiden aldrig vilde kunne udslette dette blodige Minde, og at den onde Gernings Forbandelse allerede svævede over hans Hoved. Det forekom ham, at han hørte sine egne Ord: „Hug ham ned, jeg befaler det!" og at han saa' baade Dragonens rasende Ansigt, da denne løftede sin Pallask, og Vereschtschagins bønlige og bebrejdende Blik. „Ja, men jeg kunde jo ikke andet!" sagde han saa til sig selv. „Det var Pøbelen, der fordrede dette Offer, og desuden krævede Retfærdigheden, at Forræderen fik sin fortjente Straf."

Da han kom til Jausa, var Tropperne endnu i Færd med at marschere over Broen, og Kutusov, der saa' mørk og nedslaaet ud, sad paa en Bænk foran Brovægterens Hus og tegnede med sin Stok i Sandet. Rostoptschin sprang ud af sin Vogn og sagde til Overgeneralen i en irriteret Tone, at han stillede sig til Raadighed for Hæren, da han nu intet mere havde at gøre i Moskvá, som om faa Timer vilde falde i Fjendens Hænder. „Men det vilde rigtignok have set helt anderledes ud," tilføjede han vredt, „hvis Deres højfyrstelige Naade i rette Tid havde ladet mig vide, at Byen skulde overgives uden Sværdslag."

„Ja, men jeg agter heller ikke at overgive Moskvá uden

Kamp!“ svarede Kutusov, der saa' ham prøvende ind i Ansigtet og rystede lidt paa Hovedet.

Rostoptschin, som ikke forstod Meningen af disse gaadefulde Ord, fandt intet mere at sige, men gik hurtigt sin Vej, og da han nu ikke havde noget bedre at tage sig for, skyndte han sig hen til nogle stakkels Kuske, som opholdt sig i Nærheden af Broen, og jagede dem bort med Skældsord og Trusler.

XV

Klokken fire om Eftermiddagen rykkede Murats Tropper ind i Moskvá. Forrest red en Afdeling würtembergske Husarer, og lige efter dem fulgte Kongen af Neapel i Spidsen for en stor og glimrende Stab. Da han naaede Midten af Arbatskaja*), gjorde han Holdt, idet han fandt det rigtigst at vente, indtil han havde faaet Melding fra Fordækningen, der skulde undersøge, om Kreml var besat eller ej. I samme Nu som han standsede sin Hest, samlede der sig en lille Flok nysgerrige, som kiggede forbavset paa den mærkelige, langhaarede Rytter, hvis guldskrammererede Uniform lyste og blinkede i Solen.

„Du kan tro, at det er deres Czar i egen Person!“ sagde en af de bageste. „Han er i det mindste fin nok til at være det.“

Da Murat sendte sin Tolk hen til dem, blottede de alle Hovedet og ventede med Spænding paa, hvad der nu skulde komme. Tolken henvendte sig til en ærværdig, hvidskægget Gubbe og spurgte ham, om der var langt til Kreml, men den gamle, som ikke forstod hans polske Kragemaal, sendte ham et mistroisk Blik og gemte sig derpaa bag de andre. Murat red nu hen til Tolken og gav ham Ordre til at spørge, om der endnu var russiske Tropper i Byen, og denne Gang lykkedes det Polakken at gøre sig forstaaelig for en enkelt, hvilket øjeblikkelig havde til Følge, at alle begyndte at snakke i Munden paa hinanden. Medens Knevren gik paa dem, kom der en Officer fra Fordækningen og bragte Melding om, at Fæstningens Porte var blenderede, og at der formodentlig lurede en større Styrke bag dens Mure.

---

*) En lang Gade, som fra Dorogomilov-Broen fører i nordøstlig Retning. For Enden af denne i stik østlig Retning gaar Vosdvishenskij-Gaden, som fører lige op mod Kreml.

O. A.

Murat gav straks Ordre til, at et Halvbatteri skulde køre frem og beskyde den nærmeste Port, og et Øjeblik efter rumlede fire Kanoner hen over Stenbroen og drejede ind i Vosdvishenskij-Gaden. For Enden af denne blev der kørt op og prodset af, og Officererne fik nu travlt med at betragte Fæstningens Ringmur og Tinder gennem deres Kikkerter.

Oppe i Kreml begyndte Kirkeklokkerne i det samme at ringe til Aftenmesse, og Batterichefen, som troede, at dette var et Slags Alarmsignal, gav Ordre til at lade. En Deling af Kanonbedækningen løb hen til den nærmeste Fæstningsport, der var blenderet med Bjælker og Brædeskærme, men da Infanteristerne skulde til at rydde Forhindringen, lød der fire eller fem Geværskud inde fra Porten, og et af disse ramte en Soldat i Foden. Delingen løb tilbage, og derpaa blev der affyret et Par Kartæsskud mod Blenderingen og den nærmeste Del af Murværket.

Saa snart Røgen havde fordelt sig og Ekkoet var forstummet, hørte Franskmændene en forunderlig, susende Lyd højt oppe i Luften. Det var en umaadelig Skare Alliker, der hævede sig støjende og larmende op over Kremls Ringmure og kredsede som en tæt Sky om dens lueforgyldte Kupler og Taarne. Samtidig viste der sig øverst oppe paa Blenderingen en Mand, som kastede Musketten til Kinden og brændte løs. Kartæskerne slog atter ind mellem Bræder og Bjælker, og efter at Røgsløret havde løftet sig, rykkede et Kompagni frem mod Porten. Denne var nu forladt, men bag de sønderskudte Bræder laa der tre saarede og fire døde, og nogle kappeklædte Skikkelser listede sig bort langs Forsiden af Ringmuren.

„Væk med alt det!“ raabte Kompagnichefen, idet han pegede paa den sønderskudte Barrikade og dem, der laa inde under den, og Folkene gjorde det saa i en Fart af med de saarede og hev alle de døde Kroppe ud over Ringmuren.

Efter at Murat havde faaet Melding om, at Vejen til Kreml var aaben, rykkede hans Tropper ind gennem Porten og gik i Bivuak paa Senatspladsen*) Her gjorde Folkene sig det saa bekvemt som muligt, og da de manglede Brændsel til at koge Maden ved, brød de ind i den store Senatsbygning, smed Stole og Borde ud af Vinduerne og lod alt dette gaa op i Røg og Luer.

*) En af de største Pladser i Kreml. Den indesluttes af Arsenalet, Senatsbygningen, Tschudov-Klosteret og Artillerikasernen. O. A.

Skønt de franske Tropper var lasede, udhungrede og dødtrætte, rykkede de dog ind i Moskvá i fuldstændig god Orden. Men saa snart Folkene havde forladt Geledet, var det forbi med Mandstugt og Orden, og enhver gjorde saa, hvad han selv havde Lyst til. Alt gik kun ud paa at plyndre, rapse og ødelægge, og det var de samme Scener, der gentog sig hele Byen over. Husene blev afsøgt af Soldaterne fra Kælder til Kvist, og naar det var besørget, indrettede de sig saa bekvemt som muligt. Nogle slog Møbler og Døre i Stykker for at skaffe Brændsel, andre stegte og brasede, hvad de havde rapset i Fadeburet, og atter andre gjorde Løjer med Husets Kvindfolk og Børn eller morede sig med at kyse dem. Det var ikke Soldater, men lovløse Bander, der fyldte Moskvá.

Gentagne Gange fik Regimentscheferne Ordre til at forbyde deres Folk at strejfe rundt i Byen, og det indskærpedes endvidere, at der hver Aften skulde holdes en almindelig Appel, men til Trods for alle disse Paabud fra oven spredte Soldaterne sig som en Græshoppesværm over hele Staden for at faa fat i alle de Rigdomme, der efter Sigende skulde være efterladt i den, og Officererne, som kun gjorde svage Forsøg paa at standse Folkenes Uordener, begik selv Udskejelser, som ikke gav de meniges noget efter. Czarernes ældgamle Hovedstad var saaledes fuldstændig prisgiven til Fjendens Vold, men den fortjente heller ikke bedre, da dens Indbyggere frivilligt havde forladt den uden at bekymre sig om dens videre Skæbne.

XVI

Efter at Rostovs lykkelig og vel var naaede ud af Byen, kørte de videre ad Landevejen, men denne var saa belemret af Tropper og Flygtninge, at det næsten var umuligt at komme frem til Vogns. Hvert Øjeblik maatte der standses, og efter at have kørt hele 8 Timer paa denne besværlige Maade tog Greven det fornuftige Parti at overnatte i en Bondeby, der laa et lille Stykke ud til Siden af Vejen. Her sagde Petja Farvel og red videre for at støde til sit Regiment, som samme Dag var afmarscheret fra Moskvá og skulde overnatte i Klosteret Trojza. Den

næste Dag gik det med samme Sneglefart hen ad Landevejen, men efter mange Anstrengelser lykkedes det dog ud paa Aftenen at naa Landsbyen Mytischtschi*), hvis Indbbyggere med stor Gæstfrihed husede Grevefamilien og de mange saarede, der fulgte med den.

Klokken lidt over ti, lige som Greven skulde gaa til Ro, kom Kammertjeneren ind og meldte, at hele Himlen var gloende rød, og at det efter alt at dømme maatte være Moskvá, der brændte.

Den gamle Greve iførte sig straks sin Slaabrok og gik udenfor, ledsaget af Sonja og Fru Schosz, men Grevinden, der brast i Graad saa snart hun hørte den skæbnesvangre Efterretning, blev derimod inde, og Natascha, som sad i en Krog og stirrede ud for sig, gjorde det samme. Hun var saa optaget af at lytte til de saaredes Stønnen, der trængte ind til hende gennem Brædevæggen, at hun ikke anede, hvad der foregik om hende.

„Aa, kære lille Natascha, det var dog et skrækkeligt Syn!“ sagde Sonja, da hun kom tilbage. „Jeg bilder mig ind, at hele Moskvá staar i lys Lue. Kig engang ud af Vinduet, min Skat, og sig mig saa, om du i dit Liv har set noget lignende!“

Natascha sendte hende et flygtigt Sideblik, men stirrede derpaa atter ud i Rummet. Hun havde vist denne mærkelige Mangel paa Deltagelse for alt lige fra det Øjeblik paa Morgenstunden, hvor Sonja til Grevindens Harme havde fundet det rettest at meddele hende, at Fyrst Andrej var saaret og kørte i den store Karosse, som førte Toget an.

„Men saa gaa dog derhen!“ sagde Sonja atter. „Hele Himlen ligner et eneste stort Flammehav.“

Natascha, der rejste sig med et ærgerligt Ansigt, stak sin Næse et Øjeblik hen til Vinduesruden og skyndte sig derpaa tilbage til sin Krog.

„Men du saa’ jo ingenting!“ sagde Sonja og rystede paa Hovedet.

„Jo, vist saa!“ svarede Natascha i en Tone, der tydeligt røbede, at hun ønskede, at man lod hende være i Fred.

Lidt efter kom Greven ind, og saa snart han var dukket ned bag det Skærmbræt, som skjulte hans Leje, gik Grevinden hen til Natascha, klappede hende blidt paa Kinden og berørte hendes Pande med sine Læber for at undersøge, om hun havde Feber.

---

*) En stor Landsby, der ligger c. 3 Mil fra Moskvá. O. A.

„Men fryser du ikke?“ spurgte hun ømt. „Du ryster jo som et Æspeløv! Vil du dog ikke snart gaa til Hvile, mit søde Barn?“

„Hvad siger du? — Jo, nu kommer jeg straks!“

Fra det Øjeblik Natascha havde bragt i Erfaring, at Fyrst Andrej var i hendes Nærhed, havde alle hendes Tanker kun drejet sig om, hvorledes hun skulde finde en Lejlighed til at aflægge ham et Besøg. Grevinden var selvfølgelig ikke længe om at opdage, at hendes Datter havde et eller andet i Sinde, men hvad det var, kunde hun ikke blive klog paa, og det pinte hende i allerhøjeste Grad.

„Naa, klæd dig saa af, mit søde Barn, og læg dig i min Seng!“ sagde Grevinden, til hvem der var redt op paa en bred Væggebænk, medens de andre maatte nøjes med at ligge paa Gulvet.

„Nej, lille Mama, lad du mig ligge hvor jeg har Lyst!“ svarede Natascha i en utaalmodig Tone og gik hen til Vinduet, som hun aabnede. Da hun stak Hovedet udenfor, hørte hun de saaredes Stønnen endnu tydeligere end før, og skønt hun godt vidste, at Fyrst Andrej, der laa i en Hytte paa den anden Side af Landsbygaden, ikke var blandt dem, hvis Klager naaede hendes Øre, følte hun sig dog saa angreben af al den Jammer, der omgav hende, at hendes Bryst var lige ved at sprænges af en undertrykt Hulken.

„Men skal du dog ikke i Seng, min lille Skat?“ spurgte Grevinden i en bekymret Tone og rørte let ved hendes Skulder.

„Jo, nu kommer jeg, nu kommer jeg!“ svarede Natascha, der skyndte sig i den Grad med at faa Klæderne af, at hun i sit Hastværk sprængte baade Snørelidser og Baand. Efter at have taget sin Nattrøje paa begyndte hun at flette sit Haar med hurtige Fingerbevægelser, og saa snart hun var færdig hermed, lagde hun sig paa sit Leje, der var redt nærmest henne ved Døren.

„Hør Natascha, skal vi ikke bytte?“ foreslog Sonja. „Du ligger langt lunere mellem Mama og mig.“

„Nej, jeg bliver hvor jeg er! — Men nu skulde I selv se at komme til Ro!“ sagde Natascha i en ærgerlig Tone og borede sit Hoved helt ned i Puden for at skjule sin Hulken.

Grevinden, Fru Schosz og Sonja klædte sig nu ogsaa af og svøbte sig i deres Tæpper. Inde i Stuen, hvor der kun brændte en eneste Natlampe, var alt indhyllet i Halvmørke, men udenfor lyste Ildebranden som et mægtigt Baal i det fjerne, og henne fra

Kroen skraas over for Hytten lød der drukne Røster, som blandede sig med de saaredes ynkelige Stønnen.

Natascha laa længe og lyttede uden at røre sig. Hun hørte først Moderen stønne og sukke og lidt efter Sonjas rolige Aandedræt, der til Tider overdøvedes af Grevens velbekendte Snorken og nogle mærkelige Trompetsignaler, som Fru Schosz frembragte med sin Næse. Efter at der var gaaet en halv Snes Minutter, kaldte Grevinden sagte paa sin Datter, men Natascha svarede ikke og laa stadig saa stille som en Mus.

„Jeg tror hun sover!“ hviskede Sonja og lettede Hovedet lidt fra Puden.

Under en af Pauserne i Snorkeduetten kaldte Grevinden igen, men denne Gang kom der intet Svar, og lidt efter trak hun Vejret saa regelmæssigt og dybt, at det var utvivlsomt, at Søvnen ogsaa havde overvældet hende.

Natascha laa endnu længe og lyttede. Henne i en Sprække bag Ovnen pippede en Faarekylling, langt borte i Landsbyen galede en Hane, og de saaredes Stønnen hørtes endnu tydeligere end før, da den vilde Larm i Kroen nu var ophørt. Endelig var det Øjeblik kommet, som hun hele Dagen havde haabet paa, men nu, da hun nærmede sig sine Ønskers Maal, gøs hun ved Tanken om at skulle gense ham badet i Blod og maaske døende.

„Sonja, sover du? — Mama, er du vaagen?“ sagde hun halvhøjt, men ingen svarede. Natascha rejste sig og løb paa sine bare Fødder hen over det knirkende Gulv. Det forekom hende, at hun hørte regelmæssige Slag paa Hyttens Vægge, men det var hendes eget Hjerte, der bankede saa stærkt af Sindsbevægelse og Frygt, at det var lige ved at sprænge Brystet.

Hun ilede gennem Forstuen og over den fugtige, kolde Landsbygade, men netop denne Kulde vakte hendes Livsaander og gav hende Kraft og Mod. Uden at betænke sig et Øjeblik aabnede hun Døren til Fyrst Andrejs Hytte og smuttede indenfor. Henne i Baggrunden af den store, halvmørke Stue stod der en Seng, i hvilken hun kunde skelne Omridsene af et menneskeligt Legeme, og paa et Bord ved Siden af Hovedgærdet brændte der et osende Tællelys. „Men han er jo helt uformelig!“ tænkte hun gysende, thi hun opfattede den saaredes Knæ som hans Skuldre. Hun standsede et Øjeblik, men en uimodstaaelig Magt drev hende fremad, og hun listede sig saa videre Skridt for Skridt, til hun naaede Midten af Stuen. Hun opdagede nu til sin

Rædsel, at der var hele tre til herinde. Paa en Bænk henne ved Ovnen laa der en Mand og stønnede — det var Timokhin, som ogsaa var bleven saaret ved Borodino — og i Nærheden af ham, paa selve Gulvet, hvilede der to Skikkelser indsvøbt i Tæpper.

Timokhin, der led saa stærkt i sit Saar, at han ikke kunde sove, stirrede med store, opspilede Øjne paa den hvidklædte Kvindeskikkelse, der kom listende ind i Stuen.

„Hvad vil De? Hvad ønsker De?“ hviskede han i en forskrækket Tone og rejste sig halvt op fra sit Leje.

Natascha svarede ikke, men skyndte sig hen til Sengen. Netop i dette Øjeblik blussede Lyset op, og hun saa' ham da ganske tydeligt med begge Hænderne hvilende paa Tæppet og saaledes, som hun altid havde kendt ham, kun med den Forskel maaske, at hans Kinder havde en stærkere Farve end ellers, hvilket i Forbindelse med hans straalende Blik gav hans Ansigt et vist barnligt og uskyldigt Udtryk. Hun gik hen til ham og knælede foran Sengen, og han smilede og rakte Haanden ud imod hende.

XVII

Der var gaaet syv Dage, siden Fyrst Andrej kom til sig selv i Ambulancen, og næsten i al den Tid havde han ligget hen i en Døs, som skyldtes Feberen og den stærke Betændelse i Saaret. Den første Dag efter Afrejsen fra Moskvá havde han tilbragt i sin Vogn, men da han næste Aften kom til Landsbyen Mytischtschi, vaagnede han et Øjeblik til Bevidsthed og udtalte Ønsket om at blive baaret ind i en af de nærmeste Hytter. Den korte Transport fra Vognen forvoldte ham saa store Smerter, at han paa ny faldt i en dyb Afmagt, og da han langt om længe kom til sig selv igen, forlangte han med svag Stemme en Drik Te. Denne Opblussen af Livsaanderne forbavsede Lægen i den Grad, at han fandt sig foranlediget til at føle Fyrstens Puls, og det viste sig nu, at den slog næsten fuldstændig roligt og regelmæssigt, hvilket berørte den gode Doktor højst ubehageligt, da han betragtede sin Patient som dødsdømt, og en saadan midlertidig Bedring altsaa kun kunde forlænge Lidelserne.

Fyrst Andrej fik et Glas Te, som han drak med Begærlighed,

og efter at han havde ligget lidt og stirret ud for sig, spurgte han til Timokhin.

„Jeg er her, Deres Excellence!“ svarede den rødnæsede Major, som krøb hen til ham paa alle fire, da hans ene Fod var saa beskadiget, at han ikke kunde støtte paa den.

„Naa, hvordan gaar det med Saaret, min Ven?“ spurgte Fyrst Andrej i en deltagende Tone.

„Aa, det er kun en Ubetydelighed. Men hvorledes har Deres Excellence det?“

„Tak — det gaar nogenlunde!“

Lægen gik nu hen og undersøgte Fyrst Andrejs Saar, men han gjorde det med bortvendt Ansigt, da han ikke kunde udholde den kvælende Stank, som opsteg derfra. Efter at det store, gabende Hul var udvadsket, blev Forbindingen fornyet, men dette tog saa stærkt paa den saarede, at han atter tabte Bevidstheden og begyndte at fantasere.

„Du store Gud, at nogen kan udholde saa skrækkelige Smerter!“ sagde Lægen, da Kammertjeneren rakte ham et Vandfad, hvori han dyppede sine blodige Fingre.

Henad Midnat kom Fyrst Andrej atter til sig selv. Alle de andre var nu gaaede til Ro og sov tilsyneladende fredeligt. Men ellers var der Liv og Lystighed nok i Stuen, thi Faarekyllingerne sang og peb for Kakerlakkerne, der boltrede sig paa Gulvet og Væggene, og en stor Spyflue, som hvert Øjeblik bumsede mod hans Hovedpude og derpaa fløj summende lige forbi Lyset, førte Legen an. Medens han laa og stirrede ud i det halvmørke Rum, dansede Tanker og Forestillinger af enhver Art rundt i Hovedet paa ham og afløste hinanden med en utrolig Hastighed. Men Natascha var stadig den røde Traad i disse, og hendes Billede viste sig atter og atter for ham, vækkende Ønsket om, at han maatte faa hende at se blot en eneste Gang endnu i sit Liv. „Blot en eneste Gang!“ tænkte han, og i det samme saa' han en hvid Skikkelse henne i Døren. Det var hendes Øjne, der lyste ham i Møde, og Ansigtet var ogsaa hendes, men det var dødblegt. „Aa, hvor det dog er utaaleligt med alle disse Syner!“ sagde han til sig selv og søgte at bortjage det Billede, som kun hans Indbildningskraft havde skabt. Men det lykkedes ham ikke, og han havde endogsaa en bestemt Fornemmelse af, at det blege Ansigt fik Liv og kom nærmere. Han gjorde en Kraftanstrengelse for at rejse sig, men i det samme sortnede det for hans Øjne, og han

faldt saa atter i en dyb Afmagt. Da han vaagnede til Bevidsthed, laa Natascha — hende, han havde længtes saa inderligt efter, og som han nu elskede med en Kærlighed, der intet jordisk havde ved sig, paa Knæ foran hans Seng. Han forstod nu, at det virkelig var hende selv og ikke et skuffende Billede, og han tænkte ikke med en Tanke paa, hvorledes hun var kommen herhen, men glædede sig kun over, at hun var her. Hun rørte sig ikke, men saa' paa ham med kærlige, taarefyldte Øjne, og kun de svagt sitrende Læber forraadte hendes Sindsbevægelse.

Fyrst Andrej udstødte et Lettelsens Suk, smilede, og strakte Haanden ud imod hende.

„Er det dig?" sagde han sagte. „Hvilken Lykke at se dig!"

Natascha bøjede sig ned over hans Haand og berørte den med sine Læber.

„Tilgiv mig!" hviskede hun og løftede sit Hoved. „Tilgiv mig!"

„Jeg elsker dig!"

„Tilgiv mig!" hviskede hun endnu sagtere og bøjede sig atter ned over hans Haand.

„Jeg elsker dig højere end nogen Sinde før!" sagde han og løftede hendes Ansigt, saa at han kunde se ind i hendes taarefyldte Øjne, der søgte hans med et ømt og lyksaligt Udtryk. Hun var i dette Øjeblik saa bleg og betaget af Sindsbevægelse, at hun nærmest maatte kaldes styg, men han fandt hende vidunderlig, thi han saa' kun hendes dybe, straalende Øjne.

Den ene af de to, der laa paa Gulvet — det var Kammertjeneren — vaagnede nu og ruskede i Lægen, som sov i Halmen ved Siden af ham. Timokhin, der havde set og hørt alt, gemte sig derimod under sit Tæppe, saa godt han kunde, baade af Blufærdighed, og fordi han nødig vilde genere ved sin Nærværelse.

„Men hvad er dog det!" sagde Lægen, der rejste sig halvt op og støttede sig paa Albuen. „Hvor tør De vove at forstyrre Patientens Nattero? Maa jeg bede Dem om at gaa — og det øjeblikkelig!" Natascha rejste sig straks og gled med lydløse Skridt ud af Stuen. Hun ilede over Gaden og naaede hen til sin egen Hytte, men saa snart hun var kommen inden for Døren, overvældede Bevægelsen hende i den Grad, at hun sank hulkende om paa sit Leje.

Fra nu af tilbragte Natascha hvert kortere eller længere Ophold under Rejsen hos Fyrst Andrej. Hun plejede ham om Dagen

og vaagede ved hans Seng om Natten, og hun viste sig saa rolig og behersket i al sin Færd, at Lægen følte sig fuldstændig imponeret af hende.

XVIII

Hele den 14., altsaa den Dag Franskmændene tog Moskvá i Besiddelse, sad Pierre inde i Basdejevs Arbejdsværelse og grundede over den hemmelighedsfulde Forbindelse mellem hans Navn og Kejser Napoleons, og Tanken om, at han af Forsynet var udset til at gøre en Ende paa Dyrets Magt, fremstillede sig da atter for ham med stor Styrke. Det var nu hans bestemte Agt at opsøge Napoleon og dræbe denne for at befri Rusland for de Ulykker, der truede det.

Næste Dag stod han op sent om Morgenen efter en lang og søvnløs Nat, fast besluttet paa at udføre sit patriotiske Forsæt. Han trak i sin lange Kavaj og tog Pistolen, der laa paa Skrivebordet, men saa saare han havde faaet den i Haanden, gik det op for ham, at dette frygtelige Mordvaaben havde saa store Dimensioner, at han ikke vilde kunne skjule det paa sin Person. Og da han ikke vovede at medføre Pistolen aabenlyst, lod han den ligge og stak Dolken, som han ligeledes havde købt den foregaaende Dag, ind under sin Vest. Efter at han havde knappet sin Kavaj, trykkede han Kabudsen ned over Ørene og listede sig derpaa gennem Forstuen og ud paa Gaden.

Gerasim havde nok den foregaaende Aften meddelt ham, at det brændte flere Steder i Byen, men Pierre havde ikke tillagt denne Ildebrand nogen videre Betydning, og han blev derfor yderst forbavset ved at opdage, at ikke alene Basaren og de nærmeste Gader, men endogsaa Tømmeroplagene ved Dorogomilov-Broen og de store Flodbarker, der laa fortøjede langs denne, stod i lys Lue. Medens han gik ned ad Arbatskaja, lagde han Mærke til, at de fleste af Portene var stængede og mange af Vinduerne tillukkede med Skodder. De faa indfødte han mødte, listede sig langs Husene med forskræmte Ansigter og skyndte sig forbi de franske Soldater, som spankulerede midt ude paa Gaden med en stolt og sejrsbevidst Mine. Alle saa' hen efter den store, tykke Pierre; hans Landsmænd, fordi de ikke kunde blive kloge

paa, hvad han egentlig var for en Fyr, og Franskmændene, fordi de følte sig imponerede af denne Kæmpe, der gik roligt videre uden at skænke dem et eneste Blik.

Et godt Stykke nede i Gaden kom han forbi en Port, foran hvilken der stod tre Infanterister, som forgæves søgte at gøre sig forstaaelige for en gammel pelsklædt Mand. Da Soldaterne fik Øje paa Pierre, vilde de ogsaa i Lag med ham, men han rystede blot paa Hovedet og skyndte sig videre. Et Par Huse derfra blev nan standset af en Skildvagt, som stod paa Post ved en grønmalet Krudtkarre, men først efter at Manden havde raabt til ham flere Gange og fældet sit Gevær, gik det op for Pierre, at han vilde faa en Bajonet i Maven, hvis han ikke skyndte sig over paa det andet Fortov. Det gjorde han da ogsaa, og han traskede saa videre, idet han adlød den højere Villie, der bød ham at opsøge Napoleon, som paa dette Tidspunkt allerede havde siddet flere Timer i Sikkerhed inden for Kremls Mure, hvorfra han med en mørk Mine betragtede den Ildebrand, som hærgede Byen. Jo mere Pierre nærmede sig Enden af Gaden, desto tættere blev Røgen, og Luften brændte nu næsten som Ild i hans Lunger. Flere af Husene stod i lys Lue, og alt imellem mødte han større og mindre Folkehobe, som syntes stærkt ophidsede. Medens han gik hen over en aaben Plads, der til højre begrænsedes af nogle høje Huse og til venstre af en stor, parklignende Have, hørte han pludselig en fortvivlet Graad lige i Nærheden af sig, og han opdagede saa et Par Skridt ud til Siden en mager, halvgammel Kone, der sad midt inde i en Bunke Dyner, Kofferter og andet Bohave. Hun hylede gudsjammerligt, og hendes tre Børn, to Smaapiger paa ti til tolv Aar og en lille syv Aars Dreng, stemmede i med det bedste de kunde. En barbenet, snavset Tjenestetøs, der havde taget Stade oppe paa en Koffert, søgte at faa Orden i sit genstridige Haar, og en lavstammet Mand med velplejet Kindskæg og et ubevægeligt Ansigt havde travlt med at hale forskellige mer eller mindre defekte Klædningsstykker ud af Roderiet. Saa snart Konen fik Øje paa Pierre, kastede hun sig paa Knæ foran ham og omslyngede hans Ben med begge sine Arme.

„Ak, kære, gode Herre! Hjælp mig i min store Nød og Elende!“ bad hun ynkeligt og gennem Taarer. „Min lille yngste Pige ligger maaske nu og kvæles af Røgen. „Aa, min dejlige,

velsignede Unge! Er det derfor jeg har passet og plejet dig hele tre Aar igennem? U-hu-hu-hu-huh!"

„Naa, hold nu op, Marja Nikolajevna!" sagde hendes Ægtefælle i en beroligende Tone. „Du kan da nok begribe, at din Søster har taget hende med sig."

„Aa, dit usle, hjerteløse Menneske!" skreg Konen, der pludselig holdt op med at græde. „Har du da ikke Spor af Følelse for dit eget Barn, siden du sidder rolig her, medens vor lille Katja maa omkomme i Flammerne. Nej, du fortjener ikke en Faders Navn, dit afskyelige Skarn! — Men De er god og ædel — jeg kan se det paa Dem!" henvendte hun sig i en blid Tone til Pierre. „Ak ja, det hele kom over os som en Tyv om Natten. Først gik der Ild i Nabohuset, og et Øjeblik efter stod vort eget i lys Lue. Tøsen her skreg: „Det brænder! Det brænder!" og i samme Nu var vi saa omspændt af Flammer, at vi maatte styrte ud paa Gaden, ganske som vi gik og stod. Jeg selv var i bar Særk og fik kun Tid til at kaste denne Saloppe om mig. Ak ja, ak ja! Og medens vi stod og saa' paa det brændende Hus, opdagede jeg pludselig, at vi ikke havde faaet Katja med. Aa, du milde, forbarmende Gud, skal hun da virkelig steges levende! Det stakkels, uskyldige Nor! U-hu-hu-hu-huh!"

„Men hvordan skal jeg faa fat i Barnet?" sagde Pierre. — „Jeg véd jo ikke engang, hvor det er henne!"

„Tak, i Jesu velsignede Navn!" hylede Konen og slyngede atter begge Armene om hans Ben. „Tak for den Trøst, du skænker mit arme Hjerte! — Aniska, dit Utyske, skynd dig at vise Herren Vej!" skreg hun til Tjenestepigen og spærrede Munden saa højt op, at hendes lange, gule Fortænder kom helt til Syne.

„Ja, før mig derhen, saa skal jeg gøre mit bedste!" erklærede Pierre i en resolut Tone.

Den snavsede Tjenestepige rejste sig med et Suk og fór saa af Sted paa sine bare Fødder, fulgt af Pierre, der løb lige i Hælene paa hende. Hun ilede først gennem en mørk og snæver Gyde og forsvandt derpaa i en Port, som førte ind til en stor Gaard. „Nu er vi der straks!" sagde hun aandeløst, medens de Side om Side løb hen over denne, og efter at de havde passeret endnu et Par Gaarde, standsede hun ved en lille Laage og pegede paa et Hus, som stod i lys Lue. Den ene Gavl var allerede styrtet ned, og Ildtungerne stak deres røde Spidser op gennem

Sparreværket og ud af den øverste Etages Vinduer, der var indhyllede i store, mørke Røgskyer.

Saa snart Pierre var kommen gennem Laagen og mærkede Varmen, der strømmede ham i Møde, standsede han uvilkaarlig og saa' hen paa sin Ledsagerske med en betænkelig Mine.

„Er det dér?" spurgte han og pegede paa Huset.

„Ak ja!" svarede Pigen og stak pludselig i Graad. „Ja, dér boede vi og havde det saa fredeligt og godt, og nu staar det hele i lys Lue, og min egen lille Katja, som ligger oppe i Gavlværelset, maa ynkeligen omkomme. Aa—aah! U-hu-hu-hu-huh!"

Pierre nærmede sig det brændende Hus, men Varmen var saa stærk, at han uvilkaarlig drejede af til Siden og gik i en Bue uden om det, indtil han pludselig rendte med Næsen mod en stor, rød Bygning, som endnu kun brændte oppe i Taget. Foran denne Bygning myldrede der med Soldater, som han først antog for Brandpoliti, men da han saa' dem fjerne sig hobevis med store Pakker og Bylte, gik det op for ham, at disse Mennesker kun var mødt her for at røve og plyndre. Braget af de nedstyrtende Spær og Bjælker og Flammernes Knitren i Forbindelse med de sorte Røghvirvler og Ildtungerne, der snoede sig som røde Slanger op ad Vinduessprosserne, elektriserede Pierre i den Grad, at han nu følte sig parat til et hvilket som helst Vovestykke. Han ilede derfor tilbage til det brændende Hus, men medens han ledte efter en Indgang, hørte han et Raab oven over sit Hoved, og i det samme bumsede der en stor Kommodeskuffe fyldt med Sølvtøj lige ned for Næsen af ham.

Pierre kiggede op og fik saa Øje paa et Par Soldater, som lænede sig halvt ud af et Vindue og syntes at more sig over hans Forskrækkelse.

„Hvad Pokker bestiller du her?" raabte en af dem ned til ham. „Se til, du kommer af Sted — og det i en Fart!"

„Har I ikke set et Barn oppe i Gavlværelset?" spurgte Pierre.

„Hvad er det, han vrøvler om, det tykke Bæst!" lød det deroppefra, og samtidig gik en af Soldaterne nede i Gaarden hen til ham med en truende Mine, formodentlig fordi han ansaa Pierre for en Medbejler til Skuffens Indhold.

„Nej, lad ham være!" raabte en af dem oppe i Vinduet. „Han leder efter sin Unge. — Ja, der ligger en lille Tingest og skriger inde i Haven; jeg saa' den for et Øjeblik siden!"

„Hvor er Barnet? — Hvor er Barnet?“ skreg Pierre atter.

„Ja, tag det med Ro, nu kommer jeg straks!“ sagde Franskmanden, og et Øjeblik efter svingede han sig ud af Vinduet og sprang let og behændigt ned paa Stenbroen. Han gav Pierre et Dask paa Skulderen og trak ham med sig ind i en Have, der laa bag ved Huset. De løb hen ad en lang Grusgang, og da de var naaet til Enden af denne, standsede Franskmanden og pegede paa en lille tre Aars Pige, som laa og klynkede inde under en Bænk.

„Dér har du din Unge!“ sagde Soldaten. „Og det er nok oven i Købet en lille Frøken — gratulerer, gratulerer! Naa Farvel, min tykke Ven, og glem mig ikke i din Aftenbøn!“ Og efter at have afleveret disse velvillige og spøgefulde Ord skyndte han sig tilbage til sine Kammerater for ikke at gaa Glip af sin Part af Rovet.

Pierre, som var helt ellevild af Glæde, løb hen til den lille Pige og vilde tage hende op paa sine Arme, men da Ungen, der var lige saa styg og frastødende som Moderen, fik Øje paa den fremmede Mand, skreg hun og søgte at redde sig ved Flugten. Pierre tog et Tag i hendes røde Kjole, og medens han løftede hende op, stred hun imod af alle Kræfter og bed ham i hans ene Haand. Han følte den samme Modbydelighed, som naar man rører ved et eller andet hæsligt Kryb, og skulde lige til at slippe Barnet igen, men han overvandt sig selv og løb med sin skraalende Byrde tilbage til Huset. Da han kom hen til Laagen, var Udgangen spærret af Murdynger og brændende Bjælker, og han løb saa atter ind i Haven for at slippe bort ad en anden Vej.

XIX

Efter de mærkeligste Farter over Plankeværker og gennem Stræder og Smøger naaede Pierre endelig hen til den Plads, han nylig havde forladt, men den var nu saa overfyldt med brandlidte Familier, som havde slaaet sig ned her med deres reddede Ejendele, at han havde ondt ved at genkende den. Mellem disse husvilde Stakler vandrede der franske Soldater af alle Vaabenarter, som formodentlig havde indfundet sig her i Haab om at

kunne gøre et eller andet Kup. Pierre gik omkring mellem de forskellige Grupper og ledte ivrigt efter Barnets Forældre. Den lille Pige græd nu ikke mere, men sad sammenkrøben paa hans Arm og saa' sig forskrækket om til alle Sider, medens hendes Redningsmand skævede ned til hende med et ømt og medlidende Smil, i hvilket hans faderlige Følelser syntes at afspejle sig.

Under hans Vandring hen over Torvet faldt hans Øjne paa en armenisk Familie, der sad inde mellem nogle Vareballer, som laa ophobede i en stor Dynge. Den bestod af en gammel Mand og hans Hustru, begge med smukke og typiske Ansigtstræk, og deres unge Datter, en enestaaende Dejlighed med sorte, buede Øjenbryn, regelmæssige Træk og en fin Rødme paa Kinderne. Hun saa' uafbrudt ned mod Jorden, thi hun kendte selv sin Skønheds Magt og frygtede for, at den skulde bringe hende i Ulykke. Som hun sad dér i sin rige Atlaskes Saloppe, omgivet af Skrammel og Roderi, mindede hun om en fin og kostelig Drivhusplante, som man med ubarmhjertig Haand har kastet ud i Sneen.

Medens Pierre, der nu næsten havde opgivet Haabet om at finde Barnets Moder, stod med et hjælpeløst Ansigt og kiggede sig om til alle Sider, samlede han efterhaanden en større Tilskuerskare, der betragtede ham og den lille Pige med nysgerrig Interesse.

„Er der nogen, De leder efter? — Nej se, hvor hun kan kigge, den lille! — Er det Deres egen?“ lød det til ham fra forskellige Sider.

Pierre oplyste, at Barnet ikke var hans, men at det tilhørte en Kone, som for lidt siden havde siddet her med to Smaapiger og en Dreng, og han spurgte derpaa, om nogen vidste, hvor hun hørte hjemme, og hvor hun var bleven af.

„Jo, bi lidt, det maa sikkert have været Anna Petrovna,“ mente en gammel Diakon. „Herregud, er det ogsaa brændt for hende. — Aa, Gud fri og bevare os naadigen vel!“ tilføjede han i en brægende Salmetone.

„Nej, det kan ikke have været hende!“ erklærede en koparret Madam, der stod i Nærheden af ham. „Hun forlod jo Byen allerede i Gaar Aftes. Jeg tror snarere, at det har været Marja Nikolajevna. — Hvordan saa' hun ud?“

„Ja, hun var gul og mager i Ansigtet, og hendes Overtænder ragede langt ud af Munden.“

„Naa ja, saa er det hende!“ forsikrede Konen.

„Men hvor er hun da løbet hen?“

„Aa, den Stakkel! Da hun saa' Soldaterne komme, gemte hun sig i Haven hist henne!“

„Ak Herrejemini! Gud fri og bevare os naadigen vel!“ brægede Diakonen atter i Salmetone.

„Ja, naar De gaar ind ad den første Havelaage til højre,“ sagde Madammen, „saa finder De hende nok! — Aa, den arme Kone, nu forstaar jeg, hvorfor hun græd saa ynkeligt. Gud være lovet da, at hun faar sin Tøs igen!“

Men Pierre hørte ikke mere, hvad der blev sagt, thi hele hans Opmærksomhed var nu henvendt paa den armeniske Familie og to franske Soldater, som indtog en yderst truende Holdning over for denne. Den ene af disse Fyre, en lille barfodet Spirrevip i blaa Kappe og med Huen paa Snur, havde fat i den gamle Mands Ben og var i Færd med at trække Støvlerne af ham, og den anden, en lang, duknakket Knægt, stod med begge Hænder i Lommen foran den unge Pige og gloede paa hende med et sløvt og idiotisk Udtryk.

„Tag Barnet og aflever det!“ sagde Pierre i en bydende Tone til den koparrede Madam og satte i en Fart den lille Pige ned paa Jorden. Den gamle Mand sad nu med bare Fødder og græd, og Soldaten, som havde trukket Støvlerne af ham, slog dem mod hinanden med en triumferende Mine. Men Pierre saa' slet ikke dette, thi hans Blik fulgte udelukkende den anden Franskmand, som ganske langsomt trak sin ene Haand op af Lommen og derpaa pludselig slog en Klo i den unge Piges Hals. Hun blev dog siddende fuldstændig ubevægelig og med nedslagne Øjne og syntes slet ikke at lægge Mærke til hans Nærværelse.

Inden Pierre kunde forhindre det, havde Røveren grebet fat i hendes Halsbaand, og i samme Nu som han sprængte Snoren, udstødte hun et gennemtrængende Skrig og gjorde en afværgende Bevægelse med begge Hænder.

„Slip hende øjeblikkelig!“ skreg Pierre, som greb den lange Soldat i Nakken og smed ham omkuld. Fyren kom dog i en Fart igen paa Benene og smurte Haser, men hans Kammerat med Støvlerne trak blank og gik truende hen mod Pierre.

„Hvad — kommer du her og gør Vrøvl!“ raabte han og svingede sin korte Sabel.

Pierre, der var ude af sig selv af Raseri, kastede sig over sin

Modstander, og inden denne endnu havde naaet at gøre Brug af sin Smørstikker, havde han allerede spændt Ben for ham og pryglede nu løs paa hans Skuldre og Ryg, medens Mængden, der stod og saa' til, gav sit Bifald til Kende. Den lille Franskmand vilde vistnok være bleven slaaet fuldstændig fordærvet, hvis der ikke uventet var indtruffet Hjælp i Form af en stor Rytterpatrouille, som kom sprængende hen over Torvet og skyndte sig at slaa Kreds om de kæmpende.

Pierre var saa ophidset, at han knap vidste, hvad der videre foregik. Han havde en svag Forestilling om, at han slog løs paa en anden, at andre slog løs paa ham, at hans Hænder blev bundne, og at de franske Soldater undersøgte hans Lommer.

„Han har en Dolk hos sig, Hr. Løjtnant!" raabte en af dem.

„Aha, han bærer skjulte Vaaben!" sagde Officeren. „Ja, saa i Kachotten med ham! — Og du kan spadsere samme Vej!" henvendte han sig til den barfodede Soldat.

Pierre saa' hen paa ham med blodunderløbne Øjne, og hans Ydre og Mine var saa foruroligende, at Officeren lod sin Hest gaa et Skridt tilbage og gav en Ordre, der havde til Følge, at fire Ulaner red frem fra Kommandoet og hen til Pierre, som de tog under deres særlige Varetægt.

„Forstaar De Fransk?" spurgte Officeren, der stadig holdt sig i en passende Afstand fra ham. — „Aa, kald paa Tolken, Korporal!"

En lille civilklædt Person red ud af Rækkerne og nærmede sig Pierre, der straks genkendte hans Ansigt. Det var en fransk Frisør, som i flere Aar havde udøvet sin Kunst i Moskvá og derfor kunde udtrykke sig nogenlunde forstaaeligt paa Russisk.

„Hans Ydre svarer ikke rigtig til Klæderne!" sagde Tolken henvendende sig til Officeren.

„Nej, han ser mig meget fordægtig ud! Spørg ham engang om, hvem han er."

„Hvem er du?" spurgte Tolken paa slet Russisk. — „Naa, herud med Sproget!"

„Ja, I kan gøre ved mig, hvad I vil," svarede Pierre, „men mit Navn faar I ikke at vide!"

„Oho!" sagde Officeren og rynkede Brynene. „Ja, saa af Sted med ham!"

En Mængde nysgerrige stimlede sammen om Ulanerne, og i

forreste Række stod den koparrede Kone, som vuggede Tøsen paa Armen.

„Aa, Herregud, skal du nu i Hullet, min Ven!“ sagde hun i en deltagende Tone til Pierre. „Men hvad skal jeg stille op med hende her, hvis jeg ikke finder Forældrene?“

„Hvad er det hun snakker om?“ spurgte Officeren. „Hvad vil hun dig?“

„Hvad hun vil!“ sagde Pierre, der følte sig endnu mere opildnet, da han saa' den lille Pige, han havde frelst. „Hun bringer mig min Datter, som jeg lige har udfriet af Flammerne!“ Og uden selv at kunne gøre sig klart, hvorfor han egentlig var kommen med denne meningsløse Usandhed, vandrede han af Sted mellem Ulanerne med værdige og afmaalte Skridt.

Den Patrouille, der havde taget ham, var en af de mange, Davoust havde ladet udsende i Løbet af Dagen for at standse Plyndringen og opsnappe de Ildgerningsmænd, som efter den i Hovedkvarteret almindeligt herskende Mening havde stukket Moskvá i Brand. Paa Hjemvejen fangede Patrouillen endnu fem mistænkelige Individer: en Bodsvend, to Seminarister, en Bonde og en Gaardskarl; men Pierre var dog den fordægtigste af alle de indfangede Forbrydere, og da Kommandoet ankom til Hovedvagten, blev han derfor anbragt for sig selv og underkastet den strengeste Bevogtning.

FJERDE AFSNIT

I

I Petersborgs fornemme Kredse gik Livet paa denne Tid sin sædvanlige Gang med Baller og Selskabelighed af enhver Art, og for dem, der levede i disse tomme Glæder, syntes den store Fare, som truede Folk og Rige, at ligge fuldstændig i Baggrunden. Det var Hoffesterne, Forestillingerne paa det franske Teater og Døgnets Kævl, der fangede Interesserne, men for Situationens Alvor havde man kun sjælden en Tanke tilovers.

Den 9. September, altsaa to Dage efter Kampen ved Borodino, gav Anna Pavlovna en af sine sædvanlige vellykkede Soireer, hvis egentlige pièce de résistance denne Gang skulde være Oplæsningen af et Brev, som Ærkebiskoppen i Moskvá havde sendt Kejseren sammen med et Billede af den hellige Sergius*). Dette Brev betragtedes som et sandt Mønster paa patriotisk og gejstlig Veltalenhed, og Fyrst Vasilij, der var vidt og bredt bekendt for sit deklamatoriske Talent, skulde derfor læse det højt for Selskabet. Hans egentlige Kunst bestod deri, at han afvekslende hævede og sænkede Stemmen, medens han samtidig gik over fra hul Patos til en øm Kurren, uden mindste Hensyn til, om disse Modulationer passede til Ordenes Betydning eller ej.

Denne Oplæsning havde som alt, hvad der foregik i Anna Pavlovnas Salon, et bestemt politisk Maal, idet den tilsigtede at omvende en meget højtstillet Person, der havde gjort sig bemærket ved sine hyppige Besøg i det franske Teater og saaledes trængte til at paavirkes i patriotisk Retning. De fleste af Gæsterne havde allerede givet Møde, men da den, for hvem Oplæsningen var bestemt, endnu manglede, ventede Anna Pavlovna med at servere Brevet og indskrænkede sig til at holde Kon-

*) Russisk og græsk Kirkehelgen, Stifter af Klosteret Trojza ved Moskvà. Han blev erklæret for Helgen 1423. O. A.

versationens Maskineri i Gang paa sin sædvanlige behændige Maade.

Aftenens Samtaleemne var Grevinde Besukhovs pludselige Sygdom. Hun havde i en hel Uge holdt sig borte fra Selskaber og Baller, modtog ingen og gennemgik en mystisk Kur, som var hende foreskreven af en ung italiensk Læge, hvis Renommé ikke svarede ganske til hans udbredte Praksis. Man fortalte almindeligt, at den fortryllende Grevindes Sygdom hidrørte fra, at hun havde vaklet vel meget i Valget mellem sine to Tilbedere, og at Italienerens Kurmetode kun gik ud paa at fjerne Følgerne af hendes Vaklen, men i Anna Pavlovnas Nærværelse vovede dog ingen at fremsætte denne Formodning.

„Den stakkels Grevinde er nok meget angrebet!" sagde en ung Diplomat, som stod i en lille Kreds af Herrer henne ved Kaminen. „Og efter hvad jeg hører, skal det være en ondartet Halsbetændelse, hun lider af."

„Ja, det er en skrækkelig Sygdom!" bemærkede hans Nabo til højre og rystede paa Hovedet.

„Naa, men den har dog i det mindste haft til Følge, at de to Rivaler har forsonet sig med hinanden," ytrede en tredje.

„Ja, hendes gamle Tilbeder skal have grædt som et Barn, da Lægen fortalte ham, at Tilfældet var meget farligt."

„Tænk hvilken Ulykke, hvis vi skulde miste hende!" sukkede Diplomaten med et melankolsk Smil. „Hun er saa fortryllende og elskværdig!"

„Ah, De taler nok om den stakkels Grevinde Besukhov!" sagde Anna Pavlovna, der ubemærket havde nærmet sig Gruppen. „Jeg havde Bud hos hende i Morges og fik den Besked, at det gik lidt bedre. — Ja, hun er fortryllende, det maa jeg give Dem Ret i!" vedblev hun med sit mest henrykte Smil. „Ganske vist hører hun og jeg til to forskellige Lejre, men det forhindrer mig dog ikke i at vurdere hende efter Fortjeneste. — Hun er saa ulykkelig, den Stakkel!"

En ung, ubetænksom Mand, der mente, at disse Ord løftede en Flig af det Slør, som dækkede over Grevindens Sygdom, tillod sig at ytre sin Forbavselse over, at hun ikke havde tilkaldt sin egen Læge, men en italiensk Charlatan, hvis Kure nok ikke altid taalte Dagens Lys.

„Ja, De er maaske bedre underrettet end jeg," sagde Anna Pavlovna i en bidende Tone, „men jeg véd fra fuldstændig paa-

lidelig Kilde, at den italienske Doktor er en særdeles habil og velinstrueret Person. Han er Livmedikus hos Dronningen af Spanien!!“ Og efter at hun saaledes fuldstændig havde gjort det af med den unge Mand, gik hun hen til Bilibin, som sad i en Kreds af Damer og anstrengte sig forgæves for at finde paa en bonmot. Men netop i dette Øjeblik traadte den højtstillede Person, som hun agtede at omvende til Patriot, ind i Salonen, og hun skyndte sig saa hen til Fyrst Vasilij og bad ham om at oplæse Ærkebiskoppens Skrivelse. Saa snart Oplæsningen begyndte, indtraadte der almindelig Tavshed.

„Allernaadigste Hersker og Kejser!“ deklamerede Fyrst Vasilij med hævet Røst og saa' sig triumferende om til alle Sider. „Rigets ypperste Hovedstad, vort nye Jerusalem, vil modtage sin Messias med aabne Arme. Vi, dens Børn, lover og priser Dig! Gennem Mørket, der ruger over os, skimter vi alle Din Herskermagts Glans og synger i Kor: Hosianna! Velsignet være Du, vor Herre og Frelser!

Om end den frække og onde Goliath i denne Stund spreder Død og Rædsel over Ruslands hellige Rige, saa skal dog vor ydmyge og saliggørende Tro, som Slyngen i Davids Haand, knuse hans blodtørstige og forvorpne Hoved. Jeg sender Eders Majestæt dette Billede af den hellige Sergius, som i fordums Tider kæmpede saa ivrigt for Troen, og jeg beklager kun dybt, at mine svage Kræfter hindrer mig i at skue Eders elskelige Aasyn. Og nu til Slut opsender jeg en varm Bøn til Himmelen om, at den Almægtige vil forøge de troendes Skare og opfylde Eders Majestæts fromme og vise Ønsker!“

„Ja, det kalder jeg Kraft og Energi! — Og hvad siger De om Stilen? — Det er mageløst ... storartet!“ lød det rundt omkring i Salen, og Anna Pavlovnas Gæster, som var lige begejstrede over det gejstlige Aktstykke og Oplæserens sjældne Kunst, talte derpaa endnu længe om Fædrelandets truede Stilling og om Udfaldet af det Slag, der kunde ventes i de allernærmeste Dage.

„Ja, De skal nok faa at se,“ sagde Anna Pavlovna, „at vi i Morgen, paa Kejserens Fødselsdag, faar gode Efterretninger fra Hæren. — Jeg har det ganske bestemt paa Fornemmelsen!“

II

Anna Pavlovnas Forudfølelse viste sig rigtig, thi næste Dag, midt under den højtidelige Gudstjeneste, der blev afholdt i Slotskirken i Anledning af Kejserens Fødselsdag, indløb der en Beretning fra Fyrst Kutusov, skreven om Formiddagen den 7., nogle Timer efter at Slaget var begyndt. Overgeneralen meldte, at Russerne holdt Stand over hele Linien, og at Franskmændene havde lidt langt større Tab end vi, men han tilføjede, at hans Meddelelse kun var foreløbig, da Kampen endnu ikke var afsluttet. Efter dette maatte Sejren altsaa være vor, og som Følge heraf blev der straks afsunget et Tedeum, i hvilket man priste Hærskarernes Herre for hans naadige Hjælp i Farens Stund.

Der herskede hele Dagen en patriotisk og løftet Stemning i Byen, og der gik endogsaa det Rygte, at Napoleon var taget til Fange, og at han havde nedlagt sin Kejserværdighed. Ved Hoffet var det dog ikke saa meget Efterretningen om Sejren, der gjorde Indtryk, men snarere den Omstændighed, at det glædelige Budskab var indtruffet paa Kejserens Fødselsdag, hvorved det fik Karakteren af en Present til Allerhøjstsamme. I sin Beretning meldte Kutusov ogsaa om de Tab, Hæren havde lidt, og blandt de faldne nævnede han særlig Tutschkov, Bagration og Kutajsov. Men skønt de to første Navne havde en ganske anden Klang end det sidste, var det dog kun Kutajsovs Død, der vakte Deltagelse ved Hoffet, og det ene og alene fordi man vidste, at han stod særlig højt i Kejserens Gunst.

„Naa, har jeg saa ikke haft Ret i min Dom om Kutusov?“ sagde Fyrst Vasilij den Dag med Stolthed til alle dem, der kom i Nærheden af ham. Jeg har altid holdt paa, at ene han vil være i Stand til at overvinde Napoleon.“ Hele Dagen forløb, uden at der indtraf yderligere Efterretninger fra Hæren, og man begyndte derfor at blive urolig, men især ved Hoffet, hvor man tog sig det overordentlig nær, at Kejseren skulde svæve i Uvished om Kampens endelige Udfald, og alle de, som Dagen i Forvejen havde hævet Kutusov til Skyerne, var nu enige om at fordømme ham. Fyrst Vasilij roste heller ikke mere sin Protegé, men tav klogeligen stille, naar Talen faldt paa Overgeneralen.

Samme Dags Aften blev Gemytterne sat endnu stærkere i Bevægelse ved Efterretningen om, at Grevinde Besukhov plud-

selig var død af den hemmelighedsfulde Sygdom, som havde vakt saa megen Opsigt i hendes Bekendtskabskreds. Officielt hed det sig, at det var Halsbetændelsen, der havde gjort det af med hende, men i Krogene hviskede man noget helt andet. Velunderrettede vilde nemlig vide, at Kongen af Spaniens Livmedikus havde foreskrevet hende et Lægemiddel, som taget i mindre Doser kunde føre til det Resultat hun ønskede, men nydt i større Mængde vilde virke forstyrrende paa hele Organismen. Helene, der pintes af den gamle Greves Mistanke og sin afskyelige Mands haardnakkede Tavshed, havde imidlertid i sin Utaalmodighed slugt en vældig Portion af det giftige Miskmask og var død under frygtelige Lidelser, inden man havde kunnet skaffe hende Hjælp. Det hed sig endvidere, at Fyrst Vasilij og den gamle Greve havde villet drage Lægen til Ansvar, men at de, efter at Italieneren havde forelagt dem forskellige kompromitterende Skrivelser fra Grevinde Helene, var kommen paa andre Tanker og havde ladet ham løbe.

Tre Dage efter at Kutusovs Rapport var indløben, ankom der til Hovedstaden en Godsejer fra Omegnen af Moskvá, og han bragte den skrækkelige Efterretning, at Byen efter sikkert Forlydende vilde blive overgivet til Franskmændene. Alle beklagede nu dybt den stakkels Kejser, og Kutusov stempledes overalt som en gemen Forræder. Fyrst Vasilij forsikrede for sit Vedkommende de mange, som kom for at kondolere ham i Anledning af Datterens Død, at han aldrig havde ventet sig andet af en blind, idiotisk Olding, og udtrykte sin levende Forbavselse over, at man havde lagt Ruslands Skæbne i Hænderne paa en saadan Mand.

Saa længe Efterretningen ikke forelaa officielt, var det endnu tilladt at betvivle dens Rigtighed, men den 15. bekræftedes den af en Skrivelse fra Rostoptschin. Dette Aktstykke, der blev overbragt af en Kurér, lød i sin Helhed saaledes:

„Fra Fyrst Kutusov har jeg lige modtaget et Brev, hvori han anmoder mig om at stille hele Politiet paa Benene, da alle hans Tropper skal marschere gennem Byen og videre ad Vejen til Rjæsan. Han udtaler, at det er med Sorg, at han overgiver Moskvá til Fjenden. Deres Majestæt! Denne Handling afgør baade Byens og Deres Riges Skæbne. Hele Rusland vil skælve af Raseri, naar det erfarer, at Czarernes ældgamle Hovedstad, der rummer saa mange historiske Minder og gemmer Deres Forfædres Støv,

er overgivet til Fjendens Vold. Jeg følger med Hæren, saa snart jeg har bragt alle Byens Skatte i Sikkerhed, og jeg har nu intet andet tilbage end at begræde mit Fædrelands Ulykke."

Efter at Kejseren havde modtaget denne Skrivelse, afsendte han Fyrst Volkonskij med følgende Reskript til Kutusov:

„Fyrst Mikhail Ilarionovitsch! Jeg har intet hørt fra Dem siden den 10. September, og lige nu har jeg modtaget et Brev fra Guvernøren i Moskvá, i hvilket han bringer mig den sørgelige Tidende, at De agter at overgive Moskvá til Fjenden. De kan selv forestille Dem, hvilket Indtryk denne uventede Efterretning har gjort paa mig. Overbringeren af dette Brev, Generaladjudant Fyrst Volkonskij, har min Befaling til at skaffe mig Underretning om Hærens Tilstand og de Grunde, der har drevet Dem til Deres sørgelige Beslutning."

III

Nikolaj Rostov saa' ligesom de øvrige Deltagere i Krigen med stor Ro og Sindsligevægt paa Begivenhedernes Gang. Han var Soldat og fortabte sig derfor ikke i lange Jeremiader over Fædrelandets Ulykker. Efter hans Anskuelse tilkom det ikke ham at dømme om Situationen, og hvis nogen havde spurgt ham, hvad han mente om den, vilde han ganske rolig have svaret, at han overlod det til Folk som Kutusov at tænke over, hvad der burde gøres. Nikolaj indlod sig ikke paa at stille noget Horoskop for Kampens Udfald, han vidste kun, at man oprettede nye Afdelinger, og han saa' heri et sikkert Tegn paa, at Krigen vilde trække i Langdrag, hvilket var ham en yderst behagelig Tanke, da han i saa Tilfælde kunde vente at blive udnævnt til Regimentschef i Løbet af et Par Aar.

I Begyndelsen af September fik han det særlige Hverv at afgaa til Voronesh for at indkøbe Heste til Regimentet, men med sit sædvanlige rolige Syn paa Tingene tog han sig det slet ikke nær, at han i nogen Tid blev kaldt bort fra Krigsskuepladsen. Han fandt tværtimod, at det kunde blive en yderst fornøjelig Tur, og han skjulte det ikke for sine Kammerater, der udmærket godt forstod hans Glæde og alle som én ønskede sig i hans Sted.

Nogle Dage før Slaget ved Borodino modtog han de fornødne Anvisninger og Penge, og efter at han havde sendt sine Underofficerer i Forvejen, tog han selv med Postbefordring til Voronesh. Kun den, som Maaneder igennem har prøvet at leve i Krigens Atmosfære, vil kunne forstaa, hvilken Nydelse det var for Nikolaj at forlade de Egne, hvor Tropperne havde huseret og sat deres uundgaaelige Mærker i Form af Snavs, kvalme Lazaretter og alskens Vederstyggelighed. Han saa' ikke mere Soldater, Transporter af saarede, raaddent Lejrstraa og nedtrampede Marker, men frodige Agre med græssende Kreaturer, og smilende Landsbyer, hvis Beboere ikke tog Flugten, men hilste troskyldigt, naar han kørte forbi dem. Nikolaj nød dette fredelige Billede, men især frydede han sig ved Synet af de mange unge Kvinder, som vandrede sorgløst hen ad Landevejen og smilede venligt til ham, naar han sendte dem et Nik.

I det mest straalende Humør ankom han en skønne Aften til Voronesh, hvor han indlogerede sig i den største og bedste Gæstgivergaard og straks trakterede sig selv med et udsøgt Maaltid og en god Flaske Vin. Næste Morgen iførte han sig sin Gallauniform, der i flere Maaneder havde hvilet paa Bunden af hans Koffert, og derpaa kørte han hen til Guvernøren. Denne modtog ham yderst elskværdigt, gav ham forskellige praktiske Vink med Hensyn til Indkøbet af Hestene og anbefalede ham særlig at prøve sin Lykke hos en Godsejer, som boede et Par Mil fra Byen, og hvis Stald var udmærket forsynet.

„Naa, saa De er virkelig Grev Ilja Rostovs Søn!" sagde han i en venlig Tone, efter at den alvorlige Del af Audiensen var forbi. „Hm, hm! Det glæder mig — det glæder mig overordentlig at gøre Deres Bekendtskab. De skal nemlig vide, at min Hustru er en Ungdomsveninde af Deres Fru Moder. Hm, hm! Ja, vi tager imod hver Torsdag — altsaa ogsaa i Aften — og hvis De vil beære os med Deres Nærværelse, skal De være hjertelig velkommen!"

Saa snart Nikolaj havde endt sit Besøg hos Guvernøren, kørte han ud til Godsejeren. Denne, en gammel Pebersvend, overlod ham i sin Egenskab af forhenværende Kavalerist 17 fortrinlige Hingste for 6000 Rubler i alt, og efter at de i Forening havde spist en god Middag og tømt adskillige Flasker Vin, tog de en rørende Afsked med hinanden. For at besegle Venskabet blev der drukket endnu flere Glas, og dygtig hed i Hovedet kørte Nikolaj saa hjem i en strygende Fart for at komme tids nok til Guvernørens Aftenselskab. Og det lykkedes ham ogsaa at naa

derhen en halv Time efter, at den sidste Gæst havde indfundet sig.

Saa snart han traadte ind i sin guldlidsede Trøje og med Georgskorset paa Brystet, vendte alles Blikke sig hen imod ham, og han følte da, at han vilde blive Aftenens Helt. De unge Damer, baade gifte og ugifte, sendte ham kokette Øjekast, og alle Mødrene saa' med velvillig Interesse hen paa den unge Officer, som de ønskede at kapre for snarest at faa ham bragt ind under Ægteskabets Aag. Husets Værtinde modtog ham med overstrømmende Venlighed, og hun sagde endogsaa „du" og „Nikolaj" til ham, saa snart han var bleven forestillet for hende.

Efter at man havde nydt en Kop Te, satte Guvernørens Frue sig hen til Klavikordet og spillede en Vals, og da Dansen saa begyndte, vakte Nikolaj almindelig Beundring paa Grund af sine yndefulde Bevægelser med Overkroppen og de mærkelige Kruseduller, han slog med Benene. Han dansede efterhaanden med alle de smukkeste Damer, men mest med en fyldig, lysblaaøjet Skønhed, som var gift med Guvernørens Sekretær. I Kraft af den hos unge livsglade Kavalerer herskende Overbevisning, at de gifte Koner er til for deres og ikke for Ægtemændenes Skyld, veg han ikke et Øjeblik fra hendes Side, og dette havde da ogsaa til Følge, at den blaaøjede Skønheds Ansigt blussede mere og mere, medens hendes Gemals Fysiognomi samtidig forlængede sig i en betænkelig Grad.

IV

Næsten under hele Ekossæsen sad Nikolaj bøjet hen over den forføreriske Blondine og tilhviskede hende et Utal af Komplimenter, medens han samtidig indtog forskellige mer eller mindre elegante Stillinger for at vise sine smukke Fødder, der præsenterede sig paa en højst bedaarende Maade i de snævre, spidssnudede Sporestøvler. Han betroede hende blandt andet, at han var dødelig forelsket i en af Baldamerne, og at han agtede at bortføre hende endnu samme Aften.

„Og hvem er da denne Dame?" spurgte Blondinen i en smægtende Tone. „Hvorledes ser hun ud?"

„Aa, hun er henrivende — guddommelig! Hendes Øjne" —

her tilkastede Nikolaj hende et Dolkeblik — „er blaa som Havet. Hendes Læber er røde som Koral, hendes Barm hvid som Marmor og hendes Former skønnere end Dianas.“

I dette Øjeblik kom den skinsyge Ægtemand hen til dem og sagde med en mørk Mine til sin Kone, at det kunde interessere ham at høre, hvad de talte om, og hans Ansigt blev endnu mørkere, da Nikolaj meddelte ham, at det var hans bestemte Agt at bortføre en af Ballets Skønheder, en dejlig, blaaøjet Blondine, lige for Næsen af hendes Mand.

Guvernørens Frue, som paa Frastand havde lagt Mærke til. at det trak op til Uvejr, kom nu hen til dem for at bringe den betrængte Ægtemand Hjælp.

„Aa, vil du ikke nok ofre mig et Minut, lille Nikolaj!“ sagde hun i en overtalende Tone og trak ham med sig. „Der er en Dame, som ønsker at gøre dit Bekendtskab. Ja, du undskylder jo nok, at jeg kalder dig ved Fornavn, men du har selv givet mig Lov dertil — og desuden er jeg jo næsten i Familie med dig!“

„Ja, jeg takker dig, lille Tante! Men hvem er denne Dame?“

„Det er Fru Malvinzev. Hun har hørt dig saa meget omtale af sin Niece, hvis Liv du engang har frelst. — Naa, og hvem er saa denne Niece? Kan du ikke gætte det?“

„Nej, hvor skulde jeg det! — Jeg har frelst saa mange unge Piger, skal du vide.“

„Det er Fyrstinde Marie Bolkonskij. Hun bor her i Voronesh hos sin Tante. Men du bliver jo helt rød i Hovedet! Der er da ikke noget i Vejen?“

„Nej, ikke det fjerneste, Tante! Jeg forsikrer dig . . .“

„Naa, om Forladelse da! Om Forladelse! Ja, man kan jo ogsaa gøre en Skælm Uret, min Ven!“

Guvernørens Frue førte ham hen til en ældre fyldig Dame med struttende Haarpynt. Det var Fyrstinde Maries Tante, Fru Malvinzev, som efter sin Mands Død boede til Stadighed i Voronesh. Fruen besvarede hans Hilsen ved at rynke Panden og mønstrede ham derpaa i længere Tid med et prøvende Blik.

„Ah, saa det er den unge Grev Rostov!“ sagde hun omsider med en naadig Haandbevægelse. „Naa, det glæder mig at gøre Deres Bekendtskab, Greve, og skulde De faa Lyst til at aflægge mig et lille Besøg, vil De altid være velkommen.“

Efter at hun havde talt om Fyrstinde Marie og hendes Fader, som hun øjensynlig ikke nærede meget venlige Følelser for,

spurgte hun, om han havde hørt eller set noget til Fyrst Andrej, men med saa kølig en Mine, at det var utvivlsomt, at denne heller ikke stod højt i hendes Gunst. Og hermed hævede hun Audiensen, efter at hun dog først havde gentaget sin Indbydelse.

Medens Nikolaj var paa Vej til Balsalen, standsedes han af Guvernørens Frue, som hviskede til ham, at hun havde noget at tale med ham om, og derpaa trak ham ind i en Vinduesfordybning.

„Hør nu, kære Ven," sagde hun, idet hun gjorde Forsøg paa at lægge sit lille venlige Ansigt i alvorlige Folder, „jeg vil foreslaa dig et Parti, som du kan være tjent med. Og hvis du ønsker det, skal jeg bringe det hele i Orden."

„Naa, og hvem har du da udset til mig, Tante?"

„Fyrstinde Marie! Og du kan vel ikke faa nogen bedre, skulde jeg mene! Hun er baade rig og elskværdig og langtfra saa styg, som mange vil gøre hende til."

„Styg!" sagde Nikolaj i en lidt fornærmet Tone. „Nej, hvem finder vel det! Naa, men for Resten er jeg Soldat, lille Tante, og følgelig lystrer jeg blindt Parolen."

„Ja, husk nu, at det ikke er Spøg fra min Side. — Og saa endnu en Ting, min Ven, du gør mig for meget Kur til den blonde. Det er Synd for hendes Mand."

„Aa hvad, han er tværtimod rigtig glad ved mig!" forsikrede Nikolaj, som i sin Naivitet virkelig troede, at hans Kurmageri til den smukke unge Kone maatte more hendes Mand lige saa meget som ham selv.

„Naa, nu sidder jeg for Resten net i det!" sagde han halvhøjt, saa snart Guvernørens Frue havde fjernet sig. „Men hvor kunde det dog ogsaa falde mig ind at bære mig saa dumt ad! Jeg risikerer sandelig, at hun faar Partiet i Stand, og hvad skal der saa blive af Sonja?" Og denne Tanke bed sig saa fast i ham, at han, da han senere ud paa Aftenen sagde Farvel til Husets Værtinde, bad hende om at tilstaa sig en kort Samtale.

„Ja gerne, min Ven!" sagde hun med et venligt Smil. „Lad os gaa ind i Kabinettet, dér sidder vi fuldstændig uforstyrret."

„Hør, kære Tante," begyndte han, saa snart de begge havde taget Plads. „Jeg føler Trang til at tale fuldstændig aabenhjertigt med dig. Ser du, Mama har allerede længe ønsket, at jeg skulde gifte mig med en rig Arving, men blot Tanken om at knytte mit Liv til en andens for Pengenes Skyld er mig i højeste Grad modbydelig."

„Ja, vist saa! Vist saa! Det kan jeg saa udmærket godt gaa ind paa.“

„Hm ja, i og for sig har jeg slet intet imod at gifte mig med Fyrstinde Bolkonskij,“ vedblev Nikolaj. „Thi for det første — lad mig sige det ligeud — synes jeg rigtig godt om hende, og for det andet betragter jeg det som en Himlens Styrelse, at jeg skulde komme til Stede netop i et Øjeblik, hvor hun trængte til min Hjælp. Men der kan alligevel ikke blive noget af Sagen, og jeg skal betro dig hvorfor.“

Fruen bøjede sig hen imod ham og lagde sin Haand paa hans Arm.

„Jo, ser du, jeg har en fattig Kusine, som er opdraget hjemme i mine Forældres Hus. Vi elsker hinanden ... jeg har givet hende mit Løfte ... og jeg agter ogsaa at holde det! Og nu indser du vel nok, Tante ... at der ikke kan være Tale om den anden.“

„Men hvor kan du dog snakke saa taabeligt, kære Ven! Du glemmer nok rent, hvor daarligt din Fader sidder i det. Og hvad tror du, din Moder vil sige? — Hun vilde græmme sig ihjel, den Stakkel. Nej, slaa du de Griller ud af Hovedet snarest muligt!“

„Ja, men det kan nu engang ikke være anderledes!“ svarede Nikolaj med et Suk. „Og hvem véd desuden, om Fyrstinden vil have mig. Hun er vist saa optaget af sin Sorg for Øjeblikket, at hun ikke har Tanke for noget som helst andet.“

„Men du tror nok jeg vil have dig gift lige paa Stedet. Herregud, lad os ganske rolig se Tiden an!“

„Tante, Tante, jeg beundrer dig! Du er jo ligefrem født Diplomat!“ sagde Nikolaj og kyssede hendes lille, buttede Haand.

V

Da Fyrstinde Marie ankom til Moskvá efter sin Flugt fra Bogutscharovo, forefandt hun et Brev fra Broderen, hvori han anmodede hende om snarest at rejse ned til Tanten med den lille Nikolaj, og da Fyrst Andrejs Ønske var hende en Befaling, drog hun efter kun et Par Dages Hvil videre til Voronesh. Fru Malvinzev modtog hende med stor Gæstfrihed og Venlighed, men

det varede alligevel noget, inden Fyrstinde Marie kunde finde sig til Rette i de nye Forhold, thi som alle tilbageholdne og indadvendte Naturer havde hun ondt ved at vænne sig til Omgivelser og Personer, som hun ikke fuldt ud var fortrolig med.

Dagen efter Selskabet kørte Guvernørens Frue hen til Fru Malvinzev og betroede hende sine Planer angaaende den unge Grev Rostov, og saa snart hun havde faaet sin Venindes Løfte om Medhjælp, begyndte hun i Fyrstinde Maries Nærværelse at udbrede sig i Lovtaler over den unge Officer; og hun glemte heller ikke at meddele, at han var bleven helt rød i Hovedet, da hun nævnede en vis Persons Navn. Fyrstinde Marie hørte paa disse Udgydelser uden at sige et Ord, men de vakte en stærk Uro og Ængstelse hos hende, thi hun følte, at alle de Forhaabninger og Ønsker, som hun mente at have skrinlagt for stedse, nu atter vaagnede i hendes Sjæl.

I de paafølgende Dage var hendes eneste Tanke kun den, hvorledes hun skulde modtage ham. I det ene Øjeblik besluttede hun, at hun slet ikke vilde vise sig, men i det næste holdt hun paa, at en saadan Adfærd vilde være saarende over for en Mand, der var optraadt som hendes Ridder i Farens Stund. Men skønt hun saaledes var stærkt i Tvivl, om hun overhovedet vilde komme til Stede under hans Besøg, beskæftigede hendes Tanker sig dog næsten udelukkende med, hvorledes Ordene vilde komme til at falde imellem dem, og de, som hun udtænkte sig for sit Vedkommende, forekom hende da enten for kølige eller det modsatte. Mest af alt frygtede hun dog den Forvirring, som — det vidste hun sikkert — vilde gribe hende, naar hun atter stod Ansigt til Ansigt med ham. Men da Tjeneren Søndag Formiddag traadte ind i Dagligstuen og anmeldte Grev Rostovs Besøg, viste hun dog ikke det fjerneste Tegn til Forvirring, og den eneste Forandring i hendes Ansigt var en let Rødme i Kinderne og en pludselig Glans i Øjnene.

Saa snart han viste sig i Døren, bøjede hun Hovedet for at give ham Tid til først at hilse paa Tanten, og derpaa saa' hun op og mødte hans Blik. Med en værdig og yndefuld Bevægelse rakte hun ham sin Haand og sagde nogle Ord til ham med blød og dæmpet Klang. Mlle. Bourrienne, der ogsaa var til Stede, saa' forbavset paa hende, thi selv den mest raffinerede Kokette kunde ikke have manøvreret behændigere over for den Mand, hun ønskede at vinde. „Mon det er Sørgedragten, der flatterer hende,

eller har hun virkelig forskønnet sig?“ tænkte hun med Undren. „Og hvorfra har hun hentet dette yndefulde Væsen? — Saaledes har jeg endnu aldrig set hende før!“

Hvis Fyrstinde Marie havde kunnet iagttage sig selv, vilde hun være bleven endnu mere forbavset end Mamsellen over den Forandring, der saa uventet var foregaaet med hende. Saa snart hun gensaa dette Ansigt, som hun havde faaet saa kært, var det, som om en hemmelighedsfuld Magt pludselig tog hende til Fange og ledede baade hendes Tale og Bevægelser. Og ligesom et Lys kan forvandle den mørke, isdækkede Rude til en funklende, gennemsigtig Diamant, saaledes fik nu ogsaa hendes Træk pludselig Liv og Skønhed, idet hendes rige Følelsesliv som ved et Trylleslag brød frem og gennemlyste hendes Blik og Smil.

Nikolaj læste i hende som i en aaben Bog, og han følte, at denne unge Pige var en anden og bedre end alle dem, han hidtil havde mødt paa sin Vej, men navnlig — og det var det væsentligste — at hun stod langt over ham.

Deres Samtale fløj fra det ene til det andet. Først talte de om Krigen og derpaa om deres Møde, et Tema, som Nikolaj for øvrigt gik let hen over. Det næste Emne var Guvernørens Frue, og sluttelig gennemgik baade han og hun deres fælles Bekendte.

Tanten, som hidtil ikke havde givet sin Skærv til Underholdningen, bragte nu Fyrst Andrej paa Bane, men i samme Øjeblik som hun nævnede hans Navn, skyndte Fyrstinde Marie sig at tale om noget andet, thi Broderen stod hendes Hjerte saa nær, at hun ikke kunde finde sig i, at man benyttede ham som Konversationsemne.

Under en Pause i Samtalen klappede Nikolaj Fyrst Andrejs lille Søn venligt paa Kinden og spurgte ham, om han ikke nok kunde have Lyst til at være Husar. Han anbragte ham dernæst paa sit ene Knæ, og dette havde straks til Følge, at Fyrstinde Maries Blik vendte sig mod Drengen med et rørt Udtryk. Nikolaj, der lagde Mærke til dette Blik, var ikke i Tvivl om, at hendes Bevægelse stammede fra, at Barnet sad oppe hos ham, og han besvarede saa den Hilsen, der egentlig var tiltænkt ham, ved at kysse den lille Purk paa begge Kinder.

Han gentog ikke sit Besøg, da han fandt det upassende at komme tiere af sig selv, men Guvernørens Frue arbejdede videre med ufortrøden Iver og holdt stadig begge Parter à jour med, hvad den ene havde sagt om den anden. Hun vilde absolut have,

at han skulde fri snarest muligt, og tilbød i den Anledning at arrangere en Sammenkomst mellem ham og Fyrstinde Marie, og skønt Nikolaj svarede, at han ikke kunde gaa ind paa hendes Giftermaalsplaner, maatte han dog love ikke at svigte, naar hun kaldte ham til dette Møde.

Det gik ham her, som det saa ofte var gaaet ham før, idet han lod andre raade for sig og gjorde, hvad disse ansaa for rigtigt. Efter en kort Kamp med sig selv underordnede han sig Skæbnen og besluttede at lade denne regere. Han vilde paa den ene Side ikke begaa den Lumpenhed at fri til Fyrstinde Marie, saa længe han var bunden til Sonja, men han havde paa den anden Side en Fornemmelse af, at Sagen nok vilde komme i Orden, uden at han selv gjorde det afgørende Skridt, naar han blot lod Skæbnen og Guvernørens Frue arbejde.

VI

Efterretningen om det blodige Slag ved Borodino og om alle Tabene ved denne Lejlighed naaede til Voronesh i Slutningen af September, og Fyrstinde Marie, som gennem Aviserne erfarede, at hendes Broder var saaret af en Granat, besluttede da straks at opsøge ham og traf skyndsomst alle Forberedelser til Afrejsen.

Da Nikolaj modtog Efterretningen om den skæbnesvangre Kamp og om Moskvás Overgivelse til Fjenden, længtes han pludselig bort fra Voronesh, thi han følte, at hans Plads under disse truende Forhold var ved Regimentet. Han skyndte sig derfor at indkøbe de faa Heste, han endnu manglede i Tallet, og traf alle Anstalter til at komme af Sted snarest muligt.

Nogle Dage før sig Afrejse overværede han en højtidelig Gudstjeneste i Hovedkirken: et Tedeum, der blev afholdt i Anledning af Sejren ved Borodino. Fyrstinde Marie var ogsaa til Stede ved denne Lejlighed, og da hun efter Messesangens Ophør vilde forlade Kirken sammen med sin Tante, gik han uden videre hen til hende og udtrykte med faa, men hjertelige Ord sin Deltagelse i Anledning af, at hendes Broder var imellem de saarede.

„Men jeg vil dog trøste Dem med, Fyrstinde," tilføjede han,

„at Deres Broder ikke kan være haardt saaret, thi i saa Fald vilde Aviserne sikkert have opført ham som saadan. Og Bladene meddeler jo kun, at han er saaret.“

Hun svarede ikke, men saa' op paa ham med et Udtryk, der røbede hendes Taknemmelighed over hans Deltagelse.

„Og jeg véd desuden, at Granatstumper ofte kun giver en mer eller mindre let Kontusion. Vi maa derfor haabe det bedste, og jeg tror virkelig, at . . .“

„Ja, det andet vilde da ogsaa være alt for skrækkeligt!“ stammede hun og tilkastede ham igen et taknemmeligt Blik, hvorpaa hun ilede videre med Tanten.

Den Aften blev Nikolaj hjemme for at afslutte sit Regnskab og opgøre sin Kasse, og da han var bleven færdig hermed, gik han længe op og ned ad Gulvet med hurtige Skridt og overvejede Situationen. Hans Møde om Morgenen med Fyrstinde Marie havde gjort et dybt Indtryk paa ham og atter sat hans Hjerte saa stærkt i Bevægelse, at han ikke kunde faa hende ud af Tankerne.

„Ja, hun er en Engel!“ sagde han til sig selv. „Ak, hvorfor er jeg dog ikke fri, hvorfor havde jeg et saadant Hastværk med at give Sonja mit Ord?“ Og han anstillede da en Sammenligning mellem de to unge Piger, af hvilke den ene var saa rig, og den anden saa fattig paa de Aandens Gaver, som han selv ikke besad og derfor vurderede saa højt. Og skønt han godt vidste, at han uigenkaldeligt var bunden til Sonja, søgte han dog at danne sig et Billede af Fremtiden, naar Fyrstinde Marie først var bleven hans Hustru, men dette Forsøg lykkedes ham saa lidt, at alt løb ud i en Taage.

„Og hvor inderligt hun bad, da hun knælede i Kirken!“ fløj hans Tanker videre. „Ja, en saadan Bøn finder Vej til Himlen, og jeg er ogsaa vis paa, at alt, hvad hun beder om, vil blive opfyldt. Ak, gid jeg kunde bede som hun, hvor vilde jeg da ikke trygle om det eneste, jeg ønsker — min Frihed og min Uafhængighed! Ja, det var rigtigt, hvad Guvernørens Frue sagde, at et Ægteskab med Sonja vilde være det rene Vanvid. Og jeg elsker hende jo heller ikke — i det mindste ikke saa højt, at jeg kan forsvare at gøre hende til min Hustru. — Aa Gud, aa Gud! Fri mig ud af denne Vaande!“ bad han med foldede Hænder. „Jeg véd jo, at Du hører vor Bøn, naar den kommer fra Hjertet! Hjælp mig, almægtige Skaber, det er hele mit Livs Lykke, det gælder! Hjælp mig, og hør min ydmyge Bøn!“

I dette Øjeblik traadte Lavruschka ind med nogle Breve i Haanden og nærmede sig med sine sædvanlige Kattetrin.

„Hvad Pokker vil du her, dit Fæ, naar jeg ikke har kaldt paa dig!“ raabte Nikolaj, der standsede midt i sin Bøn og skyndte sig at føre Hænderne fra hinanden.

„Vær saa god, Herre!“ brummede Lavruschka i en søvnig Tone. „Her er nogle Brevskaber, som Guvernøren lige har skikket os. De er komne med en Kurér.“

„Ja, det er godt. Skrup saa af med dig igen, og det i en Fart!“

Nikolaj tog de to Breve, og han saa' da straks paa Udskriften, at det ene var fra hans Moder og det andet fra Sonja. Han brød først det fra Kusinen, og da han havde læst nogle Linier i det, blev han dødbleg og fór op fra Stolen.

„Nej, det er umuligt!“ sagde han halvhøjt, medens han gik frem og tilbage og læste Brevet. Omsider standsede han sin Vandring og blev staaende midt paa Gulvet med halvaaben Mund og et forbavset Udtryk i Ansigtet. Det, han for lidt siden havde bedt saa inderligt om, var nu gaaet i Opfyldelse, idet Sonja selv frivillig havde givet Afkald paa ham. Hun skrev, at den Omstændighed, at Rostovs havde maattet efterlade det sidste, de ejede, i Fjendens Hænder, i Forbindelse med Grevindens oftere fremsatte Ønske om, at Nikolaj vilde tage Fyrstinde Bolkonskij til Ægte, havde bevæget hende til at løse ham fra hans Løfte og gengive ham hans Frihed.

„Det var mig alt for pinlig en Tanke,“ hed det til Slutning, „at jeg skulde fremkalde Sorg og Splid i en Familie, som har overøst mig med Velgerninger lige fra min tidligste Barndom. Og da min Kærlighed kun har det ene Maal at gøre dem, som jeg elsker, lykkelige, beder jeg dig, Nikolaj, om at betragte dig som fri; men glem dog aldrig, at ingen kan elske dig højere end din Sonja.“

Grevinden skildrede i sit Brev, der ligesom Sonjas var skrevet i Trojza*), de sidste bevægede Dage i Moskvá og Afrejsen derfra. Hun beklagede sig bitterligt over Tabet af alle deres Ejendele og meddelte sluttelig, at Fyrst Andrej var saaret, og at han rejste sammen med dem til Jaroslavl, hvor de foreløbig vilde tage Ophold. Hans Tilstand var meget betænkelig, men Lægen mente dog nu, at der var lidt Haab om at bevare hans Liv, og han blev

*) Et af Ruslands ældste Klostre, bygget af den hellige Sergius. Det ligger omtrent 10 Mil fra Moskvá. O. A.

i alt Fald plejet paa det bedste, da Natascha sad ved hans Leje baade Nat og Dag.

Med dette Brev kørte Nikolaj næste Morgen hen til Fyrstinde Marie, der følte sig saa betaget af de Efterretninger, han bragte, at hun trods Tantens Indvendinger og Overtalelser traf alle Forberedelser til at afrejse med sin lille Brodersøn, og to Dage efter begav hun sig da ogsaa paa Vej til Jaroslavl, ledsaget af Mlle. Bourrienne og Desalles.

Og saaledes skiltes Nikolaj og Fyrstinde Marie atter uden med et Ord at røbe de Følelser, som de gensidig nærede for hinanden.

VII

Det Brev, hvori Nikolaj omtalte sit Møde i Bogutscharovo med Fyrstinde Marie, havde gjort saa stærkt et Indtryk paa hans Moder, at hun daglig plagede den stakkels Sonja med sine Bebrejdelser, og det endte da med, at hun erklærede, at hun ikke vilde faa Fred i sin Sjæl, før hendes Plejedatter havde gengivet Nikolaj hans Frihed. Da Sonja fik dette Ultimatum, svarede hun grædende, at hun vilde bringe ethvert Offer, man forlangte af hende, men hun afgav dog ikke noget bestemt Løfte om at hæve Forlovelsen, og for første Gang i sit Liv følte hun sig bittert stemt mod dem, som havde opdraget og ernæret hende for saa senere at dræbe hendes Lykke. Hun følte, at hendes Kærlighed, der før havde været saa rolig og behersket, nu pludselig havde udviklet sig til en mægtig Lidenskab, som trodsede alt og alle, og under Indflydelse af denne Følelse tog hun den hemmelige Beslutning aldrig nogen Sinde at give Afkald paa Nikolaj.

Det travle Arbejde i Dagene før Afrejsen fra Moskvá spredte hendes mørke Tanker lidt og hjalp hende til at glemme sin Sorg. Da hun saa fik at vide, at Fyrst Andrej var saaret og laa inde i Huset, blev hun til Trods for den oprigtige Medlidenhed, hun følte med Natascha, dog greben af en vis forhaabningsfuld Glæde, idet hun gik ud fra, at det var en højere Styrelse, som havde ført ham herhen. Hun vidste nemlig, at Natascha endnu stadig elskede Fyrst Andrej, og hun haabede sikkert paa, at de, naar

Skæbnen førte dem sammen paa saa vidunderlig en Maade, nok skulde finde hinanden igen; men i saa Fald var Nikolaj fuldstændig afskaaren fra at gifte sig med Fyrstinde Marie *). Det var derfor ganske naturligt, at hun til Trods for al den Sorg og Jammer, som omgav hende, følte en hemmelig Glæde ved Tanken om, at Forsynet saaledes havde blandet sig i hendes personlige Livsforhold.

I Trojza hvilede Familien sig ud en hel Dag, og takket være de fromme Fædres Gæstfrihed fik de fri Raadighed over tre af Klosterherbergets største Værelser. I det ene af disse laa Fyrst Andrej, som den Dag befandt sig en Del bedre end ellers, og Natascha havde nu som altid sin faste Plads ved Siden af hans Seng. Greven og Grevinden sad inde i det tilstødende Værelse fordybede i en gudelig Samtale med Klosterets ærværdige Forstander, og Sonja, hvis Nærværelse ingen lagde Mærke til, holdt sig skjult i en af Vinduesfordybningerne.

Pludselig og til stor Overraskelse for alle i Stuen kom Natascha farende ind og løb lige hen til Sonja uden at tage Hensyn til Priorens Nærværelse.

„Men kæreste Barn, hvad gaar der dog af dig!“ sagde hendes Moder bebrejdende. „Kan du da ikke se, at hans Højærværdighed er herinde?“

Natascha gik hen til Prioren for at modtage hans Velsignelse, og han lagde Haanden paa hendes Hoved og anbefalede hende at søge Trøst, Raad og Hjælp hos Gud og den hellige Sergius. Han sad endnu lidt og talte med Greveparret, men saa snart han var gaaet, tog Natascha sin Veninde ved Haanden og førte hende ind i det næste Værelse, hvor ingen kunde høre dem.

„Aa Sonja, tror du ikke nok, at han vil komme sig? Nej, du véd ikke, hvor jeg svæver mellem Frygt og Haab! Alt er nu igen godt imellem os, og hvis han blot lever ... Men han lever ikke ... jeg tror det ikke ... jeg kan ikke tro derpaa!“ sagde hun med halvkvalt Stemme og brast i Graad.

Sonja, der var dybt bevæget, græd hede Taarer, medens hun kyssede og trøstede sin Veninde, og under alt dette tænkte hun stadig: „Aa, gid han dog maatte leve! Ja, Gud give, han maatte det!“ Efter at de omsider havde faaet grædt af, gik de ind i det midterste Værelse og nærmede sig Døren til Sygestuen. Natascha

*) Den græsk-katolske Kirke tillader ikke, at man gifter sig med sin Svogers Søster.
O. A.

aabnede den forsigtigt, og begge kiggede saa ind til Fyrst Andrej, der laa fuldstændig ubevægelig paa sit Leje, med Hovedet hvilende paa en høj Stabel Puder og indsvøbt til helt op under Armene i et rødt Silketæppe. Hans Øjne var lukkede, og han aandede roligt og regelmæssigt.

„Aa, Natascha!“ skreg Sonja pludselig og skjulte sit Ansigt i Hænderne.

„Hvad er der? Hvad er der?“ spurgte hendes Veninde i en ængstelig Tone.

„Ja vent lidt!“ hviskede Sonja og drog hende ind i det andet Værelse. „Sig mig, husker du ikke det Syn jeg havde ved Juletid for to Aar siden? Det var dengang jeg saa' i Spejlet ... efter Slædeturen ...“

„Jo—o!“ svarede Natascha tøvende.

„Ja, saa husker du vel ogsaa, at jeg saa' ham i en liggende Stilling med Ansigtet vendt lige imod mig og omgivet af røde Skygger — altsaa akkurat ligesom nu,“ sagde Sonja. Og skønt hun dengang slet intet havde set, var hun dog i dette Øjeblik fuldt og fast overbevist om, at Spejlet for to Aar siden havde vist hende Fyrst Andrej netop saaledes, som han nu laa inde i Værelset ved Siden af.

„Ja vist gør jeg det! Jeg husker det ganske tydeligt!“ forsikrede Natascha. „Men hvad er vel egentlig Meningen med dette Mysterium?“

„Meningen? — Ja, det aner jeg ikke!“ svarede Sonja. „Men du vil dog indrømme mig, at det hele er højst mærkeligt!“

I dette Øjeblik lød Klokken inde i Sygeværelset, og Natascha skyndte sig saa af Sted, men Sonja blev endnu længe staaende og grublede over Betydningen af det Mysterium, der havde gjort saa stærkt et Indtryk paa hende.

Samme Dag ankom der til Klosteret en Kurér, som skulde videre til Voronesh, og Grevinden benyttede da denne Lejlighed til at sende sin Søn et Brev.

„Hør, kæreste Barn, du glemmer nok rent dit Løfte! Har du ikke ogsaa noget at skrive til ham?“ sagde hun med sagte og skælvende Røst, da hun gav Sonja sit Brev til Besørgelse, og

denne læste straks i hendes bedende Blik, hvad hun mente med disse Ord.

„Ja, jeg skal nok skrive til ham," svarede hun sagte, og derpaa knælede hun ned foran Grevinden og kyssede hendes Haand.

Og under Indflydelse af den sikre Følelse, at Natascha atter vilde blive forenet med Fyrst Andrej, hvilket var ensbetydende med, at hans Søster aldrig vilde kunne blive Nikolajs Hustru, paatog hun sig uden Tøven det Offer, Grevinden forlangte af hende. Hun satte sig straks hen til Pulten og skrev med Taarer i Øjnene det Brev, hvori hun til Nikolajs store Glæde og Forbavselse gengav ham hans Frihed.

VIII

Paa Hovedvagten fik Pierre en alt andet end behagelig Modtagelse, formodentlig som Tak for al den Modstand, han havde gjort under sin Paagribelse, men Vagtkommandøren viste ham dog samtidig det Hensyn at anbringe ham for sig selv, da han efter Ulanofficerens Melding ansaa det for temmelig givet, at det var en yderst vigtig Fange, han havde faaet under Forvaring. Men da Vagten næste Dags Morgen blev afløst, forandrede Situationen sig, idet Pierres nye Fangevogter, som intet havde hørt om hans Heltebedrifter og ikke saa' andet i ham end en ganske almindelig Tyksak i Kuskekavaj, tog ham ud af Enecellen og puttede ham ind til de andre Arrestanter.

Alle hans Medfanger hørte til den laveste Samfundsklasse, og da de hurtigt fik Færten af, at Pierre til Trods for sine Kuskeklæder var højere paa Straa end de selv, en Formodning, som fik yderligere Bekræftelse derved, at han talte Fransk med sine Bevogtere, regnede det ned over ham med Vittigheder, som just ikke altid var af den fineste Art.

Næste Formiddag blev Pierre og de andre stedt for en Slags Forhørskommission, der bestod af en General og to Oberster, og her maatte enhver af de anklagede besvare en hel Del Spørgsmaal, som alle kun var beregnede paa at bringe den paagældende i Forlegenhed og fastslaa hans Skyld. Pierre, som var den eneste, der ikke blev forhørt gennem Tolk, fik ogsaa en Række katego-

riske Spørgsmaal, som han alle besvarede, men da man til Slutning spurgte ham om hans Navn, vægrede han sig ved at opgive dette.

„Ja, det er slemt, meget slemt!“ sagde Generalen i en streng Tone. „Før det til Protokols! — Det er meget slemt!“

Hermed endte Forhøret for hans Vedkommende, og efter at alle Fangerne var afhørte, maatte de under Bevogtning marschere tilbage til deres Fængsel.

I Løbet af den følgende Dag rykkede Ildebranden saa nær ind paa Hovedvagten, at denne maatte rømmes, og Pierre og hans Lidelsesfæller blev saa ført bort derfra og indespærrede i et stort Vognskur, som laa i den vestlige Udkant af Byen helt nede ved Moskvá-Floden. Paa Vejen derhen var de lige ved at kvæles af Røgen, der indhyllede hele Staden og sænkede sig som en ond Mare ned over den. Det var en grufuld Vandring, og han glemte den aldrig senere.

Pierre tilbragte fem Dage i sit nye Fængsel, og i Løbet af disse erfarede han gennem Vagtposternes Samtale, at alle de, som var indespærrede her, i den nærmeste Fremtid vilde blive ført frem for Marskallen for at faa deres Dom. Navnet paa denne Marskal nævnede ingen af dem, men han kunde nok mærke paa det hele, at Soldaterne saa' op til ham som til en højere Magt.

Den femte Dags Morgen indfandt der sig en ældre Oberst, som først tog et almindeligt Syn paa Fangerne og dernæst raabte dem op én for én efter en Liste, han holdt i Haanden. Pierre blev for sit Vedkommende raabt op som „den, der ikke vil sige sit Navn“. Obersten mønstrede først de fjorten, han havde udskilt fra de andre, og anmodede dernæst Vagtkommandøren om at sørge for, at de fik en grundig Afskrubning, inden de blev ført frem for Marskallen. En Times Tid efter opmarscherede der et Kompagni foran Skuret, og under Bevogtning af dette blev Pierre og de tretten andre ført hen til Jomfrumarken *). Det var en dejlig, klar Solskinsdag, og da det havde regnet hele Natten, var Luften ualmindelig frisk og ren. Røgen laa nu ikke mere lavt hen over Jorden som for flere Dage siden, men hævede sig i lodrette Søjler op mod den blaa Himmel. Hele Byen var en eneste

*) En stor aaben Plads i den sydvestlige Udkant af Byen, saaledes kaldet, fordi de Jomfruer, som under Mongolernes Herredømme aarligt leveredes til Khanen, mønstredes her, inden de indlemmedes i hans Harem. For Enden af Pladsen ligger Jomfru-Klosteret, et Konglomerat af Kirker og Bygninger, omgivet af en med Taarne, Tinder og Skydeskaar forsynet Ringmur. O. A.

stor Brandtomt, og inde mellem de rygende Ruiner knejsede der en Skov af hældende Skorstene, som havde trodset Ildens Magt. Hist og her ragede der en Kirke op over Murstensdyngerne, og i det fjerne lyste Kreml med sine gyldne Spir og Taarne. I Forgrunden kastede Jomfru-Klosterets lueforgyldte Kupler Blink til alle Sider, og ud fra Glamhullerne lød Bedeklokkens Malmrøst, som mindede Pierre om, at det i Dag var Søndag og Jomfru Marias Ihukommelsesfest. Men i denne Morgenstund kaldte Klokkerne forgæves, thi de faa af Byens Indbyggere, som ikke var flygtede, holdt sig skjult inde mellem Ruinerne af Frygt for de franske Soldater.

Pierre og de andre blev ført hen til et stort, hvidt Hus i Nærheden af Klosteret. Her plejede Fyrst Schtscherbatov at residere, naar han opholdt sig i Byen, men nu var han bleven afløst af Marskal Davoust, som, efter hvad Pierre erfarede gennem Folkenes Samtale, havde opslaaet sit Kvarter i hele den nederste Etage af Bygningen.

Fangerne, som hver fik en Soldat til Ledsager, blev indladt i Huset én for én, og Pierre var den sjette i Rækken. Han vandrede gennem et glasdækket Galeri og blev efter et kort Ophold i en Forstue ført ind i et stort, men lavt Værelse. I den ene Ende af dette sad Davoust med Briller paa Næsen og stærkt beskæftiget med at studere i et Papir, som laa foran ham paa Bordet.

„Hvad hedder De?“ spurgte han kort og uden at se op.

Pierre var i den Grad betaget af at staa foran Davoust, om hvis Grusomhed han saa ofte havde hørt berette, at han ikke var i Stand til at sige et Ord, og det, skønt han godt vidste, at hvert Øjebliks Tøven kunde koste ham Livet. Efter at Davoust i nogen Tid havde ventet paa Svar, løftede han Hovedet, skød Brillerne op og saa' stift paa ham med rynkede Bryn.

„Jeg kender denne Mand!“ sagde han i en barsk Tone til en Officer, som sad ved Siden af ham.

„Nej, Hr. General, det er umuligt!“ forsikrede Pierre, som blev dødbleg af Rædsel. Jeg har aldrig før været i Deres Nærhed!“

„Det er en russisk Spion!“ erklærede Davoust, som atter henvendte sig til Officeren.

„Nej, Deres Højhed,“ sagde Pierre, som nu pludselig kom i Tanker om, at hans strenge Dommer har Hertugtitlen, „jeg er Officer af Militsen og har ikke sat min Fod uden for Moskvá.“

„Hvad hedder De?“ spurgte Marskallen og saa' mistroisk paa ham.

„Besukhov!“

„Og hvad garanterer mig for, at De ikke lyver?“

„Aa, Deres Højhed, hvor kan De dog tro det?“ sagde Pierre i en bønfaldende Tone.

Davoust løftede Øjnene og saa' gennemtrængende paa Pierre, som sendte ham et saa bønfaldende Blik, at der pludselig tændtes en Gnist af menneskelig Følelse i Jernmandens Bryst. Det gik op for ham, at Pierre var et Menneske ligesom han selv og ikke et Nummer, som han uden videre kunde lade skyde.

„Men hvordan vil De bevise mig Rigtigheden af Deres Ord?“ spurgte han efter en lille Pause.

Pierre gjorde nu nærmere Rede for, hvem han var, og hvor han hørte hjemme, og forsikrede, at hans Tjenerskab, som endnu opholdt sig i Byen, vilde kunne bevidne Sandheden af hans Ord.

Medens han stod her og kæmpede for sit Liv, kom der en Adjudant ind og overbragte Davoust en Melding, som lod til at glæde denne i allerhøjeste Grad. Marskallen, der nu fuldstændig syntes at have glemt Pierres Eksistens, knappede sin Frakke og rejste sig for at gaa, og da Adjudanten mindede ham om Fangens Nærværelse, gav han i en kort Tone Ordre til, at Delinkventen skulde føres bort.

Pierre fulgte sin Bevogter, men han havde ikke Begreb om, hvorhen han gik. Han saa' intet, hørte intet og vidste knap af sig selv at sige. Det forekom ham utvivlsomt, at han skulde dø, men han kunde ikke fatte eller forstaa, hvem der egentlig havde dømt ham til Døden. Det kunde ikke være Generalen, der havde forhørt ham for fire Dage siden, thi denne vidste jo intet om ham og anede ikke engang, hvad han hed, og det kunde heller ikke være Davoust, som efter Udtrykket i hans Øje at dømme pludselig var bleven tilgængelig for menneskelige Følelser. Men hvem var det da, som vilde ekspedere ham, der var saa fuld af Erindringer, Forhaabninger, gode Forsæt og dybsindige Tanker, over i den anden Verden? — „Ja, hvem er det?“ spurgte han atter og atter sig selv, og han kom saa endelig til det Resultat, at det ikke var nogen enkelt, men et mærkeligt Sammentræf af mange forskellige Omstændigheder, der saaledes uden videre udslettede ham af de levendes Tal.

IX

Fra Fyrst Schtscherbatovs Hus blev Fangerne ført tværs over Jomfrumarken og hen til en stor Køkkenhave, i hvis Midte der var plantet en Pæl umiddelbart foran et dybt, firkantet Hul, som øjensynlig lige var udgravet. Til højre og venstre for Pælen og med Front mod denne stod der opstillet Infanterister i blaa Kapper og med røde Epauletter, og bagud for disse havde der samlet sig en talrig Tilskuerskare, som hovedsagelig bestod af franske Soldater i de forskelligste Uniformer. De domfældte blev stillet op foran Pælen i den Rækkefølge, hvori de var bleven raabt op om Morgenen, og Pierre var saaledes Nummer seks fra højre Fløj.

Der lød Trommehvirvler samtidig fra begge Sider, og denne uhyggelige Lyd gjorde saa stærkt et Indtryk paa Pierre, at han fuldstændig tabte Evnen til at lægge sine Tanker nogenlunde til Rette. Han nærede kun det eneste Ønske, at det forfærdelige og uundgaaelige, som nærmede sig, snarest muligt maatte blive overstaaet, og medens han ventede paa, at Turen skulde komme til ham, søgte hans Øjne uvilkaarlig hen til dem af hans Ulykkesfæller, som først skulde lide Døden.

De to yderste, hvis Haar var afraget paa den ene Side af Hovedet, røbede derved, at deres egentlige Hjem var Tugthuset. Men skønt de saaledes i nøjeste Forstand var Kammerater, lignede de dog slet ikke hinanden, idet den ene ragede i Vejret som en Bønnestage, medens den anden mindede om en undersætsig Bjørn. Næst i Rækken stod en adstadig Smaaborger med tyk Mave og graasprængt Haar, og ved Siden af ham en Bondemand med tvedelt Skæg og smukke, mørke Øjne. Nummer fem endelig — altsaa Pierres Nabo til højre — var en ganske ung Fabrikarbejder med et gustent, udtæret Ansigt.

Pierre hørte, at Officererne holdt Raad om, hvorvidt Forbryderne skulde skydes én eller to ad Gangen, og Resultatet blev saa, at man vedtog den sidste Fremgangsmaade. Efter at Bestemmelsen var truffen, gik en Embedsmand med trefarvet Skærf om Livet hen til Delinkventerne og oplæste først paa Russisk og bagefter paa Fransk Dommen for de to Tugthusfanger. Saa snart den var forkyndt, blev de begge ført hen til Pælen, og medens de stod her og ventede paa deres videre Skæbne, saa'

de sig om med forvildede Øjne. Den høje gjorde uafladelig Korsets Tegn, men hans Kammerat, der syntes mere fattet, kløede sig paa Ryggen og skar en løjerlig Grimasse, som vistnok skulde forestille et Smil. Efter at de hver havde faaet et Tørklæde for Øjnene og var bleven bundet forsvarligt til Pælen, traadte 12 Soldater ud af Rækkerne, satte sig i Marsch og gjorde Holdt 8 Skridt foran de to dødsdømte. Pierre vendte sig bort for at unddrage sig Synet af det rædselsfulde, der nu skulde ske, og i samme Nu hørte han et Brag, som i hans Øren lød stærkere end Tusinder af Geværskud og fik hans Hjerte til at stivne af Rædsel. Og da han atter drejede Hovedet, saa' han midt inde i Krudtrøgen nogle Soldater, der tumlede med noget, som lidt efter forsvandt i Hullet.

De to næste blev ført hen til Pælen, og de saa' sig om til alle Sider, som om de vilde anraabe de tilstedeværende om Hjælp og Beskyttelse. Pierre vendte sig atter bort for intet at se, men da han lidt efter igen hørte et forfærdeligt Brag, drejede han uvilkaarlig Hovedet og skelnede saa gennem Krudtrøgen Soldaternes blege og forskrækkede Ansigter og noget blodigt og uformeligt henne ved Pælen. Hans Blik vandrede rundt i Kredsen, som om han vilde spørge, hvem der dog var Skyld i alt dette, og i de mange Øjne, der mødte hans, læste han det selv samme Spørgsmaal.

„86. Regiments Skytter — træd frem!" raabte en Stemme, og et Øjeblik efter blev hans ulykkelige Sidekammerat ført bort — ikke sammen med Pierre, men alene. Pierre var saa betaget, at han ikke forstod, at han og alle de øvrige var slupne med Skrækken, og at de blot var ført herhen for at overvære Eksekutionen. Han følte hverken Glæde eller Beroligelse, men saa' kun med Rædsel paa det, der foregik. Fabrikarbejderen sled sig løs fra sine Bødler og klamrede sig fast til Pierre, der skælvende frigjorde sig for hans Tag. Den ulykkelige, som var saa lammet af Skræk, at han ikke kunde staa paa Benene, blev slæbt bort af fire Soldater, der støttede ham under Armene. Han skreg som en vanvittig, men da han kom hen til Pælen, tav han pludselig, hvad enten det nu var, fordi han forstod, at hans Skrig ikke kunde hjælpe ham det fjerneste, eller fordi han i sit stille Sind haabede paa at blive benaadet.

Pierre vendte sig denne Gang ikke bort, thi hans Bevægelse var saa stor, at han ikke formaaede det. Han saa', at den dom-

fældte, som nu syntes at tage det hele med Ro, rettede lidt paa Bindet, efter at dette var anlagt, og selv lænede sig op mod den blodige Pæl.

Der blev kommanderet: Fyr! og i samme Nu faldt Salven, men Pierre hørte intet, han saa' kun, at Fabrikarbejderen pludselig sank sammen, at Blodet piblede ud af hans Bryst og Skulder, og at Rebene, der holdt ham fast til Pælen, gav efter for hans Vægt. Hovedet dinglede fremefter, Benene gled ud, og den døende blev liggende paa Jorden i en halvt oprejst Stilling. Pierre løb hen til den ulykkelige for at hjælpe ham, men et Par af Soldaterne kom ham i Forkøbet, løste det blodige Legeme ud af Rebet og hev det ned i Fællesgraven. De skyndte sig som alle Misdædere med at udslette Sporene af deres Forbrydelse.

Pierre kiggede ned i Graven og saa' da, at Fabrikarbejderen, der laa med Knæerne helt op mod Hovedet, spjættede krampagtigt med den ene Arm, men Jorden, som Soldaterne smed ned over ham i Skovlevis, skjulte dog snart ethvert Spor af hans Kamp med Døden. Medens Pierre stod og stirrede ned i Hullet, raabte en af de nærmeste Infanterister til ham, at han skulde skrubbe af, men han hørte det ikke og blev staaende hvor han stod, uden at nogen jagede ham bort.

Saa snart Graven var tildækket, lød der Kommandoraab. Tropperne, som dannede Spalier paa begge Sider af Retterstedet, gjorde henholdsvis højre og venstre om og marscherede forbi Graven, og de menige, der havde udført Eksekutionen, søgte op paa Plads i Løb. Kun en eneste af dem, en ganske ung Soldat med dødblegt Ansigt og Chakoten bag i Nakken, blev staaende. Han ravede som en beruset og satte sig først i Bevægelse, efter at en gammel Underofficer havde givet ham et forsvarligt Dunk i Ryggen.

X.

Efter Eksekutionen blev Pierre ført bort fra sine Kammerater og anbragt for sig selv i en lille, faldefærdig Kirke, der stank af Uhumskheder. Her hensad han Resten af Dagen fuldstændig uforstyrret, og først ud paa Aftenen mødte der en Officer, som meddelte ham, at han var benaadet, og at han nu skulde flyttes

over til den Barakkelejr, hvor Krigsfangerne holdtes indespærrede. Pierre, der ikke havde noget egentligt Begreb om, hvad der blev sagt til ham, fulgte i Hælene paa en Underofficer, som førte ham hen til en Række Træhytter, der var løseligt sammentømrede af forkullede Bræder og Planker. Han blev puffet ind i et halvmørkt Rum, hvor der opholdt sig en hel Del andre Mennesker, men han var saa optaget af sine egne Tanker, at han ikke mærkede deres Nærværelse. Takket være de afskyelige Mord, man havde tvunget ham til at overvære, var der foregaaet en fuldstændig Omvæltning med ham. Alt det, som han tidligere havde sat sin Lid til, var nu ramlet sammen, og han troede ikke mere hverken paa Forsynets Styrelse eller paa Menneskesjælens evige Værd. Han havde nok tidligere prøvet denne Tvivl, men aldrig saa stærkt som nu, og da Forargelsen denne Gang ikke kom fra ham selv, men andetsteds fra, følte han ogsaa, at han selv intet kunde gøre for atter at genvinde Troen paa Livet og dets Betydning.

Rundt omkring ham i Mørket stod der Mennesker, som kiggede paa ham med nysgerrig Interesse, og for at unddrage sig deres generende Blikke tyede han hen til en Krog i Hytten. Saa snart han havde lagt sig til Rette i Halmen, lukkede han sine Øjne for at glemme Omgivelserne, men dette havde kun til Følge, at han øjeblikkelig saa' sine myrdede Kammeraters blodige Skikkelser, og da han foretrak det mindre Onde, aabnede han dem derfor atter paa vid Gab og stirrede tankeløst ud i Mørket, som omgav ham.

Ved Siden af ham sad der en lille Fyr, hvis Nærværelse Pierre kun opdagede ved den stramme, svedige Dunst, som udstrømmede fra ham, hver Gang han gjorde en Bevægelse. Pierre kunde ikke skelne hans Ansigt i Mørket, men han havde dog en bestemt Fornemmelse af, at den anden hvert Øjeblik løftede Hovedet og iagttog ham, og ved at anstrenge sine Synsevner til det yderste opdagede han saa, at hans Nabo var i Færd med at skifte Fodklude.

„De ser saa modfalden ud. Har De døjet meget ondt, Herre?" spurgte hans Nabo pludselig i en saa venlig og godlidende Tone, at Pierre, der i Forvejen var stærkt bevæget, fik Graaden helt op i Halsen.

„Naa, lille Ven, tag dig det ikke saa nær!" vedblev han uden at oppebie Pierres Svar. „Livet er langt, min Far, saa du glem-

mer det nok igen, og herinde har vi det for Resten rigtig godt. Naturligvis er der baade gode og slette Mennesker her som alle Vegne, men det maa vi finde os i.“

Pierre belavede sig paa at sige nogle venlige Ord, men i det samme rejste den anden sig og forsvandt i Mørket.

„Naada, din Skælm, hvor har du været saa længe?“ lød det lidt efter i den modsatte Ende af Barakken. „Og du har nok ikke glemt mig helt endnu, lader det til!“

Pierre stak Hovedet frem og opdagede saa, at hans nye Bekendt vendte tilbage med en lille Pakke i Haanden og efterfulgt af en stumphalet Køter, som sprang bjæffende op ad ham.

„Skal De ikke have lidt med, Herre?“ sagde han, idet han aabnede Pakken og stak Pierre et Par stegte Kartofler i Haanden. „Vi fik Suppe til Middag, og saa fiskede jeg nogle Kantøfler op og gav dem en lille Overhaling. Spis bare væk, her er nok af dem!“

Pierre, som ikke havde nydt noget hele Dagen, kunde ikke modstaa den lækre Duft, som steg op i hans Næse. Han skyndte sig derfor at sige Tak og puttede en Kartoffel i Munden.

„Men hvordan er det, du bærer dig ad?“ sagde den lille Mand og tog selv en Kartoffel. — „Nej, nu skal jeg vise dig den rette Manér,“ tilføjede han i en belærende Tone, medens han samtidig stak et Par Fingre ned i Papiret og strøede lidt Salt paa den. Dér — det smager godt, kan du tro!“

Pierre lod den følge samme Vej som den første, og det forekom ham, at denne kolde Kartoffel med Salt paa var det bedste, han i sit Liv havde smagt.

„Ak ja, ak ja!“ sagde han, efter at han havde sat endnu et Par Stykker til Livs. „Nej jeg begriber, jeg fatter ikke, at man gaar hen og skyder nogle stakkels Mennesker, som slet intet har gjort. Den sidste, de tog Livet af, var vist knap en Snes Aar.“

„Hys, hys!“ hviskede den lille Mand og saa' sig forsigtigt om til alle Sider. „Ja, vist var det syndigt og skændigt gjort! — Men hvorfor blev Herren egentlig tilbage i Moskvá?“

„Ja, det var rent tilfældigt. Jeg troede ikke, at Fjenden vilde komme saa snart.“

„Naa, og hvor arresterede de dig, min lille Ven? Var det hjemme i dit eget Hus?“

„Nej, jeg var gaaet ud for at se paa Ildebranden, og saa trak de uden videre af Sted med mig og dømte mig som Brandstifter.“

„Ja, Dom og Uret følges gerne ad,“ bemærkede den lille Fyr.

„Naa, og hvor længe har du siddet herinde?“ spurgte Pierre, medens han gumlede paa den sidste Kartoffel.

„Jeg? — Jo, jeg kom her i Søndags. De tog mig oppe i Lazarettet.“

„Og hvad Afdeling hører du til?“

„Regimentet Apscheron. Jeg og flere af mine Kammerater blev indlagt paa Grund af Feber, og medens vi laa og svedte i Sengene, kom de og tog os. Vi var en Snes Stykker i alt.“

„Naa, men hvad siger du da om at være her? Er du ikke ked af det?“

„Jo, vel er jeg det, min rare Ven! Men inden vi gaar videre, kunde jeg nok have Lyst til at fortælle dig, hvem jeg er. Jeg hedder Plato Karatajev, og mine Kammerater kalder mig gemenligen Spirrevippen. Nej, hvordan skulde man vel undgaa at være ked af det, naar Moskvá, vor fælles Moder, er i Fjendens Vold! Naa, men lad os trøste os med, at Kaalen holder længer end Ormen, der gnaver den.“

„Hvad er det du siger? Hvor har du det fra?“ spurgte Pierre ivrigt.

„Ja, det er ikke af mit eget. Det er Vorherre, der lægger det i min Mund. Men lad mig nu høre lidt om jer selv, Herre. I ser mig ud til at eje baade Gods og Guld. Og en Hustru har I vel ogsaa?“

Pierre nikkede.

„Og Forældrene — er de levende endnu?“

Pierre rystede paa Hovedet.

„Ikke det? — Ja, det er slemt nok, men værst er det dog, at du ingen Moder har mere. Konen, hun giver gode Raad, og Svigermoderen er flink til Komplimenter, men en Moder, hun giver os alt, og mere til endda. — Naa, og har du Børn?“

Pierre rystede atter paa Hovedet.

„Heller ikke? — Ja, saa giver Vorherre jer dem nok, for I er vel begge unge endnu, kan jeg tænke. Det gælder blot om, at I lever i Fred og Samdrægtighed, saa kommer de af sig selv.“

„Nej, nej, det bliver der intet af!“ brummede Pierre.

„Ja ja da, kære Ven, saa faar du finde dig i det,“ sagde Plato og rømmede sig for at klare Stemmen, inden han snakkede videre. „Men ser du, nu kunde jeg nok have Lyst til at fortælle dig lidt om mig selv. For mange Aar siden, inden jeg endnu blev Soldat, boede jeg hjemme hos min Fader, og baade han og vi

andre havde det godt i alle Maader. Vi levede paa god kristelig Vis, og naar den gamle arbejdede ude i Marken, var vi hele syv til at hjælpe ham. Men saa var det, at Ulykken kom over mig.“ Og Plato Karatajev fortalte nu en lang Historie om, hvorledes han en skønne Dag var bleven grebet, medens han var i Færd med at fælde et Træ i en af Godsejerens Skove. De havde først skældt ham ud, derpaa pisket ham og endelig puttet ham i Soldatertrøjen. „Ja ser du, lille Ven,“ sagde han smilende, „de tænkte nu at gøre Ulykker, og saa vendte alt sig dog til sidst til det gode. Thi Sagen var, at den Omstændighed, at jeg blev taget til Soldat, havde til Følge, at min yngre Broder, som egentlig stod for Tur til at udskrives, slap fri for Tjenesten, og det var en stor Lykke, da han havde Kone og fem smaa Rollinger. Se jeg var nu ogsaa gift, men jeg havde ingen Børn, og følgelig var det lettere for mig at gaa under Aaget. Naa, saa hændte det, at jeg et Par Aar efter kom hjem med Orlov, og jeg kunde da ikke undgaa at se, at de nu alle havde det langt bedre end før. Begge mine ældre Brødre havde Arbejde i Byen, Mikhajlo, den yngste, stod for Styret, og alt Kvindfolket var hjemme og gjorde Nytte. Min Fader modtog mig venligt og sagde: „Ja, du véd jo nok, Plato, at mit Hjerte ikke kender Forskel paa jer, og at det gør mig lige ondt, hvad Finger man saa bider mig i; men heldigt var det alligevel, at du blev taget, for ellers skulde Mikhajlo have været til det.“ Og saa saare han havde sagt det, kaldte han alle i Huset sammen, baade Mikhajlo, Sønnekonen og Børnene og bød dem at falde paa Knæ foran mig. Ja, det gjorde han, saa sandt som jeg sidder her! Nej, Forsynet bestemmer og styrer alt, og dog vil vi stadig afgøre, hvad der er godt for os, og hvad der ikke er det. Men man skal sandelig staa tidlig op, naar man vil fange Lykken.“

„Naa ja, nu vil du vel helst sove!“ sagde Plato efter en lille Pause, og derpaa knælede han, slog Kors for sig den ene Gang efter den anden og mumlede:

„Herre Jesus Kristus og den hellige Nikolaj, Frola og Laura! Herre Jesus Kristus og den hellige Nikolaj, Frola og Laura! Herre Jesus Kristus, frels og bevar os alle naadigen vel!“

Han fremsagde denne Bøn med stor Inderlighed, medens han samtidig bøjede sig helt ned mod Jorden, og efter at han var færdig med sin Andagt, lagde han sig i Halmen og trak sin Kappe over sig.

„Hør, hvad var det egentlig for en Bøn?“ spurgte Pierre.

„Hvad siger du?“ hviskede Plato med søvndrukken Røst. — „Jo, den beder jeg hver Aften, og den er rigtig god for Resten. — Beder du da ikke, inden du lægger dig til Hvile?“

„Jo, vel gør jeg det. Men hvad var det, du snakkede om Frola og Laura?“

„Aa, det er jo Dyrenes Beskyttere, og du véd da vel nok, at man ikke skal glemme de umælende. — Nej, se mig til den Skælm, han vil nok gerne have Husly og Varme,“ sagde han og klappede Hunden, der lagde sig ved hans Fødder. Og derpaa vendte han sig om paa Siden og sov øjeblikkelig som en Sten.

Det varede endnu længe, inden Pierre faldt i Søvn. Han laa og stirrede ud i Mørket, medens han lyttede til Platos regelmæssige Snorken, og han følte da, at Tvivlen atter forlod hans Sjæl, og at Troen paa ny holdt sit Indtog i denne og det med større Styrke end nogen Sinde før.

XI

Pierre tilbragte hele fire Uger i denne Brædehytte sammen med tredive andre Fanger, men skønt han i denne lange Tid daglig kom i Berøring med dem alle, var der kun en eneste af dem, der vedblev at leve i hans Erindring. Og denne ene var Plato Karatajev, som lige til Pierres sidste Stund kom til at staa for ham som et Indbegreb af alt det gode, ærlige og frejdige, der er et Særkende for vort Folk.

Plato Karatajev vidste ikke selv, hvor gammel han var, men da han havde kæmpet allerede ved Otschakov, maatte han vel være et halvt Hundrede Aar. Naar han lo, og det gjorde han ofte, viste han to Rækker skinnende hvide Tænder, og han havde endnu ikke et eneste graat Stænk hverken i Haaret eller i Skægget. Hans Legeme var ungdommeligt og spænstigt og syntes bygget af et sejgt Tømmer. Skønt hans Ansigt var furet af mange Smaarynker, havde det dog et uskyldigt og barnligt Udtryk, der passede godt til hans Stemmes blide og melodiske Klang. Alt hvad han sagde var saa frejdigt, kvikt og umiddelbart, at hans Ord og Tale blot derigennem fik en mærkelig overbevisende Kraft.

Plato havde det man kalder en heldig Haand, og han forstod altid at klare sig i en snæver Vending. Han kunde baade lave Mad, snedkre, sy og flikke Støvler, og han havde i Regelen saa travlt med en eller flere af disse Beskæftigelser, at han først ud paa Aftenen tog sig den Frihed at passiare og synge. Hans Sang, der var ubevidst som Fuglens Kvidder, lød blidt, vemodigt og dæmpet, og naar han nynnede eller foredrog, fik hans Ansigt gerne et drømmende og alvorligt Udtryk.

Han holdt ikke meget af at tale om sine Oplevelser i Tjenesten, men han beklagede sig paa den anden Side heller aldrig over det Liv, han mod sin Villie var bleven tvunget ind i, og fremhævede hyppigt med Stolthed, at han i hele sin lange Soldatertid aldrig havde været straffet. Ofte dvælede han ved de lykkelige Aar, han havde tilbragt i Hjemmet, og naar han kom ind paa dette Emne, blev hans Ansigt altid lyst og straalende. De Mundheld og Tankesprog, hvormed han spækkede sin Tale, var aldrig drøje eller platte som Kammeraternes, men netop af den Slags, som lever i Folkets Mund, og som anvendt paa rette Sted synes øste af Visdommens Kilde.

I sine Kammeraters Øjne var Plato Karatajev kun en ganske almindelig Soldat, som de holdt Løjer med, naar de kunde faa Lejlighed dertil, og benyttede til de Svinkeærinder, som ingen anden gad udføre, men for Pierre stod han lige fra den første Aften han lærte ham at kende, som en ægte Type paa den Trohjertethed, Sagtmodighed og Hjertets Enfold, der er Russerfolkets ret egentlige Karaktermærke.

XII

Efter 14 Dages anstrengende Rejse naaede Fyrstinde Marie og hendes Ledsagere endelig til Stationen Pokrovskoje, som ligger en Mils Vej fra Jaroslavl. Hun havde i disse to Uger, som saa at sige udelukkende var tilbragt paa Landevejen, hele Tiden bevaret sin Sindsligevægt og forbavset de andre ved den Ro, hvormed hun tog Situationen, men nu, da hun nærmede sig Endemaalet for Rejsen, kom hun i den heftigste Bevægelse ved Tanken om, at hun om nogle Timer skulde gense Broderen, som maaske allerede laa og kæmpede med Døden.

Saa snart hun naaede Stationen, afsendte hun et Ilbud, som skulde erkyndige sig om Rostovs Bopæl, og dette Bud vendte tilbage med den Oplysning, at Grevefamilien og Fyrst Andrej boede i et og samme Hus hos en Købmand Bronnikov, der havde stillet hele sin Lejlighed til deres Raadighed.

„Og hvorledes har min Broder det?“ spurgte hun med sagte og ængstelig Røst, saa snart Budet havde overbragt sin Besked.

„Ja, de siger, at hans Tilstand er uforandret,“ lød det nølende Svar.

Fyrstinde Marie vovede ikke at spørge ham videre ud, men skyndte sig ind i sin Vogn, der holdt forspændt foran Stationsbygningen. Medens Køretøjet rumlede hen ad Landevejen og gennem Byens Gader, sad hun med sænket Hoved og fordybet i sine egne bedrøvelige Tanker, der optog hende saa stærkt, at hun først rigtig kom til Bevidsthed om, hvor hun var, da Vognen holdt foran et stort hvidt Hus, uden for hvilket der stod en hel Del Tjenestefolk. Han skyndte sig forbi dem og ilede derpaa op ad Trappen og ind i Forstuen, hvor hun blev modtaget af en ældre Dame, som omfavnede og kyssede hende med stor Inderlighed.

„Velkommen, mit kære, kære Barn!“ sagde Damen med rørt Stemme. „Aa, De véd ikke, hvor jeg holder af Dem, og hvor jeg har længtes efter Dem!“

Midt i al sin Sindsbevægelse forstod Fyrstinde Marie, at det var Grevinde Rostov, der gav hende denne kærlige Modtagelse, og at hun følgelig maatte sige noget til Gengæld. Hun fremstammede derfor nogle venlige Ord og spurgte derpaa om, hvorledes Broderen havde det.

„Ja, Lægen siger, at der ikke er Fare mere!“ svarede Grevinden, men samtidig løftede hun Øjnene med et Suk, der modsagde hendes Ord.

„Hvor er han? Maa jeg komme ind til ham?“

„Ja naturligvis, mit Barn! Men først maa De hvile Dem ud. — Og det er vel hans Søn?“ sagde Grevinden, da den lille Nikolaj viste sig i Døren sammen med Desalles. „Aa, hvor det dog er et henrivende Barn! Ja, han bliver vel hos os. Huset er stort, og der er Plads nok til Dem og alle Deres.“

Grevinden klappede Drengen paa Kinden og førte Fyrstinde Marie ind i Dagligstuen, hvor Sonja stod og talte med Mlle. Bourrienne. Lidt efter kom ogsaa Greven til Stede, og da han hilste paa Fyrstinde Marie, følte hun sig slaaet af den Foran-

dring, der var foregaaet med ham siden deres sidste Møde. Dengang havde han været vims og snaksom, men nu lignede han et fuldstændigt Vrag og gjorde i det hele taget et ynkeligt Indtryk. Han stod og vrøvlede, og da han ikke kunde finde paa noget bedre, greb han endelig til den Udvej at forestille Sonja for Fyrstinden.

Marie, som søgte at overvinde den Følelse af Antipati, der greb hende ved Synet af den unge Pige, gik hen og kyssede hende, men efter at dette vár overstaaet, havde hun kun det ene Ønske at komme bort fra disse Mennesker, som var hende saa ligegyldige.

„Hvor er Andrej? Jeg ønsker at se ham straks!“ sagde hun stakaandet og saa' sig forvildet om til alle Sider.

„Ja, han ligger nedenunder, og Natascha er hos ham!“ svarede Sonja rødmende. „Men er De ikke træt, Fyrstinde? Trænger De ikke til Hvile?“

Fyrstinde Marie fik Taarer i Øjnene af Ærgrelse og Utaalmodighed. Hun vendte sig bort og skulde lige til at spørge Grevinden om Vejen til Broderens Værelse, men inden hun naaede saa vidt, hørte hun hurtige og lette Skridt i sin Nærhed, og hun opdagede da Natascha, som kom løbende hen imod hende. Og saa snart deres Blikke mødtes, var alt det, der laa imellem dem, glemt, thi hun forstod øjeblikkelig, at Natascha delte hendes Sorg og var hende en fuldtro Ven. Hun ilede hende i Møde, skjulte sit Ansigt ved hendes Bryst og brast i Graad.

„Kom, lad os gaa ned til ham!“ hviskede Natascha og drog hende ind i det andet Værelse. Fyrstinde Marie saa' op og tørrede sine Øjne, men hun spurgte ikke til Broderen, thi hun følte, at den unge Piges Ansigt vilde sige hende hele Sandheden, og Natascha, der selv havde Følelsen af, at hendes Ansigt vilde røbe alt, vendte sig da ogsaa skyndsomst bort, saa snart hun mødte hendes Blik.

Fyrstinde Marie vidste nu fuld Besked, men da hun endnu ikke vilde opgive alt Haab, tvang hun sig til at gøre Spørgsmaalet.

„Er der Fare paa Færde?“ hviskede hun med usikker Stemme., „Har Saaret forværret sig? ... Er der Grund til Frygt?“

Natascha svarede ikke, men brast i Graad.

Da de kom ind i Værelset ved Siden af hans, blev de staaende et Øjeblik for at skjule Sporene af deres Taarer og tilkæmpe

sig den fornødne Ro, og medens dette stod paa, fornyede Fyrstinde Marie sine Spørgsmaal.

Natascha fortalte saa, at Feberen og Smerterne i Begyndelsen havde givet alvorlig Anledning til Frygt, men at der under Opholdet i Trojza pludselig var indtraadt en Forandring til det bedre. Kort efter Ankomsten til Jaroslavl var Saaret begyndt at vædske, og samtidig havde Feberen taget fat med fornyet Kraft, men Lægen havde dog stadig ment, at der ikke forelaa nogen Grund til Ængstelse.

„Men for to Dage siden indtraadte der en fuldstændig Forandring med ham," vedblev Natascha under forgæves Forsøg paa at holde sine Taarer tilbage. „Hvad der er Grunden dertil, véd jeg ikke — men kom nu selv og se, hvorledes han har det."

„Er han meget svag? — Er det Kræfterne, det kniber med?"

„Nej, det er ikke det — det er noget langt værre! Men De vil nok selv se det ... Ak Marie, han er alt for god for denne Verden! Han kan ikke ... han kan ikke leve!"

XIII

Natascha aabnede Døren og lod Marie gaa ind først. Den stakkels Fyrstinde kæmpede med Graaden, men gennem Taarerne skimtede hun dog tydeligt hans Ansigt, der var vendt lige mod Døren.

Fyrst Andrej hvilede paa en Sofa, med Hovedet begravet i en Stabel af Puder. Han var mager og bleg. I sin ene Haand holdt han et Lommetørklæde, og med den anden glattede han sit lange, bløde Overskæg. Da Døren aabnedes, fæstede han sine Øjne paa de indtrædende.

Saa snart Fyrstinde Marie mødte hans Blik, sagtnede hun sin Gang, og samtidig paakom der hende en Følelse af Skyld, som hun ikke kunde betvinge. „Men hvad har jeg da gjort, og hvori bestaar min Brøde?" spurgte hun uvilkaarlig sig selv, og hun læste da Svaret i Fyrst Andrejs strenge Blik. „Du er skyldig," sagde dette, „thi du tænker paa Livet og Fremtiden, medens jeg ligger og drages med Døden."

„Goddag, Marie, hvorledes er du kommen her?“ sagde han, medens hun bøjede sig ned over ham og kyssede hans Pande, og hans Stemme var saa kold og fremmed, at den gjorde et langt stærkere Indtryk paa hende, end hvis han havde udstødt et Fortvivlelsens Skrig.

„Har du taget Nikolaj med?“ spurgte han lidt efter langsomt og roligt.

„Ja.“

„Er han rask?“

„Ja, men hvorledes har du det selv?“ stammede Fyrstinde Marie, som forbavsedes over, at hun havde fundet paa noget at sige.

„Ja, det maa du spørge Lægen om, min Ven!“ svarede han kort. — „Men for Resten Tak, fordi du er kommen!“ tilføjede han i en Tone, som han forgæves søgte at gøre venlig.

Fyrstinde Marie trykkede hans Haand, men dette havde kun til Følge, at han gjorde en Grimasse af Smerte. Han laa derpaa og stirrede ud for sig uden at sige noget. Hun forstod nu, hvori den Forandring bestod, som var foregaaet med ham. Baade hans Ord, hans Stemme, men især hans Blik, dette kolde og næsten fjendtlige Blik, som gik hende saa nær til Hjerte, vidnede om, at han allerede havde frigjort sig for alt det jordiske, og at han var fuldstændig optaget af en anden Verden, som det kun var givet ham at skue ind i.

„Ja, hvor forunderligt, at Skæbnen atter skulde føre os sammen,“ sagde han omsider i en ligegyldig Tone og pegede paa Natascha. „Hun er stadig om mig, som du ser.“

„Marie har maattet lægge Vejen over Rjæsan,“ bemærkede Natascha rødmende.

„Naa — og hvad saa mere?“

„Og dér fortalte de hende, at Moskvá er fuldstændig nedbrændt, og at ...“

„Ja, jeg har nok hørt det — det er meget sørgeligt,“ sagde han fuldstændig mekanisk, og derpaa stirrede han atter ud for sig og trak i sit Overskæg.

„Naa, og jeg hører, at du har truffet Grev Nikolaj,“ henvendte han sig pludselig til Marie. „Han har skrevet til sin Familie, at han synes godt om dig, og hvis du deler hans Følelser, vilde jeg finde det yderst rimeligt, om I giftede jer med hinanden.“

„Aa, lad os ikke tale om mig!“ sagde Søsteren i en rolig

Tone og med et Sideblik til Natascha, som hurtigt trak Øjnene til sig.

Der hengik igen flere Minutter, uden at der blev sagt et Ord.

„Hør Andrej, vil du ikke ... vil du ikke se den lille Nikolaj?“ spurgte Fyrstinde Marie omsider med skælvende Stemme. „Han har længtes saa meget efter dig.“

Fyrst Andrej smilede, men Søsteren, som kendte hans Ansigt ud og ind, opdagede straks, at dette Smil kun betød, at han morede sig over, at hun mødte med et efter hendes Mening ufejlbarligt Middel til at vække de Følelser hos ham, som han ikke ejede mere.

„Jo, jeg vil gerne se ham,“ sagde han i en ligegyldig Tone. — „Har han det godt?“

Da de kom med den lille Nikolaj, saa' han med store, forskrækkede Øjne paa Faderen. Denne kyssede ham og vendte sig derpaa bort, thi han havde intet at sige Drengen.

Saa snart Barnet igen var ført ud, gik Fyrstinde Marie hen til Broderen, og ude af Stand til længer at beherske sin Bevægelse brast hun i Graad.

„Hvorfor græder du? Er det for Nikolajs Skyld?“ spurgte han og saa' opmærksomt paa hende.

Fyrstinde Marie nikkede.

„Græd ikke!“ sagde han i en rolig Tone og sendte hende et køligt Blik.

Han forstod, at hans Søster græd over, at Barnet snart skulde miste sin Fader, og han forsøgte derfor at sætte sig ind i hendes Synspunkt.

„Ja, hun og de andre finder det sørgeligt og uforstaaeligt,“ sagde han til sig selv, „og dog er det hele saa simpelt og naturligt: Se nu til Lillierne paa Marken og Fuglene under Himlen, de saa ikke og høste ikke, og dog sørger vor himmelske Fader for dem. Men det forstaar de ikke og heller ikke, at alle deres Følelser og Tanker kun er Forfængelighed.“

Og han laa igen længe og stirrede ud for sig.

Den lille Nikolaj var kun syv Aar og ejede altsaa hverken den Erfaring eller Dømmekraft, som Livet giver, men ikke desto mindre forstod han fuldt ud Betydningen af det, der lige var foregaaet mellem ham og hans Fader. Han forstod alt, og da han forlod Værelset sammen med Natascha, løftede han derfor sine uskyldige Barneøjne op imod hende, lænede sit Hoved til hendes Bryst og brast i Graad. Baade den Dag og de følgende undveg han Desalles, og han flygtede ligefrem for den gamle Grevinde, naar hun vilde overvælde ham med sine Kærtegn. Nataschas Selskab var ham det kæreste, og han hang ved hende med et Barns hele Inderlighed.

Da Fyrstinde Marie forlod Værelset, havde hun fuldstændig mistet ethvert Haab om, at Broderen skulde forblive i Live, og hun talte derfor heller ikke mere med Natascha om Muligheden af hans Helbredelse. Hun græd ikke, men bad inderligt til den Almægtige, der allerede havde bredt sine skærmende Vinger over den døende.

XIV

Fyrst Andrej vidste ikke alene, at han skulde dø, men han følte tillige, at Døden allerede havde faaet et fast Tag i ham. Hans Tanker var ikke mere bundne til Jordelivet, og netop derfor følte han sig saa forklaret og let til Mode, at han fuldstændig rolig og uden Spor af Ængstelse ventede paa det, der forestod ham. Det svage, ukendte og fjerne, som han hidtil kun havde anet, svævede nu lige over hans Hoved, og han mærkede allerede Evighedens Vingeslag.

Den Forandring i hans Tilstand, som Natascha havde talt om, var indtraadt to Dage før Fyrstinde Maries Ankomst. Det var den sidste Kamp mellem Livet og Døden, og Døden vandt Sejr. Han følte pludselig en uventet Kærlighed til Livet, der viste sig i Nataschas Skikkelse, og samtidig grebes han af en stærk Rædsel for det ukendte, han gik i Møde. Men saa kom Døden, og den sejrede.

Det begyndte om Aftenen. Han laa i en let Feber, men hans Tanker var ikke desto mindre fuldstændig klare. Omsider faldt han hen i en urolig Blund, og midt under denne paakom der ham en forunderlig Følelse af Lykke.

„Aa, det maa være hende!“ tænkte han. „Hun maa være kommen ind i Stuen.“

Og han havde Ret. Natascha havde listet sig ind, medens han sov, og sad nu ved hans Leje. Hun lænede sig tilbage og strikkede ivrigt paa en Strømpe. Det var hendes stadige Beskæftigelse ved Sygesengen, og hun havde valgt den, fordi han engang havde sagt, at ingen saa godt forstod at pleje syge som gamle strikkende Koner, og at der var noget beroligende i Pindenes ensformige Bevægelse.

„Mon jeg nogen Sinde kommer mig?“ tænkte han, medens han saa' hen paa hende og lyttede til den svage Lyd af Strikkepindene. „Mon Skæbnen paa en saa vidunderlig Maade skulde have ført os sammen, blot for at jeg senere skulde dø? Og er det Meningen, at jeg først skal lære Livets Sandhed at kende, lige før jeg forlader det? — Jeg elsker hende højere end alt i Verden, og dog vil hun maaske aldrig blive min!“ sagde han til sig selv og sukkede dybt.

Da Natascha hørte dette Suk, lagde hun Strømpen og bøjede sig hen over ham.

„Sover du ikke?“ spurgte hun og saa' ham ind i hans Øjne, der lyste hende i Møde.

„Nej, jeg har længe ligget og set paa dig. Der er intet der beroliger mig saa meget som din Nærværelse ... Du virker som Lyset ... som Solens Straaler! Jeg kunde næsten græde af Lykke.“

Natascha bøjede sig endnu længere ned over ham med et Ansigt, der straalede af Henrykkelse.

„Jeg elsker dig alt for højt!“ hviskede han. „Jeg elsker dig over alt i Verden!“

„Og jeg da?“ — Hun vendte sig et Øjeblik bort.

„Sig mig Sandheden,“ hviskede han endnu sagtere, „sig mig dit Hjertes Mening. Tror du, det vil blive mig forundt at leve?“

„Ja, jeg tror det ... nej, jeg er vis derpaa!“ svarede hun og greb begge hans Hænder.

„Aa, hvor det dog vil blive dejligt!“ sagde han efter et lille Ophold og kyssede hendes Haand.

Natascha følte sig usigelig lykkelig, men midt i sin Lykke glemte hun ikke, at en alt for stærk Bevægelse kunde indvirke skadeligt paa ham, og at han trængte til Ro.

„Men du har jo slet ikke sovet!“ sagde hun mildt og dæmpet. „Gør dig Umage for at falde i Søvn. Jeg bønfalder dig derom!“

Han trykkede hendes Haand, og hun slap den og tog atter fat paa sit Arbejde. Hun vendte sig to Gange om imod ham og mødte hver Gang hans lysende Blik, og hun besluttede da at strikke tre Omgange, inden hun igen saa' hen paa ham.

Da hun atter drejede Hovedet, havde han lukket Øjnene og sov. Men hans Søvn varede ikke længe; han vaagnede badet i kold Sved, og hans Tanker bevægede sig da straks i den sædvanlige Rundkreds. Han tænkte paa Livet og Døden, men mest dog paa Døden, thi han følte, at den nærmede sig.

„Kærlighed! — Hvad er Kærlighed?“ sagde han til sig selv. „Kærlighed er det modsatte af Døden. Kærlighed er Livet. Alt, hvad jeg forstaar — forstaar jeg kun gennem Kærlighed. I den er alt, og den knytter og sammenføjer alt. Kærlighed er Gud, og at dø betyder, at jeg, Atomet, vender tilbage til Kærlighedens Ophav og evige Kilde.“ Han fandt Trøst i disse Tanker eller rettere Drømme, som gennemfór hans Hjerne uden at efterlade Skygge af Virkelighed, men til sidst løb det hele ud i et forvirret Kaos, og saa faldt han atter i Søvn.

Han laa i det Værelse, hvor han virkelig laa, men hans Saar var lægte, og han var nu fuldstændig frisk og karsk. En Mængde forskellige Mennesker, som han ikke kendte det fjerneste til, kom hen til hans Leje, og han talte til dem om alt muligt. Det var de største Ubetydeligheder, han afhandlede med dem, og skønt han godt vidste, at han havde ganske anderledes væsentlige Ting at varetage, snakkede han dog videre med dem om løst og fast og forbavsede dem ved forskellige Aandrigheder, som nærmere beset var af en temmelig tarvelig Art. Men lidt efter lidt forduftede alle disse Mennesker, og uden at han selv vidste hvorfor, begyndte hans Opmærksomhed pludselig at fæste sig paa Døren. Han stod op og nærmede sig den for at dreje Nøglen om, thi han havde en Følelse af, at han vilde gaa til Grunde, hvis han ikke gjorde dette. Men paa Vejen derhen svigtede Benene ham, og skønt han nu vidste, at det ikke vilde lykkes ham at naa hen til Døren i rette Tid, opbød han dog sine sidste Kræfter for at komme af Stedet. En forfærdelig Rædsel greb ham; det var

Rædselen for Døden, thi det var den, som stod bag Døren. Døden bankede paa, og han slæbte sig frem og stemmede begge Hænder mod Fyldingen, thi det gjaldt om at holde den ude, men hans Anstrengelser var forgæves. Døren aabnedes mere og mere, fløj op paa vid Gab, og det, han gyste for — Døden — var inde hos ham. Og saa døde Fyrst Andrej.

Men i samme Øjeblik som han døde, følte han, at det hele var en Drøm, og han gjorde saa en Kraftanstrengelse og vaagnede.

„Ja, det var Døden! Jeg døde, og saa vaagnede jeg atter op! — Døden er en Opvaagnen!“ slog det pludselig ned i hans Sjæl, og det var, som om en Flig af det Dække, der hidtil havde skjult det ukendte, løftedes. Han følte et forunderligt Velvære, og fra dette Øjeblik var det, som om de Baand, der hidtil havde holdt ham bunden til Jorden, var sprængte.

Han vaagnede badet i kold Sved og gjorde en Bevægelse. Natascha bøjede sig hen over Sengen og spurgte ham, om han ønskede noget, men han svarede ikke og saa' paa hende med et forunderligt Blik.

Det var dette, der var hændet ham to Dage før Fyrstinde Maries Ankomst. Fra denne Stund var Feberen taget til, og fra nu af nærede Natascha ikke Tvivl om, at Døden havde sejret.

Hans sidste Dage og Timer forløb roligt, og uden at der indtraf nogen pludselig Forandring i hans Tilstand. Fyrstinde Marie og Natascha forlod ham ikke et Øjeblik, men de følte godt, at hans Sjæl allerede havde svunget sig op til de ukendte Boliger, og at deres Pleje kun gjaldt den nærmeste Erindring om ham — hans Legeme. De følte Dødens Nærværelse saa stærkt, at den rent ydre Side af den ikke mere skræmmede dem. De græd ikke, hverken naar de sad hos ham, eller naar de var borte fra ham, og de talte heller ikke om ham, thi de følte begge, at de ikke ejede Ord til at udtrykke deres Sorg. De saa', hvorledes han langsomt og roligt gled over i det ukendte, og de vidste, at det var godt saaledes, og at det saaledes skulde være.

Han tog Alterens Sakramente, og alle kom for at sige ham Farvel. Da hans Søn blev ført hen til ham, berørte han hans Kind med sine Læber og vendte sig bort, ikke fordi Afskeden pinte ham, men fordi han mente, at der nu ikke var mere, man forlangte af ham, og da de saa bad ham om at velsigne Barnet, gjorde han det og saa' sig spørgende om til alle Sider for at forvisse sig om der var endnu mere, man ønskede af ham.

Medens hans Legeme, som Sjælen allerede havde forladt, laa i de sidste Trækninger, sad Fyrstinde Marie og Natascha ene ved hans Leje.

„Det er forbi!“ sagde Fyrstinde Marie, da han allerede havde ligget flere Minutter kold og ubevægelig. Natascha bøjede sig over ham, saa' ind i de livløse Øjne og trykkede dem til. „Hvor er han nu? Hvor er han nu draget hen?“ tænkte hun, medens hun støttede sit Hoved til det, som ikke længer var ham.

Da han laa i den aabne Kiste, kom alle hen for at sige ham det sidste Farvel, og alle græd. Den lille Nikolaj græd, fordi han led af en pinlig Forbavselse, som sammensnørede hans Barnehjerte, Grevinden og Sonja græd af Medlidenhed med Natascha, og den gamle Greve græd, fordi han vidste, at han snart skulde gaa samme Vej som ham, der laa i Kisten.

Natascha og Fyrstinde Marie græd ogsaa, men det var ikke deres personlige Sorg, som fremkaldte disse Taarer. De græd, fordi deres Sjæle følte sig grebne af Dødens hemmelighedsfulde Mysterium, der nys havde aabenbaret sig for dem.

FEMTE AFSNIT

I

Den 18. Oktober tidlig om Morgenen gjorde Pierre en kort Afstikker fra Brædehytten, og da han vendte tilbage, standsede han i Døren og gav sig til at lege med den lille krumbenede Køter, som plejede at tilbringe sin Nat for Enden af Platos Leje. Hunden havde sit egentlige Tilhold i Hytten, men undertiden foretog den en kortere eller længere Udflugt til Byen, hvorfra den saa vendte tilbage henad Aften. Den havde formodentlig aldrig haft nogen Ejermand, og da ingen vidste, hvad den hed, havde Franskmændene døbt den med Navnet Asor, medens Plato og de andre Fanger kaldte den for Stumpe-Gumpe. Men skønt den saaledes var fuldstændig herreløs, lod den dog til at befinde sig overordentlig vel. Dens lille Halestump stod altid lige lukt i Vejret, og dens Kommodeben bar den saa godt, at den undertiden midt under Løbet løftede lidt paa det ene Bagben og kilede videre paa de andre tre. I sine glade Øjeblikke boltrede den sig paa Ryggen og smaapeb af Velbehag, og naar den havde faaet nok af denne Adspredelse, legede den med en Høvlspaan eller et Græsstraa; men dens største Nydelse var dog at dvaske i Solen, og ved saadanne Lejligheder fik dens Fysiognomi altid et værdigt og tankefuldt Udtryk.

Pierre saa' efterhaanden alt andet end pyntelig ud. Hans Paaklædning bestod nu af en snavset og laset Skjorte, et Par Soldaterbenklæder, som var sammenbundne forneden, de sørgelige Rester af en Kavaj, og en gammel Kabuds. I fysisk Henseende havde han ogsaa forandret sig meget i Løbet af de sidste Par Uger. Han var ikke saa førladen som tidligere, men han havde naturligvis bevaret den Sværlemmethed, som var en arvelig Egenskab i hans Slægt. Hele hans Underansigt var dækket af et tæt Skæg, og hans sammenfiltrede, buskede Haar, der var fuldt af Utøj, dannede en uigennemtrængelig Skov. Udtrykket i hans

Øjne var mere roligt og bestemt end før, og det Præg af Dvaskhed, der tidligere havde hvilet over hans Ansigt, var nu fuldstændig forsvundet.

Medens Pierre legede med Hunden, der stadig sprang op ad ham og nappede efter hans Haand, saa' han ud over den store aabne Plads, hvor der for Øjeblikket myldrede med Færdselsvogne og Ryttere, og undertiden gled hans Blik da hen til Moskváfloden, der lyste som en Sølvstribe i det fjerne. Engang imellem, naar han bøjede sig ned over Stumpe-Gumpe, mønstrede han med en vis Opmærksomhed sine nøgne Fødder, som han anbragte i forskellige mer eller mindre maleriske Stillinger, og samtidig gled der saa et tilfreds Smil hen over hans Ansigt, thi Synet af hans egen Nøgenhed mindede ham om den Udvikling i rent menneskelig Henseende, der var foregaaet med ham i hans Fængselstid.

Vejret havde i de sidste Dage været stille og klart med en let Frost om Morgenen. Hvor Solen skinnede, var det varmt, og denne Varme, der blandede sig med Efteraarets friske Kølighed, virkede yderst velgørende. Overalt, baade paa Græsset og paa Træernes bladløse Grene, blinkede Rimens fine hvide Krystaller. I det fjerne saas Spurvehøjene *), og øverst oppe paa disse tegnede Landsbyen, Kirken og et stort hvidt Hus sig skarpt mod den gennemsigtige Horisont. I Nærheden af Brædehytten tittede en Brandtomt frem gennem nogle mørkegrønne Syrenbuske, men selv denne sørgelige Ruin, som i Graavejr vilde have gjort et frastødende Indtryk, tog sig særdeles godt ud i det klare, ubevægelige Sollys.

Medens Pierre stod og nød Tilværelsen, kom der en fransk Korporal med opknappet Uniform og en kort Snadde i Munden hen til Døren og standsede foran ham med et venligt Blink i Øjnene.

„Naa, hvad siger De til det dejlige Solskinsvejr, Mr. Pierre?" sagde Korporalen i en venlig Tone. „Man skulde næsten tro, at det var Foraar i Dag. Blot vi kunde være lige saa heldige, naar vi marscherer herfra."

Pierre spurgte ham saa om, hvor vidt Rømningen af Byen var fremskreden, og Korporalen oplyste da, at de fleste af Tropperne allerede var afmarscherede, og at der snart kunde ventes en Befaling, som omhandlede, hvorledes der skulde forholdes

*) Nogle Højder i Nærheden af Moskvà. O. A.

med Fangerne. Pierre mindede ham dernæst om, at en af de Stakler, som laa inde i Træhytten, var dødssyg, og at der vistnok maatte gøres noget særligt for ham, og Korporalen forsikrede da, at der utvivlsomt vilde blive sørget for de syge, og at Autoriteterne nok vilde træffe de fornødne Foranstaltninger til at underbringe dem.

„Og desuden, Mr. Pierre, behøver De blot at lade et lille Ord falde til Kaptajnen," vedblev Korporalen i en fortrolig Tone. „Gør De det, vil De sikkert blive hjulpen. Kaptajnen glemmer intet, og han vil gøre alt for Deres Skyld."

Kaptajnen, som Korporalen talte om, fik sig ofte en lille Passiar med Pierre og viste sig i det hele taget yderst nedladende imod ham.

„Forleden Dag," begyndte Korporalen efter at have taget et Drag af sin Pibe, „kom han hen til mig og sagde: „Ja, Mr. Pierre, han er en dannet Mand, han taler Fransk som en indfødt. Han har ganske vist haft lidt Uheld med sig, men derfor skal vi alligevel vise ham de Hensyn, han fortjener. Mr. Pierre er i det hele taget en flink og fornuftig Fyr, og hvis han har et eller andet Ønske, skal der ikke siges nej dertil. — Naar man selv har lært noget, sagde Kaptajnen, sætter man Pris paa Dannelse, hvor man træffer den. — Ja, se det var Kaptajnens Ord, Mr. Pierre, og jeg skal for mit Vedkommende tilføje, at det vilde have set galt ud forleden, hvis De ikke var kommen til Stede."

Korporalen sigtede her til en Strid, som for nylig var opstaaet mellem Fangerne og deres Bevogtere, og som takket være Pierres Mellemkomst var bleven bilagt med det gode.

Efter at Korporalen var gaaet, kom flere af Fangerne hen til Pierre og vilde have at vide, hvad han og Underofficeren havde afhandlet sammen, og medens Pierre fortalte dem om Byens forestaaende Rømning, nærmede der sig en fransk Infanterist, der var saa mager, at han næsten lignede et Spøgelse. Da Franskmanden kom hen til Pierre, førte han Haanden op til Huen og spurgte, om Nr. 135 Plato, som havde lovet at sy ham en Skjorte ikke var inde i Hytten.

„Goddag, min rare Ven!" raabte Plato, som øjeblikkelig havde kendt Franskmanden paa Stemmen og lidt efter kom til Syne i Døren med den færdigsyede Skjorte over Armen. Han var paa Grund af Lummervarmen i Hytten kun iført Bukser og en Skjorte, der var saa sort som Beg.

„Et Ord et Ord, en Mand en Mand. Jeg lovede at have den færdig til i Dag og her er den!“ sagde han i en triumferende Tone og afleverede Skjorten.

Infanteristen saa' sig ængstelig om til alle Sider og afførte sig derpaa i en Fart Uniformsfrakken, og det viste sig da, at hans eneste Underbeklædning var en fedtet og laset Silkevest, gennem hvis mange Huller man saa' hans nøgne Krop. Han var øjensynlig bange for, at de andre skulde gøre Nar af ham, og skyndte sig derfor at stikke Hovedet gennem Skjorten.

„Ja, den sidder jo, som om den var støbt!“ bemærkede Plato, der trak i Skjorten, medens Franskmanden stak Hænderne gennem Ærmehullerne. „Ganske vist kunde Naalen og Traaden have været bedre, men det kan jeg ikke gøre for. Der skal Apparater til, sagde Manden uden Negle, da han vilde knække en Lus.“

„Den sidder godt, og du skal have saa mange Tak,“ sagde Franskmanden, som selvfølgelig ikke havde forstaaet et Ord af hans Tale. „Men hvor er det Lærred, du har faaet tilovers?“

„Den kommer til at sidde endnu bedre, naar du har gaaet lidt med den,“ forsikrede Plato, der stod og frydede sig over sit Arbejde.

„Tak Kammerat! Men maa jeg saa bede om Stumperne!“ sagde Franskmanden og trak en Pengeseddel op af Lommen.

Pierre mærkede nok, at Plato ikke havde Lyst til at gaa ind paa Franskmandens Fordring, og han undlod derfor med Villie at tilbyde sig som Tolk. Efter at Plato omsider havde set sig mæt paa sit Arbejde, tog han bukkende mod Seddelen, men Franskmanden, som ikke var tilfreds med denne Løsning af Spørgsmaalet, holdt stadig paa, at han vilde have Stumperne, og for at faa Ende paa Sagen bekvemmede Pierre sig saa endelig til at meddele Plato hans Ønske.

„Men hvad vil han egentlig med de Lapper?“ brummede Plato. „Vi kunde jo have faaet de dejligste Fodklude af dem. — Naa, ja, der er de!“ tilføjede han i en ynkelig Tone og stak Haanden ind paa Brystet, hvor han hentede nogle sammenrullede Lærredsstumper, som han skyndsomst afleverede til Franskmanden. Denne mønstrede først Stumperne og sendte derpaa Pierre et spørgende Blik.

„Nej, behold du dem selv!“ sagde han omsider i en skamfuld Tone og kastede Rullen hen til Plato, og for ikke at fortryde sin Ædelmodighed vendte han sig hastig bort og gik derpaa sin Vej.

„Ja, de siger jo nok, at disse franske Djævle ikke er Kristne," bemærkede Plato, lidt efter at hans Kunde var gaaet, „men et Hjerte har de dog ligesom alle vi andre, og vi kender ogsaa det gamle Ord, at Fattigmand er gavmild, hvor Rigmand vender Ryggen til."

II

Skønt Pierre nu havde været Fange i hele fire Uger, befandt han sig dog efter Omstændighederne nogenlunde vel. Franskmændene havde nok flere Gange foreslaaet ham at flytte over i den Hytte, hvor de fangne russiske Officerer var anbragte, men han havde stadig med stor Haardnakkethed afslaaet disse Tilbud, da han hellere vilde blive hvor han var. Han havde i disse fire Uger døjet og udstaaet en Del, men takket være hans kraftige Konstitution og den Omstændighed, at Savnene kom lidt efter lidt, mærkede han dem næsten slet ikke, og han var endogsaa glad ved at lide sammen med sine Kammerater. Han følte nu endelig den Sjælefred og indre Tilfredshed, som han saa længe havde kæmpet for at opnaa. Den aandelige Ligevægt, han forgæves havde søgt at indvinde gennem sine filantropiske Bestræbelser, sit ihærdige Arbejde i Frimurervæsenets Tjeneste og sine mange Sviregilder, var nu takket være de stærke Sindsbevægelser, han havde gennemgaaet, og Plato Karatajevs forædlende Indflydelse, kommen ganske af sig selv. Han spekulerede nu ikke mere over Ruslands Fremtid eller Krigens sandsynlige Udfald, og hans Had til den store Erobrer var ogsaa fuldstændig forsvundet. Det var gaaet op for ham, at alt dette slet ikke vedkom ham, og han fandt derfor nu, at hans Beslutning om at tage Livet af Napoleon var aldeles meningsløs. Hans Forbitrelse mod Helene og hans Skræk for, at hun skulde vanære hans Navn, forekom ham ogsaa yderst taabelige, da det jo kunde være ham ganske ligegyldigt, hvorledes en Kvinde, med hvem han ikke mere levede i Ægteskab, opførte sig.

Han mindedes ofte sine fortrolige Samtaler med Fyrst Andrej, og han var nu i Hovedsagen enig med ham. Hans Ven havde saa ofte holdt paa, at Lykken var et rent negativt Begreb, og at

Menneskenes Higen og Stræben efter at fange den kun var givet dem som en Slags Plage eller Forbandelse, da en saadan Jagen efter Lykken dog aldrig førte til Maalet. Pierre var nu kommen saa vidt, at han ogsaa erkendte dette, og han fandt derfor, at den sande Lykke kun bestod i, at man ikke led Nød, og at man selv kunde vælge sin Beskæftigelse, eller med andre Ord, at man kunde anlægge sit Liv som man vilde. Først her i Fangenskabet gik det op for ham, hvilken Nydelse det var at spise, naar man var sulten, at drikke, naar man var tørstig, at sove, naar man var søvnig, at varme sig, naar det var koldt, og at passiare med en anden, naar man følte Trang til at høre en menneskelig Stemme. Netop fordi han nu ikke kunde faa god Mad, holde sig renlig og leve som fri Mand, fandt han, at Livets højeste Lykke bestod i at opnaa disse Goder, og han fandt tillige, netop fordi han var saa indskrænket i Valget af sine Beskæftigelser, at det var den letteste Sag at vælge mellem disse. Men han glemte kun, at Overmaalet af denne Verdens Goder fuldstændig tilintetgør den Lykke, man føler ved at tilfredsstille sine Ønsker og Tilbøjeligheder, og at den store Frihed i Valget af Beskæftigelse, som Dannelsen, Rigdommen og en høj Stilling i Samfundet giver, ofte gør det vanskeligt eller endogsaa umuligt at træffe noget Valg. Alle hans Tanker drejede sig i disse Uger om den Tid, hvor han atter skulde være fri Mand, og dog tænkte han i sit senere Liv ofte med Glæde tilbage paa denne Maaneds Fangenskab og paa den Sindsligevægt og indre Ro, som han havde følt netop i en Periode, hvor Friheden havde været ham berøvet.

III

Natten mellem den 18. og 19. Oktober begyndte Franskmændene at forlade Moskvá. De rev alle Brædehytterne ned, læssede Færdselsvogne og Karrer og afmarscherede derpaa i lange Kolonner, som efterfulgtes af rumlende Køretøjer.

Kl. 7 om Morgenen opmarscherede der en Bataillon foran Barakkelejren, og saa snart der var kommanderet Rør, begyndte der inde i Gelederne en livlig Passiaren blandet med Eder og Skældsord. I den Brædehytte, hvor Pierre havde Ophold. var alle Fangerne fuldt paaklædte og ventede paa Tilladelse til at

begive sig udenfor. Kun en eneste af dem, en stakkels syg Infanterist, som var dødbleg og gav sig ynkeligt, sad paa sin Straasæk og saa' spørgende hen efter Kammeraterne, der ikke tog nogen som helst Notits af ham. Hele Hytten genlød af hans Stønnen, der egentlig ikke var fremkaldt af hans Lidelser, men snarere af Frygten for at blive ene tilbage.

Pierre, der var iført sin lasede Kavaj og havde et Par bløde Sko paa, som Plato havde syet til ham af en gammel Skindhue, gik hen til den syge og satte sig ved Siden af ham.

„Naa, lille Ven," sagde han i en deltagende Tone, „du skal ikke være forknyt. Der bliver nok en Del af Franskmændene tilbage, og da der er fuldt op af Hospitaler i Byen, bliver der sikkert sørget for dig. Ja, det kan godt hændes, at du faar det meget bedre end vi andre."

„Aa, Herre Jesus! Det bliver min Død! Aa — aah!" stønnede den syge endnu højere end før.

„Vil du have jeg skal spørge dem om, hvor du kommer hen?" sagde Pierre, der rejste sig og gik hen mod Døren uden at oppebie den andens Svar. Men inden han naaede derhen, kom Korporalen, med hvem han havde passiaret den foregaaende Dag, ind i Hytten, og Pierre gav sig saa straks i Lag med ham.

„Hr. Korporal, hvad skal vi gøre med den syge? Han ..." begyndte Pierre, men han standsede midt i Sætningen, thi Udtrykket i Korporalens Ansigt var saa forandret, at han tvivlede om, at det var den samme Mand, han havde talt med Dagen forinden. Franskmanden rynkede Panden, saa snart Pierre begyndte at tale, og derpaa udstødte han nogle Skældsord og smækkede Døren i for Næsen af ham. Der blev mørkt inde i Hytten, og i samme Nu lød der stærke Trommehvirvler, som overdøvede den syges Stønnen.

„Saa, nu begynder det igen!" sagde Pierre til sig selv, og samtidig løb det ham koldt ned ad Ryggen, thi i Korporalens rasende Ansigt, Lyden af hans Stemme og Trommehvirvlernes døvende Larm genkendte han hin hemmelighedsfulde Magt, der tvinger Menneskene til at myrde hinanden. Han havde gjort Bekendtskab med denne Magt den Dag, da hans fem Ulykkesfæller maatte lade deres Liv for Franskmændenes Kugler, og da han vidste, hvor ubøjelig den var, og at enhver Bøn til Mennesker, der tjente den som Redskaber, var fuldstændig unyttig, besluttede han at forholde sig fuldstændig rolig og se Tiden an.

Døren blev lukket op, og medens de andre Fanger trængte sig ud af den som en Flok Faar, gik Pierre hen til den Kaptajn, som efter Korporalens Sigende var villig til at gøre alt for ham. Kaptajnen var i feltmæssig Paaklædning, og hans Ansigt havde det samme haarde og ubønhørlige Udtryk som hans undergivnes.

„Naa, se saa at komme af Sted!“ sagde han med rynkede Bryn, medens han saa' hen efter Fangerne, der bevægede sig forbi ham i en uordentlig Hob.

Pierre tog saa Mod til sig, begyndte at tale om den syge, der laa inde i Hytten, og spurgte, om der ikke kunde gøres noget for ham.

„Aa, lad ham rejse Fanden i Vold!“ skreg Kaptajnen uden at værdige ham et Blik. — „Naa, kan I humme jer lidt, I Driverter! Se til, I kommer videre!“

„Men han dør, hvis ...“ dristede Pierre sig til at sige.

„Aa, rejs ad Helvede til!“ afbrød Kaptajnen ham med et rasende Ansigt og løb hen til Bataillonen, der allerede var svinget ud med Sektioner og skulde til at afmarschere.

„Trom, Trommelom, Trommelommelommelom!“ lød det henne fra Bataillonen, og Pierre følte da, at den hemmelighedsfulde Magt allerede havde bemægtiget sig alle disse Mennesker, og at ethvert Forsøg paa at faa nogen af dem i Tale vilde være unyttigt og overflødigt.

De fangne Officerer blev udskilt fra de menige, og baade de og Pierre fik Ordre til at begive sig hen foran Bataillonens Tete. De var en tredive Stykker i alt, og af menige fandtes der omtrent tre Hundrede. Pierres ny Kammerater var alle langt finere i Tøjet end han, og de fleste af dem saa' derfor noget skævt til ham. Ikke langt fra ham gik en kvabset Major, der var iført en blomstret Slaabrok og for øvrigt gjorde sig bemærket ved sit fortrædelige Ansigt. Majoren, der havde ondt ved at gaa, pustede og hvæsede for hvert Skridt han gjorde, men samtidig var han utrættelig i at skælde de nærmeste ud, fordi han mente, at de puffede til ham, og han gav ogsaa jævnlig ondt af sig, fordi de andre Fanger efter hans Skøn marscherede alt for hurtigt. Ved Siden af ham gik der en lille, uanselig Officer, som hele Tiden fortabte sig i Gisninger om, hvor Fangerne skulde føres hen, og bag ved denne traskede der en skævbenet Intendant, som uafladelig kiggede ud over Byen og samtidig forklarede sine Medfanger,

hvilke Dele af den det var, man saa' i det fjerne. Intendantens Sidemand, en høj og mager Officer, modsagde ham ideligt og erklærede paa det bestemteste, at han var fuldstændig i Vilderede med Hensyn til de enkelte Staddeles Beliggenhed.

„Hvor gider De dog skændes, mine Herrer!" brummede Majoren. „Er det ikke den ligegyldigste Sag af Verden, hvor det eller det Kvarter ligger, naar hele Byen er fuldstændig spoleret! — Naa, maa vi være fri for det Skubberi!" henvendte han sig pludselig i en arrig Tone til Sidekammeraten, som slet ikke havde rørt ham.

„Du store Gud, hvor de dog har huseret! — De har jo brændt hele Byen af! — Ja, det meste af den er da gaaet i Løbet! — Men Kreml har de ikke faaet Bugt med; baade Kirkerne og Slottet staar der endnu!" lød det inde mellem Fangerne.

„Men det er da ingen Nyhed, at hele Byen er brændt, mine Herrer!" raabte Majoren forbitret. „Hvad skal saa alt det Sludder og Vrøvl til?"

Efter at Jomfrumarken var passeret, marscherede Fangerne videre gennem Khamovniki *), et af de faa Kvarterer, som Luerne havde skaanet. Takket være Majorens arrige Indblandinger var Passiaren efterhaanden død hen, men pludselig og som ved et Trylleslag begyndte Fangerne at snakke i Munden paa hinanden, og samtidig kiggede de alle hen til højre, hvor Gaden begrænsedes af en lav Kirkegaardsmur.

„Nej, se til de Skurke! — Har man kendt Magen! — De har smurt hele Ansigtet over med sort!" lød det inde imellem dem.

Pierre kiggede hen i samme Retning som de andre og opdagede saa, at det, der vakte den almindelige Opmærksomhed, var et halvraaddent Lig, som Franskmændene havde lænet op mod Muren og sværtet med Sod i Ansigtet.

„Naa, fremad I Sataner! Kan I bruge Benene!" raabte Bataillonschefen, og i samme Nu begyndte de franske Soldater at muntre de nærmeste Fanger med Spark og Kolbestød.

*) Det sydvestligste Kvarter i Byen. Det er i Vest, Syd og Øst indesluttet af Moskvá-floden, der her slaar en Bugt. O. A.

IV

Fangerne gik videre gennem nogle mørke, snævre Gader, stadig i Spidsen for Bataillonen, der bevogtede dem, men da de kom til det store Proviantmagasin, som ligger paa venstre Side af den lange Subovskij-Gade *), standsedes de af en stor Artilleripark, der kørte ned mod Krimbroen. Efter megen Møje og Besvær naaede de endelig hen til Broen, men her maatte de igen gøre Holdt paa Grund af den stærke Trængsel foran. Fangerne kunde fra deres Standplads ved Brohovedet se lange, mørke Kolonner og uendelige Vognrækker, som bevægede sig hinsides Floden i sydlig Retning og strakte sig helt ud til Horisonten. Det var Beauharnais' Korps, der marscherede foran som Avantgarde, og efter dette fulgte Neys, som endnu var i Færd med at passere Floden over en nordligere Bro. Davousts Tropper, til hvilke ogsaa Fangernes Bataillon hørte, gik over Krimbroen, men Trængselen foran var saa stærk, at der hvert Øjeblik indtraadte en Standsning i Marschen. Endelig langt om længe lykkedes det Fangerne, som blev klemt bagfra og fra begge Sider, at slippe ind paa Broen, men efter at denne lykkelig og vel var passeret, mødte de saa stærkt et Modtryk forfra, at de brugte mere end en Time til at tilbagelægge de faa Hundrede Skridt fra Broen til Kalugavejen **), og da de naaede hen til Torvet, opstod der en saadan Forvirring paa Grund af, at Neys Tropper, som kom Nord fra, blandedes ind mellem Davousts, at Fangerne maatte blive staaende flere Timer paa et og samme Sted uden at kunne røre sig. Man hørte en eneste vældig Larm, der mindede om Havets Brusen, en forvirret Blanding af Vognrummel, Hestetrampen, forbitrede Skrig og vilde Eder. Pierre, der for sit Vedkommende lænede sig op til en lav Mur, lyttede til denne kaotiske Larm, som gennem hans Indbildningskraft forvandlede sig til rullende Trommehvirvler. Medens han stod her, kravlede nogle af hans Kammerater op paa Muren for at faa noget at se, og da de stillede sig op lige foran ham, fik han saaledes Lejlighed til at høre deres Bemærkninger om, hvad der foregik paa den anden Side af Muren.

---

*) Denne Gade fører i sydøstlig Retning ned til „Krimbroen", over hvilken man passerer Moskvåfloden. O. A.

**) Det var ad denne Vej, der udvider sig til et Torv ud for Krimbroen, at Beauharnais' Tropper marscherede mod Syd. O. A.

„Du store Gud! — Det var dog en forskrækkelig Mængde Mennesker! — Og alle har de Tyvekoster med sig!“ lød det deroppefra. „Ja, om det saa er Kanonerne, er de belæssede med stjaalne Sager! — Kan du se alt det Guld- og Sølvblik, som ligger i Færdselsvognen? — Ja, det er fra Helgenbilleder, som de har rapset inde i Kirkerne. — Og saa byder de vore egne Bønder at køre for dem! — Se til Fyren derhenne, han er saa belæsset med Tyvekoster, at han har ondt ved at bære dem. — Og Drosken, som kommer kørende lige bag ved ham, har de Gud hjælpe mig ogsaa stjaalet! — Det var dog seks dejlige Heste; det maa være Napoleons, for de har baade Krone og Navnetræk paa Dækkenerne. — Saa, nu kommer de op at slaas, det er alt det stjaalne Gods de nappes om. — Nej, det faar jo aldrig Ende, der kommer flere og flere! — Se hende der med Barnet, hun er ikke saa ilde for Resten. — Og de fire Pigebørn, som kommer kørende i Kalechen, det er Fruentimmer fra Moskvá, saa sandt jeg staar her!“

Alle Fangerne pressede nu paa og kæmpede for at komme op paa Muren, men Pierre, der paa Grund af sin Højde kunde overse, hvad der foregik hinsides denne, blev ganske rolig staaende hvor han stod. Det der vakte den almindelige Interesse, var tre Kalecher, i hvilke der sad en Mængde udmajede og sminkede Fruentimmer, som skreg og hvinede, medens de sendte udfordrende Blikke til alle Sider.

Pierre saa' med stor Ligegyldighed paa dette hæslige Optrin, thi fra det Øjeblik han havde erkendt Tilstedeværelsen af den hemmelighedsfulde Magt, som rev alle med sig, var der intet mere, der gjorde Indtryk paa ham. Det var, som om hans Sjæl forberedte sig til en endnu haardere Kamp og derfor vægrede sig ved at modtage de Indtryk, som kunde svække dens Modstandskraft.

Vognene med de hvinende Fruentimmer kørte langsomt videre, og efter dem fulgte en lang Række af alle mulige Slags Køretøjer midt inde i uordentlige Hobe af pjaltede Soldater, mellem hvilke der hist og her saas Kvinder af tvivlsom Natur; men Pierre var saa optaget af sine egne Tanker, at han ikke saa' andet end noget mørkt og bølgende, der drog forbi ham. Alle de, som tilsammen udgjorde denne Bølge, baade Mennesker og Dyr, dreves fremefter som bevægede af en usynlig Kraft, og hos alle mærkedes kun den ene Bestræbelse at vinde forbi dem, der

var foran. Der blev skubbet og puffet, skældt ud til højre og venstre, og i alle de Tusinder af Ansigter, som drog forbi, kunde man læse det samme haarde og ubarmhjertige Udtryk, som Pierre havde iagttaget hos Korporalen, da Trommehvirvlerne begyndte at lyde.

Først henad Aften lykkedes det Bataillonen at trænge igennem det Mylder af Vogne, Heste og Mennesker, som spærrede Vejen, og med Fangerne i Spidsen rykkede den nu Syd paa ad Kalugavejen i Hurtigmarsch og uden de sædvanlige Smaahvil. Umiddelbart før Solnedgang blev der gjort Holdt, Færdselsvognene og Patronkarrerne kørte op, og Bataillonen gjorde sig færdig til at bivuakere, men der herskede ikke den fredelige Stemning som i en almindelig Bivuak, for man hørte Eder og Skrig fra alle Sider, og der vankede baade Skældsord og Knubs til Fangerne, som denne Aften ikke fik anden Forplejning end noget gammelt og sejgt Hestekød. Baade hos Befalingsmændene og de menige sporedes der en kendelig Forbitrelse mod Fangerne, og disse følte den endnu stærkere, fordi de altid tidligere var bleven behandlede med en vis Velvillie af deres Bevogtere. Forbitrelsen steg endnu mere, da det efter Optællingen af Fangerne viste sig, at en af dem undervejs havde set sit Snit til at flygte. Pierre saa' saaledes, at en Franskmand pryglede en af de russiske Soldater, fordi Manden havde fjernet sig en Snes Skridt fra sin Plads i Bivuaken, og han hørte paa, at hans Ven Kaptajnen gav en Underofficer en grundig Overhaling, fordi denne havde tilladt Fyren, der var løbet sin Vej, at træde ud. Og da saa Underofficeren erklærede, at han kun havde givet Tilladelsen, fordi den paagældende var saa syg, at han paa ingen Maade vilde have kunnet fortsætte Marschen, svarede Kaptajnen, at der forelaa en bestemt Ordre til at skyde alle dem, som begyndte at sakke agter ud. Da Pierre hørte disse skæbnesvangre Ord, følte han, at den Rædsel, som havde grebet ham, da han stod som Øjenvidne til sine Kammeraters Mord, nu atter bemægtigede sig hele hans Sjæl, men samtidig følte han ogsaa, at Lysten til at leve vaagnede i ham med stor Styrke.

Han spiste til Aften sammen med sine ny Kammerater og passiarede med dem, men mærkelig nok drejede Samtalen under Maaltidet sig hverken om de Genvordigheder de havde oplevet under deres Fængselstid, eller om de Ubehageligheder, de havde været Genstand for i Løbet af Dagen, og det var tydeligt, at

enhver undgik dette eller lignende Emner, fordi Tanken derved let vilde kunne føres hen til den foreliggende højst uhyggelige Situation.

Solen var for længst gaaet ned, Stjernerne tændtes hist og her paa Himlen, og Fuldmaanen hævede sig som en vældig rød Ildkugle op over Horisonten. Aftenen var allerede forbi, men Natten var endnu ikke begyndt. Pierre listede sig ganske stille bort fra sine Kammerater og styrede hen mod Baalene paa den anden Side af Landevejen, hvor de fangne Soldater havde faaet anvist deres Plads, men inden han naaede derhen, blev han standset af en Skildvagt, og han vendte saa tilbage og satte sig paa den kolde, fugtige Jord med Ryggen mod en Patronkarre. Her sad han længe fuldstændig ubevægelig, men da han havde siddet en Times Tid, fik han pludselig saa vældigt et Latteranfald, at de nærmeste franske Soldater, som ikke kunde fatte Grunden til denne mærkelige Lystighed, begyndte at kigge hen efter ham.

„Ha, ha, ha!“ lo Pierre og begyndte derpaa at tale højt med sig selv. „Se til den dumme Skildvagt, han vilde ikke lade mig slippe forbi. De har fanget mig, og jeg maa ikke røre mig af Stedet. Mig? — Ja, hvad skal det sige? Hvad betyder dette: Mig? Ha, ha, ha! Det er min udødelige Sjæl! Og den tror de, at de har fanget! Ha, ha, ha! Ho, ho, hoh!“

En af Soldaterne rejste sig og gik hen til Krudtkarren for at undersøge, hvad denne løjerlige tykke Kæmpe var saa forgrint af, men saa snart Pierre opdagede hans Nærværelse, kom han op i en Fart og gik sin Vej for at unddrage sig Franskmandens nysgerrige Blikke.

Baalenes Knitren og Bragen var i Færd med at dø hen, Folkenes Stemmer lød nu som en sagte Hvisken, og Stilheden begyndte at brede sig i den umaadelig store Bivuak. Fuldmaanen stod højt oppe paa den gennemsigtige Himmel, og Skovene og Markerne, som hidtil havde ligget skjult i Mørket, traadte nu tydeligt frem i Baggrunden, men endnu længere borte saas en sitrende Lysstribe, som vakte Tanken om en uendelig fjern Horisont. Pierre saa' op mod Himlen og fordybede sig i de tindrende og blinkende Stjerner. „Ja, se alt dette er mit, alt dette er i mig, og alt dette er mig!“ tænkte han. „Og det har de spærret inde i en usselig Brædehytte! — Nej, det er næsten for morsomt!“ sagde han halvhøjt og gik derpaa hen og lagde sig mel-

lem sine Kammerater, der allerede snorkede i forskellige Tonarter.

V

Den 19. Oktober ankom der til det russiske Hovedkvarter en Parlamentær med et Brev fra Napoleon, hvori denne tilbød Fred. Brevet var dateret Moskvá, skønt Kejseren allerede dengang var paa Tilbagemarsch ad Vejen til Kaluga, men Kutusov lod sig ikke narre heraf og svarede kort, at der ikke kunde være Tale om Fred. To Dage efter fik han Underretning om, at der havde vist sig fjendtlige Tropper i Fominskoje, at de henhørte til Divisionen Broussier, og at denne vilde være let at tilintetgøre, da den stod fuldstændig isoleret. Baade Officerer og Soldater længtes efter at komme i Virksomhed, og Kutusovs Stab holdt ogsaa paa, at man burde gribe Offensiven, men den gamle Feltherre vægrede sig haardnakket ved at gaa ind paa denne Idé og indskrænkede sig til at sende en mindre Styrke under Dokhturov mod Broussier.

Den 22. Oktober, samme Dag som General Dokhturov naaede Landsbyen Aristov, der ligger omtrent tre Mil fra Fominskoje, afmarscherede den franske Hær, som under sin Tilbegegang var naaet til den Stilling, hvor Murat havde tænkt at gøre en kraftig Modstand, pludselig i sydlig Retning og koncentrerede sig dernæst i og om Fominskoje. Om Aftenen den 23. blev der indbragt en fangen fransk Gardist til Aristov, og han fortalte, at de Tropper, som Dagen forinden var ankomne til Fominskoje, udgjorde Storarmeens Avantgarde, at Napoleon opholdt sig ved denne, og at de sidste franske Tropper havde forladt Moskvá allerede for fem Dage siden. Nogle Kosakpatrouiller, der havde været udsendt fra Forposterne, gav nøjere Oplysning om de fjendtlige Troppebevægelser og meddelte blandt andet, at de havde set Afdelinger af den franske Garde paa Vejen til Byen Borovsk. Af alt dette fremgik det klart, at man nu stod over for betydelig overlegne Stridskræfter, og Dokhturov fandt under disse Omstændigheder ingen Anledning til at angribe Fjenden

paa egen Haand. Jermolov *) søgte at bevæge ham dertil, men Dokhturov holdt paa sit og erklærede bestemt, at han ikke vilde angribe Franskmændene uden at have indhentet Overgeneralens Samtykke dertil. Og Resultatet blev da, at han besluttede sig til at afsende en Melding om det passerede til Kutusov. Til at udføre dette Hverv valgte han en særlig dygtig og paalidelig Officer, Ritmester Volkhovitinov, som begav sig paa Vej til Hovedkvarteret sent om Aftenen og kun ledsaget af en Kosak og de fornødne Haandheste.

VI

Skønt Volkhovitinov ikke kunde se en Haand for sig, og Vejen var fuldstændig opblødt af de stærke Regnskyl, der var faldne i de sidste tre Dage, naaede han dog Hovedkvarteret, som laa fire Mil fra Aristov, efter halvanden Times Ridt. Han fandt med Nød og næppe hen til den Hytte, hvor de vagthavende Officerer i Hovedkvarteret opholdt sig, og efter at han var kravlet af Hesten, kastede han Tøjlerne hen til sin Kosak og gik ind i den bælgmørke Forstue.

„Jeg maa straks tale med den jourhavende General! Det er i en meget vigtig Anledning!“ sagde han til en Skikkelse, som han kun svagt kunde skimte i Mørket, men hvis Nærværelse tydeligt gav sig til Kende ved en højlydt Snorken. Det var en af Stabens Ordonnanser, der laa og snuede i en Krog.

„Hvad behager? Hvem er det? Hvad siger De? Er det Generalen, De vil tale med?“ svarede Ordonnansen, der nu rejste sig og kom nærmere. „Ja, ham kan De ikke faa i Tale. Han er syg af Overanstrengelse og har ikke lukket et Øje i de sidste tre Nætter. Jeg maa heller vække Kaptajnen.“

„Ja, men det haster. Jeg er her med en vigtig Melding fra General Dokhturov,“ sagde Volkhovitinov, som fulgte lige efter Ordonnansen og slap ind gennem en halvaaben Dør.

„Hr. Kaptajn!“ hviskede Ordonnansen. „Vogn op, Hr. Kaptajn! Der er kommet en Adjudant med en Melding!“

---

*) Russisk General, f. 1777; gjorde god Tjeneste i Krigene 1805—7 og 1812—15. Han blev senere Generalguvernør i Kaukasus og gjorde i denne Stilling meget for at fremme Landets Opdyrkning og Udvikling. O. A.

„Hvad? — Hvad behager? — Hvad er der i Vejen?“ brummede en søvnig Stemme.

„Jeg kommer fra General Dokhturov. Napoleon er i Fominskoje!“ svarede Volkhovitinov, som paa Grund af Mørket ikke kunde se, hvem det var han talte med.

„Ja, vent lidt, til jeg faar tændt Lyset! — Hvor Fanden har du gjort af det, din Klodrian af en Ordonnans? Se til, du finder det i en Fart!“

Endelig blev Lyset da fundet og tændt, og Volkhovitinov opdagede saa, at det var en af Hovedkvarterets Adjudanter, han var i Lag med, og at der laa en sovende Skikkelse henne i en Krog af Stuen.

„Hvor kommer Meldingen fra?“ spurgte Adjudanten, som ikke var rigtig vaagen endnu.

„Fra General Dokhturov!“ svarede Volkhovitinov og rakte ham Brevet. „Der er ikke Tvivl om, at Fjenden koncentrerer sig i Fominskoje. Vi har denne Efterretning baade fra de franske Fanger, Kosakkerne og vore Spejdere.“

„Ja, saa maa jeg vække ham,“ sagde Adjudanten i en ærgerlig Tone og gik hen til den sovende, som laa paa noget Halm og kun tildækket med en Kappe. Det var General Konovnizin, Kutusovs trofaste Hjælp og Støtte.

„Hr. General!“ sagde Adjudanten halvhøjt, men Konovnizin rørte sig ikke. — „Hr. General, der er kommet en Melding til Hovedkvarteret!“

Den sidste Sætning havde saa magisk en Virkning paa den pligttro Konovnizin, at han øjeblikkelig rejste sig op i en siddende Stilling og saa' sig om til alle Sider med et feberglødende Ansigt, som dog meget hurtigt fik sit sædvanlige rolige og bestemte Udtryk.

„Naa, hvad er det for en Melding? Hvor kommer den fra?“ spurgte han langsomt, medens han tog Brevet, og saa snart han havde læst det, kom han i en Fart paa Benene og fik Klæderne paa.

„Har De været længe om Turen?“ spurgte han Volkhovitinov efter at have ført sig Hue og Kappe.

„Halvanden Time, Hr. General!“

„Godt. — Ja, lad os saa gaa over til Fyrsten.“

Konovnizin havde straks forstaaet, at Efterretningen var af den allerstørste Betydning, og at det gjaldt om at handle hurtigt

og uden Tøven, men om Napoleons Nærværelse i Fominskoje og den franske Hærs Afmarsch fra Moskvá var til Gavn eller Skade for vore, havde han ingen Mening om, og han søgte heller ikke at klare sig dette Spørgsmaal, thi han var dybt og inderligt overbevist om, at den russiske Hær vilde sejre, naar blot enhver gjorde sin Pligt uden at se til højre eller venstre. Og det gjorde han ogsaa selv ved enhver Lejlighed og efter bedste Evne.

Man skulde næsten tro, at Konovnizin og Dokhturov blot er bleven opførte blandt de andre Helte fra 1812, fordi man har ment, at man ikke kunde være andet bekendt. Begge gik de for at have meget begrænsede Evner og Kundskaber, og ingen af dem har nogen Sinde givet sig af med at lave Slag- eller Felttogsplaner, men de var altid til Stede hvor Faren var størst, og de svigtede aldrig naar det kneb. Konovnizin, som udmærkede sig ved sin Ihærdighed og sin Pligttroskab, udsatte altid sit Liv paa den mest hensynsløse Maade, naar Kuglerne peb, og Kutusov, der satte ham meget højt, undgik derfor gerne at sende ham ud med Ordrer under Slaget. Han og Dokhturov var som Drivhjulene i en Maskine, der arbejder fuldstændig lydløst, men som dog, naar alt kommer til alt, er de væsentligste Bestanddele i hele Maskineriet.

VII

Kutusov sov som alle gamle Folk kun lidt om Natten, og han laa da paa sin Seng og tilbragte Tiden med at tænke. Og netop saaledes laa han ogsaa nu, støttende sit Hoved til Haanden, medens han stirrede ud for sig i Mørket.

Siden hans Stabschef, den rænkefulde Bennigsen, var traadt i direkte Korrespondance med Kejseren, hvorved han saa tydelig som muligt lagde sin Uenighed med Kutusov for Dagen, syntes der at være kommet mere Ro i Overgeneralens Sind, og Grunden var simpelt hen den, at han nu ikke mere blev plaget med evige Anmodninger om at gribe Offensiven.

„De maa dog kunne forstaa, at vi kun vil tabe ved at gaa angrebsvis til Værks," tænkte han, medens hans seende Øje søgte at gennemtrænge Mørket. „Taalmodighed og Tid, det er det

eneste, der gør Udslaget.“ Han vidste nøje, at man ikke bør plukke Æblet, før det er modent, og som erfaren Jæger var han heller ikke i Tvivl om, at Dyret var anskudt, men om Saaret var dødeligt eller ikke, stod endnu for ham som et uafgjort Spørgsmaal. De Efterretninger, han fik fra alle Sider, syntes at tyde derpaa, men han krævede uimodsigelige Beviser.

„De vil stadig have, at jeg skal operere, manøvrere og angribe Fjenden!“ sagde han til sig selv. „Og hvorfor? — For at vi kan faa Lejlighed til at udmærke os. Ha, ha! Som om det virkelig var en Fornøjelse at slaas. Nej, de er som Børn, der blot prygler løs paa hinanden for at vise, at de forstaar at bruge deres Kræfter. Men den Slags Narrestreger giver vi os dog ikke af med.“

Efterretningen om, at Divisionen Broussier havde besat Fominskoje, og Rygterne om, at Franskmændene traf Forberedelser til at forlade Moskvá, tydede paa, at Storarmeen var under Opløsning, og at Napoleon tænkte paa et Tilbagetog, men det var kun Formodninger, og Kutusov forlangte mere. Han vidste gennem sin mangeaarige Erfaring, hvor lidt man kan stole paa Rygter, og hvor tilbøjelige Menneskene er til at udlægge alt til Fordel for deres Ønsker, og netop derfor vilde han ikke handle, før der forelaa Kendsgerninger.

Medens han laa saaledes og tænkte over det Spørgsmaal, der beskæftigede ham baade Dag og Nat, hørte han pludselig Lyden af Skridt og Stemmer i det tilstødende Værelse, og et Øjeblik efter kom Konovnizin, Volkhovitinov og Adjudanten ind til ham.

„Naa, hvem der? Kom herhen!“ raabte Kutusov utaalmodigt. „Er der noget nyt?“

Medens Lyset blev tændt, skyndte Adjudanten sig at meddele ham den skæbnesvangre Efterretning.

„Hvem har bragt Meldingen?“ spurgte Kutusov i en kold og streng Tone.

„Ritmester Volkhovitinov. Han kan personlig bekræfte Sandheden af den.“

„Kom herhen, Ritmester, jeg ønsker at tale med Dem!“ brummede Kutusov, medens han stak sit ene Ben ud af Sengen, og saa' spørgende hen paa Volkhovitinov for at læse Bekræftelsen af det, han havde hørt, i hans Ansigt. „Naa, fortæl mig saa, hvad du véd, min Ven,“ sagde han langsomt og med rystende Stemme. „Kom nærmere — helt hen til mig. Hæ, hæ! Hvad er det

for Nyheder, du bringer mig? Er det sandt? Har Napoleon forladt Moskvá? Forholder det sig virkelig saaledes?"

Volkhovitinov begyndte saa at aflægge en nøje Beretning om alt, hvad han vidste.

„Naa, skynd dig lidt! Spænd mig dog ikke paa Pinebænken!" afbrød Kutusov ham utaalmodigt.

Ritmesteren fortalte videre, og efter at han var færdig, blev han staaende med Haanden til Huen. Adjudanten vilde gøre en Bemærkning, men Kutusov afskar ham Ordet med en kort Haandbevægelse og vendte sig derpaa mod Helgenbillederne, der var anbragt i Krogen nærmest Fodenden af hans Seng.

„Almægtige Gud! Almægtige Skaber!" sagde han med skælvende Røst og foldende sine Hænder. „Du har hørt og annammet min Bøn! Rusland er frelst. Jeg takker Dig, almægtige Gud!"

Og ude af Stand til længer at beherske sine Følelser brast han i saa voldsom en Graad, at hele hans Legeme rystede.

VIII

Den saakaldte Partigængerkrig blev først sat rigtig i System, da Fjenden rykkede ind i Smolensk, men forinden den blev officielt anerkendt af Regeringen, var allerede Tusinder af franske Marodører bleven udryddede af Kosakkerne og Bønderne, der slog disse Mennesker ned, hvor som helst de traf paa dem. General Denis Davidov var den første, der rigtig forstod Betydningen af dette skrækkelige Vaaben, og ham tilkommer Æren for at have gjort det første Skridt til, at denne Maade at føre Krigen paa blev billiget og anerkendt som lovlig fra oven.

Den 5. September organiserede Davidov det første Partigængerkorps, og hans Eksempel fulgtes hurtigt af andre. I Slutningen af Oktober, da Franskmændene atter trak sig tilbage fra Smolensk, eksisterede der allerede Hundreder af saadanne Partigængerafdelinger, hvis indbyrdes Styrke og Sammensætning var højst forskellig, idet nogle bestod af alle tre Vaabenarter, medens andre kun talte et Par Hundrede Mand Rytteri eller Fodfolk. Fra Begyndelsen af November blev Partigængerkrigen ført med stor Energi og Dristighed navnlig fra de mindre Afdelingers

Side, idet disse, der omsværmede den franske Hær paa nært Hold, nøje kendte dens Svaghed og Opløsningstilstand.

Den 3. November var Denisov, som førte en selvstændig Rytterafdeling paa et Par Hundrede Mand, under Marsch gennem en stor Skov for at opsnappe en fjendtlig Konvoj, og hans Ven Dologhov, der kommanderede en Fodfolksafdeling af lignende Styrke, marscherede noget længer fremme og ud til venstre, parat til at forene sig med ham, naar det rette Øjeblik kom. Den franske Kolonne, som dækkede en Række Vogne belæssede med Sadler og Seletøj og tillige eskorterede flere Hundrede Fanger, marscherede fuldstændig isoleret ad Landevejen, der fører til Smolensk, men var for øvrigt, efter hvad Kosakkerne og Spejderne havde oplyst, godt sikret til alle Sider. Det var dog ikke alene Dologhov og Denisov, der havde Kig paa Konvojen. Førerne for to større Partigængerkorps, som opererede i Nærheden, ønskede ogsaa at faa fat i den, og disse to Herrer, af hvilke den ene var en Polak og den anden en Tysker, havde hver for sig og næsten samtidig sendt Denisov en skriftlig Anmodning om at slutte sig til deres Detachement, for at man i Forening kunde overfalde den fjendtlige Kolonne.

„Nej Tak, lille Børn, jeg skal nok hjælpe mig selv!“ tænkte Denisov, saa snart han havde læst de to Skrivelser, og han svarede saa Tyskeren, at han til Trods for det brændende Ønske, han nærede om at komme til at staa under en saa berømt Generals Kommando, dog saa' sig nødt til at give Afkald paa denne Ære, da han allerede var bunden til Polakken ved sit Løfte. Et ganske lignende Svar sendte han den polske General, idet han gjorde gældende, at han havde lovet at forene sig med Tyskeren, og efter at han paa denne Maade havde skaffet sig begge de Herrer fra Halsen, tog han den Beslutning at angribe Fjenden med den Styrke, han og Dologhov i Forening raadede over.

Transporten, som den 3. om Morgenen var brudt op fra Landsbyen Mikulino, bevægede sig langsomt hen ad den sølede, opkørte Vej og var endnu et Par Mil fra Dagsmarschens Endemaal, Landsbyen Schamschevo. Til venstre begrænsedes Udsigten af en stor, milelang Skov, der paa sine Steder gik helt ned til Vejen, men paa andre fjernede sig flere Tusind Alen fra den. Det var i denne Skov, at Denisov og hans Folk bevægede sig fuldstændig skjult, men dog saaledes, at der blev holdt Udkig med Fjenden ved Sidepatrouiller. Kort før Daggry havde

nogle af hans Kosakker været saa heldige at opsnappe de to bageste Vogne af Transporten, men efter denne Erobring forholdt Denisov sig fuldstændig passiv, idet han fandt det klogest at lade Fjenden gaa i Bivuak ved Schamschevo, inden han gav sig i Kast med ham. I Højde med denne Landsby skulde han og Dologhov mødes i et forud betegnet Skovløberhus, hvor de agtede at træffe fornøden Aftale om Angrebet, og det var da Meningen, at de begge og hver fra sin Side skulde styrte sig over Franskmændene og tilintetgøre dem. En god Fjerdingvej fra Mikulino paa et Punkt, hvor Skoven strakte sig helt ned til Vejen, havde Denisov udstillet en halv Snes Kosakker, som skulde underrette ham om en fjendtlig Fremrykning i hans Ryg, og i selve Marschretningen havde Dologhov fremsendt talrige Patrouiller, som sikrede mod et Angreb forfra.

Ifølge indløbne Efterretninger talte den fjendtlige Kolonne omtrent 1500 Mand, men ikke desto mindre var Denisov fuldt og fast bestemt paa at angribe, naar han blot først havde faaet lidt Rede paa Fjendens Modstandsevne. Hans Kosakker havde nok under det natlige Angreb taget en fransk Trommeslagerdreng til Fange, men den stakkels lille Fyr, der hørte til en forsprængt Afdeling og af sig selv var tyet hen til Transporten, vidste hverken ud eller ind og kunde ikke give nogen ordentlig Forklaring. Denisov havde derfor tidlig om Morgenen sendt en af sine flinkeste Folk, Tikhon Tandløs, forud til Schamschevo med Ordre til at indfange en af de franske Fourerskytter, som, efter hvad man havde bragt i Erfaring, allerede var ankomne til Landsbyen.

IX

Det var en mild og regnfuld Efteraarsdag, Himmel og Jord flød sammen i ét, og alt forsvandt i en graa Taage, som undertiden fortættede sig til en stærk Ruskregn.

Denisov, som red foran sit Kommando paa en mager Hest med stærkt opkneben Bug, var indhyllet i en kort Filtkappe, der ligesom hans høje Pelshue drev af Væde. Hans Hest ludede med Hovedet og lagde Ørene tilbage, og han selv spejdede fremefter gennem Regnen, der piskede ham ind i Ansigtet. Paa venstre

Side af ham red hans næstkommanderende, Kaptajn Lovajskij, en rank, lyskrøllet Kosakofficer med dristige, kläre Øjne og et selvtillidsfuldt Udtryk, som dannede en stærk Modsætning til Denisovs bekymrede Mine. Noget foran dem gik Vejviseren, en Bondemand i graa Kofte, og et halvt Hundrede Alen bagud red Denisovs Adjudant ved Siden af en Husar, som førte den lille franske Trommeslager med sig paa Sadelbommen. Drengen, der var iført Levningerne af en pjaltet Uniform, klamrede sig med sine røde, forfrosne Hænder fast til Rytteren og trommede løs paa Hesten med sine nøgne smaa Fødder for at holde dem varme. Bag ved dem ad den snævre, opkørte Skovvej kom Husarerne i Firer, og efter dem fulgte Kosakkerne, nogle i Hestedækkener, som de havde trukket helt op over Hovedet, og andre i mørke Filtslag eller i lyseblaa franske Kapper. Alle var de vaade lige til Skindet, og baade Ryttere og Heste saa' ud som druknede Mus. Allerbagest og inde mellem en dobbelt Række af Kosakker kørte de to Vogne, som Kommandoet havde erobret fra Franskmændene.

Paa et Sted, hvos Vejen indsnævrede sig til en Sti, veg Denisovs Hest ud til Siden for at undgaa en stor Vandpyt, og ved denne pludselige Bevægelse fik han sit Knæ klemt op mod en Træstamme.

„Naada for Fanden!" skreg han forbitret og gav Hesten tre saa vældige Slag med Pisken, at den stejlede og oversprøjtede baade ham og hans Ledsager med Dynd og Ælte. Denisov trængte stærkt til at give sit onde Lune Luft; han var drivvaad og sulten, og dertil kom, at han intet havde hørt hverken fra Dologhov eller fra Tikhon, som han for en halv Snes Timer siden havde sendt forud til Schamschevo.

„Der tilbyder sig aldrig en saadan Lejlighed tiere!" brummede han. „At angribe alene er alt for vovelig en Sag, og at opsætte det til i Morgen er ensbetydende med, at en anden snapper den fede Bid lige for Næsen af mig!" Og han red saa videre med en gnaven Mine, idet han stadig spejdede fremefter i Haab om at faa Øje paa Dologhov eller en af hans Udsendinge. Da Vejen omsider udmundede i en stor Lysning, som til højre begrænsedes af selve Skovranden, holdt han sin Hest an og saa' sig om til alle Sider.

„Der har vi en Rytter!" sagde han pludselig og pegede fremefter.

„Nej to!“ erklærede Lovajskij, som fulgte Retningen af hans Arm. „Den ene er en Officer og den anden en Kosak.“

Rytterne, der red ned ad Bakke, forsvandt i en Lavning, men efter nogle Minutters Forløb dukkede de atter op. Forrest og i Galop kom Officeren med flagrende Haar og med Benklæderne helt oppe om Haserne, og lige efter ham fulgte Kosakken i Trav og staaende i Bøjlerne. Officeren, en ung Knøs med friske, røde Kinder og spillende Øjne, red hen til Denisov og overrakte ham en Melding i Konvolut.

„Det er fra min General!“ sagde han stakaandet og med Haanden til Huen. „Oberstløjtnanten undskylder nok, at Papiret er lidt vaadt, men jeg selv er gennemblødt lige til Skindet.“

Denisov undersøgte Konvolutten med en mørk Mine og brød den.

„Ja, mine Kammerater har ikke bestilt andet end at tude mig Ørene fulde om alle de Farer, der ventede mig paa Turen,“ sagde den unge Officer til Kosakkaptajnen, medens Denisov læste Meldingen. „Vi troede, at vi skulde træffe paa Fjenden, og derfor har baade jeg og min Ledsager forsynet os med to Pistoler hver. — Men hvad er det?“ spurgte han, da han i det samme fik Øje paa den lille Trommeslager, som sad oppe hos Husaren. „Det er jo en Fange! — Maa jeg ikke nok tale et Ord med ham?“

„Ih, men hvad ser jeg! — Er det ikke Petja?“ raabte Denisov, hvis Blik efter Læsningen tilfældig strejfede den unge Officers Ansigt. — „Hvorfor i Alverden sagde du dog ikke straks, at det var dig!“ tilføjede han med et venligt Smil og rakte ham Haanden.

Petja havde under sit lange Ridt kun beskæftiget sine Tanker med, hvorledes han rettest burde optræde over for Denisov for at vise ham, at han ikke længer var en Dreng, men en voksen, fuldmoden Mand og dertil en prøvet Officer. Han havde derfor besluttet slet ikke at hentyde til deres tidligere Bekendtskab, men da han mødte Denisovs venlige Ansigt, glemte han fuldstændig at indtage den officielle Holdning, hvis Virkning han havde lovet sig saa meget af. Han udtalte paa en barnlig Maade sin Glæde over, at man netop havde valgt ham til at overbringe Meldingen, og fik ogsaa fortalt, at han allerede havde faaet Ilddaaben ved Vjasma.

„Naa ja, jeg er rigtig glad ved at se dig!“ afbrød Denisov

ham med et Smil, men straks efter antog hans Ansigt atter det tidligere bekymrede Udtryk. — „Hør Lovajskij," sagde han med dæmpet Røst til Kosakkaptajnen, „den tyske General har igen ladet høre fra sig. Han foreslaar mig, at vi i Forening skal angribe Fjenden. Hvis vi ikke gør Alvor af Sagen, snapper han sandelig Transporten lige for Næsen af os."

Petja følte sig yderst ilde berørt af den alvorlige Tone, hvori Denisov talte til Kaptajnen, og da han mente, at det var hans sprungne Stropper, som var Skyld deri, gjorde han nogle umulige Forsøg paa at faa Benklæderne halet ned og satte samtidig sit Ansigt i martialske Folder.

„Har Hr. Oberstløjtnanten Brug for mig mere, eller kan jeg ride tilbage og melde mig hos min General?" sagde han knejsende og med Haanden til Huen.

„Om jeg har Brug for dig?" gentog Denisov i en aandsfraværende Tone. — „Hør sig mig engang, kan du ikke blive her til i Morgen?"

„Aa jo, lad mig endelig det!" bad Petja.

„Ja, hvorledes lød Generalens Ordre? Sagde han ikke, at du skulde vende tilbage, saa snart du havde udført dit Hverv?"

„Nej, det sagde han ikke et Ord om!" svarede Petja rødmende. „Naa, saa maa jeg vel nok faa Lov til at blive!"

„Ja, lad gaa da!" brummede Denisov, som gav Ordre til, at Kommandoet skulde ride hen til Skovløberhuset og samtidig sendte sin Adjudant hen efter Dologhov. Selv red han sammen med Kaptajnen og Petja ud til højre for personlig at rekognoscere Franskmændenes Bivuak, inden han foretog sit Angreb.

X

Regnen var ophørt, men Taagen indhyllede endnu hele Landskabet, og store, tunge Draaber dryppede ned fra Træernes bladløse Grene. Denisov og hans Ledsagere fulgte i Tavshed Vejviseren, som gik let og lydløst hen over trøskede Stubbe og vissent Løv. Da Bonden kom i Nærheden af Skovranden, kastede han et spejdende Blik til alle Sider og gemte sig derpaa bag en vældig, knudret Eg. Denisov og Petja red hen til ham og iagttog

fra deres Skjulested det foranliggende Terrain. Hinsides Skovbrynet strakte der sig en stor Stubmark, som skraanede jævnt ned mod nogle udstrakte Enge, og lidt ud til højre for Enden af en Slugt, som udmundede i Skoven, laa der en lille Landsby med en herskabelig Bygning i Forgrunden. Helt nede i Slugten, i selve Landsbyen og i dens nærmeste Omgivelser kunde man gennem Taagen skelne en Mængde urolige Skikkelser, der raabte og skreg i Munden paa hinanden, og skønt det var umuligt at faa fat i de enkelte Stemmer, klang alle disse Raab dog i Forening som noget helt fremmed for dem, der stod oppe i Skoven.

„Aa, lad os faa Fangen herhen!“ sagde Denisov, medens han stod og kiggede over mod Franskmændene.

En Kosak sprang af Hesten, løb tilbage og kom lidt efter anstigende med den lille Trommeslager, som han førte hen bag Træet. Denisov pegede paa Franskmændene og spurgte, om det var en enkelt Afdeling eller flere, der dannede Transporten, men den lille Fyr, som stod med begge Hænder i Lommen og skævede forskrækket hen til Denisov, gav saa forvirrede og utydelige Svar, at denne vendte sig ærgerlig bort fra ham og begyndte at pleje Raad med Kosakkaptajnen.

„Ja, hvad enten Dolghov nu kommer eller ej, saa er det bedst, at vi angriber snarest muligt,“ sagde han efter at have gjort nærmere Rede for sin Mening om Situationen. — „Naa, hvad siger De dertil? Ud med Sproget!“ tilføjede han med et lystigt Blink i Øjnene.

„Ja, Lejligheden er saa gunstig, at vi aldrig faar den bedre!“ mente Kaptajnen.

„Godt, saa sender vi den Smule Fodfolk, vi har, ud til venstre over Engen og derfra hen mod Landsbyens Udkant. De angriber med Deres Kosakker hist ovrefra“ — her pegede han paa en Skov hinsides Landsbyen — „og jeg selv gaar lige løs paa Fjenden med mine Husarer.“

„Ja, men gennem Slugten kan De vist næppe komme, for Bunden er saa blød, at De risikerer at blive stikkende med Hestene. Nej, De maa heller ride uden om den til venstre ...“

I dette Øjeblik hørte man tre eller fire Skud henne i Retning af Landsbyen og lidt efter en almindelig Vrælen og Skrigen sammesteds fra. Baade Denisov og Kosakkaptajnen begyndte at kigge endnu ivrigere end før, og de opdagede saa en Mand, der

kom kilende hen over Engen med en halv Snes franske Soldater i Hælene paa sig.

„Det er Tikhon!“ bemærkede Kaptajnen. „Jeg kan kende ham paa den røde Skjorte.“

„Ja, vist er det ham. Se blot, hvor han kan bruge Benene. Det er dog Fanden til Karl!“ brummede Denisov.

Tikhon fløj af Sted med Lynets Hastighed, og da han kom til et lille Vandløb, som spærrede ham Vejen, styrtede han sig hovedkulds ud i det. Et Øjeblik efter kravlede han op paa den modsatte Bred kulsort af Mudder og Dynd, og saa snart han havde rystet Vandet af sig, løb han videre over Grøfter og Tuer. Franskmændene, der forfulgte ham, havde ikke hans Mod og Dristighed, og de blev derfor staaende uden at foretage sig videre.

„Ja, behændig er han, den Knægt!“ sagde Kaptajnen. „Han ....“

„Nej, han er en rigtig Klodrian!“ afbrød Denisov ham i en ærgerlig Tone.

„Hvem var det, der løb nede i Engen?“ spurgte Petja.

„Aa, det er en Fyr, jeg sendte ud i Morges. Han skulde skaffe os lidt Efterretninger om Fjenden.“

„Ja, det tænkte jeg jo nok,“ sagde Petja, der lod, som om han hele Tiden havde været fuldstændig med.

Tikhon Tandløs, som hørte til Denisovs mest betroede Folk, var en slet og ret Bondemand fra Landsbyen Pokrovskoje i Guvernementet Smolensk. Da Denisov i Slutningen af August ankom til denne By med sin tapre Skare, tog han straks Sognefogeden for og udspurgte ham om Fjenden, og Fogeden gav ham saa Anvisning paa Tikhon som den, der bedst kunde give Oplysninger om alt, hvad der angik Franskmændene. Denisov lod Tikhon møde, sagde nogle opmuntrende Ord til ham og erklærede dernæst, at det var enhver Russers Pligt at hade og forfølge de franske Djævle.

„Ja, vi har for Resten ikke gjort dem noget egentlig ondt,“ sagde Tikhon, der blev helt kry, da han hørte denne kraftige Udtalelse. „Jeg og et Par af mine Venner har blot moret os med

at undlive en halv Snes af deres Mirodører,*) eller hvad de nu hedder, men det er vel en ærlig Sag, skulde jeg mene!“ Efter at have faaet de fornødne Oplysninger lod Denisov ham saa gaa, men den næste Dag, da Korpset stillede til Afmarsch, mødte Tikhon og meldte sig som frivillig, hvilket Tilbud naturligvis øjeblikkelig blev modtaget.

Tikhon, der i Begyndelsen maatte udføre alt det grove Arbejde og nærmest blev betragtet som en tjenende Aand, viste snart en ualmindelig Lyst og Evne til at optræde paa egen Haand. Naar han gik ud paa en eller anden natlig Ekspedition, vendte han næsten hver Gang tilbage med franske Uniformsstykker eller Vaaben, og fik han Ordre dertil, mødte han ogsaa med en eller flere Fanger. Da Denisov opdagede, hvilken uvurderlig Skat han ejede i denne Mand, fritog han ham for alt Hoveriarbejde og indlemmede ham blandt sine Kosakker.

Tikhon holdt ikke af at ride, og han bevægede sig derfor under Marschen altid til Fods, men han sakkede dog aldrig agterud for sine beredne Kammerater. Hans Bevæbning bestod af en tung Musket, som han dog nærmest bar for et Syns Skyld, og en Økse, som han behandlede med en enestaaende Virtuositet. Ligesom Ulvens Hjørnetænder baade formaar at spidde en Loppe, der har søgt Skjul i dens stride Skind, og at knuse en Okses Laarben, saaledes kunde ogsaa hans Økse, alt efter som han haandterede den, snitte de fineste Spaaner eller kløve en Bjælke paa langs.

Alt i alt var Tikhon den snildeste og tapreste Mand i hele Korpset. Ingen var saa dygtig som han til at udspejde Fjenden, og ingen havde dræbt og plyndret saa mange Franskmænd som han. Men denne Gang syntes hans sædvanlige Snedighed dog at have svigtet ham, idet han, hvad enten det nu skyldtes Uforsigtighed eller Dumdristighed, var løbet lige lukt i Løvens Gab.

XI

Efter at Denisov havde talt endnu nogen Tid med Kosakkaptajnen om det forestaaende Angreb, vendte han sin Hest og red atter ind i Skoven.

*) Tikhon forveksler Marodør med Mirodør, der paa Russisk betyder Stratenrøver.
O. A.

„Naa, min Ven," sagde han til Petja, som fulgtes med ham tilbage, „nu er det vist bedst, at vi kommer hen til de andre og faar Tøjet lidt tørret. Jeg er vaad lige til Skindet, skal du vide!"

Da de nærmede sig Skovløberhuset, opdagede Petja inde i Tykningen en Mand, som kom gaaende hen imod dem med hurtige Skridt. Han var klædt som en almindelig Bonde, men bar en vældig Muskedonner over Skulderen og en blank Økse foran i Bæltet. Saa snart han opdagede Rytterne, hev han en stor Bylt langt ind mellem Træerne og nærmede sig derpaa ærbødigt med Huen i Haanden. Det var Tikhon i egen Person. Hans koparrede, rynkede Fjæs lyste af Selvtilfredshed, og da han kom hen til Denisov, løftede han Hovedet og saa' op paa ham med et polisk Grin.

„Naa, er det dig? — Hvor Pokker har du været henne?" spurgte Denisov i en barsk Tone.

„Og det spørger De om? — Paa Jagt efter Franskmændene naturligvis," svarede Tikhon frejdigt og med en dyb, hæs Stemme.

„Midt om Dagen! — Jo, det kalder jeg hensigtsmæssigt. Men du har da heller ikke fanget nogen."

„Jo, vel har jeg det!"

„Naa, hvor er han da?"

„Ja en tog jeg i Morges og slæbte ham ind i Skoven," svarede Tikhon, som stod med Benene i en skrævende Stilling. „Men da jeg skulde se nærmere til, opdagede jeg, at han ikke duede, og saa besluttede jeg at fange en anden, som var mere værd."

„Aa, det var altsaa derfor, at vi saa' Slyngelen midt inde mellem Franskmændene," bemærkede Denisov til Kaptajnen. — „Naa, men hvorfor kom du saa ikke med den første?"

„Ja, jeg har jo allerede sagt Dem, at han ikke duede," svarede Tikhon i en fornærmet Tone. „Og jeg véd da nok, hvad Slags De har Brug for."

„Naa, videre — videre!"

„Ja, saa gik jeg altsaa paa Jagt efter en anden," vedblev Tikhon, „og jeg fik da ogsaa fat i en. — Hør lille Ven, følg med hen til min Oberst, sagde jeg, men han gjorde Vrøvl og skreg af fuld Hals. Saa kom der fire af hans Kammerater, som pirkede til mig med deres Smørstikkere, men jeg holdt dem fra Livet med min Økse og spurgte dem, hvad de vilde."

„Jo, vi saa' dig nok smøre Haser over Engen," bemærkede Kosakkaptajnen med et ondskabsfuldt Blink i Øjnene.

Petja havde den største Lyst til at le, men da han saa', at de andre holdt sig alvorlige, betvang han sin Latter og sendte Kaptajnen et spørgende Blik.

„Naa, ud med Sproget!" sagde Denisov i en bydende Tone. „Hvorfor tog du saa ikke den første med?"

Tikhon kløede sig bag Øret og samtidig fortrak hans Mund sig til et idiotisk Grin, der blottede et vældigt Hul i hans Tandrække. Denisov trak paa Smilebaandet, og saa snart Petja opdagede dette, gav han sin Lystighed frit Løb.

„Ja, jeg har jo fortalt, at han ikke duede," svarede Tikhon grinende. „Han havde ingen ordentlige Klæder paa, og saa gjorde han sig grov oven i Købet. Han vilde ikke følges med mig, og Grunden var nok den, at han holdt sig for fin dertil."

„Aa, din Dumrian," sagde Denisov ærgerligt, „du burde alligevel være mødt med ham, for at jeg kunde have spurgt ham ud."

„Ja, det besørgede jeg nu selv," svarede Tikhon, „men jeg fik ikke meget at vide af ham. Han sagde blot, at de var en hel Del, men at de fleste af dem var forkomne og ukampdygtige. — Og for Resten var han af den Mening, at vi let kunde tage dem alle, naar vi blot raabte Hurra og gik lige løs paa dem!" tilføjede Tikhon og saa' Denisov bestemt ind i Øjnene.

„Naa ja, gjorde jeg din Ret, lod jeg dine Rygstykker grundigt varme!" brummede Denisov. „Det skulde nok vænne dig af med dine Tossestreger!"

„Men hvorfor er De egentlig saa vred?" tog Tikhon til Genmæle. „Jeg skal skaffe Dem saa mange Franskmænd, De vil have. Vent blot til i Aften, saa kommer jeg med hele tre!"

„Naa, lad os saa komme videre!" sagde Denisov til Petja, og derpaa red han med et mørkt Ansigt hen ad Skovløberhuset til.

Tikhon fulgte lige bag efter dem, og Petja hørte da, at Kosakkerne gjorde Løjer med ham i Anledning af et Par Støvler, som han skulde have smidt fra sig inde i Skoven. Han forstod nu, at Tikhon havde dræbt sin Fange, og han følte sig højst ilde berørt deraf. Hans Blik faldt uvilkaarlig hen paa den lille Trommeslager, og han følte da et pinligt Stik i Hjertet; men han fik hurtig Bugt med denne øjeblikkelige Svaghed og saa' sig derpaa

frejdigt om til alle Sider for at vise at han var lige saa stor en Helt som de andre tilstedeværende.

Adjudanten kom nu tilbage fra sin Ekspedition og meldte, at Oberstløjtnant Dologhov vilde indfinde sig om lidt, og at alt gik, som det skulde. Saa snart Denisov havde modtaget denne Meddelelse, kom han atter i godt Humør og kaldte Petja hen til sig for at faa sig en lille Passiar med ham.

XII

Saa snart Petja havde ledsaget sine Forældre til Trojza, meldte han sig til sit Regiment, og efter at han havde gjort Tjeneste ved dette en fjorten Dages Tid, blev han ansat som Ordonnansofficer hos en tysk General, der kommanderede et større Detachement bestaaende af alle tre Vaabenarter. Fra dette Øjeblik, men navnlig efter at han havde faaet Lejlighed til at deltage i Slaget ved Vjasma, var han i den syvende Himmel ved Tanken om, at han nu endelig var modnet til en virkelig Mand, men samtidig svævede han rigtignok i en stadig Skræk for, at han ikke skulde faa Lejlighed til at vise det Heltemod, som han følte, at han sad inde med.

Da hans General den 2. November vilde afsende et Brev til Denisov, bad Petja saa ynkeligt om, at han maatte udføre dette Hverv, at han virkelig fik Tilladelse dertil, skønt hans Chef endnu havde i frisk Minde, hvor hensynsløst den unge Mand havde udsat sit Liv i Slaget ved Vjasma. Inden Generalen sendte ham af Sted, forbød han ham derfor paa det strengeste at deltage i Denisovs Ekspedition, og Petja gav sig da ogsaa selv det bestemte Løfte at holde sin Ordre efterrettelig, men da han kom i Denisovs farlige Nærhed og hørte, at det snart skulde gaa løs for Alvor, fandt han pludselig, at hans egen General var en dum Tysker, som han ikke behøvede at lystre, og at det var hans Pligt at deltage i Angrebet paa Franskmændene.

Det var næsten mørkt, da Denisov og Petja naaede Skovløberhuset, men man kunde dog tydeligt skelne Hestene inde mellem Træerne og Folkene, som havde lejret sig i Nærheden af dem. I det forreste Rum af Hytten stod der en Kosak og parterede et stegt Lam, og i det bageste var tre af Denisovs Offi-

cerer ivrigt beskæftigede med at improvisere et Bord ved Hjælp af en Dørfløj, som blev lagt hen over to Tønder. Petja afførte sig i en Fart sin vaade Uniform og hjalp til saa godt han kunde. Efter en halv Snes Minutter var Bordet dækket, og alle satte sig saa hen om det og begyndte at lange til et vældigt Fad med Lammesteg, der var anbragt mellem to fyldte Brændevinsflasker. Petja, som sad ved Siden af Denisov, proppede den ene fede Bid i Munden efter den anden, og alt som hans Sult stilledes, voksede ogsaa hans Begejstring for de mageløse Kammerater, i hvis Selskab han befandt sig.

„Naa, De mener altsaa, at det ikke gør noget, at jeg bliver hos Dem til i Morgen Aften?“ henvendte han sig i en indsmigrende Tone til Denisov. — „Men saa maa De ogsaa sørge for, at jeg bliver benyttet. Det er ikke fordi jeg tørster efter Hæder eller Ære, men kun fordi jeg føler Trang til at ... til at vise, hvad jeg duer til.“ Og saa saare Petja havde sagt disse Ord, knejsede han med Hovedet og saa' sig udfordrende om til alle Sider.

„Naa, saa du vil absolut vise os, hvad du duer til!“ sagde Denisov og rystede smilende paa Hovedet.

„Ja, prøv mig! Giv mig en eller anden Kommando. De kan jo sagtens gøre det for min Skyld. — Aa, vil De ikke laane min Lommekniv?“ henvendte han sig i det samme til en Officer, der var i Lag med et stort Stykke Lammesteg, som laa foran ham paa Tallerkenen.

Officeren tog med Tak mod hans Tilbud og udbredte sig i Lovtaler over Knivens Godhed, saa snart han havde faaet den i Haanden.

„Aa, behold den endelig,“ sagde Petja, „jeg har endnu et helt Dusin af samme Slags. — Men du store Gud, jeg havde jo nær glemt det allervigtigste! De skal vide, mine Herrer, at jeg medfører en hel Ladning af de dejligste Rosiner. Jeg købte dem hos Marketenderen forleden og tog ti Pund til at begynde med.“

„Det var ellers mange!“ bemærkede Denisov.

„Ja, Slikkeri er det bedste, jeg véd. — Det er aldeles storartede Rosiner, nu skal jeg komme med dem!“ Og i samme Nu som han havde sagt det, fór han ud af Døren, men vendte straks efter tilbage med en Foderpose, op af hvilken han hentede flere store Kræmmerhuse.

„Spis, mine Herrer! Spis! Der er nok til Dem alle!“ sagde

han i en indtrængende Tone. — „Og jeg har ogsaa en Kaffekande, som De maaske kunde faa Brug for," henvendte han sig til Kosakkaptajnen. „Jeg købte den hos Marketenderen for et Par Dage siden, og jeg fik den for en ren Bagatel. Han har udmærkede Ting, og han er Ærligheden selv. Jeg skal sende Dem Kanden i Overmorgen. Og hvis det kniber med Fyr-Sten — for Ild kan man ikke undvære — staar jeg ogsaa til Tjeneste. Jeg har liggende over hundrede Stykker af dem i Foderposen. Tag kun saa mange De behøver, mine Herrer, der er nok af dem, og ..." Men her standsede han og blev ildrød i Hovedet, da han følte, at han havde overdrevet Tallet ikke saa lidt. Han rippede saa op i sin Hukommelse for at faa Klarhed paa, om han havde begaaet andre Dumheder i Løbet af Dagen, og idet han gennemgik de sidste Par Timers Hændelser, kom han da pludselig til at tænke paa den lille Trommeslager.

„Ja, her har vi det godt, men hvorledes har han det?" sagde han til sig selv. „Gud maa vide, hvor de har puttet ham hen, og om han har faaet noget at spise? Jeg havde den største Lyst til at spørge dem derom, men det kunde let misforstaas og opfattes som en noget barnlig Medlidenhed. Ja, vent blot til i Morgen, saa skal jeg nok vise, hvad jeg duer til. — Aa, lad gaa, jeg tror alligevel jeg gør det!" Og efter at have kastet et prøvende Blik paa de forskellige Ansigter, der omgav ham, tog han saa omsider Mod til sig og spurgte, om han ikke nok maatte tage den lille Trommeslager ind og give ham en Bid Mad.

„Jo, lad ham kun komme, den stakkels Dreng!" sagde Denisov i en yderst velvillig Tone. „Lad os faa Vincent Beausse herind snarest muligt!"

„Aa, maa jeg besørge det!" bad Petja.

„Ja, gør du kun det," svarede Denisov med et Nik. „Den stakkels Dreng, jeg har virkelig ondt af ham!"

„Tak! Hjertelig Tak!" sagde Petja med rørt Stemme og fór hen og omfavnede Denisov. „Aa, hvor det er smukt af Dem! Og hvor De er god!" Og efter at have omfavnet ham endnu en Gang løb han udenfor og kaldte paa Vincent Beausse, saa det rungede i Skoven.

„Hvem vil De tale med?" spurgte en Kosak, der stod i Nærheden af Hytten, og Petja forklarede saa, at han gerne vilde have fat i den lille Trommeslager, som var bleven taget til Fange om Morgenen.

„Aa, det er Vesenny, De mener!“ svarede Kosakken. Folkene havde nemlig straks omdømt Navnet Vincent til Vesenny *), fordi de fandt, at den lille Dreng med det uskyldige Barneansigt svarede til den Forestilling de havde om Vaaren. — „Ja, han ligger henne ved et af Baalene og varmer sig.“

„Halløj, Vesenny! — Kom herhen, Vesenny! — Skynd dig lidt!“ raabte flere Stemmer i Munden paa hinanden.

„Ja, det er ellers en rask lille Fyr!“ bemærkede Kosakken. „Vi gav ham et ordentligt Foder for lidt siden, men han trængte ogsaa dertil, for han var saa sulten, at han knap kunde staa paa Benene.“

Lidt efter hørte man Lyden af bare Fødder, som plaskede i Sølen. Det var den lille Trommeslager, der kom anstigende i Løb.

„Aa, er det dig, min Dreng!“ sagde Petja paa Fransk. „Hør, vil du ikke have noget at spise? Du skal ikke være bange, vi gør dig ikke noget. Kom kun indenfor!“

„Ja, mange Tak, Herre,“ svarede Trommeslageren med skælvende Stemme og tørrede sine bare Fødder af paa Dørtrinnet. Petja, som stod ved Siden af Drengen, følte den største Trang til at sige noget venligt til ham, men han kunde ikke finde Ordene og nøjedes derfor med at trykke hans Haand.

„Naa, kom saa! Kom saa!“ sagde han i en overtalende Tone og aabnede selv Døren som Tegn paa sit venlige Sindelag. Men saa snart Vincent var kommen indenfor, fjernede Petja sig saa langt fra ham som muligt af Frygt for, at hans Værdighed skulde lide ved, at han viste en ren og bar Grønskolling sin Interesse. Han indskrænkede sig derfor til at undersøge, hvor mange Penge han havde i sine Lommer og overvejede samtidig, om det ogsaa gik an, at han overleverede dem til Drengen.

XIII

Den lille Trommeslager blev trakteret baade med Lammesteg og med Brændevin, og efter at han havde spist sig dygtig mæt, fik han en russisk Soldaterkappe paa, for at hverken han selv eller andre skulde være i Tvivl om, at han fra nu af hørte med til Denisovs Korps. Petja var aldeles optaget af Drengen og fulgte ham

*) Vesenny betyder det foraarsagtige. O. A.

hele Tiden med Øjnene, men fra det Øjeblik den længselsfuldt ventede Dologhov traadte ind i Stuen, var Vincent Beausse fuldstændig glemt. Petja havde under sin korte Tjenestetid hørt saare meget om Dologhovs Tapperhed og Forvovenhed, og det forbavsede ham derfor en Del, at denne mærkelige Mand, hvis Navn var paa alles Læber, ikke frembød noget som helst iøjnefaldende hverken i Paaklædning eller i Ydre. Dologhov, der i Moskvá havde moret sig med at klæde sig ud som Perser, lignede nu nærmest en korrekt og pertentlig Garderofficer. Han var omhyggelig barberet, hans lange Uniformsfrakke med Georgskorset i Knaphullet havde et fuldstændig reglementeret Snit, og hans flade Uniformshue sad ikke flot paa Snur, men ned over begge Ørene. Dologhov kastede sin drivvaade Kappe ind under en af Bænkene, gik lige hen til Denisov uden at hilse paa nogen af de tilstedeværende og begyndte straks at spørge ham ud om Situationen. Denisov meddelte ham det lidet, han vidste om Franskmændene, og gjorde dernæst Rede for sine Planer.

„Ja, det kan nu være meget godt," sagde Dologhov, „men vi skulde først have lidt nærmere Kendskab til Fjendens Styrke og hans Modstandsevne. Vi kan da ikke handle ganske i Blinde. Kunde en af Dem ikke have Lyst til at aflægge et lille Besøg i Fjendens Bivuak sammen med mig? Jeg har været saa fornuftig at forsyne mig med to Sæt franske Uniformer, og det ene af dem staar ganske til de Herrers Raadighed."

„Aa, maa jeg, maa jeg!" raabte Petja.

„Nej, det kan der ikke være Tale om!" sagde Denisov. „Du faar ikke Lov dertil."

„Og hvorfor ikke?" spurgte Petja. „Hvorfor i Alverden maa jeg dog ikke tage med?"

„Fordi du har bedst af at blive her!"

„Nej, paa ingen Maade! Nej, undskyld, det gør jeg ikke! — Hør, vil De saa ikke nok have mig med?" henvendte Petja sig til Dologhov.

„Jo, hvorfor ikke?" svarede denne i en aandsfraværende Tone, medens hans Blik dvælede ved den lille Trommeslager. — „Og hvor længe har du haft det Pattebarn der?" spurgte han pludselig og pegede paa Vincent.

„Aa, ham tog vi i Morges. Men vi har ikke stor Glæde af ham, for han véd intet. Naa, Skade gør han heller ikke, og derfor beholder jeg ham her."

„Og de andre Fanger — hvad har du gjort med dem?“

„Ih, dem har jeg naturligvis sendt tilbage til det nærmeste Depot.“

„Naa ja, det kan man jo ogsaa gøre!“ sagde Dologhov og lo haanligt.

„Ja, du vil da vel ikke have, at jeg skal skaffe mig af med dem paa anden Maade!“ raabte Denisov, der blev ildrød af Harme. „Nej, jeg ønsker ikke at plette min Ære.“

„Ikke det? — Ja, den Slags Følsomhed kan være god nok for en sytten Aars Fyr som han der,“ sagde Dologhov og pegede paa Petja, „men du er virkelig for gammel til at være sentimental.“

„Hvad behager? ... Jeg har jo ikke sagt et eneste Ord!“ stammede Petja. „Jeg beder kun, om jeg maa følge med Dem!“

„Nej, lad os blot ikke være sentimentale, min Ven!“ vedblev Dologhov, som øjensynlig fandt en vis Tilfredsstillelse i at drille Denisov. „Naa, og hvorfor har du saa egentlig beholdt Knægten der? — Af ren og bar Medlidenhed, ikke sandt? Og hvad Glæde har du af at sende dine Fanger til Depoterne? De fleste af dem kreperer jo af Sult og Kulde undervejs: Nej, saa foretrækker jeg slet ikke at tage nogen til Fange.“

Kosakkaptajnen blinkede med det ene Øje og nikkede bifaldende.

„Ja, det vil jeg nu ikke have paa min Samvittighed!“ erklærede Denisov. „Du siger, at de dør undervejs. Lad gaa, men saa er det da i det mindste ikke mig, der har dræbt dem.“

„Og hvad tror du, at Franskmændene vilde gøre ved dig eller mig, hvis de fik fat i en af os?“ spurgte Dologhov med en haanlig Latter. „De vilde klynge os begge — ogsaa dig med dine ridderlige Ideer — op i det første det bedste Træ. — Men lad os nu tænke paa den forestaaende Ekspedition. Først og fremmest skulde jeg have fat i min Vadsæk med de franske Uniformer! — Naa, tager De saa med mig, Greve?“

„Ja, ja!“ raabte Petja ivrigt og med et Sideblik til Denisov. — „Nej, jeg lader mig ikke kommandere af ham!“ tænkte han. „Naar man er i min Alder, lader man sig ikke længer kuske. Jeg følger med Dologhov; kan han vove det, saa kan jeg vel ogsaa.“

Denisov vedblev at gøre ham alvorlige Forestillinger, men Petja svarede blot, at han nok vidste, hvad han gjorde, og at

han ikke lod sig skræmme af Faren. „Og desuden maa De selv indrømme," sagde han til Slutning med en overlegen Mine, „at det er af største Betydning, at vi faar at vide, hvor stærk Fjenden er. Det er Hundreders Velfærd, det drejer sig om, hvad har saa to usle Menneskeliv at sige! Ser De, jeg har nu sat mig i Hovedet, at jeg vil med, og jo flere Indvendinger De møder med, desto mere bestyrker De mig i mit Forsæt."

XIV

Efter at have iført sig franske Uniformer satte Petja og Dologhov sig til Hest og red ledsaget af to Kosakker hen til den Udkant af Skoven, hvorfra Denisov for et Par Timer siden havde iagttaget den franske Bivuak. Det var saa bælgmørkt, at det kostede dem en Del Anstrengelse at finde Slugten, og efter at de lykkelig og vel var naaet ned i denne, lod Dologhov sine Kosakker blive holdende og red selv videre med Petja i Trav.

„Ja, saa meget er vist, at jeg ikke overgiver mig levende!" hviskede Petja og lagde Haanden paa sin Pistol.

„Men saa ti dog stille, for Fanden!" brummede Dologhov, og i det samme hørte man i Mørket et tydeligt: „Hvem der!" og Lyden af en Hane, der blev spændt.

„To Officerer af 6. Lansenerregiment!" svarede Dologhov, som vedblev at ride frem i Trav. Lidt efter kunde man skelne den fjendtlige Vedet, der tegnede sig som en mørk Skikkelse forude, og det viste sig nu, at han stod paa en Bro, som førte over et bredt Vandløb.

„Feltraab!" skreg Vedetten, og Dologhov holdt saa sin Hest an.

„Er Oberst Gérard her?" spurgte han i en myndig Tone.

„Feltraab!" gentog Franskmanden uden at besvare Spørgsmaalet og tog sit Gevær i Færdigstillingen.

„Er du gal? Forlanger du Feltraab af en af dine egne?" skreg Dologhov og red lige ind paa Manden. „Jeg spørger, om Obersten er her, dit Fæ!" Og uden at vente paa Vedettens Svar red han saa videre i Skridt.

Da han lidt efter indhentede en anden Soldat, som bevæ-

gede sig tungt hen ad Vejen med en Sæk paa Ryggen, spurgte han igen efter Obersten, og Franskmanden, som standsede og klappede Hesten, svarede saa i en venlig og godlidende Tone, at Chefen og de fleste af Officererne opholdt sig inde i Landsbyens nærmeste Gaard, der laa et Stykke ud til højre.

Efter et Par Minutters Ridt mellem flammende Baal, om hvilke de franske Soldater laa og passiarede, drejede Dologhov til højre og slog ind paa en mindre Vej, der førte op til Gaarden, hvis Omrids man tydeligt kunde skelne i Mørket. Saa snart han naaede Porten, sprang han af Hesten og trak den efter sig, og Petja fulgte hans Eksempel. Midt inde i Gaarden blussede der et vældigt Baal, og rundt om dette sad der flere franske Officerer og talte højrøstet sammen.

„Han bliver nok aldrig færdig med Suppen!“ sagde en af dem og pegede paa en Soldat, som stod bøjet over Ilden og rørte rundt i en dampende Kedel.

„Jo, naar han først har smagt paa den et Par Timer, saa kommer den nok!“ bemærkede hans Sidemand leende.

Den Officer, som først havde talt, begyndte paa en Sætning, men da han hørte Skridt, der nærmede sig, standsede han og kiggede hen i Retning af Lyden, indtil han opdagede Dologhovs og Petjas Skikkelser, som dukkede frem i Mørket.

„Goddag, mine Herrer!“ sagde Dologhov med høj og klingende Røst.

Flere af dem, der sad omkring Ilden, begyndte at røre sig, og en af dem, en høj og mager Mand, forlod sin Plads og gik hen til Dologhov.

„Ej, er det Dem, Clément!“ sagde han i en gemytlig Tone. „Hvor Pokker har De dog været henne?“ Men da han i det samme opdagede sin Fejltagelse, bukkede han høfligt og trak sig lidt tilbage. Dologhov fortalte saa, at han og hans Kammerat var kommen bort fra deres Afdeling, det 6. Lansenerregiment, og spurgte, om han ikke kunde faa lidt Oplysning om dette. Men ingen af de tilstedeværende havde hørt eller set noget til Regimentet, ingen bød de fremmede Officerer hen til Ilden, og det forekom endogsaa Petja, at flere af Franskmændene saa' mistænksomt paa ham og Dologhov.

Der opstod en Pause, som varede næsten et helt Minut.

„Hvis De gør Regning paa Aftensmad, maa vi bedrøve Dem med, at vi allerede har gjort rent Bord!“ sagde en dæmpet

Stemme henne bag Baalet, og i samme Nu lød der en undertrykt Fnisen.

Dologhov svarede, at han og hans Kammerat var mætte, og at de agtede at ride videre endnu samme Nat. Han afleverede sin Hest til Soldaten, som stod og rørte i Kedlen, og tog Plads foran Baalet ved Siden af den høje Officer. Denne havde ikke Øjnene fra ham, og medens Dologhov stoppede og tændte sin Pibe, spurgte han gentagne Gange om, under hvilke Omstændigheder han var kommen bort fra sit Regiment. Men Dologhov lod, som om han overhørte hans Spørgsmaal, og erkyndigede sig hos de andre, om Vejen til Smolensk var sikker for Kosakker eller ej.

„Aa, det Røverpak huserer jo alle Vegne!“ lød det henne fra den modsatte Side af Baalet.

Dologhov mente, at Kosakkerne kun var farlige for Marodører og Efternølere, men at større Kommandoer intet havde at befrygte af dem, og ingen af Franskmændene fandt noget at indvende derimod.

„Mon han dog ikke snart vil se at komme herfra?“ tænkte Petja, som ligeledes havde afleveret sin Hest til Soldaten og stod foran Baalet lyttende til Samtalen. Men Dologhov snakkede rask væk videre og nægtede sig end ikke at spørge om, hvor stærk Eskorten var, og hvor mange Fanger den havde at bevogte.

„Det er en kedelig Historie at slæbe alle disse halvdøde Fyre med sig; man maatte meget heller skyde dem ned som gale Hunde!“ sagde han og brast i saa ildespaaende en Latter, at Petja, som frygtede for, at den skulde vække Franskmændenes Mistanke, trak sig et Par Skridt bort fra Baalet.

Ingen af Officererne fandt Anledning til at le med, og en af dem vendte sig halvt om mod sin Sidemand og begyndte at hviske til ham.

Et Øjeblik efter rejste Dologhov sig og kaldte paa Soldaten, som holdt Hestene.

„Mon vi faar dem eller ikke?“ tænkte Petja, som uvilkaarlig nærmede sig sin Kammerat for at give ham en Haandsrækning, hvis det behøvedes, men i det samme kom Soldaten trækkende med begge Dyrene.

„Bonjour, messieurs!“ sagde Dologhov i en fuldstændig rolig og behersket Tone, og Petja gjorde Forsøg paa at sige det samme, men han var saa betaget, at han ikke kunde faa Ordene frem.

Dologhov, som paa Grund af sin Hests Urolighed havde ondt ved at faa Foden i Bøjlen, kom endelig op i Sadelen og red saa i langsom Skridtgang ud af Gaarden sammen med Petja, der havde den mest brændende Lyst til at vende sig om, men ikke vovede det af Frygt for at vække Franskmændenes Mistanke.

Da de kom ud paa Hovedvejen, drejede Dologhov til højre og red ind i Landsbyen, hvor han holdt nogen Tid og lyttede.

„Kan du høre?“ sagde han, og Petja hørte da tydelig Lyden af russiske Stemmer, som bares hen til dem fra de nærmeste Baal.

Efter at have set lidt paa de mørke Skikkelser, der bevægede sig i Flammeskæret, gjorde de omkring og red atter hen over Broen, forbi Vagtposten, som denne Gang lod dem uhindret passere, og ind i Slugten, hvor Kosakkerne holdt og ventede paa dem.

„Naa, Farvel da!“ sagde Dologhov. „Og sig saa til Denisov, at jeg angriber i Morgen ved Daggry, saa snart jeg hører det første Skud.“ Han vilde ride, men Petja greb fat i hans Arm og holdt ham tilbage.

„Aa, hvor De dog er mageløs!“ raabte Petja aldeles ellevild af Begejstring. „De er jo en ren Helt! Jeg beundrer Dem!“

„Ja, det er godt, det er godt!“ svarede Dologhov i en let henkastet Tone og vilde ride sin Vej, men Petja slap stadig ikke sit Tag og bøjede sig helt ud over Hesten for at omfavne ham. Dologhov kom ham i Møde paa Halvvejen, men saa snart Omfavnelsen var overstaaet, tog han sig en lille Latter og forsvandt derpaa i Mørket.

XV

Da Petja kom tilbage til Skovløberhuset, sad Denisov endnu oppe og ventede paa ham. Han saa' dygtig forpint og bekymret ud, men han havde heller ikke haft et roligt Øjeblik, siden Petja forlod ham. „Naa ja, Gud være lovet — Gud være lovet, at jeg har dig igen!“ sagde han med et Suk, saa snart Petja havde gjort Rede for sine Hændelser. „Men for Resten kunde jeg ønske, at Fanden havde dig; det er jo din Skyld, at jeg ikke har lukket

et Øje endnu! Og nu skulde du lægge dig, min Dreng, der er rigelig Tid til en Lur.“

„Nej, jeg har ikke Lyst til at sove,“ svarede Petja. „Jeg kender mig selv, falder jeg først i Søvn, er det ikke muligt at faa mig vaagen igen. Og jeg plejer heller ikke at sove før Slaget.“

Petja sad endnu nogen Tid inde i Hytten, gennemgik alle Enkelthederne i sit Eventyr og tænkte med Fryd paa, hvad den næste Dag vilde bringe, men da han omsider mærkede, at Denisov var falden i Søvn, gik han ud for at trække frisk Luft.

Regnen var ophørt, men det dryppede endnu stadig ned fra Træernes Grene. Gennem Mørket kunde Petja skelne Kosakkernes Smaatelte og Hestene, som stod sammenkoblede i Nærheden af disse. I Forgrunden lyste de gloende Emmer af nogle hendøende Baal, og lidt ud til Siden saas Omridsene af de to Rustvogne, som Kosakkerne havde erobret. Folkene sov ikke endnu. Man hørte hist og her deres hviskende Stemmer, som blandede sig med Hestenes Prusten og Lyden af de faldende Draaber.

Petja saa' sig om i Mørket og gik derpaa hen til Vognene. Inde under den nærmeste laa der en Mand, som snorkede i alle mulige Tonarter, og for Enden af hans Fødder stod der en Hest og gumlede med filosofisk Ro. Petja, som straks kunde genkende sin Ulanka, gik hen og strøg den over Mulen.

„Naa, min Tøs,“ sagde han ømt, „lad mig se, du gør dine Sager godt i Morgen!“

„Men hvad er det? Er Løjtnanten ikke gaaet til Hvile endnu?“ brummede en søvndrukken Røst inde under Vognen. Det var Petjas Kosak, som vaagnede ved Lyden af sin Herres Stemme.

„Nej, min Ven, jeg er lige kommen tilbage fra en lille Udflugt. Vi har aflagt et Besøg hos Franskmændene, skal du vide.“ Og Petja beskrev nu ikke alene sit Eventyr, men gjorde ogsaa omhyggelig Rede for alle de Bevæggrunde, der havde ledet ham til at sætte sit Liv paa Spil.

„Naa, men nu skulde Herren sove!“ foreslog Kosakken.

„Nej, det plejer jeg aldrig at gøre før Slaget!“ forsikrede Petja. „Men sig mig, trænger du ikke til at forny Flintestenene i dine Pistoler? Jeg har en hel Del hos mig, og du kan faa saa mange, du har Lyst til.“

Kosakken, som efterhaanden var bleven helt vaagen, stak

sit Hoved frem mellem Vognhjulene og begyndte at kigge paa ham.

„Ja, jeg spørger dig herom, fordi jeg selv er saa akkurat i alt. De fleste andre lader fem være lige, men det hævner sig gerne bagefter. Har jeg ikke Ret, du?“

„Jo, det er troligt nok, brummede Kosakken.

„Naa, men gør mig nu blot den Tjeneste, min Ven, at slibe min Sabel, inden du lægger dig til at sove igen. Jeg har brugt den saa hyppigt, at den er bleven . . .“ Men her standsede Petja, der selv greb sig i sin Løgn, inden han fik den udtalt.

„Ja det skal jeg saa gerne!“ svarede Kosakken, som krøb frem fra sit Skjul og begyndte at rode efter Slibestenen, der havde sin Plads inde under Kuskesædet. Petja kravlede op paa Kanten af Vognfadingen, og Kosakken gemte sig atter inde imellem Hjulene og begyndte at slibe Sabelen.

„Sover Folkene?“ spurgte Petja efter en lille Pause.

„Ja, nogle af dem, men de fleste er vaagne endnu.“

„Og Drengen — hvor er han?“

„Vesenny? — Jo, han ligger og snuer inde i Hytten.“

Medens Petja sad og lyttede til Folkenes Snorken og sagte, mumlende Tale, hørtes der pludselig Skridt inde mellem Træerne, og lidt efter dukkede der en Skikkelse op i Mørket.

„Hvad er det, du sliber?“ spurgte Skikkelsen, som ved nærmere Eftersyn viste sig at være en af Husarerne.

„Aa, det er min Herres Sabel, som jeg skal have givet en lille Omgang til i Morgen.“

„Ja, det kan være meget rigtigt!“ erklærede Husaren. „Men sig mig, har jeg ikke glemt min Kogekedel her?“

„Jo, den ligger der — i Nærheden af Vognstangen.“

„Naa, nu bliver det nok snart lyst!“ sagde Husaren, som tog sin Kedel og forsvandt i Mørket.

Petja lukkede Øjnene og begyndte saa smaat at nikke. Draaberne dryppede, Hestene prustede og sparkede, Folkene hviskede, og Slibestenen sang sin skrattende Melodi. Han var allerede langt borte, helt inde i Eventyrets Land, hvor alt er muligt og intet umuligt, og lidt efter lidt blev alle de Lyde, hans Øre opfangede, til den dejligste Musik, der klang som Englestemmer fra Himlen. Det var en vidunderlig Forening af Giger, Fløjter, Harper og klingende Horn, og hvert Instrument foredrog sit Tema, der gentoges af de andre. indtil de alle forenede sig

til en vældig og klingende Sejrshymne. Petja vidste ikke, hvor længe dette varede, men han nød den herlige Musik og beklagede kun, at han ikke havde nogen at meddele sin Nydelse til. Medens Tonerne klang lifligst, vækkedes han pludselig af en Stemme, der skurrede fælt i hans Øren.

„Værs'go, Herre!" sagde hans Kosak. „Her har De Deres Sabel. Nu er den saa skarp, at De kan flække en Franskmand paa langs med den."

Petja rystede sin Søvnighed af sig og saa' sig om til alle Sider. Dagslyset begyndte allerede at titte frem mellem de nøgne Træer, og baade Folkenes og Hestenes Skikkelser saas nu tydeligt gennem Morgentaagen. Han sprang ned af Vognen, stak Kosakken en Sølvrubel i Haanden og huggede en hvinende Terts med sin Sabel, inden han stak den i Skeden. Folkene løste deres Heste og begyndte at sadle op.

„Se der har vi Oberstløjtnanten!" sagde Kosakken og pegede paa Denisov, som lige var kommen ud af Hytten og udstedte sine Befalinger med kraftig Røst.

XVI

Hestene var alle opsadlede, og Denisov, som stadig stod henne ved Skovløberhuset, gav sine sidste Ordrer. Fodfolksdelingen, som dannede Fortroppen, marscherede gennem Sjask og Pløre og forsvandt hurtigt inde mellem Træerne. Petja, der holdt sin Hest ved Tøjlen, ventede med Længsel paa, at der skulde blive givet Befaling til at sidde op; hans Kinder brændte som Ild, Øjnene glødede, og hele hans Legeme rystede som i Feber.

„Sid op!" kommanderede Denisov. — „Og kom saa med min Hest!"

Dyret blev trukket frem, og efter at Denisov havde skældt sin Kosak ud, fordi Gjorden ikke var strammet nok, svingede han sig op i Sadelen. Petja fulgte hans Eksempel og saa' derpaa hen efter Husarerne, som allerede havde begyndt at sætte sig i Bevægelse.

„Aa hør engang!" sagde han og red hen til Denisov. „De

giver mig jo nok en eller anden Kommando. Jeg beder — jeg bønfalder Dem derom!"

„Og jeg beder dig om at passe dig selv!" svarede Denisov strengt. „Du har blot at blive hos mig, og dermed Punktum!"

Inde i Tykningen herskede der endnu et ubestemt Halvmørke, men da de kom i Nærheden af Skovranden, kastede den gryende Dag sit blege Skær ind gennem Træerne. Denisov hviskede et Par Ord til Kaptajnen, og lidt efter kom Kosakkerne frem i Trav. Saa snart Teten var fri, red Denisov hen til Slugten med Husarerne bag efter sig. Hestene, som hvert Øjeblik traadte forkert og snublede, arbejdede sig med Møje ned ad Skraaningen, men det gik dog bedre, end man skulde have ventet, idet ikke en eneste af dem trillede rundt eller styrtede. Saa snart alle var nede i Slugten, gik det videre i Trav, og da Denisov naaede i Højde med Skovranden, vinkede han en Mand hen til sig og befalede ham at affyre et Skud i Luften. I samme Nu som Pistolen knaldede, stormede Husarerne frem i Galop, og lidt efter lød der Raaben, Skrigen og Skydning fra forskellige Sider.

Petja piskede løs paa sin Hest, gav den frie Tøjler og galoperede frem foran de andre uden at høre paa Denisov, som raabte, at han skulde blive ved hans Side. I det Øjeblik Skuddet faldt, forekom det ham, som om Solen pludselig lyste op over Landskabet. Han satte i Karriere over Broen, som Kosakkerne lige havde passeret, røg med sin Hest ind paa en Efternøler, som han red over Ende, og fortsatte sin vilde Flugt. Forude paa Vejen saa' han forskellige Skikkelser, der flygtede til højre og venstre. Det var Franskmændene, som smurte Haser. En af dem — han var lige foran Petja — gled ud i Snavset og blev liggende med Ansigtet mod Jorden.

Lidt længere borte holdt der en halv Snes Kosakker i en Kreds, og inde fra denne lød der et gennemtrængende Rædselsskrig. Petja galoperede derhen og opdagede saa midt i Kredsen en dødbleg Franskmand, som søgte at værge sig mod en Lanse, hvis Spids kun var et Par Tommer fra hans Bryst.

„Hurra, Kammerater! Sejren er vor!" skreg Petja og sporede sin balstyrige Hest, som fór videre med ham og ind i Landsbyen. Han hørte en stærk Skydning lige i Nærheden, og gennem Krudtrøgen saa' han Kosakker, Husarer og pjaltede russiske Fanger, der alle var i en livlig Bevægelse. En ung barhovedet Infanterist forsvarede sig haardnakket med sin Bajonet

mod to Husarer, men lige som Petja skulde til at blande sig i Kampen, styrtede Franskmanden omkuld, ramt i Hovedet af et Sabelhug.

„Igen for sent!“ sagde han ærgerlig til sig selv og galoperede i den Retning, hvor Skydningen lød stærkest. Kampen stod lige uden for den Gaard, som han kendte fra sit Besøg om Natten, og den lod til at skulle trække i Langdrag, da Franskmændene havde sat sig fast i en Have, der stødte op til Gaarden, og skød paa Kosakkerne, som ikke kunde komme ind paa Livet af dem og derfor foreløbig havde gjort Holdt. Gennem Krudtrøgen kunde Petja skelne Dologhovs Ansigt, der var blegt og fortrukkent af Raseri.

„Rid udenom!“ skreg Dologhov til Kosakkerne. „Fodfolket bliver her!“

„Ja, vi bliver her! Hurra!“ raabte Petja, og uden at betænke sig et Øjeblik satte han i Karriere ind i den tætteste Krudtrøg. Man hørte Braget af en Musketsalve, Kuglerne peb og hvinede eller smækkede i Jorden, og Dologhov trængte bag efter Petja og fulgt af alle Kosakkerne ind gennem Haveporten. Nogle af Franskmændene kastede deres Vaaben, og andre søgte Frelse ved Flugten. Petja galoperede stadig videre paa sin Hest, men han havde sluppet Tøjlerne, baskede krampagtigt med begge Arme og sank mere og mere sammen i den ene Side. Da Hesten under sin vilde Fart fløj lige ind paa et ulmende Baal, stejlede den, og Petja styrtede da tungt til Jorden. Han sprællede et Øjeblik med Arme og Ben og blev derpaa liggende ganske stille. Han havde faaet en Kugle midt i Panden.

Efter at have vekslet nogle Ord med en fransk Officer, der stod og viftede med et Lommetørklæde, som han havde anbragt paa Spidsen af sin Kaarde, steg Dologhov af Hesten og gik hen til Petja, som laa paa Jorden med strittende Arme og Ben.

„Ja — han er færdig!“ sagde han mørkt og vendte sig om mod Denisov, som kom ridende ind i Haven.

„Hvad — er han død? Er han virkelig død?“ raabte Denisov, hvis erfarne Blik straks sagde ham, at den Stilling, hvori Petja laa, udelukkede ethvert Haab.

„Ja, vel er han det! Han er færdig!“ svarede Dologhov i en uheldsvanger Tone, og derpaa gik han hen til Fangerne, som allerede var omringede af Kosakkerne. „Vi giver ingen Pardon!“, raabte han hæst til Denisov.

Denisov svarede ikke; han red hen til Petja, steg af Hesten og løftede med skælvende Hænder hans blodige, tilsølede Ansigt op fra Jorden. Og i det samme mindedes han uvilkaarlig Drengens Ord: „Ja, Slikkeri er det bedste, jeg véd! Og Rosinerne er aldeles storartede, nu skal jeg komme med dem!“

Denisov udstødte en underlig rallende Lyd, der nærmest lignede en kvalt Hundegøen, vendte sig bort og gik hen og støttede sig til Havegærdet.

XVII

Den Fangetransport, hvortil Pierre hørte, marscherede den 3. November sammen med helt andre Afdelinger, end da den forlod Moskvá. Dengang havde den haft en stor Proviantkolonne lige bag ved sig, men allerede efter faa Dagsmarscher var omtrent Halvdelen af Kolonnen opsnappet af Kosakkerne, og Resten var saa for en Sikkerheds Skyld bleven sendt et godt Stykke i Forvejen. Artilleriparken, som til at begynde med havde bevæget sig lige foran Transporten, var nu forsvunden og havde givet Plads for det umaadelig store Bagagetræn, som hørte til Junots Korps. Bag Transporten endelig, og underlagt denne, kørte der nu en lang Række Vogne, alle belæssede med Sadler og Seletøj lige til Randen.

Fra Vjasma rykkede de franske Tropper, der hidtil havde været formerede i 3 Kolonner, tilbage i en eneste uordentlig Hob, og den Opløsning og Forvirring, som Pierre allerede havde lagt Mærke til under den første Hvil, havde nu naaet sit Højdepunkt. Paa begge Sider af Vejen laa der Bunker af døde Heste, og pjaltede, forfrosne Soldater drattede hvert Øjeblik ud af Kolonnen og blev liggende i Landevejsgrøften. Flere Gange under Marschen opstod der blind Alarm, og Soldaterne skød da i Luften og rendte rundt som Faar eller pressede paa for at komme videre, men naar det saa senere viste sig, at det hele kun beroede paa en Misforstaaelse, søgte de igen hen paa Plads, skældte Kammeraterne ud og gav dem Skylden for det hele. Af de 120 Vogne, som oprindelig fulgte Fangetransporten, var der nu kun 70 tilbage; Resten var enten taget af Kosakkerne eller bleven stikkende i Uføret, og af Junots store Bagagetræn var ogsaa en Del

gaaet tabt. Pierre hørte af sine Bevogtere, at dette Træn krævede et meget stærkt Tilsyn, og at en tysk Soldat var bleven skudt efter Marskallens udtrykkelige Ordre, fordi man i hans Tornister havde fundet en Sølvske mærket med Huset Abrantes' hertugelige Vaaben. Fangernes Antal var ogsaa svundet godt ind. Af de 330, som rykkede ud med fra Moskvá, var der nu næppe 100 tilbage, men disse faa Mennesker gjorde deres Ledsagere langt mere Ulejlighed end alle Vognene tilsammen. De franske Soldater kunde endda finde sig i at bevogte Køretøjer, som medførte mer eller mindre nyttige Genstande, men det var dem i højeste Grad imod at passe paa Fanger, der var lige saa sultne og forfrosne som de selv, og som de oven i Købet skulde tvinges til at skyde, naar det kneb med at faa dem videre. Og for ikke at vise deres Medlidenhed, hvilket kun vilde have haft farlige Følger for dem selv, gik de saa til den Yderlighed at behandle Fangerne endnu haardere, end de ellers vilde have gjort.

Den oprindelig trufne Ordning, at de fangne Officerer og Mandskaber marscherede hver for sig, var for længst brudt. Alle de, som overhovedet kunde slæbe sig videre, gik sammen, og allerede faa Dage efter Afmarschen kunde Pierre genoptage sit tidligere Samliv med Plato Karatajev og den lille kommodebenede Stumpe-Gumpe. Den stakkels Plato havde for øvrigt faaet et Tilbagefald af den Feber, som han aldrig rigtig var bleven kureret for, og efterhaanden som Sygdommen tiltog, blev den stramme og svedige Dunst, der udstrømmede fra hans Legeme, saa generende, at det ligefrem kostede Pierre Anstrengelse at gaa hen til ham.

Allerede medens Pierre sad fangen i Brædehytten, var det gaaet op for ham, at den sande Lykke kun bestaar i, at man ikke lider Nød, og at det er Overmaalet af Livets Goder, der er Skyld i al vor Ulykke, men nu under Marschen gik det tillige op for ham, at man aldrig er helt lykkelig eller det modsatte. Han lærte at forstaa, at Lidelse og Frihed er fuldstændig relative Begreber. Prinsessen paa Ærten havde sikkert lidt lige saa meget, da hun følte den lille haarde Tingest gennem tyve Ederduns Dyner, som han nu led, naar han laa og frøs paa den kolde, fugtige Jord, og han selv havde ikke været en Smule mere fri, da han gik hen og giftede sig af egen fri Villie, end nu da han vandrede hen ad Landevejen under Bevogtning af Soldater.

Af alle de Lidelser, som han i denne drøje Tid maatte gen-

nemgaa, var Smerten i hans nøgne, hudløse Fødder dog den værste. Allerede efter den anden Dags Marsch mente han, at det vilde være ham umuligt at slæbe sig videre, men da saa Opbruddet kom den næste Morgen, humpede han alligevel med, og efter at han først havde faaet lidt Varme i dem, følte han næsten ingen Smerter mere. Og skønt hans Fødder hver Aften var i den gyseligste Forfatning, endte det dog med, at han slet ikke ænsede det, men tvang sig til at tænke paa andre Ting. Først da forstod han, hvilken Modstandskraft der ligger i Mennesket selv, og hvor heldbringende det virker, naar Tanken gør sig uafhængig af det, der piner Legemet og tynger Sjælen. Han tvang sig til ikke at høre og se, naar Franskmændene skød de Fanger, som sakkede agterud, han undgik at tænke paa Plato Karatajev, som blev svagere Dag for Dag og øjensynlig gik den samme Skæbne i Møde, og han lærte den sjældne Kunst ikke at tænke et Øjeblik paa sig selv. Jo vanskeligere Forholdene blev, og jo mørkere Fremtiden stillede sig for ham, desto beredvilligere fløj hans Tanker hen til andre Egne, hvor de fandt Trøst og Beroligelse.

XVIII

Den 3. November ved Middagstid humpede Pierre hen ad den opkørte Landevej og kiggede ned paa sine nøgne Fødder, der traadte tungt i det lerede Ælte. En Gang imellem forvildede hans Blik sig hen til Kammeraternes kendte Skikkelser, og naar det havde flakket lidt rundt mellem disse, fløj det atter tilbage og blev hængende ved Fødderne, maaske nærmest for at have noget at beskæftige sig med. Langs Vejgrøften jollede Stumpe-Gumpe nok saa fornøjet af Sted paa sine skæve Undersaatter. Undertiden løftede den sit ene Bagben lidt for at vise sin Behændighed, og naar den var ked af det, fór den bjæffende og paa alle fire hen efter Ravnene, som sad og huggede i Aadslerne. Stumpe-Gumpe befandt sig endnu bedre, end da den opholdt sig i Moskvá, men den havde ogsaa Grund dertil, for hvor den kom frem, laa der mer eller mindre raadne Kadavere, som den frit kunde æde sig mæt i, da Ulvene ikke vovede sig frem til den befærdede Vej.

Det havde regnet lige fra Morgenstunden, og skønt det et Øjeblik saa' ud til Opholdsvejr, tog Regnen dog efter en lille Pause atter fat med fornyet Styrke. Vejen var efterhaanden saa gennemblødt, at den ikke kunde tage mere Vand, og dette samlede sig derfor i Smaasøer, som udsendte rislende Væld til alle Sider.

Pierre, der talte sine Skridt, gik og smaasnakkede med sig selv og med Regnen. Det forekom ham, at han ikke tænkte paa noget som helst, men inderst inde spekulerede han dog stadig over en simpel lille Fortælling, som han et Par Dage forinden havde hørt af Plato Karatajev, og som det var godt at tage Lærdom af.

Det var sent om Aftenen, Pierre havde rejst sig fra sit Baal, som ikke vilde gøre Gavn mere, og var gaaet hen til et andet, der endnu blussede stærkt. Foran dette, midt i en Kreds af Kammerater, sad Plato med Kappen oppe over Hovedet — han saa' næsten ud som et Helgenbillede — og fortalte med svag, men livlig Røst en lille opbyggelig Fortælling, som Pierre havde hørt saa tidt, at han næsten kunde den udenad. Klokken var over tolv, og paa denne Tid af Døgnet plejede Feberen gerne at forlade Plato, som saa blev livlig og meddelsom. Da Pierre nærmede sig Baalet og fik et tydeligt Indtryk af hans magre, udtærede Ansigt, der saa' endnu blegere ud i Flammeskæret, følte han et smerteligt Stik i Hjertet. Det gjorde ham saa inderlig ondt for det stakkels syge Menneske, at han næsten ikke kunde udholde Synet af ham, og hans første Indskydelse var derfor ogsaa at gaa, men da han ikke kunde faa Varme andetsteds, tog han Plads i Kredsen og gjorde sig Umage for ikke at se paa ham.

„Naa, hvordan gaar det saa med Sundheden?" sagde han for at sige noget.

„Hvordan det gaar? — Ja, vi maa vel holde Maade med vor Klage. — Vi dør dog alligevel ikke, før Vorherre løser op for os," svarede Plato og fortalte saa videre.

Fortællingen handlede om en gammel Købmand, som levede et fromt og helligt Levned sammen med sin Familie. Nu hændte det sig, at denne Købmand ledsaget af en Ven og Handelsfælle begav sig paa Rejse til det store Efteraarsmarked i Makarjev *). De standsede undervejs i et Herberg, begge lagde sig til Hvile i

*) En Stad i Guvernementet Nishnij-Novgorod. Indtil 1816 afholdtes her stærkt besøgte Messer. O. A.

det samme Kammer, og næste Morgen fandtes Købmandens Ven myrdet i sin Seng. Halsen var skaaret over paa ham, og alle hans Penge var borte. Inde under Købmandens Hovedpude fandt de en blodig Kniv, og han blev saa anklaget og dømt. Han fik sine Pisk, Næsevingerne blev nippet af ham, og efter at det var besørget, blev han hensat til Tugthusarbejde paa Livstid i et af de værste sibiriske Fængsler.

„Og saaledes, lille Børn," — det var paa dette Sted af Fortællingen, at Pierre kom til — „gik der en halv Snes Aar eller mere. Den gamle Købmand levede stadig i Tugthuset; han var ydmyg, som det sig hør og bør, og bedrev intet ondt, men bad kun hver Morgen og Aften den gode Gud om at løse op for ham. Se det var nu alt sammen meget godt. Men saa sad de en Aftenstund, alle Fangerne — ligesom vi nu sidder her — og snakkede sammen, og den gamle var ogsaa med. Og hver fortalte da om, hvorfor han var dømt, og hvori hans Skyld bestod. En havde slaaet én ihjel, og en anden havde gjort det af med to; en havde stukket Ild paa, en anden var brudt ud af Tugthuset, og en var lige saa uskyldig som et nyfødt Lam. Naa, og saa vendte de sig til den gamle og vilde have at vide, hvad han havde bedrevet. — Hvorfor sidder du her, gamle Fatter? spurgte de. — Ja, kære Brødre, svarede han, jeg er her for mine egne og for alle andre Synders Skyld. Jeg har aldrig slaaet ihjel eller taget min Næstes Ejendom; jeg gav tværtimod af mit til dem, der trængte. Ser I, jeg var nu Købmand og meget rig oven i Købet. Og han fortalte dem saa, hvorledes det hele var gaaet til. — Jeg klager ikke, sagde han, men det gør mig kun ondt for min Hustru og mine Børn. Og den gamle gav sig saa til at græde. Men nu traf det sig netop saaledes, at den, der havde myrdet Købmandens Ven, var mellem Fangerne. — Hvor var det, at Mordet skete, gamle Fatter? I hvilket Aar og i hvilken Maaned? spurgte han. Men saa saare han fik Vished for, at det var ham, der havde bragt Ulykken over den gamle, rørtes hans Hjerte, og han gik da hen til ham og kastede sig for hans Fødder. — Ak, kære gamle, det er for min Skyld du lider! sagde han. Det er den rene Sandhed jeg siger, han er uskyldig, Børn! Det er mig, der har gjort det! Jeg stak Kniven ind under din Hovedpude, medens du sov. Og tilgiv mig nu, gamle Fatter, for Kristi Skyld!"

Plato Karatajev gjorde et lille Ophold, smilede og ragede op i Ilden.

Men den gamle svarede: Gud har tilgivet dig! Vi er alle Syndere for ham, og jeg lider ogsaa for mine Synders Skyld. — Og saa græd han sine hede Taarer. — Naa, men hvad skete der saa, lille Børn?" vedblev Plato, hvis Ansigt lyste mere og mere ved Tanken om, at han nu kom til Fortællingens egentlige Kærne. — „Ja hvad tror I vel? Morderen angav sig selv for Øvrigheden. — Jeg har undlivet seks Mennesker, sagde han — og det havde han ogsaa, for han var en stor Misdæder — men mest sørger jeg dog for denne gamles Skyld. Jeg kan ikke udholde, at han lider uskyldig. Saa blev hans Udsagn nedskrevet og Papirerne sendt videre, som det sig hør og bør. Men de havde en lang Vej at gaa, og Retsplejen tager ogsaa Tid, saa det varede næsten et Aar, inden Sagen naaede til Czaren. Han bestemte, at Købmanden skulde have sin Frihed og en passende Erstatning, og saa saare Dokumentet var undertegnet, begyndte de at lede efter den gamle. — Hvor er han, som blev dømt uden Skyld? Hvor er han, som blev dømt uden Brøde? spurgte de alle Vegne — Czarens Benaadning er kommen! Hvor er han? Og saa ledte de og ledte" — her skælvede Platos Stemme — „men Gud havde allerede taget ham i sin Varetægt ... han var død! Ja, se saadan gik det nu til, lille Børn," sluttede Plato og sad længe og stirrede ind i Ilden med et Smil paa Læberne.

Det var den dybere Betydning i denne simple Fortælling og Platos forklarede Ansigt, medens han fortalte, som nu satte Pierres Tanker i Bevægelse og fyldte hans Sjæl med Anelsen om en Lykke, der var langt større end den, han hidtil havde kendt.

XIX

Kolonnen havde gjort Holdt et Øjeblik, og baade Fangerne og deres Bevogtere stod i Klynger paa Vejen og snakkede.

„Til højre!" lød det pludselig bagude. „Hold til højre!"

I samme Nu kom der Liv i alle de døsige Skikkelser, som begyndte at sætte sig i Bevægelse for at gøre Vejen fri. Raabet: „Til højre!" forplantede sig gennem hele Kolonnen, og lidt efter travede en talrig Rytterskare frem langs venstre Side af Vejen.

Fangerne trykkede sig sammen i en Klump, og Soldaterne søgte hen, hvor de hørte hjemme.

„Det er Kejseren! — Marskallen! — Hertugen!“ lød det inde i Rækkerne, og samtidig kiggede alle hen efter en Karet med seks Graaskimler, som fulgte lige efter Rytterskaren.

Da Kareten rullede forbi Pierre, saa' han inden for Vognvinduet et smukt, roligt og imponerende Ansigt, som tittede frem under en trekantet Hat. Det var en af Marskallerne; hans Blik dvælede et kort Sekund ved Pierres vældige Skikkelse, og derpaa rynkede han Panden og vendte sig hurtigt bort, vel sagtens for at skjule sin Medlidenhed.

Obersten, som førte Konvojen, satte sin skindmagre Hest i Trav og fulgte et Stykke Side om Side med Kareten, og nogle Officerer af det forreste Kompagni gik hen til hinanden og begyndte at snakke sammen, medens de saa' hen efter Vognen.

„Hvad sagde han? — Ja, hvad var det? — Sagde han noget? — Ja, vel gjorde han det! — Men hvad var det da?“ hørte Pierre dem sige.

Efter at Marskallen var kørt forbi, kiggede Pierre sig om til alle Sider for at finde Plato, som han havde savnet lige fra Hvilens Begyndelse, og han opdagede ham da inde under et stort Birketræ. Stakkelen, som sad med Ryggen op mod Træet, saa' hen paa Pierre med sine gode og milde Øjne, der var helt tilslørede af Taarer, men Pierre, som ikke turde forlade sin Plads, undgik hans Blik og fik travlt med at se hen i en anden Retning.

Trommen lød, og Kolonnen satte sig atter i Bevægelse. Pierre vendte sig et Øjeblik om, og han saa' da, at Plato stadig sad inde under Træet; men han var ikke længer ene, han havde faaet Selskab i to franske Soldater, som bøjede sig hen over ham. Pierre trak i en Fart Øjnene til sig og humpede videre paa sine ømme, hudløse Fødder. Lidt efter hørte han et Skud noget bagude, men i samme Nu som Lyden naaede hans Øre, kom han pludselig til at huske paa, at Marskallens Bortkørsel havde afbrudt ham midt i en indviklet Beregning over, hvor mange Mil der endnu var tilbage til Smolensk, og han tog saa igen fat, hvor han slap. Lige som Tallene begyndte at forme sig i hans Hoved, kom der to Soldater løbende forbi ham. De var begge blege, og den ene, hvis Gevær endnu røg ud af Mundingen, skævede hen til ham. Pierre besvarede hans Blik, og han kom saa pludselig til at huske paa, at den selv samme Mand havde været saa uheldig

at brænde sin Skjorte, da han vilde tørre den over Ilden. Medens han gik og tænkte over denne mærkelige Begivenhed, hørte han Stumpe-Gumpe hyle bagude, og han spurgte da sig selv om, hvad der gik af den dumme Køter.

Soldaterne, som marscherede ved Siden af ham, saa' sig heller ikke tilbage, da de hørte Skuddet og Hundens langtrukne Hyl, men vandrede videre med et mørkt og forbitret Udtryk i Ansigtet.

XX

I Schamschevo blev der gjort Holdt, og baade Fangerne og deres Bevogtere lejrede sig om Baalene. Pierre satte sig hen ved et af dem, spiste sit Hestekød og lagde sig derpaa med Ryggen til Ilden. Han faldt straks i Søvn, men hans Søvn var højst urolig, idet Tanker og Forestillinger af enhver Art gennemkrydsede hans Hjerne og formede sig til Drømme, der var saa levende, at de bar Virkelighedens Præg.

„Livet er alt!" hviskede en Stemme ind i Øret paa ham, men om det var hans egen eller en andens, var han ikke klar paa. „Livet er Gud. At elske Livet, er at elske Gud. Lyksalig den, der elsker Livet i Sorg, i Sot og i Elendighed! — Som Plato!" slog det pludseligt ned i ham.

Og i samme Nu saa' han foran sig sin gamle Geografilærer fra Drengeaarene. „Vent lidt!" sagde den graahaarede Pædagog, som forsvandt et Øjeblik og derpaa vendte tilbage med en vældig Globus. Det var en stor, bølgende Kugle, saa umaadelig stor, at dens Omfang unddrog sig Menneskeøjet. Hele dens Overflade bestod af Draaber, den ene tæt ved Siden af den anden, som alle bevægede sig og flød sammen eller udskilte sig i mindre. Enhver Draabe søgte at udvide sig, og denne Kamp eller Bestræbelse førte til, at nogle delte sig og forsvandt, medens andre voksede i Omfang.

„Se det er Livet!" sagde den gamle Lærer.

„Hvor det er simpelt og let!" tænkte Pierre. „Og hvor mærkeligt, at det ikke før er gaaet op for mig!"

„Inderst inde sidder Gud," forklarede den gamle, „og enhver

Draabe søger at blive saa stor som mulig for at kunne kaste hans Glans viden ud til alle Sider. Og Draaben vokser, flyder sammen med andre eller brister, forsvinder i Overfladen, drages ned i Dybden og dukker atter op. Se saaledes er det ogsaa gaaet Plato Karatajev. Han er netop én saadan Draabe, der er flydt ud og forsvunden. — Forstaar du det?"

„Skrub af! — Forstaar du det!" raabte en grov Stemme, og i det samme vaagnede Pierre.

Da han fik rejst sig op paa Albuerne, saa' han lige ved Siden af sig en fransk Infanterist, som var i Færd med at stege et Stykke Kød over det næsten udbrændte Baal. „Vil du holde Køteren borte!" raabte Franskmanden i samme forbitrede Tone som før og vendte sig om, og Pierre opdagede da inde i Halvmørket en russisk Soldat, som sad og klappede en lille Hund. Det var Stumpe-Gumpe, Pierre kunde kende hende paa Benene og paa Halen, der stak lige lukt i Vejret.

„Naa, saa er hun dog kommen igen!" tænkte han, og i det samme mindedes han det Blik, Plato havde sendt ham henne fra Træet. Han hørte Skuddet og Hundens langtrukne Hyl, og han saa' de to Soldaters blege og skyldbevidste Ansigter. Ja, nu kunde han ikke længer skyde det fra sig — Plato Karatajev var død, myrdet af Franskmændene! Men med den vidunderlige Evne han havde erhvervet sig til at sende sine Tanker bort fra alt det, der pinte ham i Øjeblikket, mindedes han pludselig en skøn Sommeraften, han havde tilbragt i en bedaarende Polakindes farlige Nærhed. Og han lukkede saa Øjnene, drømte sig ind i de mange dejlige Sommeraftener, han havde oplevet, dukkede længer og længer ned i Erindringens Hav, hvis forfriskende Bølger lukkede sig over hans Hoved — og faldt i Søvn.

Kort før Daggry blev han vækket af en voldsom Skydning og Raab og Skrig fra alle Sider. Han kom i en Fart paa Benene og fik saa Øje paa nogle franske Soldater, som løb lige forbi ham.

„Kosakkerne!" raabte en af dem, og lidt efter var Pierre omringet af sine Landsmænd. Det varede længe, inden han forstod,

hvad der foregik, men hans Kammeraters stormende Jubel sagde ham dog, at der maatte være sket noget glædeligt.

„Velkommen Brødre! Velkommen Landsmænd og Kammerater!“ raabte de fangne Soldater, der græd og omfavnede deres Befriere, som flokkedes om dem og uddelte milde Gaver i Form af Klæder, Støvler og Brød. Pierre var saa bevæget, at han ikke kunde sige et Ord; han hulkede som et Barn og omfavnede den første, der kom hen til ham.

Dologhov stod ved Haveporten og mønstrede de afvæbnede Franskmænd, som drog forbi ham. Fangerne, hvis Sind endnu var stærkt i Oprør, snakkede højrøstet sammen for at give deres Følelser Luft, men efterhaanden som de kom i Højde med Dologhov og mødte hans kolde, ildespaaende Blik, blev der Tavshed i Rækkerne. Lige over for Dologhov stod hans Kosak, som talte de forbidragende og satte en Kridtstreg paa Porten, hver Gang han naaede op til hundrede.

„Naa, hvor mange har vi nu?“ spurgte Dologhov.

„Vi er paa det tredje Hundrede,“ svarede Kosakken.

„Fremad! Bare fremad!“ skreg Dologhov, hvis Øjne skød Lyn, hver Gang han mødte Fangernes Blik.

Denisov skænkede ikke Franskmændene en Tanke. Han fulgte barhovedet og med et mørkt Ansigt efter Kosakkerne, som bar Petjas afsjælede Legeme hen til den Grav, Kammerater og Landsmænd havde gravet inde under Havehegnet.

XXI

Synet af Døden indgyder altid Rædsel, men naar den, som dør, er en af vore kære, fanger Sjælen tillige et dybt Saar, der, selv om det læges, dog altid efterlader et ømt Sted, som sitrer af Smerte ved den mindste Berøring.

Fyrstinde Marie og Natascha gjorde ogsaa denne tunge Erfaring. De følte sig begge saa lammede og tilintetgjorte af det

tunge Slag, der havde ramt dem, at de ikke vovede at se Livet i Øjnene, men omhyggeligt undgik alle de Indtryk, som kunde rippe op i deres tunge Sorg. De talte kun lidt sammen, men fandt dog Behag i hinandens Selskab, thi de vidste begge, at deres Tanker var hos *ham*.

Men hverken Sorgen eller Glæden varer evigt. Marie var den, der først blev kaldt tilbage til Livet og dets Virksomhed, idet Bestyrelsen af hendes egne Anliggender og hendes Forpligtelser over for den lille Nikolaj tvang hende til at handle og tage fat. Hun fik talrige Breve, som hun skulde besvare, og Alpatitsch, der hyppigt indfandt sig med sine Regnskaber, gav hende ogsaa en Del at tænke paa, saa meget mere som han mødte med forskellige Raad og Forslag, der alle krævede en moden Overvejelse. Han holdt blandt andet paa, at hun snarest burde vende tilbage til Moskvá og flytte ind i Faderens store Hus, som nu stod tomt og øde. Skønt det i Begyndelsen smertede hende at skulle beskæftige sig med andet end den Sorg, der lagde Beslag paa alle hendes Tanker, gav hun dog omsider efter for Nødvendigheden og tog den Beslutning snarest at rejse til Moskvá, hvor hun langt bedre vilde kunne ordne Anliggender end her i Jaroslavl.

Saa snart hun havde truffet sin Bestemmelse, foreslog hun Greven og Grevinden, at de skulde lade Datteren rejse med hende, og disse gik da ogsaa med Glæde ind paa hendes Forslag, idet de haabede, at en Forandring af Luft skulde gøre Natascha godt; men da de meddelte hende Planen, mødte de en haardnakket Modstand, som intet kunde bryde.

„Nej, jeg rejser ikke!“ erklærede Natascha, efter at hun havde hørt i længere Tid paa deres Forestillinger. „Lad mig blot være i Ro — mere forlanger jeg ikke!“ Og hun løb saa ud af Stuen for at skjule de Taarer, som kun skyldtes Vrede og Fortrydelse over, at man med Magt vilde rive hende ud af hendes Sorg.

Fra det Øjeblik hun følte sig forladt af Fyrstinde Marie, der hidtil havde været hendes eneste Trøst, tilbragte hun saa godt som hele Dagen oppe paa sit Værelse, hvor hun sad ubevægelig i et Hjørne af Sofaen og stirrede ud for sig, medens hendes Fingre legede nervøst med Bordtæppets Frynser eller Sofapudens Kvaster. Denne Ensomhed tog paa hendes Kræfter, men hun kunde ikke undvære den. Saa snart nogen kom ind til hende,

rejste hun sig i en Fart og tyede til en Bog eller et Haandarbejde, som hun fordybede sig i med en saadan Interesse, at den uvelkomne Gæst hurtigst muligt trak sig tilbage. Og naar hun saa var bleven ene, hengav hun sig atter til sine mørke Grublerier.

En Dag i Begyndelsen af Januar sad hun igen paa sin vante Plads i Sofaen og stirrede ud for sig. Hendes Tanker var langt inde i den Verden, som han nu tilhørte, og hun søgte at forestille sig ham i hans nuværende forklarede Skikkelse. Men det lykkedes hende ikke; hun kunde kun se ham, saaledes som hun havde set ham paa Sygelejet.

Han laa i en hvilende Stilling og støttede Hovedet til sin blege, gennemsigtige Haand. Hans Bryst hævede sig tungt, og Øjnene lyste med Feberglans. Pludselig begyndte hans ene Ben at dirre under Sengetæppet, stærkere og stærkere, og da han bemærkede hendes medlidende Ansigt, sagde han roligt, men med et lidt ængsteligt Blik:

„Det værste af alt er at knytte sit Liv til en stakkels syg. Det er og bliver kun en evig Plage."

„Ja, men du kommer dig nok; dette her kan ikke vare ved!" fløj det ud af Munden paa hende.

„Hun saa' ham tydelig for sig, og hun følte nu ganske det samme, som da han i levende Live havde sagt disse Ord til hende.

„Ja," tænkte hun, „jeg sagde det jo kun for at trøste ham, men han misforstod mig og troede, at det var for min egen Skyld, at jeg ønskede ham rask. Dengang hang han endnu ved Livet og ønskede ikke Døden. Aa, hvor jeg fortryder disse Ord! Hellere vilde jeg se ham dø daglig hele Resten af mit Liv end føle, hvad jeg nu føler! Men nu er det for silde — jeg kan aldrig gøre min Fejl god igen!"

Og hun lod ham gentage de samme Ord og tænkte sig ind i, hvor lykkelig hun nu vilde have været, hvis hun dengang havde svaret: „Nej, du tager fejl Jeg kunde ikke tænke mig nogen større Lykke end at lide sammen med dig!" Hun følte hans Haandtryk, og hun hviskede ud i Rummet: „Jeg elsker dig! Dig — og ene dig! Jeg elsker dig!" Men medens hun hviskede, hørte hun Døren gaa, og i det samme fik hun Øje paa Dunjaschas forstyrrede Ansigt.

„Aa, skynd Dem ned til Greven, naadige Frøken!" sagde

hun stakaandet og grædende. „Der er sket en forfærdelig Ulykke! Petja er ... Aa det er skrækkeligt! Greven har lige faaet Brev derom!“

XXII

Natascha havde i den senere Tid følt sig som en fuldstændig fremmed i sin Familie. Alt hvad Forældrene og Sonja sagde, forekom hende saa hverdagsagtigt og trivielt, at det skurrede i hendes Øren, og deres Ord og Tale passede saa lidt ind i den Verden, hun selv levede i, at hun følte en stærk Lede i deres Nærværelse. Hun var saa optaget af sit eget, at hun næppe vidste, hvad der foregik om hende, og hun forstod derfor heller ikke nu, at der var noget galt paa Færde.

„Hvad mener hun? Hvad er det for en Ulykke, hun fabler om? — Nej, der er sikkert ikke det fjerneste i Vejen!“ tænkte hun, medens hun fulgte efter Dunjascha.

Da hun traadte ind i Salen, kom hendes Fader netop ud af Grevindens Værelse. Hans Ansigt, der svømmede i Taarer, var næsten ukendeligt af Smerte, og saa snart han fik Øje paa Datteren, slog han Hænderne sammen og brast i en fortvivlet Graad.

„Petja! ... Petja er ... Kom, skynd dig lidt! Hun ... hun vil tale med dig! Skynd dig lidt!“ sagde han med brudt Stemme og slæbte sig hen til en Stol, som han sank tungt ned i.

Natascha følte noget, der lignede et elektrisk Stød. Hun havde en Fornemmelse, som hendes Hjerte skulde briste, og et Øjeblik troede hun, at det var Døden. Men straks efter kom der en forunderlig Følelse af Befrielse over hende, og det var, som om den Forbandelse, der havde hvilet over hende, nu pludselig hævedes. Faderens Fortvivlelse og Moderens vilde Klageskrig, som tydeligt kunde høres gennem Døren, fik hende til at glemme sin egen Smerte. Hun løb hen til Faderen, men han afviste hende med en lille Haandbevægelse og pegede paa Døren. Inden Natascha naaede derhen, kom Fyrstinde Marie hende i Møde med et blegt og bekymret Ansigt og begyndte at sige nogle beroligende Ord, men Natascha skød hende til Side og ilede ind til Moderen.

Grevinden laa i en Lænestol, vred sig i stærke Krampetrækninger og slog med Hovedet til alle Sider, medens Sonja og Kammerpigen søgte at holde hende nede.

„Hvor er Natascha? Hvor er hun?“ skreg Grevinden. „Det er ikke sandt! ... Han lyver! — Hent Natascha!“ raabte hun endnu højere og sled sig løs fra dem, der holdt hende. „Gaa væk alle sammen! ... Det er ikke sandt! ... De har slaaet ham ihjel! ... Ha, ha, ha! ... Det er ikke sandt!“

Natascha lagde sig paa Knæ foran Lænestolen, bøjede sig hen over Moderen, omslyngede hende med sine Arme og løftede hendes Hoved.

„Mama! Her er jeg, søde lille Mama! Her er jeg!“ hviskede hun atter og atter, og medens hun holdt Moderen i sine Arme, stoppede hun et Par Puder ind under hende og hægtede hendes Kjole op i Halsen og i Livet.

„Her er jeg, lille Mama! ... Jeg er her jo, lille Mama!“ hviskede hun ganske sagte og kyssede Moderens Ansigt og Hænder, medens Taarerne randt i stride Strømme ned ad hendes Kinder.

Grevinden trykkede sin Datters Haand, lukkede Øjnene og tav et Sekund, men pludselig fór hun op og saa' sig om til alle Sider, indtil hendes Blik standsede ved Nataschas Ansigt. Hun greb Datterens Hoved med begge sine Hænder, pressede det som i en Skruestik og stirrede hende stift ind i Øjnene.

Natascha, du holder jo af mig!“ sagde hun i en tillidsfuld Tone. „Du vil ikke narre mig! — Sig mig hele Sandheden!“

Natascha svarede ikke, men saa' paa hende med taarefyldte Øjne, der bad om Kærlighed og Tilgivelse. „Søde, lille Mama!“ sagde hun mildt og anvendte al sin Ømhed for at trøste Moderen, som stadig ikke vilde tro, at hendes elskede Dreng var død midt i sin fagreste Ungdom, men vedblev at føre en haabløs Kamp med Virkeligheden, indtil hun fandt Glemsel i Vanvidets Feberdrømme.

Det var tunge Nætter og Dage, som nu fulgte. Natascha fik ikke Søvn i sine Øjne og veg ikke fra den syge. Hendes udholdende og taalmodige Kærlighed søgte hverken at forklare eller at trøste, men den omfattede Moderen med en saadan Styrke, at den bandt hende til Livet og hindrede hende i at flygte bort. Først den tredje Nat, da den syge var falden lidt til Ro, lukkede Natascha Øjnene og lænede sig tilbage, men hun vaagnede kort

efter ved en sagte Lyd og saa' da, at Moderen sad oprejst i sin Seng og talte sagte med sig selv.

„Hvor jeg dog er glad over at have dig hjemme igen!" sagde hun og stirrede ud for sig. „Men er du ikke træt? Trænger du ikke til lidt Te?"

Natascha nærmede sig og bøjede sig hen over hende.

„Og hvor du er bleven stor og smuk!" vedblev Grevinden og tog sin Datters Haand.

„Mama! Søde lille Mama! Hvad er det dog du siger?" hviskede Natascha.

„Aa, Natascha, han er død, han er død — og jeg faar ham aldrig mere at se!" skreg Grevinden i en fortvivlet Tone, og for første Gang efter Ulykkesbudskabet græd hun ud i sin Datters Arme.

XXIII

Den gamle Greve og Sonja søgte ogsaa at trøste og hjælpe, men de indsaa snart, at Natascha var den eneste; som formaaede at holde Moderen oppe i hendes dybe Fortvivlelse. I tre Uger veg hun ikke fra hende; hun sad ved hendes Leje baade Nat og Dag, madede hende som et Barn og tvang sig ofte til at tale timevis, blot fordi hun vidste, at hendes Stemme var den eneste, der kunde berolige den syge.

Men Saaret var saa dybt, at det ikke kunde læges. Petjas Død havde brudt Grevindens Livskraft, og da hun rejste sig fra sit lange Sygeleje, var det som en gammel, sorgbetynget Kvinde, der intet mere havde at haabe eller vente i denne Verden. Men det Slag, der næsten knuste Grevinden, bragte igen Natascha paa Fode. Hun havde troet, at hun allerede var færdig med Livet, men nu, da Moderens Sorg og Fortvivlelse stillede nye Krav til hende, opdagede hun, at Drivfjederen til alt, Kærligheden, endnu levede i hende, og saa snart hun gjorde denne Opdagelse, kom Lysten til Livet af sig selv.

Fyrst Andrejs sidste Dage havde allerede knyttet Natascha og Fyrstinde Marie nøje sammen, men denne ny Ulykke førte dem endnu nærmere til hinanden. Fyrstinden, som havde opsat

sin Afrejse, fordi hun ikke nænnede at forlade Rostovs midt i deres store Sorg, plejede nu omhyggeligt Natascha, hvis Helbred havde lidt et betydeligt Knæk som Følge af de Anstrengelser, hun havde paalagt sig selv i den sidste Maaned.

En Formiddag da Fyrstinden opdagede, at Natascha sad og rystede af Feber, trak hun hende ind i sit Værelse og fik hende til at lægge sig paa Sengen. Hun havde allerede trukket Gardinerne for og skulde lige til at gaa, da hendes Veninde kaldte paa hende.

„Jeg er ikke søvnig, Marie," sagde hun, „bliv lidt hos mig."

„Men du er træt. — Du trænger vist til en lille Blund."

„Nej, nej! — Jeg tør ikke blive her længer. Sæt nu, Mama spørger efter mig! Hun savner mig ganske sikkert."

„Vist ej, hun har det jo meget bedre i Dag. Hun talte helt livligt med mig i Morges," sagde Fyrstinde Marie og satte sig hen til Sengen.

Natascha studerede hendes Træk, saa vidt Halvmørket tillod det, og søgte at finde en Lighed mellem hende og Broderen.

„Ligner hun ham?" tænkte hun. „Ja, lidt maaske, men der er dog noget fremmed i hendes Ansigt, noget — jeg véd ikke hvad — som der ikke var i hans. Ja, fremmed, det er det rigtige Ord, og dog er jeg vis paa, at hun holder af mig. Jeg har det paa Følelsen — men jeg kunde dog nok ønske at høre det af hende selv."

„Marie," sagde hun undseligt og greb hendes Haand, „du maa ikke bedømme mig for strengt. Jeg holder saa meget af dig. Lad os være Venner — Venner for Livet!"

Natascha omfavnede hende og kyssede hendes Ansigt og Hænder, og Fyrstinde Marie, der var saa bevæget, at hun ikke kunde sige et Ord, gengældte hendes Kærtegn.

Fra dette Øjeblik følte de sig knyttede til hinanden ved et Venskab saa varmt og inderligt, som det kun kendes mellem Kvinder. De var næsten uadskillelige og saa glade ved hinandens Selskab, at den ene begyndte at føle sig urolig, naar den anden gik lidt ud af Stuen. Undertiden kunde de sidde sammen timevis uden at sige et Ord, men til andre Tider snakkede de med hinanden fra den sene Aften til den lyse Morgen. De dvælede da gerne ved deres tidligste Erindringer. Fyrstinde Marie fortalte om sin Barndom, sin Fader og sine Ungdomsdrømme, og Natascha, som før ikke vilde have kunnet interessere sig for et Liv

tilbragt i Ydmyghed og Forsagelse, lyttede nu med Opmærksomhed til sin Venindes Skildring af, hvorledes Kærligheden til Kristus havde hjulpet hende ud over alle Sorger og Genvordigheder. Hun følte ganske vist, at hun med sit verdslige Sind aldrig vilde kunne tilkæmpe sig den rette Selvfornægtelsens Aand, men hun forstod nu at vurdere den, som formaaede at sætte alt ind paa at ofre sig selv for andre. Fyrstinde Marie var ligeledes lutter Øre, naar Natascha fortalte om de glade Barndomsdage, hun havde tilbragt ude paa Otradnoje, og for hende viste der sig ogsaa en hel ny Side af Livet, efterhaanden som hun lærte at se med sin Venindes Øjne. Om *ham* talte de saa godt som aldrig for ikke at drage hans uforkrænkelige Skikkelse ned i Støvets Egne, men denne tavse Tilbedelse havde rigtignok til Følge, at han lidt efter lidt, og uden at de selv mærkede det, gled ud af deres Erindring.

Natascha var bleven paafaldende bleg og mager, og hun følte sig selv saa svag, at det endogsaa berørte hende selv behageligt, naar hendes nærmeste udtalte sig med Bekymring om hendes Helbred. Men undertiden kunde der pludselig ske et Omslag i hendes Sindsstemning, og i saadanne Øjeblikke paakom der hende en stærk Frygt for, at den Sygdom, hun led af, skulde ende med Døden eller rane den Smule Skønhed, hun endnu havde tilbage. Naar hun saa betragtede sit lille blege Ansigt i Spejlet, trøstede hun sig med, at hun ikke saa' daarligere ud end de fleste andre, men i sit inderste følte hun sig dog dygtig bange og beklemt om Hjertet.

Engang, da hun tog Trappetrinnene saa hurtigt, at hun maatte puste lidt ud paa den øverste Afsats, ilede hun helt ned og op igen for at prøve sine Kræfter, og en anden Gang, da hun kaldte paa Dunjascha, og Stemmen slog Klik for hende, øvede hun sig i at kalde flere Minutter i Træk blot for at glæde sig over sine fyldige Brysttoner.

Hun vidste det ikke selv og vilde ikke have troet det, men Haabet og Lysten til Livet begyndte atter at spire i hendes Sjæl og at fortrænge Sorgen, som lidt efter lidt slap sit Tag og trak sig ind i sig selv. — Saaret var næsten lægt.

I Begyndelsen af Februar rejste Fyrstinde Marie til Moskvá, og Natascha fulgte med hende, da den gamle Greve holdt bestemt paa, at hun trængte til en Forandring af Luft.

XXIV

Den 17. November kæmpedes der ved Krasnoj *), og da det ud paa Eftermiddagen viste sig, at Fjenden trak sig tilbage i vild Flugt over hele Linien, forlod Kutusov Slagmarken og red i Spidsen for sin talrige Stab hen til Landsbyen Dobroje, hvor han havde sit Hovedkvarter.

Det var et smukt, klart Vejr, men bidende koldt, og langs Vejen saa' man da ogsaa større og mindre Grupper af franske Fanger, som trængte sig sammen om Russernes Baal for at faa lidt Varme i Kroppen. I Nærheden af Dobroje og lige op ad Vejen stod der en stor Klynge lasede og forkomne Franskmænd, som snakkede højrøstet sammen, men saa snart den store Rytterskare nærmede sig, blev der almindelig Tavshed, og alles Øjne fæstede sig paa Kutusov, der kom ridende langsomt Side om Side med en General, som forklarede ham et eller andet. Kutusov, der saa' ud, som om han var optaget af sine egne Tanker, og tilsyneladende ikke hørte et Ord af, hvad Generalen sagde, red videre med rynkede Bryn, medens hans Blik dvælede ved de Fanger, der saa' mest ynkelige og forkomne ud. En stor Del af dem led af Koldbrand i Næse og Kinder, og næsten alle havde røde, betændte Øjne, der flød af Materie. To franske Infanterister, som stod forrest i Klyngen — den ene havde Koldbrand i Hænderne, og den andens Ansigt var et eneste Saar — flensede graadigt i noget raat Kød, og han med det skrækkelige Ansigt skulede et Øjeblik op til Kutusov og skyndte sig derpaa at æde videre.

Kutusov fulgte længe de to Soldater med Øjnene og rystede tankefuldt paa Hovedet, efter at han havde passeret dem, og da han lidt senere kom forbi en russisk Soldat, som stod med et smilende Ansigt og klappede en Franskmand paa Skulderen, vendte han sig et Øjeblik bort med en uvillig Bevægelse.

„Naa, hvad er der i Vejen?" spurgte han Generalen, der stadig havde travlt med at snakke til ham og nu pegede paa nogle franske Faner, som stod plantede i Række foran Regi-

*) Inden Napoleon gik over Beresina, kæmpede Russerne og Franskmændene fra den 17. til den 19. November ved Krasnoj, sydvest for Smolensk. Franskmændene mistede i disse tre Dage 26,000 Fanger og flere Hundrede Kanoner. O. A.

mentet Preobrashensk *). „Aa, det er Fanerne, jeg skal se paa! — Ja jeg ser dem nok!“ sagde han med træt Stemme.

Da han kom hen foran Regimentets Front, standsede han, sukkede dybt og lukkede Øjnene, og en Officer af hans Stab gav saa Ordre til, at alle de erobrede Faner og Ørne skulde føres hen til Overgeneralen, for at han kunde tage dem i Øjesyn. Kutusov holdt endnu et Par Minutter uden at sige noget, men endelig gav han efter for Nødvendigheden og begyndte at tale til Regimentet.

„Jeg takker eder alle for eders tro og udholdende Tjeneste!“ sagde han med høj Røst. „Sejren er vor, og Rusland vil ikke glemme eder. Den Hæder, I har indlagt eder, vil vare til evige Tider!“ — Her tav han et Øjeblik og saa' hen paa dem, der holdt Fanerne. — „Nej, længer ned med den! Lad den bøje sit Hoved helt ned mod Jorden!“ sagde han til en Soldat, som stod foran ham med en fransk Ørn i sin fremstrakte højre Haand. „I Støvet med den! Saadan! — Det er godt! — Hurra, Kammerater! Hurra!“ raabte han og vendte sig samtidig med en livlig Bevægelse mod Folkene i den nærmeste Bataillon.

„Hurra! Hurra! Hurrah!“ brølede Tusinder af Stemmer.

Medens Folkene raabte, sad Kutusov sammensunken i Sadelen og saa' ned for sig, men hans Øjne havde nu et mildt og venligt Udtryk.

„Ja, lille Børn!“ begyndte han igen, saa snart Hurraraabene var forstummede, og nu var det ikke Overgeneralen, men den gamle, prøvede Soldat, der talte til sine Kammerater. „I véd jo nok, at Tiderne er strenge, men I maa se at holde Pinen ud. Naa, for Resten er vi ude over det værste, der er ikke langt tilbage, og har vi først fulgt Gæsterne til Dørs, saa hviler vi os bagefter. Czaren, han glemmer jer heller ikke, det kan I stole paa! Ja, det kan være galt nok for jer, det indrømmer jeg, men I er dog hjemme; de andre derimod“ — her pegede han paa Fangerne — „har det langt værre end den værste Tigger. Saa længe de havde Overtaget, skaanede vi dem ikke, men nu maa vi have Medlidenhed med dem. For det er dog ogsaa Mennesker — ikke sandt, Børn?“

Hvor han saa' hen, mødte han kun forstaaende Ansigter, og da han mærkede, hvor stærk en Virkning hans Ord gjorde, kom der et lille fornøjet Blink i hans Øjne.

*) Det ældste og fornemste russiske Garderegiment. O. A.

„Naa, men hvem har egentlig bedt dem om at besøge os? Nej, de har kun faaet, hvad de har fortjent — de Tyveknægte!“ sagde han pludselig, medens hans Blik gled ud over Rækkerne, og i samme Nu som han havde sagt det, gav han sin Hest et vældigt Slag med Pisken og galoperede hen ad Landsbyen til i Spidsen for sit Følge og ledsaget af Soldaternes Jubel og dundrende Hurraraab.

De Strenge, Kutusov havde anslaaet i sin Tale, gjorde et dybt Indtryk paa Folkene, der alle ligesom han var besjælede af Glæde over Sejren, Medlidenhed med den slagne Fjende og Følelsen af deres egen Sags Retfærdighed. Men Kutusov selv var ogsaa dybt greben, og hans Bevægelse var saa stærk, at han kun formaaede at svare med en kvalt Hulken, da den snakkesalige General lidt efter gjorde ham et ligegyldigt Spørgsmaal.

XXV

Først efter at være kommen til Ro følte Pierre Virkningen af alle de Savn og Lidelser, han havde været underkastet. Saa snart han var bleven udfriet af sit Fangenskab, rejste han til Orel, men to Dage efter sin Ankomst dertil blev han syg og maatte holde Sengen hele tre Maaneder. Lægerne mente, at det var Gulsot han led af, og skønt de underkastede ham en grundig Kur, tappede hans Blod i spandevis og tyllede Medicin i ham fra Morgen til Aften, kom han sig dog alligevel fuldstændigt.

Al den Tid der var hengaaet fra hans Befrielse til han kom oven Senge, syntes ganske gledet ud af hans Bevidsthed, og fra sit Fangenskab havde han kun en dunkel Erindring om Graavejr, Mørke og Slud i Form af Regn eller Sne, om Træthed, Sult, Kulde og en ulidelig Smerte i Fødderne. Alt dette formede sig til et eneste Fællesindtryk af Lidelse og Elendighed, men der var dog enkelte Ting, som stod ganske tydeligt for ham. Den Dag han blev befriet havde han set Petjas blodige Lig og tillige faaet Meddelelse om, at Fyrst Andrej havde overlevet sit Saar en hel Maaned og først var død for ganske nylig hos Rostovs, som havde plejet ham lige til det sidste. Det var Denisov, som

meddelte ham dette, og han havde tillige i Forbigaaende berørt Helenes Død uden at ane, at Pierre slet intet vidste om hendes pludselige Bortgang.

Pierre blev noget forbavset ved at høre disse Nyheder, men heller ikke mere, for han var saa fortumlet, at han slet ikke forstod, af hvilken indgribende Betydning de var for hans Fremtid. Han havde kun den ene Tanke, det eneste Ønske at komme bort fra disse uhyggelige Steder, hvor Menneskene uden Barmhjertighed myrdede hverandre, og at søge hen til et stille Tilflugtssted, hvor han i Fred og Ro kunde hvile sig ud og tænke lidt over alt det mærkelige, han havde set, hørt og lært i den sidste Tid. Men et Par Dage efter sin Ankomst til Orel blev han syg, og da han atter vaagnede til Bevidsthed, sad hans Kusine, Fyrstinde Katerine, der var ilet til ved Budskabet om hans Sygdom, som en trofast Vogterske ved hans Leje.

Først lidt efter lidt lykkedes det ham at faa Bugt med de Vaner og Indtryk, som han havde ført med sig fra Fangenskabet. Det varede noget, inden han ret kunde forstaa, at han ikke skulde jages ud af sin varme Seng om Morgenen, at han ikke daglig humpede hen ad Landevejen sammen med andre forfrosne og forsultne Mennesker, og at han fik sin Middag, sin Te og sin Aftensmad til bestemte Tider. Naar han var vaagen, kunde han endda nogenlunde vænne sig til Forandringen, men naar han sov, oplevede han igen sit Fangenskab og alle Rædslerne under dette.

Følelsen af, at han var fri, og at ingen kunde tage denne Frihed fra ham, fyldte hans Sjæl med Glæde, og han nød Bevidstheden herom endnu mere, fordi han ogsaa i rent ydre Henseende kunde gøre og lade, som han vilde. Han var ene i en fremmed By, hvor ingen kunde plage eller kommandere ham, han havde alt, hvad han ønskede, i sin Nærhed, og Helenes Billede dukkede ikke mere op for ham som et truende Skræmmebillede. „Aa, hvor det er dejligt! Og hvor det gør godt!“ tænkte han, naar han fik sin duftende Bouillon om Formiddagen, og den samme Tanke gennemfór ham, naar han strakte sine Lemmer i den bløde, magelige Seng, eller naar han pludselig kom til at huske paa, at han intet mere havde at frygte hverken af Franskmændene eller af sin Kone. Og af gammel Vane gjorde han sig da det Spørgsmaal: „Naa, men hvad saa videre? — Hvad skal jeg nu tage fat paa?“ Men Svaret lød altid: „Hvor det er lige-

gyldigt! — Jeg lever — og det er mig nok. Aa, hvor det er dejligt!“

Han gik nu ikke som før paa Jagt efter et Maal i Livet, thi han følte, at dette Spørgsmaal slet ikke mere laa for. Han havde sin Frihed, den højeste Lykke, han kunde tænke sig for Øjeblikket, og det var ham mer end nok. Men hvad skulde han ogsaa med et Livsmaal, nu da han havde Troen paa en levende, allestedsnærværende Gud! Under hans Fangenskab var det gaaet op for ham, at den personlige Gud, som Plato Karatajev havde lært ham at kende, var langt større og langt mere uendelig end den mægtige Skaber af Universet, som Frimurerne priste i saa høje Toner. Han havde hele sit Liv set viden ud over det, der omgav ham, men nu forstod han, at det, han saa længe havde søgt forgæves, laa lige foran ham, og at Evighedstanken gennemtrængte alt, baade smaat og stort. Og naar det skrækkelige Spørgsmaal: „Hvorfor?“, som tidligere saa ofte havde pint ham, endnu undertiden rejste sig som et truende Spøgelse, lød Svaret altid straks: „Fordi der er en Gud, som styrer alt, og uden hvis Villie end ikke den mindste Spurv falder til Jorden!“

XXVI

I rent ydre Henseende havde Pierre næsten slet ikke forandret sig. Han saa' lige saa distrait ud som i gamle Dage og syntes næsten altid optaget af sine egne Tanker, men hans Ansigt, som før havde haft et forpint og ulykkeligt Udtryk, straalede nu af Livsglæde, og alle dem, han kom i Berøring med, befandt sig derfor saare vel i hans Selskab. Tidligere havde han altid haft en vis Tilbøjelighed til at ville føre Ordet og til at overhøre, hvad andre sagde, men nu holdt han sig gerne tilbage i Samtalen og viste sig som en saa opmærksom Tilhører, at Folk ligefrem følte Trang til at udtale sig for ham.

Hans Kusine, Fyrstinde Katerine, der kun var mødt for at sanke gloende Kul paa hans Hoved, havde aldrig sat videre Pris paa ham, og hendes Følelser syntes endnu mere afkølede, fra det Øjeblik hun efter den gamle Greves Død var kommen i Tak-

nemmelighedsgæld til ham. Det forbavsede og ærgrede hende derfor ikke saa lidt, at hun efter et kort Ophold i Orel maatte indrømme for sig selv, at hun egentlig begyndte at synes ret godt om ham. Tidligere havde hun troet at læse en vis Ligegyldighed i hans Blik, og hun havde derfor ogsaa altid stillet sig en garde lige over for ham; nu erkendte hun derimod, først modstræbende, men senere med Taknemmelighed, at han gerne vilde forstaa, hvad der rørte sig i hende, og uden at hun selv bestræbte sig derfor, endte det saa med, at hun kun viste ham de gode Sider af sin Karakter.

„Ja, han er virkelig et godt Menneske, naar han blot ikke er under slet Indflydelse," tænkte hun mangen en Gang, naar han havde siddet taalmodigt og hørt paa hendes Ævl. „Men hvor i Alverden finder han ogsaa et bedre og interessantere Selskab end mit!"

Henimod Slutningen af sit Ophold i Orel fik Pierre en skønne Dag Besøg af Frimureren, Grev Villarskij, som for fem Aar siden havde indført ham i Logen. Greven, der for nylig var bleven gift med en rig Dame, som ejede store Godser i Guvernementet Orel, havde modtaget en midlertidig Ansættelse i Intendanturen og skulde paa Tjenestens Vegne opholde sig en Maaneds Tid i Byen. Skønt Pierre efterhaanden var gledet ud af Grevens Bekendtskabskreds, havde denne dog fundet Anledning til at opsøge ham, da han kedede sig i Orel og følte Trang til at tale med et Menneske, som nogenlunde delte hans Interesser. Men Besøget blev en Skuffelse, for han opdagede snart, at der ikke længer herskede nogen synderlig Harmoni mellem ham og Pierre, og han troede ogsaa at mærke, at hans fordums Bekendt fra Frimurerlogen havde givet grundig Slip paa sine tidligere Interesser.

„Det gaar aldrig an! De forsumper jo fuldstændig, kære!" sagde han, da han afsluttede sit Besøg, men ikke desto mindre kom han igen næsten hver eneste Dag, fordi han befandt sig vel ved at være sammen med Pierre, der lod ham snakke væk og fremsætte sine Ideer uden at gøre Indvendinger. Villarskij havde, som rimeligt var, ikke saa lidt at gøre med Bestyrelsen af sin Kones Godser, men han lod altid haant om denne Del af sin Virksomhed; han levede kun for Politik og Frimureri, som han proppede Pierre med under sine lange Besøg. Pierre indskrænkede sig for sit Vedkommende til at høre paa ham med et stille

Smil, som fremkaldtes ved Tanken om, at han selv for kort Tid siden havde næret de samme mærkelige Ideer og Anskuelser, som Villarskij nu fremsatte med saa megen Veltalenhed.

Det var i det hele taget et nyt Træk i Pierres Karakter, at han nu lod Folk beholde deres Overbevisning, selv om den ikke stemmede overens med hans egen. Den hvert Menneske givne Ret til Uafhængighed i Tanker og Følelser, som tidligere havde irriteret ham, forekom ham nu saa berettiget, at en Forskel i Anskuelser mellem ham og andre kun vakte hans Glæde og fremkaldte et lille venskabeligt Smil.

Men ogsaa i rent praktisk Henseende var der kommen en vis Sikkerhed over Pierre. Tidligere havde ethvert Pengespørgsmaal, men især enhver Anmodning om Laan, sat ham i den største Tvivl og Forlegenhed. „Skal jeg, eller skal jeg ikke?“ havde han altid spurgt sig selv, naar han stod lige over for et nyt Andragende fra en af de mange Supplikanter, som daglig bestormede ham. „Ja, hvorfor ikke? Jeg har jo Pengene, og han trænger til dem. Men han, der ansøgte i Gaar, trænger maaske endnu mere! Naa, hvem af dem skal jeg saa hjælpe? — Begge?“ Og alle hans Skrupler endte saa gerne med, at han gav til højre og venstre, da han dog ikke kunde hitte ud af, hvem der var den værdigste. Men nu følte han til sin Forbavselse slet ingen Tvivl mere, naar han stod over for et lignende Tilfælde; det var, som om en indre Stemme hver Gang sagde ham, hvad han skulde gøre. En skønne Dag modtog han saaledes Besøg af en fransk Oberst, som først fortalte en hel Del om sine Heltebedrifter og straks efter i en bydende Tone anmodede ham om et Laan paa 4000 Franks. Men uagtet Obersten erklærede, at Pengene vilde komme Familien til gode, sagde Pierre dog ganske roligt nej og det med en Sikkerhed og en Lethed, som bagefter forbavsede ham selv.

Han optraadte i det hele med en langt større Selvstændighed end tidligere. Da Administratoren af hans Godser fremlagde Regnskabet for det forløbne Aar, viste det sig, at Pierre takket være den store Ildebrand, som havde ødelagt tre af hans Ejendomme, nu var to Millioner fattigere end før. Administratoren foreslog derfor, at han skulde lade Husene, som dog intet indbragte, henstaa i deres nuværende ramponerede Tilstand, og han gav ham ligeledes det Raad ikke at betale den store Gæld, som hans Hustru havde stiftet. Ved at følge denne Fremgangs-

maade vilde hans aarlige Indtægter til Trods for det store Tab paa Kapitalen ikke lide noget som helst Skaar.

I Begyndelsen fandt Pierre hans Forslag ganske rimeligt og fornuftigt, men efter at Arkitekten var fremkommen med et Overslag, som viste, at Ejendommenes Genopførelse kun vilde komme til at koste det halve af, hvad man oprindelig havde paaregnet, og efter at han havde modtaget flere indtrængende Breve fra sin afdøde Hustrus Kreditorer, tog han den Beslutning at lade alle de nedbrændte Bygninger opføre paa ny og at betale Helenes Gæld. Hans aarlige Indtægter vilde rigtignok derved blive formindskede med en Fjerdedel, men en indre Stemme sagde ham, at han ikke burde handle anderledes, og idet han adlød denne, tog han saa den Bestemmelse at rejse til Moskvá og derfra til Petersborg for personlig at ordne sine Anliggender.

XXVII

I Begyndelsen af Februar ankom Pierre til Moskvá og flyttede ind i en Sidebygning, som var det eneste, Flammerne havde skaanet af hans store Ejendom. Han aflagde et Besøg hos dem af sine Bekendte, der allerede var vendt tilbage til Byen, og hvor han kom hen, mødte han almindelig Begejstring over Franskmændenes Nederlag. Alle var glade ved at gense Pierre, som blev bestormet med Spørgsmaal om, hvad han havde set og oplevet, og han var ogsaa meget villig til at fortælle alle sine mærkelige Hændelser, men saa snart Folk begyndte at udspørge ham om hans Fremtidsplaner, gav han kun undvigende Svar, da han ikke ønskede at binde sig ved nogen bestemt Udtalelse. Han hørte blandt andet, at Rostovs opholdt sig i Kostroma, men skønt denne Efterretning et Øjeblik førte hans Tanker hen til Natascha, bankede hans Hjerte dog ikke en Smule stærkere end ellers; hun stod nu kun for ham som et behageligt Minde fra Fortiden, og han tvivlede endogsaa om, at han nogen Sinde havde været alvorlig forelsket i hende. Hos Drubezkojs, som han besøgte tredje Dagen efter sin Ankomst til Byen, erfarede han, at Fyrstinde Marie for nylig var flyttet ind i Faderens Hus, og da

han gerne vilde have lidt at vide om hendes Broders sidste Øjeblikke, kørte han endnu samme Aften hen til hende. Undervejs tænkte han hele Tiden paa Fyrst Andrej, og deres sidste Møde før Slaget ved Borodino stod nu saa levende for ham, at han kunde huske hvert Ord, de havde talt sammen.

„Mon han er død fuldstændig uforsonet med Livet?“ spurgte han sig selv, og idet hans Tanker saa vandrede hen til Plato Karatajev, som lige til det sidste havde taget sine Tilskikkelser som et Kors sendt fra oven, begyndte han uvilkaarlig at sammenligne disse to Mennesker, der var saa forskellige, og som dog begge havde staaet hans Hjerte lige nær.

Da Pierre kom ind i Forstuen, blev han modtaget af en gammel Tjener, der meldte ham, at Fyrstinde Marie havde trukket sig tilbage til sine egne Værelser, og at hun kun modtog om Søndagen.

„Ja, men vil De alligevel anmelde mit Besøg,“ sagde Pierre, „det kunde jo dog være, at hun ønskede at tale med mig.“

Tjeneren viste ham ind i Dagligstuen og vendte lidt efter tilbage med Desalles, som meddelte Pierre, at Fyrstinden glædede sig til at se ham og bad ham om at ulejlige sig ovenpaa.

Da Pierre traadte ind til Fyrstinden, saa' han straks, at der sad en sørgeklædt ung Dame i Nærheden af hende, men da han gik ud fra, at det maatte være en eller anden Selskabsdame, skænkede han hende kun et flygtigt Blik.

„Goddag og velkommen, Greve!“ sagde Fyrstinde Marie, som straks rejste sig og gav ham Haanden. „Ja, det er rigtignok et sørgeligt Gensyn for os begge. — *Han* talte saa ofte om Dem under sin lange Sygdom!“ vedblev hun og saa' hen paa den sørgeklædte Dame med en underlig Forlegenhed, som straks vakte Pierres Opmærksomhed. „Naa, men Gud være lovet, at De slap ud af Franskmændenes Kløer; vi blev saa glade, da vi hørte det — det er den eneste gode Efterretning, vi har faaet i lange Tider!“

„Ja, jeg har ogsaa tænkt meget paa ham!“ sagde Pierre. „Jeg troede, at han var falden ved Borodino, og først samme Dag som jeg blev befriet, fik jeg at vide, at han døde hos Rostovs. — Hvilken forunderlig Skæbne!“

Medens Pierre talte, saa' han tilfældig hen paa den fremmede Dame, og da han opdagede, at hendes Blik fulgte ham med et venligt og opmærksomt Udtryk, sagde hans Instinkt ham øje-

blikkelig, at hun var saa god og elskværdig, at han frit kunde udøse sit Hjerte i hendes Nærværelse. Fyrstinden saa' mere og mere forlegen ud, og da han paa ny begyndte at tale om Rostovs, sagde hun, medens hendes Øjne vandrede fra Pierre og hen til den ubekendte:

„Men kender De hende da slet ikke igen?"

Pierre saa' opmærksomt paa den fremmede Dames blege Ansigt, og det var da, som om hendes store, mørke Øjne bragte ham Budskab fra noget, han for længst havde glemt, og vakte et kært og dyrebart Minde til Live i ham.

„Nej, det er umuligt! Det kan ikke være hende!" tænkte han. „Det maa være en Indbildning!" Men da det blege Ansigt i det samme opklaredes af et Smil, som spillede i Mundvigene og lyste ud af Øjnene, følte han sig grebet af en uendelig Fryd, der bemægtigede sig hele hans Væsen. Der var ingen Tvivl mere — det var Natascha, og han elskede hende endnu.

Pierres Forvirring var saa stor, at den røbede hans Hemmelighed baade for Fyrstinde Marie og for Natascha. Han rødmede af Sindsbevægelse og Glæde, og jo mere han søgte at skjule, hvor betaget han var, desto tydeligere — langt tydeligere end med Ord — aabenbarede han, hvad der foregik i hans Hjerte.

„Det maa være, fordi det er kommet saa pludseligt og uventet!" tænkte han, men da han vilde fortsætte Samtalen med Fyrstinde Marie, vandrede hans Blik atter hen til Natascha, og han følte sig da saa hjertegreben, at han ikke kunde faa et Ord frem. Hans Forvirring syntes dog ikke at smitte Natascha, over hvis Ansigt der hvilede et dæmpet Skær af Glæde, som ikke forlod det et Øjeblik.

XXVIII

„Hun skal bo hos mig indtil videre," sagde Fyrstinde Marie, „og hendes Forældre kommer en af Dagene. Den stakkels Grevinde er helt ude af sig selv, og Natascha er ogsaa stærkt angrebet, men jeg haaber dog, at Lægerne snart faar hende rask igen."

„Ja, det er skrækkelige Tider!" sukkede Pierre. „Næsten ethvert Hjem har jo en eller anden at begræde. Stakkels lille

Petja, jeg saa' ham lige som han var falden — den kære, mageløse Dreng!"

Natascha sagde ikke noget, men hendes Øjne blev større og større og lyste af Taarer.

„Og man forstaar det slet ikke!" vedblev Pierre. „Man spørger uvilkaarlig sig selv, hvorfor han, der var saa fuld af Ungdom og Haab, skulde kaldes bort i sin fagreste Vaar."

„Ak ja, Troen er vor eneste Hjælp og Støtte i Tider som disse!" bemærkede Fyrstinde Marie.

„Ja, det er sikkert og vist!" sagde Pierre og nikkede bifaldende.

„Mener De virkelig?" hviskede Natascha og saa' ham opmærksomt ind i Øjnene.

„Hvor kan du dog tvivle?" sagde Fyrstinde Marie bebrejdende. „Husk, at alene Tanken om det, der venter os hisset . . ."

Natascha hørte hende ikke til Ende, men saa' igen spørgende hen paa Pierre.

„Ja," sagde han med Eftertryk, „kun den, der tror paa en Gud, som styrer alt, formaar at bære Prøvelser som dem, Deres Moder . . . og De selv har maattet gennemgaa!"

Natascha vilde gøre en Indvending, men inden hun naaede saa vidt, henvendte Pierre sig til Fyrstinde Marie og spurgte, hvorledes hendes Broders sidste Dage var gaaede. Hans Forvirring havde nu tabt sig, men samtidig mærkede han ogsaa, at den Følelse af Frihed, som hidtil havde været hans Stolthed og Glæde, pludselig var forsvunden. Han var ikke mere sin egen Herre, thi han følte, at ethvert af hans Ord nu havde fundet en Dommer, hvis Mening var ham langt mere værd end alle andre Menneskers tilsammen. Og medens han talte, spurgte han derfor ængstelig sig selv, om det, han sagde, vilde finde Genklang hos hende og vække hendes Sympati.

Fyrstinde Marie fortalte først kun om den almindelige Gang i Broderens Sygdom, men Pierre afbrød hende med saa mange Spørgsmaal og Udraab, at hun lidt efter lidt kom ind paa Enkeltheder, som det pinte hende selv at fremdrage i sin Erindring.

„Naa saadan? — Nej virkelig?" sagde han, medens han bøjede sig hen over hende og slugte ethvert af hendes Ord. „Men endnu blot ét! Fik han mere Ro i Sindet, inden han døde? Blev han mildere stemt? — Ja, jeg tænkte det jo nok! Men han havde jo ogsaa kun det ene Maal at blive fuldkommen god, saa ham

kunde Døden ikke skræmme. — Og hvilken Lykke, at han atter skulde mødes med Dem!“ henvendte han sig pludselig til Natascha med Taarer i Øjnene.

Det dirrede lidt i hendes Ansigt, og hun bøjede Hovedet for at skjule sin Bevægelse.

„Ja,“ sagde hun omsider med sagte, men udtryksfuld Stemme, „for mig var det en stor Lykke! Og da jeg kom, sagde han ogsaa, at han ønskede at kunne beholde mig hos sig.“ — Hendes Følelser var ved at overvælde hende, men hun tog sig sammen og vedblev hurtigt og stakaandet:

„Da vi forlod Moskvá, vidste jeg endnu ikke, at han var saaret, og jeg vovede ikke engang at spørge til ham. Men saa fortalte Sonja mig, at han fulgte med os. Jeg spurgte ikke mig selv, om han var lemlæstet, døende eller død; jeg havde kun det ene Ønske at se ham og være i hans Nærhed.“ Og hun gjorde derpaa nøje Rede for alt, hvad hun havde lidt og følt baade under Rejsen og senere under Opholdet i Jaroslavl.

Pierre hørte paa hende med taarefyldte Øjne. Han dannede sig ikke noget bestemt Indtryk af, hvad hun sagde, men var kun dybt opfyldt af, hvor meget hun maatte lide ved atter at fremdrage disse smertelige Minder, der saa længe havde hvilet paa Bunden af hendes Sjæl. Natascha, som øjensynlig trængte til at udtale sig, fortalte ikke alene det, hun havde baaret paa som sit Hjertes dybeste Hemmelighed, men ogsaa rene Bagateller, som hun kun havde bevaret i sin Erindring, fordi de knyttede sig til Fyrst Andrejs sidste Dage.

Medens hun endnu sad og fortalte, mødte Desalles og spurgte, om den lille Nikolaj maatte komme og sige Godnat.

„Ja, se det er alt ... alt, hvad jeg har paa Hjertet!“ sagde Natascha og ilede hen mod Døren, lige som Nikolaj kom ind. Hun løb i sit Hastværk Panden mod Karmen, udstødte et lille Skrig og forsvandt.

Pierre fulgte hende med Øjnene, og saa snart hun var forsvunden, kom der en saa forunderlig Følelse af Ensomhed over ham, at han troede sig hensat i en Ørken. Medens han endnu sad og stirrede hen efter Døren, gjorde Fyrstinde Marie ham opmærksom paa Drengen, som stod og vilde give ham Haanden, og Ligheden mellem den lille Nikolaj og Faderen gjorde da saa stærkt et Indtryk paa Pierres i Forvejen bevægede Sind, at han maatte vende sig bort og tørre sine Øjne. Efter at det var lyk-

kedes ham at sætte sit Ansigt i nogenlunde rolige Folder, gik han hen og sagde Farvel til Fyrstinden, men hun vilde ikke høre Tale om, at han trak sig tilbage allerede nu.

„Nej, hvorfor vil De gaa?“ sagde hun og saa' paa ham med sine lysende Øjne. „Natascha og jeg sidder tidt oppe til Klokken to om Natten. „Aa, bliv nu hos os, hører De! Gaa nedenunder, saa spiser vi til Aften sammen; Bordet er dækket, og vi kommer om et Øjeblik. — De véd ikke, hvor vi er glade ved at se Dem! Det er første Gang, Natascha har talt sig rigtig ud.“

XXIX

Pierre blev ført ned i den store, oplyste Spisesal, og efter at han havde ventet nogle faa Minutter, mødte Natascha og Fyrstinde Marie. Nataschas Ansigt var nu atter fuldstændig roligt, men hun saa' noget alvorlig og højtidelig ud. Baade hun og de andre var endnu stærkt under Indtrykket af den bevægede Samtale, som lige havde fundet sin Afslutning, og de satte sig derfor til Bords i Tavshed. Alle sad de og betænkte sig paa at sige noget, men omsider mødte Fyrstinde Marie med det forløsende Ord.

„Skal De ikke have en Snaps, Greve?“ spurgte hun, og denne simple Sætning bortjagede som ved et Trylleslag den trykkede Stemning, der hidtil havde hersket. — „Naa, men lad os nu høre lidt om Dem selv. Man siger jo, at De skal have oplevet de mærkeligste Eventyr.“

„Ja, det gør man nok!“ sagde Pierre med en lidt ironisk Betoning. „Jeg skal jo have oplevet Ting, som jeg ikke engang har tænkt paa i Drømme. Med andre Ord: jeg er bleven en interessant Person, og det uden Spor af Anstrengelse fra min Side.“

Natascha smilede og vilde gøre en Bemærkning, men Fyrstinde Marie lod hende ikke komme til Orde.

„Man siger ogsaa, at De har tabt 2 Millioner ved Moskvás Brand. — Er det sandt?“

„Nej, jeg er tværtimod bleven langt rigere end før!“ forsikrede Pierre. „Jeg har jo nu fri Raadighed over ...“ Men her

standsede han, da han følte, at han begyndte at komme ind paa, hvad der kun vedrørte ham selv.

„Sig mig, vidste De at Grevinden var død, da De blev ført bort fra Moskvá?“ spurgte Fyrstinde Marie, som i det samme rødmede ved Tanken om, at hun maaske havde tillagt hans Ord en Betydning, som de i Virkeligheden slet ikke havde.

„Nej, jeg fik det først at vide den Dag, jeg blev udfriet af Fangenskabet, og De kan ikke tænke Dem, hvor stærkt et Indtryk det gjorde paa mig. Ja, vi var jo egentlig ikke noget Mønster paa et Ægtepar,“ sagde han og listede sig til at se hen paa Natascha, som syntes at interessere sig stærkt for, hvorledes han vilde omtale sin afdøde Kone, „men ikke desto mindre følte jeg mig dog stærkt rystet, da jeg erfarede hendes Bortgang. Naar Ægtefæller lever i Ufred, ligger Fejlen gerne hos dem begge, og Følelsen af egen Skyld bliver da dobbelt stor hos den, der overlever den anden. — Og det gjorde mig desuden saa ondt at høre, at hun var død uden Trøst og uden Venner,“ sluttede han, lykkelig ved at føle Nataschas bifaldende Blik.

„Naa, og nu er De altsaa igen Ungkarl og et godt Parti,“ bemærkede Fyrstinde Marie.

Pierre blev pludselig ildrød og slog Øjnene ned, og da han omsider tog Mod til sig og saa' hen paa Natascha, forekom det ham, at hendes Ansigt havde et koldt, strengt og næsten haanligt Udtryk.

„Og er det virkelig sandt, at De har set Napoleon og talt med ham?“ spurgte Fyrstinde Marie efter en lille Pause.

„Aa, hvor jeg kender denne Tro paa, at enhver sølle Fange har spist til Middag ved Napoleons Bord!“ sagde Pierre og lo. „Nej, jeg har hverken hørt eller set noget til ham. Jeg var i ganske anderledes simpelt Selskab.“

„Men De vil da vel ikke benægte, at De blev i Moskvá for at dræbe ham?“ sagde Natascha med et svagt Smil. „Jeg gættede det straks, da vi saa' Dem i Deres Forklædning.“

Pierre indrømmede, at han ganske vist havde haft det i Sinde, og begyndte derpaa opmuntret af hendes Spørgsmaal at fortælle alle sine Hændelser baade før og under Fangenskabet. I Begyndelsen talte han i en let henkastet og spøgende Tone, men da han kom ind paa at skildre alle de Rædsler, han havde været Vidne til, følte han sig selv saa greben, at han havde ondt ved at beherske sin Bevægelse.

Natascha, der sad med Haanden under Kinden, gik fuldstændig op i hans Fortælling, og det skiftende Udtryk i hendes Ansigt viste langt tydeligere end Ord, hvor stærkt den interesserede hende. Da han kom til den Episode, som var Skyld i hans Arrestation, gengav han den paa følgende Maade:

„Ja, det var et skrækkeligt Syn! Hele Torvet var fuldt af husvilde Familier, og flere af dem havde maattet efterlade deres Børn i de brændende Huse. Jeg var selv Vidne til, at en lille Pige blev udfriet af Flammerne i det yderste Øjeblik. Alle Vegne, baade i Husene og paa Gaderne, saa' man franske Soldater, som røvede og plyndrede, hvor de kunde komme til, og et Par af disse Slyngler nægtede sig end ikke at rive Klæder og Smykker af værgeløse Kvinder." — Her blev Pierre kendelig forvirret og standsede et Øjeblik. — „Naa, og saa kom der en fransk Patrouille og arresterede — ikke Voldsmændene, men dem, der intet havde gjort. Og ved den Lejlighed var det, at jeg maatte vandre i Hullet."

„Jeg er vis paa, at De udelader noget," sagde Natascha. „De har sikkert gjort en eller anden god Gerning, som De ikke vil ud med."

Han gik videre, og da han kom til sine Kammeraters Henrettelse, vilde han springe de rystende Enkeltheder over, men han fik ikke Lov dertil af Natascha, som forlangte at høre alt.

Han begyndte dernæst at fortælle om Plato Karatajev, og i sin Iver rejste han sig fra Bordet og gik frem og tilbage, medens Natascha fulgte ham med Øjnene.

„Nej, De begriber ikke, hvad jeg har lært af dette enfoldige Menneske, som hverken kunde læse eller skrive!" sagde han efter at have skildret sit første Møde med Plato.

„Aa, lad mig høre lidt mere om ham!" bad Natascha. „Hvad blev der af ham? — Hvor er han nu?"

„De dræbte ham næsten lige for mine Øjne!" Og Pierre fortalte saa videre om sin lange og møjsommelige Vandring hen ad Landevejen og om Plato Karatajevs Død.

Natascha fulgte stadig hans Fortælling med den dybeste Opmærksomhed, og ikke et Ord undslap hende. Hun gemte alt, hvad han fortalte, i sit Hjerte, og med Kvindens fine Instinkt havde hun hele Tiden en sikker Forstaaelse af Sammenhænget mellem de skildrede Begivenheder og den mærkelige Udvikling, der var foregaaet med Pierre. Fyrstinde Marie hørte ogsaa paa

ham med Interesse, men hun var endnu mere optaget af noget andet, der satte hendes Sind i den stærkeste Bevægelse. Hun øjnede Muligheden af, at Pierre og Natascha kunde komme til at holde af hinanden og blive lykkelige sammen, og denne Tanke fyldte hendes Hjerte med Glæde.

Klokken tre kom den gamle Tjener ind og satte nye Lys i Stagerne, og medens han var i Lag dermed, anraabte hans søvnige Øjne Selskabet om Medlidenhed, men hans tavse Bøn var til ingen Nytte, for der var ikke én, som lagde Mærke til hans Nærværelse.

Pierre blev endelig færdig med at fortælle, men da Nataschas lysende Øjne stadig vedblev at følge ham, søgte han at spinde Traaden endnu længere ud.

„Ja, vist var det en drøj Tid," sagde han, „men fik jeg Valget, vilde jeg ikke betænke mig et Øjeblik paa at leve det hele om igen. Hundrede Gange heller Hestekød og Fangenskab end at være, som jeg var i gamle Dage! Man har kun Grund til at glæde sig, naar man bliver kastet ud af den sædvanlige, slagne Vej, thi først da faar man Øjet op for, hvad der er sandt og godt. Og nu har jeg lært, at man aldrig skal opgive Haabet om at blive lykkelig. Lykken er til Stede alle Vegne, naar man blot forstaar at gribe den. Det gælder om at rette Blikket fremefter — og det siger jeg særlig til Dem!" henvendte han sig til Natascha.

„Ja, da kunde jeg ikke ønske mig noget bedre end at begynde forfra og leve Livet om igen!" forsikrede Natascha.

Pierre saa' opmærksomt paa hende.

„Ja, det er mit højeste Ønske!"

„Nej, det er umuligt! Jeg tror det ikke!" sagde Pierre ivrigt. „Er der da noget ondt i, at jeg lever og har Lyst til at blive ved dermed? Og gælder det samme ikke for Dem?"

Natascha skjulte sit Ansigt i Hænderne og brast i Graad.

„Men hvad er der dog i Vejen med dig?" spurgte Fyrstinde Marie bekymret.

„Ingenting! Ingenting!" svarede Natascha og smilede til Pierre gennem sine Taarer. „Men Klokken er mange! Det er langt over Sengetid — Godnat!"

Pierre var nu fuldstændig paa det rene med, at det ikke gik an at blive længer, og han anbefalede sig derfor med et tungt Hjerte.

„Hør, véd du hvad, Marie," sagde Natascha, som endnu sad længe sammen med sin Veninde, efter at Pierre var gaaet, „jeg er ofte bange for, at *han* til sidst glider ud af vor Erindring, fordi vi aldrig taler om ham."

„Aa, hvor falder det dig dog ind! Tror du da virkelig, at det er muligt at glemme?" svarede Fyrstinde Marie, men det dybe Suk, der ledsagede disse Ord, røbede tydeligt, at hun i sit Hjerte gav Natascha Ret.

„Jeg var saa glad ved, at jeg fik talt ud i Aften. Der var ganske vist noget vemodigt ved at fremdrage disse sørgelige Erindringer, men det lettede alligevel. — Finder du, at det var meget urigtigt af mig?"

„Nej, paa ingen Maade. Pierre er jo saa god og brav i alle Henseender."

„Og lagde du Mærke til, hvor omhyggelig han var i sin Paaklædning?" sagde Natascha med et skælmsk Smil. „Der er kommet noget rent og friskt over ham. „Man skulde næsten tro, at han lige var sprunget ud af et Bad — men det er han jo paa en Maade ogsaa."

„Ja, han har forandret sig ikke saa lidt til sin Fordel, og nu forstaar jeg godt, at *han* holdt saa meget af ham."

„Jeg ogsaa. Men noget mere forskelligt end de to skulde man have ondt ved at tænke sig. Det maa være gennem Modsætningen, at de har fundet hinanden."

„Ja, men god og prægtig er han, det er sikkert!" erklærede Fyrstinde Marie.

„Naa, Godnat da! Godnat, Godnat!" sagde Natascha, i hvis Ansigt der atter lyste et skælmsk Smil, som holdt sig endnu længe, efter at hendes Veninde var gaaet.

XXX

Efter at Pierre var kommen hjem, vandrede han længe op og ned ad Gulvet med en tankefuld Mine, der røbede, at han grundede over et eller andet Problem, hvis Løsning voldte ham den største Anstrengelse. Men omsider fik hans Vandring Ende, og han klædte sig saa af i en Fart og lagde sig i sin Seng.

„Ja, det maa være saaledes!“ sagde han til sig selv, medens han trak Tæppet op over sig. „Jeg tør næsten ikke tro paa saa umaadelig en Lykke — men jeg vil dog vove Skridtet. Hun skal være min Hustru, og jeg sætter alt ind paa, at hun bliver det!“

Han havde allerede for flere Dage siden fastsat sin Afrejse til om Fredagen, men da hans gamle Kammertjener mødte den næste Morgen og begyndte at tale om Indpakningen, blev han dog alligevel saa forbavset, at han nær var faldet ud af Sengen.

„Hvad behager? Hvad er det, han snakker om? Hvad Pokker skal jeg i Petersborg?“ spurgte han sig selv. — „Naa ja, nu husker jeg nok, at jeg i sin Tid har bestemt det, men det er jo længe siden, og inden at dette mærkelige hændte mig. — Hvor han for Resten ser god ud! Og hvor omhyggeligt han sørger for mig! Han husker alt!“ tænkte han, medens hans Øjne dvælede ved den gamles Ansigt.

„Hør Savelitsch, kunde du ikke have Lyst til at faa din Frihed?“ spurgte han pludselig.

„Nej, hvad skulde jeg vel med den, Deres Excellence? Nu har jeg tjent her i mange Aar, først under den gamle Greve — Vorherre være hans Sjæl naadig! — og senere under Dem, og jeg har altid haft det godt i alle Maader.“

„Naa, men kunde du da ikke ønske det for dine Børns Skyld?“

„Aa, de faar vel ogsaa nok deres Udkomme; vi véd jo, at Herren sørger rigtig godt for os alle.“

„Ja, men det er jo ikke sagt, at mine Arvinger vil tænke som jeg. Sæt jeg nu giftede mig igen! — Og det hører da vel ikke til Umulighederne, min Ven?“

„Ja, det vilde Deres Excellence gøre vel i, hvis jeg maa være saa fri at sige det.“

„Hvor han gaar let hen over det!“ tænkte Pierre. „Han aner nok ikke, at det er en højst alvorlig og risikabel Sag!“

„Naa, hvad befaler Deres Excellence saa?“ spurgte Savelitsch i en ærbødig Tone. „Skal Rejsen gaa for sig i Morgen, saaledes som det var bestemt?“

„Nej, jeg har opsat den et Par Dage. Du skal nok faa nærmere Ordre. Og undskyld al den Ulejlighed, jeg har gjort dig! — Det er løjerligt,“ tænkte han, medens han saa' paa Smilet, der trak op i den gamle Tjeners Ansigt, „at han ikke kan begribe, at jeg intet har at gøre i Petersborg, før jeg har afgjort det andet.

Naa, han véd det naturligvis nok, men han lader blot, som om han slet intet aner. Skulde jeg tale til ham derom? Det kunde more mig at høre hans Mening. — Nej, jeg tror heller, jeg opsætter det til en anden Gang.“

Ved Frokosten fortalte Pierre sin Kusine, at han den foregaaende Aften havde været hos Fyrstinde Marie, og ytrede tillige sin Forbavselse over, at Skæbnen ved denne Lejlighed havde ført ham sammen med Natascha.

Fyrstinde Katerine modtog denne Efterretning med et yderst ligegyldigt Ansigt.

„Kender De hende?“ spurgte Pierre.

„Ja, jeg tror jeg har været sammen med hende en Gang. Der gik i sin Tid Rygter om, at hun skulde giftes med den unge Grev Rostov, men det blev desværre ikke til noget. Det vilde ellers have været et godt Parti for ham.“

„Nej, det er ikke om Fyrstinde Bolkonskij, men om Natascha Rostov jeg taler!“ sagde Pierre i en ærgerlig Tone.

„Naa hende! Ja, jeg mindes nok den Historie, hun havde med den unge Kuragin. Det gør mig meget ondt for hende.“

„Nej, hun forstaar mig ikke, eller ogsaa spiller hun Komedie!“ tænkte Pierre. — „Det er vist bedst ikke at tale til hende derom.“

Efter Frokosten kørte han hen til Fyrstinde Marie, og alt, hvad han saa' undervejs, vakte hans mest levende Interesse. Medens Vognen rullede gennem Gaderne, beundrede han de sværtede og nedstyrtede Mure, han kom forbi, og han fandt dem saa maleriske, at han i Tankerne sammenlignede dem med Borgruinerne ved Rhinen. Han havde ogsaa Indtrykket af, at alle de Mennesker, han mødte, saa' langt mere fornøjede ud end ellers, og han troede at læse i deres Ansigter, at de kendte hans Lykke og glædede sig over den.

Da han traadte ind i Bolkonskijs Hus, forekom det ham næsten som en Drøm, at han havde været her Dagen forinden og talt med Natascha, men saa snart han kom ind i Dagligstuen, mærkede han paa Grund af den Bevægelse, der pludselig greb ham, at hun virkelig var her, og det lige i Nærheden af ham. Hun var klædt i sort som den foregaaende Aften, og hendes Frisure var ogsaa fuldstændig uforandret, men hendes Ansigt havde nu det fornøjede og skælmske Udtryk som i gamle Dage, og hendes Øjne lyste ham i Møde. Pierre spiste til Middag sammen med

Damerne, og han vilde gerne være bleven siddende hos dem lige til Midnat, men da Fyrstinde Marie efter Kaffen erklærede, at hun skulde til Aftenmesse, maatte han bide i det sure Æble og trække sig tilbage.

Næste Dag kom han igen, spiste til Middag og blev siddende hele Aftenen. Skønt baade Fyrstinde Marie og Natascha var glade ved hans Nærværelse, blev Samtalen dog efterhaanden lidt springende, og det endte med, at der indtraadte flere generende Pauser. Pierre følte godt, at det var paa Tiden at bryde op, men han kunde ikke bekvemme sig dertil. Da Fyrstinde Marie ikke saa' nogen anden Udvej til at blive af med ham, rejste hun sig endelig og beklagede, at hun maatte trække sig tilbage paa Grund af stærk Hovedpine.

„Naa, Farvel da, kære Greve!" sagde hun. „Og lev vel, til vi ses igen!"

„Til vi ses igen?"

„Ja, rejser De ikke til Petersborg i Morgen?"

„Nej, vist gør jeg ej!" svarede Pierre i en næsten opfarende Tone. „Det vil sige, jeg rejser jo nok — men kun ikke i Morgen. Og jeg tillader mig da i alt Fald at hilse paa Damerne, inden jeg tager herfra."

Natascha gav ham Haanden og gik, men Fyrstinde Marie tog igen Plads i Lænestolen og saa' spørgende paa ham med sine dybe, straalende Øjne. Hendes Hovedpine syntes nu fuldstændig forsvunden, og hun satte sig endogsaa mageligt til Rette for at vise, at hun belavede sig paa en længere Samtale.

Pierres Forlegenhed tabte sig kendeligt, saa snart Natascha var ude af Stuen; han trak resolut en Stol ind under sig og rykkede straks ud med, hvad han havde paa Hjertet.

„Bedste Fyrstinde, der er noget, jeg gerne vilde have talt med Dem om!" begyndte han i en livlig Tone. „De maa hjælpe mig med et godt Raad. Sig mig — tror De, at jeg tør haabe? ... De maa endelig høre paa mig, kæreste Fyrstinde! Jeg véd jo godt, at jeg ikke er hende værd, og at jeg ikke tør tale til hende om dette nu ... men kan jeg ikke være som en Broder for hende? Nej, det vil jeg ikke ... jeg kan det ikke!" — Her rejste han sig og fór med Haanden hen over Øjnene. — „Ja, jeg véd ikke, hvor længe jeg har elsket hende, men hun er min eneste, første og sidste Kærlighed, og jeg kan ikke tænke mig Livet uden hende. Selvfølgelig drister jeg mig ikke til at anholde om hendes Haand

nu, men Tanken om, at hun engang kunde bekvemme sig til at blive min, og at jeg skulde lade denne Mulighed gaa forbi, er mig ligefrem uudholdelig. Sig mig, tror De jeg tør nære noget Haab? Hvad skal jeg dog gøre? Kære Fyrstinde — hvad mener De?" sagde han efter en lille Pause.

„Ja," svarede Fyrstinde Marie, „De har fuldstændig Ret i, at det ikke gaar an at tale til hende om dette nu, men ..."

„Ja, men hvad skal jeg dog gøre?"

„Læg Sagen i min Haand. Jeg véd ..."

„Naa, hvad véd De?" sagde Pierre og saa' hende spørgende ind i Øjnene.

„Jeg véd, at hun elsker ... eller at hun i alt Fald vil komme til at elske Dem."

I samme Nu som hun havde sagt disse Ord, fór Pierre op fra Stolen med et forfærdet Ansigt.

„Nej, tror De virkelig!" sagde han aandeløst. „Aa, lad mig høre det en Gang endnu!"

„Ja, jeg tror det!" svarede Fyrstinde Marie smilende. „Men skriv De nu blot til hendes Forældre, og lad mig sørge for Resten. Jeg skal nok tale til hende derom. Jeg ønsker inderlig, at hun maa blive Deres, og mit Hjerte siger mig, at det vil ske."

„Nej, det vilde være for stor en Lykke! Aa, hvor jeg er lykkelig! Men det vil aldrig ske! Jeg tror ikke derpaa!" raabte Pierre ude af sig selv og kyssede hendes Haand.

„Ja, rejs De nu blot til Petersborg, Greve. Og saa skriver jeg til Dem — det lover jeg bestemt!"

„Skal jeg virkelig rejse? Godt — saa gør jeg det! Men jeg maa vel nok komme i Morgen og sige Farvel?"

Næste Formiddag indfandt han sig igen for at tage Afsked. Natascha saa' ikke fuldt saa livlig og straalende ud som de foregaaende Dage, men Pierre var alligevel i den Grad henrykt, hver Gang han mødte hendes Blik eller hørte hendes Stemme, at han slet ikke vilde tro paa Muligheden af sin Lykke.

Da han sagde Farvel til hende, beholdt han hendes Haand lidt i sin og tænkte: „Men er det ogsaa muligt, at dette Ansigt, disse Øjne, dette Indbegreb af kvindelig Skønhed og Elskelighed, skal tilhøre mig til evige Tider? — Nej, jeg tør ikke tro derpaa!"

„Farvel, Greve, og kom snart igen!" sagde hun højt. — „Jeg venter Dem med Længsel!" tilføjede hun hviskende.

Disse simple Ord og det Blik, der ledsagede dem, blev Udgangspunktet for alle hans Drømme og Forhaabninger i de næste Par Maaneder. Hver Time paa Dagen gentog han for sig selv: „Jeg venter Dem med Længsel! ... Jeg venter Dem med Længsel!“ Og han tilføjede da altid i Tankerne: „Aa, hvor jeg er lykkelig! Nej, hvor jeg dog er lykkelig!“

XXXI

Pierre mærkede denne Gang ikke noget til de Ængstelser og Bekymringer, som havde pint ham saa stærkt, ikke alene inden han friede til Helene, men ogsaa efter at han havde faaet hendes Ja. Dengang havde han atter og atter følt den dybeste Skam og Ruelse ved Tanken om, at den skæbnesvangre Sætning: „Jeg elsker dig!“ var undsluppen hans Læber, men nu mindedes han med Fryd hvert Ord, han og Natascha havde vekslet, og bevarede hendes Blik og Smil som en Helligdom i sit Hjerte. Han spurgte heller ikke sig selv, om det Skridt, han havde indladt sig paa, var rigtigt eller ikke, for der var denne Gang ikke Spor af Tvivl om, at han havde fundet den rette Vej til Lykken. Det eneste der pinte ham var Frygten for, at det hele kun skulde have været en Drøm, og at han havde været for dristig i sine Forhaabninger. Fyrstinde Marie kunde jo have taget fejl, og Natascha vilde maaske kun smile ved Tanken om, at han, der stod saa langt under hende, et Øjeblik havde kunnet tro paa, at hun vilde nedlade sig til at skænke ham, en almindelig dødelig, sin Kærlighed.

Han var aldeles overstadig af Glæde, og hele Livets Betydning — ikke for ham alene, men for alle Mennesker — samlede sig i det ene, at han elskede hende, og at hun gengældte hans Kærlighed. Undertiden forekom det ham endogsaa, at alle var lige saa optagne af hans Lykke som han selv, og i saadanne Øjeblikke opfattede han ethvert Ord og enhver nok saa ubetydelig Bemærkning som en Hentydning til det, han selv var opfyldt af. Og naar det saa bagefter gik op for ham, at han havde taget fejl, og at de, han talte med, ikke havde tænkt et Øjeblik paa det, der var Midtpunktet for alle hans Tanker, følte han den dybeste

Medlidenhed med dem og beklagede dem af sit ganske Hjerte. Men hvad enten Folk nu formaaede at se Livet i Belysning af hans Kærlighed til Natascha eller manglede denne lykkelige Evne, var han nu altid tilbøjelig til kun at opdage de gode Sider hos dem og til at finde Undskyldning for deres Fejl. Da han saaledes undersøgte de Breve og Papirer, som hans afdøde Hustru havde efterladt, beklagede han oprigtigt, at hun aldrig havde kendt den usigelige Lykke, som kun sand Kærlighed giver, og da Fyrst Valilij ikke kunde skjule sin Henrykkelse over et nyt Storkors og en ny Hoftitel, fandt han, at der var noget rørende i hans Glæde, skønt han i sit stille Sind maatte indrømme, at den nærmere beset kun var et Udslag af hans høje Alder.

Pierre betegnede ofte senere dette Afsnit af sit Liv som Kærlighedens Raseperiode, men ikke desto mindre holdt han dog samtidig paa, at de Domme, han dengang havde fældet over Mennesker og Forhold, var de eneste rette, og naar som helst han var i Tvivl, søgte han ogsaa altid en Løsning ved at ty til de Synspunkter, som hans daværende Vanvid havde dikteret ham.

„Ja, maaske jeg dengang var baade naragtig og komisk," sagde han i saadanne Tilfælde til sig selv, „men fuldt saa vanvittig, som det kunde se ud til, var jeg dog ikke. Jeg saa' i Virkeligheden langt mere klart og uhildet paa de fleste Forhold end baade før og senere, og jeg havde ogsaa det rette Syn paa Menneskene og paa Livet. Med andre Ord — jeg var lykkelig!"

XXXII

I de faa Dage Natascha havde været sammen med Pierre, var der foregaaet en stor Forandring med hende, idet Lysten til Livet, som saa længe havde spiret i hendes Sjæl, nu pludselig kom til Gennembrud og greb hende saa stærkt, at hun ikke selv kunde staa imod. Hendes Ansigt, Gang, Blik og Stemme — alt mindede om Natascha i gamle Dage, og det var, som om Glæden gennemlyste hendes Væsen med et højere Inkarnat. Trangen

til Lykke var vaagnet i hende, og den forlangte at blive tilfredsstillet.

Fyrstinde Marie kunde ikke undgaa at se denne Forandring, og da hun anede Grunden til den, berørte den hende pinligt. Men skønt det gjorde hende ondt, at Natascha saa hurtigt havde kunnet glemme Andrej, følte hun dog, at hun ikke havde Ret til at bebrejde hende noget, da Gennembrudet var kommet saa pludseligt og overvældende, at der sikkert maatte være en højere Magt med i Spillet.

Da Fyrstinde Marie efter sin Samtale med Pierre søgte op til sit Værelse, blev hun modtaget af Natascha, som stod og ventede paa hende i Døren.

„Har han talt med dig? — Ja, han har sagt dig alt! Jeg kan se det paa dig! — Har jeg ikke Ret?“ hviskede hun med et henrykt Ansigt, som samtidig syntes at bønfalde om Tilgivelse. „Jeg havde den største Lyst til at lytte ved Døren, men jeg vidste jo, at du vilde sige mig alt.“

Skønt Fyrstinde Marie følte sig afvæbnet af hendes bedende Blik, fandt hun dog Ordene saa krænkende, at det kostede hende den største Anstrengelse at bekæmpe sin Bitterhed. — „Nej, jeg vil intet bebrejde hende!“ tænkte hun efter en kort Kamp med sig selv, og derpaa gjorde hun med et bedrøvet Ansigt Rede for hele sin Samtale med Pierre.

Da Natascha hørte, at Pierre endnu stadig var bestemt paa at rejse til Petersborg, kunde hun ikke tilbageholde et Udbrud af Forbavselse, men da hun i det samme mødte Maries sørgmodige og bebrejdende Blik, følte hun hele Vægten af sin Brøde og brast i Graad.

„Marie!“ sagde hun. „Lær mig, hvad jeg skal gøre! Lær mig det! Jeg vil saa nødig være slet og hjerteløs.“

„Elsker du ham?“

„Ja!“ hviskede Natascha.

„Hvorfor græder du da? Jeg er glad paa dine Vegne,“ sagde Fyrstinde Marie, som nu fuldstændig havde tilgivet hende for hendes Taarers Skyld.

„Der gaar jo dog nogen Tid hen, inden det sker, Marie. — Og tænk dig hvilken Lykke, naar jeg engang bliver hans Hustru, og du gifter dig med Nikolaj.“

„Natascha, du har én Gang for alle lovet mig ikke at komme ind paa dette. Lad os hellere tale om dig!“

Begge tav.

„Ja, naar jeg blot kunde begribe eller forstaa, hvorfor han rejser til Petersborg! Hvad i Alverden vil han dog der?“ sagde Natascha pludselig, men besvarede i det samme selv Spørgsmaalet. „Jo, vist saa, det kan ikke være anderledes! Det er vel det bedste — ikke sandt, Marie?“

EPILOG

I

PIERRE og Natascha giftede sig i Foraaret 1813, og en Maaned efter døde den gamle Greve Han var saa overvældet af alle de Ulykker, der ramte ham Slag i Slag, at han næsten segnede under Byrden af dem og kun ønskede, at Døden snarest maatte komme og befri ham. Tidligere havde hans Humør altid været jævnt og godt, men nu var han enten sløv og nedbøjet eller saa unaturlig livlig og snaksom, at det vakte hans nærmestes Bekymring. Da Datteren skulde have Bryllup, fik han yderst travlt med at arrangere alt; han bestemte baade Middags- og Aftensmaden og gjorde de mest krampagtige Anstrengelser for at bilde sig selv og andre ind, at han var i udmærket Humør, men det lykkedes ham saa lidt, at alle de, der kendte ham, kun følte den dybeste Medlidenhed med ham. Saa snart de nygifte var rejst, faldt han fuldstændig sammen, og kun nogle faa Dage efter blev han syg og maatte søge Sengen. Grevinden veg ikke fra hans Leje, og hver Gang hun rakte ham Medicinen, græd han og kyssede hendes Haand. Nogle Timer før han døde, bad han hende om Tilgivelse, fordi han paa en saa letsindig Maade havde sat hele Formuen over Styr, og efter at have taget Alterens Sakramente sov han stille hen. Næste Dag mødte hans talrige Venner og Bekendte ved Kisten for at sige ham det sidste Farvel; de havde alle i rigeligt Maal nyt godt af hans Gæstfrihed og lønnet ham ved at more sig over hans mange Latterligheder og Svagheder, men nu, da de stod om hans Baare, var de dog i deres stille Sind enige om, at han til Trods for sine Fejl vilde mindes som en fortræffelig Mand og som en af de sidste Repræsentanter for de gode gamle Dage.

Nikolaj, der var i Paris, da Efterretningen om Faderens Død naaede ham, søgte straks sin Afsked og tog samtidig Orlov til Moskvá. Da han kom hjem, var Boet allerede opgjort, og det

viste sig da, at den samlede Gæld, Greven havde efterladt sig, langt oversteg de sørgelige Levninger af Formuen. Alle raadede derfor Nikolaj til ikke at vedgaa Arv og Gæld, men han mente, at en saadan Handlemaade vilde være en Fornærmelse mod Faderens Minde, og overtog derfor Boet med alle de Fordringer, der hæftede i det. Kreditorerne, som i Grevens Levetid havde holdt sig noget tilbage, fordi de følte sig imponerede af hans flotte Maade at omgaas Penge paa, mødte nu i skarevis og gjorde deres Krav gældende. Nikolaj kunde ikke paa nogen Maade tilfredsstille dem, og for at skaffe Kontanter maatte han lade det gamle Fædrenehus bortsælge ved Auktion. Men den største Del af Gælden var endnu tilbage, og for at stoppe Munden paa de mest paatrængende Kreditorer greb han saa til den Udvej at laane 30,000 Rubler af sin Svoger Besukhov. Men selv maatte han ogsaa have noget at leve af, og da han ikke godt kunde søge Genansættelse i Hæren, hvilket vilde have været ensbetydende med at lade sin Moder i Stikken, saa' han sig nødsaget til at tage imod en yderst beskeden Stilling i Overformynderiet. Tvungen af Nødvendigheden sagde han derfor med et Suk Farvel til sin kære Uniform og indrettede sig sammen med Moderen og Sonja i en tarvelig Lejlighed, der laa helt ude i en af Byens Forstæder.

Natascha og Pierre, som dengang boede i Petersborg, anede intet om hans trykkede Stilling, saa meget mere som han ikke med et Ord havde røbet, at de 30,000 Rubler, han havde laant, skulde spadsere lige i Faderens Kreditorer. De vidste ikke, at han maatte nægte sig alt for blot at eksistere. Han havde kun 1200 Rubler om Aaret, og med denne beskedne Sum skulde han afbetale Resten af Gælden og ernære baade sig selv, Moderen og Sonja. Men hertil kom, at Grevinden, som ikke kunde undvære den Luksus, hun fra sin første Ungdom havde været vant til, stadig stillede Fordringer, der satte Nikolaj i den største Forlegenhed. Hun vilde ikke alene gøre Køreture som i gamle Dage, skønt de nu ingen Vogn havde, men hun følte ogsaa Trang til at spise godt og ønskede altid at have Penge mellem Hænderne for at kunne overraske og glæde sine nærmeste med Presenter.

Sonja førte Husholdningen, hyggede om sin Tante, læste højt for hende, udholdt med en Engels Taalmod hendes Luner og Særheder og hjalp Nikolaj med at skjule deres Pengeforlegenhed for hende. Nikolaj følte, at han aldrig vilde kunne betale

den Taknemmelighedsgæld, han stod i til hende, og han beundrede dybt hendes opofrende Færd, men undgik alligevel alt, hvad der kunde føre dem nærmere sammen. Han maatte indrømme, at hun havde alle mulige udmærkede Egenskaber, men hun manglede netop det, som kunde fange hans Hjerte, og jo mere han paaskønnede og vurderede hendes gode Sider, desto vanskeligere faldt det ham at elske hende. Han havde straks slaaet til, da hun i sin Tid gav ham sit Løfte tilbage, og hele hans Optræden over for hende gik nu kun ud paa at lade hende forstaa, at de Følelser, han engang havde næret, aldrig mere vilde kunne vækkes til Live igen.

Det var ikke muligt for Nikolaj at klare sig med sin Gage, og han havde endogsaa maattet gøre Gæld hist og her for at kunne tilfredsstille de Fordringer, Moderen stillede. Han var i en slem Knibe og vidste ikke, hvorledes han skulde komme ud af den. Tanken om at ophjælpe sine Finanser ved at gøre et godt Parti var ham i højeste Grad imod. Han havde intet Haab og intet Ønske mere, og han følte en vis Stolthed ved Tanken om, at det var saaledes, og at han kunde bære sin Skæbne uden Knurren. Sine tidligere Bekendte undgik han, Fornøjelser deltog han aldrig i, og naar han var hjemme, lagde han enten Kabale sammen med Moderen eller gik op og ned i sit Værelse og røg Tobak. Han gjorde alt for at bevare den mørke og triste Sindsstemning, der i hans Øjne var det eneste Middel til at udholde det kedelige og intetsigende Liv, som Omstændighederne tvang ham til at føre.

II

Sent ud paa Efteraaret ankom Fyrstinde Marie til Moskvá, og gennem Bysnakken, der jo altid har travlt med andre Folks Ulykker, fik hun hurtigt at vide, hvor galt det stod til hos Rostovs. Alle havde ondt af den stakkels Grevinde, og Nikolaj blev rost i høje Toner, fordi han saa fuldstændig gik op i at ofre sig for Moderen. Fyrstinden følte straks Trang til at aflægge sine Venner et Besøg, men Erindringen om det, der var foregaaet mellem hende og Nikolaj under deres Møde i Voronesh, vakte visse Betænkeligheder hos hende, og der hengik derfor flere

Maaneder, inden hun gjorde Alvor af det og kørte hen til Rostovs.

Nikolaj, hvis Værelse hun maatte passere for at komme ind til Grevinden, lod ikke til at være synderlig begejstret over hendes Besøg. Han hilste paa hende med Kulde, spurgte kort til hendes Befindende og fik travlt med at forsvinde, saa snart han havde ført hende ind til Moderen. Da Fyrstinden atter viste sig, skyndte han sig at følge hende ud i Forstuen og røbede saaledes tydeligt, at han helst vilde være af med hende snarest muligt.

„Hvad vil hun egentlig her? Jeg kan ikke udstaa disse Damebesøg! Hun mener jo ikke et Ord med al sin Elskværdighed!“ sagde han i en rasende Tone til Sonja, saa snart Fyrstinden var kørt.

„Aa, hvor kan du dog sige det, Nikolaj!“ svarede Sonja, som havde ondt ved at skjule sin Glæde. „Hun er dog saa god. Og du véd da nok, hvor meget Mama holder af hende.“

Nikolaj sagde intet, og han vilde helst have glemt dette Besøg, men Grevinden kom stadig tilbage dertil og kunde ikke blive træt af at rose Fyrstinde Maries Godhed. Hun forlangte, at Sønnen skulde gengælde hendes Besøg og ytrede Ønsket om at se hende tiere, men Nikolaj lod hende ganske rolig snakke videre og indlod sig ikke engang med hende.

„Hun er ualmindelig god og elskværdig, og du er ligefrem nødt til at besvare hendes Visit,“ sagde Moderen, da hun en Aften midt under Kabalen kom ind paa sit Yndlingsemne. „Du har desuden godt af at tale med andre end mig og Sonja. Vi er ikke for morsomme, det vil du selv indrømme.“

„Nej, jeg har ikke Lyst til at gøre Visitter!“ svarede Nikolaj tvært.

„Hør, jeg begriber dig virkelig ikke, Nikolaj! Forleden sagde du selv, at du kedede dig, og nu vil du alligevel spærre dig fuldstændig inde.“

„Du husker nok fejl, Mama. Det har jeg aldrig sagt!“

„Saa? — Men du vil da vel ikke benægte, at du lige nu ytrede, at du ikke havde Lyst til at aflægge hende en Visit. Hun er en mageløs ung Pige, og før har du jo altid syntes godt om hende, men nu kan du ikke engang taale at vise hende den skyldige Høflighed. Det er højst mærkeligt! Der stikker nok en eller anden Hemmelighed under.“

„Nej, paa ingen Maade, Mama!“

„Ja, hvis det endda var noget urimeligt, jeg bad dig om, men jeg forlanger jo kun, at du skal gøre, hvad simpel Høflighed byder. — Nej, jeg skal vel vogte mig for at bede dig derom tiere. Behold du kun dine Hemmeligheder for dig selv!“

„Naa ja, jeg skal gøre den Visit, siden du ønsker det saa meget!“

„Ja, for min Skyld ingen Alarm! Det er kun for din egen, jeg ønsker det.“

Nikolaj sukkede, bed sig i Overskægget og lagde en ny Kabale for at føre Moderens Tanker hen i en anden Retning, men baade den næste Dag og de følgende kom hun igen ind paa det samme Emne, og han besluttede saa at gøre Alvor af sit Løfte og aflægge Fyrstinden et Besøg.

Medens Fyrstinde Marie kørte hjem fra sin Visit, var hendes Sind stærkt opfyldt af den kølige Modtagelse, Nikolaj havde givet hende, og hun fortrød nu bitterligt, at hun havde overvundet sine Betænkeligheder og var taget derhen.

„Ja, jeg havde jo heller ikke ventet mig andet!“ tænkte hun med et Suk. „Og mit Besøg gjaldt da egentlig ogsaa kun hans stakkels Moder, der altid har været saa venlig og god imod mig.“ Men hun kunde dog ikke glemme den Krænkelse, hun havde lidt, og det pinte hende ogsaa stadig, at Forholdet mellem hende og Nikolaj var blevet endnu mere uklart end før. Hans Kulde maatte have en eller anden Grund, som hun ikke kendte, og hun følte, at hun først kunde genvinde sin Sindsro, naar hun havde faaet bestemt Rede paa, hvad der var Skyld i hans uvenlige Optræden.

En Dag i Begyndelsen af December, medens hun sad og fulgte sin Brodersøns Undervisning, meldte Tjeneren, at Grev Rostov var nedenunder og ønskede at gøre hende sin Opvartning. Hun tog den faste Beslutning at vise sig fuldstændig rolig og behersket, og for at undgaa en Samtale med ham under fire Øjne sendte hun Bud efter Mlle. Bourrienne og gik ledsaget af hende ned i Dagligstuen.

Saa snart hun saa' Nikolajs Ansigt, forstod hun, at han blot var kommet for at opfylde en simpel Høflighedspligt, og hun lovede da sig selv at iagttage den strengeste Tilbageholdenhed. De talte om Grevindens Befindende, om deres fælles Bekendte og om de sidste Krigsbegivenheder, og efter at der var gaaet omtrent ti Minutter, rejste Nikolaj sig for at sige Farvel. Takket

være Mlle. Bourrienne havde Fyrstinde Marie hidtil holdt Samtalen nogenlunde gaaende, men lige inden han gjorde Mine til at anbefale sig, gled hendes Tanker et Øjeblik bort fra den indholdsløse Konversation og hen til det, hendes Sjæl var saa opfyldt af, og hun lagde derfor slet ikke Mærke til, at han var i Færd med at bryde op.

Nikolaj sagde først et Par ligegyldige Ord til Mlle. Bourrienne, og da hans Blik derefter gled hen til Fyrstinde Marie, forekom det ham, at hun saa' saa bedrøvet ud, at han uvilkaarlig fik Medlidenhed med hende. Han havde en stærk Anelse om, at han var Skyld i den Smerte, der afspejlede sig i hendes Ansigt, og følte derfor Trang til at gøre lidt af sin Uret god igen, men han vidste ikke, hvorledes han skulde bære sig ad dermed.

„Farvel, Fyrstinde!" sagde han efter forgæves at have lagt sit Hoved i Blød for at finde paa noget, der kunde trøste og opmuntre hende, og hun vaagnede da op af sine Tanker og sukkede dybt.

„Aa, om Forladelse!" hviskede hun rødmende. „Naa, saa De vil allerede af Sted, Greve. — Men De skulde jo først se den Pude, jeg har broderet til Deres Moder!"

„Ja, nu skal jeg hente den!" sagde Mlle. Bourrienne og trippede ud af Stuen.

Begge sad tavse og saa' en Gang imellem paa hinanden.

„Ak ja, Fyrstinde!" sagde Nikolaj omsider og smilede sørgmodigt. „Kan De huske, da vi to første Gang mødtes i Bogutscharovo? Det var tunge Tider for os alle, og dog vilde jeg give meget til, at jeg kunde leve dem om igen, men det hører jo desværre til Umulighederne!"

„Ja, det har De Ret i, Greve!" svarede Fyrstinde Marie og saa' ham ind i Øjnene, som om hun vilde finde en dybere Mening i hans Ord. „Men De har da heller ingen Grund til at ønske Dem bort fra Nutiden. Takket være Deres ædle og opofrende Færd vil den altid staa for Dem som et kært og dyrebart Minde."

„Nej, jeg fortjener ikke Deres Ros," sagde han ivrigt, „jeg har tværtimod meget at bebrejde mig. — Men lad os forlade dette sørgelige Tema, som hverken kan interessere Dem eller mig."

„Ja, jeg havde dog troet, at De vilde have tilladt mig at vise Dem min Sympati og min Deltagelse — men jeg ser nu, at jeg har taget fejl. Jeg glemte et Øjeblik den store Forandring, der er foregaaet med Dem!"

„Ja, vist har jeg forandret mig!“

„Men hvad er da Grunden dertil?“

„Grunden? — Aa, lad os ikke tale om den. Naa, men jeg takker Dem, Fyrstinde, for Deres venlige Tanker om mig. Det gør godt i disse tunge Tider!“

„Aa, det er altsaa derfor! Nu forstaar jeg det hele!“ slog det pludseligt ned i hende. „Det er, fordi han er fattig, og jeg er rig! — De maa sige mig Grunden, Greve! Jeg beder Dem derom!“ sagde hun indtrængende.

Nikolaj saa' paa hende, men svarede ikke.

„Ja, jeg kender den jo ikke!“ vedblev hun. „Men det piner mig, at De er saa forandret, og jeg siger Dem det ligeud. Hvorfor vil De berøve mig Deres Venskab? Det bedrøver mig dybt!“ — Hendes Stemme skælvede, og hendes Øjne fyldtes med Taarer. — „Ja, jeg har kun kendt saa lidt til Lykken, at ethvert Tab smerter mig! Tilgiv mig dette — og Farvel!“ — Her brast hun pludselig i Graad og gik hen mod Døren.

„Fyrstinde! Gaa ikke! For Himlens Skyld — bliv her et Øjeblik!“ sagde han bønfaldende og ilede efter hende.

Hun vendte sig om. Deres Øjne mødtes et kort Sekund, og det, som før havde ligget fjernt og staaet som noget umuligt for dem begge, var nu allerede gaaet i Opfyldelse.

III

Hen paa Efteraaret 1814 giftede Nikolaj sig med Fyrstinde Marie og flyttede saa ud paa Lisy-Gory, hvor hans Moder og Søster ogsaa tog fast Ophold. I Løbet af 3 Aar lykkedes det ham at betale hele sin Gæld, iberegnet det Laan, han havde stiftet hos Pierre, og 1820 var hans Sager i saa udmærket en Orden, at han ikke alene havde udvidet Lisy-Gory ved Køb, men endogsaa stod i Underhandling om Otradnoje, som det altid havde været hans Yndlingstanke at generhverve.

Skønt Nikolaj kun var bleven Landmand af Nødvendighed, kastede han sig dog med en saadan Iver over alle Godsets Anliggender, at hans nye Virksomhed hurtig blev hans Hovedinteresse. Som Landmand var han yderst konservativ, og han

kunde aldeles ikke gaa ind paa alle de moderne Ideer, der netop i de Aar havde begyndt at vinde Indpas i Godsejerverdenen. Han anlagde ikke Fabrikker og eksperimenterede ikke med Racekvæg eller med udenlandsk Saakorn, men sørgede blot for at hele Driften gik sin jævne og rolige Gang. Hans Tanker syslede ikke med engelske Svingplove, Kunstgødning og Foderstoffernes kemiske Sammensætning, men var kun henvendte paa den Kraft, der sætter det hele i Bevægelse: Arbejderen — Bonden, som i hans Øjne ikke alene var Redskabet, men ogsaa den, der skulde dømme hans Virksomhed. Han søgte derfor at trænge grundigt til Bunds i Bøndernes Tankegang og Skikke, og efter at dette var lykkedes ham, formaaede han ogsaa at styre dem med sikker Haand og at fremme deres sande Vel.

I Saa- og Høsttiden var han i travl Virksomhed fra Morgen til Aften ikke alene paa sine egne Marker, men ogsaa paa Bøndernes, og hans Bedrift var derfor ogsaa i en fortrinlig Orden. Hans stærke Interesse for Landmandens praktiske Gerning vakte undertiden lidt Skinsyge hos hans Kone, som beklagede, at hun ikke kunde deltage i det Arbejde, der saa fuldstændig optog ham. Hun forstod i det hele taget ikke de Glæder og Skuffelser, som hans Færden paa Markerne og ude mellem Bønderne syntes at berede ham. Det var hende saaledes lidt af en Gaade, at han altid var oplivet og glad, naar han mødte til Frokost efter at have tilset Pløjningen lige fra Morgenstunden, og hun fandt det ogsaa ret mærkeligt, at han smilede saa fornøjet, naar den unge Havre fik Regn, og saa' ud som det bare Solskin, naar han kom hjem fra Høbjærgningen, badet i Sved og duftende af Kløver og Engmynte.

Naar hun for at komme ind paa hans Gebet undertiden begyndte at tale til ham om det fortjenstlige i, at han sørgede saa udmærket for sine Bønder og altid havde deres Ve og Vel for Øje, blev han gerne ærgerlig og afviste hende da paa en temmelig ubehagelig Maade.

„Det er en ren Fejltagelse!“ erklærede han engang ved en saadan Lejlighed. „Jeg tænker ikke et Øjeblik paa deres Velfærd og Lykke. Alt det Sludder om, at man skal ofre sig for Næsten og fremme hans Vel, hører ingen Steder hjemme. Nej, jeg arbejder kun, for at der skal være lidt til Børnene, naar jeg engang lukker mine Øjne, men skal det naaes, maa der være Orden i Tingene. Det gælder derfor om at være streng og passe nøje paa-

men man bør ogsaa hjælpe, hvor der er Trang til Stede, for naar Bonden er sulten og lider Nød, gider han hverken arbejde for sig selv eller andre.“

Men skønt Nikolaj saaledes søgte at bandlyse enhver Tanke om, at hans Stræben gik ud paa at fremme sine undergivnes Vel, var disse dog alle enige om, at ingen bedre end han forstod at varetage deres Tarv, og endnu længe efter hans Død priste Bønderne derfor ogsaa hans vise og gode Styrelse.

„Ja, hans Lige finder man ikke let igen,“ hed det sig altid, naar han kom paa Tale. „Han tænkte paa os og vidste nøje, hvad vi trængte til. Der vankede ganske vist Knubs, naar vi ikke vilde gøre Gavn. Men han var dog alligevel en rigtig god Herre. Ja, vist var han saa!“

IV

Nikolaj havde let ved at blive hidsig, og naar han var i det Humør, sad Haanden lige saa løs paa ham som i gamle Dage. I Begyndelsen af sit Ægteskab fandt han, at det var en saare rimelig og naturlig Maade at klare Sagen paa, men efter at han havde været gift et Par Aar, lærte han pludselig at se anderledes paa Tingene.

En Formiddag havde han sendt Bud efter Fogeden i Bogutscharovo, som var bleven grebet i forskellige Slyngelstreger. Nikolaj modtog ham paa Trappen, og saa snart han havde afholdt et kort Krydsforhør, pryglede han ham forsvarligt igennem. Da han lidt efter kom ind til Frokostbordet, gik han hen til Marie, der sad bøjet over sit Arbejde, og fortalte hende, som han plejede, alt hvad han havde oplevet om Morgenen, og blandt andet ogsaa den ubehagelige Scene med Fogeden.

„Den frække Slyngel!“ skreg han og blev igen hidsig ved Tanken om, hvad der var foregaaet. „Og naar han saa endda havde villet tilstaa, at han var drukken ... Men hvad er der dog i Vejen med dig, Marie?“ spurgte han pludselig.

Hun saa' op paa ham, men sagde intet og bøjede sig atter over sit Arbejde.

„Er du ked af noget?“ spurgte han endnu mere indtrængende end før og tog hendes Haand.

„Ak Nikolaj, jeg saa' det alt sammen!" hviskede hun og brast i Graad. „Ja, han havde naturligvis Uret — men hvor kunde du dog gøre det?"

Nikolaj svarede ikke, men blev ildrød i Hovedet og gik frem og tilbage i Værelset. Han vidste godt, hvorfor hun græd, men han kunde ikke paa en Studs faa ind i sit Hoved, at det, som i saa mange Aar var faldet ham naturligt og rimeligt, nu med ét skulde være en Forbrydelse.

„Aa, det er vel det sædvanlige Fruentimmerklynk!" sagde han til sig selv, men samtidig opstod der dog en vis Tvivl hos ham, og da han atter saa' paa hendes bedrøvede Ansigt, gik det pludselig op for ham, at han havde Uret, og at han havde fejlet dybt.

„Marie!" sagde han sagte og gik hen til hende. „Det skal aldrig ske mere, jeg giver dig mit Ord derpaa! Hører du — aldrig!" gentog han og saa' ud som et Barn, der beder om Forladelse.

Grevinden tog hans Haand og kyssede den, medens Taarerne flød endnu rigeligere end før.

„Men hvad har du dog gjort ved din Ring?" spurgte hun for at give Samtalen en anden Vending. „Jeg ser, at Gemmen er i Stykker."

„Ja, det skete i Morges, Marie, da jeg slog ham. Men jeg giver dig mit Æresord paa, at jeg aldrig mere skal forglemme mig selv. — Og jeg lover, at dette skal minde mig om mit Løfte!" sagde han og pegede paa Gemmen.

Fra den Dag drejede han altid paa sin Ring, naar han mærkede, at hans Blod kom i Kog, og han genvandt da sin Ro og sin Selvbeherskelse. Men en sjælden Gang kunde det dog hændes, at Naturen gik over Optugtelsen, og naar han saa bagefter tilstod Marie sin Brøde, fornyede han altid sit Løfte og svor paa, at det skulde være sidste Gang, han forglemte sig.

Blandt sine Standsfæller var Nikolaj respekteret, men ikke synderlig afholdt, da han kun i ringe Grad delte deres Interesser. De betragtede det som en Særhed af ham, at han aldrig viste sig imellem dem, men de oversaa helt, at hans Tid var saa stærkt optaget af hans egne Anliggender, at han ikke godt kunde ofre en Del af den paa andres. Om Foraaret og om Sommeren levede han kun for sin Bedrift, om Efteraaret var han paa Jagt fra Morgen til Aften, og om Vinteren sad han næsten altid hjemme og

læste. Han anvendte hvert Aar en bestemt Sum til Anskaffelse af Bøger, navnlig historiske, og paa denne Maade samlede han sig efterhaanden et lille Bibliotek, hvis Indhold han kendte nøje, da han havde sat sig som Regel altid at gennemlæse, hvad han anskaffede. I Begyndelsen gjorde han det nærmest af Pligt, men lidt efter lidt fik han Smag for at læse, og Bevidstheden om, at han beskæftigede sin Aand paa en alvorlig Maade, fyldte ham tillige med en Slags Tilfredshed. Da han saaledes næsten altid var hjemme, gik han mere og mere op i Familielivet, og for hver Dag der henrandt, opdagede han nye og gode Sider hos sin Hustru.

Allerede inden sit Giftermaal havde han fortalt hende om de Baand, der i sin Tid havde knyttet ham og Kusinen til hinanden, og bedt hende om at behandle Sonja med Godhed og Kærlighed. Marie følte, at hun burde gøre alt for at genoprette sin Mands Skyld, men naar hun kom til at tænke paa, at hendes Formue maaske havde haft nogen Del i Nikolajs Valg, var det hende ikke muligt at holde af Sonja, og det gik endogsaa saa vidt, at hun ofte var ubehagelig mod hende uden Spor af Anledning.

Hun følte selv dybt sin Uretfærdighed, og en Gang, da hun havde været mer end almindelig ubillig mod Sonja, betroede hun sig til sin Svigerinde og udbad sig hendes Raad og Støtte.

„Ja," sagde Natascha efter at have hørt hende til Ende, „du kender jo nok det Ord i Skriften: Og til den rige skal der gives, men den fattige skal fratages det lidet, han ejer. — Se det passer netop paa hende. Hvorfor det nu skulde være saaledes, véd jeg ikke, men det er vel sagtens, fordi hun ikke rummer en eneste egenkærlig Tanke. Jeg maa sige dig ligeud, at jeg har den største Medlidenhed med hende. I gamle Dage var det mit højeste Ønske, at hun og Nikolaj skulde blive et Par, men jeg havde dog altid en Forudfølelse af, at det aldrig vilde ske. Hun er som den golde Blomst, der ikke sætter Frugt, og skønt jeg som sagt har ondt af hende, tror jeg dog ikke, at hun føler sin tunge Skæbne saa dybt, som du eller jeg vilde have gjort det."

Uagtet Marie forsikrede, at disse Ord i Skriften aldeles ikke kunde anvendes her, maatte hun dog i sit inderste give Natascha Ret. Det var virkelig, som om Sonja fuldstændig havde forsonet sig med sin Skæbne, og som om hun nu følte sig knyttet ikke til en enkelt, men til hele Huset. Hun hyggede om den gamle Grev-

inde, kælede for Børnene og stod paa Pinde for alle fra Morgen til Aften uden at høste hverken Løn eller Tak derfor.

Lisy-Gory havde forandret sig en Del i Aarenes Løb. Den mægtige Hovedbygning var bleven underkastet en grundig Istandsættelse, men Husets indre Udstyring og Møblementet var nu tarveligere end i den gamle Fyrstes Tid. Flere af de store Sale, som tidligere havde henstaaet ubenyttede, var omdannede til Gæsteværelser, men der var ogsaa Brug for disse, da baade Grevens og Grevindens Slægt hvert Aar plejede at samles paa Lisy-Gory, hvor de forblev flere Maaneder i Træk med Tjenestefolk og Børn. Paa Fødsels- og Navnedage var der stort Rykind, og Gæsternes Antal kunde da løbe op til hundrede. Ved saadanne Lejligheder blev der rumsteret baade i Kælder og Køkken, men uden for disse bevægede Dage gik alt i Huset sin rolige og regelmæssige Gang.

V

Natascha var bleven gift i Foraaret 1813, og efter syv Aars Forløb havde hun fire Børn, 3 Smaapiger og en lille Dreng, som endnu laa ved Brystet. Hun var bleven meget fyldig i Aarenes Løb, og hendes imposante Skikkelse mindede kun lidt om den livlige og let bevægelige Natascha fra fordums Dage. Hendes Træk havde udviklet sig, og der var kommet et Udtryk af Ro og Klarhed over hendes Ansigt, men det sprudlende Liv, som tidligere havde gjort hende saa uimodstaaelig, brød nu kun frem ved enkelte Lejligheder. Det viste sig glimtvis, naar hendes Mand vendte hjem fra en længere Rejse, naar et af Børnene kom sig efter en Sygdom, eller naar der indtraf noget andet uventet og glædeligt, og i saadanne Øjeblikke kunde hun da være lige saa indtagende og bedaarende som for ti Aar siden.

Natascha og Pierre boede afvekslende i Moskvá og i Petersborg, og de plejede hvert Aar at gæste Lisy-Gory flere Maaneder i Træk. Grevinde Besukhov var ikke nogen ivrig Dyrker af Selskabslivet, og hun gjorde heller ikke Lykke, naar hun var ude, da hun optraadte temmelig køligt over for fremmede. Hun var selv noget i Tvivl, om hun holdt saa meget af at sidde hjemme, men da hun ofrede sig fuldstændig for sine Børn og gik

ganske op i sin Mands Interesser, var hun ligefrem nødt til at give Afkald paa alle selskabelige Glæder.

De, der havde kendt Natascha som ung Pige, var alle forbavsede over den Forandring, der var foregaaet med hende. Kun en eneste fandt ikke noget mærkeligt i den, og det var den gamle Grevinde, hvis moderlige Instinkt altid havde sagt hende, at Datteren nok vilde falde til Ro, naar hun først fik en Mand og Børn at elske; og hun kunde derfor heller ikke blive træt af at gentage, at hun hele Tiden havde vidst, at Natascha vilde blive en udmærket Hustru og Moder. „Men," plejede hun da gerne at tilføje, „hun hører til dem, der altid overdriver deres Kærlighed."

Natascha lod haant ad den gyldne Regel, som anbefaler unge Piger, der gifter sig, ikke at forsømme deres Ydre eller Talenter, men tværtimod at lægge Vægt paa alt det, der kan bevare deres Tiltræknning over for Manden. Hun havde saaledes ganske lagt sin Sang paa Hylden og gjorde slet intet for at bedaare Pierre, thi hun følte, at alle de Tillokkelsesmidler, som hendes kvindelige Instinkt tidligere havde lært hende at udfolde, nu kun vilde gøre hende latterlig i hendes Mands Øjne. Hun havde skænket ham sit Hjerte uden Forbehold og uden at skjule sine inderste Tanker for ham, og hun vidste, at deres Lykke ikke afhang af den poetiske Følelse, som først havde draget ham til hende, men af noget helt andet — noget uforklarligt — som knyttede dem uadskilleligt sammen. Det kunde maaske have moret hende at fortrylle andre ved alle de ydre og indre Midler, hun raadede over, men hun fik aldrig Tid til at gøre Forsøget, da hun var fuldstændig optaget af sin Mand, sit Hus og sine Børn.

Den almindelige Mening var, at Pierre stod under Tøflen, og det gjorde han paa en vis Maade ogsaa. Allerede i de første Dage af deres Ægteskab havde Natascha klart og bestemt fremsat sine Fordringer, og de bestod i, at hvert Minut af hans Liv fremtidig skulde tilhøre hende og Familien. Han blev i Begyndelsen noget forbavset over dette uventede Forlangende, men han følte sig paa den anden Side saa smigret over, at hun ikke kunde undvære ham et Øjeblik, at han underkastede sig uden at gøre Indvendinger eller stille Betingelser. Det var ham saaledes forbudt at vise andre Damer nogen som helst Opmærksomhed, at spise til Middag i Klubben, og at give sine Penge ud, som han havde Lyst til, og han maatte heller ikke foretage længere Rejser undtagen naar det var for Forretningers eller Studiers Skyld. Hans Stu-

dier lagde hun nemlig megen Vægt paa, skønt hun ikke havde synderligt Begreb om, hvori de bestod. Men til Gengæld havde Pierre Ret til at skalte og valte i Huset, som han lystede, og til at tage alle mulige Bestemmelser angaaende hende og Børnene. Hjemme var hun sin Mands trofaste Tjenerinde og Slave, og baade hun og de andre listede sig forsigtigt og paa Tæerne, naar Pierre sad og arbejdede inde i sit Kabinet. Han var den, der raadede og regerede, og hun søgte endogsaa at gætte sig til hans Villie, naar han ikke udtrykkelig udtalte den. Hun rettede sig ganske efter hans Ønsker, og selv om han senere forandrede dem, holdt hun dog haardnakket paa, at det skulde have sit Forblivende ved det, han oprindelig havde foreslaaet.

Dette traadte navnlig tydeligt frem, efter at hun havde faaet sin første lille Pige. Barnet, der var noget svageligt, havde tre Gange maattet skifte Amme, og Natascha tog sig dette saa nær, at hun blev syg af Fortvivlelse. Pierre var i den Anledning kommen ind paa at forklare hende det forkastelige og unaturlige i at lade sit Barn opamme af fremmede, og dette havde til Følge, at Natascha, ikke alene mod Lægens og Moderens, men ogsaa mod Pierres bestemte Raad, selv ammede sit næste Barn og dem, der fulgte efter.

Ikke saa sjældent kunde det ske, at de kom op at disputere, men til Pierres Forbavselse og Glæde hændte det da ofte, at hans Kone endogsaa lang Tid efter fremsatte de selv samme Ideer, som hun tidligere saa ivrigt havde bekæmpet, og handlede fuldstændig i Overensstemmelse med dem.

Efter syv Aars Ægteskab var hun naaet til den Erkendelse, at der dog maatte være noget godt ved ham, og han gjorde mærkelig nok denne Opdagelse gennem sin Kone. I ham selv var der baade ondt og godt blandet imellem hinanden, men kun det gode afspejlede sig i Natascha, og dette var sket ikke ved nogen Paavirkning eller noget Arbejde fra hans Side, men paa en hemmelighedsfuld Maade, som han selv ikke kunde forklare sig.

VI

I Begyndelsen af Oktober 1820 tog Pierre og Natascha ligesom hvert Aar ud paa Lisy-Gory, men efter at de havde været

der knap 14 Dage, modtog Pierre fra en af sine Venner i Petersborg en indtrængende Anmodning om at vende tilbage til Hovedstaden, for at de i Forening kunde drøfte et Principspørgsmaal, der vedrørte et Selskab, som Pierre for et Par Aar siden havde stiftet. Saa snart Natascha havde læst dette Brev — hun læste nemlig alle de Skrivelser, der indløb til hendes Mand — raadede hun ham, skønt med blødende Hjerte, til at rejse snarest muligt, da hun ikke kunde tænke sig noget værre, end at hun skulde hindre ham i at opfylde de Pligter, der paahvilede ham over for Samfundet. Hun gav altsaa sit Samtykke til, at han tog af Sted, og tilstod ham en Orlov paa fire Uger. Men der var nu gaaet halvanden Maaned, siden han rejste, og hun var derfor aldeles fortvivlet, da hun ikke kunde begribe, hvad der opholdt ham saa længe i Hovedstaden.

Den 17. December, Dagen før Nikolajs Navnedag, herskede der almindelig Travlhed paa Lisy-Gory, da det gjaldt om at have Huset i Orden, inden Gæsterne indfandt sig til Højtiden. Grevinde Marie var hele Formiddagen stærkt optaget af at give Ordrer til Tjenestefolkene, og Natascha, som nogle Dage forinden havde modtaget et Brev fra Pierre, hvori han underrettede hende om, at hun kunde vente ham den 17. om Eftermiddagen, var i idelig Bevægelse lige fra Morgenstunden, da hendes Glæde over snart at skulle gense sin Mand ikke tillod hende at holde sig et Øjeblik rolig. Nikolaj, som var gaaet tidlig hjemmefra for at tilse sin Bedrift, mødte først ved Middagsbordet, som den Dag talte seksten Kuverter. Foruden af ham selv, Kone og Børn bestod Husets daglige Kreds af den gamle Grevinde og hendes Selskabsdame, lille Nikolaj og Desalles, Natascha og hendes Smaabørn, Sonja, Arkitekten Mikhail Ivanovitsch og Denisov, som nu var afskediget General og plejede at gæste sin fordums Kammerat hver Vinter.

Grevinde Marie sad lige over for sin Mand, og saa snart hun saa', at han rev Servietten til sig og skød Glasset bort med en uvillig Bevægelse, stod det klart for hende, at han var i daarligt Humør. I Stedet for nu at lade ham sidde i Ro, til hans Gnavenhed havde lagt sig, var hun uforsigtig nok til at spørge ham, om han havde haft Ærgrelser eller Ubehageligheder, men dette indbragte hende kun et fortørnet Blik og et afvisende Svar.

„Nej, jeg tog ikke fejl!“ tænkte hun. „Det er mig, han er vred paa!“ Men hun gjorde ham dog alligevel et Par Spørgsmaal til, som han besvarede lige saa kort og uvilligt som det første.

Takket være Denisov blev Samtalen snart livlig og almindelig, og Marie, som ogsaa deltog i den, henvendte sig nu ikke mere direkte til sin Mand, men da hun efter Bordet kyssede ham paa Kinden, spurgte hun, om han var vred paa hende.

„Nej, hvor falder det dig ind!“ svarede han gnavent. „Du har da ogsaa altid de mærkeligste Ideer!“

Forholdet mellem de to Ægtefæller var til daglig saa godt, at det nærmede sig Idealet, men undertiden kunde der dog komme en lille Kurre paa Traaden, hvilket især indtraf, naar Marie befandt sig i Omstændigheder, og det var netop Tilfældet nu.

„Naa, messieurs et mesdames!“ sagde Nikolaj højt og i saa fornøjet en Tone, at Marie mente, at den særlig var anlagt paa at irritere hende. „Nu har jeg været paa Benene lige fra Daggry, og i Morgen har jeg Brug for alle mine Kræfter. Med Deres Tilladelse vil jeg derfor gaa ind og tage mig en lille Lur!“ Og uden at skænke sin Kone et Blik gik han saa ind i Kabinettet og lagde sig paa Sofaen.

„Ja, se saadan er det altid!“ tænkte Marie. „Til de andre taler han venligt, men mod mig er han kun ubehagelig. Han kan ikke taale mig; jeg føler, at jeg er ham modbydelig, men jeg ser jo ogsaa skrækkelig ud!“ Og hun gik derpaa hen og betragtede sin uformelige Skikkelse i Spejlet. Alt irriterede hende i dette Øjeblik: baade Denisovs skraldende Latter og Nataschas glade Passiar, men især Sonjas Blikke, der stadig syntes at følge hende. Efter at have siddet lidt sammen med de andre forlod hun Dagligstuen og gik ind i Barnekammeret. Børnene, der legede Flyttelæs, vilde have, at hun skulde staa for Legen, og hun erklærede sig ogsaa villig dertil, men Tanken om hendes Mands daarlige Humør pinte hende saa stærkt, at hun listede sig bort fra dem og ind i Værelset, der stødte op til Kabinettet. „Han sover maaske ikke! Jeg maa se at faa at vide, hvad der er i Vejen!“ tænkte hun og gik videre paa Taaspidserne uden at lægge Mærke til, at den lille Andrej, hendes ældste Søn, fulgte lige i Hælene paa hende.

„Kære Marie, jeg tror, han sover!“ hviskede Sonja, som netop i det samme stak Hovedet ind fra Dagligstuen. „Pas paa, at Andrej ikke vækker ham!“

Marie, som først nu opdagede sin lille Søn, truede med Finge-

ren ad ham og gik hen til Døren. Hun standsede ved Trinnet, lyttede til sin Mands regelmæssige Aandedræt og saa' i Tankerne hans kære Ansigt, som hun elskede saa højt. Lige som hun skulde til at liste sig bort igen, gjorde Nikolaj en Bevægelse, som fik Sofaen til at knage, og i det samme raabte Andrej med sin skingrende Barnestemme:

„Papa! Mama er her! Hun staar uden for Døren."

Marie blegnede af Skræk og truede igen ad Andrej, der i sin Forfærdelse puttede Pegefingeren i Munden. Det var et skrækkeligt Øjeblik for den stakkels Grevinde, som vidste, at Nikolaj ikke kunde fordrage at blive forstyrret i sin Middagslur. Lidt efter hørte hun en Bevægelse og en kort Hosten.

„Herregud, jeg kan da heller ikke have et Øjebliks Ro!" lød det derindefra. „Hvad vil du, Marie? Og hvorfor har du taget Drengen med dig?"

„Aa, jeg kom blot for at se, om du sov, og jeg anede ikke, at han fulgte med mig! Undskyld ..."

Nikolaj hostede igen, men sagde intet, og Marie trak saa af med Drengen. Men knap fem Minutter efter kom Nikolajs Øjesten, den lille treaarige Natascha, som havde hørt af sin Broder, at Papa var inde i Kabinettet, farende hen til Døren. Hun aabnede den paa vid Gab, fløj hen til Faderen, der laa med Ansigtet ind mod Væggen, og kyssede hans Haand.

Da Nikolaj mærkede, hvem det var, der forstyrrede ham, vendte han sig om og smilede venligt til sin lille Kæledægge.

„Natascha! Natascha!" hviskede Moderen forfærdet ind gennem Døren. „Skynd dig lidt herhen! Papa vil sove!"

„Nej, lille Mamse! Han er vaagen og ler!"

„Kom kun, Marie!" raabte Nikolaj, som lettede begge Benene ned fra Sofaen og tog Barnet paa Skødet, og hans Kone skyndte sig saa ind og satte sig ved Siden af ham.

„Jeg kan ikke gøre for, at hun løb ind til dig!" sagde hun i en undskyldende Tone.

Nikolaj saa' hen paa sin Kone, og da han mødte hendes bønfaldende Blik, lagde han sin Arm om Livet paa hende og kyssede hendes Kind.

„Jeg maa vel nok?" spurgte han Natascha, som ved en lille bydende Haandbevægelse gav til Kende, at han godt kunde gøre det en Gang til.

„Hvorfor troede du egentlig før, at jeg var i daarligt Humør?“ spurgte Nikolaj, som kunde gætte sig til hendes Tanker.

„Aa, du véd ikke, hvor jeg føler mig ulykkelig og ene, naar du vender dig fra mig, det forekommer mig da altid at ...“

„Hør nu, kære Marie, hvor faar du dog de Ideer fra?“ afbrød han hende i en munter Tone. „Skammer du dig dog ikke?“

„Ja, i saadanne Øjeblikke bilder jeg mig altid ind, at det er min Grimhed, der støder dig fra mig. Og du kan vel nok forstaa, at naar jeg ser ud som ...“

„Nej, du er virkelig komisk! Hvem tænker dog paa, om du er køn eller styg! Det er kun Kvinder af en egen Slags, som man holder af for deres Skønheds Skyld — men sin Kone? — Naa, men trøst dig med, at havde jeg ikke dig, véd jeg ikke, hvad jeg skulde gøre. Du er en Del af mig selv, og jeg kan slet ikke undvære dig. Tror du maaske, jeg elsker min højre Arm? — Nej! Men hvis jeg gik hen og huggede den af, saa ...“

„Ja, saaledes føler jeg nu ikke for dig, men jeg forstaar dig godt. — Og du er altsaa ikke mere vred paa mig?“

„Jo, forfærdelig!“ sagde han smilende og derpaa rejste han sig og gik op og ned i Værelset.

„Hør, véd du hvad, Nikolaj!“ begyndte Marie efter en lille Pause og pegede paa Natascha. „Hun der er næsten klogere end vi voksne. Du paastaar jo altid, at vi Kvinder mangler Fornuft og Logik, men hun har da nok af begge Dele. Jeg siger til hende: Papa vil sove! og saa svarer hun: Nej, han ler! — Og hvem havde saa Ret — hun eller jeg?“

„Ja, vist er hun klog!“ sagde Nikolaj, som løftede Natascha op paa sine Skuldre og gik rundt i Stuen med hende.

„Men du er slem til at forkæle hende. Du forguder hende jo ligefrem.“

„Ja, hvad skal man sige til det! Jeg gør mig al Umage, for at hun ikke skal mærke det.“

I dette Øjeblik hørte man en Vogn rulle hen over Gaarden, og lidt efter lød der Skridt og Stemmer ude i Gangen.

„Vi skal nok have fremmede,“ mente Nikolaj. „Hvem mon det kan være?“

„Aa, det er Pierre, kan du tro. Natascha venter ham i Dag. Nu skal jeg gaa ud og se, om det er ham.“

Saa snart Nikolaj var ene, begyndte han at danse rundt med sin lille Datter paa Skulderen, og da Vejret omsider forgik ham,

løftede han hende ned og tog hende paa sin Arm. Og medens han saa' hende ind i hendes straalende lille Ansigt, tænkte han sig hende som stor og voksen og glædede sig til den Tid, hvor han skulde føre hende paa Bal og danse den første Mazurka med hende.

„Jo, det var ganske rigtig Pierre!“ sagde Marie, som kom ind med et forlét Ansigt. „Saa, nu er Natascha da fornøjet igen! Du skulde have set hendes Henrykkelse, da hun modtog ham, og du kan tro, han fik paa Hovedet, fordi han var bleven saa længe borte! — Naa, men gaa nu op og hils paa ham. Du kan jo tage hende med!“ tilføjede hun og saa' smilende paa den lille Pige, der trykkede sig op til Faderen. Og Nikolaj gik saa med Barnet paa Armen.

„Aa, hvor jeg dog er lykkelig!“ tænkte Marie, medens hun saa' hen efter dem. „Jeg vilde aldrig have troet, at det var muligt!“ Hendes Ansigt straalede, men samtidig bebrejdede hun sig dog, at hun for Øjeblikket slet ikke var i Stand til at fatte den langt større Lykke, som ventede hende hisset.

VII

Naar Pierre indfandt sig paa Lisy-Gory, blev der almindelig Glæde i Huset, da han var elsket af store og smaa og havde et venligt Ord til alle.

Tjenestefolkene var henrykte, hver Gang han kom, baade fordi hans Nærværelse satte Greven i godt Humør og stemte ham mildere, men ogsaa fordi han altid gav gode Drikkepenge, og Børnene glædede sig, naar de gensaa hans Ansigt, fordi de vidste, at han mødte med alle Lommerne fulde af Presenter, og at han vilde sætte Liv og Fart i deres Lege. Men Nikolaj Bolkonskij var sikkert den, som glædede sig mest ved Gensynet af ham. Han var nu en køn Dreng paa femten Aar med lyst, krøllet Haar og store, kloge Øjne, men der var noget sygeligt og drømmende udbredt over ham. Pierre var Genstanden for hans vildeste Beundring, sin Onkel Nikolaj sværmede han derimod ikke synderlig for, og han erklærede ogsaa altid, at han ikke vilde være Husar, naar han blev stor, men at han kun brød sig om at blive som Onkel Pierre, der var saa god, dygtig og klog. Pierres mange og mærke-

lige Oplevelser, hans Genvordigheder under Fangenskabet, hans Kærlighed til Natascha, men først og fremmest hans Venskab for Faderen, bevirkede i Forening, at Drengen udkaarede ham til sin Helt og saa' op til ham som til et højere Væsen. Sin Fader mindedes Nikolaj kun dunkelt, men han forestillede sig ham nærmest som en Guddom, hvis Aand omsvævede ham usynligt til enhver Tid.

Efter at Pierre havde aflagt Natascha nøje Regnskab for alt, hvad han havde foretaget sig i Petersborg, gik de begge ned i Dagligstuen og fik sig en hyggelig Passiar med Nikolaj, Marie og Denisov. Henad 8 kom alle Børnene og sagde Godnat, og efter at de havde kysset rundt, forsvandt de en for en. Den lille Nikolaj, som mødte sidst, efterkom ikke Desalles Opfordring til at sige Godnat, men gik hen til sin Tante og bad, om han maatte blive lidt oppe endnu.

„Ja, naar De er her, kan han slet ikke løsrive sig," sagde Grevinde Marie til Pierre, som sad og saa' venligt paa Drengen.

„Aa, lad ham blive oppe til 9!" bad Pierre. „Jeg har jo slet ikke set noget til ham endnu. — Hvor han dog ligner sin Fader, Marie!"

„Nej, gør jeg virkelig!" sagde Drengen, der blev ildrød af Glæde og saa' op paa Pierre med straalende Øjne. Denne nikkede til ham, og han og de andre fortsatte saa Samtalen, der var bleven afbrudt ved Børnenes Komme. Grevinde Marie tog igen fat paa sit Broderi. Natascha saa' hvert Øjeblik hen paa sin Mand og lyttede til, hvad han sagde, og Denisov og Nikolaj indhyllede sig i tætte Tobaksskyer, medens de hørte paa alt det Hovedstadsnyt, Pierre diskede op med. Lille Nikolaj, der sad i en Krog, stirrede ufravendt hen paa sin Helt og var øjensynlig stærkt optaget af, hvad denne fortalte.

I Samtalens Løb kom man ind paa at debattere Regeringens sidste Foranstaltninger, og Denisov, der som afskediget Officer var misfornøjet med det bestaaende, fordømte i stærke Udtryk alle de Dumheder, man efter hans Mening begik i Petersborg.

„Ja, i gamle Dage maatte man være Tysker for at gøre Karriere," sagde han haanligt, „men nu maa man danse efter Fru

von Krüdeners Pibe og læse gudelige Skrifter*). Nej, jeg vilde ønske, man kunde slippe Bonaparte løs igen — han skulde nok kurere dem for deres Dumheder. Og naar man saa tænker sig, at de sætter en Mand som Schwartz i Spidsen for Regimentet Sjemjonov! — Har man i sit Liv hørt Magen!"

Nikolaj rakkede ikke ned paa alt som Denisov, men han følte Trang til at vise, at han interesserede sig for, hvad der foregik i Regeringskredsene, og overvældede derfor Pierre med en Mængde Spørgsmaal, som det voldte denne en Del Vanskelighed at besvare.

Natascha, som altid kunde gætte sin Mands Tanker, fik hurtig et bestemt Indtryk af, at han hellere vilde tale om det, der havde ført ham til Petersborg, og hun spurgte ham derfor, om den Sag, som havde foranlediget hans Rejse, var gaaet i Orden.

„Hvilken Sag?" spurgte Nikolaj.

„Aa, det er noget, som vedrører det Selskab, jeg stiftede i Forfjor. Vi ønsker at tilvejebringe en Forandring af de umulige Tilstande, der hersker for Øjeblikket."

„Naa, og hvordan vil I bære jer ad med det?" spurgte Nikolaj og rynkede Panden.

„Jo, ser du ..." begyndte Pierre.

„Aa, lad os heller gaa ind i mit Værelse!" foreslog Nikolaj.

Natascha rejste sig for at se til sine Børn, og hendes Svigerinde brød ogsaa op, men den lille Nikolaj listede sig med ind i Kabinettet og dukkede ned i Vinduesfordybningen ved Siden af Skrivebordet.

„Naa, hvad har I da I Sinde at gøre?" spurgte Denisov, som satte sig mageligt til Rette i Sofaen og stoppede sin Pibe.

„Slet ingenting!" brummede Nikolaj. „Det er Fantasterier alt sammen!"

„Ja, hør nu efter!" sagde Pierre, som gik op og ned ad Gulvet, medens han gestikulerede ivrigt med Armene. „I har ikke Begreb om de Tilstande, der for Øjeblikket hersker i Hovedstaden! Kejseren gider ikke røre sig af Stedet, han er henfalden til Mysticisme, kan ikke finde Fred for sine urolige Tanker og lader sig styre og lede af Mennesker, som kun formaar at herske gennem et strengt Politiregimente. Domstolene er bestikkelige, i Hæ-

---

*) Fru von Krüdener udøvede en stærk Indflydelse paa Alexander I og indgav ham blandt andet Tanken om den hellige Alliance; hun var stærkt paavirket af tysk Mysticisme og Herrnhuttervæsen. O. A.

ren søger man at holde Disciplinen oppe ved Prygl og Etmarsch, og enhver aandelig Rørelse straffes som en Forbrydelse. Alt, hvad der er godt og ædelt, bekæmpes og forfølges. Buen er saa spændt, at den maa briste; det kan ikke blive ved saaledes. — Og det sagde jeg ogsaa til dem!"

„Til hvem?" spurgte Nikolaj med en haanlig Grimasse.

„Ih, til mine Venner, Medlemmerne af Selskabet. Ja, det kan jo være godt nok, sagde jeg, at I kæmper for Oplysningens Fremme og ofrer eder i Velgørenhedens Tjeneste, men saaledes som Sagerne nu staar, kræves der andet og mere!"

„Hvad Pokker vil du her?" raabte Nikolaj, som i det samme opdagede Drengen. „Se til, du kommer i Seng!"

„Aa, lad ham dog blive!" bad Pierre. — „Naa, jeg foreholdt dem altsaa, at der maatte gøres andet og mere. Det kan ikke nytte, at I venter til Katastrofen indtræffer, sagde jeg, vi maa række hinanden Haanden og slutte os sammen. Alle de unge og gode Kræfter drages over i den anden Lejr, og naar de først er der, gaar de til Grunde. En lokkes ved Kvindegunst, en anden ved Penge og en tredje ved Smiger. Der findes snart ikke en eneste uafhængigt tænkende Mand i Landet. Men lad os udvide vor Kreds! Vi bør som hidtil bære Dyden i vort Skjold, men vort egentlige Løsen er: Frihed, Uafhængighed og fremfor alt — Virksomhed!"

„Men hvad er da Maalet for denne Virksomhed?" spurgte Nikolaj, som blev mere og mere utaalmodig. „Og hvorledes agter I at stille eder over for Regeringen?"

„Vi vil naturligvis staa den bi med Raad og Daad. Det Selskab, som vi danner paa denne ny Grundvold, behøver jo ikke at være hemmeligt. Det optræder ikke fjendtligt mod Regeringen og vil nærmest komme til at bestaa af konservative Elementer. Vi slutter os kun sammen for at hindre Vold og Overlast og fremme den almene Sikkerhed."

„Ja, men et Selskab, der optræder saaledes, kan kun gøre Skade."

„Men gjorde det saa meget omtalte Tugendbund da Skade? — Nej, det frelste tværtimod hele Europa. Tugendbund var jo netop et Selskab, hvis Medlemmer udøvede Kærlighedens Gerninger og søgte at hjælpe hinanden. Det tilstræbte altsaa med andre Ord det, som Kristus forkyndte paa Korset."

Natascha, som var kommen ind i Stuen midt under sin Mands Foredrag, blev mere og mere opildnet af hans Veltalenhed, og

den lille Nikolaj følte sig saa begejstret af hans Ord, at han i sin Iver knækkede en Stang Lak, som han havde hentet fra sin Onkels Skrivebord.

„Ja, kære Ven," sagde Denisov, „et saadant Tugendbund kan være godt nok for disse pølseædende Tyskere, men for Folk som mig og mine Lige duer den Slags Fiksfakserier ikke. Jeg indrømmer ligesom du, at det hele er snavs herhjemme, men jeg tror nu, at det eneste, vi trænger til, er et rigtig godt Oprør. Det skal nok hjælpe paa Tingene."

Pierre smilede, og Natascha lo højt, men Nikolaj rynkede Panden endnu mere og søgte at bevise Pierre, at der ikke var Tale om nogen Katastrofe, og at al den Fare, han saa', kun hørte hjemme i hans Indbildning. Pierre forsvarede med den største Iver sit Standpunkt, og da han var langt stærkere i Dialektiken end sin Modstander, kørte han snart denne fast. Men dette bevirkede, at Nikolaj, som i sit Inderste var overbevist om, at han trods alle Modargumenter havde Retten paa sin Side, blev endnu mere irritabel.

„Ja, jeg kan jo ikke modbevise dig!" skreg han til sidst og lagde i sin Iver Piben fra sig. „Men selv om du ti Gange paastaar, at alt er raaddent og slet herhjemme, tror jeg dog aldeles ikke derpaa! Og det skal jeg dog lade dig vide, at hvis du og dit Selskab nogen Sinde skulde sætte sig op mod Regeringen, saa er jeg parat til at hugge løs paa jer alle, hvad Øjeblik det skal være! Og saa kan du for Resten ræsonnere, som du lyster."

Der opstod en pinlig Tavshed, som Natascha omsider brød ved at fremkomme med et Indlæg til Fordel for sin Mand. Hendes Ord syntes ikke at virke stærkt overbevisende paa Broderen, men hun opnaaede dog at faa Diskussionen bragt i en roligere Gænge.

Da de rejste sig for at gaa til Aftensbordet, skyndte den lille Nikolaj sig hen til Pierre og trak ham i Ærmet. Han var bleg af Bevægelse og syntes stærkt ophidset.

„Aa, Onkel Pierre!" sagde han og saa' op paa ham med sine store, straalende Øjne. „Tror du ... tror du, at Papa, hvis han havde levet, vilde have været af samme Mening som du?"

Da Pierre opdagede, hvor dybt et Indtryk hans Ord havde gjort paa Drengen, fortrød han, at han havde udtalt sig saa stærkt i hans Nærværelse. Han vidste ikke rigtig, hvad han skulde svare, og stod derfor længe uden at sige et Ord.

„Jo ... jeg tror det!“ sagde han omsider og skyndte sig at komme bort.

Drengen gik i dybe Tanker hen til Skrivebordet, og da han opdagede Lakstumperne, blev han ildrød i Hovedet af Forfærdelse over den Ulykke, han havde anrettet. Men da han følte, at han ikke burde skjule sin Forbrydelse, skyndte han sig hen til Onkelen, som lige skulde til at gaa ud af Stuen.

„Aa, du maa endelig ikke være vred!“ sagde han i en bønfaldende Tone og pegede paa Skrivebordet. „Jeg gjorde det ikke med Villie!“

„Men hvad er der dog i Vejen?“

„Jo, jeg kom til at knække Lak ...“

„Aa, saa gid Pokker havde det!“ brummede Nikolaj, som i sin Harme gik hen og fejede alle Stumperne ned paa Gulvet. „Men du skulde heller ikke have haft Lov til at blive saa længe oppe!“

Ved Aftensbordet talte de ikke længer om Politik eller om hemmelige Selskaber, men dvælede ved gamle Felttogserindringer, som Denisov bragte paa Bane, fordi han vidste, at dette Emne vilde sætte Nikolaj i godt Humør. Og takket være hans diplomatiske Kunst skiltes de saa alle som de bedste Venner af Verden.

VIII

Efter at Nikolaj havde givet sin Forvalter de fornødne Ordrer til den følgende Dag, gik han ind i Sovekammeret, hvor han traf sin Kone oppe og siddende ved Skrivebordet.

„Hvad er du ikke gaaet i Seng endnu?“ spurgte han forbavset.

„Nej, jeg havde nogle Skriverier at besørge. Men nu er jeg for Resten færdig.“

„Hør, véd du hvad Marie, jeg er ikke rigtig fornøjet med mig selv i Dag. Jeg kom før op at disputere med Pierre, og saa endte det med, at jeg blev hidsig. Men han er ogsaa umulig — han er et rent Barn! Gud maa vide, hvad der skulde blive af ham, hvis Natascha ikke holdt ham saa godt i Ørene. Og hvad tror du vel, han har bestilt i Petersborg? — Han har stiftet et Selskab, som ...“

„Ja, Natascha har fortalt mig det.“

„Aa, han er mageløs!“ sagde han og blev igen hidsig ved Tanken om Disputen. „Han paastod, at det var enhver hæderlig Mands Pligt at agitere mod Regeringen. Jeg vilde ønske, at du havde været til Stede og hørt ham. Og alle faldt de over mig — baade han, Denisov og Natascha. Hun er for Resten til at dø af Latter over. Hun kusker ham paa alle mulige Maader, men saa snart hun skal udtale en Mening eller en Tanke, er det Pierre, som taler gennem hendes Mund.“

„Ja, jeg har nok lagt Mærke dertil!“ sagde Marie.

„Og du skulde have hørt, hvor han rev ned paa alt det bestaaende. Intet duede — intet var godt! Hvad mener du egentlig om den Slags Anskuelser?“

„Ja, jeg holder fuldstændig med dig, og det sagde jeg ogsaa til Natascha, da hun fortalte mig om jeres Strid. Jeg véd godt, at Pierre altid snakker om den megen Usselhed og Daarligdom, Verden er opfyldt af, og at han ved enhver Lejlighed fremhæver, at det er vor Pligt at hjælpe Næsten. Og det har han jo ogsaa Ret i; men han glemmer blot, at Gud har givet os andre Pligter, som ligger os endnu nærmere. Vi bør naturligvis bringe Ofre, men de maa blot ikke gaa ud over vore Børn.“

„Ja, det var netop mine Ord til ham!“ forsikrede Nikolaj, som i dette Øjeblik virkelig troede, at han havde sagt noget saadant. „Men han blev ved med sit Præk om Næsten og Kristendommen, og det i Nærværelse af Nikolaj, som slugte ethvert af hans Ord.“

„Ak ja, den stakkels Dreng! Jeg er ofte meget bekymret paa hans Vegne. Han er slet ikke som andre Børn, og jeg har selv en bestemt Følelse af, at jeg undertiden glemmer ham for mine egne. Han staar saa ene og har ingen at betro sig til.“

„Aa, i den Henseende behøver du vist ikke at gøre dig nogen Bebrejdelse. Du behandler ham jo ganske som dine egne Børn, og han fortjener ogsaa din Kærlighed, for han er en sjælden prægtig Dreng. I Dag, da han sad og hørte paa Pierre, blev han saa begejstret, at han knækkede min Lakstang, men han kom straks selv og fortalte mig det. Han er saa aaben — jeg har aldrig hørt ham sige en Løgn. — Nej, han er noget ganske ualmindeligt!“ erklærede Nikolaj, som egentlig ikke holdt videre af Drengen og derfor altid følte Trang til at fremhæve hans udmærkede Egenskaber.

„Ja, men jeg er desværre ikke saa meget for ham, som jeg burde være,“ sagde Marie, „og det piner mig! Han føler sig meget

ene, og jeg tror derfor, at han kunde have godt af at komme lidt sammen med andre."

„Det har du fuldstændig Ret i, Marie! Men hvad mener du, om jeg tog ham med til Petersborg næste Aar? Det vilde han sikkert have godt af. — Nej, Pierre er og bliver en Drømmer!" vedblev han, idet hans Tanker vendte tilbage til Disputen, som øjensynlig havde sat hans Sind stærkt i Bevægelse. — „Og saa alt det Vrøvl han kommer med om Kejserens uheldige Omgivelser. Den Slags Ting har jeg ikke Tid til at beskæftige mig med. Jeg maa arbejde og slide i det for at efterlade noget til mine Børn."

Grevinde Marie kunde have haft Lyst til at sige ham, at Mennesket lever ikke af Brød alene, og at der er noget andet og højere end det daglige Stræv, men da hun vidste, at han ikke var modtagelig for Belæringer af den Natur, indskrænkede hun sig til at kysse ham paa Kinden. Nikolaj opfattede dette som et Tegn paa, at hun var enig med ham og gav ham Ret, og han indviede hende derfor nu i forskellige Planer, som, hvis de lykkedes, vilde føre til en betydelig Forøgelse af hans Formue.

IX

Efter at Pierre og Natascha var kommen op paa deres Værelse, begyndte hun at fortælle ham om, hvorledes Tiden var gaaet for hende under hans Fraværelse. Da hun kom ind paa at tale om Marie, roste han hende i høje Toner og forsikrede, at Svigerinden var langt bedre og fortræffeligere end hun selv, men hun gjorde det kun, for at Pierre skulde erklære, at han foretrak sin Kone baade fremfor Marie og alle andre Kvinder paa Jorden.

Pierre opfyldte saa hendes Ønske og skildrede derpaa med levende Farver, hvor utaaleligt det havde været for ham at skulle gaa til Middags- og Aftenselskaber i Petersborg. „Jeg kan næsten ikke tale med Damer mere," sagde han. „Det keder mig, men især naar jeg har Hovedet fuldt af alvorlige Tanker."

Natascha saa' ham forskende ind i Øjnene og udtalte sig derpaa videre om Maries store og gode Egenskaber.

„Ja, hun er mageløs!" sagde hun. „Og hvor hun forstaar at

opdrage sine Børn! Man skulde næsten tro, at hun kunde læse enhver af deres Tanker. I Gaar for Eksempel, da Mitja var stædig og ikke vilde ..."

„Aa, hvor han dog ligner sin Fader!" afbrød Pierre hende.

Natascha forstod straks, at han kun gjorde denne Bemærkning, fordi han ønskede, at hun skulde udtale sig om den Disput, han og Svogeren havde haft sammen.

„Ja, Nikolaj har jo sine Svagheder," sagde hun, „og blandt andet den, at han kun kan slutte sig til den gængse Mening. Du derimod har din egen selvstændige Opfattelse og føler altid Trang til at bryde nye Baner."

„Nej," indvendte Pierre, „det ejendommelige ved Nikolaj er, at han har saa lidt Respekt for alt Tankearbejde, at han nærmest betragter det som en Slags Spøg eller Tidsfordriv. Men naar jeg fordyber mig i mine Tanker, staar alt andet for mig som Løjer og Gøgl."

„Aa, hvor jeg dog gerne vilde have set Børnenes Jubel, da du kom ind til dem! Hvem af dem blev gladest? — Det gjorde vel Lise?"

„Ja. — Nikolaj siger altid, at det ikke duer at spekulere for meget. Men jeg kan ikke andet — jeg maa tænke! Det ligger i min Natur. Og jeg vil betro dig — for til dig kan jeg sige det — at hvis jeg ikke var traadt til, vilde hele det Selskab, som jeg med saa megen Møje har stiftet, være gaaet i Stykker. Men efter at jeg havde udviklet min Tanke, der som altid var simpel og klar, blev de straks enige. Jeg sagde til dem: Lad os tage hinanden i Haanden, og lad os alle kæmpe under den samme Fane! Fyrst Sergius takkede mig ogsaa bagefter. Han er et mageløst Menneske — og saa begavet!"

Natascha tvivlede ikke om, at Pierres Tanke var baade klog og genial, og hun følte sig i den Grad imponeret af ham, at hun et Øjeblik havde ondt ved at fatte, at en saa eminent Tænker som han tillige kunde være hendes Mand.

„Aa, hvor jeg elsker dig! Du aner det ikke!" sagde hun pludselig. „Og hvor jeg er lykkelig ved igen at have dig hjemme! Gid du aldrig mere vilde rejse fra mig. Husker du ikke, at vi kom op at skændes, Dagen før du tog af Sted? Ja, det var mig, der havde Uret — som altid. Men hvad var det egentlig om? — Det er mig umuligt at komme derpaa."

„Jo, det var det sædvanlige," svarede Pierre smilende. „Du var skin . . ."

„Aa nej, sig det ikke! Jeg kan ikke taale at høre paa det!" skreg Natascha. — „Saa' du noget til hende?" tilføjede hun hviskende.

„Nej, og selv om jeg havde set hende, vilde hun have været Luft for mig."

Begge tav, men lidt efter begyndte de at tale i Munden paa hinanden, hver om sit, og da de opdagede det, skyndte de sig at bryde af.

„Om Forladelse!" sagde han.

„Nej, det var ikke noget!"

Og Pierre fortsatte saa, hvor han slap. Han udbredte sig om den Lykke, hans Veltalenhed havde gjort i Selskabet, og det forekom ham i dette Øjeblik, at han var kaldet til at føre nye og store Ideer frem, som vilde bevirke et mægtigt Omslag i Verdenshistorien.

„Ja, og læg Mærke til," sagde han til Slutning, „at de Tanker, som gør Epoke, altid er simple. Og Kvintessensen af min Tanke er jo den, at Sletheden bør bekæmpes ved, at alt, hvad der er godt og duer noget, slutter sig sammen og danner en Magt. Er det ikke simpelt, maa jeg spørge?"

„Jo!"

„Naa, og hvad var det saa, du vilde have sagt?"

„Aa, det var ikke noget!"

„Jo, lad mig høre."

„Ja, du kan tænke dig," sagde Natascha, „at Petja, da Barnepigen i Dag vilde tage ham, lo, saa det klukkede i ham, og trykkede sig ind mod mit Bryst. Han troede naturligvis, at han kunde gøre sig usynlig for hende. Aa, hvor var han dog sød! — Men nu skriger han! Han trænger til mig! Farvel!" Og derpaa skyndte hun sig ind i Barneværelset.

Medens dette foregik, laa Nikolaj Bolkonskij og kastede sig uroligt paa sit Leje. Han gav sig ynkeligt i Søvne, men Desalles, der snorkede, som om han var betalt derfor, sov saa fast, at han ikke blev vækket af sin Elevs Stønnen og Klagen.

Nikolaj drømte.

Han og Pierre ilede frem i Spidsen for en stor Hær, og begge havde de Hjælme paa som Plutarks berømmelige Helte. Hele Hæren bestod af fine, hvide Traade, der svævede gennem Luften som de lette Spind, der i sollyse Efteraarsdage daler ned fra oven og spreder sig til alle Sider. Foran dem svævede Hæderen, som var spunden af lignende Traade, men tættere sammenvævede og endnu mere lysende end den flyvende Sommers gennemsigtige Skyer. Baade han og Pierre gled frem gennem Luften og nærmede sig Maalet mere og mere; men pludselig kom der Urede i Traadene, som bar dem, de sank længer og længer ned i Virvarret, der omspandt dem fra alle Sider, og i det samme viste Onkel Nikolaj sig med et mørkt og truende Ansigt.

„Er det jer, der har gjort det?“ spurgte han og pegede paa nogle Lakstumper, som kom drattende ned fra oven. „Ja, I véd jo, at jeg holder af jer, men jeg har faaet min Ordre, og den første af jer, der rører sig, hugger jeg ned paa Stedet!“

Nikolaj Bolkonskij saa' sig om efter sin Kammerat, men Pierre var forsvunden, og der, hvor han for lidt siden havde set ham, mærkede han nu sin Faders Nærværelse. Hans Øje kunde ikke opdage ham, men Faderen maatte være der, thi hans Kærlighed gennemstrømmede ham som et rigt Væld, lyste som Solskin ind i hans Hjerte og bredte sine beskyttende Vinger over ham. Onkelen kom nærmere og nærmere og løftede sin Arm, men i det samme vaagnede Nikolaj. Han rejste sig op i Sengen badet i kold Sved og stirrede ud for sig med store, forfærdede Øjne.

„Ja, det var *ham!*“ sagde han til sig selv og fæstede sit Blik paa den brændende Natlampe. „Jeg mærkede jo, at han tog mig i sine Arme og kyssede min Pande. Og han gav baade mig og Pierre Ret! — Nej, Onkel Nikolaj skal ikke afholde mig fra at stride den gode Strid! Mucius Scœvola stak sin Haand ind i Ilden, og det samme vil jeg gøre, naar Øjeblikket kommer. Og det kommer sikkert! Foreløbig maa jeg læse i mine Bøger, fordi de forlanger det, men naar jeg engang bliver stor, vil jeg kæmpe mod Slethed og Vold. Og kun om én Ting beder jeg dig, Gud: at jeg maa blive som en af Plutarks berømmelige Helte! Jeg vil vinde Hæder og Ære, prises og elskes af alle! — Ja elskes!“ sagde han halvhøjt, og i det samme kom Graaden saa stærkt op i ham, at han begyndte at hulke.

„Er du syg, min Dreng?“ spurgte Desalles, som endelig blev vaagen.

„Nej!“ svarede Nikolaj og lagde atter sit Hoved til Puden. — „Ja, Desalles er god, og jeg holder af ham!“ tænkte han. „Men Onkel Pierre er endnu bedre — han er mageløs! Og min Fader! — Ja, han er den bedste af dem alle. Han følger mig til hver en Tid, og jeg véd, at han vil blive tilfreds med mig!“

